

הקדמה לה' התודה כי הביאני היום לשמחת לבבי להעלות תודתי אשר נדבתי.
חלק או"ת. (פן ישעשע רוחי ברצות ה' בהוציאי יתר החלקים).

עתה גליתי מעלי תלונות אנשים רבים על אשר פסחתי עליו בראשונה. ולו משפט
הבכורה.

ומרבים העם המתאווים לאורחת חיים. ועתה שלמתי אשר נדרתי: החלק הגה חלקתי
לשני שפריים.

שער הראשון הפונה קדים פתבנית חלק אה"ע בשו"ת. שער השני הנהו לקוטים
מביאורים על ב"י ושו"ע אאזמו"ר ז"ל ולקוטי קו"א פתבנית שו"ע רבינו ז"ל וגם שו"ע
יו"ד על איזו הלכות.

(והמדפיסים פינו בשם ביאורים. בטעות).

שפדעתו ה' למלאות התסירים בשו"ע רבינו ז"ל כדמותו וצלמו עם קו"א. וזה מעט
אשר מצאתי.

כי נאבד מאנרף הזמן. כי כל לקוטי שער השני העתקתי מכתב ישן נושן.

עד כי כפדו מזוןן להפיר תמונת האותיות. והשחתת תמונתן יעידו ונגידו כי המה מילדי
רעיונו מימי קדם ועלומיו: ממקומות רבים פיהל עליהם אור ס' ד"נ.

קמו חכמים ויברכוני. ובתחלה יכבדוני.

כי גליתי לאור עולם חמדה גנוזה מימים רבים. כי"ק מאאמו"ר הנזצ"ל.

ששים ושמיים בו ובתורתו. אשר ברוחב מעין בינתו שטף מים רבים.

עובר על גבול הנקה הוצא מעדן חכמתו. ומבין גלי ים הפלמוד חפר ומצא להם בארות
מים.

מי מגוחות מעומקי תהומות. ובין נאות דשא ישאוב צח שפיים המגשב בנן אלקים.

בהמיה געימה. בהלכה ברורה.

ובין נקיטי הסלעים מצא בקעה יורד תהומות מעלה ומוריד. מראשונים ועד אחרונים.

שדרכו לדייק גם ככל דברי האחרונים. אולם במה שמיחדי חכמי הדור מצאו זאת
למחסור.

וכאיבוד זמן יחשב בעיניהם כל מעינו כם. לא היטיבו אשר דיברו בזה.

ואתם הסליחה. והלא מפוךש יצא מחכמי הפלמוד הלכה כבתראי.

וכן פפוסקים דור אחר דור אחרון עדיף. הן אמת דבתשו' מהר"ם אלשקער סי' נ"ג כתב
דרך עד חתימת הפלמוד אמרו הלכה כבתראי אבל בפוסקים הראשון חביב עי"ש.

אבל איפה אם נחליט כדבריו. הרי מצוה עלינו לשמוע דברי מי שקדמו.

הלא הוא מהרי"ק בשפ"ד נ"ג ושצ"ד נ"א שפתיב בהיפוד מדבריו. וס"ל שגם בפוסקים הלכה כבתראי.

וכדבריו הכריע רמ"א בח"מ סי' כ"ה וע' ש"ף שם סכ"א. וע' תשו' הרא"ש פ"ל נ"ה סי' ט' בהצעה ב' שפתיב על עצמו דכיון שאמרו מאב"י ורבא הלכה כבתראי הילכה דידי עדיף משלהן עי"ש.

וע' מ"ש רי"ו נ"ג ח"ב בת"ח שמורה הלכה כו' ודימה להדי אם פשט במשנה כו' או מגדולי האחרונים כו' עי"ש. חרי דכל הגדולים הנ"ל ס"ל דגם בפוסקים האחרון עדיף. ומי נתן הדבר לשיעורין וגבולין דעל האחרונים הקדומים פינונו ולא על האחרונים הנמשכים מזמן לזמן. ואין מקרא יוצא מפשוטו אל השופט אשר יהי בימים ההם כתי'. כי לא אלמן ישראל בכל דור וזמן מברוכי ה' וגדולי המורים. חכמי עדה וגאוני ארץ.

ונוסף ע"ז שגם היחד הגדול שתקעו אהלם על תשו' מהר"ם אלשקער הנ"ל. הכי אסור איסור לענות נפש מלעיין בדברי האחרונים.

ורק לענין לקבוע הלכה ס"ל דסמכי' על הראשון שקדמו. אבל ברור שגם איהו ס"ל דחייב הלימוד הנרצה ללמוד בכל הפוסקים מראשונים ועד אחרונים.

וכן היאות למי שמלבשתו ענוה ויראה ליתן יקר לכל דברי חכם. כי כל עם ה' קדושים ומןשרשים באותיו' התורה וענפיהם מרובים.

ומכל אות ואות יציצו פרחים. יצאו רמונים.

תלי הלכות המתחדשים לבקרים. מכל נפש ונפש.

מאות הנבחר לו לבדו. ואין זולתו חלק ונחלה בגבולו.

עד שיכלו כל הנשמות לעת קץ הימין. ואז נזכה לתורת ה' תמימה אמן: ולזה פינונו חז"ל באמרם הוי שפל רוח בפני כל אדם.

כי בהכרח ימצא יתרון דעת בכל אחד מה שאין בשני הגדול ממנו. ולטעם זה הפליגו מאד חז"ל מדת ענוה.

שהוא יסוד כל המדות וקנין השלימות בנפש המשפלת. וכמ"ש עקב ענוה יראת ה'.

דעקב הוא לשון סוף. דר"ל שסוף ותכלית כל המדות טובות עד שיהי' כל מדה נכונה ולא תחסר כל בה.

זה תלוי במי שיש לו מדת ענוה. וע' בעקרים פ' ל"א מ"ג בענפים שכ"כ עי"ש.

וע' במשוח"ט מ"ז י"ט כסי' י"א בפ"א מלת עקב. וכן מסקינן בערכין (י"ו) דאפי' ענוה שלא לשמה גדולה מכונם.

וע' תוס' שם דפי' שלא לשמה כפשוטו משום גאונה עי"ש. דלהרגיל בה גם שלא לשמה יבא לשמה לענוה אמיתית.

וכמ"ש התוס' ביבמות (ק"ג ד"ה המסולליים) בפירושים על סתירו' המדרשים. דאף דהא בלא הא לא סגי אבל ענוה גדולה מכולם.

דכל המדות נולדי' ונצמחי' ממנה. וכן אמרו בפרט על דברי תורה שאין מתקנים אלא במי שמשפיל דעתו עלי'.

ופשוט הפנונה שישפיל דעתו לקבל ולשמנע כל דברי חכם. שמתוך שילמוד כל דברי הפוסקי' מראשונים ועד אחרונים.

מזה יתברר ויתלבו הלכה ברורה ויהיה דברי תורה מתקנים בידו. ומכלל הן כו'.

ובמ"כ מאלה המבקרים המשמאילים בדברי האחרוני' להכותם חרם לחשוב העיון במו לאיבוד הזמן. ועכ"ז כל אחד מהם לא נחזל מעסק ידיו לעשות לו ציונים לחקוק בספר דבריו ביגיע כפיו ובזעת אפיו בלהג הרבה ספרים אין קין לדור אחרון לעם נולד.

והוא בטח מאשר התעם רוח אהבת עצמן וישפחו מקבת בור נוקרו ואת אביהם לא הפירו. והרגש דמיונם יכסה פניהם כי מימים ראשונים נוצרו.

ובגבול ראשוני' יחשבו. אבל מי יגלה מסוה הדמיון מביניהם ונפקחו עיניהם לראות את זמן תולדותם וצור מחצבם.

כי בדור אחרון נבראו ובקרבנו הטה יושבים. ותיים כולם עומדים עמנו פה היום.

כי אז חקמו השפילו יבינו לאתריהם. כי בדבר אשר זדו על האחרונים לחרוץ משפט מעוקל לחתום תורה בלימוד'.

ידונו גם הטה עפ"י מדתם. ויתנו עוז להבזות בעליהם וספריהם.

כי כמקרה האחרונים מקרה אחד לכולם. ומי ילמוד את ספריהם.

שגם הטה לא עלו השממה. ומגבול האחרונים לא יצאו: ועתה שמעו נא חכמי עמי ואגידה.

הן באהבה רבה קבלתי ברכתכם. על טוב הצפון שגליתי לפניכם אוצר נחמד ס' ד"נ.

שמתתי תהלות חכמי' עדי עדיים על חותם לכבי. ועטרה ונגזר תפארה לראשי.

שש אנכי על אמרות רבים כי העמיקו עינם בו ומצאו אותו למחית נפשם וארופה עצומה מיציאת חמה מנרתקה. ובזוהר הרקיע ראו כוכב המאיר עינים בסברות נשגבות ועמקות.

אולם מה ראו על פכה לגמור ההלל על שבה חקמתו ועומק בינתו. ומה הגיע אליהם להתפלא כי יורד לסתר המדרגה עד סוף כל האחרוני'.

הלא החקמה ממת אלקים היא. חוק חק בטבע הבריא'.

ונגזר מתחילת היצירה בצלם בהיר ושכל מחופם. מנחה טהורה מעצם השמים היא.

וא"כ איפה במה יתפאר ויתהלל חכם בחקמתו. ומה זכות וצדקה יבקש אם רב בינתו.

אחרש'אצבע אלקים היא וחקק ה' ממעל ובכחו לבדו מאומה לא עשה. אמנם בפעולות המדות וקנינם שבהנה הרשות נתונה והבחירה חפשית לכל אשר יהי הרוח ללכת.

קטן וגדול שם הוא. ואין רסן ואין מתג לאלצו על מסילת הדרך.

ולשאוף רוחו בעולם החירות והדרור אין מעצור ואין נדר להשיבו אחר. כי אם בכחו לבדו הוא השולט ומושל ממשל רב על שיא מבצר חוסן הלב המסובב שפרי' עם צבאי צבאות גדודים.

העומדים הכן למלחמה. בקרב ורומח.

חצים וקשת. ובאיש גבורתו יתנפל בנפש יחידה בשדה הקרב.

בקרב פיפיות בין חנילים עצומים להפיל העריצים מימינו ומשמאלו. לפתוח שער וללכוד עיר.

אף בזאת יונדע פשרון מפעליו ובזאת יתהלל המתהלל: הגבור הגדול הזה. רב שלל שיהריש בכח גבורתו.

הלא המה תרומות מדותיו הנקיי' וטהורי'. ענוה יתירה הי' מדיו.

וטלית פסותו טליתן של חכמים. לא גבה לבו ולא רמת רוחו.

את חכמתו לא הפיר. ואת בינתו לא ידע.

וכל מי שזכה למעט דעה והשכל. קראו אלופי ומינדעי.

מחבב ומכבד לכל חכם בכל מאודו. ובפיו הי' שגוד תמיד פולם גדולים ממני ואני להורא' לא הגעתי.

ענוותנותו דין גרמו לי לדייק בכל דברי האחרונים. ודחל וחרד לחלוק עליהם.

והנה מגע עצמו עד למרבה להשוות הדעות למצוא טעמם ונמוקם מדברי הגמ' וראשונים. והיא שעמדה לו לעמוד על אמיתת' של הלכה.

וזכה שיהנה דברי תורה מתקיים בינו. וכח היו דבריו במקתבו אלי.

עיקר לימוד הנרצה לעיין ולדקדק בחילוקי הדעות וסברות הפוסקים מראשונים ועד אחרונים כמקום שדבריהם ז"ל באים מפורשים ומבוארים בכוננתם ודי לנו בזה. עכ"ל הק': וכן יותר מהמה הנה זהיר ונריז בדקדוקי מצות בכל פרטיהם ודקדוקיהם.

והתרחק מרחק רב משמץ חטא הקל פשפרי עקב רב להיות קדוש במותר לו פתונקף עומק אזהרת חכמינו ז"ל באדר"נ פ"ב הרחק מחטא הקל שפא ביאף לחטא חמור ואחר נתבונן במתק סוד לשונם בנתנם טעם הרחקה מקל בשביל חמור.

וכי איסור עבירה קטנה בעצמה הי' מותר לגמרי. והרי בירושלמי דפואה פ"א ה"א אמרו השנוה הפתוב פורענותיהן של עבירות קטנה כגדולה עי"ש.

וְנִרְאָה דְלִשׁוֹן קַל סוֹבֵל שְׂאִין זֶה שׁוּם עֲבִירָה כָּלֵל וְקַל לְעֵבֹר עֲלֵי. וְכַמְדֻמָּה שְׂרָאִיתִי אוֹ
שְׂמַעְתִּי שְׂמַפְרָשִׁים בְּלִשׁוֹן מְצֻנָה קֵלָה דְסוֹפָה (ע"ג נ') וּמְצֻנָה קֵלָה דְצִיצִית (מְנַחֲתוֹת ס"ד)
הֵינּוּ דְבָקֵל יָכוֹל לְעֵבֹר וְלִפְטוֹר מִמֶּנָּה.

דְּמַצְטַעַר פְּטוֹר מְסוֹפָה. (דְּגַם בְּלִילָה רֵאשׁוֹנָה אֵין רְמָז בַּגַּמ' וְרֵאשׁוֹנִי' שְׂמַצְטַעַר חֲזִיב זוּלַת
שׁו"ע מְהַפְּלִבוּ.

וְע' בְּשַׁעְרֵי תְּשׁוּבָה' סִי תֵרַמ"ה סִק"ה דְּבַחֲוֵלָה שְׂאִין בּוֹ סַפְנָה גַם בְּלִילָה א' פְּטוֹר. וּבִיָּרְדוּ
גְּשָׁמִים לְכַמָּה פּוֹסְקִים פְּטוֹר גַּם בְּלִילָה א' ע' ט"ז סִי תֵרַל"ט סִקִּי"ז.

וְעכ"פּ בְּשַׁעַר הַיָּמִים בְּאִינוּ רוֹצֵה לְאַכְוֹל פֶּת פְּטוֹר לְגַמְרֵי לְכַמָּה פּוֹסְקִים) וְכֵן אִם אֵין לוֹ
בְּגַד מַד"כ פְּטוֹר מְצִיצִית. וּמְצִיצִית לְהַדְיָ בְּרִש"י דְּסִנְהֶדְרִין (ע"ד:) שְׂפִי מְצֻנַת קֵלָה שְׂאִין
כָּאֵן שׁוּם מְצֻנָה אֶלָּא מְנַהֵג בְּעֵלְמָ' ע"ש.

וּא"כ ה"נ יֵשׁ לוֹמַר בְּלִשׁוֹן חֲטָא הַקַּל נ"כ בַּכָּה"ג דְּאֵין שׁוּם עֲבִירָה מְצֻה"ש רַק מִמְּנַהֵג
בְּעֵלְמָ' וּמַד"ח וְכָה"ג. וְא' שְׂיַרְחִיק גַּם מְנָה רַק מִטַּעַם שְׂלֵא יָבֵא לְחַמּוֹר.

דְּמִי שְׂאִינוֹ מִתְקַדָּשׁ בְּמוֹתֵר הַסּוּף שְׂיַעֲשֶׂה אִסּוּר מִמֶּשׁ. כַּמ"ש הַרְמַב"ן ע"פ קְדוּשִׁים.

דְּמִי שְׂאִינוֹ זֶהִיר מִן הַמְּנוֹתְרוֹת יְהִי נֶבֶל בְּרִשׁוֹת הַתּוֹרָה. וְצ"ל דְּכּוֹנְנָתוֹ נ"כ דְּמְנוֹתְרוֹת
מְצֻה"ד וְע"כ יִפְתָּהוּ יִצְרוּ שְׂעוֹשֶׂה בְּרִשׁוֹת הַתּוֹרָה אֶבֶל יֵשׁ בְּזֶה מַמַּד"ח וְכָה"ג.

וּמְזֶה שׁוֹרֵשׁ פְּוֶרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה שְׂיָבֵא לְאִסּוּר מִמֶּשׁ וּבְרִשׁוֹת הַתּוֹרָה נֶבֶל שְׂמוֹ. וְלִזְאֵת חִי'
דְּרַכּוּ בַּקּוֹדֶשׁ לְדַקְדַּק מְאֹד בְּכָל דְּרַכְיוֹ לְהַזְהֵר מִחֲטָא הַקַּל כַּחֲמוֹר מִמֶּשׁ: הַפְּלַגַת עוֹנָם
שְׂקִידָתוֹ וְעַמְלוֹ בַּתּוֹרָה יְדוּעַ וּמְפִנְרָם לְכָל.

וְאַחַד מִבְּנֵי ש"ב אֲדָמוֹ"ר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ מְלִיבָאוּוֹיִץ זְכוּק"ל הַגִּיד לִי שְׂשַׁמַּע מֵאֲדָמוֹ"ר
שֵׁא' עַל אֲאָמ"ו זצ"ל שְׂמַצָּא בּוֹ מִמְדוֹת הַלֵּל וְרַאב"ח. נוֹעֲדוּ בּוֹ יְחַדּוּ.

וְצָבִי תְּאוּמִים חֲבָרוּ בּוֹ לְהִיּוֹת פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ. וְהוּא יְחִיב בֵּין עֲנִיִּים פְּהַלֵּל וּבֵין עֲשִׂירִים
כְּרַאב"ח.

כִּי תִגְרַת יְדֵי הַזְּמַן שְׂעֵבְרוּ עָלָיו. הֵן בִּימֵי זְרִיסַת שְׂמֵשׁ הַצְּלַחַתוֹ בְּרוּב עֲשָׂרוֹ.

וְהֵן בְּעַת שְׂפָנָה שְׂמֵשׁ גְּדוּלְתוֹ וְהַמְּלִךְ דִּיבֵר רְדָה וְאַזְלַת יְדוֹ בִּימֵי מְרוּדוֹ. שְׁנִיָּהֶם כְּאַחַד לֵא
בְּעַתוֹהוּ מְרַעִיד.

לְשִׁינוֹי הַהֶרְגֵּשׁ בְּתַכּוּנַת לְבָבוֹ לְזוֹז אוֹתוֹ מִמְּקוֹם קֹדֶשׁ. אִף צַעַד אֶחָד לְשַׁנּוֹת אֶת טַעְמוֹ
וְלְהַפְּיֵג רִיחוֹ.

לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ חֻקֵי תוֹרָתוֹ בְּאִין הַבְּדִל וְהַפְּרָשׁ. וְלִילָה כִּיּוֹם.

כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה יְאִיר בְּבֵית מְלוֹנוֹ בְּעוֹמְקָה שְׁל הַלְכָה. וְכַמָּה יָמִים לְרַגְעִים אֶחָדִים הִנֵּה
בְּעִינוֹ כְּאֶשֶׁר עָלָה לְהַב הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ.

וְהִנֵּה מְפָלִיא לְעֲשׂוֹת. כְּאֶשֶׁר רְאִינוּ מִמֶּנּוּ פְּמָה עֲנִינִים נְפִלְאִים בְּזֶה: וּבְהַגְיַעִי לְמַדָּה זוֹ רַגַע
אֲדַבֵּר מְעַט מְעַנֵּן חֲזִיב לְיַמּוֹד הַתּוֹרָה.

דְּקָא דְרִשְׁבִּי בְּבִרְכוֹת (ל"ה:) דס"ל דְּלֹא יְמוּשׁ כּוּ' דְּדַבְרִים כְּכַחֲבֵן וְאוֹסֵר עֲשִׂיית מְלָאכָה וּד"א דְּחֻוּהוּ דְּהִרְבָּה עֲשׂוּ פְרִשְׁבִּי וְלֹא עֲלֵתָה בִּינְדָן. וּמְצִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּת"ח גְּדוּלִים שְׁנֵדָאֵי עֲשׂוּ רְצוֹנוֹ ש"מ וְעכ"פ הֵיוּ עוֹסְקֵי בְּפִרְקֵי מְטִיָּא דְּכָל תּוֹרָה שְׂאִין עִמָּה מְלָאכָה כּוּ' וְטוֹב תּוֹרָה עִם ד"א.

וְע' בֹּאדֶרֶן פִּי"א בְּשִׁבְחַת הַמְּלָאכָה. תּוֹרָה נִיחָנָה בְּבִרְיָת וּמְלָאכָה נִיחָנָה בְּבִרְיָת ע"ש. דְּבַעֲיָקֵר דִּין ת"ת מְדֹאֲרֵינִי מִשְׁנָה שְׁלֵמָה הִיא בְּפִיָּאָה פ"א שֶׁהוּא מִן הַד' דְּבִרְיָם שְׂאִין לָהֶם שְׁיַעוּר וּבִירוּשְׁלָמִי מוֹכַח דְּאִין לָהֶם שְׁיַעוּר בֵּין לְמַעְלָה וּבֵין לְמַטָּה. וְהֵדִין שְׁנָה בְּכָל הַד' דְּבִרְיָם.

דַּל"כ לֹא הָיָה כְּלַיְנָהוּ בְּחַד בְּבֹא. וְגַם תּוֹרָה אֵין לָהּ שְׁיַעוּר לְמַטָּה. וּבכ"ש יוֹצֵא מֵה"ת. וּמְצִאתִי כֵן לְהַדְיָא בְּקוֹל הַרמ"ז וּבְפִי' הָאָרְוֶה מֵהַגְר"א זצ"ל שֵׁם בְּפִיָּאָה.

וְכַדָּאֵי בְּנִדְרִים (ח':) הָאוּמֵר אֲשֶׁכִּים וְאֲשִׁנָּה כּוּ' נִדְרֵי גְדוּל כּוּ' מִשׁוּם דְּאֵי בְּעֵי פֶטֶר נְפִשְׁי' בַּק"ש שׁו"ע כּוּ'. וּמִדְּחַל הַנִּדְרֵי וְהַשְׁבּוּעָה עַל פֶּרֶק וּמִסְכַּת' יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּאִין בְּזָה שׁוּם לְתַאי דְּאִוְרֵינִי דָּאֵם חִי מְדַרְשָׁא דְּאִוְרֵינִי לֹא הִי חַל ע"ז נִדְרֵי.

כּמ"ש בַּתְּשׁב"ץ ח"א ס' קמ"א שְׁכ' דָּאֵם חָזָה לָאוּ דְּלֹא תְּסוּר מְדֹאֲרֵינִי לֹא הִי חַל נִדְרֵי ע"ז ע"ש. וְאַף שְׁהַר"ן בְּנִדְרִים שֵׁם פֶּתַח דְּלֹא דוֹקָא דְּבִהְיָ מִיְפֶטֶר דְּקָא חֲזִיב כּוּ' עכ"פ כְּפִינְתוֹ לָאוּ מֵה"ת חֲזִיב אֵלָּא דְּאֵתָא מְדַרְשָׁא כּמ"ש שֵׁם.

וּס"ל לְהַר"ן דְּגַם דְּאֵתָא מְדַרְשָׁא שְׁבּוּעָ' חַל עֲלָהּ. וְהוּא כְּדַעַת הַרמ"ב שֶׁהוּבָא בַּתְּשׁב"ץ שֵׁם.

וְהַתְּשׁב"ץ חוֹלֵק ע"ז כְּמִבְּנֵי אֲרֵי בְּדַבְרֵי שֵׁם. וְאוּלַי גַּם לְהַר"ן דְּאֵתָא מְדַרְשָׁא ר"ל שֶׁהוּא דְּרַבְּנָן וְהַדְרָשׁ אֲסַמְכָת' כְּדִקְי"ל בַּכ"ד.

וְכַדָּאֵי בִּיבְמוֹת (כ"א) דְּכָל הַתּוֹרָה פִּירוּשׁוֹ רַבְּנָן אֵלָּא אֲסַמְכָת' כּוּ' וְכַדָּאֵי בְּקִדּוּשֵׁין (כ"ד:): גְּבִי עֶפֶד בְּשָׂאֵר אַבְרָם דְּצָרִיף גִּט שְׁיַחְרוּר הוּאִיל וּמְדַרְשׁ חֲכָמִי הוּא. וְע' תּוֹס' ב"ב קמ"ז ד"ה מְזִינֵן וּמְהַרְשָׁא שֵׁם.

וּבְסִנְהֶדְרִין (פ"ה:): לְוִלְבַּ עֵינֵי דְּאִוְרֵינִי וּפִירוּשׁוֹ ד"ס. חֲרִי קָרִי לְפִירוּשׁוֹ שְׁהֵן דְּרִשׁוֹת ד"ס.

דַּלְת"ה יַחֲדֵי קָשָׁה עַל הַר"ן מֵהָא דִּירוּשְׁלָמִי הַנֶּ"ל דְּאִין לָהּ שְׁיַעוּר לְמַטָּה). וְהַרִי עכ"פ לְדַעַת הַתְּשׁב"ץ דְּאִין שְׁבּוּעָ' חַל אִפִּי' עַל דְּבַר דְּאֵתָא מְדַרְשָׁא.

מוֹכַח נְדָאֵי לְדִידְנִי דְּלִימוּד פֶּרֶק וּמִסְכַּת' הוּא רַק חֲזִיב דְּרַבְּנָן לְגַמְרֵי בְּלַבַּד. וְלִיכָּא לְתַאי דְּאִוְרֵינִי.

וְגַם אַא"ז רַבִּינוּ ז"ל שְׁכ' בְּשׁו"ע בַּה' ת"ת פ"ג ס"ב דְּחֲזִיב מֵה"ת לְקַבְּלָהּ עַת גְּדוּלָה לְתוֹרָה כְּמוֹ חֲצִי יוֹם. צ"ל נ"כ כְּפִינְתוֹ לָאוּ מֵה"ת מִמָּשׁ אֵלָּא מְדַרְשָׁא וְאֲסַמְכָת' כְּדַעַת הַר"ן.

דְּהָרֵי הַבַּיָּא בְּקִי"א נֶשֶׁם מִהִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְ דָאִין לָהּ מַה"ת שִׁיעוּר לְמִטָּה וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹנוֹ
שֵׁם סס"ב הַגָּ' לְ שֵׁכ' כְּמוֹ שֶׁקִּיבְלוּ חֻקִּים בְּפִי הַפְּסוּק וְדִבְרֵת בָּם. חָרִי קָרִי זֶה קִיבְלוּ
חֻקִּים'.

וּמַעֲתָה הוּאֵיל שְׁחִיב דְּרַבְּנָן הוּא. וְדָאִי לֹא הֶעֱמִידוּ דְּבַרְיָהֶם בְּמָקוֹם שְׂאִין יְכוּלִין לְעַמּוּד
בָּהּ לְחִיּוֹת חַיִּי צַד בְּמַצוֹר וּמְצוּק.

וַיְהִי מְטוֹל בְּחֻרְפָּה. וּבְהִדְנֵי אָמְרוּ בְּחֻגִיגָה (ה':) שֶׁהַקַּב"ה בּוֹכָה עַל מִי שְׂאִי אֶפְשָׁר לוֹ
לְעֻסְק בְּתוֹרָה וְעוֹסֵק.

וְעוֹד דְּכָל מַה שֶׁהִתְחַמְּרוּ עַל בְּיָטוּל תּוֹרָה מִיָּרֵי בְּמִי שֵׁינֵשׁ לוֹ פְּנָאִי וּמְסִירָם מִלְּבוֹ פְּכִי הַג'
חֻלּוּקוֹת שִׁבְתוֹת פ"א מ"ג עי"ש. שֶׁמְבַטֵּל לְלֹא צוֹרֵךְ לְשִׁמּוֹעַ דְּבַרְיָה הַבַּיָּא וְסִיפּוּרֵי
מַעֲשִׂיּוֹת וְדְבָרִים בְּטִילִים.

אָבֵל כְּשֶׁמְבַטֵּל מִשׁוּם עֲשִׂיַת מְלָאכָה וְעֻסְק ד"א פְּטוּר. דְּעֲשִׂיַת מְלָאכָה וּד"א הוּא ג"כ
מְצוּהָ כַּמ"ש הַגָּ' א ו"ל שֵׁם בְּפִיָּאָה.

וְכֵן הָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ אַמ"ו הַנּוֹצֵ"ל (בְּחִי"ו ד ס' כ"ו) מִכְּפָה פּוֹסְקֵי דְּהִילּוּף לְסַחֲוֹרָה חֲשׁוּב
מְצוּהָ עי"ש. וְא"כ יֵשׁ לוֹמֵר דְּלֹא חֲיִיבוּ בְּמָקוֹם מְצוּהָ.

וְגַם לְהִתְעַסֵּק בְּד"א הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכְּדֵי חַיִּי שְׂרִי. דְּמִי נָתַן שִׁיעוּרֵינּוּ וּגְבוּלֵינּוּ דְּלִהְרוּיִם מְעַט
מִן־תֵּר וּלְהִרְוִיחַ הַרְבֵּה אֲסוּר.

דְּסַתְמֵי תַנּוּן יִגִּיעַת שְׁנִיָּהֶם מִשְׁפַּחַת עוֹן. וְשִׁקּוּלִים זֶה כְּזֶה.

רַק מִשׁוּם מַד"ה לְקַיִּים מִיָּלֵי דְּאֲבוֹת אָמְרוּ הוּי מְמַעַט בְּעֻסְק כו'. דְּכָל ד"א שְׂרִי אִף כְּדֵי
לְהִרְוִיחַ הַרְבֵּה.

מִטַּעַם דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרְכֵיהֶם מְרֻנְבִים וְרֵאוּנֵי לְפִיזוּר הוֹצָאוּ. כְּדִקְיִ"ל בְּב"מ (ק"ג) גְּבִי
סִידוּר בַּע"ח לְמ"ד מְסַדְרִין אִף אִיִּצְטָלָא בַּת מָאָה מְנָה מְסַדְרִין לִי דְּכָל יִשְׂרָאֵל רֵאוּנֵי
לְאִיִּצְטָלָא זו'.

וְעַל פִּיזוּר הוֹצָאוּ מְוַכְרְחֵי לְהִתְעַסֵּק בְּד"א הַרְבֵּה כְּדֵי לְהִרְוִיחַ וְהַפֵּל כְּדֵי חַיִּי קָרִינָן כו'.
וּמַצָּאֵתִי לְהִדְנֵי בְּס' דְּרַכִּי נִוְעַם בְּח"מ ס' נ"ז שֶׁהַבַּיָּא מְכַפָּה פּוֹסְקֵי דְּאִף לְעַנְנֵן ת"ה
שְׁתוֹרְתוֹ אוֹמְנָתוֹ מִן־תֵּר לִי לְהִתְעַסֵּק הַרְבֵּה.

כְּדֵי לְהִרְוִיחַ הַרְבֵּה. וְהַבַּיָּא מְמַהֲרָם אֶלְשֶׁקְעָר דְּבַכְדֵי חַיִּי לֹא שִׁיף קְצָבָה דְּדָבָר פְּשוּט
שְׂיָבֵא עַל הָאֲדָם פְּתֹאוּם כְּפָה מְקָרִים שִׁיִּצְטָרֵף ע"ז הוֹצָא רְבָה.

וְהוּא דְּבָר שְׂאִין לוֹ קְצָבָה עי"ש. הַגַּם שִׁמְתָה"ד ס' ש"ב מִשְׁמַע דִּיּוֹתֵר מִכְּדֵי חַיִּי אֲסוּר.
הִינּוּ רַק לְפִי סְבָרְתוֹ שֶׁהַת"ח שֶׁהַצְּבוּר מְשַׁלֵּם בְּעֵדוֹ מְסִים דְּמִמִּילָא יֵשׁ קְצָבָה לְכְדֵי חַיִּי.
וְאוּלַי זֶהוּ נְמִי כְּפִינָת הָרֵא"ש שֶׁהוּבָא בְּטַח"מ ס' ת"ב.

אָבֵל הָאִידְנֵי שֶׁהַת"ח חֲיִיב בְּמִסִּים. אֲדַרְבֵּי מְסַתִּיעַ שְׁפִיר רֵאִי מִהַתּוֹס' שֶׁהוּבָא בְּתַה"ד
שֵׁם מְרִיבֵית דְּשְׂרִי אִפִּי יוֹתֵר מִכְּדֵי פְּרַנְסָתוֹ מִטַּעַם דְּאִין קְצָבָה לְצָרְכּוֹ עי"ש.

והוא פסברת מְהָרָם הַנִּל. ומוהריב"ל ח"ג סי' מ"ז חולק לגמרי על תה"ד וס"ל שְׁפַל ת"ח מוֹתֵר לוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּעֶסֶק הַרְבֵּה דִּישׁ עָלָיו הוֹצֵאוּ אַחֲרוֹת דְּהַאֲדָנָה נְתַרְבוּ הַגְּדוּוּנִיּוֹת כו' ע"ש.

והוא ממש פסברא שפכתתי דכל ישראל ראוי לאיצטלא בת מאה מנה כנ"ל. וכ"ז מיירי לענגו שיהי נחשב כת"ח שתורתו אומנתו.

והוא שבח גדול מאד ומד"ח. אבל לסתם אדם מוכן דגם לתה"ד אין מצה"ד שום איסור לעסוק בד"א הרבה.

ואולי מה שאמרו אם אין עמלו תורה עמלו ד"א. לאו לקללה אמרו.

אלא כפשוטו. דד"א ג"כ מצנה קעביד.

ובנה נ"כ משפחת עון. רק שיהי באמונה: והנה כ"ז מיירי במי שפבר למד כל התורה ובקי בכל דיני התורה.

נרק משום חיוב לימוד התורה. אז יכול לעבור ע"ז מצד טרדת ד"א ולעסוק אף הרבה כנ"ל.

אבל לא מי שלא למד עדיין ואינו יודע דיני התורה. דיש לתמוה בהא דפליגי בברכות בפירוש דנהגית כו' דרשב"י ס"ל דדברים ככתבן ור' ישמעאל ס"ל דלאו ככתבן אלא הנהג בהן מנהג ד"א.

ובמנחות (צ"ט:) נתהפכו בפלוגתתם דרשב"י א' אפי' לא קרא אלא ק"ש שו"ע קנים ונהגית כו' הרי ס"ל דלאו ככתבן ור' ישמעאל דא' לבן דמה צא ובדוק כו' דכתי' ונהגית כו' ופליג אדרשב"י ג' דא' פסוק זה לברכה כו'.

הרי דס"ל דדברים ככתבן. וראיתי בס' ברפי יוסף להחד"א שמפסח קושני' זו רוצה לגרום ר' יהושע במקום ר' ישמעאל (דהוי פלטה מיהו חדא) אבל לפענ"ד קשה לגרום פו.

דנרא' דכוננתו לגרום ר' יהושע שהוא משום שראה בירושלמי דמייתי שאלו את ר' יהושע מהו שילמוד אדם את בנו יונית א' להם ילמדנו בשעה כו' לכן סבר שהוא בעל השמוע' דמנחות.

ובלבד שאין זה הוכחה גמורה. דאולי שניהם פינונו דבר א'.

עוד נראה דמאי דא' זה לא א' זה. דר' יהושע בירושלמי מיירי בסתם אדם במי שלא למד עדיין.

ור' ישמעאל במנחות השיב זה לבן דמה שלמד כל התורה. ובזה אפשר הי' ר' יהושע מתיר.

דלא מיירי בכה"ג. וסעד לדבר ראיתי בר"ש דפיקאה פ"א דמתחזי' הביא הא דר' יהושע מירושלמי הַנִּל לסתם אדם ואח"כ הביא להא דר' ישמעאל ממנחות למי שלמד כל התורה.

ומדֵּהִבִּיא שְׁנֵיהֶם מוֹכַח דַּר' יִשְׁמַעְעָא לְאוּ הֵינּוּ ר' יְהוֹשֻׁעַ שְׁבִירוּשְׁלָמִי: אֲמַנְם כְּמוֹ"כ כְּבָר
בִּינָאָר אַא"ז רַבִּינוּ ו"ל בְּקוֹ"א לְחֶלֶק בֵּין חַיִּיב יְדִיעוּת הַתּוֹרָה לְחַיִּיב לְיִמּוּד הַתּוֹרָה לְמִי
שְׁכָבָר בְּקִי בְּכָל דִּינֵי הַתּוֹרָה.

וְשֵׁשׁ אָנְכִי שְׁעִמְדָתִי עַל דַּעְתּוֹ הֵק' מַעֲצָמִי ת"ל. רַק שֵׁאָא"ז רַבִּינוּ ו"ל מְפָרֵשׁ הַפְּלוּגָת'
בְּאִנְפּוֹן אַחַר קֶצֶת.

וּלְפַעַנ"ד נִרְאֶה עַפ"י הַנְּ"ל לֹמַר בְּפְלִגְתָּתֶם. דְּבַחַיִּיב לְיִמּוּד הַתּוֹרָה לְמִי שְׁכָבָר בְּקִי בְּכָל
הַתּוֹרָה גַּם רַשְׁב"י ס"ל דְּמַה"ת לִיכָא שְׁיַעוּר לְמַטָּה.

וּבְזָה מִיִּירֵי בְּמִנְחוֹת דְּוּמְל' דְּבֹן דְּמָה. וּבְאִישׁ כְּזֶה סוֹמֵר לִי לְעֶסְק בַּד"א חֲרָבָה כְּנ"ל וַיִּי"ח
בַּק"ש שו"ע.

דְּלִימּוּד כָּל הַיּוֹם הוּא רַק מְדַרְבְּנֵן. וּמְפָנִי עֶסֶק ד"א שֵׁג"כ מְצָנָה כְּנ"ל מוֹקְמִינֵן לִי עַל
עֵינַר חַיִּיב דְּלִימּוּד מַה"ת שְׁאִין לָהּ שְׁיַעוּר לְמַטָּה.

(וַע"כ קֹאֲמַר וְאָסוּר לְאִנְוּרָו בְּפָנֵי ע"ה. דַּע"ה נִקְרָא סִי שְׁאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְחַיִּיבָא דְּרַבְּנֵן
כְּדָאִי בְּסוּטָה וְלֹא שְׁיַמֵּשׁ ת"ח זֶהוּ ע"ה וּפְרַש"י שְׁאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְחַיִּיבָא דְּרַבְּנֵן.

וַע"כ אָסוּר לְגַלוֹת לַע"ה שְׁזָה רַק חַיִּיב דְּרַבְּנֵן דְּלֹא יְחוּשׁ לְזָה. וְרַבָּא דֹא מְצָנָה לְאִנְוּרָו
בְּפָנֵי ע"ה דַּעוּד אָמְרוּ שֵׁם אִיזָה ע"ה כֹּל שְׁאִינוּ קוֹרָא ק"ש שו"ע.

וַיֵּשׁ לֹמַר דְּאִינוּ קוֹרָא מִשׁוּם דְּסוֹבֵר דַּק"ש דְּרַבְּנֵן. דְּבַחַיִּיב דְּאוּרֵי' לֹא הִי עוֹבֵר כְּנ"ל.

לְכֹן אִם הִי יוֹדַע דְּבַק"ש יְהִי יי"ח לְיִמּוּד הַתּוֹרָה מְדְאוּרֵי' אִזּוּ הִי מְדַקְדַּק לְקִרוֹת ק"ש
כְּדִי לְצִאֵת יי"ח תּוֹרָה דְּאוּרֵי'. וַע"כ א' מְצָנָה לְאוּרֵי' כְּדִי שְׁיַהֲנִי מְדַקְדַּק לְקִרוֹת).

וּר' יִשְׁמַעְעָא לְדֹא צִא וּבְדוּק כּו' הַשִּׁיב זֶה לְעַנְנֵן לְיִמּוּד חֲכָמָה אַחֲרַת דְּבֹן דְּמַה שְׁשִׁמַּע דְּמִי
שְׁלַמַּד כָּל הַתּוֹרָה הַנּוֹתֵר לוֹ לְצִי"ח בַּק"ש וּמְנוֹתֵר לִי לְעֶסְק בַּד"א כָּל הַיּוֹם. הִי סוֹבֵר דְּגַם
לְעַנְנֵן לְיִמּוּד חֲכָמָה אַחֲרַת כּוֹ.

וַע"כ הַשִּׁיב לוֹ ר' יִשְׁמַעְעָא דְּלֹא דְמִי לְד"א שְׁיַשׁ בְּזָה ג"כ מְצָנָה כְּנ"ל. מִשֵּׁא"כ לְיִמּוּד
חֲכָמָה אַחֲרַת.

דֹאף שְׁכָבָר בָּא לְכָלֵל יְדִיעוּת הַתּוֹרָה עַדִּינֵן חַיִּיבָא דְּלִימּוּד הַתּוֹרָה רַמִּי עַלִּי. דְּלֹא הַנּוֹתֵר
בְּבִרְכוֹת רַק לְעַנְנֵן ד"א דַּע"ז נֶאֱמַר וְאִסְפַּת דְּגִנְוָה דְּרַמִּי קִרְאִי אַהֲדָדִי ע"כ נִגְדַּד ד"א לְבַד
ת"ל וְאִסְפַּת כּו' לְדַחוֹת קִרְא דְּוַהֲגִית.

אַבָּל לוֹלִי ד"א אִזּוּ הִי קִרְא דְּוַהֲגִית בְּמִקּוּמוֹ לְדַבְּרִים כְּכַתְּבֵן. לְמִדְרַשׁ חַיִּיב תְּמִיד יוֹם
וְלִילָהּ.

וּכ"מ בְּרִיטְב"א בְּנִדְרִים ח' ע"ש. וַע"כ אָמְרִי דְּפְלִיג אַדְרַשְׁבַּ"ג דֹא שְׁהוּא בְּרָכָה.

דַּס"ל דְּלִנְגַּד שְׁאָר דְּבִרְיִם לְבַד ד"א דְּבִרְיִם כְּכַתְּבֵן. וּכ"ע לֹא פְלִיגִי בְּזָה.

רַק בְּהָא דְּבִרְכוֹת דְּמִיִּירֵי בְּמִי שְׁלֹא לְמַד עַדִּינֵן וְלֹא בָּא כָּלֵל לְיְדִיעוּת הַתּוֹרָה בְּהָא פְלִיגִי.
דְּרַשְׁב"י ס"ל דְּבְזָה חַיִּיב הַתּוֹרָה לְלַמֵּד תְּמִיד וְלֹא יַעֲסוּק בַּד"א כָּלֵל עַד שְׁיַהֲנִי בְּקִי בְּדִינֵי
כְּאִשְׁרֵי בָּא בְּטַעֲנָה תּוֹרָה מַה תְּהֵא עָלֶיהָ.

ור' ישמעאל ס"ל גם בְּמִי שֶׁלֹא לָמַד עֲדִינָן נֹא וְאֶסְפֹּת כּו' וְהִנֵּהג מְנַהג ד"א וְדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה קַבְּיעוֹת עֵתִים לְתוֹרָה. וְשֶׁאֵר כָּל הַיּוֹם יַעֲסֹק בְּד"א כַּמ"ש אֲא"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּקו"א שֶׁם וְלִהְיֶה נִיח' מֵאֵי דְמִשְׁמַע בְּמִדְרַשׁ שְׁמוּאֵל פ"א דְלֹא סָגִי בְּקוֹבַע עֵתִים לְחוּד.

וְעַ' בְּהִגְהוֹת מַחוּ' הַגָּאוֹן רַד"ל ז"ל שֶׁכ' שֶׁהוּא הִיפּוֹף מִמָּה דְאָמְרוּ בְּשִׁבְתָּ דְבִקְבִיעוֹת עֵתִים סָגִי. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּבִמְדְרַשׁ שְׁמוּאֵל מִיָּרִי בְּמִי שֶׁלֹא לָמַד עֲדִינָן וְע"כ בָּא הַמְּשָׁל שֶׁם מִתִּינוּק. דְּמִי שֶׁלֹא לָמַד דּוֹמָה לְתִינוּק. וְס"ל פְּרָשָׁב"י בְּבִרְכוֹת דְּמִי שֶׁלֹא לָמַד חֲיִיב לְלַמּוֹד תָּמִיד יוֹם וְלַיְלָה.

וְהֵיבֵא דְשִׁבְתָּ ס"ל כַּר' יִשְׁמַעְאֵל וְאָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא כַּר' יִשְׁמַעְאֵל דְּגַם בְּמִי שֶׁלֹא לָמַד עֲדִינָן סָגִי לִי בְּקַבְּיעוֹת עֵתִים לְחוּד. וּבְמִי שֶׁלָּמַד וּבְקִי בְּכָל הַתּוֹרָה גַּם מְקַבְּיעוֹת עֵתִים יָכוֹל לְפַטוֹר וְלַעֲסוֹק בְּד"א הַרְבֵּה אִם נִצְרָף לוֹ.

וְכ"ז לְגַבִּי ד"א וּפְרָנְסָה דְּנִקָּא שֶׁג"כ מְצֻנָה כַּנ"ל. אֲבָל לְמִי שֶׁאֵינוּ צָרִיף לְד"א וְעוֹסֵק אֲזַי אֵין חִילוּק בֵּין מִי שֶׁלָּמַד לְלֹא לָמַד שְׁנֵיהֶם שְׁוִים בְּזָה.

וְהַחֲיוֹב חָמוּר מְאֹד לְלַמּוֹד תָּמִיד יוֹם וְלַיְלָה. וְכָל הַמְּבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֶסֶק וְד"א וְיֵשׁ לוֹ פְּנֵאֵי ה"ז דְּבַר ה' בְּזָה לְכ"ע.

וְע"ז אָמְרוּ בְּחִגְיָה הַנ"ל ג"כ שֶׁהַקְּב"ה בּוֹכָה עַל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵת לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה וְאֵינוּ עוֹסֵק***(וְבַעֲנִין זְכוֹת הַגְּדוֹל מְקוֹבַע עֵתִים לְתוֹרָה. שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם אֲא"ז הַרְה"ג הַמְּפֹרָסִים כּו' מו"ה אַבְרָהָם בִּירָף ז"ל מְסַמְלִינָן.

שֶׁפִּי קוֹבַע כְּמוֹ דְאָמְרוּ כָּל קְבוּעַ פְּמַחְצָה עַל מַחְצָה דְּמִי וְה"נ אִם קוֹבַע שְׁעָה קְבוּעַ וּמִיּוֹד בְּכָל יוֹם בְּלִימּוֹד בְּחוּק וְלֹא יַעֲבֹר פְּתִיחַ בְּמִקוֹם נֶאֱמַן דְּנִין לִי כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה. אֲרַף שְׁכָל הַיּוֹם אֵינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה כ"א בְּד"א.

וּמְכַרֵּעַ ג"כ לְכַף זְכוֹת. וּדְפַח"ח.

וְאֵנִי אֲבֹא אַחֲרָיו וּמְלֹאֲתִי אֶת דְּבָרָיו. דְּלִכְאוּ' יֵשׁ לְסַתּוֹר דְּבָרָיו מִהָא דְכְּתוּבוֹ הַתּוֹס' בְּנִזִּיר (י"ב ד"ה אֶסוּר) דְּלֹא אָמְרִי קְבוּעַ פְּמַחְצָה אֶלָּא פְּשֵׁהֲאִסוּר נִיכָר לַעֲצָמוֹ וְהַהִיתָר נִיכָר לַעֲצָמוֹ אֲבָל כְּשֶׁאֵין הָאִסוּר.

נִיכָר לַעֲצָמוֹ לֹא אָמְרִי כְּמַחְצָה ע"ש. וְה"נ אֵין שְׁעָה זוֹ שְׁלוּמַד נִיכָר לַעֲצָמוֹ מִשְׁאָר שְׁעוֹת הַיּוֹם.

דְּכִי נֹא' דְשֶׁאֵר שְׁעוֹת נִיכָר מִצַּד עֲצָמָם שְׁאֵינָן שְׁעוֹת שֶׁל לִימּוֹד דְּכִי לֹא סָגִי שְׁלַפְעָמִי לְלַמּוֹד בְּשֶׁאֵר שְׁעוֹת ג"כ. אֲמָנָם מֵאֲשֶׁר בֵּינוֹתִי בְּסִפְרִים נ"ל בְּזָה.

דְּהַנָּה יְדוּעַ מִס"ק שְׁנֵימָן מְצוֹת עַל כָּל שְׁעוֹת הַיּוֹם הַמְּכֻוֹנִים לְשְׁעוֹת שֶׁל מַעֲלָה לְחַבֵּר יוֹמִין תְּתַאֲנֵן עִם יוֹמִין עֲלֵאִין. וְיְדוּעַ שְׁבָכָל אוֹת מַד' אוֹתִיו' הוּי' יֵשׁ בּוֹ ג' צִירוּפִי וּבְכָלֵל שֵׁם הוּי' י"ב צִירוּפִי לִי"ב שְׁעוֹת.

וְרֵאִיתִי בְּס"ק שְׁלֹכָן אָמְרוּ עַל זְמַן ק"ש ע"ס ג' שְׁעוֹת. דַּק"ש הוּא יו"ד מְשֵׁם הוּי' כְּמוֹ שְׁאוּמְרִי בְּק"ש שְׁעָה מ"ט אִם פְּגַמְתִּי בְּאוֹת יו"ד דַּק"ש.

וְלָכֵן זְמַן ק"ש ג' שְׁעוֹת שֶׁהוּא לְחַבֵּר ג' צִירוּפֵי הוּי' מְאוֹת יו"ד לג' שְׁעוֹת דְלִמְטָה. וּלְפִי"ז יֵשׁ לוֹמֵר דֵּה"נ בְּתוֹרָה צָרִיף זְמַן ג' שְׁעוֹת ג"כ נִגְדַּד ג' צִירוּפֵי הוּי' מְאוֹתוֹ הָאוֹת דְּהֶנָּה' הַשִּׁיף לְתוֹרָה לג' שְׁעוֹת.

וְנָהוּ שְׁאָמְרוּ (בַּע"ג ג') ג' שְׁעוֹת דְּנוֹקָא הַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה. דְּזֵהוּ ג' צִירוּפֵי הוּי' לג' שְׁעוֹת דְלִמְטָה וְזֵהוּ הַחַיִּיב לְקוֹבַעַ עֵתִים לְתוֹרָה.

ר"ל עֵתִים דג' שְׁעוֹת הַמְּכֻוֹנִים לג' צִירוּפֵי הוּי' מְאוֹתוֹ הָאוֹת פִּנ"ל. וְה"נ לְשִׁאָר מְצוֹת. וְהָא דְלֹא נִתְּנוּ חֻכְמֵי מְפֻרָשׁ זְמַן לְתוֹרָה ג' שְׁעוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לַק"ש. יֵשׁ לוֹמֵר מְשׁוּם דְלִפְעָמֵי מְבֻטְלִים לְגַמְרֵי מִתוֹרָה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ עֵת לַעֲשׂוֹת ה' הִפְרוּ תוֹרָתָהּ. וְכֵמוֹ לְגַבֵּי מְצֻנָה עוֹבְרֵת וְכֵה"ג לְכֵן לֹא שִׁיף לְגִזּוֹר מְסַפֵּר שְׁעוֹת. מִשָּׂא"כ לַק"ש מְפָסִיקוֹן אִפִּי מִי שֶׁתוֹרָתוֹ אוֹמְנָתוֹ.

וְעוֹד בַּק"ש הַזְּמַן ג"כ מְדֹאֲרֵי דְכִתִּי בְּשִׁכְבִּי וּבְקוּמִי וְסִמְכוּ חֻכְמֵי לְנוֹתִיקוֹן מְקַרָּא יִירָאוּף עִם שְׁמֵשׁ. אֲבָל בְּתוֹרָה צָרִיף רַק שִׁיף זְמַן לִימוּד ג' שְׁעוֹת.

אֲבָל אֵין נ"מ מְתִי בְּיוֹם יֵהִי הַג' שְׁעוֹת וְאֲדַרְבֵּה שְׁאֵין רְאוּי לְקַבּוֹעַ שְׁעָה מִיְחֻד דְּנוֹקָא דְאוּלֵי יֵהִי לוֹ טְרַדָּה וּבִלְבוּל בְּשְׁעָה זוֹ שְׁקִבְעָה וְיֵהִי בְּטַל לְגַמְרֵי וְכִינּוֹן שְׁאֵין לְתִלוֹת מְתִי יֵהִי הַזְּמַן ע"כ אָמְרוּ סְתָם.

מִשָּׂא"כ בַּק"ש דַּא"צ פְּנוּנַת הַלֵּב כְּדֹאֵי בְּמִשְׁנֵה הָאֲמֻנִין קוֹרִין בְּרֹאשׁ הָאֵילָן כו' דְלֹא בְּעֵי פְּנוּנָה. אֵין לְחוּשׁ.

וְיֵשׁ לְרַמֵּז בְּזֵה שְׁפָתוֹב גְּבֵי אֲרוֹן וְלֹא יִסוּרוּ בְּדֵי הָאֲרוֹן. דְּהַטְעַם כְּדֵי שִׁיף מוֹכֵן הָאֲרוֹן בְּכָל עֵת לְשִׂאת אוֹתוֹ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם ע"י הַבָּדִים.

וְהַרְמֵז דְּאֲרוֹן הַיְיָנוּ תוֹרָה דְּהִלּוּחוֹת הָיוּ בּוֹ וְצָרִיף הָאֲדָם לְשִׂאת עֵתִים בְּתוֹרָה מִמְּקוֹם פְּנוּי לְמְקוֹם פְּנוּי. דָּאֵם יֵהִי לוֹ טְרַדָּה וּבִלְבוּל בְּשְׁעָה שְׁמוֹרָגַל יְלִמּוּד בְּשְׁעָה אַחֲרֵת רַק שְׁלֹא יִחַסֵּר מַג' שְׁעוֹת.

וּלְפִי"ז אֵין סְתִיר' מַגְמ' דְּשִׁבְת דְּצָרִיף לְקַבּוֹעַ עֵתִים לְתוֹרָה לְמַדְרֵשׁ שְׁמוּאֵל דְּאוֹסֵר לְקַבּוֹעַ עֵתִים. דְּבְמַדְרֵשׁ שְׁמוּאֵל מִיְיָרֵי לְעוֹשֶׂה וְקוֹבַעַ שְׁעָה מִיְחֻד דְּנוֹקָא וְזֵה אֵינּוּ נִכּוֹן אֲלֵא יַעֲשֶׂה עֵתִים הַרְבֵּה.

וּבְשִׁבְת מִיְיָרֵי שִׁיף הָעֵתִים כְּפָה שְׁעוֹת קְבוּעִים לְעוֹלָם אֲבָל נְמִי שְׁלֹא יֵהִי דְנוֹקָא שְׁעָה זוֹ מִיְחֻד פִּנ"ל. וְהַשְׁת' שְׁפִיר מִתוֹקֵמ' פִּי אַא"ז דְּקוֹבַעַ עֵתִים הָיוּ כְּמַחְצָה עַל מְחָצָה גַם כְּפִי הַתּוֹס' הַנְּ"ל.

דְּכָל דְּבַר נִיכָר לְעַצְמוֹ ג' שְׁעוֹת דַּק"ש נִיכָר לְעַצְמוֹ נִגְדַּד ג' צִירוּפֵי הוּי' מְאוֹת יו"ד וְג' שְׁעוֹת דְּתוֹרָה נִיכָר לְעַצְמוֹ נִגְדַּד אוֹת מִהֶנִּי הַשִּׁיף לג' צִירוּפֵי דְתוֹרָה וְכֵן שְׁאָר הַמְצוֹת מְשִׁאָר כָּל הַיּוֹם.

שְׁכּוֹלָם נְחָלְקִים בְּפִרְטִיּוֹת לַד' אוֹתִיּוֹת הוּי' נִגְדַּד י"ב צִירוּפֵי לִי"ב שְׁעוֹת. וְכָל ג' שְׁעוֹת נִגְדַּד ג' צִירוּפֵי כָּל אֶחָד נִיכָר לְעַצְמוֹ לְפִי ג' צִירוּפֵי הוּי' הַנְּכָלִים בּוֹ.

ע"כ הגהה:**) ובטורם צאתי אבקש פפרה על שמעטתי את חלק או"ח והדפסתי רק חמשה מאות עקסמפלרין. כי רב טורח ועמל הי לי מחלק אה"ע כי אנכי איש מוטרד. ואין לי גורל ונחלה בכאלה חלילה. נוסף לזה כי חדלו ממנו מועטי חסידיו המתנפרים במחנה לקנא קנאת אדמו"ר מליבאוויץ נ"ע.

לאמר שעשיתי נגד כ"ק צוק"ל. במה שהדפסתי תשובת אאמ"ו הגזצ"ל הבנוים לסתור דברי אדמו"ר הקדומים אליו ומדוע לא הדפסתי גם מה שחזר אדמו"ר שקיים דבריו הראשונים.

ולא בניתי הגהרות. אולם קול המנלה רק בין דלי חסידים המשיאים גלים ברוח שאון בקסל דרפם להתנוסס בזה דגל חסיד על מצחו תמיד.

ולא פאלה חלק ה' בנבונני מדע וקבלוהו באהבה באין הבדל עם ועם אשפנזים וספרדים. ולא הרעו ולא השחיתו בכל הרי קודש ישראל: ולמען הציל נפשי מחטאת החושדים בעלילות כוזב.

הנני קורא ועונה מראש הרים קבל כל עם ולא אסתתר בסתר המדרגה ודבר גלויים שאף לו הייתי מוצא מכ"ק ש"ב אדמו"ר צוק"ל מה שחזר והשיב על דברי אאמ"ו צ"ל הייתי חדל מהביאם. יען שלא רציתי לעשות החיבור מקנבץ מאחרים.

וגם דברי אדמו"ר הקדומים אליו בהכרח הכנסתים פדי שיוכנוו התשובות. נוסף פידוע לכל שאדמו"ר פקד עלי להדפיס דבריו הק' בתוך ספרו זה.

ובפירוש א' בזה"ל אף שפמה פעמים סותר את דברי. עכ"ז חלילה לשנות דבר ונחצי דבר.

ומראש צורים אראנו כי כן דרף החכמי מעולם משנות דור ודור זה בונה ונה סותר ונהו פבוד חכמי ותפארתו ואהבה בסופה ואין זה נוגע בקצה כ"ק ח"ו. ועפ"י פקודתו עשיתי גם ונקי אנכי.

ואם יש מאדמו"ר מה שחזר והשיב על דברי אאמ"ו ו"ל. הלא במקומו יבאו בתוך ספרו הק' (שהי' מוכן להדפיסו).

נוסף לזה שער אשער שלא חזר אדמו"ר להשיב על דברי אאמ"ו פלום. מאשר ידוע לרבים כי אדמו"ר למען יוכל עמוד בעבודתו הקדושה ותשובותיו לאנשים חידים לא יטרידוהו.

בחר בו במר אבא הגזצ"ל למען הקל מעליו לשאת עמו במשא. באשר הוא לבדו ידעו פנים בפנים.

עומק חקמתו ורוחב בינתו לזאת סמוך על תשובתו לבדו. ובפירוש יצא מפה קדשו אדמו"ר שהעיד על אאמ"ו שכל פסק הלכה שיצא ממנו אחר עינוו ופלפולו העמקה מני גם.

לא ימצא מי שיהי' פח ומשנה לסתור דבריו. ובתשובה אחת כתב עליו הלכה פמותו בכ"מ.

וא"כ לא נפלאות ולא רחוקה היא שלא חזר על דבריו פלום: אולם אשר ידוע שלא הדפסתי למען להרויח ודי לי שאפטרן בהפסד מועט. ורק למען למלאות פקודת אדמו"ר זצ"ל.

וילהקל מעלי טורח המכירה. לזאת בחרתי במיעוטו.

אולם לפי מיעוט הדפסה חששתי שלא יוסיפו אחרים לגשת בגבולי להדפיסו עוד בלעדי. לזאת נעטרתי מגדולי ורבני הזמן שיתנו חבל גזירתם לקשר ידי עושה עול.

ולגדור הדרך בפני כל אדם שלא יגישו למחיצתי. וגם אנכי הרימותי ידי לאסור איסור לכל אדם להדפיסו בלתי רשותי לא חלק או"ח ולא חלק אה"ע לא במדינה זו ולא בח"ל כידוע מפוסקים שכל אדם יכול בעצמו לאסור את שלו.

אמנם ישראל פשרים הם ולא נחשדו ח"ו. ושלום על ישראל מאת הדובר שלום: דוכער יהודה ליב בלאאמ"ו הגאון החסיד מו"ה נחמיה זצ"ל גינבורגדברי נחמיה שאלות ותשובות חלק ארבע חיים סימן א' (לסי' ט') הנה מה שיש לכאורה חששות כדבר הטאלקעש שקונים מפאבריקין של עובדי פוכבים בשביל טליתים של מצוה והמה משוננים בתמונתם מאותן שלנו אלא דומין כאלו נעשים מתערובות צמר עם שארי מינים וגם עיקר הפאבריק הנ"ל לא נעשה כלל בשביל שיומכרו המאטקעם בגנין טליתים של מצוה כ"א בעבור סחורה על בגדים: (א) והנה דרך כלל יש בזה ב' חששות א' מצד שעטנז והגם שזה שייך גם בשאר בגדים וכבר דשו בי' רבים שאינם נזהרים מזה כ"א א' בעיר כו' מ"מ בטליתים של מצוה ודאי יש לזהר מזה יותר מכמה טעמים כמשי"ת א"ה (ועיין תשובות משפנות יעקב חי"ד סי' ס"ז).

וכידוע שבעת שהיו טליתים דאנסקער היו רוב העולם נזהרים מהם וכפי שראיתי ג"כ כ"ק של רבינו הגאון האלקי מוח"ז זצ"ל שכתב בזה"ל ובפרט טליתים דרעמאנעוו (שהיה אז פאבריק אצל האדון ד"ש) כל הנזהר מטליתים דאנסקער יזהר גם מהם כו' וכ"ז אם הם מצמר לבד אלא שרק יש חשש אולי נתערב בהם בלי דעת קצת חוטי פשתן אבל בנ"ד פיון שהם משוננים בתמונתן יותר יש לחוש אולי נעשים לכתחילה מצמר עם פשתן והחשש הב' מצד תערובות צ"ג וידוע (שמלבד שדעת הרי"ף ורמב"ם וש"ע דטליתים של שאר מינים אינם חייבים בציצית מדאורייתא ואין יוצאין בהם כו').

דעת מהר"ם (וסיעתו) דציצית של צמר אינו פוטר בשאר מינים ומשום הכי פסק הב"ח שלא לברך עליהם וכ"כ רבינו הגאון זצ"ל שזכר לברך על טלית אחרת ויפטר גם את זו: והנה תחילה יש לראות בענין סתם בגדי צמר שאין נזהרים מהם כ"א החרידים כו' פרק ט' דכלאים משנה ז' תנן הברסין כו' לא ילבש בהן עד שיבדוק.

ולפירוש הרמב"ם הבדיקה היא בתפירה. והר"ש פירש הבדיקה שמא יש ביניהם פשתן ומעין זה פי' הרע"ב שמא יש פשתן מעורב בהן ופשוטות לשון זה משמע דר"ל שמא בלי פונונה נתערב מעט פשתן בגוף הבגד באריגה או בטונית החוטיין (וכ"מ שתופס התיו"ט ע"ש גבי מנעל של זרד ודברי קול הרמ"ז שם צ"ע כמבואר לקמן א"ה).

ולפי"ז אין חילוק בין עובד פוכבים לישראל דגם בשל ישראל נראה דשייך זה (וכידוע עתה בטליתים שלנו שמוצאים בבדיקה כו'). ואתי שפיר מה שבאמת לא נזכר כלל עובד

כוכבים במתנתיתין ומפל מקום י"ל ג"כ דמיירי בסתמא בעובד פוכבים והבדיקה ר"ל שפמא בכוננה עירוב בהם פשתן ולפי"ז שיש לנו בפ"י דברי הר"ש והרע"ב פ"עין ב' פירושי ממיילא נולד הרבה ספיקות לדינא די"ל לכ"א מהפירושים דבדיוק נקטי פן ויש פאן ג' ספיקות לדינא היינו דעפ"י פירוש הא' י"ל שרק לחששא זו שפמא נתערב ממילא חיישינן אבל לעירוב בכוננה לא חיישינן כלל ומיירי בין בישראל ובין בעובד פוכבים דהפל שנה לפ"ז וי"ל ג"כ דלפי"ז מיירי דוקא בשל ישראל ומשא"כ בעובד פוכבים דאיפא חשש עירוב בכוננה אינו מועיל בדיקה ולפירוש הב' הנ"ל י"ל דמיירי דוקא בעובד פוכבים אבל בשל ישראל א"צ בדיקה דלעירובא ממילא לא חיישינן כלל הרי פאן ג' ספיקות ועוד יש ספק ד' די"ל שאין פאן ב' פירושים מחולקים אלא שניהם נכללו בדבריהם ר"ל דהפל בכלל החששא בישראל שפמא נתערב ממילא ובעובד פוכבים בין ממילא ובין בכוננה וגם בענין שינוי הפירושים שבין הרמב"ם להר"ש והרע"ב צ"ע אי פליגי או מר אמר חדא כו' ולא פליגי אלא שהר"ש והרע"ב נדאי לא פליגי אהא דהרמב"ם שיהי הזכירו אח"כ בפ"י ענין הבדיקה בתפירה בזמן ומקום שהפשתן מצוי כו' ע"ש.

אבל הרמב"ם אפשר דפליג אהא דהר"ש והרע"ב ואי פליג יש ספק אם סבירא לי' דרק להתפירה חיישינן אבל זו"ז לא חיישינן כלל לעירוב בגוף הבגד לא בכוננה ולא ממילא ולפי"ז מיירי מתנתיתין (גם) בקונה בגד תפור מהעובד פוכבים או להיפוך דבגוף הבגד בשל עובד פוכבים אינו מועיל בדיקה אלא מיירי שהוא של ישראל רק שנותן לתפור לעובד פוכבים (ולעירובא ממילא לא חיישינן כלל כו').

והיוצא לדינא לפי זה דבתפירת עובד פוכבים לכולי עלמא צריף בדיקה ומועיל ובחשש עירובא ממילא ע"י בדיקה (נראה) נדאי דלכ"ע שרי דאל"כ קשי' מתנתיתין דאף אי נימא דמיירי בשגוף עשאה ישראל הרי גם בישראל שייף חשש זה ולומר שבישראל סמכינן אשמירתו וזהירותו מזה מתחילה נראה דוחק גדול ועכ"פ הו"ל (להפוסקים עכ"פ) להזהיר ע"ז ואי צריף בדיקה א"ל יש ספק ותלוי בשינוי הפירושים הנ"ל לכאורה אלא דלהרמב"ם נראה יותר דא"צ דלא חיישינן לזה כלל דאל"כ הוי לי' לפרש הבדיקה לענין זה (ג"כ עכ"פ) דאף אי מיירי בשל ישראל הא שייף ג"כ חששא זו לפה"נ פנ"ל ולהר"ש והרע"ב הנה נראה יותר דצריף בדיקה מחששא זו כמובן מהנ"ל (דאף לפירוש הב' י"ל דהפל בכלל החשש כו') ולענין חשש עירוב בכוננה בעובד פוכבים יש ספק אם צריף בדיקה ומועיל או א"צ או אינו מועיל והיינו בין להרמב"ם ובין להר"ש ורע"ב איפא פל ספיקות אלו כמובן מהנ"ל ומתיות שפלקא הוא בכ"מ שטוב לקרב הדעות ולא לחדש פלוגתא הנה נראה שגם פאן ראוי לומר שמר אמר חדא כו' ולא פליגי ועפ"י"ז הנה אפשר לפשוט פל הספיקות הנ"ל והיינו שגם בדבר הספק הנ"ל בפירוש דברי הר"ש והרע"ב יש להכריע בפירוש הב' הנ"ל ושעפ"י"ז בחשש עירובא ממילא לא חיישינן כלל דאז י"ל דהא דלא הזכיר הרמב"ם הבדיקה כ"א בתפירה זהו משום דמיירי בשגוף הבגד הוא של ישראל כו' פנ"ל ולהר"ש והרע"ב איירי בשל עובד פוכבים אבל אי הפירוש בהר"ש והרע"ב בפירוש הא' הנ"ל וכן אי הפל בכלל החששא.

א"כ הנה קשה את"ל דהרמב"ם ג"כ לא פליג ע"ז למה לא הזכיר הבדיקה גם מחששא זו פנין דגם בשל ישראל שייף זה פנ"ל ולפי"ז הנה הדין מוסכם דכל ע"י עובד פוכבים

בין בגוף הפגד ובין בתפירה צריף בדיקה ומועיל וכל ע"י ישראל א"צ בדיקה כלל אף כ"ז הוא מה שהיה נראה ראוי לומר עפ"י דבריהם בפירוש המשנה חבל הרי הרמב"ם בחיבורו פתב בהדיא פ' יו"ד מהל' פלאים הלכה כ"ח הלוקח פלי צמר מן העובד פוכבים צריף לבודקו כו' שמה הן תפורין בפשתן הרי שגם בפגד הוא של עובד פוכבים לא הצריף בדיקה כ"א בתפירה דמשמע ונדאי (לפה"נ) דלעירובא בגוף הפגד סבירא לי' להרמב"ם דלא חיישינו כלל לא ממילא ולא בכוננה בעובד פוכבים וכיון שלפי"ז ע"כ לפה"נ יש פלוגתא בין הרמב"ם להר"ש והרע"ב א"כ שוב אליבא דהר"ש והרע"ב י"ל שגשאר לכאורה הספיקות הנ"ל במקומן ובשל עובד פוכבים י"ל דאף בדיקה אינו מועיל כו' אלא שגזה י"ל פיון שאנו מצווין למעט המחלוקת מה דאפשר עכ"פ ראוי לתפוס בפ"ה הר"ש והרע"ב ג"כ לקולא היינו כפי' הב' הנ"ל ושלפי"ז א"צ בדיקה כ"א מחשש עירוב בכוננה בעובד פוכבים אבל בשל ישראל לא חיישינו כלל לחשש עירוב ממילא (או לכל היותר דהפל בכלל החששא) אבל אין להרחיק המחלוקת כ"כ לומר דלדידהו אפילו בדיקה לא מהני בשל עובד פוכבים מה שלהרמב"ם א"צ בדיקה כלל והנה באמת מגוף המשנה יש להכריע בפירושו של הרמב"ם חדא מהא דאמר ר' יוסי הבאים מחוץ הים כו' א"צ בדיקה מפני שחזקתו בקנבוס דלשון שחזקתו משמע שפן הוא נדאי ועכ"ל דקאי אדבר הידוע נדאי שיש בהם כמו חוט התפירה ומשא"כ אי לענין חשש עירובא שהוא רק ספק לא שייך ע"ז כ"כ לשון שחזקתו בקנבוס הכי לא סגי בלא"ה כו' (אלא שגזה יש לתמון קצת).

ולומר דהאי שחזקתו לא קאי על הפגדים אלא אאותן המקומות דמדינת הים ר"ל לחזקת אותן המקומות פיון שהפשתן אינו מצוי שם מסתמא הדבר שמעורב שם לפעמים בבגדי הצמר (אם ממילא אם בכוננה) ונדאי הוא קנבוס כו'.

אבל) עוד יש להוכיח בפירוש הרמב"ם דלכאורה יפלא מה זה שפרט במתניתין בגדים פרטיים הברסין והברדסין כו'. הכי לא היה מצוי אצלם בגדי צמר זולת אלו (זהו דוחק גדול ולהרמב"ם אתי שפיר דיש לומר שאלו היה דרכם לקנות כמו שהן תפורין מאומני עובדי פוכבים וזהו שהרמב"ם בחיבורו (שפתב לדורו שמשתנים ממנהגי הפגדים).

סתם וכתב הלוקח פלי צמר כו' ור"ל (ע"כ) תפורין כו' וזהו פירוש המשנה הברסין כו' שבזמננו היו אלו פלי צמר תפורין ומקיות פן נלפענ"ד שגם בד' הר"ש והרע"ב טוב לסבול דוחק ולהעמיס בדבריהם ג"כ ע"ד פ"ה הרמב"ם.

שמ"ש הר"ש שמה יש ביניהם פשתן. והרע"ב שמה פשתן מעורב בהם ר"ל בחוט התפירה ושגם הם ס"ל דהנה בגדים דחשיב במתניתין היינו לפי שאלו היו נקחים כמו שהן תפורין מעובד פוכבים כו' וכנ"ל ושזולת זה לא חיישינו כלל לעירובא בגוף הפגד לא בכוננה ולא ממילא ונרויח ג"כ שלא נחדש פלוגתא שלא נזכר בפוסקים כו' ובאמת גם בגוף ד' הר"ש והרע"ב עם היות שלשונם הנ"ל דחוק לומר דקאי על חוט התפירה לעומת זה ממ"ש אח"כ בהביאם הירושלמי שתלוי בזמן ומקום שהפשתן מצוי אם לאו וסיימו להזהיר עפי"ז בזמן הזה (שהפשתן מצוי) בענין התפירה מכלל דגם מתחילה בהכי איירי דאל"כ למה שבקי מאי דאיירי בי' כו' ובדברי הרע"ב הדבר מוכרע יותר שהרי זה לשונו שם הלכה הלוקח בגדים תפורים מן העובד פוכבים בזמן הזה לא ילפש

עד שִׁיבְדוּק יָפָה מִשְׁמַע שְׁגָם בְּאֵלּוֹ א"צ בְּדִיקָה כ"א בַּתְּפִירָה (דאל"כ לְמָה נִקְטַת תְּפוּרִים) אָבֵל בַּד' הַר"ש שֶׁפְּתַב בְּזֶה הַלְשׁוֹן וּלְפִיכֶּה צָרִיף לִינְהַר פְּשָׁאָדָם נוֹתַן בְּגִדֵי צָמֵר לְאֶנְפֵן שֶׁלֹּא יִתְפוּר כּו' וְגַם בְּמַלְבוּשֵׁיהֶן הַנְּקָחִים מִן הַפּוֹתִים עַכ"ל לְכַאוּרָה עָלָה עַל דַּעְתִּי דְמִזֶּה מְוֹכְרֵעַ לְהִיפּוּף דְהָאֵי וְגַם כּו' ע"כ אֲתִי לְאַשְׁמְעִינוּ דְבְּאֵלּוֹ גַּם גּוּף הַבְּגָד צָרִיף בְּדִיקָה (עכ"פ).

דָּאֵי ר"ל דְּגַם בְּאֵלּוֹ א"צ בְּדִיקָה רַק בַּתְּפִירָה קָשָׁה פְּשִׁיטָא דְּאִיזָה ס"ד הִי לְהַקֵּל בְּאֵלּוֹ יוֹתֵר מִבְּנוֹתָן בְּגָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאֶנְפֵן לְתַפוּר כּו' אֲלָא שְׁשׁוּב רְאִיתִי שְׁזָה אִינוּ דְשִׁפִּיר י"ל דְּהָוִי ס"ד דְּדוֹנְקָא בְּנוֹתָן לְתַפוּר דְּהָוִי לְכַתְּחִילָה יֵשׁ לִינְהַר וּמִשָּׂא"כ בְּלוֹקַח תְּפוּרִים דְּהָוִי דִּיעֲבַד אֵין לְחֹזֵשׁ גַּם בַּתְּפִירָה (עֵינֵן תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִימָן תְּש"ס"א) ע"ז קמ"ל שְׁאִינוּ פֶן אֲלָא דְּגַם בְּמַלְבוּשֵׁיהֶם כּו' יֵשׁ לְחֹזֵשׁ.

אָבֵל הַפֵּל רַק עַל הַתְּפִירָה קָאֵי וּבִיוֹתֵר הַדְּבָר מְוֹכְרֵעַ בְּלִשׁוֹן הָרָא"ש פ"ח דְּנִדְהָ (סי' י"ד). (אֲשֶׁר לְפָנֵי ד' הַרע"ב לְקוֹחִים מְמַנּוּ) שְׁפְתַב ג"כ פִּירוּשׁ הַבְּדִיקָה דְּמַתְּנִי' שְׁמָא פְּשָׁתָן מְעוֹרָב בְּהוֹן (פְּלִשׁוֹן הַרע"ב) וְעַכ"ז אֲת"כ בְּהִבְיָאוּ הִירוּשְׁלָמִי סִימָן בְּזֶה הַלְשׁוֹן הַלְפָּה בְּגָדִים הַנְּקָחִים מִן הָעוֹבָד פּוֹכְכִים צָרִיף לְהַתִּיר תְּפִירָתָן כּו'.

דְּמַלְשׁוֹן זֶה וּנְדָאֵי מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְּגַם בְּנִקְחִין מִן הָעוֹבָד פּוֹכְכִים לֹא חִיִּישִׁינוּ פְּלֵל בְּגוּף הַבְּגָד זוֹלַת שְׁצָרִיף לְהַתִּיר תְּפִירָתוֹ כּו' וְא"כ ע"כ מ"ש תְּחִילָה שְׁמָא פְּשָׁתָן מְעוֹרָב בְּהוֹן הוּא ג"כ רַק בַּתְּפִירָה וְהִינּוּ דְּהַבְּרִסִין וְאִינְף דְּמַתְּנִי' הִיוּ נִקְחִין תְּפוּרִין וְכַנ"ל (וּמִשָּׂא"כ בַּד' הַרע"ב שְׁסִימָן בְּלִשׁוֹן סְתוּם הַלְפָּה כּו' עַד שִׁיבְדוּק יָפָה: אֵין הַדְּבָר מְוֹכְרֵעַ פְּנ"ל דִּי"ל בְּדוֹחַק עַכ"פ שְׁבְדִיקָה זֶה ר"ל בֵּין בַּתְּפִירָה וּבֵין בְּגוּף הַבְּגָד כּו' אָבֵל מ"מ נְרָאָה דִּישׁ לְלַמּוֹד סְתוּם דְּהַרע"ב מִהַמְּפֹרָשׁ שְׁבָרָא"ש כּו': ** [[וְעִי' בְּקוֹל הַרמ"ז גְּבִי מְנַעַל שֶׁל זָרַד שְׁפְתַב אֲלִיבָא דְּהַר"ש וְהַרע"ב לְתַרְץ עַל מָה שְׁנִתְקַשָּׁה הַתּוֹי"ט בְּטַעַם הַקְּוֹלָא בְּמַנְעַל שֶׁל זָרַד שְׁזָה לְשׁוֹנוֹ וְלָמָּה נָא' שְׁעוּשֵׁי הַמְּנַעַל הַהוּא יִהְיוּ נְזַהְרִים לְמַנּוּעַ אִפִּי' חוּט כּו' מִשְׁמַע שְׁתּוּפְסָ ד' הָרָא"ש וְהַרע"ב כְּפִשׁוּטָן שֶׁבְּדִיקָה הִיא מְחַשֵּׁשׁ עִירוּבָא (מְמִילָא) וְתִרְץ הַרמ"ז לְחַלֵּק בֵּין חַשֵּׁשׁ עִירוּבָא (מְמִילָא) בְּעֶצֶם הַלְבָּדִים (דְּמַנְעַל שֶׁל זָרַד הַנְּז"ל) דְּאִחְזוּקִי אִיסוּרָא לֹא מְחֻזְקִינוּ אָבֵל אִם הֵן תְּפוּרִין וּנְדָאֵי חִיִּישִׁינוּ כּו' וְסִימָן וז"ש הַרע"ב (בְּמַנְעַל הַנְּז"ל) לֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא פְּשָׁתָן מְעוֹרָב בְּהֶם מְעוֹרָב דּוֹקָא וְלֹא פְּתַב שְׁמָא תְּפוּרִין כּו' וְכ"ה לְשׁוֹן הַש"ר כּו' מִשְׁמַע דַּס"ל דְּכָל עֵינְקֵר הַבְּדִיקָה דְּמַתְּנִיתִין בְּבְרִסִין, וְאִינְף הוּא רַק בַּתְּפִירָה לְהַר"ש וְהַרע"ב וּמִשָּׂא"כ בְּמַנְעַל שֶׁל זָרַד אִיִּירִי בְּאִינוּ חִפּוּרִין.

אָבֵל זֶה תְּמוּהָ דְּלִשׁוֹנָם דְּהַר"ש וְהַרע"ב בְּהָא דְּהַבְּרִסִין כּו' צָרִיכִין בְּדִיקָה וּבְהָא דְּמַנְעַל שֶׁל זָרַד כּו' הֵם עַל מְשַׁקֵּל א' מְמַשׁ שְׁהַרע"ב פְּתַב תְּחִילָה גְּבִי בְּרִסִין כּו'. שִׁיבְדוּק שְׁמָא יֵשׁ פְּשָׁתָן מְעוֹרָב בְּהוֹן וּבְמַנְעַל שֶׁל זָרַד פְּתַב שָׂא"ח שְׁמָא פְּשָׁתָן מְעוֹרָב בְּהוֹן וְכֵן לְשׁוֹן הַר"ש שְׁזָה בְּשִׁנְיָהֶם וּלְפ"מ שְׁמַדְיִיק הַרמ"ז מְלִשׁוֹן מְעוֹרָב דְּלֹא קָאֵי אַחוּט הַתְּפִירָה ע"כ דְּגַם הַבְּדִיקָה דְּבְרִסִין וְאִינְף לֹא קָאֵי אַתְּפִירָה אֲלָא מְחַשֵּׁשׁ עִירוּבָא כּו' וְשִׁפִּיר הַקָּשָׁה הַתּוֹי"ט (וְא"ל דְּעֵינְקֵר תְּפִירוּץ הַרמ"ז ר"ל דְּבַלְבָּדִים דְּמַנְעַל שֶׁל זָרַד דּוֹקָא שְׁהוּ דְּרַבְּנָן הוּא דְּלֹא מְחֻזְקִינוּ אִיסוּרָא) ** פְּלֵל הָעוֹלָה דִּיוֹתֵר נְרָאָה לּוֹמֵר דַּלְכ"ע גַּם בְּבְּגָדִים הַנְּקָחִים מִן הָעוֹבָד פּוֹכְכִים א"צ בְּדִיקָה כ"א הַתְּפִירָה (וְשִׁבְהִי אִיִּירִי מַתְּנִיתִין).

אָבֵל בְּגוּף הַבְּגָד לֹא חִיּוּשֵׁינוּ פֶּלֶל לְעִירוּבָא וְזֵהוּ רַק לְפִלְפוּלָא וּלְרוּחָא דְמִילְתָא דְלִדְיָנָא אִיךְ שְׂיִהֵי דַעַת הַר"שׁ וְרַע"ב אֵין נ"מ כ"כ פִּינּוּ דְהַרְמַב"ם וְהַרְא"שׁ הַנְּ"ל גְּרָאָה) פְּשׁוּט דְהָכִי ס"ל וְהָרִי דְבְרֵיהֶם נִקְבְּעוּ בְטוּש"ע וְרַמ"א סִימָן ש"ב בְּלִי שׁוּם חוּלְק (וְגַם הָאֲחֵרוּנִים סְתָמוּ וְשִׁתְּקוּ ע"ז) גַּם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה לְזֵה מְסוּנְגִיָּא דְמִנְחוּת (מ"ג) בְּדִין הַלּוּקַח טְלִית מְצוּנֵיִצָּת מִן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים כּו' דְמִשְׁמַע דְרַק מְשׁוּם הַצִּיצִית מְצַד חֲשׁוּשׁ פְּסוּל דְשַׁל"ש אֲתִינוּ עֲלָה כַדְפֵרש"י ע"ש אָבֵל מְצַד אִיסוּר פְּלֵאִים בְּטְלִית עֲצָמוּ (וְכֵן בְּצִיצִית).

מִשְׁמַע דְלֹא חִיּוּשֵׁינוּ פֶּלֶל (וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת בַּע"ג פֶּרַק א"מ (דל"ט סע"א) דְרַק בְּתַכְלֵת חִיּוּשֵׁינוּ וּמִשַׁא"כ בְּלָבָן וְה"ה בְּטְלִית שֶׁל צָמֵר לֹא חִיּוּשֵׁינוּ לְכֻלָּאִים כּו'). וּלְפִי"ז א"ש מֵה שְׂרָבִים לֹא נִמְנְעוּ מִבְּגָדֵי צָמֵר וְאִף גַּם אֵינָם בּוֹדְקִים כּו' וּמֵה שְׂבּוּדְקִים טְלִיתִים זֵהוּ אֶפְשָׁר רַק לְהַחְמִיר בַּשַּׁ"מ כּו' (ב) אִךְ הָעוֹמֵד לְנִגְדֵי שְׂדֵבֵר זֵה טַעְמָא בְּעִי לְמָה בְּאַמַּת לֹא נִיחֻוּשׁ שְׂהָעוֹבֵד פּוֹכְבֵי פִשְׁתָּן בְּגוּף הַבְּגָד (אִם הוּא בְּזוּל) כְּדָרְךְ שְׂחֻוּשֵׁינוּ בְּחוּט הַתְּפִירָה לְפִשְׁתָּן אֲלֵא שְׁלִזָּה י"ל לְכַאוּר' דְהַתְּפִירָה שְׂאֵנִי דְאֵין דְרָךְ לְתַפְּוֹר פֶּלֶל בְּצָמֵר אֲלֵא בְּפִשְׁתָּן אוֹ בְּקַנְבּוּס וְלָכוּ הוּי סָפֵק וְצָרִיךְ בְּדִיקָה אָבֵל בְּגוּף הַבְּגָד פֶּשֶׁהוּא שֶׁל צָמֵר אַחְזוּקֵי אִיסוּרָא לֹא מְחֻזְקִינוּ לְחֻוּשׁ שְׂמָא עֵינָב בּוּ מִינ אַחַר כּו' אָבֵל לַפ"מ (שְׂפַמְדוּמָה) שְׂרָאִיתִי בְּתִשׁוּ פִנ"י ח' שְׂכַתְב דְּמַתְּנִיתִין אֵיירִי** (וְלֹא חִיּוּשֵׁינוּ לְעִירוּבָא מְמִילָא כּו' דַּא"כ הָעֵינָקֵר חָסֵר וְהַל"ל בְּקֶצֶרָה דְשְׂאֵנִי לְבָדִים דְּמִנְעֵל שֶׁל זָרֵד שֶׁהוּ רַק דְּרַבָּנּוּ כּו') לָכוּ דְבָרֵינוּ צִל"ע])** פֶּשֶׁאֶפְשָׁר שֶׁהַתְּפִירָה הִיא ג"כ בְּחוּטֵי צָמֵר בְּזֵה מְהֵנִי בְּדִיקָה אָבֵל כְּשׁוֹנְדֵאי אֵינָן בְּחוּטֵי צָמֵר אֲלֵא אוֹ בְּפִשְׁתָּן אוֹ בְּקַנְבּוּס וְכַה"ג אִף בְּדִיקָה לֹא מְהֵנִי דְהוּי סָפֵק דְאוּרֵיִתָּא וְלֹא סְמִכִינוּ אַבְדִּיקְתָּנוּ כּו' וַא"כ הִדְרָא קוּשְׂיָא לְדוֹכְתֵי דְלָמָה בְּגוּף הַבְּגָד אִף בְּדִיקָה א"צ פֶּלֶל וּמ"מ י"ל דְהַתְּפִירָה הֵגַם שְׂאֶפְשָׁר גַּם בְּחוּטֵי צָמֵר מ"מ דְרָךְ הוּא ג"כ עַכ"פ לְפַעְמִים בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן וְשְׂאָר מֵינָם וְה"ז דְבָר בַּפ"ע שְׂמְסוּפְקִים בּוּ אִם הוּא הִיתֵר אוֹ אִיסוּר ע"כ חִיּוּשֵׁינוּ וּמִשַׁא"כ בְּגוּף הַבְּגָד אֵין דְרָךְ לְעַרְב כּו' (עֵינֵינוּ לְקַמֵּן אֵי"ה) וּבִלֵּא"ה צ"ע בַּת' הַנְּ"ל (וְכַעַת אֵינּוּ ת"י) דְלַפֵּה"נ לַמ"כ בְּמַתְּנִיתִין מְדַקְתָּנִי בַד' ר"י שְׂחֻזְקָתָן בְּקַנְבּוּס וְהֵינּוּ מְפָנִי שְׂאֵין הַפִּשְׁתָּן מְצוּי בְּמַדִּינַת הַיָּם כְּדֵאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִי וְאִם אִיתָא שְׂגַם בְּחוּטֵי צָמֵר תּוֹפְרִין לֹא הַל"ל שְׂחֻזְקָתָן בְּקַנְבּוּס דְנוֹקָא כּו' וִיסוּד רְאֵיתוּ (וְלִפִי הַמְדוּמָה) הוּא מַד' הָרֵא"שׁ שְׂכַתְב בְּהַלְכוֹת פְּלֵאִים שַׁבְּכ"ח דְנִדְהָ סִי' י"ז אַחַר שְׂהַבִיא הִירוּשְׁלַמִי הַנְּ"ל וְהֵאִידְנָא הַפִּשְׁתָּן מְצוּי כּו' הַלְכָּךְ כּו' צָרִיךְ לְהַתִּיר תְּפִירְתוֹ וּלְתוֹפְרוֹ בְּקַנְבּוּס.

וְהַקְשָׁה לְמָה לֹא סָגִי בְּבְדִיקָה בְּמַתְּנֵי וְע"כ חִזְקֵל פִּנ"ל. (וְהַרְא"שׁ מֵיירִי בְּיָדוּעַ וְנִיפְר שְׂאֵינוּ בְּחוּטֵי צָמֵר אוֹ שְׂבָזְמָנוּ לֹא הִנֵּה דְרָךְ פֶּלֶל לְתַפְּוֹר בְּחוּטֵי צָמֵר וּמִשַׁא"כ בְּזִמְן הַגְּמָרָא וְצ"ע שָׁם) וְזֵה לֹא נֵרָא פֶּלֶל שְׂהָרִי הָרֵא"שׁ עַל הִירוּשְׁלַמִי קֵאִי דְאֶמְרִינוּ אָבֵל עֲתָה כּו' צָרִיךְ בְּדִיקָה וְע"ז פְּתַב וְהֵאִידְנָא כּו' הַלְכָּךְ כּו' מִשְׁמַע דְהַפֵּל מֵיירִי בְּעַנְיָן א' וְאִיךְ יִלְמֹד מִהִירוּשְׁלַמִי בְּעַנְיָן אַחַר וְיִסְתָּמוּ כ"כ אֲלֵא (נֵרָאָה) שְׁלֵא בָּא לְחַדֵּשׁ פְּלוּם שְׂגַם בְּסוּפּוּ כְּוֹנְתוֹ דְסָגִי בְּבְדִיקָה אֲלֵא (דְאֶפְשָׁר) דְזֵה אֲתִי לְאֶשְׁמַעִינוּ דְלֹא סָגִי בְּבְדִיקַת הַחוּט כְּמוֹ שְׂהוּא תְּפּוּר אֲלֵא צָרִיךְ לְהַתִּיר תְּפִירְתוֹ שְׂאֵז יוֹתֵר טוֹב לְבָדוּק וּמ"ש וְתוֹפְרוֹ בְּקַנְבּוּס (אֶפְשָׁר דְזֵהוּ מְפָנִי שַׁעַפ"י רֹב הַנְּהוּג בְּפִשְׁתָּן).

ומ"מ ונדאי) גם אם ימצא שתפירה זו הנה בקנבוס יוכל לחזור ולתופרן באלו וה"ז ג"כ בכלל ותופרן בקנבוס שפתב (ולשון רמ"א ששהביא זה אינו מדוקדק כ"כ לפ"ז דמאי מוסיף על השו"ע ומ"מ אפ"ש דקמ"ל ששהבדיקה צ"ל אחר שיתיר התפירה וכו"ל) ומד' הלבוש משמע שדינא קמ"ל שלא לסמוך אבדיקה אלא לתפור בקנבוס אחר.

אבל מ"מ אינו ע"ד תשו' הפנ"י הנ"ל אלא דחומרא בעלמא הוא מצד שקשה לבדוק בכל התפירות כו' ע"ש ולפ"ז אין פאן שינוי במציאות אלא דלעולם אין דרך לתפור בחוטי צמר כ"א בפשתן ובקנבוס כו' ואתי שפיר תירוץ הנ"ל דרק בתפירה שהוא דבר בפ"ע ומסופק (מעיקר הדין כו') תישינו לפשתן אלא שבדיקה מהני.

ומשא"כ בגוף הבגד של צמר לא תישינו כלל לתערובות פשתן שהוא בחזקת צמר אחזקי איסורא (מתשש תערובות) לא מחזקינן כו' ***(הגהה. שוב ראיתי שמד' הרא"ש ה' ציצית שבשו"ע או"ח סי' ט"ו ס"ד משמע דרק האידנא אין דרך לתפור בחוטי צמר משא"כ בימי הגמרא כו' וצ"ע א"ה) ***(ע"כ): (ג) אמנם אף אם לו יהא שמחוט התפירה לק"מ על גוף הבגד דיש לחלק פנ"ל אפתי קשה מכל הדברים שנקחין מן העובד כוכבים דחזינו שפל שיש לחוש שמה עירב בו דבר איסור (להנאתו) אסור לקנות ממנו וכדאיתא בפ"ב דע"ג בכמה דברים (פגון) דבמוריניס במתניתין (כ"ט) פירש"י שמה עירב בו יין ובחלב אמרינן בגמרא (ל"ה) ואי משום איערובא כו' וכ"ה המסקנא דמה"ט נאסר וכמ"ש בטוש"ע רס"י קט"ו וגבי שמן (ל"ח) ובדב"ש (ל"ע) אמרינן אי משום איערובא מיסרא סרי כו' משמע דאל"כ הוי תישינו לכוף ושם בס"פ (מ') ברייתא ביין תפוחים הנמכרים בקטלינא אסור מפני שמערבין בו יין וכתב הר"ן שם דהיינו מפני שהוא יקר מן היין ור"ל דאז תישינו שמערבין יין פדי להשתפר ולהרויח וכן הוא בהדיא בתוס' שם (ל"ב) דכל משקה היקר מן היין אסור מה"ט ע"ש.

וכן הובא זה בר"ן שם גבי חלא (אלא דמש"ש ומכאן אסרו בתוס' כו' צ"ע דלמ"כ בתוס' (אלא שגלמד מההיא דס"פ הנ"ל). דבחלא כתבו שמטילין בו שמרי יין להעמיד מהר כו' ואם פן י"ל אפילו שאינו יקר מהשמרים כו' וכן משמע בפסקי תוס' שם ע"ש וצ"ע בדברי הב"י בזה).

וכ"פ בסה"ת סי' ק"ס (גבי דין דחלא וכתב ג"כ ושמעינן כו' וה"ז פה"ן וצ"ע) וש"פ ובטוש"ע סימן קי"ד ס"ד וא"כ גם בנד"ד למה לא נחוש שהעובד כוכבים עירב פשתן בגוף הבגד באריגה או בטוייה בזמן ומקום שפשתן בזול מצמר ולכאורה י"ל דה"ט בנ"ד (כסברת ההמ"ץ מו"ה שלמה נ"י להקל גם בענין המאטקעס מאסינע משום שקונין מתגר אומן לא מרע אומנת).

וה"נ פן הטעם). משום דאומן לא מרע נפשי' כמ"ש רמ"א סי' קי"ד ס"ה ע"ש ובנ"ד י"ל דאף בקונה הבגד מבעה"ב מ"מ הרי א"א לערב כ"א ע"י האומן בעת המלאכה כו' אף באמת צ"ע דמה שנתשם בד' רמ"א שכ"מ בר"ן פא"מ.

נראה דזה אינו אלא שכ"כ עפ"י דעת המרדכי דר"פ כ"מ ששהביא בד"מ. אבל בר"ן הנ"ל משמע בהדי' דרק ביין רמונים שמוכרים לרפואה דאיכא קפידא (טובא) סמכינן אאומן ולא בשארי דברים וכן משמע בשו"ע ס' ד' ה' ועיין ח"צ ססי' ל"ט דקפידות חלוקות יש

יעו"ש גם בקא דמורייס אוןן שפגמ' (ל"ד) הרי לפי התוס' וטור דלקמן (עכ"פ) גם באוןן (פ"א וב') חיישינן פשהיין בזול גם בקא דייין תפוחים הנ"ל הרי בקטליזא לפני חנווני היינו תגר כו' גם קצת צ"ע מהא דתנן ספ"ד דב"מ ולא לתגר כו' שאינו אלא לרמות כו' גם בסוגיא דמנחות (מ"ג) שמשם מקור הדין דתגר לא מרע נפשיה הרי כתב הט"ז ומ"א רס"י כ' דבדוקא נקטו בגמרא טלית דאלו בציצית לא סמכינן על סברא זו ונראה דה"ה בנד"ד דעם היות לפמ"ש המ"א הטעם בציצית לפי שאינו זיוף לעובד פוכבים ומשא"כ בנ"ד לכאורה גם לעובד פוכבים הוי זיוף.

נראה דזה אינו דבאמת פשמערבין פשתן או צמר גפן בבגדי צמר י"ל דאין הפנה פלל לזיוף ולרמאות אלא לשיהיו נמכרים בזול כו' (ואפשר ג"כ שזה יותר טוב כו') וא"כ לעובד פוכבים א"ז חסרון (ואפשר אף יודעים מזה).

ולפ"ז אף לפי מה שראיתי בתשובת נ"ב מה"ת ח"א סי' ע"ב שחולק על המ"א מ"מ הרי מסיק דאדיבורא דתגר לא סמכינן רק דמעשה זיוף בכנונה לא עבדי (ולפה"נ יש סעד לדבריו מד' רמב"ן בחי' לע"ג דל"ט סע"ב גבי פילבית שכתב ואם תשא אל אפילו אמר עובד פוכבים נמי של דגים טהורים הוא להימן דמירתת התם פיון דלא עביד בהו מעשה מיקרי ואמר עכ"ל) ובנ"ד ליפא מעשה זיופים בכנונה לפה"נ.

ועוד יש לפקפק ממ"ש מהרי"ט ח"ד ס"ג (ד"ז ב') דדוקא בשל אחרים כו' נהגם שפכר תמה עליו המנ"י כל"ב ס"ק מ"ה הא גם לפי תירוצו הרי בנד"ד אף אם יורגש יכול למפור לכותי כו' (ובפרט למאטקעס דמאסינע (שרצה המ"ץ להתיר) שעיקרון הוא בגין סחורה ואינו נוגע לו הדבר פלל ודאי י"ל דל"ש פלל ל"מ אומנת'): (ד) ואם נאמר דה"ט דלא חיישינן לעירובא בנד"ד דאם יערבו פשתן בצמר יהא ניפר לכל אדם מיד בלי עיון ובדיקה פלל הרי דבר זה נגד החוש שלנו שפכר נסו פה לסרוק צמר ופשתן יחדו וטווי חוטין וקשה הנה להפיר וכמוכן ג"כ ממ"ש בס' ח"א כצ"ב סק"ה ע"ש שרק עפ"י נסיון הפירו שהשתי פשתן והערב צמר וא"כ נצטרף לומר דבגמרא ופוסקים דיקרו לפי מה שיהיו בקיאים כו' ומעין הא דאיתא בת"ש סי' ט"ו סס"ק ט"ז ונ"ל וגמרא ופוסקים סתמא כתבו כו' למאן דינע ובקי כו' ואפשר דאינהו הוי ידע כו' והפוסקים העתיקו דינא דגמרא דנ"מ למי שפקי כו' עכ"ל ונהרי לפ"ז לא הנה ראוי להקל בנד"ד בזה"ז: (ה) ומה שי"ל בזה לפה"נ הוא עפ"י מ"ש בשו"ע שם סי' קי"ד בסוף הסימן גבי מורייס ונ"ל במקום שדרכן לתת לתוכו יין אסור ואם הנה היין ביוקר מהמורייס מותר ובמקום שאין דרכם כו' מותר עכ"ל משמע דתרתיעינו לשיאסר.

אחד שדרכן לערב והב' שיהי' היין בזול אבל פשאיין דרכן אפי' פשיין בזול מותר וא"כ י"ל בנד"ד אין דרכם לערב כו' אף לכאורה קשה ע"ז מהני דלעיל ונהי דבמורייס בזמן הגמרא באמת הי' דרכן לערב יין (כדמשמע מסוגיא שם ל"ד) וכש"כ מהא דאיתא שם (דל"ח סע"ב) ומ"ש ממורייס כו' (ע"ש בפירש"י דרנבא דעלמא כו' לעבורי ונהמא כו') ובחלב י"ל דכשחולבין בהמותיהן דרכן לחלוב ביחד כו' (ע' פר"ת רס"י קט"ו) וגם ממ"ש גבי שמן ודבש פנ"ל אין להקשות כ"כ פיון דבאמת שרי' כו': (ו) אבל מהא דייין תפוחים וכל המשקין אסורים פשהיין בזול קשה דמבנאר בתוס' דה"ט שמה יערב יין פדי להרויח פנ"ל דנודאי משמע אף שאין דרכן בכך לאיזה תיקון דאלו פשדרכן בכך אפי' ביוקר

אסור כדמשמע מפסקי תוס' וכמ"ש הט"ז גבי חגבים פנ"ל וכ"ה בהקדמא בפ"ה ופר"ח פ"א (ס"ד) בדין המשקין בשם או"ה פל"ל כ"ב דין ט"ו וז"ל או"ה שם ומיהו אם דרף לערב היוקר בזול פדי לתקנו כו' (אפילו מן האוצר) חוששין כו' מפל"ל דהא דכשהינן בזול חוששין (ומחלקין בין חנות לאוצר) היינו (אפילו) פשאין דרפן בכך כו' ולכאורה הי' נראה שיש מחלוקת בזה והוא דמקור דין המורייס שבשו"ע סוף סי' הנ"ל עיקרו הוא מהרשב"א ע' ב"י ובדבריו בתוה"א והקצ"ר כמקדומה שלא נמצא הדין דמשקין הנ"ל (עם שהתוס' וסה"ת וכל הנמשכים אחריהם כ"כ) ואולי בכוננה השמיטו שבאמת בגמרא אין ראיה מוכרחת כ"כ לזה דמקא דחלא דשיכרא (ל"ב) והובא בתו"ה בית ה' ש"א אין ראיה דשא"ה שדרפן הנה ליתן לתוכו שגרי הינו להעמידו מהר.

כמ"ש התוספות (פנ"ל) וגם מקא דנין תפוחין שבס"פ י"ל דג"כ הי' דרפן לערב בו ינו לתקון (כעין הנזכר באו"ה הנ"ל). (רק שלשון התוספות לפ"מ שהובא מתוספת' מפני שמזדייף כו' למ"כ) וא"כ י"ל שהרשב"א חולק בזה על התוס' וסייעתם וטעם מחלוקתם הנה נראה שיש לתלות בפירוש הסוגיא דאיתמר גבי מורייס שם (ל"ד): דתחילה מחלקין בין של אומן בפ"א וב' דל"צ למירמי בהו חמרא ומותר לבין שלישי או של בעה"ב דאסור וא"כ בפעובדא דההוא ארבא שמעינן שיש חילוק בין פשהיין ביוקר (קוסתא דמורייס בלומא ודחמרא בד' לומא) דשרי לבין פשהיין בזול דאסור ומובן שי"ל בזה ב' פירושי' להקל ולהחמיר א' להקל שחילוק הראשון מייירי פשהיין בזול וחילוק הב' מייירי בשלישי או בשל בעה"ב.

ולפ"ז בעינן ב' תנאים לשיאסור ר"ל א' בשל בעה"ב או של אומן בשלישי דוקא והב' פשהיין בזול ופירושי' הב' להחמיר היינו שהחילוק הראשון מייירי פשהיין ביוקר וחילוק הב' מייירי בשל אומן בפ"א וב'.

ונמצא דבעינן ב' תנאים לשיותר ר"ל א' של אומן פעם א' וב' דוקא והב' פשהיין ביוקר. והנה הרשב"א בתוה"א (דפ"ז סע"א) ממש"ש ואף השלישי לא אסרו אלא במקום פשהיין מצוי ודמיו קלים (כדמי המורייס) כו' מבואר דס"ל כפי' הא' הנ"ל וההוא עובדא מייירי בשלישי והתוס' ממ"ש (לגירסא שלפנינו) דההוא מורייס דארבא הנה בשל אומן פעם א' או ב' מבואר דס"ל כפי' הב' הנ"ל (וסברתם אפשר דסברת התוס' דכינן דמתניתין סתמא קתני דאסור משמע דאין חילוק בין פשהיין בזול או ביוקר ודומיא דכל השנויין במתניתין סתמא קתני דאסור משמע דאין חילוק כו') וממילא לפי זה הו' עובדא דארבא דמחלקין בזה ע"כ מייירי בשל אומן פעם א' וב' ומש"ה נמי אוקי התוס' למתניתין בשל בעה"ב או בפעם ג' דאומן ולא בפעם א' וב' בזול כו' (ומתורץ קושיות המהרמ"ל עיין ח"צ סי' ל"ט).

גם י"ל בטעמא דתוספות משום דהסברא נותנת כף דבא' מב' התנאים הנ"ל ראוי לחוש דבשלישי או דבעה"ב דדרפם בינו יש לחוש אפילו פשהיין ביוקר וכשהוא בזול ראוי לחוש גם בפעם א' וב' פנ"ל וסברת הרשב"א י"ל דמדדחזינו בההוא עובדא שהקשה רבא בפשיטות עד האידנא מאן נטרה דמשמע דהוי פשיטא לי' לאיסורא (ואיהו לפה"נ לא אסיק אדעתיה החילוק בין יוקר לזול שזה חידוש לו ר"א כו') משמע דהיינו משום דההוא מורייס הוי מבעה"ב או מאומן פעם ג' כו': ומעתה מובן שהחילוק שכתב בשו"ע עפ"ד

הַרְשָׁפָא בֵּין מְקוּם שְׂדַרְפֵּן כּו' לְמַקּוּם שְׂאִין דְּרַפֵּן כּו' זֶה לְקוּחַ מִהַחֲלִיּוּק שְׂבַגְמָרָא בֵּין אֲנָשֵׁן פֻּעַם א' וּב' לְבִין שְׁלִישֵׁי אׁוּ בַעֲהָ"ב דְּבַשְׁלִישֵׁי אׁוּ בַעֲהָ"ב הָוֵי דְרַף תִּיקוּנֵוּ בְּכַף.

וּמִשָּׂא"כ פֻּ"א וּב' דְּאֲנָשֵׁן דָּא"צ לְחַמְרָא ה"ז אִין דְּרַפּוּ בְּכַף וְחֲלִיּוּק הַב' בֵּין יוֹקֵר לְזוּל לְקוּחַ מִהֵהוּא עֲנֻבְדָּא וְקֵאִי אַפְעַם ג' דְּאֲנָשֵׁן (אׁוּ דַבְעָה"ב) דְּהִינְנוּ אַהִיכָא שְׂדַרְפֵּן בְּכַף כּו' וּז"ש בַּתוּהָ"א שְׁם שְׁלָא אָסְרוּ אֶלָּא הַמּוֹרִינִים שְׂדַר כּו' כְּדָאֲמַרְן פֻּעַם א' וּב' מְוֹתֵר וְשְׁלִישֵׁי אָסוּר וּר"ל דְּמַזָּה מוֹכַח דְּלָא אָסְרוּ אֶלָּא בְּשְׂדַרְפֵּן דְּהִינְנוּ שְׁלִישֵׁי וּמִשָּׂא"כ פֻּעַם א' וּב' הָוֵי אִין דְּרַפֵּן וּמִשָּׂא"ה מְוֹתֵר וּמ"ש עוֹד וְאָף הַשְׁלִישֵׁי לָא אָסְרוּ אֶלָּא בְּמַקּוּם שְׂהִינְן מְצוּי כּו' כְּדָאֲמַרְינְן בְּגַמְרָא הֵהוּא אַרְבָּא כּו' זֶהוּ עֲנִינְן אַחַר לְהַשְׁמִיעֵנוּ הַחֲלִיּוּק הַב' כּו' וּס"ל דְּקֵאִי אַשְׁלִישֵׁי כּו' כְּנ"ל וּלְפִי"ז יִהְיֶה בְּאֲמַת הַדִּין נוֹתֵן דְּבַמְשַׁקִּין שְׂאִין דְּרַף תִּיקוּנֵם בֵּין מְוֹתֵר לְקוּחַם אֲפִילוּ כְּשִׁהִינְן בְּזוּל מִהֵם אֶלָּא שְׂכ"ז לְשִׁטַּת הַרְשָׁפָא.

אַבְל הַתּוֹס' דְּאָסְרוּ בְּזֶה הִינְנוּ דְּלִשְׁטִיטְיָהוּ אֲזִלֵּי דְגַם מוֹרִינִים בְּעֵינֵן ב' תְּנָאִים עַד שְׂיָהָא מְוֹתֵר כְּנ"ל וּבְמַקּוּם שְׂהִינְן בְּזוּל אָף בְּאֲנָשֵׁן פֻּ"א וּב' שְׂאִין דְּרַפּוּ לְעַרְבֵי יֵין אָסוּר וְה"ה בְּמִשְׁקִין כּו'.

וּעַפִּי"ז לְדִינָא הִי רָאוּי לְפִסּוּק כְּהַתּוֹס' דְּהָא בְּדִין הַמְשַׁקִּין הַסְּפִימוּ עִמָּהֶם כָּל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם (הָרָא"ש וְר"ן וְסָה"ת וְסָמ"ג וְסָמ"ק וְהַגְמִי"י וּמְרַדְכֵי וְהַטּוֹר וְכָל בּוּ וּש"פ) וְלְפִי הַנְּ"ל ע"כ הִינְנוּ מִשׁוּם דְּמְפָרְשִׁים בְּהַף סוּגְיָא דְּמוֹרִינִים כְּפִי הַתּוֹס' הַנְּ"ל.

וּכ"ה בְּאֲמַת מְפֻנְרֵשׁ בְּטוֹר שְׂתַחֲלָה כְּתַב הַחֲלִיּוּק בֵּין יוֹקֵר לְזוּל. וְשׁוּב כְּתַב בְּמָה דְּבָרִים כּו' בְּפֻעַם א' וּב' כּו' אַבְל מִפְעַם ב' נִאִיִּלְךָ כּו' בְּדָ"א בְּאֲנָשֵׁן כּו' אַבְל כּו' וְאָסוּר אֲפִי אִם הִינְן יוֹקֵר מְמַנּוּ עַכ"ל מְבַנְאָר כְּנ"ל אָף לְפִי זֶה דְּבָרֵי הַב"י תְּמוּהִים דְּעַל מ"ש הַטּוֹר בְּדָ"א כּו' עַד סוּף הַסִּימָן כְּתַב הַב"י ע"ז פְּשׁוּט שְׁם (בַּגְמ').

דְּמַלְבַּד דְּלְפִי הַנְּ"ל דְּפִלְגִי בְּהָא אִין זֶה פְּשׁוּט בַּגְמ' כּו'. עוֹד הָרִי הוּא הַבִּיא תַּכ"ד הָף דְּהַרְשָׁפָא וּמִוּבֵן דַּס"ל שְׂאִין מְזָה סְתִירָה וְלֵא פְּלוּגְתָא עַל הַטּוֹר כּו' נְגַם גּוּף הַדִּין שִׁפ' בִּשְׁו"ע בְּאֲמַת כְּהַף דְּהַרְשָׁפָא לְפִי הַנְּ"ל קָשָׁה שְׁהָרִי הוּא יַחֲדָאִי נְגַד הַתּוֹס' וְכָל סִיעֲתָם הַנְּ"ל נְעוּד קָשָׁה בְּיוֹתֵר הָרִי הַרְב"י עֲצָמוּ פ' בְּהַף דְּמִשְׁקִין הַנְּ"ל בַּס"ד כְּהַתּוֹס' וְסִיעֲתָם וְלְפִי הַנְּ"ל ה"ז כְּתַרְתִּי דְּסְתִירִי וּלְפִי"ז גַּם עַל כָּל הָאֲחֵרוֹנִים קָשָׁה שְׁלָא הַעִירוּ בְּזֶה כָּלֵל וְנִרְאָה כְּמִסְפִּימִים לְב' הַדִּינִים הַלְלוּ וּבַר מִן כָּל דִּין הָרִי גַם עַל הָר"ן קָשָׁה זֶה.

דְּגַם הוּא הַסְּפִים לְהַתּוֹס' בְּדִין הַמְשַׁקִּים הַנְּ"ל וְכָאֵן בְּמוֹרִינִים נִרְאָה כְּמִסְפִּים לְדְבָרֵי הַרְשָׁפָא כּו' וּבְיוֹתֵר קָשָׁה עַל הַפְּר"ח שְׁכַתְּבַ עַל הַשְׁו"ע שְׁפִסַּק כְּהַרְשָׁפָא בְּמוֹרִינִים שְׁקִיצָר בְּדִינִים אֵלוּ וְהַבִּיא מִהַגְמָרָא מַה שְׁשִׁינְךָ לְחֲלִיּוּק בֵּין יוֹקֵר לְזוּל וְסִינִים וְכ"ז בְּפ"א וּב' כּו' מְעִין ד' הַתּוֹס' וְהַטּוֹר הַנְּ"ל.

וּמִשְׁמַע שְׂאִינוּ כְּחֻלְק עַל שׁו"ע כְּנ"ל וְכַמְבֻנְאָר בְּהַדְיָא מִמ"ש סִי' קִי"ח סָק"ח ע"ש וְלְפִי הַנְּ"ל ה"ז כְּמִזְכָּה שְׁטָרָא לְבִי תְרִי כּו': וְהִנֵּה עַל הַפְּר"ח כְּכָר הַעִיר הַגָּאוֹן הַק' הַפְּר"ת אָף הוּא ז"ל עֲרַעֵר עֲלָיו בְּתַרְתִּי הִינְנוּ שְׁמַלְבַּד מ"ש דְּבָרֵינוּ דְּרַף בִּיאוֹר עַל הַשְׁו"ע וְכָאֵלוּ גַם הַשְׁו"ע מוֹדָה לָזֶה לְדִינָא מַה שְׁזָה אִינוּ כּו'.

וְזֶהוּ מְעִין הַנְּ"ל. תְּמַה עֲלָיו עוֹד מַה שְׁפִסַּק כְּדַעַת הַתּוֹס' בְּסִתְּמָם וְהוּא ז"ל כְּתַב שְׁכָל הַפּוֹסְקִים (כְּמַעַט) חוֹלְקִים ע"ז וְשְׁכָן רָאוּי לְהוֹרוֹת וְשְׁמִשׁוּם הָכִי שְׁפִיר פִּסַּק הַשְׁו"ע דְּלָא

פתוס' וזהו היפוך מהנ"ל והינינו שהוא ז"ל האריה שם לבאר איה שהרמב"ם ורשב"א ור"ן קנימי בחדא שיטתא בדין המוריקס (וצידד להסכים לזה גם דעת רש"י) ואיה שהעולה לדינא עפ"י ביאור דבריהם שיש ג' חילוקים בענין יוקר הינו דכשהוא במקח השונה עם המוריקס אז יש חילוק בין דרפן לערב לאין דרפן שזנפר בדבריהם וכן בדברי השו"ע ובהכי מייירי ג"כ הגמרא במה שחילקו בין אומן פ"א וב' שזהו אין דרפן לבין שלישי ודבעה"ב שזהו דרפן וכשהיין ביוקר יותר ממוריקס אז הכל שרי וכשהוא בזול ממוריקס הכל אסור והנה עם שהוא לא העיר כלל בענין הסתיירה והקושני' מדין המשקין לכאן הנז"ל עכ"ז הרי עפ"י דבריו ז"ל ממילא יתורץ ולק"מ דגם לפ"מ שהעלה לדינא כאן פרמב"ם ורשב"א א"ש לדינא גבי משקין פהתוס' וסייעתם שם לאסור פשהיין בזול יותר מהמשקין אף שאין דרפן לערב שכן ג"כ הדין פנ"ל אבל לענין נד"ד גבי בגדים לא עלתה ארוכה לפי"ז דהרי כל שהפשתן בזול יותר מצמר הנה ראוי להיות אסור לפי"ז אף אם אין דרפן לערב אף לפענ"ד דבריו הקדושים ז"ל צ"ע דעיקר יסודו לפה"נ הוא ממ"ש הרשב"א בתוה"א ואף השלישי לא אסרו אלא במקום שהיין מצוי ודמיו קלים כדמי המוריקס דמשמע דר"ל שדמי שניהם שנים ובכה"ג הוא שמתלקין בין פ"א וב' לשלישי וא"כ יש מקום (קצת) לומר דאם היין בזול יותר גם בפ"א וב' אסור אבל באמת מלבד דגם שם בתוה"א למ"כ דא"כ לא הני לי להחליט בסתימות כ"כ דבזמן שאין דרפן יותר כו' ושע"ז סמכו בדורות האלו כו' דמשמע ונדאי אפילו פשהיין בזול מותר וכש"כ דמשמע פן ממ"ש א"כ להסביר ההיתר בזה"ז להפקיד ביד עובד פוכבים ולא חיישינו שיתחליף המוריקס ביין דאדמתחליף ביין יחליף במים כו' והרי לא שייך כלל חששא כ"א פשיין בזול יותר ממוריקס.

מלבד כ"ז הרי בתוה"א הקצר אחר שביאר החילוק בין שלישי לפ"א וב' פתב בזה"ל המוריקס לא נאסר כו' אלא במקומות שהיין בהם בזול יותר מן המוריקס כו' הרי בהדיא דבכה"ג שייין זול יותר מייירי החילוק בין שלישי לפ"א וב' כו' (ובאמת הנה נלפענ"ד שטוב להגיה בתוה"א אות אחד דמ"ש כדמי ט"ס וצ"ל מדמי.

ומשא"כ בתוה"ק קשה להגיה פמוכן ובפרט שבלא"ה מ"כ כו' פנ"ל) וממילא גם הך"ן שכתב בסתימות אבל בזמן שאין רגילין כו' והביא מ"ש הרשב"א שע"ז סמכו עכשיו ליקח מוריקס בכ"מ כו' משמע ג"כ אף במקום וזמן שהיין בזול ממוריקס.

ואף גם בד' הרמב"ם נלפענ"ד פ"ה הפר"ת ז"ל דוחק גדול שלפירושו הרישא והסיפא ב' ענינים מחולקין הן ע"ש ומלשונו שכתב וקזה מורין בכל דבר כו' משמע שהפל ענין וסגנון א' (רק שהנושאים מחולקים) ובדברי השו"ע מ"ש הפר"ת שהם ד' הרמב"ם ממש מועתקים כו' זהו רק הרישא אבל מה דסיים בשו"ע ובמקום שאין דרפם כו' זהו לקוח מדברי רשב"א ור"ן וכבר נתבאר שמה משמע דגם פשיין בזול יותר מותר כו' וגם פירושו בגמרא לשיטתו דוחק גדול לפענ"ד (ויותר לכאורה הל"ל לשיטתו דהא דאמרינו שם דילמא כו' דשוי סמרא מילתא דשוי מלשון שיווי ודמיון ור"ל שוי למוריקס בדמים.

ולפ"ז נשמע מההיא עובדא דאייירי בשלישי להרשב"א ב' דינים היינו פשהיין יקר יותר מותר אפי' בשדרפן. וכששניהם שוים אסור והדין הג' פשיין בזול יותר דאסור אפי' באין דרפם נשמע מההיא דיין תפוחים דלעיל כו') וכ"ז לבד מה שאינו ידוע למה החליט

שְׁהַתּוֹסִ' חִידָאֵי וְכַל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים לְמָה לֹא זָכַר שְׁהַטּוֹר ס"ל פְּהַתּוֹסִ' וּמֵאַחַר שְׁדַבְרֵי הַפּר"ת לֹא זָכִיתִי לְקַבְּלָם בְּטוֹב.

אֵלָּא נִרְאָה דְלִשְׁיטָה זוֹ אַף פְּשִׁהֲיִין בְּזוּל יוֹתֵר מִן מוֹתֵר בְּאִין דְרַבְּנָן. א"כ הִדְרֵי קוֹשִׁיּוֹת הַגְּז"ל לְמִקּוּמָן: (ז) אַף לְכַאוּרָה יֵשׁ דְרַבָּה יֵשׁר וּפְשׁוּט לְתַרְזֵן הַקּוֹשִׁיּוֹת הַגְּז"ל דְּבַלֵּא"ה גּוּף הַדִּין לִשְׁיטָה זוֹ טַעְמָא בְּעֵי דְכְּשִׁינִין בְּזוּל לְמָה לֹא נִחוּשׁ שְׁעִירֵב הַכּוֹתֵי פְדֵי לְהַרְוִיחַ אַף שְׁאִין דְרַבָּה הַתִּיקוּן בְּכַף וְכִדְחֻזִּינוּ בְּמִפְקִיד אֲצֵל הַכּוֹתֵי דְחוּשְׁשִׁין שְׁמָא הַחֲלִיף (ש"ה"ז פְּגִיבָה) וַיֵּשׁ דְבָרִים שְׁאֵפִילוּ חֲתוּם בְּחוּתָם א' לֹא מוֹעִיל כְּדַאִיתָא פ' א"מ שָׁם (ל"ט) וְטוּש"ע רַס"י קי"ח (וּבפ"ק דְּבַכּוֹרוֹת (י"א): אִיתָא דְלֵת"ק (דְקִי"ל פְּנוּתִי) וְנוֹדָאֵי חֲלִפִינְהוּ וְלֹא חָשִׁיב סָפֵק פְּלָל).

וה"ה וכש"כ שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְעִירוּבָא בְּשָׁלוּ פְּשִׁקוּנִין מְמַנּוּ (ע"י מנ"י כל"ב סקמ"ה מ"ש בְּשָׁם מַהֲרִי"ט) אֵלָּא נִרְאָה לְכַאוּרָה דְצ"ל דְּפְלוּגְתָא דְהַרְשָׁב"א עִם הַתּוֹסִ' גְּבִי מוֹרִינִיס הַגְּז"ל בְּהָא תְּלִיא דְהַרְשָׁב"א ס"ל כְּפִירֵש"י שְׁפִי דְאֵנְמֵן פ"א וּב' דְלֹא רַמִּי חֲמָרָא הִינְנוּ מְשׁוּם דְמִקְלָקֵל לְהוּ חֲמָרָא וְלָכֵן א"ש דְאֵף פְּשִׁינִין בְּזוּל מוֹתֵר.

והתוס' ע"כ לא ס"ל פֶּן אֵלָּא רַק דָּאָז א"צ לְחֲמָרָא כְּפִשְׁטָא דְגְמָרָא אֲבָל לֹא מְקַלְקֵל ג"כ וּכְמ"ש מְהַרְשָׁב"א (וּמַהֲרַמ"ל דְּמִשְׁמַע לִי שְׁהַתּוֹסִ' מְפָרְשִׁים כְּפִירֵש"י הַנְּצָרָה לְהַגִּיָּה בְּתוֹסִ' ע"ד דַּעַת הַרְשָׁב"א ע"ש). וְא"כ לֹא שְׁיִיף הָךְ פְּלוּגְתָא כ"א גְּבִי מוֹרִינִיס אֲבָל בְּהֵיא דְמִשְׁקִין י"ל שְׁהַפֵּל מוֹדִים לְהַתּוֹסִ' דְשָׁם אִין הִינְן מְקַלְקֵל לְכֹן פְּשִׁהוּא בְּזוּל חִיִּישִׁינִין (וַיֵּשׁ קֶצֶת סַעַד לְזַה בְּר"ן שְׁלִפָה"נ מְסָכִים לְהַרְשָׁב"א (לְדִינָא עַכ"פ) בְּמוֹרִינִיס פְּנ"ל וְאִיהוּ פְּתַב בְּהַדְנָא כְּפִירֵש"י הַגְּז"ל.

דְמִקְלָקֵל כּו' וְעוֹד סַעַד לְזַה (יּוֹתֵר) בְּרִי"ו שְׁלִפָה"נ מְדַבְרֵי נט"ו חכ"ו (דק"ח ע"ג) אֲזִיל בְּשִׁיטַת הַרְשָׁב"א גְּבִי מוֹרִינִיס שְׁאֵחַר שְׁפַתְבּ הַחֲזִילוּק בֵּין אֵנְמֵן פ"א וּב' לְשִׁלִּישֵׁי סֵיִים וְאִם הִינְן בִּיקָר מִהַמוֹרִינִיס מוֹתֵר מִשְׁמַע דְקָאֵי אֲשִׁלִּישֵׁי וְזַהוּ כְּהַרְשָׁב"א וְאִח"ז פְּתַב וּכְמוֹ"כ אֲפִילוּ אִם הוּא בְּזוּל אִם הוּא דְבָר שְׁאֵם יַעֲרַב אוֹתוֹ שְׁמִקְלָקֵלוּ אִין לְחוּשׁ כּו' וְנִרְאָה שְׁכ"כ מְהָא דְפַעַם א' וּב' דַּס"ל דְמִקְלָקֵלוּ כּו'.

וּבְנִי"ז סוּף ח"ו גְּבִי יִין תְּפּוּחִים וּשְׁאָר מִשְׁקִין פְּתַב אִפִּי הֵן יְקָרִים מִיִּין מִן הָאוּצָר מוֹתֵר וְלֹא חִיִּישִׁינִין שְׁמָא עִירֵב בּוּ יִין מְפָנִי שְׁמִקְלָקֵלוּ אֲבָל בְּחֻנּוֹת אָסוּר וּמִשְׁמַע ג"כ שְׁתַּלוּי הַפֵּל אִם מְקַלְקֵלוּ אִם לֹא וּבְחֻנּוֹת דל"ח קִלְקוּל אָסוּר פְּשִׁהֲיִין בְּזוּל נְגַדָם וְהִינְנוּ פְּנ"ל לְהַרְשָׁב"א ג"כ).

וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה אִין סְתִירָה בַּד' הַשּׁו"ע מ"ש ס"ד גְּבִי מִשְׁקִין כְּהַתּוֹסִ' וּבְסָס"י גְּבִי מוֹרִינִיס כְּהַרְשָׁב"א וְגַם לְעַנְיָן נד"ד י"ל דַּא"ש דְלֹא חִיִּישִׁינִין לְעִירוּב פְּשִׁתָּן בְּבַגְדֵי צָמֵר דְאוּלֵי קִים לְהוּ לְרַבְּנָן דְזַהוּ קִלְקוּל כּו': (ח) אֲבָל בְּאַמַּת אִפְתִּי אִין הַדְבָרִים מְתוּקְנֵי (כ"כ) חֲדָא דְהַרְשָׁב"א בְּתוּה"א הַעֲתִיק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא דְאֵנְמֵן פ"א וּב' לֹא צָרִיף לְמִרְמֵי בִי חֲמָרָא וְלֹא הַזְפִּיר פְּלָל מְעַנְיָן קִלְקוּל לֹא מִשְׁמַע דַּס"ל כְּפִירֵש"י (דְלַרְש"י אֲפָשֵׁר זַה"ל גִּירְסָא אַחֲרַת בְּגְמָרָא כְּמ"ש ח"צ ס' ל"ט) וְעוֹד דְעִיקָר הַחֲזִילוּק נִקֵּט הַרְשָׁב"א בְּלִשׁוֹנוֹ בֵּין זְמַן שְׁדַרְפָּם לְאִין דְרַפָּם אוּ בְּלִשׁוֹן זְמַן שְׁרַגִּילִים וְאִינָם רַגִּילִים וְלֹא מִשְׁמַע דְהָךְ אִין דְרַפָּם אוּ אִין

רגילים יהיה מצד הקלוקל דוקא ואיך יהיה תלוי זה בחילוף הזמנים וה"ה וכ"ש השו"ע שלא הזכיר פלל לעגנו אומן פ"א וב' כו'.

רק פתב סתם החילוק בין מקום שדרכם לאין דרכם רחוק לומר דמקום שאין דרכם היינו דשם ה"ז קלוקל כו' ועוד (והוא העיקר) דממ"ש הרשב"א וכ"ש המורקיס שבקיא קאומנים אומרים שהינו פוגמם משמע דרק דרך כ"ש פתב פן אכל ע"ע מיירי הפל אף פשאינו פוגמו ומקלקלו רק שאין רגילים כו' (וכבר כ"כ הפר"ת ע"ש).

וכ"מ עוד ממ"ש להסביר ההיתר להפקיד כו' דאמאי מסיק אדעתה להחליף בינו דלא אורחין כו' יחליף במיא דלית לי דמים. הרי לא פתב שמשקלקל רק דלא אורחין.

ובתוה"ק פתב שהרי לא ידע שהינו יפה למורקיס כו'. משמע יותר דרק לא ידע שיפה כו' אכל לא שמשקלקל כו' גם לכאורה טענה זו שינה ג"כ לעגנו היתר לקנות המשקין הג"ל דאף פשיין בזול (ואינו) מקלקל.

למה יערב יין פדי להרויח מה שהוא בזול יותר דעכ"פ יש לו דמים יערב מים כו' ותו דאפתי ד' הפר"ח שהוסיף דרך ביאור על השו"ע מדברי הטור קשה מאד פיון שהשו"ע לפי הג"ל בשיטת הרשב"א (גבי מורקיס עכ"פ) קאי ונהרי הוא חולק על הטור במורקיס עכ"פ מהיפוף להיפוף כו' וגם אם דברי השו"ע עיקרו מהרמב"ם הרי אף הוא ממ"ש במקום שדרכן כו' דלפה"נ זהו מהא דאומן בשלישי שבגמרא (כמ"ש הפר"ת) וכתב ע"ז דאם היה היין יקר ממורקיס מותר ה"ז בשיטת הרשב"א ולא פהטור כו' וכמו"כ ד' הב"י במ"ש על ד' הטור דפשוט הוא בגמרא תמוה פדלעיל (דאף אם נדחק לומר דלא פתבין אלא על עיקר החילוק בין פ"א וב' לשלישי כו' מ"מ אי איתא (פיון) דאיהו ס"ל פהרשב"א שחילוק זה הוא דוקא בפשיין בזול ולהטור הוא בפשיין ביוקר דוקא הל"ל להב"י לפרש כו'): (ט) לכן נלפענ"ד שעיקר יסוד ד' השו"ע הם רק עפ"י ד' הר"ן וכדחזינו באמת שבב"י לא העתיק כ"א ד' הר"ן ומ"ש הוא בשם הרמב"ם והרשב"א אכל גוף ד' הרמב"ם והרשב"א לא הביא רק שלבסוף הביא משם הרשב"א בעגנו מפקיד כו' וגם ד' רש"י הג"ל ראיתי שלא העתיק מפירש"י גבי אומן כ"א מ"ש דלא רמי ביה חמרא אכל מ"ש דמקלקל כו' לא הביא ונראה שכ"ז עשה הב"י בכוננה דבפירוש הסוגיא ס"ל לדבר פשוט כד' הטור שהוא כדפי' התוס'.

דמ"ש רש"י דמקלקל ודאי דלא משמע פן לפי הגירסא שלפנינו בגמרא שהיא ג"כ גירסת הר"ף ורא"ש וש"פ ולפי"ז ממילא ע"כ הפירוש בסוגיא ע"ד מ"ש התוס' וטור כמ"ש מהרמ"ל וד' הרשב"א (וגם ד' הרמב"ם) באמת הנה מסופקים ולא ברורים כ"כ במקום זה דלפ"מ דמ' פשוט ד' הרשב"א שגם גירסתו בגמרא הוא בגירסא שלנו ושפךשים כפשוטו דרק א"צ למירמי חמרא בפ"א וב' ולא שמשקלקל כו' וכדמשמע בכל דבריו פנ"ל א"כ ודאי קשה טעמו של דבר לשיטתו למה יהא מותר בזה אפילו פשהינו בזול דונדאי הדין נותן לאסור בזה שמה יערב יין להרויח פנ"ל וכמו שפתבו פל הפוסקים בההיא דמשקין פהתוספות.

וממילא לפי"ז ע"כ פי' הסוגיא במורקיס. כמ"ש התוספות וטור פנ"ל.

ובבאמת אף את"ל שיש לדחוק בדבריו דס"ל כפירש"י הנ"ל מ"מ נהי דלפי"ז הא דפ"א
וב' אפי' פשהיין בזול מותר א"ש אבל עדיין הא דלשיטתו אף בשלישי לא נאסר אלא
פשהיין בזול לא א"ש דכיון דבשלישי לפה"נ דרף תיקונו ביין ראוי לחוש גם פשהיין
ביןקר ממוריניס.

וכמ"ש או"ה שבש"ך ופר"ח גבי משקין פדלעיל וכ"ש לפמ"ש בתוה"ק דלא נאסר אלא
פשהיין בזול יותר ממוריניס. דמשמע דאף פשהו שוין בדמים לא נאסר דוודאי קשה למה
כו' אם לא שנוסיף עוד לומר דלפ"מ שפירש"י דבפ"א וב' מקלקל כו' גם בשלישי (וכן
דבעה"ב) אין היין פא לתקנו פלל רק שאז אינו מקלקל.

ולכן תלוי בזול כו' וכן ראיתי במהרמ"ל שפי' באמת פן לפירש"י (לפה"נ ע"ש) אבל
לפענ"ד א"א לומר פן דהא בגמ' (ל"ח) גבי כבשין לחזקת דא' דבידוע (שמע"בין) אסור
בהנאה פרכינן ומ"ש ממוריניס ופירש"י דרנבא דעלמא שדי בי' תמרא ומשני התם
לעבורי ונהמא כו'.

(ובירושלמי שם ה"ו ט') וברפ"א דתרומות משמע דפליגי תנאי אי אתי למתוקי טעמא
או לעבורי ונהמא) מבואר דלכ"ע מוריניס דרף תיקונו ביין (ותשיב פידוע כו') ולומר
דזהו בפל בעה"ב דוקא ומשא"כ באומן אפי' בשלישי אינו פא לתקון.

ולפי"ז יהיו ג' חלוקים כו' וזהו ודאי דוחק גדול ולא מצינו פלל מי שישחלק בין בעה"ב
לאומן בשלישי (וגם המהרמ"ל לא חלק ביניהם ע"ש). פללו של דבר שדברי הרשב"א
בכאן מסופקים בידינו והרמב"ם לא הזכיר פלל דין האומן והחילוק בין פ"א וב' לשלישי
וממילא אין ללמוד ממנו פלום בפירוש הסוגיא וכמשי"ת א"ה.

(וגם לפ"מ דמשמע פשיטות דבריו יש בהם סתירה בדיוקים דרישא וסיפא כמ"ש
הפר"ת). ע"כ שפיר עביד הרב"י שלא הביא מדבריהם וס"ל בפירוש הסוגיא בפשיטות
פדברי התוס' והטור.

רק שזה חידשו בדבריהם שיש חילוק בין דרפן לאין דרפן. ושעפי"ז יש סמך למה שנהגו
להקל בזמה"ז לפי שאין רגילים עתה לערב כו' אשר רק זה הביא הר"ן בשמם.

הביאו הב"י פי באמת זה אפשר להתקיים גם לפי התוס' וטור בסוגיא: והוא פי מלת
דרפן סובל ב' אופנים אם שלעולם דרפן בכף דוקא או שרק לפעמים דרפן בכף (וכעין
החילוק בין את שדרפו לימנות לכל שדרפו כו' דריש ביצה (ב') ובכ"ד) וגם יש ב'
פירושים בדרפן.

אם שקאי על הדברים המזכירים ר"ל שאותן הדברים דרף עשייתו ותיקונו (או
מכירתם) בכף. או שקאי על בני אדם העושים (או המוכרים) שיהו דרפן ורגילים בכף
באותו דבר כו' ולפ"מ דמ' לכאורה ברשב"א שבא ללמוד החילוק בין דרפן לאין דרפן
מהחילוק שבגמרא בין פ"א וב' לשלישי כנז"ל הנה משמע דלא נאסר אלא כשדרף
תיקונו לעולם הוא עם היין וכמו בשלישי כו' אבל באמת ז"א דגם פשרק לפעמים דרפן
של בנ"א לערב יין (יהנה מאיזה טעם שיהנה אם לתיקון או להרויח הזול כו') אסור
ורא' מכבשין שדרפן דתנו (ל"ה) דאסור והיינו פשרק לפעמים דרפן פדאימא בטור
והוא מוכרח מהא דפרכינן אחזקיה דמחלק בין שדרפן לבין ידוע מ"ש ממוריניס כו'

(ל"ח) וכפרש"י דרנבא דעלמא כו' והוי בידוע מכלל דשדרכן היינו אפילו מיעוטא כו' ולכן באמת גם בפ"א וב' אם היינו בזול אסור להתוס' נטור רק פשאין דרפן של כל בנ"א כלל לערב בשום פעם יהיה מאיזה טעם שיהי' אז מותר (ואפילו פשיין בזול).

ולאפוקי שלא נימא שחכמים השוו מדותיהן וגזירה חלוטה היא לעולם כמו בגבינה כו' וזה נלמד גם לשיטת התוס' נטור מהחילוק שבגמרא בין יוקר לזול בפ"א וב' לשיטה זו דכיון שעכ"פ בפעם א' וב' אם היינו ביוקר מותר והיינו משום דאז ידעינו דאין מערבין זין נשמע דלאו גזירה חלוטה היא פאן כמו בגבינה (דאף דיידעינו שאין מעמידים כלל בעור הקיבה אלא בעשבים כו' עסי' קט"ו ס"ב) וממילא ה"ה בזמן ומקום שידעינו המציאות הוא שבשום מוריניס פולם אין דרפן לערב זין אפי' פשהוא בזול מאיזה טעם שיהיה הרי ידעינו שאין בו זין ומותר (עיי' לשון תוה"ק שבמקומות שהדבר ידוע שאין מערבין כו') וזהו שהר"ן באמת לא אתי עלה מפח החילוק שבין פ"א וב' לשלישי (כ"ג מדברי הרשב"א פנ"ל) אלא שזה לשונו ומדאסרינו קיסטא דמוריניס בלומא כו' ששמעינו כו' ושמעינו תו שלא השוו חכמים מדותיהן כו' הלכך מסתברא שלא נאסר אלא בזמן שרגילים כו'.

אבל בזמן שאין רגילים כו' ונראה די"ל דגם הוא ס"ל כפי' התוס' נטור דהיה עובדא מיירי בפ"א וב' ומ"מ לא הותר אלא מצד היוקרין (ומש"ש תחלה דפ"א וב' מקלקל כו' זהו לפי שדרכו לפעמים להעתיק פירש"י אף דלא ס"ל פן לדינא) ועכ"ז נלמד מזה עכ"פ דלא השוו מדותיהן לחלוטין כו' ושע"כ לא נאסר אלא בזמן שרגילים לפעמים עכ"פ כו' ומשא"כ כשפולם אין רגילים מאיזה טעם שיהיה פשיין בזול מותר פנ"ל (ומציאות זה שפולם אין רגילים הגם שאינו מקלקל ובזול).

עם שלכאורה קשה דלמה לא יערבו להשתפר אבל הרי ע"כ פן הי' המציאות בימי הרשב"א (רק שבקאי האומנים אמרו שפוגם כו') ואפשר שאעפ"י שבאמת אינו מקלקל מ"מ עריבת המטעמים משתנים לפי טבעי בנ"א (וכדמ' ממ"ש ביצחק פאשר אהבתי כו') ולפי הרגילות וכמדתה שגם עתה נמצא האהוב וערב במדינה זו שנאווי ומאוס במ"א וכמו"כ מזמן לזמן כו'): ונבוא לדברי הרמב"ם ושו"ע דמ"ש במקום שדרפן כו' אם נאמר הפי' שזהו דרף תיקונו כו' כדפי' הפר"ת והיינו כמו אמן בשלישי או דבעה"ב וכיון שע"ז הוא שכתב ואם היה היינו יקר כו' א"כ ה"ז כפי' הרשב"א בסוגיא הנה מלבד שלפ"ז לא א"ש הסוגיא ויהי' קשה על הב"י ופר"ח פנ"ל גם דברי הרמב"ם עצמו לא א"ש במ"ש ע"ז וכזה מורין בכ"ד שחוששין כו' מערב הזול ביוקר כדי להשתפר עכ"ל ונהרי לפי הנ"ל לאו רישא ספא דברישא מערב לתיקון ולא להשתפר הזול לחוד כו' לכן יותר י"ל דמ"ש שדרפן ר"ל שפן דרפן של בנ"א לפעמים כו' ולפי"ז יכול להיות דהיינו כמו פ"א וב' דאמן אלא שהיינו בזול כו' וכפי' התוס' נטור בסוגיא ויהיה לפי"ז לכאורה מ"ש במקום שדרפן כו' ואם היה היינו יקר כו' כמו דבר והיפוכו ר"ל דבמקום שדרפן היינו פשהינו בזול שאם דרפן בכך אסור ואם היה היינו יקר כו' ר"ל דאז אין דרפן כו' וא"ש מ"ש ע"ז וכזה מורין בכ"ד כו' דרישא וסיפא בסגנוןא' ממש לפ"ז.

אלא שלפ"ז יש דוחק בלשון דפשטות הלשון שכתב במקום שדרפן כו'. ואם כו' משמע דהו' ואם במקום שדרפן קאי ר"ל דגם שם אם היה זין יקר מותר ובשלמא אם פירוש

שְׁדַרְכָן ר"ל דַּרְךְ תִּיקוּנוֹ יֵשׁ מְקוֹם לֹמֵר דַּמ"מ אִם הֵינּוּ יָקָר מוֹתֵר (וְכַנ"ל לְהַרְשָׁב"א) וְהֵינּוּ ע"כ לֹמֵר דָּאֵז אִין דַּרְךְ בַּנ"א לְעַרְב (עֵינֵין פַּר"ת) אַבְל אִי פִּירוּשׁ בְּמְקוֹם שְׁדַרְכָן ר"ל שְׁדַרְךְ בַּנ"א לְעַרְב שׁוּב לֹא שִׁינְיָה לֹמֵר דְּגַם שָׁם מוֹתֵר כְּשֵׁינֵין בְּיֻקָּר וְדַסּוּף סוּף פִּינּוּ שְׁגַם אֵז דַּרְכָן לְעַרְב לְמָה מוֹתֵר אֱלָא ע"כ צ"ל לַפ"ז דַּמ"ש וְאִם כּו' ר"ל דָּאֵז אִין דַּרְכָן כַּנ"ל וְהוּא דוֹחֵק בְּלִשׁוֹן יוֹתֵר הַל"ל בְּמְקוֹם שֶׁהֵינּוּ בְּזוּל אֲסוּר וְאִם כּו' וְתוּ דַבְּשׁוּ"ע שֶׁהֶעֱתִיק ג"כ לִשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּרִישָׁא וְסִיגִים ע"ז וּבְמְקוֹם שֶׁאִין דַּרְכָן כּו' מוֹתֵר.

וְנִדְאִי מוֹכַח דַּע"כ מ"ש בְּרִישָׁא וְאִם הָיָה הֵינּוּ יָקָר כּו'. אֲמַקּוֹם שְׁדַרְכָן קָאִי וְקָשָׁה כַּנ"ל וּמ"מ לַפַּעַנ"ד אִין בְּזָה מִן הַקְּוִשָׁא כ"כ דְּמַבְּנָאָר מַד' רַשְׁבָּ"א וְר"ן עכ"פ שִׁישׁ מְקוֹמוֹת וְזַמְנִים מְתַחֲלָפִים בְּעֵינֵין הַמּוֹרִינִים.

דְּבַזְמַן וּמְקוֹם זֶה דַּרְכָן שֶׁל בַּנ"א לְעַרְב לַפְעָמִים כְּשֵׁינֵין בְּזוּל וְלֹא כְּשֶׁהוּא בְּיֻקָּר וְכַמוֹ בְּזַמַּן הַגַּמ' (בַּפ"א וּב' לַתּוֹס' וְטוֹר כּו') וְהֵדִין בְּזָה דְּאֲסוּר כְּשֵׁינֵין בְּזוּל וּמוֹתֵר כְּשֶׁהוּא בְּיֻקָּר וּבְזַמַּן וּמ"א אִין דַּרְכָן לְעַרְב כָּלֵל.

אֲפִילוּ כְּשֵׁינֵין בְּזוּל וְאֵז מוֹתֵר לְעוֹלָם. וְז"ש ג"כ הַרְמַב"ם וְשׁו"ע בְּמְקוֹם שְׁדַרְכָן ר"ל ע"ד הַנ"ל בְּזַמַּן הַגְּמָרָא אֲסוּר (כְּשֶׁהֵינּוּ בְּזוּל) וְאִם הָיָה יָקָר מוֹתֵר גַּם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהָיָה גַם שָׁם אִין דַּרְכָן רַק כְּשֵׁינֵין בְּזוּל כּו') וְע"ז סִיגִים הַשּׁו"ע תּוֹס' בְּיֹאֹר (מַד' רַשְׁבָּ"א וְר"ן) וּבְמְקוֹם שֶׁאִין דַּרְכָן ר"ל לְעוֹלָם אֲפִילוּ כְּשֵׁינֵין בְּזוּל מוֹתֵר שָׁם לְעוֹלָם: וְנִמְצָא כַה"ד וְתַמְצִית הֵדִין לַפ"ז שֶׁהַפֶּל תְּלוּי אִם דַּרְכָן שֶׁל בַּנ"א לְעַרְב לַפְעָמִים א"ל שְׁגַם פֶּרְטִי הֵדִינִים שֶׁבְּגְמָרָא הַפֶּל תְּלוּי בִּיסוּד זֶה דְּבִאֲנֻן פַּעַם אֶחָד וּב' לְשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת וְטוֹר הָיָה דַּרְכָן (בְּזַמַּנָּם) לְעַרְב הֵינּוּ כְּשֶׁהוּא בְּזוּל וְלֹא כְּשֶׁהוּא בְּיֻקָּר לְכֵן הָיָה הֵדִין לְאֲסוּר כְּשֶׁהוּא בְּזוּל וְלִהְיֵתִיר כְּשֶׁהוּא בְּיֻקָּר וּבִשְׁלִישִׁי וְכֵן דַּבְּעָה"ב הָיָה דַּרְכָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְעַרְב לְתִיקוּן אַפִּי כְּשֵׁינֵין בְּיֻקָּר לְכֵן הָיָה אֲסוּר וּבְזַמַּן הַזֶּה שֶׁאִין דַּרְכָן שֶׁל ב"א כָּלֵל לְעַרְב לֹא אֲנֻן וְלֹא בַעַה"ב וְאֲפִילוּ בְּשְׁלִישִׁי וְאֲפִילוּ כְּשֵׁינֵין בְּזוּל ע"כ מוֹתֵר לְגַמְרִי (וְאִי לְהַרְשָׁב"א גְּרָאָה דַּע"כ כָּלֵל זֶה אֲמַת אֱלָא שְׁלִדִידִין' צ"ל שֶׁבְּזַמַּן הַגְּמָרָא אֲנֻן פַּעַם א' וּב' לֹא הָיָה דַּרְכָם כָּלֵל לְעַרְב אֲפִילוּ כְּשֵׁינֵין בְּזוּל מְאִיזָה טַעַם שִׁינְיָה וּבִשְׁלִישִׁי וְכֵן דַּבְּעָה"ב הָיָה דַּרְכָן שֶׁל בַּנ"א לְעַרְב כְּשֶׁהוּא בְּזוּל וְלֹא בְּיֻקָּר וּלַפ"ז צ"ל דְּמַתְּנִיתִין גַּם מְאִי דְּאִיתָמַר בְּגְמָרָא גַבִּי כְּכָשִׁים בְּיָדוּעַ כּו' וּמ"ש מְמוֹרִינִים כּו'.

הַפֶּל מִיֵּירִי בְּשְׁלִישִׁי וּדַבְּעָה"ב וְשֵׁינֵין בְּזוּל דוֹקָא וְהוּא דוֹחֵק גַּם הַטַּעַם אִינוֹ מוֹכֵן לְמָה כְּשֵׁינֵין בְּשׁוּהָ לְמוֹרִינִים עכ"פ לֹא יֵהָא דַּרְכָן לְעַרְב פִּינּוּ שְׁאֵז וְנִדְאִי הָיָה חֲשִׁיבָא לְהֵם תִּיקוּן אִם לְעַבּוּרִי זְוֵהָמָא אוֹ לְמַתּוּקִי כּו') וּבְזַמָּה"ז שְׁכּוּלָם אִין דַּרְכָן כָּלֵל כּו' מוֹתֵר לְגַמְרִי כַּנ"ל: וְנִמְצָא שֶׁאִין מְחַלְוֹקָת כָּלֵל בְּעֵיקָר יְסוּד הֵדִין רַק בְּמַצִּיאוֹת שֶׁהָיָה בְּזַמַּן הַגְּמָרָא וּבְפִירוּשׁ הַסּוּגִיָּא וְלְכֵן לֹא הִבִּיא הַב"י כָּלֵל מְחַלְוֹקָת זֹו וְסַתֵּם וְהֵנִיחַ הַדְּבָר כְּמַבְּנָאָר בְּטוֹר לְדַבָּר פְּשׁוּט פִּינּוּ שֶׁאִין נ"מ מְזָה עֶתָה (וְגַם שִׁיטְתוֹ נְכוּנָה יוֹתֵר כַּנ"ל) וּבְשׁו"ע כְּתַב רַק יְסוּד הֵדִין שֶׁזֶה אֲמַת נְכוּן לְכוּלֵי עֲלָמָא כַּנ"ל וּבְאֲמַת לֹא הָיָה צָרִיף לְכַתּוּב בְּשׁו"ע כ"א הַחֲזִילוּק בִּין דַּרְכָן לְאִין דַּרְכָן שֶׁזֶהוּ עֵיקָר הַיְסוּד וְלֹא הָיָה צָרִיף לַמ"ש וְאִם הָיָה הֵינּוּ יָקָר כּו' דְּזֶה הָיָה מוֹכֵן וְנִכְלָל בְּאִין דַּרְכָן אֱלָא שְׁלִפִי שְׁמַזָּה הוּא שְׁנַלְמַד מִגְּמָרָא שֶׁתְּלוּי בְּדַרְכָן דוֹקָא וְדָלָא נִימָא שְׁגִזְיָרָה חֲלוּטָה הִיא בְּמוֹרִינִים כְּמוֹ בְּגַבִּינָה כּו'.

כמ"ש הרשפ"א ור"ן ע"כ לא ראה להשמיט זה אבל שאר פרטי הדינים שבגמרא החילוק בין אמן לבעה"ב כו' השמיט פיון שאין עתה המציאות פן ואם ימצא מקום שהמציאות כבזמן הגמרא נוכל ללמוד ממילא מכלל יסוד הדין שהזכיר (בין להרשפ"א ובין להתוס' וטור פיון שאין חילוק ביניהם כ"א במציאות כו' לפי הג"ל) ואף ברמב"ם נראה לומר פן דמה שהשמיט פרטי הדינים הוא מחמת שגם בזמנו אולי היה המציאות כמו בזמן הרשפ"א ור"ן וכדמשמע באמת ממ"ש בפירוש המשניות על מתניתין המוריקים כו'.

(כ"ט:) וז"ל והיה מנהגם לתת יין בקצת מיני המוריקים כו' דממ"ש והיה מנהגם כו' משמע בהקדמת דמסא"כ בזמנו כו' ועיין פ"מ על הירושלמי (ד"ט סע"א). שכתב ג"כ דמס"ה לא הביא הרמב"ם דין האמן שבגמרא מפני שעכשיו אין דרכו כו' (ומעין זה פתב הב"י אהא דלא הביאו הפוסקים דין חילוק אמן שבגמרא שם (ל"ד) משום דמין חילוק זה אינו מצוי עתה) וז"ש הרמב"ם בחיבורו המוריקים במקום שדרכו כו' ואם היה היין יקר כו' ר"ל דחילוק זה בין זול ליקר הוא במקום שדרכו לערב יין (כשהוא בזול עכ"פ) ומרמז דמה שאין פן במקומו (בזמנו) שאין דרכו כלל לערב אפי' כשהוא בזול מותר לעולם (ובמציאות שבזמן הגמרא אפשר שיספור בפירוש התוס' וטור כו' וכנ"ל): ומעתה מאחר שלפי"ז הכל תלוי באם דרכו ואין דרכו י"ל דא"ש ההיא דמשקין וגם הך דנד"ד בבגדי צמר.

די"ל דביין תפוחים שבגמרא וכן בשאר משקין שבפוסקי' (הוי) קים להו שדרכו לפעמים לערב בהם יין כשהוא בזול עכ"פ (שהטעמים קרובים ומתקבלים כו') וגבי בגדי צמר (בזמן הגמרא ופוסקים הוי) קים להו שאין דרכו כלל לערב בהם פשתן בשום פעם אפי' כשהוא בזול כו': (י) אף עדיין אין הדבר מוטעם כ"כ לכאורה דאף בדידעין שפולם אין דרכו לעולם מ"מ לכאורה ראוי שלא יועיל זה לענין כשהוא סור בזול שהרי אז יש לחוש לענין זיוף וגיבקה על מי שהוא נחשד בזה ולא שייך לומר שאין דרכו כו' דאף דחזינו וידעין שכל המוכרים אין מערבין מ"מ שמה זה זיוף וגונב.

וכמו בענין מפקיד ושולח. דלפה"נ אעפ"י שיתרמי דידעין שהפקידו ושולחו ע"י פמה עובדי כוכבי' ולא החליפו לא יועיל להתיר ע"י פולם שנאמר שאין דרכו בכך כו' דמ"מ אמרינן זה יחליף (ואפילו אותו שכבר ידעין שכ"פ לא החליף צ"ע אם מועיל לו כו') ולכאורה ה"ה למוכרם דבשלקמא כשחשש העירוב אינו מצד הרינוח בזול כ"א לתיקון וכה"ג שפיר מועיל כשידעין שאין דרכו כלל אבל כל שיש לחוש לרינוח הזול בכעין גניבה וזיוף נראה דלא מהני מה שאין דרכו.

(וכדאיתא פ"ק דבכורות ודאי חלפינהו כו' פנ"ל ולא שייך לומר ע"ז אין דרכו כו' וגם לענין הראיה ע"ז שהביאו הרשפ"א ור"ן מגמרא התינוח לשיטת הרשפ"א דבפ"א וב' אפילו כשיין בזול שרי יש ראי' (אלא שאינו מוטעם וצ"ע מ"ש ממפקיד ושולח כו' הג"ל) אבל לפי הג"ל דהעיקר בפירוש הסוגיא פתוס' וטור ושגם הר"ן ס"ל פן אלא דמ"מ נלמד מהא דכשהיין ביוקר עכ"פ מותר וה"ה באין דרכו לעולם כו' וזה י"ל דל"ד כלל דבאין דרכו מ"מ יש לחוש לזיוף מצד הרינוח בזול כו' ובביה"ב (סקכ"ד) ראיתי שהוסיף בדברי הר"ן כמו בפשים (וכבר"ן ליתא זה) ור"ל דמפכשים ראי' גדולה דמפורש במתניתין (ל"ה ל"ט) שתליא בדרך ואין דרכו ומסתימות לשונו משמע דכשאין דרכו

מותר אפי' פשיין בזול כו' אבל לפענ"ד אין ראיה מזה קלל דבכבשים אין אוכלים כ"א הירק ולא הרקטב (שלא ניתן לתוכו פשדירפן בכך כ"א שיתקיים יותר) פדאיתא ריש ד' ל"ט ע"ש בפירש"י וא"כ לא שייך קלל לחוש שיערב יין מצד הזול שלא ירויח בזה פלום שמסתמא אין דמיו כ"א לפי הירק ולא עבור הרקטב פלום פיון שאינו נאכל: אבל בדבר שיש ריוח בעירוב הזול למה לא נחוש פמו במפקיד ושולח כו' (ולכן לא הביא הר"ן ראיה מזה קלל): (יא) אמנם נלפענ"ד דצ"ל דמ"מ יש חילוק בין מוכר לנפקד ושליח דדוקא בנפקד ושליח דלא איכפת להו בטיב הסחורה קלל (רק שלא יהיה ניפר כ"כ) לכן חיישינו לזיופא שיערב כל שהוא בזול פדי להרויח: אבל במוכר שהסחורה היא שלו לא חיישינו קלל שיערב דרף רמאות וזיוף דבר שאין דרכו מצד הזול דכיון שאין דרכו בכך לעולם מסתמא היינו משום שמקלקל (או שאינו מתקבל לפי טבעי בנ"א בזמן ומקום זה מאיזה טעם שיהיה) הרי יחוש להפסד סחורתו ויצא שכרו בהפסדו (ועיין רי"ו נט"ו הנז"ל במ"ש אפי' הוא בזול אם הוא דבר שמקלקל כו' סינים פי הסוחר אינו רוצה שיתקלקל סחורתו) ומעין אומן לא מרע נפש' וגם אין לחוש נמי שמא יערב דבר שהוא בזול פדי למפור בזול כו' (וזהו לשון להגדיל המדה שבסה"ת סי' ק"ס גבי משקין וכ"ה בפסקי תוס' רק לשון התוס' להרויח כו' שמזדייף כו' למ"כ) משום כיון שכולם אין דרכו בכך קלל לעולם ואם זה יערב היינו דרף רמאות וזיוף.

ונה לא חיישינו במוכרים (ואלו גם המרדכי ורמ"א ס"ה גבי אומן הנ"ל ר"ל עד"ז ומיירי כשאין דרכו קלל וזה דומה לינו רמונים כו' וצ"ע א"ה) ועפי"ז א"ש נמי מה שהביא הב"י לענין מוריגיס הסברא שכתב הרשב"א לענין מפקיד ושליח אדמחליף בנין יחליף במים כו' ולכאורה גם ע"ז קשה ממשקין דגם שם נימא פן אלא דזה לא שייך כ"א היכא דהחשש הוא ענין זיוף אבל במוכרים הפל תלוי רק בדרפן ואין דרכו דכשדרפן חיישינו ולא שייך לומר אדמחליף כו'.

שהרי מים אין אל ויחוש לקלקל כו' וכשאין דרכו בלא"ה לא חיישינו קלל פנ"ל (וזהו שגם הרשב"א לא הזכיר סברא זו לענין מוכרים כו') ועפי"ז נשמע ממילא דמה שיש לכאורה סברא להקל בענין בגדים דאדמערב פשתן יערב צמר גפן שהוא בזול יותר גם מפשתן זה אינו דבמוכרים ע"כ לא שייך זה קלל (דאולי פשתן טוב יותר) אלא הפל תלוי בדרפן ואין דרכו רק נצטרף לומר לפי"ז דהיתר הבגדים היינו לפי שכולם אין דרכו קלל לערב פשתן בצמר לעולם כו' אמנם אף לפי"ז צ"ע בזה"ז דכיון שהא דדרפן ואין דרכו משתנה מזמן לזמן אין ראיה מזמן הקדמונים לזה"ז כו' וכמו דחזינו במוריגיס שנשתנה מזמן הגמרא לזמן הנה מדרפן לאין דרכו כמ"ש הרשב"א ור"ן אולי כמו"כ בבגדים נשתנה להיפוך והיה ראוי לבדוק ולחקור ע"ז כמ"ש התוס' וטוש"ע שם ס"ו גבי שחר (ול"ד למ"ש רמ"א ופ"ה סי' פ"ג ס"ה) אלא שי"ל דדוקא בדבר שבימי הגמרא היה דרכו לערב פמו בשחר אין להקל לומר שנשתנה בלי בדיקה וחקירה אבל כל שבימי הגמרא היה אין דרכו סמכי מסתמא שפן הוא גם עתה.

(אף פבר העיד בס' ח"א שפדק ע"פ נסיון ומצא כו' ורחוק לומר שזה היה דרף מקרה וגם ידוע שפסביבותינו עושים גיוואנט פשוט מתערובות צו"פ. וא"כ הרי חזינו שנשתנה וא"כ המהדרים להחמיר תע"ב): (יב) וכ"ז מה שיש לדון בסתם בגדי צמר לפענ"ד.

ובמאטקעס דנד"ד לפה"נ יש להחמיר יותר מג' טעמים. (א') מצד השינויים שנתראה בהם דהרי זה ריעותא לפנינו ויש לחוש יותר בפשיטות פנין שחזותן מוכיח עליהן שיש בהם תערובות בעצם בכונה רק שרבים אומרים שנוטה דעתם שהתערובו' היא מצמר גפן אבל פנין שעכ"פ ונדאי יש תערובו' ממילא ונדאי יש לחוש ג"כ אולי מערבין פשתן (ובפרט שניסו בביתי צו"פ ואינו נזכר) ואף שיש מאנשים שרוצים לתלות השינויים מצד שניעשים ע"י מאסינע.

מ"מ מאן מפיס ומידי ספק לא נפיק ונרא' דעכ"פ בכה"ג הוי ספק דאורייתא דהנה פעת בא לידי תשו' פנ"י ונראיתי בחי"ד סי' ח' בתשוב' שם בדין החוטין שלמראית עין מסופקים אם הו מקנבוס או מפשתן שכתב שהרי זה ספיקא דאורייתא ולחומרא וזה נרא' דבר פשוט (שהרי זה פחתיכת ספק שומון ספק חלב) ולא הוצרכו להאריך שם אלא להוכיח שגם שום בדיקה באש וכה"ג אינו מועיל נרא' שיש חיזוק מזה להחמיר במאטקעס דנד"ד מצד השינויים שע"ז הרי הם בספק גמור כו' והיינו אף אם יונח שטבע פלי המאסינע שאף מצמר נקי יוצאים ממנה החוטין בשינויים פאלו דלכאורה הרי לפי"ז אין פאן ריעותא פלל וכההיא דאמרינו גבי ספין שנמצאת פגומה כששייבר בה עצמות דהלכה כר"ח פ"ק דחולין (ד"י) דעצם ונדאי פוגם כו' ופי' מוח"ז רבינו ז"ל סי' י"ח להרשב"א (והר"ן) דהיינו טעמ' משום דאז אין הפגימה ריעותא פלל וכ"כ עוד סי' כ"ד ססק"מ מ"מ בנד"ד אינו מועיל פלוס דדנקא בכעין התם דזולת ריעותא דפגימה הרי היתה עומדת בחזקת היתר משנשחטה רק ע"י הפגימה נולד ספק ע"כ כשידענו סיבת הפגימה ונהרי זה פליפא ריעותא ממילא בחזקתה עומדת אבל בנד"ד שבעצם וראשונה פאו חוטין אלו לפנינו בספק למראית העין מה מועיל שנסלק הריעותא אין זה אלא דליפא הוכחה לאיסור אבל הרי גם להיתר ליפא הוכחה וממילא פנין שא"א להחליט בטביעת עין שהו מצמר לחוד אלא שלפי מראיתו נולד ספק שיש בהו תערובות פשתן הרי זה ספק דאורייתא וכמו בחוטין ספק קנבוס ספק פשתן הנ"ל דג"כ ליפא שום ריעותא והוכחה לפשתן יותר מלקנבוס.

אלא פנין שלמראית עין א"א להחליט שהו מקנבוס הרי זה ספק דאורייתא כו' וה"ה בחוטין דנד"ד אלא שלכאורה יש לומר דכאן הרי זה פנין ס"ס ספק שהו מצמר לחוד ספק בתערובות ואף את"ל שיש בהם תערובות שפא צ"ג.

אבל צ"ע אם יתקנים פאן פל תנאי הס"ס שזכר בפוסקים (מתהפך כו' משם א' כו' וכה"ג). גם יש לומר שלעומת זה יש ג"כ פאן פנין ס"ס לחומרא (היינו כשינח שיש תערובות) ספק פשתן ואף את"ל צ"ג שפא הלכה כמהר"מ דלענין ציצית אין תקנה לדידיה (במחצה עכ"פ) ומבואר בכללי ס"ס שבמנ"י מחודשי' אות יו"ד דבס"ס פנגד ס"ס אין להקל ואף דיש לומר דמייירי התם דנוקא כשע"ז הוי רחוק מהיתר פמו שרחוק מאיסורא בשונה (יכעין המציאות שבטור ססי' ש"ה שמשם למד המנ"י) ומשא"כ בנד"ד הס"ס לחומרא אינו אלא כשינח שיש תערובות אבל אם יונח שאין תערובות פלל הרי זה היתר גמור וא"כ נרא' דבכה"ג חשיבא קרוב להיתר מלאיסור מ"מ נרא' שיש לדמותו עכ"פ למ"ש הפוסקים דכל ספק שאינו שקול אלא נוטה יותר לאיסור אין לצרפו (גם) לס"ס וא"כ גם פאן הו ספק הב' דאת"ל יש תערובות ספק פשתן צ"ג הרי נוטה יותר

עכ"פ לאיסור מצד דאף בצ"ג שפא הלכתא כמהר"מ כו' הן אמת ראיתי בס' ס"ט סי' קפ"ז סקט"ו חולק על פלל זה (אף דאיתיה בריב"ש) משום שבתוס' דנדה (י"ח) מוכח דאמרין בכה"ג סמיה מיעוטא דספק הב' לפלגא דספק הא' והוי רובא להיתרא (גם בס' משפנות יעקב חי"ד סי' ל"ד האריה בזה) מ"מ לפה"נ לכאור' גם בתוס' דנדה שם משמע דבעי' עכ"פ שהספק הא' מוכח בגמ' דהוי פלגא ופלגא כו' (ע"ש במ"ש דסתם שליא כו' מחצה כו' ומחצה כו' פדמוכח בפ"ק דב"ק כו') אבל בשאר ספיקות דעלמא לפה"נ שייך יותר סברת הריב"ש מאן לימא לן דהוי מחצה על מחצה ממש ודילמא אף ע"י צירוף המיעוטא דספק הב' לא יהיה רובא להיתרא כ"א פלגא ופלגא ועוד דבכה"ג דנד"ד שבהצד דתערובות יש ס"ס לחומרא דהיינו דגם אם התערובות הוא צ"ג יש ספק שפא הלכתא כמהר"מ נרא' דעדיף משאר ס"ס שיש בספק הב' רק הט"יה יותר לחומרא ויש לומר דבזה לכ"ע לא חשבנין ס"ס לקולא ע' תוס' פתובות (ט'): ד"ה אי במ"ש ונ"ל דלא חשבנין ס"ס כה"ג משום דהאי ספק שפא באונס היה לא חשבנין ספיקא גמורה כו' דאימר כו' ולפה"נ זהו ממש כעין נד"ד (ומה שיש לומר עוד לכאורה דכאן הרי צמר ונדאי יש פאן עכ"פ והתערובות (בין פשתן ובין צ"ג הנ"ל) הוא רק ספק וא"כ אין פאן ספק מוציא מידי נדאי כעין הא דאיתא ביבמות (ל"ח) גבי ספק ויבם נרא' דז"א שהרי התוס' חולקים שם וס"ל דמה דהוי נדאי במקצת אינו מועיל פלום להמותר.

גם נרא' דכאן שהספק דפשתן עושה גם הצמר לספק איסור לא שייך פלל הסברא הנ"ל). ומיהו עניני הספיקות וס"ס צמקים ונדאי רחוק להקל מפח הספיקות וס"ס.

וידוע שהש"ך ודעמין נעלו בפנינו מלחדש ס"ס כו'. ע"ב אג"ח מזה: ודרף אגב ראיתי עוד בתשו' הנ"ל שתופס בפשיטות במ"ש שהרא"ש בה' פלאים הלכף (האידינא) בגדים הנקחין מעובד כוכבים צריף להתיר תפירתן ולתופרן בקנבוס דר"ל דלא מהני בזה שום בדיקה כו' ולפי"ז נסתר משנ"ת לעיל בריש התשו' להוכיח מדברי הרא"ש הללו שגם מש"ש בריש דבריו בפירוש הבדיקה דמתניתין שפא פשתן מעורב בהן קאי ג"כ אחוט התפירה דז"א דאדרבה א"כ גם בסופו הל"ל רק בדיקה (ומ"ש הגאון הנ"ל בזה אינו מוכן לי כ"כ) אלא נרא' דצ"ל לפי"ז דבדיקה דמתניתין קאי אגוף הבגדים ולבסוף הוסיף חומרא בבגדים הנקחים תפורים דצריף להתיר ולהסיר לגמרי תפירתן משום דהתפירה לא היה דרף לתפור בזמנו בחוטי צמר ולא במשי כמש"ש אלא בחוטי פשתן או קנבוס אשר א"א להפיר ביניהם בשום בדיקה לפ"ד הגאון לכן צריף להסירם ולתפור בקנבוס (ברור ידוע מעת הטניי' כו').

ולפי"ז נופל כמעט כל היסוד שנת' לעיל למנהג ההיתר בבגדי צמר בלי שום בדיקה שהרי לפי"ז ה"ה וכש"כ שלשונות הר"ש והרע"ב בפ"י בדיקה דמתניתין הנ"ל אגוף הבגדים קאי וכדמשמע באמת פשוטות לשונות אלו פדלעיל וגם רמ"א הרי העתיק דברי הרא"ש (ולפי הנחה זו דלשונות אלו שברא"ש ור"ש ורע"ב בפירוש בדיקה דמתניתין קאי אגוף הבגדים? פנול עוד ספק שפא לא מייירי פלל בעובד כוכבים אלא (אף) שגם גוף הבגד נעשה ע"י ישראל (וא"ש שלא נזכר עובד כוכבים במתניתין פנ"ל) והבדיקה היא שפא נתערב ממילא במקרה מעט פשתן (וכדחזינו עתה בטליתים).

וכן משמע יותר פשוטות הלשון שבר"ש ורא"ש ורע"ב ולפי"ז הנה מקום לומר שאם גוף
הבגד נעשה ע"י עובד פוכבים אף בדיקה לא מהני אלא שבדברי הרא"ש אאל"כ. שיהי
גם בנחקים מעובד פוכבים לא אסר רק התפירה עכ"פ) אמנם לפענ"ד אין פה הגאון
הנ"ל בדברי הרא"ש מוכרח (עכ"פ) ותדע שהרי הטור כתב תחילה בהדיא רק בדיקה
בתפירה ואח"כ הביא דברי הרא"ש וכמו"כ רמ"א על דברי הרמב"ם שבשו"ע הביא
דברי הרא"ש.

ולפי הנ"ל הל"ל וי"א אלא נרא' דמ"ש הרא"ש צריף להתיר תפירתו. ר"ל פדי לבנדון
ואם ימצאם קנבוס יכול לחזור ולתפור בהם והרי זה ג"כ בכלל מ"ש ותופרן בקנבוס
רק (אפשר) דאחי לאשמעין שלא יבדוק בעודן תפורין אלא יתירן דאז הבדיקה יותר
טובה (וזהו ג"כ פוננת רמ"א (וכן הטור) בקמה שהוסיף להביא מדברי הרא"ש כו') ושוב
בלבוש שלפה"נ תופס ג"כ בפ"י דברי הרא"ש מעין פ"י הגאון הנ"ל אבל לא שבא לאסור
חוט התפירה מעיקר הדין רק מדרף חומרא בעלמא שקשה לבדוק בכל המקומות ומוכן
שגם לפ"ד הלבוש הבדיקה דמתניתין קאי רק אתפירה.

דמעיקר הדין סגי בבדיקה ומשא"כ בגוף הבגדים שאף בדיקה א"צ פדלעיל: עוד יש
ללמוד מתשוב' הנ"ל תירוץ לעיקר הקושני' שנת' לעיל בענין היתר סתם בגדים דמאי
שנא מפל הדברים של עובד פוכבים שבפא"מ כו' דבאמת זה קשה אף אם נניח שבדיקה
בעינו דמ"מ קשה דמ"ש הקא דבדיקה עכ"פ מהני והתם אסרינו בהחלט אלא דלפ"מ
שנזכר בתשוב' הנ"ל בענין הבדיקה דמתני' היינו הפשוט כו' ואם מוצאין בהן חוטין
מסופקים שפא הן פשתן הרי הן ג"כ בכלל פשתן ממילא מצד ספק דאורייתא כו' וא"כ
יש לומר שזהו ההפך בין בגדים לבין הנה דפא"מ.

ושם מירי הפל בדברים שאם נתערב בהן האיסור אין אפשר להפיר פלל ר"ל דאף שום
שינוי במראה לא נעשה פלל עי"ז אלא מראיתו עומד בעינו כבתחילה ממש ולא שיהי
בזה שום בדיקה פלל לכן אסרוהו בהחלט משא"כ כאן חוטי פשתן בין חוטי צמר ודאי
ניפרין הן.

(ומה שמצינו בגמרא בגד שאבד בו פלאים היינו בדרף מקרה לפעמים חוט פל שהוא
בבגד גדול וכיון שדבר זה לא שכיח לא חיישינו להכי בסתמא. ובשגם שעובד פוכבים
לא חשיד שיכוין רק להכשיל כ"א שיעשה להנאתו ובכה"ג ליכא הנאה כו') ואף אם
יטרוף צו"פ יחדו בסריקה וטוי' יש לומר דעכ"פ יהיה ניכר השינוי במראה ששוב לא
יהיה דומה ממש פחוטי צמר לחוד ואף אם לא יוכר לעין שיש כאן פשתן בודאי עכ"פ
יהיה ספק וממילא יהיה נאסר בספיקא פנ"ל.

ולכן אם הבדיקה דמתניתין היינו ג"כ בגוף הבגדים ודאי א"ש ולק"מ למה כאן בדיקה
עכ"פ סגי והתם אסורים בהחלט שזהו מטעם הנ"ל אלא אף אם נאמר שבגוף הבגדים
אף בדיקה א"צ פנ"ל יש לומר שהטעם הוא ע"ד מ"ש לעיל שזה ניכר מיד בלי עסק
בדיקה ועיון והיינו שזה עכ"פ ניכר מיד אם הוא צמר לחוד או שיש בו תערובות דאז
ניכר מיד שיש איזה שינוי עכ"פ באופן שיולד ספק תערובות פשתן עכ"פ ולכן לק"מ
מה שכתבתי שזהו נגד החוש שלנו שפבר ניסוף פה כו' והיה קשה להפיר.

דלהפיר שיש פאן פשתן זה הנה קשה (אבל נדאי לפה"נ זה הנה ניפר שיש שינוי מאותן שהו מצמר לבד וכן מה שפתבתי מד' ס' ח"א שרק עפ"י נסיון הפירו שהשתי פשתן כו' נרא' דג"כ הנה ניפר גם מתחילה שיש שינוי (וכידוע באמת שגם הבגדים שהשתי צ"ג והערב צמר המצויין פעת ג"כ ניפר השינוי עכ"פ רק שלא הנה אפשר להפיר שהשתי פשתן בנדאי (ואולי צ"ג וכה"ג) ודבר זה הפירו רק עפ"י נסיון וכמשמעות פשטא דמילתא דלמה עשו הנסיון אלא שמסתמ' זהו מצד השינוי שראו בהם גם מתחילה כו').

ומעתה נאמר דהיתר הבגדי צמר (אף את"ל דא"צ בדיקה כלל היינו משום דכל שאין רואין בכלל הבגד שום שינוי מהנעשה מצמר לחוד ידענו בנדאי שהיא צמר בלי שום תערובות (אלא דלפ"ז לכאורה באותן שהו מתערבות צ"ג צ"ע קצת) ולחוש שמא מ"מ באידך חלק ממנו יש בו תערובות פשתן.

יש לומר בזה ונדאי אין דרכו בכף כלל (ומלבד שאפשר יש לומר ג"כ דכיון שבדרכו כלל הוא צמר לחוד בבירור שוב שייך לומר דהרי הוא עומד בחזקת צמר ולא מחזקינו ריעותא כלל שמא עירב בו פשתן באיזה חלק כו') רק בענין התפירה שהוא דבר בפ"ע כו' חיישינו וצריף בדיקה (וגם אפשר דרף הוא לפעמים לתפור בכמה מיני פשתן).

אמנם ממוצא דבר נשמע דמשא"כ במאטקעס דנד"ד דבאמת יש בהם שינויים נדאי אין להקל וכדלעיל: (ב) דלענין ציצית גם צ"ג שנתערב לא דבר רק הוא שיש לחוש לדעת מהר"ם שבב"י שם דבמחצה אין תקנה לדידיה כמ"ש הרדב"ז ומ"א סק"ד והנה בעיקר דעת מהר"ם ראיתי בא"ר באו"ח סי' ט' מתמיה על עיקר מה שכתבו הפוסקים בשמו דאינו פוטר בשאר מינים כ"א צו"פ יחדו.

דבתשובת מהר"ם סי' תמ"ד משמע בהדיא דצמר בלחוד פוטר בכל המינים אף עינית שם בתשובה ולא יכולתי כלל להבין סגנון דבריו ז"ל מכמה טעמים והעיקר דמשמע דאתי עלה מדכתיב פתיל תכלת ואי ליכא תכלת יקח צמר שאינו צבוע כו' עי"ש והוא תמוה הכי פשהיה תכלת הנה יכול לפטור בתכלת לחוד והא קרא פתיב על ציצית הכנף פתיל תכלת וכיון דכשהיה תכלת ונדאי לכ"ע אינו יכול לפטור בתכלת לחוד אף פשאין תכלת יפטור בצמר לחוד שהוא במקום תכלת (ומלבד דהאי דאי ליכא תכלת יקח צמר שאינו צבוע כו' זהו פי' בעה"ט שכתב הרא"ש ע"ז שהוא פירוש זר כו').

ועוד שלדבריו יש ג' אופנים לפטור. א' צמר לחוד ב' צמר ופשטן ג' מין כנף.

והרי גם מהא דרבא רמי כו' שתים זו שמענו שלש לא שמענו ולא נמצא כזאת לא בגמרא ולא בשום פוסק לפה"נ (גם במקרא אין לזה רמז כלל). ובאמת אני תמה ע"ע בראיתי שהגאון הגדול א"ר נחה דעתו בזה ושמח במציאה זו עי"ש ואני איני יכול לעמוד על הפוננה כלל ולולי דבריו ז"ל הנה נלפענ"ד דע"כ יש שם ט"ס (הרבה והעיקר) היינו דמ"ש שם אלא או מצמר כו' או ממינו כו' צ"ל אלא מצמר (כו') וממונו כו' וגם זה ע"כ אינו מההר"ם דלדידיה ג"כ מינו עכ"פ סגי אלא צ"ל לפי"ז שכ"כ איזה פוסק עפ"י שיטתבעה"ט שברא"ש וג"כ לא יתכן דא"כ קשי' רישא שם שכתב דמעיקר הדין בטלית של פשתן מהני ציצית פשתן וז"א לבעה"ט וצ"ל דרישא וסיפא לאו מרועה א' נתנו והוא דוסק גדול אבל מה אעשה שאיני יכול לתקן ולעמוד על הפוננה א"ל ע"ד הנ"ל א"ו שיש

הרבה ט"ס יותר מדאי אָמַנְם אִיךְ שְׂיִהְיֶה הַכְּנוּנָה שָׁם זֹאת עַכ"פּ נִלְפַענ"ד דְּמֵאחַר דְּלֹא מְהַר"ם חָתוּם עֲלֶיהָ שָׁם.

אינו פְּדַאי לְדַחוּת עִפּוּי"ז מ"ש הַגְּמִי"י תִּלְמִידוֹ שֶׁל מְהַר"ם מְשֻׁמוּ. (בזה"ל מו"ר שי' אָמַר לִי כו' וְרֵאִיתִי שְׁגָם תִּלְמִידוֹ תִּשְׁב"ץ ק' כ"כ בְּשֻׁמוֹ סִי' רס"ז.

וכן שְׁגוּר בְּפִי פֶל הַגְּדוּלִים (מְהַר"ל אָגוּר תה"ד רַדְבַּ"ז ב"י וְאַחֲרוֹנִים) וְנוֹסֵף עַל הַפֶּל רֵאִיתִי בְּבִיאוּרֵי הַסֵּמ"ג לְמַהֲרַא"ש (עֲשִׂין כ"ו) הִבִּיא בְּשֵׁם הַמְּרַדְכֵי תְּשׁוּבַת מְהַר"ם וְלִשְׁוֹנוֹ בְּאַרְיִכוֹת וּמְבֹאָר שָׁם כַּמ"ש פֶּל הַפּוֹסְקִים הַנִּלְבָּשׁ בְּשֻׁמוֹ וְנִרְאָה דְּעַל תְּשׁוּבָה זֶה פִּינוּן בַּתה"ד סִי' מ"ד בַּמ"ש וְכֵן מְצֵאתִי בַּנ"י (אוּלַי צ"ל בְּמְרַדְכֵי) בְּהַדְרָא פ"ק דִּיבְמוֹת דֵּה"פ מְהַר"ם וְהָאֵרִיךְ שָׁם עַכ"ל: וְהִנֵּה גַם מ"ש תה"ד דְּלֹא נִהְגוּ כַּהֲר"ם אֲלָא פְּהַרְמָב"ם כו' וְהַב"י הוֹסִיף דְּכֵן מְשַׁמַּע מְפָשֵׁט דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים אֵינוֹ מוּבָן דְּהַרְמָב"ם פֶּסֶק כַּר"נ וְלִדְיִדְקָא וְדַאי מְפָרֵשׁ בַּגְּמ' אִימָא אוֹ אָמַר אוֹ פִּשְׁתָּן כו' אֲבָל מְהַר"ם אֲלִיבָא דְּרַבָּא קְאָמַר וְלִדְיִדְקָא בְּאַמְתַּת לַפּה"נ פִּשְׁטָא דַּגְמ' מְשַׁמַּע דְּהָא דְּתַנְיָא וְכֹלָן אָמַר וּפְשָׁתִים פּוֹטְרִים בְּהֵן הִיָּינוּ יַחְדוֹ שְׂהַרֵי הַקְּשָׁה מְזַה רַבָּא לַר"נ וְלִשְׁוֹן הַתִּירוּץ אִימָא כו' מְשַׁמַּע דְּרַבָּא דְּחֹסֶק וְדִיחֹוֵי כו' וְכַמ"ש הַתּוֹס' ד"ה וַר"נ דַּמְש"ה הַנְּצָרָה אַח"פ לְמַצּוֹא תַּנְיָא דְּקֵאִי כַּר"נ כו' וְגַם מַש"ש הַתּוֹס' (ד"ה וּפְלִיגָא) דַּמְש"ה לֹא אָמְרִינוּ דַּר"י מְדַרְבְּנֵן קְאָמַר דְּאַמּוּרָא אָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵינוּ כו' נִרְאָה דְּאִין ר"ל דֵּה"ל בְּפִירוּשׁ מְדַרְבְּנֵן (דְּזַה לַפּה"נ נְמַצָּא בַּכ"ד דְּאַמּוּר יֹאמַר סְתָם חֲיִיב וַר"ל מְדַרְבְּנֵן וְכ"ש פָּאן שֵׁא' פּוֹטְרִין כו') אֲלָא נִרְאָה דְּהִיָּינוּ מ"ש צו"פ פּוֹטְרִין כו' מְשַׁמַּע יַחְדוֹ דַּא"ל כַּ הֵי לִיָּה לְאַמּוּרָא עַכ"פּ לְפָרֵשׁ דָּאוֹ אוֹ קְאָמַר כו' גַּם בְּתוֹס' דַּפ"ק דִּיבְמוֹת מְשַׁמַּע בְּהַדְרָא לַפּע"ד דַּס"ל בְּמְהַר"ם דְּשָׁם ד"ד ע"א פְּרַכְיִנֵן תִּינַח לְתַנְיָא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל לְרַבְּנָא מְנָא לְהוּ (דְּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת) וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּהִנֵּה רַבְּנָא הִיָּינוּ בְּרִיָּיתָא דְּפָרֶק הַתְּכַלַּת הַנִּלְבָּשׁ דְּאִיְתִיבֵי רַבָּא לַר"נ מִיָּנָה.

וּמִסְקִינֵן בַּגְּמ' שָׁם ע"ב דְּכֹלָא מְשַׁעֲטֵנוּ נְפָקָא וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' וַא"ת וְדִילְמָא פְּדַרְבָּא לְחוּד קְאָתִי כו' וַיֵּשׁ לְזַמַּר דְּהַכִּי מְשַׁמַּע לֹא תִּלְבַּשׁ שְׁעֲטָנוּ צו"פ יַחְדוֹ גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ מִהֶם הַרִי נִרְא' בְּהַדְרָא דְּאַרְף דְּעִיקַר הַדְּרָשָׁא דְּסְמִיכוֹת אֲתִי לְכַדְרָבָא דְּצו"פ פּוֹטְרִים בְּכָל הַמִּינִים מ"מ מִמִּילָא נְשַׁמַּע מְזַה הַיָּתֵר פְּלֵאִים הִיָּינוּ דְּהַפְּלִי דְּגְדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ מִהֶם דְּמְזַה לְיָרֵךְ רַבָּא דְּצו"פ פּוֹטְרִין כו' אֲרִישָׁא דְּשְׁעֲטָנוּ צו"פ יַחְדוֹ קָאִי דְּדוּקָא בַּכַּה"ג פּוֹטְרַע וְע"כ מִמִּילָא לְפִינֵן מְזַה דְּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת (וּלְפִי"ז הַרִי מְעִיקַר הַדְּרָשָׁא מוּכַח הַפִּי' בְּמְהַר"ם כו').

וְהֵן אָמַת דְּלַכְּאוּרָה הַדְּבָר תְּמוּהָ דְּהַתּוֹס' שָׁם סִיָּימוּ פְּדַמוּכַח בְּנִזִּיר (נ"ח) כו' וּבְאַמְתַּת בְּסַנְגִּיאַת בְּנִזִּיר לְכְּאוּרָה מוּכַח לְהִיפּוּף דְּתַחֲלָה אָמַר שָׁם דְּיִלְפִינֵן הָא דְּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת מְדַתְּנִיא לֹא תִּלְבַּשׁ שְׁעֲטָנוּ הָא דְּגְדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ מִהֶם.

וּפְרַכְיִנֵן וּמֵאֵן דְּנִפְיָק מְרַאֲשׁוּ מֵאֵי טַעְמָא לֹא נִפְיָק לִיָּה מְגְדִילִים אָמַר לָּהּ לְכַדְרָבָא הוּא דְּאַתָּא דְּרַבָּא רְמִי כו' הַרִי נִרְאָה בְּהַדְרָא דְּלִפִּי דְּרִשָׁא דְּרַבָּא לֹא נְשַׁמַּע מְזַה דְּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְהִיָּינוּ ע"כ דְּמֵאֵי דְּאַמַר צו"פ פּוֹטְרִין כו' אוֹ אוֹ קְאָמַר כו' וְע"ש בְּתוֹס' אָךְ רֵאִיתִי בַּשֵּׁט"מ שָׁם בְּשֵׁם תּוֹס' הָרֵא"ש שְׁפִירֵשׁ הָא דְּאַמַר לָּהּ לְכַדְרָבָא הוּא דְּאַתִּי לָּאוּ פְּדַרְבָּא מְשֻׁמַּשׁ קְאָמַר אֲלָא פְּדִיוְקָא דְּרַבָּא כו' וּמוּבָן דְּהַתּוֹס' ע"כ נְמִי הַכִּי ס"ל דְּהִיָּינוּ דְּרַק אוֹתוֹ מ"ד דְּנִפְיָק עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת מְרַאֲשׁוּ ס"ל הָךְ דְּגְדִילִים פְּדִיוְקָא דְּרַבָּא וְאוֹ אוֹ קְאָמַר פְּנ"ל אֲבָל רַבָּא גּוֹפ' וְכֵן הָא דְּאַמְרִינוּ שָׁם תַּחֲזִילָה דְּיִלִּיף מְדַתְּנִיא לֹא תִּלְבַּשׁ כו' פְּנ"ל ס"ל

הַדְרָשָׁא דְרַבָּא ע"ד הַנְּל בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת וְתַרְתִּי יִלְפִינוּ מְדַרְשָׁא זוּ כַּנְּל לְשָׁפֵן מוֹכַחַת הַסְּנִיגָל דִּיבְמוֹת כַּנְּל (וּלְשׁוֹן נְזִיר מְשׁוֹנָה) וְא"כ גַּם הָרָא"ש שְׁבַשְׁט"מ ס"ל כַּהַתוֹס' וְכַמְהָר"ם (אֵלָא שְׁלֵפָה"נ יֵשׁ שְׁם קֶצֶת ט"ס) שׁוֹב עֵינֵינִי שְׁם דְהָרָא"ש מְשַׁמַּע דְּאִינוּ מְפָרֵשׁ ע"ד הַתוֹס': כַּלְלוּ ש"ד שְׁלֵפָה"נ דַּעַת מְהָר"ם שְׁפָתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּשִׁמוּ תְּזַקָּה הִיא אֵלִיבָא דְרַבָּא וּלְפָה"נ (כַּמְעַט) שְׁאִין בְּרָאשׁוֹנִים מִי שְׁיֵאמַר בְּפִירוּשׁ בְּעַנְגֵּן אַחַר זוּלַת הַרְמַב"ם וְסִינְעָתוֹ שְׁפּוֹסְקִים כַּר"נ דְּלִדְיָהוּ וְדָאִי א"א לֹמַר צו"פ יַחְדָּו פּוֹטְרִין בְּשָׂאָר מִינֵים אֵלָא אוֹ צְמָר כו' כַּדְאִיתָא בְּגַמ' בְּהִדְיָא כַּנְּל אֲבָל לְהַפּוֹסְקִים כַּרְבָּא יֵשׁ לֹמַר דְּכו"ע ס"ל כַּמְהָר"ם אֵלָא שְׁלֵפִי"ז צ"ע עַל רַמ"א שְׁפָסַק הַלְכָתָא כַּהַפּוֹסְקִים כַּרְבָּא לְמָה לֹא הִגִּיהַ כְּלוּם אַמ"ש דָּאוּ צְמָר אוֹ פִּשְׁתָּן פּוֹטְרִין בְּשָׂאָר מִינֵים (גַּם עַל הַטּוֹר קֶצֶת קֶשֶׁה לִפְי"ז דְּאָף שְׁהוּא לֹא כְּתַב בְּהִדְיָא דְשָׂאָר מִינֵים חֲזִיבִים מְדָאוּרֵינִיתָא מ"מ מְסַתְמ' בְּדַעַת אַבִּיו הָרָא"ש קָאִי) וְאוּלַי נְשָׂא רַמ"א פְּנִים לְהַמְנַהֵג שְׁבַתָּה"ד בְּזָה וְכֵן מְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן מוֹח"ז רַבִּינוּ ו"ל שְׁכַשְׁהִיבֵי דַעַת מְהָר"ם לֹא כְּתַב בְּפִירוּשׁ שְׁיֵשׁ חוֹלְקִים ע"ז אֵלָא כְּתַב אַעפ"י שְׁאִין הַמְנַהֵג כֵּן כו' ** (אֵלָא שְׁשׁוֹב רְאִיתִי (וְכ"כ אֶצְלִי מְכַבֵּר) דְּמָה שְׁנַתְב' לְעֵיל דְּמַפְשְׁטָא דְגְמָרָא וְתוֹס' מְשַׁמַּע כַּמְהָר"ם אִינוּ מְוַכַּחַת דִּישׁ לֹמַר דְּסַתְמ' לְשׁוֹן צו"פ פּוֹטְרִין מְשַׁמַּעוּ בֵּין יַחְדָּו וּבֵין כ"א בַּכ"ע וְלָכֵן הִקְשָׁה רַבָּא לַר"נ דְּלִדְיָהוּ א"א בְּיַחְדָּו כו' וְכַמּו"כ מ"ש הַתוֹס' דַּמְש"ה הַוְצָרָה בְּמַסְקָנָא לְאַשְׁפּוּחֵי תַנָּא דְקָאִי כַּר"נ כו' דְּלֹמַר דָּאוּ אוֹ דְּוָקָא קְאָמַר זָהוּ דְּוָסַק.

וְכַמּו"כ מ"ש הַתוֹס' (ד"ה וּפְלִיגָא) דְּאִמּוּרָא צְרִיף לְפָרֵשׁ דְּכָרְיוּ הוּא מְהֵאִי טַעַמ' דְּמַדְלָא פִּירוּשׁ מְשַׁמַּע דְּבִין כְּהָ וּבִין כְּהָ שְׁרִי וְאִי מְדַרְבְּנוּ הַנִּי לִי לְפָרֵשׁ דְּבִדְוָקָא אוֹ אוֹ כו' וְנִמְצָא דְּלַרְבָּא יֵשׁ לֹמַר דְּבִין כְּהָ וּבִין כְּהָ שְׁרִי וְהִינּוּ בְּזַמֵּן הַתְּכַלַּת וּבִזְהוּ"ז יַחְדָּו א"א וּבְכָל אַחַד בַּכ"ע כְּדָקָאִי קָאִי וְשְׁרִי אֲבָל מָה שְׁנַתְב' לְעֵיל מְדַבְרֵי הַתוֹס' דִּיבְמוֹת נְרָא וְדָאִי רָאִי נְכוּנָה דְּכַמְהָר"ם ס"ל וְשָׁפֵן פֶּשֶׁט עֵיקַר הַדְרָשָׁא דְרַבָּא כַּנְּל (אֵלָא שְׁעַכ"ז מַש"ש וְכֵן מוֹכַח בְּנְזִיר כו').

עַדִּינָן צ"ע קֶצֶת דְּהוֹכַחָה מְשַׁם לְכַאוּרָה לִיכָא וְצ"ל דְּזָהוּ מְצַד לְשׁוֹן הַכְּבִרֵינִיתָא דְּשָׁם גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ מְהָם. דְּאִילוּלַי זֹאת הָיָה מְקוּם לֹמַר דְּהַדְרָשָׁא דְרַבָּא בְּסוּמִיכִים אִינוּ ע"ד שְׁיִהְיֶה נְשַׁמַּע הַדְרָשָׁא בְּמַשְׁמַעוֹת הַפּוֹסְקִים מְשַׁם אֵלָא מְצַד הַסְּמִיכוֹת דְּרִשְׁיָנָן מְבַחוּץ כַּנְּל לֹמַר שְׁצו"פ הַנְּזַכֵּר סוּמוּף פּוֹטְרִים כו' אֲבָל מְלִשׁוֹן הַכְּבִרֵינִיתָא הַנְּל (שְׁהוֹסִיפָה).

תִּיבַת מְהָם) נְשַׁמַּע שְׁמַצַּד הַדְרָשָׁא דְּסְמִיכוֹת מְפָרֵשִׁים כֵּן בְּמַשְׁמַעוֹת הַפּוֹסְקִים מְשַׁם דְּתַעֲשֶׂה לָּהּ מְהָם ר"ל מְשַׁעֲטָנָז ע' מְהָרְשָׁ"א עַל ת"י דִּיבְמוֹת שְׁם רִישׁ ע"א) צו"פ יַחְדָּו דְּרִישָׁא דְקָרָא: וְכֵן רַבָּא קָאִי כְּבִרֵינִיתָא זֹו וְדַפְרָק הַתְּכַלַּת שְׁהוּ הַזֵּן הַרְבָּנָן שְׁבִיבְמוֹת כַּמַּש"ש) ** (ג) חֲשַׁשׁ מְצָנָה הַבְּאָה בְּעֵבְרִיָה וּבְרַכָּה לְבַטְלָהּ בְּכָל יוֹם וְהוּצָאָה לְרַה"ר בְּשַׁבָּת וּבְקִטּוּל מ"ע הָרִי כָּל זֶה נִיתְּוַסַּף עַל חֲשַׁשׁ שְׁעֻטָּנָז.

וְנִרְא' דְּמַהֵא אַף אוֹתָן אֲנָשִׁים שְׁאִינָן נְזַהֲרִים מִבְּגַדֵי צְמָר אִין מִי שְׁיַעֲשֶׂה טְלִית מִמִּינֵי צְמָר דְּרִיגָא וְכַהֲנָה שְׁבַחְנוֹת (דָּאִם בְּאִינוּ לְהַקְל בְּמַאֲטַקְעַס אֵלּוּ לְמָה יְהִיו נִמְנָעִים גַּם מִמִּינֵי צְמָר שְׁבַחְנוֹת אֵלָא שְׁהוּא מְטַעַם הַנְּל) וְה"ט נְמִי שְׁהִיו נִמְנָעִים מִטְּלִיתִים דְּאַנְסְקָעַר כַּנְּל וּבְאִמַּת לְכַאוּרָה כִּינָן שְׁאִין חֲיוֹב כְּלָל לְקַנּוֹת טְלִית אֵלָא שְׁמ"מ הַכַּל זְהִירִים לְמִינֵים מְצָנָה גְּדוּלָה זֹו שְׁשִׁקוּלָה כְּנִגְדַּד כָּל הַמְצָאוֹת א"כ אִיף יִכְנִיס א"ע לְכַתְחִילָהּ

לספיקות הנ"ל ונאפשר שיותר טוב להתפלל בלא טלית (ובפרט פשיש טלית קטן) מלהכניס בספיקות הנ"ל: (יג) ועתה אבוא לחשש(ב) דתערו' צמר גפן ולכאורה הוא טרחה שלא לצורך דממ"נ אם יש לחוש לתערובות הרי קם ליה בדרב' מינייה חשש פשתן כו' ואם לאו כו' אלא לפי מה שאומרים העולם(ותולין מדעת עצמן) שהמציאו' הוא בנד"ד שנעשים מתערובות צמר עם צ"ג כנ"ל אלא שהצמר הרוב כו' אמרתי לדבר בזה והנה מלבד שא"כ (וכמו שמורה תמונתו) מאן לימא לן שאין הרוב צ"ג.

ופשוט פשיש פאן ב' חששות גדולות לציצית א' דעת הרי"ף ורמב"ם ושו"ע דשאר בגדים פטורים מדאורייתא כו' והב' דעת מהר"ם דבזה"ז דליכא תכלת אף ציצית מצמר אינם פוטרי' כ"א במינם (מדאורייתא) אלא אף אם נחליט שרק המיעוט הוא מצ"ג הנה מ"ש המ"א שנ"ל דאזלינן בתר רובא אינו ברור כ"כ וצ"ע למעשה מפמה טעמי' לכאורה (ומאפס הפנאי פעת ארשום רק הערות): (א) דמש"ש המ"א בסק"א דאזלינן בתר***(התוס' כנ"ל).

ולכן נשמע ממילא מדרשא זו הך דרבא והך דעשה דוחה ל"ת כמ"ש התוס' שם ומשא"כ לאותו מ"ד דדריש בגזיר מראשו ס"ל הדרשא דסמוכי' דציצית פדיוקא דרבא היינו דרף דרשא מבחוץ להשמיענו צו"פ שגזיר בקרא פוטרים בציצית הסמוך אבל לא שמשמעו דוקא יהיה קאי סופו ארישא ממש כו') עכ"ה:**) * רובא יש לומר שכ"כ רק לענין דעת הרי"ף ורמב"ם דעלה קאי אבל לא לענין דעת מהר"ם (וכמ"ק ברכב"ז ומ"א סק"ד) גם דהפ"מ הביא מ"ש התו"ט דלדבריו אם אינו מינו ממש לא בטל (ברובו) ובנד"ד צ"ג עם צמר נראה דהוי מין בפשינו מינו.

ולא דמי לצמר גמלים דרק בשם לנוי אבל צמר גפן מין אחר לגמרי לכמ"ש ח"ד סי' צ"ח ססק"ג. דאוו"ה ס"ל דאזלינן בתר לשון בנ"א ואף להאומרים שם דאזלינן בתר לה"ק מ"מ צ"ג נראה דהוי מין אחר לגמרי (בפרט לפ"מ שמשמעתי שהבאויל שלנו אינו צ"ג כלל אלא ממין עשב).

שהרי צ"ג מין עץ או מין זרע הוא ע' רש"י ותוס' שבת כ"ז סע"ב והגם שהקשה ע"ז דלא שייך בזה הסברא דכשיבשל יתן טעם הרי מסיק עפמ"ש ביו"ד ק"ט די"א דמבשא"מ (ביבש) מן התורה לא בטל דאחרי רבים דוקא במינו (פסנהדרין) דלפ"ז דברי המ"א במחלוקת הן אמת דביו"ד שם בק"ט בפ"א סק"י הניח בצ"ע סברא הנ"ל דא"כ אף ס' לא מהני אף הרי ראית מהרא"י מהתוס' שבש"א שם חזקה היא אלא שהש"א דוחה דהתוס' מיירי פקמח בקמח וס"ל דהוי פלח פלח (וכמש"ש בסק"ג פיון דנבלל).

וא"כ גם בנד"ד בטרפן זב"ז וטוון יחד נראה דג"כ נבלל יפה (לכה"פ) פקמח בקמח ולכ"ע הוי דאורייתא במין בפשינו מינו והגם דלכאורה הרי פאן לא שייך טעם פעיקר כו' הרי גם קמח בקמח (פלי אפי' ובישול) לא שייך טעם פעיקר דאין הטעמים נבללים ונבלעים זב"ז וכבר הקשה זה בח"ד שם ותיגר דבאמת גם ביבש פשאוכל (כל) התערובות ביחד מין בפשינו מינו הוי דאורייתא כו' ולכן בקמח פשיש בילה הוי פאוכל ביחד ולכאורה ה"ה בנד"ד (בפרט בבגד שנושא פולו ביחד כו' ע' לקמן אי"ה).

ואף את"ל דלפ"מ שְׁהִסְבִּיר שָׁם דְּהֵיִינוּ טַעַם מְשׁוּם דְּכַשְׁלוּעַס מְרַגִּישׁ טַעַם הָאִיסוּר בְּפִי כו' (ומש"ה בְּעֵינַי ס') נִרְאֶה דְּזֶה לֹא שְׁיִיךְ כָּאֵן אֲבָל הָרִי לִפְמ"שׁ הַח"ד גּוֹפ' סִי צ"ח סק"ג לְתַרְזַן דְּבָרֵי רַמ"א דְּבַתֵּר שְׁמָא אֲזֵלִינוּ וְעִיקָר רְאָיִתוֹ מֵהֶד דְּקַמַּח בְּקַמַּח בְּשֵׁאִינוּ מֵינוּ הָיִ דְּאוֹרֵיִתָּא אַף בְּדִלְכָּא טַעַם.

וְהֵיִינוּ דְּגַמְרִינוּ זֶה מְזֻרְעַ בְּשִׁלְה דְּלֹא אֲזֵלִינוּ בְּזֶה, בְּתֵר רַבָּא אֲלֵא בְּעֵינַי ס' לְבַטֵּל הַגּוּף דְּאִינוּ מֵינוּ שְׁפַתְב דְּהֵיִינוּ טַעַמָּא דְּרַמְבַּ"ן דְּבִנְתְּעָרְב מְמִשׁוּת ל"מ קְפִילָא בְּלֹא ס' כו' (ומסיק דִּי"ל שְׁזָהוּ אֲלֵיבָא דְכ"ע כו') וְע"ש שְׁהָאֵרִיךְ (וְהַגֵּם שֶׁלֵּע"ע לֹא עֲמַדְתִּי כ"כ ע"כ דְּבָרֵי אֲבָל זְכֻרֹנֵי שְׁמַכְבָּר עָלָה ע"ד לְפָרֵשׁ בְּכַעֲיֵן זֶה דְּבָרֵי רַש"י שְׁבִסְוִגְיָא דְּזֻרְעַ בְּשִׁלְה בְּהָא דְס"ל דְּתַרְתֵּי בְּעֵינַי קְפִילָא וְס' דְּהֵיִינוּ דְס"ל דְּמְזֻרְעַ בְּשִׁלְה יִלְפִינוּ דְּלְבַטֵּל הַמְמִשׁוּת בְּעֵינַי ס' וְזֶהוּ מְדַאוֹרֵיִתָּא דְּלַמּוּד גָּמוּר הוּא (וְדִלָּא כְּמ"שׁ הַפּוֹסְקִים בְּשִׁמּוֹ וְאֲפִילוּ מִיָּן בְּמֵינוּ) וְטַעַמָּא לֹא בְּטֵל הוּא מִקְלָתָא אַחְרֵיִתָּא וּבְעֵינַי קְפִילָא וְזֶהוּ מְדַרְבְּנֵן (ע"ש בְּרַש"י (דצ"ח) וּבְכָל הַסּוּגְיָא וּבְפָרְט סַע"א ד"ה וְשִׁנְיָהֶם וְשָׁם ע"ב ד"ה דְּמְדַאוֹרֵיִתָּא כְּלוּ' כו'): וְעַפִּיז א"ש ג"כ הָא דְקִי"ל בְּשׁו"ע ס' ק' ס"ב בְּנִימוּחַ גּוּף הִגִּיד בְּעֵינַי ס' אַעֲפ"י שְׁאִין בְּגִידִין בְּנוֹתָן טַעַם אֲלֵא שְׁמ"מ לְבַטֵּל הַמְמִשׁוּת בְּעֵינַי ס' (וּלְפִי הַנְּז"ל ה"ז מְדַאוֹרֵיִתָּא) וְמָה שֶׁהַח"ד שָׁם פִּי הַטַּעַם בְּעֵינַי אַחַר ע"כ זֶהוּ רַק כְּדִי לְתַרְזַן גַּם אֲלֵיבָא דְהַב"י בְּסִי צ"ח דְּבַטְעָמֵי קְפִילָא לְחֻד סְגִי בְּלִי ס' אֲבָל לִפ"ד רַמ"א וְדְבָרֵי הַח"ד דְּסִימָן צ"ח הַנְּז"ל נִרְאֶה וְדַאי דַּא"ש בְּפִשְׁטוּת כְּנ"ל וְכְמוֹ"כ א"ש עַפ"י ז"מ מ"ש הַפּוֹסְקִים וִירוּשְׁלָמֵי שְׁבַש"ף רַסִּי ק"ג סק"ב דְּכַשְׁאִינוּ לֹא לְשַׁבַּח וְלֹא לְפָגֵם אִסוּר וְהֵיִינוּ בְּנִמְחָה הַמְמִשׁוּת.

כְּמ"שׁ ח"ד שָׁם בְּחִדוּשֵׁי סק"ד (וְהַשְׁ"ף הִבִּיא רְאִיָּה מֵהֶד דְּגִיד שְׁנִימוּחַ כו' וְכְנ"ל וִיתַרְזַן קְוִשְׁתֵּי הַמ"כ ח"א פִּי ע"ז ע"ש) וְלִפִּי זֶה נִרְאֶה וְנִדְאִי דַּה"ה בְּנִד"ד פִּינֵן שְׁצ"ג לֹא מֵינָא דְצָמֵר הוּא (בְּשִׁמּוֹ עכ"פ) לֹא בְּטֵיל בְּרַבָּא (אֲלֵא מְדַאוֹרֵיִתָּא בְּס' כו' וְצ"ע) (לְפִי הַנְּז"ל שְׁפִינֵן שְׁטַרְפֵּן כו' ה"ז בְּקַמַּח כו' לְכַה"פ) (אֲלֵא דְלִפִּי הַנְּז"ל אֲלֵיבָא דְרַש"י דְאַפִּי מִיָּן בְּמֵינוּ יִלְפִינוּ מְזֻרְעַ דְּבְעֵינַי ס' מְדַאוֹרֵיִתָּא לְכַאוֹרָה קִשָּׁה אַמְתַּנִּי דְצָמֵר גְּמִלִים אַף אִי הָיִ מִיָּן בְּמֵינוּ לְמָה בְּטֵל בְּרוּב וְע' לְקַמָּן אִי"ה): (ב) הִסּוּד שֶׁל הַמ"א לְלַמּוּד מְמַתְנִיתִין דְרַפ"ט דְּכִלְאִי לְכַאֵן לְכַאוֹרָה צ"ע דְּקִשָּׁה לְלַמּוּד מְשָׁם לְמַקּוּם אַחַר כִּי דִין הַמְשָׁנָה לְכַאוֹרָה מְקַשָּׁה מְקוּמוֹת וְע"כ טַעַמָּא בְּעֵי נְאוּלֵי אוֹתוֹ הַטַּעַם לֹא שְׁיִיךְ בְּמ"א חֲדָא דְמְצִינוּ גְּבִי צָמֵר הַבְּכוֹר בְּבְכוּרוֹת (כ"ה ב') אֵהָא דְתַנָּיָא בְּעֵלֵי מוּמִין אוֹסְרִין בְּכ"ש אוֹקְמ' ר"נ אָמַר רַבָּה בַר אֲבָהוּ בְּגִזְתַּת בְּכוֹר בְּעַל מוּם שְׁנִתְעָרַב בְּגִזְתַּת חֻלִּין וְכ"פ הַרְמַב"ם וְשׁו"ע סְס"י ש"ח וְכַתֵּב הַטַּעַם שֶׁהוּא דְבָר חָשׁוּב וּמְקַדָּשׁ בְּכ"ש וְא"כ מָה בֵּין זֶה לְהֶד דְצָמֵר גְּמִלִים וְצָמֵר רְחִלִים דְּכִלְאִים וְאַף לִפ"ד הַר"ש פ"ג דְּעַרְלָה דְגַם בְּגִזְתַּת בְּכוֹר בְּעֵינַי מְלֵא הַסִּיט.

הָרִי אֲזֵ עכ"פ לֹא בְּטֵיל בְּרַבָּא וְאַף לְהַרְא"ש נְטוּר שְׁהֵם הִי"א שְׁפַרְמ"א שָׁם גְּבִי אוֹרְגַּ אֲת"ל דְּפִלְגִי גַם אַעֲיָקֵר דִּין זֶה וְס"ל דְּבְרַבָּא בְּטֵל מִפְּחַ סְוִגְיָא דְסוּף תְּמוּרָה (כד"מ מִמָּה שְׁהַשְׁמִיטוֹ הַדִּין דְּגִיזָה הַנְּז"ל) וְנִרְאֶה דְּהֵיִינוּ מְשׁוּם דְס"ל שְׁאוּקִימְתָּא דְר"נ דְּבְכוּרוֹת הַנְּז"ל נִדְחָה מְדַאוֹרֵיִנֵן עָלָה דְאַמְרוּהוּ קַמִּיהָ דַּר' יְרַמְיָה וְאָמַר בְּבִלְאִי טַפְשָׁאֵי כו' לֹא שְׁמִיעַ לְהוּ כו' (עֵינֵי כ"מ שָׁם סַפ"ג ד"ה בְּכוּרוֹת) מ"מ לֹא הִקְשׁוּ בְּגַמְרָא אַר"נ אָמַר רַבָּה גּוֹפָא מְמַתְנִיתִין דְּכִלְאִים.

וכ"ש שְקִשָּׁה על הַרְמַב"ם ושו"ע דְפִסְקוּ לַהֲדָה דְבִכּוּרוֹת (וְדָחוּ מִהֲלָכָה הַהִיא דְסוּף תְּמוּרָה עכ"מ) ופִסְקוּ ג"כ לַהֲדָה דְכֻלְּאִים (סי' רצ"ט) וצָרִיךְ טַעַם וסְבָרָא לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם וְהַמ"ל פ"א מה' מו"מ הי"ד אֶסְבְּר' לָהּ טַעְמָא דְאִסּוּרִים כְּאֵלוֹ לֹא בְטָלוּ עפ"י הָא דְאִתָּא בְּבִכּוּרוֹת (כ"ג) לְחַלֵּק בֵּין טַנְמָאֵת מַגְעָה לְטַנְמָאֵת מַשְׂא דְלַעֲנָן מַשְׂא לֹא שְׁיִיךְ בִּיטוּל בְּרוּב דְטַנְמָאָה כְּמֵאן דְאִתָּא וּבְמַשְׂא נִישָׂא הִכָּל בב"א.

וה"ה בְּעֵנָן אִיסוּר שְׁנֵתְעָרַב בְּבָגֵד שְׁנוּשָׂא וְנִהְיָה בב"א כו' ולפיה"נ גַּם בְּהֵךְ דְכֻלְּאִים שְׁיִיךְ זֶה הוּא אֲמַת דְלַפְמִש"ש סְבָרָא לומר שְׁזָה אֵינוֹ כ"א בְּיָבֵשׁ שִׁכ"א עוֹמֵד בַּפ"ע אֲבָל בְּלַח אֵין חִילוּק דְעָרְף בְּמַשְׂא אֵינוֹ מְטַמָּא א"כ י"ל עפ"י"ז לְחַלֵּק בֵּין תַּעֲרוּבוֹת הַגִּיזָה שְׁזָה כְּיָבֵשׁ לְבִין הֵךְ דְכֻלְּאִים שְׁטָרְפֵן כו' דה"ז פְּלַח (פְּדֻלְעִיל) אֲבָל הַר"י הַקָּשָׁה ע"ז קוֹשֵׁיָא חֲזָקָה מְהֵא דְבִגְמָרָא שָׁם מְדַמָּה הֵהוּא דְחֲרַרְתָּ דָם לַהֲיָא דְנִבְיִלָה בְּשַׁחֲטָה כו' (גַּם ע"ש בְּתוֹס' ד"ה גְּבִילָה בַּמִּש"ל כְּשֶׁנִּימּוֹחַ הַפֶּל כו') וּא"כ ע"כ דְגַם בְּלַח שְׁיִיךְ עֵנָן הַנ"ל דְבְּמַשְׂא מְטַמָּא וְהִדְרָא קוֹשֵׁיָא לְדוֹכָת' שְׁגַם בְּהֵךְ דְכֻלְּאִים בְּטָרְפֵן כו' לְמָה בְּטָל וּמ"ש מְגִיזָת בְּכוֹר כו' וְלוֹמֵר דְתַעֲרוּבוֹת דְצָמָר גְּמִלִים כו' דְהוּי הֵיטֵר בְּהֵיטֵר קִיל טְפִי רְחוּק דְאֶדְרַבָּה כו' כַּמְשִׁי"ת בְּסוּמוֹף אִי"ה): (ג) בַּתְּהַר"ן סָס'י נ"ט לַעֲנָן לְטָחוֹן חִיטִּים מְבֻקָּעִים עִם כו' לְבַטְלוֹ (בְּזִמְן הֵהִיטֵר) קוֹדֵם הַפִּסְחָה תַּחֲזִיקָה כְּתַב שְׁיֵשׁ ב' חֲשָׁשׁוֹת א' שִׁי"ל שְׁהֵיטֵר בְּהֵיטֵר לֹא בְטִיל מְהֵא דַע"ג (ע"ג) דְמוֹכַח דְהֵיטֵרָא לְגוֹ אִיסוּרָא לֹא בְטָל לְפִי שְׂאִין הֵהִיטֵר עֲשׂוּי לַהֲתַבְטֵל וּא"כ ה"נ קוֹדֵם הַפִּסְחָה י"ל דְלֹא בְטָל מְתִי יִתְבַטֵּל לְאַחַר אִיסוּרוֹ וְנִמְצָא זֶה מְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְּחִילָה וְהַב' דִּילְמָא כִּי אֶמְרִינָן דְלַפְנֵי זַמְנֵוּ בַּס' הַנ"מ לְאֹנְכְלוֹ קוֹדֵם הַפִּסְחָה מו' שְׁעוֹת וְלַמְעַלָּה אֲבָל לְאֹנְכְלוֹ בְּתוֹף הַפִּסְחָה י"ל שְׁחֹזֵר וְנִיעוֹר כו' וְהִדְרָא פְּשִׁיט ב' הַסְפִּיקוֹת מִהֵהִיא דְצָמָר גְּמִלִים כו' דְשְׁמַעֲינָן דְהֵיטֵר בְּהֵיטֵר מִתְבַטֵּל וְגַם ש"מ דְכִינּוֹן שְׁנֵתְבַטֵּל שׁוּב אֵינוֹ חֹזֵר וְנִיעוֹר וּמְסִיק שְׁפַנ"ל לַהֲלָכָה שְׁכִינּוֹן שְׁיֵשׁ ס' מוֹתֵר לְטָחוֹן הַפֶּל קוֹדֵם י"ד: אֲבָל לְמַעֲשֵׂה כו' אֵלָא בְּרָרוּ כו' עכ"ל (בַּשֵּׁל"ק): וְאַגַּב אֲדַבֵּר מְעַט בְּדַבְרֵי הַר"ן אֵלוֹ דְנִרְאָה דְהַב' חֲשָׁשׁוֹת אֵינָם תְּלוּיִים זב"ז וְרַק חֲשָׁשׁ ס' הַא' תְּלוּיִים אִם הֵיטֵר בְּהֵיטֵר מִתְבַטֵּל דְאֵז פִּינּוֹן שְׁעַתָּה שְׁעַת הֵיטֵר הוּא מְבַטֵּל אֵין כְּאֵן מְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְּחִילָה וְאִם מִתָּה לֹא בְטָל אֵלָא מְתִי יִתְבַטֵּל כְּשִׁיגִיעַ שְׁעַת הָאִיסוּר ר"ל עָרַב פִּסְחָה אַחַר חֲצוֹת דְאֵז שְׁעִירוֹ בַּס' וְיִתְבַטֵּל כו' לְכֵן ה"ה מְעָרְבֵן בְּטַחֲזִינָה עֲתָה כְּדִי שְׁיִתְבַטֵּלוּ בְּזִמְן אִיסוּר וְה"ז כְּמְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְּחִילָה וְחֲשָׁשׁ הַב' אֵינוֹ תְלוּיִים פְּלַל בְּהָא דְעָרַף אֵי הֵיטֵר בְּהֵיטֵר לֹא בְטִיל מ"מ הַר"י כְּשִׁיגִיעַ עָרַב הַפִּסְחָה אַחַר חֲצוֹת יִתְבַטֵּלוּ בַּס' (דְכָאן לֹא ס"ל כַּד"מ מְדַבְּרִי פ' פֶּל שְׁעָה דְגַם אֵז בְּמַשְׂהוּ כַּמ"ש הַב"י בְּשִׁמוֹ בַּא"ח ס' תמ"ז) אֵלָא דַּאֲעַפ"י שְׁבַטְלוּ (בֵּין קוֹדֵם הַפִּסְחָה וּבֵין ע"פ אַחַר חֲצוֹת) חֹזֵר וְנִיעוֹר בְּתוֹף הַפִּסְחָה שְׂאֵז אוֹסֵר בְּמַשְׂהוּ דְאִיסוּר כְּמֵאן דְאִיתֵי' כו' כְּדִאִתָּא בְּבִכּוּרוֹת (ס"ג) וְע"ז הַבִּיא רַא'י מְהֵךְ דְכֻלְּאִים לְב' הַסְבָּרוֹת דְהֵיטֵר בְּהֵיטֵר בְּטָל וְאִזְנִיל הַחֲשָׁשׁ הַא' וְדָלָא חֹזֵר וְנִיעוֹר אַחַר שְׁנֵתְבַטֵּל כו' וְלִפִּי"ז ד' הַפַּר"ח ס' תמ"ז סק"ד לְכַאֲוָרָה צ"ע אֵלָא שִׁי"ל שְׁמַש"ש לְדַחוֹת הַרְאֵי' לַעֲנָן הֵהִיטֵר בְּהֵיטֵר דְלֹא בְטָל וְהֵתָם בְּכֻלְּאִים שְׂאֵינִי שְׂאִיסוּר נוֹהֵג לְעוֹלָם כו' (וְזֵהוּ מַעֲיִן מ"ש מְהַר"י"ל בְּתַשׁוּב' ס' קפ"ו בְּתַחֲזִיקָה עַל דְבַרֵי רַאבֵּי"ה דְמַצִּי לְמִימַר דְהוּי מִיֵּן אִיסוּרָא).

ר"ל שְׁבִיזָה נְדָחָה (הַרְאֵי' לְסַתוֹר) הַחֲשָׁשׁ הַא' הַנ"ל וּמַש"ש מַשְׂא"כ הִכָּא כו'. אֵין כְּאֵן חֹזֵר וְנִיעוֹר שְׁמַעוֹלָם לֹא נִתְבַטֵּל ר"ל דְעָרַף אַת"ל דְכָל שְׁנֵתְבַטֵּל שׁוּב אֵינוֹ חֹזֵר וְנִיעוֹר אֲבָל כְּאֵן שְׁמַעוֹלָם לֹא נִתְבַטֵּל אֵין כְּאֵן חֹזֵר וְנִיעוֹר ר"ל דְלֹא שְׁיִיךְ זֶה אֵלָא אַחַר שְׁנֵתְבַטֵּל

אז יש לצדד אי חוזר ונניעור א"ל אכל פאן אף דחוזר ונניעור לא אמרינו מ"מ פינון שעדיין לא נתבטל אלא דאח"כ פשיגייע זמן האיסור יתבטל ה"ז מבטל איסור לכתחילה ועם שנה דוסק גדול בדבריו ע"כ צ"ל פן דאם ר"ל לענין חשש הב' דחוזר ונניעור כו' ה"ז לא תלוי כלל בהיתר דאף את"ל דלא בטל מ"מ אח"כ ע"פ אחר תצות יתבטל בס' כו' וכמו שתמה עליו באמת בס' מק"ח עפ"י"ז (וכן בס' בר"י ע"ש).

ודברי המק"ח תמוהים לכאורה במש"ש דהר"ן לטעמי' דס"ל שגם ע"פ אחר תצות במשהו. תדא שמבואר בת' זו דלס"ל פן (וכמ"ש בר"י).

ועוד שגראה בכל דבריו שהבין בד' הר"ן שגם חשש הב' תלוי בהא דהיתר בהיתר אי בטל או לא והמענין שם יראה שנה אינו כלל (ובתשובת מהרי"ל שהקשה מעין קושיא הג"ל על הראב"ה אפשר דאיהו בפירושו כ"כ וא"ל א"ו אולי גם הראב"ה ר"ל מצד מבטל איסור לכתחילה וצ"ע בדברי ראב"ה) ובהא דלא סמך הר"ן להקל למעשה יש להסתפק אי זהו מצד חשש הא' שע"ז יש ראי' מגמרא דע"ג כו' וכ"מ מד' הב"י בהערתו דבריו בס"י תס"ז ובד"מ ס"י תנ"ג אות ב' שהעתיק משמו שאסור לטוחנו דהוי כמבטל איסור כו' או דזהו מצד חשש הב' שכ"מ בפר"ח שם.

ובסימן תנ"ג כתב כמסתפק בזה או אפשר נמי דאף דפשיטא לי' מפת ראיתו בין בענין היתר בהיתר דבטל ובין דאינו חוזר ונניעור מ"מ לענין חשש הא' י"ל דאעפ"י דהיתר בהיתר בטל מ"מ פינון שכ"ז שלא טחנו ונדאי לא בטל עדיין שהרי הו' ניפרין ואפשר לבררו (כמש"ש) פשוטחנן כדי לבטלן עתה בשביל שיאכלם בפסח ה"ז כמבטל איסור כו' ומשא"כ בהך דכלאים שמאחר שפבר טרפן וא"א להפרידן פבר בטל כו' (וע' פר"ח ס"י תנ"ג מ"ש בשם הרשב"א ס"י תפ"ה שפל איסור ניפר כו' ע"ש שגראה שר"ל פנ"ל: וכ"ז דרף אגב ואכ"מ כלל אכל זאת עכ"פ נקוט מדברי הר"ן שיש סתירה מגמרא דע"ג להך דכלאים שהרי מגמרא זו הביא ראי' דהיתר בהיתר לא בטל והו' אמת דגראה דשם יש פ"א אחרים.

וע"ש בפרש"י דגם בחמרא דהיתרא בגו מיא דאיסורא פ"י וכגון דנפל פולא פחדא כו' משמע דאל"כ אמרינו בחמרא דהיתרא קמא קמא בטל כו' וע"ש במהרש"א אלא דהר"ן, כ"כ לפ"מ שהביא בע"ז שם בשם רמב"ן ע"ש וא"כ קשי' לרמב"ן ממתניתין דכלאים.

(ומיהו באמת צ"ע איך ולמה לא יהי' ביטול להיתר בתוך איסור וראיתי בחי' רמב"ן לשם דכתב וז"ל שאין אדם עשוי לבטלו אלא אדרבה מוסיף עליו והולך (ע"ש בספרו דמ"ח) גראה דלא שייך זה אלא לענין דלא אמרינו קמא קמא בטל לפי שעשוי להוסיף (ועומד לכה שהרי מערה והולך כו') אכל לגדון דהר"ן הג"ל גראה דלא שייך זה כלל וצ"ע ונראה שמה"ט אף הר"ן ל"ק אלא שעפ"י גמרא הג"ל יש לדון ולומר כו' משמע פאינו ברור לפי שבאמת ל"ד כלל פנ"ל): ומקיות שפעת אין זה מהצורך אקצר וארשום ר"פ הערות עוד מהמקומות שצ"ע ע"ד מתניתין דכלאים בענין חוזר ונניעור הרי הגאונים והרמב"ם וריצ"ג ורשב"א ס"ל דחוזר ונניעור כמ"ש המ"מ ורי"ו הובא ב"י ס"י תמ"ז (ובאמת צ"ע מה שלא חששו לזה רמ"א ושו"ע רז"ל שם מ"ד).

ואולי מפני שקשה הדבר ליזהר שלא יתערב חטה א' כו' ושה"ד שאני ומ"מ הפר"ח כתב שקבלת הגאונים תכריע כו') נהרי לדידהו קשיא ממתניתין הג"ל. גם בענין היתר בהיתר נראה שיש עוד דעת דלא בטל מצד דשניהם שוין (וכמו עולין כו').

ענין ר"ן נדרים פ"ו (ב') דאף כל שיש היתר עתה מצד א' ס"ל דעדיף מדבר שיש לו מתירין ואפילו באינו מינו לא בטל. וכ"ש היתר בהיתר גמור ומה"ט כתב שם סוף פ"ז (נ"ט) דאיסור באיסור לא בטל משום דשוין כו'.

(וה"ט דענין לרבנן דר"י כו') וענין תשובת נ"ב מה"ת חא"ח סי' ע"ב וחי"ד סי' קפ"ו נוטה לדינא דהיתר בהיתר נא בעל (ותירוצו למתניתין דכלאים יתבאר אג"ה). עוד יש טעם לומר דהיתר בהיתר לא בטל משום דא"צ ביטול א"ז לא שניף לומר דבטל ענין תשו' מהר"מ בשם ראב"ה שבתשובת רשב"א ססי' תתל"א (ונראה דזהו דברי ראב"ה שבתשובת מהרי"ל הג"ל).

שוב ראיתי דאיתא גם במרדכי דפסחים סימן תקנ"ג (ונראה ט"ס שם ושניף לסי' תקנ"ד תקנ"ה ע"ש) ומביא ראי' לזה מנדרים (ע"ו) דאין מבטלין פלי לכשיטמא כו' (וצ"ע לכאורה דשם מסקינן דגם לרבנן דרשינן ק"ו וש"ה דאמר קרא כו' ע"ש בר"ן) ועוד קשה אהא דכלאים אף את"ל דהיתר בהיתר בטל וגם אינו חוזר ונעור מ"מ פנין דמצד ביטול איתנו עלה עדיין לא הי' ראוי להתיר לכתחילה לערבם עם פשתן.

ושניף בזה הב' טעמים שפגוף דברי הרי"ף דפג"ה שבר"ן דנדרים (נ"ב הג"ל). א' מצד דה"ז לכתחילה פנין שאפשר לו בלא פשתן כמ"ש הרי"ף שם פנין דשרי בלא פותחא או ברית כו'.

כמאן דשרי לאטוויי כו'. לכתחילה כו' וה"נ דכונת'.

וכן הטעם הב' שכתב שם דמהאי טעמא גופא הוי פדבר שיל"מ כו' (וע"ש בחי' אנ"ש) ונהגם שפל הגדולים הקשו עליו ואף הרמב"ן במלחמות פ' כ"ז ובהל' נדרים שנו פ"ו לא עמד למליץ בעדו עיקרו הוא רק על טעם הב' ומצד דדבר שיש לו מתירין קי"ל דרק במינו לא בטל ואהא הוא שהוצרך הר"ן להאריך בנדרים (נ"ב הג"ל) (ובחולין פרק גיד הנשה שם נראה שחזר בו) אבל בגוף הסברא דבכה"ג חשבינן פדבר שיש לו מתירין נראה מדברי רמב"ן וכן מהרשב"א בתוה"א (דק"ה ע"ב) דל"פ.

והר"ן פ' ג"ה שהשיב ע"ז מדגים שעלו בקערה והיא תשו' בהמ"א פבר השיב ע"ז רמב"ן שם (והיינו דנותן טעם בר נותן טעם אפי' משהו לא הוי וכ"כ בחי' אנ"ש פנ"ה) והקוש' שהקשה רמב"ן ע"ז מצנן שמסיק רבא משום דאפשר למטעמי' כו' ע' ש"ף סי' צ"ו סק"ה דרוב הפוסקים לא ס"ל פן וגם הרי"ף י"ל שסמך אדמסיק שם הלכתא כו') ואף להרשב"א ורא"ש וטור החולקים הרי י"ל שתקנו הרשב"א במ"ש דכיון שאין טעם כו' בידוע שלא בלע כלום (הובא ב"י רס"י צ"ו) וכמ"ש בתשובת נ"ב הג"ל להוכיח מזה דס"ל דהיתר בהיתר לא בטל וה"ה די"ל פן לענין הג"ל.

אלא שבנודאי יש חולקים ע"ז כמ"ש המרדכי פג"ה סי' תרס"ה בשם ראב"ה (ולכאורה צ"ע דהא איהו ס"ל בלא"ה דהיתר בהיתר לא בטל פנ"ל בשם תשובת מהרי"ל וצ"ל

שָׂרָק אֲטַעֲמָא דְדָבָר שְׁיֵישׁ לוֹ מִתִּירִין שְׂפָרִי"ף פְּלִיג אוֹ דְאִיהוּס"ל גַּם בְּלֹא"ה דְרִיחָא לְעֵנִין פֶּת אֲפִילוּ מְשֹהוּ לֹא הָוִי כו' וּכ"מ שָׁם בַּפ"ת כו' וְע' ש"ג).

וּבִתְה"ד סִימָן ק"ע שֶׁכ' דְרֵאוּי לְפֶסְנוֹק פְּהָרִי"ף כו' וּמ"מ פֶּאֶן הַכְרִיעַ פְּנוּתִי מִצַּד הַרְאָי' מְפָרֵק הָעָרֶל (פ"ב) וּכ"ה בְּאֵמֶת בַּחֶה"ר דִּיבְמוֹת הוּא בִנ"י שָׁם. (וּצ"ל דְּבִתוּהוּ"א דְג"ה הַנ"ל לֹא חָשׁ לְהַשִּׁיב זֶה עַל הָרִי"ף שֶׁא"מ כ"כ פְּבָסְמוּף) וּכ"פ רש"ל שָׁם סִי ל"ד.

אָבֵל הַכו"פ סִי ק"ב סִקט"ו תִּירֵץ וְחִילֵק דִּש"ה בְּתִירֵי גְבָרִי לֹא אֲמָרִינוּ פִּינוּ דְשָׂרִי לְכַהֵן כו' אָבֵל פְּשִׁישׁ הִיתָר לְזֶה גּוּפָא הָוִי דְבָר שְׁיֵישׁ לוֹ מִתִּירִין וּבְאֵמֶת פְּבָר פֶּתַב פֶּן הָר"ן בְּנִדְרִים (נ"ב) הַנ"ל וְכַתֵּב דְּפִרְכָּא זֹו בְּדוּתָא הִיא כו' וְסִיִּים שְׂדָבָר פְּשׁוּט הוּא (אֲלָא שֶׁבַפ' גִּיד הַנְּשֵׂה פְּנִרְאָה שְׁחִזָר בּוֹ גַּם מְזָה ע"ש אָבֵל זֶהוּ רַק מֵהִיא דְדָגִים כו' וְאִינוּ רֵאִי פְּנ"ל לְכַאוּרָה) וְא"כ רֵאוּי לְפֶסְנוֹק פְּהָרִי"ף בִּס' זֹו כִּמ"ש בִּתְה"ד שָׁם גּוּפָא בְּשָׁם מֵהֶר"מ דְּבַכ"מ כו' (וְע' פֶּר"ח סִי ק"ב סִק"א שְׁיֵישׁ לְהַחְמִיר פֶּן וְהַפ"מ שָׁם מְסִיק שְׂלִדִינָא נִרְאָה כו') וּצ"ע אֲי"ה.

וּלְעֵנִין סְבָרָא ב' שְׂפָרִי"ף דְּכַה"ג חָשִׁיב לְכַתְּחִילָה הִי נִרְאָה (לְכַאוּרָה) דְאָף הַחִזְלִיקִים לֹא פְּלִיגִי אֲלָא דִּס"ל דְאָף לְכַתְּחִילָה מְמַשׁ לְצִלוֹת יַחַד שְׂרִי לְלוּי כו' פְּדֵהוּכִיחוּ רַמְב"ן וְר"ן מִירוּשְׁלַמִי וְהִינּוּ ע"כ דִּס"ל דְרִיחָא אֲפִילוּ מְשֹהוּ ל"ח לְלוּי וְאֲפִי' בִּמ"א לֹא גִמְגַם ע"ז (רַק אֲסָבְרָא דְדָבָר שְׁיֵישׁ לוֹ מִתִּירִין) רַק דְאִיהוּ פְּסַק פְּרַב כו' אֲלָא דִּלְפ"מ שְׂדָחוּ רִש"ה וְר"ן הַסְּבָרָא דְדָבָר שְׁיֵישׁ לוֹ מִתִּירִין מְהָא דְדָגִים וְרַמְב"ן מְצַנּוֹן לְכַאוּרָה.

הָרִי מְזָה גּוּפָא נִדְחָה הַסְּבָרָא דְלְכַתְּחִילָה וּצ"ע וְלְכַאוּרָה ע"כ צ"ל דְּבָהָא דְלְכַאוּרָה י"ל דְּרַק לְעֵנִין רִיחָא אוּמֵר הָרִי"ף דְּכַה"ג הָוִי פְּלְכַתְּחִילָה וּמְשׁוּם דְּחִינְשִׁינּוּ לְוִמֵר רִיחָא מִקְלָתָא לְכַתְּחִילָה וְכֵן מְשַׁמַּע בַּהֲג"א פ"ב דְע"ג (ס"ו) אוֹ מְטַעֲמִי דְמְסִיק רַמְב"ן וְר"ן אָבֵל לֹא שְׁיֵיגִי בְּכַה"ג פְּמַבְטֵל אִיסוּר לְכַתְּחִילָה כו' וְאֲפָשָׁר נְמִי דִּס"ל דְרַק לְעֵנִין דְבָר שְׁיֵישׁ לוֹ מִתִּירִין אִי אִיתָא בְּכַה"ג אֲף מְנוּתֵן טַעַם בְּנוּתֵן טַעַם כו' (רַק שְׂבָדָגִים) י"ל כִּמ"ש הַפ"ת סִי צ"ה סִק"ב כו') אָבֵל עַכ"פ לְפִי מַה שֶׁנֶּת"ל אִין רֵאִי מְשָׁם כו'.

וְהִנֵּה לְדִינָא בְּהַדְרֵי דְרִיחָא קִי"ל פְּהָרִי"ף בְּטוּש"ע מִסִּי צ"ז וְרַמְב"א רִסִּי ק"ח מְכ"ז לְכַאוּרָה ע"כ לְוִמֵר דְּבַכְלָאִים יֵשׁ אִיזָה טַעַם (לְפּוֹסְקִים הַנ"ל) וְכִינּוּן שְׁאִין יָדוּעַ לְנוּ הַטַּעַם קִשָּׁה לְלַמּוֹד מְזָה לְמָקוֹם אַחַר וְאוּלִי י"ל דַּה"ט דָּשָׁם לֹא מִדִּין בִּיטוּל בְּרוּב נִגְעוּ בָּהּ אֲלָא מְהָא דְּבַכּוּרוֹת (י"ז) מַה פְּשָׁתֵן שְׂלֵא נִשְׁתַּנָּה כו'.

וּכְשֶׁנִּשְׁטַרְף בְּרוּב מִיֵּן אַחַר י"ל דְּחָשִׁיב נִשְׁתַּנָּה וְהָוִי הִיתָר גְּמוּר עִי"ז. וּמְצַאֲתִי סַעַד לְזֶה בְּתַשְׁב"ץ ח"ב ס"ד ע"ש בִּמ"ש דְּגַם מְחַצָּה לְמְחַצָּה הִיָּה מְוִתֵר מְדִינָא שְׂדוּמָה לְפָרִינְדָא דְהָוִי בְרִי' בַּפ"ע רַק אִיסוּר מְסַפִּיקָא כו' וְלִכְּנֵן שָׁם מְוִתֵר לְכַתְּחִילָה (וְאֲפִי' אַחַר שְׁנִתְעַרְב צו"פ וְנִאָסֵר יָכוֹל לְבַטֵּל ע"י מִיֵּן ג' פְּדֵאִיתָא סִי רצ"ט וְע"ש בִּט"ז) דְע"י הָעֵירוּב וְהַשְׁיִנוּי אִין פֶּאֶן צָמֵר שְׁאֲסָרָה תוֹר' וּמַעֲיִן זֶה בִּס' מִק"ח סִי תִי"ז סִק"כ דְלְעֵנִין ב"י לֹא מְתוֹרַת בִּיטוּל כו' רַק פִּינוּן שְׁנִשְׁתַּנָּה כו' וְעַפִּי"ז י"ל דְּגַם דְּבָרִי הַמ"א א"ש וְרַק לְעֵנִין דַּעַת הָרִי"ף וְרַמְב"ם כ"כ פְּנ"ל דְלְעֵנִין זֶה י"ל ג"כ מְשׁוּם דְּדָרְשִׁינוּ מַה פְּשָׁתֵן שְׂלֵא נִשְׁתַּנָּה כו'.

פְּדֵאִיתָא בְּבַכּוּרוֹת שָׁם אָבֵל לֹא לְעֵנִין דַּעַת מֵהֶר"מ כו' וְהֵן אֵמֶת שְׁמוּח"ז רז"ל הָעֵתִיק ד' הַמ"א לְעֵנִין דַּעַת מֵהֶר"מ אָבֵל הָרִי הוּא ז"ל שְׁיֵינָה וְכַתֵּב לְשׁוֹן דִּיעֵבַד שְׁנִתְעַרְב כו' וְעֵשָׂה

מהם טלית כו' (נהרי בהה דכלאים גם לכתחילה מותר לערב עם פשתן) אלא דכאן מצד ביטול ברוב אין סברא להתיר לכתחילה כו' ועוד יש לבוא ע"ז ממ"ש רמ"א ופר"ח סי' ק"ח דלקנות מעו"ג הוי כלכתחילה ובפר פשקונים ממי שעושה כדי למפור לכל קונה וכש"כ שקונים כמה פעמים ומרבה בשביל זה די"ל דהוי פעושה בשבילו.

או אף פאמר לו עשה לי (עיין ריב"ש תצ"ח). גם חוטין לאריגה אפשר שדומה כמים ללוש שברמ"א סי' קכ"ב ס"ו דחשיבא לכתחילה גם צ"ע מהא דאין מצות מבטלות זה את זה כו' גם אחר שנעשה הטלית (אף במקרה) צ"ע למה לא נעשה הציצי' ג"כ מתערו' זה.

ומהיות שכ"ז א"צ לע"ע דיש לחוש גם למחצה ואין רוב) צ"ג דאז נדאי אין תקנה לפ"ד מהר"ם פדאי ברדב"ז ומ"א. ובפרט דקים לי' בדרכה מיני' חשש פשתן.

ע"כ אין להאריך בזה: סימן ב תשובתו על דברי הגאון מהר"ם פאדונוע ז"ל ותשובת הגאון לא הטרחנו להעתיקה יען שהיא נדפסה בספרו תשובת מהר"ם ע"ש גם שיוכן דבריו מתוך סתירות המהבר: דברי תשובתו נפלאו ממני מרישא לסיפא וארשוןם הגמגומים אחת לאחת למצוא חשבון: (א) כתב ומשמעות כל הראשונים דהחשש הוא שלא תפרו כו' וכ"מ מרמב"ם ושו"ע כו'.

זה תמוה דזולת הרמב"ם ושו"ע ונדאי נראה פשיטות לשון הראשונים היינו הר"ש ורא"ש ורע"ב שהבדיקה היא בגוף הבגדים וכפי שכתבנו לו אז. ועכ"פ ה"ל לפרש ולדחות דברינו ולא לכתוב מהיפוף להיפוף (דמלשוננו משמע דמש"פ ה"ל יש משמעות פשוט דקאי אתפירה).

יותר ממה דמשמע פן מהרמב"ם בסתימות ופשיטות כ"כ. והוא פלאי ובפרט שפבר נתבאר לעיל שלפ"מ שראיתי בתשובת פנ"י נראה מוכרח לדבריו שהרא"ש מפרש בדיקה דמתני' על גוף הבגדים פינן שלהפנ"י בחוט התפיר' אף בדיקה ל"מ כו': (ב) גם מ"ש וכן משמע מרמב"ם ושו"ע כו' ג"כ תמוה להיפוף שהרי ברמב"ם הדבר מפורש ולא משמעות לבד.

ואיך תלה תניא בדלא תניא ומהיפוף להיפוף כו' וכנ"ל: (ג) וכ' וראיתי לכת"ר שעמד בזה דהא גופא קשי' מ"ט לא חששו על גוף הבגד שמא כו' משמע שפא לתרץ אמ"ש בהשאלה שהדבר טעמא בעי למה לא חיישינו פאן פדרו שחוששין בהני דברים שבפא"מ כו' נהרי ע"ז אין תירוץ מספיק כלל (כמשי"ת א"ה) ולא הזכיר פלום מענין הדברים דפא"מ בכל תשובתו רק תירוץ שממציא חילוק בין חוט התפירה לגוף הבגדים.

וע"ז לא הקשינו לו רק כתבנו הטעם כו': (ד) בגוף התירוץ שלו שפחוט התפירה החשש פלאים הוא פלאים דאורייתא ומשא"כ בגוף הבגד הוא דרבנן אם ניתן מקום לדבריו בזה יש פליאה נשגבה מה שלפה"נ הוא פא להקל בנד"ד נהרי מדבריו אלה (שהו עיקר היסוד שלו) יוצא חומרא גדולה בנד"ד שבמאטקעס.

אלו החשש פלאים הוא ונדאי בכלאים דאורייתא לכ"ע (דאף לרש"י הרי פאן שוע טווי ונוז יחדו כו' וגם לר"ת דבעי' שזור הרי פאן הוא פענין פלאים בציצית שע"כ הוי פלאים דאורייתא שזהו עיקר יסוד ד' התוס' ועיין ברא"ש שהסביר דהציצית בעי' שזורים וזה

נזכר שם בתוס' והבגד ג"כ מסתמא בסופו יש חוטין שזורין וכדאי תא בעירובין אדעתך דשיפתא דגלימא עייפיתו.

ונה לא נזכר בתוס' לא בגדה ולא ביבמות: וצ"ע אם להתוס' גם פשבגד ליפא שזור סגי מה שהציצית שזורים ולמ"כ ממ"ש ר"ת דבעי' כ"א נוז בפ"ע עכ"פ ועיין בס' הישר ביבמות במ"ש גם למדתי דחוטין כו' ונוז בלא שזורין כו' וצ"ע מאי קאמר ושם בס' (סי' תקמ"ד) משמע שפי' נוז חיבור צמר ופשתים יחדו (והוא ע"ד פי' הר"ש) וסיים כף נזרקה מפי רבינו באחרונה וצ"ע.

עכ"פ אף לכמ"ש הרא"ש גם בנד"ד שייך זה רק שצ"ע ששמעתי היום שאצלנו גם בהשפה אינן שזורין רק מכניסי הרבה חוטין בראד א'. ואולי עתה הנשפנה גם בריטב"א דיבמות ראיתי שכ' שבימיהם היו סתם הבגדים שזורין רק גלימא לא הנה שזור אלא בשפתו כו' ולפי"ז עתה פלאים דאורייתא לר"ת (שבפ"ו) וצ"ע בכ"ז ואכ"מ.

דעכ"פ הוי יותר פלאים דאורייתא בחוטין דנד"ד מבחוט התפירה דמלבד ר"ת הרי גם לרש"י שם אינו דאורייתא והוי יוצא חומרא לנד"ד בק"ו מתפירה) וצ"ל דכוננתו פאן רק ללמד זכות על בגדי צמר פדמשמע בסוף דבריו לא פדמשמע ברישא שפתח במאטקעס אלו וסיים בבגדי צמר: (ה) גוף הדבר מ"ש דבחוט התפירה החשש פלאים הוי דאורייתא ובגוף הבגד דרבנן תמוה מאד.

דבאמת גם בחוה"ת לאו דאורייתא הוא אליבא דר"ת (שהביא הוא) שהרי מסתמא אינו שזור כלל לא הבגד ולא החוה"ת ומה זה שכתב בחוה"ת דהא כ"א בפ"ע הוא שוע וטווי וכו' היינו וכו' ע"כ היינו נוז שלר"ת פי' שזור וליפא.

(ונראה שבהגיעו לזה אסיק אדעתך דליפא פאן נוז לפי ר"ת ע"כ סתם וכתב תקיב וכו') ואם נרצה לדנו לכ"ז דע"כ פוננתו לדעת הר"ש שבב"י שפי' שוע וטווי כ"א בפ"ע ונוז ארוג יחד (ונשמט ממכתבו ע"י ט"ס המעתיק) עדיין קשה להיפוך דא"כ גם החשש שבגוף הבגד ג"כ דאורייתא ואינו מוכן כלל מ"ש דונדאי לא יהי' התערובות שוע טווי ונוז ועוד כו' כשיהי' שוע וטווי ונוז יהי' נזכר יותר כ"ז אין לו הבנה כלל לסתימת שוע טווי ונוז שכ'.

דלפי ר"ת ונדאי גם בחוט התפירה ליפא נוז ולפי' הר"ש גם פאן החשש תערובות הוא חוט שהוא שוע וטווי בפ"ע ונוז היינו מה שנארג בהבגד. ומה זה שכתב שלא יעשה שוע טווי ונוז כדי שלא יהי' נזכר הזיוף.

על איזה פרט מהג' קאי הכי נאמר דר"ל שלא יהיו טוויים (או לא שועים) אלא פשתן סרוק וכה"ג. מי יעלה פזאת על הדעת הלא זה ונדאי יותר ויותר נזכר וא"א לערבו כלל בבגד.

וגם אם מפילא במקרה ג"כ אינו נזכר כלל בכה"ג. ואין לדבר בזה דפשוט דהחשש הוא לתערובות חוטי פשתן (בכוננה) וג"כ הוי דאורייתא להר"ש כו': (ו) אף אלו הנה מקום לומר דאליבא דר"ת (או אליבא דהר"ש פנ"ל) יהי' א"ש החילוק בין חוט התפירה לגוף הבגד איהו יתכן לתרץ בזה המשנה פיון דעפ"י פרש"י (ופי' ר"ת לפי הנ"ל) אין מקום לזה כלל.

הכי נחדש מחלוקתם גם בפי המשנה ולמה לא הקשו ממשנה זו על רש"י כו' וכיון דלרש"י ע"כ גם בתששא דרבנן חששו ונהרי לא מצינו מי שחולק ע"ז כו' ואין להאריך: (ז) אף אם עולה התירוץ לטעם החילוק בין חוט התפירה לגוף הבגד עדיין הקושץ מהנהג דפא"מ עומדת דשם התשש סתם יינם דרבנן הוא כו' והארכת יוטר מדאי יען שמהפליא שגדול כמותו יהי נוטה מדרה הפשוט כ"כ ומוכרחים לדנו ולזההר בכבוד הגון שחלישת פחו ונהער בריאותו גרמו לי דין שפתב שלא בעיון במ"כ.

רק זאת נתעוררתי מדבריו דבנד"ד יש עוד טעם. (נוסף על הג' טעמים שזכר בשאלה) להחמיר יותר מבסתם בגדי צמר.

דשם אליבא דרש"י וגם אליבא דר"ת ליכא תששא דאורייתא ומשא"כ פאן לכ"ע הוי תששא דאורייתא (דגם לר"ת הוי פאן פלא' בציצי' כו' וכנ"ל מה שצ"ע בזה): (ח) עוד הוסיף טעם להמקילים בגדי צמר משום דאומן לא מרע אומנת'.

וג"כ תמוה שכתבו לו הרבה מזה ואיך שאינו מספק מפמה טעמים וקשץ'. והוא לא השיב פלום לדחות רק מ"ש לדחות הסברא שכתבו שם שי"ל פאן התשש תערוכות אינו בדרה זיוף אלא למפור בזול כו' והוא כתב שאין נ"ל זה דכיון שהמקח מצמר הוא כפלי פפליים מפשתן נודאי הפנונה לזיוף.

וטעם זה אין בו טעם וריח פמוכן. וכידוע ומפורסם שיש הרבה בגדים שנעשים מתערוכות צמר עם צ"ג.

וצ"ג יותר בזול אף מפשתן ואין זה לזיופא והכל יודעים כו' וממילא קפידא רק לישראל כו': כ"ז מצאנו ועוד הנה רשום מה שהתחיל לדחות הרצל' שפתב מתנבות גדולה חזקה כו' רק שנטרפה השעה ושקעה השמש בצהרים ונתבקש לשיבה של מעלה וז"ע.

אולם לדעתי יספיק לדחות במ"ש לקמן להרב ר"ח ברלין מד' הפר"ח באו"ח סי' תצ"ו עי"ש: סימן ג וזאת אשר השיב על דברי הגאון חו"ב מו"ה מאיר נ"י ברלין אב"ד דמאהליב ולבנו ה"ה הרה"ג הקריף כו' מו"ה חיים נ"י ודבריהם לא הטרחנו להעתיקם יען שאין מענה ממונו על גוף פלפולם.

פאשר יראה הרואה: אהובי בני שי'. התשובה של ידינו הה"ג המ"ץ נ"י.

ושל בנו הרב שי הגיעני לנכון ודרה פלל לא ידעתי למה חושבי למצנה לצדד לקולא פהתרת עגונות. (דלפה"נ אלו היו רוצים לצדד גם לחומרא היו מוצאים פהנה וכהנה בחריפותם ובקיאותם פי רב הוא) ומ"ש בנו הרב שי' פדי שלא נאמר ח"ו שנכשלים כו' וזהו ענין לעז.

ולדעתי יותר יש מצנה להסיר מכשול להבא מלחוש להוצאת לעז נכשלים דעבר שהרי גם בענייני גיטין שזכר בגמרא לחוש ללעז עכ"ז כתב בתה"ד והובא בשם סי' קכ"ה סק"י בקצרה.

דזה דוקא בדבר הפשוט להתיר ואינו כ"א לחומרא בעלמא וזהירות יתירה אבל היכא דאיכא ספיקא וצדדים שמה"ד ראוי להחמיר מוטב יותר לעשות פתוך' לגמרי ולחוש כו' (להבא) משניחוש ללעז כו' וכ"ש בשאר איסורין (עיין ג"פ בשם מהראנ"ח) וכפי

שְׁהָאָרִיף בְּזֶה הַפֶּר"ח בְּמִנְה"א שְׁבֵא"ח סִי תַצ"ו אוֹת יו"ד וּלְבִסּוּף הִבִּיא תְשׁו' רַדְב"ז כ' רִיטְב"א דָּאֶפִּילוּ בְּמִנְהַג לְהַקְל שְׁנֵהֲגוּ עַפ"י גְּדוּלֵי עוֹלָם אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ כֹּל שְׁנִרְאָה בּו צַד אִיסוּר לְחַכֵּם כּו' וּק"ו בַּק"ו בְּמִנְהַג שְׁהִתְחַל מְקָרֹב שְׁלֵא ע"ד הַנִּכּוֹן וּבְלִי שׁוּם שְׁאֵלַת חֻכָּם וּמוֹרָה (וְאֶדְרְבָּה לְהִיפּוּף כּו') וּנְדָאֵי הִי' רָאוּי לְגְדוּלֵי הַדּוֹר לְעֲמֹד בְּפֶרֶץ כֹּל שְׁיֵשׁ בּו חֲשֵׁשׁ נְדָנוּד אִיסוּר וּכְש"כ בְּהַצְטָרֵף לְזֶה ג"כ חֲשֵׁשׁ בְּיִטּוּל מ"ע גְּדוּלָה פְּזוּ שְׁשִׁקוּלָה כְּנֶגֶד כּה"מ וְחֲשֵׁשׁ בְּרָכָה לְבִטְלָה בְּכָל יוֹם לְנוּ וּלְדוֹרוֹת וּבִגּוּף תְּשׁוּבָתָם יִסְפָּר לוֹ כְּבוֹד מַחו' שִׁי שְׁנִתְתִי לִר"ב נ"י לְהַעֲתִיק וְעֲדִינָן לֹא הִתְחַזַּר לִי וּבְדֶרֶךְ כָּלֵל לִפְנֵי הַלְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְנִכּוֹן לְפָקֵחַ ע"כ פֶּרֶט בְּחִרְיָפוּת וּבְקִיאוּת אֶף בְּאַחַת רְאִיתִי שְׁלֵא דִיבְרּוּ כָּלֵל בְּמ"ש לְמָה לֹא יֵהָא נִצְרָף לְעֲשׂוֹת הַצִּיצִית ג"כ מִמֵּין אוֹתוֹ הַתְּעַרְבוּת שְׁלִכְאוּרָה צַע"ג וְהִמָּה בְּבִקְיאוּתָם וְנְדָאֵי הִיוּ מוֹצְאִים דְּמִיּוֹנוֹת לְזֶה בְּגִמְרָא וּפּוֹסְקִים.

וְכַעַת עוֹלָה ע"ד דְּמִיּוֹן לְזֶה מְעַנְנֵן תְּרוּמָה וְחֻלָּה אֵלוּ נִתְעַרְבוּ ב' מִיַּנִּין שְׁשִׁנִּיהֶם חַיּוּבִים דְּלִפְנֵי"נ לֹא שְׁיִיף בְּזֶה בְּיִטּוּל בְּרוּב דְּאֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ מִיַּנִּי' וּבִי' אוּ מִמַּק"א לְפִי חֲשָׁבוֹן מְכָל מִין (אֵלָא שְׁפַעַת לֹא רְאִיתִי דִּין זֶה מְפֹרֶשׁ) וְא"כ הוּא ה"נ דְּכִנּוּתִי גַם בְּעַנְנֵן מַצּוֹת אֵין מְבִטְלוֹת זַא"ז רְאִיתִי שְׁהִבִּיאוּ רְאִיוֹת דְּזֵהוּ רַק בְּמַחְצָה ע"מ אֶבֶל בְּרוּב בְּטֵל וּבְנוֹ הֶרֶב שִׁי פֶתֶב שִׁכ"ה בְּתְשׁוּבַת בִּי"ע בְּרְאִיוֹת בְּרוּרוֹת וּבְעֵינֵי זֵהוּ חִידוּשׁ גְּדוּל דְּלְכְאוּרָה הַהִיפּוּף מְבִנְאָר מַגְמ' זְבָחִים (ע"ח ע"ט) דְּלִר"ל אִיסוּרֵין מְבִטְלִין זַא"ז בְּרִנְבָא וּר"א פְּלִיג וּמְבִיא רְאִי' מְמַצּוֹת כּו' וּקו' הַה"ג הַמ"ץ שִׁי מְהָא דְּעוֹלִין כּו' הָרִי כְּבָר הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' כּוֹן בְּמִנְחָחוֹת אֵלָא שְׁבְאוּלֵי כְּנוּנָתָם לְמַש"ש הַתּוֹס' וְשִׁמָּא כּו' וְלֹא מְשַׁמַּע כּוֹן בְּמַחְתָּבָם וְצ"ע אִי"ה וּבְעַנְנֵן מַחְצָה צ"ג רְאִיתִי שִׁכ' בְּנוֹ שִׁי דָאֵם אֶפְשָׁר לְחוּשׁ לְמַחְצָה אֵין לְהַקְל וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה נָא הָרִי חֲזוּתָן מוֹכִיחַ לְכַף וְכַאֲשֶׁר יִסְפָּר כַּת"ב מַחו' שִׁי וְכְבוֹד אָבִיו הַה"ג שִׁי כְּמִדְּוָמָה שְׁפַתְבַּ שְׁגַם בְּמַחְצָה הַעֲיָקָר כּהֵא"ר מְכַח תְּשׁוּבַת מַהֲר"מ, לַע"ד בְּזֶה יָפָה כַּח הַבֵּן כּו' פִּי רְאִיתִי הַתְּשׁוּ' דְּלָאוּ מַהֲר"מ חֲתַם עָלָה גַם אֵין הַדְּבָרִים שֶׁם מוֹכְנִים לַפַּעַנ"ד כָּלֵל בְּלִי ט"ס הַרְבֵּה וְאֵינוֹ פְּדָאֵי לְדַחוּת עַפ"ז מ"ש הַגְּמִי"י (א' לִי מו"ר שִׁי כּו') וְכ"כ הַתְּשׁוּבָה יִץ קֶטֶן סִי רִס"ז וְכֵן שְׁגוּר בְּפִי כָּל מְהָרִי"ל כּו' וְכַנ"ל וְנוֹסֵף עַל הַכָּל רְאִיתִי בְּבִיאוּרֵי מַהֲרָא"ג לְסַמ"ג (עֲשִׂין כ"ו) הִבִּיא בְּשֵׁם הַמְּרַדְכֵי תְשׁוּבַת מַהֲר"מ וְלִשְׁנוֹ בְּאִרְיָכוֹת וּמְבִנְאָר כַּמ"ש כּה"פ בְּשִׁמוֹ.

גַם בְּעֵינֵי דְבָרֵי מַהֲר"מ לַפַּעַנ"ד גַּם בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת ה' ב' ד"ה כְּנֻלָה כּו' וִי"ל כּו': מְשַׁמַּע ג"כ כְּמַהֲר"מ (וְע"ש ע"א ד"ה וְרַבְּנָן) וְכַמְעַט לֹא רְאִיתִי בְּרִאשׁוֹנֵים מִי שְׁכַתְבַּ בְּפִי הַיְפּוּף כְּזֶה דְּמַהֲרָמְב"ם וְסִיעֲתוֹ אֵין רְאִי' כָּלֵל דַּפ' כּו"ג וְאֵלִיבִי' פְּשִׁיט בַּגְּמ' דַּע"כ אוּ אוּ קֵא' וּמַהֲר"מ לְרַבָּא קֵאֵי דְלִדִּידִי' פְּשִׁטָּא דַּגְמ' וְתוֹס' שְׁבַמְנַחוֹת מְשַׁמַּע כְּנוּתִיָה לְכֵן צ"ע עַל רַמ"א שְׁלֵא הִגִּי' כְּלוּם אַמ"ש בְּשׁו"ע ס"ב וְאוּלֵי נְשָׂא פְּנִים לְמִנְהַג אַז כּו': סִימָן ד' וְזֹאת אֲשֶׁר כְּתַב לְהַרְהו"ק הַמְּפֹרֶסֶם מו"ה יוֹסֵף נ"י תוּמְאָרְקִין.

לְאַחַר שְׁנִתְבָּרַר לוֹ שְׁיֵשׁ לְאַסוּר טְלִיתִים הַנְּעֲשִׂים מִמַּאטְקַעֵשׁ הַנְּ"ל הוֹסִיף לְאַסוּר לְקַנּוֹת אֶף טְלִיתִים הַנְּטוּוֹנִים מִמַּאטְקַעֵשׁ יִשְׂרָאֵל מֵאוֹתָן הַפְּאֶרִיקְאָנְטִין שְׁמוֹכְרִים מִמַּאטְקַעֵשׁ הַנְּ"ל (וְאֵינָם חוֹשְׁשִׁין לְאִיסוּרֵין): יִדִּי"נ הֶרֶב הַחֲרִיף ר"י נ"י ע"ד מַש"א מְהָא דְלֹא נִמְנָעוּ ב"ה כּו' הָרִי בַּגְמ' בְּאַמַּת רְצוֹ לְהוֹכִיחַ מְזֵה דְלֹא עָשׂוּ ב"ש כּו' (מַשְׂא"כ בְּנִד"ד) וְגַם לְמֵאֵי

דְּחִי לְעוֹלָם עֲשׂו דְמוֹדְעֵי לְהוּ כּוּ נִרְאָה דּלפ"ז זְהוּ בְּאַמַּת הֶרְבוּתָא שְׁהֵם עֲשׂו כּוּ
וְכַדְאֲמַרִי בְּפִרְיִיתָא שְׁם לְלַמְדָּה שְׁחִיבָה וְרִיעוּת נוֹהֲגִי זב"ז.

וְכַדְמַסְקִי בְּגַמְ' בְּהֶדְנִי וּמֵאֵי קַמ"ל דְּאֶהְבָּה וְרִיעוּת כּוּ (וּמִשָּׂא"כ בְּנַד"ד) וְע' פ"ח או"ח
סִי תצ"ו בְּדִינֵי מַנ"א אוֹת כ"ג בְּיָאָר שִׁב"ש הָיוּ רְשָׁאִים לְהַכְשִׁילֵם מְדִינָא מִשָּׂא"כ הַנְּל
ל"ב"ה לְמַנּוּע אֲלָא מְשׁוּם דְּאֶהְבָּה וְחִיבָה כּוּ וְסִמְכוּ ע"ז.

וּכ"כ שְׁם אֶהָא דֵא"ר חס לִי לְזַרְעִי דְאֶבָּא ב"א כּוּ פְלוֹמֵר פִּינּוּן שְׁהוּא זָרַע וּבְנָן שָׁל
קְדוּשִׁים כּוּ מַכ"ז מְשַׁמַּע דְּבִאֲנָשִׁים פְּשִׁיט (כְּנַד"ד) אִינּוּ לְסַמְוָה: וּמִשָּׂא"ש הַפְּלָל הָעוֹלָה
מִמ"ש דְּשִׁנֵי ת"ח כּוּ, וְאַף בְּסַתְמָא מְצִי לְמִיכַל בְּבִיתִי כּוּ ע"כ ה"ד בַּת"ח (וְכַעֲיִן ב"ש
וּב"ה וְאֶבָּא ב"א כּוּ).

וְכּוּ בִיּוֹד סִי קִי"ט סְקִי"ט דְקֶדְקַ וּכ' שְׁנֵי ת"ח כּוּ (מְכוּנְעָר הַדְּבָר לְמַתִּיר כּוּ עִי"ש) אַעֲפ"י
שְׁבַרְמ"א שְׁם לֹא נִזְכָּר ת"ח (וְגַם כ' דְּנֻדָּי לֹא כּוּ) וְעַם הַיּוֹת שְׁפִשְׁטוּת דְּבָרֵי הַגְּמָרָא
(שִׁבְכַר"ח א"ח שְׁם) לֹא מְשַׁמַּע כּוּ אֲלָא מְשַׁמַּע דַּס"ל בְּמַסְקָנָא שְׁיִשׁ אִיסוּר גְּמוּר לְמַתִּיר
לְהַכְשִׁילוֹ וּשְׁמִש"ה יֵשׁ לְסַמְוָה בְּזָה ע"כ אָדָם (וּכ"מ מְלִשׁוֹן רַמ"א שְׁהִבִּיאוּ וְכַנ"ל) וּמָה
שְׁמַדְקֶדַק הַפְּר"ח דָּאָם אִיתָא דְהַגְּמָרָא ס"ל כּוּ מֵאֵי מְסַפְקָא לִי כּוּ י"ל דְּבִאֲמַת זָה גּוּפָא
הָיוּ מְסַפְקָא נִי תַחֲזִיקָה וּמְסִיק לְהוֹכִיחַ מְהֵרָה דִּיבְמוֹת שְׁיִשׁ אִיסוּר כּוּ אֲלָא נִרְאָה שֶׁהַפְּר"ח
לפ"מ דְּפִשְׁיטָא לִי שְׁמֵהָ דִּיבְמוֹת מְשַׁמַּע דְּלִיפָא אִיסוּרָא רַק מְצַד אֶהְבָּה וְרִיעוּת (וְכַזָּה
נִרְאָה הַדִּין עִמּוֹ עַד שְׁמַפְתַּח זָה דְחָה מְהִלְכָה מֵאֵי דְלֹא מְשַׁמַּע כּוּ מְדַבְּרֵי הַרְלַב"ח בַּס' רֵא"ה.

ע"כ נִדְחַק לְפָרֵשׁ גַּם דְּבָרֵי הַגְּמָרָא (וְרַמ"א) עַד"ז וּלְפִי"ז י"ל דַּה"ט דְּדִינָא שְׁבַרְיִשׁ רַמ"א
שְׁם בְּחִשׁוּד בְּדָבָר שְׁלֹא מְשַׁמַּע לְאִינְשֵׁי עֲבִירָה כּוּ דְלֹאוֹתוֹ דְּבָר כּוּ א"נ י"ל דְּהֵינּוּ לְפִי
שְׁאִינוּ ת"ח כּוּ וּמִשָּׂא"כ בְּסִיפָא כּוּ פְנ"ל.

וְיָבֵר מְפָל דִּין ע' פְּר"ת שְׁם סְק"י שְׁפַתְב דְּכְשֶׁהָאוֹכְלִים עִמּוֹ סוּבְרִים פִּי סְבָרְתוֹ אִינְה סְבָרָא
כּוּ וְאִינוּ אֲלָא שׁו"ע (שְׁנִרְאָה שְׁזָהוּ מְמַשׁ כְּנַד"ד בְּכַה"ג אִיסוּר כּוּ: וְהֵן אָמַת שְׁלִדִינָא כ"ז
צ"ע דְּמַלְבַּד שְׁפִשְׁטוּת דְּבָרֵי הַגְּמָר מְשַׁמַּע בְּמַסְקָנָתָם שְׁיִשׁ אִיסוּר מְדִינָא לְמַתִּיר לְהַכְשִׁילוֹ
וְשַׁע"כ יֵשׁ לְסַמְוָה ע"כ אָדָם פְּנ"ל (וּדְלֹא פְנ"ל) לְהַפְּר"ח.

וּכְמוֹ"כ מְשַׁמַּע שְׁם דְּחַף כְּשֶׁהַמַּתִּיר חוֹשֵׁב לְאוֹסֵר כְּטוּעָה כּוּ (וּדְלֹא כַפְר"ת) וְכּוּ מְשַׁמַּע
מְדַבְּרֵי רַמ"א שְׁאִיסוּר מְמַשׁ לְהַתִּיר כּוּ כְּמִשָּׂא"ש דְּוִנְדָּאֵי לֹא יֶאֱכִילוּהוּ כּוּ וּמְמִילָא רְאוּי
לְסַמְוָה בְּזָה ע"כ אָדָם (וְרִישׁ ד' רַמ"א שְׁם י"ל דַּה"ט לְפִי שְׁבִאֲמַת הוּא אִיסוּר בְּרוּר כּוּ
אוּ י"ל דַּש"ה שְׁחֻשְׁב זָה לְהִתִּיר גְּמוּר וּא"י פְּלָל שְׁזָה יַחְמִיר כּוּ וְצ"ע אִי"ה) וְלֹא עוֹד
אֲלָא שְׁאֵף הַפְּר"ח בִּיּוֹד שְׁם אַח"כ וְגַם בַּא"ח שְׁם סוּף אוֹת כ"ד הָעֵתִיק לְהִלְכָה מְדַבְּרֵי
רְלַב"ח שְׁבִסְתָּם אָדָם ע"ה יְכוּל הָאוֹסֵר לְהַתְּאָכְסוּן אֲצִלוֹ כּוּ ע"ש.

וְה"ז דְּלֹא כַד"מ מְדַבְּרֵיו אוֹת כ"ג הַנְּל אֲלָא עַכְצ"ל לְכַאוּרָה דַּס"ל דַּאֲעֲפ"י שְׁאִין אִיסוּר
עַל הַמַּתִּיר לְהַכְשִׁילוֹ כ"א מְצַד אֶהְבָּה כּוּ. וּבְנָן שָׁל קְדוּשִׁים כּוּ וְה"ז רַק דְּבָר שְׁאִינוּ נְכוּן
כ"כ וּמְכוּנְעָר כּוּ מ"מ יֵשׁ לְסַמְוָה בְּכַה"ג אֲכַל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל כּוּ שְׁלֹא יַעֲשֶׂה דְּבָר שְׁאִינוּ
הֶגְוִן כ"כ (חֲנָם כּוּ) שׁוּב רְאִיתִי שְׁבִסוּף אוֹת כ"ג שְׁפַתְב ג"כ דַּל"ד אֲצִל ת"ח אֲלָא גַם
אֲצִל ע"ה כּוּ אֵף שְׁם בְּיָאָר הַטַּעַם בַּעז"ה דְּסוּבְר שְׁיִשׁ לָאוּ דְלַפְנֵי כּוּ ע"ש וּא"כ הִיכָא
שְׁהַמַּתִּיר חוֹשֵׁב לְהָאוֹסֵר כְּטוּעָה וְגַם אִינוּ ת"ח שְׁיִחֻשׁ לְפִקְעוּר י"ל דְּאִיסוּר לְסַמְוָה בְּזָה

מלבד כ"ז ראיתי בריטב"א דיבמות (די"ד סע"ב) שפ' בהדי' דליספי בנדים יש איסור מדינא והיגו דא"ר חס לי לזרעא דאפא כו' ור"ל שחס לי לעשות איסור ח"ו) והא דב"ש וב"ה דרק משום אהבה כו' זהו לסמוך אשתיקתם כו'.

(וס"ל שיהיו נושאים גם ממשפחת ב"ש שאינם בנות ת"ח דב"ש ממש כו') ומש"א דנהו ונדאי גם דעת הרא"ה שברלב"ח. ומתורץ קו' הפר"ח ע"ז עיי"ש.

ולכאורה עלה ע"ד אולי גם הגמ"ר ס"ל פן. אף לא מ"כ (אלא דס"ל כפר"ח בזה דהך דב"ש הני פספי להו כו' שהשיאם בנותיהם כו' ועכ"ז אין בזה כ"א מצד אהבה אלא דמ"מ יש לסמוך ע"ז כו' או דלא ס"ל הדקדוק לחלק בין אהבה לאיסור כו' וצ"ע) אמנם כ"ז לענין להתאכסן אצל המתיר וכה"ג אבל לענין לקנות ממנו (שבלא"ה י"א דבעי מוחזק בכשרות כמ"ש רמ"א שם ס"א) הרי אין ראי' מקל המקילים ה"ל ולהפר"ח שאין בזה כ"א משום אהבה כו' מכוער כו' נראה ונדאי דאף לפ"מ דמשמע מדבריו אות כ"ד דיש לסמוך גם על ע"ה ה"ד פשאין לו פניי' כו' וכ"ש בנד"ד שנוגע ביותר: וכש"כ שפבר ידעו שיש מערערים ולא חשו לכ"ז נראה דעכ"פ יש לצרף כ"ז לדברי הרב הקדוש הפר"ת ולא לזוז מד"ק למעשה: סימן ה"מ"ש שנית מענין ה"ל להנ"ל בקיצור לשונו: האהבה דוחקת לבקשו שימחול להודיעני טעם הפשיטות כ"כ בענין הנאמנות בלי שום ספק כו' ואני פבר אמרתי לו שעפ"י דברי הפר"ת ופר"ח (במ"א אות כ"ג) וגם מ"ש רמ"א בחדוש ע"ד דלא משמע לאינשי עבירה כו' הי' נראה להחמיר והגם שלענין לאכול עמו וכה"ג לא הייתי מחליט פן דפשיטות דברי הגמרא למה לא כהפר"ח ולא כהפר"ת.

נוסף ע"ז דהריטב"א ביבמות ס"ל בהדי' דלהכשילן בפירוש אסור מדינא דלא כפר"ח. והא דאמרינו דקמ"ל דאהבה כו' היגו לסמוך אשתיקה כו'.

ונראה ונדאי דזהו ג"כ דעת הרא"ה ורבו דריטב"א) שברלב"ח. ומסולק ראית הפר"ח לסתור דברי הרא"ה וא"כ י"ל דלדידהו יכול האוסר לסמוך אכל אדם המתיר פשמאכילו או מעיד לו בפירוש (פמבנאר במכתבי הראשון) מ"מ לענין לקנות ממנו דבלא"ה יש מגדולי הראשונים דבעי מוחזק בכשרים דוקא והובא ברמ"א בשם י"א ויש מהאחרונים שפסקו פן.

ושכ"ד הטוש"ע ג"כ ע' פר"ת שם. ובכ"ש בע"ג דל"ט ב' וקו"א מו"ח רז"ל סי' א' סק"ב אלא שבד"מ רס"י קי"ט פתב שאין המנהג פן.

וע' בכ"ט שם שכתב דמש"ה לא כ"כ רמ"א בהגהה דס"ל שנה שלא ברצון חכמים יע"ש (ובס' ב"ה סס"י ס"ה כ' שמה נראה שתיקנו בפנקס המדינה שלא ליקח כו' אלא א"כ שיש בידו כו"ח מאיזה אב"ד כו'.

ואף אם הוא מוחזק בכשרות משום לא פלוג כו'). וכ"ז בסתם אדם.

אבל בדידעי' שהוא מיכל בדבר יהי מאיזה טעם שיהי' הי' נראה ראוי להחמיר באותו דבר מדינא להלכה ולמעשה אלא שלכאורה קצת קשה ע"ז ממעשים בכל יום לענין ישן כו' (וצ"ע בפוסקים) אבל פשהמיקל הוא מטעם דס"ל שהאוסר טועה כו' הנה נראה ונדאי שיש ליתן מקום לסברת הרב הקדוש הפר"ת בזה לענין לקנות ממנו עכ"פ (והרי

גם הגמ"ר ה'ה מסתפק בסבבא זו עכ"פ ומסקנתו להקל הוא רק לענן לאכול עמו כו' ומשא"כ לענן ישן דהכל יודעים שרבו המחמירים ואינם טועים (אלא שכ"ד רוה"פ) וקיי"ל ג"כ להיפך דגם המחמירים יודעים מ"ש הפוסקים לקיום המנהג אלא שמ"מ מחמירים על עצמם כו' והר"ז פמין הא' שבהגמ"ר שם כו' ומה שהזכיר מע"ל מענן שמונה לא ידעתי הא בזה נוהגין בכתב הכשר (ואפשר שזהו עיקרו משום אותן הנוהגין בשמונה כל הפסח וי"ל שהמקילים חושבים זה לטעות.

עפר"ח שם במ"א שם סוף אות א' ובאמת יש מקום לזה מטעם שכתב בס' ח"א פלל קכ"ז ס"ל): והנה בנד"ד הי' נראה שיש להחמיר ביותר. חד שהדבר נוגע להם ביותר ועוד שכתב עברו ושנו (והותרו להם) למפור בסתם בחזקת שהם משלנו כו' וכ"ש אותן שעשו השתי משלנו כו' כדי שלא ינכרו כו' וכש"כ גם אחר שידעו שיש מערערים עפ"י דין גמור.

ושגם ההמ"ץ אינו מספיק. ולא חשו פלל אפי' לשאול את פי ההמ"ץ וכו' (וא"כ י"ל שהרי זה פתשודים ממש עיין תשובת הרא"ש פלל מ"ה ססי' י"ז).

ואע"ג דשם מייירי בא"א מכל מקום משמע (קצת) דחשבו למזיד בשביל שלא נמלך כו' ע"ש ובגמרא יבמות (ק"ט) ואית לי רבא ולא אזיל משאיל כו' ובחו"מ סי' י' (וי"ד סי' רמ"ב). מכל זה נראה להחמיר למעשה: סימן ו תשובת מחו' הגאון המפורסם הרד"ל ז"ל מביחצו ישן (מ"ש להגאון אדמו"ר מוהרמ"מ ז"ל מליבאוויץ אחר פטירת הגאון המחבר ז"ל) והכנסתי ג"כ לדפוס יען שדעתו פדעת המחבר ובסגנון אחד נתנבאו ועשיתי פרוצנו לפירסום האיסור עפ"י מורים מגדולי ישראל: (א) הנה זה פשוט ומוכח בכ"מ שהיו לוקחים בגדים מן העו"ג ושנינו ר"פ י"א דנגעים (מ"א) הלוקח בגדים מן העו"ג (ומיירי בבגדי צמר או פשתן שהנגעים נוהגין בהן ולא בשאר מינין) ומדאמרינן בבגד שאבד בו פלאים שלא ימכרונו לעו"ג דהיינו שפא יחזור וימכרונו לישראל אלמא זבנין מיני' וכן מבואר בירושלמי דע"ג ודערלה שהביאו התוס' בע"ג (מ"ט): ד"ה ארג כו' (ובכ"מ) דרף ב"א ליקח בגד מן העו"ג אבל מההיא דמנחות (מ"ג).

(דהלוקח טלית מצוניצת מן העו"ג שהביא ממנה מחו' הגאון מוהר"נ ז"ל אין הכרע כ"כ. דשם ציציותיו מוכיחין עלי' שאין בה פלאים שפינון שאנו מחזיקין שישראל הטיל בה ציצית לא הי' מטיל לשל עו"ג.

ובהדיוט דתני שם פסולה דיש לומר אה"נ דיש חשש פלאים על הבגד עצמו ותנא עיקרי קאתי לאשמעינן שהציצית והתכלת פסולה ואפילו להיתרא להטיל לטלית אחרת ** (דברי אאמ"ו הגאון ז"ל מובנים דראיתו מהדיוט דפסלינן רק מצד של"ש.

ומ"ש דאה"נ מצד פלאי' כו' רק התנא קאתי לאשמעינן דלא להטיל לאחרת לא הבנתי אפתי למה פסולה באחרת מצד של"ש תיפוק לי' מצד פלאי' בציצית גופ' וכמ"ש מר אבא הגזצ"ל. דגם בשני חוטי תכלת יש לחוש שנטווי החוטין בתערובות פשתן ועוד דלדבריו צ"ל דמה דצריך לאשמעינן בהדיוט דפסולה שפא להוציא (רק לענן לשמה) מחשש דלא נימ' דישראל צבע' והטיל הציצית ואם הי' בגד עו"ג אסור מצד פלאים.

וא"כ ממילא מחזיקין דנדאי העו"ג הטיל הציצית דישראל ונדאי לא הי' מטיל ציצית בבגד עו"ג שהוא אסור. ולפי"ז לא הי' צריף התנא לאשמעין הדיוט פלל גם לא לענן להטיל באחרת דממיל' ליכ' לחוש גם לזה א"ו א"ו מדמחלק בין תגר להדיוט רק לענן לשמה ממילא (פשוטות הלשון) מורה דאלו בגוף הבגד אין הפרש ביניהם דשניהם מותר ליקח בגד מחשש פלאים עכ"ה:**) אלא יש לומר שעל ידי בדיקה הוא שהיו לוקחין שהיו בקיאים להפיר אם הי' בו איזו תערובת"י בטוי' או באריגה וכמו שצ"ל ע"כ לפי הר"ש במתניתין דכלאים דלא ילבשם עד שיבדקם מחשש עירוב כמשי"ת אות ב' בס"ד דאלמא שיש בדיקה לזה (ומ"ש בנדה (ס"א):) שאין לו תקנה אלא צביע' היינו בבגד שאבד בו פלאים ע"י איזו סיבה שא"א להפיר בבדיקה אבל ברוב פעמי' יש לו בדיקה).

או ע"י צביע' דמהני אף באבד וכדאמרי' שם דעמרא וכיתנא לא סלק להו צבעא בהדדי ***(ומסתבר' ודאי דבדיקה זו דצבעא. אינו כ"א בפשע צביע' ראשונה יש להבחין זה).

אבל ודאי יש לאומנין עצה לחזור ולצובען באופן שלא יהי' ניפר פלל (וזה שנים הובא מפאבריק דריגא מין בגד צמר לאסט שהי' מעורב בו פשתן בתחלה בכונה ולא ניפר שינוי מצבע בצד המברק (גיגלאנצט) רק בצדו השני הנה ניפר תערובות הפשתן). והה"ד בבגד הצבוע פבר א"א להפיר עוד פ"י שמחזיר לצובעו בגוון אחר (ויש לומר דבהכי מיירי הא דתניא בנדה שם אבל עושה ממנו תכריכין למת).

ולא הנפירו תקנתא דצביע' ומעתה יש לעורר קצת ביהיא דשבת (קי"ד) דאמר ר' ינאי לקברו בבגדים אולגירין הבאים ממדה"י סומק'י. וסתם הבאים ממדה"י משמע ודאי שהיו נעשים על ידי עו"ג שם וא"א לבדקם מחשש פלאים (דלא קיי"ל כר"י דא' במתני' דכלאים שהבאים ממדה"י שא"צ בדיקה ואף לר"י אמרו בירושלמי שם הד"א בראשונה שלא הנה הפשתן מצוי בכל מקום אבל עכשיו כו' ור' ינאי פמה דורות אחר ר"י הנה ע"י צביעה וא"כ הרי ר' ינאי עצמו ס"ל בנדה שם דלקברו בכלאים אסור.

ובע"כ ר"ל דאפשר לבדוק**) (ב) ולפי פי' הר"ש במתני' דכלאי' דהברסין וכו' לא ילבשם עד שיבדוק דהיינו שמה נתערב בהן. וכלשון הרא"ש בה' פלאי בגדים סי' י"ז שמה פשתן מעורב בהן וכן משמע שפפרש הערוף ע' בדס לפי' השני שכתב שהן בגדי צמר שאין תפורין (והן גורסין בד' ר' יוסי הבאים ממדה"י א"צ בדיקה שחזקתם מן הקנפוס (ולא בקנפוס פגירס' דידן) וכ"ה בר"ש ובסמ"ג לאוין רפ"ג לכן משמע להו לפרש שפפחשש תערובות בגוף עשית הבגדים מיירי) משמע ודאי ממה שמנו חז"ל את אלו דוקא ולא תנו סתמא הלוקח בגדים מן העו"ג לא ילבשם עד שיבדקם דאה"נ ששאר בגדים א"צ בדיקה רק אלו שמנו חז"ל שהי' ידוע בימיהם שיש בהן חשש תערובת אבל לפי פי' הרמב"ם וכן נרא' שפפרש בהג"א מא"ז ספ"ק דביצה דהאי עד שיבדקם הוא אם תפורין בפשתן (ומפני שלא הי' דרפן כ"כ לתפור בצמר וכמ"ש הרא"ש בה' ציצ'י סי' י"א שהאידנא אין דרף לתפור בצמר) א"כ יש לומר דאה"נ כל הבגדים צריכים בדיקה שמה יש בגופן תערון' ולא מנו את אלו אלא להעדפה שהן צריכי' תוספת בדיקה בתפיר' שהן בגדים שדרפם ליקחון תפורין כמו שמוכנים ללובשן וכדמשמע לשון לא ילבשם עד**) (בלא צביע' אפי' בסומק'י דליכא בדיקה דצביע'.

עכ"ה:**) שייבדקם תיקף לבדיקה יכול ללובשן. ונגיד עליו נמי רעו.

סיפ' דמנענות הפינון שהוא מנעל תפור פבר) אבל מ"מ אין נרא' לומר פן דלא הוי שביק תנא מלשנות בפ' עיקר דין בדיקה לכל בגדים ויזכור רק בדיקת התפירה אלא ונדאי גם לפי הרמב"ם משמע ממילא שגם שאר כל הבגדים א"צ בדיקה וכן מבואר בדברי הר"י נ"ט ח"ב וז"ל כל המקומות שהפשתן מצוי ורגילין לתפור בו הלוקח בגדים מן העו"ג צריך לבדקם לתזור ולתפרן אם לא יוכל להבחין ולהפיר אם תפרן בפשתן או בקנפוס וכל בגד צמר ולבדין אין בו חשש שפא פשתן מעורב וכו' המנעלים שמשמין בהם בפנים לחמם הרגל בגד צמר או לבדין אין חוששין שפא פשתן מעורב בהם עכ"ל הרי אעפ"י שרי"ו מפרש פהרמב"ם הבדיקה בבגדים אלו דתנן משום התפירה מ"מ פשיט' לי' לדינא ששאר בגדים א"צ בדיקה כלל מחשש תערובות: (ג) וטעמא דמילתא מה דלא חששו לתערובו' פבשארי הנקחין מן העו"ג שבפא"מ שחששו לתערובו' (ובהני דלא חששו פשמן ודכש הוצרך הש"ס לפרש טעמ' מאי ע"ש).

אין נראה לומר (כמו שחשבו איזו רבנים) משום דאנמן לא מרע נפשי' דהנה מלבד שעיקר סברא זו שהזכירה הראשונים באיזו מקומות הוא הלכה רופפת ואין לו יסוד נאמן בש"ס פי הר"ן הוציאו מההיא דהתכלת בטלית מצויינצת מן התגר פשרה שפרש"י דלא מרע נפשי' ולמדו מזה לאנמן (ובחוטין כתב הר"ן עצמו שהוא רק להלכה ולא למעשה וכ"כ רי"ו נ"ט ח"ג בשם הרמב"ד) אשר קשה מאד בדבר פזה שאין מפורש בגמ' וחדושי הוא למגמר מינ' עוד לאחריני מתגר לאנמן.

והרשב"ש בתשו' סי' רצ"ז דחה כל עיקר ראי' הר"ן שאין הנדון דומ' לראי' שאם אמרנו בציצית שאם לא ימפור לישראל אין לו תקנה זולתו מנין לנו לדון פן בחייט שאם לא יתפור לישראל יתפור לעו"ג ואף לישראל אם לא יתפור בגדי צמר יתפור בגדי שש ומשי עכ"ל ואף בעיקר הדבר לולי פרש"י ז"ל הי' מקום לפרש דתגר לאו משום נאמנות דלא מרע נפשי' הוא אלא פצין מ"ש המג"א סי' כ' דלא שכיחא שיעשה העו"ג ציצית.

רק פינון דתנא שם בסיפ' אע"פ שאמרו אין אדם רשאי למפור טלית מצויינצת לעו"ג לכן לא שכיחא נמי מכירת ישראל לעו"ג להכי מן ההדיוט פסולה דלא תלינן דאי איקרי ישראל שעבר על הדין ומכר בציציותיו וזדמן שימפור להדיוט זה עו"ג דוקא אבל תגר שדרכו ליקח הרבה תדיר (וכי"ב בירושלמי פ"ב דדמאי ותוספת' שם פ"ד וכתבו הרמב"ם פי"ג מה' מעשר ה"ג בלוקח מן העו"ג בראשונה שהי' רוב א"י ביז ישראל שמן התגר הואיל ודרכו ליקח הרבה ומהרבה בנ"א תלינן שלקח מישראל ופירוטיו דמאי ע"ש) ואי איקרי ישראל ומכר לו ונדאי הוא שמוכר שקונה תמיד מישראל לכן פשרה דתלינן בישראל טפי מבעו"ג שאין דרכו לעשות ציצית ואף שארי ראי' שהביאו להא דאנמן לא מרע נפשי' מלטעמי' קפילא ארמאה פבר מבואר שם בדברי הראשונים ז"ל פי' אחרת שם שאין ראי' משם ע"ש.

והמרדכי פ' ביצד מברכין שהזכיר סברא זו דאנמן לא מרע נפשי' בהימלתא דאתא מבי הנדואה. לא על טעם זה לבד סמך אלא בצירוף לעוד טעמי' אחרי' שכתב שם ועל כ"ב אמרו אין למדין הלכה מפי מעשה.

ובאמת מההיא דמורי"ס אנמן בע"ג (ל"ד): דבשלישי אסור מוכח דלא סמכין על הא דאנמן לא מרע נפשי' ואף בראשון ושני פרש"י שם לא משום אנמן האמינוהו רק משום

דמקלקלי ע"י תערוכו' ואף לפי הערוך ע' און טעמ' דאון העשוי למפור לישראל מתירא לערב דלא זבין ישראל מיני' צ"ל דמ"מ בשלישי שהוא פחוש וצריך ליתן לחזקם חיישי' ולא סמכינו על האון שבשביל הנא' יתיר' לא יחוש לאומנתו ויערב.

או צ"ל דאבימי שם דתני ואמר לה להא דשלישי אסור פליג אבריית' קמייתא והלכה כאבימי שהוא אמורא: ועכ"פ אפי' לפי דעת הסומכי' על הא דאון לא מרע נפשי' בכ"מ. צריך ליתן איזו גדר וגבול בדבר ולא פל מיני' להחזיק פל מיני' אוננות בנאונות בשביל פד' והרי פונדקית בפ"ק דמאי וחסרין פ"ד ונחתומין ופלטרין וסיטון פ"ה (וע' תשו' רשב"א ח"א סי' תצ"ו בקדר עו"ג ליקח ממנו קדרות חדשים דוקא משום רוב התיירו אבל לא משום נאונות אפי' במסל"ת) וברפ"ב דע"ג (כ"ב): דחיישי' ברועה לרביעה ולא אמרי' דלא מרע נפשי' להפסיד שפרו בבהמה דינו.

ובר מקל דין פיון שעיקר עשיית המאסיע אינו בשביל ישראל כלל. אלא לפאבריקין עו"ג.

ובעלי הפאבריקין יודעין ומפירין בטיבם. אם הם נקיים פעמר נקי או מעורבין בצמר גפן ולוקחין זה וזה כאו"א למה שהוא ראוי כי יש מיני סחורה נעשין בתחלה מצמר המעורר בצ"ג בכדי להמכר בזול אבל פשיט' שאין פאן ריעותא דאומנתו כלל מחמת התערוכו' (ד) אלא נראה עיקר הטעם שלא חששו לתערוכו' בזה הוא שהי' ידוע בימיהם שאין דרפן לערב המינין זב"ז (זולת באלו שפנו חכמי' לפי הר"ש) והו"ל ככבשים שאין דרפן ליתן לתוכן יין בעו"ג (ל"ט): שמוטרין אף באכילה ** (ולפי לשון פרש"י שם ממורייס שפי' דמורייס רוב' דעלמא שדו בי' חמרא (משמע שהוכרח לפרש פו).

ולא ר"ל שידוע שפולן נותנין בו יין. שהרי איך ס"ד שפא יהי' ג"כ מיעוט שיחושו לקלקולו ולא לשיטתו און אין נותן בו יין מפני שמקלקלו.

וא"כ יתן בו יין) א"כ משמע מדפריה מינה על בידוע. שזהו פי' בידוע.

וא"כ למ"ד לאו בידוע אלא שדרפן היינו בלא רובא נמי רק לפעמי' קרוי דרפן וכ"ה בתחלת לשון הטור ואחריו השו"ע סי' קי"ד כבשים שדרף לפעמי' נותנין בהן יין אלא שחזר וסיים אע"פ שאין ידוע שהכל כו' וכן אצל בידוע פתב שהכל נותנין כו'.

וכן תפס רמ"א בהגהה שם והאחרוני' שדרף ליתן יין היינו ברובא) ויהי' לפי"ז פי' שאין דרפן שאין דרף כלל ליתן לתוכן אפי' לפעמי' ועכ"פ שרוב אין מערבין. עכ"ה: (** ולפי"ז בזמנינו זה ודאי א"א לומר ע"ז בידוע שרוב אין דרפן לערב.

שאדרב' יש כמה מיני סחורות שהן מעורבין בתחלה מפמה מיני צמר וצ"ג צמר ומשי וכי"ב (ואף צמר ופשתן פאותן שהזכרתי לעיל אות א' בהגהה) והי' ראוי לחוש להן. ועל הבדיק' ודאי קשה לסמוך בזמנינו ומצאתי בתשב"ץ קטן סי' שע"א שכתב וז"ל הר"ם ז"ל אין מתיר להכניס פשתן תחת צאמליט (היינו קאמליט פי הק' והצ' מתחלפין בלשונם) פי שפא הצאמליט עשוי מצמר של רחלים או שפא מעורב בו חוט של צמר רחלים והני פלאי' עכ"ל.

ובגוף דבריו ז"ל יתבאר אי"ה להלן. אבל זה למדנו עכ"פ בראשית העיון שגם מהר"ם מרוטנבורג ז"ל בימיו פבר לא חשב א"ע בקי להפיר אם נתערב חוט צמר רחלים בקאמליט גם על עיקר הקאמליט להבחין אם הוא צמר רחלים או מין אחר.

ובע"כ צ"ל שאנו סומכין להשתמש בלא בדיקה בבגדי צמר הנעשין ביר עו"ב ואין חוששין לתערובו' פשתן. מפני שהצמר גפן בזול יותר מהפשתן ותלינו שיערב צ"ג ולא פשתן וכמ"ש הרשב"א בתה"א (פ"ז): במוריגס בזמנינו דתלינו דמחליף לי' במים דזילי ול"ל דמי ולא בחמרא).

וגם נקל יותר לטוותן דק מהפשתן שטווינת חוטין דקים ממנו בקושי גדול ועומדי' ביוקר: (ה) ואם הדבר פן אין זה עולה כ"א לענין לבישת הבגדים. אבל בכ"ז לא פלטינו מחשש' לענין טליתים של מצנה שאנו מהדרין להיות טלית הסייב בציצית מה"ת לכ"ע דהיינו של צמר ולא שאר מינין שא"כ גם תערובו' צ"ג פוסל בו ואם באנו להתיר מטעם ביטול ברוב צמר וכמ"ש במג"א רס"ט ללמוד מפלצ' עי"ש.

לבד מה שיש לומר שלפי קלות משקלן של המאטקעס ולפי זולות דמיהן מקום לחוש שיש בהן רוב או מחצה על מחצה צ"ג. אין הדבר ברור שבטל ברוב צמר רחלים וכבר העיר התשב"ץ בתשו' ח"ב סי' ד' להסתפק שמה דנקא נקט במתני' הטורף צמר גמלים ופשתן עם קנבוס דדמי אהדדי הוא דבטלי ברוב אבל איפכא לא וממילא נמי אבל שאר מינים לא שאר צמר גפן אף שאנו קורין לו צ"ג מ"מ לא דמי כלל לצמר רחלים כצמר גמלים דדמי לי' טפי (ויותר ראוי לדמות צ"ג לפשתן שגדולו מן הארץ כמותו).

וע' תוס' שבת (כ"ז: ד"ה כל כו') וכ"מ שישפתי' לשון רבינו ישע' הראשון ז"ל בס' המכריע ר"ס פ"ח דנקט טלית של ב' מינין כגון צ"ג ופשתן סתם לענין ציצית שם ולא חש כלל לבאר רוב ע"ש. ומקום הי' לומר שזה דעת מהר"ם בתשב"ץ הנ"ל סי' ד' שחשש בתערובו' חוט א' של צמר רחלים תוך הקאמליט לאסרו לתפרו תחת פשתן.

דהקאמליט שבימיהם וכן בימינו אעפ"י שעיקר שמו תחלה נקרא על שם גמלים. מ"מ ידוע שהוא נעשה מנוצה של עזים ושאר מינים כי"ב והנעשה מצמר גמלים ממש יקר הערף והמציאות מאד במדינתנו (אירופיא שאין גמלים מצויים) בזמנינו וכ"ש בזמן מהר"ם.

ולכן ס"ל שאינו בטל ברוב כ"א בצמר גמלים ממש כדתנו ולא בשאר מינין אבל זה דחוק ורחוק מהאמת בכוננתו ז"ל והעיקר שדעתו פדעת הסמ"ג שיתבאר אות נא"ו בס"ד. דדוקא טרפן בעודן צמר אבל חוטין לא) ואף לשון הרמב"ם בחיבורו שפתב שצורת הפל צורת צמר גמלים כו' יש לדייק בן.

שדוקא באלו מפני שחוזרין להתערב יפה לחזור הפל כצורת הרוב ולכאור' הי' נרא' לומר שז"ש בתוספת' דנגעים פ"ה בגד ששתיו סורקין וערבו צמר שתיו צמר וערבו סורקין אינו מטמאין בנגעים ולכאור' שתיו וערבו הו"ל כמחצה על מחצה דתנו במתניתין שם רפי"א בערף צ"ג וקנבוס עם צמר רחלים ופשתן דמטמא בנגעים (ודוחק לומר דאתי' כר"ש דפליג בתוספת' שם ע"ז ע"ש) אגא טעמא משום דסורקין אין דינו כצמר גמלים וקנבוס שהו דוקא מתבטלין ברוב בצמר רחלים וקנבוס וממילא כמחצה על מחצה

מטמאין אַבֿל סוֹרְקִין וּשְׂאָר מִיָּנִים דַּאִין מִתְבַּטְּלִין בְּרוּב וְנִיפְרָ תַעֲרֹבְתוּ טוּבָא לְכוּ אַף בְּשִׁתִּי וְעַרְב מְטַהְרִין גַּם הַצָּמֵר מִלְטַמָּא בְּנִגְעִים אֲלֵא שְׁהַרְמַב"ם בְּפִי"ג מַה' טוּמְאָת צָרַעַת ה"ג אַעֲפ"י שְׁמִפְרֵשׁ הָא דְסוֹרְקִין מִשׁוּם שֶׁהוּא מִשְׂאָר מִיָּנִין.

מ"מ סוֹבֵר וְשֵׁלָא לְחַלְקָ בֵּינוּ לְצָמֵר גְּמֵלִים וְקַנְבוּס וְכַתְּב דִּין זֶה מֵהַתּוֹסְפֹת' בְּצ"ג וְקַנְבוּס וְכוּ בְּנוּצָה שֶׁל עֲזִים ע' בְּכ"מ שֶׁם וּבַע"כ צ"ל דְּשִׁתִּי וְעַרְב דְּנִקָּא הוּא דְחִלּוּק מִלְּהַבְעֵל וּמְטַהֵר אַף בְּמַחְצָה עַל מַחְצָה (וְהַר"ש שֶׁם מְפָרֵשׁ הַתּוֹסְפֹת' דְסוֹרְקִין מִעֲנִין רִישָׁא דְשֶׁם דְּתַנִּי בְּצַבּוּעִין הוֹלְכִין אַחַר הַנְּרָא'.

וְתַנִּי בְּסוֹרְקִין שְׁלַעוּלָם נִרְאָה וּבֵין בְּשִׁתִּי וּבֵין בְּעַרְב אֵין מְטַמְּאִין). וְאֵין מִשֶׁם רֵאִי לְכָאן: (ו) נְחִזֹּר לְעַנְנוּ.

שְׂאָם נָבּוּא לְהַקְל בְּבִיטוּל בְּרוּב תַעֲרוּבוֹת הַצ"ג אַף לְעַנְנוּ צִיצִית א"כ מֵעַתָּה כָּל טוֹרַח זֶה שֶׁל הַפְּאָבְרִיקִין שִׁיגְעוּ רַבּוּתוֹ הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְצָא ו"ל לִיִּסַד בְּמִדִּינַתְנוּ לְרִיק יִגְעוּ וְנִלְאָ וְנִקַּח בְּחִנוּת בְּגִדֵי צָמֵר לְבָנִים הַנִּעֲשִׂים בְּפְאָבְרִיקִין עוֹבְדֵי פוֹכְבִים וְנִעֲשֶׂה מֵהֶם טְלִיתִים שֶׁל מְצָנָה דְזִילִי וְשִׁפְחִי.

שְׂאֵין שׁוּם הַדוּר מְצָנָה יוֹתֵר בְּהַנְעֲשִׂים בְּפְאָבְרִיקִין טְלִיתִים דְּפָה מֵהַמְאֻטְקֵעַס מְאֻסִּינַע יוֹתֵר מִבְּנְאָרְגִין בְּפְאָבְרִיקִין עוֹבְדֵי פוֹכְבִים וְאֵין לוֹמֵר שֶׁמ"מ יֵשׁ לְהַחְמִיר יוֹתֵר בְּבְּגָדִים שִׁנְעֲשׂוּ בְּפְאָבְרִיקִין עוֹבְדֵי פוֹכְבִים.

עֲפ"י דַעַת הַסֵּמ"ג שֶׁהִבִּיא הַתּוֹסְפֹת' אֵהָא דְצ"ג וְצָמֵר רַחֲלִים כּו' דְּתַנִּי בְּד"א בְּזִמְן שֶׁהִבִּיא פִּשְׁתֹּן וְטַרְף בִּינִיָּהוּן אֲבָל הִבִּיא חוּטֵי צָמֵר רַחֲלִים וְטַרְף בֵּין חוּטֵי צָמֵר גְּמֵלִים אֲסוּר וְכַתְּב הַטַּעַם דְּחוּטִין חֲשִׁיבֵי וְלֹא בְּטָלִי וְא"כ בְּבְּגָדִים הַנְּאָרְגִין בִּיד עו"ג יֵשׁ לְחוּשׁ לְחוּטֵי צ"ג דְּחֲשִׁיבֵי וְלֹא בְּטָלִי (אֲבָל לְחוּטֵי פִּשְׁתֹּן אֵין לְחוּשׁ מִטַּעַם שֶׁתּוֹלִין בְּמִצְוֵי זוּל יוֹתֵר כִּמְש"ל אֹת ד).

דְּהֵנָּה מִלְּבַד שְׂרוּה"פ ו"ל חוֹלְקִין ע"ד הַסֵּמ"ג בְּזֶה וְגוֹרְסִין בַּתּוֹסְפֹת' בְּגִי שֶׁלְנוּ שְׂנָא הַזֶּה וְדִינוּ שֶׁל הַסֵּמ"ג שֶׁם כָּלָל וְכוּ הַשְּׁמִיטוּ דַעַתוֹ ו"ל בְּשׁו"ע לְגַמְרֵי (וְאֵף שֶׁבְכ"מ רָצָה לְבָאָר דְּבָרֵי הַרְמַב"ם כְּדַעַתוֹ אֵינוּ מוֹכְרַח וּלְפִי הַנְּרָא' חֲזַר בּוּ בְּב"י וְלִכְּוֹן לֹא הִזְכִּירוּ כָּלָל) אֲלֵא שְׂאָף לְדְבָרֵי הַסֵּמ"ג לְפִי מַה שֶׁנְּרָא' הָעֵינְקָר בְּכוֹנְנָתוֹ כִּמ"ש גַּם בְּנו"ב מ"ת חִי"ד ס' קפ"ו לֹא מִשׁוּם חֲשִׁיבוּת חוּטִין שֶׁלֹּא לְהַבְטִל הוּא דְלֹא נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם דְּחוּטִין לֹא בְּטָלִי (וְאִדְרָבָּה מוּכַח בְּשִׁלְהֵי תַמּוּרָה דְּפָרְכִינּוּ אֲצָמֵר בְּכוּר וְלִיבְטֵל בְּרוּבָא וּמִשְׁנֵי בְּצִיפְרֵתָא דְאֵי לֹא צִיפְרֵתָא אַף חוּטִין בְּטָלִי בְּרוּבָא) אֲלֵא ר"ל שֶׁחֲשִׁיבֵי לְעַנְנוּ אִסּוּר כְּלָאִים שֶׁכָּבֵר חָל עֲלֵיהֶן שֶׁם כְּלָא' כְּשִׁנְעֲשׂוּ חוּט וְאֵף שֶׁבְנו"ב שֶׁם חֲשָׁבוּ לְדַחֵק בְּלִשׁוֹן הַסֵּמ"ג הֵנָּה בְּאֵמַת מְקוּר דְּבָרֵי הַסֵּמ"ג אֵלוּ הֵן מְדַבְּרֵי ס' יִרְאִים לר"א מִיָּנִץ (כְּדַרְךָ הַסֵּמ"ג תַּמִּיד לְהַעֲתִיק מִמֶּנּוּ ו"ל כִּידוּע) פִּי ס"א כְּלִשׁוֹנוֹ.

וְשֶׁם מְסִיִּים בָּה עוֹד וְז"ל כְּדַתְנֵי בַתּוֹסְפֹת' בְּחִלּוּק שֶׁפָּלוּ צָמֵר גְּמֵלִים וְאַרְג בְּצַד א' חוּט שֶׁל פִּשְׁתֹּן וּבְצַד א' חוּט שֶׁל צָמֵר דְּאֲסוּר עַכ"ל א"כ מִשְׁמַע דְּלֹא לְעַנְנוּ חֲשִׁיבוּת הַחוּט דְלֹא לְבַטֵּל קְאָמֵר שְׁהָרֵי שֶׁם בְּאֵין הַחוּט מְעַרְב כָּלָל קְאֵי וְאֵין שִׁינְיָ בִיטוּל שֶׁם.

אֲלֵא רֵאִיָּתוֹ מִשֶׁם רַק דְּחוּט א' חָשׁוּב לְעַנְנוּ כְּלָא' וְחָל שֶׁם כְּלָא' עֲלֵיו לְאֲסוּר בְּגַד שֶׁלָּם. וּמֵעַתָּה מִמִּילָא מוּבָן שְׂאֵין דְּבָרֵי הַסֵּמ"ג אֲמוּרִים רַק לְעַנְנוּ כְּלָא'.

אָבֵל לְעֵנָן בִּיטוּל שְׁאָר מִיָּנִין בְּצו"פ לְעֵנָן חַיִּיב צִיצִית אֵין לְחַלֵּק בֵּין חוּטִין לְטָרְפֵן קוֹדֵם
טוֹיָה דְמַתְנִי וְכַמּוּת שְׁזָה בְּטֵל פֶּן זֶה בְּטֵל (וּע' בְּפִי הָרֵא"ש בְּנִגְעִים רַפִּי"א שְׁהוּבָא עָלָה
מֵהָא דְכִלְאִים וּמִשְׁמַע שְׁגָם לְעֵנָן פְּלִא' ס"ל דְּחוּטִין לֹא בְּטֵלִי וְהוּא עַפ"י דַּעַת הַסְּמ"ג
הַג"ל.

וְהַלְשׁוֹן מְשׁוּבָשׁ וְצ"ע וּבִיּוֹתֵר שְׁהָרִי הָרֵא"ש לֹא חָשׁ לְהָא דְהַסְּמ"ג וְכַמ"ש בְּנו"ב שֶׁם
ע"ש) וְאֵין שׁוּם עֲדִיפוֹת בְּטִלִּיתִים הַנֶּעֱשִׂין בְּפִאֲבָרִיקִין דְּפָה מִמְּאֻטְקָעס מְאַסִּינַע עַל בְּגָדֵי
צֶמֶר הַנִּמְכָּרִין בְּתַנְיּוֹת: וְאַחֲרֵי שְׁנַתְיָסַד מִיָּמֵי קִדְם קְדַמְתָּהּ.

בְּמִדְיָנְתָנוּ ע"פ רַבּוֹתֵינוּ אָבִי זְקֵנוּ הַקְּדוֹשׁ ו"ל פִּאֲבָרִיקִין מִיּוֹחֲדִים לְטִלִּיתִים שֶׁל מִצְנָה נִרְאָה
שְׁחָשׁ לְתַעְרוּבוֹ צ"ג בְּמִיעוּט. אוֹ מִשׁוּם קְדוּשַׁת טִלִּיתִים שֶׁל מִצְנָה** (**שְׁלִדְיָדֵן שְׁאָנוּ
מִיּוֹחֲדִין טִלִּיתִים מִיּוֹחֲדִין לְמִצְנָה מִיּוֹכֵר עֲלֵי שֵׁם מִצְנָה טְפִי וְכַמ"ש תַּר"י ו"ל רַפ"ק
דְּבָרְכוֹת שְׁלֶכֶן אֲסוּר לְהַלְךָ בְּהֵן בְּבַה"ק מִשׁוּם לֹעֲגַ לְרֵשׁ וְזֶהוּ שְׁאָנוּ מְהַדְרִין לְעֲשׂוֹת
טִלִּית נְאֻה שֶׁל מִצְנָה אַעפ"י שְׁלֹא הֶנְזַכַּר בְּשִׁבְת (קַנ"ג): כ"א צִיצִית נְאֻה (וּבִפְרָט בְּב"ק
(ט'): כ' טִלִּית נְאֻה צִיצִית נְאֻה וּבּוֹדָאֵי טִלִּית נְאֻה ס"ס וּמִיּוֹתֵר בְּלִשׁוֹנוֹ ו"ל) וְהָרִי מִצְנָת
צִיצִית דּוֹמָה בְּזָה לְמִזְוָה וּמַעֲקָה שְׁאָם אֵין לוֹ טִלִּית בַּת ד"כ פְּטוּר מִצִּיצִית כְּמוֹ אֵם אֵין
לוֹ בֵּית אֵין חַיִּיב בְּמִזְוָה וּמַעֲקָה וְאֵין סְבָרָא שְׁיִהְיֵ הַדּוֹר מִצְנָה לְעֲשׂוֹת בֵּית נְאֻה בְּשִׁבְלֵי
מִצְנָת מִזְוָה וּמַעֲקָה שְׁבָהּוּ.

וּמ"ש בְּצִיצִית שְׁהַחֲזִיקוּ בְּהַדּוֹר טִלִּית נְאֻה אֶלָּא הוּא כַּמ"ש שְׁמַפְנֵי שְׁאָנוּ טִלִּיתִים שְׁלָנוּ
מִיּוֹחֲדִין רַק בְּשִׁבְלֵי מִצְנָת צִיצִית וּבְשִׁבְלֵי עֵיטוּפָא דְמִצְנָה. וְכַמ"ש הַמַּג"א סָס"א כ"ד
מֵהַע"א דְגַם קוֹרָא ק"ש בְּלֹא צִיצִית שְׁיִיָּהּ מַעֲיַד עֲדוֹת שְׁקָר בְּעֲצָמוֹ כְּמוֹ בְּלֹא תְּפִלִּין.

לְכֵן רָאוּי לְדַקְדֵּק בְּהֵן לְהִיּוֹתוֹ פְּטִיר וְעֵיטוּר מְכַל עֲרַעוּרֵי וְחֻשְׁשֵׁי שַׁעֲטָנָה הַרְחוּקִים וְיִהְיוּ
חַיִּיבֵי בְּצִיצִית מֵה"ת לְכ"ע כִּי הִיא פְּסוּתוֹ לְבַדּוֹ לְעוּרוֹ. בְּפְרָט בְּעֵתִים הַלְלוּ רָאוּי לְחַוֵּשׁ
מְאֹד שְׁיִהְיֵ נַעֲשֶׂה ע"י יִשְׂרָאֵל מִתְחַלְתָּן וְעַד סוֹפָן וְלְהַשׁוּמַע יוֹנַעַם וְתַעֲב"ט: ** חֻשְׁשׁוֹ
בְּהֵן בְּיוֹתֵר אַף לְחֻשְׁשָׁא רְחוּקָה שֶׁל שַׁעֲטָנָה כְּדִי שְׁלֹא יַעֲשֶׂה סְנִיגוּרוֹ קְטִיגוּרוֹ כַּמ"ש לְעֵנָן
לוֹלֵב הַגְּזוּל אוֹי לוֹ לְזָה שְׁנַעֲשֶׂה כו' א"כ וְדָאֵי הַבָּא לְשַׁנּוֹת בְּזָה יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה וּפּוֹרֵץ
גְּדָרָן שֶׁל רֵאשׁוּנֵי ו"ל וּפְרָצָה זֹה יֵצֵא רֵאשׁוּנָה מִמְּחֻזִּיקֵי טִלִּיתִים עֲצָמָן בְּכַדִּי לְהַרְבּוֹת
שְׁכָרוֹ וְקוֹרָא אֲנִי עֲלִיהֵן נְבָהֵל לְהוֹן וְגו' וְלֹא יַדַּע כִּי חֶסֶר יִבְאֹצְנוּ כִּי סוּף וְדָאֵי יִפְרָצוּ יוֹתֵר
לְקַנּוֹת בְּגַד צֶמֶר מִחֻנוֹת מִפִּאֲבָרִיקִין.

זֶה שְׁכָרָן יֵהִי בַּעוּה"ז לְבַד מְעוֹנָשָׁן בַּעוּה"ב שַׁע"י נְפָרֵץ גְּדָרָן שֶׁל רֵאשׁוּנֵי ו"ל ר"ל
מְעוֹנָשֵׁי. וְכָל מִי שֵׁישׁ בְּיָדוֹ לְמַחּוֹת וְלְהַחֲזִיק גְּדָרָן שֶׁל רֵאשׁוּנֵי הַקְּדוּשֵׁי ו"ל הַקּוֹלֵר תְּלוּי
בְּצִנְאוֹרוֹ לְעֲשׂוֹת לֵה וּשְׁכָרוֹ יֵהִי כְּפוּל בְּזָה וּבְבָא (ע' בְּסוּף הַסְּפָר הָעֵרַת בֶּן הַגָּאוֹן הַמְּחַבֵּר
ו"ל): סִימָן ז מ"ש מְפָכָר מְשָׁנִים קְדָמוֹנִים הָרַב הַגָּאוֹן מוֹהֲרָדֵל ו"ל מְבִיחְעוּו יִשָּׁן לְאַסְוֹר
טִלִּיתֵי הַנְּאָרְגִי ע"י עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אַף בְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל: אֲשֶׁר כָּתַב לִי הָרַב מוֹה' דּוֹבְעֵר נ"י
הוֹרּוּיָן מ"ץ מְלִיבָאוּיָן בְּשֵׁם הָרַב הַגָּאוֹן מוֹה' נַחְמִי' סָג"ל מְדוּבְרָאָנוּעַ.

הַטַּעַם שְׁסוּמְכִי עַל הַבְּדִיקָה שֶׁאֵח"כ ע"י. מְמוֹנָה לְכָף שְׁמַרְגִּישׁ הֵיטֵב אִפִּי בְּתַעְרוּבוֹת
דְּקָה מִן הַדְּקָה לְפִיעַנ"ד נֵרָא שְׁאֵין בּוֹ בְּנו"ט אַחֲרֵי שְׁבִישׁ"ס דְּנִדְהָ (ס"א) לֹא הֶנְזַכַּר בְּדִיקָה
לְגַלְיָא דְאַתְאָבֵד בִּי חוּטָא דְכִתְנָא כ"א ע"י צְבִיעַ'.

ובלא ידיעה אי נתקי אי נא נתקי ושהוא בספק הדבר גלוי שלא הי' לפני חכמי הש"ס בדיקה אחרת בזה (וכן משמע מדברי השואל בתשו' הרשב"א ח"א סי' רנ"ט וכן מדברי תשו' נו"ב מ"ת סי' קפ"ז ע"ש) א"כ אנו דלא בקיאיין אף בבדיקות שהוקדשו בש"ס הקמירו רבותינו הפוסקי' ו"ל לא לסמוך בנימינו דבציר לבא איהו זמלא לבבנו לחדש בדיקה נגד הש"ס מאן ספן ומאן רקיע ואף אם באנו לתלות בהא דתנן בכלאים נא זלכשם עד שיבדקם ויפרשוהו אם יש בהן תערובו' פשתן פלשון הר"ש ורע"ב שם (ונצרך לחלק דהא דלא סמכינן על בדיקה בסוגי' דנדה שם הוא בידוע שאבד בו פלא' בנדאי וכדתנן שם כל דבר שהוא בחזקת טומא' כו' עד שינודע כו' ובדיקה זו גרועה היא ואינה פדאי להוציא מידי נדאי פלא'.

רק בספק כמו בהני דחשיב במתני' שם סמכי' עלי' וה"ה בנד"ד אף כל זה אין לו יסוד ונהרי הא דלא ידיע אי נתקי אי לא נתקי נמי ספק הוא ולא הונכר בדיקה גם עיקר פי' במתני' דכלאים הוא פי' הרמב"ם שיבדקם אם נתפרו בפשתן וזה אפשר נבדוק נדאי להתיר התפירות ולראות אם הם פשתן או צמר וכן משמע נדאי לישנא דר' יוסי שם דהבאין ממד"ה א"צ בדיקה שחזקתו קנבוס לשון חזקתו משמע שהדבר שידוע לנו שיש בו אנו מחזיקין שהוא קנבוס והיינו התפירה שונדאי הן תפורין ואנו מחזיקין שהוא קנבוס ולא פשתן אבל למ"ש לעיל לפי' הר"ש שעיקר התערובות ספק לא א"ש כ"כ לשון שחזקתו (שוב ראיתי בתשו' פ"י חי"ד סי' ח' נגע ג"כ בענין זה ע"ש).

ואף אם נאמר ונלמד ממשנה זו שיש בדיקה לחוט ארוג בפגד במקום שהוא רק ספק פנ"ל נדאי אין לנו ללמוד אלא בחוטין שלמין בפגד אבל כאן שהחשש' שמא בעת הטווי' טרפו פשתן בצמר נדאי אין מקום אפשר לבדוק אלפי רבבות חוטין (והייתי עסקן בדבר' ולקחתי פשתן סרוק חתוף דק דק וטרפתי יחד עם צמר דק וטוו מהן חוטין באופן שלא אפשר להפיר כלל) דקין כמ"ש ברש"י בחולין (י"ג:) ד"ה לפרסומי כו': גם על מה שאומרים העולם שקשה לטוות חוטי פשתן דקים יותר מן הצמר ולכן דמי בגדי פשתן הדקים יקרים ביותר (ונ"ל שז"ש בכתובות (ס"א:) באין כופה לטוות בפשתן וה"מ בכיתנא רומאה.

שאין טווי' אותו דק דק פדאי בב"מ (נ"ט) לענין ישתמש בכלי פשתן ולכן נצרך לרפכו הרבה ברוב בפה בעת הטווי' לעשותו פדק היטב לכן משרבט השפתיים ומסריח הפה) ולנו לא חיישי' לחלופי וכמ"ש בתשו' הרשב"א סי' תשס"א והובא בשו"ע בנתינת חוטי קנבוס לתפור חיישי' לחלופי בפשתן אף שהוא יוקר יותר משום שהוא קל יותר לתפור הנה בלשון הרשב"א שם מבואר שבא לחשבון שיוצא הפסדו בשכרו שמרוויח יותר בקלות התפיר' ע"ש אבל כל שהרינח מרובה כמו בנד"ד שדמי הצמר הדק קרוב לעשרה בדמי הפשתן נדאי יצא טרחתו בשכרו וכל טצדקי דאפשר עבדי להחליף וע' בתשו' הרשב"ש סי' רצ"ז ובספ"ק דברכות (י"א:) מוכח דלת"ק דקיי"ל פנותי' נדאי חלפינהו ולא חשיב ספק כלל וע' רמב"ם וראב"ד (ומדפריה מינה).

פ"ב דע"ג (לא) אמפקיד יינו דמיירי בחותם א' כמ"ש תוס' שם** (אגב שיעפ' כ"כ דהתוס' ר"ל רק גבי יין ולמסקנא אבל הא דדעתי נדאי בלי חותם מיירי. עכ"ה:)**

מוכח דאפי' בחותם א' תישינו לחלופי וקא דאמרי' שם (ל"ט): אי פי הדד נינהו פיון דאיפא חותם א' לא טרח.

צל דהקא בחליף דדמאי לא הוי פהדדי לגמרי ומחליף רע בטוב ומ"מ לא מינכר כ"כ וכן צ"ל בלא"ה לפ"ד תוס' פ"ו דע"ג (י"ב.) דכי הדדי לא תישי' פלל לחילף להכשיל אף בלא חותם וע' תשו' מהרי"ט ופר"ח סי' קי"ח ואכמ"ל בזה) (הגהה.

מ"ש ע' מהרי"ט. הוא בח"א סי"ב וח"ג ס"ג וע' תשו' ח"ץ סי' ל"ט ומנ"י כל"ב ס"ב): ולסמוך אהא דמירתת העו"ג שאפ"ש לבדוק החוטין באור להכיר בין צמר לפשתן כו' ואף לדברי המערערין על בדיק' באור בין קנבוס לפשתן וע' תשו' פ"י שם וס' הזכרונות י"ג ע"ב) מ"מ בין צמר לפשתן ונדאי יש לסמוך פדאמרי' רפ"ב דשבת דצמר מכוין פנויץ ולא נמשך אחר הפתילה אבל בפשתן מדליקין בו מ"מ אין ראי' להיכא שמעורב צמר ופשתן יחד וע"ש בפסוג' בכרף דבר שמדליקין בו ע"ג דבר שאין מדליקין בו ובפ' הרי"ף שם.

ונה ודאי אין לקרות העושים במלאכת הטווי' בשם אמן לומר בהם אמן לא מרע נפשי'. לבד הא דאמן לא מרע נפשי' תלוי באשלי רב רב רב ואכמ"ל בזה: סימן ח מה שהשיב הגאון המספר ז"ל מ"ש פיון דבש"ס דנדה (ס"א): לא נזכר בדיקה כ"א ע"י צביע' כו' הדבר גלוי שלא הי' לפני חכמי הש"ס בדיקה אחרת בזה כו'.

הנה שם אבגד שאבד בו כלא' קאי ופי' שאבד היינו שידוע שנגארג בו חוט פשתן וכבר בדיק (בדיקה פשוטה) ולא מצא דבזה הוא דפשיט' להו דלא אישתי' בהכי דהחוט היכן אזיל ונהרי אפי' ע"י בדיקה דצביע' הקשה רבא מנא לי' להביא הא אלא דרפרם השיב שגלמד מרבנן דמתני' והיינו ע"י בדיקה ברורה דוקא דומי' דבדק עד שמגיע לסלע דמתני' אבל מ"מ אין ראי' מכאן להכחיש החוש שלנו דעכ"פ גם בלי צביע' אפ"ש להכיר ולא נפיק מפלל בדיקה (גרועה עכ"פ) להוציא מספיק' מחשש' בעלמ' וכבר הרגיש כת"ר בזה ולפענ"ד גם גבי גלים דמתני' הנוזכר ב' בדיקות דהא דקתני בדקו אחת מהן הוא טהור כו' נרא' דהיינו אף שפדקו הגל בלבד ולא חפרו בקרקע כו' אלא פשדקו (בדיקה פזו) שלשתן ע"ז אמרו רבנן בדק עד שמגיע לסלע כו' פי' דלא סגי בבדיקה (גרועה זו שפכר בדקו) להוציא מידי טומאה ודאית אלא בדק (עוד הפעם) בדיקה ברורה עד שמגיע לסלע כו' וביותר מבואר ומוכרח פי' זה (לפה"נ) מדברי הרמב"ם (פ"ט מה' ט"מ ה"י) ע"ש ונהגם ששם פ"ו גבי שכונת קברות דה"ז רק חשש' בעלמ' נזכר ג"כ בדיקה עד שמגיע לסלע כו' צ"ל דכאן גבי גל שאני דעיקר הטומאה הי' רק בגל ולא בקרקע כו'.

ולפ"ז נשמע ממתני' שיש ב' בדיקות וכל זמן שלא בדקו שלשתן רק רוצים לטהר גל א' או ב' שאין כאן חזקת טומא' ודאית דאולי הטומא' בפשלישית כו' לזה מועיל בדיקה קלה (כמו שהיא) להוציא מספק טומא' אעפ"י שהרי עכ"פ יש כאן חזקת טומא' בא' מג' גלים אלו פיון שפגל זה הוא רק ספק עכ"פ).

וכשפדקו שלשתן (בדיקה קלה הנ"ל) ומצאו טהורין (דאז א"א כ"א או שנטהר פולם או שנטמא פולם אז כולן טמאי' (אף לרבנן) דאולי הטומא' טמונה בקרקע עד שיבדוק (עוד

הפעם) בדיקה ברורה הנ"ל דבדיקה זו מועלת אף להוציא מחזקת טומאה ונדאית (ולתלות בדבר הרחוק אימר עורב נטלה כו') וא"כ פיון דכאן גבי פלאים הך דגלים דמתני' אתו עלה אף אנו נא' שגם פאן יש ב' בדיקות ובדיקה קלה כמו שהיא מועיל להוציא מחשש' בעלמ' (ולא עוד אלא אף להוציא מחזקת פלאים בספק כמו אלו נתערב בגד זה שאבד בו פלא' בב' בגדים אחרים כו' דומ' דגלים דמתני').

אלא שפדי להוציא מידי נדאי פלא' ולתלות בדבר רחוק אימר מנתר נתר ע"ז בעינו בדיקה ברורה דצביע' כו': ומ"ש עוד מהא דאית' שם במאן דרמי חוטא דכיתנא כו' ונתקן' ולא ידע אי נתקן' א"ל נתקן' דחשב' לי' לספיק' ובכלא' דאורי' דשוע טווי ונוז אסור ובדרבנן שרי.

נהרי בכאן דספיק' הוי ועכ"ז לא הונפר בדיקה (עכ"ל בש"ל) הנה מדברי הטור וב"י ואחרוני' (לבוש ט"ז ש"ף) מבואר דס"ל דהא דאמרי' ונתקן' ולא ידע כו' ר"ל שנתקן חוט א' סתם ולא ידע אי זהו אותו חוט דכיתנא או לאו ולפי"ז באמת רחוק לומר שע"י נתיק' זו יחשב לספק ממש דנדאי יותר יש לתלות באלף ורבוא דחוטא צמר שפבגד מלתלות באותו חוט א' דכיתנא.

וכדקיי"ל בסי' נ"ז סי"ג דלעולם תולין במצוי כו' וכ"כ עוד בכ"ד וכבר פתב הש"ך בכללי ס"ס אות ל"ג דבכה"ג לא מיקרי ספק פלל (ונרא' שזה מוסכם באחרוני' וע' ג"כ במ"א סי' תמ"ז סקט"ז וי"ח): (עיין בסוף הספר הערת בן הגאון המחבר ז"ל): סימן ט (מ"ש בימי ילדותו) שאלה אודות ברפת להתעטף בציצית על הט"נ.

והנה בשו"ע רבינו ז"ל פסק דבהתחלת העטיפה יברך ובסידור פסק דקודם התחלת העטיפה יברך וא"כ אף יש לנהוג: תשובה הנה בענין הברכה על הנחת תפילין משמעות הטור בסי' כ"ה לברך בשעת ההנחה וכוונתו בשעת ההנחה על הקיבורת והרמב"ם וכן בשו"ע פסקו דברך אחר ההנחה קודם ההידוק ואם באנו ללמוד ענינו משם הי' צריך גם פאן לברך אחר הליבשה אף עדיין צ"ע אם (קודם) התחלת העטיפה או בגמר העטיפה והנה בתוס' סופה (ל"ט).

(ד"ה עובר וז"ל בירוש' אית' נתעטף בציצית מברך להתעטף והיינו משום שהמצנה נמשכת הוי עובר לעשייתו כו' אכן באמת קשה מנ"ל לחלק ברפת ציצית מפל הברכות שצריך עובר ולמה לא יברך קודם העטיפה ומ"ש מפל הברכות אלא נרא' דכ"ז הוא לפי הס"ד שבתוס' יבמות (ד' צ' רע"ב) דבעטיפה עצמה לא נעשית המצנה עדיין רק אח"כ ממילא נעשית המצנה ע"ש א"כ אם יברך קודם העטיפה ה"ל עובר כו' אבל לפי מסקנ' שם דבעטיפה נעשית המצנה וכשלושב בזה נעשית המצנה א"כ לכאור' אדרב' אם יברך קודם הלבשה ה"ל עובר לעשייתו כו' משא"כ אם יברך אח"כ אף שהמצנה נמשכת מ"מ לא הנה עובר (ואין לומר דאין פוסקי' כמסקנתם דאפקוה בשם קוש' על הש"ס ע"ש אף הנרא' בזה שהתוס' אזיל לשיטתם שבריש ערכין כתבו על הא דקטן היודע להתעטף כו' דצריך עטיפת הישמעאלים עטיפה גמורה וסוברי' כהגאונים שבטור שם).

א"כ אם נא' דסוברי' פאן דלא כמסקנתם ביבמות אלא סוברי' דאחר העטיפה נעשית המצנה ודאי ניח' מה שצווי לברך אחר העטיפה שלא יהי' גדול המעשה דעטיפה מפסיק

(פְּמוֹ דִּיבּוּר וצ"ע בְּזוֹה) בֵּין הַבְּרָכָה לְהַמְצָנָה פִּינוּן שְׁהַמְצָנָה לֹא נַעֲשִׂית עַד אַחַר גְּמַר עֵטִיפ' וְאִם סוֹבְרִי' פְּמִסְקָנ' דְּהַעֲטִיפָה מִשּׁוּם הַמְצָנָה מ"מ נִיח' מֵה שְׁצוּו לְבָרַךְ בְּשַׁעַת הַעֲטִיפָה (וְיִהְיֶה הַפִּי בְּהַתְחַלַּת הַעֲטִיפ').

שְׁקוּדָם הַלְבִישָׁה לֹא יִתְכוּ לְבָרַךְ שְׁיִהֵא הַלְבִישָׁה הַפֶּסֶק בֵּין בְּרָכָה לְהַעֲטִיפ' שְׁהִיא הַמְצָנָה כּו' פּנ"ל הַיּוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה אִם נֹא' פְּהַגְּאוּנִים שְׁצָרִיכ' עֵטִיפ' גְּמוּרָה פְּהִישְׁמַעְאֵלִי א"כ צָרִיךְ לְבָרַךְ בְּהַתְחַלַּת הַעֲטִיפ' (כּמ"ש בְּשׁו"ע מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּשֵׁם הַלְבוּש) אִךְ זֶה דְּוָחַק לְפָרֵשׁ פְּנוּנַת הַתּוֹס' שְׁבְּהַתְחַלַּת הַעֲטִיפ' יְבָרַךְ אֶלְא פְּנוּנָתוֹ דְּבַגְמַר הַעֲטִיפ' יְבָרַךְ פּנ"ל וְהַטַּעַם אַעפ"י שְׁיִכּוּל לְבָרַךְ בְּהַתְחַלַּת הַעֲטִיפ' מ"מ לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְקַבְּלָהּ בְּרָכָה בְּשַׁעַת שְׁעוּסָק בְּהַעֲטִיפָה וּבְטָרְדוֹת הַעֶסֶק לֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹתָהּ פְּרֹאֵי לְכֹן מְבָרַךְ בַּגְּמַר הַעֲטִיפ' וּמְקַרִי עוֹבֵר כּו' אֲבָל אֲנִי דְּנִקְטִינֵי עֵיקָר פְּהַפּוּסְקִי דְּהַעֲטִיפ' אֵינָה מְעִיקָר הַמְצָנָה וְעֵיקָר הוּא הַלְבִישָׁה א"כ תְּלוּי זֶה בַּד' הַתּוֹס' דִּיבְּמֹת הַגְּ"ל דְּלִפִּי ס"ד דְּבִשְׁעַת הַלְבִישָׁה וְהַעֲטִיפָה לֹא נַעֲשִׂה הַמְצָנָה פְּלֵל אֶלְא אַח"כ א"כ הִי רְאוּי לְבָרַךְ בְּשַׁעַת גְּמַר הַלְבִישָׁה פִּינוּן שְׁלֹאֲחַר הַלְבִישָׁה נַעֲשִׂית הַתְחַלַּת הַמְצָנָה א"כ הוּי שְׁפִיר עוֹבֵר לַעֲשִׂיָתָן אֲבָל לִפִּי הַמְּסַקְנ' שְׁם וּכ"פ בַּפ"ת וְכֹן עֵיקָר לְפֶסֶק הַלְכָה דְּבִשְׁעַת הַלְבִישָׁה נַעֲשִׂית הַמְצָנָה וְהַעֲטִיפָה הִרִי לְדִידֵן אֵינִי מְעִיקָר הַמְצָנָה פְּלֵל א"כ אִם יְבָרַךְ אַחַר הַלְבִישָׁה קוּדָם הַעֲטִיפ' נִמְצָא שְׁנַעֲשִׂית הַמְצָנָה פְּכָר וְלֹא הוּי עוֹבֵר לַעֲשִׂיָתָן א"כ מוֹטָב לְבָרַךְ קוּדָם הַלְבִישָׁה וְתִיכְף פְּשִׁלּוּבֵשׁ מִיָּד נַעֲשִׂה הַמְצָנָה פּנ"ל וְשׁוֹב רְאִיתִי בַּח"א שְׁכ' בְּשֵׁם הַרוּקַח וְז"ל פְּשִׁלּוּקַח הַטְּלִית לְהַתְעַטֵּף מְבָרַךְ כּו' וְדָחָה אוֹתוֹ מִפְּנֵי דְּבָרֵי תּוֹס' סְוֶפָה הַגְּ"ל אֲבָל לִפִּי הַגְּ"ל אוֹלֵי הַרוּקַח ס"ל דְּלֹא בְּעֵי עֲטִיפַת הַיִּשְׁמַעְאֵלִים וּכְמִסְקַנַּת הַתּוֹס' בִּיבְמֹת הַגְּ"ל לְכֹן צָרִיךְ לְבָרַךְ קוּדָם הַלְבִישָׁה (וְכֹן עֵיקָר פְּדַפְסָק בְּסִידוֹר הַגְּ"ל וּמִטַּעַם הַגְּ"ל) שׁוֹב מְצָאתִי בְּרַמְבַּ"ם פ"ב מֵה' צִיצִית פְּתַב בַּפִּי וְקוּדָם כּו' גַּם ע' בִּיאוּרֵי הַגְּ"א ז"ל שְׁגַם הַתּוֹס' דְּסוֹפָה מִיָּרִי בְּדִיעַבְדּ אוֹ בְּשַׁעַת ע"ש וְאַחַר זְמַן רַב רְאִיתִי בְּשׁו"ת שְׁאַגַּת אַרִי ס' ל"ב וְעִי"ש שְׁרוּב דְּבָרֵי מְסַפְּמִים לְדְּבָרֵינוּ וְכַנ"ל: סִימָן י (לִסִּי ז') צְהִלּוֹת הַבְּרָכָה וְנִילַת הַשְּׁלוּם לַכ"ק אַאמו"ר הַרַב הַגְּאוּן הַגְּדוֹל סִינֵי וְעו"ה.

גַּר אֶלְקִים חֲסִיד וְעַנְיֵי מְפִנְרָסָם כּו' מוּה' נְחֻמָּי נ"י: תּוֹרָה אֲבַקְשׁ מִפִּיהוּ בְּדָבָר שְׁעֲשִׂיתִי אֶאֱפָטוֹר עַל הַיָּד בְּמִקּוֹם הַנְּחַת תְּפִילִין וְהַמ"א בְּסִי' כ"ז סק"ו פֶּסֶק שְׁמֹנְתָר לְהַנִּיחַ עַל הַסְּמִרְטוּטִין מִטַּעַם בְּגַד אַחַר ע"ג.

אִךְ פְּתַב בַּסֵּק ח' בְּשֵׁם י"א דַּא"נ לְבָרַךְ מִטַּעַם חֲצִיצָה וְנִסְתַּפֵּק לִי בְּדְּבָרֵי דְּלַכְאוּר' בַּכּה"ג לִיכָא חֲצִיצָה דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּפ' לוֹה"ג (ל"ז.) (ד"ה לְקִיח'.

בְּתַחֲלַת דְּבָרֵיהּ. דְּבְּדָבָר הַפְּרוּךְ בִּיָּד לֹא שְׁיִיךְ חֲצִיצָה וְלֹא דְּמִי לִישְׁשַׁכְר דְּפִרְש"י מִשּׁוּם חֲצִיצָה דְּגָמִי פְּרַךְ בִּיָּדוֹ הֵתָם מִשּׁוּם בְּזִיוֹן קְדָשִׁים כּו'.

וְאִךְ דְּהֵתָם חֲזָרוּ וְטָרְחוּ בְּתִירוּצִים אַחֲרֵים אֲבָל הִרִי מְבוֹאֵר שְׁם טַעַם הַחֲזָרָה. דְּהַסוּדָר לֹא בְּטַל לְהַיָּד פְּדַמִּינִי רְאִי מִמָּה דְּדַחֲזִי תַלְמוּד' בְּיוֹמָא (ב"ח).

(מְזַרְק לְתוֹף מְזַרְק מְרַגֵּל חֲבִירוֹ דְּלֹא מְבַטֵּל עִי"ש וַא"כ מוּכַח לְהַדְּנָי דְּהִיכִי דְּבַטֵּל לִיכָא חֲצִיצָה בְּכַרְךָ בִּיָּדוֹ וּבַנְד"ד דְּהַסְּמִרְטוּטִין בְּטַל לְהַיָּד דְּלֹא יְכוּל לְהַסִּיר לִיכָא חֲצִיצָה: וְכֵר מִן דִּין נִרְאֶה דִּי"ל דְּגַם בְּמִסְקָנ' לֹא נָדוּ הַתּוֹס' מְסַבְּרָא הַרְאִישׁוֹנָה הַגְּ"ל דְּהִרִי גַם מִתַּחַן

שְׁנֵדוּ הַתּוֹס' מִסְבָּר' הָרֵאשׁוּנָה מִשׁוּם הַדִּיחוּי מֵאֲזוּב לֹא נִסְתַּר בְּזֶה כָּלֵל בְּעֵצָם הַסְבָּר' דְּכַרְף בֵּיז לֹא שְׁיִיף תְּצִיבָה דְּהָרֵי עֵינֵק הַסְתִּיר' וְהַקְוִשׁ' מֵאֲזוּב רַק עַל אֲגָד בְּלוּב דֹּא מִשׁוּם תְּצִיבָה (דְּאִפִּי לְרָבָא רַק מִשׁוּם דְּנִנְאוּתוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ) אֲבָל בְּסוּדָר הַכְּרוּף בֵּיז אֵין מֵאֲזוּב לְהוֹכִיחַ לְהִיפּוּף וְעַדִּין יֵשׁ לְקִינִים דְּלִיפָא תְּצִיבָה אֲלֵא שְׁמַמִּילָא מוֹכַח דְּאֵין לְחַלֵּק וְהַדְק"ל מ"ש הָא מְהָא אֲבָל אֵין סְתִיר' מְזַה לְהִיפּוּף ג"כ וּא"כ מִמָּה שְׁהִבִּיאוּ מִיּוֹמָא הַנִּזְל' לְדַחוּת תִּירוּץ הַב' שָׁם.

דְּהִיכִי דְבִטְל לִיפָא תְּצִיבָה מִשָּׁם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כְּסָבְרָא הָרֵאשׁוּנָה דַּר"ל דְּדַחֵי מְרַגְל תְּבִירוֹ הֵינּוּ דְּנִקְא רַגְל דִּישׁ דַּעַת תְּבִירוֹ וּבְנֻדָּי אֵינוֹ מְבַטֵּל כַּדְמ' מְרַשׁ"י שָׁם (וְה"נ ע"ג כְּלִי בְּרוּר לְנוֹ שְׁנֻדָּי אֵינוֹ מְבַטֵּל דְּנִתְקָלִים בּוֹ כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ צ"ג ד"ה וְיָכוּל) מִשֶּׁא"כ מְזַרְק דְּתִלוּי בְּדַעַתוֹ וְתִלִּינוּ דְּמִסְתַּמ' מְבַטֵּל דַּא"ל"כ לְמָה עוֹשֶׂה זֹאת וְסְמְכִי עַל סַתְמ' דְּמְבַטֵּל וְלִיפ' תְּצִיבָה וְעַכ"פ יֵשׁ לוֹמַר דְּבְמִזְרַק סְפַק בֵּינוֹ דְּאֵין זֶה רַק סַתְמ' וְע"כ סְפַק וְל"ד לְרַגְל דְּנֻדָּי אֵינוֹ מְבַטֵּל וְלִיפ' סְפַק אֲבָל יוֹבֵן עַכ"פ דְּהִיכִי שְׁנֻדָּי בְּרוּר לְנוֹ שְׁמַמִּילָא לִיכ' תְּצִיבָה כָּלֵל וּמַעַתָּה לֹא נִשְׂאָר בְּסְפַק רַק בְּמִזְרַק דְּאֵין בְּזֶה הַקְוִלָּא וְהַסְבָּר' דְּכַרְף בֵּיז אֲבָל בְּסוּדָר דְּכַרְף בֵּיז דְּקִיל בְּזֶה דְּבַכָּה"ג ל"ש תְּצִיבָה וְהֵינּוּ דְּסְמְכִי בְּזֶה גַם עַל סַתְמ' דְּמִילַת' שְׁמִסְתַּמ' מְבַטֵּל (וְל"ד לְרַגְל דְּנֻדָּי אֵינוֹ מְבַטֵּל) וְהַשְׁת' לִיכ' לְדַחוּת מֵאֲזוּב.

דְּמִיירֵי בְּאֲזוּב שְׁכַרְף בְּמִתְפַּנּוּן לְשָׁם כְּפֹדֵי לְהַאֲרִיכוֹ וּמִנְכַּרְח הוּא לְזֶה דְּבִלֵּא"ה א"א לְהַגִּיעוֹ לְמִים וְע"כ פְּשׁוּט וּבְרוּר שְׁנֻדָּי מְבַטֵּל דּוּגְמ' דְּאִמְרוּ בְּנִבְחִי (כ"ד.) גְּבִי אֲבָן דְּנֻדָּי דַּעַתוֹ לְחַבְרָה עִי"ש וְלִכֵּן לִיכ' תְּצִיבָה אִפִּי כְּרַף בְּאֲזוּב דְּבַכָּה"ג שְׁפִיר מוֹכַח מְהָא דִּיּוֹמָא דְּלִיפ' תְּצִיבָה כַּנ"ל.

וְל"ד לְאֲגָד דְּלוּב דַּס"ל כַּמ"ד לְלוּב א"צ אֲגָד וְיָכוּל לְהַחְזִיק הַד' מִינִים בֵּיזוֹ בְּלֵא אֲגָד (וְכַמְשִׁית לְקַמֵּן אִי"ה) וְעַכ"פ אֵינוֹ מְנַכַּרְח לְזֶה כְּמוֹ בְּאֲזוּב וְאֵין בְּזֶה הַנֻּדָּי שְׁדַעַתוֹ לְבַטֵּל אֲבָל בְּכַרְף בֵּיז דְּאִיפ' הַסְבָּר' דְּבַכָּה"ג ל"ש תְּצִיבָה סְמְכִי עַל סַתְמ' שְׁמַמִּילָא וְלֹא נִסְתַּר כָּלֵל מֵאֲזוּב סְבָרְתָם הָרֵאשׁוּנָה וּמָה גַם דִּישׁ לוֹמַר דְּמִזְרַק דּוּמָה יוֹתֵר לְכַרְף בֵּיז.

דְּנוֹתָן מְזַרְק הַעֲלִיוֹן לְתוֹף הַחִיצוֹן וּמְקַבֵּל הַעֲלִיוֹן ע"י הַחִיצוֹן שְׁבִיזוֹ וְהוּי כְּכַרְף בֵּיז וְכִינוֹ דְּלֵא נִשְׂאָר בְּלִשׁוֹן תִּיקוֹ וְסְפַק י"ל דְּהִכִּי קִי"ל וְכ"ש לְמ"ש הַכ"מ בַּה' בְּהַמ"ק פ"ה הִי"ט גְּבִי אֲבָן שְׁנֻדָּלְדָּה דְּאֵין זֶה רַק לְעַנְנֵן לְכַתְחִי' אֲבָל לֹא לְעַנְנֵן דִּיעֵבַד דְּכִינוֹ דְּלֵא אִיפְשִׁיט אֵין לְפִסּוֹל מְסַפַּק עִי"ש וּא"כ כ"ש הָכָא בְּסוּדָר דְּבִטְל וְלִיפ' תְּצִיבָה וּא"ל דְּבְמִזְרַק דְּהוּי מִין בְּמִינוֹ בְּטַל מִשֶּׁא"כ סוּדָר וְיָד (וְלוּב) דְּמִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ דְּלֵא בְּטַל ז"א דְּהָרֵי הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ הַנִּזְל' כְּתַבּוּ בְּהִדְדִי דְּסִיב בְּמִזְרַק דְּאֵינוֹ מִינוֹ נְמִי בְּטַלִּי עִי"ש: וּבִיּוֹתֵר נְפִלְאוֹת בְּעִינֵי מָה זֶה מְקוּם דִּיחוּי כָּלֵל מְהָא דְּאֲזוּב לְתַחֲזִילַת דְּבִרְיָה'.

דְּבְאֲזוּב הָרֵי מִיירֵי שְׁאוּחַז בַּחוּט לְמַעְלָה שְׁלֵא בְּמְקוּם חִיבּוּרוֹ לְאֲזוּב וְהוּי בֵּית יָד מְמַשׁ. וּא"כ שְׁפִיר יֵשׁ לְחַלֵּק בְּאֲזוּב דְּמִיירֵי בְּבֵית יָד ע"כ לִיפָא בְּכַלְחִיצָה גְּוּוֹנֵי אִפִּי בְּכַרְף בְּאֲזוּב.

מִשֶּׁא"כ בְּאֲגָד דְּלוּב דְּמִיירֵי שְׁאוּחַז בְּמְקוּם חִיבּוּרוֹ לְלוּב ע"כ קֵא' רַבָּה דִּישׁ תְּצִיבָה וּבְסוּדָר דְּכַרְף בֵּיז קִיל בְּזֶה דְּלֵא שְׁיִיף תְּצִיבָה אִפִּי שְׁאוּחַז בְּעֵצָם הַלוּב. וְכַתְחִילַת דְּבִרְיָהּ וְשׁוּם דִּיחוּי מְעִיקָר' לִית' כָּלֵל מֵאֲזוּב.

דע"כ מיייתי עלה מאזוב. דלרבה הי' לומר גם בבית יד איכ' עכ"פ משום לקיח' ע"י ד"א אף דמודה דליכ' חציצה.

וכמו בכרף ביד. ולפי"ז יש לתמוה על התוס' שגם במסקנ' למה הוצרכו לאוקמי בגונוי דחיק' דבסודר מייירי נמי שעשה פעין בית יד שזה דוחק גדול בלשון הגמ': תיפוק לי' דבלא"ה שפיר יש לחלק פנ"ל וא"ל משום רבא איצטרך לי' דהביא ראי' מאזוב לכרף ביד.

דיש לומר דל"ד דאזוב דמייירי בבית יד הוי לקיח' תמה משא"כ בכרף ביד. לכן מוקי דה"נ מייירי פעין בית יד.

אבל נרא' דז"א חדא דהתוס' עיקר' לפרושי מילת' דרבה אמתא דמחלק בסודר מאגד דלולב. ובה הפל ניח' פסקר' הראשונה פנ"ל ומשום הא דאזוב דקשה לרבא הי' להתוס' לאקשוני ונתרוצי במילת' באפי נפשי' ולא לעשות עירובי פרושיות ועוד דלפי ה"ל גם לרבא ניח' דנרא' פשוט דהחילוק שביניהם וסברתם דפליגי דרבה ס"ל דאפי' במקום דליכא חציצה עכ"פ ס"ל דיש משום לקיח' ע"י ד"א דהרי הוא לוקח בד"א ואינו אויזו בידו ממש וכיון דחזינו בכרף ביד דס"ל דליכ' חציצה עכ"פ ס"ל דיש משום לקיח' ע"י ד"א א"כ בהכרח צ"ל דה"נ ס"ל גם בבית יד ממש דאין סברא לחלק ביניהם לדידן וכמ"ש גם התוס' בהדנ' דלרבה גם בבית יד ממש יש משום לקיח' ע"י ד"א ע"ש.

ורבא ס"ל דכל מקום דליכא חציצה חשבינו לי' פאויזו בידו ממש וממילא הוי לקיח' תמה וממילא ה"נ ס"ל גם בכרף ביד ובין לרבה ובין לרבא שניהם דומים זה לזה ממש לכל מר פדאית לי' (וזה מוכח נמי ממה דבעי התוס' שם לאוקמי הסברא דכרף ביד ל"ש חציצה גם לרבא והא דגבי יששכר שפרף ידו כו' כתבו א"נ דל טעמין דחציצה נענש משום בזיון קדשים.

ואם לרבא גם בכרף ביד דליכא חציצה יש משום לקיחה ע"י ד"א. א"כ יותר ה"ל להתוס' לתרץ א"נ דל טעמין דחציצה נענש משום לקיחה ע"י ד"א א"ו דלרבא ליכא למימר פן דלדידה פל מקום דליכא חציצה כמו בכרף ביד ממילא הוי נמי לקיחה תמה ולרבה באמת י"ל ביששכר דנענש משום לקיחה ע"י ד"א.

ולכן התוס' כ' זה רק לרבא) ולכן מיייתי רבא ראי' מאזוב לדחות עיקר סברת רבה דהיכא דליכא חציצה עכ"פ איכא משום לקיחה ע"י ד"א. והא חזינו מאזוב דאינו פן וה"נ בכרף ביד פיון דלשניהם דא ודא אחת היא פנ"ל ושפיר מיייתי ראיה מזה על זה ולא הנה צריף להתוס' במסקנ' לדחוק ולצאת מפשטות לשון הגמ' וצ"ע לכאור': גם על תירוץ הב' שם דמחלק בין אגד הצריף ללולב שיש חציצה לאין צריף דליכא חציצה.

הוא תמוה לכאורה דמאיזו טעם הנה להתוס' הס"ד לומר פן גם. יתחייב בלי שום ראיה ובפשיטות כ"כ דסברת הפשיטות הוא בודאי להקפוד בכ"מ דבצריף דשייף בטיול ליכא חציצה משא"כ באין צריף וכמ"ש הט"ז בס"י צ' סק"ה לבאר פנונת התוס' גופ' בפרכות (ה'.

(לחלק תיב' וארון בבהכנ"ס שיהם לצורך התפלה בבהכנ"ס בטל לבהכנ"ס וליכא חציצה משא"כ מטה כו' ע"ש. ועוד הלא עיקר פנונת התוס' להביא ראי' דבאינו צריף איכא

תְּצִיָּצָה א"כ לְמָה הַנְּצָרְכוּ לְהִבְיָא כָּלל הַאִיבְעִיָּא דִּיּוֹמָא גַּבֵּי מְזַרְק תִּיפּוּק לִיָּה לְהִבְיָא רַב מִמֵּתְנִי דְּזִבְחִים הָא דְרַגְלָא חֲבִירוּ לְחוּד דְּמִשְׁם לְחוּד מוֹכַח שְׁפִיר דְּבִאִינוּ צְרִיָּה כְּמוּ רַגְלָא יֵשׁ תְּצִיָּצָה וְגַם מ"ש דכ"ש הוּא כו' אִינוּ מוֹכֵן מֵאִין מוֹכַח מִשְׁם דְּבִנְה דְּסוּדָר יִהְיֶה כ"ש כו': וְהִנֵּה רְאִיתִי בִּס' פְּפוֹת תְּמָרִים בְּסוּפָה שְׁם שְׁהַקְשָׁה ג"כ עַל ד' הַתּוֹס' דְּמֵהָא דְּאִזּוּב דְּנִסְתַּר תִּירוּץ הַב' הַנִּלְדָּה דְּבִאִזּוּב מִיָּרִי ג"כ בְּצְרִיָּה דְּהִיָּה קֶצֶר וְצְרִיָּה לְהִאָּרִיכוּ כו' וְדוּמָה לְאָגֵד שְׁלֵא יִתְפָּרְדוּ הַמִּינִים וְקִי"ל בְּאִזּוּב דְּלִיכָא תְּצִיָּצָה.

וְתִירֵץ דְּבִאִזּוּב הַחוּט שְׁאִינוּ לְעִיָּקָר הַכְּשֵׁר מְצִנְתוּ כָּלל לֹא מְקַרֵי צְרִיָּה. וְר"ל דְּהוּא רַב לְצוּרָה עֲצָמוּ שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְמִים וְיָכוֹל לְחַתּוּף פִּי הַשְּׁפוּפָרַת כו' ע"ש.

וְנִפְלְאֵתִי ע"ז דְּאָדְרָב' לְפִי"ז יְהִי הַתְּמִין יוֹתֵר מְקוּיָּמָת. דְּלִפִּי"ז כ"ש בְּאָגֵד דְּלוּלָב לֹא מִיָּקָרִי צוּרָה הַמְצָנָה דְּהָא ס"ל כמ"ד לולב א"צ אָגֵד כְּפִרְש"י שְׁם וּא"כ אִין הָאָגֵד לְצוּרָה הַמְצָנָה כָּלל וּמְוָכָשֵׁר לְמְצִנְתוּ בְּלֹא אָגֵד לְגַמְרֵי דִּיכּוֹל לְהַחְזִיק הַד' מִינִים בְּיָדוֹ וְלֹא יִתְפָּרְדוּ דְּהַחוּשׁ לֹא יִנְכַחֵשׁ דְּלַעֲנֵן גּוּף צוּרָה הַמְצָנָה שְׁלֵא יִתְפָּרְדוּ הַמִּינִי לְחַבְרָם בְּהַחְזִיקָתָא כַּח הַיָּד יוֹתֵר חֲזָק וְכָמוּ שְׁיַחְבְּרָם ע"י ד"א דְּאָגֵד.

רַב שַׁע"י אָגֵד נָקַל לְעֲצָמוּ לְבִלְתִּי תַת פָּחוּ לְזָה מִשְׁא"כ בְּיָדוֹ צְרִיָּה לְהוֹסִיף פָּחוּ וְאִינוּ לְזָה וּא"כ הוּא לְצוּרָה עֲצָמוּ בְּלִבְד וְלֹא לְצוּרָה הַמְצָנָה כָּלל וְדוּמָה זֶה מִמֵּשׁ לְסִבְרָתוֹ בְּאִזּוּב דִּיכּוֹל לְחַתּוּף פִּי הַשְּׁפוּפָרַת וְה"נ הָאָגֵד אִינוּ לְצוּרָה הַמְצָנָה דִּיכּוֹל לְהַחְזִיק בְּיָדוֹ ג"כ לְכַה"פ כו' ע"י אָגֵד.

וְנִשְׁאָר הַקּוּשְׁלִי יוֹתֵר חֲזָקָה דְּמֵאִזּוּב מוֹכַח דְּבִצוּרָה כְּזֶה לִיכָא תְּצִיָּצָה. וְנִרְאֶה לְפַעַנ"ד לְפִרְשׁ דִּישׁ לומר דְּכּוֹנֵנַת הַתּוֹס' לְחַלְק בְּאִנְפוֹן הַצְרִיָּה.

וְהוּא בְּהִיפּוּף מְדַבְּרִיו דְּבִאִזּוּב הָרִי מְוָכָרַח הוּא לְעֲשׂוֹת אִיזוּ תִיקוּן עכ"פ כְּדִי שְׁיִהְיֶה יָכוֹל לְקַיֵּים הַמְצָנָה אוֹ לְחַתּוּף פִּי הַשְּׁפוּפָרַת וְכַה"ג עכ"פ הוּא מְוָכָרַח לְאִיזוּ תִיקוּן כְּדִי שְׁיִהְיֶה בִּיכּוֹלְתוֹ לְקַיֵּים הַמְצָנָה דְּבִלֹא שׁוּם תִיקוּן אִין שׁוּם מְקוּם כָּלל שְׁיִהְיֶה בִּיכּוֹלְתוֹ לְקַיֵּים הַמְצָנָה וּא"כ אַף דְּהֵאִזּוּב מִצַּד עֲצָמוּ מְוָכָשֵׁר לְמְצִנְתוֹ.

עכ"פ הַתִּיקוּן שְׁעוֹשָׂה מִיָּקָרִי צוּרָה לְהַמְצָנָה מִמֵּשׁ מִשְׁא"כ בְּאָגֵד דְּלוּלָב שְׁלֵא יִתְפָּרְדוּ הַמִּינִי הוּא רַב צוּרָה עֲצָמוּ בְּלַחוּד דְּאִין בְּזֶה שׁוּם צוּרָה לְהַמְצָנָה כָּלל דְּגַם בְּלִי שׁוּם תִיקוּן נְגַמְרֵי יָכוֹל לְהַחְזִיק בְּיָדוֹ כַּנִּלְדָּה ע"כ צוּרָה עֲצָמוּ שְׁלֵא מְעַנֵּן הַמְצָנָה לְגַמְרֵי אִנְפוֹן צְרִיָּה כְּזֶה הוּא חֲסָרוֹן וְהוּי תְּצִיָּצָה מִשְׁא"כ סוּדָר בְּיָד דְּלֹא בְעֵי לולב וְר"ל דְּאִין בְּזֶה שׁוּם צוּרָה גַם לְעֲצָמוּ כָּלל א"כ אַף דְּאִינוּ גַם לְצוּרָה הַמְצָנָה ג"כ אֲבָל כִּינּוֹן שְׁאִין בּוֹ גַם צוּרָה עֲצָמוּ שְׁלֵא מְעַנֵּן הַמְצָנָה חֲשָׁבִינּוּ לִי כְּאֵלוֹ אִינוּ וְכִלִּית' דְּמִי וְאִינוּ חוֹצֵץ דּוּגְמ' דְּהוּי ס"ד בְּגַמ' דְּזִבְחִים (י"ח) גַּבֵּי בְּגָדִים מְרוֹשְׁלִין יִתֵּר כְּמֵאן דְּלִית' דְּמִי וְאִח"כ חֲזָרוּ הַתּוֹס' מְזֶה דְּהִדִּין הוּא לְהִיפּוּף.

דְּבִצְרִיָּה אִפִּי רַב לְעֲצָמוּ לִיכָא תְּצִיָּצָה וְבִלֹא צְרִיָּה כָּלל גַם לְעֲצָמוּ כ"ש דְּהוּי תְּצִיָּצָה וְנִהוּ הוֹכִיחוּ מֵהָא דִּיּוֹמָא דְּהֵתָם בְּמְזַרְק לְתוּף מְזַרְק הַסְּפָק הִי דְּכִינּוֹן שְׁאִינוּ לְצוּרָה סִיּוּע: הַמְצָנָה כְּפִי הַתּוֹס' שְׁם דְּמִיָּרִי שְׁאוּחַז לְמַטָּה בְּשׁוּלְיוֹ ע"ש.

אוֹ דִּילְמָא כִּינּוֹן דְּעכ"פ זֶה לְצוּרָה עֲצָמוּ בְּנִדְאִי דְּעוֹשָׂה כֵּן בְּמִתְפָּנִין לְשֵׁם כְּפֶה מְסַתְּמ' יֵשׁ לוֹ צוּרָה כְּזֶה וְלֹא הוּי תְּצִיָּצָה. וְכַעֲי לְמִיפְשֵׁט מְרַגְלָא חֲבִירוֹ דְּג"כ מִיָּרִי בְכַה"ג.

ונדחי רגל חבירו דלא מבטל ור"ל דרגל גרוע יותר דאפי' נא' שיש לו צורך עצמו ג"כ לא מהני. פנין דחבירו נדאי ברור שלא מבטל ע"כ נשאר כמו בלי שום צורך כלל.

וא"כ סודר דמיינרי נמי שאינו פורה על היד במתפנין דפרש"י בסודר שבין כתפיו עי"ש ולכאור' למה פי' פן רש"י ומאי נ"מ בזה אלא נרא' דר"ל שאינו עושה פן במתפנין רק שאוחז בסודר שגבי היד שהוא לבוש בו ממילא בלי שום פנונה ובלי שום צורך וא"כ יש לדמות לרגל דלא מבטל ולא למזרק (דמיינרי שעושה במתפנין).

וא"כ אחר ההנחה של הך תירוץ דנחליט באגד דאפי' שיש בו צורך עצמו דשייך בזה ביטול פנ"ל אעפ"כ נא' דהוי חציצה פנין שאינו לצורך המצוה פנ"ל א"כ כ"ש באינו צריף כלל גם לעצמו דלא שייך ביטול ויותר גרוע פשיט' דהוי חציצה וניח' דקא' כ"ש כו'.

ולפי שהקושף' על סודר מהא דרגל הוא דוקא אחר הקושף' על אגד דלולב מהא דמזרק פנ"ל לכו הוצרך התוס' להביא ממזרק ומרגל. וא"ש: ומעתה דשפיר חזרו מתירוץ הב'.

ולא סמכו רק על מה שתיקצו במסקנ' דבאזוב מיינרי בבית יד. נדאי יתיה קשה טוב' דלפי"ז למה נדו מתחילת דבריהם.

דכלום חסר עתה סברא הראשונה דבדבר הכרוף ביז לא שייך חציצה. דעתה שום סתיר' ליכ' בזה דמאזוב שהי' הקושף' על אגד דלולב הרי ל"ד דבאזוב מיינרי בבית יד ובאגד מיינרי בחיבורו בלולב.

ובסודר הכרוף ביז אף במקום חיבורו ללולב לא שייך חציצה פנ"ל וגם מרגל חבירו דהיכי דליכא צורך כלל יש חציצה מזה הי' הסתיר' על כרוף ביז רק לפי תירוץ הב' אבל אין סתיר' מזה לתחילת דבריה' דבאמת ר"ל בסברא זו דבכרוף ביז ל"ש חציצה אפי' בלי שום צורך כלל ואחר שחזרו מתירוץ ב' הלא נשאר סברא הראשונה טוב' פנין שמאזוב ליכא סתיר' כלל וא"כ קשה ממילא למה מוקי גם בלולב מיינרי בבית יד דלרבה עכ"פ נדאי לא צריף לזה וכנ"ל ולכן נראה דיש לומר דבאמת אחר שחזרו התוס' מתירוץ הב' פנונתם להשאר בהא דסודר על סברתם הראשונה.

והא דפירשו בסודר כמין בית יד לא קאי כלל על כרוף ביז. אלא מילת' באפי' נפש' היא וקאי על כרוף סודר בלולב כעין בית יד בלא אגד כמ"ש פן הב"ח בסי' תרנ"א להדני' עי"ש.

ונרא' דלמד פן הב"ח משום דמהא דמזרק יהי' עדיין קשה על אגד דלולב דבשניהם עושה במתפנין לצורך עצמו ושייך פנ"ל ולכן פי' פנונת התוס' לחלק דבמזרק צורך עצמו הוא כדי לסייעו בקבלת המזרק.

משא"כ באגד שאוגדו כדי שלא יתפרדו הפיני'. ר"ל שיהי' נקל לעצמו בהחזקה פנ"ל אבל אין זה מסייעו בקבלת הלולב ע"כ חוצץ ולכן הוצרך לפרש שפנונת התוס' באמרו שעשה כמין בית יד ר"ל לאשמעין דגם כשכרוף סודר על הלולב בלא אגד כעין בית יד דאפי' שהוא במקום חיבורו ללולב מעט.

דינו כבית יד ממש משום דאז מסייעו ללקיחת הלולב כמו במזרק ממש. ולא בית יד ממש קא'.

רק לשלול אגד בלולב דלא מהני פנ"ל ועי"ש בדבריו שמוכן פכל הנ"ל אבל לא קאי זה על סודר דגמ' שם אלא באפי נפש' קא' התוס' ולכן מסיק אבל בכורף סודר על היד דליכא חציצה אפי' דאין הסודר מסייעו כו' עי"ש והיינו טעמו פכל הנ"ל דמצד סבר' הראשונה לא שייך חציצה ר"ל אפי' בלי שום צורך פלל וליכ' שום סתיר' על סברא הראשונה וכו"ל: אמנם אף שרא' דבמסקנ' חזרו מסברא הראשונה.

עכ"פ מבואר שהוא מטעם דמייירי באינו צריף ולכן לא בטל והוי חציצה מוכח להדי' דבצריף ואיכא ביטול ליכא חציצה ועכ"פ בכרף בידי לכל הסברות שם. ונראה דבכה"ג מייירי הר"ן שכ' המ"א בשמו בסי' תרנ"א סק"ו דס"ל דבכרף בידי יצא וליכא חציצה וכו' הטעם דבטל לידו עי"ש וזהו ההיפוך ממסקנת התוס' ויש לומר דכוננתו דהר"ן מייירי בגונא דצריף.

ואז באמת בכה"ג גם להתוס' פו. וזהו דכ' טעם דבטל דבצריף שייך הסברא דבכל פנ"ל (לבד דיותר יש לומר דמזה מוכח דמפרש פסבד' הראשונה דתוס').

ולכן גם בנד"ד דהסמךטוטין צריף להיד ושפיר בטל דאינו יכול להסיר וליכא חציצה ובהדי' מצינו בכה"ג בנט"י ברע"י שעל המפה ואינו יכול להסיר דבטל להיד וליכא חציצה (וע' ט"ז סי' קס"א סק"ד ומ"א סי' קס"ב סקי"ח וש"ע אא"ז רבינו ז"ל שם סקט"ו) ובאמת גם ביששכר דכתבו הטעם דנענש משום בזיון כו' משמע דאי משום מפה לא הי' נענש וה"נ דכונת' בנד"ד נעוד דלכאור' ראי' מזבחי' (י"ט) פהו שלקה באצבע כורף גמי ומפקינן אף חציצה ליכא מהא דא' שם ופליגא דרבא דפחות מג' על ג' אין חוצצת.

וכן פ' הראב"ד פ"י מהכ"מ עי"ש. ונראה דיש לומר דטעמו של הראב"ד דכיון דמייירי בלקה ואיכ' מפה וצריף להגמי ע"כ בטל להיד וליכא חציצה פנ"ל דגם ביששכר יש לומר דבכה"ג לא הוי חציצה פנ"ל.

מכל זה הי' נרא' לכאורה דיש להחליט דהי"א שבמ"א לאו למעשה איתמר. מיהו אף להי"א שבמ"א.

אף בנד"ד יש לומר מטעם אחר דצריף לברף דכיון דרוב התפילין על הבשר ומיעוט על הסמךטוטין אפשר דבכה"ג גם להי"א ליכא חציצה וצריף לברף. וכמו בכ"מ דאזלינן בתר רוב ולכאור' ראי' לזה מזבחי' (כ"ד) רגלו אחת על הפלי ורגלו אחת על הרצפה כו' רואין פל שאלו ינטל הפלי כו' יכול לעמוד כו' עבודתו כשרה כו' והיינו דאין חוששין משום חציצה שעל מקום המיעוט וכ"כ רמ"א בשם האגודה סי' תרנ"א סק"ז דאין להסיר הטבעת הואיל ואין פל היד מכוסה עי"ש.

והב"ח והט"ז תמהו עליו מ"ש מאגד שעל הלולב דאפי' מיעוט מעכב והט"ז סק"ז הוסיף לתמוה דהתוס' שם (ד"ה פ') כתבו ואע"ג דה"נ הוי חוצץ לאגד ומקצת בלא חציצה וקא קפיד רבה כו' עי"ש. ולא הבנתי הקוש' מעיקר'.

דאָדערב' פּינן ד'מדקדק התוס' בלשונו ומקצת בלא תציצה משמע להדי' דרק על מקצת בלא תציצה קפיד רבה (והיננו פּינן ד'רוב בתציצה ואזלינן ב'תר רוב) אָבּל להיפּוּף מקצת בתציצה ורוב בלא תציצה משמע דגם רבה לא הי' מקפיד (כמו התם גבי בהמה מבכרת דמשמע נמי דבהיפּוּף אם הי' רוב רחם בלא תציצה ומקצת בתציצה (אפי' בא"א לצמצם) לא הי' פּרייף הגמ' בבכורו' (ט) משום תציצה פּלל).

א"כ פשוט דיש לומר דזהו החילוק מאגד דלולב דהתם מיירי דרק מקצת בלא תציצה ובזה קפיד רבה כד'התוס'. משא"כ בטבעת שעל האצבע דמיירי על מקום מיעוט בידי ורק מקצת בתציצה זהו טעמו של האגודה דמתיר וכ"ז פתבתי בדעת קלה ושעה קלה בני עיון יען ידעתי כי עירום אנכי ואחבא.

והנני עומד ואשמע מה יצנה אדוני איך לעשות למעשה: בנה המצפה להתכבד בתשובה שלמה משתחנה ויוצא דובער ליב גינצבורג תשובה. אהו' בני חביבי שי' מה שפתבת לפקפק על המ"א מדברי התוס' דפ' לוח"ג (ל"ז).

(.

שפתבו בתחלת דבריה' דבדבר הכרוף בידי לא שייף תציצה הגה עם היות שיפה פלפלת ורואין הדברים כו' ומה גם שלדעת הב"ח בסי' תרנ"א שגם במסקנ' לא נדו התוס' מסברא זו מ"מ פּינן שפתוס' דפסחים (נ"ז).

(ויומא (נ"ח.) ונבחים (כ"ח.

(החליטו להיפּוּף (וכ"כ המרדכי פ' לוח"ג בשם ר"י) ודאי מסתבר יותר כד' הט"ז שם ש'התוס' דפ' לוח"ג לא פתבו פן מתחיל' כ"א מתוך הדוחק אָבּל במסקנתם שתייצו דהתם מיירי בשעשה פּמין בית יד כו' (שזהו פּדבריהם במקומו' ה"ל) א"צ שוב לדחוק בההיא דיששכר פּרף ידו כו' אלא דבכה"ג פסול משום תציצה כפרש"י בפסחים שם וכד' התוס' שם ושם.

וכן נראה שתפס הב"י שם בד' התוס' ה"ל (שלקן לא הביא פּלל ראש דבריהם). וכן המ"א שם (מדלא הביא בסקט"ז כ"א בשם הר"ן).

ומה שפתבת מדברי הר"ן שבמ"א שם. ע' פּר"ן שם דלא כ"כ כ"א דנקא גבי לולב דלית לן קרא לפסול תציצה אלא דהאיסור הוא רק משום דלא הוי לקיחה תמה.

והוי פתציצה ולא משום תציצה ממש כו' ומסיק בהדי' דלא פסלינן משום תציצה (ממש) אלא היכא דאיכא קרא פטבילה כו' וכתפילין כו' משמע בהדי' דבתפילין פסול גם בכרוף ידו (וכן ברטי' שעל המפה וכמו גבי טבילה דמשנה שלמה היא פ"ט דמקנאות מ"ב וטוש"ע יו"ד סי' קצ"ח ס"י).

וממילא נ"ד לרטי' דנט"י דליכא קרא ולפי"ז גם מראש דברי התוס' דפ' לוח"ג ג"כ אין ראי' פּלל לתפילין דיש לומר דלא כ"כ כ"א גבי לולב וכן גבי עבודה דג"כ ליכא קרא ממש רק מדכת' ולקח הפהן כדפרש"י במקומות ה"ל (הרי זה פּלולב) וכדברי הר"ן ובר מפל דין פּינן שבשו"ע שם גבי לולב פתב בכרוף על ידו י"א דלא יצא ולא הביא פּלל דברי החולקי' אעפ"י שכ' בלשון י"א משמע דכן הלכה וכ"כ הפ"י שם.

עלה ע"ד לפקפק בדברי המ"א מצד אחר והוא דלכאור' למד ה'א דלא יברך על תש"י מצד הספק (אי פהרא"ש אי פהרשב"א) ממ"ש רמ"א בספק דתש"ר ויש לומר דלא דמי חדא דהמענין בד"מ יראה דצירוף לזה הא דלכמה פוסקי' בסי' כ"ה א"צ לברך פלל על של ראש בךלא שח עי"ש משא"כ פאן בתש"י ליפא צירוף פנה ועוד דבתש"ר אם נא פהרא"ש ונהרי היא פאלו אינה אם יברך עלי' ברפת על מצות (למנהג רמ"א) הרי זה ברכה לבטלה ממש שנהרי פבר בירך על תש"י להניח וסגי בהכי לתש"י לפ"ד רמ"א סי' כ"ו (דלא ס"ל פתשו' ר"י הלוי בט"ז סי' כ"ה סק"ו) משא"כ פשהספק הוא בתש"י אף אם נא פהרא"ש וה"ה פאלו אינה אין ברפת להניח שיברך עלי' לבטלה ממש שנהרי ברכה זו קאי נמי על תש"ר (לכ"ע דלמנהג רמ"א תש"ר צריכ' שתי ברכות ולמנהג שלנו כהב"י הרי אין מברכי' על ש"ר פלל רק יוצאי' בברפת להניח שיברך על תש"י) ואין פאן כ"א חשש הפסק בלבד להרא"ש ול'א חמיר פולי האי ואעפ"י שהפסק בין ברכה לבין התחלת עשיית המצוה מעפב גם בדיעבד כדקיי"ל בכ"ד (וכדא' גם פאן שח מברך שתיים כו') וא"כ לכאור' הרי עסק הנחת התש"י להרא"ש שאין בה מצוה הרי זה הפסק בין ברפת להניח לבין התש"ר והיה צריך לחזור ולברך על תש"ר וממילא ברכתו על תש"י הי' לבטלה ממש לפי"ז ז"א (חדא דהא דהפסק בין ברכה להמצוה מעפב בדיעבד אפשר דז"א כ"א פשהפסיק בדיבור דוקא וצ"ע בנה ועוד) דבכה"ג שההפסק הוא מענין המצוה (ובפרט) שהוא מוכרח בנה מצד הספק אוילי הלכה פהרשב"א דאין בתפילין פסול חציצה דלפי"ז יש חיוב מ"ה להניח תש"י קודם תש"ר נרא' ודאי דלא חשיב הפסק (ממש) ויש להביא ראי' לזה מהא דאיתקין ר' אבהו בקסרי תשר"ת כו' פ' בתר' דר"ה (ל"ד) וע' ב"י סי' תק"צ דמד' הרמב"ם וסמ"ג משמע דספיקות אלו הן מעיקר הדין וא"כ לכאור' הרי אם מן הדין בעי' תש"ת דוקא או תר"ת הרי תשר"ת שתקע הוי הפסק בין הברכה להתקיעה.

א"ו פיון שהוא מוכרח מצד הספק לא חשיב' הפסק ומצאתי בשמ"ח סי' י"ט סי"ב ותש"ש שם סכ"א שלמד מנה לביסוי מספק דל"ח הפסק בין השחיט' כו' עי"ש וה"ה או כ"ש בנד"ד ועוד ראי' מב' זוגות תפילין דרש"י ודר"ת שבס"ל ל"ד שיניח פדברי האחד ויסקלם ויניח האחרים על סמוך הברכה דקודם ומ"ש בסה"ת (בסי' ר"ו) דלהאנמרי' דתש"ר א"צ ברכה בפ"ע הוי ניח' לי' לגמרי כו' ע"ש וכן הסמ"ג ומרדכי לא הקפידו כ"א מצד שברפת על מצות שעל ש"ר יהי' הפסק כו' (אלא שמ"מ שרי ע' מ"א) הרי שמצד גוף עסק הנחת התפילין שפדברי האחד אין קפידא פלל אעפ"י שפסולין לדברי האחר (וע' עוד בתוס' פ' ע"פ ד' קט"ו רע"א וד' ק"כ רע"א ואין להאריך: אמנם למעשה אין לזוז מדברי המ"א דאף אם אין ללמוד ספק בתש"י ומ"ש רמ"א ספק בתש"ר פנ"ל מ"מ הרי גם גבי תש"י פתב רמ"א גבי גידם בסס"א דלא יברך מצד הספק.

(וימה שצירף רמ"א בד"מ גבי תש"ר מה שלכמה פוסקים א"צ לברך על ש"ר בפ"ע בלא שח הוא רק לרנוח' דמילתא). והטעם יש לומר דעם היות דנה אמת שאין בנה חשש ברכה לבטלה ממש דברפת להניח קאי נמי על ש"ר פנ"ל מ"מ לעומת זה אין פאן ג"כ חשש בייטול ברכה הצריכה לגמרי דכשיברך אח"כ על ש"ר (ברפת על מצות למנהג שלנו כהב"י ולמנהג רמ"א יברך על ש"ר שתיים) יפטור בנה גם על תש"י (דכל מצוה

שְׁעֵשִׂית' קִיּוּמַת יְכוּל לְבָרֵךְ גַּם אַחַר שְׁהִתְחִיל עֲשִׂית' כַּמ"ש הַרְמַב"ם פּי"א מַה' בְּרָכוֹת ה' ה' וְע' ש"ף יו"ד רְסִי י"ט).

וּבְלֵא"ה יֵשׁ הַרְבֵּה גְדוּלִים דַּס"ל דְּבִרְפֶת עַל מְצוֹת חוֹזְרֵת גַּם עַל הַתְּשׁ"י וְכַמ"ש ר"י הַלְוִי שְׁבַט"ז ס' כ"ה. וְאַף דְּאַנָּן לֹא קִי"ל הָכִי אֶלֶּא כַּמ"ש רַמ"א מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל ס' כ"ה וְסִי' כ"ו דְּעַל תְּשׁ"י לְבַד א"צ כ"א בְּרָכָה א' הֵינּוּ דְּאִינָה צְרִיכָה ב' בְּרָכוֹת כְּמוֹ הַתְּשׁ"ר דְּצְרִיכָה ב' בְּרָכוֹת לְמַנְהֵג רַמ"א אֶבֶל בְּכַה"ג דַּנ"ד שֵׁישׁ סִפְקָא וְא"א בְּרָךְ עַל תְּשׁ"י מְחַשֵּׁשׁ הַפְּסָק כּו' שְׁפִיר דְּמִי לְבָרֵךְ עַל ש"ר (שְׁתִּים לְרַמ"א אוֹ עַל מְצוֹת לְדִדְדָּן וְיְכוּל לְכַוֵּן לְהוֹצִיא גַּם הַתְּשׁ"י.

וְכ"ה בְּהִדְיָא בְּתִשׁוּי' שְׁבוּ"י ס' ג'. (וְע"ש דְּמַטְעֵם זֶה לֹא רָצָה לְכַנּוֹס בְּסִפְקָא פֶּלֶא שֶׁהוּא אַעפ"י שְׁבִנְדוֹן דִּידְיָה דְּעַתּוֹ נוֹטָה דַּלְכ"ע חֲזִיב בַּתְּשׁ"י כּו') וְלָכֵן לֹא דְּמִי לְהֵיָא דַּתְּשׁ"ר תְּ כּו' דַּא"א בַּע"א דְּכְשִׁיבְרָךְ אַח"כ הָרִי זֶה אַחַר גְּמַר הַמְצָנָה אִם תְּשׁ"ר תְּהוּא הָעֵינְקָר וְכַמּו"כ בְּב' זִוגוֹת תְּפִילִין הַנ"ל אִם יְבָרֵךְ אַחַר שֵׁיִסְלַק הָרֵאשׁוֹנָה כּו' וְכֵן בְּהֵיָא דְּכִסּוּי שְׁבַת"ש מִשְׁא"כ פֶּאֶן פְּשִׁיבְרָךְ עַל ש"ר וְהָרִי עֲדִינָן הַתְּשׁ"י מְנַחֵחַ וְיוֹצֵא י"ח בְּבִרְכָה שֵׁיבְרָךְ עַל ש"ר וְזֶה יוֹתֵר טוֹב מִמָּה שֵׁיבְרָךְ קוֹדֵם הַתְּשׁ"י דַּאעפ"י שְׁקֵאֵי נְמִי עַל תְּשׁ"ר מ"מ חֲשֵׁשׁ הַפְּסָק בֵּין בְּרָכָה לְתַחֲלִילַת הַמְצָנָה אִם אֵין הַתְּשׁ"י פְּדִין יוֹתֵר חֲמִיר מִמָּה שֵׁישׁ לְחוּשׁ אוֹלֵי הַתְּשׁ"י פְּדִין וְאִינוּ מְבָרֵךְ עוֹבֵר לְעֲשִׂיתָהּ מִמֶּשׁ.

דְּחִיּוּב עוֹבֵר לְעֲשִׂיתָהּ אִינוּ כ"א לְכַתְּחִילָהּ בַּמְצָנָה שְׁעֵשִׂיתָהּ קִיּוּמַת כּו' פְּנ"ל מִשְׁא"כ חֲשֵׁשׁ הַפְּסָק בֵּין הַבְּרָכָה לְהַמְצָנָה מְעַכֵּב בְּדַעֲבֵד (הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר) וְגַם יֵשׁ בְּזֶה עוֹד חֲסֵרוֹנוֹת שְׁמַדִּינָא צְרִיף לְאַחֲזוֹ הַדְּבָר שְׁמַבְרָכִים עֲלֵיו בְּיַמִּינוּ בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה וְזֶה יוֹתֵר חֲמִיר מְדִין עוֹבֵר לְעֲשִׂיתָהּ ע' תּוֹס' (וְרַא"ש וְר"ן) פ' לוה"ג (ל"ט): וְיִמָּה גַּם מַה שְׁאִוְחָז הַתְּשׁ"י בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה אִם אִינָה מְצָנָה הוּא גְּרוּעַ טְפִי מֵאִם לֹא הִנָּה אוֹחֲזוֹ פֶּלֶל שְׁנִיָּהֶם ע' ס' ר"ו בְּנִפְל הַפְּרִי וּבְסִסִּי רַע"א גְּבִי נִשְׁפָּה הַכּוֹס אוֹ שְׁנַמְצָא שֶׁהוּא מִים: וְכֵן מְכַל דִּין מַה שְׁהַמ"א תּוֹפֵס גַּם בַּתְּשׁ"י לְסִפְקָא פְּלוּגָתָּהּ.

אִינוּ מְנוֹסְפֵם דַּמַּד' הַב"ח וְט"ז מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דַּס"ל דְּלֹא פְּלִיג הַרְשָׁב"א כ"א בַּתְּשׁ"ר אֶבֶל בַּתְּשׁ"י מוֹדָה דְּמַדְכְּתִיב לָהּ לְאוֹת וְלֹא לְאַחֲרִים לְאוֹת יִלְפִי מְזִה פְּסוּל חֲצִיצָה מִמֶּשׁ. וְבִאֲמַת שְׁלִכְאוּרָה הַדְּבָר מְנוֹכְרַע פְּדַבְרֵיהֶם שְׁהָרִי הַר"ן בַּפ' הַקּוּרָא עוֹמֵד הִבִּיא דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א בְּלִי חוּלְק מִשְׁמַע דְּהָכִי ס"ל וְכַדְמִשְׁמַע מְרִיב"ש שְׁבַב"י וְהָרִי בַּפ' לוה"ג מְבִנְאָר בְּדְבָרֵיו דְּבַתְּפִילִין אִיפָא קָרָא לְפְסוּל חֲצִיצָה פְּדַלְעִיל א"כ ע"כ דְּבַתְּשׁ"י עַכ"פ הַדְּרָשָׁא דְּלָהּ לְאוֹת כּו' הֵינּוּ לְפְסוּל חֲצִיצָה וְיֵשׁ לָנוּ לֹמֵר שְׁכ"ה דְּעַת הַרְשָׁב"א ג"כ (מְלַבֵּד שְׁגַם גְּבִי תְּשׁ"ר לֹא פְּתַב הַרְשָׁב"א כ"א לְהִלְכָה וְלֹא לְמַעֲשָׂה): פְּלָלוּ שֶׁל דְּבָר לְמַעֲשָׂה פְּכָר הוֹדְעָתִיף ע"י דִּידְנּוּ שְׁב"ז הַרְב ר' לוי נ"י מְבַאֲרֵיטְשׁוּב.

שְׁרָאוּי לְעֲשׂוֹת הָאֶאֱפָטוֹר בְּמָקוֹם אַחַר (וְלִמְעַלָּה אוֹ לְצַד חוּץ) שְׁלֵא בְּמָקוֹם הַנְּחַת הַתְּפִילִין וְאִם א"א אֲזִי אֵין לְבָרֵךְ עַל הַתְּשׁ"י פְּלוּם וְתַבְרָךְ עַל תְּשׁ"ר בְּרַפֶּת עַל מְצוֹת וְתַכְוִינָן לְפָטוֹר בְּבִרְכָה זֹו גַּם הַתְּשׁ"י מְסַפֵּק וְאֶפְשָׁר שְׁלַפ"ז נְכוּן לְבָרֵךְ עַל מְצוֹת בְּחוּלְמַתְּחַת הַנִּי"ו וְלֹא מְצוֹת בְּפְתַח הַנִּי"ו ע' פַּמ"ג ס' כ"ו בַּס"א סַק"ט שְׁכ' בְּשֵׁם הַמְדַקְדָּק ר' זְלָמָן הָעֲנָא כַּה"ט"ז וְלֹא כַּה"א.

ואעפ"י דאָנן קיי"ל פֿרמ"א סי' כ"ו דאין התש"י צָרִיכָה ב' בְּרָכוֹת וא"כ אין בְּרַפְתּוֹת על
מְצוֹת חוֹזְרֵת על ש"י כ"א על ש"ר לחוד וְלָכֵן א"צ לְשׁוֹן רַבִּים אַבְל בְּכַה"ג דַּנְד"ד
פְּשִׁיכּוּנֵן עַל שְׁנֵיהֶם לְכַאוּרָה דְנִכּוֹן לומר מְצוֹת בְּחוֹלָם תַּחַת הַי"ו): אָבִיךָ הַחֲפִיץ שְׁלוֹמְךָ
דְּגוּפֶךָ וְנִהְיֶיךָ דְנִשְׁמָתֶךָ נִחְמָיָה בִּיבְרָךְ אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְרַחֲמָה מִמֶּנִּי נְתִיב לֹא יַדְעָתִי אָנֹּה
הֵלֶךְ אֲמַר'וּ הַגָּאוֹן וְ"ל בְּתִשׁוּבָתוֹ הַגָּ"ל: וְאַף שְׁלֹא זָכִיתִי לְבַקֵּשׁ דְּרַפּוֹ שְׁיֵאִיר דְּרַף
סְפִיקוֹתֵי בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ לֹא הִסְבוֹתִי לְבִי מִנְּגִד עֵינָיו וְעוֹד יִהְיֶה רוּחִי הַדּוֹבֵר עִם לְבִי פְּאֵלוֹ
אֲנִכִּי הַמְדַבֵּר וְהוּא יַעֲנֵנִי בְּקוֹל.

וְהִנֵּה מַה דְּדַחֵי לִי מַד' הַר"ן שְׁכ' טַעַם דְּבָלוּב לִיפֵא קְרֵא כו' וְהוֹסִיף לומר דלפ"ז יֵשׁ
לומר דגם הַתּוֹס' לֹא כ"כ מִתְחַי' כ"א גַּבִּי לִוְלָב דְּלִיפֵא קְרֵא. לֹא זָכִיתִי הַבִּינ.

דלפענ"ד לְהַתּוֹס' לְכַאוּר' נֵרֵא דס"ל דְּלִקְחָתָם לִימּוֹד גְּמוּר הוּא עַל חֲצִיצָה מִמֶּשׁ. דפ"י
גַּבִּי יִשְׁשַׁכֵּר דַּפְרֵשׁ"י מִשׁוּם חֲצִיצָה דְּכַתִּי וְלִקַּח כו'.

הַרִי דס"ל דְּנִלְקַח הוּא לִימּוֹד גְּמוּר עַל חֲצִיצָה מִמֶּשׁ דַּאֲלַת"ה הִי לְהַתּוֹס' לומר דרש"י
לֹא חֲצִיצָה מִמֶּשׁ קֵא'. א"ו דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּלִקְחָתָם הוּא לִימּוֹד גְּמוּר עַל חֲצִיצָה מִמֶּשׁ.

וְלָכֵן הִנֵּה קִשָּׁה לִי לְמָה א' רַבָּה לְקִיחָ' ע"י ד"א וְלֹא קֵא' חֲצִיצָה מִמֶּשׁ. אַבְל גַּם לְהַר"ן
שְׁכ' בְּהַדְּנִי בְּלוּב דְּלִיפֵא קְרֵא לֹא שְׁיִיף חֲצִיצָה מִמֶּשׁ הִלֵּא פְּנוּנְתִי מְבוֹאָר דְּכִינּוֹ דְּלַמַּד
הַמ"א טַעַמוֹ שֶׁל הַר"ן מִשׁוּם דְּבָטַל לָכֵן פְּתַבְתִּי דִּישׁ לומר דְּהַר"ן מִיִּירִי בְּגוּנָא דְּצָרִיף
לְהִיז וְאֵז בְּאַמַּת בָּטַל וְלִיפֵא חֲצִיצָה וְהַתּוֹס' מִיִּירִי עַל סוּגְי' דַּגְמ' בְּאִינוֹ צָרִיף, וְאַף שֵׁנֵא'
שְׁהַר"ן חוֹלֵק עַל הַתּוֹס' כַּמ"ש הַמ"א.

גַּם הַר"ן מִיִּירִי פְּפִי הַסּוּגְי' דַּגְמָרָא בְּאִינוֹ צָרִיף (וס"ל דְּלִרְבָּא בְּלוּב גַּם בְּאִינוֹ צָרִיף
בָּטַל וְלִיפֵא חֲצִיצָה וְרַבָּה ס"ל בְּאִינוֹ צָרִיף לֹא בָטַל וְהוּי כְּעֵין חֲצִיצָה) עכ"פ שְׁפִיר יֵשׁ
לומר דְּזִהוּ טַעַמוֹ שֶׁל הַר"ן דְּכַתֵּב בְּלוּב מִשׁוּם דְּלִיפֵא קְרֵא דְּהַצָּרִף לְזֶה רַק הֵתֵם דְּמִיִּירִי
בְּאִינוֹ צָרִיף אַבְל הִיכִי דְּצָרִיף דְּנִדְאִי לַכ"ע לִיפֵא חֲצִיצָה (דְּגַם רַבָּה לֹא פְּלִיג רַק בְּאִינוֹ
צָרִיף דְּמִמִּילָא שְׁמַעִינוּ דְּהִיכָא דְּצָרִיף וַיֵּשׁ בִּיטוּל דְּגַם רַבָּה מוֹדָה דְּלִיפֵא חֲצִיצָה וְכִינּוֹ
דְּבַכָּה"ג לַכ"ע לִיפֵא חֲצִיצָה) יֵשׁ לומר דְּגַם הַר"ן מוֹדָה דְּאַפִּי הִיכִי דְּאִיפֵא קְרֵא פְּטְבִילָה
וְכַתְּפִילִין בָּטַל וְלִיפֵא חֲצִיצָה וְהֵא דְּכַתֵּב דְּבַתְּפִילִין מִשְׁמַע בְּהַדְּנִי מְהַר"ן דְּפָסוּל גַּם בְּכַרְף
יְדו'.

יֵשׁ לומר פִּינּוֹן דְּקֵאֵי עַל סוּגְי' דַּגְמ' דְּאִינוֹ צָרִיף א"כ בְּכַה"ג מִיִּירִי נְמִי בְּתַפְּלִין בְּאִינוֹ
צָרִיף אַבְל בְּצָרִיף בַּנְד"ד מִצַּד מְכָה וְאִינוֹ יְכוּל לְהַסִּיר אֵף בְּתַפְּלִין דְּאִיפֵא קְרֵא גַם הַר"ן
מוֹדָה דְּלִיפֵא חֲצִיצָה בְּכַה"ג.

וְלְכַאוּרָה הֵא דְּאַמְרוּ גַּבִּי טְבִילָה כָּל שְׂאִינוֹ מִקְפִּיד אִינוֹ חוֹצֵץ דַּר"ל בְּטַעַם זֶה דְּכִינּוֹ דְּאִינוֹ
מִקְפִּיד הוּי טָפַל וּבָטַל גַּבִּי וְהוּי כְּבִשְׂרוֹ. וְגַם מ"ש הַרְשֵׁב"א הוּבָא בְּ"י בַּה' נַט"י סי'
קס"א דְּבָצְבַע שְׁהִי עַל יְדוֹ מִמֶּשֶׁן שֶׁל צְבָעִים אִינוֹ חוֹצְיוֹע"כ הַטַּעַם דְּכִינּוֹ דְּאִינוֹ יְכוּל
לְהַסִּיר וְלָכֵן בָּטַל וְהוּי כְּבִשְׂרוֹ וְכַתֵּב שָׁם וְכֵן נָשִׁים שְׁדַרְפֵּן לְצַבּוּעַ יְדוֹן לְנוֹי כו' וּמְדַמְדְּמִי
נָשִׁים לְצוּבַע מִשְׁמַע דְּבַנְשִׁים לֹא מִשׁוּם דְּלְנוֹי אִינָה מִקְפִּדַת אֶלֶא דַּג"כ הַטַּעַם מִשׁוּם
שְׂאִינוֹ יְכוּלִין לְהַסִּיר בְּטוּלִי בְּטוּלִי וּבְטְבִילַת נָשִׁים הֵא אִיפֵא קְרֵא וְעוֹד בַּר"ש פ"ט
דְּמִקְנוֹאו' מ"ה הִבִּיא מִהַתּוֹסְפֵת שְׂאִמְרוּ חוֹצְצִין וְלֹא חוֹצְצִין כו' חוּץ מִקְרוּם שַׁע"ג הַמְּכָה

ואגד שע"ג המפה כו' ופי' הר"ש דחוזן אדלעיל קאי ומשיריבם ואילך דין תציצה עי"ש
הרי דבקרומ ואגד ליפא תציצה (והב"י שפכת דגם לפי' הר"ש חוצץ באמת צע"ג זו מנין
לי').

וצ"ל דנמי הטעם הוא משום דבעל לבשרו. דברטי' שעל המפה שם מ"ב מיירי במפה
שיש לה רפוא' ויכול להסיר' ובתוספת' מיירי באגד ע"ג מפה שאין לה רפוא' ואינו יכול
להסיר ולכן יש לומר דגם הב"ח בסי' קס"א ובמ"א שם ובט"ז סי' קס"ב שחילקו מצד
סברא זו דלפי"ז לאו דוקא בנט"י דליפא קרא פתבו פן אלא גם בטבילה שיהי' זה פיון
דחזונו מהתוספות דגם בטבילה היכי דאינו יכול להסיר בטל וליפא תציצה (וקא דאינו
יכול להסיר לאו לעולם בתמידות דוקא מיירי אלא ר"ל על אותו זמן שצרי' לבשרו
אינו יכול להסיר כדמוכח מרגל חבירו ביומא (נ"ח).

(הנ"ל דפרש"י אינו מבטל ליה עד שיגמור עבודתו משמע דבביטול עד שיגמור עבודתו
לבד הי' די בזה ולא צרי' שלא יסיר לעולם). ועוד ראי' גדולה לכאור' מתציצת המזבח
שבין הקרבן דג"כ איפא קרא (דכתיב ושחט אותו על ירך המזבח) ואמרו בחולין (פ"ג):
ולבטלי' קא מוסיף על הבגין כו' לא לבטלי' הני תציצה הרי להדי' דביטול מהני שלא
יהיה תציצה אפי' היכא דאיפא קרא ממש.

ולפי"ז גם הרמב"ד דפי' בכר' גמי בזבחים שם. יש לומר כפשוטו דאף דגם בעבודה
איפא קרא ממש (וכמו שהוכיח גם אאמ"ו הגוז'ל מהריטב"א שבכ"מ שם) עכ"ז ס"ל
דליפא תציצה שהוא מטעם הנ"ל דצרי' בעל וליפא תציצה אפי' באיפא קרא ולכן יש
לומר דגם הר"ן כ"כ רק גבי לולב דמיירי בלא צרי' ובכה"ג פנונתו גם בתפילין אבל
בצרי' גם בתפילין דאיפא קרא ליפא תציצה וכנ"ל.

ואולי אאמ"ו הגוז'ל הנהו הולך בזה עפ"י דרכו תמיד לקיים כל דברי האחרוני' אף
בגוונא דחיק'. ואינו זו מדבריה' כמלא נימא ובפרט להמ"א הי' חושש לדבריו מאד: והנני
אוסף לומר דגם מה דדחי לו מ"ש לצדד בנד"ד שהתציצה במקיעוט מהני גם לדעת הי"א
שבמ"א.

וכתב דהיכי דאיפא קרא גם נימא אחת חוצצת דמזה למד המ"א לכינה ושער בתפילין
ולפענ"ד יש לי עיון בזה דלכאור' מדקדק לשון הגמרא בבכורות (ט') דפרי' לרבנן
לימא קסברי מקצת רחם מקדיש כו' דמשמע דהקוש' רק אי סברי מקצת רחם.
והיינו פיון דא"א לצמצם דוקא שיצאו שניהם כאחד ממש. וע"כ מסתמ' שיצא השני מיד
אחריו.

וממילא הוא שיצא רוב בתציצה. אבל אם היה יוצא אחד תחיל' ברוב רחם והשני אח"כ
באמצע והוי תציצה במקיעוט רחם משמע דאז לא היה מקשה כלל משום תציצה דפשיט'
דאזלינן בתר רוב רחם שבלא תציצה כמו בכל איסורי תורה דאזלינן בתר רוב.

וקא ה"א איפא קרא דכתיב פטר כל רחם כפרש"י שם ועוד דהרי לפי שהוכיח בעצמו
מהריטב"א דגם בעבודה דאיפא קרא ממש כמו בבגדי כהונה ונהרי להראב"ד עכ"פ
בעבודה ליפא תציצה במקיעוט (בפחות מגע"ג) תקשה לדידי' עכ"פ מ"ש מבגדי כהונה
דאפי' נימא א' חוצצת.

דלדידן' בשניהם איפא קרא: ובאמת מצד זה דחה הריטב"א שבכ"מ שם פי' הראב"ד וחולק עליו. אבל הראב"ד דס"ל פן יהיה הקושל' חזקה עליו במה איפה ס"ל לחלק בין מקום בגדים ובין שלא במקום בגדים לגבי עבודה בין יד לכלי ועולה ע"ד לומר דטעמ' רבה איפא במה לחלק והוא דמצנה התלוי בחובת הגוף יש שני אופנים בזה בין שחונמר המצנה ועיקר' מוטלת רק על הגוף בלבד.

ובין שעיקר המצנה הוא על דבר שחויז מגופו רק שפעולת המצנה היא חובת הגוף שיעשה מצנה זו בגופו. וזהו דבבגדי פהונה התורה צותה שיהי' כל בשרו מכוסה בבגדים (אלו).

דאין הבגדים ממש מצנה אלא שההלכשה היא המצנה שחונמר ועיקר המצנה מוטלת רק על גופו שיהיה פולו מכוסה. דכל הבגדים באים לפכר' ולטהרת הגוף מיוחד על כל אבר המלנפש כמבואר בגמ' זבחים (פ"ח:): וכמו טבילה שהיא רק טהר הגוף ע"י מי מקנה דאין המקנה מצנה אלא טבילת הגוף מצנה וה"נ דכונת' בבגדי פהונה דאין הבגדים מצנה אלא שהלכשה וכיסוי גופו מצנה ולכן כמו שאין סברא לומר דחציצה במיעוט תעלה הטבילה דבכה"ג בעינן כל גופו וה"נ בבגדי פהונה שכל עיקר המצנה מוטל על הגוף בלבד ע"כ בעינן כל גופו ואפי' חציצה במיעוט מעכב.

משא"כ בעבודה שעיקר המצנה הוא הקרבו. והוא דבר שחויז מגופו רק שהחויב שהמצנה יהי' נעשה ע"י פעולת הגוף א"כ אף דכל עבודות בעינן ע"י פעולת גופו.

עכ"ז שייך לילך בטר רוב וחציצה במיעוט גופו אינו מעכב וכמו מצות סנכה דאעפ"י שזהו חובת הגוף. אבל עכ"פ עיקר המצנה היא הסנכה כדכתיב למען ידעו פי בסכות גו' וכדאמרו מצנה קלה יש לי וסנכה שמה הרי שהמצנה היא הסנכה עצמ' חויז מגופו.

רק שהמצנה מתקיים ע"י ישיבת גופו בסנכה ולא שהמצנה רק על גופו בלבד. ולכן די בראשו ורובו בסנכה והדמיון והראי' לזה.

ממה שהקשו התוס' בבכורו' כ"ג (ד"ה נבלה) מאי טעמ' דבטומאת משא לא אזלינן בטר רוב מפל איסורי תורה דאזלינן בטר רוב (דמחלק שם הגמ' משא ממגע). והמ"ל פ"א מה' משפב ומושב הי"ד אסבר' לה דבמשא לא שייך ביטול דטומא' כמאן דאית' ונושא (הפל גם התערובות) בבת אחת.

וכ' דה"ה והה"ט באיסור שנתערב בבגד. (כמו גינת בכור בע"מ ושער נזיר) דאוסר בכ"ש.

שהוא מטעם דנושא הפל בבת אחת עי"ש ומוכן טעם החילוק דבשאר איסורי החושש על עצם התערובו' מצד עצמו חויז מגופו אם לאכול או לאו וע"כ שייך לומר דדנין שהתערובות בטל ברוב.

אבל בטומא' דמשא וכה"ג בבגד שנתערב בו איסור שאין אנו חוששי' על עצם התערובו' שחויז מגופו. רק שהחושש על גוף האדם שנשא התערובו' וכיון שנשא בבת אחת גם האיסור ונטמא לא מהני לענין גופו לילך בטר רוב דבעינן כל גופו וא"כ ה"נ ממש דכונת' בבגדי פהונה דעיקר הבגדים הוא לטהרת גופו כנ"ל לכן אם יש חציצה ונימא

א' תערוכות ונהרי נושא זה בבת אחת תישי' לכ"ש כמו דתישי' ממש בכגד שנתערב בו איסור פיון שנושא בבת אחת דלא אזלינן בזה בטר רוב פנ"ל משא"כ בעבודה שהיא מצוה שחויז מגופו וליפא בזה פטעם הנ"ל בנושא בבת אחת אזלינן בזה בטר רוב כמו בכל התור' וזהו טעמו של הראב"ד לחלק בגדי פהונה מבין עבודה והכ"מ שם שכ' דכנלה עבודה בגופו של פהן בעינן לפי הנ"ל אין בזה לדחות דבאמת כולה עבודה בעינן ע"י פעולת גופו אבל לא כל גופו (דוקא) בעינן לכולה עבודה דכיון שהעבוד' היא מצוה שחויז מגופו חשבינן לגבי הנפעל שנעשה ע"י כל גופו דבכה"ג אזלינן בטר רוב.

ומעתה י"ל דגם לשאר הפוסקי' אין ליקח ראי' מבגדי פהונה לשארי תציצית מטעם הנ"ל ועפ"ז יהי' מתוקמ' דינו של הרמ"א בס' תרנ"א שכ' בלולב דאין צריף להסיר הטבעת הואיל ואין כל היד מכוסה ובס' קס"א גבי נט"י הסכים נמי דצריף להסיר הטבעת ומדלא הגי' שם על הב"י פלום ועפ"י הנ"ל נ"ח דבנט"י החיוב מוטל רק על היד ממש ע"כ גם מיעוט מעכב מלטהר.

דבכה"ג בעינן כל היד כמו בטבילה הנ"ל. משא"כ בלולב שהיא מצוה שחויז מידו רק שחיוב הלקיח' יהי' ביזו ולגבי הנפעל בטל תציצה במיעוט שיהי' נחשב ככל ידו וה"נ בנד"ד דתפילין ג"כ יש לדמות ללקיחת לולב ולעבודה.

דמצנות תפילין היא מצוה בפ"ע חויז מגופו רקשע"י פעולת גופו יהי' נעשה המצוה ומקומו על הקיבורת כמו לקיחת לולב ביזו דאין ר"ל שיהי' הקיבורת מכוסה כמו בגדי פהונה אלא דקיום המצוה שמקום הנחתו יהי' על הקיבורת כמו לולב ביזו ועיקר המצוה היא חויז מגופו) וע"כ לא מעכב מיעוט תציצה שלגבי הנפעל הוי כאלו כל התפילין על בשר הקיבורת.

וכן נמי יתורץ בזה מה שראיתי בס' פפות תמרים בה' לולב (בד' ל"ז שם) שתמה על הרמ"א באה"ע סי' ק' סקי"ד שכ' בגט שתסיר הטבעת שבידה וסותר א"ע למ"ש בה' לולב דאין להסיר הטבעת פנ"ל. ויש לומר דה"נ הטעם דבגט כל העיקר מוטל רק על גופ' בלבד דבקבלת הגט בגופ' דוקא ממש נעשה מגורשת ונפטרת ממנו ודומה ממש כמו טהרת ונקיות הגוף ע"י מי מקנה פנ"ל ולא שע"י פעולת המעשה של גופ' בגט תהי' מגורשת וכיון שכל ענין הגט מוטל רק על גופ' בלבד ע"כ מעכב תציצה אפי' במיעוט וכנ"ל.

אמנם לפי הנרא' מהאחרוני' דס"ל דגם בכה"ג יש תציצה וצ"ע לפענ"ד: סימן יא (לסי' כ"ה) בענין באחד שנולד בלי פסת יד הימנית. ועושה כל צרכיו בשמאל באיזה יד יניח תפילין לאדמו"ר הרב הגאון מוהרמ"מ ז"ל.

שכתב' בילדותו: הנה מה שנתנוכח דודנו הרב עם מ"א. לא נפניתי פעת לדבר בזה פי אינו נוגע כ"כ לנד"ד ומה גם שלדעתי הם אריכות דברים שאינם מתוקלים שתוקע א"ע לחזק ולתפוס הה"א של המ"א (דאדרבא שייסמכו התוס' דלא קיי"ל בספרי) ולא המסקנא בלי ראי' מוכרחת ומה גם שבאמת לפי גי' שלנו בספרי וכן בילקוט ידו לרבות כו' וכ"ה בגמ' בברייתא א'.

א"כ א"ש גם היא דרב אשי ידכה פקה כו'. עיין אחרונים ובאמת גי' זו נראה עיקר מאד בהמשך לשון ספרי וילקוט ע"ש וע' א"ר.

(גם איה סברא שילמוד מידכה ליתן בימיו). גם הרי הספרי קאי בפ' שמע וכן הילקוט בפ' קדש.

ובהם ידך כתיב רק בפ' והי' פי יביאך פתיב ידכה: ואין להאריך בזה שאין נוגע לנד"ד. וגם מה שטרח להמליץ בעד רמ"א יהי' שכמ"ה אבל הוא דחוק ורחוק פמוכן ומה גם לגירסא שלנו שהיא גי' התוס' נודאי פטור בימיו קאמר שהרי אין לו שמאל אמנם בענין מ"ש דנד"ד דינו שנה כמו גידם בשמאל דכיון שאין לו פסת יד שלימה אף שהיא שמאלו נחשב ימיו אצלו כו'.

(וא"כ מניח בלא ברכה בזרוע ימין. (או בשמאל כו') ובאין לו גם זרוע פטור לגמרי הנה לכאורה היא סברא נכונה מצד עצמו ומצאתי לו חב"ר גם הפ"מ בסי' תרנ"א סק"י ע"ש שהניח בצ"ע.

אף באמת זהו לפי פירושו במ"א שם דגידם בימיו נוטל הלולב בשמאל ואחרוג בזרוע ימינו (וכ"כ א"ר שם) הרי שממילא נותני' לו דין איטר כו' אבל לפי מה שקבע לנו מוח"ז רבינו ז"ל בשולחן שם דנוטל הלולב בזרוע ומניח הרי משם ראי' להיפוך דלא נעשה כאיטר מפני זה א"כ גבי תפילין הרי השלימה היא שמאלו ומניח עלי' בברכה ככל אדם (וא"ש ג"כ דקתני סתמ' אין לו זרוע דסתמו בפירושו דקאי על שמאלי' לבד שהיא היא מקום תפילין.

אבל אם היא שלמה מה לנו בימינו כו' ולכן כל הפוסקים שמפרשי דבריהם יותר. פתבו פולם גידם בשמאל וכמו פרש"י ולא משתמיט חז' לאשמעינן רבותא בגידם ימין כו'.

ואדרבה מתשובת רמ"א שם משמע בהדיא דדוקא פשאין לו שמאל כו' ע"ש שפתב ומאחר דיד ימין נשארה כו'. הלא פטורה ועומדת כו' ע"ש) אמנם באמת לכאורה צ"ע בדברי מוח"ז רבינו ז"ל אם הוא מפרש שם גם דברי המ"א פן.

או הוא כחולק עליו ומאיזו טעם נטה מדרכו דרוך הקדש לפסוק כמ"א. ולכאורה יש לזה ראיה גדולה מחליצה דקיי"ל בפ' מצות חליצה וטוש"ע סי' קס"ט סל"ה בנקטעה רגלו ימני' מן הארבוכה ולמעלה חליצתה פסולה לכ"ע וכן ברגלו הפוכה והיינו דאינו חולץ לגמרי אף אם שמאלית שלימה (וכ"ה ברמב"ם שם בהדי') ואמאי להוי כאיטר דס"ל להטור שם דחולץ בשמאל שהוא ימינו ואף דקיי"ל שם סעי' כ"ה דאיטר חולץ בשתייהם מספק וגם להרמב"ן אין לו תקנה מ"מ עכ"פ הי' להם להביא ראי' ברורה מפאן לדבריהם ועוד הרי לדעת רש"י ור"ח ורא"ש וש"פ דמתני' מן הארבוכה ולמטה חליצתה פשירה מייירי בנקטעה רגלו כפשוטו והיינו נודאי דחולץ באותה רגל (וכן בקב הקיטע כו') ואמאי הרי האיטר אינו חולץ בימיו כ"א לבד עכ"פ לרוב הפוסקי' אנא נודאי במה שנתת רגלו אין ראי' שניטל ממנה פח הימין ויכול להיות שיש בהם פח יותר מהשמאלית.

(וכפי ששמעתי מכת"ר בנד"ד) ואולי מפאן הנה טעם מוח"ז רבינו ז"ל גבי לולב כו' (אולם בנחתה פל הדי הימני' לגמרי אין ראי' כ"כ מהתם. גם לכאורה הי' נראה לחלק

בין נחתה לנולד פה כבנד"ד דהתם בתליצה מיגרי בנחתה אח"כ ע' רש"י ביבמות ק"ג גבי הא דאמימר וכן ברגלו הפוכה י"ל שנעשה פן אח"כ אף בב"ש שם סקל"ד משמע דאין נחלק בזה) אף באמת לפ"מ דקיי"ל בתפילין כהד"מ בשם המרדכי דאם הרגיל א"ע נעשות איטר דינו פאיטר א"כ איה סברא שזה שאין הימני שלימה לא ירגיל א"ע לעשות השמאלי עיקר (וכ"ש פשאין לו פל הימנית כו').

לכן נ"ל דע"כ יש לחלק בין תפילין לחליצה בכעין מה שחילק הרשב"א והר"ן רפ"ז דחולין בעיקר דין האיטר. (ונהו שרמזו עליו דודנו הרב) והיינו דבתפילין לא תלוי בקריאת שם ימין ושמאל כ"א ביד פהה תלה הכתוב אשר ע"כ בתר דידין אזלינן ולכן ג"כ בין פשהו איטר בתולדה או מחמת ההרגל סוף סוף הרי הימין יד פהה אצלו.

וא"כ פשאין הימין שלימה כבנד"ד (וכ"ש פשאין הימין כלל) ג"כ ונדאי דינו פאיטר (רק בנחתה אח"כ אין ראי' די"ל דוקא שהרגיל מעולם אבל נחתה ימינו אחר שפבר הוא מניח תפילין בשמאלו אין סברא לכאורה שפוטור) אבל בתליצה תלוי בשם ימין אין לו דין איטר כ"א פשהו בתולדה פן דאז דוקא נכנס תחת האיבעי' דחולין שם אי בתר ימינו אזלי' או בתר ימין דידין אמנם מלבד זאת שאני תפילין דקיי"ל פהאומר דהפל תלוי בכתיבה וכדר"נ א"כ ונדאי יש לנד"ד דין איטר אף מ"מ אם נדמה נד"ד להרגיל א"ע וכן"ל א"כ אם עושה שאר מעשיו בימין פבר כתב המ"א לסמוך בכה"ג על הפ"ח דאינו איטר וכ"פ מוח"ז רבינו ז"ל ולפי"ז הי' נראה להניח התפילין בשמאל ולברך פכל אדם.

אף באמת קרוב הדבר שעושה רוב מעשיו בשמאל וגם אולי אינו דומה להרגיל א"ע וא"כ מחמת הפתיכה בלבד נעשה איטר לכן נראה דאין לכנס לספק ברכות (הגם דלכאורה יש לצרף לזה ג"כ דעת התוס' דגם בגידם ביד שמאל מניח בפרכה על היד השלימה לפי המ"א כו' וצ"ע בזה אף פבר מצינו שהשבו"י לא רצה לכנס בדיני' אלו בספק ברכות אפי' ספק כ"ש והעיקר מטעם דכשיברך על של ראש ויכוין על שתיהם י"ח ושפיר דמי וכן לדין פשיברך על של ראש אחת כו' כמ"ש כת"ר.

אבל לענין מקום הנחתו ונדאי פשיטא דבכה"ג צריף להניח על השמאל פכל אדם ולסמוך על המ"א בפ"ה התוס' בצירוף הסברות הנ"ל דאינו איטר מחמת זה ואף אם עושה פל מעשיו ג"כ בשמאל מ"מ אם זה דומה להרגיל א"ע יש לצרף דעת החולקים במרדכי (ע"ש במרדכי שנגראה פמסיק שתלוי בעיקר הפח הנ"ל) וע"ד שסמוך המ"א על הפ"ח בהרגיל בפתיכה לבד (אף לענין הפרכה כו'): ומ"ש בענין הפרכה נדחות דברי כת"ר מה שדומה למ"ש השבו"י עד שלבסוף מצא מ"ש מהרי"ט דברכת על מצות קאי גם על ש"י כו' איני מבין למה טרח להביא ממרחק נחמו וכי פעורה זו שכתב הטור בסי' כ"ה בשם אביו הרא"ם ע"ש בב"י ד"ה וראיתי לא"א ז"ל כו' שהוא ממש כמ"ש מהרי"ט וכן פי' הב"י רס"י כ"ו דעת סמ"ג וסמ"ק וסה"ת ע"ש וכ"ה מבואר בתשו' שהעתיק הט"ז סי' כ"ה בשם אהיו ז"ל אף באמת אנו לא קיי"ל הכי אלא כמ"ש רמ"א ססי' כ"ו דעל ש"י לבד מברך ח' כו' הרי ע"כ דעל מצות לא קאי על ש"י וכמ"ש מוח"ז רבינו ז"ל סי' כ"ה סי"ו.

אָלאַ שבנד"ד שא"א בע"א נדאי נכון עכ"פּ שְׂיִכּוּן בְּבִרְכָתוֹ גַּם עַל שְׂׂי וי"ח. מֵאַחַר שְׂפִמָּה גְדוּלִים פָּתְבוּ סְבָרָא זֹו דְעַל מַצּוֹת מְיֻשָּׁף שְׂיִכָּא גַּם עַל שְׂׂי וְחוֹזְרָת גַּם עַלִּי וְע"כּ הִיא בְּעַל דְּמִשְׁמַע לְשַׁעֲבַר וּלְהַבָּא כַּמ"ש מֵהַרִּי"ט וְכ"ה בְּלְבוּשׁ.

וּמָה שְׂלֵא קִי"ל הָכִי הֵינּוּ שְׂאִין הַשְׂׂי צְרִיכָה ב' בְּרִכּוֹת פָּמוֹ הַשְׂׂר שְׂצְרִיכָה ב' בְּרִכּוֹת מִטַּעַם שְׂפִתְבּ מוּח"ז רַבִּינוּ סִי' כ"ה אָבֵל בְּכַה"ג שְׂצְרִיכִים וְנִדְאִי נָכוֹן לְקוּלְהָ בְּכּוּנְוֹתוֹ פְּשִׁיבְרָף עַל שְׂל רֵאשׁ עַל מַצּוֹת וי"ח.

וְיִוְתַר נִרְאָה שְׂגַם פּוּנְוֹת הַשְּׂבו"י הוּא רַק עַל בְּרִפְת ע"מ וְלֵא עַל לְהַנִּיחַ שְׂהַרִי לְהַנִּיחַ לְהַבָּא בְּלְבַד מִשְׁמַע כּו' וַיֵּשׁ לּוֹמַר אוֹלִי נָכוֹן שְׂיֵאמַר עַל מַצּוֹת בְּחוּלָם תַּחַת הַנִּי"ו לַפּמ"ש הַפּמ"ג פֶּתַב הַמְדַקְדַּק ר' זַלְמָן הָעֲנָא כַּהֲט"ז וְלֵא כַּמ"א שְׂפִתְב שְׂגַם בְּפִתַח הוּא לְשׁוֹן רַבִּים וְאַף שְׂאָנָן קִי"ל כַּהֲמ"א (שַׁכ"ה בְּשׁו"ע וּבְסִידוֹר מוּח"ז רז"ל) הֵינּוּ מִטַּעַם שְׂפִתְבּ מוּח"ז רַבִּינוּ בְּשׁוּלְחָנּוֹ דְאַנָּן קִי"ל פְּרַמ"א דְאִין הַתְּשׂׂי צְרִיכָה ב' בְּרִכּוֹת וְכַנ"ל אָבֵל בְּנִד"ד פְּשִׁיכּוּוֹן עַל שְׂתִיָּהוּ נָכוֹן לּוֹמַר בְּחוּלָם תַּחַת הַנִּי"ו: סִימָן יב (לְסִי הַנִּי"ל שְׂנִיּוֹת מְעַנְּוֹן הַנִּי"ל): הִנֵּה בְּעֵינַיִךְ הַדִּין אִין לְהַאַרְיָךְ מֵאַחַר שְׂגַם כַּת"ר תּוֹפֵס זֶה לְסַפֵּק אַף בְּעַנְּוֹן הַבְּרָכָה שְׂהַצְרִיף לְבָרָף קוֹדֵם הַנְּחַת שְׂׂי וּלְכּוּוֹן לְהוֹצִיא שְׂׂר מֵאַחַר דְאִין פָּאן סַפֵּק בְּרָכָה לְבִטְלָה כּו' בְּזֶה יֵשׁ לְעֵינֵי דְלְכְאוּרָה הַרִי עֵינֵינוּ הַרְוֹאוֹת דַּהֲשְׂבו"י סִי' ג' עַם הַיּוֹת שְׂדַעְתּוֹ נוֹטָה שְׂבִנְדוֹן דִּידְיָה כ"ע מוֹדִים לֵא רְצָה לְכּוּס בְּסַפֵּק בְּרָכָה פְּזָה.

וְכּוּן מַצִּינוּ עוֹד בְּכַמָּה דְּוִכְתִּי גַּם בְּתַפְּלִין שְׂׂי דְמַנִּיחַ בְּלֵא בְּרָכָה מְסַפֵּק עַמ"א סִי' כ"ז סַק"ח וּלְכַת"ר אַמְאִי יְכּוּוֹן לְהוֹצִיא גַּם שְׂׂר וּמָה גַּם שְׂבֵלֵא"ה נִצְרָף לְכּוּוֹן בְּפִירוּשׁ גַּם עַש"ר כַּמ"ש בְּסִידוֹר וְהַטַּעַם י"ל מְפַנֵּי שְׂהוּא הַחֲשׁוּב כּו' עַסִּי ר"ו בְּבִי (בְּשׁו"ע מוּח"ז רז"ל) וְלְכְאוּרָה הַדְּבָרִים ק"ו דְּהַאֲחַרוּנִים נְמַשְׁכִּים אַחַר הַמְנַהֵג שְׂבְּרַמ"א סִי' כ"ה ס"ד דְּלַפ"ז אִין פָּאן חֲשֵׁשׁ שְׂיִנּוּי מְטַבֵּעַ בְּרִכּוֹת מִשְׂא"כ לְמַנְהֵג שְׂלְנוּ כַּהֲבִי א"כ עַש"ר לְבַד יֵשׁ לְבָרָף עַל מַצּוֹת כַּמ"ש בְּסִי' כ"ו וְהַרִי יֵשׁ פָּאן ג"כ חֲשֵׁשׁ שְׂיִנּוּי מְטַבֵּעַ בְּרָכָה (עִי' מ"ז סִי' כ"ה או' ה' פְּמִסְתַּפֵּק בְּדִיעֵבַד אַם שְׂיִנְיָה הַמְטַבֵּעַ כּו' ע"ש אָלֵא שְׂאִינוּ מוּכּוּן שְׂהַרִי גַּם בְּכָל הַמַּצּוֹת יוֹצֵא בְּדִיעֵבַד כַּמ"ש מוּח"ז רז"ל בְּרַסִּי תל"ב) אַמְנָם הִנֵּה בְּאַמַּת יֵשׁ לְתַת לַב בְּטַעַם הַדְּבָר דְּלְכְאוּ סְבָרַת כַּת"ר נְכוּנָה דְלֵא שְׂיִיף פָּאן סַפֵּק בְּרָכָה לְבִטְלָה דְחַל עַש"ר.

אַף בְּאַמַּת הַנֵּה סַפֵּק בְּרָכָה זֹו אִינוּ דּוֹמָה לְכָל סַפֵּק בְּרָכָה מְב' פָּנִים לְהַקַּל וּלְהַחְמִיר הֵא' שְׂאִין בְּזֶה סַפֵּק בְּרָכָה לְבִטְלָה (וְע' לְקַמְוֹן דַּצ"ע). וְהַב' לְהִיפּוּף ג"כ דְאִין פָּאן סַפֵּק בְּיִטּוּל בְּרָכָה הַרְאוּיָה לְגַמְרִי דְהַבְּרָכָה שְׂיִבְרָף עַש"ר עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן כַּמ"ש הַשְּׂבו"י וּמַעֲתָה יֵשׁ לְרֵאוֹת הַמַּעֲלָה וְהַחְסָרוֹן אַם יְבָרָף עַש"י.

הַמַּעֲנָה פְּשִׁיבְרָף אִינוּ כ"א מָה שְׂיִבְרָף עוֹבֵר לְעַשְׂיִיתוֹן פְּתִיקוֹן מְדִינָא דְגַמְרָא אַמְנָם אִין חַיִּיב זֶה כ"א לְכַתְּחִילָה אָבֵל בְּדִיעֵבַד יְכוּל לְבָרָף גַּם אַח"כ כ"ז שְׂהֵן עָלִיו עַכ"פּ לֵא מִיבְעִי' לְדַעַת הַג"א שְׂבִשְׂׂי יו"ד רַסִּי י"ט שְׂבְּכָל הַמַּצּוֹת בְּדִיעֵבַד יְכוּל לְבָרָף אַחַר גְּמַר עַשְׂיִיתוֹן ג"כ.

אָלֵא אֲפִילוּ לְהַרְמִיב"ם הַרִי מַצּוֹת תַּפְּלִין עַשְׂיִיתוֹן קִימַת וְהוּי בְּאַמְצַע מַצּוֹה וְיְכוּל לְבָרָף וְכַמ"ש בְּהַדְּיָא בְּפִי"א מָה בְּרִכּוֹת (וּמַכְש"כ אַם יִמְשַׁמֵּשׁ בְּשְׂׂי בְּשַׁעַת בְּרָכָה). אַמְנָם

להיפוך החסרונות שיש אם יברך עש"י ואולי הוא פטור הם רבים וגדולים ויצא שכוון בהפסדו אחד דכל דבר שמברכים עליו צריך לאחוז ביד (ימינו) מדינא דגמרא ב' דזה שאוחז הש"י בשעת הברכה גרע טפי מאם לא היה אוחז כלל דכשאוחז הש"י חל עיקר הברכה עליו ועל ידה תעבור לחול גם עש"ר.

וא"כ אם אין הש"י מצוה כלל י"ל דבטלה הברכה לגמרי וה"ז דומה לנפל הפרי שבסי' ר"ו. (שנלמד מדין התורמוסא שבירושלמי) ולנשפך הפוס שבססי' רע"א וע"ש בט"ז דה"ה לנמצא שהוא מים.

ולכאורה ה"ה והוא הטעם פאן. ג' שאסור להפסיק אף בשתיקה יותר מכ"ד בין הברכה להמצוה שמברכין עליו כמ"ש בסי' ר"ו (ונלמד מהדין דפוגלא שבירושלמי שם לפי הש"ל שבב"י) וכן בתפילין גופייהו הרי הקפידו בגמרא שיברך משעת הנחתן דהיינו אחר שיניחן על היד וכן על הראש בש"ר כמ"ש מ"א סי' כ"ה סקי"ג ד' שאם הוא פטור מש"י הרי העסק מה שמניחה וקושטה וכורה הרצועות על היד הוי הפסק גמור במעשה בין הברכה לתחילת המצוה כו' והנה גם אם היה חומר המעלה והחסרונות בערה א' היה ראוי ג"כ לחוש יותר להחסרונות הנ"ל כי הנה הרבים כו' אף באמת נראה דכולם חמורי יותר מהחייב דעובר לעשייתן החסרון הא' שצריך לאחוז הדבר שמברכי' עליו הנה הגם שגם הוא רק חייב לכתחילה בלבד כמ"ש בסי' ר"ו.

מ"מ מצינו גבי לולב שהוא דוחה החייב דעובר לעשייתן מעיקר הדין לרוב הפוסקים ע' תוס' רא"ש ור"ן ס"פ לוח"ג וע' תוס' ריש פסחים נהגם דקיי"ל בסי' תרנ"א לעשות אינה תקון שיהיה עובר לעשייתן היינו ע"ד מהיות טוב ע"ש בטור ועוד דהיינו משום דהתם מדאגבה נפק ב' וכבר עבר עיקר המצוה והנענוע אינו כ"א שיערי מצוה כמ"ש הפ"י הנ"ל בסוף דבריהם לדחות הראי' מהירושלמי ע"ש וא"כ הוי כמו אחר גמר המצוה דאפי' בדיעבד אינו מברך להרמב"ם.

ונהו טעם הרמב"ם גבי לולב דמברך קודם הנטילה כו' דלשיטתו אזיל כו' (ואף להג"א שבש"א סי' י"ט חמיר אסור) אבל עכ"פ שמעינן דבאמצע מצוה כמו גבי תפילין כ"ז שהו עליו קל האסור לברך אז ונדחה מפני החייב לאחוז בשעת הברכה כו' והחסרון הב' אם נדמהו לנפל הפרי ולנמצא מים בפוס פנ"ל (ע' כה"ג בפלתי יו"ד ססי' י"ט ויתבאר לקמן א"ה) הרי התם קיי"ל בסי' ר"ו ורע"א דגם בדיעבד צריך לחזור ולברך ונהגם שבנד"ד נודאי א"צ לחזור ולברך עש"ר בדיעבד שהרי הוא ספק אולי חייב גם בשל יד כו' מ"מ עכ"פ הרי החשש אסור בזה חמיר מחייב עובר לעשייתן ומה גם מאחר דאם נניח שהוא פטור מש"י היה צריך לחזור ולברך על ש"ר והברכה שבירך עש"י היה לבטלה א"כ הרי חוזר להיות נמצא פאן ספק ברכה לבטלה כמו בכ"מ ונוסף עוד ספק העדר ברכה הצריכה על ש"ר האף שרמ"א ס"ל בסי' ר"ו וססי' ר"ט דכשדעתו הי' בפירוש גם על הנשאר א"צ לחזור ולברך נראה דזה אינו כ"א מחמת ספק ברכה להקל חשש לדעת ר"ת דס"ל פן (עיי' שו"ע מוח"ז רז"ל) אבל בנד"ד נודאי דיש לחוש ג"כ לדעת הרא"ש דס"ל דדעתו לא מהני פלום כמו שבניאר הט"ז וכן הובא דעתו בשו"ע רז"ל (וע' ב"י וד"מ שכ"ד רמב"ם והר"י וכ"מ בהד"א דעת הר"י ממה שפי' דלהירושלמי הא דבעינן שתכלה ברכה עם הפת הוא משום שאם תפול כו' ע"ש ודלא

כט"ז וגם לדעת ר"ת עכ"פ זה גרוע מאלו אינו אוחז בידו פלום דהתם בדיעבד לא בעי דעתו בפירוש וקא צריף שיכונן בפירוש ולכאורה הי אפשר לתקן בנד"ד שיכונן בפירוש לא עש"י כ"א רק עש"ר בלבד והי דומה לאמת המים שפירושלמי דיןצא גם להרא"ש אף קשה המציאות וגם אוני א"כ לא מהני פלום לש"י.

והחפש הג' הפסק בשתיקה ג"כ במחלוקת שנוי' גם לענגן דיעבד ולדעת הש"ל בשם ר"נ גאוןשבב"י ומ"א, סי' ר"ו צריף לתזור ולברך ואף דלא קי"ל פן אלא כהבד"א אולי הוא ג"כ רק משום ספק ברכות להקל כו' וכנ"ל ועיין קו"א מוח"ז רבינו ז"ל סי' ח'.

והחפש הד' הפסק מעשה לכאורה לכ"ע חשוב הפסק גמור גם בדיעבד כו' (צ"ע מט"ז סי' ח' סק"א ע"ש וע' סי' צ"ג ס"ד ובפמ"ג שם ולבוש שם וסי' ס"ו ס"ב וס"ח ובאחרונים) ולכאורה יש לדחות תששות הנ"ל דש"ה דהוי התחלת המצוה דתש"ר כו'.

מאחר שמקרח להניח תש"י קודם מספק כו' ודומה לכריכת מצוה ומרור שפס"י תע"ה ע"ש בגמרא ותו' בע"פ דקי"ט ודק"כ גבי ב' טיבולים וב' פזית דמצוה כו' וע' סי' קס"ז ס"ז ובט"ז סי' תקצ"ב ובת"ש סי' ר"ט בי"ד סי"ב.

אף צ"ע בי"ד בכרו"פ סק"ו (וצ"ע על הת"ש שאינו מזכיר לדמות לנפל הפרי) עוד יש לעיין במ"א סי' רע"א סק"ב ושו"ע מוח"ז רבינו ז"ל שם וצ"ע גם בדין תפילין דרש"י ור"ת יש לעיין במרדכי ובסה"ת ה' תפילין היכא מחשש ברכה לבטלה דיניח שניהם כו' אף התם א"א בע"א נכן בכריכת מצוה ומרור הנ"ל וקא צ"ע: סימן יג (לסי' יד) בהשקפה בעלמא לבאר קצת דיני קטניות ופירות בענגן שינויים ע"י בישול שנתמעף או ע"י טחינה כו' הנה המקומות שזכר לפעמים דמשמע שאין השינוי פועל ירידה בברכה הם.

א' טרימ' שבגמרא (דל"ח א') וטוש"ע (סי' ר"ב ס"ז). ב' הימלתא שבגמרא (דל"ו ב'). וטוש"ע ר"ג ס' ו' ז' ג' גרגלידי דליפת' שבגמרא (דל"ט א') וטוש"ע ססי' ר"ה. ד' אגוז המטונן בדבש שבתוס' וש"פ (דל"ח ב') וטוש"ע סי' ר"ב סי"ג.

ה' מורבא (והוא ג"כ פירות מטונגנים) שבטוש"ע סי' ר"ד סי"א. והמקומות דמשמע לפעמים שיש שינוי ורידה בברכה ע"י השינוי בכמות הם.

א' קמחא דחיטי שבגמרא (דל"ו) וטוש"ע סי' ר"ח ס"ה. ב' פת דחזן שבגמרא (דל"ז) (ולפ"מ דקי"ל דלא פרב ושמואל בהא) וטוש"ע שם ס"ח.

והנה מהרי"ק שמ"ג ותה"ד סי' כ"ט (שהובא ב"י ססי' ר"ד) כמעט שניהם לדבר אחד נתפוננו לפסוק למעשה (מספק עכ"פ) במיני פירות מרוקחים (הנקרא פאוידלע או מורבא או קונפאטקי') לברך שנ"ב. אלא שלא בקנו דבריהם כ"כ ליישב כל המקומות הנ"ל וגם אין שניהם מתנבאי בסגנון אחד כ"כ.

דמהרי"ק לא הביא כ"א הדיא דקמחא דחיטי והי דאגוז ודמורבא הנ"ל. הדיא דקמחא הביא לראי' לדבריו והדיא דאגוז תירץ דש"ה דהאגוז ניקר במהותו ותוארו כו' והדיא דמורבא שבטור תירץ דמיירי רק במינים שטובים יותר מבושלין מחיין כו'.

ותה"ד לא הביא כ"א דטרימא ודהימלתא הנ"ל. ההיא דטרימא הביא לראנ' עפ"י פירש"י שפלי פתוש מעט כו' דמזה משמע דבמרוסק לגמרי מברכים שנ"ב ושהיא דהימלתא תירץ דזה דוקא במיני בשמים דאורחיהו בכהי תדיר לכתוש ולשחוק כו' והנה דברי מהרי"ק אהיה דאגוז עם ד' תה"ד בכהיה דטרימא יש לומר לכאור' שקרובים דבריהם להיות א'.

שמשלקי בין מרוסק לגמרי עד שאין תוארו נפרד דבכה"ג הוא הנדון שלהם וס"ל לברך שנ"ב לבין היכא שאינו מרוסק כ"כ דבכה"ג קיי"ל דבמלתיהו קיימי ובזה מתורץ בין ההיא דטרימא ובין ההיא דאגוז אבל דברי מהרי"ק אהיה דמורבא עם דברי תה"ד אהיה דהימלתא נראה ודאי שאינם ענין א' שהרי התה"ד תלי העיקר פשיה' אורחיהו תדיר לכתוש כו' אבל בלא זה אעפ"י שיותר טובים מבושלים מחיין י"ל דמברכי' שנ"ב לדידנ' משא"כ למהרי"ק בכה"ג בפ"ה.

וכן להיפוך נראה דמשפחת לה שיהי' אורחיהו בשחיק' ומ"מ נאכלין חיין וכמו בשמים שחוקי בצוקער שפסי ר"נ ס"ז. (ומה גם בהימלת' שבגמ' גופ' הרי ע"כ מיירי בשנאכל חי מדשרי' משום בש"ע וכדפרש"י ביומא (פ"א ב') אלא שי"ל דמ"מ יותר טובים מרוקחים מחיין ועיין ביו"ד סי' קי"ג סי"ב בנאכל חי עפ"י הדחק איכא פלוגתא כו') ובכה"ג סברת התה"ד איכא וסברת מהרי"ק ליכא אלא די"ל דמאי דמהני למהרי"ק מה שטובים יותר מבושלים נראה דע"כ הוא משום פנין דאורחיהו בבישול אורחיהו ג"כ להיות מרוסקי הרבה (לפעמי') שכן דרף הבישול כו' א"כ י"ל דממילא ה"ה (או כ"ש) פשאורחיהו תדיר להאכל מרוסקי (אף בלא בישול כלל) אבל להיפוך דברים שטובים יותר מבושלים ולא אורחיהו בשחיקה נראה ודאי דליכא בהו סברת התה"ד דעכ"פ לאו אורחיהו תדיר כו').

ובאמת גם בענין החילוק בין מרוסק מעט למרוסק לגמרי ג"כ לכאור' ע"כ אינו שוין מהרי"ק ותה"ד שהרי מהרי"ק כתב שגם רב יהודה דס"ל גבי קמחא דחיטי בפה"א יודה בנד"ד דקמח' שאני שעדיין נפרד הפרי לפמ"ש התוס' (ורא"ש) דמיירי בשלא נטחן דק דק כו' וא"כ לדידן דקיי"ל כר"נ גבי קמחא הרי גם פשהפרי נפרד אישתמי לברכה ולפ"ז גבי אגוז לכאור' ע"כ מיירי בשלם ממש.

ומה שנז' שם למ"ד דעל אגוז מברך שנ"ב הוא משום דאישתמי כו' הפנונה שע"י רוב הדבש אישתמי כו' אבל בעצמו וכמותו אין שינוי כו' ומ"ש דהאגוז נפרד במהותו ותוארו כו' לאו דוקא (ואף שהב"י בסי' ר"ד כ' שאין דרף האגוז לטגנו שלם ממש פבר כ' הפרישה שם דז"א שהרי עינינו רואות כו').

נמצא לפ"ז למהרי"ק אין חילוק במרוסקי בין מעט להרבה כ"א עיקר הוא החילוק בין מיני' שטובים יותר מבושלים מחיין. למיני' שנאכלים חיים.

דבאותן שטובים יותר מבושלי' אפ"י שאין דרכם בשחיק' לא נשתנה ברכתם אפ"י אם נתרסקו הרבה (שכ"מ מדהקשה לעצמו ממורבא שבטור וכמ"ש הד"מ בר"ד ע"ש) ובנאכלין חיין כל שנתרסק בריקות אפ"י מעט מברך שנ"ב ולהתה"ד יש ב' חילוקי' היינו

כָּל שְׁדַרְכוֹ תְּדִיר בְּשַׁחֲקָה כְּבִשְׁמִי אִפִּי מְרוֹסֵק הַרְבֵּה בְּמִילְתִּי קֵאִי וּבִשְׁאָר מִיָּנִי (אֶפִּילוּ בְּאוֹתָן שְׁטוּבִי יוֹתֵר מְבוֹשְׁלִי) יֵשׁ חִילוּק בֵּין מְרוֹסֵק הַרְבֵּה לְמַעַט.

וּלפ"ז לְדִינָא מִיֵּן שְׁדַרְכוֹ תְּדִיר בְּשַׁחֲקָה לִכ"ע לֹא נִשְׁתַּנָּה בְּבִרְכָה אִפִּי בְּשַׁחֲקָה מְרוֹבָה (כַּנ"ל שְׁגַם מִמְהַרִּי"ק מִשְׁמַע כֹּן מְדַהֲקָשָׁה מִמּוֹרְבָא. וְאִפִּי בְּנֶאֱכָל חֵי כִּיּוֹן שְׁדַרְכוֹ בְּשַׁחֲקָה.

שְׁזָה גְלַמְד (בְּדַרְוָה ק"ו) מְדַבְּרִים, שְׁטוּבִים יוֹתֵר מְבוֹשְׁלִים כַּנ"ל) וּבִשְׁאִין דְּרַכּוֹ בְּשַׁחֲקָה. אֲלֵא שְׁטוּב יוֹתֵר מְבוֹשְׁל לְמַהֲרִי"ק דִּינוֹ ג"כ כַּנ"ל.

וּלְתַה"ד יֵשׁ בּוֹ חִילוּק בְּאִיכוֹת הַרְיֹסוּק בֵּין רַב לְמַעַט. וְאִם גַּם נֶאֱכָל חֵי לְמַהֲרִי"ק מְבַרְוֵה שֵׁנ"ב אֶפִּילוּ בְּמַעַט רִיֹּסוּק וּלְתַה"ד גַּם בְּזָה יֵשׁ חִילוּק בְּאִיכוֹת הַרְיֹסוּק כַּנ"ל.

וּלפ"ז הֵךְ דְּהִימְלֵתָא א"ש לִכ"ע. אִפִּי בְּשַׁחֲקָה הַרְבֵּה. וְהֵיכָא דְאָגוּז לְמַהֲרִי"ק מִתּוֹקְמָא בְּשַׁלְּמָה דְּנוֹקָא. וּלְתַה"ד אַף בְּמְרוֹסֵק מַעַט אֲבָל לֹא הַרְבֵּה.

וְהָא דְמוֹרְבָא לְמַהֲרִי"ק מִתּוֹקְמָא בְּמִינֵין שְׁטוּבִים יוֹתֵר מְבוֹשְׁלִים וְאִפִּי בְּמְרוֹסֵקִי הַרְבֵּה. וּלְתַה"ד בְּרִיֹּסוּק מוּעָט וְאִפִּי בְּכָל הַמִּינֵין וְגַרְגְּלִי דְלִיפְתָא לְמַהֲרִי"ק א"ש בְּפִשְׁטוֹ שְׁהֵרִי הֵם מְדַבְּרִים שְׁטוּבִים יוֹתֵר מְבוֹשְׁלִים (לפ"מ דְּקִי"ל סִי ר"ה).

וּלְתַה"ד לְכַאוּרֵי צ"ל דְּגַם פִּירְמָא זוּטָא עֲדִיין נִיכְרַהּ הַפְּרִי (כָּל חַתִּי וְחַתִּי בַפ"ע) אֲלֵא שְׁהֵם חַתִּי קְטַנּוֹת כּו' א"נ י"ל דְּלפ"מ דְּמַסְקִינן בְּגַמְרֵי שְׁם דְּהָאִי דְּפַרְמִינְהוּ טְפִי כִּי הִיכִי דְנִמְתִּיק טַעְמֵי א"כ אִוְרַחֲיָהוּ בְּהִיכִי כִּיּוֹן שְׁיִוְתֵר טוּבִים בְּעַנְיָן זָה (וְלְכַאוּרֵי אֲדַרְבֵּה מְכָאן קָשָׁה עַל הַנ"ל לְמַהֲרִי"ק שְׁהֵרִי קוֹדֵם שְׁמַסְקִינן דְּהָאִי דְּפַרְמִינְהוּ כּו' כַּנ"ל הֵוִי כַּנ"ל לְחַלְקָא בֵּין פִּירְמָא רַבָּא לְפִירְמָא זוּטָא.

וְה"ז מִמֶּשׁ כְּסָבְרַת הַתַּה"ד לְחַלְקָא בֵּין רִיֹּסוּק רַב לְמַעַט וְאִפִּי בְּדַבְּרִים שְׁיִוְתֵר טוּבִים מְבוֹשְׁלִים אֲלֵא שְׁבַאֲמַת לְכַמ"ש בַּחַה"ר (דַּמ"ו) ד"ה א' רַנב"י. מַעֲיָקָר הֵוִי קַס"ד שַׁע"י שְׁפַרְמִינְהוּ טְפִי נִפְגָּמוּ וְהֵוִי דְּוּמְיָא דְּתוּמִי וְכַרְתִּי כּו' א"כ אִין רֵאִי מְזָה כָּלֵל דְּכָל הַפְּלִפּוּל בְּמַרְקַחַת וְדָאִי הַפְּלִי הוּא בְּעַנְיָן דְּלֵא מִפְּגָמוּ עִי"ז עכ"פ) אַף הֵיכָא דְּטְרִימ' לְכַאוּ' וְדָאִי קַשִׁי לְמַהֲרִי"ק לְפִי הַנ"ל דְּבִשְׁלֵמָא לְתַה"ד א"ש לְפַרְש"י עכ"פ (וּמָה שְׁלֵקְרַמְכָּם אִינוּ כֹּן אִינוּ קוֹשְׁיָא כ"כ כִּיּוֹן שְׁפָל עֵיקְרוֹ לֹא בָּא אֲלֵא לְשׁוּנֵי סַפְקָא בְּרַכָּה כּו') אֲבָל לְמַהֲרִי"ק לְפִי הַנ"ל דְּגַם בְּרִיֹּסוּק מוּעָט אֲשַׁתְּנִי לְבִרְכָה א"כ ק' תְּלַמוּד עָרוּף דְּטְרִימ' שְׁנַדָּאִי תְּמַרִּים נֶאֱכָלִין חֵיין כּו'.

וּלְפַה"נ ע"כ לְזַמֵּר דְּלֵא כַּנ"ל אֲלֵא דְּגַם מַהֲרִי"ק מְחַלְקָא בְּאִיכוֹת הַרְיֹסוּק בֵּין רַב לְמַעַט כַּתַּה"ד. וּמַש"ש דְּגַם רַב יְהוּדָה דְּגַבִּי קַמְחָא דְּחִיטֵי יוּדָה בְּנַד"ד דְּדוֹקָא בְּקַמְחָא ס"ל כּו' דְּעֲדִיין נִיכְרַהּ הַפְּרִי כּו' ר"ל דְּר"י ס"ל דְּבַכְה"ג חֲשִׁיבָא נִיכְרַהּ הַפְּרִי א"נ ר"ל דְּלְכַאוּ' ד"ה כַּר"י הֵרִי גַם לְדִידָן אִין רֵאִי לְהִפּוּף דִּי"ל דְּהֵתֵם חֲשִׁיבָא נִיכְרַהּ הַפְּרִי טְפִי מְנַד"ד וְעַם שַׁכ"ז דּוֹחַק לְכַאוּרָה ע"כ לְדַחֲוֹק כֹּן כִּיּוֹן הִיכִי דְּלֵא תִּיקְשִׁי מַהֲהִיא דְּטְרִימָא כַּנ"ל וּבְפַרְט שַׁכ"ז לֹא פְתַב כ"א לְרוֹנוּקָא דְּמַלְתָּא בְּוֹדָאִי קִי"ל כְּרוֹב הַפּוֹסְקִי ד"ה כַּר"נ גַּבִּי קַמְחָא דְּחִיטֵי וּמַעַתָּה אִין חִילוּק לְדִינָא בֵּין מַהֲרִי"ק לְתַה"ד כ"א בְּדַבְּרִים שְׁיִוְתֵר טוּבִים

מבןשלים וְלֹא אֹרְחֵיָהּ בְּשִׁחִיקָה תִּדְרֹר דְּלִמְהֵרִי"ק הָרִי זֶה פְּאֹרְחֵיָהּ לְהִיּוֹת מְרֻנְסָקִים כִּינּוּ שְׁפֹן דְּרָךְ הַבִּישׁוּל (לְפַעְמִים).

ולתה"ד בכה"ג בְּמֻרְסָקִי הַרְבֵּה מְבָרַךְ שֵׁנ"ב וּבְפִי הַשְּׂמוּעוֹת הַנְּל. בְּהֵיא דְטָרִימָא לַכ"ע הַטַּעַם מִשׁוּם דְּאִירִי בְּרִיסוּק מוּעָט כַּדפִּירש"י וְכִמּו"כ בְּהֵיא דְאַגּוּז וּבְהֵיא דְהִימְלֵתָא לַכ"ע הַטַּעַם דְּאֹרְחֵיָהּ בְּשִׁחִיקָא וּבְגִרְגְּלִידֵי דְלִיפְתָא לְמַהֲרִי"ק מִשׁוּם שְׂטוּבִים מְבֻנְשָׁלִים וְלִתְה"ד מִשׁוּם דְּלִמְסַקְנָא ה"ז אֹרְחֵיָהּ בְּפִירְמָא זֹטָא אִו דְּאָף בְּפִירְמָא זֹטָא עֲדִינּוּ נִיפְרִין כּו' וְכַנ"ל וְדְמוּרְבָא לְמַהֲרִי"ק מִתּוֹקְמָא בְּמִינִים שְׂטוּבִים יוֹתֵר מְבֻנְשָׁלִים וְלִתְה"ד בְּרִיסוּק מוּעָט.

וְקִמְחָא דְחִיטֵי לַכ"ע בְּשִׂאֵנָם נִיפְרִים כּו' פִּנ"ל וְהֵם לֹא אֹרְחֵיָהּ בְּהֵכִי (דְיֵשׁ לְהוּ עֵילוּיָא אַחְרֵינָא כּו' בְּדֵאִיתָא בְּגֻמְרָא). וְהֵיא דְפֶת דִּוְחֵן לְכֹאֵו' הַטַּעַם פְּשׁוּט (לְמַהֲרִי"ק וְתֵה"ד) כִּינּוּ דְהִקְמַח שְׂיַעֲשֶׂה מְמַנּוּ הַפֶּת נְדָאִי הוּא רִיסוּק גְּמֹור.

וְהָרִי לֹא אֹרְחֵיָהּ דְדוּחֵן לְעֲשׂוֹת מְמַנּוּ פֶת וְיִפְלָא לְכֹאֵו' מֵהַ שְׂנַתְקֶשָׁה בְּזֵה הַרְשָׁב"א וְהִנִּיחוּ בַצ"ע וְגַם תֵּהֲרִי נִדְחָקוּ הַרְבֵּה בְּטַעַם הַדְּבָר. וְצ"ל דְהִינּוּ רַק מִשׁוּם דְּאִינְהוּ לְשִׁיטְתָם דַּס"ל דְהִלְכָה כַר"י גְּבִי קִמְחָא דְחִיטֵי בְּקִמְחָא קְלִיּוֹת עַכ"פ) בְּאַמְתָּ לֹא ס"ל כָּלִל הַסְּבָרוֹת שְׂבַמְהֵרִי"ק וְתֵה"ד אֶלָּא דְאִין רִיסוּק פּוֹעֵל שְׂיֻנּוּי בְּבָרְכָה כָּלִל לְעוֹלָם אֲבָל אִינְהוּ לְדִידֵן דְקִי"ל כַר"נ כּו' אֶלָּא שְׂהוּסִיף מַהֲרִי"ק דְגַם מֵהַפּוֹסְקִי כַר"י אִין רֵאִי לְהִיפּוֹדֵי כּו' פִּנ"ל וְג"ז דוּחֵק גְּדוֹל דַּעַכ"פ הִי לְהֵם לְהַזְכִּיר שְׂקוּשְׂיִינְתָם הוּא רַק לְשִׁיטְתָם וְלִהְבִּיא מְזֵה רֵאִי לְשִׁיטְתָ מַהֲרִי"ק וּבְפִירְט מֵהַרְשָׁב"א שְׂהִנִּיחַ זֶה בַצ"ע כּו' וְיִתְבָּאֵר אִי"ה: וְהִנֵּה הַב"י בַּסִּי ר"ד חוֹלֵק עַל עֵיקַר סְבָרַת מַהֲרִי"ק וְתֵה"ד וְס"ל דְּאִין שְׂיֻנּוּי הַרִיסוּק פּוֹעֵל שׁוּם שְׂיֻנּוּי בְּבָרְכָה אֶפְיֵלוּ רִיסוּק גְּמֹור וְלִדְיֵדֵן א"ש בְּפִשִּׁיטוֹת כָּל הַנִּי דְּוֹכְתֵי דְלַעִיל דְפִסְקִי דְבַמְלֵתָ קֵאִי בְכַה"ג.

וּמִתּוֹקְמָא בְּכָל גְּוֹנֵי רִיסוּק וּבְכָל הַמִּינִים כּו' וּבְהֵיא דְטָרִימָא ס"ל כְּרַמְב"ם. (וְגַם מִפִּירש"י אִין רֵאִי כ"כ דְפִלִּיג כַּמ"ש הַט"ז) אֶלָּא דְלְכֹאֵוְרָה הֵיא דְקִמְחָא דְחִיטֵי (שְׂהוּא רֵאִיָּת מַהֲרִי"ק) וְהֵיא דְפֶת דוּחֵן קֶשָׁה לְדִידֵן מֵהַ מְבָרַךְ בְּהוּ שֵׁנ"ב אֲבָל בְּאַמְתָּ הֵיא דְפֶת דוּחֵן כְּבָר נִתְבָּאֵר שְׂבָאֵמְתָ נִתְקַשׁוּ בְּזֵה הַרְשָׁב"א וְתֵהֲרִי וְשְׂאֵדְרָבָה מְזֵה סִינְעֵתָא לַס' הַב"י פִּנ"ל וְהֵיא דְקִמְחָא דְחִיטֵי צ"ל דְהֵתָם טַעְמָא אַחְרֵינָא אִיכָא כְּדֵאִי בְּגֻמְרָא בְּפִירוּשׁ הֵכָא אִית לִי עֵילוּנִי אַחְרֵינָא בְּפֶת.

וְלֹא ס"ל מ"ש מַהֲרִי"ק דְלֹא דוּקָא הוּא אֶלָּא רַק ר"ל דְכָפִי מֵהַ שְׂהוּא עֵתָה אִינּוּ דְרָךְ אֲכִילְתוּ כּו' אֶלָּא הַפִּי כְּפִשׁוּטוֹ דְדוּקָא מִשׁוּם דְאִית לִי עֵילוּנִי אַחְרֵינָא כּו' (וְזֵה שְׂפִי מוּח"ז רַבִּינוּ כּו') וּמִשְׁפִּירש"י גְּבִי שְׂמֵן עֵיקַר הַפְּרִי לְכָף נְטַעוּהוּ.

קוּשְׂטָא דְמִלְתָא קְאָמֵר אֲבָל שְׂלֵא בְּדִיוֹק הוּא וְכַדְחוּיֵנּוּ בְּאַמְתָּ שְׂגַבִּי דְנֻבְשׁ דְתַמְרֵי וְשְׂאָר מִי פִירוֹת הַנְּצָרְכוּ לֹמֵר דְזִינְעָה בְּעֵלְמָא הוּא (דַּל"ת.) מְשַׁמַּע דַּבְל"ז הִי מְבָרַךְ בַּפֵּה"ע.

אִף דְהֵתָם נְדָאִי לֹא לְהֵכִי נְטַעֵי כּו' (וְאוּלַי עֵיקַר מֵהַ שְׂעֶצֶר הַב"י כֹּחַ לְחֻלּוֹק עַל מַהֲרִי"ק וְתֵה"ד עַפ"י קוּשְׂיִוֹת חִלּוּשׁוֹת כַּמ"ש הַדו"פ לְדַחּוֹת קוּשְׂיִיָּתוּ בְּקַל אֶלָּא שְׂעֵיקַר יְסוּדוֹ הוּא מִשׁוּם דְגַם רֵאִיוֹת מַהֲרִי"ק וְתֵה"ד ג"כ חִלּוּשׁוֹת מְאֹד (וְאִינְהוּ גּוּפִיָּהּ רַק לְסִפִּיקָא קְאָמֵרִי) וְסַתְּם פְּשִׁיטוֹת הַשְּׂמוּעוֹת בַּכ"ד מְשַׁמַּע שְׂאִין שְׂיֻנּוּי בְּרָכָה ע"י רִיסוּק בְּכָל עֲנָן וְכַנ"ל).

ועפ"ז סתם בשו"ע סי' ר"ד סי"א אפי' פתושים ביותר כו' ונהנה רמ"א שם לא הגי' פלום משמע דמודה ג"כ להב"י וכ"מ שם בד"מ ובס"י ר"ב אהיה דטרמיא שהובא בשו"ע לשון הרמב"ם דמשמע אפי' פתוש ביותר הגי' רמ"א דלפ"ז ה"ה בפאונדלא כו' וי"א לברך עליהם שנ"ב כו'.

דלקאו היינו הפלוגתא דהב"י עם מהרי"ק ותה"ד הנ"ל. ולפי"ז קאי הי"א גם ד' הרמב"ם בטרמיא שבשו"ע שם.

דהי"א ס"ל כפרש"י דדוקא בכתוש מעט כו' ויהי' קשה לפ"ז למה שתק בסי' ר"ד כו' ע"כ כ' המ"א שם דהי"א קאי רק אפאונדלא (וכ"מ קצת לשון רמ"א לברך עליהם כו'). ולא אטרמיא.

אמנם פוננת דבריו בטעם החילוק קשה להבינם. והפ"מ כ' דלקאו מחלק ג"כ פפריש' ולבוש כו' משמע דהפרישה ולבוש הם דברים אחרים ולפה"נ ז"א דהלבוש חילק דבתמרים עדיין נזכר תואר פרי משא"כ בפאונדלא וגודגדניות אינו נזכר כו'.

(ולפ"ז הרמב"ם נרש"י פליגי בתמרי'. ש'לרש"י במרנסקי לגמרי בכעין עיס' אפי' אם נזכר עדיין שהם תמרים ומגוש וממשות בש"ר) מברך שנ"ב.

ולרמב"ם גם בכה"ג בפה"ע. אלא בפאונדלא שאינו נזכר הפרי מודה כו') והפרישה לפה"נ מחלק בין פשהריסוק והפתישה הי' בענין ששינהו מאוכל למשקה (ולזה הביא מסי' רנ"ב ששינהו ריסוק לענין להוציא משקין וע"ש בר"ן שבב"י ג' מלאכות כו' להוציא משקה ריסוק ודיקה ושחיקה כו') לבין פשהפתישה היא רק בענין שמבלבל ממנו ומראיתו מאוכל לאוכל ועפ"ז עושה שלום בין רש"י ורמב"ם.

דרש"י איני בענין הריסוק שעל ידו נימוח והי' למשקה וכהו דוקא בריסוק מועט במילתו קאי אבל בריסוק גמור ה"ז משנהו מאוכל למשקה (ודומה לדובשא דתמרי). והרמב"ם מייירי בריסוק ומיעוהו שעושהו כמין עיסה בלבד שבהו אפי' פתוש ביותר במילתו קאי פיון שעדיין תורת אוכל עליו ומר א' חדא ומר אמר כו' ול"פ.

ונ"מ לדינא בין הלבוש לפריש' הוא בריסוק ומיעוהו גמור (בתמרים ושאר פירות חזין ביז או בבישול) בענין שאינו ממחהו לכמין משקה כ"א לכמין עיסה אבל מ"מ אינו נזכר הפרי כלל דלהלבוש שנ"ב.

ולהפריש' נראה דבכה"ג בפה"ע (ואעפ"י שכ' בדחזיתו לקוש'י הב"י וז"ל שהרי כתבתי דגם הרמב"ם לא קאמר אלא בשלא נימוח ונשתנה משם אוכל וגם מראית תמרה יש לו במקצת משא"כ בגודגדניו שנימוחו ושם משקה עליו עכ"ל נראה דמ"ש וגם מראית כו' הוא שלא בדיוק שהרי לא הנפיר מזה מאומה בכל אריכות דבריו שם) ובד' המ"א קשה לכוין פוננתו שז"ל דוקא בגודגדניות שנתבשלו ונימוחו לגמרי אבל בתמרים שנתמעכו קצת ל"פ עכ"ל וא"י אם עיקר החילוק הוא בין בישול למיעוהו (ביז) או בין נימוח למיעוהו או בין לגמרי למעט.

ומ"מ לפי גי' זו שלפנינו (וכ"ה בהגהו' שבס' מק"ח) נראה יותר שעיקר החילוק הוא בין לגמרי למעט. פדרך שמבואר בתה"ד פנ"ל אלא ששם משמע שעיקר החילוק הוא בין

מעט להרבה (בלבד) דהיינו שפול שהריוסוק הוא לרוב מברך שנ"ב (ואין גדר מוגבל לזה כמה נקרא הרבה) משא"כ לשון לגמרי שבמ"א משמע שנגמר הריוסוק בשלימות כו' והגבול בריוסוקגמור היינו שאינו ניפר שוב שום תואר פרי והגם שגם בתה"ד ניפר לשון נמוח לגמרי בהצעת השאלה וכן בתשו' כ' כ"ש לטורג' שהן נמוחין לגמרי וגם מעורבי בבשמים כו' יש מקום לומר דהיינו רק בדרך כ"ש אבל לדינא הרי בהביאו הראי' מרש"י חילוק בין מעט להרבה וע"ז כ' כ"ש כו' משמע שאינו לעיכובא כו' וא"כ נא ס"ל פהרמב"ם דבעשאו פמין עיסה ודאי עכ"פ נקרא נתמעף הרבה.

והמ"א ר"ל דרמ"א לא חשש לתה"ד כ"א בנימוח לגמרי ולא במה דמשמע מתה"ד שגם בלא נמוח לגמרי. (דהיינו שעדיין ניפר הפרי) מברך שנ"ב כל שנתמעף הרבה.

דבזה ס"ל לרמ"א פהרמב"ם דאף בעשאו פמין עיסה כו' (ומאי דקרי לי' המ"א מעט הוא בערף נמוח לגמרי כו') (ואח"כ כ' המ"א דגם התה"ד אפטר דמודה כו' היינו די"ל שבתחילה הביא ראי' מפירש"י דמשמע דכל שנתמעף הרבה מברך שנ"ב ואח"כ כ' וכ"ש כו' פלומר שבה עכ"פ ודאי יש לפסוק פריש"י שגם מרמב"ם אין ראי' דפליג בכה"ג כו').

ולפי"ז לדינא ס"ל פהלבוש הנ"ל אמנם בס' מה"ש ראיתי שהעתיק גי' אחרת במ"א ונ"ל אבל בתמרים שנתמעכו לגמרי כו' (ובס' שביל הישר העתיק אבל בתמרי' שנתמעכו ל"פ) ולפי"ז ע"כ החילוק בין בישול ונמוח לנתמעף ביד (וכן פי' הפ"מ) ועכ"ז מפרש המה"ש ע"ד ד' הלבוש דהיינו שהחילוק בין פשהפרי עדיין ניפר או לא שע"י בישול נמחה עד שאינו ניפר כו' משא"כ ביד אינו כ"א מתמעף לגמרי אבל ניפר כו' ולפענ"ד הי' נראה דלגי' זו יותר יש לפרש דבריו שהחילוק הוא בין נמוח למיעוף.

והיינו שלשון נמוח עיקרו מורה ענין המסה פנימוח כו' ור"ל דשמן וכה"ג עד שנעשה פמין משקה משא"כ פשרק נתמעף היינו שנעשה פמין עיסה אבל לא יצא מתורת אנוכל שמשו קיים וה"ז ע"ד ד' הפרישה הנ"ל (וע' בשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל סי' קנ"ח ס"ח שיש במיני מרקחת הנמחה ונעשה גוף א' עם הדבש ב' מינים עבה שנקרא אנוכל ורפה עד שנקרא משקה).

ולפע"ד שלפי גי' זו הלשון סובל יותר פי' זה וגם א"ש קצת טפי שאר דבריו דלפי' הראשון אינו מובן מאי פסקה כ"כ דע"י בישול אין הפרי ניפר ובמיעוף ביד ניפר ואף אם נאמן לצרף ג"כ החילוק בין נמוח למיעוף ור"ל פיון שע"י בישול נמוח אינו ניפר וביד שרק נתמעף ניפר.

ג"כ קשה מאי פסקה שאפי' בלשון נמוח י"ל שניפר וע' במה"ש גופ' ססי' ר"ה. וכ"ש בלשון מיעוף י"ל שאינו ניפר גם מ"ש שכ"מ בסי' ר"ד שכתב אפילו הם כתושים ביותר ולא פליג רמ"א.

ולפה"נ לשון כתושים ביותר יש בכלל זה גדר האחרון היינו שאין הפרי ניפר ולמה ל"פ כו' גם בסי' ר"ד סכ"ב שהביא מתחילה ד' השל"ה שכ' דוקא שניפר מהותו כו' וכ' ע"ז המ"א ועמ"ש שם רסי' ר"ב) דדוקא פשימוחו לגמרי כו' ולפי' הראשון הנ"ל קשה מה בא להוסיף ע"ד השל"ה הלא היינו הך.

ובפ"מ ומה"ש משמע דבאמת הם דברים אחרים ולמ"כ מד' המ"א אלא משמע דענין נזירות לגמרי היינו יותר מענין אינו נזכר מהותו אלא שנעשה פעין משקה נזוהי ההוספה ומקיות שזה לא נכלל (כ"כ) בלשון פתושי' ביותר הנזכר שם בשו"ע.

ע"כ לא הגי' שם רמ"א כו' ולכל הפירושי' מ"ש המ"א שגם בד"מ סי' ר"ד משמע דס"ל כהרב"י אינו נכון כ"כ שהרי התם נז' בד"מ לשון שאינו נזכר וגם לשון נזירות לגמרי וא"כ משם משמע שגם בכה"ג ס"ל כב"י.

גם מ"ש בראש דבריו נ"ל דדוקא בגודלניות כו' וכ"כ מהרי"ק לא ידעתי מה שמז' ראוי יש במהרי"ק לדבריו וכ"ש שאינו מוכן מ"ש בלשון פשיטות שכ"כ מהרי"ק אלא שלפני הראשון הנ"ל יש לומר שפוננתו שבמהרי"ק נזכר החילוק בין נזכר מהותו ותוארו לאינו נזכר כו' משא"כ בתה"ד שלא נז' כ"א החילוק בין רב למעט (ועיפובא פנ"ל) ואין בזה גדר מוגבל כו' פנ"ל ומ"מ דוחק גדול הוא פיון שבד' המ"א לא נזכר כלל לשון נזכר ולא נזכר אלא לשון נזירות לגמרי אלא שאנו אומרי' שפוננתו להגביל עד שאינו נזכר כו'.

אף שינן לומר ע"ז שכ"כ מהרי"ק. ושוב ראיתי שמ"ש המ"א וכ"כ מהרי"ק אין פוננתו כלל לענין סברת החילוק שהמציא.

אלא לענין גוף הדין ור"ל דבגודלניות' שבתה"ד פסק רמ"א פונת' שכ"כ ג"כ מהרי"ק משא"כ לענין טרימא שנז' בתה"ד ומשמע שפוסק פרש"י הרי אין זכר מזה במהרי"ק עכ"פ ומסברא הרי יש לחלק כו' אי כפי' הא' או כפי' הב' כו' וע' במ"א ססי' ר"ה משמע כפי' הא' ואנו בסי' ר"ח סקי"ב משמע כפי' הב' שכן לשון ממשו קנים משמע הפמות והישות (ולאפוקי ההמחה והמסה ולא התואר והמראה).

כללו ש"ד ד' המ"א בכאן קשה להבינם על נכון אמנם לדינא הרבה מאחרונים תפסו לחלק בין נזכר הפרי ללא נזכר פנ"ל וכנזכר בשל"ה שבמ"א סי' ר"ד הנ"ל (ונראה דיסודו מד' מהרי"ק שנז' שם לשון זה פנ"ל) רק בפרישה מבואר החילוק בין ריסוק פעיפה לריסוק לכעין משקה כו' פנ"ל: סימן יד (לסי' רי"ט) תשובה.

הנה בעיקר הדין למעשה נראה ודאי דשפיר עביד מר (שבירך ב' הגומל) שהרי גם בשו"ע ס"ו פסק פהטור (דיברך כ"ז שירצה) מעיקר הדין רק נכון שלא לאחר ג' ימים וכ"ש בנ"ד שטעמו הנה מקודם שחשש אולי עדיין לא נתרפא לגמרי א"כ אפי' לכתחילה נכון כו' (ואולי מקום הספק שנו הוא שחשש אולי גם עתה עדיין אינו בשלימות כו' ואין לדבר גבול וסוף ולא ניתנה תורה למה"ש).

ודב"ז לא מצאתי כ"א בע"ז ובא"ר בשם מ"כ וגם שם לא אמר כ"א עד שילך על בוריו כו'. גם א"כ לכאורה מה הועיל בכרכתו על גס ב' עתה כו' גם בלא"ה נמי צ"ע שראיתי בעיקרי דינים רסי' יו"ד מסתפק אם יוצא בכרכה א' על פמה נסים) וגם מצד צירוף גס הב' ג"כ נכון קצת וית' להלן אף מה שפא ע"ז מפח תשו' רדב"ז אין דרך מבוא הראי' משם ולכא' פוננתו דהא דפשיטא לי' לכת"ר דגם על נם שאינו יוצא ממנהג העולם פגנבים מברכים ב' הגומל בשם ומלכות ממ"ש האחרונים ססי' רי"ט דעכשיו נוהגין כו' ועא"ר אלא שחשש אולי פעין נד"ד (עצם בגרון) גרועה ולא נכנס כלל בגדר גס אף לא פגנבים וכה"ג ע"ז הביא מרדב"ז דמשמע לי' דהפולוגתא שהביא משם הראב"ד הוא מעין

הפּלוּגְתָא דְרִיבִי"ש ורד"א שבשו"ע ססי' רי"ח שע"ז פסקו האחרונים דמברך ב' הגומל וס"ל מצד הסברא דנד"ד דומה לנפל אבן סמוך לראשו ואינה שברדב"ז בשם הראב"ד שם.

ולפי"ז נשמע דבנפל אבן ואינה דשם ס"ל לכת"ר לברך ב' הגומל (ומצאתי לו חבר בזה בעל ח"א פלל ס"ה ס"ד) ולפענ"ד אין זה מוכרח ויתחן' אומר דגם בכעין גנבי וכה"ג צ"ע למעשה דגם אלו הנה פלוגתא מפורשת בזה קשה קצת לומר שנהגו לברך למה לנו לזוז מהכרעת הרב"י בשו"ע (וסתימת רמ"א) לברך בלי שם ומלכות בפרט בספק ברכה לבטלה וחקמרי ל"ת כו' בשגם והוא העיקר דנהגו דבאמת אין המנהג פו בסתם גנבים וכ"ש שבאמת דברי הריב"ש שאין לברך הרי ממש"ש וכ"ש הנעשה לו גם כו' משמע דמירי בענין שחשיבא גם שצריך לברך על נסו אח"כ כשיגיע לאותו מקום ובשלמ' בשו"ע בססי' רי"ח דס"ל דהריב"ש חולק וס"ל דכעין גנבי מברכים גם ב' שעשה לי גם אח"כ כו' שפיר אכל לפמ"ש המ"א שם שגם הריב"ש מודה באותה ברכה דאח"כ דל"ש בגנבי וכה"ג לכאו' אין הבנה לד' הריב"ש דמה שא' כת"ר דלהמ"א האי וכ"ש כו' ענין בפ"ע ולא קאי אדלעיל לא נראה כלל גם מ"ש הפ"מ סי' רי"ט סק"ט דקאי אצרי' ומיהו גנבי בלא כ"ש כו' ג"כ דוחק גדול דנדאי משמע דהפל קאי אפולה מילתא דלעיל (וגם הרי גם בתחן' גבי גנבי סיים וכיוצא בנסים אלו הרי הפל נסים כו' כמ"ש הא"ר) אלא נראה דמחננתא דהמ"א ס"ל שהריב"ש ע"כ מירי גם בגנבי בענין שהי' בו גם יוצא ממנהג העולם (וכמ"ש ג"כ המה"ש) והוא דפי' יוצא ממנהג העולם אין ר"ל שאופן מציאו' הנס הוא בדרך היפוך הטבע בגילוי כעין קי"ס וכה"ג (דלא מ"כ מעובדא דרבא כמ"ש בס' נ"א).

אלא הכוונה שלפי מנהג העולם הי' בזה ספנה ואז ממילא פשיטא נקרא גם שיצא מחשש ספנה שבנוהג שבעולם וזהו פונת המ"א סי' רי"ח סקי"א במ"ש פגון שפפל עליו ארי' כו' שפא לפרש פי' יוצא ממנהג העולם שבשו"ע שהוא ע"ד הנ"ל ולא פוקי דלא נימא שר"ל בכענין קי"ס דוקא וא"כ גם בגנבי ושודדי לילה שברב"ש נדאי יש מציאות שהי' בו ס"נ לפי מנהג העולם משא"כ סתם גנבי י"ל שאין בזה חשש ס"נ לפי המנהג שבעולם וכמ"ש בנ"א שם (אלא שלפי"ז דוחק מ"ש הרד"א ושו"ע וכו' לידי ספנה כו') ויותר נראה די"ל דהאי גנבי שברב"ש ר"ל ליסטים דומי' דשודדי לילה וכמו מש"ש בתחן' גבי הולכי מדברות וא"כ ה"ה מ"ש אח"כ אם גנבים הפל ר"ל ליסטים ועפי"ז מדויקים דברי המ"א שם סקי"ב במ"ש ומ"ש בשם הרב"י בשם ריב"ש היינו לומר בשנעשה לו גם צריך לברך גם הגומל דמשמע שפא לומר דרק זה השמיענו הריב"ש דכשנעשה לו גם ובענין שמברך עליו שעשה לי גם כו') אז מברך גם הגומל (בשעת הנס) ולפי' הפ"מ הרי יותר שמעינו מדברי ריב"ש שגם בגנבי וכה"ג שאינו נק' גם לענין ברכה שעשה לי גם מ"מ יברך הגומל וזה ה"ל להמ"א למימר ובקצרה דמ"ש הריב"ש היינו רק לענין ברפת הגומל (וה"ל לפרש החילוק בין ברפת הגומל לברפת שעשה לי גם כו' משא"כ עתה עיקר חסר: וצ"ל בדוחק שפונת המ"א בזה לתרץ קוש' הא"ר) א"ו משמע דבאמת לא ס"ל כלל לחלק בין ברפת הגומל לב' שעשה לי גם אלא דהריב"ש מירי בגוונא שנק' גם ואז שייכים ב' הברכות ומשא"כ בדבר שהוא בטבעי העולם גם הגומל אין מברכים.

וכ"מ בְּהִדְבָּרָא מְדַבְּרִי סִי רִי"ט סק"ט שכ' וְכַשְׂיִגִיעַ לְמָקוֹם כּו' דְּמִשְׁמַע דְּקָאֵי גַם אֲנִיבִי וְשׁוֹדְדִי לִילָה שִׁבְשׁו"ע שְׁם אַע"כ דְּהִתְם מִיְיָרִי בְּגוֹנוֹא שְׁהִי בּו ס"נ לְפִי מְנַהֵג הָעוֹלָם כּו'. וּבְהִכִי יִתְוֹרְצוּ ג"כ דְּבָרֵי הַלְבוּשׁ שְׁבִסְסִי רִי"ח וְסִסִי רִי"ט שְׁנִרְאִים פְּסוּתֵרִים זא"ז כמ"ש הָא"ר בְּשֵׁם מִי"ט.

וצ"ל ג"כ דְּבִתְרֵי גּוֹנוֹי גַּנְבִי מִיְיָרִי וְכו' ע"ד הַנְּ"ל (וְאִילּוּלֵי דְּמִסְתְּפִינָא הֵייתִי אֹמֵר שִׁט"ס בּמ"א סִסִי רִי"ח בּמ"ש וּכ"מ בּב"ח וּצ"ל בְּלְבוּשׁ) וּכ"מ עוֹד מְדַבְּרֵי הַמ"א שְׁם סק"י בּמ"ש וּנ"ל דְּמִי שְׁהִלָּה בְּדִרְךָ וּבָאוּ עָלָיו לִיסְטִים לְהַרְגוּ כּו' וּר"ל דְּבִכָּה"ג יֵשׁ לְצַרְרָה הַדְּעוֹת שִׁבְס"ז עִם הַדְּעוֹת שִׁבְס"ט.

וְלָמָּה א' שְׁבָאוּ לְסִטִים לְהַרְגוּ וְלֹא גַנְבִי סִתָּם אִם לֹא דִס"ל דְּבִהִכִי מִיְיָרִי בּס"ט וּמַעֲתָה לְפ"ז וְדָאֵי פְּשׁוּט דְּגַם מֵאֵי דְּסִיִּים דְּעַכְשָׁיו נְהָגוּ כּו' אִיְיָרִי הַפֵּל בְּעֵנִין שִׁנְק' נִס לְעֵנִין ב' שְׁעֵשָׂה לִי נִס כּו' וְאַשְׁמְעִינוּ דְּנִהְגוּ לְבָרְךָ בְּכָה"ג גַּם הַגּוֹמֵל וְכָרִיב"ש וְכַנְ"ל דְּבִזָּה לְבַד פְּלִיגִי וְהָא"ש מ"ש שְׁכ"נ עַכְשָׁיו דְּאֶפְשָׁר פֶּן הַמְנַהֵג דְּלֹא פְּהָאוּמ' דְּרַק אֹתוֹן הַד' שְׁבִפְסוּק וְגַם מְבָרְכִים הַגּוֹמֵל אֲלֵא גַם אֶשְׁאָר נְסִים מְבָרְכִים גַּם הַגּוֹמֵל אֲכָל אֵי קָאֵי גַם אֶסְתָּם גַּנְבִים הַדְּבָר תְּמוּהָ דְּוִדָּאֵי נִרְאָה שְׁאִין הַמְנַהֵג לְבָרְךָ הַגּוֹמֵל בְּכָה"ג (אִפִּי בְּלִי שְׁם וּמִלְכוּת) וּמַעֲשִׂים בְּכ"י וּפּוּק חֲזִי כּו' וְנִרְאָה דְּגַם מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּפִסְדוֹר פְּרַק י"ג סוּף ה"ז בּמִש"ש פֵּל שְׁהִי חֲשֵׁשׁ ס"נ כּו' פְּנוֹנְתוֹ לְהַטִּיל תְּנָאֵי וְלוֹמַר שְׁלֹא בְּכָל גַּנְבִי אִיְיָרִי אֲלֵא רַק פֵּל שְׁהִיָּה ס"נ (לְפִי מְנַהֵגוּ ש"ע כּו' פְּנ"ל) וְהִנֵּה לְפִי"ז לְכָאוּרָה אֵין מְקוֹם לְהִבִּיא רֵאִי מַד' הַרְדָּב"ז הַנְּ"ל דָּאֵם נְאָמַר שְׁנִפִּילַת אֲבָן סְמוּךְ לְרֵאשׁוֹ וְאִינְךָ דְּשָׁם דּוּמָה לְסִתָּם גַּנְבִי הָרִי לְפִי"ד הַשׁו"ע הָאֵמַת שְׁיֵשׁ בְּזָה פְּלוֹגְתָא לְעֵנִין ב' הַבְּרָכוֹ וְהַכְרִיעוּ בְּשִׁנְיָהֶם וְנִבְרָךְ בְּלִי שְׁם וּמִלְכוּת וּלְפ"ד הַמ"א לְכ"ע בְּכָה"ג א"צ לְבָרְךָ פֵּלָל גַּם ב' הַבְּרָכוֹת וְלוֹמַר (מִבְּחוּצִי) שְׁהִנְךָ דְּשָׁם דּוּמָה לְגַנְבִי וְשׁוֹדְדִי לִילָה שִׁבְס"ט שְׁיֵשׁ בְּהֶם ס"נ אֶשְׁרֵה לְהַמ"א בְּכָה"ג הַמְנַהֵג לְבָרְךָ (ב' הַבְּרָכוֹת) זֹו מְנַלָּן (פִּינוֹן דְּלַהַמ"א לְפִי הַנְּ"ל לֹא נִמְצָא בְּזָה פְּלוֹגְתָא בְּב"י וְשׁו"ע כ"א לְעֵנִין בְּרַפְתָּ הַגּוֹמֵל וְהִתְם הַפְּלוֹגְתָא לְעֵנִין בְּרַפְתָּ הַנִּס כּו' וְא"כ ע"כ עֵנִין אַחַר הוּא לְכָאוּרָה) אָךְ שְׁבִתִי וְרֵאִיתִי דִי"ל פִּינוֹן דְּלַהַמ"א בְּגוֹנוֹא דְּסִתָּם גַּנְבִי אֵין עוֹלָה עַל הַדְּעַת פֵּלָל לְהַקְרָא נִס (לְעֵנִין ב' הַנִּס) וְהָרִי הִתְם בְּרֵאב"ד שְׁבִרְדָּב"ז פְּלִיגִי בְּזָה ע"כ לּוֹמַר שְׁאֵלוּ דּוּמִים לְגַנְבִי שְׁיֵשׁ בְּהֶם ס"נ וְכָה"ג (אֲלֵא דְּהִתְם פְּלִיגִי גַם בְּכָה"ג לְעֵנִין ב' הַנִּס וְלְדִידוֹן לֹא הוּבָא פְּלוֹגְתָא בְּזָה לְעֵנִין ב' הַנִּס) וְהָרִי קִי"ל בְּכָה"ג דְּנִהְגוּ לְבָרְךָ (גַּם) ב' הַגּוֹמֵל גַּם עִם הָיּוֹת שְׁבִדְעַת הִי"א נִרְאָה יוֹתֵר פִּי הַנְּ"ל (וּכְמ"ש מַה"ש וְדִלֵּא כַפ"מ) אֲכָל הָרִי הַב"ח סִסִי רִי"ח וְהַט"ז שְׁם וְסִסִי רִי"ט סק"ו וְא"ר סִסִי רִי"ט בְּשֵׁם מִי"ט מְחִלְקִים בְּהִדְבָּרָא בִּין בְּרַפְתָּ הַנִּס לְב' הַגּוֹמֵל וְלְדִידָהּ וְדָאֵי דָאֵין מְחִלְקִים בִּין גַּנְבִי שְׁבִסְסִי רִי"ח אֲנִיבִי שְׁבִסְסִי רִי"ט אֲלֵא הַפֵּל מִיְיָרִי בְּעֵנִין א' שְׁאִינוּ יוֹצֵא מְנַהֵג הָעוֹלָם.

וְלְכָאוּרָה ס"ל דְּהַפְּלוֹגְתָא הִיא לְעֵנִין ב' הַבְּרָכוֹת וְשְׁלֵהֲלָכָה ס"ל דְּמְבָרְכִים בְּכָה"ג ב' הַגּוֹמֵל וְלֹא ב' הַנִּס וּלְפִי"ז נִרְאָה דְּשְׁפִיר יֵשׁ מְקוֹם לְד' כַּת"ר דְּכִינוּן שְׁגַם בְּנִפְל אֲבָן כּו' וְאִינְךָ מְצִינוּ ג"כ דְּפִלִיגִי בְּזָה בְּרֵאב"ד שְׁבִרְדָּב"ז לְעֵנִין ב' הַנִּס יֵשׁ לָנוּ לּוֹמַר שְׁזָה ג"כ מְעִין הַפְּלוֹגְתָא שִׁבְשׁו"ע בְּגַנְבִי וְכָה"ג (שִׁא"י מְנַהֵג הָעוֹלָם) וְשְׁלֵהֲלָכָה מְבָרְךָ ב' הַגּוֹמֵל לְדִידוֹן אָךְ ד' הַט"ז (וְגַם הַב"ח) שְׁכ"כ דְּרָךְ פִּי עַל הַשׁו"ע הוּא תְּמוּהָ לְכָאוּרָה שְׁהָרִי

השו"ע הביא בשני הדינים הפלוגתא ובשניהם הכריע בשנה דטוב לברך בלי שם ומלכות.

הרי דלא ס"ל לחלק כלל בין ב' הגוס לב' הגומל ומה זה שכ' ב'ססי' רי"ט סק"ו דלעגון ב' על הגוס פסק (השו"ע) סי' רי"ח דלא יברך היכן פסק הלא הביא ע"ז ב' הדעות ואם מפני שסיים וטוב כו' הרי גם פאן בסי' רי"ט סיים פן ומ"ש הפ"מ שם דכאן (ברי"ט) שאמר שדעתו עיקר פדעה א' או בסתם כו' הרי סיים ע"ז אלא שלעיל הביא י"א וי"א משמע ג"כ דעתו כ"א ב'.

הרי דחה בעצמו דבשניהם נראה דעת השו"ע עיקר פדעה שמברכין ונהי דלזה י"ל דבסי' רי"ח פתב בלשון יחיד ויש חונק משמע דיחידאי היא ואינה עיקר אבל אינו מוכן מאי נ"מ בחילוק הלשונות איזה דעה תופס עיקר פינו דסוף סוף סיים בעצמו בשניהם בשנה דטוב לברך בלי שו"מ וע' ברכ"י סי' רי"ט וד' הפ"מ דבסי' רי"ח דמשמע שפ"א בע"א ששהחילוק הוא דב' על הגוס אין חייב אפ"י בלי שו"מ משא"כ ב' הגומל חייב בלא שו"מ עכ"פ ומדייק זה מדכ' שם אינו חייב דמשמע אבל רשאי והא בשם ומלכות אסור אלא ה"פ כו' ע"ש גם לזה אין הבנה כלל דלפה"נ פא לומר חילוק זה לפי הכרעת הב"י במסקנתו דטוב כו' ומגלן ומה זה שפא לדייק זה מלשון אינו חייב האמור בלשון אותה דעה דס"ל דלא יברך הרי מ"מ יכול הב"י לספור דחייב לברך בלי שו"מ עכ"פ לצאת הדעה ב'.

וגם מה צריך להוכיח דאותה דעה עצמה ס"ל דאין חייב גם בלי שו"מ פשיטא ודאי דגם לעגון בר' הגומל אותה דעה דס"ל דאין מברכים מסתמא גם בלי שו"מ אין חייב דלמה יחייב ומה בקד' מ"מ הב"י פדי לצאת ב' הדעות יכול לספור בשניהם דחייב לברך בלי שו"מ עכ"פ (או רק טוב כו') ומה זה שכ' אלא ה"פ דהגומל חייב בלי שו"מ כבסי' רי"ט כו' דמשמע פאלו מלשון אינו חייב דכאן נשמע דרף פי' דהגומל חייב והוא תמוה גם מה דסיים כבסיו רי"ט תמוה היכן איתא שם הכי אם לא מאי דמסיק השו"ע וטוב כו' ונהרי גם פאן סיים פן אף מ"מ מצירוף וחיבור ב' הדברות של הפ"מ יש ללקט וללמוד מתוכם קצת פי' לד' הט"ז והוא דבסי' רי"ח דמשמע שתופס עיקר פדעה הא' (וכנ"ל מדכ' ויש חולק בלשון יחיד) א"כ מאי דמסיק וטוב כו' היינו לומר דגם בלי שו"מ אין חייב מעיקר הדין רק ע"ד מהיות טוב לחוש לדעה הב'.

משא"כ בסי' רי"ט דמשמע שתופס עיקר פדעה א' בסתם דמברך הגומל א"כ הא דמסיק וטוב כו' היינו לומר דאף דהעיקר דחייב מ"מ לחוש לדעה ב' טוב לברך בלי שו"מ פי' האי טוב קאי על ההזכרה שו"מ דטוב שלא להזכיר לחוש לחומר לא תשא כו' שגם יש לצרף דעת הראב"ד דכלברכות אלו הם בלי שו"מ אבל עיקר הברכה חיובא כו' וכ"ז אינו שנה לי ורחוק שנתפנין הט"ז לכה דלא ה"ל לסתום כ"כ ולכתוב דלעגון ב' על הגוס פסק בסי' רי"ח דלא יברך כו' וגם בסי' רי"ח לא ה"ל לכתוב בסתימות ובפשיטות כ"כ דהא דאינו חייב פי' על הגוס אבל הגומל חייב כמ"ש ססי' רי"ט פאלו הדברים מפורשים בשו"ע לפסק גמור (וגם משמע ברכה גמורה ממש כו') ומה גם בסי' רי"ח שציינו על אינו חייב שבדעה א' פתב פי' כו' דמשמע מזה דר"ל שגם אותה דעה עצמה מודה דהגומל מברך וזה מגלן.

ומהיות הכל דוחק נלפע"ד שי"ל ג"כ פנונת הט"ז בע"א והוא דבסי' רי"ט לענין ב' הגומל לא הובא פלוגתא כ"א אי הני ארבעה דוקא או לאו דוקא אבל מצד עצם הנסים משמע דלכ"ע לא מחלקי בין גס פדרף שמחלקים לענין ב' הנס בסי' רי"ח לדעה א' וע"כ ציין בסי' רי"ח אאינו חייב שפדעה א' וכ' פ"י כו' ר"ל שגם אותה דעה לא חילק בין גס לגס כ"א לענין ב' הנס אבל הגומל כו' והמענין בב"י יראה דהיא שפסי' רי"ט הוא רק ד' הא"ח דס"ל דכיון שפגמרא נזכר מספר ד' הוא פדוקא (ובפרט שכ"ה בקרא וכעין גזה"כ) אבל מה שהביא ד' הרד"א בשם ר"ג בר"ש שהנעשה לו גס אינו מקבר הגומל י"ל דדוקא בשנעשה נו גס (בענין שפריה לבריה שפשה לי גס כו') קאמר דלא יבריה הגומל והוא מטעם שנפטר בב' הנס שפריה אח"כ כו' (וכהסברא ששלל הריב"ש) אבל פשאינו נק' גס לענין ב' שפשה לי גס (וכעין גנבי כו') י"ל דס"ל דמקבר הגומל דהני ד' שפגמרא ל"ד אלא כל פיוצא כו' (וגם הני ד' הרי לאו נסי' הן לענין ב' שעל"נ כו') וז"ש הט"ז על דעה א' שפסי' רי"ח (שהוא ד' הרד"א) פ"י כו' ר"ל דגם הרד"א עצמו הכי ס"ל (ולפי"ז י"ל קצת דגם המ"א הכי ס"ל כהט"ז וע"ד שפי' הפ"מ).

ומאי דמשמע מדבריו שהריב"ש לא חידש כ"א בשנעשה לו גס כו' פנ"ל היינו משום דבגנבי וכה"ג גם הרד"א מודה דמקבר הגומל כו' והנה לפ"ז אין נ"מ מדברי הט"ז הללו לדינא פלום דסוף סוף הרי יש פלוגתא בזה דלדעת הא"ח ס"ל דהני ד' דוקא אין מקרכים הגומל בכל הני דבסי' רי"ט (בין אותן דחשיבי גס לענין ב' על הנס פארי' וכה"ג ובין אותן דל"ח גס פגנבי כו') ומחמת זה הכריע השו"ע לקבר פלא שו"מ וכמו"כ אם הפי' בט"ז פדלעיל עפ"י ד' הפ"מ הגם דלפי"ז תופס השו"ע לענין ב' הגומל עיקר פדעה א' מ"מ הרי הכריע שטוב עכ"פ שלא להזכיר שו"מ ומעתה אין לנו לבוא ע"ז כ"א מפח המנהג שכ' הט"ז בסק"ז וכבר נתבאר שלפע"ד קשה קצת לסמוך ע"ז פחוקר פרכה לבטלה נגד הכרעת בעלי השו"ע (ובפרט בפרכות אלו שיש לצרף דעת הראב"ד כו' פנ"ל) בשגם באמת לפה"נ אין המנהג פן פגנבי וכנ"ל (וי"ל ג"כ שגם הט"ז לא קאי כ"א אארי' ואינה שבשו"ע שם דחשיבי גס כו' ולא אגנבי).

אם לא שנאמ' דהט"ז ס"ל דגנבי שבשו"ע בסי' רי"ח הכל מיירי בגוונא שהיה בו ס"נ פדרף הטבע וזש"ש ובא לידי ספנה כו' אלא שאנפן ההצלה לא יצא ממנהג העולם וס"ל דב' על הנס לדעה א' דשם אינו אלא בדומה לקי"ס ואינה שפגמרא ומשא"כ כל אותן שפסי' רי"ט פולקם ל"ח גס לענין ב' על הנס לדעה א' שפסי' רי"ח.

וכ"מ מדבריו בסי' רי"ט דאפולקו קאי וזש"ש דב' על הנס פדבר שחויז לטבע לגמרי והכ"מ שאצבע אלהים היא ר"ל פעין קי"ס וכה"ג ולפ"ז שפיר יש מקום קצת לדברי כת"ר דגם הפלוגתא שפברדב"ז י"ל שהיא מפעין זה וזש"ש די"א שא"צ לקבר (על הנס) אלא בגס חידש כו' במקום שנעשו בו נסים לאבותינו ר"ל שאנפן ההצלה דרף גס גלוי פעין קי"ס כו'.

וגם א"ש קצת לפ"ז המנהג שכ' הט"ז וש"א דר"ל דאף אם ההצלה לא היה בפעין קי"ס כל שפדרף הטבע היה ס"נ פדבר כו' ובזה אפשר שהמנהג פן עכ"פ אלא שפדיין צ"ע קצת אם יש לסמוך ע"ז למעשה בחשש פרכה לבטלה נגד הכרעת השו"ע פנ"ל) אמנם בר מפל דין פנפל אפן סמוך לראשו ואינה שפברדב"ז בשם הראב"ד אין נלפע"ד פכל

לסמוך לברך הגומל בשו"מ דהא חזינו דרדב"ז עם היות שראה בתשו' הראב"ד דפליגא בזה לענין ב' הגס מ"מ פשיטא לי' דהגומל אינו מברך לכ"ע (ואפ"ש ג"כ שראה איזה משמעות לזה בראב"ד ואין אומ' למה שלא ראה כו') והיינו אפי' בלא שו"מ ומה דסתם וכו' ורואה אני בכינוצא בזה לברך בלא שו"מ נראה פשוט דקאי אברכת הגס ומחמת הפלוגתא שבראב"ד (ודלא כמ"ש בס' עיקרי דינים בש"מ סי' י' אות כ"ב ע"ש) אבל לענין ב' הגומל הרי לא הביא שום פלוגתא דרק בנדון דידי' בנפל מן הסולם והי' חושש כו' כ' בתחילה דיש פלוגתא מצד המיחוש (אף בזה החליט שלא בברך הגומל) משא"כ בנפל מסולם שבראב"ד דאיירי בהדיא שלא אירע שום מיחוש פשיטא לי' דלכ"ע א"צ לברך הגומל כלל ולכן פדי שלא תהא סברתו הפוכה מס' הט"ז וסייעתו נלפע"ד די"ל דהנה דהתם הם ע"א לגמרי ולא מצד גרעון הגס אלא דס"ל דל"ש לברך הגומל אא"כ הי' עומד בסכנה בתחיל' ואח"כ יצא מזה וככל אותן הד' שבקרא וגמ' דעיקר הברכה הוא על שייצא מהצרה שהי' בה וכלשון הפתוב וייצעקו כו' בצר כו' יוציאם כו' ואולי מש"ה נוסח הברכה הגומל לחיובים כו' שזה כמצדיק הדין על הצרה שהי' לו שמתמא נתחייב כן שאין יסורים בלי עון כו' (ולכן י"א שגם בחבוש על עסקי ממון מברך הגומל והיינו משום שעכ"פ יצא מצרה שהי' בה ע' בר"י ב' תשוב' ר"י ו' מיג"ש) משא"כ בהנהג' שבראב"ד הרי לא עמדו בצרה רק שהגס הי' מה שלא באו לצרה כו' ואפ"ש דגם הפלוגתא לענין ב' הגס דשם הוא ג"כ מטעם זה ומש"ש די"א שאין לברך אלא על גס חדש כו' ר"ל שנתחדש דבר ממה שהי' כו' ואף אי הפלוגתא היא מצד שאין הגס גלוי פעין קי"ס פנ"ל אבל מאי דפשיטא לי' לרדב"ז דהגומל א"מ י"ל דהיינו מטעם הנ"ל (ומה דסיים שם בהגהה אעפ"י שלא כ"כ הריב"ש כו' נראה שז"א מד' הרדב"ז כו') וא"כ אין ראי' מדברי הט"ז וש"א לסתור זה.

וידעתי שי"ל ג"כ דהא דפשיטא לי' לרדב"ז דהגומל א"מ הוא משום דס"ל כהא"ח דהגי' ד' שבגמרא דוקא כו' אבל כיון דאף אם לו יהא פן הרי נתוסף לנו גם דעתו שלא לברך ובפרט שהוכיח פן מהראב"ד והאחרונים שלנו נראה שלא ראו בדבריהם מדלא הביאום ובלא"ה דבריהם בזה מגומגמי' ומסופקים פנ"ל וגם מצד המנהג קשה קצת נגד השו"ע פנ"ל (וגם בדבר שאינו מצוי ל"ש מנהג) וא"כ בהנהג' שברדב"ז עכ"פ שי"ל שהם מטעם אחר וכנ"ל ויש פאן ברכה לבטלה נראה ודאי שאין לזוז בכה"ג מהכרעת השו"ע עכ"פ אמןם בעצם בגרון דנד"ד שי"ל דכה"ג חשיב שהי' בצרה ויצא ממנה צ"ע למעשה: ידידו נחמיה בירך סימן טו (לסי' רס"א) (מ"ש המחבר בימי ילדותו) אהובי ידיד נפשי הרב וכו' ר' שלמה נ"י הנה תחילה התחלתי לעיין בעניני בה"ש הרחבה מני ים אף אח"כ שבתתי וראיתי במקתבך שאין זה שייך כ"כ לענין עיקר קושיותיך לזאת נחמתי להניח עסק זה בפרטי הענינים עד שייזכני ה' להגיע לשם דרך למודי אף לענין עיקר קושיותיך על שקבע מוח"ז רבינו נ"ע פלג המנחה דרא"ם לאנשי מעשה שזה ודאי עכ"פ יותר מב' שעות שהזכיר הב"ח (רק מ"ש מע"ל דהא בהא תליא כו' וברור דלרא"ם חשבי' יום י"ב שעות מהנץ כו' גם לו הי' נראה פן אף צ"ע הרי הב"ח תפס פאן עיקר דעת הרא"ם.

והוא מהפוסקים דחשבינן שעות היום מע"ה עד צ"ה כמ"ש בס"י תל"א בפשיטות כאלו אין שום חילוק וכן בהיפוף הלבוש פוסק פאן פדעת ר"ת וסייעתם והוא מהפוסקים דחשבינן מהנץ כו' וצ"ע בפ"ש הדברים ואין זה נוגע לנד"ד פי עכ"פ הוא ודאי יותר

מב' שעות לד"ה) אף עכ"ז לדעתו נכון הדבר שהכריע פן לאנשי מעשה (עם היות שעדיין לא מצאתי פן מפורש בשום פוסק אלא אפ"ש זהו הכרעתו) פי נראה לע"ד דשיעור פלג המנחה למדת חסידות עכ"פ מוכרח הוא לכ"ע למר פדאית ל"י וכו' והיינו מ"ש הטור והשו"ע בסי' רס"ז סתמא ומקדמינו כו' ולא פ"י פ"ה.

וא"ל דהיינו מדין חיוב תוס' שבת ומזמן שקיעה דה"ל לפ"ש ועוד דזה פ"ה נתבאר בסי' רס"א ונאן מדת חסידות שנו וכמו שפ"י הטור מההיא דרבי יוסי יהי חלקי כו' דלאו דוקא קאמר וכו' והוא לבד התוס' (ש"מ שהוא מ"ע) אלא הוא קודם רק לא למעלה מפלג המנחה כמ"ש שא"א להקדים כ"כ התפלה וגם ההדלקה כו' (גם אם יקבל אינו מועיל עפ"י דעת מהרי"ו שהביאו האחרונים) אבל עד פלג המנחה נדאי נכון להקדים כי כל מה דאפ"ש להקדים מקדמינו פלשון מוח"ז רבינו בשולחנו ר"ס רס"ז והוא פ"עין לשון הגמרא דפסחים שפ"ה הוציא הטור דין זה שם.

ושם אמרו כל פ"ה דמקדמינו עדיף ומחבבינו ל"י שפ"לשון זה מוכח שפ"כ עכ"פ ומשום חיוב מצוה) להקדים כל מה דאפ"ש והיינו עד פלהמ"נ שפ"קודם לכן א"א פ"ל והיינו ג"כ ההיא דרב צ"ל של שבת בע"ש ופ"רשו שהוא מפלהמ"נ וכדמוכח בגמרא והי' פ"ונתו למצוה לקבל שבת מבעוד יום כמ"ש הר"ר"י והרא"ש שם (והיינו שהוא לבד הי' מחמיר ומתפ"ן למצוה מן המוכרח כר"י נא שפ"ה מחנ"יב כו' מדין תוס' שהוא מ"ע כו' שפ"ה ה"ה יוצא בזמן מועט).

ומה שפ"רש אהו' סמוכים מהא דצ"ל של מ"ש בשבת איני מבין דא"כ אף אנו נאמר הרי שם פ"י ז"ל שהי' מחמת אונס דוקא וא"כ גם של שבת בע"ש נאמר פ"ן כו' א"ו אד"רבה מ"מקום שפ"אתי הרי שם ה"ןר"כו לומר שפ"ה מחמת אונס מצוה כמ"ש התוס' והר"ר"י והרא"ש וש"פ והיינו לפ"י דאל"כ לא ה"ה ראוי להתפלל ע"רבית בהקדם כ"כ מאחר שפ"ר נה"ג להתפלל אז מנחה כמ"ש הר"ר"י שם בשם ר"ה ג"און.

א"כ גם בע"ש נדאי לא הי' ראוי להקדים כ"כ אף בלא אונס אם לא משום דה"י מצוה וזהו פ"ונת המ"א סי' רס"ז במ"ש אף בתר"י משמע דבע"ש כו' ע"ש ומה שפ"סיים וצ"ע שפ"ה נגד הגמ' פ"ר מת"ר"ן זה במ"ש בפ"ר ועוד דה"מ"ר"כ"י פ"תב ד"רשאי כו' בע"ש יש לסמוך עליו כו' ע"ש שפ"ה ג"כ פ"עין מ"ש הר"ר"י פ"ל וכ"כ מוח"ז אדמו"ר ז"ל בהד"א ומה שפ"דקדק מע"ל מלשון השו"ע רצה כו' בפ"מת לשון זה קשה להבין על פ"ריו אף ת"מה על ע"צמ"ה אם הפ"ונה שפ"ה רשות א"כ מה זה שפ"גב"ל ה"זמן שפ"קיעת החמה ה"אם נאמר שפ"קודם לכן אסור להוסיף (או אסור להתפלל או אם קבל אינו מועיל כו') הלא כל הפוסקים פ"תבו שפ"לג המנחה יכול עכ"פ לקבל ולהתפלל וקבלתו מועלת עכ"פ בדיעבד והיינו מ"ש ההיא דרב וכמ"ש ג"כ רמ"א פ"אן והשו"ע סי' רס"ג ס"ד ורי"ז בהד"א וש"פ הראשונים אלא ע"כ הה"כ"ח לדחוק בלשון רצה שפ"ינו רשות גמור לומר שפ"ינו עושה שום מצוה ב"מה שפ"רש מ"זמן השקיעה ונה"י הוא פ"אלו לא הי' פ"רש פ"לל אלא נדאי מצוה ק"א ע"ב"ד בעת הזו שפ"רש והוא בכלל התוס' מ"ש שפ"ה מ"ע לכמ' פוסקים (וכ"עין שכ' הר"ר"י לע"נן שפ"הני קבלתו ע"ש) אלא שעכ"ז אינו מחנ"יב ב"ד"ר לומר דלא ס"גי בלא"ה ו"אם לא פ"רש ע"בר על מ"ע כו' כ"מו בתוס' מ"שהו דלא ס"גי בלא"ה אלא הוא תלוי ב"רצונו לע"נן זה ד"אף אם אינו פ"רש כ"כ אינו ע"ובר על מ"ע א"כן אם פ"רש מן השקיעה

מקיים מצות תוס' תומ"י באותה שעה אף קודם שיגיע אותה משהו כו' רק לפי שאם אינו פורש כ"כ אינו עובר כו' פנ"ל ע"כ פתבו רצו לעשותו פולו כו' (וכלשון הרופה לקבל עול מ"ש שלמה כו') והוא פועל החילוק בין מצות שהן חובה למצות סתם וכעין כל הדברים שאין להם שיעור דריש פירוש וכעין ענין מצות צדקה מן מעשר עד חומש או אפ"י יותר מחומש לפי ששמעתי בשם מוח"ז אדמו"ר ז"ל וכן פמדרמה אני לדעתך פשתרצה תוכל למצוא כה"ג בבקיאותה שאמרו לשון רצה כו' ופירושו ע"ד הג"ל.

וכעין מ"ש התוס' במנחות על הא דמלאכא א' לרב קטינא כו' וכעין פהן שיוצא מבה"כ כשקוראין אינו עובר וכשאינו יוצא ועולה מקיים מ"ע כו' וממילא נדאי אין לאדם מישראל למנוע א"ע ממצוה שבידו לקיימה בשעה זו (ולא לדחותה) וע' ס' מ"כ פי"ד ממ"א שכ' ואעפ"י שא"צ להוסיף כל הזמן שפן השקיעה כו' וכמ"ש הרמב"ן מ"מ ב"ה נא רצו לחלק בזה דכיון שהוא זמן תוס' ראוי להוסיף פולו כו' ולכן אסרו לעשות מלאכה מן השקיעה כו' ע"כ.

וע"כ פוננתו פנ"ל שאין חובה כו' מ"מ ראוי למצוה כו' מטעם הג"ל (והוא ק"ו ממשארז"ל זריזין מקדימין כו' וכן מצוה שפאה לידה אל תחמיצנה). משא"כ קודם השקיעה אין במה שפורש מצוה גמורה.

רק מדת חסידות מפלה"מ כו' פנ"ל. והשתא א"ש נמי מה שהביאו הפוסקים ראי' שאא"ל שמצות התוס' בעוד החמה זורחת מהא דב"ה מתירין עם השמש כו' ואם נאמר דגם אחר השקיעה תלוי ברצונו לגמרי ואין בזה מצוה כו' א"כ גם קודם השקיעה נוכל לומר פן ואין ראי' מדברי ב"ה פלל כו' וא"ש נמי מ"ש הר"ן בסיום דברי הרמב"ן וא"ת תינח תוס' בתחילתו אבל תוס' ביציאתו כו' ועוד אינה זמן יהי מוסיף כו' ואם גם בתחילתו אין מצות תוס' כ"א משהו לא הוי מקשה מידי כו' א"ו פוננתם פנ"ל: ומ"ש רמ"א ואם רופה להקדים כו' הרשות בידו ע"כ פוננתו לענין שיכול לקבל בתפלה והדלקה מפלה"מ. (וניחא דמשמע דקודם לכן אין הרשות בידו כו') והוא מדברי התוס' והרא"ש פ' ת"ה. וכמו שציין פאן בהגהה והרא"ה לסי' רס"ז דגם שם הביאו הטוש"ע דברי התוס' והרא"ש הללו לענין תפלה והדלקה.

וקמ"ל דכיון שמקבל עליו שבת אז לא אמרינן ע"ז ובלבד שלא יקדים כו' כמ"ש לזה שייך שפיר לשון הרשות בידו שפא להשמיענו שאינו חסור עכ"פ כו' פנ"ל (וממילא יש ג"כ מצוה ומדת חסידות להקדים כל מה דאפשר פדלקמן סי' רס"ז וכנ"ל).

פללו ש"ד עפ"י הג"ל שיש חילוקי זמנים דמשהו קודם בה"ש החיוב להוסיף וא"ל עובר על מ"ע. מתחילת השקיעה עד המשהו הג"ל תלוי ברצון האדם לענין שאף אם אינו מקדים כ"כ אינו עובר עדיין על מ"ע אבל מ"מ הוא נכלל בזמן התוס' לענין שאם מקדים להוסיף כל הזמן שהוא הוא מקיים מ"ע כל שעה זו.

וממילא כל אדם מצווה ועומד לזרז א"ע בקיום מצוה הבאה לידו (ואף שזה דוחק קצת מנין לנו מה' חילוקים הללו אף בהכרח לומר פן לדעת הרמב"ן פנ"ל) ומפלה"מ עד השקיעה אינו נכלל במצות התוס' שמעיקר הדין רק מ"מ הוא מדת חסידות פההיא דר"י? הי חלקי כו' וכרב כו' וכלשון הגמרא דפסחים כל פמה דמקדימין ומחבבי כו' וכ"ה לשון

מוח"ז רבינו ז"ל רסי' רס"ז וכנ"ל וע"כ כ' הטוש"ע שם ומקדמינו להתפלל כו' אבל קונדס פלה"מ לא שייך פלל במצות התוס' דאף אם קבל אינו נאסר וממילא ל"ש אף מדת חסידות להוסיף כו' משא"כ אחר פלג המנחה דאם קבל נאסר א"כ מישהו שייך קצת במצות תוס' עכ"פ לענין שזכרון להקדים ממדת חסידות כו' וכן משמע בהקדא מדברי קדשו של המ"א ססי', קפ"ח גבי בהמ"ז במ"ש בדחיקתו ד' הע"ת שכ' ששעה ורביעית תוף הלילה הוי תוס' שבת.

וכ' עליו דלא דק דדוקא בע"ש אמרינו פן פיון דלר"י כו' משא"כ במ"ש כו' וסיים לכו פשוט דאם הי' מצוה בתוס' (במ"ש) היו המדקדקין גזקין בדבר כמו בע"ש ע"כ הרי בהקדא דבע"ש עכ"פ המדקדקים גזקין מפלה"מ ופשיטא לי' זאת מקומות הג"ל וגם פשיטא לי' דכל זמן ששייך במצות תוס' שבת (אף לענין דמהני קבלתו) נכון ליהדר וכ"מ ג"כ בגמרא פ' ת"ה שם דפרקינן אדרבה מדר"ה ורבנן לא הוי מצלי כו' ע"ש וע"כ היינו דאי כר"י טפי עדיף להקדים מפלה"מ.

ע' ס' צל"ח שם. והנה אחר הדברים הג"ל שעפ"י גמרא ופוסקים יש מקום לפלג המנחה לענין תוס' שבת שעכ"פ מדת חסידות לחבב ולהוסיף כל הזמן שמפלה"מ ולמעלה ולענין דיעבד דמהני קבלתו כדאיתא בפ' ת"ה דאמר ר' איני בדילנא כו' א"כ ודאי לדעת הרא"ם וסייעתו נאמר זה על שעה ורביע קונדס השקיעה בין לענין דיעבד דמהני קבלתו ובין לענין לכתחילה למדקדקין ומדת חסידות (כמשמעות לשון המ"א הג"ל דהא בהא פליא).

וע"כ כ' המ"א פאן ס"ק י' שעפ"י ס' ה"ב"ח שיש לחוש לדעת הרא"ם ושפן עיקר לדעתו) ע"כ יש להחמיר דיעבד אם קבל כו' וכוננתו משעה ורביע קונדס השקיעה כמ"ש מוח"ז רבינו ז"ל וכנראה בעליל ממ"ש המ"א ססי' קפ"ח ודלא כמשמעות הפ"מ וכ"כ בס' מחצית השקל בהקדא בפ"ה המ"א פאן דכוננתו רק על ב' שעות כו' דליתא פנ"ל) וע"כ א"ש נמי מ"ש מוח"ז רבינו ז"ל שיש לאנשי מעשה המדקדקים לחוש גם לכתחילה לס' זו לפרוש ממלאכה שעה ורביע קונדס השקיעה דהא בהא פליא (וכמשמעות לשון המ"א בקפ"ח פנ"ל).

אבל לענין הדלקה ותפלה הכריע מוח"ז אדמו"ר ז"ל שאין למהר כו' והיינו פיון שלדעת החולקים (שפן עיקר) יש איסור בדבר כו' אבל נענין פרישות מלאכה שודאי לא שייך בזה איסור להחולקים כ' שאנשי מעשה חוששין לס' הרא"ם (ומ"ש מע"ל שאין ראוי כו' וכבר אמרו ובלבד כו' הוא פשגגה הינצא מלפני השליט שאגב חורפי' וטרדתו בענין אחר לא עיין בד' מוח"ז רבינו ז"ל נ"ע).

והנה אף שלדידי ניקח שזה יהי' הכרעת מוח"ז רבינו ז"ל בעצמו עכ"ז יותר טוב למצוא מקום בדברי אחרונים ז"ל שנמצא אנשי מעשה שחששו לפלה"מ דרא"ם לענין תוס' שבת (וגם למה השמיט מוח"ז רבינו ז"ל לגמרי מלהזכיר אותן ב' שעות שהזכיר הד"מ והב"ח ומה"ה והובא במ"א.

ומה גם שלכאוי' מאחר שהב"ח הזכיר ב' שעות לאנשי מעשה ממילא שמעינו שאין מי שיחוש יותר וגם לענין ההדלקה והתפלה שהכריע אף דיעבד לחזור כו' מנלן דלא סמכינן בזה על הרא"ם ובפרט בתפלה לחזור ולהתפלל (ומ"ש במ"מ ע"ז מ"א ליתא

פֶּאן) וְהָרִי לְדַעַת הַבֵּ"חַ בְּהַעֲבֹדָא דַּת"ה בִּימֵי הַקְדְּמוֹנִים כּו' הָיוּ מִתְפַּלְלִים כּו' וּב' שְׁעוֹת דֵּהב"ח מִסְתַּמָּא הֵם יוֹתֵר מִפְּלֵה"מ דְּהַחֻלְקִים עַל רַא"ם).

אִךְ הִנֵּה בַת"ה סִי' א' מִשְׁמַע שְׁהַמְנַהֵג הַגָּ"ל הִי' ג' אוֹ ד' שְׁעוֹת קוֹדֵם הַלְלִילָה וַחַת"ה יִישַׁב מְנַהֵגִם מְחַמַּת חֲלִישׁוֹת כּו'. וְהַב"ח כ' שְׁאִין סִפְקָא שְׁעָשׂוּ פֶן לְפִי שְׁתּוֹפְסִין עֵיקָר דַּעַת רַא"ם בְּשִׁיעוֹר בַּה"ש נְעוּד צָרִיף לְהוֹסִיף מְחוּל כּו' ע"ש לַפ"ד מִשְׁמַע שְׁעָשׂוּ פֶן הָרַב וְכָל טוֹבֵי הַקְהָל כּו' מִשׁוּם מְצוּה לְהוֹסִיף כּו' וְהַקְדִּימוֹ ג' אוֹ ד' שְׁעוֹת לְפִי שְׁשִׁיעָה וְרַבִּיעַ זְמַנֵּי וַחַת"ה קוֹדֵם הַשְּׁקִיעָה יַעֲלֶה עֲרֵף הַגָּ"ל בְּקִיץ וְע' מ"א סִי' רַל"ה אוֹת ג' כ"כ בְּהַקְדָּא (וּמִשְׁמַע שְׁם שְׁתּוֹפְסֵי עֵיקָר כַּהַב"ח בְּטַעַם אוֹתָן שְׁהָיוּ נוֹהֲגִין פֶן עַכ"פ דְּלֹא כַת"ה ע"ש).

וּא"כ הָרִי נִמְצָא עַכ"פ גְּדוּלִים שְׁהָיוּ חוֹשְׁשִׁין לְהוֹסִיף מִפְּלֵה"מ דְּרַא"ם. וְלָהֶם נִתְּפוּן מוּח"ז רַבִּינוֹ ז"ל (וּמ"ש בַּמ"מ ב"ח הִיָּנוּ עַפ"י מִשְׁפ"י הַב"ח טַעַם הַגְּדוּלִים שַׁבַּת"ה) אֲבָל לְעֵינֵינוּ תְּפִלָּה לֹא פ' פְּמוֹתָם שְׁהֵן פּו' כְּרַא"ם עֵיקָר וְאַנּוּן לֹא קִי"ל הָכִי אֲלֵא כַמ"ש הַמ"א בְּהַקְדָּא שְׁם דָּאָף בְּדִיעְבַּד חוֹזֵר כּו' ע"ש וְלָכֵן פְּשִׁיעֵתִיק מ"א פֶּאן דְּבָרֵי הַב"ח שְׁיָנָה לְשׁוֹנוֹ וְכַתֵּב שְׁפִירְשׁוּ מִמְּלֹאכָה כּו' (וְאַפְשָׁר מַה שְּׁצִיָּין פֶּאן מוּח"ז רַבִּינוֹ אוֹת ז' מ"א הַפְּנוּנָה עַל מ"ש הַמ"א בְּסִי' רַל"ה).

וְאַיִלוּלֵי דְּמִסְתַּפִּינָא הִיָּתִי אוֹמֵר (דְּרֵף פְּשִׁיעֵטִיל) דְּלְכַאוּרָה צ"ע לְמָה שְׁיָנָה הַמ"א לְשׁוֹן הַב"ח בַּג' דְּבָרִים. א' דֵּהב"ח פְּתַב מְלַבַּד הַזְקָנִים כּו' הַרְבֵּה בַע"ב כּו' וְהַמ"א הִעֵתִיק הַזְקָנִים וְאַנְשֵי מַעֲשֵׂה בְּלַבַּד.

ב' דֵּהב"ח כ' נִזְהָרוּ לְקַבֵּל שַׁבַּת כּו' וְכֵן בְּכָל הָעֵינֵין שְׁם כ' הַפֵּל לְשׁוֹן קַב"ש וּבְכַרְט בְּהַעֲבֹדָא דַּת"ה שְׁהַקְדִּימוּ לְהַתְּפַלֵּל כּו' וְהַמ"א כ' פִּירְשׁוּ מִמְּלֹאכָה ג' דֵּהמ"א ב' שְׁעוֹת כ' קוֹדֵם שַׁבַּת. וְהַב"ח כ' סוּף כ"ב שְׁעוֹת וּמְקוֹדֵם לְכֵן פְּתַב ב' שְׁעוֹת קוֹדֵם צ"ה כּו' לְזַה אוֹמֵר דְּבַאֲמַת צ"ע בְּדַעַת הַב"ח דָּאָם פְּנוּנָתוֹ רַק שְׁחַשֵׁשׁ לְדַעַת הַרַא"ם לֹא שְׁכֵן עֵיקָר א"כ לֹא הָיוּ לִי לְסַתְּנוֹם שְׁצָרִיף לְקַב"ש ב' שְׁעוֹת כּו' דְּוַדַּאי לְשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע בְּתַפְלָה וְכִמוֹ שְׁמַבִּיא רַאִי מַת"ה שְׁהַתְּפַלְלוּ כּו' וְזֶה וַדַּאי אֵינּוּ נִכּוֹן מִסְפֵּק כּו' וְאַם ס"ל כֵּהרַא"ם לְגַמְרֵי וְכַמְשִׁמְעוֹת סִיוִם לְשׁוֹנוֹ שְׁכ' וְכ"נ לַפַּע"ד שְׁדַעַת הַרַא"ם עֵיקָר א"כ לְמָה לֹא הִתְחַמֵּיר בְּאַמַּת מִפְּלֵה"מ דְּרַא"ם וְכִמוֹ אוֹתָן הַגְּדוּלִים שַׁבַּת"ה לְדַעַתוֹ פְּנ"ל.

לְזַאת נִרְאָה שְׁבַאֲמַת הַסְכָּמָתוֹ עֵיקָר פְּדַעַת הַרַא"ם. וּמ"ש ב' שְׁעוֹת כּו' הִיָּנוּ שְׁיֵשׁ לְכָל אָדָם לְהִתְחַמֵּיר פֶּן.

פִּי כֵן עוֹנָה הַחֻשְׁבוֹן עִם הַתּוֹס' הַשְּׁנָה לְכָל נֶפֶשׁ שְׁהוּא מ"ע כּו' אֲבָל בְּאַמַּת עַפ"י מְדַת חִסְדוֹת שְׁנִכּוֹן לְהִתְחַמֵּיר כָּל מַה דְּאַפְשָׁר מִשׁוּם חִיבוּב לְבַד הַתּוֹס' פְּנ"ל ס"ל בְּאַמַּת שְׁנִכּוֹן לְהַקְדִּים מִפְּלֵה"מ דְּרַא"ם פְּנ"ל לְדַעַת הַרַא"ם עֲצָמוֹ וַיְכוּלִין לְהַתְּפַלֵּל ג"כ אֲזוּ פֶּאֱוֹתָן הַגְּדוּלִים שַׁבַּת"ה.

וְזֶהוּ הַמְשָׁף לְשׁוֹנוֹ שְׁכ' וְצָרִיף לְהַקְדִּים הַרְבֵּה כּו' מִקְמֵי הַתְּחַלַּת הַשְּׁקִיעָה וְכ"מ מִש"ש מֵהַרַא"י בַּת"ה כּו' ע"ש וְסִיָּים וְכ"נ לַפַּע"ד כּו' וְכֵן רַאִיתִי לֹא לְבַד מְחַכְמִים וְאַנְשֵי מַעֲשֵׂה כּו' אֲלֵא גַם מִהַרְבֵּה בַע"ב כּו' עַכ"פ כּו' וְאִין סִפְקָא שְׁנִהְיֵי פֶךְ אַבּוּתֵינוּ עַפ"י הוֹרְאָת הַרַא"ם עַכ"ל וְהַפְּנוּנָה שְׁמַאֲנְשֵי מַעֲשֵׂה לֹא הָיָה רַאֲיָה כ"כ שְׁהַעֵיקָר כֵּהרַא"ם אֲלֵא שְׁהָיוּ חוֹשְׁשִׁין לְצַאֲת לְכָל הַדַּעוֹת לְחַוְמָרַא כּו' לְז"א גַם הַרְבֵּה מִבַּע"ב כּו' וְע"כ כ' שְׁאִין סִפְקָא שְׁהוּא

עפ"י הוראת הרא"ם לגמרי שלדידי' החיוב על כל אדם להוסיף ערף ב' שעות ולא מדרף חסידות ומדקדקים וע"כ כ' עכ"פ מסוף שעה כ"ב כו' פי' לכל הפחות הקדימו הבע"ב מזמן הנ"ל אבל התכמים ואנשי מעשה אפשר הקדימו יותר מצד מדת חסידות שהוא שעה ורביע קודם השקיעה לדידי' כו' אבל המ"א תופס עיקר פדעת החולקים כמ"ש בסי' רל"ה.

לזה שינה לשון הב"ח פאן פנ"ל ור"ל שאנשי מעש' בלבד להיותם רוצים לצאת לכל הדעות לחומרא חוששין לדעת הרא"ם וע"כ נדאי שאין להתפלל אז מספק לזה אמר פירשו ממלאכה כו' ומקיות שמירי בהמדקדקים ואנשי מעשה בלבד ולהם מאחר שחששו לדעת רא"ם ראו להחמיר מפלהמ"נ פנ"ל לדעת הרא"ם לז"א ב' שעות קודם שבת וכוננתו שעות השוות קודם השקיעה כו' וע' ברל"ה כ' ג"כ במנהג דת"ה הנ"ל ב' שעות קודם הלילה וכוננתו ג"כ פנ"ל והנה אהובי ידעתי שי"ל שאין זה דרף אמת עכ"ז לא מנעתי לכתוב דברים של מה בכך ואתה תחבר.

וראיתי שכ' אא"ז בס' עטרת ראש בפי' דברי הרמב"ן והשו"ע רצה כו' שפוננתם שקודם פלה"מ אין הקבלה מועלת כו' והקשה דברי השו"ע דכאן ודסי' רס"ז אהדדי כו' ולע"ז א"נ פן ולתשובתו אצפה: סימן טז (לסימן רפ"ט) מהרב הגדול המפורסם כ"ש מוהר"ר שלמה נ"י מ"ץ דובראוונע שרצה לפסוק שיכולים לי"ח סעודה שלישית במיני תרגימא שאוכלים אחר הקידוש בפוקר קודם סעודת שחרית: הנה בד' המקילים בס"ג במיני תרגימא יצא להם זה מההיא דסופה אם השלים במיני תרגימא יצא נראה לומר דהיגו דוקא שקשה עליו במקצת לאכול פת וכדמשמע לישנא דברייטא אם השלים במ"ת יצא ואין לומר דש"ה שמשלים למחר וליומי אחריו דהא אמרינו התם בפרייטא שאל אפטרופוס אגריפס המלך פגון אני שאיני רגיל כו' וא"כ משלים באותו היום ואין לנו אלא פיוצא בו וצריף לדחוק בלשון השו"ע וי"א שיכול לעשותה שהוא ל"ד והפוננה דוקא בכיוצא בזה שכתבנו לעיל והכרעת השו"ע דוקא פשהוא שבע ביותר דייק ביותר דהגיע לגדר צער לאכול פת ע' שו"ע רבינו ז"ל והמקילים מקילים אף בגדר פחות מזה אבל עכ"פ הוא להם נגד רגילותם.

ולהכרעת השו"ע צ"ל דבב' הסעודות ערבית ושחרית. אף שהגיע לגדר שמקיל עליו השו"ע בסעודה הג' מ"מבב' הסעודות הוא חייב בפת וצ"ע מסי' רפ"ח סעי' ג' וצריף לחלק דשם הוא ג"כ גדר למעלה מזה שיש חשש שיזיק לו.

והנה אם סעודת הערב יכול לדחותה בקצת אונס (כמ"ש המ"א) מכ"ש שיכול נדחות ס"ג מזמנה ומלתא דפשיטא בגיעור פל הלילה ואכל בסוף הלילה לתאבון יצא בזה ס"ג ואף ביכול ג"כ ע"פ הדחוק לקיימה ביום וְהא דכ' הפו' דבאנכל קודם מנחה גדולה שלא יצא היינו באין שום אונס לקיימה אח"כ אבל במקצת אונס מ"ש מסעודת הערב.

ונראה לומר אף פשאכל ג"ס פולה בלילה יצא ורק מפני פבוד יום קודם לכבוד לילה ונתכמים חלקו זמני הסעודות בערב ובשחר ובמנחה לפי רוב ב"א. ובדכי יש ליישב לשון הרמב"ם שפטור חם מתענה א"צ לקיים ג"ס והיגו שאין חיוב עניו להיות נוער בלילה ולקיימה הנה עפ"י מ"ש (התוס') ורא"ש בע"פ גבי הא דילמא מתעקרא לכו שרגא ולא תירצו לאוכלה בלא נר.

וְכָתְבוּ דְעַל מַה שְׁלֵא הָיוּ אוֹכְלִים סְעוּדַת הָעֶרֶב לֹא הִי מִקְפִּיד רַבָּה דְיוֹכְלוּ לְקִיּוּמָה לְמַחֵר מִשְׁמַע אַף שְׁהַחֲכָמִים קָבְעוּ גַם זְמַן אֲכִילַת הַג' ס עֲרֵבִית שְׁחֲרִית מְנַחָה (דָּלָא גְרִיעָא וְדָאי מַמָּה שְׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹס' וְרָא"ש בַּפ' כ"כ מְזַה דְזְמַן ס"ג הוּא בְּמִנְחָה) וְאַף לַהֲבַה"ג הוּבָא בְּר'ן שָׁם הַחֹלֶק עַל זְמַן ס"ג דְהַש"ס אוֹרְחָא דְמִלְתָּא נָקֹט.

נִרְאָה וְדָאי דְסְעוּדַת עֲרֵבִית זִימְנָא קְבִיעָא לִי) מ"מ בְּטַעְנָה פֶּל דְהוּ מְדַחֵי מְדַתְלֵי שְׁלֵא יִרְצוּ לְאָכּוֹל בְּלֹא גַר מִפְּלִל דְבְרָצוּ תִלְיָא מִלְתָּא וְהִינּוּ מְשׁוּם דְהוּא נָגַד הָרְגִילוֹת לְאָכּוֹל בְּלֹא גַר.

ע' בְּרָכוֹת מִשְׁעָה שְׁהַעֲנִי נִכְנָס לְאָכּוֹל פִּתּוֹ וְאַף לַמ"ש הַמ"א דִּיש לְהַחֲמִיר כ"א בְּקֶצֶת אֲנֹס אֲבָל מ"מ נִרְאָה שְׁאֵם בְּקֶצֶת אֲנֹס רִשְׁאֵי לְכַתְחִילָה לְדַחוֹת הַסְעוּדָה מְזַמְנָה אַף אֵם בְּלֹא טַעְנָה כ"ד לֹא קִיָּים אוֹתָהּ בְּזַמְנָה בְּדִיעְבַד יֵצֵא וַא"צ לְתַמְנָן הַדְבָר אַף אֵם בְּיָדוֹ לְתַמְנָן.

וְדוּ מִינָהּ בַּס"ג אַף אֵם נֹאמֵר פְּדַעַת הַסּוֹבְרִים דְלֹא כַבֵּה"ג דְאוֹרְחָא דְמִלְתָּא נָקֹט אֲלֵא דְזַמְנָה קְבִיעָא לָה עַכ"פ לֹא עֲדִיפָא מִסְעוּדַת הָעֶרֶב דְבְטַעְנָה כ"ד שְׁרִי לְכַתְחִילָה וּמִינָהּ אִפִּי בְּדִיעְבַד אַף בְּאֶפְשָׁר לְתַמְנָן וּלְפִי"ז יֵשׁ לְדַקְדָּק עַל לְשׁוֹן הַטּוֹר שֶׁכ' עַל אוֹתָן שְׁמַחֲלִקִי סְעוּדַת שְׁחֲרִית לִב' בְּלֹא הִגִּיעַ זְמַן הַמְנַחָה אֵינָם מְקִיָּיִמִים מְצוֹת ג"ס וְכִיּוּצָא בְּזָה הוּא לְהַשׁוֹ"ע אֵם עֲשָׂאָה קוֹדֵם לְכֵן לֹא קִיָּים מְצוֹת ס"ג וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְחִיָּיב לְקִיּוּמָה אַח"ז וּמ"ש מִסְעוּדַת הָעֶרֶב דְרִשְׁאֵי לְכַתְחִילָה לְדַחוֹתָהּ מְזַמְנָה בְּמִקְצַת אֲנֹס עַכ"פ.

וּבְאַמַּת לְשׁוֹן הַתּוֹס' בְּזָה דְלֹא פְאוֹתָן שְׁמַחֲלִקִין סְעוּדַת שְׁחֲרִית. וְכֵן לְשׁוֹן הָרָא"ש בְּזָה לְאוּ שְׁפִיר עֲבָדֵי וי"ל בְּאַמַּת בְּכּוֹנְנָתָן דְלְכַתְחִילָה לֹא אַרְיָה לְמַעְבַד פֶּן אֲבָל בְּדִיעְבַד יֵצֵא וְלֹא נִמְצָא לְשׁוֹן זֶה כ"א בְּמִרְדְּכֵי פ' פֶּל פְּתַבִּי וְהַמְרָדְכֵי לְשִׁיטְתֵי אֲזִיל בְּפִסְחִים דִּילְמָא מִתְעַקְרָא לְכוּ שְׂרָגָא פִי צְרִיף גַר לְקִידוּשׁ אֲבָל יֹאכְלוּ בְלִי גַר וּלְשִׁיטְתוֹ אִפִּי"ל דָּאֵם עֲשָׂה א' מִהַג"ס שְׁלֵא בְזַמְנָם אַף בְּדִיעְבַד לֹא יֵצֵא אֲבָל אֲנִן לְדִידוֹן דְפִסְקִינָן פְּהַתּוֹס' וְהָרָא"ש בַּפ' ע"פ פְּמוֹ שְׁהוּבָא בַּמ"א וְקָבַע רַבִּינוּ נ"ע בְּשׁוֹלְחָנוּ נִרְאָה דְאִין מְקוּם לוֹמֵר דָּאֵם עֲשָׂה ס"ג שְׁלֵא בְזַמְנָה אִפִּי בְּדִיעְבַד לֹא יֵצֵא וְעַכ"פ אַף לֹא נִזְוֹז מִלְשׁוֹן הַשׁוֹ"ע וְנִחְלַק פִּינּוּן דְהַסְעוּדוֹת וְזַמְנֵי הַסְעוּדוֹת הֵם מְדַרְבְּנָן הֵם אֲמָרוּ וְהֵם אֲמָרוּ.

ע"ד שְׁכַתְבַּת הַש"ף בִּי"ד סִימָן י"ט. אֲבָל עַכ"פ בְּמִקְצַת אֲנֹס רִשְׁאֵי לְדַחוֹתָהּ לְכַתְחִילָה מְזַמְנָה.

וּמֵאֵי שְׁנָא לְאַקְדוּמֵי מְלֶאחֻזֵי. אֲדַרְבָּה נִרְאָה דְעֲדִיף טְפִי ע' מַל"מ בַּה' מְגִילָה עַל מ"ש הָר'ן וַא"כ אַחַר שְׁמִבּוּאָר נִגְלָה בַּכ"מ בְּאַחֲרוֹנִים דְמְצוֹת עוֹנָג שְׁבַת הוּא יוֹתֵר עֵיקָר בְּנִידוֹן דִּידוֹן שְׁיָדוּעַ שְׁיִשְׂרָאֵל אֲדוּקִים בְּמְצוֹת עוֹנָג שְׁבַת וּמְרַבִּים בְּכַבוֹד הַיּוֹם קָשָׁה לְאָכּוֹל מִינֵי תַרְגֻּמֵי הַיּוֹתֵר טוֹב לְצֵאת ס"ג בְּמִינֵי תַרְגֻּמֵי שְׁלֵא אַחַר קִידוּשׁ וְלֹא מְצֵאתִי שׁוּם הַבְּדֵל בְּחִיּוֹב שְׁתַּהֲלִי סְעוּדָה הַא' בַּיּוֹם דְּוָקָא עֵיקָרִית וְלֹא אֵיפְכָא וְעַכ"פ בְּמֵאֲחַר סְעוּדַת שְׁחֲרִית לְאַחַר מְנַחָה גְדוּלָה בְּחֻנְרָף בְּיָמִים הַקְּצָרִים דְאִין בְּזָה אֲלֵא שְׁיָנוּי וְהִנֵּה מַה שְׁהִבִּיא זֶה הַמַּג"א ס"ס רַע"ב בְּשֵׁם הָרָא"ש וְלֹא פְתַב פֶּן גַּם בְּשֵׁם הַתּוֹס' הִינּוּ דְהַתּוֹס' תִּי עוֹד תִּירוּץ אַחַר אוֹ דְהַתּוֹס' פְתַב בְּשַׁבַּת כ"ה.

וַא"כ מְהַתּוֹס' לֹא מוֹכַח דִּיכּוֹל לְדַחוֹתָהּ מְזַמְנָה בְּטַעְנָה כ"ד. וַא"כ אֵם בְּאֲנוּ לְדִיָּיק מִלְשׁוֹן הַתּוֹס' בַּכ"כ דְבְדִיעְבַד יֵצֵא בְעוֹשָׂה ס"ג קוֹדֵם זְמַנָּה מַכ"ש אֲנִן לְדִידוֹן דְפִסְקִינָן כַּהֲמ"א יֵשׁ

לנו לפסוק פן ולפי"ז אפ"ש לזון פדעת השו"ע דאף בדיעבד לא יצא דאף שהכריע שיכול לאכול בלא נר היינו מטעם דהנרות לעונג ניתנו אבל במצטער אין לו לאכול בחושף ולא מוכח מההיא דמתעקרא לכו שרגא דבטענה כ"ד מבטלים זמנה ואפ"ש לומר דאף בדיעבד לא יצא פשעשאה שלא בזמנה אבל עכ"פ אף לא נתפוס לעיקר פדעת השו"ע שאף בדיעבד לא יצא אבל אם בענין זה הוי יותר עונג שבת אפ"ש רשאי לעשות פו.

וכ"ז בגומר אכילת סעודת שחרית קודם מנחה גדולה אבל אם נמשכה אח"ז יש לדון דאין בזה קפידא: והנה לא מצאתי רק פבד יום קודם לכבוד לילה אבל ביום גופא חילוק בין הסעודות. והא דכתבו הפוסקי להקל בס"ג היינו ונדאי אורחא דמלתא.

ואין לתלות זה בקידוש דא"כ הוי לן להחמיר בכבוד הלילה יותר דהקידוש דידה יש לו עיקר מן התורה ולתשובתו אצפה: ידדו שלמה בר"י ו"ל סימן יז (לסימן רפ"ט) מענין הנ"ל ד' כת"ר מהיותם אינם מסודרים ע"כ אינם מובנים לי כ"כ.

אם רצונו לחזור ולסדר ולבאר יותר אחר הרשונות ובכלל לא אבין איך פרש לשיטתו ד' תוס' ורא"ש כמ"ש אז. (ואף אם נסבול דוחק בלשונם ואף אם בשינוי לשונם לגמרי כמו גם אלו היו כותבין לחלק בין סעודה א' לבין פל הג' סעודות עדיין אינו מוכן מה בכך פלום חסר שמחמת חשש ספק אונס א' להם רבה טעימו מידי פל"מ"ת פפשוטו יצאו י"ח סעודה אחת (שהיא השלישית לשיטת כת"ר) ולמחר קיימו השתים פהלכתם בלחם.

ואף אם נרצה לדחוק עוד דמ"מ סוף סוף טוב בלחם כו' א"כ גם אם הי' הדין של פל הג"ס (יחדו פדין סעודה שלישית (להמקילים) ג"כ עדיין י"ל פן כו' ואין להאריך שלפענ"ד אם יתרגם לי כת"ר ד' תוס' ורא"ש אלו לשיטתו פהגון ושיהי' מוכן גם לי מובילנא לי מאנ' כו') גם מענין ד' הא"ז ור"ק דסי' רמ"ט ג"כ ל"מ פשיטת כת"ר ע"ש בשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל ולפי מ"ש כת"ר דגם אם הפל קודם ס"ג יוצאין במ"ת (בקצת אונס) א"כ לכאורה נדאי קשה ג"כ מסי' תמ"ד.

גם עיקר החילוק בין הסעודות (שפבר צנוחו קמאי דמנלן לחלק כו') ע"כ לכאורה הסוברים פן נתלים בלשון אם השלים במ"ת כו' דמשמע רק השלמת מנין וחשבון בלבד (ע' תוס' סוכה שם ד"ה חזר בו ר"א) ולשון זה משמע נמי רק השלמה וסיום לבסוף (דומה ללשון אם השלים בתורה (או בנביא) שפמשנה וגמרא פ"ד דר"ה גבי פסוקי מלכות זכרונות ושופרות ושם משמע נדאי ונאק לבסוף ואם סיים בפתיבים משמע דלא יצא אף אם אמר מקודם ד' פסוקים מתורה כו'.

ע"ש בגמרא ופוסקי (ובפרט בד' ראב"י שבטור וש"פ שם בנידון השלמת י"פ דזכרונות ושופרות בפסוקים שנוהגין עתה ע"ש). ובאמת לא אדע מי מקריחנו לכנוס בדחוקים ג' ולהמציא חדשות כו' ומ"ש שלא מצא שום הבדל שתהי' סעודה הא' דיום יותר עיקרית לפע"ד הוא מצוי מפורש בטוש"ע ותוס' ורא"ש הנ"ל (ע"ד הפשוט) שמשלקים בהדיא בין שלישית לבין ערבית ושחרית שהם עיקר כו' (וכ"ש בתר"י דברכות) וביתר הדברי' אם יכתוב כת"ר באריכות פראוי אע"פ ג"כ א"ה בל"ג: סימן יח מה שפכת להרב הנ"ל

עוד מענין הג"ל הנה בתר"י פ"ז דברכות מבואר דבב' סעודות הראשונות אינו יוצא במיני תרגימא (לכ"ע) אלא שפי' הטעם משום קידוש במקום סעודה וא"כ לא קי"ל פנותי' לפמ"ש הטוש"ע סי' רע"ג ס"ה פהגאונים ע"ש אמנם בטוש"ע ססי' רע"ד מבואר ג"כ בהדיא דאינו יוצא בסעודות שחרית וערבית והוא מד' התוס' ורא"ש פ' ע"פ (ק"א).

(ומטעם הסעודות עצמן שהם עיקר כבוד שבת (ע"ש בתוס') ולא פליגי על הגאונים הג"ל כמ"ש הב"י סי' רע"ג ע"ש. והן אמת דלקאורה צ"ע שיהי מצד הסעודות עצמן מבואר בהדיא בתוס' ורא"ש שם שלא הי' רבה מקפיד אלא קפידתו הי' רק מצד קידוש במקום סעודה וכדאיתא בגמרא) וא"כ אי ס"ל פהגאונים הג"ל למה להם לדחוקי בלשון טעימו מידי ולאפוקי מפשטא כו' וצ"ל בדוחק דכיון דסוף סוף מצד הסעודה עצמה בעי פת אף דהי' אפשר למחר מ"מ דמאחר שהצריך ע"כ להזקיקם לטעום בשביל הקידוש שוב מסתמא ראוי שיצאו י"ח ג"כ ידי הסעודה ולא יצטרכו לקנים למחר הג"ס פולם.

או שגומר דאף הגאונים לא אמרו כ"א בשגומר סעודתו במקום אחר הלילה עכ"פ אבל כשאינו אוכל פת בלילה כלל לא יצא ידי חובת קידוש במ"ס. וכ"ז דוחק ואילו דיברי הב"י לקאורה הי' נראה יותר דבאמת תוס' ורא"ש פליגי אסברת הגאונים הג"ל (ואולם הגאונים ס"ל דבאמת טעימו משמע דבר מועט ומזה הוציאו סברתם כו' עבה"ג) ומ"ש התוס' (ורא"ש) שהם עיקר כבוד שבת היינו ג"כ מצד הקידוש שבהם.

וכ"ד התר"י הג"ל (או דס"ל דגם בלי קידוש הני בעי' פת מצד חשיבות ב' סעודות הללו מצד עצמן אלא שזה הי' אפשר להתקיים למחר ומצד קידוש במקום סעודה בעי' שחשיבות סעודות אלו יהי' בעת הקידוש דוקא) אמנם לדינא לנד"ד י"ל דאין נ"מ דגם אם לו יהא פן לא הי' לנו לפסוק בפשיטות כד' הגאונים הג"ל אם התוס' ורא"ש פליגי ע"ז וגם תר"י פנ"ל (וע' ת"י יומא ע"ט): ועכ"פ אין לזוז מפסק הטוש"ע ססי' רע"ד הג"ל אבל אין לדחוק שאין הכוונה שם כ"א שיהיה ב"ס עכ"פ בפת אבל אין מוקדם ומאוחר כו' וערבית ושחרית לאו דוקא (וכאשר באמת ערבית ל"ד לפי הב"י הג"ל דא"כ נדאי קשה למה להם לדחוקי בלשון טעימו כו' ואין להאריך).

דבאמת גם מסימן קפ"ח משמע פן והוא יסוד ומקור דין זה: סימן יט (לפי רפ"ט) מ"ש עוד מענין הג"ל להג"ל: ע"ד השאלה אם יוצאים י"ח ג"ס דשבת כמה שאוכלים מיני תרגימא אחר הקידוש קודם סעודת שחרית.

הנה לכאורה פשוט שהעושה פן עוקר הלכות קבועות (אף אם הוא בענין דא"א לאכול פת בס"ג כו') והוא דאם יעשה פן ע"כ יהי' המ"ת אצלו סעודה שני' דשחרית. ועיקר הסעודה תהי' השלישית וזה א"א מב' פנים.

א' מצד שפסעודה ב' דשחרית א"א בלא פת כמ"ש התוס' ורא"ש פ' ע"פ (ק"א). וטוש"ע ססי' רע"ד אי מועיל מ"ת לסעוד' שלישית מ"מ סעודת ערבית ושחרית שהן עיקר כבוד שבת בעינין פת.

והב' מצד שפסעודה ג' זמנה אחר מ"ג דוקא כדקיי"ל בסי' רצ"א (ואם לא שהאריך בסעודתו עד אחר מ"ג שכ' המ"א דנ"ל שיצא. וגם זה עכ"פ לכתחילה לא שפיר דמי עמ"א (וכמ"ש מוח"ז רבינו ז"ל) ועכ"פ נשאר טעם הא') אף לפי שראיתי גברא רבה

שחולק ע"ז ור"ל דגם בגומר סעודתו קודם תצות מ"מ יצא י"ח ג"ס במ"ת דקודם הסעודה (ולא עוד אלא שנה טוב יותר כו').

אמרתי להביא הדבר בכור הבחינה היעמדו דבריו אם לא ועיקר יסודו דעל סברא א' הנ"ל מצד סעודה ב' דשחרית בעינן פת דוקא. ס"ל מהיות שלא מצא טעם וסברא מקובלת לחלק בזה בין סעודה ב' לג' ע"כ לאו דוקא נקטו הפוסקי' הנ"ל סעודת שחרית אלא עיקר פנונתם דעכ"פ סעודה א' בליילה וא' ביום בעי' פת אבל אין נ"מ אם אותו של פת דיום תהי' השני' או השלישית ועל סברא הב' הנ"ל מצד שפסעודה ג' זמנה אחר מנחה גדולה דוקא ס"ל דלפי מ"ש המ"א סי' רע"ד מד' הרא"ש פ' ע"פ וקבע מוח"ז רבינו ז"ל כן דמקצת אונס יוכל לדחות סעודת הלילה עד מחוץ א"כ ודאי ה"ה (וכ"ש כו') דגם סעודה ג' הדין כן.

ומינה דבדיעבד יצא אם עשאה קודם זמנה ודלא כדמשמע ולכאורה) מלשון הטוש"ע סי' רצ"א כו' אלא כדמשמע לשון התוס' ורא"ש דפ' כ"כ דרק לכתחילה לא אריף למעבד הכי כו' (והמרדכי לשיטתו כו') ואף אם לא נזוז מלשון הטוש"ע דאף בדיעבד לא יצא מ"מ במקצת אונס.

נדאי יכול לדחות ס"ג מזמנה כמו בדערבית וע"כ לחלק בין דיעבד לאונס ע"ד שכ' הש"ך ביו"ד סימן י"ט ע"ש ע"כ המציא עפ"י זה בנ"ד שידוע שישאל אדוקים במצות עונג שבת ומרבים בכבוד היום קשה לאכול מיני תרגימא (בזמן ס"ג) ע"כ יותר טוב לצאת במ"ת שאחר קידוש (כי עונג שבת יותר עיקר כו') עכ"ל בשנינו גם בתחילה ר"ל שפדברי הרא"ש דפ' ע"פ משמע דגם בטענה פל דהו וכלי אונס פלל) יוכל לדחות זמני הסעודות מדפי' בהא דמתעקרא לכו שרגא.

שלא ירצו לאכול בלי גר משמע דברצו תליא ומ"מ לא הקפיד רבה מצד עצם הסעודה שיוכלו לקיימה למחר כו' אלא שהמ"א פתב להחמיר אם לא באונס קצת כו' ושוב פתב שלפי מ"ש התוס' (שם תי' אחר וגם לפמ"ש התוס') בשבת (כ"ה ב') דחייב לאכול אצל הגר אין ראי' מההיא דע"פ לדחות זמני הסעודות בטענה כ"ד כו' וסיים וא"כ אם באנו לדייק מלשון התוס' דפ' כ"כ דבדיעבד יצא בעושה ס"ג קודם זמנה מכ"ש אנו דפסקינן כהמ"א יש לנו לפסוק פן ושוב פתב דאפשר לדון בדעת השו"ע דבדיעבד לא יצא דאף שהכריע שיכול לאכול בלא גר היינו מטעם שהנרות לעונג ניתנו אבל במצטער אין לאכול בחושך ולא מוכח מההיא דע"פ דבטענה כ"ד דחינן זמני הסעודות.

וי"ל ג"כ דבדיעבד לא יצא כו' (ונראה דלפי"ז ס"ל דהשו"ע לית לי' פלל הא דהמ"א אפילו בדאיכא קצת אונס פיון דלפי"ז לא מוכח מידי מההיא דהרא"ש) אלא שמ"מ סיים דאף לפי"ז אם בענין זה (שיצא במ"ת דאחר קידוש) הני יותר עונג שבת אפשר רשאי בעשות כו'.

ע"כ תמצית דבריו (ואינם מסודרים ומוכנים כ"כ). ולפע"ד אם עפ"י דקדוקי דברים פאלו נבוא להטיל ספק בדברים המפורשים וקבועים בטוש"ע ולהוציאן ממשמעותן כו' לא נמצא הלכה ברורה בכ"מ.

דמה שמשפיק עלינו אם פנונת הטוש"ע דבדיעבד לא יצא א"י מאחר שברור מללו דלא קנים מצנת ג"ס איך הוי אמינא לומר דיצא ולא קנים המצנה גם אם ביזו לקימה בלי שום דוחק אתמהה.

ואדרבה נ' דנקטו לשון זה להורות חומר הענין דה"ז פלא קנים המצנה פלל משא"כ אלו פתבו שיחזור ויעשנה בזמנה הי' אפשר לומר שהוא ע"ד מהיות טוב כו' דמה היזק בזה או שיש בזה ספיקא דדינא כו' ע"כ פתב שלא קנים המצנה (פלל) להורות דקיי"ל לגמרי כהפוסקים החולקים על בה"ג (וכמ"ש מוח"ז רז"ל בקו"א דסי' רמ"ט (דכ"א א') דאינו ספק שקול אלא העיקר כו' ע"ש וע' לקמן) ועוד מדכתב רמ"א ס"ג גבי החולק סעודת הבוקר כשנמשכה עד זמן המנחה דמי שיודע שאפשר לו לאכול אחר שיפתלל מנחה כו' לא יעשה פן ואם עשה יצא וביאר מוח"ז רבינו ז"ל דיצא וא"צ לחזור ולאכול כו' מפלל דאם עשה פן קודם מנחה גדולה לא יצא וצריף לחזור ולאכול כו' וכן מהא דכתב המ"א סק"ג דאם התחיל קודם חצות ואכל עד חצות יצא והיינו רק בדיעבד וכדסיים אבל אם יודע שתמשך סעודתו כו' וכמ"ש מוח"ז רבינו ז"ל דלכתחילה גם ההתחלה צ"ל אחר מנחה גדולה מפלל דאם גמר קודם חצות גם בדיעבד לא יצא.

וכן מדכתב הב"ח סי' תמ"ד דלהרא"ם הא דמשמע בפ' כ"כ דזמנה במנחה היינו לכתחילה אבל בדיעבד יצא אם עשאה קודם. מפלל דלדעת רוב הפוסקים שהזכיר קודם גם בדיעבד לא יצא וכן מבואר מדברי המ"א שם שפתב שמ"מ גם בשחרית יפסיק סעודתו דהא י"א שיוצא בזה ופשיטא דכוננתו דעכ"פ לא יסמוך ע"ז לבד ויקיים ס"ג בזמנו ג"כ במצה עשירה מעיקר הדין או בבשר ודגים או פירות לדין שהרי קאי אשו"ע.

(וכדמשמע נמי מלשונו שפתב מ"מ גם בשחרית כו') וכמ"ש ג"כ הב"ח בהדיא בססי' רצ"א דמנהגנו בע"פ לאכול פת קודם שעה ד' ועוד יאכל בשר נדג לאחר שש כו'. וכ"ה בש"ג פ' כ"כ.

הרי שגם בדיעבד לא יצא במה שאכל בפוקר אפי' פת וצריף לחזור ולקנים ס"ג בזמנה. והיינו משום דהעיקר שלא כה"א אלו אלא פרום הפוסקים ולדידהו גם בדיעבד לא יצא) וכיון שמדברי הטוש"ע והאחרונים מבואר בפשיטות דס"ג שעשאה קודם זמנה גם בדיעבד לא יצא אינו נכון פלל מה שנ' כמפקפק לדחות ולזוז מזה מפת הוכחה ודקדוק מתוך דברי המ"א ורבינו ז"ל דסי' רע"ד בענין אחר.

ומתאמץ להחליש פת הטוש"ע במ"ש שפאמת מלשון התוס' ורא"ש אין ראי' (או למ"כ) ולא נמצא לשון זה כ"א במרדכי פ' כ"כ. ולשיטתו אגיל כו' אבל אגן לדין כו' אין מקום לומר דבדיעבד לא יצא עכ"ל הנה גם אם הי' הטור הממציא הראשון דין זה דזמן ס"ג אחר שהספימו פן השו"ע וכל האחרונים אין בנו פת לפקפק ע"ז למעשה מפת שזמנה מילתא למילתא למ"ש המ"א בסעודת הערב ממשמעות הרא"ש) ובפרט שגם מדברי המ"א ומוח"ז רבינו ז"ל עצמם מבואר ומפורש בדוכתא גבי ס"ג שבדיעבד לא יצא וכנ"ל ואף אם הי' הדמיון פשוט אפשר הי' לנו לפקפק על הדין דמ"א דסי' רע"ד הנ"ל אבל לא ניזל בטר איפקא ולפקפק ע"ז על הקבוע בטוש"ע וכל האחרונים והמ"א גופא כו') אמנם באמת מ"ש שלא נמצא לשון זה כ"א במרדכי פ' כ"כ.

זו אינו ונראה דראש המדברים בזה הוא ר"ת ז"ל כמובא בהגמיי פ"ל מה"ש אות ח' שפצא בשם ר"ת שמי שאכל ג"ס קודם מנחה לא קיים מצותו כו' וכיוצא בזה עיי"ש אות ו' שפצא בתשובה דהמפסיק על שולחנו כו' לא יצא וכ"ה בש"ג דפ' כ"כ ע"ש מהרמ"ם שהי' אוכל בזה י"ד בשבת ס"ג בפוקר וגם לערב אכל פירות משום שפא לא יצא במה שאכל בפוקר לפר"ת כו' (ונראה דספיקו הי' פדי לצאת סברת החולקים על ר"ת פצין מ"ש המ"א הנ"ל).

אבל אליבא דר"ת ונדאי לא יצא כמ"ש בהגמיי) ודברי הש"ג אלו לקוח מס' התשב"ץ סימן כ"ג (וע"ש דשם הלשון יותר מתוקן). ושם מבואר הגהת הר"פ ע"ז דנהג העולם לעשות ס"ג במנחה בי"ד בניסן בפירות ואינו יוצא באותו של שחרית כו' ע"ש דנראה פוננתו להכריע דהעיקר כר"ת וש"א"צ פלל לאותו של שחרית וכ"מ מדבריו בהגהת הסמ"ק סי' צ"ח שכתב שהס"ג יעשה מפירות ולא הזכיר פלל לחלק סעודת שחרית) וכן בכל בו הלכות פסח (דל"ז ל"ח) הובא ג"כ דברי מהר"ם והר"פ אלו בכעין זה (ונזכר סברא זו ג"כ במרדכי והג"א ספ"ק דפסחים ובח"י מהר"ם טיקטין פ' כ"כ כתב וה"ר ישראל פתב בתוספות דהמפסיקי על שלחנם כו' טעות הוא ולא יצאו וכ"ה בהגהות שנתוספו במרדכי בסוף המסכת שם.

והנה דרוך פלל נראה דהפל תלוי בהיה פרייתא די"ד שחל בשבת דמשירין מזון ב' סעודות (פ"ק דפסחים די"ג) דאם לא נפרש הך ב' סעודות ב' שביעיות כדפי' הרא"ם אלא כפשוטו דלפי דזמן סעודה ג' הוא אחר מנחה ובע"פ א"א אז בפת ע"כ א"צ ב"ס הרי תלמוד ערוך הוא דזמן ס"ג לעיכובא אף שא"א בענגן אחר ותבטל לגמרי אין שום מצוה פלל אם יקדימה.

(ומזה נמשך הלשון שבהגמיי בשם ר"ת וכן בטוש"ע לא קיים המצוה כו' ויתבאר א"ה) דבשלא מההוכחה דפ' כ"כ שזכר שם במנחה מצילין מזון סעודה אחת. וכן מדיחין קערות בצדדים לאכול בהם במנחה כו'.

יש מקום לומר דהוא רק משום דלכתחילה זהו זמנה (או אורחא דמלתא נקט כו'). משא"כ בהיה דמשירין ב' סעודות ונדאי ליכא למימר הכי (והא דמ"מ מזכירין הפוסקים גם הרא"י דפ' כ"כ).

י"ל היינו לגלויי גבול זמנה שהיה במנחה משא"כ בהיה דמשירין לא מוכח כ"א דא"ת קודם ד' כו') וא"כ לפי"ז גם רש"י שפי' בהיה דמשירין משום דס"ג היא במנחה כו' ממילא ע"כ ס"ל ג"כ דזה זמנה לעיכובא כו' וכדמשמע מדברי הב"ח סי' תמ"ד ע"ש וכמו"כ פל מי שהזכיר ראי' זו כמו רי"ו נ"ב ח"א וש"ל סי' כ"א בשם יש מהגאונים ע"כ ס"ל ג"כ לעיכובא: ומעתה גם התוס' והרא"ש פיון שגם הם הביאו ראי' זו יש לנו לומר שגם פוננתם הי' לעיכובא נאף שדחו ראי' זו ע"ד שפי' הר"ם הנ"ל מ"מ משמע דלדינא לא חזרו בהם.

ועוד דבתשובת הרא"ש פלל כ"ב אף שבסי' דו' ד' שם דחה ג"כ ראי' זו. הרי בסי' י"ג שם חזר והזכירה בפשיטות ובהקלט.

עכ"פ דבְּרֵי הַטּוֹר יִכְרִיעוּ דְּאִיהוּ בְּקִי בְּדַעַת אָבִיו הָרָא"ש ו"ל טְפִי מִיָּנֹן וְכִינֹן דְּאִיהוּ נוֹדְאִי ס"ל לְעִיפּוּבָא כְּנ"ל אִם אֵיתָא שְׂאִין כֹּן דַּעַת הָרָא"ש וְדָאִי הִי מְבִיאֵו עכ"פ (וְלָכֵן אַף אִם נֹאֵמֵר דִּהִב' תְּשׁוּבוֹת הַנְּ"ל דְּסִי' ד' וְסִי' י"נ פְּלִיגִי אֶהְדְּדִי מְסַתְּמָא יָדַע הַטּוֹר דִּהִיא דִּי"נ הִיא הָאֶחְרוּנָה) וְכֹן גַּם הָרִי יָדוּעַ שְׁפָל דְּבְרִיו הוּא עִפ"י הָרָא"ש וְהִבִּיא רָאִיָּה הַנְּ"ל בְּהַחְלֵט כְּנ"ל: וְהִנֵּה עִפ"ז גַּם מִד' הַטּוֹש"ע דְּסִי' תִּמ"ד שְׁהִזְכִּירוּ ג"כ בְּטַעַם דְּמִשְׁיָרִין ב"ס מְשׁוּם דְּס"ג זְמַנָּה אַחַר מְנַחֵה מְבוֹנָאָר נִגְלָה גַּם מְשִׁם שְׁדַעְתָּם בְּזִמְנֵן זֶה לְעִיפּוּבָא וְאַף שְׁכַתְבֵּן שְׁם לְעִשׂוֹתָהּ בְּמַצָּה עֲשִׂירָה מ"מ מְשִׁמַּע שְׁם דְּאַף אִם לֹא הִי אֶפְשָׁר בְּכַף מ"מ לֹא הִי עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשַׁחְרִית ע' לְשׁוֹן הַטּוֹר שְׁכַתְבֵּן וְטוֹב לְעִשׂוֹתָהּ בְּפִירוֹת וּר"ת הִנֵּה נוֹהֵג לְעִשׂוֹתָהּ בְּמַצָּה עֲשִׂירָה כּו' מְשִׁמַּע דְּזֶה אֵינּוּ כ"א ע"ד מְהִיּוֹת טוֹב אָבֵל עכ"פ גַּם בְּל"ז בְּשַׁחְרִית א"א פְּלֵל לְעִיפּוּבָא וְכֹן מְבוֹנָאָר מִדְּבְרֵי רַמ"א שְׁם דְּבִמְדִינוֹת אֱלוֹי יִקְיִימוּ בְּפִירוֹת כּו' וְזֶה נוֹדְאִי אֵין בּוֹ פְּדֵי סְמִיכָה דְּלַדַּעַת רוּה"פ ל"מ פְּלֵל וְלָמָּה לֹא כְּתִבוּ שְׁיַעֲשִׂנָּה בְּבִנְיָן אֱלֹא ע"כ מְשׁוּם דְּמַעֲיָקָר הִדִּין אֵין שׁוּם מַצָּנָה פְּלֵל אִם יַעֲשִׂנָּה בְּבִנְיָן אַף אִם בְּל"ז תַּתְּבַטֵּל לְגַמְרֵי וְלֹא עוֹד אֱלֹא שְׁלֵא הַזְכִּירוּ פְּלֵל לְחַלְקֵי ג"כ סְעוּדַת שַׁחְרִית לְחַוְמָרָא עכ"פ לְצִאת לַדַּעַת הָרָא"מ כּו' ע"ד שְׁכַתְבֵּן הַמ"א.

אֱלֹא וְנוֹדְאִי מְשִׁמַּע דְּס"ל דְּהִלְכְּתָא לְגַמְרֵי כְּרוּה"פ וְלִדְיָדָהּ אֵין שׁוּם מַצָּנָה פְּלֵל אִם יַעֲשִׂנָּה אֲזִי וְרֵאִיתִי בְּדְבְרֵי מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל שְׁם לֹא הַזְכִּיר ג"כ מ"ש הַמ"א לְחַלְקֵי ג"כ סְעוּדַת שַׁחְרִית (אוּלַּי הוּא מְשׁוּם דְּד' הַמ"א הֵם ע"ד מְנַהֵג הַר"מ שְׁבַתְשַׁב"ץ וְש"ג הַנְּ"ל וְד' רַמ"א הֵן עִפ"י הַגְּהוֹת הַר"פ דְּמְשִׁמַּע שְׁתּוּפָס בְּהַחְלֵט כְּר"ת כּו' כְּנ"ל וְכַדְמְשִׁמַּע ג"כ מַרִּי"ו שְׁם שְׁאַחַר שְׁכַתְבֵּן דְּאוֹתָם הַמְּחַלְקִים סְעוּדַת שַׁחְרִית טוֹעִים וּמְהַרְאֵי דְּמִשְׁיָרִין ב' סְעוּדוֹת הַנְּ"ל סִיִּים וְכֹן כְּתִבֵּן הַר"פ.

וּא"כ יֵשׁ לָנוּ לִילְיָ אַחַר הַר"פ דְּבַתְרָאָה הוּא כּו' גַּם א"ל לָמָּה לֹא נַעֲשֶׂה כֹּן ע"ד מְהִיּוֹת טוֹב כּו' וְמָה הֵיזֵק יֵשׁ בְּדְבָר. ז"א דְּבַחְנָם נוֹדְאִי אֵין לְעִשׂוֹת כֹּן שְׁהָרִי לַדַּעַת הַתּוֹס' אֵיפָא בְּזֶה חֲשִׁשׁ בְּרָכָה שֶׁא"צ כְּמ"ש הַמ"א סִימָן רַצ"א סַק"ח וְאַף שְׁדַקְדָּק מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל בְּקו"א דְּסִי' רַמ"ט דְּלַדַּעַת הָרָא"ש דְּקִי"ל כְּנֹתְיָ אֵין חֲשִׁשׁ בְּשֶׁא"צ כֹּל שְׁמַתְפְּנִין לְש"ש כּו' וְשַׁע"כ כְּתִבֵּן הַמ"א בְּסִי' תִּמ"ד לְחַלְקֵי סְעוּדַת שַׁחְרִית אַף דְּהַעֲיָקָר כְּהַחְלֵט עַל בַּה"ג כּו' מ"מ הֵינֵינוּ אִם רַק הַעֲיָקָר כְּהַחְלֵט אָבֵל מ"מ לֹא נִדְחָה דַּעַת בַּה"ג מ"ה לְגַמְרֵי אָבֵל אִם נִחְלִיט בְּהַחְלֵט לְגַמְרֵי כְּהַחְלֵט אֵין לְעִשׂוֹת כֹּן בַּחְנָם שְׁהָרִי עכ"פ יֵשׁ לְחוּשׁ ג"כ לְסַבְּרַת הַתּוֹס' דְּאֵיפָא בְּכַה"ג מְשׁוּם בְּשֶׁא"צ.

וְתַדַּע שְׁהָרִי גַבִּי שְׁכַת עֶרְב יו"ט כְּתִבֵּן הַמ"א סִי' רַצ"א סַק"ח דְּאֵין לְחַלְקֵי סְעוּדַת הַבְּנִיָּן אַף שְׁנַמְשָׁכָה עַד מ"ג כּו' אִם יוֹדַע שְׁיִוְכַל לְאַכּוֹל קוֹנָם שְׁעָה עֲשִׂירִית כּו' וְלְכַאוּרָה לָמָּה שְׁהָרִי יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁאַסוּר לְאַכּוֹל בְּעִי"ט מ"מ וְלִמְעַלָּה כְּמ"ש הַמ"א סִי' תַּקְכ"ט סַק"ב אוֹ כִּינֹן דְּלֹא קִי"ל הֵכִי פְּלֵל יוֹתֵר יֵשׁ לְחוּשׁ לְסַבְּרַת הַתּוֹס' דְּס"ל דִּישׁ חֲשִׁשׁ בְּשֶׁא"צ (אַף דְּאִם נִתְפְּנִין לְש"ש אִם אֵין כֹּן הִלְכָה כּו').

וּא"כ ה"ה בְּשַׁכְּת ע"פ אִם נִתְפְּנִים בְּהַחְלֵט כְּדַעַת ר"ת הַנְּ"ל לְגַמְרֵי אֵין לְחַלְקֵי סְעוּדַת הַבְּנִיָּן בַּחְנָם כּו' וּמ"מ גַּבִּי מִי שְׂאִין לוֹ כ"א מְזוֹן ב' סְעוּדוֹת הַעֲתִיק מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל בְּסִי' רַצ"א ס"ה ד' הַמ"א שְׁם (בְּהַגְּהוֹת עכ"פ) כִּי אוּלַּי הֵא דְּהַחְלִיט הַר"פ כְּסַבְּרַת ר"ת הַנְּ"ל הוּא דְּנוֹקָא בְּהִיא דְּמִשְׁיָרִין דַּע"פ אֶפְשָׁר בְּפִירוֹת וְכַאֲשֶׁר הַצְּרִיף בְּאַמַּת הַר"פ

לעשותה אז בפירות דאז יש לצרף עכ"פ ג"כ דעת הסוכרים דגם בפירות יוצאים בס"ג אבל פאן מיירי במי שאין לו יותר ממזון ב' סעודות פלל אף לא פירות כו' ומ"מ מדכתב מוח"ז רבינו זה בב' תצאי עגולה משמע שגם זה לא ברירא לי' וכדמשמע נמי מדלא סינים בס"י תמ"ד דאם אין לו גם פירות עכ"פ יחלק אז סעודת שחרית והיינו די"ל ג"כ דבהחלט גמור קיי"ל דאין שום מצוה פלל בס"ג קודם זמנה אף אם לא אפשר בע"א פלל אף בפירות וכמשמעות לשון הטוש"ע דסי' רצ"א לא קנים המצוה כו' (דה"ז כל' לא קיימת מצנת סופה מימיה בפ"ב דסופה) (כ"ח).

(דילפינו מזה פ"ק דברכות (י"א) דעשה כב"ש לא עשה ולא כלום וע' תוס' שם וביריש סופה (ג') דילף זה משום דמלשון זה משמע דאפילו מדאוריית' לא קנים פלל כו' ומשמע דלפי"ז אף אם אי אפשר בענין אחר א"צ פלל לעשות עד"ז פיון דליכא בכה"ג שום מצוה עפ"מ בפתיחה ובכ"ד ואף ה"ן דלא פסק פן בפ"ב דסופה ובפ' ע"פ הרי הוצרף לומר דלאו דוקא כו' הרי משמע דמשמעות לשון זה הוא דאין שום מעלה בקיומו אז וכאלו לא עשה ולא כלום כו' אשר ע"כ ממילא אינו נכון לעשות פן בחנם משום חשש ברכה שא"צ לפ"ד התוס' עכ"פ והא דהצריף הר"פ פירות בשבת ע"פ היינו רק להחמיר לחוש לדעת האומרים דיוצאים בזה משום ס"ג.

אבל מעיקר הדין גם בל"ז א"צ לחלק סעודת הבוקר פי אין שום מצוה בזה אלא תדחה אז סעודה זו לגמרי מאחר דא"א לקיימה וע' לשון הזוהר פ' אמור (ר"ד צ"ה) אתדחי סעודתא כו' והא נהמא לא אשתכח מו' שעות ומעלה כו' משמע שנדחה לגמרי משום דמו' ולמעלה א"א ובבוקר לא זימנא הוא אלא שמ"מ נראה שמוח"ז רבינו ז"ל נסתפק בזה וכו' אבל היכא דאיכא נמי פירות בזמן ס"ג פי ונדאי דבכוננה השמיט בס"י תמ"ד ד' המ"א שהצריף לחלק סעודת הבוקר וס"ל פהמשמעות בהדיא מדברי רמ"א וטוש"ע שלא הזכירו זה פלל והוא עפ"י הר"פ דבתראה הוא כו' וממילא יש בזה חשש בשא"צ חנם וכנ"ל וכן בס' ח"א השמיט ג"כ הא דהמ"א וע' א"ר סי' רצ"א ס"ק ב' חולק ע"ז בהדיא והנה ממוצא דבר נשמע ג"כ שגם מ"ש כת"ר דגם אם לא נזוז מלשון הטוש"ע דגם בדיעבד לא יצא מ"מ במקצת אונס ונדאי יכול לדחותה מזמנה כו'.

ג"ז דבר בטל דהא חזינו דגם באונס גמור כשבת ע"פ דא"א פלל לקנים בזמנו בפת פדינו אין זה אלא דעת הרא"מ דאז יעשנה בבוקר ויי"ח. אבל אנו לא קיי"ל הכי אלא דלא יצא י"ח פלל בזה ואף המ"א לא כתב אלא דמ"מ יעשה פן לחוש לחומרא בלבד לדעת הרא"מ אבל להלכה לא יצא י"ח פלל בזה כ"ש לדעת הטוש"ע ורמ"א והספמת מוח רבינו ז"ל לפי הנ"ל דאף לחוש לחומרא לא בעינו פלל שיעשנה בבוקר פי אין שום מצוה בזה כו' וכנ"ל וכן נמי במי שאין לו כ"א ב"ם ונדאי אין לה אונס גדול מזה ג"כ מעיקר ב"ס לא אמרינו דיחלק סעודת הבוקר ויי"ח בזה.

אלא דגם בזה הצריכו המ"א לעשות פן פדי לחוש לדעת הרא"מ ומוח"ז רבינו נראה שנסתפק גם בזה פלל וע"ש לשון מוח"ז רבינו ז"ל שכ' טוב נו כו' ואף שהעיקר כו' מ"מ פיון שאין לו בזה לקיימה בזמנה טוב שיקיימה לסברא זו ממה שלא יקיימה פלל מבואר שמעיקר הדין אין זה קיום פלל ואם הי' איזה אפשריות לקיימה ודאי לא פקע חיובא ממנו פלל ואף גם עתה שאין לו אין עליו חיוב פלל לעשותה בבוקר פיון

שָׂאִין נ"מ בְּזֶה כָּלֵל פּנ"ל אֶלָּא שִׁמ"מ ע"ד מְהִיּוֹת טוֹב כּו' יִקְיָמְנָה לְסַבְּרָא זֹו כּו' וְאִיךְ נֶאֱמַר דְּגַם בְּמִקְצַת אֲנָס יוֹכֵל לְכַתְּחִילָה לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפִנְקָר וְלִצְאָת י"ח אֶתְמַהָּהּ.

וּי"ל דְּבְּזֶה גַם הֵרָא מ יוֹדָה דְּלָא יֵצֵא י"ח לִפְמ"ש הַב"ח ס' תמ"ד דס"ל להרא"מ דְּהֵיִיא דפ' כ"כ הֵיִינוּ לְכַתְּחִילָה הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר אָבֵל בַּע"פ דְּלָא אֶפְשָׁר לִיפָא רֵאִי דְּלָא יֵצֵא בְּדִיעֵבֵד כּו' מִשְׁמַע דְּנֻקָא הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר כָּלֵל כּו' וְהוּ אֵמַת דְּלְכָאוּרָה צ"ע מנ"ל להב"ח זֶה וְלָמָּה לֹא נֶאֱמַר דס"ל להרא"מ כמ"ש הַפּוֹסְקִים לְדַעַת בַּה"ג דְּהֵיִיא דפ' כ"כ אֹרְחָא דְּמִלְתָּא נֶקַט אֲמַנָּם גַּם בְּלֹא"ה יֵשׁ לְדַקְדָּק מַה שְׁלֹא זִינוּגוּ הַפּוֹסְקִים דְּעַם הֵרָא"מ עִם דַּעַת בַּה"ג שְׁכַעַת נָא רֵאִיתִי מִי שְׂיָבִיאָם יַחַד וְיִכְתּוּב עַל ד' הַבַּה"ג שְׁפֵן ד' הֵרָא"מ ב"כ א"ל אַף הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר עַכ"פ אֶלָּא מִי שְׂהֵבִיא זֶה לֹא הֵבִיא זֶה וְכֹאֵלוּ הֵם ב' עֲנִינִים נִפְרָדִים וְיִמַר אֲמַר חֲדָא כּו' וְאִינָם שְׂיָיָכִים זֶה לְזֶה וְעוֹד שְׂלְכָאוּרָה דְּבָרִי הָר"ן שִׁבְפ' הֵבִיא דְּבָרִי בַּה"ג בְּלִי חוֹלֵק וּבִסְפ"ק דְּפְסָחִים הֶעֱתִיק בְּפְשִׁיטוֹת כְּפִירִש"י מִשׁוּם דְּכָל סְעוּדוֹת שְׁבַת הֵם עֲרָבִית שְׁחֲרִית וּמִנְחָה כּו' הָרִי נְרָאִים פְּסוּתֵרִים זֹא"ז (וְאַף שִׁי"ל שִׁבְפ' כ"כ עִם שְׂהֵבִיא דְּבָרִי בַּה"ג נִי לָא סְבִירָא לִי).

אוּ שִׁבְפ"ק דְּפְסָחִים פֶּן דְּרַכּוּ לְהַעֲתִיק ד' רִש"י אַף דְּלִי לָא ס"ל. עַכ"ז הוּא דְּחַסֵּק גְּדוּל דַּעַכ"פ אִיךְ לֹא דִיבֵר בְּזֶה כָּלֵל וְנָא בִּינָר דַּעַת עֲצָמוּ אִיהוּ בְּשׁוּם מְקוּם אִיהוּ כְּמֵאן ס"ל) אַף בְּאֵמַת אִם נֹאמַר שִׁבְפ' בַּה"ג וְד' הֵרָא"מ הֵם שְׁפָה אַחַת וְדְּבָרִים אַחַדִּים וְשְׁפִינְוֹת שְׁנִינָהּ לְהַתִּיר לְכַתְּחִילָה לְחַלֵּק סְעוּדַת שְׁחֲרִית דְּקוֹנָם חֲצוֹת וְיוֹצֵא י"ח כּו'.

קִשְׁיָה לְהַלּוֹם הַסּוּגִיָּא דפ' כ"כ. דְּבִשְׁלָמָא הֵא דְּאֲמַרִּינוּ בְּמִנְחָה מְצִילִין כּו' וְכֵן הֵא דְּאֲמַר דְּמַדִּיחִין קַעֲרוֹת בְּצִדְּהֵרִים לְאֶכּוֹל בְּהֵם בְּמִנְחָה.

שְׂיָיָךְ לֹאמַר ע"ז דְּאֹרְחָא דְּמִלְתָּא נֶקַט פִּי שְׁעַם הֵיּוֹת שַׁעַפ"י הַדִּין יְכוּל לְאֶכּוֹל ס"ג בְּפִנְקָר מ"מ דְּרָךְ בִּנ"א לְאֶכּוֹל אוֹתָהּ בְּמִנְחָה ע"כ מְוַתֵּר לְהַדִּים הַקַּעֲרוֹת וְלְהַצִּיל מְזוּן סְעוּדָה אַחַת אִם עֲדִינִין הוּא לֹא אָבֵל ס"ג.

אָבֵל הֵא דְּאֲמַר בְּלִיל שְׁבַת מְצִילִין מְזוּן ג' סְעוּדוֹת לְכָאוּרָה קִשְׁיָה מֵאַחַר דְּאִין שׁוּם חַיִּיב לְאֶכּוֹל ס"ג בְּזֶמַן הַמִּנְחָה דְּנֻקָא אֶלָּא דִּי בְּחִילוּק סְעוּדַת שְׁחֲרִית לְמָה נִתִּיר לוֹ לְכַתְּחִילָה לְהַצִּיל מְזוּן לִג' סְעוּדוֹת (מְחוּלְקִים) וְלֹא נִחְזִיבְנוּ לְהַצִּיל רַק מְזוּן ב' סְעוּדוֹת (הֵיִינוּ ב' שְׂבִיעִיּוֹת) וְלַחֲלֵק סְעוּדַת שְׁחֲרִית כּו' וְכֵן קִשְׁיָה בְּמִתְנִיתִין דְּפִיָּאָה שְׂהוּבָא שְׁם דְּלַעֲנִי שְׁשַׁבַּת נוֹתְנִין לוֹ מְזוּן ג' סְעוּדוֹת וְאִמַּאי לֹא דִּי בְּמְזוּן ב' סְעוּדוֹת (ב' שְׂבִיעִיּוֹת) וְלַחֲלֵק סְעוּדַת שְׁחֲרִית פִּינּוּן שְׂיָיָכֵל לַעֲשׂוֹת פֶּן לְכַתְּחִילָה (לְבַה"ג) וְאַף שְׁנַרְצָה לִיִּישֵׁב זֶה בְּשִׁנְאָמַר דְּכִינוּ דְּאֹרְחָא דְּמִלְתָּא עַכ"פ לְאֶכּוֹל ס"ג בְּמִנְחָה רֵאִוִי לִיתָן לַעֲנִי כָּל צְרָכּוֹ לְפִי מְנַהֲגוּ.

אַף שְׂאִין בְּזֶה שׁוּם חַיִּיב וּמְצָנָה (עֲיִינִין חַה"ר שְׁם וִית' אִי"ה) וְכֵן נְמִי מִש"ה הַתִּירוּ לְהַצִּיל מְזוּן ג' ס' כּו' אוּ אַף נֹאמַר דְּלְכַתְּחִילָה עֲצַה"ו"ט בְּאֵמַת רֵאִוִי לְאֶכּוֹל ס"ג בְּמִנְחָה כּו' (שְׁלֹא כְּמִשְׁמַעוֹת דְּבַה"ג) עַכ"ז אֶפְתִּי קִשְׁיָה בְּבָבָא דְּסִיפָא דְּמִתְנִיתִין דְּפִיָּאָה דְּמִי שְׂיָישׁ לוֹ מְזוּן י"ד סְעוּדוֹת לֹא יִטּוּל מִן הַקְּנֻפָּה דְּפְרָכִינוּ מִיָּנָה בַּפ' כ"כ דְּלְרַבֵּנּוּ חֲמִסְרִי הַוּוּיִין וְלַר"ח כּו' וְהָרִי בְּבָבָא זֹו שְׁעֲדִינִין לֹא הִתְחִיל לִיִּטּוּל מִהַצְדָּקָה נּוֹדָאי אִין נוֹתְנִים לוֹ כ"א מַה דְּלָא סְגִי בְּלֹא"ה וְלֹא כָּל צְרָכּוֹ כַּמ"ש הַתּוֹס' שְׁם ד"ה וְהֵא דְּתַנּוּ וְכַדְמוּכַח בְּגִמְרָא דְּאֶפְי' סְעוּדַת מוֹצָאִי שְׁבַת דְּאֲמַרִּינוּ לַעֲלוּם יְסֻדֵּר אָדָם שְׁוֹלְחָנוּ בְּמוֹצָאִי שְׁבַת כּו' ג"כ אִין נוֹתְנִים לְזֶה

שְׁעֵדִיין לֹא הִתְחִיל לִיטְוֹל א"כ מֵאֵי פְּרִיף חֲמִסְרֵי הַוּוּיין דְּלִמָּא בְּכַה"ג מְחֻלַּק סְעוּדַת הַבְּנֹקֶר וְיוֹצֵא י"ח אֲלָא פְּשוּט לִי דְּזָה לָא מְהַנִּי וְגַם לִפ"מ דְּמִשְׁנֵי דְּאֶמְרִינֵן לִי מֵאֵי דְּבַעֲיַתְלִמִּיכַל בְּאֶפּוֹקֵי שַׁבְּתָא אוֹכְלִים בְּשַׁבְּתָא מִשְׁמַע עַכ"פ דְּחִיּוּב זְמַן ס"ג בְּמַנְחָה דְּנֹקָא חֲמִירָא כ"כ עַד שְׁרָאוּי לְבַטֵּל סְעוּדַת מ"ש לְגַמְרֵי פְּדֵי לְקַיָּים ס"ג בְּזַמְנָה וְלֹא לְחַלְקֵי סְעוּדַת הַבְּנֹקֶר וְכ"ז בְּמִסְקָנָא פְּדַפְרְכִינֵן עַל הַתּוֹס' הַנְּ"ל לִימָא רַבְּנֵן הִיא וְלֹא רַבִּי חִינְדְקָא כּו' וּמְסִיק אֲלָא הָא מַנִּי רַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְּאָמַר עֲשֵׂה שַׁבְּתָהּ חוּל וְאַל תִּצְטַרְדָּהּ לְבְרִיּוֹת דְּפִשְׁטָא דְּמִלְתָּא מִשְׁמַע וְנוֹדָא דְּהִינְנוּ דְּפִטוּר לְגַמְרֵי מִס"ג (וּס"ד לר"ח) וְכַדְפִּסְקִינֵן בְּאַחַרְוֵי דְּסִי רַמ"ב ע"ש אֲלָא שְׁלֵהֲרַמְב"ם בַּפּה"מ דְּפִיָּאָה צָרִיף לְאַכּוֹל סְעוּדַת מ"ש בְּשַׁבְּתָא דְּס"ל דְּמִסְקָנָא הַנְּ"ל אֵינּוּ אֲלָא לר"ח וְלַרְבָּנֵן נְשָׂאֵר הַתִּירוּץ דְּמַעֲיָקְרָא הַנְּ"ל וְלִמְשַׁמְעוֹת רַש"י וְהַר"ש וְהַתּוֹס' דְּב"ב (ד"ט).

(דְּבַמִּסְקָנָא חֲזַר מִתִּירוּץ הָרֵאשׁוֹן אֲלָא לִכ"ע ר"ע הִיא ג"ז אֵינּוּ צָרִיף אֲלָא פְּטוּר לְגַמְרֵי מִס"ג (ע' מ"א וּפ"מ בַּרמ"ב. וְלַפְעַנ"ד זֶה אֵינּוּ מְוַכְרַח וּבַתּוֹס' דַּפ' כ"כ שֵׁם מִשְׁמַע ג"כ דְּזָה נְשָׂאֵר לְדִינָא בְּמִי שְׁיֵשׁ לוֹ ד"ס אוֹכְלֵי סְעוּדַת מ"ש בְּשַׁבְּתָא.

וְהַפְּלוּגָתָא בֵּין הַרְמַב"ם לְתוֹס' הִיא בְּמִי שְׁנוּטֵל הַפֵּל מִצְדָּקָה דְּלִהַרְמַב"ם גַּם בְּזָה הַג"ס הִינְנוּ שְׁאוּכְלֵי שֶׁל מ"ש בְּשַׁבְּתָא. וְלִהַתּוֹס' לְזָה מוֹסִיפִים לוֹ סְעוּדָה כּו' וְכַמ"ש הַב"ה בִּי"ד סִי רַנ"ה וְהִסְפִּים עַל יְדוֹ מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּקוּ"א הַנְּ"ל וְאִכְמ"ל) וְמִי שְׁאִין לוֹ אֲלָא ב' סְעוּדוֹת לְשַׁבְּתָא לִכ"ע לֹא יִטּוֹל לִס"ג כַּמ"ש הַמ"א שֵׁם וְהִינְנוּ שְׁבַטֵּל לְגַמְרֵי מְסַעוּדָה ג' אֲבָל לְחַלְקֵי סְעוּדַת שַׁחְרִית מָאן דְּכַר שְׁמִי וְכ"מ יוֹתֵר בְּסִי רַס"ג סַק"ה וְכ"ד מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל שֵׁם (דַּא"כ לֹא הָיוּ צָרִיכִים לְחַלְקֵי בֵּין סְעוּדַת הַלֵּילָה לִס"ג כּו' וְכֵן מְבֹנָאֵר מִמ"ש הַמ"א רַס"י רַצ"א דְּמִהָא דְּעֲשֵׂה שַׁבְּתָהּ חוּל מִשְׁמַע כַּמ"ש הַס"ח דְּמִי שְׁיֵשׁ לוֹ ב"ס לֹא יְחַלְקֵי כּו' וּמִשְׁ"ש דַּמ"מ נִרְאָה לִי דָּאֵם נְמַשְׁכָּה סְעוּדָתוֹ כּו' יְחַלְקָנָה כּו' וְהִינְנוּ דִּיעֲבַד וְדַבְרֵי עֲצֻמוֹ הֵן וְלֹא קָאֵי עַל הַגְּמָרָא כּו' וְזָה פְּנוּנְתוֹ בַּמ"ש אֲבָל לְכַתְחִילָה אֵין לְהַמְשִׁיף כּו' פִּי שְׁזָה הַתִּירוּץ לְמָה שְׁבַגְמָרָא מִשְׁמַע שְׁבַטֵּל לְגַמְרֵי הַס"ג כּו' וְלָמָּה לֹא נְחִיבְנוּ לְהַמְשִׁיף סְעוּדַת הַבְּנֹקֶר וְלְחַלְקָה כּו': וְהִנֵּה לִפ"ז הָרֵי מְבֹנָאֵר נְגִלָה מְכָאן דְּס"ג שְׁעֲשֵׂאָה קוּדֵם חֲצוֹת אֵין בְּזָה שׁוּם מְצָנָה כְּלָל עַד שְׁאָרְ אֵם ח"א בַּע"א פְּטוּר מְמָנָה לְגַמְרֵי וְא"כ יְהִיָּה מְכָאן תְּמִי קִינִימַת עַל דַּעַת הַרַא"מ ז"ל וְלִכְאוּרָה עֲלָה ע"ד לִינִישַׁב זֶה בְּדוּחַק בְּשִׁנְאָמֶר דְּס"ל לְהַרְאָה פְּהַרְמַב"ם הַנְּ"ל דְּהַמִּסְקָנָא דַּר"ע הִיא אֵינּוּ אֲלָא לר"ח כּו' וְנִנְאֵמַר דַּלְפ"ז לְרַבְּנֵן דְּקִינִי"ל פְּנוּמִיָּהוּ אֵין לְהוֹכִיחַ מְסוּגִיָּא זו כ"א שְׁקַבִּיעַת זְמַן ס"ג בְּמַנְחָה דְּנֹקָא חֲמִירָא מְבִיטוּל סְעוּדַת מ"ש לְגַמְרֵי פְּנ"ל אֲבָל הִיכָא דַּא"א כְּלָל בַּע"א עוֹשְׂאָה בְּבֹקֶר.

אֲבָל זֶה אֵינּוּ דְּמַנְלֵן לְעֲשׂוֹת פְּלוּגָתָא בֵּין ר"ח לְרַבְּנֵן וְלָמָּה לְהוֹ כְּלָל לְמִימַר לר"ח הָא מַנִּי ר"ע הִיא כּו' בְּפִשְׁיטוֹת ה"ל לְמִימַר דַּלְר"ח יְחַלְקֵי ג"כ סְעוּדַת שַׁחְרִית (וּצ"ע סְעוּדָה רַבִּיעִית דַּר"ח מְתִי הַגְּבַלַת זְמָנָה כּו' וְדוּק) וּמ"ש הַפ"מ בַּט"ז דְּסִי רַמ"ב דָּאֵי לָא הָדַר לְרַבְּנֵן מִשְׁינּוּיָא דְּמַעֲיָקְרָא אֵין רַאִי דַּלְרַבְּנֵן ה' כַּר"ע כּו' הִינְנוּ רַק לְעַנְנֵן זֶה דַּלְרַבְּנֵן י"ל דְּמִי שְׁיֵשׁ לוֹ ב' סְעוּדוֹת לְשַׁבְּתָא יִטּוֹל סְעוּדָה ג' מִצְדָּקָה וְדָלָא כַּר"ע וְלַאֶפּוֹקֵי מִמ"ש הַמ"א שֵׁם (וְגַם הַמ"א הָא דְּפִשְׁיטָא לִי פֵן אֵינּוּ מְסוּגִיָּא זו לְבַד אֲלָא שְׁבַעֲלָמָא מִשְׁמַע דְּקִינִי"ל כַּר"ע כְּמוֹ בַּפ' ע"פ (קִי"ב קִי"ג) וְכָאן עַכ"פ מוּכַח דַּלְר"ע פֵן הָדִין דָּלָא יִטּוֹל ס"ג אֲלָא

דלרפנו אין ראי' הקא דהלכה כר"ע כו') אכל לומר דמי שאין לו כ"א ב"ס מחלק סעודה דשחרית ונדאי משמע מהקא דנה אינו וליכא פלוגתא בנה בין רפנו לר"ח לכ"ע ואף גם זה א"ל דכינו דלרפנו מי שאין לו כ"א ב' סעודות י"ל דנוטל סעודה ג' מצדקה (ולפמ"ש הפ"מ ה"ל) ממילא אין ראי' מפאן להיקא דא"א בע"א פלל (פמו בשבת ע"פ).

דמ"מ מדר"ח נשמע לרפנו דכינו דלר"ח דס"ל כר"ע חזינו דבטל לגמרי הסעודה ד' ול"א דיחלק כו' פו לרפנו גם היכא דלא אפשר פלל בע"א דמנלן לחדש פלוגתא בנה כו' וככל ה"ל. ולכאורה מדוחק ע"כ צ"ל להרא"ם דהא דא' במסקנא הא מני ר"ע דאמר עשה שבתה חול כו' הפנונה שיחלק הסעודה וקוראה חול לפי שאינו מוסיף מזון יותר מבחול ויש לתקן קצת הענין והלשון בהמשך הסוגיא לפ"ז בשנאמר דגם בתחילה כשהקשה לרפנו סמרי הוויין הא דפשיטא לי' דלא סגי בחילוק סעודת שחרית הי' ג"כ משום דס"ל דמסתמא הא דצריך לאכול ג"ס הנינו ג' שביעיות (דאל"כ מה מעלה יש בנה אם לא יוסיף מזון ממש על של חול) ושע"כ מזה הטעם גופא צריך זמנים מחולקים לכל סעודה (כדי שיאכל גם ההוספה לתאבון כו' לכו הוי סלקא דעתין דגם מהצדקה הנה ראוי (אף להתחיל) לקבל התוספת סעודה זו וע"ז מסיק לבסוף הא מני ר"ע היא כו' פי דאף דנדאי פו הוא שעיקר החיוב בג' שביעיות ממש (וממילא בזמנים מחולקים) מ"מ כדי שלא יצטרף לבריות (בהתחלה) מוטב שיעשה שבתו חול פי' שיקנים הג' סעודות דשבת (שנלמד מג' היום) מאותן הב' סעודות דחול (שהן ב' שביעיות בלי הוספה) והנינו שיחלק סעודת שחרית כו' נהגם דנדאי כ"ז דוחק גדול ואין רמז פלל לחילוק סעודה בכל הסוגיא ועיקר חסר מהספר מ"מ להרא"ם לפה"נ ע"כ לסבול דוחק זה ונהו שהמ"א ברס"י רצ"א בתחילה כתב על ד' הס"ח (דס"ל דאין לחלק הסעודה) שכ"מ בגמרא מהאי דעשה שבתה חול ולבסוף מסיק ומיהו לפמ"ש רס"י תמ"ד אף קודם חצות יחלק דהא י"א דיוצא בנה ור"ל דנדאי פשטא דמלתא בהא דעשה שבתה חול משמע דהנינו דיאכל ב' סעודות לבד ממש בלי חילוק סעודה פלל (ע' מה"ש) אלא שלהרא"ם ע"כ להוציא (קצת) ממשמעותא ולפרש פנ"ל וס"ל דלחומרא ראוי לחוש לדבריו (אבל א"ל דמ"ש בתחילה שכ"מ בגמרא כו' הנינו רק שלא לחלקם בזמנים מחולקים שלא ישבע בכל פעם (כמ"ש הפ"ח) דאין לזה רמז בהא דעשה שבתה כו' ואין להאריך): היוצא מכל ה"ל מובן דש"מ תרתי א' דלפי משמעות פשט הסוגיא בפ' כ"כ מוכח מפאן דחומר זמן הס"ג במנחה דוקא הוא לעיפובא לגמרי אפילו היכא דא"א בע"א פלל ותבטל לגמרי דאין שום מצוה פלל בעשותה קודם זמנה (והכי קי"ל באחרונים דסי' רמ"ב).

והוא עולה בקנה א' עם היוצא מפירש"י ורוב הפוסקים בהיה דמשיירין מזון ב' סעודות בי"ד שחל בשבת כמשנ"ת למעלה וע"כ פסקו פו הטוש"ע בסי' רצ"א (ותמ"ד). והב' דאף אם נוציא הסוגיא דפ' כ"כ מפשטא ונפרש פנ"ל לדעת הרא"ם דהא דמסיק עשה שבתה חול הנינו שיחלק סעודת שחרית מ"מ מדחזינו דמעיקרא הוי פשיטא לי' לבעל הש"ס דנה ל"מ פלום.

ושעכ"פ זה גרע יותר מבטול סעודת מ"ש לגמרי. וגם במסקנא הרי עכ"פ נקרא זה עושה שבתו חול אלא שכדי שלא יצטרף לבריות (בהתחלה) ס"ל לר"ע דמוטב שיעשה

שבתו חול כו' מכ"ז מוכח עכ"פ דהיכא דאפשר יש חיוב גמור לעשות ס"ג בזמנה דוקא רק היכא דלא אפשר בע"א יחלק סעודת שחרית.

ול"א דה"ז פלא קנים פלל שום מצנה בזה וחיידש התרצן דר"ע היא דלדידן' פדי שלא יצטרף לבריות ה"ז כא"א בענגן אחר כו' וה"ז פההיא דמשירין לפי הרא"מ דסגי בב' שביעיות משום דלא אפשר בע"א כו' (ואף לפמ"ש האחרונים דלשיטת התוס' חזר בו במסקנא דפ' כ"כ ממה דמשני מעיקרא לרבנן שיהא כל סעודת מ"ש בשבת וא"כ לפי הנ"ל דלהרא"מ הא דעשה שבתה חול היינו שישחלק סעודת הבוקר א"כ הרי הקדמת זמן ס"ג קיל מבטיול סעודת מ"ש אין זה מצד קול' דזמן ס"ג אלא מצד חומר סעודת מ"ש דבמסקנא ל"צ למה דהוי מוכרח לומר מעיקרא דההיא דלעולם יסדר כו' אינו חיוב כ"כ אלא הוא חיוב גמור וממילא צד לענגן הקדמת ס"ג מיקרי בכה"ג דא"א בע"א כו' או שנגאמ' דלמסקנא יש חילוק ממילא בין ס"ג לס' מ"ש דס' מ"ש לא גריעא מסעודת הערב דכל יום דמקבל מצדקה אף בהתחלה משא"כ בס"ג כו' וכאשר כ"ז מוכרח לומר אם לפי משמעות פשט הסוגיא דלמסקנא פטור לגמרי מס"ג ואף לא צריף לאכול סעודת מ"ש בשבת להתוס' כו' פנ"ל דנדאי ביטול סעודהג' לגמרי הוא חמור מאד אלא דוקא למסקנא א"א בענגן אחר מטעמים הנ"ל.

ומלבד שפכר פתבתי שלפע"ד אי' הרכע לזה ודלא מ"כ בתוס' דפ' כ"כ פנ"ל) ולפ"ז צדקו דברי הב"ח הנ"ל דמפח הסוגיא דפ' כ"כ צ"ל דהרא"מ לא קאמר כ"א בכגוןנא דשבת ע"פ דא"א בע"א כו' וככל הנ"ל אבל א"כ לכאורה יפלא מאד דברי בה"ג שמשמעות לשונו מורה בהדיא דאף לכתחילה קאמר דשפיר דמי להפסיק ולחלק הסעודה כו' וכמבואר בהדיא ממ"ש הרשב"א ונה"ן דלפי"ז הא דאמרינן קערוות כו' מדיחן לאכול למנחה ל"ד דוקא ואורחא דמלתא נקט.

ונהרי פכר נתבאר דבר זה א"א להתקנים פלל בפסוגיא הנ"ל דאף דבההיא דקערוות שניף לומר אורחא דמלתא וכן אף בהא דמצילין מזון ג' סעודות ובההיא דשבת נותנים לו מזון ג' סעודות נוכל ליתן מקום לזה פנ"ל אבל בכל השקלא וטריא דהתם בההיא דמי שיש לו מזון י"ד סעודות מוכרח בהדיא דיש חיוב גמור בג' סעודות גמורות בחילוק זמנים למאן דאפשר עכ"פ פנ"ל אפי' לפי הנ"ל לדעת הרא"מ ואף שמחה"ר אחר שהביא דברי בה"ג הביא הי"א דיוצאין ג"כ במיני תרגימא וסיים בזה"ל ונהא דאקשינן ממי שיש לו י"ד סעודות לרבנן חמסרי הוויין כו' התם גמי משום דאורחא דאינשי דלא קביעי ג"ס אלא על הפת קאמר הכי דמאי דבעי למיכל נהמא מחיבין ליתן לו עכ"ל ולכאורה הי' נראה דקושיותו חוזר גם לדעת בה"ג וכוננתו לתרץ הפל משום דכל דאורחא בהכי ממילא מחוייבים ליתן לו כל צרכו כו' ואף שנקט בתירוצו דאורחא על הפת כו' וקאי על הי"א הנ"ל נקט חזק וה"ה לאידך דכמו דלהי"א דסגי במ"מ פנין דאורחא בפת מחוייבים ליתן פת ה"ה י"ל לבה"ג דאף דיוצא בחילוק סעודת הבוקר פנין דאורחא לאכול סעודה גמורה במנחה מחוייבים כו' אבל פכר נתבאר באריכות דא"א לומר פן פלל (ובקצרה אם הקו' הוא מפח דכין דאורחא דמלתא לאכול סעודה ג' במנחה יחוייב ליתן לו מצדקה מאי משני דאמרינן לי' מאי דבעית למיכל באפוקי שבתא אוכלים בשבתא הרי גם זה אורחא דמלתא ונדאי לאכול במ"ש דלעולם יסדר כו' אלא ונדאי דזה

אינו דכאן שעדיין לא התחיל לקבל מצדקה אין חוששין לאורחא דמלתא ואין נותנים לו כ"צ כו' פנ"ל בשם התוס'.

לכן נראה דע"כ דהרשב"א לא קאי כ"א על הי"א שיוצאין במיני תרגימא וכו' א"ש תירוצו דנודאי הא דאמרין מי שיש לו י"ד סעודות פשטא דמלתא היינו שאין לו יותר פלוגא אף לא מ"ת.

וא"כ לכאורה בפשיטות א"ש קו' המקשו סמרי הוויין דמי שיש לו י"ד סעודות בצמצום ראוי ליטול מן הקנפה לסעודה ג' דשבת (מ"ת עכ"פ) אלא שדקדוק הרשב"א הוא על הלשון סמרי הוויין דמשמע שראוי ליתן סעודה ממש.

וע"ז שפיר תירץ דכיון דאורחא בפת מחוייבים ליתן לו והיינו לפי שנה ע"כ נזקק לקנפה בשביל הסעודה ג' ע"כ נותנים לו גם כל צרכו ומנהגו כו' ואי בעי נהמא נותנים לו אף שנה די במ"ת כו' (ומשני שיאכל סעודת מ"ש בשבת ואינו מצטרף לקנפה פלל ע"כ אין חוששין לאורחא בהכי כו').

אבל לשיטת בה"ג דסגי בחילוק סעודת שחרית הרי מי שיש לו מזון י"ד סעודות אינו מצטרף פלל לקנפה בשביל סעודה ג' דשבת. לא שייך פלל לומר דמשום אורחא דמלתא יטול מן הקנפה בהתחלה פנ"ל ולא קאי ע"ד הרשב"א פלל אלא דלפי"ז תגדל הקו' ביותר למה באמת הקשה הרשב"א זה רק על הי"א ותירץ בקל.

ולא הקשה פלל על בה"ג תמי' קיימת שע"ז לא שייך תירוצו פנ"ל לכן מתוך הדיוק הי' נראה לפע"ד דע"כ לומר דבה"ג לא איירי פלל בענין הגבלת זמני הסעודות כ"א בקירובם וריחוקם זמ"ז. ומטעם שיהיה נראה ונזכר שהם ב' סעודות ולא יחשבו כסעודה א' וע' בש"ל (סי' כ"א) דבתחילה הביא דברי הרא"מ ומחלוקתו בענין זמן הגבלת הסעודה ג' ושוב אח"ז חזר והביא מד' הראשונים בענין הפסקה בסעודת שחרית אם די בפריסת מפה או בבהמ"ז להיות נחשב מה שסועד אח"כ כסעודה אחרת או דבעינן שיהי' בשעות מחולקות זמ"ז או דבעינן עכ"פ שיהיה מפליג קימעא בקריאת מזמור כו' ע"ש דמשמע דב' ענינים נפרדים הם ואינם תלויים זה בזה כו' וכדחזינו באמת דאנן דקיי"ל דזמן סעודה ג' קביעא במנחה ונקא מ"מ מקילין בקירוב הסעודות.

ומשפחת לה בנמשכה סעודת הפוקר עד מנחה גדולה. וכמבואר בתשובת הרא"ש שבטוש"ע סימן רצ"א ס"ג.

וא"כ גם הבה"ג שפכתב שבהפסקת בהמ"ז מקיים ג' סעודות אין ראוי דפליג אהא דקיי"ל דזמן ס"ג במנחה ונקא ועיין לשון הבה"ג גופא שבידנו לא נזכר פלל שחרית ומנחה א"כ פשט הלשון משמע דלא איירי פלל בהגבלת זמני הסעודות.

וכדמשמע נמי ממ"ש אע"ג דלא סליק תפא כו' זה מורה באצבע דלא איירי כ"א בהפלטת והפסקת הסעודות לשלא יהיו נחשבים כסעודה אחת (ואף לשון הרשב"א ור"ן שהזכירו בשמו שאין חיוב הסעודות להיותן בשחרית ומנחה ע"כ יש לדחוק שאין פנונתם בזה כ"א לענין שאין חיוב להרחיק ולהפליג ביניהם שיהיה בשעות מחולקות כו' (וכדמשמע נמי מסיום לשונם אע"ג דלא מסלק התפא כו' פנ"ל) וכן נמי ע"כ לדחוק בכה"ג במה שכתבו דלפ"ז הא דאמרין קערוות כו' שחרית מדיחן לאכול במנחה לאו ונקא אלא

אורחא דמלתא כו' היינו נמי רק לענין הא דמשמע שיש הרחקת והפלגת זמן בנתיים זה לאו דוקא כו') אבל לענין קביעות זמני הסעודות י"ל דס"ל פרוב הפוסקים וקרוב הסעודות בהפסקת בהמ"ז משפחת לה בנמשכה סעודתו כו' פנ"ל בשם הרא"ש (וינדעתי שזה דוחק בלשון הרשב"א ור"ן הנ"ל וכ"ש דלא משמע פן מלשון הב"י שכתב אחר דברי בה"ג אבל התוס' והרא"ש כו' וכן בדברי מוח"ז רבינו ז"ל בקו"א דסימן רמ"ט ד' כ"א).

(נזכר שהתוספות ורא"ש וטוש"ע חלקו על בה"ג כו' מ"מ לפי הנ"ל שמתוך הסוגיא מוכרח דלא סגי בחילוק סעודה אחת לב' קודם חצות למאן דאפשר עכ"פ. ההכרח מביא (והרשות נתונה) לומר שגם דעת בה"ג ככל הפוסקים ובדברי מוח"ז רבינו ז"ל קרוב לומר שט"ס מ"ש בה"ג וצ"ל רא"מ שהרי קאי התם אד' המ"א דרס"י תמ"ד שכתב בשם המרדכי וכל בו וב"ח די"א דיןצא בזה ובדברי פוסקים אלו לא נזכר פלל דברי בה"ג כ"א דברי הרא"ש: ואי קשיא דאף אם נפטר דברי בה"ג פנ"ל לא הרנוחנו פלום דאפתי קשה מאי פריף סמסרי הנויין וכו' כל הסוגיא למה לא נסייבנו שימשיך סעודתו עד מנחה גדולה ולחלקה כו' בשלמא לולא דברי בה"ג י"ל דאין להקשות פן אהיהא דתשובת הרא"ש דהמ"א תיקון זה במ"ש דלכתחילה אין להמשיך עד אחר חצות (מטעם תענית) כמ"ש רס"י רפ"ח (וז"ש השו"ע ס"ג אם נמשכה כו' לשון דיעבד) אבל דברי בה"ג כפר נתבאר דאיני בלכתחילה כו' ולכאורה קשה פנ"ל (גם בלא"ה היא גופא קשיא איך יתיר בה"ג להמשיך סעודתו עד מ"ג לכתחילה נגד הירושלמי מפורשת שפרס"י רפ"ח) אבל לא קשה מידי דלכאורה דברי המ"א הנ"ל אינם מוכנים וכי לא משפחת לה שיתחיל קודם חצות וימשיך עד מ"ג ואז ליכא איסורא מההיא דרס"י רפ"ח.

גם יש לדקדק למה לא כ"כ המ"א בדברי הרא"ש שבשו"ע ס"ג (וכן מוח"ז רבינו ז"ל) גם באמת הרי מבואר בטור וב"י שהרא"ש ורבותיו היו נוהגין פן איך שייך לומר שעשו דבר שאין לעשות לכתחילה אלא ע"כ שאין דברי המ"א אמורים כ"א גבי עני שאין לו כ"א מזון ב' סעודות דעלה קאי התם בריש הסימן דסעודות אלו (היינו פדי אכילת פרוס הנזכר בכל מקום שהוא כ"ג או כ"ד ביצים) (וכדאמר התם מכפר בפונדיון כו') וסעודה פזו לא יתמהמה בה מקודם חצות עד מ"ג שהוא יותר מחצי שעה ולא משפחת שימשיך סעודתו עד זמן מנחה גדולה כ"א שיתחיל אחר חצות וזה אסור (ולשון המ"א שכתב אין להמשיך עד אחר חצות אינו מדוקדק כ"כ לכן מוח"ז רבינו ז"ל שנה הלשון וכתב אין להמתין כו' ע"ש) וכן במי שיש לו י"ד סעודות שבגמרא היינו נמי פסעודות אלו לכן א"ש הא דפרכינן סמסרי הנויין וכל הסוגיא דאין להמתין עד אחר חצות ולחלקם כו'.

אבל הרא"ש ורבותיו וכן נמי בה"ג לפי הנ"ל מיירי בסתם סעודות שבת (ובפרט) בעשירים וגדולים שממשיכים בהם הרבה לפעמים ודאי משפחת לה שיתחיל קודם חצות וימשיך עד מנחה גדולה וזה ש"ד לכתחילה ומ"ש השו"ע אם נמשכה לשון דיעבד אפשר משום דבעי לסיים ע"ז ונכון הדבר דזה רק דיעבד אם נמשכה אז טוב יותר לחלק כו' גם אפשר בשפך קידש וטעים מידי כו' משא"כ במי שאין לו כ"א מזון ב' סעודות או י"ד סעודות כו' גם בלא"ה משפחת לה במי שהאחר עונג לו דרשאי לאחר לכתחילה כמ"ש רס"י רפ"ח ובגמרא פריף שפיר אהא דתנו סתמא מי שיש לו מזון י"ד סעודות כו'.

דמשמע דגם בסתם אדם לעולם די בי"ד סעודות כו'): ומעתה עפ"י ז' תוקן הדקדוק דלעיל מה שלא מצינו (לפה"נ) ש'זונגו הפוסקים ד' בה"ג עם דבר הרא"מ ביחד.

לפי שפאמת הם ענינים נפרדים ומר אמר חדא ומר אמר חדא (ואפשר דפליגי כו'). גם יתורץ דברי הר"ן מה שבפ' כ"כ הביא דברי בה"ג בלי חילוק ובפ"ק דפסחים בההיא דמשירין מזון ב' סעודות סתם כפירש"י שם דלא סתרי אהדדי כלל ואפשר שיהיו דברי שניהם קיימים להלכה (וכדקיי"ל בפאמת דזמן סעודה ג' במנחה ונקא ומ"מ בנמשכה סעודתו עד מנחה גדולה מחלק הסעודה לכתחילה ולא אמרינו דהוי כסעודה אחת ומ"ש המ"א בשם מהרי"ל דיקום ויגלו וימתין מעט בנתיים דאל"כ לא יצא י"ח דהוי כסעודה אחת לא קיי"ל הכי אלא רק טוב לעשות פן כמ"ש מוח"ז רבינו ז"ל והיינו לפי שכן מבואר מדברי הש"ל וב"ח שרמז המ"א עליהם.

גם במהרי"ל ה' סנפה [שולפנינו] אין שם לשון זה דלא יצא י"ח כו'): והנה כל הנ"ל אף למותר לנגידון דידן. דאף שיהי' דעת בה"ג ורא"מ אין נ"מ כלל בזה להלכה למעשה דודאי אין לנו לזוז מהסקמת הטוש"ע וכל האחרונים דזמן ס"ג במנחה ונקא לעיפובא ואפילו היכא דלא אפשר כלל בע"א (פשבת ע"פ) וכה"ג אין שום חיוב ומצוה כלל בחילוק סעודת שחרית קודם תצות (מעיקר הדין) וככל הנ"ל אלא שדרך אגב פתבתי הנלפע"ד בד' הבה"ג ורא"מ שלא יהי' קשה עליהם תלמוד ערוך דפ' כ"כ.

ושממילא נשמע לפ"ז שגם המה לא פליגי על הלכה פסוקה דזמן קביעות ס"ג. רק שלהרא"מ היכא דלא אפשר כלל בע"א.

יוצאים י"ח בחילוק סעודת שחרית (וכמ"ש הב"ח). ולבה"ג גם בזה י"ל דס"ל פרוב הפוסקים כו' (ויכבר עלה ע"ד די"ל ג"כ לתרץ דברי בה"ג בגונוי אחרוני דפליגי לגמרי אזמן קביעות ס"ג במנחה כמשמעות פשיטות דברי הרשב"א ור"ן ובפרט הב"י כו' ושמ"מ לא קשה הסוגיא דפ' כ"כ.

בשנאמר א' מב' (או מג' פנים א' שלחלק פדי שביעה אחת לב' סעודות לא ס"ל כלל אי משום שיקלקל הסעודות שלא יהי' בכל א' לשביעה כמ"ש המ"א בשם ס"ח ולא ס"ל מ"ש המ"א דמ"מ פשיאכל שנית מיד ישבע כו' או משום דעכ"פ אין תועלת בזה מאחר שאינו מוסיף פלום על החול כו' פנ"ל אלא דאיהו מייירי דאחר שגמר סעודת שחרית ואכל כל צרכו מברך ברהמ"ז וחוזר ואוכל פת (פביצה) כו' ולפי"ז פריה שפיר בגמרא חמסרי הוויין דעכ"פ לא סגי בשיעור י"ד סעודות (מצומצמות) ושוב משום אורחא דמלתא נוכל לומר ג"כ שיטל עוד סעודה שלמה מש.

ע"ד שכתב הרשב"א כו' פנ"ל). והב' י"ל דס"ל דאף אם מחלק פדי שביעה אחת (מצומצמת) לב' סעודות נמנים ג"כ לשתיים במספר סעודות ושייך שפיר קושניית הגמרא חמסרי הוויין דעכ"פ לא סגי בשיעור י"ד סעודות ואוכל ב' פעמים ממילא אוכל כב' שביעות.

אבל כ"ז אינו שוה לי כלל דהפן הא' למ"כ בהדיא בלשון הרשב"א ור"ן שכתב באמצע סעודתו כו'. והפן הב' אינו פלום דקושניית הגמרא אינו מצד הלשון שנק' י"ד סעודות ולא ט"ו אלא על הדין דמי שיש לו י"ד סעודות יטול מקנפה ואמאי יחלק סעודה אחת לב' וכן מה זה שאמר שיאכל סעודת מ"ש בשבת יותר טוב שיחלק כו' וכן הא דמסיק

עשה שבִּתְּךָ חוֹל וְלִמָּה כו' וְסָבְרָא ג' הַגְּ"ל אֵין זֶה סָבְרָא כִּלְל דְּתַרְתִּי פְּרִיסי לִית לִי כַּמ"ש
הֲרָא"ש בְּתַשׁוּבָה שָׁם.

וְעַל הַכֹּל קָשָׁה דַּא"כ גַּם הָא דְּמַשְׁיִירִין מְזוּן ב' סְעוּדוֹת בִּי"ד שְׁחַל בְּשַׁבַּת ג"כ לֹא יִתְפָּרֵשׁ
פִּי הֲרָא"ם דַּא"כ תִּלְתָּא הֲוֵינִי. ע"ד דְּאָמְרִינֵן סְמָסְרִי הֲוֵינִי לְכָל הַפִּירוּשִׁים הַגְּ"ל.

אֲלֹא יֵהִי הִהָכְרַח לְפָרֵשׁ הַתָּם ע"ד פִּירֵשׁ"י וּש"פ. וַא"כ שׁוּב מִמִּילָא מְהֵתָם שְׁמַעֲיָנֵן דְּאֵין
לְעֵשׂוֹת ס"ג בְּפִינְקָר לְעֵיפּוּבָא כו'.

וְאֵין לְהֲאָרִיף יוֹתֵר מֵאַחַר דְּלִדְיָנָא לְגִידוֹן דִּידָן אֵין נ"מ כִּלְל מְזָה כו': סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע
דְּאֵין מְקוּם וְאֵין נִכּוֹן כִּלְל אֲשֶׁר מִפְּחַ דְּבַרֵי הַמ"א (מִמְשַׁמְעוֹת דְּבַרֵי הֲרָא"ש) הָאֲמוּרִים
גְּבִי סְעוּדַת לֵיל שַׁבַּת נִדְחָה אוֹ נִטִּיל סְפָק וְגַמְגוּם בְּהִלְכָה קְבוּעָה הָאֲמוּרָה גְּבִי סְעוּדָה ג'
בְּטוּש"ע.

וְהִסְפַּמְתָּ כָּל הָאֲחֵרוּנֵי (וְהַמ"א גּוֹפֵא כו'). וַיֵּשׁ לָהּ יְסוּד וְהִכְרַח בְּתַלְמוּד עָרוּף לְרוּה"פ
הֲרָאשׁוּנֵי עַכ"פ (אוּ פְּנֻלָם כו' לְפִי הַגְּ"ל).

אֲלֹא אִם הַדְּמִיּוֹן בְּרוּר וּמְנַכְרַח הִי רְאוּי לְהִטִּיל סְפָק בְּדִינוּ שֶׁל הַמ"א דְּגְבִי סְעוּדַת לֵיל
שַׁבַּת אוֹ לְטָרוּחַ לִיִּישׁב דְּבַרֵי וְאִף בְּדוּחַק אוֹ לְהוֹצִיא אוֹ מִמְשַׁמְעוֹתוֹ כו' בְּעֵינֵינֵן שְׁלֹא יֵהִי
קָשָׁה עָלָיו מִהַמְּפִרְשׁ וְקְבוּעָה גְּבִי סְעוּדָה ג' הַגְּ"ל וְאֵין זֶה שְׁיִיף לְעֵינֵינֵן שְׁאֵלְתָנוּ כו' וּמ"מ
אֲגַב רְאוּי לְעֵינֵינֵן בְּזָה מְעַט.

וְהִנֵּה מַה שְׁנֶאֱמַר מִדְּבַרֵי כַּת"ר שְׁלִילָא דְּבַרֵי הַמ"א בְּרַע"ד הָוֵי פְּשִׁיטָא לִי לְמַר מִפְּחַ
מְשַׁמְעוֹת דְּבַרֵי הֲרָא"ש דְּאִף בְּטַעֲנָה כו' דִּהֵן דוּחִין זְמַן הַסְּעוּדָה (דְּלֵיל שַׁבַּת) אֲלֹא שֶׁהַמ"א
הִחְמִיר עָלֵינוּ הִיכָא דְּלִיכָא אֲנֻס כִּלְל לְבַבֵי לֹא כֹן יְדָמָה.

אֲלֹא דְּאֵלְמָלָא דְּבַרֵי הַמ"א הִי נִרְאָה לְפַע"ד דְּלִיכָא שׁוּם מְשַׁמְעוֹת מִדְּבַרֵי הֲרָא"ש. וְהוּא
דְּאֲנֻס הַמְשַׁמְעוֹת מִדְּבַרֵי הֲרָא"ש נִרְאָה שְׁתּוּפָס כַּת"ר עַד"ז.

דְּמִדְּכַתְּבֵי אִם הָיוּ רוֹצִיִּים לְאֶכְוֹל בְּלֹא גֵר הָיוּ יְכוּלִים לְקַדֵּשׁ הָרִי מִשְׁמַע דַּס"ל שְׁהַדְּבַר תְּלוּי
בְּרַצוֹנָם. וְהֵינֵנוּ דְּלֹא ס"ל מ"ש הַתּוֹס' בַּפ"ב דְּשַׁבַּת (כ"ה ב') דְּחֻבָּה הוּא שְׁיִסְעוּד בְּמְקוּם
הַגֵּר אֲלֹא דְּרִשׁוֹת גָּמוּר הוּא וְעַכ"ז לֹא הִקְפִּיד רַבָּה עַל מַה שְׁלֹא יֵאָכְלוּ סְעוּדַת לֵיל שַׁבַּת
שְׁיִוְכְלוּ לְקִיָּמָה לְמַחַר הָרִי שְׁאִף דְּהַעֲדָר הַגֵּר אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם מְסַפִּיק שְׁלֹא לְאֶכְוֹל שְׁהָרִי
רִשׁוֹת הוּא.

מ"מ יִוְכְלוּ לְדַחֲוֹת הַסְּעוּדָה וַא"כ ה"ה גַּם בְּמְקוּם שְׁיֵשׁ גֵּר יִוְכַל לְדַחֲוֹת הַסְּעוּדָה בְּאֵיזָה
טַעֲנָה כ"ד. וְאֲנִי תָמִיד אִם הָא דְּיִתְעַקֵּר שְׁרָגָא אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם לְשְׁלֹא יֵאָכְלוּ עַפ"י דִּין
כ"א תְּלוּי בְּרַצוֹנָם וּרְשׁוּתָם.

א"כ אִף אֵי מִצַּד עֲצָם הַסְּעוּדָה נֶאֱמָן דְּאֵין שׁוּם קְבִיעוּת זְמַן ע"ז מְדִינָא וְיִוְכַל לְדַחֲוֹתָהּ.
מ"מ הָרִי מִצַּד הַקִּידוּשׁ מִמִּילָא יְחוּל עָלֵיהֶם הַחַיִּיב לְסְעוּד בַּחֲנוּשָׁף בְּלִילָה גַּם אִם יִתְעַקֵּר
שְׁרָגָא וַא"כ לְמָה הַצְּרִיכָה רַבָּה לְטַעוֹם מִיָּדִי וּמַה טַעַם יֵשׁ בְּמָה שֶׁא' דְּלִמָּא מִתְעַקֵּר שְׁרָגָא
מַה בְּכַף מֵאַחַר דַּעפ"י דִּין אֵין הַגֵּר מַעֲלָה וּמוֹרִיד לְסְעוּדָה וְדַאי לֹא יִבְטְלוּ הַקִּידוּשׁ חֲנָם
וּמְסַתְּמָא יְקַדְּשׁוּ וְיֵאָכְלוּ בַּחֲנוּשָׁף כו' וְעוֹד קָשָׁה בְּעֵינֵי לוֹמַר דְּלֵהֲרָא"ש אֵין שׁוּם חַיִּיב

לֶאֱכֹל בְּמִקוֹם הַגֵּר וְלֹא בַחֲנוּשָׁה מֵצַד הַדִּין וְלִהְיֵיתִי מִפְּאֵן פְּלוֹגְתָא חֲדָשָׁה לְיֹמֵר דְּפְלִיג
עַל הַתּוֹס' (וּמְרַדְכִי וּש"פ) דַּפ"ב דְּשַׁבַּת הַגָּז"ל.

שְׂלֵא נִזְפֵר בְּשׁוּם פּוֹסֵק. וְלֹא נִכּוֹן כָּלֵל לְהַמְצִיא פְּלוֹגְתוֹ חֲדָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא שְׁעָרוּם
הֶרְאִישׁוּנִים.

גַּם מַה דְּמִשְׁמַע מַד' כַּת"ר שַׁד' הַתּוֹס' הַגָּז"ל בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּי' וּכְאֵלּוּ כְּבָר יֵישׁ בְּזַה פְּלוֹגְתָא
קְדוּמָה כְּעַת לֹא מְצִאתִי שׁוּם פּוֹסֵק (מִהַמְפְּוֹרְסָמִים) שְׁיַחְלֹק ע"ז וְאִם פְּנוּנְתוֹ עַל אוֹתוֹן
הַמַּתִּירִים לֶאֱכֹל בְּחֶצֶר (בְּסָסִי רַע"ג) הֲרִי כְּבָר כ' הַכֵּל בּוּ בְּשֵׁם הַר"פ הוּבָא כּו' שֶׁם
דְּהֵינּוּ דְּנֻקָא כְּשִׂאוּכְלִים מִבַּע"י (לְאוֹר הַיּוֹם) כּו' וּכ"ה בְּהֶגְהַת הַר"פ שַׁבְּתָא שַׁב"ץ סִי ג'.

וְכֹן מְבֹנָר בְּלִשׁוֹן מִהַר"מ (עֲצָמוֹ) שְׁבַמְרַדְכִי פ' ב"מ שֶׁם. וּבַכַּה"ג י"ל שְׁגַם לְהַתּוֹס' מִן
שְׁהַרִי לֹא אִתְּמַר עֲלֵה כ"א מְשׁוּם עֲנוּג שַׁבַּת כּו' וּכ"כ בְּהֶדְיָא בַש"ג שַׁכ"מ בְּתוֹס' וַר"ש
אַבְל שְׁיֵהֵי רְשׁוֹת מְדִינָא לֶאֱכֹל בַּחֲנוּשָׁה וְלֹא אֲצֵל הַגֵּר לִיכָא לְמ"ד וּלְפַע"ד וּמִמְקוֹמוֹ
מְנוֹכְרַע מִתְּלִמוּד עָרוּף מְהָא דְּרַב הוּנָא אִתְּעַקְרָא לִי שְׁרָגָא אַחַר הַקִּידוּשׁ וְעֵינִיל לִי בְּגֻנְנָא
דְּרַבָּה כּו' וְאִי רְשׁוֹת לֹא ה"ל לְקַדְשׁ ב"פ חֲנָם.

וְעַמ"א סִי רַמ"ג סַק"ה וּמוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל שֶׁם דְּהַטְעַם הָא דְּשׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים בְּשִׁבִיל
הַגֵּר הוּא רַק כְּדִי לֶאֱכֹל לְאוֹרָה כּו' ע"ש) וְכֹן נִרְאֵה לְפַע"ד דְּנֻדָּאֵי גַם הָרָא"ש אֵינּוּ חוֹלֵק
ע"ז כָּלֵל אֵלָא דְּבִאֲמַת נֻדָּאֵי ז"א כ"א הִיכָא שְׁיֵישׁ גַּר בַּמִּקְוֵה דְּאִם מְחַנְיֵיב לֶאֱכֹל שֶׁם וְלֹא
בַּמִּקְוֵה אַ בַּחֲנוּשָׁה.

אַבְל אִם אֵין לוֹ גַּר כָּלֵל פְּשִׁטָא שְׁאֵינּוּ מְחַנְיֵיב לְהַתְעַנּוֹת מִחַמַּת זֶה לַכ"ע. (עַמ"א סִי
רַס"ג סַק"ד וּמוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל שֶׁם דְּפַת קוּדָם לְגַר כּו' א"כ אוֹכֵל בַּחֲנוּשָׁה) וְכֹן לְהִיפּוֹף נְמִי
אִם מְצַטְעֵר לֶאֱכֹל בַּחֲנוּשָׁה וְנוֹחַ לוֹ יוֹתֵר שְׂלֵא לֶאֱכֹל בַּחֲנוּשָׁה וְנָדָאֵי ג"כ אֵינּוּ מְחַנְיֵיב
לֶאֱכֹל בְּצַעֲרָה כּו' וּכַמ"ש רַס"י רַפ"ח (דְּסַעוּדוֹת שַׁבַּת לְעוֹנֵג גִּיתָנוּ כּו') א"כ הֲרִי הַדְּבָר
תְּלוּי אֲזַל פִּי טְבַע הָאִישׁ וְרַעֲבָתָנוּתוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאִם נוֹחַ לוֹ יוֹתֵר לֶאֱכֹל בַּחֲנוּשָׁה וְנָדָאֵי
לֹא פִקַּע מְמַנּוּ הַחַיִּיב לֶאֱכֹל לְכַבּוֹד שַׁבַּת וְאִם יוֹתֵר נוֹחַ לוֹ שְׂלֵא לֶאֱכֹל וְנָדָאֵי אֵין לוֹ
לְהַצְטַעֲרֵר וְלֶאֱכֹל כּו' וְזוֹ הִיא כְּמוֹ פְּנוּנַת הָרָא"ש בְּמָה שְׁתֵּלָה הַדְּבָר בְּרַצְוִי דְּאֵין הַפְּנוּנָה
לְיֹמֵר דְּאֵין שׁוּם נ"מ וּקְפִידָא בְּזַה מְדִינָא אֵלָא שְׁהַדִּין וְהַחַיִּיב תְּלוּי בְּרַצְוִי וְחַפְצוֹ.

ר"ל לַפ"מ שְׁהוּא אָדָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִם רַצְוִי וּמְקוֹבֵל עָלָיו לֶאֱכֹל בַּחֲנוּשָׁה אִם לֹא כְּדָ
חֻבְתוֹ לְעֵשׂוֹת דְּוַגְמָא לְדְבָר בְּמִשְׁנָה ד' פ"ו דְּבִרְכוֹת וְחַכְמִים אוֹמְרִים מְבָרַךְ עַל אֵיזָה מְהֵם
שְׁיִרְצָה שְׁאֵין הַפְּנוּנָה לְיֹמֵר שְׁהִיא רְשׁוּת וְאֵין קְפִידָא כָּלֵל.

אַלָּא שְׁהַדִּין וְהַחַיִּיב בְּמָה שְׁרַצְוִי וְחַבִּיב עָלָיו וְכַדָּאִיתָא בַּגְמ' שֶׁם (ד' מ"א) רַבֵּן סְבָרִי
חַבִּיב עָדִיף ע"ש בְּפִירִש"י וְכֹן עַד"ז פְּנוּנַת הָרָא"ש מַה דְּמִשְׁמַע שְׁתֵּלָה הַדְּבָר בְּרַצְוִי הֵינּוּ
לְפִי הַנִּרְאֵה לְהַאֲדָם כְּדָ הַדִּין וְהַחַיִּיב.

(רַע' ש"ל סִי י"ח הִבִּיא בְּשֵׁם רַה"ג מְעִין פִּי הָרָא"ש וְשֶׁם הַלְשׁוֹן מְתוּקוֹן קֶצֶת יוֹתֵר וְז"ל
שְׂמָא לֹא תַתִּיבְשׁב עַל דְּעַתְקָם לְקַבּוּעַ סְעוּדָה בַּחֲנוּשָׁה כּו' אַבְל אִי דְּעַתוֹ מִיּוֹשְׁבַת לֶאֱכֹל
בַּחֲנוּשָׁה כּו' הֲרִי שְׁתֵּלָה הַדְּבָר בְּאִיכוֹת קַבְל' וְהַתִּיבְשׁבוֹת עַל הַדְּעַת הָאֲכִילָה בַּחֲנוּשָׁה.

וְנָהוּ ג"כ פְּנוּנַת לְשׁוֹן רְצוֹן שְׁפָרָא"ש וּבְזָה תְּלוּי הַדִּין וְהַחַיּוּב. ע"ד הֵיחָא דְבִרְכוֹת הַגָּ' (ל) וּעֲפִי"ז מְמִילָא מוּבָן שְׁאִין שׁוּם רֵאִי מִמ"ש הָרָא"ש שְׁלֵא הַקְפִּיד רַבָּה עַל מָה שְׁלֵא יֵאָכְלוּ כּו' דְּוַדַּאי אָף אִי זְמַן הַסְעוּדָה קְבוּעָה לְעֵיכּוּבָא מ"מ אִם לֹא יֵהִי רְצוּי וּמְקוּבָל עֲלֵיהֶם לְאָכּוֹל בַּחוּשְׁפֵּי וַדַּאי שְׁפִיר יֵהִי הַדִּין נוֹתֵן עֲלֵיהֶם שְׁלֵא לְאָכּוֹל: שׁוּב מְצֵאתִי דְאֵתִי לִידֵי בְּפִסְקֵי מֵהֵרָא"י סִימָן קנ"ח וּבִתְה"ד סִי' צ"ג הֵבִיא הֵיחָא דְמִתְעַקֵּר' לְכוּ שְׁרַגָּא כּו' וּמָה שְׁפָתְבוּ הַתּוֹס' וְהָרָא"ש ע"ז (דְּמָה שְׁלֵא הַקְפִּיד רַבָּה עַל הַסְעוּדָה כּו' פנ"ל) וְהוֹכִיחַ מְזָה דְאִין סְעוּדָה בְּלֹא גֵר.

דאל"כ לְמָה לֹא יֵאָכְלוּ וַיַּעֲשׂוּ קִידוּשׁ בְּלֹא גֵר כּו' (וּבִתְה"ד הַלְשׁוֹן צָרִיף תִּיקוֹן ע"ש) וְהֵינּוּ פנ"ל וְכוּ הֵבִיא הָרָא"י ע"ז מְהָא דְרַב הוּנָא אֵינְתְּעַקֵּרָא לִי שְׁרַגָּא וְעֵייל לִי לְבִי גְנוּנָא דְרַבָּה בְרִי' כּו' וּמִפְּתַח זֶה פָּסַק לְמַעְלָה בְּמִי שְׁכַבּוּ לוֹ הַגְּרוֹת בְּסוּפָה בְּשַׁבַּת דְּמִתְרַתֵּר לְאָכּוֹל בְּבֵית כּו' וְהוּבָא לְהַלְכָה פְּסוּקָה בְּסִי' תר"מ ס"ד בַּהֲגָהָה וְאָף שְׁבַכְל דְּבָרֵי שֵׁם בִּתְה"ד וּבְפִסְקֵי גָּט הַפֶּל לְשׁוֹן אִין דְּרָף וְאִין רְגִילוֹת כּו' וְלֹא גָּט שְׂיֵשׁ חַיּוּב לְאָכּוֹל בְּשַׁבַּת בְּמִקּוּם הַגֵּר וְלֹא בַחוּשְׁפֵּי (וְכַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בַּפ' ב"מ הַגָּ' ל) הֵינּוּ דְמַשׁוּם דְּמַצֵּד חַיּוּב זֶה אִינוּ מְסַפִּיק לְדַחּוֹת וּלְבַטֵּל מ"ע דְּאוּרֵינְתָא דְסוּפָה אֶלָּא רַק מִפְּתַח דְּמַצְטַעֵר פְּטוּר מְסוּפָה (מַגְזָה"כ דְּתַשְׁבּוּ פְּעִין תְּדוּרוֹ כּו') אָבֵל מ"מ מְמִילָא גִלְמַד ג"כ וְוַדַּאי לְעַנְנֵן שַׁבַּת לְדִינָא כִּינּוּן דְחֻשִׁיב מְצַטַעֵר כּו'.

ועכ"פ מכ"ז נִרְאֵה וּמוּבָן דְּהֵאָכִילָה בַּחוּשְׁפֵּי בְּשַׁבַּת לֹא טַעֲנָה כ"ד הוּא וְשְׁאִין לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש הַגָּ' לְדַחּוֹת זְמַן סְעוּדַת לַיִל שַׁבַּת בְּכָל טַעֲנָה כ"ד (פְּדָרָף שְׁוַדַּאי אִין לְלַמּוֹד מִד' מֵהֵרָא"י הַגָּ' לְדַחּוֹת וּלְבַטֵּל הַמ"ע דְּסוּפָה בְּטַעֲנָה כ"ד).

אָמְנָם מַעֲתָה גַם דְּבָרֵי הַמ"א שְׁכ' עַפ"י ד' הָרָא"ש לְהַקֵּל לְדַחּוֹת הַסְעוּדָה לְמַחֵר בְּמִקְצַת אֲוֹנָס צַע"ג. (גַּם מַצֵּד עַצְמוֹ בְּלִבְד שְׁקֻשָּׁה ע"ז מְזַמֵּן הַס"ג כְּכָל שְׁנֵתְבָאָר) וַדַּאי הֵאָכִילָה בַּחוּשְׁפֵּי בְּשַׁבַּת חֲשִׁיבָא אֲוֹנָס גָּמוּר (בְּמִי שְׁאִין דַּעֲתוֹ מִתְּיַשְׁבֵּת בְּזָה וּמַצְטַעֵר כּו') שְׁהָרִי פְטוּר מִדִּין גָּמוּר (וְכַמְעַט אָסוּר: ע' מ"ש מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּרַסִּי רַפ"ח).

וְתוֹ שְׁבַמְשַׁמְעוֹת פֶּשֶׁט ד' הַמ"א מוֹרִים שְׁמִפְּח ד' הָרָא"ש (עַצְמוֹ) הָנִי מְשַׁמַּע לִי לְהַקֵּל אָף בְּלִי שׁוּם אֲוֹנָס פְּלָל (וְאָפִי' בְּלֹא טַעֲנָה כּו') אֶלָּא דְלְבַסוּף מְסִיק דַּמ"מ יֵשׁ לְהַחֲמִיר דְּהָא אִפִּי' מִבְּע"י כּו' כַּמ"ש סִי' רַמ"ט אֶלָּא דְאִין חוּבָה כ"כ וְאִם יֵשׁ קִצָּת כּו' מְפָלֵל דְּמַעֲיָקֵרָא הָנִי ס"ד לְהַקֵּל גַּם בְּלִי שׁוּם אֲוֹנָס פְּלָל וּלְפִי"ז אִין שׁוּם קְבִיעוֹת זְמַן לְהַסְעוּדוֹת גַּם לְכַתְּחִילָה וְלֹא נִיחָן פְּלָל לְהַאֲמֵר פִּן: נְחֻמְיָה בִּירָף (לְסִימָן רַצ"ב) צ"ע מֵאִין הָרְגִילִים שְׁנוּהֲגִין בְּמִנְחָה דְשַׁבַּת וְתַעֲנִית וְכַה"ג לְוֹמֵר הַקְדִּישׁ קוּדָם שְׁמַכְנִיסִין הַס"ת לְהִכָּל (וּמָה גַּם אַחֵר שְׁמַתְחִילִין תְּפִלַּת י"ח).

דְּפִשְׁטוֹת הַלְשׁוֹן שְׁבַמ"א וְשׁו"ע מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל סִי' רַצ"ב דַּא"א קְדִישׁ אַחֵר קַה"ת כּו' מְשַׁמַּע דַּק' זֶה בְּטֵל לְגַמְרֵי וְהַקְדִּישׁ שְׁקוּדָם י"ח נְשַׁאֵר בְּמִקּוּמוֹ מִמַּשׁ כְּמוֹ בְּשַׁאֵר פְּעֻמִּים שְׁאוּ' אוֹתוֹ סְמוּךְ לִי"ח מְשֻׁשׁ. וּמ"ש הַמ"א בְּשֵׁם לְקוּטֵי הַפְּרָדָס שְׁהַקְדִּישׁ שְׁלַפְנֵי י"ח קֵאִי אַקְרִיאָה (וּמוּח"ז רַבִּינוּ הַשְּׁמִיט זֶה) הֵינּוּ מְשׁוּם דְּבִלָּא זֶה א"א לְוֹמֵר קְדִישׁ בְּלִי פְּסוּקִים קוּדָם אָבֵל מ"מ עֵינְקֵר הַתְּקַנָּה בְּשִׁבְלֵי הַשׁו"ע.

דלעולם אין מתחילין שו"ע בלא קדיש לפנים פדמסיק המ"א ומוח"ז רבינו ז"ל בשם מהר"מ לכו יש להסמיכו לי"ח כ"מ דאפשר וביותר מבואר פן בדברי מוח"ז רבינו ז"ל סי' נ"ה סס"ד ע"ש וכ"מ בפ"מ פאן ובס' ח"א כל"א סל"ו ובסידור רי"ע ז"ל מבואר בהקדא שאומר הקדיש אחר שמכניסין הס"ת להיכל וכ"ה בהקדא בלבוש סי' תצ"ב גבי תענית במנחה וה"ה בשבת.

וכן בדין מסבא שהרי גם בקדיש שבין פסוד"ז לברכו דונדאי קאי (גם) אפסוד"ז כמ"ש בכ"ד. ומ"מ מבואר בסי' נ"ד בהגהה ובד"מ בשם תשובת הגאונים שיותר טוב להפסיק בין ישתבח לקדיש מבין קדיש לברכו (ולפי הס"ד שבד"מ הוי ס"ל שהקדיש לא קאי כ"א אפסוד"ז כו' ע"ש בהקדא) וכש"כ הכא שגרא דעיקרו (רק) אשו"ע.

ונדאי יותר טוב שיהי' הפסק ההכנסה קודם הקדיש. ועוד הרי בשחרית שבת ג"כ מפסיקים בהכנסת ס"ת בין אשרי לקדיש (ולכאורה באמת התם צ"ע למה אין מכניסין קודם אשרי) ועוד דכאן י"ל דאין ההכנסה חשובה הפסק כלל בין הקריאה לקדיש דסימא אריכתא היא כמ"ש המ"א בשם הל"ק פ (ומ"ש עד שיגלו כו' י"ל דכוננתו על ההכנסה דאטו פי רוקלא כו'): סימן כ (לסי' ש"ח) המינים.

א' אוכלים ב' פלים שמלאכתם להיתר ג' פלים שמלאכתם לאיסור ד' תורת פלי להיתר ה' תורת פלי לאיסור: ההקפדה א' מצד שעשוי להתקלקל. ב'. מצד נוקרם. ג'.

מצד שעומדים לסחורה (וצד זה הג' שיהי' גם במיוחדים להיתר כמו בלאיסור ממש ואפשר גם באוכלים ויתבאר א"ה) אבל ב' צדדים הראשונים לא שכיח עיקר מציאותם כ"א במיוחדים לאיסור.

שבזה שיהי' לומר לענין תשמשי' אחרים מקפיד כו'. אבל בכלים הנעשים צורך מלאכת היתר לכאורה רחוק ההקפדה לענין מלאכתם המיוחדת להם שהרי לכו נעשו אלא שמ"מ משפחת לה פגון קערה של זהב שחס עליהם להשתמש בהם בתמידות כ"א לכבוד אורחים או ליו"ט או פגון לפסח (או אף אוכלים כמו צוקער ויי"ש של פסח שהם ביוקר ויש ח"פ ממש לאוכלים בכל השנה כו') ובענין לסחורה יש ג"כ חילוק אם הכניסם לאוצר א"ל ובענין אופן ההקפדה יש ג"כ חילוק אם רק הוא מקפיד או רק העולם ולא הוא או העולם הפל מקפידים: (א) והנה מין ג' הנ"ל פלים שמלאכתם לאיסור עם ההקפדה אחד מצד שעשוי להתקלקל הנ"ל הוא עיקר מוקצה מחמת חסרון כפי שדיברו בו בגמרא בפרק פל הפלים וכל הפוסקים והיינו מסר הגדול ואינן שבמשינה וגמרא שם. ומין ד' תורת פלי להיתר ולכאורה היא נראה דעם הקפדה א' הנ"ל היינו נסרים שבדמ"ט ב' לפירוש רש"י שם ע"ש ועם הקפדה ב' הנ"ל היינו מוכין שבדמ"ח. ועם הקפדה ג' הנ"ל היינו הפתק שבד"נ ע"א שם וית' א"ה.

אבל מין א' וב' וה' הנ"ל לכאורה אין זכר להם בגמרא: לענין מומח"כ. עם פל מיני הקפדה הנ"ל (וכמו"כ מין ג' הנ"ל).

עם הקפדה ב' הַנְּ"ל וכ"ש עם הקפדה ג' הַנְּ"ל לא נזכר בגמרא לאיסור) ולכאורה מין ב' הַנְּ"ל היינו פרכי דווי דספ"ק דקיי"ל פשמואל וכו"ש דשרי דלפני הרי"ף שם היינו העומדים לסחורה וכעין זה פירש"י ומין א' הַנְּ"ל היינו תמרי דעיסקא שזכר שם לשמואל דשרי ונקוט מיהו דמין א' וב' הַנְּ"ל עם הקפדה ג' הַנְּ"ל דשרי אלא שעדיין יש להסתפק אם עיקר החילוק בין הני לבין מומח"כ דפ' כל הכלים הוא בין מלאכתו להיתר (ויש לעיין מהו ענין מחצלת).

ע"א ספ"ק דסוּפָה ופָּרָק כה"כ דקכ"ה). וכן אוכלין.

לבין מלאכתו לאיסור וי"ל ג"כ אפן ג' היינו דלא חשיב מומח"כ כ"א בגנונא דאיירי בגמרא דוקא היינו בדאיכא תרתי לריעותא היינו בכלים שמלאכתם לאיסור וההקפדה א' הַנְּ"ל דוקא אבל במלאכתם להיתר נא' שאין פח גם בהקפדה גדולה לדחות עיקר תשמיש' שבשבילה נעשה (מלבד שי"ל ג"כ דגם ההקפדה היותר גדולה שאפשר להמצא בזה עדיין א"א שיהי' דומה להקפדה דגבי מלאכתם לאיסור פי התם שייך לומר שמצד הקפדתו אינו משתמש לעולם אף פ"א לשאר תשמיש' זולת המיוחד לה אבל פאן במלאכתם להיתר (וכ"ש באוכלים לא משפחת לה שמצד זה לא ישתמש בה לעולם אפי' פ"א כ"א שיקפיד מלהשתמש בה לרוב כו') (נהרי י"ל דעכ"פ עתה פשרוזה להשתמש בה בשבת זה הרי פאלו דעתו הי' מתחילה בשביל זה שהרי ע"כ עשאה מתחילה שישתמש בה לעתים כו' וה"ז כמו ברירה כו' ע' ביצה ד"ד וחוּלין די"ד וכש"כ לדין דקיי"ל כר"ש כו' דעתה הוּבָרַר שָׁפָה הי' דעתו מתחילה כו' ואף אם כמו פלי המיוחד רק ליו"ט כו' עכ"ז י"ל אלו מיקלע אורחים כו') ואף אם בדוגמא לכלי פסח ואף כמו יי"ש וצוקער פסח דנודאי נראה דיש בזה ח"פ ממש כו'.

עכ"ז הרי אינו לחלוטין עולמית כו' (וי"ל פְּדָרָף דאמרינו גבי ישראל בתרומה וכה"ג דחזי לאתריני ה"ה (וכש"כ) דחזי (גם) לדידי' בזמן אחר כו'. לעיין דלר"י אוצר לזמן מרובה הני מוקצה ותרומה נראה דמודה).

והקפדה ב' וג' הַנְּ"ל י"ל דאף בכלים שמלאכתם לאיסור ל"מ. (וכדָרָף שאנו רואי גבי מוקצה מחמת מיאוס לפ"מ דקיי"ל כר"ש: הרי ל"מ הקצאה זו גם לדחות תשמיש שאינו מיוחד לכלים שמלאכתם לאיסור (דהיינו נר ישן לפמ"ש התוס' דמ"ו סע"א דמאיס אף לכיסוי מיהו לפמ"ש הרא"ש אין ראי' פך יש לנו לומר במומח"כ) דאין לנו אלא מה שנמצא בגמ' שמהקפדה כזו חשובה מח"כ אֲשֶׁר אָמְדוּ חַכְמֵי דְדַעְתָּם דַּאינֵשׁ דַּח"כ אַלִּימָ' לי' ומקצה לגמרי כו' אבל כל הקפדה קלה מאותן הנז' בגמ' מנ"ל כו' וע' רש"י דקכ"ג וית' א"ה בסמוך: (ב) והנה איך שנא' אף אי פאפן ג' הַנְּ"ל דתרתמי בעי' כו' לק"מ מאותן הנזכרים בפ' ב"ש אף דלכאורה הוּ פְּמִינְחָדִין להיתר (כמו שלחין ונסרי' למיזגא כו' ונזכר בהם לאיסור גם הקפדה ג' הַנְּ"ל (וכדפירש"י גבי שלחין דאמן שמוכרן כו' אלא דבשלחין מסקי' שאין אמן מקפיד בהם כו' ובנסרים דאמן משמע לכאורה דהיינו ג"כ שמוכרן ע' קו"א של מוח"ז רבינו ז"ל סי' רנ"ט): אבל באמת לא דמי פלל דלכלים שמלאכתם להיתר פשיטא דל"ד שהרי עכ"פ אין זה עיקר תשמיש שבשבילו נעשה דנודאי נקל לדחות זה יותר עכ"פ מפלים שפל עיקרם נעשה רק בשביל תשמיש כזה

ואף לכלים שמלאכתם לאיסור ל"ד דאף שלכאורה י"ל דאזתן תשמשי אחרים שאנו מתירים מחמתם פלי זו.

צורה גו"מ. הרי תשמשי' אלו ונדאי אינם עיקר ואין הפלי נעשה בשבילם פלל ואינם מיוחדים לכה יותר מתשמשי מיןגא דשלחין ונסרים (ותדע שהרי לכלים שמלאכתם לאיסור להתיירם לצורה גו"מ די במה דחזי לכסויי בי' מנא אף שאין דרה פלל ליחודי להכי משא"כ להוריד לדבר שאינו פלי לשיהי' לו תורת פלי לא סגי בהכי וכדאמר רב אביא דמ"ו.

אע"כ גבי עורות ונסרים וכה"ג ע"כ עגן תשמשי'ם להיתר פמיןגא וכה"ג הוא שכיח הרבה (וכמיןחד לכה ממש כ"ז שאינו עושה מהם מנעלים וכה"ג כו'). וא"כ לכאורה מדחזינו שגם תשמשי' אלו יש בכת הקפדה דמכירה (וכה"ג).

לדחות זה נא' דה"ה וכש"כ לתשמשי' דלא שכיחא דכלים שמלאכתם לאיסור הנ"ל אבל באמת (לכאורה י"ל) איפכא מסתברא ואדרבא היא הנותנת דבדברים שאינם פלי ואין רוצים להוריד להם תורת פלי ע"י תשמשי' אלו אשר ע"כ בעי' שיהי' תשמשי' זה שכיח הרבה (וכמיןחד לכה כו' פנ"ל).

א"כ מאחר שמקפיד מלהשתמש בזה אפילו הקפדה קלה הרי עכ"פ שוב אין תשמשי' זה שכיח ואין לה תורת פלי כו' אבל בכלים שמלאכתם לאיסור לעגן התשמשי' דהיתר המתירו לצורה גופו ומקומו מאחר שדי בתשמשי' עראי היא הנותנת לומר שלא נסתר זה אף אי יש קפידא (קצת) בתשמשי' זה כו' שהרי מ"מ חזי (ועומד קצת) לכה וכמו קפידא דמיאוס דגר ישן כו' פנ"ל ועי' רש"י קכ"ג גבי קורנס זהבים שפי' אע"ג דקפיד עליו קצת כו' הרי דגבי ח"פ יש שיעור לחונק ההקפדה לשתהי' נחשב מומח"כ.

(ובלשון הגמרא שם גבי סיפי זיירי כו' דמיןחד להו מקום כו' משמע הפל דשם בעי' שיפריש ויבדיל אותם מפל תשמשי' לגמרי משא"כ באותו דפ' ב"ט נראה דלא תמצא פלשון זה): (ג) העולה מהנ"ל דלכאורה מומח"כ ברור אינו כ"א בכלי שמלאכתו לאיסור וההקפדה לתשמשי' אחר חזקה כמין א' הנ"ל ובאותן שאין להם כ"א תורת פלי מצד דחזי (וקיימי) למיןגא (וכה"ג) בזה אוסר גם הקפדה ג' הנ"ל דמהני עכ"פ לבטל מליךד לה תורת פלי עי"ז.

אבל בכלי שמלאכתו להיתר עם הקפדה קטנה דסחורה לכאורה ונדאי היינו פרכי דוזי דקיי"ל כשמואל וכו"ש דשרי ועם הקפדה ב' חזקה דח"פ ממש אף אי משפחת לה כו'. וכמו"כ במלאכתם לאיסור עם הקפדה קלה דמין ג' הנ"ל לואף עם ב' דיןקר הנ"ל לכאורה יש להסתפק וכו"ל ויותר הנה נראה מסתימת הגמרא להקל בכ"ז וככל הנ"ל וכן הנה נראה מדברי רי"ף ורא"ש וש"פ שהביאו הא דכרכי דוזי ופירשו היינו שעומדים לסחורה ופסקו כשמואל כו' וכו' וגם הטור וב"י בשו"ע עם שלא הביאו הא דכרכי דוזי ולקולא מ"מ גם לחומרא אין זכר בדבריהם (ומסתמא ל"פ על רי"ף ורא"ש והנה א"ל דסמכו על הא דתמרי דעיקרא שהביאו בסי' ש"י וכעין שפכת המ"מ פכ"ו שפלים נלמד בק"ו מאוקלים כו'): (ד) ומעתה נבוא לדברי הרמב"ם שפכת בהד"ל פכ"ה מה"ש בכלל מומח"כ פלים המוקצים לסחורה וכלים היקרים ביותר כו' ומדכתב פלים משמע ונדאי

דְּבָכְלִים גְּמֹרִים אֵינְרִי לֹא בְּתוֹרַת פְּלִי לְבַד וְלְכַאוֹרָה מְדַסְתֶּם מִשְׁמַע גַּם בְּמִלְאֲכֶתֶם לְהִיִּתֵר
וּא"כ יִפְלֹא מָאֵד דְּלְכַאוֹרָה בְּמוֹקְצִים לְסַחֲוֹרָה ה"ז פָּרַב גְּבִי פָּרְכִי דְּזוּזִי (וְכַנְרָאָה בְּעֵינֵי
מִשְׁפֹּט שְׁצִינֵי בְּאַמַּת אֶהָא דְּרַב בְּרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל עי"ש).

וְהוּא תְּמוּהָ דְּנוֹדָאֵי ה' כְּשִׁמוּאֵל וְכַדְמִסְקִינֵי בַפ' מ"ש ד"ה כר"ש כו' וְכַמְבֹּנָאָר בְּרִי"ף
וְרֵא"ש ספ"ק וְכָל הַפּוֹסְקִים וְגַם בְּכָלִים הִיָּקְרִים עַכ"פ צ"ע מנ"ל. וְכָל נוֹשְׂאֵי פְּלִי לֹא
הָרָאוּ מְקוֹר דִּינִים אֱלוֹ פְּלָל וְאֶדְרָבָא הַמ"מ פכ"ו כו' פְּתַב בְּפִשְׁטוֹת גְּבִי תְּמָרִי דְּעֵיִסְקָא
דְּכ"ש פְּלִים הַמּוֹכְנִים לְסַחֲוֹרָה כו' וְלֹא זָכַר פְּלוּם מַד' הַרְמַב"ם דְּפכ"ה הַנָּ"ל אֲשֶׁר
לְכַאוֹרָה מְפִרְשׁ לְהִיפּוּדָּ וְיִכְבֵּר עֲמַד בְּזָה הַב"י אֲמַנָּם בְּתִירוּצוֹ יֵשׁ לְעֵינֵי וְלִהְתִּינְשֵׁב
וְתַחֲזִיקָה או' דְּמִדְּלָא תִי דְּהַרְמַב"ם אֵינְרִי רַק בְּמִלְאֲכֶתֶם לְאִסּוּר וְאֵז מְמִילָא לֹא תִקְשָׁה
מִהָא דְּכָרְכִי דְּזוּזִי שְׁהֶם מְלֹאֲכֶתֶם לְהִיִּתֵר וְכַמו"כ הָא דְּהַמ"מ הַנָּ"ל הִיָּה א"ל דְּאֵינְרִי
בְּמִלְאֲכֶתֶם לְהִיִּתֵר שְׁפֵן מִשְׁמַע מֵאַחַר שְׁבָא לְלַמּוּד ק"ו מְאֹנְכָלִים.

וְהָא נוֹדָאֵי דְּבָקֵל יוֹכֵל לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם וְע"ד הַנְּת"ל מְפָלֵל דְּלֹא נִיחָא לִי לְהַב"י לְפָרְשׁ
סְתִימַת לְשׁוֹן הַרְמַב"ם דְּנִקְטַת פְּלִי כו' לֹמַר דְּאֵינְרִי רַק בְּמִלְאֲכֶתֶם לְהִיִּתֵר אֲלֵא בְּכָל
פְּלִים אֵינְרִי וּא"כ מְמִילָא מוֹכֵן דְּגַם בְּהָא דְּכָלִים הִיָּקְרִים שְׁבַרְמַב"ם מְסַתְמָא ס"ל ג"כ
לְהַב"י דְּבָקֵל פְּלִים אֵינְרִי (וְאֶדְרָבָה לְכַאוֹרָה שְׁנֵא דְּרִישָׁא דְּמוֹקְצִים לְסַחֲוֹרָה אֵינְרִי בְּכָל
פְּלִים).

וְסִיפָא דִּיקְרִים אֵינְרִי רַק בְּמִלְאֲכֶתֶם לְאִסּוּר זֶה יוֹתֵר דּוֹחַק מֵאֱלוֹ הֵינְנוּ או' שְׁהַפֵּל אֵינְרִי
בְּמִלְאֲכֶתֶם לְאִסּוּר בְּלַבַּד כו' דְּמֵאֵן פְּלִיג לְהוּ כו' וּבְפָרְט דְּאֵי הָוִי אֲמַרִינֵי דְּכּוֹלָה מִילְתָּא
בְּמִלְאֲכֶתֶם לְאִסּוּר הֵינְנוּ מְרוּיָחִים עַכ"פ לְתַרְזֵן דְּכָרְיוֹ קֶצֶת כַּנ"ל אֲלֵא נוֹדָאֵי ס"ל לְהַב"י
דְּכָל דְּכָרְיוֹ ע"כ בְּכָל הַפְּלִים אֵינְרִי) וּא"כ לַפ"ז אֵף אִם יִהְיֶה תִירוּצוֹ נְכוֹן וּמְסַפִּיק לְתַרְזֵן
דְּלֹא תִקְשָׁה עַל הַרְמַב"ם מְגַמְרָא עֲרוּכָה דְּכָרְכִי דְּזוּזִי.

(וְכֹן שְׁלֵא יִהְיֶה סְתִירָה מְדַכְרֵי הַרְמַב"ם לְדַכְרֵי הַמ"מ דְּפכ"ו) אֲבָל עֲדִינֵי יִהְיֶה קֶשֶׁה מָאֵד
מֵאֵינֵן הוֹצִיא הַרְמַב"ם חִידוּשֵׁי דִינִים פְּאֵלוֹ שְׁהָרִי בְּגַמְרָא אֵינֵן זָכַר עַכ"פ לְשִׁיחָה דִּין
מוֹמַח"כ נוֹהֵג בְּכָלִים שְׁמִלְאֲכֶתֶם לְהִיִּתֵר כו' שְׁפָל הַפְּלִים הַנְּזַפְרִים בְּזָה בְּגַמְרָא הַפֵּל
מְלֹאֲכֶתֶם לְאִסּוּר וְכֹן הַרְמַב"ם גּוֹפֵא כְּשִׁבָא לְפָרְשׁ וּלְפָרְט מֵינֵי הַפְּלִים אֵינֵן בְּהֶם כ"א אוֹתָן
שְׁבַגְמְרָא שְׁהַפֵּל מְלֹאֲכֶתֶם לְאִסּוּר וְהָא נוֹדָאֵי דְּהַסְבְּרָא פְּשִׁיטָא הִיא לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם כו'
כַּנ"ל וְעוֹד שְׁבִיקָרִים בְּיוֹתֵר שְׁבַרְמַב"ם (דַּמ' נוֹדָאֵי דְּבָהֶם אֵף שְׁאִינָם מוֹקְצִים לְסַחֲוֹרָה)
לְכַאוֹרָה רְחוּק מָאֵד הַמְצִיאוֹת שְׁיַחּוּל הַקְּפִידָא מְצַד זֶה מְלֵה־שְׁתַּמְשׁ בְּהֶם גַּם בְּעִיקָר
תְּשַׁמִּישׁ (שְׁל הִיִּתֵר) אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵם נַעֲשֶׂה מְתַחֲזִיקָה וְאֵף אֵי מְחַמַּת יוֹקְרָם יֵהִי חָס עֲלֵיהֶם
מְלֵה־שְׁתַּמְשׁ בְּתַמִּידוֹת כ"כ זֶה נוֹדָאֵי פְּשׁוּט לְכַאוֹרָה דְּאֵינֵן סְבָרָא שְׁמַחַמַּת זֶה יֵאָסְרוּ
בְּטִלְטוּל וְעַכ"פ נוֹדָאֵי דְּאֵינֵן לְלַמּוּד זֶה מֵאוֹתָן הַנּוֹ' בַּגַּמ') וְאֵף אֵי מְשַׁכַּחַת לֵה שְׁיַחּוּל
הַקְּפִידָא שְׁלֵא לְהַשְׁתַּמְשׁ בְּהֶם עֲתָה פְּלָל כ"א אַח"ז רְחִיק (כְּמוֹ לִיו"ט אוֹ אֵף כְּעֵינֵי פְּלִי
פְּסַח לְכַה"ג).

עַכ"פ ל"ד נוֹדָאֵי לְמִלְאֲכֶתֶם לְאִסּוּר שְׁבַגְמְרָא וְכָלִ הַנָּ"ל וְעוֹד דְּכָל כַּה"ג הו"ל לְפָרְשׁ
עַכ"פ וְאֵיף שְׁיַיָּד ע"ז הַדְּמִיּוֹן שְׁהַזְכִּיר הַרְמַב"ם ע"ז כְּגוֹן הַמְּסַר הַגְּדוּל כו' וְהִנֵּה גַם עִיקָר
תִּי הַב"י שְׁכ' דַּמ"ש הַרְמַב"ם שְׁמַקְפִיד עֲלֵיהֶם קָאֵי גַם אֲפִלִּים שְׁמוֹקְצִים לְסַחֲוֹרָה דְּמִשְׁמַע

דְּהֵינּוּ פְּעִין תְּנַאי שְׁגָם בְּמוֹקְצִים לְסַחֲרָה אוֹ הֵיקָרִים אֵינָם אֲסוּרִים כ"א פְּשִׁיקָפִיד עֲלֵיהֶם.

וְשִׁבְזָה יְתוּרֵץ הָא דְכָרְכִי דְזוּזֵי הֵינּוּ לְזִמְרָה דְהֵתָם מִיְיָרֵי פְּשִׁאֵינוּ מִקְפִיד וּכְמו"כ דְּבָרֵי הַמ"מ דְּפַכ"ו מִתּוֹקְמָא ג"כ פְּשִׁאֵינוּ מִקְפִיד וְצ"ע דָּאָם הַפֵּל תְּלוּי (בְּשִׁנְדַע) אִם מִקְפִיד א"כ מַאי נ"מ בְּמַאי שְׁמוֹקְצִים לְסַחֲרָה אוֹ יְקָרִים מ"נ אִם יְדוּעַ שְׁמִקְפִיד אָף אִם אֵינָם לְסַחֲרָה וְאָף שְׁאֵינָם יְקָרִים בְּיוֹתֵר מ"מ מֵאַחַר שְׁזָה מִקְפִיד (מֵאִיזָה טַעַם שְׁיִהֵי) נֶאֱסָר עָלָיו לְפִי הַנ"ל וְאִם אֵינוּ מִקְפִיד הָרִי גַם בְּמוֹקְצִים לְסַחֲרָה אוֹ יְקָרִים לֹא נֶאֱסָר פְּנ"ל וְאִין לְזִמְרָה דְאֹרְחָא דְמִילְתָא נִקְטַ שְׁבָאֵלוּ דְרָף לְהַקְפִיד דֹא"כ לְמָה לֹא יֶאֱסָר מִסְתְּמָא וּכְדָרְף שְׁפָל הַפְּלִים הַנְזָכֵר בְּגִמְרָא בְּזָה הָרִי מִסְתְּמָא אֲמָרִינוּ דְמִקְפִיד נֶאֱסוּרִים וְאִיזָה אִיפּוֹא מְצִינוּ כְּזָה בְּגִמְרָא שְׁיִהֵי תְלוּי וְנִמְסָר תּוֹרַת כ"א בְּיָדוּ אִם יוֹדַע שְׁמִקְפִיד א"ל.

וְעוֹד אִם נֹאמֵר דְאֹרְחָא דְמוֹקְצִים לְסַחֲרָה לְהַקְפִיד עֲלֵיהֶם א"כ אִיף סְתָמוּ בְּגִמְרָא בְּכָרְכִי דְזוּזֵי דְשָׁרִי לְשִׁמוּאֵל עכ"פ ה"ל לְפָרֵשׁ דְדוּ בְּשִׁאֵינוּ מִקְפִיד (וְעוֹד דֹא"כ אִיף מְבִיאִי רֵאִי בַפ' מַש"ה מְהָא דְרַב אָסֵר בְּכָרְכִי דְזוּזֵי דַס"ל כַר"י דְלָמָא רַק מְשׁוּם הַקְפָּדָה אֲסוּר דְהוּי מוּמַח"כ לְפִי הַנ"ל וְצ"ל לַפ"ז דְגִמְרָא הוּי יְדוּעַ לְהֵם מִבְּחוּץ דְרַב אָסֵר אָף בְּיָדוּעַ שְׁאֵינוּ מִקְפִיד וְהוּא דוֹחֵק גְּדוּל) וְעוֹד דָּאָם נֹאמֵר דְעֵנִין הַקְפָּדָה תְלוּי בְּדַעַת פֵּל אָדָם אִיף מְבִיאִים רֵאִי בַפ' ב"ט מְהָא דַר' יִשְׁמַעֲלָל בַר"י דֹא דֵאָבָא שְׁלָחָא הוּי כו' (לְפִירֵש"י דְאִיָּרִי בַחוּל) מָה רֵאִי מְדַר"י לֹא הִי מִקְפִיד לְזִמְרָה דְכּוֹלֵי עֲלָמָא אֵין מִקְפִידִים וְשְׁיִהֵי מוֹתֵר לְכוֹלָם: וְעוֹד דְבִאֲמַת לְשׁוֹן הַרְמָב"ם בַּמ"ש כְּגוֹן הַמוֹקְצִים לְסַחֲרָה וְכַלִּים יְקָרִים בְּיוֹתֵר שְׁמִקְפִיד כו' אֵינוּ סוֹבֵל כָּלֵל לְזִמְרָה דְהֵאִי שְׁמִקְפִיד יֵהִי פְּעִין תְּנַאי אִם מִקְפִיד כו'.

וְאִין לְהֵאָרִיף בְּזָה: (ה) וְהֵנָּה לְתַרְץ קוֹשְׁיּוֹת אֵלוּ הֵנָּה נִרְאָה דְבִאֲמַת אֵין פְּנוּנַת הַב"י לְזִמְרָה דְהֵאִי שְׁמִקְפִיד שְׁבַרְמָב"ם הוּא תְנַאי מְמַשׁ לְזִמְרָה שְׁתְלוּי בְּדַעַת פֵּל אָדָם אִם הוּא מִקְפִיד כו'. אֲלֵא הַפְּנוּנָה שְׁתְלוּי בְּאֹתוֹ פְּלִי אִם דְרָף לְהַקְפִיד בְּכִיּוּצָא בְּזָה וְהֵן אֲמַת דְלְכְאוּרָה ל"ש זָה כ"א עַל הֵיקָרִים דְבְּזָה נוֹכַל לְזִמְרָה דְפִי שְׁמִקְפִיד הַפְּנוּנָה פְּשַׁעְרָף יוֹקֵר הַפְּלִי הוּא בְּכַדִי שְׁדָרְף לְהַקְפִיד בְּזָה כו' דְנִמְצָא תִיבַת שְׁמִקְפִיד הוּא פְּעִין תְּנַאי וּפְּרִיּוֹשׁ לְהֵיקָר וּכְלוּמֵר שְׁהוּ יְקָרִים כ"כ עַד שְׁדָרְף לְהַקְפִיד כו' אֲבָל בְּמוֹקְצִים לְסַחֲרָה שְׁבַרְמָב"ם לְכְאוּרָה ל"ש לְפָרֵשׁ הֵאִי שְׁמִקְפִיד בְּגוֹנוֹ הַנ"ל וְכְמוֹכֵן מ"מ לְפַה"נ ע"כ לְדַחוּק לְפ"ד הַב"י דְגַם כָּאֵן הַפְּנוּנָה מְעִין הַנ"ל וְהֵינּוּ לְזִמְרָה שְׁמִטִיל תְנַאי בְּאֹתוֹן הַפְּלִים הַמוֹקְצִים לְסַחֲרָה פְּשַׁעְרָף מֵאֹתוֹן פְּלִים שְׁדָרְף לְהַקְפִיד עֲלֵיהֶם פְּשַׁעְרָף מוֹקְצִים לְסַחֲרָה דְנוֹדָאֵי לֹא כָּל הַפְּלִים שְׁוִים (וְתְלוּי ג"כ בְּעַרְף יוֹקֵרָם וְכַה"ג).

אֲלֵא שְׁאֵז אָף שְׁאֵין יְקָרִים בְּיוֹתֵר כו') וְהַפְּנוּנָה שְׁתְלוּי בְּמָה שְׁדָרְף רֹב הָעוֹלָם לְהַקְפִיד דָּאָז מִסְתְּמָא נֶאֱסָר עַל כּוֹלָם כו' וְלַפ"ז נֹא דְהָא דְכָרְכִי דְזוּזֵי הֵינּוּ מִין שְׁאֵין דְרָף רֹב בְּנֵי אָדָם לְהַקְפִיד עֲלֵיהֶם.

(וְהֵא דְגִיזֵי צְמָר דְאֲמָרִינוּ בְּשֵׁל הַפְּתַק שְׁנוּ הֵינּוּ דְבִאֵלוּ סְתְמָא דְרָף רֹב הָעוֹלָם לְהַקְפִיד (וְבִאֲמַת נִרְאָה דְגַם בְּדְבָרֵי הַמ"א סִי רַנ"ט סַק"ד צְרִיף לְדַחוּק דְכְּנוּנָתוֹ ג"כ בַּמ"ש וְדוּקָא פְּשִׁיקָפִיד כו' פְּלוּמֵר דְדוּקָא בְּכִיּוּצָא בְּאֵינוּ דְגִיזֵי צְמָר שְׁדָרְף לְהַקְפִיד כו' וְיָדַעְתִּי שְׁזָה דוֹחֵק גְּדוּל בְּפִרְט בְּדְבָרֵי הַמ"א הַמְדִיִיק בְּלִישְׁנָא מְאֹד עכ"ז לְכְאוּרָה הַהִכְרַח לְדַחוּק כּוֹ).

דאיך סבֿרא דְכֿרכי דְזוּזי שבספ"ק וְהִפְתֵּק דפ' ב"ט דְשִׁנְיָהּ נֶאֱמָרוּ בְּגִמְרָא בְּסִתְמָא זֶה לְאִיסוּר וְזֶה לְהִיתָר דְּזֶה מִיִּירי בְּאֶדָם הַמְקַפֵּיד וְזֶה בְּאֶדָם שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד כּו' מְלַבֵּד כְּמָה דְקִדּוּקִים שֵׁנִת"ל.

וּבְזֶה יִתְנַרֵץ (רִנְב) הַדְּקִדּוּקִים הֵנָּה"ל גַּם הָא דְמִבִּיאִים רְאִיָּה מר' יִשְׁמַעֵאל בר"י דְאָמַר אָבָא שְׁלֵחָא הָוִי כּו' כִּנ"ל אֲשֶׁר לְכָאוּ"ל גַּם לְפִי הֵנָּה"ל עֲדִינֵן מֵאִי רֵאִי מֵאֶדָם א' עַל רִנְב הָעוֹלָם י"ל דְאָף דְהִפְלֵ תְלוּי בְרוּב בנ"א דְנֻקָא הִינְנוּ דְאִי יִדְעִינֵן דְהָרִנְב מְקַפֵּידִים אָז אִיסוּר מְסִתְמָא לְכָל אֶדָם: וְאָפִי' נְמִי גַם לְמִי שְׂיָדוּעַ שֶׁהוּא אִינְנוּ מְקַפֵּיד (וְגַם שְׁהִפְלִי הִיא שְׁלוֹ) דְבִטְלָה דְעֵתוֹ כּו' וצ"ע עֲדִינֵן אִם שְׂיָדוּעַ זֶה פֶּאן) וְכִמּוּ"כ לְהִיפּוּף אִם הָרִנְב יָדוּעַ שְׂאִין מְקַפֵּידִים כּו' אָבֵל מ"מ בְּדָבָר שְׂאִינוּ מְסִתְמָאִים אִיךְ דְרָף הָרִנְב נוֹכַל לְהִבִּיא רְאִיָּה גַם מֵאֶחָד לְלַמֵּד עַל הַפְּלֵל דְמִסְתְּמָא אִין לָנוּ לֹאמַר דְּזֶה יוֹצֵא מֵהַפְּלֵל כּו' אִיךְ אִפְתִּי נִשְׂאָר הַקּו' הֵנָּה"ל מֵאִין הוֹצִיא הָרַמְבַּ"ם חִידוּשֵׁי דִינִים פְּאָלוּ בְּפֶרֶט בְּמִלְאָכְתֶּם לְהִיתָר שְׁלֵא נִמְצָא בְּגִמְרָא בָּהֶם עֲנִינֵן מוּמַח"כ פְּלֵל וְכִנ"ל וְלְכָאוּרָה ע"כ לֹאמַר בְּדוּחַק (לְהַב"י) שְׁלַמֵּד זֶה מֵהַדִּינִים דפ' ב"ט כְּהִפְתֵּק כּו' וְכִנְסָרִי וְעוֹרוֹת וס"ל דְאִין חִזְלוּק בֵּין פְּלִי מִמֶּשׁ לְתוֹרַת פְּלִי דְמֵאֶחָד שְׂיוֹרֵד לְהֶם תּוֹרַת פְּלִי מִצַּד דְחִזִּי (וְקִיָּמִי) לְאִיזָה תִּשְׁמִישׁ הִיתָר ה"ז פְּאָלוּ הָיוּ נִעֲשִׂים בְּשִׁבִיל זֶה וְאִין לְחֵלֶק בֵּין אֱלוּ לְבֵין פְּלִים מִמֶּשׁ שְׁמִלְאָכְתֶּם לְהִיתָר (אֲמַנְם עִפִּי"ז יְהִי קֶשֶׁה מֵאֵד דְבָרֵי הָאֵהָע"ו שְׁבָסִי רנ"ט וְכִן בֵּא"ר וְהִסְפִּים מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל עֲמוּ בְּמָה שְׂרָצָה לְדַחוּת ד' הַמ"א שֶׁם שְׁכַתְבַּ גְּבִי הַפְּתֵק דְדוּקָא כְּשִׁמְקַפֵּיד כּו' וְכַתְּבוּ שְׂאִין לְלַמֵּד זֶה מִפְּלִים מִמֶּשׁ שְׁבָסִי ש"ח כּו'.

וְהָרִי לְפִי הֵנָּה"ל ע"כ הָרַמְבַּ"ם (וְהַב"י) וְרַמ"א שְׁהִעֲתִיקוּ לֹא ס"ל לְחֵלֶק בֵּינֵיהֶם אִיךְ בִּלְא"ה תְּמוּנָה דְאֶדְרָבָה עֵיקָר דִּין דְקַפֵּידָא מְפֻרָשׁ בְּגִמְרָא גְּבִי נְסָרִים וְעוֹרוֹת שְׂאִין לְהֶם כ"א תּוֹרַת פְּלִי אֵלָא שְׁלֵהֶרַמְבַּ"ם צ"ל דְמִתְּהִיּוֹת שְׁלֵא ס"ל לְחֵלֶק בֵּין אֱלוּ לְכָלִים מִמֶּשׁ ע"כ לְמַד מִזֶּה גַם לְכָלִים מִמֶּשׁ אָבֵל עכ"פ אִיךְ שְׂיָהֵי' בְּכָלִים מִמֶּשׁ הָרִי בְּתוֹרַת פְּלִי לְכָאוּרָה וְנִדְאִי תְלוּי בְּקַפֵּידָא כְּמִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא דְזֶהוּ הַחִזְלוּק בֵּין שְׁלַחִין לְנְסָרִי'.

וְזֶהוּ שְׂרַמְזוּ הַמ"א שֶׁם לְעִינֵן בְּסִי' ש"ח ספ"ה דְלְכָאוּרָה הוּא כְּפֶשׁוּטוֹ דְהִינְנוּ דְשֶׁם מְבוֹאֵר בְּשְׁלַחִין אִיךְ שְׁל אֲוֶן שְׂרִי וְהִינְנוּ לְפִי שְׁגַם אֲוֶן אִין דְרַכּוּ לְהַקְפִּיד בָּהֶם כְּדֵאִי בְּהִדְנִ' בְּגַמ' אָבָא שְׁלֵחָא הָוִי כְּפֶרֶש"י (וְא"צ לְכָאוּרָה לְמָה שְׁנִדְחַק בְּזֶה מוּח"ז רז"ל בְּקו"א שֶׁם וצ"ע) וְמָה שְׂרַמְזוּ ג"כ לְעִינֵן בְּש"ח סס"א אִין הַכְּוֹנָה שְׁמִשֶׁם גְּלַמֵּד עֵיקָר דִּין זֶה אֵלָא שְׁכֵן דְרַכּוּ שְׁל מ"א לְצִינֵן בְּמָה שְׁמִפְּרָשׁ בְּשׁו"ע דוּקָא אָבֵל לְפִי"מ שְׁהִי סְבוּר הָאֵהָע"ע שְׁכְּוֹנָת הַמ"א לֹאמַר שְׁעֵיקָר דִּין דְקַפֵּידָא גְּבִי הַפְּתֵק וְכֵה"ג בְּתוֹרַת פְּלִי גְלַמֵּד מִמ"ש רַמ"א בְּש"ח סס"א (שְׁהוּא דִּין הָרַמְבַּ"ם הֵנָּה"ל) הָרִי זֶה כְּתֻלָּה תְּנִיָּא בְּדִלָּא תְּנִיָּא כּו' וְכִמּוּבֵן מִמָּה שֵׁנִת"ל: (ו) אֲמַנְם עִם הִיּוֹת שְׁלִפָּה"נ ע"כ צ"ל"כ לְפִי מ"ש הַב"י אָבֵל בְּאֶמֶת זֶה דוּחַק גְּדוּל דְוִנְדֵאִי נִרְאָה דְאִין לְלַמֵּד פְּלִים מִמֶּשׁ מִתּוֹרַת פְּלִי.

דְבִדְבָר שְׁהוּא רַק תּוֹרַת פְּלִי כְּנְסָרִים וְכֵה"ג. הָרִי עֵיקָרוֹ לֹא קִיָּמָא וְלֹא נִעֲשָׂה בְּשִׁבִיל לְמִזְנָא אֵלָא לְעֲשׂוֹת מְהֶם פְּלִים (אוּ מְנַעֲלִים מְעוֹרוֹת וְכֵה"ג) אֵלָא שְׂאִם אִין דְרָף לְהַקְפִּיד וְלְמִזְנָא עֲלִיָּהּ כ"ז שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה מְהֶם פְּלִים וּמְנַעֲלִים אֲמַרִּינֵן דְמִמִּילָא בל"ב קִיָּמִי גַם לְהִכִּי וּמִהִנֵּי זֶה לְהוֹרִיד עֲלֵיהֶם תּוֹרַת פְּלִי מִצַּד זֶה.

משא"כ אם מקפידים ע"ז ונדאי לא קנימי להכי כ"א לעשות מהם פלים וכה"ג למה שעיקרם עומדים לכה. אבל אין ללמוד מזה לכלים ממש שעיקרם נעשה בשביל תשמיש זה המיוחד להם וחילוק זה הוא מב' פנים.

אחד שממה שיש פח בהקפדה לבטל תשמיש דממילא אין ללמוד שיהי' פח בהקפדה לבטל עיקר התשמיש שבפצבורו נעשה עיקר הכלי ב' דגם ההקפדות ע"כ ונדאי דל"ד דבתורת כלי שייך לומר שע"י הקפדתו לא ישתמש תשמיש זה לעולם משא"כ בכלי ממש ל"ש זה דאלא למאי נעשה כו' (וחילוקים אלו הם יותר חזקים ופשוטים ממה שמשלקים בעל אהע"ו ומוח"ז רבינו ז"ל בין כלי לתורת כלי לענין מוכן לסחורה גם כלי הקפדה ע"ש שכתב שבתורת כלי גם כלי הקפדה עכ"פ הרי ממילא ביטל תורת כלי שהי' עליהם וזה אינו מוכן לי חדא שהוא נגד המבואר בגמרא (לקאורה) גבי נסרים ועורות וכנ"ל.

ועוד למה יתבטל התורת כלי הרי בלא"ה ונדאי אין עיקרם נעשה ומיוחד לתשמיש זה אלא שמ"מ אנו אומרים שמאחר דחזי למיזגא ממילא קנימי נמי להכי כ"ז שאינו עושה מהם פלים וכה"ג.

א"כ מה יוסיף איסור בזה שמוכנים לסחורה עכ"ז נאמר דבל"ב קנימי למיזגא כל שאין מקפידים כו' הרי גם בלא"ה עיקרם עומד לעשות מהם פלים וכה"ג כו' ואולי פוננת מוח"ז רז"ל דוקא פשהכניסם לאוצר בפ"מ כו' ויתבאר אי"ה אבל לחלק בין פלים ממש לתורת כלי היכא שמקפידים כו' ע"ד הנ"ל ונדאי נראה לקאורה סברא חזקה ופשוטה) וא"כ הק"ל מאין הוציא הרמב"ם חידושי דינים פאלו פנ"ל.

מלבד שפבר נתבאר שביקרים ביותר רחוק המציאות מאד במלאכתם להיתר שיחול הקפידא מלהשתמש בהם עיקר תשמישם כו' ואף אי שמחמת יוקרם חס עליהם מלהשתמש בהם בתמידות כ"כ לקאורה אין סברא שיאסרו בטלטול מחמת זה ואף אי משפחת לה שיחול קפידתו מלהשתמש בה עתה פלל כ"א אח"ז רחוק (כמו של יו"ט או אף של פסח וכה"ג) עכ"ז עכ"פ ל"ד לח למלאכתם לאיסור שבפ"כ ולא לתורת כלי שבפרק ב"ט וכל כה"ג ה"נ לפרש כו' ואיך שייך ע"ז הדמיון שהזכיר הרמב"ם פגון המפר הגדול כו'.

(ז) ועוד נלפענ"ד דגם במוקצים לסחורה אינו מוכן כ"כ איך שייך במלאכתם להיתר ענין הקפידא פלל לשיהי' מחמת זה מומח"כ חדא דמה בכך שעומדים לסחורה הרי לקאורה גם בשבת יוכל למוכרם בהקפה ובלי פיסוק דמים ע"ד שית' בסי' שס"ג.

וענין סי' רנ"ב ס"ד בהגהה א"כ הרי עומדים גם בשבת למה שעומדים בחול וא"ל לפי (שבין בחול בין בשבת) שאינם עומדים לשישתמש בהם בעצמו כ"א לאחרים ונאמר דה"ז כמו מוקצה לבה"ב כו' שפסוף ס"ז.

דזה אינו דהתם דוקא אם לא חזי לדידי' מצד גריעותא אבל אי מחמת איסורא דרביע' עליו לדידי' שרי (לכ"ע) וכמפורש מהא דתרומה לישאל שבפ' מפנין. וכש"כ הכא דגם איסורא ליכא אלא רק שאין דעתו לעצמו כ"א לאחרים (וכש"כ שלפענ"ד צ"ע גם בעיקר דין דס"ז שלפה"נ בדבר שהוא כלי ממש.

גם אי לא חזי לדידין' מצד גריעותא כגון שהוא עשיר מ"מ לא נתבטלה מתורת כלי גמור מצד זה וכדמשמע בהדיא מהא דנרקה לגלימא באשפה שבפרק כל הכלים. ויתבאר אי"ה עוד ראיות לזה וכש"כ אי חזי וגם קיימי לאחרניני: והא דבגדי עניים כו' לא נאמר כ"א לענן שיורי פלים שבפ' כל הכלים.

ולענן בסיס לדבר איסור והיתר שבפרק פירה דבב' דינים הנ"ל דוקא תלוי בתשיבות וכו' (וכמשי"ת אי"ה). וגם לפי הסברא שזנפר ברשב"א פ"ק מפנין לחלק בין תרומה לדמאי שתרומה ע"כ עומד ליתנה לפהו משא"כ דמאי שמצניע למחר לדידין' כו' (ולפי"ז ג"כ י"ל בשירי מטלניות שאין בהם ג' על ג' אולי קיימי לאחרניני לעניים כו' ויתבאר אי"ה) הרי גם בנד"ד קיימי למוכרם לאחרניני וא"כ אם גם בשבת קיימי להכי ויכול למוכרם ע"ד הנ"ל איזה מוקצה שיהו בזה ולמה יאסרו והו אמת שלכאורה א"כ יהי קשה למה נחשב פלל תמרי דעיסקא וכה"ג מוקצה גם לר"י כו' אף לפי הנראה באמת לקד פירש רש"י ור"ן ע"ז העומדים להוליכם לסחורה למקום אחר כו' ונראה דכוננתם דבלא"ה אין להטיל עליהם דין מוקצה פלל גם לר"י מטעם הנ"ל (ואם נרצה לומר שגם דברי הרמב"ם הנ"ל בכה"ג מיתוקמא מלבד שזה דוחק גדול ואין דרוך הפוסקים (עכ"פ) לסתום כ"כ.

וגם אף לא היה משתמיט שום אחד מהאחרונים לפירש דמייירי רק במוליד למקום אחר כו'. עוד זאת הרי הרנוחנו עכ"פ להתיר במוקצים לסחורה בעירו כו') וגם לולא דברי רש"י ור"ן הנ"ל י"ל דלר"י שאני דאיהו מחמיר במוקצה וי"ל דלדידין' באמת גם בכעין תרומה לישראל וכה"ג חשיב' מוקצה כו' אלא דא"כ סתמא דפרק מפנין כר"ש ולמ"כ בריש ביצה שהביא דגבי שבת סתמ' כר"ש מפרק מי שהחשיף ולא הביא מפרק מפנין הקודם.

אף י"ל דבמתניתין אינו מפורש בהדיא דאיירי במנח' ביז ישראל כו' וע"ש בריש מפנין דאיכא פלוגתא בגמרא אי מתני' כר"י אי כר"ש: ולכאורה בין כהו ובין כהו למה לא הביאו מזה בריש ביצה אלא משמע משום דלא פסיקא ומפורשת כו' עיין רי"ן ורא"ש וש"ג שם.

אף אם איתא דהא דתרומה לא אתי' כר"י א"כ למ"ד התם דרישא כר"י ה"ל להקשות רישא כר"י וסיפא כר"ש ועוד דבאמת ונדאי דלא גרע ממוכן לכלבים דגם לר"י שרי דלא פליג בפרק מי שהחשיף אלא אם לא היתה נבילה מע"ש כו' אלא י"ל דלר"י זה שבאפשרי למצוא צד היתר מכירה בשבת ע"ד הנ"ל אינו מוציא מתורת מוקצה פניו שעכ"פ לא שכיח פלל למפור בשבת (ולהאמין בהקפה ובלי פיסוק דמים וגם כל אדם דרכו להכין מע"ש כו') ודוגמא לזה עיין רש"י פרק נוטל דקמ"ב סע"ב ד"ה ושדי מעיה כו' ע"ש דמבואר דאף דמעים מאכל אדם מ"מ מאחר דביו"ט לאו אורח ארעא למיכלם חשוב מוקצה לר"י כו' משא"כ לר"ש דקיי"ל פנותיה ונדאי לא חשיב מוקצה בכה"ג וכמבואר גם פן מהא דשדי מעיה לשונרא הנ"ל (וכן בפ"ר).

וא"כ לפי"ז אינו מוכן פלל מה יוסיף תת פח איסור במוקצים לסחורה מצד הקפידא לעצמו למה לא יהיה די מה שמקיימי עכ"פ לאחרניני גם עתה בשבת ע"ד הנ"ל הא חדא:

(ח) ועוד בר מן דין פְּשֻׁדָּקָה בְּדָבָר גַּם נִגְדַּ עֲצָמוֹ אִינוֹ מוּכָן פְּלֵל מֵהוּ עֲנִין הַקְּפִידָא בְּמִלְאֲכָתָם לְהִתֵּר לְשִׁיחָי' נְאֻסֵר וְלִהְיוֹת נִק' ע"ז מומח"כ.

וְהוּא דְעֲנִין הַקְּפִידָא בְּמִלְאֲכָתָם לְהִתֵּר. וְנֹדָאי אִינוֹ עֲנִין שְׁאָר תְּשֻׁמֵי שְׁי' (דְּמָה בְּכָף אִם יִקְפִיד מְלֵהֲשֵׁתִמֵּשׁ בָּהֶם תְּשֻׁמֵי אֲחֵרִים אִם קִינְמֵי לְמִלְאֲכָתָם הַמְּיֻחָדָת לָהֶם) אֵע"כ גַּם לְעֲנִין מִלְאֲכָתָם הַמְּיֻחָדָת חֵל הַקְּפִידָא.

אָמְנָם יֵשׁ בְּזָה ב' אֹפְנִים. א' הַקְּפִידָא מְלֵהֲשֵׁתִמֵּשׁ גַּם מִלְאֲכָתָם הַמְּיֻחָדָת דְּרָף עֲרָאי וּמְקָרָה בְּעוֹד שְׁעֲדִין דְּעֵתוֹ לְמוֹכְרָם וְלִהְיוֹתֵיהֶם לְסַחֲרָה ב' הַהַקְּפִידָה מְלַחֲזוֹר מִדְּעֵתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה וְלִקְבֵּל לְעֲצָמוֹ לְחִלוּטִין.

וּמִתְחִילָה יֵשׁ לְהַקְדִים דְּנֹדָאי עֲנִין הַהַקְּפִידָה הָאִמּוּרָה כָּאֵן (בְּרַמְבַּ"ם לִפ"ד הַב"י) ע"כ הִיא אֹפֶן א' הַנ"ל וְלֹא אֹפֶן הַב' הַנ"ל חֲדָא דְקָשָׁה לְהַבִּין עֲנִין מְצִיאֹת הַקְּפִידָה זֹו וְלִכְאוּרָה אִין בָּהּ דְּבָר נֹסֵף עַל סֵתָם מוּכָן לְסַחֲרָה דְּנֹדָאי מְאֵחַר שְׁדַעְתוֹ לְמוֹכְרָם אִין דְּעֵתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְקַבֵּל לְעֲצָמוֹ וְהָרִי הִיא הִיא עֲנִין הַפְּלוּגָתָא דְרַב וְשִׁמוּאֵל בְּתַמְרֵי דְעֵיִסְקָא וְכַרְכֵי דְזוּזֵי.

דְּלַרְב דַּס"ל כַּר"י חֲשִׁיב' זֶה הִיִּסַח הַדְּעַת גְּמוּרָה וְהַקְּצָאָה מִמֶּשׁ. וְלְשִׁמוּאֵל דְקִי"ל כְּנוֹתִין לֹא חֲשִׁיב זֶה הִיִּסַח הַדְּעַת וְהַקְּצָאָה גְּמוּרָה כִּי אָדָם עֲשׂוּי לְיַמְלֵךְ כו' וְמָה שְׁיִיף בְּזָה שׁוֹב לְחִלְקָא וְלֹמַר אִם מְקַפִּיד א"ל וְאִין לֹמַר שְׁהַפְּנוּנָה בְּזָה לְחִלְקָא בִּין אָדָם לְאָדָם.

הִיִּינוּ לֹמַר שְׁיֵשׁ לָהּ אָדָם שְׁדַעְתוֹ וּרְצוֹנוֹ חֲזַק. וְאִז נִק' שְׁמַקְפִיד מְלַעֲשׂוֹת הַהִיפּוּף.

וְיֵשׁ אָדָם שְׁאִין חֲנוּקָה בְּדַעְתוֹ וּרְצוֹנוֹ כ"כ. וְזֶה נִק' שְׁאִינוֹ מְקַפִּיד כו' כִּי מְלַבֵּד שְׁנָה דְחוּסָה גְּדוּל כַּמוּכָן.

גַּם הָרִי כְּבָר נִתְבָּאֵר מִכְּמָה רְאִיוֹת שַׁע"כ אִין הַכְּנוּנָה שְׁעֲנִין הַהַקְּפִידָה נְמֻסֵר וְתִלּוּי בְּדַעַת כֵּל אָדָם לִפ"מ שְׁהוּא אֵלָא תִלּוּי לִפ"מ שְׁדַרְךָ רֹבֵב בַּנ"א לְהַקְּפִיד בְּכִלֵי זֹו. (אוּ בְּעֲנִין זֶה כו').

וּבְשִׁלְמָא אִם אֹפֶן הַהַקְּפִידָה הִיִּינוּ שְׁלֵא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלֵי זֹו דְרָף מְקָרָה בְּעוֹד שְׁעֲדִין דְּעֵתוֹ לְמוֹכְרָה אִז שְׁיִיף לֹמַר שְׁיֵשׁ חִילּוּק בִּין כְּלֵי לְכִלֵי בְּזָה כְּגוֹן אִם הִיא חֲשׁוּבָה וְיִקְרָה (אִף שְׁאִינָה יִקְרָה בְּיוֹתֵר כו') דְרָף רֹבֵב בַּנ"א לְהַקְּפִיד בְּכִיּוּצָא בְּזָה שְׁלֵא יִהִי קְפִיצֵי זְבִינָא עֲלֵי כ"כ פְּנוּדָע) וְאִם הִיא פְּשׁוּטָה אִין דְרָף רֹבֵב בַּנ"א לְהַקְּפִיד בְּכַה"ג אֲבָל לְעֲנִין הַמְּלַפָּה וְחֲזוּרָה מִדְּעֵתוֹ וְלִקְבֵּלָה לְעֲצָמוֹ לְחִלוּטִין לִפְה"נ אִין סְבָרָא לְחִלְקָא בְּזָה בִּין כְּלֵי לְכִלֵי וְעוֹד נִרְאָה דְאִף אִי מְשַׁכַּחַת לָהּ גְּנוּנָא בְּדַרְךָ רְחוּקָה שְׁיִיחָי' שְׁיִיף לְחִלְקָא בִּין כְּלֵי לְכִלֵי אוּ בִּין עֲנִין לְעֲנִין כְּמוֹ עַד"מ אִם זֶה אִינוֹ עֲשִׂיר וְכִלֵי זֹו חֲשׁוּבָה וְאִינְנָה לִפ"ע אֵלָא שְׁמַחֲזִיק כְּלִים כְּאֵלוֹ רַק בְּגִין לְמוֹכְרָם לְעֲשִׂירִים וְנֹא דְאִז נִק' שְׁמַקְפִיד מְלַקְבֵּלָם לְעֲצָמוֹ הִיִּינוּ דְרָף רֹבֵב בַּנ"א כִּיּוּצָא בּוֹ לְהַקְּפִיד בְּכַה"ג (וּכְדַרְךָ דְאִשְׁפָּחוּן גְּבִי נְסָרִים שְׁל אֹמְן).

שִׁנִּק' שְׁפִיר מְקַפִּיד לִפִּי שְׁדַרְךָ רֹבֵב בַּנ"א שְׁהֵם אֹמְנִים כִּיּוּצָא בּוֹ לְהַקְּפִיד כו') מ"מ נִרְאָה שְׁאִין סְבָרָא שְׁיִיחָי' נִק' מִחֲמַת זֶה מוּמַח"כ שְׁהָרִי אִילּוּלֵי שְׁבַדְעֵתוֹ לְמוֹכְרָה מְצַד יוֹקֵר הַכְּפִי בְּעֲצָמָה שְׁאִינְנָה לִפ"ע.

לא גרע עכ"פ מיקרים ביותר (שפרמב"ם) נגד פל אדם. שפבר נת' דלא מסתבר פלל
שיהי' מחמת זה מומח"כ במלאכתה להיתר פנ"ל (נהרי בנה גם מוח"ז רבינו ז"ל מודה
שיהי' מוקי נה במלאכתם לאיסור כו').

ומצד שהי' בדעתו למכרה ג"כ פבר נתבאר דהיינו פלוגתא דרב ושמואל וקיי"ל
כשמואל: (ט) והו אמת דלקאורה ע"י צירוף ב' הצדדים הנ"ל יהי' שפיר שיהי' בנה
מומח"כ. דאף אם נאמר דביקרים ביותר לא שיהי' מומח"כ במלאכתם להיתר.

הוא מאחר שקנאם או עשאם לעצמו הרי ע"כ קיימי להשתמש בהם (לעתים רחוקים
עכ"פ) אבל אלו הרי מחזיקים רק למכור ולא לעצמו פלל. ואי מצד שאדם עשוי לימלא
ולחזור מדעתו פנ"ל נא' דהיינו דוקא בכלים שראויים לו לעצמו לפ"ע אבל אלו שהם
שלא לפ"ע נאמר שאינו עשוי לימלא בנה ונחשובה חס"כ נגדו.

אף באמת נראה דיש להוכיח דע"כ גם בכה"ג ל"ח מומח"כ. ושע"כ ענין הקפידא דאיירי
בה הב"י היא כאן א' הנ"ל.

והוא דלקאורה יש להבין בדעת הב"י. שיהי' קושיותו הי' מהא דהרמב"ם הנ"ל אהא
דהמ"מ פכ"ו שלמד דרף ק"ו מהא דתמרי דעיסקא דכש"כ פלים המוכנים לסחורה דשרי
ותירץ דהרמב"ם איירי דוקא כשמקפיד כו'.

וממילא הא דהמ"מ איירי בשאינו מקפיד וא"כ יש לעיין מה דעתו בהא דתמרי דעיסקא
ולקאורה לא פלט מב' פנים. אם נגם בהם יש חילוק בין מקפיד א"ל והיינו בגמרא
איירי דוקא באינו מקפיד (כדמשמע שפן תופס בעל מה"ש או שבהן אין חילוק וגם אי
מקפיד שרי) וכדמשמע מד' ס' מק"ח).

ובאמת נגם שניהם לא יתכן דאם נאמר דשם אין חילוק ואף בשמקפיד שרי א"כ ע"כ
אוכלין קילי מפלים (ומאיזה טעם שיהי') א"כ איף למד המ"מ ק"ו פלים מאוכלים. וגם
מדכתב המ"מ סתמא וכש"כ פלים ונדאי משמע דחד דינא אית להו כו' ולומר נגם שם
יש חילוק בין מקפיד א"ל קשה ביותר דא"כ למה באמת לא הזכיר הרמב"ם חילוק
וחמרא זו בפכ"ו גבי אוכלים ואדרבה הרי כתב בלשון שלילה שאין שום אוכל שהוא
מוקצה כו' חוץ מגרוגרות וצמוקים כו' וביותר מזה הוא לשון השו"ע ברס"י ש"מ ע"ש.

דמשמע ונדאי דבאוכלין אין בהם צד מוקצה פלל אף בעומדים לסחור והיינו ונדאי אף
מקפיד כו') וק"ו נמי הוא מחיטי' שזרען וביצים שתחת התרנגולת המבואר שם. שוונדאי
אדם מקפיד עליהם מלחזור בו וליצולם לאכילה יותר מהמוכנים לסחורה (דכלום אדם
זורע קב כו' וכמו"כ ביצים כו') אלא ונדאי באמת פל אוכל הראוי אין בו שום דין מוקצה
(דמתי בעינו לשיהי' מוקצה דחי' בינים ולא חזי כו' ע' רש"י דמ"ה ע"ב).

לכן נראה דע"כ לומר דענין הקפידא הנזכר בב"י (להרמב"ם) היינו רק כאן הא' הנ"ל
שמקפיד מלהשתמש דרף מקרה בעוד שדעתו למכרה אבל אופן הקפדה ב' אינה אוסרת
פלל ולא איירי בה הב"י פלל ולכן ממילא לא שיהי' חילוק זה בין מקפיד א"ל כ"א גבי
פלים אבל גבי אוכלים (שענינם לאכילה ולא לתשמיש הרי לא שייקא בהו פלל ענין
הקפדה א' הנ"ל (דאם יאכלם גם במקרה שוב לא ימכרנה) ולכן שפיר סתמו שאין שום

אנךל שֶׁהוא מְנוקָצָה כּו' וְהִינּוּ אֶף לְכַשְׁתַּמְצִי לומר בְּהוּ עֵינֵן הַקִּפְדָּה ב' הַגָּ'ל (וְכמו ע"ד שֶׁנֶּת"ל שֶׁהוא אֲנֵךְל חָשׁוּב וְאִינוּ לִפ"ע כּו') וְכמו"כ נְמִי בְּכָלִים הַקִּפְדָּה כְּזוֹ אֵינָה אוֹסְרֶת.

וְלִכֵּן פֶּתַח הַמ"מ וְלִמַּד ק"ו פְּלִים מְאַנְכְּלִים. (דְּמָה שְׂיִשׁ בְּכָלִים עֵינֵן חוּמְרָא בְּהַקִּפְדָּה א' הַגָּ'ל מִשָּׂא"כ בְּאַנְכְּלִים אֵין זֶה מִצַּד קוֹלָא וְחוּמְרָא אֵלָא דְלָא שְׂיִכָּא הַקִּפְדָּה זוֹ בְּאַנְכְּלִים.

וּי"ל דְּכָלִים שֶׁהוא רַק לְעֵינֵן טְלִטּוּל קִיל מְאַנְכְּלִים כּו'). וְאִם תֹּאמֶר הִיא גּוּפָא קִשִׁי לָמָּה בְּאַמַּת אֲנֵךְל הַקִּפְדָּה א' הַגָּ'ל אוֹסְרֶת וְאֲנֵךְל הַקִּפְדָּה ב' אֵינָה אוֹסְרֶת וְמָה טַעַם יֵשׁ לְחִלְקֵי בִינְיָהֶם לִפִּי הַגָּ'ל דְּגַם הַקִּפְדָּה ב' הַגָּ'ל מְשַׁכַּחַת לָהּ שְׂפִיר בְּמִצִּיאוֹת כְּגוֹן ע"י צִירוּף ב' צְדָדִים דְּיוֹקֵר וְלִסְחוּרָה הַגָּ'ל י"ל מְשׁוּם דְלָא חֲשִׁיבָא חֲס"כ אֵלָא פְּשִׁהֲנָאָה שְׂמֻקְבֵּל מַעֲסָק זֶה אֵינָה שְׁנָה כְּעֵרֶף הַמָּמוֹן שְׂמַחְסֵר וּמֵאַבְדַּד בְּזֶה וְכמוּ בְּמִסָּר הַגְּדוּל וְאֵינָהּ.

כְּשֶׁמְשַׁתְּמֵשׁ בָּהּ תִּשְׁמִישִׁי אַחֲרִים אֶף שְׂמַחְסֵרָא נִצְרָף לוֹ תִּשְׁמִישׁ זֶה מ"מ הִי יָכוֹל לְפַעֵל פְּעוּלָה הַהִיא בְּכָלִי אַחֲרֵת שְׂלָא תִּקְוֵלְקֵל מְזָה וּמִמִּילָא דְקִלְקוּל זֶה חֲס"כ יוֹתֵר מִהַהֲנָאָה (דְּהוּצָאָה יִתְרָה עַל הַשְּׁבַח כּו') וְכמו"כ גַּם גְּבִי נְסָרִים שְׂל אֲנֵךְל אַחֲרֵת שְׂדַעְתּוֹ לְמִןְכְּרָה (אוֹ לְעִשׂוֹת מְמַנָּה פְּלִים) אֵין הַהֲנָאָה מִהִישִׁיב' עֲלֵיו וְכֵה"ג שְׁנָה בְּעֵרֶף הַקִּלְקוּל (דְּקִלְקוּל זֶה כְּזוֹ הוּא רַק לִפִּי שְׂדַעְתּוֹ לְמִןְכְּרָה אוֹ לְעִשׂוֹת מְמַנָּה פְּלִים וְלוּלָא שְׁהִי בְּדַעְתּוֹ כֵּן אֵין הַקִּלְקוּל חָשׁוּב מִצַּד עֲצָמוֹ פְּלֵל מִמִּילָא הַקִּלְקוּל בְּזֶה יִתְרָה עַל שְׁבַח הַנְּאִת הִישִׁיבָה שְׁהִי יָכוֹל לְהַתְקַיֵּם בְּאַחֲרֵת כְּמוֹ כְּזוֹ) וְלִכֵּן עַד"ז מְמַשׁ גַּם כָּאֵן הַתִּשְׁמִישׁ דְּרָף מְקָרָה בְּמִןְכְּרָה יָכוֹל לְהַתְקַיֵּם לְסְחוּרָה הַקִּלְקוּל הוּא רַק מִצַּד שְׂדַעְתּוֹ לְמִןְכְּרָה וּמִמִּילָא הִיא יִתְרָה עַל הַנְּאִת תִּשְׁמִישׁ זֶה שְׁהִי יָכוֹל לְהַתְקַיֵּם בְּאַחֲרֵת שְׂאֵינָה עוֹמְדַת לְסְחוּרָה מִשָּׂא"כ בְּאַנְכְּלִים הַקִּפְדָּה ב' הַגָּ'ל.

הִרִי כְּשֶׁמְקַבֵּל הַפְּלִי הַחָשׁוּב לְעֲצָמוֹ אוֹ שְׂאוּכֵל הַמֵּאֲכָל הַחָשׁוּב אֵין הַהוּצָאָה יִתְרָה עַל הַשְּׁבַח בְּעֲצָם פְּלֵל. שְׁגַם אִם אֵינוֹ עֲשִׂיר כ"כ וְאֵין עֲרָכּוֹ לְהוּצִיא מְעוֹת עַל פְּלִי אוֹ מֵאֲכָל חָשׁוּבִי כְּאֵלוֹ הִינּוּ רַק שְׁחָס עַל דְּמִיו הַמוֹעֲטִים לְהוּצִיאָם בְּכָאָלָהּ.

אַבֵּל מ"מ הִרִי הַנְּאָה כְּזוֹ א"א לְהַתְקַיֵּם בְּאַחֲרִים הַפְּחוּתִים מֵאֵלוֹ וְאֵין זֶה חֲס"כ מֵאַחֲרֵת שְׂהַנְּאָה זוֹ שְׁנָה בְּעֵרֶף הַהוּצָאָה (וּבְכַרְט עֵתָה שְׂמַקְבֵּלָהּ לְעֲצָמוֹ הִרִי רוּצָה בְּהַנְּאָה זוֹ וּמִמִּילָא אֵין הַהוּצָאָה יִתְרָה עַל הַשְּׁבַח כּו') וְגַם לְעוֹלָם פֶּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְאוֹתָהּ אֵינְצִטְלִי (כו').

מִשָּׂא"כ אֲנֵךְל הַקִּפְדָּה א' הַגָּ'ל גַּם בְּשַׁעָה שְׂעוּשָׁה כֵּן אֵין הַהֲנָאָה שְׁנָה כְּהַקִּלְקוּל וְלִכֵּן ה"ז חֲס"כ כּו': (וְנָא נְעֵלָם מְמַנִּי שְׂיִשׁ לְמִצּוֹא ג"כ מְצִיאָ' שְׂיִהֵ' חֲס"כ בְּהַמְלַכָּה וְחִזְרָה ג"כ. וְכַגּוֹן עַד"מ שְׁהִי מְכּוּנֵן מְדָה אוֹ מְשַׁקֵּל אוֹ מְנִיָּן שְׂלָם וְקָצוּב כְּמוֹ טוֹץ וְכֵה"ג כּו' וְאִם יִקְבֵּל מִהֶם א' לֹא יִהִי חֲרִיפָא זְבִינָא כ"כ עַל הַמְנוֹתָר אֶף הִרִי גַם בְּאַנְכְּלִים יֵשׁ מְצִיאוֹת כְּאֵלָהּ וּמִדְּחִזִּינֵן דְּתַפְסוּ הַפּוֹסְקִים דְּבִהוּ לִיכָא מְנוקָצָה כּו' א"כ מ"מ"נ בֵּין שְׂנָא' שְׂבָאָמַת מוֹכַח דְּגַם בְּכֵה"ג ל"ח מוּמַח"כ מֵאֵינָה טַעַם שְׂיִהֵ' (דְּלָא כְּנ"ל) וּבֵין שְׂנָא' דְּזֶה אָסוּר אֵלָא דְּהַפּוֹסְקִים לֹא אֵינְרִי בְּמִצִּיאוֹת רְחוּקָה כְּזֶה אֶף שְׂיִהֵ' עַכ"פ ע"כ עֵינֵן הַקִּפְדָּה שְׂהַזְכִּיר הַב"י גְּבִי פְּלִים נְשַׁמַּע דְּאֵין כְּפּוֹנְתּוֹ כ"א הַקִּפְדָּה א' הַגָּ'ל וְהַקִּפְדָּה ב' הַגָּ'ל.

אוֹ שְׂהַפֵּל מְנוֹתָר אֶף בְּמִצִּיאוֹת הַגָּ'ל דַּע"כ לֹא אֵינְרִינֵן בְּכֵה"ג דְּוּמִיָּא דְּאוּכְלִין מָה תֹּאמֶר דְּמִשְׁמַע דְּגְבִי אוּכְלִים גַּם בְּכֵה"ג שְׂרִי שְׂלִפִי"ז אֵין טַעַם לְחִלְקֵי בֵּין הַהַקִּפְדָּה א' לִב' הַגָּ'ל א"כ נְשַׁמַּע מְזָה בְּעֵיקֵר הַדִּין דְּאֵין שׁוּם קְפִידָא אוֹסְרֶת בְּמִלְאָכְתָּם לְהִתֵּר וְדַלָּא כְּב"י

לגמרי וכמשי"ת באמת שכן נלפענ"ד אלא שפעת אני אומר שעפ"כ גם הב"י ע"כ דלא איירי עכ"פ בהקפדה ב' הנ"ל.

דזה לכל הפחות מוכח מהא א דאוכלים דשרי): (י) אף לכאורה יש לפקפק בכ"ז דמה שנתבאר מסתימת דברי הגמרא ופוסקים לכאורה הרי האיבעי דחטים שזרעו קאי בענין מיגו דאייתקצאי כו' ע"ש.

בהא דמסקי' אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות כו' וע"ש בתוס' ד"ה אלא דזה יותר דמי לחיטים שזרעו ומוקצה דגרוגרות וצמוקים היינו לענין מיגו כו' א"כ אדרבה יותר משמע דהפונה לענין אי יכול לימלה ולאכלם.

וי"ל דקודם שחזור מדעתו לזריעה באמת אסור לטלטלם (דאז שיני' ע"ז ענין מיגו דאייתקצאי משא"כ אי גם מבה"ש לא יהיה עליהם שם איסור גם לענין טלטול ל"ש ע"ז ענין מיגו כו'). ובלשון הרמב"ם הרי בענין תמרי דעיסקא פי' בהדיא מותר לאוכלם.

י"ל ג"כ דבדוקא נקט אכילה דהיינו שיכול לימלה ולחזור מדעתו כו' אבל קודם לכן אסורין לטלטל כו' (ובלשון השו"ע אין הכרע דבתמרי דעיסקא נקט ג"כ לשון אכילה ובחזקתיו שזרעו וביצה נקט לשון טלטול וצ"ע וכמו"כ בלשון מוח"ז רבינו ז"ל צ"ע דבתמרי דעיסקא וכן בחיטים נקט לשון אכילה ובביצה לשון טלטול כו') ובמה שנתבאר על גוף הסברא מצד עצמו דממ"נ כו' י"ל דבאמת לא אמרינן כלל שאדם עשוי לימלה ולכן מתחילה הוקצה לגמרי ואסור ועכ"ז פשחזור בו ומעתה עומד לאכילה שרי לר"ש.

משום דאיהו לית לי' כלל הדין דמיגו במידי דחזי גם בנר שפכה אם לא בנר גדול דע"כ אסיח דעתו מיני' ואף שאנו לא קיי"ל כר"ש בהא ובהאי דתמרי דעיסקא וחיטים שזרעו הרי קיי"ל פנותי' ולפי הנ"ל שפולוגתא דר"י ור"ש בתמרי וכה"ג היינו רק לענין מיגו דאייתקצאי ולאחר ההמלכה.

אף נקטינו פנותי' בהו. י"ל דהרי גם לדין לא קיי"ל כר"י במיגו דאייתקצאי כ"א היכא דחזי' בידיים.

וא"כ בתמרי דעיסקא י"ל דל"ח דחזייה בידיים. ע' רש"י שם דמ"ה סע"א פמבנאר בהדיא דגם בהכניסם לאוצר נק' לא דחזי' בידיים וכ"מ שם בהדיא מד' התוס' ד"ה היכא ע"ש (וצ"ל הטעם דדוקא פעין גו"צ שהעלאתן לגג היא טרחה תירה כו' וכן זריעת החיטים וקיבוץם כו').

משא"כ בלסחורה). שוב מצאתי בשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל בקו"א ססי' תצ"ה כ"כ בהדיא דאוצר כ"א דחזי' בידיים מהא דרש"י ותוס' דמ"ה הנ"ל וחולק על מה דלמ"כ במ"א שם וברס"י תקי"ח פי' הטעם בטוב.

משום דדרף ג"כ להכניס לאוצר לאכילה כו' ע"ש אף לקמן ית' מה שיש לפקפק בזה ע"ש ובחיטים שזרעו הרי באמת הב"ח וש"א נתקשו בזה למה פ' בהא כר"ש דסותר הא דלא פסקינו פנותי' גבי נר שפכה.

ובשם רש"ל כ' שפוסק באמת גם בחיטין שזרעו לאיסור ולפי"ז אדרבה מזה משמע ששני דינים אנו ענינם א' היינו לענין מיגו דאייתקצאי (אף לפי דברי המ"א משמע

שְׁפָנוֹנְתוֹ לְחַלֵּק דְלָכוּ הֵכָא בְּחִיטִים שְׁזָרְעוּן שְׁאֲנֵי לְפִי שְׁפָאָמַת גַּם מִתְחִילָה מְוֹתְרֵי וּמְמִילָא ל"ש ע"ז פְּלָל הַדִּין דְּמִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי.

משא"כ בְּנֵר שְׁפָכָה שְׁבַה"ש ע"כ וּנְדָאֵי אָסוּר וּמְמִילָא גַם אַחַר שְׁפָכָה אָסוּר מְשׁוּם מִיגוּ כּו' ע"ש: וְלִכְאוּרָה הִי א"ל בְּכִנּוּנְתוֹ דְּכָאן בְּחִיטִים שְׁזָרְעוּן נ"ח אִתְקַצְאֵי בַה"ש מְשׁוּם דְּגַם בַּה"ש עכ"פ בְּאִפְשָׁרוּ הִי לְהִיּוֹת נְמַלְהָ כּו' וּכְעֵין מ"ש הַט"ז ס'י שִׁי"ח סק"ב אֵלוּ הָיוּ לִי חוּלָה כּו' ע"ש.

וְאַף דַּהּמ"א שְׁם מְשַׁמַּע דַּלס"ל סְבָרָא זֹו ע"ש סק"ד מְדַהֲוֹצְרָה לְפָרֵשׁ הַטַּעַם בְּשׁוּחַט לְחוּלָה מְשׁוּם דַּל"ח דְּחִיָּה בְּיַדִּים מ"מ פָּאן עֲדִיף טְפִי דְתִלּוּי בּוּ בְּדַעְתּוֹ וּרְצוּנוֹ אַבְל בְּאָמַת אֵין לְשׁוֹן הַמ"א מוֹרָה פְּלָל ע"ז דַּא"כ ה"ל לְפָרֵשׁ אֵינָה טַעַם וּסְבָרָא לְמָה פָּאן ל"ח אִתְקַצְאֵי בַה"ש וְלֹא לְכַתּוּב סְתָם דְּהַתָּם אִתְקַצְאֵי כּו' דְּמְשַׁמַּע מְזָה דְּאָבְל הֵכָא מְלִתָּא דְּפִשְׁטָא הוּא דְּלֹא אִתְקַצְאֵי בַה"ש וְע"כ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּגַם קוּדָם הַהִמְלָכָה לֹא חָל עָלֵיהֶם שְׁם אִיסוּר פְּלָל.

וְעוּד דְּבְאָמַת אִם נֹאמֵר שְׁחַל עָלֵיהֶם אִיסוּר שְׁעָה א' בַּה"ש. רְחוּק לֹזְמֵר שְׁלֹא יִהְיֶה שְׁיִיָּד ע"ז מִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי מְשׁוּם שְׁבִידוֹ לְסַלֵּק אִיסוּר זֶה (נָם בַּה"ש) ע"י הַהִמְלָכָה וְכַה"ג שְׁהָרֵי בְּכּוּפִין אֵת הַסַּל לְפָנֵי הָאִפְרוּחֵי ג"כ בְּיַדוֹ לְהַפְרִיחֵם וְעכ"ז בְּעוּדוֹן עָלֵיו בַּה"ש נֹאסֵר לְכַל הַשְּׁבָת.

ע' תו' דס"ג וא"כ פָּאן בְּחִיטִים שְׁזָרְעוּן לַפ"ד הַשׁו"ע שְׁפּוֹסֵק דְּשָׂרֵי ע"כ לֹזְמֵר לְכְאוּרָה דְּהֵינּוּ דְּלֹא חָל עָלֵיהֶם שְׁם אִיסוּר פְּלָל גַּם טָרַם הַהִמְלָכָה. וְשְׁזָהוּ פְּנוּנַת הַמ"א הַנְּ"ל וּלְפִי"ז גַּם בְּעֵיקָר הַשְּׁקֵלָא וְטָרְי' שְׁבַגְמָרָא הֵגַם דְּקָאֵי אֵלִיבָא דַר"ש וְלְדִידִי' הִי אִפְשָׁר דְּגַם אֵי חָל עָלֵיהֶם שְׁם אִיסוּר מִתְחִילָה מ"מ יִהְיֶה מְוֹתֵר לְהַמְלָה לְאֹנְכָלָם.

שְׁהָרֵי לַס"ל פְּלָל מִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי גַם בְּנֵר שְׁפָכָה (וְהַסְפֵּק הִי אֵי דוּמָה לְכוּס וּקְעָרָה כּו'. ע' רַשְׁב"א שְׁם).

מ"מ לְפִי הַנְּ"ל וּנְדָאֵי דַאֲל"כ. דָּאֵי לַר"ש חָל שְׁם אִיסוּר עָלֵיהֶם קוּדָם הַהִמְלָכָה אֵינּוּ אִפְשָׁר דְּאֵנּוּ נִקְל בְּזֶה יוֹתֵר הֵא וּנְדָאֵי לִיתָא אֵלָא וּנְדָאֵי לְפִי הַנְּ"ל ע"כ דְּגַם בְּגְמָרָא הַנְּ"ל מִיִּירֵי גַם מְקוּדָם הַהִמְלָכָה אֵי חָל עָלֵיהֶם שְׁם מְוֹקְצָה פְּלָל: (יֵא) וְהִנֵּה מַד' הַתו' וְהַרְשָׁב"א שְׁמַקְשֵׁי אַמָּאֵי בַעֲי' בְּגְמָרָא בְּחִיטִים שְׁזָרְעוּן דִּילְמָא אָסוּרֵי לַר"ש מ"ש מְנֵר שְׁפָכָה וְלִכְאוּרָה מְשַׁמַּע דְּכָאן מִיִּירֵי הַפַּל לְעַנְנֵן מִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי דְּהֵינּוּ אַחַר הַהִמְלָכָה דָּאֵי אֵיִירִינֵן הַפַּל לְעֵיקָר דִּינָם אֵי חָל ע"ז שְׁם מְוֹקְצָה פְּלָל גַּם מִתְחִיל' מַה שְׁיִיָּד לְתִלּוּת זֶה בְּנֵר שְׁפָכָה דְּהֵינּוּ עַנְנֵן מִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי כּו' מְוֹשְׁפַל רַאשׁוֹן הוּא דְּלֹא תִלּוּי זֶה בְּזֶה פְּלָל וּכְמוֹ דְּחֻזִּינֵן דְּאֵנּוּ לְדִינָא עִם הַיּוֹת דָּאֵית לָן דִּין מִיגוּ הַנְּ"ל מ"מ פָּאן ס"ל דְּאֵינָם מְוֹקְצָה בְּעַצְמָם פְּלָל.

וְאֵינָם סוּתְרִים זֶה לְזֶה כַּמ"ש הַמ"א לְפִי הַנְּ"ל כְּמוֹ"כ י"ל לְאִידִף גִּיסָא דְּגַם לַר"ש דְּלִית לֵיהּ מִיגוּ הַנְּ"ל מ"מ יָכוֹל לְהִיּוֹת דְּכָאן עכ"פ שְׁם מְוֹקְצָה עָלֵיהֶם מִתְחִילָה וְהֵגַם שִׁי"ל שְׁזָה בְּאָמַת פְּנוּנַת הַתּוֹס' בְּתִירּוּצָם בַּמ"ש דְּהַתָּם שְׁאֲנֵי שְׁפָכָר פְּסַק דִּיחֻוּי שְׁלָה כּו' פִּי' וַא"כ שׁוּב גְּסַתְלֵק הַמְוֹקְצָה אֵלָא שְׁבָאֲנוּ לְאַסְוֵר מְצַד מִיגוּ דְּאִתְקַצְאֵי בַה"ש זֶה לִית לִי לַר"ש פְּלָל אַבְל הֵכָא לְעוּלָם הֵן דְּחֻזִּינֵן כּו' פִּי' דְּהֵכָא קָאֵי הַאִיבְעֵי' עַל עֵיקָר תַּחֲלַת דִּינֵן בְּעוּד שְׁהֵן דְּחֻזִּינֵן כּו' אַבְל בְּאָמַת (מְלַבַּד שַׁע"ז לֹא הִי שְׁיִיָּד כ"כ קוּשְׁי' וְתִי' שְׁזָה מְוֹשְׁפַל רַאשׁוֹן

הוא פנ"ל גם) אין לשונם מורה ע"כ פמוכו ובפרט מה הלשון שאומר ל'עולם הן דחויין כו' הל"ל דהכא אפתי הן דחויין כו' וכלשון רשב"א ע"ש וגם הרשב"א הגם שפתיב הלשון אפתי הן דחויין מ"מ מה דסיים וה"ל פכוס וקערה אין לו הבנה כ"כ אם נאמר דכאן איירי הפל נענין עיקר חלות שם מוקצה מתחילה.

מכ"ז הי' נראה יותר שהתוס' והרשב"א תופסי' דהפל מיירי פאן לענין ההמלכה לאכילה דזה שייך לענין מיגו דאתקצאי כו' פנ"ל וע"ז מקשו שפיר בפשיטות מ"ש בנר שפכה וכוונת התו' בתירוץ דהתם שאני שענין הדיחוי נענין ההקצאה שבעבורו נאסר הפל א' דהיינו דליקת הנר וממילא כשפכה שנסתלק הדבר שבעבורו חל עליו שם מוקצה נפסק ג"כ הדיחוי שפלה.

משא"כ ה"א ענין הדבר שבעבורו נעשה מוקצה נענין הדיחוי הם ב' דברים דהקצאתו היינו מה שדעתו לזריעה. והדיחוי בידיהם היינו מעשה הזריעה בארץ ולכן אף אחר ההמלכה בדעתו שזה נק' שנסתלק ענין שבעבורו נעשה מוקצה.

בל עדיין הדיחוי קיים כ"ז שמונחים בארץ. וזה מדויק בלשונם לעולם הן דחויין כ"ז שמונחים פ"ל לעולם גם אחר ההמלכה בדעתו.

מ"מ גם אז עדיין דחויין קיים כ"ז שמונחים פ"ל בארץ והיינו שפאן נופל השאלה שאנו דנין עליו אם להתירו הוא גם בהיות עדיין החיטים בארץ אם מותר לקבצם ולחטוט אחריהם משא"כ בנר שפכה אינו נופל השאלה לדון עליו כ"א אחר שפכה כו' וגם בדברי הרשב"א מ"ש בתירוץ דהכא אפתי קאי בדחוי.

יש לפרש ג"כ ע"ד ה"ל דר"ל גם אחר ההמלכה בדעתו אפתי קאי בדחויין שעדיין הם בארץ ע"ד ה"ל בתו'. והגם שמה דסיים ע"ז וה"ז פכוס וקערה עדיין אינו מדוקדק שאין לו שייכות וחיבור אל הקודם מ"מ הרי איה שיהי' הפ"ל במ"ש אפתי כו' גם לפי דרד' השני ה"ל ג"כ אין לו חיבור עם מ"ש וה"ל פכוס.

ועוד נוסף דז"ש וה"ל פכוס כו' מצד עצמו לא א"ש כ"כ דהתם לענין מיגו משא"כ פאן נוכל לומר עכ"פ שזה פמו' ב' טעמים וחיולוקי' דל"ד לנר שפכה כו' א' משום דשם פבר פכה ופאן השאלה אם לקבלה בעוד שדחויין קיים שמונחין בארץ כו' פנ"ל בפ"ל ד' התוס' ועוד דה"ל פכוס וקערה.

פ"ל דכאן עכ"פ בשעשה שזרעו הנה דעתו שיהיו זרועים וצומחי' כו' ולא שייך ע"ז אדם יושב ומצפה פדאמרינו בנר קטן שיושב ומצפה מתי תכבה נרו אלא ה"ז דומה לכוס וקערה דאינו מצפה כו' (ואח"ז כשהקשה הרשב"א להיפוך דאי דומה לכוס וקערה מאי קא מיבעי לי' ע"כ אסור פהתם.

ע"ז תירץ דאין ההיסח הדעת שאינו יושב ומצפה שוות. דככוס וקערה הוא מצד ההכרח איסור פיבוי משא"כ ה"א עם שאינו מצפה.

אבל זה רק מצד רצונו לא מצד הכרח איסור וז"ש דהתם א"א לטלטלה משא"כ ה"א אפטר כו'): (יב) אף מהיות שלפי"ז יהי' קשה על פסק השו"ע דאם ה"ל איירינן ה"א רק לענין אחר ההמלכה ושנא' שזה חשיבא פנסתלק גוף ההקצאה ורק לענין מיגו כו'

אבל מתחילה חל עליהם שם איסור גם לר"ש ונדאי שוב א"א לנו להתיר גם אחר ההמלכה ולפסוק בזה כר"ש שהרי לענן דין מיגו לא קיי"ל כר"ש ומאחר שלפי הג"ל מתבאר מגמרא ותוס' דלענן דין מיגו חמירא חזטים שזרעו יותר מנר שפכה עד דמיבעי לן אולי אף ר"ש דמתיר בנר מודה הקא דאסור וא"כ אנו דנקטינן בנר כר"י כ"ש הקא דאסור (וכבר נתבאר שזה רחוק לומר דכאן עדיף טפי משום שבידו היה לימלה גם בה"ש כו' ע"כ לא חשיב אימתקצאי בה"ש כו' דלמ"כ מהא דכופין את הסל כו' שיש לפקפק ולקמן ית' א"ה מה שיש לעיין ולהסתפק בזה אלא שלפי הג"ל הרי הא דחזינון שבגמרא תופסי' זה לחומרא נגד נר שפכה.

היינו לענן דין המיגו. א"כ ונדאי שוב דאין סברא שאנו לדידן נתפוס (מדעתנו) סברא הפוכה לדינא).

לכן נ"ל דאף אם לו יהא שפוננת התו' והרשב"א הוא ע"ד הג"ל היינו רק לומר משום דסתמא דמילתא הא דמיבעי לו בחזטים שזרעו אי מותר נדאי עכ"פ הוא גם לענן אם מותר לאוכלם וס"ל להתו' דזה חשיבא פנסתלק ההקצאה הג"ל ואין פאן כ"א מיגו ולכן שפיר הקשו מנר שפכה והפונה דנהי שנא' שדחני' בידיה מודה ר"ש דחשיבא מוקצא מ"מ למה נאסר האכילה הרי פיון שאוכלים כבר נמלה ונסתלק גוף ההקצאה.

ושוב ה"ז בנר שפכה כו' אבל מ"מ עיקר האיבעי' היא לענן גוף הדין אם יש בו משום מוקצא כלל וממילא לפי הצד הקל שגם בכה"ג דדחני' בידיה פליג ר"ש היינו שלא חל עליהם שום מוקצא כלל גם מתחילה וא"ש פסק השו"ע שפסק פן אף לפ"מ דלא קיי"ל כר"ש בדין המיגו כו' וכמ"ש המ"א וכו"ל שוב ראיתי שי"ל ג"כ דגם אי איירינן פאן הג"ל רק לענן גוף הדין אם חל עליהם שם מוקצא מתחילה א"ל מ"מ שיהי' ע"ז קושית התוס' ורשב"א מנר שפכה שהרי פאן בחזטים שזרעו אין פאן שום דבר איסור וקא מיבעי בהקצאה מן הדעת גרידא יודה ר"ש דאסור היכא שההקצאה הי' ע"י דחניה בידיה.

ע"ז הקשו מ"ש מנר שפכה דנהי שהאיסור שרכב עליו בה"ש חלה הלה לו ור"ש לית לי' מיגו דאימתקצאי כו' היינו רק לומר דלדידן אין הכרח דמשום דאסור בה"ש יהיה אסור כל השבת אבל הרי גם זולת זה עדיין יש לאסור מצד ההקצאה מן הדעת גרידא שהקצאו מתחיל ע"י דיחוי בידיהם וכדחזינון דכאן רצה לומר שיהי' נחשב מוקצא רק מצד הדיחוי מדעתו בידיהם כו'.

וע"ז תירצו דהתם גם ענן הדיחוי מדעתו לא היה מתחילה כ"א עד שתכבה וכדאמרין לעיל אדם יושב ומצפה כו' ע"כ פלשפכה כבר פסק הדיחוי (ושיהיה נאסר מצד המיגו. ודאי דר"ש לית לי' זה כו') אבל פאן הרי דחאם מתחילה עד שיצמחו ועדיין הדיחוי שדחאם מתחילה מדעתו קיים והשתא א"ש טובא מה דסיים ע"ז הרשב"א דה"ל פכוס וקערה כו'.

דכמו דחזינון התם גם אחר שפכה ונהרי נסתלק דבר האוסרה (ור"ש לית לי' המיגו כו') ועכ"ז אסורה רק מצד הדיחוי שדחאם מתחילה מדעתו ע"כ השבת שלא הי' יודע שתכבה ולא היה יושב ומצפה כו' וה"ז נק' שהדיחוי קיים עדיין כש"כ פאן שפשיט' שאפתי

הדיחוי קנינים כו' ולכן שוב הקשה ע"ז להיפוך דמקא דכוס וקערה מוכח שהדיחוי שאדם מדחה מדעתו בידים חשיבא מוקצה גם לר"ש.

פי אחר הפיבוי גם בכוס וקערה אין מקום לאסור לר"ש דלית לי' דין המיגו כו' ואין לנו לומר כ"א שאוסר מצד הדיחוי מדעתו גרידא שפינון שלא היה יודע שיכבה דחאה מדעתו ע"כ השבת ואף שפכה עפ"י סיבה עדיין הדיחוי קנינים וזה עצמו דיו להיות מוקצה גם מר"ש וא"כ גם כאן אף שאין כאן כלל שום דבר איסור והיה די בזה לבד שדחאם מדעתו בידים מתחילה כו' ועדיין הדיחוי קנינים כו'.

ומירץ דהתם הדיחוי חזק יותר מצד הכרח איסור פיבוי וא"א לטלטל כו' משא"כ הקא אפשר כו' ולפי הג"ל מוכח מד' (התוס' וביותר) הרשב"א דס"ל דהא דר"ל אוסר בכוס וקערה הוא רק מפני שהקצאה גרידא בני צרוף הסבא דמיגו כלל.

וכן שמעתי מזה דכיון שמתחילה בבה"ש היה הדיחוי וההקצאה לכל השבת אף שאח"ז בטל הדבר שגורם הקצאתו לא בטלה ההקצאה. ולפי"ז לכאורה ה"ל להפוסקים להביא זה דאף דפסקי' כר"י המחמיר גם בנר קטן מ"מ שם לא מטעם ההקצאה אמינון עלה שיהי שם נק' שפבר פסק הדיחוי וההקצאה.

כמ"ש תוס' נרשב"א פנ"ל אנה מפני מיגו דאיתקצאי בבה"ש מחמת איסור ממש. וה"ל להשמיענו ג"כ חומרא הג"ל דשמעתי מד' ר"ש דבכעין כוס וקערה יש די בדיחוי והקצאה גרידא לאסור גם זולת המיגו.

והגם שלכאורה אין נ"מ לדינא מזה שפינון שאין ההקצאה אוסרת כ"א פשפאה מהכרח איסור כו' א"כ בלא"ה ממילא יש כאן המיגו מ"מ לכאורה משפחת לה נ"מ לדינא ג"כ. פגון בנר גדול שפכה קודם בה"ש.

דמיגו ליפא וההקצאה לכאורה איפא. ונהי דוודאי אלו נודע לו הפיבוי קודם בה"ש נתבטלה ההקצאה ול"ד נכפה בשבת דאף שנודע לו אז לא נתבטלה ההקצאה פנ"ל משום דעכ"פ בבה"ש היתה ההקצאה לכל השבת כו' משא"כ הקא מ"מ אם לא נודע לו קודם בה"ש שפכה לכאורה לפי הג"ל יש לאסור אף לכאורה בכה"ג ה"ז פמוקצה שייבש ואין הבטלים מפירים דשרי.

מיהו י"ל דל"ד דהתם לא הי' הדיחוי בנזן שבת אלא עד שייבש ונהי נתייבש כו' אבל כאן דחזיתו הי' ע"כ השבת כו' אף הדין שבמ"א סי' רמ"ה סק"ג בשם ש"ג לכאורה דומה לכאן אבל צ"ע באמת מנ"ל דלפי הג"ל הי' נראה יותר לאסור ויש לחלק ג"כ דשם עכ"פ רואה שלא נטרף כו' גם י"ל דהתם עשוי להנטל ע"י עו"ג וקטן כמ"ש הב"י רס"י ש"י גבי מוכנים ע"ש.

אף בזה י"ל דלדין אף אם ננטל השמן ישאר הנר באיסורו מפני מיגו ממילא הקצה לכל השבת. והב"י איירי לר"ש ע"ש ולפ"ז בנד"ד י"ל שגם נר קטן שפכה קודם בה"ש יש לאסור לפי הג"ל וצ"ע לדינא (שוב ראיתי בעי' פזו בירושלמי פ' פירה כו' ויש לעיין שם): (יג) והנה לפי"ז דבעי' דר"ל הי' לענין עיקר חלות שם מוקצה כלל כו' עולה יפה הדמיון בתשובת ר' יוחנן שהשיב דאין מוקצה לר"ש אלא פעין שמון שבנר בשעה שהוא

דולק וְלֹא קָאָמַר אֱלָא גְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִים הֵגַם דְּוַנְדַאי מוֹדָה לְהָא דְרַבִּי דְבָסְמוּף דַּר"ש דְּלִית לִי מְוֹקְצָה דְּגְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִים כַּמ"ש הַתּוֹס' מְשׁוּם שְׂאִין זֶה דְּמִיּוֹן כ"כ.

דְּהֵתָם לַפּה"נ (לְכַאוּרָה) לֹא אֵינְרִי כ"א לְעַנְנֵן אַחַר שְׁנַתִּיבְשׁוּ בְּאַמְצַע שְׁבַת וְכַדְפִּי הָר"ן דְּלַעֲנֵן חִלּוֹת שֵׁם מְוֹקְצָה בְּכַנִּיסַת הַשְּׁבַת פְּשִׁיטָא וְלֹא צְרִיךְ לְמִימַר כָּלֵל דְּמַאֲחַר דְּלֹא חֲזִי כָּלֵל ה"ז פְּעֻצִים וְאַבְנִים וְכַדְפִּירֵשׁ"י (בְּבִינְיָה) וְלָכֵן נָקַט ר"י שְׁמֵן שְׁבַבְר כְּלוֹמַר דְּלִית לִי לַר"ש חִלּוֹת שֵׁם מְוֹקְצָה עַל דְּבַר הָרֵאוּי כ"א בְּכַעֲיִן שְׁמֵן שְׁבַבְר בְּשַׁעֲהַ שְׁדוּלְק (וּפִי' שְׁמֵן הַמְטַפֵּטֵף כּו' כַּמ"ש הַתּוֹ') שְׁהוֹקְצָה מְדַעַת הָאֵד מְחַמַּת מְצַנָּה מְשֵׁא"כ הַקְצָאָה גְרִינְדָא מְסִיבָה אַחֲרַת ל"ח מְוֹקְצָה לַר"ש.

(וְזֵהוּ שְׁפִירֵשׁ"י בַד"ה אֵין מְוֹקְצָה כּו' בְּדַבְרֵי הָרֵאוּי כּו' יֵשׁ לוֹמַר כְּוָנְתּוּ דְּלֹא אֲתִי לְאַפּוֹקִי גְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִין כּו') אָבֵל לַפ"ז פְּלֵא מְאֹד לְכַאוּרָה דְּבַרִּי הַתּוֹס' שְׁהַנִּיחוּ בַתְּמִי' קְיִימַת לְמָה לֹא נָקַט ר"י אֱלָא בְּגְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִין דְּדַמּוּ טְפִי כּו' וְהֵרִי לְפִי הַנ"ל ז"א.

(וְהֵגַם דִּי"ל גַּם בְּגְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִין בְּכַעֲיִן הַנ"ל גְּבִי כּוֹס וְקַעֲרָה דַּר"ש דְּלִית לִי דִין הַמִּיגוֹ. עֵיקַר הָאִיסוּר בְּגְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִי אַחַר שְׁנַתִּיבְשׁוּ אֵינוֹ כ"א מְצַד הַדִּיחוּי גְרִינְדָא שְׁהַקְצִיאָם מִתְחִילָה בְּבַה"ש עַל כָּל הַשְּׁבַת.

שְׁלֵא הִי יוֹדַע שְׁנַתִּיבְשׁוּ בְּשְׁבַת וְדַמִּי לְכוֹס וְקַעֲרָה. שְׁגַם כָּאֵן הַהַקְצָאָה חֲזָקָה מִפְּחַ דְּלֹא חֲזִי וְדוּמָה בְּזָה לְכוֹס שְׁהַהַקְצָאָה הֵיטָה חֲזָקָה מִפְּחַ אִיסוּר מְשֵׁא"כ בְּחִיטִים שְׁזַרְעֵן שְׁתַּלּוּי בְּבַחֲרֵתּוֹ כּו' וְכַנ"ל וְע"ז או' אֵין מְוֹקְצָה לַר"ש אֱלָא בְּגו"צ כּו'.

פִּי' בְּעֵיקַר דִּין חִלּוֹת שֵׁם מְוֹקְצָה לֹא חָשִׁיב לִי לַר"ש כ"א כְּשֶׁהַהַקְצָאָה הֵיטָה חֲזָקָה כּו' אָבֵל אַפְתִּי לֹא ה"ל לְהַחֲלִיט הַתְּמִי' כ"כ וְעַכ"פ מְצַד א' יֵשׁ לְחִיטִים שְׁזַרְעֵן דְּמִיּוֹן טְפִי לְשְׁמֵן שְׁבַבְר הֵינְנוּ בְּמָה שְׁבִשְׁנִיחָם גּוּף הַדִּיחוּי עֲדִינֵן קִיָּים בַּפ"מ.

מְשֵׁא"כ בְּגו"צ צְרִי גּוּף הַדִּיחוּי שְׁבַעֲבוּרוֹ הַקְצָם כְּבַר חֲלַף עֵבֵר דְּהֵינְנוּ מַה שְׁלֵא הִי חֲזִי וְהַשְׁתָּא חֲזִי. אֱלָא שְׁאֵנוּ אוֹסְרִי מְצַד שְׁפַחַת הַדִּיחוּי שְׁהִי בְּדַעַתּוֹ זֶה עֲדִינֵן קִיָּים כּו' וְאֵין זֶה בְּדַמִּיּוֹן א' כ"כ.

וּי"ל דְּלֵהֲכִי נָקַט שְׁמֵן שְׁבַבְר שְׁדוּמָה טְפִי בְּעַנְנֵן זֶה. וְל"ש לְהַקְשׁוֹת כ"כ בְּכַח וְלֵהֲנִיחַ בַּתְּמִי').

אִף הֵנָּה גַם דְּבַרִּי הַגְּמָרָא בְּבַעֲי' דַּר"ש בְּרַבִּי בְּפַצְעִילִי תְּמָרִי שְׁהַשִּׁיב אֵין מְוֹקְצָה לַר"ש אֱלָא גְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִים בְּלַבַּד לְכַאוּרָה ג"כ אֵינוֹ מוּבָן כָּלֵל הַדְּמִיּוֹן דְּבַעֲי' דְּפַצְעִילִי תְּמָרִי הֵינְנוּ לְעַנְנֵן לְאַוְכְלִים קוֹדֵם בִּישׁוּלָם כְּדַפְרִישׁ רַש"י וְגו"צ לַפּה"נ לְכַאוּרָה הֵינְנוּ רַק לְעַנְנֵן אַחַר שְׁיַתִּיבְשׁוּ וּבִיּוֹתֵר כִּי מַנ"ל לְרַש"י בְּאַמַּת דְּהַבְעֵי' הִיא לְעַנְנֵן קוֹדֵם בִּישׁוּלָם.

דִּילְמָא בְּאַמַּת בָּא רַק לְגַרְעַ פַּחֵם נָגַד גּו"צ בְּזָה שְׁיֵהִי נִיתְרִים כְּשִׁיתְבְּשְׁלוּ. שַׁכ"מ מְלִשׁוֹן הַתְּשׁוּבָה אֵין מְוֹקְצָה לַר"ש אֱלָא בְּגו"צ.

וּמַאֲחַר דְּהֵתָם אֵין עֵיקַר הַכְּוָנָה כ"א לְעַנְנֵן אַחַר שְׁיַתִּיבְשׁוּ דְּקוֹדֵם לְכּוֹן ה"ה כְּאַבְנִים כּו' סְתָמָא דְּמִילְתָא דְּבָא לְהַתִּיר פְּצַעִילִי ג"כ כְּדוּגְמָא זֹ. אֲמַנְם בְּאַמַּת מְדַבְרִי מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל רַסִּי ש"י לְמַדְנּוּ דַּס"ל שְׁעֵיקַר דִּין דְּגו"צ קָאִי (נ"כ) לְעַנְנֵן גּוּף חִלּוֹת שֵׁם מְוֹקְצָה

מתחילה והוא פי באמת מצינו בגמרא ופוסקי' בדין גו"צ ב' דינים א' הוא לענין אחר שיתניבשו וכמ"ש הר"ן פנ"ל ומטעם מיגו דאיתקצאי בה"ש וזה מבואר בשו"ע שם ס"ג.

ונלמד מדין מוקצה לח"ש דמדקא מיבעי לן במוקצה לח"ש (והיינו לענין אחר שיתניבשו אי אמרינן מיגו דאיתקצאי לח"ש כו' כדפירש"י בפ' א"צ שם). ממילא דהיכא דלא חזו בה"ש מוכח דפשיט' לן דאמרינן מיגו דאיתקצאי בה"ש וכדפירש"י שם בד"ה ואי דלא אהזו בה"ש כו' (ולכן סמכם השו"ע זל"ז כו').

והדין הב' הוא קודם שנתניבשו. היכא דאחזו ולא אחזו והוא המבואר בשו"ע שם ס"ה ומקורו מגמ' דביצה שם דמוקי לה לברייטא דהי' אוכל בתאנים כו' דקתני בה עד שיזמין מבע"י.

דע"כ לא מתוקמא אלא בכה"ג. והנה בשו"ע נזכר עוד קודם לזה בס"ב דין גו"צ בסתימות.

וניכר שם שזהו ענין מוקצה דגו"צ הנז' בפ' פירה ובכ"מ דמודה בי' רש"י ואינו מבואר כ"כ לאיזה נין קא מיירי שהרי ב' הענינים שיש בגו"צ חוזר ומזכירן להלן בס"ג וס"ה וכו"ל. ופשטות הענין הנה נראה לכאורה דאיירי בס"ב מדין המיגו ולענין אחר שיתניבשו שהרי סתם וכתב שהן מסריחות כו' שיודע שסריחו כו' סתמא דמלתא משמע דאיירי בדלא חזו פלל.

דאחזו ולא אחזו הוא מציאות רחוק וכה"ג ה"ל לפרש וממילא אי מיירי בדלא חזו פלל ע"כ לא איירי כ"א לענין אחר שיתניבשו ומדין המיגו. ועוד שדין אחזו ולא אחזו חזר וביאר היטב בס"ה.

משא"כ דין המיגו י"ל שלא חזר להזכירו בס"ג כ"א אגב גררא דמוקצה לח"ש ונדרך אגב ע"ש. ולא עוד אלא שלכאורה הי' משמע שדין אחזו ולא אחזו שבס"ה אינו תלוי דנקא בגו"צ.

אלא דבא להשמיענו שיש חילוק דין בין דבר שאינו ראוי כ"א ע"י הדחק. דאיכא דאכלי כו' תלוי בהזמנה ואם אינו ראוי פלל ל"מ הזמנה רק שלדוגמא בעלמ' נקט גו"צ.

דבהו יש במציאות ב' אופנים אלו. גם בגמרא בברייתא דהי' אוכל הנ"ל שממנה מקור דין דס"ה.

הרי מפורש סיים וכן אפה מוצא באפרסקין כו'. לפי"ז ממילא ע"כ עיקר דין מוקצה דגו"צ הנז' בכ"מ לומר דמודה בו ר"ש שיש בהם חידוש דין מחולק משארי דברים ושע"ז קאי בשו"ע בס"ב להורות לנו הוא הוא דין המיגו הנ"ל משא"כ הדין דס"ה אין מקום לקרותו מוקצה דגו"צ אחר שלפי הנ"ל הוא נוהג בכל הדברים אמנם באמת אאל"כ.

נדא שהרי עיקר הטעם שהבדילו גו"צ פירשו בו ב' דברים שיש בהם תרתי לגריעותא דיהוי בידים ולא חזי וכדמסיים גם השו"ע בס"ב ואם לענין המיגו הנ"ל לא הי' להזכיר כ"א דיהוי בידים משא"כ התנאי דלא חזי ל"ש פלל להזכיר שהרי בלא זה לא הי' מוקצה

כָּלֵל וְאֵינוֹ לֹא אֶתִיבֵנּוּ עֲלֵה לְעֵינֵי גּוֹף דִּין הַמְּוַקְצָה כ"א לְהוֹרוֹת שְׂבָהֶם גַּם אַחַר שְׁנִסְתַּלַּק גַּם הַקְּצָאָתָם וְנִשְׁאָרוּ בְּאִסּוּרֵם מִפְּנֵי הַמִּיגוּ.

וְלֹא הִי' נִצְרָף לְהַטִּיל תְּנַאי בְּדָבָר כ"א הָא דְדַחִינְהוּ בְּיָדִים וְגַם לֹא שִׁינְיָה לְהַטִּיל תְּנַאי דְּלֹא חֲזִי אַחַר דְּקוּשְׁטָא דְּמִילְתָא יֵשׁ לָנוּ דִּין הַמִּיגוּ גַּם בְּלֹא תְּנַאי זֶה וְכַגּוֹן בְּמִוֶּקְצָה מִחֲמַת אִסּוּר וְעִיָּקָר הַדָּבָר הִי' רְאוּי לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂהִיכָא שְׁחַל שְׁם מְוַקְצָה בַּה"ש מְאִיזָה סִיבָה שְׂהִיגְי' הֵן מִחֲמַת אִסּוּר הֵן מִחֲמַת דְּלֹא חֲזִי שׁוּב לֹא פָּגַע גַּם אַחַר שְׂבָטֵל הַטַּעַם וְהַסִּיבָה.

וְלְהַטִּיל תְּנַאי בְּזֶה הִיכָא דְדַחִינְהוּ בְּיָדִים: (י"ד) וְעוֹד שְׂבָאָמַת גַּם הַתְּנַאי דְדַחִינְהוּ בְּיָדִים לֹא פוּלִי עֲלָמָא מוּדוּ בִּי גַּם גְּבִי מְוַקְצָה מִחֲמַת אִסּוּר וְגַם הַב"י עֲצָמוּ פָּאן וּבְסִי' י"ח הִבִּיא דַּעַת הָרְזוּ"ה וְר"ן דְּלֹא בַעִי' וּכ"מ דַּעַת הַט"ז בְּסִי' שִׁי"ח וַא"כ לְדִידְהוּ צ"ע בְּאָמַת.

מ"ש מִחֲמַת אִסּוּר מִמִּחֲמַת דְּלֹא חֲזִי. (וְאֶדְרָבָה לְכַאוּרָה מְוַקְצָה מִצַּד דְּלֹא חֲזִי חֲמִיר טְפִי כו'): (טו) וְעוֹד אֲנִי אוֹמֵר שְׁגַם לְהַפּוֹסְקִים דַּס"ל גְּבִי מְוַקְצָה מִחֲמַת אִסּוּר דְּבַעִינֵן דַּחִי בְּיָדִים עֲדִינֵן י"ל דְּבַכָּאן בְּדָבָר דְּלֹא חֲזִי לֹא נִיבְעֵי דַחִינְי' בְּיָדִים לְעֵינֵן הַמִּיגוּ.

וְלֹא מִצַּד חוּמְרָא (לְבַד) שְׂיֵשׁ בְּמִגּוּ דַל"ח יוֹתֵר מִחֲמַת אִסּוּר אֲלֵא שִׁי"ל שְׁפֵן הַדִּין נוֹתֵן וְהָא דְּבַאָּמַת יֵשׁ לְהַבִּין בְּגוֹף הַסְּבָרָא דַס"ל לְהַנְהוּ פּוֹסְקִים דְּלֹא אֶמְרִינֵן מִיגוּ דְּאִיִּתְקַצְאִי בַּה"ש כ"א הִיכָא שְׂדַחִינְי' בְּיָדִים מִתְחַלְקָה: מָה הַסְּבָרָא יֵשׁ בְּזֶה וּמָה יוֹעִיל וְיוֹסִיף פֶּחַ הַדִּיחוּי בְּיָדִים דְּקוֹנְדֵם בַּה"ש.

לְאַחַר שְׁנִסְתַּלַּק עִיָּקָר עֵינֵן הַמְּוַקְצָה וְהָא נוֹדְאִי שְׂאִין לְלַמּוֹד פְּזוּת מְסַבְרַת הַגְּמָרָא גְּבִי חֲטִיטִים שְׂזַרְעוּן. דְּהֵתָם (לְפִי הַנְּ"ל) דְּאִיִּרִי לְעֵינֵן גּוֹף חֲלוּת שְׁם מְוַקְצָה מִצַּד הַקְּצָאָת דַּעַת הָאָדָם גְּרִידָא.

בְּזֶה שִׁינְיָה לּוֹמֵר דְּהַדִּיחוּי בְּיָדִים גּוֹרֵם חִיּוּק הַהַקְּצָאָה. וְשִׁי"ל דְּאֵף שַׁר"ש ל"ח לִי הַקְּצָאָת דַּעַת הָאָדָם (פְּמוֹ לְסַחֲוֹרָה וְכַה"ג שְׂבָסְפָק) בְּמַחְשָׁבָה גְּרִידָא שְׂהִיגְי' נְחֻשָׁב עִי"ז הִיִּסְחַ הַדַּעַת וְהַקְּצָאָה גְּמוּרָה מ"מ ע"י שְׂעוּשָׁה מַעֲשָׂה בְּיָדוֹ מִמֶּשׁ.

נִתְחַזַּק הַהַקְּצָאָה כּו' מִשָּׂא"כ בְּדָבָר שְׂגוּף הַהַקְּצָאָה כְּבָר אֲנוּ תוֹפְסִים לְהַקְּצָאָה גְּמוּרָה מְאִיזָה טַעַם שְׂהִיגְיָה (לְכָל מַר פְּדֵאִית לִיָּה) אֲלֵא שְׂבָאֲנוּ לְדוֹן עַל אַחַר סִילּוּק גּוֹף הַהַקְּצָאָה. אִם מ"מ לֹא נִסְתַּלַּק הָאִסּוּר מִפְּנֵי מִיגוּ דְּאִתְקַצְאִי בַּה"ש.

מָה יוֹסִיף תַּת פֶּחַ הַדִּיחוּי בְּיָדִים דְּמַעֲיָקְרָא לְעֵינֵן הַמְּשַׁכַּת הָאִסּוּר דַּאֲח"כ וְלֹא מִיבְעֵי' לְהַאוּמֵר (בְּסִי' רַע"ט) דְּאִין תְּנַאי מוֹעִיל לְהַתִּיר הִיכָא דְּאֶמְרִינֵן מִיגוּ הַנְּ"ל א"כ לְפַה"נ הַטַּעַם דַּא"א כָּלֵל לְחַלּוּק בַּה"ש מְכָל הַשְּׂבָת וְכַעֲיֵן חוּק.

וַא"ז מִטַּעַם גּוֹף הַהַקְּצָאָה מִהַדַּעַת כָּלֵל. שְׂהִרִי כְּבָר נִתְּנוּ דַּעַתוֹ וְהַתְּנָה בְּפִירוּשׁ כּו' אֲלֵא שְׂכָל חַל אִסּוּר בַּה"ש שׁוּב א"א שְׂיִפְקַע כּו' א"כ נוֹדְאִי גַּם אִם לֹא הִי' ע"י דִּיחוּי בְּיָדִים מָה בְּכָף.

אַחַר שִׁמ"מ הָרִי נֶאֱסַר בַּה"ש שׁוּב לֹא נִפְקַע אִסּוּרוֹ וְכַעֲיֵן דְּאֶמְרִינֵן גְּבִי עִירוּבִין אָף לְקוּלָא שְׂבַת הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה הוֹתֵרָה. עַש"ש ד"ע ב'.

כל שמונתר למקצת שבת כו' וכל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת כו' אלא אף להאומר דתנאי (בפירושו) מהני ולפי"ז לפה"נ גם האיסור דאסרינן אחר שנסתלק גוף ענין המוקצה מפת המיגו.

תלוי ונמשך ג"כ מפת ההקצאה דמעיקרא ולכן פשלא התנה אמרי' שבשעת בה"ש לא הי' יודע שנסתלק האיסור. וע"כ הקצה אז בבה"ש עכ"פ לכל השבת משא"כ פשהתנה שגם בבה"ש לא הקצה לכל השבת (ואף שלר"י לכאורה הא חזינו דגם בגר קטן דיושב ומצפה אוסר וא"כ ע"כ לכאו' דלאו מפת ההקצאה דמעיקרא אתי ע"ד הג"ל וכעין חוק.

מ"מ להאו' דמהני תנאי אף לדין דפסקי' כר"י בבה"ש ע"כ לכאורה דס"ל דהא דפליג ר"י בגר קטן חזינו דפליג על סברת ר"ש במ"ש דאדם יושב ומצפה. פ"י דס"ל דגם בגר קטן אין האדם נותן דעתו לזה ומקצה לגמרי כו' עמ"א שם ובסי' תקי"ח תי' בע"א ואינו מוכן כ"כ.

ועכ"פ איך שיהי' הרי ע"כ לדעה זו לפה"נ האיסור דאס"פ תלוי ונמשך ג"כ מההקצא' דמעיקרא) וא"כ הי' לפי"ז קצת סברא לומר שתלוי המיגו בחזק ההקצאה דמעיקרא דהיינו אם היתה ע"י דיהוי בידים כו' וע"ד הג"ל.

מ"מ אין בזה סברא גמורה ועכ"פ ל"ד לסברת הגמ' בהא דחטים שזרעו דבשלמא התם בלי הדיחוי בידים אנו או' שלא הסיח דעתו לגמרי כלל וע"י דיהוי בידים מחשבתו נפרת מתוך מעשיו ונתחזק' ההקצאה להחשיבה הסיח הדעת גמור משא"כ ה"א ונדאי ההקצאה היא הסיח הדעת גמור מפת האיסור (או דלא חזי כו') ולפי הג"ל חזינו שאנו חו' שבבה"ש עכ"פ הקצה דעתו ע"כ השבת.

מפת האיסור שלא היה יודע שנסתלק האיסור (או שלא היה נותן נבו לזה לפי הג"ל לר"י כו') וא"כ למה לנו שוב הדיחוי בידים (וג"ז סברא רחוקה שנא' שמתאחר שאחר שנסתלק האיסור כמו שנקבה הגר הרי לא נשאר האיסור לאסור כ"א מתורת ההקצאה גרידא.

נא' שאין ההקצאה חזקה כ"א ע"י ב' דברים דהיינו מפת האיסור (שלא היה דעתו על הכבי') וגם הדיחוי בידים שע"י צירוף ב' דברים אלו דוקא נחשב להקצאה גמורה דבאמת אין סברת הדיחוי בידים מהני כ"א לאמת ההקצאה ולברר מחשבתו אבל לא לחזקה כו') ואין להאריף בפרט שעכ"פ להפ"ו דל"מ תנאי נדאי (לכאו') אין מקום כלל להדיחוי בידים דוקא וכנ"ל (טז) אף באמת המעיין במקור דעה זו דס"ל גבי מוקצה מחמת איסור דבעי' דחי' בידים (שהביא המ"א סי' שי"ח סק"ד ב' המ"מ) ועיקרה הוא במלחמות פ"ק דחולין ופ"ב דביצה ורפ"ג ובחז"ר שם בחולין ובתוה"א סוף שע"ד נראה ששורש סברא זו נלקח מסברת הגמ' פ"ק דחולין שנו' שם ג"כ סברא זו פשרצה לומר ר"י דנרות היא דוחה דילמא ש"ה דהוא דחי לה בידים ונהיינו דשם כל הסוגי' סובב הולך על קוטב א' שרוצה אפ"י לומר דגם לר"י אין ראיה לאסור בהמה שנשחטה בשבת.

והיינו אף דנודאי ידוע דאית לי' לר"י מוקצה בכ"ד ס"ל לאפ"י דהיינו במוקצה שאדם מקצה מדעתו אבל לא במוקצה מחמת איסור. ועיקר הסברא בזה הוא דס"ל דדבר שהוא

מוכן ועומד בעצם לאכילה בחול אף ששבוא השבת קפיץ עליו איסור ממילא (כמו מחמת שחיטה וכה"ג) א"ז אלא פארי' דרכיב עלי' אבל לא הוקצה פלל מדעת האדם אף גם בשעה זו שעומד באיסור ולכן פשבא לומר ר"י דהכנה הוא דתנו מתתכין כו' דחה אבני מי דמי התם מעיקרא מוכן לאדם כו' הכא מעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לאדם.

פ"י דמצד האיסור לא ס"ל אבני' פלל שיש מקום לאסור אח"כ מפח מיגו דאתקצאי בה"ש מטעם הנ"ל דה"ז פארי' דרכיב עלי' ולא חל ע"ז שום מוקצה גם בבה"ש אלא בהא דמתתכין לא אסר ר"י אלא משום דס"ל דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים משא"כ הכא הפל קאי לאדם ולכן נמי אח"ז פשבא לומר ר"י דנרות היא ד"ח תחי' אימר דשמעת לי' לר"י במוקצה מחמת מיאוס כו' פ"י דמחמת מיאוס ודאי הוקצה מדעת האדם כו' אבל מחמת איסור לא הוקצה פלל כנ"ל.

וכן נמי הא שדחה אהא שמביא מר"י דנר שפכה דילמא ש"ה דהוא דחי לה בידיה הפוננה לומר שגם בזה לא אתי עלה ר"י מצד האיסור פכיוי גרידא דמצד זה לאחשיב מוקצה פלל גם בשעה שדולקת וכנ"ל.

אנא לפי שבשעה שהדליק הוא דחי לה כו' ועי"ז הקצה דעתו ממנה עכ"פ ואין הפוננה פלל מצד מעשה הידים דוקא אלא מצד דאיהו גורם האיסור ע"כ ונדאי הקצה דעתו עכ"פ בשעת ההדלקה דעי"ז ה"ה פלל מוקצה מן הדעת ע' בפוסקים הנ"ל וביותר בחי' ה"ר"ן שם פמבואר פן להדיח אלא שה"ר"ן עצמו ס"ל שכ"ז רק סברת אבני' ודיחוי' בעלמא אבל במסקנא לא קאי הכי.

אלא גם מצד איסור דממילא חשיבא הקצאה גמורה (וכהנך אמוראי דא' התם בשוחט לחולה שחלה בשבת אסור לבריא כו'. והרי"ף ורמב"ם ורשב"א ומ"מ ס"ל דמה שבמסקנא א' רב דימי סתמא הלכתא השוחט לחולה בשבת מותר לבריא כו' היינו גם בחנה בשבת נפלוג (גם) בהא אדרב.

ונשאר סברת אבני' הנ"ל להלכה וע' רשב"א שתי' בסברא זו הא דפ"ק דביצה (ד"ו ב'). קרינו לבהמה בשבת מוכן לאדם.

והוא תמוה לכאורה. אלא שלפי הנ"ל א"ש דמצד האיסור דשבת דרכיב עלה לא פקע שם מוכן ממנה פלל (גם בעודה בחי').

(נמצא עכ"פ מפל הנ"ל מוכן ומבואר דכל עיקר יסוד הסברא דדיחוי' בידיה שמהמציאו הפוסקים הנ"ל גבי מוקצה מחמת איסור אין לה מקום ולא שייכות פלל פאן במוקצה מצד דלא חזי דהתם לא מצרכינו לזה אלא משום דכ"ז דלא חל שם מוקצה פלל מצד האיסור גרידא רק מצד שהוא דחי לה אמרי' דזה הוא הקצאתו עכ"פ (ובקצאת בידיה דנקט הגמ' פ"ק דחולין והפוסקי' הנ"ל לאו דוקא ואינו דומה לדחי' בידיה שבכ"פ פירה גבי חיטים שזרעו דהתם הפוננה לחלק בין אלו לבין פל מוקצה מן הדעת דלית לי' לר"ש דבעי לומר דע"י מעשה ידיו דנוקא אולי מועיל לאמת ולחלק הקצאת דעתו והכא הפוננה לחלק בין מחמת איסור דממילא שאנו אומרים שלא הקצאו פלל מדעתו רק ארי' דאיסורא רכיב כו' ומוכן הוא לבין איסור שהוא גורם שפנה עכ"פ הרי הקצה דעתו ושוב

ענגן חונק ההקצאה ח"צ לרא' דונדאי חזקה היא מכח האיסור ואולי לכן יש שינוי לשון שבפ' פירה הלשון דחי בידים ובפ"ק דחולין הלשון דהוא דחי לה בידים.

והוא מפני שפחולין העיקר מצד שהוא דחי כו' ובלאה"נ אף בלשון א' אשפחן ב' ענינים חלוקו' כמו בטלטול מן הצד דפ' פירה (י"ג ב') שאין הענגן א' עם אותו לשון עצמו הנא בכ"ד וע' מלקמות שם).

וממילא ה"א במידי דלא חזי דתחילת חלות ההקצאה ננדאי ל"צ ראי' וחזוק כו' (ענין רשפ"א פ"ק דחולין דחשיב גם עצמו' וקליפין בהדי הני דחשיבי הקצאה מן הדעת גם לאבני ע"ש ד"ה אלא ר"י דכלים).

נדאי נראה דלכ"ע אין מקום להצריף לזה דחי בידים לענגן המיגו כו' ובזה אש"נ דהוי ק"ל לכאו' איף לא משתמיט שום א' מהפוסקי' דס"ל דבעי' דחי בידים גבי איסור להביא מהא דגו"צ ראיה ודוגמא לדבריהם אלא שמכ"ז משמע דבאמת הא דגו"צ לא איירי פלל בענגן המיגו.

וי"ל דבאמת במידי דלא חשיב לא בעי' פלל דחי בידים לענגן המיגו: (יז) ובזה אש"נ מה דהוי ק"ל מ"ש רש"י בפ' א"צ גבי מחנפר דהוי מוקצה משום דמדלא לקטינהו מאתמול אקטינהו והינינו ה"ז פדחני' בידים כמ"ש הב"י רס"י ש"י ולכאו' הרי סוף סוף אין פאן כ"א שב וא"ת ואיף ה"ז פדחני' במעשה ידיו כו' אלא שבאמת גם האומר דבעי' במוקצה מחמת איסור דחי בידים היינו רק לרא' והוכחה שהקצאם מדעתו ולא דונקא מעשה ידיו ולכן גם במחנפר די בהוכחה זו מדלא לקטינהו כו' (ואף שמ"ש רש"י דה"ז כגו"צ לא א"ש לפי"ז דגו"צ גם הוכחה לא בעי' לענגן המיגו וכמשי"ת עוד דענגן גו"צ לא איירי בענגן המיגו פלל אף גם בלא"ה נמי אין הדמיון עולה יפה דמחנפר מחמת איסור הוא משא"כ גו"צ.

ויותר ה"ל להביא מכוס וקערה כו' אלא ע"כ משום דניחא לי' לאתויי מפירות אפירות אף שאינם מטעם וענגן א') כמ"ש הפ"י שם ע"ש). והנה עם שכל הנ"ל מסברות חיצונות מ"מ נראה דגם ממקומו מוכרע גוף הדין דמוקצה מצד דלא חזי כגו"צ לא בעי' פלל דיהוי בידים לענגן המיגו שהרי בבעי' דפ' א"צ אי יש מוקצה לחצי שבת אמרי' ה"ד אי דאחזו בה"ש כו' אלא דאחזו ואידחו ונהדר אחזו כו' ופירש"י ורא"ש דאחזו בה"ש ואדחו בשבת שפלו עליהם גשמים ותפחו כו' ונהרי דיהוי דגשמים לאו בידי אדם הוא ומדקא מיבעי' לי' בחצי שבת מפלל דבכה"ג בבה"ש פשיטא דהוי מוקצה לכל השבת.

וכן מהא דבעי' למיפשט בעי' הנ"ל מבריייתא דושנין שאם נולד הוא ומומו עמו כו' דהא בכור מעיקרא הוי חזי אתנילד לי' אידחי כו' נהרי לידה בידי שמים היא נהגם שלכאורה פאן הוא מחמת איסור ולא דלא חזי ואיף יצדק זה להפוסקים דגבי מחמת איסור בעי' דיהוי בידים דונקא (והקא קיי"ל אף לא דמי איסור דגבי בכור שהוא איסור מצד עצמו ואף בחול ל"ח עד שיהי' בו מום).

משא"כ חולין דרק מצד איסור שחיטה בשבת ה"ז פארי' כו' ועוד זיל בתר טעמא. דעיקר הטעם בהאי דפשיטא לי' דבלא אחזו בה"ש אמרינו מיגו דאתקצאי בה"ש כו' פירש"י ו"ל דהיינו משום דבעי' הקנה מבעו"י פדכתיב ביום הששי והיינו כו' ונהרי גם בלא דיהוי

בְּיָדִים עַכ"פּ אֵין פֶּאן הַכְּנָה מִבְּעו"י כו' מִכָּל הַלֵּין נִרְאָה פֶּמֹנְכֶרַח דֶּאֱ"ל כֹּלֵל דְּעֵיקֶר עֲנִין מִןקֶצֶה דְּגֵרוּגֵרוֹת וְצִמּוּקִים שְׁפִירְשׁוּ בְּהֶם הַטַּעַם דְּאִיפֶא תִּרְתִּי לְרִיעוּתָא דִּיחֻי בְּיָדִים וּל"ח.

יְדַבֵּר הֵיכָא דְבַה"ש לֹא אֶחְזוּ כֹלֵל וּלְעֲנִין הַמִּיגוּ לְהֶאֱסֹר גַּם אַחַר שְׁיִתְיַבְּשׁוּ דְּבִזְהָ ל"ש לְתַלוֹת הַטַּעַם מִשׁוּם דִּיחֻי בְּיָדִים דְּוּנְקָא פִּנ"ל וְגַם ל"ש לְהַטִּיל תְּנַאי דְּלֹא חֲזִי דְבַל"ז אֵין מִןקֶצֶה כֹּלֵל גַּם מִתְחִילָה וּכְנֶתְבָּאָר לְעֵיל וְתוּ שְׁהֵרִי הַפְּוֹנָה בְּב' תְּנַאִים אֱלוּ מִשְׁמַע דְּאִתִּי לְאַפּוּקִי חִטִּים שְׁזַרְעוּן.

וּפְצָעִילִי תִּמְרֵי דְּבַהֲגִי לִיפֶא כ"א חֲדָא לְרִיעוּתָא הִיגְוּ דְּבַחֲטִים שְׁזַרְעוּן דִּיחֻי בְּיָדִים אִיפֶא אֶבְל חֲזִי וּפְצָעִילִי תִּמְרֵי לֹא חֲזוּ אֶבְל דִּיחֻי בְּיָדִים לִיפֶא וְאִי עֶסְקִי בְּגו"צ בְּדִלָא חֲזוּ כֹלֵל וּבְדִין מִיגוּ כו' א"כ דְּוּמִיָּא דְּהֵכִי בְּפְצָעִילִי אִי בְּדַל"ח כֹּלֵל אִיךְ שְׁיִיךְ אֶכִּילָה בְּדַל"ח כֹּלֵל גַּם אִי ל"ח כֹּלֵל וְנִדְאִי דְּאֶסִּירִי דַּה"ז כְּעֲצִים וְאֶבְנִים מְלַבֵּד שְׁכַבְרָתָא נְת' כִּי לִפ"ז מְנַלְן בְּאַמְתָּ דְּאִירִי בְּפְצָעִילִי לְעֲנִין קוּדָם שְׁיִתְבַּשְׁלוּ.

דִּי לְהַתִּירָם אַחַר שְׁיִתְבַּשְׁלוּ כו' דְּוּמִיָּא דְּאִירִינָן בְּגו"צ לִפִּי הַנְּ"ל לְכֹן נִרְאָה דְּמַחְמַת כֹּל הַנְּ"ל שְׁיִנָּה מוּח"ז רְבִינוּ ו"ל הַלְּשׁוֹן וְהָעֲנִין וּמִתּוֹכּוּ מִתְבָּאָר דַּס"ל דְּעֵיקֶר דִּין גו"צ דְּאִירִי בְּהֶן בִּשׁו"ע בַּס"ב מְדַא' בְּגִמְרָא דְּמוּדָה בְּהוּ ר"ש בְּדֶאֱחֲזוּ וְלֹא אֶחְזוּ עֶסְקִי'.

וְלֹא אִירִי כֹלֵל לְעֲנִין אַח"כ וּמִשׁוּם מִיגוּ. כ"א לְעֲנִין חִלוֹת עֲלֵיהֶם שֵׁם מִןקֶצֶה כְּשֵׁהֶם בְּאִנְפֹן זֶה וּבִזְהָ דְּוּנְקָא חֲלוּק דִּינָם מִשְׁאָר דְּבָרִים כִּי כֹל דְּבָר שֶׁהוּא בְּעֲנִין זֶה דְּאִיפֶא דְּאֶכְלִי כו' שְׁרִי (לְר"ש כו') רַק בְּגו"צ מַחְמַת שְׁדַחֲיָנְהוּ בְּיָדִים (מִמָּה שְׁהִיו רְאוּיָם בְּתַחֲיָלָה) וּכְשֶׁהֲעֵלְוּ לִיבְשׁוֹן דְּרַכָּם הוּא לְהַסְרִיחַ לְגַמְרֵי בְּתַחֲיָלָה וְאֶח"ז מִתְיַבְּשׁוּ מְעַט מְעַט וְאִזְ הֵן אֶחְזוּ וְלֹא אֶחְזוּ עַד שְׁמִתְיַבְּשׁוּ לְגַמְרֵי (וְזֶהוּ הַלְּשׁוֹן שְׁבִירוּשְׁלָמִי וְרַמְבַּ"ם וּש"פ שְׁמִסְרִיחִי בְּנִתִּים).

דְּבַנְתִּים מִשְׁמַע קוּדָם שְׁעָה זֹו שְׁאֲנוּ דְּנִין עֲלֵיהֶם כו') וְלְכֹן פִּינֹן שְׁהִי יוֹדַע בְּתַחֲיָלָה שְׁיִסְרִיחוּ (לְגַמְרֵי כו') הַסִּיחַ דְּעַתּוֹ מֵהֶם עַד שְׁיִהִיו רְאוּיָם לְגַמְרֵי (וְיִישׁ בְּזָה ב' סְבָרוֹת א' לִפִּי שְׁקוּדָם שְׁהֲעֵלְוּ הִיו רְאוּיָם וְהוּא דְּחֲאֵן וְגֵרְעָם כו' וְהֵב' וְהוּא הָעֵיקֶר מַחְמַת שְׁבַנְתִּים גְּסֶרְחִים לְגַמְרֵי ע"ד הַנְּ"ל בְּלִשׁוֹן הִירוּשְׁלָמִי ע"כ הוּאִיל וְאִינְדְּחוּ אִינְדְּחוּ מִדְּעַתּוֹ גַּם בְּעַת שְׁמִתְתַּקְנִים קֶצֶת דְּאִיפֶא דְּאֶכְלִי בְּכִינְצָא בְּהֶן כו' עַד שְׁיִתְיַבְּשׁוּ לְגַמְרֵי וּלִפִּי"ז י"ל דַּמ"ש בִּשׁו"ע שְׁהֶן מְסֶרְיָחוֹת כו' שְׁיִוֹדַע שְׁיִסְרִיחוּ כו' קֵאִי עַל בְּנִתִּים שְׁמִסְרִיחִים לְגַמְרֵי כו' וּכְלוּמֵר אֲשֶׁר ע"כ אֵינָם עוֹלִים מִדְּחִינְתָּן עַד שְׁיִתְיַבְּשׁוּ לְגַמְרֵי כו') מִשָּׂא"כ בְּפְצָעִילִי תִּמְרֵי דְּאִי דַּל"ח (פִּי דַּל"ח כ"כ אֶלָּא אִיפֶא דְּאֶכְלִי כו') מ"מ פִּינֹן דְּלִיפֶא דִּיחֻי בְּיָדִים ע"ד הַנְּ"ל הִיגְוּ שְׁאֵין בְּהֶם שְׁעָה שְׁיִהִיו גְּסֶרְחִים לְגַמְרֵי (וְגַם שְׁלֹא הִנָּה לְהֶם שְׁעָה רְאוּיָם יוֹתֵר גַּם קוּדָם לְכֹן כו' לִפִּי סְבָרָא א' הַנְּ"ל).

לְכֹן אִי דַּל"ח חֲפֹלִי הֵאִי וְאִיפֶא דְּלֹא אֶכְלִי לֹא חָל עֲלֵיהֶם שֵׁם מִןקֶצֶה מְפִנִי זֶה זֹוהִי עֵיקֶר עֲנִין תְּשׁוּ רַבִּי אֵין מִןקֶצֶה לְר"ש אֶלָּא בְּגו"צ פִּי דַּר"ש לִית לִי מִןקֶצֶה בְּגוּוֹנִי דְּפְצָעִילִי תִּמְרֵי דְּאֶחְזוּ וְלֹא אֶחְזוּ דְּאִיפֶא דְּאֶכְלִי כו' כ"א רַק בְּגו"צ דְּדִיחֻי בְּיָדִים מוּדָה דְּחִשְׁבָּא מִןקֶצֶה בְּכַה"ג וְע' פִּירִש"י וּשְׁט"מ שְׁלֵהִי בִּיעָה (מְבֹאָר פִּנ"ל) (וּמִפְּאֵן רֵאִי לְמָה שְׁנֶתְבָּאָר לְעֵיל דְּבְדָבָר דְּלֹא שְׁכִיחַ לְמִיכָל תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָּא דַּר"י וְר"ש וְנָת' לְעֵיל רֵאִי לְזֶה מִפִּירִש"י

פֶּרֶק נוּטֵל (דקמ"ב סע"ב) וּלְפִי הַנַּ"ל כָּאֵן מוֹכַח זֶה דְּמִדְקָא מִיבְעֵי פְּצַעִילִי תַּמְרֵי לר"ש
מֵהוּ מִשְׁמַע וְדַאי דְּלר"י פְּשִׁיטָא לִי דְּאֶסִּירִי וּמִיָּהוּ לְהַחֲלִיקִי שָׁם פ' נוּטֵל עַל רִש"י (עֵינֵן
רִשְׁבִּ"א שָׁם).

צ"ל דְּהָכָא שְׂאֵנִי דְּמִדְכְּנֶסֶן לְסָלִים מוֹכַח שְׂאֵין דְּעָתוֹ לְאֶוּכְלָם כֶּה מִשְׂאָ כ אֶנְמָצָא וְכֵה"ג
אֶה לְפִי"ז לֹא א"ש כ"כ מֵה דְּמִשְׁמַע דְּזָה לֹא נִק' דְּחִי אֶה לְמ"ש בְּסִמּוּף ע"ש). וּלְפִי"ז מֵה
שְׂפִירְשׁוּ רִש"י וְהַפּוֹסְקִים דְּבִגְרוּגְרוֹת וְצִמּוּקִים אִיכָּא תַּרְתֵּי דְּחִינִי בְּיָדִים וּל"ח.

פִּי ל"ח כֹּלֵי הָאֵי וְאִיכָּא דְּלֹא אֶכְלִי וְאֶתִי לְאֶפּוּקִי חֲטִים שְׂזַרְעֵן דְּחִזּוּ לְגַמְרֵי. (וְהֵ"ה נְמִי
שְׂאָר פִּירוֹת שְׂהַעֲלֵן לְיִבְשָׁן דְּמִשְׁמַע ג"כ דְּחִזּוּ לְגַמְרֵי וְצ"ע בְּמ"ש הַתּוֹ וְיִתְבָּאֵר אִי"ה
בְּסִמּוּף) וּבְדְחִינִי בְּיָדִים אֶתִי לְאֶפּוּקִי פְּצַעִילִי תַּמְרֵי כְּנ"ל (וּי"ל ג"כ דְּפִי לֹא חִזּוּ הִינְנוּ ל"ח
כֶּלֶל וְקֹאֵי עַל בְּנִתִּים כּו' כְּנ"ל וְהַתַּרְתֵּי הִינְנוּ דְּחִינִי בְּיָדִים).

פִּי מַעֲשֵׂה הַהַעֲלָאָה לְגַג. וּל"ח פִּי בְּנִתִּים וְהַכְּנֻנָה לְאֶפּוּקִי בְּזָה שְׂאָר פִּירוֹת לְפ"מ
דְּמִשְׁמַע מֵהַתּוֹ שְׂכַתְבִּי שְׂאֵינָם מְתַקְלָקִים כ"כ.

דְּמִשְׁמַע דְּקִצָּת מְתַקְלָקִים וּא"כ לְכַאוּרָה גַם בְּהֵם אִיכָּא הִנֵּי תַּרְתֵּי אֶלָּא הַהוֹסְפָה בְּגו"צ
הוּא מֵה דְּל"ח בְּנִתִּים כֶּלֶל וְע"כ מְסִיחַ דְּעָתוֹ לְגַמְרֵי כּו' כְּנ"ל אֶלָּא דְּלְפִי"ז אֵינּוּ מוֹכֵן לְמֵה
לִי כֶּלֶל הָא דְּחִינִי בְּיָדִים דְּבִזָּה לְבַד מֵה דְּל"ח בְּנִתִּים נְתַמְעֵט ג"כ פְּצַעִילִי תַּמְרֵי וְכֵש"כ
חֲטִים שְׂזַרְעֵם וְגַם שְׂאָר פִּירוֹת וּלְפִי הַלְשׁוֹן שְׂפִירְש"י סוּף בִּיצָה מִשְׁמַע דְּהַפְּל א' דְּכ"ז
נְכַלֵּל בְּעַנְיָן דִּיחֻוֵי בְּיָדִים שְׂמַדְחָה וּמַגְרַע אוֹתָם בְּיָדִים שְׂמַתְחִילָה הִיּוּ רְאוּיָ וְכִשְׂהַעֲלֵן
מְסִירִחִי לְגַמְרֵי ע"כ מְסִיחַ דְּעַת עַד שְׂהִיּוּ רְאוּיָ לְגַמְרֵי דְּוָקָא כּו' וּמ"מ אֵין הַעֲיָקֵר מַצַּד
שְׂקוּדָם לְכּוּ הִיּוּ רְאוּיָ לְגַמְרֵי דְּגַם בְּשְׂאָר פִּירוֹת מְסַתְמָא כֵּן הוּא דְּלֹא מְצִינּוּ שְׂחִילְקוּ
בִּינֵיהֶם בְּזָה אֶלָּא הַעֲיָקֵר מֵה שְׂמַסְרִיחִים בְּנִתִּים כּו' לְגַמְרֵי.

מִשְׂא"כ שְׂאָר פִּירוֹת אֵינָם מְתַקְלָקִים כ"כ כְּמ"ש הַתּוֹ וְאוּלַי יֵשׁ לְהַעֲמִיס גַם בְּכּוּנֻת
רִש"י בְּפֶרֶק פִּירָה בְּכַעֲיֵן זֶה דְּהַדִּיחֻוֵי בְּיָדִים הִינְנוּ מֵה שְׂנַגְרָעוּ מֵהַקּוּדָם וּל"ח הִינְנוּ דְּלֹא
חִזּוּ כֶּלֶל בְּנִתִּים כּו' וְהִינְנוּ דְּהָא דְּל"ח מוֹסִיף פֶּחַ הַדִּיחֻוֵי וְהַפְּל א' כּו' וּלְפִי"ז מְצִינּוּ בְּלִשׁוֹן
זֶה דְּחִינִי בְּיָדִים ג' גּוּנְיֵי א' גְּבִי חִיטִים שְׂזַרְעֵן הַכְּנֻנָה מַעֲשֵׂה יָדָיו.

ב' כָּאֵן בְּגו"צ הַכְּנֻנָה הַדִּיחֻוֵי וְהַגְרָעוֹן מְכֻמוּ שְׂהִי ג' דְּפ"ק דְּחֻלִין הַנַּ"ל שְׂפִירְשׁוּ גְרָמָא
דְּאָדָם וְכְנ"ל וְכְמִדְּוָמָה שְׂעַפִּי"ז נוֹכַל לְתַרְץ קִצָּת דְּבָרֵי הַמ"א בְּסִסִּי תְּקַצ"ה דְּמִשְׁמַע
דְּחִשִּׁיבָא לִי אִצְרָ בְּדְחִינִי בְּיָדִים וְהוּא תְּמוּהָ לְכַאוּרָה מְמ"ש רִש"י וְתוֹס' כָּאֵן (דְּמ"ה
סע"א) כְּדִמְתַּמִּי מוּח"ז רז"ל שָׁם וּי"ל דְּאֶקְצִינִי בְּיָדִים שְׂבַתּוֹ דְּבִיצָה שָׁם הַכְּנֻנָה מַצַּד
מַעֲשֵׂה דְּוָקָא דְּלְכּוּן בְּעִי מַעֲשֵׂה לְהַכְּנָה ג"כ וּמֵה גַם בְּאִצְרָ אִיכָּא שְׂהִרֵי בִּידֵי הַכְּנִיסָן.

מִשְׂא"כ בְּרִש"י וְתוֹס' דְּהָכָא הַכְּנֻנָה בְּכַעֲיֵן דִּיחֻוֵי דְּגְבִי גו"צ הַנַּ"ל. וְזֶה לִיכָּא בְּאִצְרָ שְׂלֵא
יְגַרְעוּ כֶּלֶל וְרַבִּינוּ ז"ל הַרְגִישׁ בְּזָה דְּזַש"ש וְאֵין לְחַלֵּק כּו' ע"ש אֶלָּא דְּק"ל דֹּא"כ גַם שְׂאָר
פִּירוֹת שְׂהַעֲלֵן לְגַג אֵין לְקִירוֹתָם דְּחִינִי בְּיָדִים אֶבֶל לְפִי הַנַּ"ל דְּשְׂאָר פִּירוֹת ג"כ מְתַקְלָקִים
קִצָּת עכ"פ עֲדִינֵן יֵשׁ לְקַנִּים חִילּוּק הַנַּ"ל) וְעֵינֵן תוֹס' בִּיצָה שָׁם וּדְל"ד ב' ד"ה אִיפְכָּא:
(יח) וְעוֹד רֵאִי דְּסִתָּם דִּין מְוָקְצָה דְּגו"צ אִיירֵי בְּדִאֲחִזּוּ וְלֹא אֲחִזּוּ וּמִמִּילָא הִינְנוּ בְּעַנְיָן
עֲיָקֵר חִלוֹת שָׁם מְוָקְצָה מִמְתַּנִּית' דְּעוֹמֵד אָדָם עַל הַמְוָקְצָה וּבִיצָה ל"ד) דְּפִירְשׁוּ רִש"י שָׁם
דְּגו"צ הֵם סִתָּם מְוָקְצָה.

והתם ע"כ בְּדִאֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ מִדְּמַהֲנֵי הַזְּמַנָּה וְכַדְפִּירֵשׁ רִשׁ"י שָׁם. (אך לפי"ז קִשָּׁה טוֹבָא מאי דפירש"י שם בפ"ק שם (ד"ד ע"א) דְּמַמְשָׁנָה זוּ שְׁמַעִי דר"א אית לי מְקַצָּה כר"י וכן מְצַאֲתִי בשעה"מ פ"ב מהל' יו"ט הוֹכִיחַ מִזֶּה דס"ל לרש"י דְּהָא דר"ש מוֹדָה בְּגו"צ הֵינּוּ בַדְל"ח כְּלָל בְּלִבָּד.

ועפ"ז הי' מְתִינֵיִשְׁב קצת מה שלא הביאו הרי"ף וְהַרְמְב"ם וְהָרַא"ש הָא דְאֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ בַּפ' א"צ די"ל דס"ל ג"כ דְּזָה אֲלִיבָא דר"י אֲלֵא ש"מ"מ צ"ע הרי הם פְּסָקוּ גְבִי יו"ט כר"י ועכ"פ הַשּׁו"ע שֶׁהִבִּיא זֶה גְבִי שְׁבֵת ע"כ לֹא ס"ל כֵּן אֲלֵא פְנ"ל וְלַעֲנִן קו' הַנְּ"ל עי' בס' ח' הַיּו"ט לְמוֹהַר"י ז"ל תִּירוֹץ אַחַר וְאַף לְדַבְרֵי הַשְּׁעָה"מ מְשַׁמַּע דִּי"ל דְּאִירֵי בְּעַת דל"ח וְלֹא לַעֲנִן הַמִּיגוֹ וי"ל דְּאִתִּי לְאֲשַׁמְעִינן אִיסוּר טְלֹטוּל אֲז אֶף שְׁעוֹמְדֵי לְהַתִּיבֵשׁ כו').

והנה לפי הַנְּ"ל הי' אֲפֹשֶׁר לומר לְכַאוּרָה דְכִינּוּ דְבָדִין הַמִּיגוֹ לֹא אִירֵי כְּלָל בְּמִקְצָה דְגו"צ (כ"א בְּעֵנִין הַנְּ"ל) א"כ נֹאמַר דְּבִאֲמַת לַעֲנִן הַמִּיגוֹ לֹא בְּעֵינֵן כְּלָל דְּחִינֵי בְּיָדִים כו' (לכ"ע) הִיא דְּהַקְצָאָה הִיא מְצַד דל"ח וּמְמִילָא אִין חִילוּק בֵּין גו"צ לְשַׁאֲר מְקַצָּה לַעֲנִן זֶה וְהִי נִרְאָה דְּמִשׁוּם זֶה סָתַם הַשּׁו"ע שָׁם ס' ש"י ב"ג וְלֹא פֶּרַט גו"צ כְּדַרְךָ וְשֶׁהִזְכִּיר ב"ב וס"ה.

דְּהָתָם בְּשִׁנְיָהֶם מִיָּרֵי בְּאֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ וְזֶה לֹא חֲשִׁיב מְקַצָּה כ"א בְּגו"צ דְּנֹקָא כְּמִשְׁנַת"ל (וְמָה שְׁחֹזֵר וְשָׁנָה דִּין זֶה ב"ה הוּא רַק לְהַשְׁמִיעֵנוּ דִּין דְּהַזְּמַנָּה). מִשְׁא"כ ב"ג לַעֲנִן הַמִּיגוֹ סָתַם כְּלָל דְּרַךְ כְּלָל דְּדָבָר שֶׁהִקְצָה ב"ה ש"כו' וְהֵינּוּ דְּכָל שֶׁהִקְצָה ב"ה ש"מֵאִיזָה טַעַם שְׂיָהֵי' (וְכוֹלֵל בְּזֶה בֵּין אֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ דְגו"צ דְּדַחֲנֵי' בְּיָדִים וּבֵין דְּבָר דְּלֹא אֲחֻזוֹ כְּלָל ב"ה ש"גִּם אִי לֹא דְּחִינֵי' בְּיָדִים) נֹאסֵר כֹּל הַיּוֹם וְכַמָּה שְׁנַת"ל דְּכֵן מוֹכַח לְכַאוּרָה מְסוּגָא דְּמִקְצָה לֹא חֲשִׁיב כו': יט) אֶף מוֹח"ז רַבִּינוּ ז"ל כְּתִב בְּהִדְיָא דְּגַם בְּמִקְצָה מְצַד דְּלֹא חֲזִי בְּעִי' דְּנֹקָא בְּכַעֲוֵן גו"צ דְּחִינֵי' בְּיָדִים אֶף לַעֲנִן דִּין הַמִּיגוֹ.

וּמ"מ הָרִי גַם אִיהוּ ז"ל ס"ל דְּהָא דְּאִין מְקַצָּה לר"ש אֲלֵא בְּגְרוּגְרוֹת וְצַמּוּקִים אִירֵי עַכ"פ גַּם בְּדִין דְּאֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ וְלַעֲנִן חִלוֹת שָׁם מְקַצָּה מִתְחִי' כְּמִבְּנֵי מְרִישׁ דְּבָרֵינוּ ז"ל וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁנ"ל דְּגַם לְדִידֵי' לֹא אִירִינָן כ"א בְּדִין הַנְּ"ל וְלֹא בְּדִין הַמִּיגוֹ וְהֵינּוּ שְׁגַם אִיהוּ ז"ל ס"ל דְּעֵנִן הַדִּיחוּי בְּיָדִים הַנְּזַפֵּר בְּגו"צ דְּנֹקָא עִם עֵנִן דִּיחוּי בְּיָדִים שֶׁהִזְכִּירוּ הַפּוֹסְקִים גְּבִי דִּין הַמִּיגוֹ בְּמִקְצָה מִחֲמַת אִיסוּר שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם ע"ד שְׁנַת"ל.

שְׁכֵן מִתְבָּאֵר מְדַבְּרֵינוּ ז"ל דְּב"ב גְּבִי אֲחֻזוֹ וְלֹא אֲחֻזוֹ עֵנִן הַדִּיחוּי בְּיָדִים הוּא מָה שְׁנִדְחוּ וְנִגְרָעוּ מִמָּה שְׁהָיוּ וּמְסַרִּיחוֹת בְּנִתִּים כו', מִשְׁא"כ ב"ד וְה' לַעֲנִן הַמִּיגוֹ מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵינוּ ז"ל שְׁפָנוֹת הַדִּיחוּי בְּיָדִים הוּא מָה שְׁהוּא ע"י גְּרַמַת הָאֲדָם וְכְמִשְׁנַת"ל שְׁמִקּוֹר דִּין זֶה הוּא מְדִיחוּי בְּיָדִים הַנְּז' בַּפ"ק דְּחֹלִין וְשָׁשׁ עֵיקַר הַמְּכַוֵּן בְּזֶה מִשׁוּם דְּבִלָּא זֶה אִין כָּאן הַקְצָאָה הַדְּעַת כְּלָל וְלִכֵּן נִמִּי ב"ב מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵינוּ ז"ל דְּאִין דִּין זֶה נוֹהֵג כ"א בְּגו"צ לְבַד מִשְׁא"כ ב"ה מְשַׁמַּע עַכ"פ דְּלֹא דְּנֹקָא בְּגו"צ אֲלֵא כְּלָל פְּנִיִל בְּתַחֲלָה.

רַק כְּשֶׁהִתְנָה תְּנֵאֵי שְׂיָהֵי' ע"י גְּרַמַת הָאֲדָם כ' כְּגוֹן גו"צ כו'. וְעַם שְׁפָרַט גו"צ (דְּאִירֵי בִי קוֹדֵם לְכֵן) הֵינּוּ לְפִי שְׁעַכ"פ גַּם בְּהֵם יֵשׁ גַּם עֵנִן הַדִּיחוּי הַנְּ"ל שֶׁהוּא גְּרַמַת הָאֲדָם אֲבָל אִין הַפְּנוּנָה שְׂיָהֵי' דְּנֹקָא עֵנִן הַדִּיחוּי בְּאִוְפֵן שֶׁהִזְכִּיר ב"ב שֶׁהוּא נוֹהֵג רַק בְּגו"צ וּמְמִילָא

עיקר ד' הגמ' דאין מוקצה לר"ש אלא בגו"צ דמשמע רק בגו"צ דוקא אינו מדבר כ"א בדין אחרון ולא אחרון הב"ל.

אלא שא"כ יש לעיין מנ"ל דבדין המיגו ליבעי דיהוי בידים כלל במוקצה דלא חזי מאחר דבהא דאין מוקצה לר"ש אלא בגו"צ לא איירי בהא כלל ובזה אפשר לומר דס"ל שנה נלמד ממוקצה מחמת איסור דקיי"ל פהפוסקי' דבעי' דיהוי בידים שמקורו בפ"ק דחולין ולא ס"ל החילוק דהתם בל"ז נק' מוכן ממש רק ארי' דאיסורא דרביעא עלי' כו' משא"כ במוקצה דלא חשיבי כו' אלא ס"ל דגם במוקצה מצד דל"ח אילולי דאיהו גרם לה אין ראי' שהקצה ד"ז מדעתו כלל עם שודאי אינו נותן דעתו ע"ז אבל ג"כ לא נתן דעתו להקצותו כו' ולכן פשהדר ואחזי בשבת לא אמרינו בזה מיגו דאתקצאי בה"ש כו' כ"א דוקא היכא דאיהו גרם הוא דל"ח אז אמרי' שהקצה לד"ז בה"ש כו' (אלא דלמ"כ בזה"ר בחולין דחשיבעצמות וקליפין בדברים שהוקצו מדעת האדם כו' פנ"ל) ואולי לכן הקדים מוח"ז רבינו ז"ל דין המיגו במוקצה מחמת איסור שלא ה"ל להביא פאן דלא שייך פאן ולא נזכר כלל בשו"ע פאן ולא עוד אלא שהקדימו וגם הפסיק בין הפרקים דבתחילה ובסוף איירי הפל בגו"צ אלא משום דס"ל שדין זה נלמד גבי מוקצה דל"ח מדין מוקצה מחמת איסור כו' אלא שאפתי קשה שפבר נתבאר דמסוגיא דמוקצה לח"ש משמע בהדיא דגבי גו"צ וכה"ג דל"ח אמרי' המיגו גם בלא דיהוי בידים וכמו גשמי' כו' וכן לידת הבכור כו' וכלל הב"ל אף צ"ל דס"ל לרבינו ז"ל דכל אותה הסוגיא ע"כ אתי אליבא דר"י והוא דבאמת לפי מה שנת"ל דהא דאין מוקצה לר"ש אלא בגו"צ לא איירי כלל בדין המיגו.

י"ל ג"כ לאידך גיסא (בהיפוף מהב"ל) דבזה יקול ר"ש לגמרי דאף בגו"צ דדחיי' בידים פשנתייבשו בשבת מותרים ולא ס"ל כלל בכה"ג המיגו כו' וכן בדין דבאמת לפה"נ אין זה דומה לכוס וקערה שהרי עומדים הם להתייבש וי"ל הסבא דיושב ומצפה כו' ולא גרע עכ"פ מסופה רעועה דפ' המביא דגם שם עכ"פ לא ברור שתפול בשבת וכמו נר כו') ועכ"ז אמרי' לר"ש דיושב ומצפה כו' ה"ה הקא וא"כ ע"כ האיבעי' דמוקצה לח"ש וכל הסוגיא דשם הב"ל אליבא דר"י וזהו שפירש"י שם ד"ה ואי דלא אחרון כו' ומאן דאית לי' מוקצה הקנה מבעו"י בעי' כו' ולכאורה הרי פאן איירינו בגו"צ שמבואר בכ"ד דגם ר"ש אית לי' ולפי הב"ל א"ש שדין המיגו לית לי' לר"ש כלל גם בגו"צ.

(ואש"נ מאי דמבואר בכ"ד מסתימות ובכלל דר"ש לית לי' מיגו דאתקצאי וע' תוס' שבת מ"ג א' ד"ה בעודן וכ"ד). אלא שלפי"ז באמת צ"ע מנלן דלא נפסוק בזה כר"ש דהא כלל פנילנין דבכל השבת ה' כר"ש בר ממוקצה מח"א כו' משמע דרק במחמת איסור אבל במחמת דלא חזי משמע דהלכה כר"ש (וכ"ש נמי הוא מהא דחזינן דלא פסקי' כר"י גם במחמת איסור כ"א בדחיי' בידים והיינו דאמרי' אין בכלל אלא מה שבפרט שפרט נר שהדליקו כו' כ"ש במוקצה דלא חזי שאין לכולו בהא דאמרי' בר ממוקצה מחמת איסור כו') וצ"ל שמ"מ ס"ל לרבינו ז"ל דענין מוקצה מחמת איסור דפסקי' כר"י היינו הך דינא שנאמר מיגו דאתקצאי (דלכאורה באמת ענין מוקצה מחמת איסור וענין מינו דאתקצאי ענין א' הוא כו' ויתבאר א"ה) ולכן אף שעיקר סוגיא דמוקצה לח"ש אליבא דר"י איתמר ואיהו ס"ל דגם היכא דליבא דיהוי בידים אמרי' מיגו

(למסקנא דפ"ק דחולין לכ"ע ע"י מלחמות שם) ולכן שייך למיבצי במוקצה לח"ש דאידידי ע"י גשמי דממילא כו' ולכן נמי בעי למיפשט מבכור דאידידי ממילא כו' מ"מ אנו לדין אף דבקה לא קיי"ל כר"י מ"מ עיקר דין זה דמוקצה לח"ש וכן באיתקצאי לבה"ש מחמת דלא חזי נוהג הפל לדין לענן היכא דדחני' בינדים (וכמו במחמת איסור ולפי שהפל נלמד ממחמת איסור הקדימו מוח"ז רבינו ז"ל וכו"ל).

(ובגוף דין זה אי הפל מודים לרבינו ז"ל או שבמוקצה דלא חזי לא אמרי' פלל המיגו שלא נכלל בהא דאמרינו בר ממוקצה מחמת איסור דהלכה כר"י כו' וכו"ל או להיפוך דבזה אף אי לא דחי בינדים אמרינו המיגו כו' פנ"ל יש לעיין במקומות אחרים בכ"ד ואכמ"ל בזה (וי"ל ע' בירושלמי ביצה ר"פ המביא): (כ) ולכאורה היה משמע דס"ל דהא דאין מוקצה לר"ש אלא בגרוגרות וצמוקים כולל ב' הענינים היינו אהזו ולא אהזו לענן חלות המוקצה מתחילה וגם בדלא חזי פלל ולענן המיגו והיינו שבשניהם בעי דוקא דחני' בינדים (ודלא פנ"ל).

ולתקן עיקר הקו' החזקה מה שפסוגי' דמוקצה לח"ש לכאורה משמע בהדי' בגמרא שגם בדחני' בידי שמים כמו גשמים ולידת בכור נוהג דין המיגו (ולענן בה"ש עכ"פ) י"ל דגבי גרוגרות וצמוקים פיון שמתחילה הרי דחאם בינדים אף שנתניבשו פשחזר ונפל עליהם גשמים חוזר וניעור הדחוי בינדים דמעיקרא ומה דבעי לפשוט מברייתא דושיון דגבי בכור י"ל דכינון דהא דושיון היינו גם אליבא דר"י ולדידי' באמת אף בלא דחני' בינדים נוהג דין המיגו (למסקנא דרב בפ"ק דחולין לכ"ע ע"י מלחמות שם) וממילא אלו היה נוהג דין המיגו גם בח"ש הי' שייך זה לר"י גם בלא דחני' בינדים וא"כ איך שוין שזה מן המוכן.

הרי לר"י עכ"פ ראוי לאסור אף מהיות כ"ז דחוק (מה גם דהיה דושיון קאי אפלוגתא דר"ש ור"י הנשיא דברייתא לא אר"י ור"ש דמתני' ור"י הנשיא היינו רבי יש ס' בפ' פירה ובסוף ביצה דס"ל כר"ש) וגם עדיין יהיה נשאר לפי"ז שארי הדקדוקי' שנת"ל לכן נ"ל יותר דגם לרבינו ז"ל לא איירי הא דאין מוקצה לר"ש אלא בגו"צ כ"א בדאחזו ולא אחזו וכו"ל אף לא פנ"ל שלענן המיגו בדל"ח פלל ל"ב דחוי בינדים אלא להיפוך דדין המיגו לית לי' לר"ש פלל אף בגו"צ דדחני' בינדים והטעם י"ל דזה ל"ד לכוס וקערה אלא לנר דיושב ומצפה כו' וגם פאן הרי עומדים הם להתניבש וממילא ודאי לא היה ברור עכ"פ שלא יתניבשו בשבת.

(ובפרט כדחזינו שבאמת נתניבשו כו') ולא גרע מסופה רעועה דפ' המביא דגם שם ונדאי לא היה ברור שתפול בשבת (כמו בגר כו') ומ"מ אמרי' לר"ש דיושב ומצפה כו' וה"ה הקא (מלבד שעדיין לא בריר' כ"כ אם מודה ר"ש במוקצה דל"ח לענן המיגו גם היכא דאינו יושב ומצפה).

וגם בדחני' בינדים דאולי דוקא בכוס וקערה דדחני' וההקצאה היתה חזקה ביותר מפת איסור ממש (בשעה שדולקת) משא"כ מצד דל"ח עכ"פ אין איסור כו' ולא מצינו בהדי' עכ"פ דמודה בהא וצ"ע בזה אבל עכ"פ בגו"צ נראה סברא טובה לומר דבזה שייך יושב ומצפה ודומה עכ"פ לסופה רעועה דלית לי' לר"ש המיגו בכה"ג וכו"ל) ולפי"ז ממילא ע"כ בעי דמוקצה לח"ש וכל הסוגי' שם קאי הפל אליבא דר"י וזהו שפרש"י שם ד"ה

ואי דלא אָחזוּ כו' ומאן דאית לי' מוקצה הַכְּנָה מבעו"י בְּעֵי כו' וְלִכְאוּרָה הָרִי פֶּאן דְּאִירִינן בגו"צ גַּם ר"ש אֵית לי' אֶלָּא דְּבִאָמַת לְעֵנִין הַמִּיגוּ לִית לי' לר"ש גַּם בגו"צ וְהָתָם, ע"כ הִפֵּל אֶלִּיבָא דר"י (ואש"נ מה שֶׁנֶּזְכָּר בַּכ"ד בְּסִתִּימוֹת וּבְכִלְלֵי דר"ש לִית לי' מִיגוּ דְּאִיתְקַצְאֵי ע' תוּס' שְׁבַת דמ"ג וכ"ד) וְלָכֵן מִמִּילָא א"ש מאי דְּמִשְׁמַע הָתָם דְּאִין חִילוּק בְּזָה אֵי דְּחִינֵי בְּיָדִים אוּ לָא דלר"י וְנִדְאֵי דְּאִין חִילוּק (לְמִסְקָנָא דְּחֻלְיִין וְכַנ"ל): (כא) ומ"מ אָנּוּ לְדִידֵן עִם שְׁקִינֵי ל' כר"י בְּדִין מִיגוּ דְּאִיתְקַצְאֵי וְאֶשְׁר ע"כ שְׁיִיכָא כָּל הַסְּוֹגָא הַנ"ל גַּם לְהִלְכָה לְדִידֵן וְלָכֵן הוּבָא כ"ז בְּב"י וְשׁו"ע.

עכ"ז ס"ל לרז"ל דְּכִינּוּן דְּזָה קִינֵי ל' בְּהָא כר"י הָרִי נִלְקַח מִהָא דפ' מש"ה דְּבִבְלָה הַשְׁבַּת קִינֵי ל' כר"ש בְּר' מִמּוֹקְצָה מִחֻמַּת אִיסוּר כו' ומאי גִּיהוּ גַר שְׁהִדְלִיקוּ כו'. וְהָרִי הָתָם קִינֵי ל' כְּהַפּוֹסְקִים דס"ל דְּהָאֵי דְּנִקֵּט הָתָם וּמַאי גִּיהוּ גַר שְׁהִדְלִיקוּ כו' הוּא בְּדוֹקָא בְּכַעֲיִן זָה דְּדַחֲנֵי בְּיָדִים מִמִּילָא גַּם פֶּאן אִין לָנוּ לְתַפְנוּס דִּינָיִם אֵלּוּ דפ' א"צ לְהִלְכָה כ"א הֵיכָא שְׁדַחֲנֵי בְּיָדִים.

וְלָכֵן הַפְּסִיק מוּח"ז רז"ל בֵּין הַפְּרָקִים וְהִבִּיא (בְּאַמְצָע) דִּין הַמִּיגוּ דְּגַבֵּי מוֹקְצָה מִחֻמַּת אִיסוּר. דְּלָא שְׁיִיף הָבָא וְלָא הוּבָא בְּשׁו"ע פֶּאן אֶלָּא שְׁבַכְיָנוּן הַקָּדִים זָה לְדִין הַמִּיגוּ דְּגַבֵּי גְרוּגְרוֹת וְצִמּוּקִים שְׁנִזְכָּר פֶּאן בְּשׁו"ע ס"ג.

לְפִי שְׁמִזָּה מוֹכַח שְׁגַם פֶּאן בְּעֵי דְּחִינֵי בְּיָדִים דְּנָקָא (עִם דלמ"כ קָצַת מְסִתִּימוֹת לְשׁוֹן הַשׁו"ע פנ"ל וְכַדְמִשְׁמַע שְׁתוּפָס בְּעַל ח"א פָּלַל ס"ה ד"ו ע"ש דְּכִלְלָא נִקֵּט וְאִתִּי וְכִינֵי ל' פָּלַל ג' כָּל דְּבָר שֶׁהִי מוֹקְצָה בַּה"ש כו' אֶלָּא שְׁזָה סוּתֵר ד"ע בַּסִּס"ג שְׁם שְׁמִבְּוֹאֵר שְׁתוּפָס הָא דְּמוֹקְצָה דגו"צ דְּדַחֲנֵי בְּיָדִים לְעֵנִין הַמִּיגוּ) וְלָכֵן נָמִי בַּס"ז גַּבֵּי מוֹקְצָה לַח"ש כ' מוּח"ז רז"ל בֵּין שְׁנִתְקַלְקַל מֵאֵלִיּוּ וּבֵין שְׁנִדְחָה בִּיד"א כו' פְּנוּנְתוּ שְׁעַם שְׁבַגְמ' וְרַש"י אִיתְמַר זָה בְּנִתְקַלְקַל ע"י גְּשָׁמִים וְזָה נִק' מֵאֵלִיּוּ כו' (דְּלָא פנ"ל) עכ"ז לְדִידֵן שְׁיִיף זָה לְעֵנִין הֵיכָא דְּדַחֲנֵי בִּיד"א (וְאֵלּוּ הִי ע"י גְּשָׁמִים נִק' בִּיד"א מִטַּעַם שְׁנֵת"ל וְנִדְאֵי לָא הִי עוֹזֵב מוּח"ז רז"ל לְהַסְבִּיר לָנוּ עֵנִין זָה ע"ד פִּירַש"י וְהָרִא"ש שְׁנִדְחָתוּ לְפָרַשׁ זָה מִשׁוּמְדַבְּל"ז רַחוּק הַמְּצִיאוֹת כו' אֶלָּא דְּלִידֵן א"א ומ"מ נ"מ לָנוּ הֵיכָא דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ דְּדַחֲנֵי בְּיָדִים): סִימָן כֵּא (לְסִימָן שִׁי"ט) ע"ד דְּבִדָּק לָן מַר בְּמָה שְׁמוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּסִידוּר בְּהִלְכוֹת שְׁבַת בְּדִין א' (במ"ש ה"ז נִק' בּוֹרֵר אֶנְקֵל כו').

הוּא נִגְדָּה כָּל דְּבָרֵי הַמ"א סִי שִׁי"ט סִקְט"ו. שְׁפָנוּתֵי סְתָם מוּח"ז רַבִּינוּ בְּשׁוֹלְחָנוּ שְׁם סִי"ח וִי"ט וְגַם בְּדִין הַד' שְׁהוּא נִגְדָּה דְּבָרֵי הַמ"א סִי שִׁי"ח סִק"מ שְׁפָנוּתֵי סְתָם מוּח"ז רַבִּינוּ שְׁם סִי"ח הִנֵּה אִם עֵיקַר קְפִידָתוֹ הִי מַה שְׁבִסִּידוּר סוּתֵר לְמָה שְׁקָבַע בְּסִתִּימוֹת בְּשׁו"ע (יֹתֵר) ה"ל לְהַקְשׁוֹת נָמִי בְּגוֹף דִּין הָא' בַּמ"ש שְׁלָא לְסִמְנָה כו' וְהָרִי בְּשׁו"ע סִי שִׁי"ט סִכ"ד סְתָם כְּדָבָרֵי הַט"ז בְּשִׁגְמָה שְׁלִכְאוּרָה לָא נִמְצָא חוּלְק ע"ז בְּהִדְיָא זוּלַת לַפ"מ שְׁפִי הַפ"מ דְּבָרֵי הַמ"א ע"ש) וְאִם מְפָנֵי שְׁבִסִּידוּר י"ל שְׁהִתְמִיר טְפִי לְמַעֲשֵׂה וְלָא לְהִיפּוּף הָרִי בְּדִין הַד' הוּא ג"כ חוּמְרָא (וְגַם בְּדִין הָא' כְּבָר אִמְרַתִּי נוּ שִׁי"ל שְׁזָה א"א בְּמִצִּיאוֹת שְׁיִשְׁפּוּף הַזְּבוּב וְלָא יִצָּא ג"כ מִטַּעַם מִהַמְשַׁקָּה וּכְבָר יֵשׁ בְּזָה גַּם כֵּן הִתֵּר הַט"ז כו' וּבְדָבָרֵי הַמ"א אִין הִתְרַחַח כ"כ שְׁחוּלְק ע"ז שְׁיֵשׁ לְפָרְשׁוֹ ג"כ ע"ד פִּי הַמָּה"ש דְּלָא כַּפ"מ.

וע"כ הֵכִי ס"ל לְמוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל. וְשַׁע"כ נִתְחַפֵּם לְהוֹסִיף תִּיבַת פְּלוּז בְּסִי"ט כו' דַּל"כ ה"ז סוּתֵר לְמָה שְׁסָתֵם בַּסִּכ"ד כַּהֲט"ז.

אָלאַ שְׁבִסִידוֹר ס"ל שְׁהוּא דְבָר בַּא"א (כְּמַעֲט) וְכַנ"ל וּבְשׁו"ע נְדַחַק הַרְבֵּה שְׁלֵא לְדַחַת ד' הַמ"א כִּידוּעַ וְגַם בְּסִידוֹר לֹא נִזְכָּר זֶה בְּפִירוּשׁ לְהִיתָר גְּבִי שְׁנֵי. בְּשֵׁנִים שְׁנֵי הַמ"א כְּתִב הִיתָר בְּדִרְךָ אֶפְשָׁר מִצַּד שְׁלִחוֹדִי קָאִי כּו' פִּלְלוּ שֶׁל דְבָר פִּיֵּשׁ לּוֹמֵר שְׁנֵי בְּדִין הַא' הוּא חוֹמֶר בְּלִבְד וְהַלְשׁוֹן שְׁפָתָה ה"ז נִק' בּוֹרֵר אֲנִי כּו' י"ל דְּהִינּוּ שַׁעֲכ"פ י"ל כֹּן וְנוֹסֵף סְבָרָא לְהִיתָר עַל סְבָרַת הַט"ז כּו' וְהוּא דְחַסֵּק) וְאִין לְהַאֲרִיךְ שְׁפָבֵר שְׁמַעְתִּי מְמַנּוּ שְׁמַה שְׁלֵא הַקְפִּיד בַּמ"ש שְׁלֵא לְסַמְנֵה כּו'.

הוּא מְפַנֵּי שְׁדַבְרֵי הַט"ז אִין לְהֵם רַאִי וְהַכְרַח וְנִיחָא לִי לּוֹמֵר שְׁחִזֵּר בּוּ מוֹח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּסִידוֹר וּמִינָהּ שְׁעִיקָר קְפִידָתוֹ הִי רַק מִצַּד דַּס"ל נִכְתָּר שְׁדַבְרֵי הַמ"א בְּשֵׁנֵי הַדִּינִים הֵם דְבָרִים מְוַכְרְחִים מִצַּע עַד שֵׁא"א לְחַלּוֹק עֲלֵיהֶם וְא"כ ה"ל לְכַבּוֹד תּוֹרָתוֹ לְפָרֵשׁ דְבָרֵי לְמָה מְוַכְרְחִים כ"כ.

(וּבְפָרֵט בְּדִין הַז' שְׁהַלְבוּשׁ וְהַט"ז חוֹלְקֵי בְּפִירוּשׁ). אָמְנָם לַפַּעַנ"ד ל"ש לְהַקְשׁוֹת כ"כ בְּכָל כַּה"ג שְׁיָדוּעַ שַׁבְשׁו"ע נְדַחַק הַרְבֵּה שְׁלֵא לְדַחַת כָּל דְבָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים ז"ל.

וּבְפָרֵט דְבָרֵי הַמ"א) מִשֵּׁא"כ בְּסוֹף יָמָיו שְׁהוֹסִיף חֲכָמָה הַעֲמִיד ע"ד רַק לְחַלּוֹק עֲלֵיהֶם אִפְי' לְהַקְלֵל בְּכָל מַה שֶׁל"נ לִי. (וְכִידוּעַ שְׁפִירוּשׁ שְׁמַעוּ מְמַנּוּ ז"ל שְׁחִזֵּר בּוּ בְּמָה שְׁנֵי נִאֲמָנוֹת לְהַמ"א יוֹתֵר מִדָּאִי) בְּפָרֵט בְּדַבָּר שְׁהַמְצִיאוּ מִדַּעַת עֲצָמָם וְאִין זָכָר לְמוֹ בְּדַבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים ז"ל וְכַנָּהּ בַּנ"ד (הֵן סְבָרַת הַט"ז וְהֵן) סְבָרַת הַמ"א שְׁבִסִי שִׁי"ח וְשְׁבִסִי שִׁי"ט.

לֹא נִזְכָּר כָּל סְבָרוֹת אֵלּוּ בְּדַבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים ז"ל (מְלִבְד שַׁלְפַּעַנ"ד גַּם הַשְּׁכָל אֲנוּשֵׁי נוֹטָה יוֹתֵר לְהַפּוֹף) וְגַם אִין לְהֵם רַאִי וְהַכְרַח כָּל (כ"א אֲדַרְבֵּה כּו'). דְבָדִין דַּסִי שַׁט"ז לֹא הִבִּיא הַמ"א שׁוּם רַאִי לְסְבָרָתוֹ.

(וְלֹא דִיבֵר בְּזֶה כָּל כ"א דְרָךְ אֲגַב מְפָלְאָ שְׁמִיעָא כְּסְבָרָתוֹ הִי שְׁאוֹתוֹ הַמִּין שְׁמַעְרָה ה"ז כְּבוֹרֵר וְנוֹטֵל אוֹתוֹ הַמִּין מִתּוֹךְ הַמִּין הַנְּשָׂאֵר) וּלְפַעַנ"ד סְבָרָתוֹ זוֹ גֵּרַמ' לוֹ כָּל הַטְּוִרַח וְהַדְּחַק שְׁבַדְבָּרֵי ז"ל שֵׁם וְהוּא שְׁלִכְאוּרָה אִין לְדַבְרֵי הַבְּנָה וְהַמְשָׁף כ"כ.

כִּי מ"ש וְנ"ל שְׁנֵי הַטוּש"ע כּו' וְה"ז חֲזַרָה מִמָּאִי דְהִנּוּ ס"ג מִתְחִילָה וּמַעֲיָקָרָא מֵאִי קְסָבֵר וּלְבִסּוֹף מֵאִי קְסָבֵר וְגַם מ"ש דְּמַלְשׁוֹן הַרִי"ף מְשַׁמַּע כּו' (וְהִינּוּ מִדְּגָרַס בְּצָבָאֲתָא) אִינוּ מוּבָן כ"כ מֵאִי מְשַׁמַּע דְּלִגְיָרְסָתוֹ מַעֲשָׂה שֶׁהִי כָּף הִי.

גַּם מ"ש וְאֶפְשָׁר דַּל"ש בְּרִינָה כּו'. אִינוּ מוּבָן מִי דְחַקוּ לְהַמְצִיָּא סְבָרָא חַדְשָׁה לְהַקְלֵל בְּדַאֲוִרִיָּתָא בְּלִי שׁוּם רַאִי וְהַכְרַח.

(אֲדַרְבֵּה כְּבָר הַקְשׁוּ מְבַרְרִית דְּגִים גְּדוֹלִים כּו' וְהַכְרַח לְחַלּוֹק בְּדוּחַסֵּק גְּדוֹל עַפ"מ. וְעִיִּין בְּשׁו"ע מוֹח"ז רז"ל שֵׁם ס"ו).

(וְלִפְי' הַפ"מ נוֹסֵף עוֹד דְּחַסֵּק. אִם מִתְחִילָה מ"ש וּלפ"ז אָסוּר לְעָרוֹת שְׁנֵי הוּא מִצַּד בּוֹרֵר פְּסוּלָת מֵאֲנִיכָל לְמָה הַנְּצָרָה לְחִזּוֹר ע"ז בְּמִסְקָנָתוֹ אֲבָל בְּשׁוֹמֵן כּו' גַּם לְפִירוּשׁוֹ הָאֲרִיכוֹ בַּמ"ש וּלפ"ז כּו' עַד כְּמוֹ בְּשָׂכָר אִינוּ מְוַטְעֵם וְהַעֲיָקָר חֲסֵר כּו') וְנ"ל דְּהַצָּעַת דְבָרֵי הוּא (ע"ד שִׁפִי הַמַּה"ש).

דְּוִנְדָּאִי מְסַתִּימוֹת הַטוּש"ע מְשַׁמַּע דְּלַעֲנִין הַנְּיָצוּצוֹת אָסוּר אֶף כְּשִׁרוּצָה לְשִׁתּוֹת הַשְּׂכָר לְאַלְתֵּר וְלְכַאוּרָה לְפִי הַנְּחַת הַסְבָּרָא דְהִנּוּ ס"ל לְהַמ"א ז"ל דְּאוֹתוֹ הַמִּין שְׁמַעְרָה ה"ז

כְּבוֹרֵר וְנוֹטֵל חַת הַמִּין מִתּוֹךְ הַנְּשָׂאָר א"כ ה"ז בְּשֹׁכֵר כְּבוֹרֵר אֵינְךָ מִפְּסוּלֵת דְּשָׂרֵי לְאַלְתֵּר
וע"כ צ"ל דְּהָרֵי זֶה כְּבוֹרֵר ע"י כְּלֵי כְּנָפֶה וְכֹה"ג.

(וְהוּא נֶגֶד הַשְּׂכָל). וּלְפִי"ז נִמְשָׁךְ אִיסוּר עִירוֹי הַשְּׂוֹמֵן.

(וְהוּא נֶגֶד הַמְּנֶהֱג שֶׁהִי בְּיָמָיו ז"ל). וּלְפִי גִיְרַסַת הָרִי"ף דְּאִין רֵאִי עכ"פ מִגַּמ' וְדֵאִי דְּאִין
לָנוּ לֹא מִרְמָה מְעַצְמָנוּ דְּהָעִירוֹי ה"ה כְּבוֹרֵר ע"י נְפֶה (נֶגֶד הַסְּבָרָא וְשֹׁפֵל אֲנוּשִׁי) וְא"כ יֵהִי
פְּלוֹגְמָא חֲדָשָׁה שְׁלֵא נִזְכָּר כָּלֵל בְּפּוֹסְקִים ע"כ חֲזוֹר בּוֹ לְדַחֲוֵק בְּד' הַטּוֹש"ע דְּלֵא אֲיִירֵי
בְּלֵאלְתֵּר וְהָרִיחַ שְׁלֵא יֵהִי פְּלוֹגְמָא חֲדָשָׁה.

וְשְׁלֵא יִצְטָרֵךְ לְסָבֵר' הַמְּנַגְדָּתָ לְשֹׁכֵל) אֲבָל עִירוֹי הַשְּׂוֹמֵן עֲדִינָן יֵשׁ לְאַסוּר מִצַּד דֵּה"ז
כְּבוֹרֵר פְּסוּלֵת מֵאֵינְךָ (לְסָבֵרְתוֹ הַנְּ"ל). (וְהוּא נֶגֶד הַמְּנֶהֱג כְּנ"ל).

וְאִפְשָׁר כּו' הֵינּוּ לִיִּישָׁב גַּם הַמְּנֶהֱג כּו'). נִמְצָא לְפ"ז אַחַר כָּל הַטְּוֵרַח לֹא נִמְלַט מִהַדְּוִחַק
הֵינּוּ לְהוֹצִיא דְּבָרֵי הַטּוֹש"ע מִפְּשָׁטוֹ וְסִתְיָמְתוּ אֲשֶׁר זֶה הִבִּיאוּ מִתְחִילָה לְכָל הַטְּוֵרַח
וְהַמּו"מ הַנְּ"ל לְהוֹצִיא סְבָרָא חֲדָשָׁה דֵּה"ז כַּע"י נְפֶה שֶׁהוּא מִנְּגֵד לְשֹׁכֵל וְלְהַמְצִיא חוּמְרֵי
בְּשְׂוֹמֵן נֶגֶד הַמְּנֶהֱג וְהִי סוֹבֵל זֶה כְּדֵי שְׁלֵא לְהוֹצִיא ד' הַטּוֹש"ע מִסִּתְיָמְתוֹ.

וְעַתָּה כְּשֶׁלְּחִצּוֹ עוֹד דּוֹחֵק שְׁיֵהִי' פְּלוֹגְמָת' חֲדָשָׁה הַנּוֹכַרַח לְהַתְּרִצוֹת לְסָבֵל הַדּוֹחֵק לְהוֹצִיא
ד' הַטּוֹש"ע מִסִּתְיָמְתוֹ וּבְכַרְט לְהַקְל בְּדִאוּרֵיָתָא וְכ"ש אַחַר שֶׁלְּהִרִי"ף וְנִדְּאִי אֲיִירֵי הַגַּמ'
גַּם בְּלֵאלְתֵּר א"כ נוֹסֵף עוֹד דּוֹחֵק אִם נֹאמֵר דֵּלְהַטּוֹש"ע מִיִּירֵי הַגַּמ' שְׁלֵא בְּלֵאלְתֵּר דּוֹחֵק.

וְהִנֵּה רֵאִוִי עכ"פ שְׁיִדְבֵּר בְּזֶה בְּב"י כו'). וְכ"ז גַּרְם לִיה לְהַמ"א ז"ל הַנְּחַת הַסְּבָרָא הַנְּ"ל
מִשָּׂא"כ לְפִי סְבָרַת מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל דְּמָה שְׁנִשְׂאָר בְּפּוֹס שְׁבִידוֹ ה"ז כְּנוֹטֵל אוֹתוֹ הַמִּין
בְּיָדוֹ וּבְוִרְרוֹ מִתּוֹךְ הַנְּשָׂאָר.

א"ש הַפֵּל דֵּהַטּוֹש"ע מִיִּירֵי גַּם בְּלֵאלְתֵּר וְאִיסוּר מִצַּד דֵּה"ז (גַּבִּי שֹׁכֵר) כְּבוֹרֵר פְּסוּלֵת
מֵאֵינְךָ וְגַם לְגִירַסַת הָרִי"ף דִּין זֶה אֵמֶת וְיִצִּיב מִסְּבָרָא אֲלֵא שְׁמַעְשָׂה שֶׁהִי כְּהִי בְּצָבָאָתָא
וְעִיקָר מַה שֶׁהוּבָא עֲוֹבָדָא דְּבִי ר"פ בְּגַמְר' וּפּוֹסְקִים הִתְרָא אֲתִי לְאַשְׁמַעִינוּ לְעַנְנֵן שִׁפּוּי
הַקְּלִיּוֹת (וְכ"מ בְּגַמְרָא וּפּוֹסְקִים דְּבַלְשׁוֹן הִתְרָא נִקְטוּ לָהּ).

אֲבָל לְעַנְנֵן אִיסוּר הַנִּיצוּצוֹת הָרִי פְּרִיָּה בְּפִשְׁיטוֹת וְהֵאִיפָא נִיצוּצוֹת כּו'. וְאִין זֶה (לְשׁוֹן)
חִידוּשׁ דִּין זֶה כָּלֵל (וּבְכַרְט לְגִירַסַת הָרִי"ף וְנִדְּאִי כֵּן הוּא דְּאִיסוּר ע"י צָבָאָתָא הָרִי כְּבָר
נִזְכָּר בְּפִירוּשׁ סְמוּךְ לְעֲוֹבָדָא זו) וְעַד כָּאֵן לֹא כָּתַב הַמ"א דְּמִלְשׁוֹן הָרִי"ף מְשַׁמַּע כּו' אֲלֵא
לְפִי הַנְּחַת סְבָרְתוֹ הַנְּ"ל דְּלִפִּי"ז טַעַם אִיסוּר הַנִּיצוּצוֹת בְּלֵאלְתֵּר ע"כ הוּא מִשׁוּם דֵּה"ז
כַּע"י נְפֶה וְהוּא וְנִדְּאִי חִידוּשׁ גְּדוֹל וְנִשְׁמַע ע"כ רַק מִמָּאִי דְּפָרְכִינוּ וְהֵאִיפָא נִיצוּצוֹת כּו'
וּלְגִירַסַת הָרִי"ף הָרִי אִין רֵאִי לְזֶה.

מִשָּׂא"כ לְפִי סְבָרַת מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל אִין צָרִיךְ לְלַמּוֹד זֶה מִכָּאֵן כָּלֵל וְהַקְּוִשְׁיָא וְהֵאִיפָא
נִיצוּצוֹת הוּא דְּרָךְ אַגְבִּי וּלְקוּשְׁטָא דְּמִילְתָא קָא פְּרִיָּה וּבְאַמְתָּ לְפִי סְבָרַת הַמ"א גַּם זֶה דּוֹחֵק
גְּדוֹל דְּפָרְכִינוּ בְּכַח וּבְפִשְׁיטוֹת כ"כ וְהֵאִיפָא נִיצוּצוֹת דְּלִפִּי הַס"ד דְּמ"א דֵּהֵינּוּ מִצַּד שֶׁה"ז
כַּע"י נְפֶה וְדֵאִי תְּמוּהָ מִנִּין פְּשִׁיטָא לִי לְהַקְּשׁוֹת כ"כ.

וְאַף גַּם לְפִי הַמְּסַקְנָא קִשָּׁה מֵאִי פְּרִיָּה דִּילְמָא עָשׂוּ כֵּן לְשִׁתּוֹת לְאַלְתֵּר וְצ"ל דְּכֵן הָנִי יְדוּעַ
לְהֵם מִבְּחוּץ שְׁעָשׂוּ כֵּן גַּם לְהַנִּיחַ לֵאח"ז וְהוּא דּוֹחֵק וְאִיף לֹא הִי מְשַׁתְּמִיט רַש"י וְשִׂאָרֵי

מְפָרְשִׁים לְפָרֵשׁ כֵּן עַכ"פּ דְּפִיְרְכָא דְרַב אָחָא הִי רַק לְמַה שְׁהָיוּ מְנִיחִים הַשְּׂכָר לֵאח"ז כּו'
אֵלָּא מִשְׁמַע דְּגַם בְּלֹא־לִתְרָה הִי פְּשׁוּט לְאַיְסוּר בְּנִיצוּצוֹת וְע"כ הֵינְנוּ מְשׁוּם דַּה"ז כְּבוֹרֵר
פְּסוּלֵת מְאֹנְקֵל.

וּא"כ גְּבִי זָבוּב וְשׁוּמָן ה"ז כְּבוֹרֵר אֲנֹכֶל מְפֻסְלוֹת וְכִסְבֵּרֵת מוּח"ז רַבֵּינוּ ז"ל וְע' סְסִי שִׁכ"א
דְּהַקוּצָף שׁוּם וּש"ד הָיָה בּוֹרֵר. וּמ"מ מוֹתֵר לְאַלְתֵּר לְכַאוּרָה צ"ל דְּהֵינְנוּ מְשׁוּם שְׁאוּחָז
הַפְּרִי בְּיָדוֹ וְקוּלְפוֹ.

ה"ז כְּבוֹרֵר אֲנֹכֶל מִתּוֹף פְּסוּלֵת וְהוּא ע"ד סְבֵרֵת מוּח"ז רז"ל. וְאוּלַי בְּכַה"ג יֵשׁ לְתַרְץ
קְנוּשֵׁית הַמ"מ דְּפ"א מֵהַש"ע גְּבִי קְנִיבֵת יָרַק (וּמ"מ אֵין מְדַבְּרִי הַמ"מ רֵאִי לְסִתּוֹר ס'
מוּח"ז רז"ל).

דִּישׁ לְחַלֵּק כּו' גַּם י"ל דְּהֵתֵם מִשְׁמַע גַּם שְׁלֵא לְאַלְתֵּר כּו'). אַף מְדַבְּרִי מוּח"ז רַבֵּינוּ בְּסִידוֹר
דִּין ב' מִשְׁמַע דַּס"ל דְּבִקוּלְף ל"ש בּוֹרֵר כְּלָל וְהוּא פְּרָמ"א (וּרש"ל) סִי תַק ס"ב וְע"ש
בֵּא"ר מְתַרְץ קְנוּשֵׁית מ"א מְסָסִי שִׁכ"א הַנְּ"ל וְלְכַאוּרָה מִד' הַטּוֹר גְּבִי בְּנוֹסֵר סִי ש"כ
שְׁפֵתָב ה"ז כְּבוֹרֵר אֲנֹכֶל מְפֻסְלוֹת מִשְׁמַע כַּד' הַמ"א ע"ש בַּט"ז סַק"ד וּבַמ"א סַק"ז.

אַף בַּס' ח"א (כִּי"ד) בַּנ"א סִי י"ג הָאָרִיף דְּהֵתֵם מְשׁוּם דָּשׁ. וּלְפַעַנ"ד דְּבָרֵינוּ מְתַקְבְּלִים
וְע' בְּלִשׁוֹן תּוֹס' דִּיבְמוֹת קי"ד וְדוּמָה לְדַשׁ שְׁבוֹרֵר אֲנֹכֶל מְפֻסְלוֹת) וּמִיָּהוּ גַם עַפ"י דְּבָרֵי
הַמ"א נֶשֶׁם נְמִי נִרְאָה דִּיבְצִיבָא מְלִתָּא דְמוּח"ז רַבֵּינוּ ז"ל לְדִינָא דְנִרְאָה דְּגַם בְּשִׁפְיַת זָבוּב
מֵהַכּוֹס דְּרַף שְׁתִי הוּא וְלֹא דְרַף מְלִאכָה (מִשֵּׁא"כ לְהִיפּוֹף שְׁפִיטַת הַשְּׂכָר נִרְאָה שִׁי"ל
שְׁהוּא מַעֲיִן מְלִאכָה).

אֵלָּא שְׁלִשׁוֹן מוּח"ז רַבֵּינוּ שְׁפֵתָב ה"ז נַק' בּוֹרֵר אֲנֹכֶל כּו' לֹא א"ש קָצַת לִפִּי"ז: (א) וּמַעֲתָה
אֲשׁוּב לְדִין הַד' שְׁבִסִּידוֹר. דְּעַם הָיִוֹת שְׁבִהַשְּׁקֵפָה הִרְאִישׁוּנָה הִי נִרְאָה שֶׁהַמ"א סִי שִׁי"ח
שֶׁם מְרַבֵּה בְּרֵאוּת לְדְבָרֵינוּ ז"ל אֲבָל בְּאַמַּת הַמַּעֲיִין יִרְאָה שְׁלִגוּף הַסְבָּרָא דַּס"ל דְּשׁוּמָן
וְכַה"ג גַּם אַחַר שְׁנִימוֹת יֵשׁ לוֹ דִּין דְּבָר יָבֵשׁ לִפִּי שֶׁהִי קְרוּשׁ מַעֲיָקְרָא.

(מְלַבֵּד שֶׁלְפַעַנ"ד אֵינוֹ מְתַקְבֵּל בְּשִׁכָּל) אֵין בְּדְבָרֵינוּ ז"ל שׁוּם רֵאָיָה לְזַה זּוּלַת מַה שְׁאָמַר
שְׁכֵן מִשְׁמַע בְּגַמ' נְרִשׁ"י דְקַמ"ה. וְיִתְבָּאֵר אֵי"ה שֶׁלְפַע"ד אֵין זֶה רֵאָיָה מְוַכְרַחַת כְּלָל.

וְאַכְתּוּב עַל סֵדֵר דְּבָרֵינוּ. דַּמ"ש וּל"נ דַּל"ד כּו' כַּמ"ש סַט"ו.

הֵינְנוּ רַק לְעִיָקֵר הַדִּין. בְּדְבָר יָבֵשׁ מִמֶּשׁ.

אֲבָל אֵין רֵאָיָה לְזַה מְשׁוּמָן שְׁנִימוֹת. וּמ"ש וְעַסִי רַנ"ג ס"ה דְּאִיתָא בְּהַדְּיָא כָּף.

לֹא עֲמַדְתִּי עַל כּוֹנוֹנָתוֹ ז"ל בְּזַה חֲדָא דְהָא הֵתֵם בִּשְׁו"ע לֹא נִזְכַּר כְּלָל יַס"ב בְּפִירוּשׁ וְאַף
שְׁבִדְבָרֵי הַר"ן וְחַה"ר מְקוֹר דִּין זֶה נִזְכַּר כֵּן. הָרִי הֵמָּה מֵהַפּוֹסְקִים שְׁגַם בְּדְבָר לַח אֵין
בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל וְאַדְרָבָה י"ל דַּמְש"ה הַשְּׁמִיטוֹ הַב"י בִּשְׁו"ע דְּלִדִּין ע"כ רַק בְּאֵין הִנְד
סוּלְדַת בּוֹ וְאַף דְּלְכַאוּרָה א"כ מֵאֵי אֲרִיָּא ע"ג קוּדְרָה אִפִּי ע"ג פִּירָה מִמֶּשׁ מוֹתֵר כַּמ"ש
הַמ"א ס"ב סַקִּי"ט.

אֵין רֵאָיָה שֶׁהַב"י יִסְבּוֹר כֵּן. דְּאַפְשֵׁר דַּס"ל דַּע"ג פִּירָה (בְּלֹא תְנָאִים הַחֲזָרָה) דִּישׁ בּוֹ
מְשׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַבְשֵׁל אֵין חִילּוּק בְּזַה בֵּין יַס"ב לַאִיס"ב.

לכן אשמענינו דע"ג קדירה דאין דרף בישול בכה לא אמרינו בזה הסברא דנראה כמבשל: גם י"ל דהכא איירי באינה גרופה וקטומה ובזה ע"ג פירה ממש אף המ"א מסתפק באיס"ב. ובשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל שם סכ"א משמע שפוסק לאיסור לכן אשמענינו דע"י הפסק קדירה שרי אבל הכל באין יס"ב כו' ולכאורה ע"כ לומר פן לפי משמעות הלשון שכתב שם מותר לתת כו' תבשיל כו' כגון פנאדיש כו' משמע דלאו דוקא פנאדיש אלא ה"ה כל תבשיל וכמו שהוא באמת להר"ן אשר לשון זה לקוח משם).

נהרי לדין בלח ונדאי אסור ביס"ב. ותו אף את"ל דמייירי שם ביס"ב (ומפח הוכחה הנ"ל דאל"כ אף ע"ג פירה מותר) ונאמר דמ"ש תבשיל כגון פנאדיש ר"ל דוקא יבש כעין פנאדיש.

עדיין י"ל דמייירי בפנאדיש יבשים שאין בה שומן וכאשר בלא"ה מבואר במ"א שם סק"ג דאוקמי בכה"ג (והיינו משום דאי ביש בה שומן ה"ל לרמ"א להגיהה דלדין אסור משום נולד כו') (ודחק לומר דס"ל להמ"א לחלק בין שומן רב למעט וס"ל דאין פנאדיש נעשית יבישה לגמרי) ואין להאריך דאי שיהיה אינו מוכן כלל איך אפשר שעל הוכחות חלושות פאלו יכתוב המ"א ז"ל דבסי' רנ"ג איתא בהדגא כף ואולי יש אינה ט"ס בדבריו ונ"ל.

(ובד' רמ"א בהגהה דסי' רנ"ג ס"ה נראה ונדאי דאין שום ראיה לזה ואדרבה קצת יש להוכיח דלס"ל כהמ"א והוא ממ"ש גבי תנור דאם יס"ב אסור וע"ל סי' שי"ח ומ"ש הראיה לעיין בסי' שי"ח משמע קצת דמשום בישול ממש נגע בה).

ומסתמא גם פנאדיש שבשו"ע נכלל ג"כ בדין זה שהרי עלה קאי ההגהה זו ואין להאריך דעכ"פ נראה ונדאי שלא פינו המ"א ז"ל על דברי הגהה זו כ"א אד' הב"י בשו"ע וגם משם א"י כלל איך שייך לומר שאיתא בהדג' כף.

(וכנ"ל) ומ"ש וכן משמע במרדכי דלהמתירין שרי אפי' ביס"ב. אף כתב דטוב ליזהר כו' וקאי אפשטידא כו' עד וכן כתב הפלבו בהדגא בשם הר"מ ע"ש הנה מ"ש דכ"כ הפלבו בהדגא צ"ל דהיינו רק לענין מ"ש דקאי אפשטידא (וס"ל דממילא גם המרדכי פוננתו לדברי הר"מ רבו כו').

אבל לעיקר הדין מבואר שם (דכ"א רע"ג) בהדגא רק במקום שאהיס"ב. אלא דהמ"א נדחק בזה לומר דהיינו רק משום נולד וז"ש המ"א לקמן דהמרדכי והפלבו חששו לדברי ר"ב כו' אבל לפענ"ד תמוה לפרש פן בדברי הר"מ שפכלבו.

נדא דאם איתא דס"ל להר"מ דמצד בישול הנה מותר אפי' ביס"ב אלא מצד נולד ס"ל לאסור ביס"ב פדעת ר"ב בלשון איסורא ה"ל למינקט ביס"ב דזהו עיקר הרבנותא (ודלא כמש"ש תחילה דשרי ע"ש) ולמה נקטה בלשון היתרא והר"מ מתיר כו'.

ומה זה שכתב שם ואיני חושש שמא יקרב ממש אצל האור. מהכא תיתי יהיה ה"א לחוש כ"כ הלא גם אם יקרב אצל האור אין בו כ"א איסור דרבנן לכל היותר משום נולד ולמה הנה ה"א לגזור בזה גזירה לגזירה וכ"ש שעדיין לא שמענו איסור בזה גם אצל האור שהרי איסור נולד בזה אינו סברא פשוטה כ"א סברא שהמציא הר"ב בעל סה"ת.

ויותר ה"ל לאשמענו גוף סבא זו לאיסורא ביס"ב פנ"ל. ועוד הא גופא קשי' למה באמת מצריף דוקא ברחוק מהאש דמשמע דבמקום קרוב אסור אפי' שעשה קטנה משום דגזרינו שמה ישקה הרבה כו'.

נהרי אפי' בדבר שיש בו משום איסור בישול ממש ס"ל לרש"י דשרי להפשיר אפי' במקום שיוכל להתבשל ולא גזרינו שמה יניח שם. ואף דלא קיי"ל פרש"י בהא אלא פהחולקים פדאימא בסי"ד היינו רק באיסור בישול דאורייתא (ובסה"ת סי' רל"ב פתב שמה חומרא גדולה).

אבל באיסור נולד דרבנו (בפרט שרבים חולקים לגמרי) ודאי נראה דלכ"ע אין ראוי להחמיר בזה כולי האי לגזור שעשה קטנה אטו שמה ישקה ויניחנה שם. וקוש' זו שייכא גם בד' המרדכי שגם הוא פתב שלא לשום כ"כ קרוב אלא רחוק כו') ותו מה זה שפתב בפלפו שם דע"ג התנור ממש א"י להניח לפי שהוא תולדת האור ולהמ"א דהאיסור הוא רק משום נולד הרי אין נ"מ כלל בין תולדת האור לתולדת החמה לענין זה.

גם גוף הדין שפתב שא"י להניח ע"ג התנור כו' ואם א"י לבוא לידי היס"ב אם יש דפין כו' אז מותר כו' דמנה מבואר יותר דכל שייכול לבוא לידי היס"ב (כמו בלי דפין) אסור אפי' שעשה קטנה ומשום גזירה כו' וכנ"ל.

וקשה למה פנ"ל ותו הרי הפלפו אחר שפיים ד' הר"מ פתב ונהרב בעה"ת מחמיר בזה כו'. מכלל דהר"מ מיקל בזה.

ולד' המ"א דא' דשניהם לדבר א' נתפוננו (וא"ל דבהא פליגי דלהר"מ דוקא ביס"ב דאז נב השומן לחוץ אז אסור כמ"ש המ"א משא"כ באיס"ב. ולסה"ת גם באיס"ב אסור מצד המעט שומן שנימוח בתוך הפשטידא שנהרי עיקר דברי הב"י (שממנו נסתייע המ"א בזה) שפדבר מועט אין בו משום איסור נולד הוא לקוח מד' סה"ת ע"ש והוא בסה"ת בסימניו סי' רל"ה).

גם מדכתב הפלפו על ד' סה"ת שלא הביא ראיה ברורה פי עיקר ראיתו מהא דאין מרסקין כו' מכ"ז משמע בהדיא דהר"מ לאו בטעם זה אתי עלה כלל והנה יתר ע"כ הנה דברי הר"מ שפכלבו הוא בתשב"ץ סי' כ"ז יותר בבבאור.

והמענין שם יראה שא"א כלל להעמיס בו פי' מ"א אפי' ע"צ היותר דחוק שנהרי מביא ראיה על ההיתר (באיס"ב) ונ"ל פדאימא בפירק פירה סכה אשה ידה שמן כו' ובסתם שמן זית הוא נקרא כו' עכ"ל ונהרי ראיה זו בלשונה היא המובא במרדכי בשם ר' יחיאל מפריש לדחות ד' סה"ת דל"ש נולד בכה"ג כלל ועל האיסור ע"ג תנור מביא שם ראיה פדאימא בפירק ב"ט גבי ההוא עבדא דמנח פוזא כו' וגם יש בירושלמי הרחקה כו' ולד' המ"א אין מכ"ז שייכות וענין לעיקר הדין שאסור היכא שהיס"ב שהוא רק משום נולד כו' וגם אם נאמר שהפוננה לאסור ע"ג תנור גם בשעשה קטנה ומשום גזירה ע"ד הג"ל ויזה מביא הראי' כו' ע"ד שיתבאר איהו שייף להביא ראיה מאיסור דאורייתא לרבנו כש"כ שעדיין לא השמיענו סברת האיסור כ"א אדרבא הביא ראיה להיתר כו' ואין להאריף שלפענ"ד הדבר פשוט וברור שהר"מ ו"ל ס"ל פרינו יחיאל שפמרדכי דפליג

על סה"ת ומ"ש בפשיטות (דָרָךְ אַגב) בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הִיס"ב ע"כ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּבִיס"ב יֵשׁ אִיסוּר בְּיִשׁוּל מִמֶּשׁ.

דְּהַשְׁוֹן שֶׁנִּמְדָּח יֵשׁ לוֹ דִּין לַח (וּכְהַפּוֹסְקִים דְּבְדָבָר לַח יֵשׁ בְּיִשׁוּל אַחַר בְּיִשׁוּל). וּמ"ש דַּע"ג תְּנוּרָה אִיסוּר כ"א ע"ג דְּפִין ר"ל דְּגַם שְׁעָה קִטְנָה אִיסוּר (אִם יס"ב שָׁם).

מְשׁוּם גְּזֵירָה פְּנ"ל וּכְהַפּוֹסְקֵי הַחֹלְקִים עַל רִש"י פְּנ"ל וּע"ז מְבִיא רֵא"י מֵהָהוּא עֲבָדָא דְּמִנְחָה פּוּזָא נְזִי' רַבָּה כּו' ר"ל דְּהֵתָם מוּכָח דְּלִהְפָּשִׁיר הִי רוּצָה הָעֶבֶד. דַּאל"כ אִיךְ הִי ר' זִירָא רוּצָה לְהַתִּיר וְעכ"ז נְזִי' רַבָּה מְשׁוּם שֶׁהִי חָם כ"כ עַד שֶׁיְכוּל לְהַתְּבַשֵּׁל דְּגְזֵרִינָן שְׁמָא יְנִיחַ שָׁם.

וּמִכָּאן עֵיקַר רְאִינֵת הַחֹלְקִים עַל רִש"י בְּפִי לְהַפָּשִׁיר וּס"ל דְּדוֹקָא בְּמָקוֹם שֶׁא"א כ"א לְהַפָּשִׁיר כּו' וְכַמְבֹּאֵר כ"ז בְּתוֹס' שָׁם ר"פ ב"ט וּבַחֲה"ר שָׁם וּבַפ' פִּירָה (ד"מ ע"ב) ע"ש וּמִש"ש עוֹד גַּם יֵשׁ בִּירוּשְׁלַמִי הֶרְחָקָה עָשׂוּ לַח הֵינּוּ ג"כ אוֹתָהּ הֶרְאָלְ שֶׁהוּבָא בַּחֲה"ר וְר"ן פ' פִּירָה שָׁם לְהַחֹלְקִים עַל רִש"י ע"ש אֶלָּא שֶׁהַתְּשַׁב"ץ נִקְטַב בְּקִצְרָה סִיּוּם דְּבָרֵי הִירוּשְׁלַמִי שָׁם.

וְנִרְאֶה מִכָּאן דְּהַפְּנִי הוּא דְּבַכ"ר שֶׁהִיס"ב עָשׂוּ הֶרְחָקָה לְאַסוּר גַּם לְהַפָּשִׁיר כּו' מִשֶּׁא"כ בַּכ"ש שֶׁהִיס"ב עִם שְׁאִיסוּר לְהַנִּיחַ גַּם שָׁם שֶׁעוֹר לְהַחֲסֵם. מ"מ שֶׁעוֹר לְהַפָּשִׁיר לֹא גְזֵרוּ כּו' וְאוּלַי מְשׁוּם דְּבַכ"ש יס"ב אִיסוּר מְדַרְבְּנָן לְהַחֲסֵם.

גַּם אֶפְשָׁר מְשׁוּם דְּעַם הַיּוֹת שְׁגַם בַּכ"ש לְפַעֲמִים יס"ב פְּדַמְסִי' לִי ר' מְנָא לְאַבְיו ר' יוֹנָה שָׁם בִּירוּשְׁלַמִי מְפִינְסָא דְּאוּרְזָא וְדַגְרִיסָא. מ"מ ה"ל פְּמִילְתָּא דְּלָא שְׁכִיחָא כ"כ וְלֹא גְזֵרִינָן הִתְרָא אִיסוּרָא בְּזָה וְעַתָּה יו"ד רְסִי' צ"ד וְש"ף סִי' ק"ה סַק"ה וּמ"א וּמ"ה שְׁכָּאן סַק"ח וּכ"ד הַמְפָּרֵשׁ בִּירוּשְׁלַמִי שָׁם וּלְפִי הַנְּ"ל לְכַאוּרָה לֹא פְּדַבְרֵי זֶה וְלֹא פְּדַבְרֵי זֶה.

וּלְפִי שְׁאִינּוּ שְׁנִיךְ כ"כ לְנַד"ד לֹא עֵינִינְתִי בְּזָה פֶּל הַצְּנוּךְ וְעַכ"פ מ"ש בַּמ"א סַק"ח דְּבִירוּשְׁלַמִי אֵיתָא דְּעָשׂוּ הֶרְחָקָה לַח ר' אֶפֶי אִיס"ב וּכ"כ הַתְּשַׁב"ץ עַכ"ל אִם פְּנוּנְתוֹ עַל דְּבָרֵי הַתְּשַׁב"ץ הִלְלוּ וּר"ל דְּמַתְּשַׁב"ץ מְשַׁמַּע דְּפִי הִירוּשְׁלַמִי בַּאִיס"ב.

א"י הַכְּרַח לְזָה דִּי"ל דְּהַפְּנִי פְּנ"ל וּמָה שְׁמַחֲלַק בֵּין דְּאִיכָּא דְּפִין כּו' לָאו דוֹקָא אֶלָּא אוּרְחָא דְּמִילְתָּא דְּבִלָּא דְּפִין יס"ב וְע"י הַפְּסַק דְּפִין אֵין יָד סוּלְדָת בּוּ וּכ"מ בְּפִלְבוֹ שְׁפַתְבַּ שֶׁא"י לְבוֹא לִידֵי הִיס"ב אִם יֵשׁ דְּפִין כּו' (שַׁלְפָּה"נ צ"ל כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ דְּפִין כּו').

וּמִלְבַּד שְׁאִם הַמ"א ז"ל רָאָה דְּבָרֵי הַתְּשַׁב"ץ הִלְלוּ אֲנִי תַמָּה ע"ע אִיךְ מְפָרְנִס דְּבָרֵי לְפִי שִׁטְתוֹ שֶׁבַסְק"מ הַנְּ"ל): (ב) וּמֵאַחַר שֶׁלְּפַעַנ"ד הִפִּי הַכְּרוּר בְּדְבָרֵי הַר"מ שֶׁבַתְשַׁב"ץ הוּא ע"ד הַנְּ"ל וּמִמִּילָא גַם דְּבָרֵי הַכְּלָבוֹ וְנִדְּאֵי יִתְפָּרְשׁוּ ג"כ עַד"ז.

מֵעַתָּה אֲנִי אוֹמֵר שֶׁלְּפַעַנ"ד גַּם דְּבָרֵי הַמְּרַדְכִי שֶׁהוּא תְּלַמִּיד הַר"מ יִתְפָּרֵשׁ ג"כ עַד"ז (וּדְלָא כַּב"י וּט"ז וּמ"א אֶלָּא מְעִין ע"ד פִּי הַפְּרִישָׁה הֵינּוּ) שְׁמַתְחִילָה הַבִּיא הַפְּלוּגְתָּא דְּסַה"ת וְרַבֵּינוּ יְחִיאֵל אֵי חֵינְשֵׁינָן בַּכָּה"ג לְאִיסוּר נוֹלָד וְאַח"כ פְּתַב וּמ"מ טוֹב לִנְזַהֵר כּו'.

ר"ל דַּמ"מ אָף אֵי פְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ יְחִיאֵל דַּל"ש בְּזָה אִיסוּר נוֹלָד מ"מ בִּיס"ב הֵרִי יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר מְצַד בְּיִשׁוּל וּמ"ש רַק לְשׁוֹן טוֹב כּו' י"ל שְׁגַם מִתְחִילָה וְנִדְּאֵי הִי פְּשׁוּט דְּמִינְרֵי הַפֶּל בְּעֵנִין דְּלִיכָּא אִיסוּר מְצַד בְּיִשׁוּל וְהֵינּוּ שֶׁעַכ"פ אֵינוּ מְנִיחַ שָׁם עַד שֶׁתְּהֵא בְּשׁוֹמֵן

היס"ב אלא שנותן הפשטידא רק פדי להפשיר וע"ז מביא פלוגתא אי יש לאסור משום נולד ומסיים דמ"מ גם אי לא תיישינו לנולד טוב לינהר שלא לשום כ"כ קרוב אלא רחוק פ"א גם שנותן להפשיר לא יניח כ"א במקום שא"א לבוא לידי יס"ב דנקא.

פסקרת החולקים על רש"י הנ"ל (אלא דלפי"ז משמע דלא ברירא לי' כ"כ פהחולקים על רש"י רק טוב לינהר כו' ויש לעיין בפ' פירה סי' ש"ד וש"ה): ועוד י"ל נמי שבאמת המרדכי לא ברירא לי' כ"כ דין זה דשומן שנקרש ונמחה בבקשול אם נדון פדבר לח או קיבש.

והיינו משום שפבר הביא בפ' פירה סי' ש"ח בשם ה"ר דן דס"ל דבמלח שולנו שפבר נתבשל פ"א אין לחוש כו' לכן (עם היות שמדברי הר"מ רבו מבואר דלא ס"ל הכי מ"מ) לענין איסור להפשיר במקום שהיס"ב עכ"פ הי' מקום להקל.

אלא דמ"מ פתב שטוב לינהר כו' ועד"ז פסק המרדכי שם גבי מלח שהמחמיר שפא ליתן גם בכ"ש שהיס"ב תע"ב. והיינו נמי פיון שבמלח ובפברט בלא"ה איכא פלוגתא הי' מקום להקל במלח שולנו עכ"פ פסקרת הרב ר' דן.

אבל המחמיר תע"ב (אלא שבאמת הרי התם בלא"ה גם במלח שבימיהם העיקר דהלכה כל"ב שגם בכ"ר לא בשלה שפן דברי הפוסקים רובם פכולם ואין בו רק דהמחמיר תע"ב כמ"ש התוס' והג"א ולפ"ז הי' מקום קצת לומר דמש"ש המרדכי דמ"מ המחמיר תע"ב שלא ליתן מלח אפי' בכלי שני חוזר למעלה למ"ש שהר"י פסק כהר"ח (ד"ה כל"ב) אבל במלח שולנו קיבל לגמרי סברת הר"ד.

אף באמת לישפא לא משמע הכי אלא דקאי אסברת הר"ד הסמוכה (ג"כ עכ"פ). וכן מבואר בד"מ בהדיא.

ומש"ה נמי השמיטו רמ"א בשו"ע לגמרי פיון שלדינא אין נ"מ דבין במלח שבימיהם ובין בשולנו המחמיר תע"ב וכן פסק מוח"ז רבינו ז"ל בסי"ט בהדיא (ודלא כהמ"א לפ"מ שפי' המה"ש סקל"א ע"ש) ובאמת לפ"ז אדרבה משם משמע יותר דלא קיבל המרדכי סברת הרב ר' דן לגמרי פיון דחזינו דאפי' בדבר שבלא"ה מותר מעיקר הדין אלא שהמחמיר תע"ב בלבד לא רצה לסמוך ע"ז למעשה מפלל דס"ל דאין הסברא הנ"ל מחלשת פח האיסור פלל וכלל וכ"ה דעת רמ"א לפ"ז.

וכן משמע עוד דעת הב"י ורמ"א מדלא הביאו פלל סברא זו בשם י"א עכ"פ לענין להתיר מלח שולנו גם בכלי ראשון שעל האש כו' אלא דלמדו מדברי המרדכי שלא קיבל סברא הנ"ל לגמרי מדלא סמוך ע"ז גם בדבר שאין בו כ"א שהמחמיר תע"ב כו' פנ"ל (ודברי מוח"ז רבינו ז"ל בשו"ע שתפס פמוחלט פשיטת המ"א ועכ"ז פתב (הך דהמרדכי) שהמחמיר במלח שולנו כמו בשלהם (ממש) תע"ב.

צ"ע שאין בו טעם לכאורה). ולפי"ז דעת המרדכי דפ' ב"ט שכתב גבי פשטידא רק טוב לינהר כו' צ"ל דהיינו רק משום דלא ברירא לי' כ"כ פהחולקים על רש"י בפ"א להפשיר כו' וכנ"ל ומיהו אין בזה הכרח גמור די"ל ג"כ דאף אם סברת הרב ר"ד אינה דחוינה לגמרי בעיני המרדכי לא נמנע מלהשוות למעשה דין מלח שולנו לשלהם אפילו בדבר שאין בו כ"א דהמחמיר תע"ב פיון דעכ"פ איכא בי' צד חשש בקשול דאורייתא ממש

דהיינו להפוסקי כל"ק וכדמסיים בהדיא הואיל והכא איסורא דאורייתא כו' וכן נמי מה שלא הובא פלל סברא זו בשו"ע בשם י"א לענין פלי ראשון שעל האש י"ל ג"כ שהיא לפי שאין נ"מ מזה למעשה (שנודאי אין לסמוך ע"ז עכ"פ).

בדבר שיש בו איסור דאורייתא ממש כו' אבל מ"מ בהא דפשטידא פיון שלהפשיר במקום שיוכל לבוא לבישול אין בו לכל היותר כ"א איסור דרבנן עדיין י"ל דמש"ה הוא דכתב המרדכי רק דטוב ליזהר כו' פנ"ל.

ומ"מ אפי' לפ"ז דברי מוח"ז רבינו ו"ל שביסידור נכונים שהרי מיירי התם בשיחתם המזהל הנמחה עד שהיס"ב ובזה נודאי לא סמכינן אסברת הר' ר' דן וכנ"ל ובפרט שפבר הקדים שם בסידור שהו הערות כו'.

כדברים שלדעת הרבה מגאונים הראשונים כו'. לא שמוסכמים לגמרי כו'.

ולכן נמי לא פתב פאן שיש בו משום בישול לד"ה פדרף שפתב בדין ב' ע"ש. וכש"כ שפבר נתבאר שכ"ד הר"מ שבתשב"ץ וכלבו בהחלט ועי' עוד לקמן א"ה: (ג) והנה גם מ"ש המ"א בסיום דבריו ו"ל.

וכן משמע בהגהת סמ"ק דצלי ופשטידא שוין. כ"ז אינו אלא עזר פנגדו דהנה לכאורה הדברים מתמיהים.

פיון דהתם לחומרא אקשינהו שבתחילה הביא נ"א (בדברי הרא"מ שפסמ"ק) שאסור לתת צלי או פשטידא נגד האש אפי' אין היס"ב פי אין בקיאים בשיעור סילוד כו' ואח"ז הביא בשם הר"י מקינון שפותר ובלבד שירחיק כ"כ שלא תהא היד סולדת בו כו' א"כ איה ובאיזה אופן יהי מכאן ראי' לקיים הגירסא בשו"ע להתיר פשטידא גם במקום שהיס"ב.

ולכאורה הי' נראה שראייתו זו אינו לעיקר קיום ד' השו"ע כ"א לקיים סברתו במה שפי' ד' המרדכי וכלבו שמה שהחמירו ביס"ב הוא רק מצד נולד שבסה"ת והחילוק בין יס"ב לאיס"ב הוא משום דבאינו יד סולדת בו אינו זב לחוץ כו'.

(מה שנה באמת דוחק גדול כמשי"ת). וע"ז מביא סעד לזה מהגהת סמ"ק דמאחר שפחמיר גם בצלי דונדאי אין בו משום בישול אחר בישול.

ע"כ צ"ל שהוא רק משום סברת סה"ת וכנ"ל וממילא ה"ה די"ל פן גם בדעת המרדכי וכלבו אבל המעיין בפסמ"ק יראה דזה אינו שהרי מפני ששם דלית לי' הא דסה"ת פלל פדמסיק ולא דמי להיא דאין מרסקין כו' ועוד אומר רבינו יחיאל כו' וא"כ ממילא מה שאוסר ביס"ב ע"כ הוא משום בישול וליישוב דברי המ"א נראה דצ"ל שפנונתו להביא ראי' מזה לעיקר הדין דפשטידא חשיבא דבר יבש ושפמילא לדין אין בה משום בישול והוא עד"ז דס"ל דעיקר הנ"א שבהגהה זו באה לחדש הלכה אליבא דהרא"מ לאסור גם צלי אחר צלי' בדבר יבש ולאפוקי מהנסחא המובא בפסמ"ק שעל פירושו מסיק בפנים דגם הרא"מ מודה דאין צלי' אחר צלי' כו'.

וא"כ לפ"ז אם איתא דפשטידא חשיבא דבר לח מצד השוין לא ה"ל לבעל הנ"א להביא פשטידא פיון שפדבר לח כ"ע מודים שיש בישול אחר בישול או דגם פשטידא נק' יבש

וא"כ לדין דקיי"ל דאין צלי' אחר צלי' בדבר יבש כדמשמע בס"ה גם בפשטידא אין איסור מצד ביטול זהו הנלפע"ד לדחוק לתרץ דברי המ"א אבל על האמת לפע"ד זה אינו מפמה טעמים תדא דאף אם לו יהא הפי' בהגהת סמ"ק ע"ד הג"ל עדיין י"ל דמייירי בפשטידא שאין בה שונן כדמצינו דאוקי המ"א לפשטידא שבשו"ע סי' רנ"ג ס"ה (ע"ש סקל"ג וכנ"ל).

(א) לא דלפי"ז נדאי לא יתכן מאי דמסיק הר"פ ול"ד להיהא דאין מרסקין כו' וכמשי"ת) ועוד דאין הברת פלל לומר דנ"א הג"ל פליגא על עיקר הדין שבסמ"ק דאין צלי' אחר צלי' די"ל דמייירי בצלי שיש בו מזהל המחוי ע"ד דאייירי מוח"ז רבינו ז"ל בסידור (ובסמ"ק שמתיר בצלי מייירי ביבש לגמרי וע' לקמן) ועיקר הנ"א לא באה אלא להוסיף חומרות דרבנן היינו שלא ליתן פת גם בכ"ש שהיס"ב ושללא ליתן פנגד האש אפי' באין יס"ב מחמת שאין בקיאים כו' ועוד אפי' אי ניקא דמייירי בצלי יבש ושלפי"ז ממילא נשמע דס"ל להרא"מ דיש צלי' אחר צלי' אין הענין שעשה בא לחדש לנו דין זה (שיהי' שינוי להקשות למה לי למינקט פשטידא פנ"ל).

שא"כ ה"ל להביא איזה ראי' לזה וראייתו הקודמת לא היתה כ"א שיש ביטול אחר צלי' וכאשר באמת מחמת זה דחה הסמ"ק אותן שר"ל דלהרא"מ יש צלי' אחר צלי'. ועוד שמשמעות הלשון שנמשך למ"ש ומתוך כך יש לזהר כו' משמע שאינו בא לחדש דבר מעשה חלא בא להזהיר למעשה מתוך הקודם והיינו דלפי גוססא זו צ"ל דס"ל להרא"מ דכיון שהביא ראי' שיש צלי' אחר (צלי') ביטול ממילא נשמע מזה שיש צלי' אחר צלי' ג"כ.

ומעשה בא להזהיר את העם ולהרים מכשולות בדברים הרגילים אשר לדעתו אסורים גם להוסיף חומרות וגדרים למעשה. ולפי"ז אין לו למנוע מלהזכיר גם פשטידא (שהוא דבר היותר הנה ורגיל כדמשמע מד' הפוסקים) אף אם לא הי' בזה שום חידוש דין כ"ש שעכ"פ הרי מחדש החמיר גם באין יס"ב כו' ועוד והוא העיקר דלפע"ד א"א פלל לומר דהנ"א הג"ל עיקרו באה להשמיענו דיש צלי' אחר צלי' בדבר יבש להרא"מ.

וצלי' ופשטידא שהזכיר שניהם נקראים יבשים דא"כ גם לפ"מ דמסיק בשם הר"י מקינון ורי"ח עדיין הפל בשיטה זו קניימי פיון שגם אליבניהו הזהיר ובלבד שיירחק שלא תהא היד סולדת בו כו' וא"כ משמע דס"ל להר"פ בעל ההגהה ג"כ דיש צלי' אחר צלי' וזה א"א מתרי טעמי.

תדא דהטור העיד שהר"פ כתב שאפי' להרא"מ אין צלי' אחר צלי' ועוד שא"כ הי' לנו לחוש לזה למעשה להחמיר בדאורייתא (וכ"ש שאם הי' זה אמת הי' ראוי לתפוס גם התשב"ץ וכלבו ומרדכי עד"ז כו') ונהרי המ"א עצמו בקי"ז סתם לנו בפשיטות דלכ"ע אין צלי' אחר צלי' וכ"ה בשו"ע רבינו ז"ל סי"ב אלא ונדאי ע"כ צ"ל דהנו"א לא פליגא עמ"ש בסמ"ק דאין צלי' אחר צלי' ומייירי בצלי שיש בו מזהל המחוי פנ"ל או אף דמייירי בצלי יבש פיון דעיקרו לא להכי הוא דאתי פנ"ל.

ופשטיידא דנקט נק' דבר לח י"ל דמסקנת הר"פ שמשטיק ע"ז אמנם שמעתי מפי הר"י מקינון כו' ובלבד שירחיק כו' לא קאי כ"א אפשטיידא. וכמו מאי דמטיק ול"ד לההיא דאין מרסקין כו' דנודאי לא קאי כ"א אפשטיידא.

(או צלי הנמקה) עם שונן. גם י"ל דהנו"א זו לאו דסמכא היא פלל שהרי פל הפוסקים שהביאו דברי הרא"מ לא נמצא בהם פלל גוססא פזו ולא הר"פ חתם על הגהת נו"א זו.

אלא עיקר הגהת הר"פ י"ל שמתחלת ממ"ש אמנם שמעתי מפי הר"י כו' וכ"מ ממה שציין תיבת הגהה בין הגו"א לבין מ"ש אמנם שמעתי כו'. אלא דא"כ צ"ע הנה הר"פ זו אהיכא קאי) פללו ש"ד דכמעט פל הראיות הנ"ל שהביא המ"א לקיים הנסחא שלפנינו בשו"ע שמתיר להחם פשטיידא עם שונן אפי' במקום שהיז סולדת בו אינם אלא עזר כנגדו פיון שבד' פולם מבואר בהדיא לאסור ביס"ב.

וגם מבואר מדבריהם דלית להו סברת נולד שהמציא בעל סה"ת וא"כ הא דאסרו ביס"ב ע"כ הוא משום איסור בישול והיינו ע"כ משום דשונן (ומזהל) הנמקה יש לו דין דבר לח פדברי רבינו ז"ל בסיידור (ומלבד שאת"ל שטעמם הוא משום דס"ל שיש צלי אחר צלי' בדבר יבש עדיין דברי רבינו ז"ל נכונים לדינא עכ"פ שעם היות שעפ"י השו"ע נדאי לא קיי"ל הכי מ"מ אם האמת שגדולי הפוסקים הנ"ל ס"ל הכי הי' ראוי לו לרבינו ז"ל להזהיר ע"ז בסיידור להחמיר למעשה וכמו שהקדים שהו הערות כו' פדברים שלדעת הרבה מגאוני הראשונים כו' אלא שפאמת כפר נתבאר דז"א אלא שפביש גמור כ"ע מודים שאין צלי' אחר צלי' וכמ"ש המ"א עצמו וכנ"ל.

אלא טעם הגדולים הנ"ל משום דס"ל דשונן (ומזהל) המחוי יש לו דין לח וכדמשמע מלשון רבינו ז"ל בסיידור) ובאמת בר מכל דין הסברא שהמציא המ"א לחלק בין יס"ב לאין יס"ב גם באיסור נולד הוא דחוק ורחוק מצ"ע.

דמאי ענין השיעור והגבול דיס"ב דוקא לענין שיהי' השונן זב לחוץ כו' וגם מה שלדבריו ז"ל. לא א"ש פלל מה שהגיה רמ"א ע"ז וכ"ש קדירה שיש בו רחוב כו' דמאי כ"ש הרי בזה נדאי יש בו משום בישול ביס"ב לדידן וכמ"ש המ"א סקמ"א וצ"ל דהאי כ"ש לאו דוקא וכמ"ש הפ"מ והוא דוחק גדול מכ"ז נראה דהאמת יורה דרכו שלדברי הלבוש (או הט"ז) נכונים.

ובפרט שפן הסכים הא"ר וכדברי רבינו ז"ל בסיידור: (ד) ומעתה אשוב למ"ש המ"א ז"ל שכ"מ בגמ' נרש"י דקמ"ה ע"ב אשר ראי' זו (לבדה) חוזרת על עיקר הסברא להוכיח מכאן שפל דבר יבש גם אחר שנימוח עדיין יש לו דין דבר יבש (ורז"ל בשו"ע נראה שעיקרו סמך אראי' זו כדמשמע מדבריו ז"ל שם סי"א).

אמנם לפע"ד גם ראי' זו אינה מוכרחת פלל חזק שהרי התם יש פירושים אחרים כמו פי' הרי"ף כו' אשר לפ"ז אין משם ראי' פלל. ועוד שגם רש"י ז"נ הרי פי' התם בתרגולתא דר' אבא ששורה אותה ימים רבים כו' (והוא פשוט שהחוש מעיד שפיום א' לא תתמקה תרגולת).

וא"כ י"ל דְּקָא דְתַנּוּן שׁוּרִין הֵינּוּ לְפִי שְׁבִשְׁבַת בְּתַחֲלִילַת הַנְּחִתָּה בְּחַמִּין עֲדִיין אֵינוֹ מִתְמַחָה (מְגוּפָה) כְּלוּם מְסַתְמָא וְשִׁפִּיר נִקְל דְּבַר יָבֵשׁ אֲבָל אֵין רֵאִי מְזַה שְׁיֵהָל שְׁוֹמֵן גַּם אַחַר שְׁנִימוּחַ נִקְרָא יָבֵשׁ מִצַּד שֶׁהִי פ"א יָבֵשׁ כו'.

וְעוֹד דל"ד כָּלל גְּיָמוּחַ דְּשׁוֹמֵן וְכֹה"ג שְׁגוּפוֹ וּמְמָשׁוּ מְמָשׁ חוּזַר וְנִימוּחַ וְנִימָס וְהִי כַּמִּים מְמָשׁ. לְנִימוּחַ דְּתַרְנַגְוֹלַת שְׁגָם אִם יִשְׁרָה יָמִים רַבִּים בְּמִים חַמִּין רְחוּק שְׁיִוּמָם גּוּפָה לְהִיּוֹת כַּמִּים כ"א שְׁתַּרְבֵּף וְתַתְּמַעַף וְתַתְּעַרְב עִם הַמִּים לְהִיּוֹת כְּגוּף א' וְכַעֲיִן דְּיִיָסָא וְא"כ אָף אַת"ל דְּמִשְׁמַע מְדַבְרֵי רַש"י הַנ"ל דְּגַם אַחַר הַנִּימוּחַ דְּתַרְנַגְוֹלַת יֵשׁ נַה דִּין דְּבַר יָבֵשׁ עֲדִיין אֵין רֵאִי מְזַה לְשׁוֹמֵן וְכֹה"ג הַנִּימוּחַ וְנִימָס.

וּי"ל בְּזַה ב' אֲוֹפְנֵי סְבָרוֹת אֲחַד דְּמֵאֲכַל שְׁנַתְּמַעַף בְּכַעֲיִן דְּיִיָסָא י"ל שְׁיֵשׁ לוֹ דִּין דְּבַר יָבֵשׁ גַּם אַחַר שְׁנַתְּמַעַף וְנַתְּעַרְב עִם הַמִּים וְכִמוֹ שְׁמַצִּינוּ שְׁנִקְרָא מְזוּן וּמֵאֲכַל וְנָא מִשְׁקָה לְעַנְיָן בְּרַכָּה שְׁהָרֵי לְעוֹלָם מְבָרְכִין עַל דְּיִיָסָא וְחִבְיָא וְכֹה"ג בַּמ"מ עַכ"פ (בַּפ' כ"מ ל"ז ב').

וְאַפְּי' בְּנִימוּחַ לְגַמְרֵי כְּמִבְּנֵי אֲרָר בְּדַבְרֵי הַמְּרָדְכֵי כַּבב"י וּמ"א ס' קס"ח סַקכ"ח: וְאַפְּי' בְּטְרִימָא שִׁי"א שְׁבִנִימוּחַ לְגַמְרֵי (עַכ"פ) מְבָרְכִין שְׁהַפֵּל בְּסִי' ר"ב ס"ז בְּהַגָּהָה ע"ש בַּמ"א וּבְסִי' ר"ד סַקכ"ב. הֵינּוּ רַק בְּדַבְרֵי שְׁאֵין דְּרַכּוּ בְּכַף וּמִשׁוּם דְּנִשְׁתַּנָּה לְגַרְעִיּוּתָא כְּמִבְּנֵי אֲרָר בְּדַבְרֵי מַהֲרִי"ק וְת"ה שָׁם (גַּם בְּזַה י"ח ע' שו"ע מו"ח"ז רז"ל בְּסִי' ר"ב בִּיָּאָר הַפֵּל).

אֲבָל מ"מ נִקְרָא אֲוֹכַל וְלֹא מִשְׁקָה. וּבִיּוֹתֵר מְבִנֵי אֲרָר כֵּן בְּדַרְז"ל ס' קנ"ח ס"ח לְעַנְיָן טְבוּלוֹ בְּמִשְׁקָה.

דְּאֲדַרְבָּה הַדְּבַשׁ יִצָּא מִתּוֹרַת מִשְׁקָה וְנִנְעָשָׂה אֲוֹכַל אֲפִי' בְּנִימוּחַ לְגַמְרֵי. (כִּהִיא שְׁבַמְהֵרִי"ט.

גַּם מַהֲרִי"ט לֹא פְּלִיג אֲלָא דַס"ל שְׁגָם הַדְּבַשׁ לֹא יִצָּא מִתּוֹרַת מִשְׁקָה אֲבָל וְנִדְאֵי גַם הַמֵּאֲכָל לֹא יִצָּא מִתּוֹרַת אֲוֹכַל דַּא"כ הָרֵי בְּמִשְׁקָה ל"ב נַט"י כו') לְכֵן גַּם לְעַנְיָן בִּישׁוּל, אַחַר בִּישׁוּל דְּשִׁבְתָּ י"ל שְׁיֵשׁ לְמֵאֲכַל כְּזֶה דִּין דְּבַר יָבֵשׁ: וְלֹא דִין דְּבַר לַח (וּלְפִי"ז גַּם אִם הִי גְיָמוּחַ בְּכֹה"ג גַּם בְּבִישׁוּל רֵאשׁוֹן ג"כ דִּינָא הָכִי) וְעִם הֵיּוֹת שְׁוֹנְדֵאֵי יִשְׁנֹו בְּמִצִּיאוֹת שְׁיִתְמַחָה לְגַמְרֵי בִּיּוֹתֵר עַד שְׁדַרְף לְגוּמְעָה כו'.

וְאַז נִנְעָשָׂה מִשְׁקָה מְמָשׁ לְעַנְיָן בְּרַכָּה. כְּדֵאִיתָא בְּגַמְרָא שָׁם בְּשִׁתִּיתָא הַרְפָּה וּבְטוּש"ע ס' ר"ח ס"ו וְכֵן לְעַנְיָן טְבוּלוֹ בְּמִשְׁקָה כְּדֵאִיתָא בְּשׁו"ע מו"ח"ז רַבִּינוּ ז"ל ס' קנ"ח שָׁם.

אֲבָל וְנִדְאֵי רְחוּק מְצִיאוֹת כְּזֶה וּמִי מְכַרִּיחֵנוּ לּוֹמַר דְּרַש"י ז"ל גְּבִי תַרְנַגְוֹלַתָּא דַר' אֲבָא כְּיָנֵן לְכֹה"ג וְלִהְוִצִיא דִּין חֲדָשׁ לְעַנְיָן שְׁוֹמֵן). הָא חֲזִינָן דְּגַם גְּיָמוּחַ לְגַמְרֵי שְׁבִלְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים מְיִירֵי בְּעַנְיָן שְׁעֵדִיין לֹא נִפְיָק מִתּוֹרַת אֲוֹכַל כ"ש שִׁי"ל שְׁנִימוּחַ סְתָם שְׁפָרַש"י הוּא בְּכֹה"ג (וְעֵינֵן בְּשׁו"ת מו"ח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּתַשׁוּבָה לְבִאָרְדֵיטְשׁוּב שְׁעַם שְׁהַרְפָּה לְהַשִּׁיב וְלַחֲלֵק בֵּין לְשׁוֹן נִיתוּק וּמִיָּעוּף לְלִשׁוֹן גְּיָמוּחַ עַכ"ז כְּתִב בְּהַגָּהָה שָׁם דְּלִדְיוֹן ס"ל דְּגַם נִיתוּק בְּכָלל גְּיָמוּחַ שְׁבַמְהֵרִי"ל כו' כ"ש בְּנַד"ד וְדֵאִי נִתְמַעַף בְּכַעֲיִן דְּיִיָסָא וְכֹה"ג נִקְרָא גְּיָמוּחַ בְּלִשׁוֹן הַפּוֹסְקִים כַּנ"ל וְעֵינֵן ג"כ בְּלִשׁוֹן רַש"י ז"ל בַּפ' כ"מ שָׁם ד"ה מִיבְעֵי' וְכַשְׁנִימוּחַ מִי גָרַע מְדִיָסָא עַכ"ל) וְאֲוֹפְנֵי הַסְבָּרָא הַב' הֵינּוּ אָף אִם נִאֲמַר דְּמֵאֲכַל כְּעֵינֵן דְּיִיָסָא לֹא נִקְרָא דְּבַר יָבֵשׁ לְעַנְיָן בִּישׁוּל דְּשִׁבְתָּ וְאֵלוֹ הִי' כֵּן גַּם בְּבִישׁוּל רֵאשׁוֹן הִי' בּוֹ מִשׁוּם בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל בְּבִישׁוּל זֶה הַשְּׁנִי מ"מ י"ל דְּהֵינּוּ רַק מִצַּד לְחִלוּחִית הַמִּים שְׁבוֹ אֲבָל מִצַּד

ממשות פירורי המאכל שנתמעה ונתערב בתוך מים הללו לעולם אימא לה שיש עליהם
דין דבר יבש כ"מ שיהם.

לכן בגוונא דאיירי רש"י גבי תרגולתא דר' אבא שמצד המים ונדאי אין בו משום בישול
(וכגון שהוחמו מע"ש כו') רק שבאנו לחוש עלי' מצד בישול אחר בישול דתרגולת
שנימות ונתמעה עתה בתוך המים הללו ולפי"ז אפי' אם נרצה להתעקש ולומר דנימות
סתם שפרש"י כולל כל גווני נימות היינו אפי' נימות ביותר ובכעין שתיתא הרבה שדרה
לגומעה דחשיבא משקה גם לענין ברכה וכה"ג.

עכ"ז עדיין י"ל דגם בכה"ג מה שנקרא משקה לכ"ד הוא רק מצד התגברות רוב המים
שבו אבל מ"מ עצם הדבר יבש עם שנימות עדיין יש בו ממשות כ"מ שהוא כו' (וכעין
מ"ש הפוסקים דיבש בלח אין לו בישול לעולם כו') אבל אין מכ"ז ראי' לנימות דשומן
וכה"ג שגוף אותו הדבר שהי' יבש מתחילה חוזר גופו וממשו להיות נימח ונימס והי'
למים ממש.

מה שגבי תרגולת לכאורה א"א פלל לבוא לידי מציאות כזה אלא שממ"ש הטוש"ע
יו"ד סי' ק"ד מבואר שאפשר שהעכבר יהי' נימות ונימס לגמרי וישוב להיות כולו משקה
עד שתערובת גוף העכבר בהשכר ה"ז פלח פלח ממש ע"ש בט"ז (ולכמ"ש מוח"ז רז"ל
בשו"ת שפדף האחרון היינו שלא ניכר פלל אפי' במשמוש היד כו').

ומ"מ יש לחלק דהתם העיקר הוא ההפך ויכול להיות שאינו ניכר פלל ממיעוטו ודקותו
בהפירוים הדקים כו' אבל שלא ישאר בו בעצמו וממשו שום דבר מה כ"א הפל יהי'
נימס ע"ד שומן וכה"ג לכאורה רחוק גם אולי יש לחלק בין עכבר לש"ד דאולי בשור
העכבר רף ושמן פשומן כו'.

וע' פסחים (דכ"ח א') עו"ג דלא ממיסה. חמץ דממיס.

וע"ש דמסיק לחלק ג"כ בין חיטי לנהמא כו'. (אף ברא"ש וש"פ הגי' דמאיס כו') ובחולין
(דק"כ א') גבי חמץ המחהו וגמעו כו' היינו במים כדפירש רש"י בפסחים (דל"ה).

אבל מש"ש גבי נבלת עוף טהור המחהו באור כו' בחמה כו'. משמע שלא ע"י מים וי"ל
דר"ל שומן העוף כו' וכ"ה ברש"י ותוס' נזיר (נ"א) ואין להאריך דאיך שיהי' עכ"פ אין
הכרח דנימות שפרש"י הנ"ל מיירי במציאות רחוק כזה אלא דעכ"פ נשאר איזה ממשות
מהתרגולת.

ושפיר י"ל דעל אותו הממשות יש דין דבר יבש כ"מ שהוא לענין בישול אחר בישול
דשבת או דמיירי בכעין דייסא נחביצא ושתיתא עבה דחשיבא מאכל לענין ברכה וכה"ג
גם אחר שנתערב עם המים והי' לגוף א'.

(וכנ"ל דגם בכה"ג נקרא בלשון הפוסקים נימות לגמרי כו') אבל אין להוכיח מכאן
לשומן וכה"ג הנימות ונימס גופן וממשן וחזר להיות לח כמים ממש לומר שעדיין יש לו
דין דבר יבש מצד שקודם לכן היו קרושים פ"א מה שהוא נגד הסברא והשכל ולא נמצא
פזאת בראשונים ז"ל והן אמת שגם זולת דברי רש"י ז"ל לכאורה יש מקום קצת לומר

שְׁהִיא דְתַרְגּוּמָא דְר' אַבָּא מְסִינָע קַצַּת לְסַבְרַת הַמ"א שְׁהָרִי לַפּה"נ סְתָם תַּרְגּוּמָא יֵשׁ בָּהּ קַצַּת שְׁמֻנּוּנִית וְלַחְלוּחִית כּו' וּכמ"כ סְתָם בְּשָׁר צְלִי שְׁלֵמָדוּ מְשָׁם הַפּוֹסְקִים.

וְרָאִי זֶה נִזְכָּר בְּדַבְרֵי הַמ"כ ע"ש וַיִּתְבָּאֵר אֵי"ה אִף הַמ"א נִרְאָה וְדַאי שְׁלֵא נִתְכַּוֵּן לְזֶה כ"א שְׁבָא מִפְּח דְבָרֵי רַש"י שְׁגָם גּוּף הַתַּרְגּוּמָא נִמְחִית ע"י שְׁרִיָּה יָמִים רַבִּים כּו' וּמִזֶּה נִרְאָה שְׁאִין רַאִי פֶלֶל וְכָל הַנ"ל: (ה) וְהִנֵּה מְעִין סַבְרַת הַמ"א דְכָאן כְּבָר הִבִּיא הַמ"א מְעִין זֶה לְעִנּוּ טִיבּוּלוֹ בְּמִשְׁקָה בְּסִי קַנ"ח סִסְק"ז מְמַשְׁמְעוּ הַכ"מ (פ"א מֵהַטּו"א הִי"ט) עַפ"י דְבָרֵי הַתּוֹס' דְפִסְחִים דִּי"ד ב' שְׁגָם שְׁמֵן וְכֵה"ג שְׁנִקְרַשׁ אֶפְיֵנו חֲזַר וְנִימּוּחַ אִינוּ מִשְׁקָה אֲבָל גַּם שֵׁם הָרִי לֹא עָמְדוּ דְבָרָיו וְלֵל לְהִלְכָה שְׁהָרִי (גַּם) מוּח"ז רַבִּינוּ וְלֵל בְּשׁו"ע (שְׁהִי דִרְכּוֹ לְהִיּוֹת נִמְשָׁף מְאֹד אֲחֲרָיו כַּנ"ל) לֹא הִבִּיא סַבְרָא זֶה פֶּלֶל אֶפְיֵי בְּשֵׁם י"א.

אַלָּא סְתָם שֵׁם ס"ט שְׁפַל מִשְׁקָה אַעפ"י שְׁנִקְרַשׁ לְגַמְרֵי אִם חֲזַר וְנִימּוּחַ חֲזַר לְהִיּוֹת תּוֹרַת מִשְׁקָה עָלָיו ע"ש. (וְאֲדַרְבֵּה בַס"ז שֵׁם הִבִּיא י"א שְׁהַדְבֵּשׁ אִינוּ יוֹצֵא מִתּוֹרַת מִשְׁקָה אֶפְיֵי נִקְדַּשׁ לְגַמְרֵי.

וְהִינּוּ עַפ"י דְבָרֵי הַרְמַב"ם וְהַכ"מ דְרַפ"ט שֵׁם דְאִין הִלְכָה כַּר"ש שְׁזוּרִי. וּמ"ש דְבֵשׁ אוּלַי לֹא דוֹקָא אֲלָא לְפִי דְקָאִי הֵתָם אֲמַרְקַחַת וְאוֹרְחָא דְמִילְתָא נִקְט וְאֶפְשָׁר נָמִי דַס"ל דְלַפ"מ דְמַסְקִינּוּ בַפ' הַקּוּמִץ בַּד' רַש"י דִּינּוּ דוֹקָא קְאָמַר ה"ה בַּד' חֲכָמִים דְבֵשׁ דוֹקָא קְאָמַרִי וּבְזֶה יִתְנַרֵץ קַצַּת דְבָרֵי הַכ"מ פ"ח שֵׁם בַמ"ש אֶהְרָאב"ד שֵׁם אִי מִנִּין לוֹ דְחֲכָמִים מוֹדִים לְדַר"מ בְּשְׁמֵן כּו') וְטַעְמוֹ וְנִימּוּקוֹ עִמּוֹ.

שְׁהָרִי בְּמִתְנִיתִין דְרַפ"ג דְטִהְרֹת מְפֻנְרֵשׁ יוֹצֵא (לְכָל הַפִּירוּשִׁים שֵׁם) דְרוּטָב וְגִרִיסִין וְחֻלְבַּן כְּשִׁקְרָשׁוֹ נַעֲשֶׂה אֲנֹכֶל וְכִשְׁחֲזָרוּ וְנִימּוּחַו חֲזָרוּ לְהִיּוֹת מִשְׁקִין ע"ש בַר"מ וְר"ש וְרַא"ש וְאַח"כ בַּמ"ב דְפִלְגִי בְּשְׁמֵן וְדָבֵשׁ וְיִין הִינּוּ שְׁבָאֵלוּ יֵשׁ סִפְק לְהַחְמִיר יוֹתַר (לְהַחְשִׁיבָם יוֹתַר כְּמִשְׁקָה לְהִיּוֹת תַּחֲזִילָה לְעוֹלָם כּו') וְרַש"י דְאָמַר יִין דוֹקָא הִינּוּ שְׁשִׁמּוֹן וְדָבֵשׁ דִּינּוּ כְרוּטָב וְאִינְדָּה שְׁבַמ"א.

וְא"כ עַכ"פ בְּכּוֹלָן בְּעַת שְׁחֲזָרוּ וְנִימּוּחַו דִּינּוּ כְּמִשְׁקִין (וְכ"ז לַפ"מ דְמִשְׁמַע מִדְבָרֵי הַתּוֹס' שְׁגִירְסָתָם הִי בַמ"א הָרוּטָב כּו' וְהַשְׁמֵן. א"כ פְּשׁוּט יוֹתַר דְלַרְש"י דְאָמַר יִין דוֹקָא (תַּחֲזִילָה לְעוֹלָם) מִמִּילָא וְנִדְאִי דְשְׁמֵן כְּדָקָאִי קָאִי בְּמִשְׁנָה הַרְאִישׁוֹנָה) וּמ"ש הַתּוֹס' דְפִסְחִים הַנ"ל בְּשֵׁם ר"ת שְׁהַפְּלוּגְתָא בְּשְׁמֵן וְדָבֵשׁ וְיִין מִיִּירֵי בְּנִקְרַשׁ וְאַח"כ נִימּוּחַ הִנֵּה בַפ' הַקּוּמִץ (ל"א) וּבְעִירוּבִין (ע"א) כְּתִבּוּ בְּשֵׁם ר"ת דְאִיִּירֵי הַפְּלוּגְתָא הַנ"ל בְּקָרוּשׁ וְהִינּוּ דַא' ר"מ שְׁמֵן תַּחֲזִילָה לְעוֹלָם פִּי אֶפְיֵי בְּעַת שְׁנִקְרַשׁ אֲלָא שְׁהַר"ש פ"ג דְטִהְרֹת כְּתִב שְׁצָרִיף לְהוֹסִיף עַל דְבָרֵי ר"ת וְלוֹמַר דְבְּקָרוּשׁ וְחֲזַר וְנִימּוּחַ אִיִּירֵי מִפְּח דְבָרֵי הַתּוֹסְפָתָא ע"ש וְפִי לַפ"ז דְהִיא לְעוֹלָם דְקַתְנִי הִינּוּ מִשׁוּם דְבְרוּטָב וְאִינְדָּה חֲלַקְנוּ שֵׁם בַמ"א בִּין כְּבִיצָה מְכֻוּן לְיִתַר מְכַבִּיצָה וְכָאן אֶפְיֵי פְחוּת מְכַבִּיצָה הָרִי הוּא תַּחֲזִילָה כְּשִׁחֲזַר וְנִימּוּחַ מִשׁוּם שְׁחֲזַר לְטוּמְאָתוֹ יִשְׁנָה כּו' ע"ש וְכֵן פִּי שֵׁם הַרְא"ש וְא"כ מִמִּילָא לְרַש"י דְאָמַר יִין דוֹקָא הִינּוּ דִרְק יִין יֵשׁ לוֹ חוּמָר זֶה דְגַם בְּפְחוּת מְכַבִּיצָה חֲזַר לְטוּמְאָתוֹ יִשְׁנָה מִשָּׂא"כ בְּשְׁמֵן וְדָבֵשׁ יֵשׁ חִילּוּק בִּין כְּבִיצָה לְיִתַר עַל כֵּן כְּמוֹ בְרוּטָב אֲבָל עַכ"פ דִּין מִשְׁקָה יֵשׁ לְהוֹן כְּשִׁנִּימּוּחַו.

וְא"כ גַּם דְבָרֵי הַתּוֹס' דְפִסְחִים (אִם לֹא נִרְצָה לְהַגִּיחַ כְּדָאִיתָא בְּתוֹס' דְמִנְחוֹת וְעִירוּבִין) וְדַאי כְּוֹנְתָם ג"כ ע"ד שְׁפִי הַר"ש וְרַא"ש כַּנ"ל דְלוֹמַר שְׁלַר"מ דְאָמַר שְׁמֵן תַּחֲזִילָה לְעוֹלָם

הינינו בנקרש ואח"כ נימוח כלומר כשנטמא אז או בשקה' בו יותר מכפיצה ולהשמיענו דחשוב אז משקה (ושממילא לרש"ש בשמן גם בעת שחזר ונימוח לאו משקה הוא פלל) לא יתכן פלל דא"כ מאי לעולם דקאמר ר"מ.

ומאי רבותא דמ' הלשון שפא להשמיענו דשמן חמור יותר (להיות תחילה) מרובט ואינך כו' ונהרי גם בהו הדין פה פנ"ל אלא ונדאי ע"כ פנונתו ע"ד פי' הר"ש ורא"ש פנ"ל (ואילולי דמיסתפינא הי' נ"ל שגם בד' התוס' דפסחים הי' פתוב (פצעו דברייהם דמנחות ועירובין היינו) דהתם מיירי בנקרש.

ומש"ש ואח"כ נימוח כדמשמע מתוספתא כו' עד ואח"כ נימוח זהו הגהה מאיזה תלמיד שהגיה עפ"י ד' הר"ש שפכת שצריך להוסיף ע"ד ר"ת פנ"ל: ועפ"י זה הי' נ"ל עוד שמש"ש בלשון המשנה שהביאו קרשו ואח"כ נימוחו הרי הן שנים ונהרי נ"א במתניתין כו' האי ואח"כ נימוחו הוא ג"כ מבעל ההגהה הנ"ל אלא שהועתק בטעות שלא במקומו אלא צ"ל הגהה זו לקמן על מ"ש והיינו לעולם אפי' קרשו פאן צ"ל הגהה ואח"כ נימוחו.

והיינו עפ"י דעת הר"ש פנ"ל ועכ"פ איך שיהיה זה נראה ודאי אמת שהפלי' בדבריהם ע"כ הוא ע"ד פי' הר"ש ורא"ש) וא"כ לפ"ז אין מדברי התוס' דפסחים שום ראי' למ"ש המ"א בשם הכ"מ (וג"ז אין מוכן לי פלל מה שתלה זה הכ"מ הרי לא הוסיף פלום אדברי התוס') ותו שהתו' הביאו שבפ' הקומץ פסקינו הלכה כרש"ש.

אבל אנו לדין לא קי"ל הכי אלא פרב אשי שפסק בחולין (ע"ה) כמ"ד שאין הלכה כרש"ש חנא במסופן ובתרומת מעשר של דמאי וכמ"ש הכ"מ רפ"ט מהטו"א שם. שהרי ביו"ד סי' י"ג קי"ל כהיא דרב אשי (וגם התוס' אפשר שאין פנונתם כ"א לאלומי הקושלי' דעכ"פ איפא מ"ד בגמ' דהלכה כרש"ש.

וא"כ לא ה"ל למיסתם כ"כ בפשיטות בכ"ד דשמן משקה הוא כו' (וגם דעכ"פ י"ל דר"ע הכי ס"ל כרש"ש כו') אבל לדינא הרי התוס' דחולין פכת בפשיטות שפן קי"ל כר"א שפסק הלכה למעשה כו' ע"ש) ועכ"פ מכ"ז נראה ודאי דשפיר עביד מוח"ז רז"ל שלא הזכיר פלל סברת המ"א שם בשו"ע שלו: ושוב ראיתי בס' ח"א שעמד ג"כ אד' המ"א הנ"ל.

מהא דהר"ש דפ"ג דטהרות אלא שדבריו ז"ל מגומגמים מעט ובפרט במ"ש שקפידתו הי' רק אחלב שהזכיר המ"א ואי דלפה"נ גם אשמן וכה"ג חל הקפידא וככל הנ"ל ובלא"ה ד' המ"א מגומגם וע"כ יש ט"ס במ"ש וע' ב"ב דע"ב ובתוס' שם שגם שמן כו' (עיי' מה"ש) לכן לאו דסמכא נינהו כו' ולפי"ז נראה דמשם יש ללמוד לכאן ג"כ דאין ספק לומר דשמן קרוש שנימוח יהיה לו דין דבר יבש אלא תורת משקה יש לו פנ"ל (אלא שלפי"ז לכאורה צ"ע בד' מוח"ז רז"ל שבשו"ע אחר שפבר נטה מד' המ"א בסי' קנ"ח פנ"ל איך ולמה חזר ונמשך אחריו פאן בסי' שי"ח אף עיין בההקדמה להלכות פסח שכתב דה' נט"י הוא סמ"ב שחידש ואיזו ותיקן מוח"ז רז"ל לבסוף א"כ י"ל שכתב חזרה נשנית כו').

ועוד נלפענ"ד דלאידך גיסא היינו אם ניתן מקום לדברי המ"א ז"ל דסי' קנ"ח אעפ"י כ אין ראי' מהתם להקא לענין זה די"ל דדוקא התם דבעינן א' מז' משקין דוקא (והוא

מגזירת הפתוב לעגנו טומאה) ולכן כל מי פירות זולת שמן ויין אפי' במקום שרגילי לעשותן משקין לשתי' אינו נק' משקה לעגנו טיבולו במשקה כמ"ש מוח"ז רז"ל שם ס"ה.

לכן יש מקום קצת לומר דכל שנקרש ונקפה אעפ"י שחזר ונימוח שוב יש לו דין מי פירות כו' (אלא שלפי האמת ג"ז אינו כו') אבל הקא לעגנו בישול אחר בישול דשבת שהוא דבר התלוי בטבע שבדבר לח וצולל אמרינן דיש בו משום בישול אחר בישול נראה ודאי דאין חילוק אם הלחלוחית הוא ממין מים וכה"ג או ממין מי פירות וכה"ג וגם המ"א מודה בזה דאל"כ הרי שומן כל עיקרו אינו אלא מי פירות והרי הוא לא בא עליו אלא משום שהי' יבש מקודם כו' וזו מנגן (ועפ"מ סקמ"א מסתפק לומר דד' המ"א אמורים בשומן דוקא דאוקלא הוא ולא ברנטב שנקרש וחזר ונימוח אבל מד' מוח"ז רז"ל כאן סכ"ח ססקל"א מבואר דלא ס"ל לחלק בהכי ע"ש במ"ש אבל קדירה שנקרש שמונית' כו' והדין עמו וראי' ממלח שבמ"א ססקל"א) ויש לעיין בסי' ק"ס סי"ב ובסי' תר"ב ובשו"ע רז"ל שם סי"ח.

ואין להאריך שבאמת בעיני יפלא פינן שעיקר טעם הסברא בהא דקיי"ל לחלק בין לח ליבש בעגנו בישול אחר בישול אינו מבואר בפוסקים בהדיא (לפה"נ) ובמילתא דלא ידעינן טעמא קשה לבדות סברא וחילוקים ע' בכה"ג בתה"ד ססי' ל'.

וכש"כ הקא בנד"ד דלפה"נ ודאי דע"כ החילוק הוא מצד טבע הדברים שבדבר לח פועל הבישול השני ולא ביבש. א"כ מה טעם יש בזה להקל בדבר שהוא עתה לח מטעם שהיה יבש מקודם כו' ובפרט שאין שום ראי' לזה וכש"כ שיש ג"כ ראיות להיפוך וכלל הנ"ל: ומעתה לא נשאר בד' המ"א כ"א מ"ש שכ"כ בס' מ"כ וזה אמת נכון שבש"ב פ"ג הרבה להשיב ולדחות דברי הלבוש שכתב שט"ס הוא בשו"ע והמ"כ מקיים הגירסא שלפנינו בשו"ע שגם במקום שהיס"ב מותר ליתן האופאנאדי'.

אף המעיין שם יראה שלא עלה ע"ד סברתהמ"א הנ"ל דשומן שנימוח נק' דבר יבש מצד שהי' יבש מקודם אלא שהוא ז"ל נמשך בזה אחר סברתו שהחליט בפ"ב שם. דאף שיש מעט רוטב ממש עם הדבר יבש אינו מעכב דאזלינן בזה בתר רובא וכל שרובו יבש נידון פיבש וכבר הספיק גם כן כת"ר שד"ז מוקצה מן הדעת ונבנה על יסוד רעוע גוססא מוטע' שבב"י סי' רנ"ג בשם רי"ו.

(והנוסחא האמיתי' היא כמ"ש ברי"ו שלפנינו וכמוכא בב"י גופא סי' שי"ח וגם המ"כ מודה שכן הוא הנוסחא האמיתית ברי"ו אלא דס"ל שהב"י שינה בכינון כו' וא"ז דרכו של הב"י פלל וכ"ש שהסברא לילה בכה"ג בתר רובא אינו מתקבל פלל וכלל): אמנם לעגנו הראי' של המ"כ שהרי אין לה בשר (ותרנגולת) שאין מזהל ושומן יוצא ממנו עם שלכאורה הי' נראה זה אמת במציאות עכ"ז אין לבנות יסוד ע"ז כ"כ להוציא מזה דינים מחודשים (להקל בדאורייתא) אלא יש לנו לומר דמשפחת לפעמים יבישה לגמרי וע"כ בהכי מיירי בגמ' ופוסקים דוגמא לדבר ע' ט"ז סי' זה סקי"ג מעמיד דברי השו"ע שמיירי בבשר יבש שאין בו שום לחלוחית כו'.

(וע' שו"ע מוח"ז רז"ל שם סי"ח ויש לעיין במ"ש הלחלווחית ששעליו כו' ואין פנאי פעת להאריף יותר עד אם אנופה שישב כת"ר על דברי אז אראה לעיין עוד אי"ה בל"נ: סימן כב (לסימן של"ב) שאלה אם מותר למשוח בהמה בשבת בזעגעעחץ או שפיגייענער לרפואה שהורה א' להיתר: תשובה.

הנה בגמ' ופוסקים וטוש"ע סי' של"ב לא מצינו שדיברו כ"א להריצה בקצור ולהעמידה במים. ומבואר בב"י דסה"ת וסמ"ג וסמ"ק והגמ"י פתב דאע"ג דדרש רבא הלכה כר' יאשיה.

דוקא במריצה בקצור שרי ר"י שאינו נזכר כ"כ משום רפואה אבל להעמידה במים איפא הוכחה טפי ואסור וכ"פ במרדכי ססי' של"ד (ומשמע בסה"ת דז"א משום דפ' פתירווא דרבינא שם ולא פדמסיק רנב"י אלא ס"ל דרנב"י לאו לתרוצי ברייתא דאין מעמידין קאתי אלא מלתא באנפי נפשה קאי (ולכו לא א' סתם פתנאי אלא א').

שחיקת סממנים גופא תנאי ר"ל שיש דבר בגזירה זו דתנאי הוא כו'). וכתב הב"ח דיש לכאורה להקמיר פן (לעצמו) וכ"פ בא"ז.

וא"כ יש מקום לומר דאף לפ"מ דקיי"ל בטוש"ע (לדינא) פהרי"ף ורא"ש ורמב"ם דגם להעמידה במים מותר הו דלא להוסיף עניני רפואות אחרים (בפרט) אותן שניזכרים טפי לרפואה דכיון דלסה"ת וסמ"ג וסמ"ק והגמ"י ומרדכי ודאי אסור בכה"ג נהרי לא מצינו חולק עליהם בהדיא בזה (וגם בלא"ה ידוע הפלל שאין מדמין בשבותין כו') והגם שמדברי הרי"ף ורא"ש (והובא באחרונים) שכתב הטעם להקל משום דברפואת הבהמה אין אדם בהול כ"כ ע"כ לא גזרינו משום שחיקת סממנים יש משמעות שגם בכל רפואה דבהמה לא גזרינו מ"מ פיון שאין הדבר מפורש קשה להקל נגד פל הני גדולים ורבים הנ"ל ובפרט שמלשון הרמב"ם וטוש"ע אין שום משמעות פלל להקל יותר מב' דברים אלו (ומדברי הגמ' ג"כ אין שום הכרע דכבר נתבאר הפי' לסה"ת ובאמת גם מד' הרי"ף ורא"ש משמע (קצת) שמפרשים פן אלא שמעצמן מדמין דין העמדה דברייתא דלעיל לדין הריצה.

ואלו הוי ס"ל דרנב"י אברייתא דלעיל קאי לאוקמי בתנאי ה"ל למיתי עלה מפז דברי רנב"י ולפי"ז ונדאי אין שום משמעות בגמרא להקל בשא"ד. ואף את"ל דלהרי"ף ורא"ש רנב"י אדלעיל קאי ופליג אתירווא דרבינא שפן משמע פשטא דגמרא.

וכן מוכרח מדברי המ"א סי' ש"ז סק"ד מדפ' דלא כתי' רבינא ע"ש וכ"ה בשו"ע מוח"ז רז"ל ססי' של"ז וכ"מ בהדיא שפן תופס הפי' המ"מ דכ"א מה"ש ה"ל. ומ"מ י"ל שהגמ' ידע לדמות ב' דברים אלו להדדי אבל אנו אין לנו ללמוד מזה לשא"ד.

וידוע מ"ש המ"מ פיו ט"ו הובא מ"א סי' ש"ז סק"ז דאין מדמין דבר לדבר בשבותין ואין לה להתיר אלא מ"ש חכמים וע' מזה במיוחסות סי' קכ"ז: וכ"ז להתלמד במק"א אבל בענין הרפואות דנד"ד הנה הא ונדאי פשוט דאף לפ"מ דמשמע מרי"ף ורא"ש להקל בכל רפואות דבהמה היינו לומר שכ"ד שאין בו שום איסור מצד עצמו אלא שבאדם אף בכה"ג אסור לרפואה ומשא"כ בבהמה אין הרפואה גורם איסור אבל דבר שיש בו איזה איסור מצד עצמו בלי לרפואה ודאי אין הרפואה גורם היתר שהרי לא התירו שום שבות

משום הפסד נאף בשבועות דשבועות הרבה אוסרים ופסק המ"א ומוח"ז רבינו ז"ל סי' ש"ז סי"ב וסי' של"ד ס"ב שאין להקל כ"א בהפסד גדול ונקא נאף היכא דאיכא צער בע"ח (דאורייתא) לא הותר טלטול מוקצה להרמב"ם ומ"א סי' ש"ה סק"א (אלא שי"ח ע"א ר"ח"א וכו' מוח"ז רז"ל לסמוך ע"ז בהפ"מ ונקא): והנה המשיחה בזעגעהץ י"ל שיש בזה איסור מירוח דאורייתא דז"ל הרמב"ם (פי"א ה"ו) הממרח רטי' כ"ש או שענה או זפת וכיוצא בהן מדברים המתמרחין עד שיחליק פניהם חייב והובא בשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל בס"י שי"ד סכ"א ובס"א א"ר שם סק"ח פתב בשם ראב"ן חלב ושמן דינו פשענה נאף ברוב מ' מפרש"י ור"ן פ' כ"כ (דקכ"א סע"ב) שיש בו מירוח (ומש"ש אשוויי גומות אולי זהו ג"כ שייך למירוח עיין לשון מוח"ז רבינו ז"ל סי' שי"ד סכ"א (וסי' שכ"ח ס"ל ויחליק הגומות כו') ומעין במירוח דתבואה למעשרות עיין פ"ה הרע"ב פ"ד דפאה מ"ו ופ"א דמעשרות מ"ו (ועיין תוי"ט פ"א דפאה מ"ו).

וכ"ה ברש"י בכורות די"א רע"ב אף שיווי גומות שפרמב"ם מבואר שם רפכ"א דזהו משום חורש: (או בונה כו'). ולכאורה גם בשפיגינער י"ל שמתלקים וצ"ע דא"כ גם שמן כו' עיין סי' שכ"ז): וא"כ נראה לכאורה דה"ה בזעגעהץ ולפי"ז גם בשפיגינער עם שלפה"נ נדאי לא שייך בי' משום מירוח (דאורייתא) מ"מ מדרבנן יש לומר דשייך גזירה אטו דזעגעהץ.

כמו גבי סתימת חבית נקובה דבשענה יש מירוח דאורייתא במשנה דפ' חבית (קמ"ו). ובשמן אסור מדרבנן לרב בגמ' (שם ב') דגזרינן משום שענה כו' וה"ה הכא אף באמת אין להחליט כ"כ דיש בזעגעהץ משום מירוח דלשענה וזפת אפשר ל"ד.

וחלב ושמן לפ"מ שראיתי בראב"ן עצמו סי' ש"פ שכתב וז"ל לא יתן עליה שענה כו' ולא חלב ולא שמן פדתנן כו' שענה כו' ובגמ' מישחא רב אסר כו' עכ"ל נראה דר"ל שחלב ושמן נלמד ממישחא שבגמ' ולא משענה ועיין ב"י סי' שכ"ז בשם הגמ"י דחלב ושמן רק מטעם נולד כו' (ואולי גם בא"ר יש לדחות דמ"ש דינו פשענה ר"ל רק לענין הדין דעכ"פ איסורא דרבנן איכא כו').

וברמב"ם פכ"ג הי"א איתא בהדיא משומן רק משום גזירה דשענה. ונקטו במקום מישחא שבגמ' (ובס"ח"א כל"ה ס"ד כתב בחלב חייב ושמון דלג ע"ש ונראה דהיינו משום שיש סתיר' בזה מרמב"ם לראב"ן שבא"ר.

ובנ"א שם פתב שפרמב"ם ט"ס וצ"ל שמן. אף ראיתי בס' מעשה רוקח שכתב שפכל הגוססאות הגי' שמון ומראב"ן אין סתירה פנ"ל.

וא"כ ה"ה חלב רק גזירה כו') ואולי י"ל דס"ל דפי' מישחא הוא מלשון משיחה וכולל גם שמון (ונקט' לרבנותא). ונראה דה"ט דמוח"ז רבינו ז"ל שם בס"י שי"ד שכתב בשומן או בשמן כו' ולקח שמון מהרמב"ם הנ"ל וגם בענין רוק שבפ' כ"כ הנ"ל לפמ"ש הרמב"ם רפכ"א ה"ב לא אתינן עלה משום מירוח פלל אלא משום אשווייגומות.

תולד' דארוג) וגם ברש"י ור"ן יש עירוב ענינים אלא ע"ש וכן בטוש"ע סי' שי"ו סי"א. רק במ"א שם סכ"ד משמע דפשיטא לי' שיש ברוב משום מירוח ע"ש וצ"ע ובד' מוח"ז

רז"ל לא מצאתי פעת דין זה דרוק כָּל וצ"ע ואם יונח שאין בזעגעהץ משום מירוח דאורייתא גם מדרבנן אין לאסור.

ונ"ד לשמן דגבי חבית דש"ה דאורחין' לסתום פעמים בשענה. לכן גזרינו ששמן משום שענה.

ומשא"כ פאן אם יונח שהמציאות הוא שכל משיחות הבהמה שנוהגין למשוח לרפואה אין בהם דבר שיהא בו משום מירוח דאורייתא ל"ש גזירה ג"כ. אמןם זאת מוכן עכ"פ דעם היות שאין להחליט בזעגעהץ שיש בו מירוח אין להחליט ג"כ להיפוך.

ובשגם דמפשטא דלישנא דהרמב"ם פי"א ה"ל שפכת וכיוצא בהם מדבריה המתרחין כו' הנה נראה דגם פעין זעגעהץ נכלל בזה (וכ"ש לפ"מ שנושם בשו"ע סי' שי"ד סי"א בשם הערוך דמריח' סיכ' משיח' כו' הפל ענין א' הוא הרי בזעגעהץ ודאי שיהי סיקה משיחה כו' חלא שצ"ע דהא גם בשמן ודאי מצינו לשונות אלו הרבה במקרא וגמ' כו').

ואם יונח שיש בזעגעהץ מירוח דאורייתא ממילא נראה דגם בשפיגענאר וכה"ג אסור משום גזירה זעגעהץ פיון שדרכו בכה"ו וה"ז דומה לשמן דגבי חבית פנ"ל וכ"ז אף אם הזעגעהץ וכה"ג הן מוכנים לכה"מ מאתמול וא"ל הוכנו הרי בלא"ה יש בהם איסור מוקצה שהרי אינם מאכל ולא פלום וכבר נת' דגם מוקצה לא הותר משום הפסד ואף לא משום צער בע"ח דאורייתא (א"ל בהפ"מ דנקא כו' פנ"ל ובנ"ד א"י כו'): ועוד יש מקום להחמיר דהא לכאורה יש סתירה בדיני' אלו שבשו"ע מיני' ובי' תוכ"ד שתתקן' מתירי' רפואו' מטעמא דבבהמה אין אדם בהול כ"כ להרי"ף ורא"ש ותוכ"ד הובא ד' המרדכי בשם ראבי' ביש ספק שתמות דמוטר להקיו ע"י עובד פוכבים מטעם דאדם בהול כו' (נאי לא שרית לי' כו') וע"כ אם גזונג ד' הרי"ף ורא"ש עם ד' המרדכי צ"ל דבגמ' פאן מיירי הפל באין חשש שתמות בזה אמרי' אין אדם בהול כו' ובאמת הן הם ד' הט"ז סק"ג שפכת בהדיא דלהמרדכי צ"ל דהא דיכול להריצה הוא באין חשש מיתה ולפיכך נא החמירו שם.

אלא שבא"ר תמה ע"ז והפ"מ מגי' בט"ז ונדחק מאד ועיקר התמין' לפה"נ היינו איה כ' לפיכך לא החמירו דמשמע אם יש ספנת מיתה אסור להריצה הרי אז יש הסברא דמתוך שבהול אי לא שרית כו' (ולשון התמין' שבא"ר לא ח"ש כ"כ לפענ"ד כו' ע"ש).

והנה לפ"ז הדין נותן דלעולם מותר אלא שהטעמים חלוקי' מהיפוף להיפוף דבדליכא ס' מיתה אין בהול כָּל (יותר מרפואה קלה באדם) ולכן ל"ג שישטעה ובניש ס' מיתה בהול מאד כו' וגזרינו שישטעה במזיד בעצמו כו' והוא דבר תמוה הכי ליכא מציאות ממוצע בזה כו' ועו"ק באמת לפי"ז מנ"ל להרי"ף ורא"ש להמציא סברא חדשה לחלק בין אדם לבהמה דברפואת בהמה אין אדם בהול כו' דילמא באמת הברייתא מיירי ביש ס' וההיתר מטעם דאי לא שרית כו' ור' יאשי' ות"ק בפלוגתא דתכמים עם ר"י דגבי בכור (פסחים י"א ב') שפמרדכי קא מפלגי לכן נלפענ"ד דלדינא (עכ"פ) ד' הט"ז נכונים והוא דבאמת דברי ראבי' שפמרדכי צ"ע דאי מצינו כה"ג לגזור אי לא שרית ע"י עובד פוכבים יעשה בעצמו במזיד משום הפסד הרי גם בדליקה (דבהול יותר) אין או' לעובד פוכבים כפה

פְּדָתָנּוּ בַּפ' כ"כ (קכ"א) וְאִפְּי' בְּהַצְלָה בְּהִיתָר אֶסְרוּ יוֹתֵר מִג"ס מְשׁוּם שְׁהַסְבְּרָא לְהִיפּוּף דְּמִתּוּף שְׁבָהוּל יָבֵא לְכַבּוֹת בְּשׁוּגְג פְּדָאִית' שָׁם (ק"י"ז).

וּמַה"ט אֵין אִזְמַרְיָא לְעוֹבֵד פּוֹכְבִּים פְּבָה אַף לְמ"ד מְלֵאכָה שֶׁא"צ לְגוּפָה מְדַרְבְּנָן וְה"ז שְׁבוּת דְּשְׁבוּת בַּהֲפ"מ עכ"ז אֶסּוּר מְטַעַם הַנְּ"ל ע' מ"א וְשׁו"ע מוּח"ז רז"ל ס'י שֶׁל"ד סכ"א סכ"ד וְרַק גַּבֵּי מֵת אִזְמַרְיָנּוּ לְהִיפּוּף מִתּוּף שְׁבָהוּל אֵי לֹא שְׁרִית אַתִּי לְכַבּוּיֵי בַּפ' פִּירָה (מ"ג סע"ב) וְכַתֵּב הַתּוֹס' שָׁם בְּהִדְיָא דְדוֹקָא בְּמֵת שְׁמַצְטַעַר בְּיוֹתֵר חִיִּישִׁינּוּ שְׁיַעֲשֶׂה בְּמִזִּיד אֲבָל בְּמִזְוֵן לֹא חִיִּישִׁינּוּ לְזָה וְאִדְרַבָּה אֵי שְׁרִית מְטַרְדְּתוּ יַעֲשֶׂה בְּשׁוּגְג כּו' (וְהָא דְבַר"פ כ"ד בְּמִי שְׁהִחְשִׂיה אִזְמַרְיָנּוּ שְׁאֵין אָדָם מְעַמִּיד עֲצָמוּ עַל מְמוֹנוּ וְאֵי לֹא שְׁרִית כּו' עַמ"ש שָׁם בְּזָה הֶר"ן בְּשֵׁם רַמְבַּ"ן וְצ"ע עוֹד בְּפּוֹסְקִים) וְהֶרְאָנִי שְׁהִבִּיא רֵאבְּנִי"ה מִפ"ק דְּפִסְחִים (י"א) דְּאִזְמַרְיָא אֵי לֹא שְׁרִית כּו' ע"ש בַּפְּרָש"י שְׁפַתְב דְּשׁוּב אֵין נִזְהָר כּו' דְּסָבַר שְׁהִפְלֵל שְׁוָה עַכ"ל וְא"כ אֵין רֵאִי לְנֵד"ד דַּע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִּים וְע"י עֲצָמוּ לֹא יִסְפְּרוּ דְּהַפְלֵל שְׁוָה וְלָמָּה יָבוֹא לַעֲשׂוֹת בְּעֲצָמוּ גַם אֶפְשָׁר פְּהֵן בְּבַכּוֹר שְׁאֵנִי דְחָשׁוּדִין הֵן ע"ז פְּדָאִיתָא בְּבַכּוֹרוֹת (ל"ה) וְבִיו"ד סְסִי שִׁי"ד גַּם הִלְשׁוֹן דְּאִיתָא שָׁם לְרַבְּנָן כ"ש דְּאֵי לֹא שְׁרִית כּו' (וְלֹא אִזְמַרְיָנּוּ אִדְרַבָּה אֵי לֹא כּו') מְשַׁמַּע דְּרַבְּנָן לְד' ר"י קְאָמְרִי הֵכִי לְדַחֲוֵת הַחֲשָׁשָׁא שְׁלוֹ דְלְדַבְּרִי כּו' וְלִדְיָדְהוּ בְּלֵא"ה ל"ג פְּלֵל שָׁם הָא אִטּוּ הָא מְאִיזָה טַעַם שְׁיָהֵי' (וְעֵינֵן בְּסוּגְיָא דְּבַכּוֹרוֹת (ל"ג: ל"ד).

(דְּגַם בְּמִקּוּם שְׁעוֹשֶׂה מוּם י"ל הֵנִי דְּבָר שְׁאֵינוּ מְתַפְּנִין גַּם הֵנִי מְטִיל מוּם בְּבַע"מ פִּינּוּן שְׁאֲחִזּוּ דָם וְלִדְיָנָא קִי"ל בִּיו"ד סְסִי שִׁי"ג דְּיָקִיז (אִפְּי' בְּמִקּוּם שְׁעוֹשֶׂה מוּם רַק שְׁלֵא יִכּוּיֵן כּו'). וְכִינּוּן דְּהֶרְאָנִי לֹא מְכַרְעָא לְפַה"נ וּמְסַבְּרָא הִי נִרְאָה דְל"א בְּחֲשֵׁשׁ הַפְּסֵד בְּהִמָּה דְּבָהוּל כ"כ דְּאֵי לֹא שְׁרִית כּו' וְכַנְּ"ל בְּשֵׁם הַתּוֹס' אֲלֵא שְׁבָאָמֵת בְּדִין זָה דְּאָדָם בְּהוּל דְּלַפְעָמִים אִזְמַרְיָא שְׁמִתּוּף כָּף אֵי שְׁרִית כּו' וְלַפְעָמִים א' לְהִיפּוּף אֵי לֹא שְׁרִית וְאֵין אָדָם מְעַמִּיד כּו' יֵשׁ מְבוּכָה וְסַבְּרוֹת דְּעוֹת וְחִלּוּקִים דְּקִים בְּפּוֹסְקִים שְׁבָסִי רס"ו שִׁי"א שֶׁל"ד.

עֵי בְּטוֹר וּב"י ס'י שֶׁל"ד וְקו"א מוּח"ז רז"ל ס'י רס"ו לְכֵן בְּגוּף הַדִּין שְׁיַצָּא מִפִּי רֵאבְּנִי"ה וְהוּבָא בְּמַרְדְּכֵי בְּלֵי חוּלְק אֲשֶׁר ע"כ נִקְבַּע בְּשׁו"ע בְּסִתְיָמוֹת אֵין לְפַקְפַּק אֲבָל הָבּוּ דְלֵא לְהוֹסִיף לְלַמּוֹד מְזָה לְמַצִּיאוֹת אַחֲרִים וּמַעֲתָה שְׁפִיר קְאָמַר הַט"ז דְּכִינּוּן דְּזָה וְנִדְאֵי נִלְמַד מִדְּבָרֵי הַמְּרַדְּכֵי דְּאָדָם בְּהוּל עַל מִיתַת בְּהִמָּה וּד"ז נִזְכָּר בְּגַמ' דְּפִסְחִים בֵּין לְר"י וּבֵין לְרַבְּנָן (לְפִי פְּשָׁטָא כּו').

לְכֵן בְּדִין מְרִיצָה שְׁנִתְבָּאָר בַּט"ז סִק"ב עַפ"י דְּבָרֵי הַרִי"ף וְרֵא"ש דְּטַעַם הַהִיתָר מְשׁוּם דְּאֵינוּ בְּהוּל כּו' ע"כ זָה בְּאֵין סְפַק מִיתָה אֲבָל בִּישׁ ס' מִיתָה וְנִדְאֵי אֵין לְהַקְל פִּינּוּן דְּטַעַמָא דְּרִי"ף וְרֵא"ש לִיכָא בְּהָא וְלְבוֹא ע"ז מְטַעַמָא דְּרֵאבְּנִי"ה וּמְרַדְּכֵי כְּבָר נַת' דְּאֵין לְנוּ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי לְמַצִּיאוֹת אַחֲרִים אַף הֵא"ר כְּתַב עוֹד דְּבַתּוֹס' נו' בְּהִדְיָא בְּדִין זָה שְׁמָא תְּמוֹת כּו' וּמ"מ נִלְפַע"ד דְּמַתּוֹסְפֵתָא זֹה בְּאָמֵת יֵשׁ סַעַד לְדַעַת סַה"ת וְסִיעֲתוּ דְלַעִיל דְּלַפִּי"ז בְּאָמֵת אִיזְרִי בְּבִרְיָתָא שְׁבַגְמ' בְּדִין זָה בֵּין הֵיכָא דְּאִיכָא ס' מִיתָה וּבֵין לִיכָא דְּהַפְלֵל שְׁוָה וּמִתָּר לְר"י וְא"ש מְטַעַם שְׁאֵינוּ נִיכָר שְׁהוּא לְרַפּוּאָה כּו' וְנִמְצָא כַה"ד דְּבַמְצִיאוֹת דְּנֵד"ד שְׁהוּא דְּבָר הַנִּיכָר לְרַפּוּאָה אִם יֵשׁ ס' מִיתָה דְּאִזְנִיל לִי גַם טַעַמָא דְּרִי"ף וְרֵא"ש וְנִדְאֵי דְּאֵין לְהַקְל נִגְד דְּבָרֵי סַה"ת וְסִיעֲתוּ וְלְכֵן אַף בְּרַפּוּאָה שְׁאֵין בְּהָ שׁוּם אִיסוּר מְצַד עֲצָמוּ אֶסּוּר מְגַזְזִירַת שְׁחִיקַת סְמָמָנִים וּבְרַפּוּאָה שְׁיֵשׁ בְּהָ אִיסוּר מְצַד עֲצָמָה כְּבָר נַת' שְׁאֵין לְהַקְל אַף לְרִי"ף

אף בְּדִלְיָא ס' מִיְתָה (וְלִסְמוֹךְ עַל סְבֵרַת רֵאבִי"ה בְּזֶה כְּבָר נִתְבָּאָר דְּאִין לְנוּ כו'): וְע"ד
הַחֲקִירָה שֶׁבַפ"מ בְּרְפוּאוֹת ע"י סְמָמְנִים וְהִנִּיחַ בַּצ"ע ל"ש לְכָל הַנְּ"ל דְּאִף בְּלִיכָא סְפָק
מִיְתָה וְלִרִי"ף וְרֵא"ש דַּל"ג בְּכַה"ג בְּכָל רְפוּאָה וְשָׂאִין בָּהּ שׁוּם אִיסוּר מְצַד עֲצָמָה מְשׁוּם
שח"ס.

מ"מ י"ל דְּהִינּוּ דְּוָקָא בְּרְפוּאָה וְשֵׁלָא ע"י סְמָמְנִים כְּלָל דְּבִזָּה הַגְּזִירָה אִטּוּ שח"ס גְּזִירָה
רְחוּקָה הִיא. (וְכַעֲיִן גְּזִירָה לְגְזִירָה).

אֲלָא שַׁמ"מ בְּאָדָם אִף בְּכַה"ג אִיסוּר א"ל בְּחֻלִּי וְשֵׁלְעוּלָם אִין עוֹשִׁין הַרְפוּאָה ע"י סְמָמְנִים
כְּבִסִּי שַׁכ"ח סְמ"ג אֲבָל כָּל וְשֵׁלְפַעְעָמִים עוֹשִׁין ע"י סְמָמְנִים אַז אִף וְשֵׁלָא בְּסְמָמְנִים אִיסוּר
כְּדָאִיתָא וְשָׁם סַמ"ב ע"ש בַּט"ז סַקכ"ח וּמ"א סַקמ"ז.

בְּכַה"ג מְקִילִי בְּבִהְמָה. (דְּבִהְכִי הָוִי הָוִי דְּהַעְמָדָה בְּמִים וּמְרִיצָה כו').

אֲבָל ע"י סְמָמְנִים אִף בְּשַׁחֲוִקִים מְאָתְמוּל שֶׁלֶפָה"נ אִין בְּזֶה שׁוּם אִיסוּר מְצַד עֲצָמָה (וְכַמוֹ
בְּבִשְׁמִים וְכַה"ג הַשַּׁחֲוִקִים אוֹ אִפִּי רַק מְרַנְסָקִים מְאָתְמוּל דְּמִן תְּרִים כְּבִסִּי שַׁכ"א וְכֵן
בְּזִיתִים וְעֵנְבִים וְשִׁנְתְּרִסְקוּ מֵע"ש כו' בְּסִי שַׁכ"ב ס"ב).

מ"מ לְרְפוּאָה יֵשׁ לוֹמֵר דְּאִיסוּר דְּבִזָּה גְּזִירַת הַשַּׁחֲוִקָה קְרוּבָה וְשִׁיכָא יוֹתֵר. וּבְאָמַת מְלִשׁוֹן
הַרִי"ף כ' בִּזְה"ל דְּאִין אָדָם בְּהוּל כ"כ כו' דְּלִיְתִי סְמָמְנִים מְשַׁמַּע אֲבָל אִי מִיְיִתִי סְמָמְנִים
בְּאָמַת אִיסוּר אֲלָא וְשֵׁרֵא"ש כ' בִּזְה"ל דְּאִין אָדָם בְּהוּל כו' דְּנִיחֻשׁ לְשַׁחֲוִקָת סְמָמְנִים
לִפִּי"ז יֵשׁ לוֹמֵר דְּגַם ע"י סְמָמְנִים ל"ג לְשַׁחֲוִקָה כו' וְהַב"י הַעֲתִיק לְשׁוֹן זֶה בְּשֵׁם רִי"ף
וְרֵא"ש (וְשֵׁלָא נְחִית לְדַקְדָּק זֶה) וְאַחֲרֵיוּ נִמְשָׁכוּ הַט"ז וּמ"א בְּלִשׁוֹנָם (וְלִכֵּן נ' הַפ"מ
דְּמְשַׁמַּע לְהַקֵּל וּג"כ לֹא נְחִית לְדַקְדָּק בְּחִילוּף לְשׁוֹנוֹת הַנְּ"ל) וּמ"מ כִּיּוֹן דְּלִשׁוֹן הַרִי"ף
מְוִכָרַע כְּנ"ל יֵשׁ לוֹמֵר וְשֵׁם הַרֵא"ש כְּפִיּוֹנָתוֹ עַד"ז כו' וְמָה וְשֵׁרֵמְז לְעִיּוֹן בְּרֵש"י גְּרֵאָה
דְּהִינּוּ לְחִוּמָרָא דְּמְדַכְתַּב רֵש"י דַּל"ג וְשָׂאִר רְפוּאוֹת אִטּוּ שח"ס.

אֲפִשֵׁר שַׁר"ל וְשָׂרַק וְשָׂאִר רְפוּאוֹת (וְשֵׁלָא בְּסְמָמְנִים) ל"ג כו'. אֲבָל ע"י סְמָמְנִים גּוּפָא גְּזִירִין
לְשַׁחֲוִקָה כו' (אֲלָא וְשֵׁלְעֵנִין הַפְּלוּגָתָא דְּסַה"ת הַנְּ"ל יֵשׁ לְדִיּוּק מְרֵש"י לְקוּלָא מְדַכְתַּב
בְּלִשׁוֹן כּוֹלָל וְשָׂאִר רְפוּאוֹת מְשַׁמַּע דַּל"ד בְּמְרִיצָה.

(וְכַה"ג דְּוָקָא) וְשָׂאִינוּ נִיכָר כו'. אֲלָא כָּל וְשָׂאִר (וְשׁוֹלֵת סְמָמְנִים כו') ל"ג כו': וְנִמְצָא מְכָל
הַנְּ"ל מוּבָן שֶׁבְּרְפוּאוֹת הַבְּהֵמָה יֵשׁ צְדָדִים וְחִוּמוֹת פְּמָה מְדַרְגוֹת.

זֶה לְמַעְלָה מְזָה. א' לְחֻוֹשׁ לְסַה"ת וְסִיעֵתוֹ כִּיּוֹן דְּלֹא חוּלְקִים בְּהַדְּיָא זוּלַת בְּהַעְמָדָה בְּמִים
כו' וְזוּלַת זֶה י"ל דְּהַפֵּל אִיסוּר (לכ"ע) ב' ע"י סְמָמְנִים.

[הַגְּהָה. וּפְרִט זֶה לְכַאוּרָה ל"ש לְנַד"ד.

אִף אֲפִשֵׁר וְשִׁפְיַעְנָאָר שׁוֹחֲקִים בּוֹ סְמָמְנִים גַּם זַעְגָּעְחָן אֲפִשֵׁר נַעֲשֶׂה ע"י שַׁחֲוִקָה אוֹ וְשָׂאִר
אִיסוּר כו' דָּאָם יֵשׁ בְּעֵשִׂיַת הַזַּעְגָּעְחָן וְכַה"ג שׁוּם אִיסוּר לְכַאוּרָה ה"ז כְּסְמָמְנִים כו' דַּמ"ש
וְאִף וְשָׂאִין דְּרָף בַּה"ב לְעֵשׂוֹת הַרִי גַם מִיְקִסְטוֹר וְכַה"ג אִין עוֹשִׁין כ"א בְּאֲפִטְיִיק וְאִפ"ה
גְּרֵאָה דְּחֻשִׁיב סְמָמְנִים דְּגַם בְּאִין דְּרָף לְעֵשׂוֹת ע"י סְמָמְנִים אַחֲרִים לֹא נְכָלָל בְּדִין דְּסִי
שַׁכ"ח סְמ"ג הַנְּ"ל.

גם י"ל לפי מ"ש הרי"ף דנ"ח דליתי סממנים פנ"ל היכא דחזינו עכ"פ מייתי (נד"ד) יש לחוש שייביא אחרים ג"כ כו' וצ"ע]. ג' ביש ספק מיתה (זולת בהקנה ע"י עובד כוכבים לבהמה שאחזה דם כו').

ד' ברפוא' שיש בה איזה איסור מצד עצמו (והיינו שאם במשיח' בועגעעחן וכה"ג במה שמושחין לפעמים יש מירוח אז גם בדבר שאין בו מירוח נראה דאיסור המשיחה מדברבון אטו אותה משיחה כו'.

וגם מצד מוקצה כו'): סימן כג (לסימן שמ"ה) לכ"ק אהו' בד"ז מורינו חרב הגאון המפורסם חסידא ופרישא כ"ש ת"ה מ"מ נ"י: הנני שולח לכ"ק העסקה מתשובת מוח"ז רבינו הגאון ז"ל. והסברא לחלק בין לחי לצוה"פ כמזנומה שראיתי ג"כ בתשובת מעכ"ת.

וכמזנומה שהביא ראי' לדוגמא מב' מחיצות דעירובין דעדיפי גבי סנפה מעשווי' כמבוי כו': אף הרי גבי שבת גופא פנראה שמצינו להיפוך דהא דקיי"ל דהזורק לב' מחיצות ולחי חייב כמזנומה דהיינו דוקא בב"מ עשוויין כמבוי ולא כמין גאם (עיינן ר"ן סנפה ד"ו) ולענין המחמירים לחוש לדעת האומר שגם בזמן הזה יש ר"ה דאורייתא נ"ל דהא דאמרינן דלחי וכ"ש צוה"פ הוי כמחיצה היינו היכא דבלא"ה יצא מתורת ר"ה פגון שהחלל שפין ב' מחיצות אינם רחבים י"ו אמה או בקעה כו'.

אז מהני הלחי וכן הצוה"פ לשניי' רה"י גמור מדאורייתא. אבל שיצא מתורת רה"ר להיות רה"י מחמת היקף המחיצות בלבד בעי' דלתותיו ננעלות בלילה (או ראיות כו') וכו' יוחנן דאז אינו דומה לדגלי מדבר כו' כדפירש"י דק"א.

וכמ"ש מוח"ז רז"ל במ"מ שפסי' שס"ד ס"ד בהגהה דלמסקנא רב י"ל דכאן וכנ"ל. ומש"ש בפנים בהגהה דזה מד"ס צ"ע.

(ולדעתו אין זה דבריו ז"ל) דר"י חייבין קאמר מדאורייתא והגהה זו סותרת למ"ש שם סי' שמ"ה סי"א דמכונן משער לשער אם אין הדלתות ננעלות הוי רה"ר גמור (מדאורייתא) ופשיטא דצוה"פ לא עדיף מפתח ושער ממש עם דלתות ונעוץ ד' קונדסין כו' לכאורה רק בבקעה (או בחצר ומבוי) מיירי כו' וכעין פסי' ביראות בר"ה דהוי רה"י אולי מפני שאין ביניהם י"ו אמה יצאו מתורת ר"ה (ול"ד לבין העמודים שהן טפלים כו') לכן אהני המחיצות להיות רה"י כו' אף למ"כ בגמרא ד"כ דא"כ מאי פריה פשיטא וצ"ע ועיינן שבת ד"ו מהו דתימא כו' אבל לזרוק מודו קמ"ל ע"ש ולכאורה הרי קיי"ל הזורק לב' מחיצות ולחי חייב אלא ע"כ לחלק פנ"ל וצ"ע בכל זה ואני פתבתי בלי עיון רק לעורר העיון כו' וכן צ"ע במ"ש מוח"ז רבינו ז"ל בהגהה סי' שמ"ה סי"א שהרי פסי' ביראות צ"ל מדאורייתא ביניהם רק י"ג אמה ושליש כמש"ש ס"ד אף גם זה צ"ע מנ"ל שיעור זה מדאורייתא גם רוחב הפסק אמה צ"ע מנ"ל מדאורייתא: סימן כד (לסי' שמ"ה) תשובה זו היא מרבינו ז"ל וכבר באה בדפוס בשו"ע הנדפסי' מחדש בזיטאמיר סי' ג' בשינוי לשון ובחפזון מעט.

כאשר יראה הרואה ע"כ הדפסנו אותה עוד הפעם וגם למען להביא ההגהה שמצאנו מהגאון המחבר ז"ל על תשובה זו וז"ל: המנהג הפשוט שלא לדקדק פלל בעמידת הקנים

של צוה"פ שיהיו סמוכים לפנותל בפחות מג"ט ולית דחש לה למ"ש הבכור שור וטעמם ונימוקם אתם שפ"ל המחמיר בד"ס עליו להביא ראיה פדתנן בפ"ד דדינדים וראיתו מלחי נפלאה ממני כי מוכן מדבריו שהבין דהא דאמרין בגמרא דהוי לי' מחיצה שהגדיים כו' קאי גם אהפליגו מן הפנותל ג' טפחים ושגגה היא ** (דהא לכאורה צע"ג מדף ט"ז ע"ב ע"ש).

דהתם קאי אמחיצת קנים כפירש"י (ופר"מ בהקד' בפריקתא דתני בין זל"ז כו'. פנגד העומד כו'.

פנגד הפרוץ כו') ובדף ע' י"ל שאין הגדי מנדקר בבת ראש שהפנותל מעכב כו'. ובדף פ"ז ע"ב דאמר רשב"ג לטעמי י"ל ג"כ דש"ה במים דבקיעת דגיס לא שנייה בקיעה כדאיתא בשבת (ק"א) ועוד דהא דהפליגו ונהגביהו (י"ד ב') רבא אמרה ואיהו עכ"פ הוא דאמר (דף ט"ז ב') גם בכה"ג דהפליגו דמודה רשב"ג גם מה שהביא ראיה מפרצת מבוי מראשו אינו מוכן כ"כ מה בק"מ מ"מ הלחי ונדאי בעינן סמוך פדמסיק ובאמת א"י מה צריך מוח"ז רז"ל לכ"ז ומאי נ"מ דסברתו שמתלק בין לחי לצוה"פ נכונה וראויה אלו.

ג"כ הא דבעינן בלחי סמוך פחות ב' פסחים (דוקא) הוא משום דהוי מחיצה שהגדיים כו'. וה"ט הוא שיעור דלבוד (כדפירש"י דט"ז) ומ"מ י"ל דצוה"פ לא בעי פלל סמוך כו' והבכ"ש לא הוצרך לזה אלא לאפוקי ממ"ש הפ"א בשם הר"י דטעמא דלחי שהרחיקו הוא משום אורא דהאי גיסא כו' (ושלכן בלחי רחב פשר כו') דלפי"ז י"ל דצוה"פ לא שנייה אתי אורא כו' כמש"ש וע"ז הביא ראיה מגמ' דה"ט דלחי משום דהוי מחיצה שהגדיים כו'.

והיינו דבעינן סמוך לפנותל דוקא בשיעור לבוד ואף רחב לא מהני דלפי"ז ס"ל דה"ה בצוה"פ בעינן סמוך ולבוד אבל מוח"ז רבינו נ' מודה בלחי דבעינן לבוד דוקא ולא משום אתי אורא כו'.

ול"מ רחב (וכדפסק בשו"ע סי' שס"ג ס"מ פהתוס' וכ"מ ממש"ש ס"ח בין להלאה כו' ע"ש וכה"ג לא אתי אורא נפ"מ שפ' מוח"ז רז"ל סי' שס"ב סי"א) ** רשב"ג לא מודה בכה"ג כדאיתא בדף ט' באנו למחלוקת כו' אלא בלמטה דוקא מודה משום שהגדיים כו'.

אבל בהפליגו מן הפנותל לא איכפת לן בגדיים בוקעים שהרי פרצת מבוי בעשר מראשו כמ"ש התוס' ד"ו ד"ה אהד זה וכמ"ש המ"א ריש שס"ה אלא האי טעמא משום דלחי אינו נידון משום מחיצה אלא בצירוף מחיצות גמורות שתיים לפחות אבל בלא צירוף מחיצות גמורות לא מהני פלל אלא בכעין פסי ביראות הלכך לא מהני אלא בסמוך למחיצה גמורה ולא במנפלא ממנה שאינו מצטרף עמה משא"כ בצוה"פ שא"צ לצירוף מחיצות פלל שהרי נעץ ד' גונדסין כו'.

וע' סי' תר"ל: לתוס' ומ"א שם) אלא שמ"מ סברתו לחלק בין לחי דבעינן דוקא בצירוף מחיצות לבין ה"פ כו' ואין לזה כתי' פלל מהא דטעמא דלחי שהרחיקו משום דהוי מחיצה שהגדיים כו' דה"ט היינו הך דבעינן סמוך (בש ובשימור ג"ט שהגדיי' מבטלי' לבוד

כדפני' רש"י דף ט"ז א' (אלא שצ"ע קצת שלכאורה הרי גם בקורה וכה"ג דלא שניף גדיים מ"מ שיעור לבוד בנ"ט והוא הלמ"מ ואולי היינו הפלוגתא דלרשב"ג דוקא למטה דשניף גדיים אבל למעלה בד"ט מקום חשוב ורפנן אפשר מדמין ולמדן למעלה מלמטה כו' ואיך שיהי' הרי בברייתא ורש"י נז' גדיים ללבוד ואין שניף לנד"ד) שוב ראיתי בשבת דצ"ז א' מנא הא דא' פחות מג"ט לבוד גבי המשלשל דפנות כו' ובעי למימר משום דה"ל מחיצה שגדיים בוקעי' ופריף תינח למטה למעלה (בקורה) מא"ל ומסיק אלא כו' הלכתא גמירי הרי דלרפנן דס"ל גם למעלה בג"ט באמת א"ל לטעמא דגדיים אלא הלכה למ"מ (וכדא' פ"ק דסנפה דף ו' ב' וצירובין ד"ד ב' פי אתא הלכתא לגוד וללבוד כו') אלא דכאן גבי הפלינו או הגביהו הלחי ג"ט קאמר רבא דגם רשב"ג דס"ל לבוד בד"ט (הלח"מ) מ"מ פאן מודה מטעמא דגדיים כו' ומשא"כ לרפנן א"צ לה"ט כו' וגם בדרף עי"ז הא דהזכירו בברייתא (וכן ברש"י) פדי שלא ינדקר הגדי הרי למסקנא דרבא הפל אליבא דרשב"ג הוא ע"כ הגהה: סימן כה (לסי' שמ"ה) (חשובה זו כתב בימי ילדותו) בדבר אשר נשאו תינוק למול בבהכנ"ס בשבת יוכ"פ העבר רע עלי המעשה מאד מאד שנתחלל שבת ויו"כ בפרסום גדול כ"כ.

פי הגם אם נאמר שאין רה"ר גמור בזה"ז (פהספמת אחרונים) מ"מ הלא פשוט בגמרא שבת ק"ל ע"ב דלחכמים דהלכתא פמותם אף דרף גגות ונחצרות דאיפא איסורא דרפנן אין מביאין האינזמל והיינו אף אם א"א בענין אחר בהיתר ינדחה המצוה לגמרי למחר אף שהוא מ"ע שיש בו פרת מ"מ העמידו דבריהם בזה במקום פרת וכמ"ש רש"י שם וכ"ה בהדיא בגמ' בפסחים דצ"ב וכן פשוט זה בכל הפוסקים.

ראשונים ואחרונים וגם זה אין לחלק בין הבאת האינזמל להבאת התינוק דא"כ למה זה ינדחה מ"ע של תורה יביאו התינוק למקום האינזמל אלא ונדאי אין חילוק בזה כלל וכלל וכ"ה בהדיא בב"י ובשו"ע מוח"ז רבינו ז"ל סי' של"ט ופשוט הוא ועי' א"ר שם: וכדקיי"ל בקטן כ"כ לא אמרי' חי נושא א"ע דהוי ככפות דמודה ר' נתן פי כן דעת רוב הפוסקים וכ"ה הספמת האחרונים סי' ש"ח סמ"א ולהחולקים בזה צ"ל כמ"ש התו' שם במשנה דאחר המילה צריף להחזירו לאמו ואז הוא חולה ולכ"ע הוי ככפות כו' ומה שהוצרכו התוס' עוד תירוץ ב' היינו שפעל ר"א אין זה מספיק כ"כ דמ"מ כ"ז שאפשר בלא חילול דאורייתא כ"א דרפנן אינו ראוי לחלל מטעם שיצטרף אח"כ לחלל כו' וכמ"ש הרשב"א שם אבל לחכמים ונדאי נכון שפטעם זה ינדחה המילה כו' ובלא"ה משמע קצת מד' התוס' שלחכמים ניחא להו דאף שאין בזה כ"א איסור דרפנן ואף גם בכרמלית דהוי שבות דשבות מ"מ אפשר דהעמידו דבריהם גם בזה במקום פרת דאל"כ יותר הנה להם להקשות בברייתא דלקמן פשם שאין מביאין כו' וע"ז לא הנה שניף תירוץ ב' ועכ"פ איף שיהי' הטעם.

אבל הדין דין אמת לכ"ע מדינא דגמ' דאסור לישא התינוק אף דרף פרמלית ונהקמירו מאד והעמידו בזה דבריהם במקום פרת פנ"ל ועי' ר"ן רפ"ד דר"ה דשקיל וטרי למה לא גזרו שלא למול בשבת כלל משום גזירה שפא ישא התינוק ד"א כו' ע"ש (אף ע' תוי"ט דפ"ד דסנפה מ"ב דר"ל שפא ישא אחר המילה דהוי ככפות כד' התוס' הג"ל): ומה שמוציאים דבה על עם קדוש ישראל לומר שנהגו כף כו' ח"ו לא הנה פזאת בישראל

לנהוג היתר בדבר שמוספם בגמרא וכל הפוסקים לאיסור ולא עוד אלא שהעמידו דבריהם בזה לדחות מ"ע של תורה כנ"ל אם א"א לעשות בהיתר ואיך מוציא לעז על ישראל הקדושים לומר שנהגו להתיר האיסור אף במקום שאפשר למול בזמנו בהיתר כגון שהאיזמל במקום התינוק או אפשר להביא ע"י פותי דרך פרמלית וכה"ג הס מלהזכיר ומלבד זה אף אם הי' בזה מנהג פשוט להיתר ח"ו.

לא היינו משגיחי' בזה וה"ל ב"ד מצווין למחות ולהודיע האיסור מאחר שאין למנהג זה (השקר) שום סמך ויסוד כלל וכלל ונהרי הוא מנהג בטעות שאין לילך אחריו רק אם היו יודעי' שלא ישמעו להם אז הי' אפשר לומר מוטב שיהיו שוגגין וכו' מאחר דהספימו אחרונים שאין בזה"ז ר"ה גמורה אף ת"ל מנזקים ישראל מעון זה שמעולם לא נשמע מנהג הרע הזה ומוציא דבה כו' וגם בנד"ד הרי אבי הבן בא לשאול איך לעשות וכו' והנה כל השערורי' הנמצא בזה בדברי האחרונים הנ"ל הוא לענן אם יש היתר לישא ע"י פותי דרך פרמלית או ע"י ישראל פחות פחות מד"א ואיך להתנהג ביציאתו מבית לחוץ והכנסתו לבה"כ אם ע"י פותי או ע"י הושטה כו' עיין סימן רס"ו בט"ז ובאה"ט שם בשם עבודת הגרשוני וכ"כ הט"ז סי' שמ"ט וגם עפ"י אופנים אלו יש אוסרים שהרי המ"א סי' של"א אוסר ע"י עובד כוכבים אם לא כשא"א בענין אחר ע"ש.

והבה"ט פתב בת' רס"ו שם הביא בשם יד אהרן ומ"א שאוסר ע"י הושטה וכו' ע"ש וכ"ה דעת אדמו"ר בסי' שמ"ז ע"ש (רק שטורח שם הרבה למצוא היתר באופן אחר ע"ש) א"כ נראה שאם האיזמל הוא במקום התינוק ודאי יותר נכון למול בבית פדי להוציא נפש' מפלוגתא אם לא היכא שנהגו אינה אופן מאופנים הנ"ל אין למחות בזה מאחר שיש להם על מה שייסמכו בזה וכמ"ש הא"ר שם סי' של"א סק"ו אבל לישא התינוק ע"י ישראל מבית לבהכנ"ס להדיא אין פוצה פה ומצפצף בזה שהוא איסור גמור מדינא דגמרא אפי' אם א"א בענין אחר אלא יודחה המילה לגמרי למחר פי העמידו דבריהם בזה כנ"ל וכל מי שחולק ע"ז פחולק על הגמ' וכל הפוסקים וכ"ש מי שיעשה פן בשחט בנפש בלי שום סיבה במקום שהי' אפשר למול בהיתר בזמנו הרי הוא חילול שבת ויוכ"פ בפרהסיא (ושגגת תלמוד עולה זדון וכש"כ מה שהורה פן לאחריו) וצריך לקבל תשובה ע"ז ויתענה מ' יום כו' כדרך המבואר בשו"ע בסי' של"ו בהגהה ומ"א שם ויותר מזה וכו' וה' יכפר בעדו ונסלח לו על אשר כו': ומה שנשתרבו המנהג בנשים לישא תינוק בשבת שלא לצורך מילה כלל אולי יש ללמד זכות עפ"י מ"ש המאור רפכ"א הביאו המ"א סי' ש"ח סקע"א דהטעם דהאשה מדדה את בנה בר"ה ולא גזרו בזה כמו בבהמה היינו דמשום צער התינוק לא גזרו כו' א"כ כשיכול לילך דלכ"ע הוי דרבנן הרי קשנושא בפרמלית הוי שבות דשבות במקום צער.

וע' סי' שכ"ח סל"ה ובמ"א ובשו"ע שם אף שם משמע דמשום צערא מתירים אף שבות גמור וצ"ע שהרי לא מתירין משום צער כ"א שבות ע"י שינוי ע"ש בסי' הנ"ל בכמה מקומות ובסי' ש"ז. וגם קשנוטל א' ומניח א' רוב הפוסקים מספימי' דאינו אוסר לישא אותו כ"א מדרבנן דלא פהמאור בזה וע' שו"ע אדמו"ר סי' ש"ח.

וגם בקטן גמור כן ח' הרי יש מי שאומר עכ"פ שהוא מדרבנן עיין א"ר ופ"מ שם. א"כ יש לומר שנשתרבו עפ"י"ז.

ועכ"ז רבים נזקקין בזה בפרט בקטן גמור כידוע אף לישא תינוק למול אף דרף פרמלית אסור לכולי עלמא מדינא דגמרא פנ"ל ונהיינו ע"כ מטעם הנ"ל בשם התוס' כו' ואין לדמות בשבותין כו': סימן כו' (לסימן שמ"ה) בענין הפלוגתא בין הט"ז להמ"א אם עובי הכתלים מצטרפין להחלל לרוחב ד'.

הנה לכאורה פשוט פנין דר"ח ורי"ף גבי פנונת (פ"ק דשבת ד"ח א') ס"ל בהדיא דאין מצטרפין וכן משמע ודאי מפשט דברי רש"י שבב"י שכתב וחקלו ד'. וכן משמע ודאי מלשון הרמב"ם שכתב וביניהם כו' וכן הוא ג"כ לשון הטוש"ע סי"ט.

(ולשונם פאן שכתב ויש בו ד' מתפרש שפיר דקאי על מקום המוקף דרישא כמ"ש אהע"ו). ומ"ש הט"ז מד' התוס' ורא"ש גבי פנונת כפר פתב התו"ש דכיון דהתוס' פ' חנון (ע"ח).

(פתבו בפשיטות (דרף אגב). דתוכו נחו רה"י רק ע"ג הני רה"י.

משום דאי בעי כו' וכן הוא בריטב"א שם. וכן משמע בהדיא בתוס' דפ' הזורק (דצ"ט סע"ח).

ע"כ גם דברי התוס' (ורא"ש) דפ"ק דשבת יתפרשו רק נענין דהוי ע"ג רה"י אבל תוכו לא. וגם הפ"מ הסכים להתו"ש וכתב דיפה פתב וכן פתב ג"כ בס' אהע"ו.

(ומ"מ מה שכתבו על הפ"ח וט"ז שדבריהם תימה ושגגה הם לכאורה אינו מוכן דונדאי פשטות דברי התוס' דפ"ק דשבת משמע גם נענין תוכו חמרו ואי משום דפ' חנון נא פתבו פן כפר נודע דהתוס' נחו מרועה א' ניתנו ולפעמים פליגי אהדדי ואעפ"י דכל שנוכל לומר דל"פ ודאי טפי עדיף וכמ"ש בכללי כנה"ג סי"ט מ"מ לא שייך ע"ז לומר דבריהם תימה ושגגה על שהב"ח וט"ז תפסו דברי התוס' דשבת כפשוטן וסברי דפליגי על התוס' דפ' חלון ומ"ש האהע"ו מלשון המשנה ר"פ הזורק (צ"ט) חוליות הבור הנותן ע"ג כו' נראה ג"כ דנח מכרעת פלל דהא עיקרא מילתא דר' יוחנן אגובה אתמר.

ויילף נה ממתניתין הנ"ל (וכדפירש"י ותוס' פ' חנון שם). ונהרי בצירוף לגובה ס"ג להתוס' דל"מ כ"א למהוי תוכו רה"י ולא ע"ג כמבואר בדבריהם שם (ושם).

וא"כ ע"כ על גבן שבמתניתין נחו דוקא (ונקט הכי משום סלע דתני נמי ה"ת) ואף לפי דברי התוס' דפ' הזורק דמשמע דר"ל דיתורא דמתניתין איירי רק בצירוף הרוחב דאלו לענין הגובה לא הוי אתי שפיר לשון על גבן כו' ע"ש י"ג דהיינו רק משום דלענין הגובה ס"ג דלא הוי רה"י כ"ח תוכו ולא ע"ג אבל ברוחב אף אם נאמר דגם רחבו יהוי רה"י לא קשה מידי לשון ע"ג שבמשנה פנין דעכ"פ גם ע"ג ודאי הוי רה"י (ובזה בפשיטות י"ל דנקט הכא משום אידי דסלע).

אלא שבגובה ס"ג לתוס' דשם דנ"ש לומר דנקט דרף אידי דבר שאינו אמת. גבי חוננא שע"ג אינו חייב והתוס' דפ' חלון ע"כ ס"ל דגם בכה"ג שייך למיתני דרף אידי וטעמיהו נראה דהגם דזה ודאי דונק גדול מ"מ לא ניחא להו כמ"ש בפ' הזורק דנא קאי כ"א ארוחב דבאמת ג"כ דונק גדול (ביותר).

ונגד פשטות דברי הגמ' דאמרינן מסייע ני' נר"י כו'. מצטרפין לעשרה ונהיינו בגובה.

ובאמת שלפ"ד התוס' דפשיטא להו דבצירוף נגובה ל"מ לעגנן ע"ג ודאי נא ימלט מתני' וגמרא ה"ל מדוחק גדול כנ"ל ולכן באמת נראה יותר פדעת ריטב"א שם דס"ל באמת דגם בצירוף נגובה מהני ג"כ לעגנן ע"ג ע"ש שפכתב ע"ז פדקתני פהדיא דהנותן ע"ג סייב ור"ל דזה עכ"פ ההכרח שהדין המפורש במתניתין יהי' אמת גם נעגין צירוף בור וכוליתו.

ואז אין קפידא אם אינו בדיוק מה דתני ע"ג דוקא ונהרי בצירוף לגובה ודאי עכ"פ גם תוכו הני רה"י (לכ"ע) והיגו דבזה י"נ דנקט הכי דרף אידי דסלע כנ"ל ואי קשיא למה באמת יהי' מועיל הצירוף בגובה לעגנן ע"ג דבזה ודאי נא מצינו הסברא דאי בעי כו' דגם אם ניח מידי מאי מהני מאחר שאין החוליא גבוה י' מבחוץ.

וכמ"ש התוס' בריש דבריהם שם בפ' חלון ולכאורה הי' נראה דזה דומה לגידוד חמשה ומחיצה חמשה דקיי"ל דמצטרפין לפי' התוס' דפ"ק דשבת כס' דהיגו נעגין תל בר"ה גבוה ה' ועשה עניה מחיצה ה' (וכ"כ בסופה ד"ד ב' ובגיטין דט"ו ב') וא"כ הרי תוף המחיצות אין שם גובה יו"ד.

ומ"מ הני רה"י ע"י צירוף הגידוד שיש גובה יו"ד מבחוץ. וא"כ ה"ה פאן י"ל לכאורה להיפוף דאף שמצד חוץ אין החוליא גבוה יו"ד מ"מ הני ע"ג רה"י ע"י צירוף הגידוד דהיגו תוף הבור למטה.

ונהרי יש שם גובה יו"ד בצירוף הגידוד (דלמטה בבור) עם המחיצה שלמעלה אף באמת זה אינו דלא דמי כלל דבשלקא התם בעשה מחיצה ה' סביבת התל פיון שמבחוץ יש גובה יו"ד בכל הסביבה כשנאמר גוד אסיק ר"ל חוד החיצון פיש שם גובה יו"ד הרי נמצא גם תוף התל מוקף מחיצה יו"ד בכל צדדיו משא"כ פאן אף אם נאמר גוד אסיק ר"ל חוד הפנימי דשם יש גובה יו"ד הרי מ"מ לא יהי' ע"ג החוניא היקף מחיצות מכל סביבו רק מצד הפנימי בלבד ועיקר החוליא נשאר מבחוץ כו' אמנם באמת נראה דלא קשה מידי להריטב"א א דהטעם בזה פשוט משום הק"ו שפגמרא דפ' הזורק שם ע"ב לעגנן ע"ג הפותל שאין בו ד' דמ"מ הני רה"י משום דלאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש.

וה"ה והוא הטעם פאן באין גבוה יו"ד מבחוץ מ"מ פיון דלאחרים עושה מחיצה דהיגו לתוף הבור שע"י חוליא זו נשלם מחיצתה לגובה יו"ד (והיא רחבה ד' לעצמה לא כ"ש והו' אמת שהתוס' שם ד"ה לאחרים כתבו דבזה ל"ש הק"ו פיון שאין החוליא עצמה גבוה יו"ד אבל אין דבריהם מובנים לפענ"ד כלל מה טעם יש בזה מה בין חין גבוה יו"ד נבין אין רחב ד' שניהם הם מתנאי רה"י בשונה.

וכי היכי דבתסר תנאי הרוחב ד' אמרינן דמהני הק"ו לעשותו רה"י כן י"ל להיכי שחסר תנאי הגובה יו"ד דמ"מ מהני הק"ו לשוני רה"י ונראה דצריך נדחוק דהתוס' ס"נ דהק"ו לבד לא הי' מועיל כ"א בצירוף הסברא שהזכיר בעל האיבעי' שם דרה"י כמאן דמליא דמי כו' ע"ש.

ונה"ש נעגין הגובה א"נ ס"ל להתוס' דלא אמרינן הק"ו אפא היכא שהפותל לבדו עושה מחיצה לאחרים ומשא"כ גבי חוליא שאינו עושה מחיצה לאחרים כ"א ע"י צירוף פותלי

הבור דלמטה (ואולי לזה פּינּונו התוס' במ"ש שאין החוליא עצמו גבוה יו"ד ר"ל א"כ אין הוא עצמו מספיק גם לאחרים דהיננו להבור כ"א ע"י צירוף פּנּתלי עצם הבור כו' וכ"ז דוחק ואיך שיהיה עכ"פ הריטב"א ונדאי נראה די"ל דס"ל דשׁוין הן וגם בזה מצד הק"ו נעשה רה"י גם ע"ג החונגא.

שוב ראיתי בסוף דברי ריטב"א שהקשה ממתניתין דבור ברה"ר כו' ונ"ל וז"נ אעפ"י שהחוליא חשיבא רה"י (ע"ש ט"ס תיבת לא) כו' פּינּו שְׁעוּשָׁה מְחִיצָה לבור כו' ולכאורה אין הבנה למ"ש פּינּו שְׁעוּשָׁה כו' מה טעם יש בזה אכל נראה פשוט שפּוּנּוּתוֹ להק"ו דפ' הזורק פנ"ל וכמדתה שבתחילת דבריו שם שבלא"ה יש שם ט"ס פּנּוּרָא לְמַעֲיִן שָׁם שְׁחָסַר הַרְבֵּה אֲפֹשֶׁר שֶׁהִי פְתוּבָה שָׁם בְּפִירוּשׁ סְבָרָא זֹו בְּטַעַם הַדְּבָר וּא"כ קִיצָר לְבִסּוּף כו' הָאֲרַכְתִּי בְּזֶה חוּץ לְעִנְיָנוּ וְעַכ"פ מְבֹאָר מְפָל הַנָּ"ל דְּהָרָאָן שְׁהִבִּיא אַהֲע"ו מְלִשׁוֹן עַל גִּבּוֹן דְּמַתְּנִיתִין דפ' הזורק לא מְכַרְעָא פְּלָל לְדַחְתוּ דְּבָרֵי הַב"ח וּט"ז וּכ"ש שְׁאִינּוּ מְסַפִּיק לומר עפ"י לְשׁוֹן שְׁגָגָה יָצָא מִהַשְׁלִיטִים כו' וְנִרְאֶה דצ"ל דְּעִיקָר טַעַמָּם שְׁל הַתּו"ש וְאֵה"ע דְּפִשְׁטָא לְהוּ כ"כ שְׁהַתּוֹס' פ"ק דְּשִׁבְתָּ לָא קָאֵי כ"א לְעִנְיָן ע"ג הוּא מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּהַתּוֹס' לָא בָּאוּ ע"ז כ"א מְטַעַמָּם דְּאֵי בְּעֵי לְמִינּוּחַ עֲלֵי מִינְדֵי ס"ל לְתו"ש וְאֵהֲע"ו דְּהֵאֵי טַעַמָּא לָא שְׁיָיְךָ פְּלָל כ"א לְשִׁיחָן ע"ג רה"י וְלֹא לְעִנְיָן תּוֹכֵם פְּלָל שְׁהָרֵי רַק ע"ג חֲזֵי לְמִינּוּחַ מִינְדֵי וְלֹא בְּתוֹכוֹ (שְׁאִינּוּ רַחֲב ד').

והגם דלכאורה י"ל דכּינּוֹן דע"ג הוּי רה"י (והיננו ע"פ פל הרוחב ר"ל גם פּנּגד הַחֲלָל). ונהרי קי"ל שרה"י עולה עד לרקיע וכמו"כ יורד עד התהום (כמ"ש בע"ג די"א ב').

וממילא גם למטה הוּי רה"י אף שאין שם תנאי הרה"י. ס"ל לתו"ש ואה"ע (ותלמוד ערוף הוא בעירוובין (דל"ד ב') דזה אינו פּינּו שְׁגָם לְמַעְלָה אִינּוּ רַה"י כ"א מְצַד דְּאֵי בְּעֵי כו': וְהָרֵי אֲזִי פְּשִׁינּוּחַ מִינְדֵי יְהִי אֹתוֹ דְּבָר מְפָסִיק וְיָהֵן דוּמָה לְבֵית שְׁאִין תּוֹכוֹ יו"ד וְקִירוֹי מְשֻׁלִּימוֹ לִיּו"ד דֹּאֲעַפ"י שֶׁע"ג רַה"י ל"מ לְשׁוּנֵי לְתוֹכוֹ רַה"י מְצַד שְׁרַה"י עוֹלָה כו' וְיֹרֵד כו' וְהִינּוּ ע"כ מְשׁוּם שְׁהַתְּקָרָה מְפָסִיק כו' וְהַנְּ"ו דְּכִנּוּתָהּ.

(ויבאמת שכ"מ לכאורה סברת התוס' דפ' חלון שכתב תוכו לאו רה"י וע"ג רה"י משום דאי בעי כו' הרי ס"ל בפשיטות דהאי טעמא לא שייך כ"א לע"ג ולא לתוכו). וא"כ גם התוספות דפ"ק דשבת שכתב הטעם דאי בעי כו' ע"כ ר"ל רק לענן ע"ג): ונמצא לפי"ז פל הראשונים הושוו דל"מ צירוף הכתלים לענן תוכו עכ"פ וכמ"ש התו"ש דכ"ע מודו בהא וכ"ד המ"א וכל האחרונים זולת הט"ז שהוא יחיד בדבר וא"כ להלכה ונדאי דאין לחוש לדבריו.

(בפרט שהפ"מ רוצה להעמיס גם בכוננת הט"ז דקאי רק לענן ע"ג) ושפיר החליט מוח"ז רבינו ז"ל דבעינן חללו ד"ט. אמנם מה שהחליט בט"ז לענן ע"ג הכתלים דהוּי רה"י ע"י צירוף לכאורה צ"ע דהגם דהתוס' ונדאי הכי ס"ל וכ"ד ה"א ש"פ"ק דשבת ונהריטב"א פ' חלון.

אבל הרי הרי"ף ור"ח לכאורה ודאי ס"ל דגם על גביו לא מהני צירוף דאל"כ הוּי פטור גבי פּוּרְתָּ פּינּו דהוּי רְשׁוּת בַּפ"ע ע"ג עכ"פ וכמ"ש התוס' שם פ"ק דשבת ד"ה פּפָּאָה עַל פִּיָּה כו' וּכ"מ מְסַתִּימַת הַרְמַב"ם וְטוֹש"ע (ומ"א וט"א) לְפִי הַנָּ"ל דְּלְעִנְיָן תּוֹכוֹ עַכ"פ

ס"ל דל"מ צירוף ובס"ג פְּרָטוּ פְּתִלִים הַמְקִיפִים רה"י על גְּבִיָּהֶם רה"י כו' (וּכְעֵין זֶה לְשׁוֹן הַרְמָב"ם פִּי"ד ה"ג וְכַתֵּב ג"כ הַק"ו כו' עפ"מ).

מִשְׁמַע דְּנִקְא פְּשֵׁהתוּף רה"י אַז גַּם הַפְּתִלִים רה"י אַף דְּלִית בְּהֶם ד' וּמִשְׁא"כ פְּשָׁאִין תּוֹכָן רה"י כו' וצ"ע דס"ל לְרַבִּינוּ ז"ל פִּינָן דְּלִפִּירֵשׁ"י וְתוֹס' פ' חֲלוֹן מְבֹאָר בְּהֶדְיָא בְּגַמ' דְּמִהֲנִי צִירוף לְעֵנִין ע"ג עכ"פ.

וּפְרִירושֶׁם נִרְאֶה מְנוֹכַח (דְּאֶגְוָבָה יו"ד לֹא שְׁיִיף פְּלָל לֹא הַק"ו הָא נָא מִיִּשְׁתַּמֵּשׁ לִי וְלֹא הַתִּירוּץ פִּינָן דְּאִי בְּעֵי כו'. כַּמ"ש הַתוֹס') וְלֹא מְצִינוּ פְּרִירושׁ אַחַר בְּשׁוּם פּוֹסֵק (וְאִי הַרְמָב"ם שְׁיֵשׁ לוֹ גִּירָסָא וּפִי' אַחַר בְּעִיקָר דִּין הִיִּחִידוֹת דְּשָׁם הוּא כַּמ"ש שָׁם פִּי"ד ה"ט מ"מ הָא דְּאָמַר בְּסוּף הַסּוּגָא לֹא שְׁמִיעָא לָךְ הָא דֹּאֲרִי כו'.

ר"ל שְׁמִפְרֵשׁ ג"כ כַּפִּירֵשׁ"י וְתוֹס' בְּשִׁגְמָא שְׁפָכְרָא פְּתַב הַמ"מ שָׁם שְׁפָל הַרְאִישׁוֹנִים וְהֶאֱחָרוֹנִים לֹא ס"ל פְּהַרְמָב"ם). א"כ יֵשׁ לָנוּ לּוֹמַר דַּכ"ע מוֹדִים בְּהָא וְהִינּוּ שְׁגָמָה הֶרִי"ף וּר"ח ע"כ לֹא קָאִי כ"א עַל תּוּף הַפְּנוּרְתָא וְס"ל דְּכָל שְׁאִין תּוֹכָם רה"י אַעפ"י שַׁע"ג רה"י לֹא חֲשִׁיב כְּזוֹרֵק רְשׁוּת וְחֲזִיב וְרַק בְּזָה פְּלִיגִי עַל סְבַרְתָּ הַתוֹס' ד"ה כְּפָאָה עַל פִּיָּה הַנְּל"ל כ"ז הִי נִרְאֶה לְכֹאֲרָה אַף בְּאֶמֶת לַפְעַנ"ד (גַּם) מַה שְׁהַחֲלִיט לְעֵנִין תּוֹכּוּ דְּמַצְטַרְפִּין צ"ע.

דַּלְפַענ"ד אִין הַכְּרַע בְּדָבָר וְרִאשׁוֹנָה אֹמַר שְׁמָה שְׁעִיקָר הִיסוּד הִי אֶצְלוּ שַׁע"כ"פ רִי"ף וּר"ח ס"ל בְּהֶדְיָא הִכִּי (לְעֵנִין תּוֹכּוּ עכ"פ). עַתָּה רִאִיתִי בְּדַבְרֵי הַרְמָב"ן בְּמַלְחָמוֹת שָׁם שְׁפָתַב בְּטַעְמָא דְּרִי"ף לְפִי שְׁפָנוּרְתָא לֹא מִנַּח עָלָיו מִיַּדִּי מִשׁוּם דְּמִיקְלָקְלִי כו' ע"ש א"כ הִרִי אַדְרַבָּה לְכֹאֲרָה לְפִי"ז מִשְׁמַע דְּאֶלוּ בְּמַחֲצוֹת חֲזָקִים פְּשִׁיטָא לִי לְרַמְב"ן דְּלַכ"ע מַצְטַרְפִּי אֶלָּא שְׁעִידִין יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם גַּם בְּתוֹכּוּ ס"ל דְּלַכ"ע מַצְטַרְפִּי אוֹ י"ל דְּרַק לְעֵנִין ע"ג פְּשִׁיטָא לִי הִכִּי וְס"ל דְּגַם אִי רַק ע"ג רה"י פְּטוּר הַזּוֹרֵק (כְּדַעַת הַתוֹס' דְּלַעִיל) וְלַהֲכִי הַנּוֹצֵר לְסַבְר' דְּכּוֹנְרַת מְתַקְלָקְלִי כו' אַבְל זֹאת מוֹכֵן דְּאִין רִאִי עכ"פ דְּהֶרִי"ף ס"ל דְּאִין מַצְטַרְפִּין (בְּמַחֲצוֹת חֲזָקִים) אַף גַּם לְעֵנִין רְחַבּוּ.

וּמִמִּילָא ה"ה דְּאִין רִאִי מִהֶר"ח. דִּי"ל ג"כ דַּס"ל כַּמ"ש הַרְמָב"ן דְּכּוֹנְרַת מְקַלְקְלִי.

וְלַכֹּאוּ עָלָה עַל דַּעְתִּי דְּשִׁפִּיר מוֹכַח מְדַבְרֵי רַמְב"ן דַּע"כ ס"ל דְּגַם לְעֵנִין תּוֹכּוּ לַכ"ע מַצְטַרְפִּי (בְּחֲזָקָה) דָּאִם רַק ע"ג הִי נִרְאֶה דְּאִין סְבָרָא פְּלָל לּוֹמַר שְׁיִהִיָּה פְּטוּר הַזּוֹרֵק מִשׁוּם דַּע"ג בְּלַבַּד לְרַה"י לְפ"מ שְׁפָתַב הֶרִי"ף בְּטַעַם הַפְּטוּר דְּהוּי כְּזוֹרֵק מִרַה"י לְרַה"י (וְכ"כ הַרְמָב"ם).

דַּלְפַה"נ לֹא שְׁיִיף זֶה אֶלָּא כְּשִׁגְמָא כָּל תּוֹכּוּ רַה"י אַבְל אִם כָּל תּוֹכִיּוֹת עַד הַשְׁוֹלֵיִים (וְעַד בְּכָלִל) אִינוּ רַה"י אַף אִם ע"ג רַה"י לֹא הוּי דוֹמָה פְּלָל כְּזוֹרֵק מִרַה"י לְרַה"י אֶלָּא שְׁלַכְאֲרָה א"א לּוֹמַר כֵּן שְׁהִרִי הַתוֹס' ס"ל ג"כ כְּטַעְמָא דְּהֶרִי"ף כַּמִּש"ש בַּד"ה רְחַבָּה (ה"ב).

וְאֶעפִּי"כ פְּתַבּוּ בַּד"ה כְּפָאָה ע"פ דְּכָל שַׁע"ג רַה"י פְּטוּר הַזּוֹרֵק וּמִיָּהוּ אִין רִאִי כ"כ מְדַבְרֵי הַתוֹס' דְּהֵם אִיגְרִי הֶתֶם בְּכַפָּאָה עַל פִּיָּה. וּבְזָה שְׁפִיר י"ל דַּעפ"י שְׁאִין תּוֹכָם רַה"י (הִינּוּ רַק אֲוִירָא) פִּינָן שְׁעַל הַקְּרַקַע אִינוּ מְנוּחָא כ"א שְׁפַת מְחִיצוֹתֵי בְּלַבַּד וּמֵאחַר שְׁעַל גְּבִיָּהֶן רַה"י הִרִי אִינוּ מְנוּחָא עַל הָאֲרִץ כ"א דְּבָר שְׁהוּא רַה"י וְשְׁיִיף (קֶצֶת) לּוֹמַר שַׁע"ז כַּמִּרַה"י לְרַה"י אַבְל כְּשִׁהֲשׁוֹלֵיִים לְמַטָּה אִם אִין תּוֹכָה רַה"י הִרִי מְנוּחָא עַל הָאֲרִץ דְּבָר שְׁאִינוּ רַה"י

דהיננו השוליים לא מסתברא פלל שיהי' זה כמרה"י לרה"י אף אם ע"ג המחיצות רה"י ועי' תו"ש שכתב בטעם שכל ע"ג רה"י פטור הזרק משום שאינו חפץ אלא רשות ונראה שפנין להטעם שברש"י דלקי פטור פשוט רה"י דאינו דומה לדגלי מדבר שהיו זורקין מחטיהו ולא רשויות כו' ולפי"ז באמת יש (קצת) סברא לומר דגם פשרק ע"ג רה"י ג"כ ה"ז פאלו זורק רשות ואינו דומה לדגלי מדבר אבל א"כ תמוה הרי הוא קאי אליבא דהתוס' והם לא ס"ל בטעם רש"י אלא פהרי"ף פנ"ל.

ולפי"ז לפי הנראה אין סברא פלל לומר דהוי פזורק מרה"י לרה"י אם רק ע"ג הוי רה"י ולא תוכם (היכא דהשוליים למטה) וכנ"ל: ונמצא לפי"ז שפיר מוכח מדברי רמב"ן דס"ל דלכ"ע מצטרפים הפתלים גם לענין דליהוי תוכו רה"י היכא דהמחיצות חזקות והנה לפי"ז ממילא מוכן שגם התוספות גבי פנורת שפתבו שהפתלים מצטרפין ע"כ ר"ל גם לענין תוכם דאל"כ ל"מ פלום לפטור הזורק (בשוליים למטה) ובאמת בלאה"נ דוחק גדול לומר שפנונתם רק לענין ע"ג.

חדא דא"כ ה"ל לפרש פן בהדיא פדורף שפירשו לקמן בד"ה פפאה על פיה כו' ע"ש. גם ה"ל לפרש בהדיא עכ"פ דכשע"ג רה"י פטור הזורק פדורף שפירשו זה גבי פפאה על פיה.

(וכ"ש הקא בשוליים למטה דנודאי אינו דבר פשוט עכ"פ ביותר וכנ"ל. וה"ל לפרש עכ"פ ולא לכתוב בסתימות ופשיטות כ"כ).

ועוד דלשון שהפתלים מצטרפים להחלל אינו סובל פלל לענין ע"ג (הפתלים) דא"כ ה"ל להיפוך החלל מצטרף להפתלים כו' ועוד דלכאורה לענין ע"ג ע"כ גם ר"ח מודה דהוי רה"י (להתוס' דלא אסקי אדעתיהו דכוננת שאני כמ"ש רמב"ן) פנין שכ"נ מפורש בגמ' דפ' חלון אלא דס"ל דאעפי"כ אין זה פזורק מרה"י לרה"י פנין שאין תוכה רה"י וכדלעיל וא"כ התוס' שחולקים עליו היינו לענין תוכו ועוד דראיתי בזה"ר הקשה על התוס' מהא דאב"י בזורק מחצלת לבור רחבה ח' וחילקה דחשבינו זה לסילוק מחיצות ופטור ואם איתא דהפתלים מצטרפי' ליכא סילוק מחיצות פלל כו' ע"ש שהניח זה בתימא ואם איתא שפנונת התוס' רק לענין ע"ג נראה דאין בזה ריח גוש' פלל.

דאף אם ע"ג המחצלת והבור רה"י פנין שכל תוכה לאו רה"י נדאי חשיבא סילוק מחיצות (לענין חיוב הנחת המחצלת בתוך הבור ושפיר פטור). והגם שלכאורה אדרבא היא הנותנת פנין שהרשב"א הניח זה בתימא על התוס'.

א"כ פדי לתרץ התוס' יש לנו לומר שפאמת אין פנונתם כ"א לענין ע"ג ולק"מ פנ"ל אבל עכ"פ חזינו שהרשב"א תפס דברי התוס' בפשוטן דגם לענין תוכו אמרו ואי מצד הק"ו הנה באמת לפענ"ד לא קשי' מידי לפמ"ש התוס' פ' חלון שם דהסברא דאמרינו אי בעי מנח מידי כו' ל"מ אלא פשהחולי גבוה יו"ד מבחוץ.

ונראה דהיננו הנהה משום דבעי' פשיניח מידי * (שוב ראיתי דז"א כמשי"ת לקמן דלא דיינינו ע"ש סופו אלא דהתם בבור רק ע"ג רה"י ולענין ע"ג גם עתה אין מחיצה יו"ד כ"א מצד א' כמשי"ת לקמן ונכתב ג"כ לעיל.

עכ"ה:**) וכספנה יהי הדין נותן להיות ע"ג רה"י דהיננו שיהי' אז פעמוד בר"ה גבוה יו"ד ורחב ד' דאמרינו גוד אסיק ונהי פמקף מחיצות). וא"כ גבי מחצלת החולקת בתוך הבור אם יניח מידי וכספנה הרי לא יהי' ע"ג רה"י דאף שמצד החיצון דמחצלת יש גובה יו"ד (וי"ל גוד אסיק) מאי מהני פיון שהג' צדדי הבור אין שם גובה כלל שהן שווין להקרקע שסביביו ואין פאן פעמוד כו' ונהרשב"א שהקשה זה אפשר משום דלא ס"ל פהתוס' דפ' חלון הג"ל.

ע' עה"ק ד"י ע"ב ונתבאר אי"ה (פאן או במק"א) ונהנה גם דעת הרשב"א עצמו מוכן ממילא דס"ל ג"כ דהפתלים (כשהן חזקים) מצטרפים אף גם לענין תוכו שהרי לא חלק על התוס' אלא מצד הקושני הג"ל והוכיח מזה דע"כ יש חילוק בין פנורת ומחצלת לבין פתלים חזקים (וכדעת רמב"ן הג"ל).

וכיון דקושניו על התוס' ע"כ אינו כ"א לענין תוכו ממילא בפתלים חזקים גם הוא מודה דמצטרפין גם לענין תוכו וכ"מ ג"כ מסתימת דבריו בספרו עה"ק שם וע"ש שפתב ג"כ לשון שרוחב הפתלים משלימו כו'.

מצטרפין לחללו כו' שלשון זה משמע הפל לענין תוך החלל ועוד משמע שם שדומה צירוף הרוחב לצירוף הגובה ובצירוף הגובה נדאי היננו שיהי' תוכו רה"י: גם מדברי הרא"ש יש לדייק מעין פל הג"ל דהכי ס"ל.

הן מצד דסתם ולא פ' דרק ע"ג רה"י (כ"ש איהו לא הזכיר כלל הטעם דמנח מידי כו' אפך פכר נתבאר דלפה"נ עיקר פשיטות התו"ש ואהע"ו בדברי התוס' דכוננתם רק לענין ע"ג הי' מדכתב טעם זה כו').

אבל בדברי הרא"ש אין שום רמז לזה וגם אין שום ראי' לזה מדבריו במק"א פדרף שיהיאו ראי' על התוספות ממ"ש בפ' חלון ונדאי לא נראה כלל להוציא דבריו מסתימתן (ופשיטותן). והן מצד הלשון שפתב ונהדפנות מצטרפות עם החלל כו' דמשמע דע"י הדפנות נעשה החלל רה"י לא להיפוך והן מצד מ"ש פי הכי דמצטרפות השוליים גובה יו"ד משמע שדומין זל"ז כו' והן מצד שגם הוא ס"ל בטעם הפטור משום דהוי פזורק מרה"י לרה"י אפך פכר נתבאר דלפי"ז לא מסתברא כלל שיהי' מהני לזה מה שע"ג לבד רה"י.

(היכא שהשוליים למטה מונחים בארץ כו'). ומעתה לפי"ז פיון שרמב"ן ורשב"א נרא"ש ס"ל דמצטרפות גם לענין תוכו.

וכדברי התוס' דפ"ק דשבת עכ"פ ולא נמצא בראשונים שום חולק בהדיא היכא שהפתלים חזקים עכ"פ דלפמ"ש הרמב"ן גם הרי"ף מודה בכה"ג וכמ"כ הר"ח פמוכן מד' חה"ר דקאי לחזק דברי הר"ח שבתוס' ורש"י ורמב"ם וטוש"ע לא דקברו בזה בפירוש כלל ועל משמעות הלשון (דרף אגב) קשה לבנות יסוד לעשות פלוגתא ויותר טוב לפרש לשונם כמ"ש הט"ז גם י"ל דאינהו מייגרי במחיצות חלושים פועין מחצלת וכנוורת וס"ל פ"רמב"ן ורשב"א וכ"כ הא"ר סק"ג ע"ש שהוכיח פן מלשון הרשב"א (אלא שמש"ש שעפי"ז יש לתרץ ג"כ קושניו הט"ז מפרק הזורק אין נראה לפענ"ד דסתם פותל שבש"ס הוא מאבנים או עצים וית' אי"ה).

משא"כ לשון מחיצות שפרמב"ם וטוש"ע יש לדחוק פן וע"ש בא"ר שכתב בפשיטות שפן פסק הרשב"א בעה"ק כהט"ז). ומה גם שאף אם נפרש דברי הרמב"ם וטוש"ע כמ"ש התו"ש ואהע"ו ג"כ לא א"ש מה שלא ביארו דעכ"פ לענין ע"ג מצטרפין (כ"ש לפי הנ"ל שנה פמבןאר בהדיא בגמ' דפ' חלון).

ולא עוד אלא דממ"ש דכתלים המקיפים רה"י על גביהן רה"י ונדאי יש לטעות מנה דכל שאין תוכו רה"י גם ע"ג אינו רה"י (ואינו מוכן מ"ש האהע"ו (וכן התו"ש) דהרמב"ם וטור לא איירי לענין ע"ג פלל).

ולכן אין לבנות יסוד על משמעות דבריהם לומר דפליג על רמב"ן ורשב"א ורא"ש ותוס' דפ"ק דשבת ולא נשאר כ"א התוס' דפ' חלון (דפרק הזורק). והריטב"א שם.

הנה אף אם נאמר דפליגי וס"ל דאין רוחב המחיצות מצטרפות לענין תוכו פדמבןאר בדבריהם להדיא לכאורה (והנינו אפילו במחיצות חזקות כחונניא דשם). הי' ראוי לפסוק פרמב"ן ורשב"א ורא"ש דרבים ניהו.

וגם התוס' דפ"ק דשבת עמהם אמנם (פדי להשוות דברי התוספות ודפ' חלון שנה יותר טוב פנ"ל בשם פללי כנה"ג) באמת נלפענ"ד דאין מדברי התוס' וריטב"א דפ' חלון ראוי פלל. דמש"ש (בפשיטות גדול דרף אגב) דתוכו לאו רה"י אינו משום דס"ל דהצירוף אינו מועיל כ"א לענין ע"ג (דלזה מהני הסברא דאי בעי מנח כו').

ולא לענין תוכו חלא דהתם שאני דתוף הבור ממש הרי ליכא פלל מחיצות אלא קרקע עולם הן דפנותיה (ואף אם יש שם ג"כ דפנות מבנין הרי הם ג"כ דבוקי לקרקע ולא שייך פלל צירוף מחיצות שם.

וממילא גם בחלל שפנגד מחיצות החוליות אעפ"י דשם שייך צירוף א"א שיהיה למעלה באויר רה"י ולמטה לאו רה"י ואי' מצינו כה"ג (ול"ד לבית שאין תוכו יו"ד וקרויו משלימו כו' שהתקרה מפסקת והיא קרקע להגג.

ומשא"כ שיהי' למטה לאו רה"י ולמעלה באויר רה"י זה ונדאי לפה"נ א"א פלל. ומלבד שנה אפשר לומר ג"כ שמ"ש תוכו לאו רה"י אתוף הבור ממש קחי אלא שא"צ לזה אלא פנ"ל).

ואולי ז"ש הריטב"א כ' וז"נ דבור עצמו ל"ח רה"י דהא בענין חוליות הבור להשלים לד"ט עכ"ל ולכאורה אין הבנה למ"ש דהא בענין כו' מה טעם יש בנה אלא דר"ל. דהא עכ"פ בענין צירוף החוליות נהרי למטה בבור ממש.

(וז"ש דבור עצמו) ליכא חוליות (וממילא גם למעלה באויר לאו רה"י פלל). ועוד יש לומר בפ' דברי ריטב"א באופן אחר יותר מרנוח דאיהו קאי התם לתרץ מה שהקשה מפרק הזורק דאמרינו ק"ו לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש.

ור"ל דא"כ גם כאן למה לי לטעמא דמנח מידי ניאא ג"כ הק"ו הנ"ל (ושם יש ט"ס וצריך להגיה עד"ז ע"ש). וע"ז תירץ דהקא הבור עצמו ר"ל מצד עצמו (ואפשר חסר תיבת מצד) לא תשיב רה"י דהא בענין חוליות הבור להשלים ר"ל דעתה ע"י צירוף החוליות באמת הוי רה"י גם תוף הבור (וטעמו של דבר ית' אי"ה).

אָלָא פֿינן דָּלָאוּ מַצ"ע הוּא אָלָא ע"י צִירוּף הַחֻלְיָא הָרִי עכ"פּ בְּעִינֵי טַעְמָא לְמָה מַצְטָרֵף הַחֻלְיָא וְע"ז הַנְּצָרָה לְטַעְמָא דְמַנְחָה מִיָּדִי (וּמִמִּילָא טַעַם זֶה מִפְסִיק בֵּין עַל תּוֹכוֹ וּבֵין ע"ג) אָבֵל בְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' וְדַאי קִשְׁיָה לְהַעֲמִיס וְלוֹמַר שְׁפִנּוֹנְתֶם ג"כ עַד"ז וּמָה גַם שֶׁא"צ לָזֶה כִּי הַסְּבָרָא מַצ"ע נִלְפַענ"ד יוֹתֵר אֲמִיתִית דְּכָאן גַּבֵּי בּוֹר לֹא שְׁיִיָּה צִירוּף לְעִנְיָן תּוֹכוֹ.

(וּיֵת' עוֹד בְּסֻמוּף אִי"ה). אֲשֶׁר ע"כ גַּם בְּדַבְרֵי רִיטְב"א נִלְפַענ"ד יוֹתֵר לְפָרְשׁוֹ ע"ד הַנְּ"ל.

וּס"ל ג"כ דְּכָאן בְּבוֹר בְּאַמַּת תּוֹכוֹ לָאוּ רַה"י וּכ"ד הַתּוֹס' נְאִיָּה שְׁיִיָּה עכ"פּ אֵין רֵאִי מִדַּבְרֵי תוֹסְפוֹת דַּפ' חֲלוֹן (וּדַפ' הַזּוֹרֵק) וְרִיטְב"א שֶׁם לוֹמַר דְּפִלְיָה אֵהָא דְּמִשְׁמַע וְדַאי בְּפִשְׁטוּת מִתּוֹס' דַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ וְרַמְבַּ"ן וְרִשְׁבַּ"א וְרֵא"ש דְּהַצְרִירוּף מְהֵי גַם לְעִנְיָן תּוֹכוֹ הֵיכָא דְּהַמְחִיצוֹת מַגִּיעוֹת עַד קַרְקָעוֹ דְּתוֹכוֹ כְּכּוֹנֶרֶת וְכַמְקוֹם הַמְּוֹקֵף מְחִיצוֹת וְכַה"ג (וְהוּא אֲמַת דַּלְפִּי"ז אֵינוֹ מְדוּקָדֵק כ"כ מ"ש בְּתוֹס' דַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ דְּהָא עֲנֹבֵי חֻלְיִוֹת הַבוֹר מַצְטָרֵף כּו' פֿינן דְּגַבֵּי בּוֹר לִיכָא צִירוּף לְעִנְיָן תּוֹכוֹ אָבֵל אֵין זֶה דִּיּוּק כ"כ דְּנִדְאֵי הַל"ל עֲנֹבֵי דְּנֹפְנֵי הַפְּנוּרָת דְּחֻלְיִוֹת הַבוֹר מֵאֵן דְּכַר שְׁמִי' הֵתֵם אָלָא לְפִי שְׁבָאוֹ לְטַעוֹן עַל ר"ח מְהַסְגִּיָּא דַּפ' חֲלוֹן דְּאִיָּרִי בְּחֻלְיִוֹת הַבוֹר נִקְטוּ הֵכִי וְלֹא הִקְפִּידוּ מַה שְׁהֵתֵם ע"כ רַק לְעִנְיָן ע"ג אֵיִתְמַר פֿינן שְׁאֵין זֶה מַצַּד חֲסָרוֹן דִּין הַצְרִירוּף וְלֹא אֲסָקִי אֲדַעַתִּיָּהּוּ כְּלָל שְׁיִיָּה חֲלוּקָה בְּדִין הַצְרִירוּף בֵּין תּוֹכוֹ לְע"ג אָלָא דְּהֵתֵם לְעִנְיָן תּוֹכוֹ לִיכָא מַה נְצָרָה כּו'): וְלִפִּי"ז וְדַאי מִמִּילָא הַתּוֹס' וְרֵא"ש דַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ שְׁפָתָבוּ מְפִנְרֵשׁ שְׁרוּחַב הַמְחִיצוֹת מַצְטָרְפִין סְתָמָא דְּמִילְתָא וְדַאי הֵינְנוּ גַם לְעִנְיָן תּוֹכוֹ כְּלָל רַה"י פֿינן דְּלֹא מְצִינּוּ כְּלָל בְּפוֹסְקִים מִי שְׁיִחְלַק בֵּין תּוֹכוֹ לְע"ג הֵיכָא דְּשְׁיִיָּה צִירוּף גַּם בְּתוֹכוֹ כּו' וְכִמוֹ"כ ד' רַמְבַּ"ן וְרִשְׁבַּ"א דַּס"ל ג"כ בְּמְחִיצוֹת חֲזָקוֹת (לכ"ע) מַצְטָרְפִים הֵינְנוּ ג"כ גַּם לְעִנְיָן תּוֹכוֹ וּמִמִּילָא דְּכֵן יֵשׁ לְפִסּוּק (בְּחֻזְקִים עכ"פּ) פֿינן דִּי"ל דְּגַם רִי"ף וְר"ח מוֹדִים בְּכַה"ג כְּדִמְשַׁמַּע בְּהַדְרָא מְרַמְבַּ"ן וְרִשְׁבַּ"א כַּנְּ"ל: אִיךָ אֲפִתִי נִשְׁאָר לְעִינֵי בְּטַעְמוֹ שֶׁל דְּבָר פֿינן שְׁזֶה כְּמִבְּנֹאֵר בְּהַדְרָא בַּגְמ' דְּפָרֵק חֲלוֹן שְׁטַעַם הַצְרִירוּף לְרוּחַב הוּא מְשׁוּם דְּמַנְחָה מִיָּדִי כּו'.

וְהָרִי לְכַאוּרָה אֵין זֶה מִסְפִּיק כ"א דְּלִיָּהּוּ ע"ג רַה"י וְנָא בְּתוֹכוֹ דְּשֶׁם לֹא חֲזִי כְּלָל נִמְצָא מִיָּדִי כּו' וְכַדְלַעִיל שְׁזֶה נִרְאֶה עֵיקָר טַעְמָה חֻזְמִי הַתּוֹ"ש וְאֵהָא ע"ו שְׁתַּפְּסוּ בְּפִשְׁטוּת מִדַּבְרֵי הַתּוֹס' דַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ דְּאִיָּרִי רַק לְעִנְיָן ע"ג מְדַכְתֵּב הַטַּעַם דְּמַנְחָה מִיָּדִי כּו' וְהֵיכָא לְכַאוּרָה הִי נִרְאֶה שְׁהַטַּעַם פְּשׁוּט מְשׁוּם דְּרַה"י עוֹנָה כּו'.

וְכִמוֹ"כ יוֹרֵד עַד הַתְּהוּם כּו' כְּדַלְעִיל וְאִי דְּכַבֵּר נִתְבָּאָר דַּהַתּוֹ"ש וְאֵהָא ע"ו ס"ל דַּז"א פֿינן שְׁמָה שְׁלִמְעָלָה רַה"י אֵינוֹ אָלָא מְשׁוּם דְּמַנְחָה מִיָּדִי וְהָרִי אֲזִי יִהְיֶה דוֹמָה לְבֵית שְׁאֵין תּוֹכוֹ יו"ד כּו' דַּאֲעַפ"י שַׁע"ג רַה"י לֹא מְהֵי לְתוֹכוֹ מְשׁוּם שְׁהַתְקַרָּה מִפְּסִקָתָ כּו' וְכִמוֹ"כ הֵכָא אוֹתוֹ דְּבָר מִפְּסִיק כּו' אֲמַנְם בְּאַמַּת י"ל דְּזֶה אֵינוֹ פֿינן שְׁנִדְאֵי גַם עֵתָה שְׁנַח הַנִּיחַ מִיָּדִי עַדִּינן ג"כ רַה"י ע"ג עכ"פּ (דַּאֲעַפ"י שְׁלִשׁוֹן הַגְּמָרָא דְּמַנְחָה מִיָּדִי כּו' וְדַאי ר"ל דְּאֵי בְּעִי מַנְחָה כּו' כַּמ"ש הֵתֵם שֶׁם בְּהַדְרָא וְכֵן בַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ פָתָבוּ דְּחֲזִי כּו' וְכֵן הַרְשִׁבַּ"א בַּעַה"ק כְּתִב שְׁאֵם רְצָה לְכַסּוֹתוֹ כּו' וְכַעֲיִן זֶה פּוֹתֵב בַּחִי' פ"ק דְּשִׁבְתָּ וּמִן־כְּרַח הוּא בַּגְמ' דַּפ' חֲלוֹן בְּפָרֵט מִמִּשְׁ"א שֶׁם גַּבֵּי יִתֵּד אֲפִשֶׁר דְּתַלְלִי בִי מִיָּדִי מַכ"ז מְשַׁמַּע וְדַחִי דְּכִינּוֹן דְּאֲפִשֶׁר נְאִי בְּעִי מַנְחָה כּו' הָוִי רַה"י גַּם עֵתָה שְׁלֹא הַנִּיחַ עַדִּינן) וְהֵינְנוּ גַם ע"ג הַחֲלָל לְמַעְלָה.

וְא"כ הָרִי אֲזִי לֹא מִפְּסִיק מִיָּדִי וּבְכַה"ג וְדַאי רַה"י עוֹלָה כּו' וְיוֹרֵד כּו' וְל"ד לְבֵית שְׁאֵין תּוֹכוֹ יו"ד כּו' אִיךָ א"כ יֵהִי נוֹפֵל הֵיסוּד מִשְׁנַ"ת דְּמַהַתּוֹס' דַּפ' חֲלוֹן שְׁפָתָבוּ דְּתוֹכוֹ לָאוּ

רה"י אין ראי' פל משום דהתם למטה בתוך הבור ממש אין שם חוליות כלל כו' פנ"ל
ואם איתא דהא דאי בעי מנח מידו מהני גם לתוך המחיצות מטעמא דרה"י עולה ויורד
כו' ח"פ אף לתוך הבור דליכא שם צירוף מחיצות כלל ג"כ ראוי להועיל מה שלמעלה
(ע"ג החלל) רה"י ויורד כו' (וכמו בור העומד ברה"י דאפ"ל עמוק ק' אמה הני רה"י
כמ"ש בעה"ק די"א ב' וכן מבואר מדברי ב"י ורמ"א סוף הסי' ומוח"ז רבינו ז"ל
ססכ"ה): אמנם פן נלפענ"ד דיש לפרש הטעם דאי בעי מנח כו' בע"א דבאמת צריך
להבין למה מהני פאן אי בעי כו' היינו שייכול לתקן שיהי' פאן רוחב ד' ע"י הנחת דף
וכה"ג הרי עתה עדיין לא הניח וחסר מתנאי רה"י שבעינן רוחב ד' מה בכך שאפשר
לתקן ע"י הוספת דף וכה"ג ואי' אפוא מצינו כה"ג וא"ה נימא נמי דייכול להרחיב
המחיצות עד שיהי' רוחב ד' ביניהם וגם לענן הגובה נימא דאף שאין פאן גובה יו"ד
הרי יכול להוסיף על המחיצות עד יו"ד כו' וכה"ג בכל התנאים נוכל לומר דאפשר לתקן.

אלא ודאי דזה אין סברא כלל וכל היכא שחסר מתנאי רה"י לא מהני פלום מה שאפשר
לו להוסיף דבר ולתקן. אלא דהכא לא חשבינן כלל פחסר מתנאי רה"י גם בלא התיקון
והוא דמ"ש מוח"ז רז"ל בטעם דבעינן רוחב ד' דהיינו לפי שזהו שיעור מקום חשוב
הראוי להשתמש בו ונרשם במ"מ עירובין ע"ח צע"ג לפענ"ד דמשמע דמפרש הא דאמר
והא לא משתמש לי' ר"ל דבעינן שהד"ט יהי' בהם פדי תשמיש ביחד ונקא ומשא"כ
הכא התשמיש דע"ג מחיצות עם התשמיש דתוכו הם מחולקים ולא משתמשי לי' ביחד
(וכ"מ קצת מפרש"י שפי' הא לא חזי ד' דידן' כו' מפני החלל כו' דמזה משמע דאעפ"י
שע"ג המחיצות ראוי לאיזו תשמיש בפ"ע מ"מ ליכא תשמיש מקום ד' כו').

ומזה למד דטעמא דבעינן ד' הוא משום דכל תשמיש דפחות מד"ט לא חשיבא תשמיש
כלל ולכן א"א שיצטרף מחיצות עם החלל דלא משתמשי ביחד ואנו בעינן דהנהך ארבעה
יהיו חזו לתשמיש אחד ביחד ונקא אבל לפענ"ד אאל"כ דא"כ קשה טובא הא דאסיק
רב אשי גבי יתד דאפי' גבוה ג' אינו ממעט משום דאפשר דתלן' בי' מדי.

והרי תני' זו ודאי נראה דהיינו תשמיש דיתד לבדו בפ"ע וכל העמוד תשמישתן' בפ"ע.
ועכ"ז מהני אלא ודאי ע"כ לא בעינן כלל דהנהך ד' יהיו חזו לתשמיש א' ונקא וטעמא
דבעינן רוחב ד' אינו כלל משום תשמיש דמקום חשוב כו' אלא הוא הלכה למשה מסיני
(וכמו גובה יו"ד כו') ולכן פאן גבי צירוף פינון שיהיו נותן דמצטרפין (אולי מהלמ"מ)
הרי יש פאן רוחב ד' ונא חסר כלל מעיקרי דתנאי רה"י.

אלא הא דא' הא נא משתמש לי' ר"ל דע"ג החוליא לא חזי כלל לתשמיש ויהינן משום
דמקום גבוה שאינו רחב ד' עפ"י רוב נופל מה שנייח עליו וכדפירש"י דצ"ח ב' ד"ה אי
דלית בי' ד' (ע"ש שכתב דהוי פמאן דכדי להדיא לר"ה).

ומעין זה כתבו התוס' פ' הזורק (צ"ט) ד"ה ומקור כו' דלא ניחא תשמישתן' כו' ע"ש
(אלא דהתוס' גם בהדיא דעירובין (צ"ח) לא ס"ל פירש"י שם דהוי פמאן דשדי להדיא
כו' ע"ש בתוס') וע"ז שפיר אמרינן דמניח עליו מדי כו' ר"ל דלכן גם ע"ג החוליא חזי
לתשמיש ואינו ממעט ולענן חזי לתשמיש שפיר מהני מה שראוי ע"י תיקון פינון דלא
חסר פלום מעיקרי תנאי רה"י דבלא"ה חשוב רחב ד' ע"י צירוף ועיקר החילוק דלענן

ראוי לתשמיש הרי לא בעינו שישמש דוקא כ"א שיהי' ראוי לכך לכן גם אם אינו ראוי כ"א ע"י שייניח מידי הפל נקרא ראוי אכל בכל התנאים דבעינו שיהי' כפ.

לא מהני מה שראוי לכך ע"י תיקון כו' ופירוש זה מוכרח לפמ"ש הרשב"א בעה"ק שם ד"י ע"ב דאחר שכתב דמצטרפין החוליות לבור לגובה וכן לרוחב (בבריאה כו') פתב חוליא זו שאמרנו אפי' אינה גבוה מע"ג רה"ר ג' כו' ומשמע נדאי דקאי גם אצירוף דרוחב.

שוב ראיתי שפנים שם מצטרפת לעשרה א"כ (משמע) דקאי רק אצירוף דגובה. וגם מדסתם משמע דגם לענין ע"ג מייירי הפל וכן משמע ממ"ש שם ע"א למה הדבר דומה לבור ברה"ר עמוק ז' וחוליא ג' משלימתו שהחוליא נידונית משום רה"י כו' וע"ש דמייירי לענין ע"ג (שהרי רשב"א מדמה צירוף הגובה עם צירוף הרוחב וברוחב נדאי ע"ג רה"י כ"ש לפ"ד התו"ש כו' גם לא ראה ריטב"א) וא"כ גם שם ע"ב ע"כ מייירי גם לענין ע"ג בצירוף הגובה עכ"פ ואם איתא דבצירוף לרוחב ס"ל דלענין ע"ג בעינו גבוה יו"ד מבחוץ (כדמשמע דעת ריטב"א) נדאי כל כה"ג הוי לי' לפרש ולחלק ומדסתם משמע דצירוף דרוחב ודגובה שנה והפל אפי' אינה גבוה מבחוץ הוי רה"י גם ע"ג.

ולכאורה אמאי פינו דבצירוף לרוחב בעינו הטעם דאי בעי מנח כו' ומאי מהני זה הרי אז לא יתנה (גם) ע"ג רה"י פינו שאין גובה יו"ד מבחוץ וגם ליכא לבוא ע"ז מנח הק"ו לאחרים עושה מחיצה כו' אם גם הא דעושה מחיצה להבור שאין בו ד' הוא רק משום דאי בעי כו' נהרי אז פשיניח מידי לא יהי' רה"י לא תוכו ולא ע"ג.

אלא ע"כ דס"ל להרב"א דלהא דמצטרפין החוליות לבור גם לענין הרוחב הוא מהלמ"מ ואין צריך לזה הטעם דאי בעי כו' אלא דמ"מ בעינו שיהיה ראוי להשתמש ע"ג החוליא עכ"פ ועז"א בעי כו' ומיקרי חזי לתשמיש עי"ז ולכן (אר) עתה שלא הניח הוי רה"י תוכו עכ"פ משום דיש פאן רוחב ד' ע"י צירוף (ונקרא חזי לתשמיש ע"י אי בעי כו') ושוב ממילא גם ע"ג חוליות רה"י משום הק"ו כבכל רה"י דגם פאן הרי לאחרים דהיינו לבור עושה מחיצה (מעיקר הדין והטעם דאי בעי כו' אינו כ"א להחשיבו ראוי לתשמיש כו'): שוב ראיתי דכ"ז לכאורה טעות וכל הטורח הזה בחנם כל עצמי לא פאתי כ"א לחזק הסברא הנ"ל דגבי בור דתוכה ממש ליכא חוליות וא"א שיהי' רה"י שם.

נהרי הרשב"א משמע נדאי דלא ס"ל הכי אלא דגם גבי בור הוי רה"י ע"י צירוף בין לגובה בין לרוחב בין תוכה בין ע"ג וכנ"ל אלא דלדידן באמת בפשיטות י"ל דה"ט משום דרה"י עולה כו' ויורד כו' וכינון דלמעלה רה"י (משום דאי בעי כו') ממילא גם למטה בתוכה רה"י אפי' בבור דליכא למטה חוליות פלל וכללו של דבר לפי הנראה יסוד הפלוגתא בין התוס' והרב"א דלהרשב"א דליינין לי' לפ"מ שהוא עתה לכן גם בשאין החוליות גבוה יוד ד מבחוץ ס"ל דהוי רה"י פינו דעתה יש בו רוחב ד' ע"י צירוף (ועמוקה יו"ד מבפנים) וממילא גם ע"ג רה"י משום הק"ו פנ"ל וגם מש"ה גם שאין למטה בבור חוליות פלל הוי רה"י משום דיורד כו' ועתה אין פאנהפסק כו' והתוס' ס"ל דדיינין לי' פלאחר שהניח מיד ולכן בעינו גובה יו"ד מבחוץ דוקא וגם לכן תוכו לאו רה"י דאז יתנה מפסיק כו' וא"כ אין לחלק להתוס' בין בור דליכא כל חוליות למטה לבין שאר מחיצות דארף גם בשאר מחיצות המגיעות עד קרקעית תוכו מ"מ פינו דס"ל לתוס' דאחר סופו

דַּיְיָנוּ לִי בְהָרִי שְׂיֵהָיָה מְנוּחָה עָלַי מִיָּדַי אֵין לְדוֹן תּוֹכוֹ רַה"י מִצַּד שְׂרַה"י עוֹלָה וַיּוֹרֵד כּו' כִּינּוּן שְׂיֵשׁ מִפְסִיק כּו' לְכֹן לְכֹאֲרָה אַף אִם הִפִּי הַנָּ"ל אֲמַת דְּהַטְעַם דָּאִי בְּעֵי כּו' אֵינּוּ לְעַנְיָן גּוּף דִּין הַצִּירוּף (שְׂזָה הַלַּמ"מ).

רַק לְעַנְיָן שְׂיֵהָיָה חֲזִי לְתַשְׁמִישׁ עַל הַחֲוֹלְיָא עַכ"פּ פְּנ"ל שְׁכֹן מְנוּכָרָה מְהָא דִּימַד כּו' (שׁוּב רְאִיתִי בְתוֹ"שׁ סִי שִׁס"א סַק"ד נִדְחַק הַרְבֵּה לְהַשְׁוֹתוֹ עִם הַתּוֹס' וּל"נ פְּלִל גַּם דְּבָרֵי מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל שֶׁם שְׁפַתָּב וּבְשָׂאָר צְדָדִין כּו' צ"ע דְּבָבוּר לִיפָא כ"א צַד אֶחָד וְע' רַפ"ב דְּגִיטִין) וְגַם ד' הַרְשָׁב"א א"ש טְפִי לִפִּי"ז בְּמֵאֵי דְמִשְׁמַע מְדְבָרֵי שְׁגַם בְּצִירוּף לְרוּחַב הָוִי ע"ג ג"כ רַה"י אִפִּי אֵין הַחֲוֹלְיָא גְבוּהַ יו"ד מִבְּחוּץ פְּנ"ל (וְהֵינּוּ מְשׁוּם הַק"ו דְּלֹאֲחַרִּים עוֹשֶׂה מְחִיצָה גַם בְּזוּלַת הַסְּבָרָא דָּאִי בְּעֵי כּו') וְכ"מ לִי גַם מְלִשׁוֹן הַמְּלַחְמוֹת הַנָּ"ל שְׁפַתָּב מְחִיצוֹת דְּכַנּוּרַת מְמַעֲטוֹת הֵן כּו' דְּמְלִשׁוֹן זֶה מְשַׁמַּע לֹא מְשׁוּם דְּלִיפָא תַשְׁמִישׁ מְקוּם חָשׁוּב ד' בִּיחַד דְּוָקָא אֱלָא רַק שְׁהַמְחִיצוֹת לָאו בְּרַ תַשְׁמִישׁ פְּלִל מַש"ה מְמַעֲטוֹת הֵן כְּמוֹ יַתַּד (אֵילוּלֵי הַטְעַם דְּאֶפְשָׁר דְּתַלּוּי כּו').

מ"מ לִפ"מ דַּמ' מְדְבָרֵי הַתּוֹס' דַּפ' חֲלוֹן דְּאֲחַר סוּפוֹ דַּיְיָנוּ נִי' נִרְאָה דְּלִיפָא טַעַם שְׂיֵהָיָה תּוֹכוֹ רַה"י גַם בְּדוּגְמָא דְּכַנּוּרַת אַף מ"מ לְדִינָא פְּבָר נְתַבְּאָר דְּאַף אֵי הַתּוֹס' דַּפ' חֲלוֹן וּדַפ"ק דְּשִׁבְתָּ פְּלִיגִי אֶהְדְּדִי (פְּדַלְעִיל שַׁמְפ"ק דְּשִׁבְתָּ וְדָאִי מְשַׁמַּע דַּס"ל גַּם לְעַנְיָן תּוֹכוֹ מְצַטְרָפוֹת) יֵשׁ לָנוּ לְפָסוּק פְּדְבָרֵי בַפ"ק דְּשִׁבְתָּ כִּינּוּן שַׁכ"ד רַבְּב"ן וְרַשְׁבָּ"א (וְרַא"ש) בְּמְחִיצוֹת חֲזָקוֹת עַכ"פּ (וְגַם דַּעַת הַרִיטְב"א פְּבָר דִּישׁ לְפָרְשׁוֹ בְּעַנְיָן דַּס"ל ג"כ דְּאֲחַר שְׂיֵשׁ טַעַם דָּאִי בְּעֵי כּו' שׁוּב הָוִי רַה"י גַם תּוֹכוֹ.

רַק שְׁכַנּוּנָתוֹ שֶׁם דַּהַק"ו לְאֲחַרִּים עוֹשֶׂה מְחִיצָה כּו' אֵינּוּ מְסַפִּיק כּו' אֵילוּלֵי הַטְעַם דָּאִי בְּעֵי כּו' וְשׁוּב רְאִיתִי פְּעַת דַּאֲעַפ"י שְׁפַתָּב שֶׁם בְּצִירוּף לְרוּחַב בְּעֵינּוּ גּוּבְהַ הַחֲוֹלְיָא יו"ד מִבְּחוּץ כַּמ"ש הַתּוֹס' מ"מ לְבַסּוּף דְּמַסִּיק וְזֶה יוֹתֵר נָכוֹן מְדַפְסִיק וְתַנִּי כּו' ע"ש דַּע"כ יֵשׁ שֶׁם ט"ס וּר"ל דְּלֹא כְּתוּס' בְּעַנְיָן צִירוּף לְגוּבְהַ עַכ"פּ דַּס"ל דַּע"ג רַה"י גַם אֵי אֵין גְבוּהַ הַחֲוֹלְיָא מִבְּחוּץ אֶפְּלִיג' כּו' אֶפְשָׁר דְּחֲזוּר בּוֹ ג"כ בְּצִירוּף לְרוּחַב דַּעַל הַפִּל שְׂיֵהָיָה הָא דְקָא פְּסִיק וְתַנִּי כּו' דְּהָא גַם צִירוּף דְּרוּחַב שְׁמַעִינוּ מִמֶּתַנִּי וְעַל הַפִּל ס"ל דְּלֹא בְּעֵינּוּ שְׂיֵהָיָה הַחֲוֹלְיָא גְבוּהַ יו"ד מִבְּחוּץ דְּלֹא כְּתוּס' אֱלָא ס"ל לְגַמְרֵי פְּהַרְשָׁב"א וְהַכִּי מְסַתְבָּרָא דְּחַסַּר שֶׁם ס' הַרְשָׁב"א כּו').

אַף אַחַת הִיא דְּלֹא א"ש כ"כ לִפ"ז הֵינּוּ מַה שְׁפַתָּבֵי לְעִיל דְּמְדַהֲקָשָׁה בַּחַה"ר מַהִּיא דְּמַחְצָלַת מְשַׁמַּע שְׁתּוּפָס פִּי הַתּוֹס' דְּשֶׁם לְעַנְיָן תּוֹכוֹ וְכַתְבֵּתִי אַעַפ"י דְּלְכֹאֲרָה י"ל בְּהַיְפוּדָה דְּכַדִּי לְתַרְזַן גּוֹשְׁיֵית הַרְשָׁב"א שְׁהַנִּיחַ בְּתִימָא יֵשׁ לָנוּ לֹאֲמַר דְּבִאֲמַת פְּנוּנַת הַתּוֹס' שֶׁם רַק לְעַנְיָן ע"ג וּלְק"מ מִמְּחִצָּלַת וְכַתְבֵּתִי דַּבְּלֵא"ה לֹא קָשָׁה מִיָּדִי לִפְמ"ש הַתּוֹ"שׁ בַּפ' חֲלוֹן דְּבַעֲיָנוּ הַחֲוֹלְיָא גְבוּהַ יו"ד מִבְּחוּץ כּו': עֲתָה לִפִּי הַנָּ"ל דְּבִאֲמַת הָא בְּהָא תְּלִיא דָּאִם דַּיְיָנוּ ע"ש סוּפוֹ פְּדַמְשַׁמַּע מְתוּס' דַּפ' חֲלוֹן בְּאֲמַת תּוֹכוֹ לָאו רַה"י מְשׁוּם זֶה עַצְמוֹ דָּאִז פְּשִׁינִיחַ יְהִי אוֹתוֹ דְּבָר מְפָסִיק כּו' וְא"כ אִם הַתּוֹס' דַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ ס"ל גַּם תּוֹכוֹ רַה"י ע"כ לֹא דַּיְיָנוּ ע"ש סוּפוֹ וְא"כ קָשָׁה בְּאֲמַת מִמְּחִצָּלַת דַּלְפִּי"ז בְּאֲמַת לֹא בְּעֵינּוּ גְבוּהַ יו"ד מִבְּחוּץ כּו' וְכַד ס"ל לְרַשְׁבָּ"א בְּאֲמַת וְהַתּוֹס' שֶׁם לֹא ס"ל חִילּוּק הַרְשָׁב"א בֵּין מְחִיצוֹת חֲזָקוֹת כּו' דַּא"כ גַּם כַּנּוּרַת מִיְקַלְקְלֵי כּו' וְצ"ל לְכֹאֲרָה דְּהַתּוֹס' שֶׁם ס"ל ג"כ חִילּוּק הַנָּ"ל אֱלָא דְּרַק בְּמַחְצָלַת ס"ל דְּלֹא חֲזִי לְמִינַח עַנְיָו וּמַשֵּׂא"כ כַּנּוּרַת ס"ל דְּלֹא מִיְקַלְקְלֵי כּו' וְהוּא דוֹחַק

דאין רמז לזה בתוס' ולא מצינו בפוסקים מחלקים בין פנוורת למחצלת: אמנם בעיקר הדין לכאורה יש ראי' גדולה מתוס' דרפ"ב דגיטין ודסנפה ד"ד ב' דה"ט דאי בעי כו' גם לענן תוכו איתמר דמקשו שם גבי גידוד ה' ומחיצה ה' דיתשב רה"י (גם לר"ח) משום דאי בעי כו'.

נהרי התם נדאי לענן תוף המחיצות ע"ג התל מיירי ר"ח. (ואדרבה לענן ע"ג לכאורה באמת לכ"ע לאו רה"י לפמ"ש התוס' פ' הזורק (צ"ט) ד"ה לאחרים אם הפי' הוא פדלעיל לא ב') דמשום הכי לא שייך שם הק"ו משום דאין החונקא לבד מהני כו' כ"א בצירוף דנפני הבור עצמו כו' וא"כ ה"ה גבי גידוד ה' כו' הרי אין המחיצה לבד עושה מחיצה להתל כ"א בצירוף הגידוד.

אלא דלפי פ"א דלעיל דהק"ו לא מהני כ"א בצירוף סברת הבעל איבעי' רה"י כמאן דמליא כו' גם בגידוד ה' שייך זה נכעת ראיתי בתו"ש סק"ו פן כתב כפי' הא' הנ"ל ותמיהני על התו"ש שהזכיר התוס' דגיטין וסנפה הנ"ל איך לא הרגיש דמהתם מוכח דס"ל להתוס' דה"ט דאי בעי כו' גם לענן תוכו איתמר ונמצא לפי"ז י"ל אף דפליגי התוס' אהדדי כמו ה' דפ' חלון (ודפ' הזורק) מקמי הא דפ"ק דשבת ודגיטין וסנפה שהמה הרבים בפ"ט שכ"ד רמב"ן ורשב"א (ורא"ש וריטב"א) ובאמת החילוק בין תוכו לע"ג לא נמצא בשום ראשון זולת התוס' דפ"ק חלון (והזורק) וגם מד' הרמב"ם וטוש"ע זאת עכ"פ משמע דאין חילוק בין תוכו לע"ג ולא נמצא מקום שיהי' ע"ג פתליו רה"י ולא תוכו (בפ"ט ממ"ש ס"ג ס"ו פדלעיל): שוב התבוננתי שמצד דברי התוס' דפ"ק דשבת שפיר י"ל עפ"י משנת"ל שאינו סותר לתוס' דפ' חנון והוא שגם התוס' נא ס"ל פלל שע"ש סופו דיינינן והא דס"ל דבעינן שהחוליות יהיו גבוהים יו"ד פשוט שפדי שיהי' ע"ג החונקא (מצ"ע) דין רה"י א"א בלא ה' דאל"כ הרי אין עליו מחיצה יו"ד כ"א מצד א' היינו לצד הבור (מצד גוד אסיק) וכמשנ"ת למעלה דין א' (ולהרשב"א צ"ל רק מצד הק"ו פדלעיל ולהתוס' פאן באין הבור רחב ד' ל"ש הק"ו פינן דס"ל דתוכו לאו רה"י ומלבד שהתוס' ס"ל דל"מ הק"ו לענן צירוף גובה גם בבור רחב ד' ופליגי בזה עם הרשב"א וריטב"א פדלעיל).

והא דתוף הבור נחו רה"י ג"כ פשוט פדלעיל משום דבתחתיתו ליכא צירוף מחיצות חוליות אלא דהרשב"א ס"ל בהא פינן דע"ג רה"י והיינו גם החלל שפפיה למעלה שהרי יש שם רחב ד' ע"י צירוף וראוי לתשמיש ע"י אי בעי כו' שוב רה"י יורד כו' (שהרי עתה אין מפסיק כו') פנ"ל והתוס' דלא ס"ל הכי לאו משום דדיינינן אחר סופו שייניח מידי ויפסיק כו' אלא) היינו משום דסברתם הוא להיפוך שגם החלל דלמעלה בפיה חין ליטן עליו דין רה"י פינן שלמטה לאו רה"י ואין דבר מפסיק אין רה"י באויר כו' ולענן זה ס"ל לתוס' דנ"מ הסברא דאי בעי כו' (והרשב"א ע"כ ס"ל דגם לזה מהני הסברא דאי בעי כו' ובאמת לפענ"ד סברת התוס' נכונה יותר חזק דכבר נתבאר דלפ"נ הטעם דאי בעי כו' אינו מספיק כ"א לענן לשיהי' נקרא חזי לתשמיש בלבד אבל לכל חסרון תנאי רה"י לא מבעי פלל וכמו בדוגמא זו נימא נמי גבי בית שאין תוכו יו"ד כו' דנדאי ה"ה בפלי וכה"ג שיש לה פיסוי ואין תוכה יו"ד והפיסוי משלים ליו"ד הכי נאמר שחללה למעלה יהיה רה"י גם כשאין הפיסוי עליו משום דאי בעי יניח הפיסוי או שנא' להיפוך

שגם פְּשֵׁה־פִּסּוּי עָלְיוֹ אֵין רַה"י ע"ג מְשׁוּם שְׁיָכוּל לְהִסִּיר הַפִּסּוּי אוֹ פְּשֵׁמְחִיצוּתְיוֹ גְבוּהִים יו"ד וְיוֹתֵר וְהַפִּסּוּי נִכְנָס בְּתוֹכָהּ עַד שְׁלֹא נִשְׁאַר בְּתוֹכָהּ תַּחַת הַפִּסּוּי יו"ד הַכִּי נֶאֱמַר דְּלִהּוּי בְּתוֹכָהּ רַה"י מְשׁוּם דְּאֵי בְּעֵי יָסִיר הַפִּסּוּי כ"ז נִרְאֶה דְּלֹא אֶמְרִינּוּן רַק אֶזְלִינּוּן פְּאֶשֶׁר הוּא עֵתָהּ.

וְעוֹד הֵכָא שְׁנֵאמַר שְׁתוּף הַבּוֹר לְמִטָּה רַה"י יְהִי מְשׁוּם דְּרַה"י יוֹרֵד לֹא מְסַתְּבָרָא בְּיוֹתֵר דְּזֵה אֵינּוּ לֹא כְּפִי שְׁהוּא עֵתָהּ וְלֹא כְּפִי שְׁיִהְיֵי אַחַר שְׁיִנְיִת. דְּעֵתָהּ פִּינּוּן שְׁלִמְטָה לֹאוֹ רַה"י א"א שְׁיִהְיֵה לְמַעְלָה רַה"י בְּאֹיִר וְאִם יָנִיחַ מִיַּד הַרִי יְהִיֵּה הַפִּסּוּם כּו' אֶשֶׁר ע"כ סְבַרְת הַתּוֹס' וְנִדְאֵי נְכוּנָה וְלֹא עוֹד אֶלֶּא שְׁיֵשׁ לְתַמּוּנָה עַל סְבַרְת הַרְשָׁבָא בְּזֵה וְלִכְאוּרָה עָלָה ע"ד דִּי"ל דְּהַרְשָׁבָא ס"ל שְׁכִינּוּן שַׁע"ג הַמְּחִיצוּת עכ"פ רַה"י.

יֵשׁ לְדוֹן עַל הַבּוֹר דִּין חוֹרֵי רַה"י (וְכַמוֹ לְהִפּוּף ע"ג פּוֹתֵל שֶׁל רַה"י שְׁאֵינּוּ רָחֵב ד' הִיֵּהנְדוֹן מְשׁוּם חוֹרֵי רַה"י אֶלֶּא דְּלֹא נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי כַּמ"ש הַתּוֹס' פֶּרֶק הַזּוֹרֵק (צ"ט) כְּדִלְעִיל וְכֹאן בְּבוֹר נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתִּי) וְכַמוֹ בְּחִלּוֹן לְגַגִּין שְׁלַנּוּ שְׁבָסִי זֵה ס"ז אֶבֶל זֵה אֵינּוּ דְּחוֹרִין בְּעֵינָן שְׁיִהְיֵו סְמוּכִין לְרַה"י (בְּתוּף יו"ד עכ"פ לְהַתּוֹס' דפ"ט ב' אוֹ תוּף נ"ט עֲשׂוּע"ר ס' שַׁנ"ג ס"ב) וְכֹאן קַרְקָעִית הַבּוֹר רְחוּקָה יוֹתֵר מִיו"ד (אֶבֶל בְּכּוֹתֵל שְׁבַרְה"י הַרִי רַה"י עוֹלָה כּו' וְנִמְצָא שֶׁם לְמַעְלָה סְמוּכִים זל"ז מְשֵׁא"כ פֶּאן הַרִי א"א לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבוֹר מְרַה"י זֵה כ"א מַע"ג הַחֲוֹלִיָּא נְהַרִי רְחוּקִים זמ"ז) וְרַאנִי לְזֵה מְהָא דַּאֲר"י (עִירוּבִין צ"ט) אֶפְיִלוּ תִּימָא בְּסְמוּכָה וְהָא קמ"ל דְּבוֹר וְחֲוֹלִיָּתוֹ כּו' וְהַרִי פְּשֵׁה־יָא סְמוּכָה לְחִלּוֹן לְמָה לֹא נִידוֹן מְשׁוּם חוֹרִין אֶלֶּא ה"ט שְׁקַרְקָעִית הַבּוֹר רְחוּקָה בְּעוֹמֵק מִהַחֲלוֹן (שׁוּב רַאִיתִי שְׁסַבְרָא זֹו דְּחוֹרִין לֹא נִיֵּתֵן לְהַאֲמַר פְּלִל לְפִי מִשְׁנַת"ל דְּמִשְׁמַע מַד' רְשָׁבָא דְּגַם בְּצִירוּף לְרוֹחֵב לֹא בְּעֵינָן גּוּבָה הַחֲוֹלִיָּוִת יו"ד מִבְּחוּץ דַּא"כ מַה שַׁע"ג הַחֲוֹלִיָּוִת רַה"י ע"כ רַק מִפְּתַח הַק"ו דְּלֶאֱחֲרִים עוֹשֶׂה מְחִיצָה כּו' הִיֵּינוּ תוּף הַבּוֹר וְאִיָּה א"כ נֵאמַר לְהִפּוּף דְּהָא דְּתוּף הַבּוֹר רַה"י הוּא מְדִין חוֹרִין לְרַה"י דַּע"ג חֲוֹלִיָּוִת אִיָּה כְּבָר נִתְבָּאֵר (בְּהַגְהָה) דִּי"ל דַּמ"ש הַרְשָׁבָא אִפִּי אֵין הַחֲוֹלִיָּוִת גְבוּהִים מִבְּחוּץ לֹא קֵאֵי כ"א אֶצִּירוּף דְּגוּבָה (וְכֵּן שְׁשׁוּט שְׁתוּכָה רַה"י שְׁיֵשׁ שֶׁם בְּפָנִים רוֹחֵב ד' גּוּבָה יו"ד וַע"ג רַה"י מִפְּתַח הַק"ו) אֶבֶל בְּצִירוּף לְרוֹחֵב בְּאֵמַת בְּעֵינָן גּוּבָה הַחֲוֹלִיָּוִת יו"ד מִבְּחוּץ.

וּלְפִי"ז ע"ג וְדַאֵי רַה"י וְשִׁיָּף קָצַת לְדוֹן עַל תוּף הַבּוֹר מְדִין חוֹרִין אֶלֶּא שְׁגַם זֵה אֵינּוּ פְּנ"ל). לְכֵן נִרְאֶה דְּיוֹתֵר טוֹב לוֹמַר דְּהַרְשָׁבָא לֹא מְדִין חוֹרִין וְלֹא מְדִין רַה"י יוֹרֵד כּו' אֲתִי עָלָה (דְּבִלֵּא"ה כָּל כַּה"ג ה"ל לְפָרֵשׁ) אֶלֶּא ע"כ ס"ל דְּאִיָּה שְׁלִמְטָה אֵין חֲוֹלִיָּוִת פְּלִל וְכַוְנָדַי בּוֹר שְׁאֵין לוֹ חֲוֹלִיָּוִת פְּלִל אֵין סְבָרָא לוֹמַר שְׁמְחִיצוּתְיוֹ דְּהִיָּנוּ קַרְקַע עוֹלָם שְׁסַבִּיבּוֹ יֶצְטָרְפוּ לְחִלּוֹ לְרוֹחֵב ד' וְכַמ"ש כָּל הַפּוֹסְקִים דְּבוֹר שְׁאֵין בּוֹ ד' עַל ד' הוּא מְקוּם פְּטוֹר (א"ל שְׁעוּמַד בְּרַה"י) וְגַם הַרְשָׁבָא כ"כ ע' עַה"ק דִּי"ב ב'.

מ"מ כְּשִׁישׁ לוֹ חֲוֹלִיָּוִת לְמַעְלָה ס"ל שְׁגַם עַל הַקַּרְקַע שְׁתַּחַת הַחֲוֹלִיָּוִת סְבִיבוֹת הַבּוֹר יֵשׁ ע"ז דִּין מְחִיצוּת וְחִזִּי לְאִיֶּצְטְרוּפִי לְחִלּוֹל הַבּוֹר לְרוֹחֵב ד' וְלִכְאוּרָה ע"כ צ"ל כֵּן דְּהָא בְּעֵינָן שְׁכָל גּוּבָה יו"ד דְּמְחִיצָה יְהִיֵּה לְחִלּוֹל ד' כּו' אוֹ י"ל דַּס"ל לְרְשָׁבָא ז"ל דְּכִינּוּן שְׁהַחֲוֹלִיָּוִת שְׁמַקְיָפִים הַבּוֹר יֵשׁ עָלֵיהֶם דִּין רַה"י מְמִילָא גַם הַחֲלָל שְׁבִינֵיהֶם רַה"י דְּלֹא מְצִינוּ מְקוּם הַמְּוַקָּף רַה"י מְכָל צְדָדִיו וְהוּא לֹא יְהִיֵּה רַה"י (וְזֵה כְּמַעַט עֲנָן א' עַם הָא דְּרַה"י כּו' שְׁפַתְבּוֹ בַּע"ק דִּי"א ב' דַּמְש"ה בּוֹר בְּרַה"י וְאֵין רְחִבּוֹ ד' הַרִי הוּא רַה"י מְשׁוּם דְּרַה"י יוֹרֵד כּו'

ולכאורה גם בבור זה הרי לא הנה הדין נותן שיהיה רה"י גם כל אוריו למעלה ועל מה נופל לומר רה"י יורד כו' אלא ע"כ פיון שפול סביבות הבור רה"י ממילא גם על אוריו נופל לומר שהוא רה"י ויורד כו' וה"ה פאן ועיקר זה נלמד מנעץ קנה ברה"י כו' שג"כ לכאורה למה שייך ע"ז רה"י עולה כו' הרי למה יהיה על גוף הקנה שם רה"י אלא ע"כ הפל משום שמוקף רה"י כו' ואם למטה סביב גוף הקנה או למעלה באור שסביבו לע"ג הקנה וע"ז הוא שאמרו רה"י עולה ר"ל האור שסביב הקנה כו' שוב ראיתי במ"מ פי"ד ה"ז הוא ב"י ס"ז שפתב פיון שרה"י מקיפו כו' שאור רה"י עולה כו' ועכ"פ כ"ז מה שצריך לדחוק ליישב דברי הרשב"א דמשמע ודאי מדבריו שגם גבי בור שאין בו ד' כ"א ע"י צירוף החוליות הוי רה"י גם תוכו (וכמ"ש הא"ר בפשטות שרשב"א פסק בדברי הט"ז והרי בדבריו מבואר בהדיא לפיכך חוליות הבור מצטרפים כו') אבל סברת התוספות דפרק חלון שכתב בצירוף לרוחב דתוף הבור לאו רה"י ודאי נכונה ואתי שפיר בפשיטות מצד שתוף הבור למטה ליפא חוליות וממילא גם חלל שלמעלה בפיה א"א שיהיה רה"י פכל הג"ל).

וכ"ז גבי בור אבל בשאר מחיצות המגיעות מב' צדדיו עד קרקעית דתוכו וכדוגמא דכונרת שפיר י"ל דע"י צירוף הרוחב נעשה רה"י גם תוכו. דתשיבא פיש רוחב ד' פכל העומק מלמעלה עד למטה ממש פיון דמצטרפין עובי המחיצות עם החלל.

ולא צרכינו לטעמא דאי בעי כו' בשביל גוף דין הצירוף (דהלמ"מ הוא) אלא פדי שישב ע"ג המחיצות ראוי לתשמיש ובתוף החלל בלא"ה ראוי לתשמיש וכדלעיל לכן אע"פ שבתוכו א"א לומר אי בעי כו' אינו פלום דא"צ לזה פלל.

וממילא מובן דאין צריך לזה דין דרה"י יורד כו'. דהחלל שלמעלה ולמטה על שניהם יש דין רה"י בפניה (ומשא"כ אלו הוי צריכין לכך דהחלל שלמטה יהיה רה"י על ידי החלל שלמעלה לא היה מועיל פלל להתוספות דזה א"א כ"א אחר שיהיה הדין נותן על החלל שלמעלה שיהיה רה"י בהחלט הוא לבדו אז שייך לומר שמצד פחו יורד דין רה"י גם למטה וזה א"א שיהיה רה"י למעלה באור כו' וככל הג"ל דזהו טעמם של התוס' דפרק חלון גבי בור).

אף קושית הרשב"א ממחצלת דאבני עדיין לא מיתרצא גם לפי"ז דאעפ"י דלפי הג"ל אין התוס' דפ"ק דשבת חולקים על התוס' דפ' חלון. וס"ל ג"כ גבי חוליות הבור דתוכו לאו רה"י וגם בעיני חוליות גבוה יו"ד מבחוץ אין זה ענין לההיא דמחצלת שהרי גם המחצלת חולקת ומובדלת מב' צדדיה עד לקרקעית הבור ושייך צירוף גם למטה כמו בפנורת.

והא דבעיני בחוליות גבוה יו"ד מבחוץ היינו רק פדי שיהיה ע"ג רה"י דאל"כ אין ע"ג מחיצות יו"ד (דגוד אסיק) כ"א מצד א' ואין זה ענין לדין תוף הבור פלל (וכאן גבי מחצלת אף ע"ג ראוי להיות רה"י שהרי יש לה גובה י' מבחוץ אלא שא"צ לזה דבלא"ה פיון דלמטה רה"י פטור כו').

ומה שבשאר צדדי הבור אין פאן חוליות ומחיצות פלל אין זה מעכב פלום פיון דלפי הג"ל לא דייגינן לי אחר סופו פלל ואין צריך פלל לטעמא דאי בעי כו' לגוף דין הצירוף

אָלאַ (מהלמ"מ) חֲשָׁבִינוּ פֶּאֱלוּ עֵתָה יֵשׁ רוּחַב ד' ע"י צִירוּף וּע"י אֵי בְּעֵי כו' חָשׁוּב רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ ע"ג הַמְחַצֵּלֶת כו' וְכַנ"ל גַּבִּי פְּנוּרֶת וּכְבָר נִתְבָּאָר דְּצָרִיף לְדַחֲוֹק לְחַלֵּק גַּם בֵּין פְּנוּרֶת לְמַחְצֵלֶת דַּס"ל לְהַתּוֹס' ג"כ דְּבַמְחִיצָה חֲלוּשָׁה פְּמַחְצֵלֶת לֹא אֲמָרִינוּ אֵי בְּעֵי כו' וּבְכַנּוּרֶת ס"ל דְּלֹא מְקַלְקֵלִי כו' פִּנ"ל וְעוֹד יֵשׁ לוֹמֵר דַּס"ל דְּגַבִּי מְחַצֵּלֶת אֵיפֹא לְאוּקְמִי דְּאֵינָה מַגְעַת עַד פִּי הַבּוֹר לְמַעְלָה וְח"פ אֲתִי שְׁפִיר דַּא"ל אֵי בְּעֵי כו'.

דְּזֶה לֹא נֶאֱמַר אָלַא בְּמַחְצוֹת הַשְּׁוִים לְמַעְלָה דְּנוּחַ לְהַעֲמִיד הַדָּף ע"ג פֶּל הַמְחִיצוֹת וּמְתַקְיָמַת אָבֵל בְּמַחְצֵלֶת שְׁאֵינָה מַגְעַת לְפִי הַבּוֹר לֹא יִתְקַיֵּם הַדָּף אִם נִינִחַ עֲלֵיהֶם לְבַד (נִזְהָ נִרְאֶה נִכּוֹן יוֹתֵר): וְכ"ז לְהַשְׁוֹת הַתּוֹס' דַּפ"ק דְּשַׁבַּת עִם הַתּוֹס' דַּפ' חֲלוֹן אָבֵל הַתּוֹס' דְּגִיטִין וְסוּפָה הַנְּ"ל לְפִי הַנְּרָאָה ע"כ פְּלִיגִי עַל הָא דַּפ' חֲלוֹן שְׁהָרִי בְּתוּף הַמְחִיצוֹת שַׁע"ג הַתַּל אֵין שָׁם מְחִיצוֹת גְּבוּהִים יו"ד לר"ח דְּהַגִּידוּד אֵין מְצַטְרֵף וּמֵאֵי מְהַנִּי לְזֶה הַטַּעַם דְּאֵי בְּעֵי כו' הָרִי זֶה דּוּמָה עַכ"פ לְצִירוּף דְּבּוֹר שְׁאֵין לְמַטָּה חֲוָלִיוֹת.

דְּלְהַתּוֹס' דַּפ' חֲלוֹן אֵין תּוֹכוֹ רַה"י וְצ"ל דַּס"ל פְּהַרְשָׁב"א גַּבִּי בּוֹר וּכְבָר נִתְבָּאָר מַה שְׁיֵשׁ לְדַחֲוֹק לְהַרְשָׁב"א וְה"ה לְהַתּוֹס' דְּשָׁם וְאֲדַרְבָּא הַתִּירוּץ הַנְּ"ל לְהַרְשָׁב"א דַּס"ל דְּכִינוּן שְׁיֵשׁ חֲוָלִיוֹת לְמַעְלָה גַּם הַקְּרַקַּע שְׁלֵמַטָּה חָשׁוּב מְחִיצוֹת לֹא שְׁיֵינָה פֶּאֱן וְצ"ל רַק הַתִּירוּץ דְּכִינוּן דְּהַמְחִיצוֹת הַמְקִיפִים הֵן רַה"י מְמִילָא גַּם הַחֲלָל שְׁבִינִיָּהֶם רַה"י פִּנ"ל אִו דְּאֲתִי עֲלֵה מְשׁוּם דְּרַה"י יוֹרֵד כו' וּכְבָר נִתְבָּאָר שְׁזָה מַעִין עֵנִין א' וְשְׁיֵשׁ רַאִי לְזֶה מְבּוֹר בְּרַה"י וְאִם הֵינּוּ יְכוּלִים לוֹמֵר שְׁהַתּוֹס' דְּשָׁם מִיִּירִי רַק לְעֵנִין ע"ג הֵנִי אֲתִי שְׁפִיר (גַּם לֹא הִי קָשָׁה עַל הַתּו"ש שְׁלֹא הִרְגִישׁ שְׁמִשָּׁם יֵשׁ סְתִירָה לְדַבְּרִיו (פְּדַלְעִיל) אָבֵל גַּם זֶה קָשָׁה מְאֹד שְׁהָרִי הַפְּלוּגְתָּא דַּר"ח וְאֲמִימֵר שָׁם וְנִדְּאֵי הֵינּוּ לְעֵנִין תּוּף הַמְחִיצוֹת דְּלֶאֱמִימֵר וְנִדְּאֵי גַּם תּוֹכוֹ רַה"י וּמֵאֵי קוּשְׁיָא אִם לַר"ח יְהִי ע"ג רַה"י מ"מ פְּלִיג עַל תּוֹכוֹ שְׁזָהוּ עֵיקַר הַמִּימֵרָא דְּאֲמִימֵר (מִשָּׂא"כ ע"ג תְּלוּי בְּבַעֲנִי דְּפָרְק הַזּוֹרְק).

וְאִיף שְׁיֵהֵן דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּשָׁם אֵינוּ עֵנִין לְנִד"ד דַּעַכ"פ הַתּוֹס' דְּגַבִּי פְּנוּרֶת א"ש כְּפִשׁוּטוֹ לְעֵנִין תּוֹכוֹ וְאֵינוּ סוּתֵר לְתוֹסְפוֹת דַּפ' חֲלוֹן וּמֵהַתּוֹס' דְּגִיטִין וְדַסְנוּפָה לְפִי פְּשׁוּטָן אֲדַרְבָּה יִשְׂרָאֵל דְּטַעֲמָא דְּאֵי בְּעֵי כו' לְעֵנִין תּוֹכוֹ אֵימֵר עַכ"פ יְהִי מֵאִיזָה טַעַם שְׁיֵהֵן) וְאִף אִם תַּמְצִי לוֹמֵר דְּשָׁם לְעֵנִין ע"ג מִיִּירִי ג"כ אֵין סְתִירָה עַכ"פ לְתוֹסְפוֹת דְּכַנּוּרֶת דְּהַתָּם גַּבִּי גִידוּד דּוּמָה לְבּוֹר פִּנ"ל וּמִשָּׂא"כ בְּפְנוּרֶת פְּכַל הַנְּ"ל וּמְמִילָא לְעֵנִין דִּינָא נִרְאֶה עֵיקַר דְּבַמְחִיצוֹת חֲזַקוֹת מְצַטְרָפִין גַּם לְתוֹכוֹן פִּינוּן שְׁפֵן דְּבָרֵי רַמְב"ן וְרַשְׁב"א וְכֵן דְּבָרֵי הַתּוֹס' לְפִי הַנְּ"ל: וְהֵרָא"ש וְרִיטְב"א וּבֵאִינוּן חֲזַקוֹת פְּמַחְצֵלֶת נִרְאֶה דְּגַם ע"ג לֹא רַה"י שְׁפֵן נִרְאֶה דַּעַת הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל שְׁאֵין חֲזַקוֹת בֵּין תּוֹכוֹ לְעַל גְּבוּ וְגַם הַתּוֹס' יֵשׁ לוֹמֵר דְּמוּדָה בְּהָא פִּנ"ל.

וּבְכַנּוּרֶת נִרְאֶה דְּתוֹכוֹ לֹא רַה"י פִּינוּן שַׁר"ח וְרִי"ף וְרַמְב"ן וְרַשְׁב"א וְנִדְּאֵי הָכִי ס"ל עַכ"פ וּבַע"ג דְּאֵין רַאִי מְדַבְּרִיָּהֶם כ"כ וְהַתּוֹסְפוֹת וְרַא"ש בְּזֶה וְנִדְּאֵי ס"ל דְּהָרִי רַה"י כו': סִימָן כּו (לְסִי' ת"כ) עֵינֵין סִי' תַּקְמ"ז סִי' ז' ח' ט' שְׁיֵשׁ שְׁיִנּוּיִים בְּחוּל הַמוּעֵד מְבַחּוּל בְּעֵנִין הַקְּרִיעָה וְחֲלִיצָה וְהַבְּרָאָה.

וְהֵן מִמְתְּנִיתִין דַּפ' וְאֵלוּ מְגַלְחִין (כ"ד ב'). וּבְרִיָּיתוֹת שָׁם.

וְכֵן בְּהַלְכוֹת רֵאשׁ חוּדֵשׁ וְכֵן בְּהַלְכוֹת חַנּוּפָה. וּפּוּרִים לֹא נִזְכָּר דְּבָר מְזֶה.

רק בב"י פאן הביא בשם סמ"ג דבר"ח ונתנופה משמע דלדברי הפל מברין. וכן פתב
בססי תר"ע.

ובשו"ע סי' תרצ"ו ס"ד פתב דכל דברי אבילות נוהגין בתנופה ופורים. מפל זה משמע
דבאלו הפל בלי שינוי מבחול אף ביו"ד סימן ת"א אחר שפתב דבחוה"מ אין חולצין ואין
מברין אלא קרוביו של מת.

סינים והוא הדין לתנופה ופורים וראש חודש ואחר כך פתב וכלשם מברין אין מברין אנא
על מטות זקופות ואין הכרע אם זה קאי רק אחול המועד או גם אר"ח ונתנופה ופורים.
ובכה"ג שם אמ"ש בשו"ע וה"ה כו' פתב מדחילק בסיפא דמתניתין (כ"ח ב') בין חוה"מ
לר"ח ונתנופה ופורים ולא חילק ברישא כו' משמע דסבירא לי' דגם הא דמטות זקופות
קאי גם אר"ח ונתנופה ופורים.

ובב"י שם אין מקור מוצא לכ"ז רק הביא גם שם הא דסמ"ג הנ"ל (דמזה משמע פשטא
בלי שינוי מבחול פנ"ל) וגם בבה"ג סינים ואינו מוכרח (ובאמת ממה שפתב הראב"ד
בראש שם (סי' ק"ה). בטעם דמטות זקופות שאין כפיית המטה נוהגת ברגל משמע דס"ל
דמתניתין רק אמועד קאי שרי בר"ח ונתנופה ופורים נוהג אבילות).

אף באמת פללות דינים אלו אין בהם שינוי כ"כ למעשה מדרך חול ואין עיקרם כ"א
לאסור במועד שלא לעשות יותר מן החיוב לכבוד המת בעלמא וע' ריטב"א וטוש"ע שם
ס"ב. ובדברי רמב"ן שבב"י סי' ש"מ ובא"ח תקמ"ז).

זולת בהא דמטות זקופות יש בזה שינוי מבחול להקל באבילות (עי' ריטב"א כו'). וא"כ
לכאורה בפשיטות י"ל פיון שיהסמ"ג וסמ"ק וש"פ שבב"י שם ובסי' תקמ"ז ס"ל
דמתניתין איירי בחול אעפ"י דלא קיי"ל כמותם היינו במה שלדעתם בחוה"מ אין מברין
פלל שיש בזה קולא בדבר שלהראב"ד וסייעתו יש בו חיוב אכל למה לא ניהוש לדעתם
בדבר שלדידהו יש איסור ולהחולקים רשות אלא דא"כ גם בחול ניקא שאסור לעשות
יותר מן החיוב מהאי טעמא ולא משמע פן מדעת השו"ע גופא מדכתב כד' גבי חוה"מ
(וה"ה לר"ח כו') מפלל דבחול שרי (ובפירוש המשניות להרמב"ם פתב בהדיא דהרוצה
כו').

ומה שפתב רמ"א שם סי' ת"ב ס"ד אסור להחמיר ולקרוע י"ל דלא קאי כ"א אשמועה
רחוקה דוקא) והיינו משום דגם לסמ"ג ולסמ"ק י"ל פיון דלדידהו קאי מתניתין בחול
אין הפירוש אין קורעין כו' לאסור מלהוסיף.

אלא גוף הדין אתי לאשמעין ואין חייבים קאמר וכמ"ש הב"ח בסי' ש"מ ס"ל בתי' ב'
ע"ש וא"כ גם ר"ח ונתנופה ופורים מנלן לאסור מלהוסיף. אף באמת מ"ש סמ"ג דבר"ח
ונתנופה לד"ה מברין צע"ג דהא האומרים דבחוה"מ אין מברין פלל יסודם מעובדא
דירושלמי שילהי מועד קטן דאמר דלאו מדעתו דר' אמי הברוהו נהרי התם איתא כמ"כ
עובדות בר"ח ונתנופה וכן משמע באמת דעת מהר"מ מארץ האי שפרא"ש דגם אר"ח
ונתנופה קאי (פיון שיהביא פל העובדות הנ"ל ע' הגרסא בב"י תקמ"ז) וכן הוא בריטב"א
(וכתב שפן פי' נ"כ רבינו שמשון).

וכן הוא בפסקי תוספות סי' צ"ד ובתשב"ץ קטן סי' תנ"ג ובש"ל סוף הלכות תנופה ולפי"ז ודאי יש לאסור לעשות יותר מן החיוב בר"ח ותנופה ופורים פנין דלפוסקים אלו אין מברין כלל ולהחולקים רשות כו' אבל בהא דמטות זקופות שיש בזה קולא בדין אבילות וקרי קיי"ל פראב"ד ורא"ש וסייעתם וכנ"ל ולכן א"ש מ"ש בשו"ע הך דמטות זקופות אחר מ"ש וה"ה לתנופה ופורים ור"ח דבזה ל"ד לחוה"מ.

ועוד יש טעם בהך דמטות זקופות פנין שהטעם בזה הוא משום שאין כפיית המטה ברגל כמ"ש הרמב"ד וכ"ה בשו"ע סי' תקמ"ז וזה לא שייך בר"ח ותנופה ופורים תליא בפלוגתא דסי' תרצ"ו) והא הגם בחול באין לבו גם בו מברין על זקופות הרי פ"ה הרמב"ד הטעם בזה משום כבוד המברה והיינו דבאין גם בו אין הדין נותן לחייב המברה לישב על כפויה וממילא שוב אין כבודו שלא ישב האבל עמו (כמו"כ להאומרים דמתניתין איירי בחול הרי ע"כ לדידהו מתניתין איירי באין גם בו דאל"כ ברייתא (כו') אמאן תרמי' וכו' הוא בהדיא בריטב"א שם.

מלבד שאפשר אינהו ס"ל כר"י ורי"ץ גיאות שבטור וב"י סי' ע"ח ע"ש) אבל במועד ובלבו גם בו דבחול גם המברה על הכפויה הנצרך במועד לטעם דאין כפיית המטה ברגל וזה ודאי לא שייך כ"א בחוה"מ ולא בר"ח ותנופה: ומעתה לא קשי' גם כן כל כף מה שלא הזכיר פלוגתא פאן בהלכות ראש חודש ובהלכות תנופה ופורים פנין שעיקר הנ"מ למעשה בחוה"מ מפל דינים אלו אינו כ"א בהא דמברין על מטות זקופות.

ובזה באמת אין דין ר"ח ותניכה כחוה"מ. ומה שיש נ"מ מדינים אלו לענין איסור להוסיף על החיוב באמת למנהגנו א"צ כ"כ לזה.

דבענין קריעה בלא"ה אין מוסיפין ואדרבה גורעין ומקילים עתה. כמ"ש רמ"א סי' ש"מ בכ"ד.

ואעפ"י שבחוה"מ יש נוהגין קולות יותר כמו שאין קורעין כ"א על אביו ואמו וגם באביו ואמו אין קורעין בשמועה רחוקה. וכמ"ש רמ"א ואחרונים שם ובסי' תקמ"ז והיינו שסומכין במקצת על האומרים שאין לקרוע כלל בחוה"מ ולפי הנ"ל דבהבראה יש הרבה פוסקים שמתמין ר"ח ותנופה ופורים לחוה"מ י"ל דה"ה בקריעה מ"מ פנין שזה אינו כ"א מצד המנהג ובר"ח ותנופה ופורים לא אשפחן שנוהגין כן ונדאי אין להקל וכמ"ש רמ"א שגם בחוה"מ במקום שאין מנהג אין להקל.

ונחליצת פתח אין נוהג אצלנו כלל כמ"ש רמ"א (וש"פ) שם סי' ש"מ סי"ז וגם הא דאין מברין אלא קרוביו של מת. היינו פי בחול הי' דרפם להברות גם כל בני המשפחה כמ"ש ריטב"א שם וכן הוא בטור ססי' שע"ח בשם רמב"ן אבל עתה לעולם אין מברין כ"א את האבנים ונראה דמשום הכי השמיטו בשו"ע שם הך דרמב"ן.

וכ"ש לפ"מ דמשמע סי' תקמ"ז דקאי על הבראה שברחבה. וזה אין נוהג עתה כלל כמ"ש הטור סי' שע"ו וססי' שע"ח (בשם רמב"ן).

(ועד"ז יש לומר דמשום הכי נמי השמיטו סי' שע"ח החילוק בין לבו גם בו אם לאו שבברייתא דמבואר באחרונים סי' שפ"ז דעתה המנחמין אין יושבין ע"ג קרקע דהאבל מוחל וא"כ ה"ה למברין בלבו גם בו מוחל האבל ובאין גם בו י"ל ג"כ שהמברה מוחל.

מלבד שלדעת ר"י ורי"ץ גיאות לא קאי כ"א על המברה כו'): פללו של דבר שעתה אין דינים אלו הברחיים לנו כ"כ. לכן לא חש להזכירם בה' ר"ח והלכות חנוכה ופורים רק בהלכות אבילות סי' ת"א.

הזכירם דרך אגב בקצרה שהוא הדין כו'. ומ"מ גבי חוה"מ דמשנה שלימה היא נא רצה להשמיט (ומה גם שעכ"פ איצטריך לאפוקי מהאומרים דאין קורעין ומברין פלל).

גם הא דמברין על מטות זקופות בחוה"מ עכ"פ ונדאי איצטריך לי'. דאעפ"י שעתה אין נוהגין בכפיית המטה פלל כמו שכתב סי' שפ"ז מ"מ נ"מ לעונן ישיבה ע"ג קרקע.

היינו דגם האבל אינו יושב ע"ג קרקע בחוה"מ גם בשעת ההבראה ומשום דאין אבילות במועד פנ"ל. ומשא"כ בר"ח וחנוכה ופורים דלא דמי בזה לחוה"מ כמ"ש: סימן כח (לסימן תמ"ב) ההפך שפ"י דברי הטור לפי פ"י הב"י לבין פ"י המ"כ ששהביא הב"י לפי פ"י הב"י.

מ"ש הטור פל אלו לר"א הן בלאו היינו פשאוכלין הפותח בלא טיבול (וכה"ג כו' שלא פדרך אכילתו) ואוכל פדי אכילת פרס שאז אוכל מהחמץ המעורב פזית שלם ועכ"ז אין חייב פרת מאחר שאין זה פדרך אכילתו (וכמו בשאר איסורים כו') ועובר בלאו (ולוקה) מריבוי דכל ומ"ש ולדבריו אסור להשהותו פ"י מדרבנן אפי' אם בטלו משום דלדידן פלי ביטול עוברין בכל יראה פינן דיכול לבוא באכילתו לידי מלקות (והיינו סתם מתניתין אלו עוברין פ"י בכל יראה פרש"י וכן לה"א היא כו') ואע"ג דקיי"ל כר"ש כו' פ"י וא"כ חזינו דמקילינו בתערובות אפי' פשה"י בעין בפסח.

כ"ש פשנתערב קודם הפסח ראוי שלא לקנוס אם עבר עליו הפסח פלומר וא"כ נשמע מזה דאין עוברין עליו בב"י לזה כתב שזה אינו דבאמת דוקא פשנתערב אחזה"פ אעפ"י שעבר על ב"י מ"מ מאחר שפשנתנה מפמו שהי' בפסח לא קניס.

אבל אם נתערב קודם הפסח ועבר עליו הפסח קנסינן באמת פינן שאיסורו בעין כמו שהי' בפסח ובאמת עבר עליו בכל יראה ולרבנן אפי' לאו אין בהם דלא דרשי פל ולדבריהם מותר להשהותן פ"י אם בטלו משום דאף אם לא ביטל אין עובר בכל יראה לדבריהם שאין יכול לבוא באכילתו לידי מלקות (בסתם פותח וכה"ג שאין בו בכדי אכילת פרס פדרך אכילתו): ומ"ש ופסק הרמב"ם כר"א שכתב תערובת חמץ עוברים עליו בכל יראה כו' פ"י מדכתב סתם פותח שאין בו בכא"פ פדרך אכילתו ואפי"ה עוברים עליו בב"י ע"כ משום דס"ל דיכול לבוא באכילתו לידי מלקות.

והיינו אם יאכלנו בעינו וכו' א. ומ"ש בפ"א בד"א פשאכל בכדי אכילת פרס כו' היינו נמי בסתם פותח ואכלם בעינו וה"ז כר"א.

ולפי המ"כ ששהביא הב"י מוכן דהטור לא איירי אלא פשאוכל פדרכו בטיבול (וכה"ג כו'). ומ"ש לר"א הן בלאו היינו אפי' אינו אוכל כ"א פזית מהפותח דילפינן מריבוי דכל דהיתר מצטרף לאיסור וכדמשמע בגמרא להדיא ואין בהם פרת לפי שאין בהם פזית חמץ כ"א ע"י צירוף.

ומ"ש וּלְדַבְּרוֹ אֲסוּר לְהַשְׁהוּתוֹ הֵינּוּ מְדַרְבְּנֵן אִם לֹא בִּיטּוּלוֹ. דס"ל כפי' התוס' דאלו עוֹבְרִין פּי' מִתְבַּעְרִין כּו' וְאִסוּר אֲכִילָה חֲמִיר מֵאִסוּר שְׁהֵינִי כּו' ומ"ש וּלְרַבְּנָן אֲפִילוּ לֹא אִין בָּהֶם וּלְדַבְּרֵיהֶם מוֹתֵר לְהַשְׁהוּתוֹ הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא דְרָשִׁי כָּל ס"ל דְּאִף בְּאֲכִילָה אִין כ"א אִסוּר דְּרַבְּנָן.

וּשְׁהֵינִי דְקִיל מוֹתֵר אִפִּי לְכַתְּחִילָה אִף בְּלִי בִּיטּוּל וּמ"ש וּפְסֵק הֶרְמֵב"ם כּר"א הֵינּוּ לְעֵנִין אִסוּר שְׁהֵינִי בְּלֶבֶד וְכִסְתָּם מִתְנִיתִין דְּאִלוּ עוֹבְרִין (אֲלֹא שְׁבֻפִּי עוֹבְרִין ס"ל כּפִירש"י כּב"י). אֲבָל לְעֵנִין אִסוּר אֲכִילָה בְּאַמַּת ס"ל בִּפ"א פְּחֻכְמִים (שְׁהֵן רַבִּים) שְׁאִינוּ חַיִּיב עַד שְׂיֵאכֵל בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס.

פּי' דְּלֹא כִסְתָּם כּוֹתֵחַ אֲלֹא שְׁהֵינִי בּוֹ הֶרְבֵּה חֲמִין. עַד שְׁהֵינִי בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס אִף כְּדֶרֶךְ אֲכִילָתוֹ בְּטִיבוֹל וְאִז חַיִּיב כּדא"פ כּו' וְהִנֵּה לִפְי' הַב"י ק' דְּהָא בְּגַמ' מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דִּלְר"א הֵיטֵר מְצַטְרֵף לְאִסוּר וְלֹא בְּעֵינֵן פְּזִיז בְּכֹא"פ כָּלֵל אֲלֹא אִף בְּכֹזִיז מִהַתְעַרְוּבוֹת חַיִּיב שְׁהֵינִי פְּרָכִינֵן לְזַעֲרֵי פְּמֵאן כּר"א דְּדַרְיֵשׁ כָּל א"ה חֲמִין בְּפִסְחָא נְמִי וּמִשְׁנֵי אִין כּו' ע"ש וּא"כ אִם הֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק כּר"א לְמָה הִצְרִיךְ בִּפ"א פְּזִיז בְּכֹדֵאכ"פ כָּל עֵינֵי וְהֵינּוּ שְׂיֵאכֵל כּדאכ"פ (בְּעֵינֵינוּ עכ"פ).

וְלֹא דִי בְּכֹזִיז מִהַפּוֹתֵחַ בְּלֶבֶד (וּבְטִיבוֹל כּו' וּא"ל דס"ל דִּלְר"א יֵשׁ ב' חֲנוּמְרוֹת. א' דְּהֵיטֵר מְצַטְרֵף לְאִסוּר אֲמָנָם הֵינּוּ רַק כְּשֹׁאוּכֵל כְּדֶרֶךְ אֲכִילָתוֹ ב' אִף שְׂלֵא כְּדֶרֶךְ אֲכִילָתוֹ אִם אוֹכֵל פְּזִיז מִהַחֲמִין בְּכֹדֵאכ"פ כּו' כָּל רִיבָה הַפֵּל כּו' דְּהָא מְנַלֵּן מֵאַחַר שְׂלֵא נִמְצָא בְּגַמ' רָמֵז כ"א חוּמְרָא הָא' וּבִיּוֹתֵר שְׁחוּמְרָא הָא' לֹא נִזְכָּר בְּרַמְבַּ"ם כָּלֵל).

וְנִרְאֶה וְשִׁנְיָהוּ תְּמִיחַת הָרֵא"ש בְּתַשׁוּבְתוֹ שְׁהֵיבֵי הַב"י. דמ"ש דְּהָא לְר"א לֹא בְּעֵי כְּבִכְדֵא"פ כְּדִמְשַׁמַּע בְּגִמְרָא אִין פְּנוּנְתוֹ לִמ"ש בְּגַמ' הִנַּח לְכוּתֵחַ הַבְּבִלִי כּו' דְּנִשְׁמַע מִשָּׁם לְעֵנִין שְׁעִיּוֹר הַתְעַרְוּבוֹת דִּלְר"א לֹא בְּעֵינֵן כּדא"פ כּו' דְּלִזְהָ יֵשׁ מְקוּם לוֹמֵר כּמ"ש הַב"י דְּגַם לְר"א בְּעֵינֵן עכ"פ שְׁהֵינִי כּדאכ"פ בְּעֵינֵנוּ וְשְׂיֵאכְלֵנוּ בְּעֵינֵנוּ כּדאכ"פ וְשְׁלִזְהָ פִּינוֹן הֶרְמֵב"ם ג"כ בְּמ"ש בְּד"א כּו' אֲבָל פְּנוּנַת הָרֵא"ש לִמ"ש בְּגַמ' פְּמֵאן כּר"א א"ה כּו' פְּנ"ל דְּנִשְׁמַע מִשָּׁם בְּהִדְיָא לְעֵנִין גּוּף הָאֲכִילָה דְּלֹא בְּעֵינֵן שְׂיֵאכֵל כּדא"פ כָּלֵל כ"א פְּזִיז מִהַתְעַרְוּבוֹת בְּלֶבֶד.

וְזֶה מְבוֹאֵר שְׂלֵא כְּדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם שְׁפָתַב בְּד"א שְׂאֲכֵל פְּזִיז חֲמִין כּו': וּלְפִי הַמ"כ קִשְׁיָה ג"כ מְנָא לִי לְהַטּוֹר דְּפִלְיָגִי רַבְּנָן עֲלֵי דְר"א בְּאִסוּר שְׁהֵינִי פִּינוֹן שְׂלֵא הַנּוֹזֵכַר פְּלוֹגְתֵינְהוּ כ"א בְּאִסוּר אֲכִילָה וְהָרֵי אִסוּר שְׁהֵינִי י"ל דְּחֲמִיר פְּסָבֵר הַרְמ"ך כּו' וּבְאַמַּת דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם עֲצָמוֹ אֲפִשְׁר לִיִּישֵׁב כִּן דְּפִסְק פְּחֻכְמִים אֲלֹא דס"ל דְּלֹא פְּלִיגִי כ"א בְּאֲכִילָה אֲבָל בְּשְׁהֵינִי לְכ"ע עוֹבְרִים בְּבֵל יִרְאֶה אִף אִם אִין גַּם פְּזִיז בְּכֹא"פ מִטַּעַם סְבֵרַת הַרְמ"ך.

וְהֵינּוּ סְתָם מִתְנִי אִלוּ עוֹבְרִין פּי' כּב"י פְּרָש"י וְתַנִּי סְתָם כּוֹתֵחַ (וּכְיוּצָא) דְּאִין בּוֹ כְּבִכְדֵא"פ. וְהָרֵי עכ"ז לֹא שְׁיִילִינֵן ע"ז בְּגַמ' מֵאֵן תְּנָא כּו' דֵּא"ש אֲלִיבָא דְכ"ע פְּנ"ל רַק עַל הַסִּיפָא דְקִתְנֵי הָרֵי אִלוּ בְּאִזְהָרָה וְאִין בָּהֶם פְּרַת דְּמוּכַח דְּקָאֵי עַל אִסוּר אֲכִילָה שְׁהֵינִי בְּשְׁהֵינִי לֹא שְׁיִיךְ פְּרַת מִשְׁמַע מִסְתַּמָּא דְחַיִּיב גַּם בְּאֲכִילַת פְּזִיז תְּעַרְוּבוֹת לְבַד ע"ז פְּרָכִינֵן בְּגַמ' מֵאֵן תְּנָא כּו' דְּהָא כָּל הָאִסוּרִים אִינוּ חַיִּיב כ"א בְּכֹדֵאכ"פ.

וקאמר ר"נ ר"א היא דדריש מקל דהיתר מצטרף לאיסור אבל רבנן פליגי בזה וס"ל דאין סברא לחיוב באכילה פחות מכא"פ. וע"כ דרשא דכל אתי לפטור מפרת אף אם יש בו פבכדי אכילת פרס (כמ"ש הכ"מ שם).

וכל הסוגי' לא מייירי כ"א פשאוכל פדרף אכילתו כו' ולפיכך פסק הרמב"ם בפ"א לענין אכילה פתקים לגבי ר"א ומייירי ג"כ פדרף אכילתו ולכן פשיש כבכא"פ לוקה פבשאור איסורים אלא שגבי חמץ פטור מפרת מדרשא דכל וז"ש שנהא' פל מחמצת כו' (כמ"ש הכ"מ).

ובפ"ד לענין שהיני' פ' פסתם מתני' דאלו עוברין וכנ"ל. דהפל מודים בזה.

ולכן פתב הרמב"ם ג"כ סתם פותח אף דאין בו כדא"פ כו': סימן כט (לסימן תנ"א) אהו' ידיד נפשי ח"ד הרב הגאון וכו' מו"ה נחמני' נ"י: ע"ד היי"ש ש"פ. פבר בקשתי לשית פנאי לזה מיד.

פי הגיעני שאלה זו מב"ד הרב הנ' ר' אהרן מקר"צ וגם דעתו להתיר ולכאורה לא נמצא טעם ע"ז משום שהד' פלים הגדולים שיהם בית שאור גמור לא הגעילו רק בעירווי דכלי ראשון ונאפני' פעירווי לא הוי פנין שנמשך עשרים אמה ויותר ל"ד כ"כ למ"ש בפ"א סי' ק"ה ס"ק ל"ד דהוי פעירווי.

דהתם משמע לכאורה שנמשך ע"ג פירה חמה כמ"ש בתה"ד סי' קפ"א וגם אי הנה עירווי אין להתיר בית שאור אפילו לר"י ע"ז. ולהתיר כ"ז משום די"א שחמץ קודם איסורו נק' היתרא בלע וזהו סברת ב"ד הג"ל לא מציינו פזאת רק גבי ליבון לכלי ראשון וגם ע"ז אין המסקנא כן.

מלבד חששא דחמץ בעיוןשאפשר ע"ז יספיק הסיד אם אמת פדבריו וגם ונדאי פמה פלים שלא הי' סיד לבטל את החמץ מאכילת פלב. וחששא דמבטל איסור ועיין בהרא"ש גבי אלמורי.

וכבר פתבתי שלא עיינתי ע"כ נא להודיעני דעתו היטב אם מוטל עלי להשיב לב"ד הג"ל וכה"ג שיש לאסור היי"ש או להיות שוא"ת ור"ז יוכל להגיד שקרי' בשמי. גם לפי דבריו הרה"ג המ"ץ דשקלאב נ"י התיר לו אף קרוב שמשקר וגם לא הראה לו פל הגזירות של האוסר.

נא להודיעני ע"י מוכ"ז: ידידו דו"ש מנחם מענדיל סימן ל (לסימן תל"א) תשובתו על הג"ל: המוכ"ז נשאר ללין פה. אמרתי לעיין מעט פסומא כו' ולכתוב רק פדי לעורר העיון.

מ"ש כ"ק שי'. דמ"ש הש"ך דהוי פעירווי משמע דהיינו בכירה חמה א"י מאין משמע ושהיפוף מבואר בפמ"ג וח"ד וש"א.

וכן נראה להדני' לכאורה מהראני' שהביא התה"ד מאמבטי דפ' פירה שחמין היו נמשכים לתוכה ע"ג קרקע כו' והרי קרקע נדאי צוננת (ונפלאתי מ"ש כ"ק ע"ז כמ"ש בתה"ד). אף מ"מ נראה זה אמת דעירווי פזה גרע מעירווי דרף אויר מצד הסברא דדפנות מקררות

וראני' ממ"ש הפמ"ג שם דאף לפ"ד הש"ף דגם בנפסק הקולות אוסר כ"ק הכא שרי ע"ש.

גם ממ"ש כ"ק שי' פיון שנמשך כ' אמה ויותר סברא נכונה היא לכאורה. דהכי נאמר דגם אם נמשך כמה פרסאות (כמו נהר מחמי טבריא) יש לו דין עירוני וצ"ע מה הגביל בזה (בשלא דרף אור לא משפחת כ"כ שילף העירוני בריחוק ג' כ"כ כו') גם נראה דהכא בנד"ד שנמשך ונזחל דרף ב' פלים (הצינור והחלעדניק) להקוואשניק יש לומר שגרע טפי וכ"ש שמן החלעדניק להקוואשניק הולף בעירוני דרף אור ג"כ.

דנצטרפו פאן ב' מיני עירוני ביחד (נדאי) י"ל דגרע טפי שעפי"ז לכאורה יש לתרץ דברי או"ה שנתקשו בהם הפמ"ג סי' צ"ה בש"ף סקי"ח והח"ד בצ"ב סכ"ג ע"ש וקצת סמך לזה י"ל ממ"ש התו' בע"ג דנ"ג ב' ד"ה קינסא דהגעלה שהתיר ר"ת לחבית של יי"ג לזרוק רותחין לתוכה ולהפך ולגלגל החבית ל"ח אפי' עירוני עם שי"ל דהיינו משום דמסתמא נוחים המים מעט פשוזרקם במקום א'.

ואח"כ פשעמגלגל ה"ז פעירוני מכ"ש. וכן משמע מדברי התוס' דזבחים דצ"ה סע"ב.

מ"מ מדחזינון שהקפיד ר"י שישפוף על כל נסר ונסר בפ"ע דנקא וגם ר"ת לא התיר שם אלא משום דכל החבית הוא כלי א' כמ"ש הרח"ש שם בשמו וכעין זה הוא במרדכי פ' בתרא שם בדברי ר"ת שכל החבית מחוברת כו' מכ"ז משמע שיש חילוק בין פשהזחילה הולכת רק בכלי א' או מפלי לכלי כו' ועמ"ש המרדכי עו"ש אב"ל אין לזרוק המים דרף משפך לחבית דנמצא החבית כלי שלישי עכ"ל.

דלכאורה נד"ד הוא ג"כ בכעין זה (ואולי יותר גרוע דרף צינור וסלעדניק להפלי כו') והפל צ"ע אף כ"ז למותר דנודאי גם עירוני גמור ל"מ לבית שאור לכ"ע וכדאימא בהדיא בתשובת מהר"מ ב"ב וכ"ה במרדכי פ' כ"ש סי' (תקס"ד) ע"ש שפכת אב"ל לערות רותחין על פלים כו'.

פגון אגני דלישה אין להם תקנה כו' וגם מצד שלא העלו המים רתיחות (בחלעדניק וכה"ג וגם לפי מכתב ר"ז פן הי') וזה מעפב בדיעבד כמ"ש הא"ר סי' תנ"ב דסק"ה באותן שתמשישן בכלי ראשון. וה"ה בכ"ש.

ומ"ש ר"ז מד' התה"ד סי' קל"ח להקל בכלים שתמשישן בצונן ע"כ ז"א כ"א בבלוע ע"י פיבוס פחבית דיי"ג. וכמ"ש המ"ץ האוסר מדברי מוח"ז רבינו ז"ל סי' תנ"א ס' ס"א.

והגם שלכאורה מדברי הטור סי' תנ"א גבי חבית של חרס משפר שהתיר רבינו יואל ע"י הגעלה משום שתמשישו בצונן וע"ז פתב הטור של"ג פן מדברי רב האי ממ"ש גבי פלי לישה כו'. א"כ משמע דס"ל ששניהם שונים להקרא שתמשישן בצונן ושונים בדין הנה מהר"ח בהגהו' תי' באמת דחלוקין הן ע"ש וגם מדברי הטור גופא מוכח לחלק ביניהם שהרי פאן גבי חבית של חרס שקיל וטרי אי מהני הגעלה וגם ב"ש וב"ח החליט בפשיטות דאם הם ש"ח לא מהני הגעלה וכ"ש שפן מוכרח בשו"ע שבסכ"א גבי חבית ש"ח שהחליט דמהני הגעלה ובסכ"ב בב"ש וב"ח החליט דבשל חרס לא מהני הגעלה (ובד' הטור במ"ש ומד' ר"ה נראה כו' פנ"ל ע"כ לדחוק דרק הי' נראה לומר פן (לכאורה) ולדינא ס"ל כמ"ש מהר"ח הג"ל דלא פליגי או דס"ל לחלק בין בית שאור וב"ח שהן

חריפים בעצם לכלי לישה כו' או דראגיתו מר"ה הוא רק מהלשון ומ"ש בפשיטות כ"כ לאסור בכלי לישה משום שכ"ח אין לו תקנה כו' משמע קצת דכלל גדול הוא בכל תשמיש דצונגן ככבוס כו' וכ"ז דחק וצע"ק).

ועכ"פ לדינא מאחר שבתשובת מהר"מ ב"ב ובמדרכי מבואר בהדיא דבב"ש נ"מ עירוי. ונא נמצא מי שחולק ע"ז בהדיא ודאי פן הלכה.

וע"כ לומר שאין אלו בכלל פנים שתשמישן בצונגן שהקילו בהם ע"י עירוי וממילא ה"ה לענגן מעלה רתיחה ג"כ דין הב"ש פחמי האור דכ"ר כדמוכח מדברי התה"ד גופא שתלוי זה בזה וביותר מבואר פן בפסקי סי' ק"נ ומ"ש ר"ז דמבואר בר"ן דפסחים דבית שאור שנה לחורפי דיי"נ נראה פוננתו על מ"ש הר"ן בתירוצו לגירסת הר"ף גבי בית שאור אבל שגה ברואה דכ"כ על סתם פלי חמץ לא על בית שאור ע"ש אלא שבמלקמות שם כתב בהדיא דבית שאור דומה לכלי שמכניסי לקיום דגבי יי"נ אבל נראה דלק"מ דלשיטתו אג"ל גם גבי יי"נ ל"מ עירוי מפלי ראשון וכמ"ש הר"ן בשמו פ"ב דע"ג (גבי קינסא) וס"ל ג"כ דמינוי מעירוי ג"י עדיף גם מהגעלה גמורה כו' ע"ש) גם מ"ש ר"ז עוד דיש להביא ראי' מדברי המ"א דסי' תמ"ז רכ"ה שמדמי יי"ש ליי"נ כו' דברי שטות הם ואין להאריך גם מש"ע לצרף סברת האו' דחמץ נק' היתרא בלע וכ"כ כ"ק שי בשם הרא"ש.

ונדאי דשפיר כ' כ"ק דלא מצינו חילוק זה לענגן הגעלה. וראיתי באו"ה פלל נ"ח ססי' י"א שכתב בהדיא ובהגעלה אין חילוק אי בלע מאיסורא כו' (אלא שלפי"ז צע"ק מ"ש מוח"ז רז"ל סי' תנ"א סס"ה ע"ש): אמןם בגוף דין מעלה רתיחה הנ"ל לכאורה צ"ע מדברי המ"א סי' תנ"א סק"ז.

דמשמע לכאורה שדי ביס"ב בלבד. (ובסי' תנ"ב א"י פעת אם הזכיר בהדיא מעלת רתיחו' דוקא) אלא שמוח"ז רבינו ז"ל תיקן גם שם וכתב בססי"ד שמעלין רתיחות כו' ובאמת שכן מבואר בהדיא בתה"ד שם בשם סמ"ק דיס"ב לא סגי ועט"ז פיו"ד סי' כ"ד סק"ג אבל לכאורה מקור דין זה תלוי בפ"י שהעבירן מרותחין שבפ' פירה (דמ"ב) והתם קי"ל בסי' שי"ח ס"ט שדי ביס"ב וכ"ה בשו"ע מוח"ז רז"ל שם: (ולא פהגמ"ר שבב"י וט"ז שם).

ולכאורה זה תלוי בטעמי פעולת הגעלה. שלהאומר שהוא משום שטבע הרוחחין לבלוע ולא לפלוט וטבע זה היא רק במעלה רתיחות לא ביס"ב (ע' בד' מוח"ז רבינו ז"ל סי' תנ"ב סי"ח) וא"כ גבי הגעלה בעינן רותחין יותר (אף) מבישול דשבת אבל הרי לא קי"ל כדיוקא זו להלכה וצ"ע בכ"ז ואין פנאי וראיתי בפמ"ג פיו"ד סי' צ"ד סק"ג.

דהא דבעינן מעלה רותחין הוא משום כבכ"פ אף א"כ משמע דאי בלע ע"י יס"ב בלבד די בהגעלה דיס"ב ג"כ. וביותר משמע פן מדבריו בססי' ס"ח ע"ש בדין הראשון ולמ"כ מסתימת השו"ע בסי' צ"ד דמשמע דלעולם הכף אסור (ומי לא עסקינן נמי שבליעת' ה"ה רק ע"י יס"ב כו') ושוב מצאתי פן בהדיא באו"ה פלל נ"ח ס"מ דאפ"י אם נאסר רק ע"י יס"ב בעינן הגעלה במעלה רתיחות דוקא וא"כ ע"כ אינו משום פבולע כ"פ.

אָלָא צ"ל לְכַאוּרָה שְׁהוּא מְטַעַם שְׁטַבַּע פְּעוּלַת הַגְּעֵלָה הוּא דְנוֹקָא בְּמַעֲלָה רְתִיחָה פְּנ"ל וצ"ע דְלָא קִי"ל הֵכִי פְּנ"ל. גַּם א"כ לְמָה בְּנֶאֱסַר ע"י עֵירוּי וְכַה"ג דִּי בְּהַגְעֵלָה בִּיס"ב כַּמ"ש מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל בְּתַנ"ב ס"ג וּמִשְׁמַע לַפַּעַנ"ד אִפִּי אִי נֶאֱסַר בְּעֵירוּי שְׁמַעֲלָה רְתִיחוּת דִּי בְּהַגְעֵלָה יס"ב.

וְכַלְפִּי לִינְיָא וצ"ע בְּשַׁרְשֵׁי כ"ז וּא"פ). גַּם יֵשׁ לַעֲיִין בְּדִין הַגְּעֵלָה בְּמַקְצַת פְּלִי שְׁיֵשׁ מְהַאֲחֻרוּנִים דְּל"א בַּכַּה"ג: כְּבוֹלַע פֶּן פּוֹלְט וּא"כ נִרְאָה דְּגַם לַעֲנִין הַזֵּינְעָה לָא אָמְרִינוּ כְּבוֹלַע פֶּן פּוֹלְט.

וְהַפְּר"ח בְּיוד ד קכ"א סקס"ו קָאִי לַפ"ד רַמ"א דְאָמְרִי בַכַּה"ג כְּבוֹלַע כ"פ. וְכַלְל אִינוּ מְתַקְבֵּל לְכַאוּרָה הַגְּעֵלָה ע"י זֵינְעָה פְּלִל וצ"ע בְּדִינֵי אֱלוֹ וְע' ס' ח"ד ס' צ"ב סס"ק כו'.

דס"ל דַּע"י הַזֵּינְעָה נֶאֱסַר כָּל הַגּוֹף וּמ"מ ל"ב ס' נֶגֶד בְּנִלְעָה שְׁבוֹלַע וְלֹא פְּלִיט כְּלָל ע"י זֵינְעָה (וּא"כ כ"ש לַעֲנִין הַגְּעֵלָה דְּבַעֲי שְׁיִפְלוּט הַפֶּל וְלֹא יִשְׁאִיר אִפִּי מְעַט כּו' וּבְזָה י"ל דְּגַם הַכּו"פ שְׁהִבִּיא שָׁם רַס"י צ"ד יוֹדָה בְּזָה דְלָא מְהַנִּי וְדָלָא כַּפְר"ח וצ"ע בַּכ"ז: כְּלָלוּ שְׁל דְבַר לְכַאוּרָה הִי נוֹטָה דַּעֲתֵי לְהַחְמִיר וְכַמ"ש כ"ק ש'.

מְצַד חֲסָרוֹן הַהַגְעֵלָה מְכַמָּה פְּנִים וְאִיָּהּ יוֹעִיל זֶה בְּבֵית שְׁאוּר שִׁי"א דְלָא מְהַנִּי כְּלָל הַגְּעֵלָה אָמְנָם לְמַעֲשֵׂה בַּה"פ מְעַדִּין צ"ע רַב וְהַעֲיָקָר שְׁעוּלָה ע"ד לְכַאוּרָה אוֹלֵי יֵשׁ לְצַדָּד לְהַקֵּל הוּא מְצַד בְּיִטוּל בַּס' קוֹדֵם הַפְּסָח.

דִּי"ל דְּבַהַגְעֵלָה כ"פ עכ"פ הַנְּקַלֵּשׁ וְנִתְמַעַט הַבְּלוּעַ וְשׁוּב יֵשׁ ס' (וּבַהַצְטָרֵף כָּל הִי"ש כּו' וצ"ע) וְיֵשׁ לַעֲיִין בַּמ"ש מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל ס' תַּנ"ב ססכ"ב (וּבַתּוֹס' חוֹלִין ד"ק ע"ב) וְהַעֲיָקָר לִי לְכַאוּרָה כְּעַת לְמָה פְּשׁוּט לִי לַכ"ק דְּלִגְבֵּי הַבְּלוּעַ לֹא מְהַנִּי הַסִּיד כְּלָל לַעֲשׂוֹתוֹ נוֹטל"פ (קוֹדֵם הַפְּסָח כּו') וּמ"ש מ"ש הַרַב"י בְּשׁו"ע יו"ד ס' צ"ה ס"ד דַּע"י אָפֵר הָנִי נוֹטל"פ וְיֵשׁ מְאַחְרוּנִים דַּס"ל לְגַמְרֵי פֶּן לְהַלְכָה.

(אִפִּינוּ לְכַתְחִילָה עַפ"ת). וְעַכ"פ בַּהַפְּס"מ נִרְאָה דְרוֹב הָאֲחֻרוּנִים מְקִילִים עֵינֵי פַר"ח וּש"א.

וְכ"ז בְּלִי עֵיוֹן הָרְאוּי כְּלָל. וְאִם יַעֲיִין כ"ק שִׁי בְּקַשְׁתִּי שְׁיִמְחֹל לְהוֹדִיעַנִי גַם פֶּן מַה שְׁיַעֲלָה בְּיָדוֹ בְּפֶרֶט בְּעֵינֵי הַסִּיד לְמָה לֹא נִתְקַבֵּל כָּל כְּפֹ דְבַרֵּי הַר"א דָּץ.

(וְגַם אִיהוּ חֲזַר בּוֹ כּו') וְכַעַת לְכַאוּ' א"י מְאִי פְּשִׁיטָא כ"כ וְכַנ"ל: בְּעֵינֵי בַעֲי' אֲשֶׁר נוֹדְאִי נִשְׁאָר לַפ"מ שְׁשִׁמְעֵתִי מַר"ז עֲצָמוֹ לְכַאוּרָה אִם הִי חֲשִׁשׁ שְׁמָא נִשְׁאָר פִּירוּר וּבַתּוֹף הִי"ש שְׁל פְּסָח וְנוֹדְאִי הִי חוּמְרָא גְּדוּלָה מְזָה שְׁיִאֲסַר בַּתּוֹף הַפְּסָח אֲבָל שְׁמַעֲתִי מַר"ז שְׁמִסְנִין כּו' וּבְעֵינֵי בְּיִטוּל אִיסוּר לֹא עֵינִינְתִי כְּעַת כְּלָל: ח"ד יְדִידוֹ דו"ש נְחֻמְיָה בְּיָרֵךְ מְדוּבְרָאוּנַע סִימָן לֹא (לְסִימָן תַּס"ז) בְּדִין אִם לְזַמּוֹת רְחִיצָה דִּינֵן לְלִתִּיתָה.

(שַׁבַּט"ז ס' תַּנ"ב סק"ג): הִנֵּה לְכַאוּרָה נ"ד יִפְרָד וְהִנֵּה לְאַרְבְּעָה רְאִשִׁים שְׁתִּים שְׁהוּן ד'). א' לַעֲנִין הַרְחוּצִים בְּעֲצָמָם בְּעֵינֵינְיָהוּ מַה דִּינָם ב' תַּעְרוּבָתָם.

ג' סָתָם חִיטִּים שְׁיֵשׁ סִפְקָ שְׁמָא הֵם בְּעֲצָמָם רְחוּצִים (כּוֹלָם). ד' אֱלוֹ הַמְּסוּפְקִים שְׁנִתְעַרְבוּ בְּכִשְׂרִים נוֹדְאִי (וּבַכְּלָל זֶה לְכַאוּרָה כַּשֶּׁעַכ"פ עֲתָה יְדוּעַ שְׁיֵשׁ רוֹב כְּשִׂרִים בַּתּוֹף הַכְּרִי אָף שְׁלֹא הִיוּ נוֹדְעִים הַכְּשִׂרִים לְבָדָם בַּפ"ע מְעוּלָם.

וית' אפי"ה) והנה לענן הרחוצים בעינייהו לכאורה הי' נראה דראוי לעמוד על התקירה
אופן הרחיצה. דנראה דזה משתנה ותלוי לפי הזמן והמקום (וכוננת הרחיצה) דהנה הט"ז
סי' תנ"ג סק"ג התיר בשה"ד לקנות קמח מהשוק אפי' במקומות שלתתו החיטים ומשמע
לכאורה דאף בידיע דלתתו מיירי.

וכמ"ש הח"י דבשה"ד העמידו על דינא דגמרא דלתייהו שרי ודלא פמו שהי' נראה
לכאורה להפ"מ ע"ש). והמ"א בשם פמה גדולים החמיר במקומות שרוחצים לאסור אף
בשעת הדחק והדין עמהם מראי' מוכרחת שהביאו מארבא שטבעה בחי'שתא שבגמרא
ופוסקים רס"י תס"ז ונראה דלא פליגי אנא מר פי אתרין כו' דהמ"א כתב שרגילין לרחוץ
ושהיו במים פי' בלי עסק פעין שרי' כו' לכן ונדאי דומה לטביעה דמינח נייחא והט"ז
כתב במקומות שנוהגין ללחון כו' ע"כ פוננתו שיש מקומות שמנהג הרחיצה שלהם הוא
פעין לתייהו שבגמ' שעוסקין בהם תמיד וא"כ שתלוי ומשתנה לפי הזמן והמקום יש
לחקור בכ"מ ובכ"ז על אופן הרחיצה.

ואף אם נאמר דהט"ז ומ"א פליגי אהדדי מ"מ לכאורה הדין הי' ראוי להיות פנ"ל לחנק
בין רחיצה בשוהין לאין שוהין דבשוהין פגוונא דמיירי המ"א ודאי הדין לאסור שפן
הספמת כל גדולי האחרונים ומסתבר טעמייהו ובאין שוהין פעין לתייהו לכאורה הי'
נראה להקל שיהי' ראי' המחמירים לא שייך פאן דל"ד לטביעה בחי'שתא דמינח נייחא
כו' פמבואר בסי' תס"ז בשם ר"א לחלק בהכי א"כ אי פליגי ממילא הי' ראוי לפסוק
בט"ז בזה וכדמשמע לכאורה מפמה גדולי הפוסקים שהביא הח"י והא"ר שכתב בשה"ד
לוקחים גם סלתות מהשוק וכ"ש לפ"מ שכתב הח"י ראי' ממשינה שסתם קמח לתותה.

א"כ מוכח מפל הפוסקים שהתירו בשה"ד קמח מהשוק. דס"ל ע"כ כהט"ז דגם לתותה
נדאית אינה אסורה בשה"ד.

וכמ"ש הח"י דאינה אלא גזירת הגאונים ובשה"ד לא גזרו: ולפי"ז עכ"פ הפל תלוי באופן
הרחיצה פנ"ל היינו אם המנהג להיות שוהין במים בלי עסק בידיים רק פעין שריי' אם
לאו. ואעפ"י שפבר העיד המ"א שבמדינתנו רגילים לרחוץ ושוהין כו' (ולפי הנ"ל דהט"ז
פליג אדינא אין ראי' ממנו שבמקומות אין שוהין) ואף אם פבר היינו עומדים על המחקר
שגם בעירנו הנהוג פד וכן אולי הט"ז לא חקר ולא ידע המנהג בעת הטחינה לפה"נ יש
לחלק בין רחיצה שרוחצים המוכרי קמח קודם הטחינה דבהכי מיירי פל הפוסקים
שמלבד שמדירים לרחוץ היטב ליפות הקמח שיהי' מחיטים אלו משא"כ העובדי פוכבים
הרוחצים מעט רק ליפות החיטים מבחון למראית עין כו' עוד זאת דנראה שיש בפעולת
הרחיצה גם לרפף החיטים שיהי' נקל להסיר הסובין (עיינו רמב"ם פ"ה ה"ז לבלול כו'
פדי להסיר סובין).

ורש"י דל"ו ד"ה לתייהו כו' לשורו כו' להסיר מורסנו) ובזה אולי טוב השריי' ושהיי'
במים (אלא שמ"מ בזמן הגמ' (ורמב"ם) לא היו נוהגים לשרות או שבאמת לא התירו
כ"א בישראל הזהיר כו' (וכמשי"ת אפי"ה).

משא"כ רחיצת העובדי פוכבים דנד"ד דאין הפנונה כ"א ליפות מעע למראית העין לא
נצרך שהיי' ושריי'. (אלא רק החשש שבלא דקדוק כו'.

וניתבאר אי"ה אכל עכ"פ אינו דומה לגנונא דמיירי הפוסקים בקונין קמח שאפון הרחיצה נצרה לשריי' ושהיני': ***(ע' פ"ה המשניות לרמב"ם ספ"ז דשבת דסובין הוא הקמח הבינוני כו').

ולפירוש רש"י שם זהו מורסן. וא"כ פאן לכאורה שניהם לדבר א' נתפוננו שפוננת הלתייה שיהיה נקל להסיר הפסולת הדק קמח הבינוני ושישאר סולת וכן משמע בגמרא פאן דמשמע סברת רבא הי' דא"א לנקי' הנק' סולת בלי לתייה) ***(אמנם כ"ז הוא לפי מה שנתבאר מדברי הח"י (ושארי אחרונים) דאי סתם מנהג הרחיצה הוא בלי שהיני' בלי עסק (פשיעור כו').

כעין לתייה שבגמרא אז אפי' אם נעשית בידי עובד פוכבים אין בזה כ"א גזירת הגאונים אכל מדינא דגמרא שרי אכל לפע"ד הדבר צריף תלמוד זו מנגן ולפי הנראה כל הסוגיא דלתייה בפ' כ"ש דמשמע מיירי הפל בישראל הלוחת לשם פסח וזהיר מלהחמיץ.

*** (ומסיק דאפשר עכ"פ משמע דפעולת הלתייה לא לבד הלךכו אלא שעי"ז נקל להסיר אח"כ הפסולת הדקה כו'. וז"ש רש"י שורין מעט.

לפי שפעולת הסרת המורסן הוא ע"י שריי' בלי עסק רחיצה אלא שלכן כתב מעט פי' פחות ממיל כו'. והיינו או דאורחיהו בהכי בימיהו שאין צריף כ"א שריי' מועטת או שדיקא ישראל ולקנות לפסח ויזהר כו' (וע' ר"ן שכתב לרוחצן היטב מפני העפר כו') מכ"ז נראה עכ"פ דיש לחלק בין רחיצה דנד"ד.

ע"כ הגהה: ***(אלא שמ"מ אסרו בשעורים דרפכי וקשה להזהר ולאיקא מ"ד גם בחיטי ולמסקא בחוטי דשרירי שרי דקל להזהר בהו ולשומרן אכל מ"מ שימור בעי. ותדע שהאי עיקר טעמא דרבא במסקנא דמצוה ללחות היינו משום דא"ל לתייה שימור למאי מפלל דע"י לתייה פשיטא לי' דבעי שימור עכ"פ וכדפירש בהדיא וז"ל דעכשיו בעי שימור שלא יחמיצו.

ועוד הא חזינן דטעמא דהא דאין לוחחין למנחות הוא משום דאינה בנריזין ולא במקום נריזין כדאייתא שם דל"ו ע"א הרי שקנודם טחינה לרחיצה דעכ"פ בעי נריזות יתירה כו'). ולכאורה הי' אפשר לדחות קצת ראי' זו די"ל דסוגיא הנ"ל דדל"ו הוא רק אליבא דשמואל דאמר אין לוחחין למנחות ולדידי' ע"כ לומר דס"ל ג"כ כמ"ד דאסר לתייה לפסחא דמ"ש הרי ג"כ אינה לא בנריזין ולא במקום נריזין כדאייתא התי' בגמרא לענין פושרין.

אבל למסקנא רבא דלתייה לפסח מותר (או מצוה) באמת ע"כ פליגא אשמואל ונאמר דע"כ ס"ל דלתייה לא בעי נריזין ועיין מהרש"א ד"מ ד"ה א"ש מסיק פן באמת דרבא פליג אשמואל אף נראה דאף לפי"ז אין לנו לומר דפליג אשמואל אלא אמאי דבעי נריזות יתירה ולומר דסתם ישראל אינם בחזקת נריזים לזה וכמו לישה בפושרין אכל מנלן לעשות פלוגתא רחוקה מהקצה כו' ולומר דלרבא א"צ ללתייה נריזות ושימור פלל עד דשרי גם בשל עובד פוכבים די לנו שנא' דלדידי' שוה לתייה ללישה בצונן דהפל בחזקת נריזין לזה לכ"ע.

אָבֵל מ"מ בְּעֵי זְרִיזוֹת דִּישְׁרָאֵל וְאֶסוּרָה בְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים. (אָף לְכָל הַפֶּסַח דֶּהֱיָא דְבַצְקוֹת שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְבִּים ע"כ הִינּוּ בְּגִיבָר כּו' אוּ בִישְׁרָאֵל רוּאָה כּו' כּמ"ש הַפּוֹסְקִים).

וּכ"ש לְתִיתָה דְחֻזִּינּוּ דְלִשְׁמוּאֵל מִדְּמִינּוּ לָהּ לְלִישָׁה בְּפוֹשְׁרִין כּו' וְעוֹד הָרִי דְבָרִי מְהַרְשָׁ"א ז"ל (לְכַאוּרָה) אֵינָם עוֹלִים לְהִלְכָה דְלִדְבָרֵי סְתָרִי אֶהְדְּדִי פֶסְקֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁפֶסֶק בְּשִׁמוּאֵל בְּפִי"ב מֵה' מַעַה"ק ה"כ.

וְכַאן פֶּסֶק דְּמוֹתֵר לְלִתּוֹת וּע"כ צ"ל דְּלֹא פְתַב פֶּן מְהַרְשָׁ"א ז"ל כ"א לְמֵאֵי דְאָמַר רַבָּא מוֹתֵר לְלִתּוֹת אָבֵל לְמֵאֵי דְהִדְר בִּי וְאָמַר מְצוּה וְיִלְיָף מְקַרָּא י"ל דְּאִין רֵאִי דְפְלִיג אֲדִשְׁמוּאֵל דְּאָף דְלִתִּיתָה בְּעֵי זְרִיזוֹת יְתִירָה וּע"כ בְּמִנְחוֹת אֶסוּר: מ"מ גְּבִי פֶסַח יִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְהִתּוֹס' סְמְכוּ בְּזָה אֶזְרִיזוֹת כ"א (וְלוֹלָא דְבָרֵי ז"ל הִי' נ"ל דִּי"ל דְּגַם לְמֵא"ד מוֹתֵר.

לְכֹף לֹא פְרַכִּינּוּ מִגּוּף הַדִּין דְּשִׁמוּאֵל דִּי"ל דְּהִכָּא גְּבִי (מְצַנֵּת) מְצָה הַתִּירוּ חֲכָמִים (פְּדִי לְאֶכּוֹל מְצָה לְתַאֲבוֹן) דְּבִלֹּא לְתִיתָה נְקַרָּא (בִּימִיָּהֶם) נְהִמָּא דְעֵיפוּשָׁא. פְּדֵאִיתָא הֵתָם מֵאֵן דְּצִינֵית כּו' וְע' בְּרִי"ף הַגִּירְסָא מֵאֵן צִינֵית כּו' דְּאָכִיל כּו' מְשַׁמַּע פְּנ"ל דְּזָהוּ נְתִינַת טַעַם דֹּא"א לְצִינֵית וְלִהְתְּמִיר דֹּא"כ אָכִיל נְהִמָּא דְעֵיפוּשָׁא.

וְאָף לְגִירְסָא שְׁבַגְמָרָא מֵאֵן דְּצִינֵית כּו' אָכִיל כּו' י"ל ג"כ ע"ד הַנְּ"ל דְּהַפְּנוּנָה לִיתָן טַעַם דְּאִין לְצִינֵית כּו' שְׁפִינִים ע"ז דְּהָא בִּי ר"ה לְתַתּוּ כּו' וְהַפֵּל פְּדִי שְׁלֵא נֹאכֵל נְהִמָּא דְעֵיפוּשָׁא (כו'): וּלְפִי"ז מְבוֹאֵר דַּע"כ"פ עֲנִין הַלְתִּיתָה בְּעֵינֵן זְרִיזוֹת יְתִירָה מַצ"ע) אֵלָּא דְלִמְדוּ מְקַרָּא (אוּ מְסַבְרָא) לְהַתִּיר לְעַנְנֵן מְצָה דְפֶסַח לְסַמְנֵי אֶזְרִיזוֹת דְּכ"א מִישְׁרָאֵל: אָבֵל לְתִיתָה דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים וְדֵאִי מְדִינָא דְגְמָרָא אֶסוּרָה: אֵלָּא שְׁהַגְאוּנִים הוֹסִיפוּ וְאֶסְרוּ עָלֵינוּ גַם לְתִיתָה דִּישְׁרָאֵל וְלֹא לְסַמְנֵי אֶשְׁמִירְתָנוּ וְזְרִיזוֹתָנוּ.

וּמִמְקוֹמוֹ מוֹכְרַע שְׁהָרִי טַעַמִּיָּהוּ דְגְאוּנִים הוּא מְהַעֲדֵר בְּקִיאוּתָנוּ. (נְגֵד דוֹרוֹת הָרֵאשׁוּנִים) וְאֵם מְדִינָא דְגְמָרָא גַם לְתִיתָה דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים שְׁרִי מֵאֵי בְּקִיאוֹת שְׁיָיָהּ לְדַבְרֵ: וְרֵאִיתִי בְּפ"י דְּבָרִים אֲשֶׁר אֵינָם מוֹכְבִּים לִי פֶלֶל רֵאשׁוּנָה פְתַב דְּלִמְהַרְשָׁ"א כ"ש שַׁצ"ל פֶּן לְמַסְקְנָא דֹּא"ר מְצוּה לְלִתּוֹת כּו' דְלִיתָא לְדִשְׁמוּאֵל וְכִבְר נְתַבָּאָר דְּכִדִּי שְׁלֵא יִהְיוּ פֶסְקֵי הָרַמְבַּ"ם סוֹתֵרִים זא"ז א"א לֹמַר פֶּן אֵלָּא דְלִמְסַקְנָא (עכ"פ) לֹא פְלִיג רַבָּא אֶשְׁמוּאֵל וְע"ד שְׁנַת' לְמַעְלָה שְׁנִית שְׁפַנְרָאָה שְׁתּוֹפֵס קוֹשִׁית מְהַרְשָׁ"א דְקִשָּׁה בְּתַרְתִּי א' עַל לְתִיתָה דְּמִנְחוֹת לְמָה אֶסוּר מֵאֲחַר שְׁהַתִּירוּ בְּהֵם פּוֹשְׁרִין מִשּׁוּם זְרִיזוֹן.

ב' עַל לְתִיתָה דְּפֶסַח לְמָה שְׁרִי מֵאֲחַר שְׁאֶסְרוּ בְּהַ פּוֹשְׁרִין מִשּׁוּם דְּאִינָה בְּזְרִיזוֹן וְע"ז תְּיַרְץ (פְּפִי הַנְּרָאָה בְּכּוֹנוֹתוֹ) דְלִתִּיתָה לֹא תִלִּי פֶלֶל בְּזְרִיזוֹת וּמִנְחוֹת שְׁאֶסוּר לְגַרְוִם חִימוּץ אֶסוּר דְּאָף זְרִיזִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהַזְהֵר בְּמִין חִזְטִים רְכוּבִים כּו' וּמְצָה שְׁאֶסוּרָה הוּא רַק הָאָכִילָה.

הָרִי סְמִיָּא בִּידוֹן וְאָף פֶּל אָדָם יְכוֹל לְהַבְחִין אִם נְתַבְקַעוּ לֹא יֹאכֵל כּו' וּכ"ז פְּלוֹ' מְקִשָּׁה דְמ"ש דְלִתִּיתָה לֹא תִלִּי בְּזְרִיזוֹת הוּא פְלֵאִי נְגֵד הַגְמָרָא דְל"ו דְּפְרַכִּינּוּ בְּהַדְיָא פּוֹשְׁרִין דְּמִנְחוֹת אֶלְתִּיתָה דִּידָהוּ וּמְתַרְצִינּוּ דְבַאֲמַת דְלִתִּיתָה דְּמִנְחוֹת אִינָה נָא בְּזְרִיזוֹן וְלֹא בְּמִקּוֹם זְרִיזוֹן (וְהַפ"י הַעֲתִיק בְּשֵׁם רַש"א בְּקוֹשְׁיָתוֹ לְמָה לֹא הַקִּשָּׁה מִדְּשִׁמוּאֵל דְּאִין לוֹתְתִין אַע"ג דְּמִנְחוֹת אִיתָא בְּזְרִיזוֹן כּו' וְזָה אֵינּוּ בְּמְהַרְשָׁ"א וְכַנ"ל דְּזָה הִיפּוּף הַגְמָרָא).

וגם מ"ש בטעם היתר לתיתה דפסח דסמא בידן כו' אף שלכאורה דבר נראה ומתקבל והי' נ"מ גם לנד"ד קצת) אף א"כ מאי טעמא דמאן דאסור ובמאי פליגי גם א"כ למה אסרו שעורים אלא ונדאי יש חשש חימוץ גם בנא היכר סימן הביקוע (וכמו שהיית מיל בעיטה וכו' בדגן כו' אלא שפאן לא חששו בדיעבד כו' וית' א"ה) ועוד אף לסברתו הא תינח למ"ד נתבקעו ממש אבל למר עוקבא דקרוכה להתבקע כו' ונדאי אין הפל בקיאיין כו' וא"כ למה לא הביאו ראיה מהא דמסקינן דשרי ללתות דלית הלכה פמר עוקבא גם סוף דבריו שם דלמסקנא דמצנה כו' כ"ש שמשורה לזריזין כו' מחוסר הבנה.

ונדרה פלל לא זכיתי להבין פל דבריו בזה גם בד"ה הדר אמר רבא ע"ש (ואגב) גם מ"ש הפ"י בד"ה הדר אמר רבא מותר כו' שהקשה מאי ראיה מהא דיוצאין בפת נקי' כו' דלמא הכי קאמר שאם לתתו קודם הפסח ולא נתבקעו יוצאין כו' ותירץ דאלו הי' שום חששא בלתייה דחיטי כמו בשעורים הי' אסור אף דיעבד לענין ללוש מהם עיטה במים.

והא דתנינא בשעורים דלא נתבקעו מותרות היינו בעינייהו דוקא כו' אלא ונדאי דאין שום חשש פלל בלתייה דחיטי מלבד שפבר נתבאר שלפי האמת לכ"ע יש חשש בלתייה דחיטי והאי טעמא דמנחות כו' אלא שאפ"ה התירו בפסח כו' פנ"ל.

עוד זאת מ"ש דהיתר שעורים בדיעבד בלא נתבקעו אינו כ"א בעינייהו לא משמע פן מסתימות הגמרא דמותרות לגמרי משמע וכ"ש שאינו עולה להלכה פלל דאדרבה ההפוך נמצא ברי"ף ורא"ש (וכל הפוסקים).

ע"ש שכתבו ה"מ לענין מיכל הנהו שערי בעינייהו כו' הרי מקילים בנמצא בתבשיל ואף החולקי בהגהה בשו"ע סי' תס"ז ס"ע. עכ"פ לא חמירי מבעינייהו ואין להאריך ולענין קושיותו י"ל דלק"מ דבריייתא דתניא סתמא יוצאין בפת נקי' מסתמא לא בעוברי עבירה מייירי (פדאמרינן בעלמא אטו ברשיעי עסקינן) ואי פוונתו דילמא בנקי' שלתתו שלא לשם פסח קאמר דיוצאין זה אינו (דלשימור לשם מצנה בעי' מפד נפל עלי' מיא עכ"פ לכ"ע ונתבאר א"ה ועוד) דנראה דכה"ג ל"ח דיעבד דאי אין לותרתין גם אין ליקח לכתחילה הליתתין בלא"ה כו': נתנה ראש ונשובה למה שהתחלנו דמ"ש הח"י (וש"א בלתייה דעובד פוכבים שאין בזה כ"א מגזירת הגאונים אבל מדינא דגמרא שרי דלמ"כ מסוגית הגמרא דאף דלמסקנא דלתייה שרי מ"מ שימור וזריזות בעי' אלא דסתם ישראל בחזקת זריזים בזה לגבי פסח).

(אף שאין פן לענין מנחות) מטעם שנתבאר אבל דעובד פוכבים ונדאי אסור לפי"ז מדינא דגמרא ולפי הנראה זה בעצמו פוונת התה"ד סי' קי"ט שהובא ב"יסי' תמ"ב וסי' תס"ו גבי דבש ונהביאו ג"כ הח"י עצמו שם סי' תנ"ג ונ"ל דהוי חמץ גמור דהעובדי פוכבים ונדאי אינם זהירי בלתייה דידהו.

פי' דמייירי בלתייה פעין אותה שבגמ' (פלי שהייה כו') אלא דס"ל פנ"ל דדוקא בישראל שרינן בגמ' דזהירי עכ"פ אבל העובדי פוכבים נדחי אינם זהירים כו' ואסור מדינא דגמ' שוב ראיתי שכ"כ ג"כ הצ"צ דאחר שפכת סברתו דכיפוס דידן גרע מלתייה שבגמ' פתב ועוד אפי' אי הוי כיפוס דידן בלתייה מ"מ כו' שהעובדי פוכבים ונדאי אינם זהירים וכמ"ש בתה"ד כו' והנה מה שהביא להח"י לנווד מזה הוא ממה שהביא לשון הפלבו

דבשעת הדחק לוקחין סלתות מהשוק (וכ"ה לשון ש"ל וריא"ז בשם גאונים הובא בא"ר) וס"ל דסלתות נדאי לתותין וביותר שיהביא ראי' ממתניתין דמכשירין דסתם קמחין וסלתות בְּחֻזְקַת לתותין.

אבל אין זה קונשיא גדולה כ"כ שהרי בגמרא בסוגיין הוי סבר רבא שא"א לסולת בלי לתיתה ומסקינן דאפשר גם הובא ברייתא דקמחים וסלתות דכרפים בְּחֻזְקַת לתותים ודכרפים בְּחֻזְקַת שאינם לתותים (ולפי"ז מתניתין דמכשירין ע"כ בדכרפים).

אלא שצ"ע שלא הזכיר הרמב"ם מזה רפ"ו דט"א) א"כ אין זה מהדחוק כ"כ לומר דהפוסקים שהזכירו בענין זה קמחים וסלתות מהשוק ע"כ כַּוְנָנְתָם אפְעִין דכרפים (ואולי מצויים יותר). וע' א"ר דאחר שיהביא התוס' גם לקנות סלתות פתב דלפי"ז התה"ד הנ"ל ע"כ מיירי בסולת נקי' (הנק' קראכמעל) והיינו ג"כ פנ"ל דיש ב' מיני סולת כעין דכרפים והיא בלי לתיתה וכעין דכרפים שהיא נקי' ביותר (מין אחר פאותם הנקראים גם עתה קרופיציסטווע) וזו א"א בלי לתיתה.

והפוסקים הנ"ל איירי בסתם סולת פשוט ותה"ד שהזכיר סולת לחמץ גמור איירי בכעין דכרפים שהוא נדאי לתיתה. וכן כמה פעמים שמצינו בפ"י סתם סולת לחמץ גמור כמו פאן בתנ"ג בב"י בשם האגור גבי ניקור רחיים וכן בס"י תמ"ז גבי דבש ופירות יבשים נזכר בכ"ד חשש סול לחשש חמץ גמור היינו הפל בדכעין דכרפים.

שמפני שהיא לתיתה דעובד כוכבים מחזיקים לחמץ גמור אף בסתם לתיתה שלא ידענו ששהו במים וגם לא שהמנהג פן שהרי סתמו דבריהם ומסתמא הפל ע"ד לתיתה שבגמרא רק דבשל עובד כוכבים חיישינן מדינא דגמרא ובאותן מקומות בפוסקים שזכר הסולת להיתר בשעת הדחק היינו בדכעין דכרפים שלא נלתתו פלל (אלא שלכתחילה בלא"ה שימור מטחינה בעינן) וזהו שהב"י בחס"ז גבי דבש תחילה פתב שאינו מכיר החששא דאפילו בבירור נתערב בו קמח או סולת מה בכך כו' ואח"כ חזר בו וכתב ומיהו לשמא עירב בו סולת אפשר דחיישינן כו' מפני שלותתין כו' וכמ"ש תה"ד.

ואין פאן חזרה בדין אלא שלכתחילה לא אסיק אדעתך חשש אותו סולת שלותתין כו' נמצא לפי"ז דלדינא הפל שנים דאותו סולת שזודע שהחזיטים היו לתותים ע"י עובדי כוכבים אסורי' לכ"ע מדינא דגמ' (ומהתימא על ח"י שגם איהו גופא בס"י תס"ו ס"ד הביא ירושלמי שאם ידוע שעירבו סולת בדבש צריך לבער ודחוק גדול לומר שהירושלמי מיירי במנהג לתיתה שפעין שלנו שפתבו האחרונים ששוהין במים כו' דסתמא נראה נדאי בסתם סולת שהחזיטים לתותים בסתם לתיתה שבגמ' ויתבאר א"ה): אמנם הרי הויכוח הזה לא על הח"י בלבד הוא שהרי א גם הט"ז התיר בשעת הדחק במקומות שלותתין כו' (ודחוק גדול לומר מחמת ס"ס כו' עפ"מ) וביותר הרי גם המ"א והגדולים ושו"ע מוח"ז רבינו ז"ל המחמירים הרי התנו ושוהין במים כו' והיינו ששוהין בלי עסק (כלומר שפן אופן הרחיצה כעין שר"י).

כו' וכדמסיק המ"א דהוי ממש כדגן שנטבע ופ"י דמינח נייחא) ואף שהביא ראי' ג"כ מד' תה"ד הנ"ל דסתם סולת דלתיתה חמץ גמור הרי לא הביאו כ"א לרא' להחמיר

עכ"פ אָבֵל לֹא נִסְמָךְ עָלָיו לְבַד אֶלָּא הֵבִיא ג"כ מִדְּגָן שְׁנֵטֶבַע דְּמִינַח נִיחָא וּבְגוּף הַנְּדוֹן
כָּתַב שְׁשׁוּהִין כּו' מ"ז מִשְׁמַע שְׁדַעְתּוֹ לֹא לְהַחְמִיר כ"א בְּמִנְהֶג שְׁשׁוּהִין כּו' דַּל"כ לְמָה
ה"ל לְכַתּוּב כָּלֵל שְׁשׁוּהִין כּו'.

וְלִיתָן מְכַשׁוּל כּו' וּבִפְרָט מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל שְׁפִירָשׁ יוֹתֵר שְׁשׁוּהִין אֵינָה זְמַן כּו' שְׁכַל דְּגָן
כּו' פְּשִׁיעוֹר מִיל כּו' כְּמִשִּׁית בְּסִי תִס"ז הָרִי מוֹרָה בְּאַצְבַּע שְׁלֹא הַחְמִיר אֶלָּא בְּיָדוּעַ
שְׁשׁוּהִין פְּשִׁיעוֹר מִיל מִמָּשׁ וּמִדִּין דְּגָן שְׁנֵטֶבַע שְׁבִסִי תִס"ז לֹא מִדִּין דְּתַה"ד.

לְכַן חוֹזְרֵי לֹמֵר דְּנִרְאָה דְּגַם אֵינָהוּ ס"ל לְדִינָא כְּהַר"י דַּל"ל (שְׁיָדוּעַ מְנַהֲגִים) שְׁשׁוּהִין
הֵיזָה מוֹתֵר בְּשַׁעַת הַדְּחָק סָתָם לְתִיתָה דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים אָמְנָם לֹא מִטְעָמָא דַּח"י שְׁאִין בְּזָה
כ"א מְגִזְרֵת הַגְּאוּנִים דְּנִרְאָה וְנִדְאִי דְּגַם מְדִינָא דְּגַמ' אָסוּר מֵאֲחַר דְּעַכ"פ לְתִיתָה בְּעִינֵן
שְׁיָמוּר וְזִרְיֹזוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּת"ל (מְהָא דְּשִׁמוּאֵל דְּאִין לוֹתְתִין לְמִנְחָוֹת דְּלִיכָא בְּזִרְיֹזִין כּו' וּמְהָא
דְּרָבָא שְׁהוּכִיחַ דְּמַצָּנָה לְלִתְוֹת דַּל"כ שְׁיָמוּר לְמֵאִי וְכַדְפִּירֵשׁ רִש"י דְּעַכְשָׁיו בְּלוֹתְתִין בְּעִי
שְׁיָמוּר כּו' פְּנ"ל) אֶלָּא דַּמ"מ ס"ל (אוּ עַכ"פ מְסַתְּפָקִים) דְּגַם חֲכָמֵי הַגְּמָרָא לֹא גְזָרוּ בְּזָה
כ"א לְכַתְּחִילָה אֶבֶל בְּדִיעֵבַד אוּ בְּשַׁעַת הַדְּחָק הַגְּדוֹל (דְּדָמִי לְדִיעֵבַד בַּכ"מ כּו') לֹא נֶאֱסַר
מִחֻשְׁשָׁא זֹו דְּהַעֲדָר הַזִּרְיֹזוֹת וְרָא' לְזָה מִשְׁעוּרִים דְּמַצִּינוּ בְּהַדְיָא בְּגְמָרָא דְּאָסוּר לְלִתְוֹת
לְכַתְּחִילָה וְהִינּוּ וְדִאִי לֹא מִטְעָם שְׁמָא יִתְבַּקְּעוּ.

דְּבָזָה הָרִי סְמִיָּא בְּיָדָן כּו' אֶלָּא דְּקִים לְהוּ דְּלֹא מְהַי בְּהוּ זִרְיֹזוֹת מֵאֲחַר דְּרַפְּיִכִי וַיֵּשׁ חֻשְׁשׁ
שְׁיָבוֹאוּ לִידֵי חִימוּץ גַּם בְּשַׁעַת הַלְּתִיתָה (וְגַם בְּלֹא בִיקוּעַ) כְּמ"ש בְּשׁו"ע מוּח"ז רַבִּינוּ
ז"ל וְעַכ"ז בְּדִיעֵבַד אִם לֹא נִתְבַּקְּעוּ מוֹתֵר וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְחֻשְׁשׁ זֶה שְׁמָא נִתְחַמְצוּ בְּשַׁעַת
הַלְּתִיתָה בְּדִיעֵבַד א"כ ה"ה בְּלִתִּיתָה דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּחִיטִים (וְאֶפְשָׁר גַּם בְּשַׁעוּרִים וְצ"ע
אִף דְּלְכַתְּחִילָה שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַדְּחָק אָסוּר מְדִינָא דְּגְמָרָא מִחֻשְׁשׁ שְׁמָא מְהַעֲדָר דְּזִרְיֹזוֹת
יְבוֹאוּ לִידֵי חִימוּץ בְּשַׁעַת הַלְּתִיתָה מ"מ בְּדִיעֵבַד (וְכֵן בְּשַׁעַת הַדְּחָק י"ל דְּלֹא נֶאֱסַר
מִחֻשְׁשָׁא זֹו (אֶפְשָׁר שְׁחִסָּר): סִימָן לַב (לְסִי תַפ"ט) שְׁלוּם מְכּוֹפְלַת לְהַרְבּ הַגְּאוּן
הַמְּפּוֹרָסִם בְּתוֹרָה חו"ב וִיא"מ הַגְּבִיר מְפּוֹרָסִם כַּש"ת כּו' מו"ה נִחְמָ' נ"י: א"ה עַל שְׁל
תוֹרָה בְּאִתִּי יִמְחֹל מַעֲכַת"ר לְעִינֵן בְּדִין תְּבוּאָה אֲשֶׁר הוֹשְׁרָשָׁה קוֹדֵם לְעוֹמֵר שְׁהַעוֹמֵר
מִתִּירָה שְׁיַעוֹר הַשְׁרָשָׁה בְּכַמוֹתָה מַה הִיא.

וְהִנֵּה בְּתַה"ד קַצ"א אֵיתָא בְּפִשְׁיטוֹת דְּשְׁיַעוּרָה ג' יָמִים וְרָא' מִפ' מְקוּם שְׁנֶהְגוּ הַמְּנַפֵּשׁ
בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר כּו' ע"ש וְאֲנִי בְּעַנְי אֲשַׁתּוּמָם עַל הַמְּרָאָה הִלֵּא אַחַר הָעִיּוֹן הִנֵּה בִפ' מְקוּם
שְׁנֶהְגוּ אֲמָרוּ זֹאת אֵלֶיכָא דַּר"י דְּאִזְנִל לְטַעְמִי דַּאִית לִי הָכִי בִפ"ב דְּשְׁבִיעֵית מ"ו וְז"ל כָּל
הַרְפָּבָה שְׁאֵינָה קוֹלְטָת לִג"י שׁוּב אֵינָה קוֹלְטָת אֶבֶל בְּאַמְת ר' יוֹסִי וְר"ש פְּלִיגִי עֲלֵי וס"ל
דְּשְׁיַעוֹר הַשְׁרָשָׁה ב' שְׁבוּעוֹת וְכִלְלָא הוּא דַּר"י וְר' יְהוּדָה הִלְכָה כַּר' יוֹסִי וְכ"פ שָׁם
הַרְמַב"ם בִּפ'י הַמְּשַׁנְיֹוֹת לְהַדְיָא וְצ"ע בְּחִיבּוּרוֹ וס' הַרְמַב"ם אִין לִי גַם הַגּוֹד לִי בְּשֵׁם הַרְב
ר"י צִיטִילְעֵשׁ שְׁרָצָה לְעַשׂוֹת מַעֲשָׂה בִג' יָמִים לְהַשְׁרָשָׁה.

וְגַם קָצַת מִשְׁמַעוֹת בְּחִיבּוּרוֹ עַל הַסְּמ"ק רִי"ז ע"כ נֹא לְעִינֵן בְּטוֹב בְּעַנְיָן וּבְחִסְדוֹ יוֹדִיעֵנִי
בְּמַכְתָּב וְאֲנִי מְהַעֲדָר סְפָרִים לֹא אוֹכַל דְּבַר מְאוּמָה. דְּבַרִי יְדִידוֹ הַמְּבַקְּשׁוֹ: יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב
מ"ן דְּרוּמָאנָא כִּי סִימָן לִג (לְסִימָן תַּפ"ט) זֹאת תְּשׁוּבְתוֹ לְאַהוּבֵי יְדִידֵי ה"ה הַרְבּ הַמְּנוֹפֵלֵג
בְּתוֹרָה וְכו' כ"ש מו"ה יַעֲקֹב נ"י: כְּתָבוּ הַגִּיעֵנִי לְנִכּוֹן ע"ד שְׁאֵלְתוֹ שְׁאֵלְתוֹ חֲכָם וְדִאִי רְאוּי
לְעַמּוֹד ע"ז וְלֹא לְבַד מְפִלְלָא דַּר"י וְר' יְהוּדָה הִלְכָה כַּר' יוֹסִי.

אָלאַ שְׁגָם בְּפִירוּשׁ אִתְמַר בְּזֶה הַלְכָה כִּר' יוֹסִיבְגִמְרָא יְבָמוֹת דַּפ"ג. וְכֵן פְּסָקוּ פֶל הַפּוֹסְקִים וְטוֹשׁ"ע יו"ד סי' רצ"ד ס"ד דְּנִצְרָה מ"ד יוֹם כּו' ע"ש.

וְכִבֵּר עֲמַד בְּזֶה הַנְּקוּדוֹת הַפְּסָף ס' רצ"ג וְהַנִּיחַ בַּצ"ע אָמְנָם פְּדִי שְׁלֵא לְשׁוּנֵי לְבַעַל תַּה"ד טוֹעָה בְּדָבָר מְשֻׁנָּה ח"ו ע"כ לומר דס"ל דַּיֵּשׁ לְחֵלֶק בֵּין הַשְּׂרִשָּׁה דְּאֵילָן לְהַשְּׂרִשָּׁה דְּתַבּוּאָה דְּהַסְבְּרָא נוֹתְנָת דְּהַשְּׂרִשָּׁה דְּאֵילָן מְשַׁתְּקָה טְפִי מְתַבּוּאָה לְכֵן חֵין הַכְּרַח שְׁנִלְמַד זֶה מִזֶּה וְהֵבֵא לְהַחְמִיר בַּחֲדָשׁ בְּזִמְנָה הַזֶּה שְׂרָבִים מְקוּלִים עָלָיו הֲרָא'.

ע"כ תַּפְס הַמוֹעֵט נ"י וְלֹא מִמְתְּנִי דְשְׂבִיעִית אָלֵא מִהַבְּרִייתָא דַּפְסָחִים דְּאִתְמַר בְּהַדְיָא גְבִי חֲדָשׁ וְנִקְוֹט מִיְהוּ מֵהָא דַּג"י בְּעִי' גַּם בַּחֲדָשׁ דְּתַבּוּאָה. וּמ"ש בְּפִשְׁטוֹת פְּדָמוּכַח בְּהַדְיָא בַּפ' מְקוֹם שְׁנֵהָגוּ כּו' הִינּוּ דְּחוּמְרָא נִקְט וְאִתִּי דַּג"י עכ"פ בְּעִי' לְכָל הַפְּחוֹת וְע"ז שְׁפִיר כ' פְּדָמוּכַח בְּהַדְיָא כּו' וְעַל יוֹתֵר דְּלֵא מְצִינוּ בְּהַדְיָא גְבִי חֲדָשׁ מֵאִין הֲרָגִילִים לְהַחְמִיר (נִגְדַּד הַמְּנֵהָג) דְּמְשַׁבִּיעִית אִין רֵא' מְוִכְרַחַת פּנ"ל לְכֵן לֹא דִיבֵר בְּזֶה הַתַּה"ד כּו' (וּבְגַמ' דְּפָרְכִינוּ מַר"י דְּשְׂבִיעִית אַר"י דְּהַמְּנַכֵּשׁ דְּאִירִי גְבִי חֲדָשׁ).

הִינּוּ בְּדָרָה ק"ו דַּעכ"פ בַּג"י סְגִי לְדִידִי מִשָּׂא"כ לר' יוֹסִי אִין רֵא' כּו') וְכֵן נִרְאָה לְהַלְכָה שְׂאִין לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִדָּאֵי בְּדָבָר שְׂרָבִים מְקוּלִים לְגַמְרִי מֵאַחַר שְׁלֵא נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם לְהַחְמִיר בְּפִירוּשׁ בְּזֶה מְשׁ.

(וּבַחֲדָשׁ שְׁלֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵא"י צ"ע לְמַעֲשָׂה). (וְעֵינֵין יְרוּשְׁלַמִי רִישׁ חֲלָה ד"ב ב' הוּבָא בְּרִייתָא דְּהַמְּנַכֵּשׁ סְתָמָא וְלֹא נִזְכָּר ר"י וְע"ש דְּפָרְכִינוּ ג"כ הֲרִי יֵשׁ פֶּאן י"ג י"ד ט"ו כּו' בְּנִרְאָה דְּהֵי פִשְׁיטָא לְהוּ דַּגְבִי תַבּוּאָה דְּחֲדָשׁ ג"י סְגִי (לכ"ע).

וְהַמְּפָרֵשׁ שְׁם שְׂפָתַב דְּקִי"ל בְּשְׂבִיעִית כּו' ע"ש לֹא דַּק דְּבְשְׂבִיעִית נוֹדָאֵי קִי"ל שְׁתִּי שְׂבָתוֹת פּנ"ל). וְכַמְּשַׁמַּע מִסְתִּימַת לְשׁוֹן רַבִּינוּ ז"ל.

שְׂדָרְכוּ לְפָרֵשׁ הַיֵּטֵב וְלֹא הַזְכִּיר בֵּא"ח ח סְסִי תַפ"ט כ"א נִזְרַעַת קוּדָם הַפְּסָח כּו' ע"ש (וּמ"ש בַּהַגְמִי"י פ"י מַה' מ"א אָכֵן מו"ר זְחָמִיר כּו' אִו לְפָנָיו בְּסַמוּךְ מֵאִד כּו' ע"ש. צ"ל בְּנוֹנְתוּ בַע"פ).

וּס"ל פְּרָבִינָא דְּתַרִי מְקַצַּת הַיּוֹם פְּכֹלוֹ לֹא אִמְרִינוּ אִו דַּס"ל דְּנִשְׁרָשׁ קוּדָם קְצִירַת הַעֲנוֹמֵר בְּעִי' כּו'): דִּידוּ נְחֻמְיָה בִּירָה סִימָן לַד (סִימָן תַּצ"ג) (א) בְּעֵינֵין אִיסוּר גְּשׁוּאִין וְגִילּוּחַ בִּימֵי הַעֲנוֹמֵר יֵשׁ מְנֵהָגִים רַבִּים וְשׁוֹנִים בְּדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים וְאַף אוֹתָן שְׁהִיו קְרוֹבִים בְּזִמְנָה זֶה לְזֶה לֹא הִשְׁווּ מְדוּתֵיהֶם בְּמִנְהָגָם וּבְזִמְנֵינוּ כְּמִדּוּמָה שְׂמִקְלִי (בְּנִשְׁוִאִין) עַד ר"ח אִייר.

גַּם מַר"ח סִינּוּ וְאֵילָף (לְבַד יוֹם הַל"ג בְּעֲנוֹמֵר וְלְכַאוּרָה אִינוּ נִכּוֹן דְּכָבֵר פְּתַב רַמ"א דַּכ"ט) שְׂאִין לְנֵהָג הַיֵּתֵר בְּשְׁתִּיָּהוּ נִהְגָּם דְּקֵאֵי עַל הַנּוֹהֲגִין הַיֵּתֵר הָאֲחֵרוֹן מִן נ"ג וְאֵילָף מ"מ הֲרִי עֵיקָר הַטַּעַם דַּלְכ"ע בְּעֵינֵין עכ"פ ל"ג יָמִים בְּאִיסוּר כַּמ"ש הַב"ח וּמ"א וּש"א וְלָכֵן פְּתַבוּ דְּכַשְׁמִסְתְּפִרִין עַד ר"ח אִייר אִיסוּרִים עַד עֲצָרַת כּו' אִף הַנִּרְאָה מְדַעַת מ"א שְׁגָם בְּיָמָיו נִהְגוּ הַיֵּתֵר עַד ר"ח אִייר וְגַם בִּימֵי הַגְּבֻלָּה שַׁג"כ לִיכָּא ל"ג יָמִים אָלֵא שְׁלֵא יֵשׁר בְּעֵינֵינוּ הַמְּנֵהָג וְכַתֵּב שַׁנ"ל שְׁיַחְמִירוּ בַּר"ח אִייר פְּדִי שְׁיַעֲלָה ל"ג יָמִים בְּצִירוֹף מְקַצַּת יוֹם א' דְּהַגְּבֻלָּה (וְגַם בַּל"ג בְּעֲנוֹמֵר אִמְרִינוּ מְקַצְתוֹ פְּכֹלוֹ וּמְצַטְרַף כּו' וְהוּא דוֹחַק גְּדוּל).

ובפ"מ איתא שְמִנְהֵגִם לְהַקֵּל מר"ח סיון (ור"ל לְבַד שְמִקְלִין ג"כ עַד ר"ח אֲזִיר דְקֵאֵי עַל הַמ"א). וְהִינּוּ כַּנ"ל מְנַהֲגוּ כַּעַת.

אֵלָּא שְכַתְּבֵי ג"כ דצ"ע לִיְיָשֵׁב חֲשָׁבוֹן הַל"ג יָמִים כו'. וְלִכְאוּרָה הִיָּה רְאוּי לְשָׁנוֹת הַמְּנַהֵג וְלִהְיָמִיר בְּאִיזוּ יָמִים בְּעֵנְיָן שְׂיַעֲלוּ יְמֵי הָאִיסוּר ל"ג יָמִים וּבְדִרְךָ שְכַתְּבֵי הַמ"א וּמָה גַם שְׁלֵפֵי הַנִּרְאָה אֵין בְּזָה מְנַהֵג קְבוּעַ כְּלָל (וְכַנְרָאָה מְדַעַת הַפּוֹסְקִים שְׁהִי קְרוּבִים זֶה לְזֶה בְּזִמְנָן וְכַנ"ל וְכַמְשִׁית אִי"ה).

אֵלָּא שְכַב"ז וּמְקוּם כְּשִׂאֲרֵעַ צְוֹרָךְ לְנִשְׁוֹאֵין בִּימֵי הָעֲנוּמָר שְׁוֹאֲלִים לַהַמ"ץ וְהוּא מוֹרָה כְּפִי רְאוּת עֵינְיוֹ (וּמְמִילָא מוֹרָה לְהַקֵּל כְּפִי הַמְצַטְרֵךְ אִם בְּתַחֲלִיתָן אוּ בְסוֹפָן אוּ בְיוֹם הַל"ג כִּינּוֹן שְׁכַבְלֵי אֵלוּ יֵשׁ מְקִילִים וְהָרְשׁוֹת נְתוּנָה לְבַחְרָן בְּאִיזָה מְנַהֵג שְׂיַרְצָה הִיכָא שְׂיֵשׁ סָפֵק בְּמְנַהֵג הַמְקוּם כַּמ"ש מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל וְכ"ה בַּח"י סַק"ב וְכִינּוֹן שְׁהוּא דְבָר שְׁאִינוּ מְצוּי כ"כ אֵינוּ נוֹתֵן נֵב כְּלָל אִיךָ לְהוֹרוֹת כְּשִׂיזְדַּמְן לְעַת אַחַר צְוֹרָךְ נִשְׁוֹאֵין בְּיוֹם אַחַר כו' וּבְעֵנְיָן גִּילּוּחַ כְּמִזְנֻמָּה שְׁנוּהֲגִין עַתָּה אִיסוּר בְּכָל הַמְשָׁף (וְעַכ"פ כְּוֹלָם אֵין מְסַתְפְּרִין בְּתַחֲלִיתָן).

דְּבַלֵּא"ה חִין אֲנוּ נוֹהֲגִין לְהַרְבּוֹת בְּגִילּוּחַ כ"כ כְּמוֹ בִּימֵיהֶם וַיִּתְבָּאֵר אִי"ה) לְכֹן אֲמַרְתִּי לְעֵינֵי מַעֲט בְּמִקּוּר שְׂיִנּוּי הַמְּנַהֲגִים מֵאֵין וְלֵאֵין כו'. כְּדִי לִידַע אִם יֵשׁ מְקוּם לְקִיּוֹם הַמְּנַהֵג הַנ"ל (וְעַכ"פ יְהִיָּה תוֹעֵלָת לִידַע לְבַרְוֹר אִיזָה יוֹם שְׂיֵשׁ יוֹתֵר צַד וְסִבְרָא לְהַקֵּל לְעַת הַצְּוֹרָךְ): (ב) הִנֵּה בְטוֹר הִיָּה מְשַׁמַּע שְׁכַפְּשׁוֹאֵין בְּכָל הַמְקוּמוֹת נוֹהֲגִין אִיסוּר בְּכָל הַמְשָׁף אֵלָּא שְׁכַבְרֵי הַסְּכִימוּ ב"י וּב"ח וּש"פ שְׁנִשְׁוֹאֵין וְגִילּוּחַ שְׁוִין וְעַכ"פ גַּם בְּגִילּוּחַ מְבֹאֵר מְדַבְּרֵי הַטוֹר שְׂיֵשׁ מְקוּמוֹת נוֹהֲגִין אִיסוּר בְּכָל הַמְשָׁף אֵלָּא שְׂיֵשׁ ג"כ מְקִילִין מְל"ג וְאִילָךְ וְהִנֵּה טַעַם הַמְּחַמְרִים בְּכָל הַמְשָׁף פְּשוּט (גַּם) לְפַמְש"ש שְׁהוּא (מַעֲיִן אֲבִילוּת) מְפִנֵי תַלְמִידֵי ר"ע שְׁמַתוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן דְּבַגְמָרָא (יְבָמוֹת ס"ב ב') מְשַׁמַּע קֶצֶת פֶּשֶׁט שְׁמַתוֹ בְּכָל הַמְשָׁף וְכַמ"ש בְּפַר"ח (וּבְאַמַּת אֵף לְפַמְש"ש בְּמִדְרַשׁ בֵּין כו' ג"כ לְכְאוּרָה יוֹתֵר מְשַׁמַּע כָּל הַמְשָׁף אֵלָּא שְׁהַחֲלִיק הוּא בִּימֵי הַיּוֹ"ט עֲצָמָן וְגַם זֶה אֵינוּ מְוַכְרַח דְּלַפְעָמִים גַּם בְּלִשׁוֹן בֵּין נְכַלְל הַפֶּל כְּמוֹ עֲשָׂרָה יָמִים בֵּין ר"ה לְיוֹכ"פ.

וְכֹן בְּפ"ע ע"פ (קו"ד ב'). וְטוֹש"ע ס' הַע"ה ס"ו בֵּין אֲכִילָה לְחַבְרָתָה כו' עַמ"א שָׁם.

וְע' ת' ב"א ח"א ס' נ"א) אֲבָל טַעַם הַמְּקִינִים מְל"ג וְאִילָךְ לֹא (הִיָּה) נוֹדַע כ"כ וְנִסְתַּבְּכוּ בְּזָה וְע"כ נִמְשָׁף מְזָה מְנַהֲגִים שׁוֹנִים לְפִי שְׂיִנּוּיֵי הַטַּעְמִים וּבְדִרְךָ כְּלָל נִזְכָּר ע"ז בְּב"י ב' סְבָרוֹת א' מְקוּרוֹ מְרַז"ה שְׁבַרז"א (וּבַתְּשַׁב"ץ ח"א ס' קע"ה) וְהַרִי"ן שׁוֹעֵיב עַפ"י שְׁמַצָּאוּ (נְוִסְחָא) בְּמִדְרַשׁ שְׁמַתוֹ רַק עַד פְּרוּס עֲצָרַת וְהוּא ט"ו יָמִים קוֹדֵם עֲצָרַת וְסִבְרָא ב' הִבִּיא בְּשֵׁם הַרִי"ן הַנ"ל בְּשֵׁם הַתּוֹס' שְׁעֵנְיָן ל"ג בְּעוֹמָר (שְׁנִזְכָּר בְּרֵאשׁוֹנִים אוּ שְׁהִיָּה נוֹדַע בְּקַבְלָה) אֵינוּ כְּמוֹ שְׁנוּהֲגִין (ר"ל לְהַתִּיר מְמַנּוּ וְאִילָךְ).

אֲנָא שְׁזָהוּ סִימָן לְמַסְפַּר יְמֵי הָאִיסוּר בְּזִמְנָן סְפִירַת הָעוֹמָר בְּהַסִּיר ט"ז יָמִים שְׁאֵין אֲבִילוּת נוֹהֵג בְּהֶם וְהֵם ז' יְמֵי הַפֶּסַח וְז' שְׁבָתוֹת וּב' יָמִים שָׁל ר"ח אֲזִיר וְנִשְׁאָרוּ ל"ג יָמִים מַמ"ט יְמֵי הָעוֹמָר (וְהִינּוּ אוּ שְׁלֹא מָתוּ בַט"ז יָמִים אֵלוּ אוּ אֵף שְׁמַתוֹ בְּכֹלָם מ"מ אֵין אֲבִילוּת (זו' נוֹהֵג בְּהֶם): וְהִנֵּה לְפִי"ז פְּשוּט שְׁהַמְּנַהֵג שָׁל הַמְּקִילִים שְׁבַטוֹר וְכֹן הִי הַמְּנַהֵג בִּימֵי הַב"י לְהַקֵּל מְל"ג וְאִילָךְ ע"כ אֵינוּ כְּלָל עַפ"י סְבָרָא זוּ הַב' אֵלָּא עַפ"י סְבָרָא הַא' הַנ"ל

וכן פסק הב"י בשו"ע ולפי שגם זה לפי"ז אין טעם להקל ביום הל"ג עצמו כי בהסיר ט"ו ימים ממ"ט נשארו ל"ד ימי מיתה.

וע"כ פתב התשב"ץ ורי"ן שויעב שבאמת נראה לאסור ביום הל"ג ומקצת יום הל"ד שהוא ככולו (פדיני אבילות בסופם וכו'). ופסק פן הב"י בשו"ע ונראה דס"ל שגם הטור שפתב שיש מקילים מל"ג ואילך.

ר"ל אחר ל"ג דהיינו שביום הל"ד מותר מצד מקצתו ככולו ומ"ש שאז פסקו מלמות צ"ל ג"כ דר"ל אז אחר הל"ג (דהיינו במקצת יום הל"ד כו'): אף מובן שבאמת דוחק גדול הוא לפרש פן דברי הטור ולא עוד אלא שגם מדברי התשב"ץ עצמו משמע שגם בימיו היו נוהגין היתר ביום הל"ג אלא שלפי שלא מצא סמוך לעיקר הקולא כ"א עפ"י מ"ש (בשם המדרש) עד פרוס כו' פתב שלפי"ז נראה לאסור כו' ור"ל שע"כ המנהג נשתבש ביום א' כו' וכ"ז דוחק (ומשמע שגם בימי הב"י הי' מנהג להקל מיום הל"ג עצמו כו').

ואף גם ממ"ש בשם התוס' משמע שגם בימיהם היו נוהגין קולא מיום הל"ג ואילך וגם משמע שהיה יום ל"ג בעומר נודע ומפורסם בקבלה (להקל או כמו שהוא יו"ט כמו בזה"ז ובכל הדורות כו') אלא שלפי שלא ידעו טעם לזה סברו שהמנהג נשתבש והשיאו לענין שם הל"ג בעומר הנודע ומקובל וזכור לטוב לענין אחר לגמרי (כמו להיפוך דהיינו רק לסימן על מספר ימי האיסור כו' פנ"ל).

והוא דוחק יותר גדול ועוד יש קושיא גדולה במ"ש בשם התוספות דלמה הסירו רק ב' ימים דראש חודש אייר הרי לפי זה יש להסיר גם פן ראש חודש סיוון כו' (ועוד יש קושיא גדולה שחשבו ז' שבתות כו' ויתבאר אי"ה שחזא מיתרצא בתברתה): (ג) והנה בליקוטי מהרי"ל (ה' שבועות) שאחריו נמשך רמ"א (בד"מ) תיקון קצת לקיום המנהג הנ"ל והוא עפ"י מעין מ"ש בשם התוס' אף בשינוי בב' דברים: א' שמה שהוציאו מכלל ימי שבתות וי"ט ור"ח היינו רק לענין שלא מתו בימים אלו אבל מ"מ ימי הנהגת האיסור הם רצופים מן התחלת ימי העומר רק שלא נהגו איסור אלא רק כמנין ימי מיתה כו' בצירוף שבתות וי"ט כו' שאעפ"י שלא מתו בהם וגם אין אבילות זו שיהיה בהם (שבלא"ה אסורים בנשואין וגילוח) מ"מ עונות בחשבון הימים (בהבלעה כו') כיון שזה רק לזכר בעלמא כו') והב' שחשב בראשי חודשים ג"י היינו שהוסיף ר"ח סיוון.

ונמצא שמתו רק ל"ב ימים וכנגדם נהגו איסור נ"ב ימים רצופים בהתחלת ימי העומר בצירוף ימי שבתות וי"ט כו' פנ"ל ונמצא שפלו ביום ל"ב לספירה ואתי שפיר המנהג (שבטור ושאר פוסקים הנ"ל) שנהגו היתר מיום הל"ג עצמו ואילך גם ביאר שם דמהאי טעמא עושין יום הל"ג עצמו יום שמחה (נוסף על ההיתר האבילות שממנו ואילך) והוא לזכר שפבר פלו מנין ימי המיתה שהיו רק ל"ב ימים פנ"ל (והגם שבאמת מתו גם אחר כך בכל ימי החול דעומר ואף ביום הל"ג עצמו כו' מ"מ קבעו ורשמו יום הל"ג בעומר לשמחה לזכר וסימן למנין ימי המיתה רק שלא מתו יותר מל"ב ימים רצופים כו') אף עם היות שזה טוב שמקיים המנהג כו' פנ"ל אבל גוף הענין והסברא דחוק ורחוק מאד חזא דמנין להמציא חדשות לומר שלא מתו בימים שא"א תחננון מה שאין לזה רמז ושום

יסוד פלל (ומשא"כ להתוס' שבב"י י"ל שפאמת מתו אלא שלא רצו לנהוג אבילות זו בימים אלו כו').

עוד אף אם נו יהא פן למה יחליפו לקבוע האבילות בתחילת ימי העומר דוקא רק פמנן ימי המיתה (ולצדף גם השבתות וי"ט בחשבון כו'). ודאי יותר הי' ראוי לקבוע האבילות בימי המיתה ממש (שהם בכל ימי החול דעומר ולהיפוך בר"ח אייר לא הי' לנהוג איסור וכמו להתוס' שבב"י כו').

גם שיהי' יום הל"ג יום שמחה אף שמתו בו ג"כ להיות לזכר למנן הימים כו' אינו דבר נאה ומתקבל פלל: (ד) והנה מהיות שלכד הנ"ל יש עוד תימה רבה איך חשבו ז' ימי הפסח וז' שבתות הא שבת א' נכלל בז' ימי הפסח (וקושני' זו קשה גם על דברי התוס' שבב"י אלא דשם י"ל דחדא מתרצא בתורתה (פנ"ל) רק דאפיק שבת א' ועייל ר"ח סיוון ולכן הו"ז ימים (ואולי ט"ס שם וכצ"ל ז' ימי הפסח ו' שבתות ג' ימים ר"ח כו').

אבל במהרי"ל ורמ"א בד"מ שחשבו ג' ימים ר"ח ועכ"ז חשבו ז' ימי הפסח וז' שבתות וכתבו שגשגארו רק ל"כ ימים. (בהסיר י"ז ממ"ט כו' קשה טובא שיהי' שבת א' נכלל בז' ימי הפסח) אשר ע"כ הב"ח ומ"א תיקנו וכתבו שפאמת בציר להו הימים שלא מתו בשבת א' וה"ל ימי המיתה שפנגדן ימי האיסור בתחלת הספירה ל"ג ימים אלא שמ"מ מותר ביום הל"ג עצמו מטעם דמקצתו פכולו כו' וא"כ לפי"ז יותר לא יתכן פלל ענן השמחה ביום הל"ג דבשלמא אם לא מתו רק ל"ב ימים יש קצת מקום לומר שיהי' שם יום ל"ג רשום וזכור לטוב לזכר שלא מתו רק ל"ב ימים ולא ל"ג אבל אם מתו ל"ג ימים מה זו שמחה וזכרון טוב ביום ל"ג גם שיהי' יום שמחה וגם בחשבון ימי אבילות ה"ז פתיתי דסתיי וכ"ש לפי מנהגנו שא"א תחננו גם בערב יום הל"ג.

כמ"ש הלבוש ושאר אחרונים א"כ ע"כ פל יום הל"ג הוא יום שמחה ואינו בכלל ימי אבילות אפי' במקצתו וא"כ ע"כ לומר לפי הנ"ל דלא מתו אלא ל"ב ימים. כמ"ש במהרי"ל וד"מ ודלא כב"ח ומ"א (ובשגם שבלא"ה קשה להגיה במהרי"ל דמלבד שפתב ד' שבתות פתב ג"פ רצופים שגשגארו נ"ב ימים וכ"ה בד"מ וקשה להגיה כ"כ) וא"כ הדרא קושני' לזכות דהא שבת א' נכלל בז' ימי הפסח ונראה דע"כ צ"ל כמ"ש בס' א"ר סק"ח דמ"ש ז' ימי הפסח ר"ל עם (יו"ט ב' של גליות ועם) אסרו חג ולבד שבת שבתוך ימי הפסח שנטלוהו מימי הפסח וכלוהו בז' שבתות ונשגארו א"כ רק ל"ב ימי מיתה.

אף עם היות שלפה"נ ההכרח לומר פן אבל מובן שכ"ז דחוק גדול: (ה) עוד הוסיף המ"א (בד"מ) עפ"י דברי ליקוטי מהרי"ל הנ"ל לתת מקום לאותן הנוהגין היתר בר"ח אייר פנזכר בב"י וגם קודם ר"ח פנזכר במהרי"ל שם.

והא דכיון דאין קפידא לנהוג האבילות בימי המיתה דוקא אלא שיהי' מספר ימי האיסור פמספר ימי המיתה א"כ אותן הנוהגין היתר עד ר"ח אייר ינהגו איסור מן אחר ר"ח אייר עד חג השבועות חוץ מל"ג בעומר עצמו ויעלו ג"כ נ"ב ימי איסור (כ"ז מן אייר וה' מסיון).

ולפ"מ שתיקנו הב"ח ומ"א דברי מהרי"ל דימי המיתה וכמו"כ ימי האיסור שפנגדן הו"ל ל"ג ימים גם לפי מנהג זה פתבו שיום הל"ג בעומר ג"כ נכלל בחשבון האבילות אלא

שְׁמוֹתָר בּוּ (בְּיוֹמוֹ דְּנֻקָּא) מְשׁוּם מְקַצְתוֹ פְּכֻלוֹ וְעַפִּי"ז הוֹסִיף עוֹד הַמ"א לַפ"מ שְׁרָאָה בְּמִדְיָתוֹ שְׁנֵהֲגוּ הֵיטֵר בַּג' יְמֵי הַגְּבֻלָּה דַּנ"ל שְׁהֵם יִנְהֲגוּ אִיסוּר בַּר"ח אֵייר וּבְרָאשׁוֹן מִיְמֵי הַגְּבֻלָּה אֲמַרְיִנן מְקַצְתוֹ פְּכֻלוֹ וְיִעֲלוּ ג"כ נ"ג יְמִים.

פְּלָלוּ שְׁל דְּבַר שְׁלִפִּי"ז גְּזִירָה קְבוּעָה הִיא וְיִתְד שְׁלֵא תִּמּוּשׁ לְנִהְיֵי אִיסוּר ל"ג יְמִים פְּנִיגְד מְנִינן יְמֵי הַמִּיתָה (שְׁנֵה לְקַחוּ מִמְּהֵרִי"ל) רַק שְׁבֻזָּה הֶרְשׁוֹת נְתוּנָה (לְכָל עִיר) לְבַחְוֹר פְּרָצוֹנִם עִם שְׁיָמִים אֱלוּ יִהְיוּ בְּתַחֲלִילת יְמֵי הָעוֹמֵר עַד יוֹם הַל"ג.

אוּ בְּסוֹפֵן ר"ל מִן אַחַר ר"ח אֵייר עַד חַג הַשְּׁבֻעוֹת (וְיוֹם הַל"ג מְקַצְתוֹ פְּכֻלוֹ כו'). אוּ בְּאַמְצָעֵן ר"ל (פְּמוֹ) מִן ר"ח אֵייר עַד א' דִּימֵי הַגְּבֻלָּה כו'.

(וּג"כ יוֹם הַל"ג מְקַצְתוֹ פְּכֻלוֹ): וְכ"ז לַפְעַנ"ד תְּמוּהָ דְּכַבֵּר נִתְבְּאַר אוֹת ג' שְׁגוּף יְסוּד הָעֲנִינן וְהַס' שְׁבֻלְקוּטֵי מְהֵרִי"ל דְּחֻק וְרַחוּק מְאֹד אֱלָא שְׁמ"מ נֶאֱמַר בּוּ פִי טוֹב מִצַּד א' עַכ"פ שְׁמַקְיָיִם הַמְּנַהֵג כו' אֲבָל הוֹסְפוֹת אֱלוּ אֵין בָּהֶם גַּם קִיּוֹם מְנַהֵג דַּמ"ש רַמ"א בַּד"מ לְקִיּוֹם מְנַהֵג הַמְּקִילִים שַׁבְּב"י וּבְמְהֵרִי"ל הִנֵּה מְלַבֵּד שְׁמַקְיָלִים הִלְלוּ לֹא רָאִי זֶה כו' דַּבְּב"י מִשְׁמַע שְׁמַקְיָלִים רַק בַּר"ח אֵייר וְלֹא קוֹנֵם לְכֵן וְהַמְּקִילִים שְׁבַמְהֵרִי"ל מִשְׁמַע קִצָּת רַק קוֹנֵם ר"ח וְלֹא בַּר"ח גּוֹפָא (וְכ"מ בַּד"מ ע"ש וְכ"מ בַּמ"א שְׁתוֹפֵס פֶּן דַּמְש"ה פְּתַב עַל מְנַהֵג שְׁלוֹ הַנ"ל שְׁכ"מ בְּמְהֵרִי"ל) אֲנָא שְׁבֻזָּה יֵשׁ לוֹמַר דְּדוֹחֵק שְׁעֵיקְרוּ בָּא לְקִיּוֹם מְנַהֵג קִצָּת מְקוֹמוֹת שְׁרָאָה הוּא בְּזַמְנוֹ שְׁמַקְיָלִים בַּר"ח אֵייר וְגַם קוֹנֵם לְכֵן אֲבָל הֵרִי פֶל הַמְּקִילִים הִלְלוּ מִשְׁמַע שְׁהַקְיָלוּ גַם אַחַר ל"ג בְּעוֹמֵר שַׁבְּב"י וְדַאי מ"כ בְּהַדְיָא שְׁהֵרִי מַש"ה פְּתַב שְׁהוּא טְעוֹת כו' ע"ש.

וְגַם בְּמְהֵרִי"ל מִשְׁמַע דְּאֵדְלַעִיל קֵאִי שְׁפַתְב שְׁהַנְהִיג אִיסוּר עַד ל"ג כו' ע"ש וְאָף גַּם אוֹתָן מְקוֹמוֹת שְׁרָאָה רַמ"א שְׁנֵהֲגוּ לְהַקֵּל עַד ר"ח אֵייר מִשְׁמַע שְׁהֵיוּ נוֹהֲגִין לְהַקֵּל אַחַר ל"ג ג"כ אֱלָא שְׁרַמ"א בָּא לְאַסְוֹר עֲלֵיהֶם פְּדִי שְׁיִנְהֲגוּ אִיסוּר ל"ג יְמִים כ"פ וְכַמוֹ"כ הַמְּנַהֵג שַׁבְּמ"א לְהַקֵּל בִּימֵי הַגְּבֻלָּה מִשְׁמַע שְׁהֵיוּ מְקִילִין ג"כ בַּר"ח אֵייר אֱלָא שְׁהוּא בָּא לְאַסְוֹר עֲלֵיהֶם בַּר"ח אֵייר פְּדִי לְכוּנֵן הַמְּנִינן ל"ג יְמִים כו' וְא"כ הֵרִי גַם לְדַבְּרֵיהֶם מְנַהֲגִים הִלְלוּ פְּמוֹ שְׁהֵם עַכ"פ בְּטְעוֹת הֵם.

(וְכַמ"ש הַב"י עַל הַנוֹהֲגִין הֵיטֵר בַּר"ח אֵייר) וְכִינּוּן שְׁבָאוּ לְתַמְנָן וּלְשִׁנוֹת הַמְּנַהֵג לְמָה וּמְנִלְנָן לְהַמְצִיא חֲדָשׁוֹת מְנַהֲגִים שׁוֹנִיִּם שְׁלֵא נִזְכָּר בְּשׁוּם פּוֹסֵק עַפ"י יְסוּד רְעוּעַ שְׁבֻלְקוּטֵי מְהֵרִי"ל שְׁעֵיקְרוּ דְּחֻק וְרַחוּק פְּנ"ל.

יֹתֵר רָאוּי לְשִׁנוֹת וְלְאַסְוֹר מִהַתְחַלַּת הַסְּפִירָה עַד ל"ג וּלְהַתִּיר מִמֶּנּוּ וְאֵילָף שְׁנֵהוּ עַכ"פ מְנַהֵג קְדוּם. וְהֵרִי גַם בְּמְהֵרִי"ל ל"כ טְעַמּוֹ כ"א עַל מְנַהֵג זֶה וְאוּלַי גַּם לְפִי דְּבַרְיוֹ הַקְּפִידוֹ שְׁיֵהֵי' הָאֲבִילוֹת בְּתַחֲלִילת הַסְּפִירָה דְּנֻקָּא וְלֹא שְׁיֵהֵי' נִיתָן רְשׁוֹת וְתוֹרַת כַּאו"א (ר"ל פֶּל עִיר וְעִיר) בְּיָדוֹ לְבַחְוֹר בְּתוֹף יְמֵי הַסְּפִירָה אֵיזָה ל"ג יְמִים שְׁיִרְצָה [הַגְּהָה].

(וּבִקְצָרָה בִּינוּן שְׁטַעְמוֹ שְׁל לִיקוּטֵי מְהֵרִי"ל הוּא יְסוּד רְעוּעַ וְחִלוּשׁ דִּיו לְהַפְקִיעַ א"ע ר"ל שְׁיֵהֵי' בּוּ פְּדִי לִיתָן טַעַם לְמְנַהֲגָן שְׁל יִשְׂרָאֵל מִיְמֵי קֶדֶם אֲבָל הָבּוּ דְלֹא לְהוֹסִיף עַפ"י"ז מְנַהֲגִים שׁוֹנִיִּם חֲדָשִׁים כו') עַכ"ה].

וְתוֹ הֵרִי עֵיקֵר דְּבַרֵי מְהֵרִי"ל בָּא שָׁם לִיתָן טַעַם עַל הַשְּׁמָחָה שְׁעוֹשִׁין בְּיוֹם הַל"ג. וְכַבֵּר נִתְבְּאַר לְעִיל אֵיף שְׁהוּא דוֹחֵק אֲבָל מ"מ לַפ"מ שְׁנוֹהֲגִין הָאֲבִילוֹת בְּתַחֲלִילת יְמֵי הַסְּפִירָה

יש קצת מקום לומר שאחר שכל הל"ב ימים (שכנגד הל"ב ימי מיתה) עושין למחרתן שמחה לזכר שלא מתו יותר כו' אבל לפי המנהגים החדשים שפרמ"א ומ"א אין סברא כלל לעשות שמחה ביום הל"ג שהוא באמצע ימי האבילות לזכר כו' ואף את"ל שלפי מנהגים אלו באמת אין נוהגין שמחה ביום הל"ג (מה שזה אינו דהא לכ"ע א"א בו תחנון).

וגם א"כ איך יהי למנהגים אלו יסוד מדברי מהרי"ל שעיקרו קאי אשמחה דל"ג ע"ש) הנה גם מה שאין נוהגין בו אבילות עכ"פ שזה מפני דברי רמ"א גם למנהגים אלו ג"כ לא יתכן כלל באמצע ימי אבילות לזכר כו' וה"ה וכש"כ מה שלהב"ח ומ"א אמרינו בי מקצתו פנולו תמוה דלא מצינו פזאת כ"א ביום האחרון דאבילות (ז' ול') אבל לא באמצע (וע' מ"ז סק"א שכתב ע"ז ואולי יש איזה טעם שכתרו דוקא ביום הל"ג לומר מקצתו פנולו כו' ומוכן עכ"פ פמה הוא דחוק).

גם הרי לפי מנהג שבמ"א גם ביום א' דימי הגבלה אמרינו מקצתו פנולו וכמו כן למנהג שפרמ"א ביום ערב חג השבועות (אלא שלפי זה אפשר בלאו הכי החג מפסיק כו'). ואיך אפוא מצינו באבילות א' לומר ב' פעמים מקצת היום פנולו כו': (ו) עתה אבוא קצת לדברי לבוש תחילה העתיק דברי הטור שיש מסתפרי' מל"ג ואילך שאומרים שאז פסקו מלמות.

וכתב ע"ז ולפי דבריהם אינו מותר אלא מיום ל"ד ואילך ולא ביום ל"ג שעדיין מתו (בו) ביום ולכאורה משמע שמדברי הטור גופא שכתב שאומרים שאז פסקו מלמות משמע לי' דר"ל שאז אחר יום הל"ג פסקו כו' (או דס"ל דאעפ"י דמ"ש שאז קאי איום הל"ג מ"מ פ"י פסקו ר"ל שאז מתו האחרונים ופסקו כו').

ולפי"ז ס"ל דכל יום הל"ד שרי (וכל יום הל"ג אסור דלא אמרינו מקצתו פנולו) אבל פינן דלא מצינו כלל מאן דס"ל פן וגם פשטות דברי הטור נדאי לא מ"כ אלא דגם ביום הל"ג מותר לכן יותר נראה דצ"ל (בדוחק) שמפח דברי התשב"ץ ורי"ן שועיב שבב"י אתי עלה ומ"ש ולפי דבריהם כו' ר"ל דכיון דאין יסוד למ"ש שאז פסקו כו' אלא עפ"י מ"ש בשם המדרש [עד פרוס עצרת].

ע"כ לדחוק ולומר דלדבריהם אינו מותר אלא מל"ד כו' ולפי"ז ע"כ לומר דמ"ש מיום ל"ד כו' ר"ל מן הבוקר דוקא ומשום מקצתו פנולו. והוא דעת הב"י בשו"ע והגם שזה דוחק גדול בדבריו (ובפרט מ"ש שביום הל"ג לא שעדיין מתו כו' דמשמע דאבל בל"ד לא מתו: וזה אינו לפמ"ש עפ"י המדרש).

וגם א"כ לא אתי שפיר מ"ש בהגהה שם וי"א כו' דהיינו הך. מ"מ לפה"נ לכאורה יותר טוב לומר פן מלהמציא עוד מנהג וסברא חדשה.

וגם דבריו מצ"ע עכ"פ לא ימלט מדוחק דמאין ולאין? למד ממ"ש הטור מל"ג ואילך לומר דהיינו מל"ד ואילך שוב כתב שבאלו הארצות נוהגין להתיר רק ביום הל"ג ולא לפניו ולא לאחריו עד העצרת ונתקשה למצוא טעם לדבר עפ"י מעין מ"ש בשם התוס' וע"ד מהרי"ל וג"כ בשנינוי (מכולם) היינו דאף שלא מתו אלא בימים שאומרי' תחנון ואינו כ"א ל"ב או ל"ג ימים ומ"מ האיסור נהגו בכל המושב (אף לאחר ל"ג ודלא

כְּמִהְרֵי"ל וְאֵף בַּר"ח וְדִלָּא פְתוּס' שַׁבְב"י) אֶלְא רַק שְׁנַמְשָׁף מְזַה הִתְיַתֵּר בְּיוֹם הַל"ג לְזַכָּר וְלִסְיָמָן כּו' כַּמ"ש בְּמִהְרֵי"ל.

וּלְפִי שְׁבַמְסַפֵּר הַיָּמִים שְׁלֹא מָתוּ חָשַׁב רַק ו' שְׁבַתוֹת אֲשֶׁר לַפ"ז נִשְׁאַרוּ הַיָּמִים שְׁמָתוֹ ל"ג יָמִים וְכַנ"ל אוֹת דַּ בְּשֵׁם הַב"ח וּמ"א לֹא נָחָה דַעְתּוֹ כְּלָל שְׁיִהְיֶה יוֹם הַל"ג זָכוֹר לְטוֹב לְזַכָּר לְמַגְנֵן יָמִים שְׁמָתוֹ וְכַנ"ל.

שְׁזַה בְּאֵמֶת לֹא יִתְכַן כְּלָל וְלִכֵּן הִקְשָׁה שֶׁלְפִי"ז ה"ל לְנַהֵג הִתְיַתֵּר בְּיוֹם הַל"ד דְּנֻקָּא רַל דְּזַה הִי' (קִצָּצַת) זְכָרוֹן לְטוֹב כְּלוּמַר שְׁלֹא מָתוּ רַק ל"ג יָמִים וְלֹא ל"ד כּו' (וּלְפִי"ז אֵינּוּ מוּבָן כְּלָל מַה שְׁתִּירָץ ע"ז בַּא"ז וְא"ר דִּי"ל דְּמִקְצַת הַיּוֹם כְּכֹלּוֹ כּו' ע"ש) וְע"כ הוֹסִיף יוֹם א' מִדַּעְתּוֹ שְׁלֹא מָתוּ גַם בְּיוֹם אַחֲרוֹן ש"פ יו"ט ב' שֶׁל גְּלִיּוֹת וְכִבֵּר הִקְשָׁה בַּא"ז וְא"ר דְּהָא לְכַאֲוָרָה ע"כ גַּם מִהְרֵי"ל וְתוֹס' חָשַׁבו ג"כ שֶׁהָרִי עִמּוֹ הוּוּ רַק ז' יָמֵי הַפֶּסַח דְּהָא יוֹם א' ש"פ אֵינּוּ בְּכָלֵל הַסְּפִירָה (וְאֵת"ל דְּהָרִי בְּכָלֵל א"כ ה"ל חֲמִשִּׁים יוֹם כּו' ע"ש) וְתִירָץ דַּס"ל דְּחָשְׁבִינָן גַּם א"ח דְּפֶסַח לְכֵן לְמִהְרֵי"ל וְתוֹס' הוּוּ ז' יָמִים גַּם בַּא"י וְלִהְלַבּוֹשׁ בַּחוּ"ל הוּוּ ח' כּו' וּלְפִי"ז נִשְׁאַרוּ רַק ל"ב יָמֵי מֵימָה לְכֵן יוֹם הַל"ג זָכוֹר לְטוֹב לְזַכָּר וְסִימָן שְׁלֹא מָתוּ כ"א ל"ב יָמִים וְלֹא ל"ג כּו'.

(וְכִבֵּר נַת"ל בְּאוֹת ד' שֶׁהָא"ר פִּי גַם דְּבָרֵי מִהְרֵי"ל עַל ד"ז) וְעוֹד פָּתַב הַלְבוּשׁ שְׁאֶפְשֵׁר קִי"ל דְּבְכָל הַמְּשָׁף מָתוּ וְרַק בְּיוֹם הַל"ג לֹא מָתוּ אֶף מוּבָן שַׁכ"ז סְבָרוֹת בְּדוּיּוֹת וְדַחוּקִים (וְגַם שְׁיִהְיֶה יוֹם הַל"ג זָכוֹר לְטוֹב עִם שְׁגָם בּוֹ מָתוּ וְהוּא בְּאֶמְצַע יָמֵי הָאֲבִילוֹת רַק מִצַּד זָכָר מַגְנֵן הַיָּמִים כּו' (כְּעֵין ג"ש ל"ג ל"ג כּו') הוּא דַחוּק וְרַחוּק וְכַדְלַעִיל): (ז) וְהַגָּה כָּל הַלַּחֲץ זֶה הַדַּחֲק שְׁנִדְחָקוּ וְנִסְתַּבְּכוּ בְּזַה כָּל הַפּוֹסְקִים הַנ"ל הֵלֵא הוּא רַק מְפָנִי שְׁלֹא מִצָּאוּ טַעַם וְשָׂרֵשׁ לַעֲנֵן הַמַּעֲלָה דַל"ג בְּעוֹנָמַר אֲשֶׁר הִי נוֹדַע וּמְפוֹרָס בְּכָל הַדּוֹרוֹת אִם לְהַקֵּל בְּאֲבִילוֹת מְמַנּוּ וְאֵינָף אוֹ אֶף לַעֲשׂוֹתוֹ כְּעֵין יו"ט.

אֲשֶׁר ע"כ יֵשׁ שְׁדַחוּהוּ יוֹם ח' עַפ"י הַסְּמָף מִהַמְדַּרְשׁ וַיֵּשׁ שְׁעַקְרוּהוּ לְגַמְרֵי וְהִשְׁיִאוּהוּ (לְשֵׁם ל"ג) לַעֲנֵן אַחַר עַפ"י מ"ש בְּשֵׁם הַתּוֹס' וְרַמ"א וְשִׁאֲרֵי אַחֲרוֹנֵים קִיַּמּוּהוּ עַפ"י יְסוּד סְבָרָא בְּדוּיָה וְדַחוּקָה שְׁנַמְצָא פְתוּב ע"ש מִהְרֵי"ל וְעַפ"י רּוֹצִים לְחַדֵּשׁ ג"כ מְנַהֲגִים שׁוֹנִים כּו' כַּנ"ל אֲבָל מֵאַחַר שְׁכַבְרָה נוֹדַע עַפ"י קְדוּשׁ ה' הָאֲרִיז"ל עֵיקַר עֲנֵן דִּימֵי הָעוֹנָמַר שְׁהוּ יָמֵי דִין אֲשֶׁר ע"כ אֵז פְּגַעָה מִדַּה"ד בְּתַלְמִידֵי ר"ע (מִהַטַּעַם הַמְּבֹאָר שָׁם) וְשְׁבִיּוֹם הַל"ג מְתַגַּלָּה שָׁם (כ"ו) שְׁהוּא רַחֲמִים אֲשֶׁר ע"כ אֵז פֶּסְקוּ מְלָמוֹת.

ע' פַּע"ח שְׁעַר סַפְה"ע פ"ז וְכִבֵּר הַנְּסַפֵּם שְׁיֵשׁ לִילָף אַחַר סְפָרֵי קַבְלָה כָּל שְׁאֵינּוּ מְפוֹרָשׁ לְהִיפּוֹף בַּגַּמ' (וּפּוֹסְקִים) וְכ"ש בְּעַנְיָנִים כְּאֵלוֹ) א"כ פֶּשִׁטָּא שִׁמְה"ט הוּא שְׁיּוֹם זֶה רְשׁוּם וְזָכוֹר לְטוֹב מִיָּמֵי קֶדֶם (לַעֲשׂוֹתוֹ כְּעֵין יו"ט).

וְשְׁזַהוּ טַעַם הַמְּקִילִים בְּהָאֲבִילוֹת מְמַנּוּ וְאֵילָף. וְאֵתִי ד' הַטּוֹר כְּפִשׁוּטָן וּמְשַׁמְעֵן שְׁיֵשׁ מְקִילִים מִיּוֹם הַל"ג עֲצָמוּ וְאֵילָף שְׁאוּמָרִים שְׁאָז (ר"ל בְּאוֹתוֹ יוֹם הַל"ג כְּפִשׁוּטוֹ) פֶּסְקוּ מְלָמוֹת.

וּבְאֵמֶת גַּם מ"ש בְּשֵׁם הַמְדַּרְשׁ עַד פְּרוֹס עֲצָרַת י"ל ג"כ שֶׁהַפְּנוּנָה עַד יוֹם הַל"ג. ע' ס' סְדַר הַדּוֹרוֹת גְּבִי ר"ע דַּע"א ע"ג כ"כ בְּפִשְׁטוֹת).

כי הגם שבהיהיא דרפ"ג דשקלים ופ"ט דבכורות (נ"ז ב'). היינו ט"ו יום קודם עצרת פלגא כו' כדאיתא בבכורות שם דנ"א.

(וכן פדי אכילת פָּרָס כו' וכה"ג) היינו היכא דנקטי לשיעור לדינא אבל היכא דנקטי דרף סיפור בעלמא י"ל דל"ד דאפילו לשון מחצה או פלגא כמדומה שמצינו טובא דל"ד וכמו בישע' סי' מ"ד חציו שרף וגו' על חציו וגו' ושאריתו וגו' דע"כ חציו ל"ד.

ובמשנה ה' פ"ב דתרומה חצי בצל גדול כו' ל"ד חצי וכה"ג טובא כ"ש לשון פָּרָס דאינו ממש לשון מחצה אלא מלשון פְּרִיסָה ושבירה כמו פָּרוּס לרעב לחמה ישע' נ"ח פְּרִיסָת מלכותה. דניאל ה'.

וע' רש"י ספ"ז דנדה והרע"ב שם ופ"ב ורפי"ז דאהלות וכמי פְּרִיסָה דכולל הפל בין חלק קטן כמו פְּרוּסָת המוציא (עיין ברכות דל"ט סע"א) ובין חלק גדול רק שפָּרָס מִמֶּנּוּ מעט. (עיין רש"י פ"ז דעירובין ד"פ סע"ב) וכן במנחות דע"ז ב' שלא יטול פָּרוּס ודאי לאו דוקא מחצה.

וה"ה וכש"כ פָּאן מ"ש עד פָּרוּס עצרת י"ל דל"ד פלגא (דל' יום ששואלים כו') קאמר אלא היינו עד ל"ג בעומר ולא דק ביום א' (או יומיים) כו' ובפע"ח שם נזכר עוד טעם לענין שמחת נ"ג בעומר שבו ביום מת רשב"י ע"ה ועם היות שמש"ש פי הוא מתלמידי ר"ע שמתו בספה"ע צריף עיון גדול לכאורה דהא הוא הנהמאותן ה' תלמידים דאח"כ כדאיתא בגמ' פ' הבע"י (ס"ב ב') (ובפע"ח דפוס דובראונגע שם שכתב רש"מ הוא ט"ס וצ"ל ר"ש ויהינו רשב"י).

וכדאיתא בהדא במדרש סוף קהלת) וגם בלא"ה ע"כ ר"ש האריף ימים אחר ר"ע דהא פשמת ר"ע נולד רבי כדאיתא בקדושין דע"ב ב'. ור"ש הי' רבו דרבי.

כדאיתא בשבת קמ"ז ב'. א"ר כשהיינו לומדין תורה אצל ר"ש כו' (ויהינו רשב"י כדמשמע שם).

וכ"ה בהדא ברש"י דביצה כו' סע"א). אבל מ"מ גוף הדבר ודאי אמת נכון הדבר שהסתלקות רשב"י הי' בל"ג בעומר ויהינו הלולא דרשב"י בו ביום.

אשר כבר נודע ומפורסם בכל העולם. וצ"ל דזה הי' באמת אח"ז רב כו' (ואולי יש ט"ס בפע"ח שם במ"ש כי הוא כו' פנ"ל וצ"ע בדפוס קארעץ ששמעתי ששם נשמט זה).

והו אמת שגם עיקר הדבר נעלם ממני כעת המקור ושרש זה דנהי דהא דיום הסתלקות נק' הלולא נזכר בסוף האד"ז וע"ש דרצ"א א' ב' ובניחי רי"ח א'. (וגם פן קצת י"ל דז"א מצד עצם ההסתלקות).

אלא מצד גילוי הסודות שגילה אז דגם האד"ר נק' הלולא ע"ש בסופו דקמ"ד סע"ב). אבל מנלן שזה הי' בל"ג בעומר ובמ"ח מס' אייר וסינון (דקי"ז) ראיתי שהשמיט ד' פע"ח ה"ל.

אלא כתב בטעם שמחת רשב"י שבל"ג בעומר לפי שהיו מהה' תלמידים שנסמכו אז שע"ז נתקיים העולם ע"ש (ומעין זה פיון הפר"ח מדעתו ע"ש) וצ"ע אף המפורסמות א"צ ראי' שפָּרָס נתפָּרָסם בכל העולם מפמה דורות ע' הלולא דרשב"י בל"ג בעומר.

(ומסתמא יש מקור לזה בזוהר או בכתבי האר"י ז"ל). וכבר נאמר ע"ז דרוש מפי קדוש ה' מוח"ז רבינו ז"ל בטעם שפיום הסתלקות דרשב"י הוא הלולא ובשאר צדיקים יום תענית ובדרוש שפסידור שער הל"ג בעומר נזכר ענין שינוי הסתלקות והלולא זו לל"ג בעומר דוקא).

ועכ"פ איך שיהי' הנה אמת נכון נודע הדבר מה שיום הל"ג בעומר הי' רשום ונזכור לטוב מימי קדם לעשותו פעין יו"ט פדמשמע מדברי הפוסקים הנ"ל וכמ"כ מה שיש מקילים באבילות ממנו ואיך דהיינו משום שבו ביום הל"ג עצמו פסקו תלמידי ר"ע מלמות י פפשטות דברי הטור דזה נודאי מפורש בפע"ח ומ"ח ובכל כתבי האר"י ז"ל וממילא אין צריף לא למה שרוצה התשב"ץ ודעמין' לשבש מנהג זה שפימיהם ולדחות יום א' ולא למ"ש בשם התוס' לעקור ולשנות המנהג לע"א לגמרי ואף לא למ"ש בשם מהרי"ל לקיים המנהג עפ"י סברות בדויות ודחוקים.

וע' ש"ף יו"ד סי' רע"א ססק"א אמש"ש בשם מהרי"ל דלאו דסקמכא כו'. ואיזה תלמיד מבהיל פתבן כו' ואולי מעין זה י"ל גם כאן אלא המנהג שריר וקיים בפשיטות פנ"ל (ומהתימה על האחרונים אשר כבר נגה עליהם אור מכתבי האר"י ז"ל למה נסתבכו בזה וצ"ע): (ח) והנה הט"ז הי' נראה שהולך ג"כ ע"ד הנ"ל ומפרש פן גם דברי רמ"א בדעה א' עכ"פ: דאם נאמר שגם הוא הולך ע"ד שא' שב' הדעות שפרמ"א הן שניהם עפ"י מ"ש בשם מהרי"ל ותוס' פדלעיל וכדמשמעו שטופס המ"ז נדאי פולו מוקשה דלפי"ז ע"כ מ"ש בסק"ב דאותן שסתפרין אחר ל"ג ס"ל שפיום הל"ג פסקה היתה.

צ"ל דזהו דעת הב"י וצריף לדחוק במ"ש דביום ל"ג פסקה כו' דלאו דוקא אלא ר"ל אחר ל"ג דהיינו ביום ל"ד שבלא"ה צריף לדחוק נ"כ עד"ז במ"ש בסק"א בשם הב"י (עם הוספת דברים ע"ש דמשמע בריש דבריו שם דלמנהג הב' יש מעלה ליום ל"ג שפסקו כו' וכן בסוף דבריו כתב דלדין דלא נהגינן איסור אלא עד ל"ג דס"ל דאז פסקו כו' שכ"ז צ"ל דלאו דוקא כו' פנ"ל).

וא"כ קשה טובא מאי דמסיק דלמנהגנו ס"ל העיקר שאחר ל"ג לא מתו דלפי הנ"ל היינו פדעת הב"י שפסקו מלמות ביום הל"ד ולמה מקילינן ועושין שמחה ביום הל"ג. וכבר הניח המ"ז קוש' זו בצ"ע ע"ש ועוד קשה טובא לפ"ז דהלא פאן בסק"ב קאי אד' רמ"א ולמה הסביר סברות הב' דעות אליבא דהב"י שזה כבר ביאר בס"ק א' וכן ה"ל להסביר ע"ד הפ"ח ומ"א אליבא דרמ"א ועוד קשה מ"ש בסק"א אחר ד' הב"י בזה"ל וממילא לדין כו' לב"י אסור כו' (והא לדין ר"ל למנהג מדינות אלו שפרמ"א ס"ב) ומדכתב אחר ד' הב"י דממילא לדין כו' משמע שהכל מטעם וסברא אחר ולפ"ד הפ"ח ומ"א זה אינו לכן מכ"ז הי' נראה דבאמת הט"ז ס"ל דרמ"א שהגיה בס"ב ובמדינות אלו כו' (הרי) אד' הב"י שם בשו"ע קאי שכתב שאז פסקו מלמות.

ולא נד מזה אלא פלפי מש"ש הב"י שאין להסתפר עד יום ל"ד כו' ע"ז הגיה דבמדינות אלו כו' ור"ל דס"ל לדין שפסקו מלמות ביום הל"ג ממש שפאמת פן משמעו פשטות דברי הטור וכן הוא האמת עפ"י כהארין"ל פנ"ל.

וכן משמעות פשוטות דברי רמ"א שם ס"ב דאד' הב"י קאי כו' וקאי' א"ש הא דסיים בסק"א אחר דברי הב"י דממילא לדידן כו' שזהו דעה א' שברמ"א ס"ב דהכל מחד טעמא פנ"ל. וכן ביאר הב' דעות שבסק"ב שזהו אליבא דרמ"א דקאי עליו שם.

דגם לדידן' אותן המסתפרין אחר ל"ג. (שזהו הדעה א' שברמ"א ס"ב).

ס"ל שפסקה המיתה בל"ג (ממש). ולכן א"ש ג"כ מסקנתו שגם המנהג שבמקומו שאוסרים הכל זולת יום הל"ג ס"ל ג"כ פדעה זו בזה כו' אף עדיין המשך דבריו במש"ש ובנודאי אין מנהגנו כו' עד וי"ל כו' הם מוקשי ההבנה וצ"ע דהגירסא שלפנינו שכתב אין מנהגנו פדעה זו האחרונה פיון כו' ואנו לדעה ראשונה כו' ונדאי ע"כ ט"ס.

דהתחיל באחרונה וסיים בראשונה וראיתי בספר מק"ח ובס' יד אפרים שמחקו תיבת אין וכצ"ל בנודאי מנהגנו פדעה זו כו'. ולפי פשטא דמלתא דמשמע שדעה אחרונה וראשונה דקאמר הט"ז אסידורם בשו"ע קאי א"כ מ"ש דלדעה ראשונה אין שום מעלה ליום הל"ג.

ר"ל לאותן שמסתפרין אחר ל"ג דלהם קורא דעה ראשונה. וא"כ מדכתב דלפי"ז אין שום מעלה לל"ג ע"כ זהו דעת הב"י דס"ל דביום ל"ד דוקא פסקו כו'.

וא"כ ע"כ כל דברי הט"ז בס"ק זה בביאור הב' דעות הכל הוא ע"ד שהבין במ"ז פנ"ל. וקשה כל הקוש' הנ"ל.

ועו"ק לפי"ז דאיך החליט לגירסא זו דמנהגנו בנדאי פדעה שברמ"א ונהרי (מתקשה ע"ז) גם במסקנא לא קאי הכי גם הלשון שכתב במסקנא וי"ל דנודאי העיקר כו' משמע שפא לקיים ראש דבריו ולפי הנ"ל.

זה אינו ונראה דלפי הגהת המק"ח ויד אפרים הנ"ל צ"ל דראשונה ואחרונה דקאמר הט"ז אסידור הדעות בדעת עצמו קאי ומ"ש דמנהגנו פדעה זו האחרונה ר"ל פאותן דס"ל שפסקה מיתה ביום הל"ג ממש.

(שזוהי דעה א' שברמ"א וע"ד הנ"ל דלא כב"ח ומ"א) שדעה זו נז' בט"ז באחרונה (ועד"ז הי' נראה לפענ"ד יותר טוב להגיה בע"א למחוק תיבת ראשונה וצ"ל אחרונה והכל עולה לסגנון א' אלא דלפי"ז קאי אסידור הדעות בשו"ע שכ"מ פשטא יותר וגם דלא א"ש כ"כ להחליט תחילה דנדאי מנהגנו פדעה זו כו'.

ואח"כ להתקשות בזה ומה גם שהרי הקוש'א פשוטה דלדעה זו מותר מל"ג ואילך ואנו אוסרי' ואין רק מפני שמקילים ביום הל"ג עכ"פ יחליט שמנהגנו פדעה זו אבל לפי הגהתי א"ש שתחילה החליט (דךך שלילה) דעכ"פ אין מנהגנו פדעה ב' כו' ושוב כתב שגם לדעה א' לא א"ש כ"כ ומקשה ומתרץ).

אבל אפתי קשה מ"ש ואולי לדעה ראשונה אין שום מעלה ליום ל"ג כו' דלפי הנ"ל היינו לדעה ב' שברמ"א שזכר ראשונה בט"ז (וכמ"כ להגהתי שצ"ל אחרונה) ונהרי מבואר ברמ"א שגם לדעה זו מותר להסתפר ביום הל"ג.

אָלאַ שְׁלִיזָה יל"ק דְּלִפֵּי שְׂדֵעָה ב' ע"כ היא עפ"י מה שְׁהוֹסִיף רמ"א בד"מ עפ"י דְּבָרֵי לְקוּטֵי מְהַרֵּ"ל אֲשֶׁר כָּבַר נת"ל (אות ה') אִיךְ שֶׁהוּא דְּחֹק מְאֹד וְאִיךְ שֶׁעַכ"פ לִפ"ז אֵינְבִתּוּף יְמֵי הַסְּפִירָה אֵינָה ל"ג יָמִים שְׁיִרְצָה [הַגְּהָה.

(וּבִקְצָרָה בִּינּוֹן שְׂטַעְמוֹ שֶׁל לִיקוּטֵי מְהַרֵּ"ל הוּא יְסוּד רְעוּעַ וְחִלּוּשׁ דִּיּוֹ לְהַפְקִיעַ א"ע ר"ל שְׁיִהְיֶה בּוֹ פְּדֵי לִיתֵן טַעַם לְמִנְהֶגֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִיְּמֵי קֶדֶם אֲבָל הֵבּוּ דָּלָא לְהוֹסִיף עִפּוּי"ז מְנַהֲגִים שׁוֹנִים תְּדָשִׁים כו') עכ"ה] וְתוֹ הָרִי עֵיקָר דְּבָרֵי מְהַרֵּ"ל בָּא שָׁם לִיתֵן טַעַם עַל הַשְּׂמֻחָה שְׁעוֹשִׁין בְּיוֹם הַל"ג.

וּכְבָר נִתְבָּאָר לְעֵיל אִיךְ שֶׁהוּא דְּחֹק אֲבָל מ"מ לִפ"מ שְׁנוּהֲגִין הָאֲבִילוֹת בְּתַחֲלַת יְמֵי הַסְּפִירָה יֵשׁ קֶצֶת מְקוֹם לִזְמַר שְׂאֲחַר שְׁפָל הַל"ב יָמִים (שְׁפָנְגָד הַל"ב יְמֵי מִיתָה) עוֹשִׁין לְמַחֲרַתָּן שְׂמֻחָה לְזִכָּר שֶׁלֹּא מָתוּ יוֹתֵר כּו' אֲבָל לִפֵּי הַמְּנַהֲגִים הַתְּדָשִׁים שְׁבַרְמ"א וּמ"א אֵין סְבָרָא כָּלֵל לַעֲשׂוֹת שְׂמֻחָה בְּיוֹם הַל"ג שֶׁהוּא בְּאֲמֻצָּע יְמֵי הָאֲבִילוֹת לְזִכָּר כּו' וְאָף אַת"ל שְׁלִפֵּי מְנַהֲגִים אֵלוֹ בְּאֲמַת אֵין נוֹהֲגִין שְׂמֻחָה בְּיוֹם הַל"ג (מֵה שְׁזָה אֵינּוּ דְּהָא לִכ"ע א"א בּוֹ תַחֲנוּן וְגַם א"כ אִיךְ יֵהִי לְמִנְהֲגִים אֵלוֹ יְסוּד מְדַבְּרֵי מְהַרֵּ"ל שְׁעֵיקְרוּ קֵאֵי אֲשְׂמֻחָה דַּל"ג ע"ש) הִנֵּה גַם מֵה שְׂאֵין נוֹהֲגִין בּוֹ אֲבִילוֹת עַכ"פ שְׁזָה מְפִנְרֵשׁ בְּדַבְּרֵי רמ"א גַם לְמִנְהֲגִים אֵלוֹ ג"כ לֹא יִתְכַן כָּלֵל בְּאֲמֻצָּע יְמֵי אֲבִילוֹת לְזִכָּר כּו' וְה"ה וְכַש"כ מֵה שֶׁלֵּהַב"ח וּמ"א אֲמַרִּינּוּ בִּי מְקַצְתוֹ כְּכֹלּוֹ תְּמוּהָ דְּלֹא מְצִינּוּ כְּזֹאת כ"א בְּיוֹם הָאֲחֲרוֹן דְּאֲבִילוֹת (ז' וּל') אֲבָל לֹא בְּאֲמֻצָּעוֹן (וַע' מ"ז סק"א שְׁכַתְּב ע"ז וְאוּלַי יֵשׁ אֵינָה טַעַם שְׁבַחְרוּ דְּנֻקָּא בְּיוֹם הַל"ג לִזְמַר מְקַצְתוֹ כְּכֹלּוֹ כּו' וּמוֹבָן עַכ"פ כְּמָה הוּא דְּחֹק).

גַם הָרִי לִפֵּי מְנַהֲגֵי שְׁבַמ"א גַם בְּיוֹם א' דִּימֵי הַגְּבֻלָּה אֲמַרִּינּוּ מְקַצְתוֹ כְּכֹלּוֹ וְכִמוֹ כֵּן לְמִנְהֲגַי שְׁבַרְמ"א בְּיוֹם עָרַב חַג הַשְּׁבִיעוֹת. (אֲלֹא שְׁלִפֵּי זֶה אֲפֹשֶׁר בְּלֹא הֲכִי חַג מְפָסִיק כּו') וְאִיךְ אֲפּוֹא מְצִינּוּ בְּאֲבִילוֹת א' לִזְמַר ב' פְּעָמִים מְקַצְת הַיּוֹם כְּכֹלּוֹ כּו': (ו) עֲתָה אֲבּוֹא קֶצֶת לְדַבְּרֵי לְבוֹשׁ תְּחִילָה הָעֵתִיק דְּבָרֵי הַטּוֹר שֶׁיֵּשׁ מְסַתְּפָרִי מְל"ג וְאִילָךְ שְׂאוּמָרִים שְׂאֵז פְּסָקוּ מְלָמוֹת וְכַתְּב ע"ז וּלִפֵּי דְּבַרְיָהֶם אֵינּוּ מוֹתֵר אֲלֹא מִיּוֹם ל"ד וְאִילָךְ וְלֹא בְּיוֹם ל"ג שְׁעֵדִינּוּ מָתוּ (בּוֹ) בְּיוֹם.

וְלִכְאוּרָה מְשַׁמַּע שְׂמַדְבְּרֵי הַטּוֹר גּוֹפֵא שְׁכַתְּב שְׂאוּמָרִים שְׂאֵז פְּסָקוּ מְלָמוֹת מְשַׁמַּע לִי דַר"ל שְׂאֵז אַחַר יוֹם הַל"ג פְּסָקוּ כּו' (אוּ דַס"ל דַּעַפ"י דַּמ"ש שְׂאֵז קֵאֵי אֵיּוֹם הַל"ג מ"מ פִּי פְּסָקוּ ר"ל שְׂאֵז מָתוּ הָאֲחֲרוֹנִים וּפְסָקוּ כּו') וּלְפִי"ז ס"ל דְּכָל יוֹם הַל"ד שְׂרִי וְכָל יוֹם הַל"ג אֲסוּר דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ מְקַצְתוֹ כְּכֹלּוֹ) אֲבָל בִּינּוֹן דְּלֹא מְצִינּוּ כָּלֵל מֵאֵן דַּס"ל כֵּן וְגַם פְּשֻׁטוֹת דְּבָרֵי הַטּוֹר נִדְּאֵי לֹא מ"כ אֲלֹא דְּגַם בְּיוֹם הַל"ג מוֹתֵר לְכֵן יוֹתֵר נִרְאֶה דַּצ"ל (בְּדוּחַק).

שְׂמַפְחַת דְּבָרֵי הַתְּשַׁב"ץ וְרִי"ן שׁוֹעֵיב שְׁבַב"י אֲתִי עֲלָה וּמ"ש וּלִפֵּי דְּבַרְיָהֶם כּו' ר"ל דְּכִינּוּ דַּאֵין יְסוּד לַמ"ש שְׂאֵז פְּסָקוּ כּו' אֲלֹא עַפ"י מ"ש בְּשֵׁם הַמְּדַרְשׁ. (עַד פְּרוּס עֲצָרַת) ע"כ לְדַחֲוֹק וְלִזְמַר דְּלְדַבְּרֵיָהֶם אֵינּוּ מוֹתֵר אֲלֹא מַל"ד כּו'.

וּלְפִי"ז ע"כ לִזְמַר דַּמ"ש מִיּוֹם ל"ד כּו': ר"ל מֵן הַבְּנִיקָר דְּנֻקָּא וּמְשׁוּם מְקַצְתוֹ כְּכֹלּוֹ וְהוּא דַּעַת הַב"י בְּשׁו"ע וְהַגַּם שְׁזָה דְּחֹק גְּדוֹל בְּדַבְּרֵיו (וּבַפְּרָט מ"ש שְׁבִיּוֹם הַל"ג לֹא שְׁעֵדִינּוּ מָתוּ כּו' דְּמְשַׁמַּע דְּאֲבָל בַּל"ד לֹא מָתוּ.

זוה אינו לפמ"ש עפ"י המדרש). וגם א"כ לא אתי שפיר מ"ש בהגהה שם וי"א כו' דהיינו
ה' מ"מ לפה"נ לכאורה יותר טוב לומר פן מלהמציא עוד מנהג וסברא חדשה וגם דבריו
מצ"ע עכ"פ לא ימלט מדוחק דמאין ולאין ילמד ממ"ש הטור מל"ג ואילך לומר דהיינו
מל"ד ואילך שוב פתב שפאלו הארצות נוהגין להתיר רק ביום הל"ג ולא לפניו ולא
לאחריו עד העצרת ונתקשה למצוא טעם לדבר עפ"י מעין מ"ש בשם התוס' וע"ד
מהרי"ל וג"כ בשנינוי (מפולם) היינו דאף שלא מתו אלא בימים שאומרי' תחנון ואינו
כ"א ל"ב או ל"ג ימים ומ"מ האיסור נהגו בכל המשך (אף לאחר ל"ג ודלא כמהרי"ל
ואף בר"ח ודלא פתוס' שבב"י) אלא רק שגמשה מזה ההיתר ביום הל"ג לזכר ולסימן
כו' כמ"ש במהרי"ל ולפי שבמספר הימים שלא מתו חשב רק ו' שבתות אשר לפ"ז
נשארו הימים שמתו ל"ג ימים וכנ"ל אות ד בשם הב"ח ומ"א לא נחה דעתו כלל שיהי'
יום הל"ג זכור לטוב לזכר למנין ימים שמתו וכנ"ל שזה באמת לא יתכן כלל ולכן הקשה
שלפי"ז ה"ל לנהוג ההיתר ביום הל"ד דנקא ר"ל דזה הי' (קצת) זכרון לטוב פלומר
שלא מתו רק ל"ג ימים ולא ל"ד כו' (ולפי"ז אינו מוכן כלל מה שתיגרץ ע"ז בא"ז וא"ר
די"ל דמקצת היום פכנלו כו' ע"ש) וע"כ הוסיף יום א' מדעתו שלא מתו גם ביום אחרון
ש"פ יו"ט ב' של גליות וכבר הקשה בא"ז וא"ר דהא לכאורה ע"כ גם מהרי"ל ותוס'
חשבו ג"כ שהרי עמו הווי רק ז' ימי הפסח דהא יום א' ש"פ אינו בכלל הספירה (ואת"ל
דהוי בכלל א"כ ה"ל חמשים יום כו' ע"ש) ותיגרץ דס"ל דחשבינו גם א"ח דפסח לכן
למהרי"ל ותוס' הווי ז' ימים גם בא"י ולהלבוש בחו"ל הווי ח' כו' ולפי"ז נשארו רק ל"ב
ימי מיתה לכן יום הל"ג זכור לטוב לזכר וסימן שלא מתו כ"א ל"ב ימים ולא ל"ג כו'.

(וכבר נת"ל באות ד' שהא"ר פי' גם דברי מהרי"ל על ד"ז) ועוד פתב הלבוש שאפשר
קיי"ל דבכל המשך מתו ורק ביום הל"ג לא מתו אף מוכן שכ"ז סברות בדויות ודחוקים.
(וגם שיהי' יום הל"ג זכור לטוב עם שגם בו מתו והוא באמצע ימי האבילות רק מצד
זכר מנין הימים כו' (כעין ג"ש ל"ג ל"ג כו') הוא דחוק ורחוק וכדלעיל): (ז) והנה כל
הלחץ זה הדחק שנדחקו ונסתבכו בזה כל הפוסקים הנ"ל הלא הוא רק מפני שלא מצאו
טעם ושרש לענין המעלה דל"ג בעומר אשר הי' נודע ומפורסם בכל הדורות אם להקל
באבילות ממנו ואינך או אף לעשותו כעין יו"ט.

אשר ע"כ יש שדחהו יום ח' עפ"י הסמך מהמדרש ויש שעקרוהו לגמרי והשיאוהו
(לשם ל"ג) לענין אחר עפ"י מ"ש בשם התוס' ורמ"א ושארי אחרונים קיימוהו עפ"י
יסוד סברא בדויה ודחוקה שגמץא פתוב ע"ש מהרי"ל ועפי"ז רוצים לחדש ג"כ מנהגים
שונים כו' פנ"ל אבל מאחר שפבר נודע עפ"י קדוש ה' הארינ"ל עיקר ענין דימי העומר
שהו ימי דין אשר ע"כ אז פגעה מדה"ד בתלמידי ר"ע (מהטעם המבואר שם) ושבוים
הל"ג מתגלה שם (כו') שהוא רחמים אשר ע"כ אז פסקו מלמות.

ע' פע"ח שער ספה"ע פ"ז וכבר הוסכם שיש לילה אחר ספרי קבלה כל שאינו מפורש
להיפוך בגמ' (ופוסקים) וכ"כ בענינים פאלו) א"כ פשיטא שמה"ט הוא שיום זה רשום
וזכור לטוב מימי קדם (לעשותו כעין יו"ט).

וְשִׁנּוּהוּ טַעַם הַמְקִילִים בְּהַאֲבִילוֹת מִמֶּנּוּ וְאֵילָף וְאָתִי ד' הַטּוֹר כְּפִשׁוּטָן וּמִשְׁמָעוֹן שִׁישׁ
מְקִילִים מִיּוֹם הַל"ג עֲצָמוֹ וְאֵילָף שְׁאוּמָרִים שְׁאָז (ר"ל בְּאוֹתוֹ יוֹם הַל"ג כְּפִשׁוּטוֹ) פִּסְקוֹ
מִלְמוֹת וּבִאֲמַת גַּם מ"ש בְּשֵׁם הַמְדָרְשׁ עַד פְּרוּס עֲצָרַת י"ל ג"כ שְׁהַפְנוֹנָה עַד יוֹם הַל"ג.

ע' ס' סְדֵר הַדּוֹרוֹת גְּבִי ר"ע דַּע"א ע"ג כ"כ בְּפִשִּׁיטוֹת). כִּי הֵגַם שְׁבָהָהּ הִיא דַּרְפ"ג דְּשִׁקְלִים
וּפ"ט דְּבִכּוּרוֹת (נ"ז ב').

הֵינּוּ ט"ו יוֹם לְקֹדֶם עֲצָרַת פִּלְגָא כו' כְּדֹאִיתָא בְּבִכּוּרוֹת שָׁם דַּנ"א. (וְכֵן כְּדִי אֲכִילַת פֶּרֶס
כו' וְכַה"ג) הֵינּוּ הֵיכָא דְנִקְטִי לְשִׁיעוֹר לְדִינָא אֲבָל הֵיכָא דְנִקְטִי דְרָף סִיפּוֹר בְּעֵלְמָא י"ל
דַּל"ד דְּאֵפִילוֹ לְשׁוֹן מְחַצָּה אוֹ פִּלְגָא כְּמִדְּנֻמָּה שְׁמַצִּינוּ טוֹבָא דַּל"ד וְכִמוּ בִישְׁעֵי' סִי' מ"ד
חֲצִי שְׂרָף וְגו' עַל חֲצִי וְגו' וְשִׁאֲרֵיתוֹ וְגו'.

דַּע"כ חֲצִי ל"ד. וּבְמִשְׁנָה ה' פ"ב דְּתֵרוּמָה חֲצִי בְּצֵל גְדוֹל כו' ל"ד חֲצִי וְכַה"ג טוֹבָא כ"ש
לְשׁוֹן פֶּרֶס דְּאִינוּ מְמַשׁ לְשׁוֹן מְחַצָּה אֲלָא מְלִשׁוֹן פְּרִיסָה וְשִׁבְרָה כְּמוּ פְרוּס לְרַעֲב לְחֻמָּה
יִשְׁעֵי' נ"ח.

פְּרִיסַת מַלְכוּתָהּ דְּנִיָּאל ה'. וְע' רַש"י ספ"ז דְּנִדָּה וְהַרַע"ב שָׁם וּפ"ב וּרְפִי"ז דְּאֵהֲלוֹת וְכִמוּ
פְּרִיסָה דְּכוֹלָל הַפֶּל בֵּין חֶלֶק קֶטָן כְּמוּ פְרוּסַת הַמּוֹצִיא (עֵינֵן בְּרִכּוֹת דַּל"ט סַע"א).

וּבֵין חֶלֶק גְדוֹל רַק שְׁנַפְרַס מִמֶּנּוּ מַעַט. (עֵינֵן רַש"י פ"ז דְּעִירוּבֵין ד"פ סַע"ב) וְכֵן בְּמִנְחוֹת
דַּע"ז ב' שְׁלָא יִטּוֹל פְּרוּס וְדֹאִי לֹא דוֹקָא מְחַצָּה.

וְה"ה וְכַש"כ כָּאֵן מ"ש עַד פְּרוּס עֲצָרַת י"ל דַּל"ד פִּלְגָא (דַּל"ד יוֹם שְׁשׁוּאֲלִים כו') קְאָמַר
אֲנָא הֵינּוּ עַד ל"ג בְּעוֹנָמַר וְלֹא דַק בְּיוֹם א' (אוּ יוֹמִיִּים) כו'. וּבַפַּע"ח שָׁם גִּזְפַר עוֹד טַעַם
לְעִנְיָן שְׁמַחַת נ"ג בְּעוֹנָמַר שְׁבּוּ בְיוֹם מֵת רַשְׁב"י ע"ה.

וְעַם הַיּוֹת שִׁמְש"ש כִּי הוּא מִתְלַמִּידֵי ר"ע שְׁמַתוֹ בַּסַּפָּה עֲצָרָה עֵינֵן גְדוֹל לְכַאוּרָה דְהָא
הוּא הִנְהַבְנִיד שְׁאִינוּ רַשְׁאֵי לְבַטֵּל תְּקִנַּת חֲכָמִים אוֹר לִי"ד ע"ס שְׁדַעְתוֹ לְמַכּוֹר וְלִהְשָׁכִיר
מְחַר מִשְׁא"כ כְּפִיבְדוּק הַרִי הַתְּחִיכוֹת שְׁיִמְצָא יִהְיוּ חֲמִץ יְדוּעַ וְלֹא חִיִּישִׁינֵן בְּזָה לְשַׁכְחָה
כְּבַסְמוּף כו' וְקָצַת י"ל (לְלַמֵּד זְכוֹת לִיִּישָׁב הַמְנַהֵג) דְּלְכַאוּרָה קָשָׁה לְמָה לֹא תִיקְנוּ זְמַן
קְבוּעַ לְגוּף הַבִּיעוֹר וְא"ל דְּבִאֲמַת תִּיקְנוּ וְהֵינּוּ הָא דַתְּנֵן וְשׁוֹרְפִין בַּתְּחִילַת שָׁשׁ (י"א ב').

וְהוּא זְמַן מְסוּנִיִּים וְקְבוּעַ מְצַד שֶׁהוּא הַתְּחִלַּת זְמַן אִיסוּר הַנְּאָה וּבַכַּה"ג ל"ח לְשַׁכְחָה.
וְכַדְמִשְׁמַע נְמִי מְלִשׁוֹן הַגַּמ' הַנְּ"ל דְּאָמַר כִּינֵן דְּלֹא זְמַן אִיסוּרָא כו' מְשַׁמַּע דְּאֵלוּ הִי' זְמַן
אִיסוּרָא לֹא הָנִי חִיִּישִׁינֵן דְּלָמָּא פָּשַׁע.

ע"כ ז"א דַּא"כ לֹא הָיָה בְּיַדְנוּ לְהַקְדִּים עֲתָה זְמַן הַבִּיעוֹר דַּה"ז כְּעוֹקַר תְּקִנַּת חֲכָמִים לַפ"מ
דְּקִי"ל גְּבִי בְּדִיקַת אַכְסְדָּרָה דְּאִינוּ רַשְׁאֵי לְהַקְדִּים בְּיוֹם י"ג וּמִשׁוּם דַּה"ז כְּמַבְטֵל תְּקִנַּת
חֲכָמִים עֵינֵן שׁו"ע רז"ל סִי' תַל"ג ס"ה (וּל"ד לְבוֹדֵק בֵּיתוֹ אוֹר לִי"ג לְאוֹר הַגֵּר דְּבִזָּה אֲזִלִּי
גַּם שְׁנֵי הַטְעָמִים דְּרַנְב"י וְגַם בְּזָה יֵשׁ חוֹלְקִים) הַרִי דַּאֲף שְׁהַטַּעַם הוּא רַק מְחַשְׁשׁ שְׁכַחָה
אִם מְקַדִּים ה"ז כְּעוֹקַר הַתְּקִנָּה וְה"נ אֵלוּ הָיָה תְּקִנַּת חֲכָמִים לְעִנְיָן הַבִּיעוֹר בְּשַׁעָה קְבוּעַ
לֹא הָיָה רְשׁוּת לְהַקְדִּים אֲלָא וְנֹדָאֵי לֹא קְבָעוּ כְּלָל זְמַן לְבִיעוֹר וּמ"ש שׁוֹרְפִין בַּתְּחִילַת שָׁשׁ
לֹא דוֹקָא אֲלָא רַק אִיסוּר הַנְּאָה אֲתִי לְאֲשַׁמְעִינוּ וְשׁוֹב מְצַאֲתִי כֵן בְּהִדְיָא בַב"ח סִי' תַל"ד
ס"ו ע"ש וְא"כ לְכַאוּרָה הַטַּעַם בְּזָה צ"ל דְּבַחְמִין בְּרוּר וְיְדוּעַ לֹא חִיִּישִׁינֵן כְּלָל לְשַׁכְחָה

אֵלָא רַק בְּבִדְיָקָה וּבִיטוּל שְׁאִין פֶּאן כ"א סִפְק חֲמִין חִיְיִשִּׁין שְׁלִפִי שְׁהַדְבָר קַל בְּעֵינָיו יְבוּא לְשִׁפְחָת.

(וע' לְשׁוֹן רו"ל סי' תל"ג סכ"ז יִשְׁפַח עַל הַחֲמִין כו' לְפִי שְׁלֵא יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ כו' וע"ש בקו"א). וא"כ עפ"ז י"ל קִצְתַּת בנ"ד שְׁפִינִין שְׁבִאוֹתָן חֲדָרִים יֵשׁ חֲמִין וְדַאי שְׁדַעְתּוֹ לְמַפְנֵר וּבָזָה ל"ח לְשִׁכְחָה פנ"ל וּמְמִילָא יִכְתּוּב פְּנִינְסַח הַנְּהוּג כו' וְאַף שְׂיֵישׁ מִי שְׁאִין לוֹ פְּלֵל חֲמִין גְּמוּר כ"א פְּלִים וְכַה"ג מ"מ הָרִי עֲתָה שְׁעוֹשִׁין בַּע"כ מְפָל הָעִיר וְהָרִי אֶצְלוֹ וְדַאי יֵשׁ ג"כ חֲמִין גְּמוּר שְׁלֵ אַחֲרִים כו' אֵלָא שְׁלִפִי"ז עכ"פ צָרִיכִים שְׁיַחֲתֵמוּ פְּוֹלָם עַל הַשֵּׁט"כ בִּי"ג וְגַם בָּזָה נִרְאָה שְׁאִין נוֹהֲגִין פֶּן גַּם בְּאַמַּת וְנִדְאִי קֹשָׁה לְסַמְנֵה בְּדִין הַמְּפֹרָשׁ בְּמִשְׁנָה וּבְגִמְרָא עַל סְבָרוֹת בְּדוּיּוֹת פֶּאֱלוֹ וּבִפְרִט נִגְדַּת הַגְּדוּלִים הַנְּ"ל (גַּם לִפְה"נ לְכַאוּרָה בְּקַל יֵשׁ לְדַחוֹת סְבָרָא הַנְּ"ל דִּי"ל דְּהָא דְלָא קִבְעוּ זְמַן קְבוּעַ לְבִיעוּר לָאו מְשׁוּם דל"ח לְשִׁכְחָה בְּחֲמִין וְדַאי אֵלָא מְשׁוּם דְּהָא קִבְעֵי לִי לְאַכּוּל פֶּל אַרְבַּע וְגַם לִיהֲנוּת פֶּל חֲמֵשׁ וְלֹא שְׂיִינְךָ לְקַבּוּעַ זְמַן קוֹדֵם.

וְחַדַּע נְמִי מְדָלָא הַצְרִיכוּ בָּזָה הַקְדָּמָה מְצַפְרָא מְדִין זְרִיזִין מִשְׁא"כ בְּבִדְיָקָה גַּם לְמַסְקָנָא נִשְׂאָר דִּין זְרִיזִין לְעִנְיָן א"ל בְּדַק בְּלִילָה ע' מִק"ח רְסִי' תל"ג סק"ב (אָף אוּלֵי בִיעוּר ל"ח מְצוּה כ"א שְׁלִילָה וְלֹא שְׂיִינְךָ בָּזָה זְרִיזִין מְקַדְמִין וּמ"מ זְמַן קְבוּעַ מְחַשֵּׁשׁ שְׁכָחָה הָיָה שְׂיִינְךָ גַּם בָּזָה וְיֵישׁ לְעִינֵין בְּחִלּוּקֵי דַעוֹת רַש"י וְתוֹס' בְּפִי תַשְׁבִּיתוֹ כו').

גַּם י"ל דְּאָף אִם לוֹ יִנְנַח דְּבַחֲמִין וְנִדְאִי ל"ח לְשִׁכְחָה עכ"ז לֹא מְגִינָא וּמְצַלִי עַל הַחֲמִין שְׁאִינוּ יְדוּעַ דְּאִטּוּ בְּכִיפֵי תְלִי לְהוּ דְּאָף שְׁעֲתָה דַּעְתּוֹ שְׂיִכְתּוּב שֵׁט"מ פְּנִינְסַח הַנְּהוּג וְשְׂמוּכָרִים (וּמְשִׁפְרִים) הַפֶּל בְּיַחַד מְנַלֵּן דְּסִמְכִינֵין ע"ז אוּלֵי יִמְלֵךְ וְיִמְפְּוֹר הַחֲמִין יְדוּעַ בַּפ"ע (אוּ גַם אוּלֵי יִשְׁרָפְנוּ) אוּ אוּלֵי יִשְׁפַח עַד שְׁעָה ו' וע"כ יִשְׁרָפְנוּ וּא"א אַז לְמַפְנֵר פְּלֵל דְּאָף אִי נִימָא מַחֲמַת חוֹמֵר אִיסוּר חֲמִין יְדוּעַ ל"ח לְשִׁכְחָה עַדִּין מַחֲמַת הַיְזָק מְמוֹן מנ"ל דל"ח לְשִׁכְחָה כו' וְעוֹד חַדַּע נְמִי דַא"כ אָף אָנוּ נִאֲמַר דְּמִי שְׂיֵישׁ לוֹ חֲמִין יְדוּעַ הַרְבֵּה לֹא יִצְטָרְךָ פְּלֵל לְבַדּוֹק וּלְבַטֵּל אוּר לִי"ד וְנִימָא פִּינֵן דְּנִדְאִי יִמְפְּוֹר אוֹתוֹ הַחֲמִין מְחַר לֹא יִשְׁפַח ג"כ לְבַדּוֹק וּלְבַטֵּל אַז שְׁהָרִי עֵיקַר מַה שְׁאָף לְדִינֵן שְׁשׁוֹרְפִין בְּשְׁעָה ה' אִין לְסַמְנֵה שְׂיִבְטֵל אַז הוּא מְחַשֵּׁשׁ שְׂיִשְׁפַח מְלִשְׁרוּף עַד שְׁעָה ו' כַּמ"ש הַמ"א סי' תל"ד סק"ז וּמוּח"ז רו"ל שְׁם מִשְׁא"כ הַמְכִירָה אִם נִאֲמַר דל"ח לְשִׁכְחָה ע"י הַיְזָק מְמוֹן בְּטֵל חֲשֵׁשׁ זָה וְזָה וְנִדְאִי נִרְאָה דְבָר בְּטֵל אֵלָא ע"כ חִיְיִשִּׁין לְשִׁכְחָה גַּם הֵיכָא.

שְׁעִי"ז יִפְסִיד מְמוֹן כו' וּלְמֵאִי שְׂמִשְׁמַע בַּב"י שְׁם בְּשֵׁם סְמ"ק שְׁהִטְעַם שְׁם הוּא מְשׁוּם דַא"א לְעַקּוֹר זְמַן הַבִּיטוּל הַנְּזַכָּר בְּגִמְרָא א"כ גַּם לְעִנְיָן בְּדִיקַת אוֹתָן הַחֲדָרִים נְמִי נִימָא הָכִי כו' (וְגַם לְטַעַם הַט"ז שְׁם סִסְק"ה דְּבַעֲינֵין זְמַן מְסוּיָיִם לְכָל אָדָם דּוֹקָא לְכַאוּרָה גַּם בַּנְּד"ד שְׂיִינְךָ זָה ג"כ): וְכִר מְפָל דִּין אָף אִם נוֹדָה שְׁבַנְד"ד לִיכָא חֲשֵׁשׁ שְׁכָחָה עַדִּין חִיּוּב הַקְדָּמַת זְרִיזִין לְבַדּוֹק בְּצַפְרָא בְּמֵאִי בְּטֵל.

וְהַמְכִירָה לְחֲמִין הַיְדוּעַ שְׁהוּא פְּבִיעוּר ל"ב מְצַפְרָא (וְכַנְהוּג). (אָף אִי נִימָא דְּהָא דְּבִיעוּר ל"ב הַקְדָּמַת זְרִיזִין הוּא מְשׁוּם דל"ח מְצוּה כ"א שְׁלִילָה פנ"ל.

א"כ י"ל דְּגַם בְּמַכִּירַת הַחֲמִין שְׁאִינוּ יְדוּעַ וְשְׁפִירַת הַחֲדָרִים לֹא בְּעֵינֵין הַקְדָּמַת זְרִיזִין. וְצ"ע בָּזָה פנ"ל).

ועכ"פ למעשה נראה דנדאי קשה לסמוך ע"ז וכלום חסר למפור (ולמשפיר) ובפרט שבתאמת גם מטעם פמשתפר באיסורי הנאה שזנפר במ"א סי' ת"נ סק"ו ומוח"ז רבינו ז"ל שם ס"ח וסי"א (ונרמז במק"ח שם): הוא ג"כ טעם גדול ומספיק לשיהי' המכירה ושפירת החדרים ב"ג דוקא (עם שגם ב"ג צ"ע שי"ח עפ"ח שם וע' ס' מט"י סי' תמ"ח ד"ג שפתב ג' וד' ימים קוה"פ) ונהרי דין זה הוא מהירושקלמי וצ"ע ליישב (למנהגנו בשפירת החדרים).

וצ"ל לכאורה דס"ל למוח"ז רבינו ז"ל בשט"מ זו פרשפ"א שבב"י סי' ת"מ ולא פרמ"א דסי' תמ"ח שפסק פהאגור וש"פ עי' מט"י שם): ואגב בענין שפירת החדרים שהמציא רז"ל לכאורה צ"ע א"כ ה"ז פחמזו של עובד פוכבים בבית ישראל דלדעת רש"י וסייעתו לא מפעיל יחד לו בית (ובשכירות) כ"א פשלא קיבל עליו אחריות ונהי' קיי"ל סי' ת"מ לכתחילה עכ"פ ונהרי בנד"ד לכאורה ה"ז פקיבל אחריות שהרי העובד פוכבים עני (וגם הע"ק) וה"ז פאחריות דאנס.

גם כיון שהפל עד למדידה כו' שוב ראיתי מזה במק"ח סי' ר"מ סק"ג ותמ"ח די"ח ע"ג גם יש לעיין לכאורה כיון שלא נחית מוח"ז רבינו ז"ל לשכירות כ"א מפח שלא נחא לי' לזקוף במלה ולמה לא די בזה ע"ק פדרף דמהני למכירת גוף החמץ: גם לפמ"ש בנוסח השט"מ ורשות להעתיק כו' פנימוס כו' אם זה לעיפובא א"כ עתה לפה"נ להנימוס ונת הקיר"ה א"ז מספיק כ"א בלשון רוסיא ונייר זאקאנע (וייאונקע וקופצע) כו': גם לפ"מ שפקפק בס' מק"ח סי' תמ"ח (די"ח ע"ג) בשחתם השליח כו' א"כ יש לעיין למנהגנו ע"י שט"כ.

ולפה"נ עכ"פ ראוי למסור גם השט"כ לעובד פוכבים או לכתוב השט"מ על נייר השט"כ: שוב פמדתמה לי שי"ל ג"כ בהיפוף מהנ"ל היינו שאם נאמר שהטעם שלא קבעו זמן קבוע לביעור הוא משום דבחמץ ידוע ל"ח לשכחה יש מקום יותר להחמיר בנד"ד שהרי שלענין בדיקת אותן חדרים שהוא חמץ שאינו ידוע יש לחוש לשכחה כו' ואף שיש לו ג"כ חמץ ידוע ונדעתו עתה למוכרו מחר לאו בכיפי תלי להו וככל הנ"ל.

אבל אם נאמר שהטעם לענין הביעור הוא משום דל"ש לקבוע זמן קודם זמן איסורו (דאורייתא ודרבנן) דהא צריף לאכילה ולהנאה פנ"ל. והיינו דלפי מה שלא הצריכו לבער בזמן קבוע (כמו אור לי"ד).

ולשייר רק כפי שיעור שיצטרף לו (וכדף שאמרו בי"ד שחל להיות בשבת מבערין את הפל ומשיירין מזון ב' סעודות. בגמ' די"ג וטוש"ע רסי' תמ"ד).

לכאורה ע"כ הוא משום דכיון שא"א לתקן הדבר בשלימות לא רצו לתקן לתצאין (ובי"ד שחל בשבת א"א בע"א) משא"כ הבדיקה הוא ענין אחר בפ"ע שענינו רק לחפש ולמצוא ולא לבער וא"כ י"ל כיון דענין המכירה בין אותו החמץ הידוע ובין אותו שאינו ידוע שבחדרים הנ"ל הרי הוא ענין ביעור ובזה הרי לא תיקנו פלום.

משום דאין ביעור לתצאין פנ"ל (ואף גם אם נאמר דהטעם שלא רצו לתקן לבער אור לי"ד ולשייר כו' הוא משום שחסו על ממונם ש"י ורצו להקל למי שיש לו חמץ

הרבה שיקה' לו שהות יותר למצוא קונים כו' מ"מ אפשר שי"ל ג"כ עדיין שלא יצא חמץ שא"י שבחדרים הנ"ל מן הפלל כו' וכעין לא פלוג בין ביעור לביעור כו').

ומ"מ כ"ז אינו שנה לי ואין בו פדי סמיכה בבירור כו' מלבד. שי"ל הטעם הוא משום חילוק בין חמץ ידוע לשאינו ידוע כו' וי"ל ג"כ ע"ד הפשוט פיון שבשעת חלות חיוב הבדיקה יש לו חדרים שמכניסין בהן חמץ לא יצא מפלל דין המשנה אור לי"ד בודקין כו' וע' ססי' תל"ו בייצא מבית העובד כוכבים די"א דכל תוף ל' יום הל עליו חובת הבדיקה אף שאינו מועיל פלום שהעובד כוכבים יכניס לתוכו חמץ כו' ואע"ג דהתם דוקא שלא יקיים מצות בדיקה פלל אח"פ כו' מ"מ מתוכו יש ללמוד ענין חומר חובת הבדיקה בעת חלות חיובה דעכ"פ באור לי"ד נראה דכ"ע מודו דאין לפטור ח"ע מזה (עי"מ שבדעתו לעשות מחר).

אף שמקיים מצות בדיקה בחדרים אחרים וע"ש בלשון מוח"ז רז"ל סכ"א וי"א שא"צ לבדוקו כו' ואף אם בתוף ל' יום יש לו בית כו' וידוע לו שבשעת הפסח לא יהי' לו אינו מחוייב לבער קודם זמן שתיקנו חכמים כו' מזה משמע יותר דאבל בזמן שתיקנו חכמים מחוייב אף שידוע לו שבשעת הפסח לא יהי' לו בית כו' (וכ"ש דהכא ל"ש כ"כ ידוע לו שלא יהי' לו כי אולי ישכח וכו' ג).

משא"כ התם מייירי בייצא קוה"פ הרבה כמו ל' יום ול"ש לומר אולי לא יצא דא"כ לא חל עליו אז פלל כו'): לכאורה פשוט לשון המשנה (ד"י ע"ב) ומה שמש"ייר יניחנו בצניעה כו' (וקאי אמתני' דריש מכילתין אור לי"ד כו' ע' פי' המשניות להרמב"ם) הי' משמע דר"ל שביעור הפלל בעת הבדיקה רק שמש"ייר מה שצריף לאכול (ועיין לשון הר"ן וכעין זה בפירש"י ד"ט ב').

דאל"כ אינו מוכן ממאי מש"ייר. ולכאורה משמע שזהו פוננת הגמי"י רפ"ג שפכת מכאן הי' מדקדק ר"י משפירא לשון ליל י"ג כו' ונ"ל דר"ל פנ"ל.

(אלא שמדברי רמ"א רסי' תמ"ה לכאורה למ"כ. אלא שר"ל מכאן היינו מדאמר בצניעה שמעינו דקפדינו שלא יתפור כו').

אלא שמדקרינו בנ"ד בגמרא שעה ו' זמן ביעור למ"כ לכאורה. (ואינו מוכרח כ"כ די"ל שאז גמר הביעור הנשאר מהמשו"ייר).

גם מלשון הרמב"ם שם הלכה א' וב' משמע לי' ג"כ דעכ"פ לא יש חמץ אור לי"ד כ"א אותו שנמצא בבדיקה ואותו שמניח לאכילה ואין עוד ואולי פוננתו בהמשך לשונו בב' הלכות אלו לתקן בזה הלשון שאמר ומה שמש"ייר דר"ל שמש"ייר ממאי שמצניע לביעור כו' ואולי גם מ"ש ואם רצה לבערו בליל י"ד מבערו ונלא אין דרכו לכתוב מה שאינו בגמ' אלא שפוננתו בזה ג"כ שכ"מ מלשון ומה שמש"ייר כו' פנ"ל ולשון הרמב"ם פ"ד ה"ו והגיע שעה ה' ה"ז מוכרו כו' אדרבא לכאורה המשך הלשון שם שלפי שהיו באים בספינה (ולא הי' למי למפור לחלוטין) ע"כ הגיע שעה ה' דאל"כ הי' מוכרו קודם).

ויקצת הי' משמע דדוקא בכה"ג הוא שהתירו מכירה פזו שיחזור ויקח מהעובד כוכבים אחה"פ וע"כ הוסיף והגיע שעה ה' משא"כ פלל בתוספתא (אלא שלמד פן ממ"ש היו באים בספינה כו' פנ"ל) אלא שבשו"ע מבואר או קודם כו' וכ"ז שלא בעיון פלל.

ולתשוב' הרמה אצפה: ידידו ח"ד נחמיה בירך סימן לו (לסוף ה' פסח לשו"ע רבינו) כבוד אהו' ח"ד ידיד נפשי הרב הגאון וכו' מו"ה נחמיה נ"י: תשובה. ע"ד דבדיק לן מר במ"ש המק"ח סי' תל"ו סק"ד דאותן שנותנין כו' צריכים לבדוק חמץ בליל י"ד וכ"ש ביון וכו'.

הגם פי מה אדע אשר לא ידע וגם אין פנאי כ"כ לעיין. אף לפע"ד ג"כ נראה כמ"ש כת"ר שאין דבריו מתקבלים פיון שדעתו בעת חיוב הבדיקה למפור ולהשפיר הפל למחר וזהו ביעורם עכ"ל ויש להטעים הענין פי חיוב הבדיקה היינו אמקומות שאמרה התורה לא יראה כו' והינו בכל גבולך משא"כ חדרים הנ"ל שלא יהיו בי"ד גבולין שלך כ"א של אחרים ואין לומר דכיון שבפעת חיוב הבדיקה הוא גבולו בטר עת שהוא אזלינן דמנלן להחמיר פן דהא חיוב הביעור מדאורייתא הוא בי"ד בהגיע זמן איסורו פדכתי אף ביום הראשון כו' וחקמים שחייבו להקדים אור לי"ד היינו על מה שיתחייב בי"ד בביעור מדאורייתא משא"כ מה שבפעת אף ביום הראשון לא יהי גבולו כלל מהיכ"ת נאמר שיתחייב בבדיקה ורא' לזה ממ"ש בגמ' ד"ח ובשו"ע סי' תל"ג ס"ו דחצר א"צ בדיקה מפני שעתידים העורבים שיאכלוהו ולרמ"א שם א"ל ודאי חמץ שבשם א"צ בדיקה מה"ט הרי לא חל חיוב הבדיקה בפעולת תק"ח אף שעדיין לא אכלו העורבים את החמץ מפני שבפעת איסור החמץ מדאורייתא לא ימצא שם אף שאין זה נודאי גמור וע"ש בחמד משה סי' תנ"ג שהאריף בדין שהוא כ"ש הקא שבנודאי לא יהי הסדר שהוא בגבולו וימפור כל חתיכות חמץ שימצאו שם.

ומסתמא ג"כ כפר התחיל בזה המו"מ עם הא"י רק שלא נגמר. וא"כ מה"ט ג"כ י"ל דאין לחוש לשכחה פי הא"י זכרנו להנאתו ועיין בשו"ע אאזמו"ר ז"ל ססי' תל"א ושו"ע סי' רע"ה סעי' ב' ג' וכש"כ פשהפל מוכרים לבע"כ א' והוא אינו קונה רק ע"מ להקנות לשכחה בזה ליכא למיחש כלל וגם הסדר שהוא שרואין אותו ראי' מביאה לידי זכירה ועוד י"ל דמלבד זה לא דמי למה שחשבו בגמ' ד"ו סע"ב לשכחה.

דהתם היינו דמהאי טעמא יעשו זמן קבוע להביטול בפעולת הבדיקה משא"כ להטריחו טורח חנם שא"צ לו כלל מפני חשש שכחה זה אין ללמוד משם דהרבה חשו לטורח עיין בפ"ק דפסחים ד"ג ע"א מובטח להן כו' מפני הטורח ועל יתר הפרטים לא יוכלתי לעיין פעולת מנחיצת מוכ"ז.

ויקבל החוה"ש מאדה"ש. פנפשו ונפש ידידו דוש"ת מלונ"ח מנחם: סימן לז לכ"ק אהו' בד"ז מוריניו הגאון הגדול חסידא ופרישא כ"ש מוהרמ"מ שי': תשובה.

מהיות שפכתב שדבריו שלא בעיון לכן גם אני אחשה פן. דמ"ש פי חיוב הבדיקה כו' משא"כ חדרים הנ"ל שלא יהיו בי"ד גבולין שלך אלא של אחרים הלא גם במשפיר בית לחבירו ועושה הקנן וגם מוסר המפתחות ביום י"ד (דלכ"ע על המשפיר לבדוק).

ג"כ בי"ד לא יהיו גבולין שלך אלא של אחרים ודוחק גדול לומר דהתם רק פדי להציל השוכר אלא ודאי דאזלינן בטר עת חלות חיוב הבדיקה ולא אבין מ"ש וא"ל כו' דמנלן להחמיר כו' דמלבד די"ל להפוך מנ"ל להקל (בדינא דגמ') ה"ל לכתוב איזה חילוק בין זה לבין משפיר לחבירו הנ"ל מה שלכאורה הם שונים (וכמנפיה שזכר במכתבי הא').

ומ"ש ורְאֵי לְזֶה כו' ל"ד כָּלֵל דְּהֵתָם דִּינֵינוּ לִי כַּמְבוֹעֵר מִמִּילָא וְלֹא צָרִיךְ לְמַעֲשֵׂה הָאָדָם
מְחַר כָּלֵל וְתוֹדַע דְּהִיכָא דְצָרִיךְ עכ"פ לִילָךְ מְחַר וְלִרְאוֹת אוֹלֵי נִשְׁאָר חֲמִין וּיְבַעַר לֹא
סְמִיכֵינוּ בְּאַמַּת ע"ז וְצָרִיכָה בְּדִיקָה אוֹר לִי"ד מְחַשֵּׁשׁ שְׂכָחָה כַּמ"ש מוּח"ז רז"ל שְׁם סכ"ד
וע"ש בְּקו"א (וּרְמ"א לֹא פְּלִיג אֱלָא מִשּׁוּם דס"ל דְּלֹא צָרִיךְ כָּלֵל לִילָךְ לִרְאוֹת כו' וְרֵאוּ
לְעֵינֵינוּ וּא"פ).

וע"ש בְּלִשׁוֹן מוּח"ז רבֵינוּ ז"ל נִרְאָה כַּמְבוֹעֵר דְּמָה שְׁלֹא חֲשִׁישׁוּ לְשְׂכָחָה גַּבֵּי בִיעוּר הוּא
מִשּׁוּם דְּהוּי חֲמִין יְדוּעַ (ע"ש בַּמ"ש שְׁאֵז בְּנוֹדָאֵי לֹא יִשְׁכַּח כְּמוֹ כו') מִשְׁא"כ כָּל שְׂיִישׁ
אֵינָה סִפְקָא בְּדַעְתּוֹ חֵינֵישֵׁינוּ שְׂיִישְׁכַּח (מִצַּד קְלוֹת הַדְּבָר בְּעֵינֵינוּ).

וא"כ כִּינּוּ דְחֻזֵינוּ בְּחֲמִין זֶה שְׁמוֹנָח בְּרַפְתּוֹ וְכַה"ג דְּמַחֲיִיבֵינוּ אוֹתוֹ לְהוֹצִיאֵנוּ מִכָּלֵל סִפְקָא
לְעֵשׂוֹתוֹ וְדָאֵי הֵינּוּ לְהַצְנִיעוּ דְּנֻקָא וְלֹא לְהַנִּיחוּ בְּמָקוֹם שְׁאֵפְשֵׁר שְׂיִיאֲכַל. אַף שְׂבִין כְּפֵי וּבִין
כְּפֵי דַעְתּוֹ לְבַעֲרוּ מְחַר (אִם יֵהִי) ה"ה נְמִי בְּסִפְקָא חֲמִין שְׂבִאוֹתוֹן הַחֲדָרִים יֵשׁ לְחֵיבּוֹ
לְהוֹצִיאֵנוּ מִכָּלֵל סִפְקָא לְעֵשׂוֹת וְדָאֵי דָאֵז ל"ח שְׂיִישְׁכַּח עִם שְׂבִין כְּפֵי וּבִין כְּפֵי דַעְתּוֹ לְבַעֲרוּ
מְחַר (הֵינּוּ לְמַפְרוֹ).

גַּם לְשׁוֹנוֹ אֵינוֹ מְדוֹקְדָק בַּמ"ש וְחֲכָמִים שְׁחֵיבּוּ לְהַקְדִים אוֹר נִי"ד הֵינּוּ עַל מַה שְׂיִתְחַיֵּיב
בִּי"ד בְּבִיעוּר מְדָאוּרֵייתָא כו' דְּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּמִשְׁא"כ בַּנ"ד לֹא יִתְחַיֵּיב מְחַר בְּבִיעוּר
מְדָאוּרֵייתָא בְּתַמֵּי אֱלָא דְּהַמְכִירָה הִיא הַבִּיעוּר כו' וּמַה שְׁסִיִּים ע"ז מִשְׁא"כ כו' לֹא יֵהִי
גְּבוּלוֹ כו' לֹא רִישָׁא סִיפָא וְאִיךְ שְׂיֵהֵי אֵינוֹ מְנוֹטְעָם כָּלֵל אִם לֹא שַׁר"ל לְעַנְנֵי חֵיבּוֹ בְּדִיקָה
שַׁבַּנ"ד גַּם מְחַר לֹא יֵהִי חֵיבּוֹ עַנְנֵי בְּדִיקָה (לפ"מ שְׂבִדַעְתּוֹ כַּעֲת) וְחֲכָמִים לֹא חֵיבּוּ אֱלָא
הִיכָא שַׁעכ"פ יֵהִי עַנְיֵי חֵיבּוֹ לְבָדוֹק אֲזִי יִקְדִים אוֹר לִי"ד דְּנֻקָא כו' וְזֶה מַעֲיֵן מ"ש לְקַמּוֹ
וְעוּי"ל כו' גַּם מ"ש אֵהִיא דְּחֻצָר אַף שְׂאִין זֶה וְדָאֵי גְּמוּר.

וְאַהֲרָה דַּנ"ד כְּתִב כ"ש הִכָּא שְׂבִנוֹדָאֵי כו' נִהְפֹךְ הוּא דְּהֵתָם חֲשָׁבֵינוּ לִי לְנֻדָאֵי גְּמוּר
שְׂיִגְרָרוּהוּ עכ"פ לְהַאֲמִירִים שְׂמַהֲנֵי גַם לְחֲמִין יְדוּעַ וְהִכָּא לֹא שְׂיִיךְ וְדָאֵי גְּמוּר אַמָּה
שְׂיִעֲשֵׂה מְחַר. גַּם לְשׁוֹנוֹ דַּמ' שְׂבַגְמָרָא אֵייתָא גַּבֵּי חֻצָר שְׂהַעוֹרְבִים עֲתִידִים כו' וְזֶה אֵינוֹ
אֱלָא מְצוּיִים וְר"ל שְׂכָבֵר אֲכַלוּהוּ (אִם הִי) וְעִיקָר סְמִיכָתוֹ אַמ"ש אַח"ז וְלְרַמ"א שְׁם כו'
וְר"ל דְּאַף הַחֻזְלָקִים הֵינּוּ רַק מִשּׁוּם דְּלֹא חֲשָׁבֵינוּ זֶה לְנֻדָאֵי שְׂיִאֲכַלוּהוּ כו' וְעכ"פ הִלְשׁוֹן
אֵינוֹ מְדוֹקְדָק כָּלֵל וּמ"ש שַׁא"י יִזְכְּרֵנוּ לְהַנְאִתּוֹ א"כ יֵהִי דֵי לְשַׁפְּרוּ אוֹתוֹ שְׂיִזְכְּרֵנוּ לְמְחַר
לְבָדוֹק כָּל חֲדָרֵינוּ מְחַר כו' וּמ"ש מַסִּי רַע"ה וְשׁו"ע מוּח"ז רבֵינוּ ז"ל סְסִי תַל"א אֵין
לְדַמּוֹת גְּזִירוֹת חֲכָמִים זל"ז וְלַפְעָמִים אֲמַרֵינוּ עַרְבָה עַרְבָה צָרִיךְ ע"ש בְּקו"א מוּח"ז רז"ל
וּמְסַבְרָא נְמִי הַנְּאִת הַא"י אוּנָה חֲזָקָה יוֹתֵר מִמְּצוֹת בִּיעוּר חֲמִין בְּעֵינֵי הַיִּשְׂרָאֵל דַּמ"מ חֲשׂוֹ
לְשְׂכָחָה וּמ"ש וְכַש"כ כְּשֵׁהֲפֵל מוֹכְרִים לְבַע"כ א"כ כו' זֶה אֵינוֹ בַּת"כ דְּנֻדָאֵי מוֹכְרִים לְבַע"כ
דְּקָאֵמֵר וּמֵאֵי קוּנָה עַל מְנַת לְהַקְנוֹת דְּהַבַּע"כ אֵינוֹ קוּנָה אֱלָא שְׁלִיחַ כו' וְנִרְאָה דַּר"ל כְּעֵין
הָא דְּאֲמַרֵינוּ חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ וּמ"מ קָשָׁה א"כ הַעוֹשֵׂה שְׁלִיחַ לְבָדוֹק לְמְחַר
יֵהִי דֵי כו' וּמִשְׁ"ע וְעוֹד י"ל כו' לְכַאוּרָה הֵם דְּבָרִים רְאוּיִם קֶצֶת וּמ"מ הָא חֻזֵינוּ דְּרַאב"י
סְסִי תַל"ו גַּם בְּתוֹךְ ל' יוֹם חַל טוֹרַח חֲנָם שְׂהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים יְכַנִּים חֲמִין וּבְאוּר לִי"ד נִרְאָה
דְּגַם הַטוֹר יוֹדָה וְע' שׁו"ע רז"ל שְׁם סכ"א קוּדָם זְמַן שְׂתִיקְנוּ חֲכָמִים כו': יְדִידוֹ דו"ש
נְחִמָּה בִּירָךְ סִימָן לַח (לְסִי תַקְנֵי א) מְהַרְבַּ הַגְּדוֹל חו"ב מְפֹרְסָם כ"ש מו"ה שְׁלֵמָה מ"ץ
דַּק"ק דּוּבְרָאֲנוּנַע: כְּבוֹד הַרְבַּ הַגְּאוֹן הַמְפֹרְסָם חֲסִיד וְעַנְיֵי כ"ש מו"ה נְחִמָּה נ"י: אֲשֶׁר

תמה כת"ר בתמי' מקניימת על מה שהביא בד"מ בשם תשובת מהרי"ל דמותר לרחוץ ראשו בחמין אבל לא פניו ידיו ורגליו ולדעת כת"ר נפל ט"ס בהעתקת הב"י.

והאמת הוא כמו שהוא לפנינו בת' מהרי"ל הורו רבותי בצונן. דאל"כ אין הבנה לדברי פלל ובהגה' רמ"א פתב כ"א ראשו ופניו ידיו ורגליו בצונן.

ונרשם מהרי"ל ותשובת מהרי"ל וכנראה דהרגיש בזה וחסר בו ממ"ש בד"מ והעירני מעכ"ת לעיני בזה ומצוה גנישב עיניתי בזה ולדעתי אין פאן מקום תימה פלל. ושפיר מתפרשים דברי הת' כמו שהוא בב"י בלי שום הגהה ושיעור דברי הוא לחוף הראש בע"ש חזון.

ואח"ז פתב הורו רבותי ור"ל שזהו הוראת רבותי וכן הוא דרך פל האחרונים לכתוב תחילה ההוראה ואח"כ לציין מי בעל דברים בהוראה זו ומדכתב סתמא שיש לחוף הראש: ודאי דתפיפה פדרפה קאמר בחמין שאין דרך פלל לחוף הראש בצונן שהוא מסבף את השער (עי' י"ד קצ"ט).

ואינו דרך הנאה פלל ואח"ז פתב ועל הרגלים לא שאלתי ר"ל אי שרי בחמין. ולכאורה נראה דהקילו בראש מהא דאמרינן כו' ר"ל דהא דהורו לחוף הראש והיינו בחמין לא משום דאין מקום לאסור רחיצה בחמין כ"א בכל גופו: אבל לא איברים מיוחדים דהא מציינו גבי אבילות אבל פניו ידיו ורגליו בחמין אסור וכיון שפן לפי המנהג שכתבו הפוסקים ראשונים לאסור רחיצה מר"ח והיינו ודאי מטעם אבילות (לא מטעם מניעת תענוג כמו שהוא הטעם בת"צ).

נראה דאף ה"א ל"ש ואסור ג"כ רחיצה בחמין אפ"י רק איברים מיוחדים כמו גבי אבל. אלא צ"ל דרך בראש הקילו ור"ל פיון דיש בזה ענין קולא אין לנו אלא במה שהקילו בראש דאין הנאתו פלל אלא בחמין גם הצונן מסבף השער וערבוביתא דרישא כו' (נדריים פ"א) ולצורך שבת הקילו בזה ואין ללמוד מזה גם בפניו ידיו ורגליו דאינו מעכב כ"כ ההנאה בין חמין לצונן והמה שונים בענין זה לכל הגוף.

זהו ביאור פלל ד' הת'. ולזאת לא ידעתי מקום לקפידא לחול על רבינו הרמ"א ז"ל שלא הרגיש להגיה הורו רבותי בצונן פיון דמתפרשים ד' הת' כמו שהי' לפניו בלי שום הגהה אין מקום להגיה וכ"ז אף אם לפי ההגהה היו מתפרשי' יותר מרנוח והי' הלשון יותר מתוקן כ"ז שלדעתי גם אחרי רואי גם הנסחא שלפנינו אין שום הכרע לומר שהנסחא שלפנינו אמיתי ואדרבה לא יהי' מתוקן כ"כ דברי הת' הן בענין והן בלשון דלפי הנסחא שלפנינו ביאור להת' הוא לחוף הראש בע"ש חזון ר"ל איך דינו ועז"כ הורו רבותי בצונן והי' מהראוי לכתוב ולא בחמין או בצונן ונקא דשריותא לחוף בצונן לא איצטרך להשמיענו ועיקר ההוראה לאסור החמין ולמה זה השמיט העיקר והכחידה תחת לשונו ועל הרגלי' לא שאלתי היינו אי שרי בצונן.

ועז"כ ולכאורה נראה דהקילו בראש מהא דאמרינן כו' האי מהא דאמרינן הוא ראי' וטעם למה שהורו להקל בראש לא יתיישב פלל מ"ש דהקילו בראש כי איזה ענין קולא בזה להתיר בצונן (וכי לזה הוצרכנו להתיר רחיצה בצונן למקצת גופו ואיזה אפוא מקום לחומר זה וכמה טרח התה"ד למצוא מקום להחמיר רחיצה בצונן פל גופו וכמ"ש בלשון

השאלה רחיצה בנהרות והתה"ד בעצמו המציא השאלות וכ"מ גם מלשון הת' כ"ש שישתפק בזה אדונינו המהרי"ל ולשאול בזה פי רבותיו גם אחרי שהתירו לי בכחא דהיתרא לחוף הראש בצונן חזר ונסתפק על הרגלים ונצטער ע"ז שלא שאל גם ע"ז פי רבותיו וכתב ולכאו' נראה כו', כאלו אין כ"כ ברור להתיר גם הרגלים ולא הי' טעמם להקל בראש מהא דאמרינו שאפשר שאין משם ראי' רק אפשר מטעם אחר הורו להקל בראש ואותה הראי' אינה מספקת כ"א להקל בראש ולא ברגלים וזה תימה באמת כי אין ראי' מבררת יותר מזו שגם באבילות שהוא מדין הש"ס שרי רחיצה בצונן מקצת גופו כש"כ בנ"ד שאינו אסור מדינא אפי' רחיצה בחמין כל גופו ואינו רק מצד המנהג מה מקום לחוש להתמיר אף רחיצה בצונן ומקצת גופו.

גם מה שפנים בסוף ת' ההיא וכתב בשם הפרנס ורוחצין הראש סמוך לצה"כ. אף אם נאמר דדברי הפרד"ס אמורים למצוה בכל שבת כדי שיהי' ניכר שהוא רוחץ לכבוד שבת.

וכמ"ש הרמ"א בס"י אבל מדהעתיקו המהרי"ל פאן ודאי משמע אבל כל שאינו סמוך לשבת ישנו חשש איסור רחיצה דאל"כ מה שאינו שייך הקא. וזה יצדק לפי הבנת רבינו הרמ"א ו"ל שהתירו לחוף הראש בחמין ויש בזה ענין גולא לפי המנהג לאסור רחיצה בחמין מר"ח.

ומצינו באבל דאסור רחיצה בחמין אפי' מקצת גופו שייך לומר דאין להקל בזה רק לכבוד שבת אבל לפי הנוסחא שלפנינו תמה תמה אקרא דנראה לפי החמת אף אחרי שהורו רבותיו בכחא דהיתרא לחוף הראש בצונן וחזר והתיר המהרי"ל אף ברגלים בצונן הוא הפל צירוף לכבוד שבת אבל בחול באמת איסור רחיצה בצונן אף לחוף הראש לבד.

והוא תימה רבתי ולא מצינו חומרא זו בשום א' מהאחרונים וא"כ הוא מה הנחת לט"ב עצמו פיון דאף מר"ח אסור אפי' להושיט אצבעו במים לפי המנהג שנתפשט בכל הגולה לאסור רחיצה מר"ח.

לזאת מכ"ז נראה ברור דמשה אמת ותורתו אמת ונהבנת ת' מהרי"ל הוא כפי הבנתו בד"מ והשכוחי מעליו את תלונת מעכ"ת. וברמ"א בהגהה נמשך אחרי ליקוטי מהרי"ל.

כי גם בתשובותיו אין זה מהרי"ל בעצמו רק איזה מלקט מאן דהני ופסק כמ"ש בלקוטיו אי משום כי ידיו רב לו להכריע ואי משום שהמחבר לקוטי מהרי"ל הי' בעיניו יותר מוסמך לסמוך עליו מלקוטיו על איזה מאן דהוא לא נודע מי בעל דברים ואי משום להתמיר פזרכו הטוב בדינים אלו.

ומה שגרשם ע"ז מהרי"ל ותשובת מהרי"ל כאלו הם שפה א' ודברים אחרים אין אחריות המרשים עלי תא ואחוי לה בדברי האחרונים מצויים לרוב שכותבים עליו שטנה ולא נהגו בו סלסול לכתוב אף בפ"א***) (ועיין מ"ז יו"ד רס"א מ"ח שכתב עליו ולא הבינותי כו' וע"ש פנראה שפנה עליו יסוד להוכיח דכוננת רמ"א מדרכנו ורק לאפוקי מהב"י שכתב רק ממנהגא ור"ל דבזה רש"י נרא"ש שוין עכ"פ עש"ך יו"ד סי' ס"ה סק"ו הביא לראי' שכ"מ ממה שגרשם כו'.

ומ"ש הט"ז רס"י ל"ט שמה שגורשם במ"מ בה"ג הוא טעות י"ל דכוננתו שהוא ט"ס וכ"מ מדברי המ"ז שם ואולי בכ"מ שפותרבין עליו בזה הפוננה פנ"ל וע' תשוב' ונשב הפהן סי' נ"ה (דק"ט ע"ד) דמ' דס"ל דהמ"מ הוא מהרמ"א עצמו.

וע"ש בריש הסי' שהעמיד יסוד עפ"י שציינן בהגה' מהרי"ק והגמ"י כו' ע"ש). עכ"ה:**) דרף פבוד שגם בזה וכיוצא או להתאמץ לנישכם פדרפם הטובים בהשגתם על איזה מהפוסקים האחרונים שקדמו להם.

ולקפיס דעת כת"ר אפשר לומר שהי' לפניו הגי' ברמ"א אסור לרחוץ כ"א פניו ידיו ורגליו בצונן (ולא כמו שהוא לפנינו כ"א ראשו ופניו ידיו ורגליו בצונן). עיין פרישה שגראה שהי' לפניו הגירסא פנ"ל.

וע"ז ציין בטוב תשובת מהרי"ל. ומה שציינן גם מהרי"ל הגם שלא נזכר שמה פניו ידיו ורגליו האיסור בחמין הוא אתי' במכ"ש מראשו: והקיטר בצונן לא איצטריקא לן וכנ"ל.

ואם לא יתיישב בענין כ"כ לפי הגירסא הנ"ל מה שציינן מהרי"ל ויקרו בעיני דברי המרשים אפשר לומר שציינן מהרי"ל צ"ל בסוף הגהה זו שלדעתי מ"ש רמ"א ויש מקילין לחוף הראש בחמין למי שרגיל בכף כל שבת הוא מלקוטי מהרי"ל ובקאור לשונו מש"ש ובקושי מותר גם כה"ג.

ר"ל אם יש קושי ודחוק והיינו למי שהרגיל בזה כל שבת דנדאי יקשה עליו שנותו את רגילותו בה"ג ר"ל גם בחמין. וע"ז סיים וגם הוא בעצמו עושה פן שאמר מאחר שהוא רגיל לחוף ראשו בקל ע"ש מתקרי חולי אצלו עכ"ל ונראה ונדאי מהלשון דנהג הקיטר בעצמו לחוף בע"ש זה פהרגלו בכל השבתות דהנה נדאי בחמין זהו ביאור דברי הלכותי מהרי"ל בלי ספק והיינו דעת ה"ש מקילין בהגהה (וצע"ק שלא הביאו בד"מ ומטו בה בשם שמעתי מקצת בנ"א נוהגין) דנדאי אין לדחוק כלל לפרש לשון ובקושי מותר בכה"ג קאי על צונן והפוננה גם בצונן לא התיר מהרי"ל אלא בקושי (וכמו בקושי התירו לתחם אבלים ולבקר חולים בשבת).

מלבד דאין הלשון מ"כ פלל והל"ל ובקושי התיר גם בה"ג. אא"ל פן פלל דא"כ גם מה שסיים שם.

לכן הנהיג לבחורים גם הוא בעצמו עשה פן כו' קאי על חפיפה בצונן ואף לזה התנה פיון שרגיל פן כל השנה ולא זאת יש לאסור אף בצונן. והוא דבר שאינו דנדאי מותר אף באינו רגיל ואף בחול רחיצת אבר א' בצונן ואפי' בעט"ב קודם סעודה המפסקת לכ"ע וע"ז ציינן מהרי"ל ואם ג"ז לא יתיישב אצל כת"ר לפסוק הציון בספינא חריפא לשנים ולאחר את המוקדם אפשר לומר דכל הציון צ"ל בסוף כל ההגהה ומה שציינן ת' מהרי"ל אף דשם בחמין ולא נזכר תנאי זה שרגיל בזה כל השנה א"ז קפינא כ"כ לפמ"ש שאפשר הי' לפניו הגירסא ברמ"א כדמשמע מהפרישה.

נמצא דלא הוזכר ברמ"א איסור חפיפה בחמין למי שאינו רגיל (אף דמשמע מכלל דבריו לא ר"ל בו מפני ש לאסור נגד המבואר בת' מהרי"ל) אפשר לציין ע"ז פיון דעכ"פ מה שזכר ברמ"א להדיא נזכר בתשובת מהרי"ל (עדיפא מיני).

עיניו בפ"מ באש"ל אברהם ס"י. או נאמר דה"ל לפניו הגרסא ברמ"א כמו שהוא לפנינו ובכדי שלא יסתרו מ"ש בת' מהרי"ל למ"ש בלקוטיו פי' דגם הוראת רבותיו להתיר בתמין הי' למי שרגיל בכך והמעתיק קוצר או שלא הרגיש בזה או שאפשר לומר דהציון על מקומו יבוא בשלום ובכדי שלא יסתרו דבריו בת' למ"ש בלקוטיו פי' דבאמת מהרי"ל חונק על הוראת רבותיו ומ"ש ולכאורה נראה דהקולו בראש הפנונה דהוא קולא יתירה לדעתו דהא אמרינן אבל פניו ידיו ורגליו ומנ"ל להקל בראש דאף שהזנפר פניו ידיו ורגליו ה"ה שאר אברים (ע' ב"י א"ח סי' שכ"ו).

סוף דבר זכינו ליישב ד' הרמ"א בלי גמגום ואינו מתקבל אצלי לאמת הנסקחא שלפנינו בת' מהרי"ל (עם היות שמצאתי גם בסוף תולדות אדם להרשב"א נדפסו ת' מהרי"ל עד ס"י והנסקחא גם שם כמו בת' מהרי"ל שלפנינו) ויצאתי י"ח במצנה זו שהעירני כת"ר: ידידו שלמה סימן לט (לסימן תקנ"א) תשובה ראיתי דברי אהובי והנה מה שהמציא פי' חדש לפרש הנסח שבב"י בכדי שייתיישבו בזה דברי הד"מ.

הוטב בעיני למאד ואפריון נמטיני. שהאיר עיני שלכאורה עמדו דברי הד"מ לנגדי כחומה כו'.

והייתי סבור לכאן' שההכרח לאוקמי בט"ס (ע"ד שפסק בהגהת השו"ע אלא שגם אני הרגשתי לדחוק גדול שניפריסם הדברים שאינו ט"ס לכאורה) אמנם היינו רק לומר שלפי שלא היה לפניו אז כ"א הנסח שבב"י הבינה ע"ד שפי' כת"ר ונא רצה להגיה מלבו.

עם פי הפירוש הוא בדחוק אבל אחר שבתשובת מהרי"ל שלפניו הגרסא בצונן. וכן הוא בתשו' שבס"ס תו"א להרשב"א ונ"ל נדאי שזוהי הנסקחא האמיתית ועדיין טוב בעיני לומר לפ"ז שגם רמ"א בהגהה ראה נוסחא זו ולכן פסק כן.

ויבואו ג"כ דברי המ"מ לנכון וכת"ר ע"י שמצא הפירוש החדש חזן בעיניו א למאד. וחקל על מעשה ידיו.

בחר בנסח שבב"י והרבה להשיב על הגרסא שבתשובת מהרי"ל שלפניו לפע"ד הפריז על המדה בזה פי' לפה"נ עכ"פ נקיים הגרסא שבב"י יש בו הרבה מן הדחוק וגמגומים יותר ויותר מהנסחא שלפנינו הן בענין הן בלשון והנני פורטם אחת לאחת למצוא לחשבון.

א' מ"ש לחוף הראש ע"ש חזון שיהיה זה גמר דבריו ויהיה הפנונה דרוך הוראה וציווי יש לחוף כו'. הוא לשון קטוע ואין זה לשון מחבר ספר (בפרט תשו') כ"א לשון מוני מנין מצות וכה"ג.

ב' מ"ש הורו רבותי שיהיה זה דרוך מציין ומודיע מקור הדין כמנומה שלא תמצא בזה גם במ"א וכה"ג. פי' לפה"נ א"ז נוהג כ"א כשדבר זה פבר חקוק וכתוב בספר שקדמו.

אבל לא בהוראה ששמע מרבותיו בע"פ. ונהרי התלמיד המחבר היה הוא המודיע הראשון כו'.

גם אינו מצוי כ"כ כְּשֶׁהִמְחַבֵּר מְפַלְפֵל אַח"ז בְּאוֹתוֹ דִּין כְּמוֹ כַּאֲשֶׁר נִשְׁכַּח אַח"כ וְעַל הַרְגָלִים לֹא שְׁאֵלְתִי (כִּי עֵינֶקֶר מְנַהֵג זֶה שְׂמֻצְיָן הַמ"מ בְּב' חֲצָאֵי עֲגוּלָה פְּאֵלוֹ רְשׁוֹת לְהַקְוֹרָא לְדַלְגוֹ כּו' מִשָּׂא"כ כַּאֲשֶׁר אִם יִדְלָגוּ לֹא יָבֹא עַל נְכוּן הַלְשׁוֹן הַנִּמְשָׁף אַח"ז.

ועכ"פ הל"ל כִּי הוֹרוּ רְבוּתִי). גַּם יֵשׁ הַרְבֵּה מְחַבְּרִים כְּאִין נוֹהֲגִים כָּלֵל בְּלִשׁוֹן זֶה.

ולפּה"נ גַּם מְהַרִּי"ל מְפַלְפֵּם. גַּם בְּכוֹתְבֵי תְּשׁוּבוֹת אֵין לְשׁוֹן זֶה שְׂיִיף כָּלֵל וְאִף אֵי נֹאמַר שְׂדַבְּרֵי תְּשׁוּבָה זֹו אֵינְנוּ תְּשׁוּבָה שְׂהַשִּׁיב לְאִיזָה אִישׁ כ"א רְשֵׁם לְעֲצָמוֹ דִּין זֶה לְזַכְרוֹן.

ג"כ אֵינוֹ דוֹמָה וְלַעֲנֵן לְשׁוֹן זֶה) לְכוֹתֵב סֶפֶר וְכַמוֹכֵן (וְגַם לְפַמ"ש כַּת"ר שָׂא"ז לְשׁוֹן מְהַרִּי"ל עֲצָמוֹ כ"א לְשׁוֹן אִיזָה מְלַקֵּט כ"ש שְׂאִין לְשׁוֹן כְּזֶה שְׂיִיף כָּלֵל) וְאֵין לְהַאֲרִיף כִּי לְפ"ד מוֹכֵן לְכָל כְּפָה יֵשׁ מְהַדְּוֹחֵק לְפָרֵשׁ כֵּן לְשׁוֹן זֶה (עַד שֶׁגַּם כַּאֲשֶׁר הוֹדִיתִי שַׁע"כ לֹאמַר שְׂפִלְפְּנֵי הַד"מ הִיָּה גִּירָסָא זֹו וְקִיבְּלָה כַּנ"ל.

הֵייתִי בּוֹחֵר בְּטוֹב יוֹתֵר לְפָרֵשׁ בְּשִׁינּוּי קִצָּת וְהוּא שְׂשִׁיעוֹר הַלְשׁוֹן יִהְיֶה לְחוּף הָרֹאשׁ כּו' הוֹרוּ רְבוּתִי פִּי שְׂרְבוּתִי הוֹרוּ לְחוּף הָרֹאשׁ וְיִתְכֵן זֶה קִצָּת בְּכוֹתֵב דְּרָף תְּשׁוּבָה וְאוּלַי ג"כ שְׂאֵל א' מְמַנּוֹ אִם הוֹרוּ רְבוּתִי לְחוּף כּו' וְיִתְכֵן יוֹתֵר לְשׁוֹן הַתְּשׁוּבָה ע"ז).

ג' דְּלִפִּי"ז כָּל דְּבָרֵי הַתְּשׁוּבָה קִיאֵי אַחְמִין (דְּשִׁרְיוֹתָא דְּצוּנֵן לֹא אֵינְצִטְרִיף לְמַעַכ"ת). וְלָמָּה הָעֵינֶקֶר חֶסֶר.

וכ"ש הַשְּׂאֵלָה עַל הַרְגָלִים וְהַתְּשׁוּבָה לְחוּמְרָא הָרִי אֵינוֹ כ"א אַחְמִין בְּלִבְד וְכָל כַּה"ג וְדֹאֵי ה"ל לְפָרֵשׁ וְהָא וְדֹאֵי א"ל דְּשֵׁם חֲפִיפָה אֵינוֹ נוֹפֵל כ"א אַחְמִין כְּדִמְשָׁמַע מְדַבְּרֵי כַּת"ר שְׂהַרִי חֲפִיפָה דְּאִשָּׁה דְּתַקְנַת עֲזָרָא כּוֹלָל גַּם צוּנֵן.

אַלָּא שְׂבָא רְבָא וְאָמַר אִשָּׁה לֹא תַחֲוֹף בְּצוּנֵן וְהֵינּוּ רַק לְכַתְּחִילָה כַּמ"ש מְהַרִּי"ק בְּב"י יו"ד (סִי' קצ"ט) וְגַם לְרְבָא הָרִי דֵי בְּחַמֵי חֲמָה ד' הַלְשׁוֹן שְׂבַתְּשׁוּבָה שְׂפַתְבּוֹ וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּהַקִּילוֹ בְּרֹאשׁ מְהָא דְּאִמְרִינֵן כּו' מוֹכֵן לְכָל שְׂקָשָׁה לְהַעֲמִיס בּוֹ פִּי כַּת"ר וְהָאֵרִיכוֹת בְּזֶה לְמוֹתֵר.

ה' אֵינִי יוֹדֵעַ מָה רֹאִי הִיא זֹו מְהָא דְּאִמְרִינֵן גַּבִּי אֲבָל דְּפָנֵי יָדִיו וְרַגְלָיו אֲסוּר בְּחַמִּין לְשִׂיחָה מְוֹכַרְח לְהִיּוֹת כֵּן גַּם בְּמִנְהַגָּא דְּמִשְׁנַכְּנַס אָב וְשַׁע"כ רְבוּתִי הַקִּילוֹ בְּרֹאשׁ לְבַד וְכִי לֹא סָגִי (שְׂיִסְבְּרוּ רְבוּתִי) דְּהַחֲוֹמְרָא שְׂקִיבְלוּ בְּנִימִים אֵלוֹ הֵינּוּ שְׂיִחָה פְּדִין רְחִיצָה דַּת"צ דְּשָׂרֵי פָּנָיו יָדִיו וְרַגְלָיו בְּחַמִּין וְכַת"ר פְּדִי לְתַמְנֵן זֶה כְּתִב דְּהִכָּא וְדֹאֵי הֵינּוּ מְטַעַם אֲבִילוֹת לֹא מְטַעַם מְנִיעַת תְּעֻנּוּג כַּת"צ.

וְלַקְחָה זֶה מַד' תַּה"ד שְׂפַתְבּוֹ בְּכַעֲיֵן זֶה לְעֲנֵן צוּנֵן. אִף הָרִי הוּא נִתְּלָה בְּזֶה בְּלִשׁוֹן הַגַּמ' (תְּעֻנִּית י"ג) דְּאָמַר ר"ח כָּל שֶׁהוּא מְשׁוּם אֲבָל כּו' בֵּין בְּצוּנֵן אֲסוּר וְכָל שֶׁהוּא מְשׁוּם תְּעֻנּוּג כּו' מִשָּׂא"כ בְּנִד"ד לְעֲנֵן פָּנָיו יָדִיו וְרַגְלָיו בְּחַמִּין לֹא נִמְצָא כְּלִשׁוֹן זֶה בְּגִמְרָא וְכוּנּוֹת כַּת"ר נִרְאָה דַּמ"מ עַכ"פ נִשְׁמַע מִגַּמ' הַנ"ל דְּעֲנֵן אֲבִילוֹת דְּאֲבָל וְט"ב לְחוּד וְעֲנֵן מְנִיעַת תְּעֻנּוּג דְּתְּעֻנִּית צִיבּוֹר לְחוּד וְלֹא שְׂיִיכֵי אֶהְדְּדִי (עֵינֵן תְּשׁוּבָה רַש"ל צ"ב).

ונחמרת המנהגים דמר"ח אב הפל הוא מענין אבילות כמ"ש התה"ד מגמ' דהחולץ א"כ גם לענין פניו ידיו ורגליו לאבל מדין ולא לת"צ. אמנם לפענ"ד אין בזה ממש ולא אכחד שגם דברי התה"ד לא נכתי ליקבלם בטוב כ"כ.

וכמדומה שגם הוא לא כ' זה לרא' גמורה ותדע שפשמסיק דלהרמב"ם שרי בצונן לא חש פלל לתרץ הרא' הנ"ל לדידן' אלא ע"כ לא כתבה מתחילה כ"א לזכר ואסמכתא בעלמא. אבל לא עלה על דעתו שיהיה מזה ראי' גמורה ומתחיל ראוי לתת לב להבין דברי התה"ד איך סברא להביא ראי' מדברי גמרא על ימים אלו שאין בהם כ"א ממנהגא בלבד.

ומדין הגמ' נדאי מותרים ברחיצה גם בחמין וא"ל דכוננתו לפי שהמנהג ראוי להיות מעין הדין ואחר שבאבילות שמדינא מצינו דגם צונן אסור גם באבילות דמנהגא אין לחלק נדא דא"כ למה לו להביא ממה שאמרו כ"ש משום אבל כו' שא"ז כ"א דברי ר"ח ואח"כ יש פלוגתא בזה יותר הי' ראוי להביא לשון המסקנא דאיפסקא הלכתא פו.

ועוד דבאמת נראה דמנהגים אינם מחוייבים להיות מעין הדין ממש דדוקא בתקנתא דרבנן אמרינן פל דתיקון רבנן פעין דאורייתא תיקנו אבל במנהגים אף שנהגו פו לגדר וסייג לאיזה דין מצינו הרבה שהקילו בהם.

ולא השוו אותם לגמרי לאותו דין ונוגמא לדבר מדברי רמב"ן שבר"ן ספ"ק דר"ה בענין הג' צומות שכתב דנודאי מתחילה עיקר התקנה מעין דאורייתא תיקנו שיהיו שנים ליוכ"פ כו' אלא שהאידנא דברצו תלו פה רצו שעיקר התענית קיבלו ולא שאר החומרות והרשות בידין ע"כ וכה"ג נדאי מצינו בכמה דברים שהקילו במנהגא נגד אותו דין שממנו נמשך מנהג זה (וממקומו מוכרע דא"כ אם באנו לדון על ימים אלו דאחר שממנהגא יש בהם משום אבל ראוי שיהיה דומה ממש לדין האבל בענין הרחיצה אף אנו נאמר שיהיו נוהגין בהם שאר פל דיני האבל כמלאכה ותשמיש המטה ונעילת הסנדל וכה"ג כו') אלא נדאי נראה דעיקר סמך התה"ד אינו ממה שמצינו בעיקר הדין באבל כ"א מלשון זה דוקא שא' פל שהוא משום אבל כו' דמשמעות לשון זה לכאורה דכלל פניל דכל שיש בו משום לתא וסרף דאבל אסור גם בצונן כו' אף אא"ל דבאמת פו הוא פוננת לשון זה.

דא"כ נשמע מכאן דמימים אלו דמר"ח אב (וכמו"כ ל' של אבל) יהיה בהם איסור רחיצה מדינא דגמרא והא נדאי ליתא וכמ"ש הר"ן ומ"מ פ"ה מה"ת דאפי' בעט"ב שרי רחיצה מדינא (וכמו"כ בל' של אבל פדאיתא במ"ק די"ט ב' משעמדו מנחמים מותר ברחיצה) והיה אפשר לתקן זה ולומר דכוננת לשון זה הוא דכל איסור רחיצה שהוא משום (סרף) אבל אסור אף בצונן דלפי"ז לק"מ ממה שאין מדינא איסור רחיצה פלל בימים אלו וכמו"כ בל' דאבילות ושעכ"ז אחר שממנהגא אוסרים רחיצה נלמד מלשון זה שיהיה אסור גם בצונן.

אף האמת יורה דרכו שע"כ אין פוננת לשון זה ליתן פלל לכלול דברים אחרים. מאחר שעל האמת אין מדין הגמרא איסור רחיצה משום אבילות כ"א בט"ב ובז' דאבל שהזכרים בפירוש א"כ מה בא הפלל לרבות ואין סברא פלל לומר שפא לרמז רק על מנהגים שעתידים להתחדש אלא ע"כ אין לשון זה אלא פעין קריאת שם וסימנא בעלמא

ואין בכלל אלא מה שפפרט פדמסיים פגון ט"ב ואבל ולפי"ז לא נתוסף שום ראי' מלשון זה.

ואין לנו לומר לכאורה בכוננת התה"ד כ"א שפכתב פן דרף אסמכתא וזכר לדבר בלבד. ממה דמשפתמע מממשעות לשון זה לכאורה דכללא פניל וכו' וכנ"ל עם שאינו באמת ושע"כ לא חש לתרץ זה להרמב"ם כו' פנ"ל וממילא כש"כ שאין יסוד לד' כת"ר אחר שלענין פניו ידיו ורגליו לא נמצא בגמרא לשון זה: אמנם לכאורה עדיין יש לפגוס דברי תה"ד בע"א ושיהיו גם דברי כת"ר קיימים.

והוא בפשנות הקדמה בדיני המנהגים שמחוניבים להיות מעין ודומה לאותו הדין הנמשכים ממנו ואין לנו לנהוג להחמיר במקצת ולהקל במקצת א"ל היכא שמצינו בכה"ג בדין אחר הדומה לזה וכ"מ לכאורה בגמ' פ' מש"נ דנ"ה ב' בדין ג' אומניות שעושין מלאכה בע"פ עד חצות (והיינו אף במקום שנהגו שלא לעשות עפ"י רוב הפוסקים) דאמרינן שם תנא הטיטום שפן הדיוט תופר פדרפו בחוש"מ הספרים והפוכסים שפן הבא ממד"ה כו' משמע (לכאורה) דאי לא דאשפחן דהקילו בכה"ג במ"א (הדומה לזה) לא היה ראוי לחלק מלאכות אלו משארא.

וע' שם ד"ב ב' וכי היכן מצינו יום שמקצתו אסור בעשיית מלאכה ומקצתו מותר ולפירש"י שם קאי התם נמי אמנהגא דמקום שנהגו שלא לעשות מכ"ז משמע דלא פלגינן במנהגא ואין בהם דין חלוקה אם לא דמצינו כה"ג בדין מהדינים הדומים.

ובהא דרמב"ן ה"ל בג' צומות נאמר ג"כ דהא דניסן רשות להמנהג לקבל עיקר התענית ללבד ולא שארי החומרות וכמו"כ רק ביום ולא בלילה הוא מדמצינו כה"ג בג' תעניות הראשונים דגשמים (והא דבימים אלו שהוסיפו ממנהגא במקצת אבילות ולא פולם פנ"ל אולי משום דכן מצינו בל' דאבל וכה"ג או מאחר שבהם גופא מצינו שמדינא נמי נהגו בהם דין חלוקה כמו בשבת שחל ט"ב אסורים לספר ולכבס ובתה"מ ואינף מותרים.

ונאמר דמ"מ לא מצינו כ"א לחלק בין מין למין אחר כמו בין רחיצה לתה"מ וכה"ג אבל לא במין א' כמו לחלק ברחיצה עצמה בין חמין לצונן או בין פל גופו לפניו ידיו ורגליו). ולפ"ז נאמר בפ"י ד' תה"ד דמגוף הדין שנמצא באבל דאסור גם בצונן לא הביא לפישטינו כוללים לומר דמקילין בזה במנהגא דימים אלו לפי שכן מצינו בת"צ מחלקין בין חמין לצונן אבל מלשון פל שהוא משום אבל כו' ה"ל עם היות שנאמר דלאו פללא הוא אלא נקט הכא לסימנא וקריאת שם בלבד פנ"ל מ"מ סוף סוף הרי נשמע עכ"פ דאבילות ות"צ ענינים מחולקים הם מדנותן בהם סימנים ושמות מיוחדים נפרדים.

וע"כ ימים אלו שהם ג"כ משום אבילות מאחר שנהגו בהן חיסור רחיצה ראוי שיהיה דומה לאבל ונא לנהוג בהן דין חלוקה בין חמין לצונן ואינו מועיל מה שמצינו בת"צ אחר שהוא ענין אחר ולפי"ז גם בנד"ד לענין פניו ידיו ורגליו בחמין נוכל לומר פן וכדברי כת"ר אף לכאורה זה אינו תנא דיסוד ההקדמה לפי הנראה אינו אמיתי דנראה נדאי דנמצא במנהגים שמקילים בהם נגד הלכתא דמדינא אף היכא דנא מצינו כה"ג במק"א (הדומה).

דְּהָא קַבִּילוּ עֲלֵיהוּ וְהָא לֹא קַבִּילוּ כו' עֵינֵן ש"ף ס' ש"ז סקס"ב וס' קי"ט ססק"כ. וכ"כ
בְּהֶדְיָא בְּפִרְחָא בְּמִנְהֵי אִיסוּר שְׂבִסְיָא תצ"ו ס' כ"ה דִּיכּוּלִּים לְנֶהֱוּג בְּד"א חוּמְרָא מְצַד א'
וְקוּלָּא מְצַד א' עִם שְׂהֵם תְּרִפִּי דְסִתְרִי אֶהְדְּדִי כו' דְחוּמְרָא זֵו קִיבֵל עֲלֵי וְלֹא הִחְנוּמְרוּת
הַנְּמִשְׁכִּים וְנִתְלִים בְּזָה.

וְעוּד אַף אָם נוּ יְהָא דְבְּעֵי שְׂיִמְצָא בְּכַה"ג בְּמִק"א. לְמָה לֹא יְהִי מְהֵנִי מַה שְּׁבַנְד"ד מְצִינוּ
בְּכַה"ג בְּת"צ.

וּמַה בְּכַף שְׂיִשׁ לְהֵם שְׁמוֹת מְחֻלְקִים אַף אָם נוֹדָה דְב' עֵנִינִים מְחֻלְקִים הֵם מ"מ מְהֵנִי
לְדוּגְמָא לְהֶקֶל בְּמִקּוּם שְׂאִין בּו' כ"א מְמִנְהֵגָא. וְגִדּוּלָה מְזוּ פְתַב הֶרַע"ב פ"ד דְּפִסְחִים
דְּטַעְמָא דְב"ה דְּמִתִּירִים הֶלְיָלָה דַע"פ מְשׁוּם מִיִּדֵי דְהֵנִי אֶתְעֵנִית כו' וַע' רמ"ז דְּסִבְרָא
בְּכוּנָה הִיא (וּא"צ לַמ"ש הַתוּי"ט).

וְכֵן הוּא בְּהֶדְיָא בְּגַמ' דְּרִישׁ פְּסֻחִים דְּקֶאָמֵר רַאב"י לְדִידֵי אֶשְׁפַחְנָא דְּפִלְגִי רַבְּנֵן בֵּין יְמָמָא
וְלִילְיָא גַבִּי ת"צ כו' ע"ש. הֵרִי שְׂמַבִּיא מְאָכִילָה דְת"צ לְמִלְאָכָה דַע"פ.

וְכֵן מְבִיא שְׂם מְאִיסוּר חֶמֶץ לְאִיסוּר מְלֶאכָה וְגַם בְּדַנ"ה ב' שְׂם לְעֵנֵן הֵיִתֵּר דְג' אֶנְוִינִית
בַע"פ שְׂמַבִּיא מְמַה שְׂמַצִּינוּ שְׂהֶדְיוּט תּוֹפֵר בַּחוּה"מ וְכֵן שְׂכֵן הֶבֶא מְמַד"ה כו' הֶפֶל יוֹתֵר
רְחוּק מְאִיסוּר רְחִיצָה דְת"צ לְנֶגֶד אִיסוּר רְחִיצָה דְאַבְיָלוּת.

וְעוּד שְׂפַאָמַת עִם הֵיּוֹת שְׂבִגְמ' פְּלִגְיָנָהוּ בְּתֵרִי שְׁמוֹת מְחֻלְקִים לֹא אֲדַע אִיִּךְ נֹאמֵר שְׂאִין
עֵנִינִים אֶחָד הֶלֶא בְּאָמַת הֶפֶל הוּא עֵנִין צַעַר וּמְנִיעַת תַּעֲנוּג. וְכַדְאֶשְׁפַּחְסֵן גַבִּי אַבְיָלוּת ג"כ
דְּאֶמְרִינֵן אַבְל אִיסוּר בְּכָל מִינֵי שְׂמֻחָה וְכֵן לֹא יִנְהַג עֵידוּינֵן וְתַפְנוּקִין כו'.

וְגַם בְּדִין רְחִיצָה גּוּפָא אֶמְרוּ לֹא אֶסְרוּ רְחִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג א"כ הֵרִי הֶפֶל עֵנִין א' עִם מְנִיעַת
תַּעֲנוּג דְת"צ. וְלִשׁוֹן הַגַּמ' דְּפִלְגְיָנָהוּ י"ל דְּהוּא רַק לְסִימְנָא וְקִרְיָאָת שְׁמוֹת בְּלִבְד אַבְל לֹא
אֶזְלִינֵן בְּתֵר שְׂמָא אַחַר שְׂבִטְעָמֵן הֶפֶל א'.

וְלֹא אַבִּין מ"ש כְּת"ר דְּוִנְדָּאִי הַטַּעַם מְשׁוּם אַבְיָלוּת וְלֹא מְשׁוּם מְנִיעַת תַּעֲנוּג כְּת"צ כו'.
מֵאִי בִּינְיָהוּ לְפַה"נ עֵנִין אַבְיָלוּת הוּא לִשׁוֹן דְּאָגָה וְצַעַר שְׂהוּא הַהִיפּוּף מְתַעֲנוּג וּא"כ הֶפֶל
א'.

וְאִם תְּרַצָּה לְדַקְדַּק יוֹתֵר בְּלִשׁוֹן הַגַּמ' ע' תּוֹסַפֵּת הַלִּשׁוֹן שְׂאָמֵר כ"ש מְשׁוּם אַבְל כו' נֹאמֵר
דְּפִלְגְיָנָהוּ לְתֵרִי שְׁמוֹת דְּלִשׁוֹן אַבְיָלוּת מוֹרָה עַל תְּנֻקָּה וְחוּמְרָ מְנִיעַת תַּעֲנוּג ע"כ אֶמֶר
פְּעִין נְתִיבָה טַעַם כ"ש מְשׁוּם אַבְל פִּי שְׂחֻמוֹר כ"כ עַד שְׂלֵא דִי לוֹ בְּמְנִיעַת מוֹתְרִי תַּעֲנוּגִים
בְּעֶלְמָא כ"א שצ"ל בְּהִיפּוּף בְּאַבְיָלוּת וְצַעַרָא כו' ע"כ גַּם בְּצוּגְנֵן אִיסוּר וְכָל שְׂהוּא (רַק)
מְשׁוּם מְנִיעַת תַּעֲנוּג כו' וְעַכ"ז וְדָאִי אִין לְלַמּוּד מְכָאן ע"כ מַה שְׂיִכְנוּס בְּגִדְרָ שְׂם אַבְל כְּמוֹ
יָמִים אֵלוּ שְׁמֵר"ח (וְכֵן ל' דְּאַבְל).

שְׂיֵהִי עֲלֵיהֶם חוּמְרָ הַנְּ"ל שְׂהֵרִי וְדָאִי מְדִינָא אִינֵם חֻמוּרִים אִפִּי כְּת"צ. וּמַה שְּׁנַקְרָא
עֲלֵיהֶם שְׂם אַבְל.

(וְלִפִּי הַנְּ"ל הֵרִי שְׂם זֶה מוֹרָה עַל חוּמְרָ וְתוּקָף מְנִיעַת תַּעֲנוּג) הוּא שְׂם הַמְּוִשְׂאָל. לְפִי
שְׂהֵם נְמִשְׁכִּים מְסַרְף ת"ב עֶצְמוֹ (וְכַמוֹ"כ ל' דְּאַבְל מְזוֹ דְּאַבְל): שְׂבִתִּי וְרֵאִיתִי שְׂעֵדִינֵן
נוֹכַח לְפָרְנִס דְּבִרִי תה"ד ע"ד הַנְּ"ל שְׂיִנּוּי קֶצֶת וְהוּא עַפ"י ב' הַקְדָּמוֹת א' בְּדִינֵי מְנִהְגִים

הנ"ל והב' בפ' לשון כ"ש משום אכל הנ"ל בדיני מנהגים נראה דמ"ש הפר"ח דיכולים לנהוג בד"א חומרא וקולא כו' פנ"ל היינו פשאין ב' החומרות שוין בחומרון עכ"פ אלא א' חמור וא' קל ממנו במקצת עכ"פ דאז יכול לנהוג חומרא בצד עיקר החמור ולהקל בצד הקל ממנו (ומ"ש דסתרי אהדדי היינו שמ"מ הרי תלוים ונמשכים זמ"ז).

והיינו פענן חלב דאייתרא דפא"ט שהביא הפר"ח לרא' דאף ב' בבל דאסרי לי' ממנהגא באכילה מ"מ מסתם סתים פחלב טהור דהתם עם היות דקיי"ל חלב טמא אינו סותם מ"מ אינו חמור כ"כ כמו אכילת אותו חלב (שהרי ר"ש חולק שם וס"ל דגם טמא סותם וגם רבא מתחילה אמר הא ר"ש כו' ועוד) שהרי אכילת חלב בכרת משא"כ טריפה כו' וכדמשמע לשון ר"נ אינהו מיכל אכלי ולידין מסתם נמי לא סתים משמע דעכ"פ לענן סתימה ראוי להקל יותר (וע' נ' הט"ז יו"ד סי' ס"ד).

וכ"מ בפוסקים ע"ש. וע"ש מ"ש תוה"א דל"ד דחלב דאייתרא מאחר שהוא דבוק ואינו תותב מדאינהו אכלי ע"כ אף לאומרים שהוא אסור באכילה מדאורייתא היינו מריבוי דכל חלב אבל מסתם סותם מאחר שאינו תותב ע"ש ועיין פלתי רס"י מ"ח.

ומ"ש הש"ך סי' ס"ד סקי"ב וסי' קי"ט סק"כ שיש מקומות שאף שנוהגים שלא לאכול חלב הדבוק לפירס מ"מ אינם נמנעים מלאכול הבשר והמרק שנתבשל עמו ומשמע אף דליכא ס' נגד החלב (דלא כפ"מ ע"ש).

הרי כבר כתב הפר"ח בסי' ס"ד דלא יתכן זה כ"א למ"ד טעם פעיקר דרבנן כו' ואף שסיים שם ולא דמי למ"ש בשם הרמב"ד פשה' מתארח עם אוכלי הדבוק הי' אוכל הבשר והתבשיל כו' דשאני הכא שהוא ז"ל הי' ממתירים הדבוק ולא קיבל עליו לחוש לחומרא כ"א מלאכול הדבוק עצמו א"כ משמע דמ"ש בתחילה דלידין דקיי"ל טעם פעיקר דאורייתא אין להקל.

היינו דכן ס"ל לדידי' בחלב שעל הפרס שפן ראוי שלא להקל פי ראוי לחוש לדעת ר"א ור"פ דס"ל דהוי חלב גמור דאורייתא וכמ"ש בס"ק הקדום אבל מאן דס"ל בד"א שהוא מותר מדינא רק רוצה להחמיר ממנהגא פהא דהראב"ד יוכל להחמיר ולהקל לחצאין אף אם שני הדברים שוין בחומרון וכמו במרק למ"ד טעם פעיקר דאורייתא וא"כ כש"כ במנהגים כנ"ד דלכ"ע אין בהם איסור מדינא פלל.

זה אינו שהרי במנהגי איסור דסי' תצ"ו ססי' כ"ג נתקשה בהא דהראב"ד וכתב דאף שהוא מאותן הסוברים דטעם פעיקר דאורייתא מ"מ קליש איסור פליטתו שאין בו מלקות עכ"פ וגם זה לפי דחשיבא לי' פדיעבד אבל שינהוג פן לכתחילה הוי פחוקא כו' ע"ש הרי בהדיא פנ"ל דאין ראוי לתפוס במנהגא חומרא וקולא יחד בד"א כ"א פשיש סברא להקל בזה הצד יותר מבהצד הראשון (וכאן ביו"ד סי' ס"ד פנונתו דבהא דחלב שעל הפרס ס"ל דלמאי דקיי"ל טעם פעיקר דאורייתא ראוי להחמיר פריינו אפרים אף לענן פליטתו עם שמ"מ קליש איסור דפליטה ואף דחשיבא פדיעבד וע"ז סי' ס"ד דלא דמי להא דהראב"ד).

והשתא א"ש מה שלכאורה הוי קשה לי' לפ"מ שכתב הפר"ח במ"א סי' כ"ה שיקולים במנהגא להחמיר ולהקל לחצאין פנ"ל א"כ ל"ל לברייתא דפ' מש"נ ליתן טעם להיתרא

דג' אַנאָמניוֹת שְׁפָן הַדְּיוּט כּו' וְשָׁפָן הַבָּא מִמַּד"ה כּו' פּנ"ל וְכֵן הָא דְרִישׁ פְּסָחִים וְכִי הֵיכָן מְצִינּוּ יוֹם שְׁמֻקְצָתוֹ אֲסוּר כּו' וְכַנ"ל דְּמִשְׁמַע מַכ"ז דְּאִין רְאוּי לְתַפְּנוֹס בְּמִנְהַגָּא לְחַצְאִין וּלְפִי הַגְּ"ל נִיחָא דְלַחֲלֵק הַג' אֲוִמְנִיּוֹת מִשְׁאָרָא.

אִין סְבָרָא לְכַאוּרָה דְכּוֹלָם שְׁוִין בְּחֻמְרָו. וְכֵן לְחֲלֵק לְיוֹם א' קֶצֶתוֹ מְקַצְתוֹ וְזֶה בְּעֶצְמוֹ הוּא הַתּוֹעֵלֶת בְּמָה שְׁפָן מְצִינּוּ כּו' הֵינּוּ מְאַחַר שְׁמֻצִינוּ שְׁהַקִּילוּ בַמַּק"א בְּחֲלֵק זֶה מֵהַיּוֹם אִוּ בְּמִלְאָכוֹת אֱלוּ דְנֻקָּא הָרִי ע"כ נִמְצָא בְּהֵם צַד קוֹלָא ע"כ רְאוּי לְחֲלֵק וּלְהַקִּיל בְּזֶה גַם בְּמִנְהַג זֶה דַּע"פ וּז"ש הַתּוֹס' שֵׁם ד"ב סע"ב דְּהִיכָא דְאִיכָא סְבָרָא לָא אֲיִירִי כּו' ע"ש (אֱלָא דַלְפִי"ז לְכַאוּרָה צ"ע קֶצֶת מְאַחַר דְּקִי"ל כּו' דְּהֵתָם דב"ה קִינְיָמִי פְּנוּתִי דְמִתְּרָא עַד הֵנָּה"ח וְכַמ"ש הַמ"א.

ח"כ מִשְׁמַע דְלָה בְּעִינָן שְׁפָן מְצִינּוּ שְׁהָרִי מְהָא דְשְׁעוֹת דְרַבְּנָן דְחַמִּץ לְכַאוּ' שְׁפִיר קֵא' רַאב"י דְּהִרְחֵקָה שְׁאֵנִי שְׁזָה פְּעִין מ"ש הַתּוֹס' בְּהָא דְלָא יֵאָכֵל סְמוּךְ לְמִנְחָה וְאִינוּ מוּכָן מ"ש הַתּוֹס' שֵׁם וְכֵן חַמִּץ דְּאִקְשִׁי לִי כּו' וְע' פ"י עַל הַתּוֹס' ד"ה רַאב"י מִשְׁמַע שַׁמ"ש הַתּוֹס' זְמַן יְצִיאַת פּוֹעֲלִים כּו' הֵינּוּ נְתִינַת טַעַם וְסְבָרָא לְדַר"י וּבְפִי הַמְשָׁנִיּוֹת נְתָן טַעַם אַחַר וַיֵּשׁ לְעִינָן).

וְהַקְדָּמָה ב' בְּפִי לְשׁוֹן הַגַּמ' דְּתַעֲנִית כָּל שֶׁהוּא מְשׁוּם אֲבָל כּו' הַגְּ"ל נֵאמַר שֶׁהוּא פְּעִין נְתִינַת טַעַם. אֲמַנְם לֹא ע"ד הַגְּ"ל.

שֶׁהוּא מְצַד חוּמְרָא וְקוֹלָא לּוֹמַר שְׁעֵנָן אֲבָל יֵשׁ בּוֹ חוּמְרָא ע"כ אֲסוּר גַם בְּצוּנָן כּו' אֱלָא שְׁאֵנִי עֵנָן אֲבָל רְאוּי שְׁלָא נְחֲלֵק בּוֹ בֵּין חַמִּין לְצוּנָן כְּלוּמַר שְׁלְפִי עֵנָן וְטַעַם אֲבָלוֹת אִין סְבָרָא בְּחַמִּין יוֹתֵר עַל הַצּוּנָן כְּלָל מִשְׁא"כ בַּת"צ כּו' (וְכַגּוֹן עַד"מ שְׁנֵאמַר עֵנָן אִיסוּר דַּת"צ הוּא בְּפִנְיָמִי שְׁלָא יִתְעַנֵּג בּוֹ בְּעֶצְמוֹ וְעֵנָן אֲבָלוֹת הוּא בְּחִיצוּנִי לְהִרְאוֹת אֲבָלוֹת כּו' (סְמוּךְ לְדָבָר שְׁשִׁמְעֵתִי מִשֵּׁם מוּח"ז אֲדַמּוּ"ר ז"ל אִיךָ יִשְׁכְּנוּ יַחַד מֵאַרְזוֹ"ל לְקַבּוּלִי בְּשִׁמְחָה עִם דִּינֵי הָאֲבָלוֹת וְאִמַר שְׁזָה בְּפִנְיָמִי).

וְזֶה בְּחִיצוּנִי כּו'). וְלָכֵן אִיסוּר רְחִיצָה בַּת"צ רְאוּי לְחֲלֵק בּוֹ בֵּין חַמִּין לְצוּנָן פִּי לְעֵנָן הַנָּאָה וְתַעֲנוּג וְדַאי יֵשׁ יוֹתֵר בְּחַמִּין מִבְּצוּנָן.

מִשְׁא"כ אִיסוּר רְחִיצָה בְּאֲבָל הוּא מְצַד הַיִּפְי וְהַלִּיבּוֹן. וְנֵא' שְׁבִזָּה אִין חִלּוּק בֵּין חַמִּין לְצוּנָן שְׁנִיָּהֶם פּוֹעֲלִים בְּשׁוּה כּו' וְלָכֵן ג"כ נִמְצָא לְפַעְמִים שְׁמַחְמִירִים בַּת"צ יוֹתֵר מִבְּאֲבָל.

פִּי לֹא רְאִי זֶה כְּרִיאִי זֶה כּו' וּז"ש רַש"ל בְּתַשׁוּ"צ ב' שְׁעֵנָן צַעַר וְאֲבָלוֹת לֹא שְׁיִיכִי אֲהַדְדִי וַיֵּשׁ בְּזֶה מָה שְׁאִין בְּזֶה כּו') וּמַעֲתָה נֵא' שְׁזָהוּ פְּנוּתָה תה"ד שְׁהִבִּיא רַאִי מל' זֶה דְּנֻקָּא שְׁנִשְׁמַע מִכָּאן שְׁלַעֲנָן אֲבָלוֹת חַמִּין וְצוּנָן שְׁוִים בְּחֻמְרָתָן וְאִין סְבָרָא מוֹצֵאת לְחֲלֵק בֵּינֵיהֶם לָכֵן גַּם בְּמִנְהַגָּא דְהַנִּי יוֹמִי אִין לְתַפְּנוֹס לְחַצְאִין כְּפִי הַקְדָּמָה א' הַגְּ"ל וְאִיךָ שְׁלַכְאוּ' רְאוּי עַכ"פ לּוֹמַר כָּאן שְׁפָן מְצִינּוּ בַּת"צ ע"ד דְּאִמְרִי גַבִּי מְלֵאכָה דַּע"פ שַׁכ"מ בַּת"צ לְעֵנָן תַּעֲנִית כּו' וְכַש"כ הַדְּיוּט תּוֹפֵר כּו' פּנ"ל שְׁהַפֵּל אֲיִירִי הִיכָא שְׁמַצַּד הַסְבָּרָא לֹא הִי נִרְאָה לְחֲלֵק כּו' וְכַמ"ש הַתּוֹס' דְּהִיכָא דְאִיכָא סְבָרָא לָא אֲיִירִי כּו' פּנ"ל.

מ"מ הָרִי פְּכָר נַת' דְּהָא דְמַהֲנֵי הֵתָם בְּכֵן מְצִינּוּ הֵינּוּ שְׁמֻזָּה מִמִּילָא מִשְׁתַּמַּע שְׁיֵשׁ סְבָרָא לְחֲלֵק כּו' אֲבָל כָּאן לְפִי הַגְּ"ל י"ל (בְּדוּחַק) דְּאִין רַאִי מְהָא דְמְצִינּוּ בַּת"צ מְאַחַר דְּמִלְשׁוֹן הַגַּמ' מִשְׁמַע דְּחִלּוּקִין בְּטַעֲמֵיהֶן וּבַת"צ יֵשׁ סְבָרָא לְחֲלֵק וּבְאֲבָל אִין סְבָרָא כּו' וְכַנ"ל וְהֵנָּה

לכאז' איך ש'יהי' הפי' בד' תה"ד הנ"ל יש סתירה גדולה מהא דמצינו גבי ל' של אכל ממש דארף לפי המנהג שכ' רמ"א ביו"ד סי' שפ"א לאסור רחיצה פתב הש"ך וש"א דבזונן ודאי ליפא איסורא ומשבש נוסח כל הספרים שפרמ"א שלפנינו כל רחיצה כו' ואם יש שמץ ראי' מגמ' הנ"ל למנהגא דהני יומי שמר"ח אב לאסור צונן פדעת התה"ד כ"ש ש'יהי' מזה ראי' על ל' יום דאבל (ולכל הפחות יהי' קשה על הש"ך מנ"ל לשבש הגוססאות כו' גם מאחר שפן המנהג בל' דאבל להתיר הצונן.

והתם ג"כ איסור הרחיצה הוא מנהג קדום שנו' במהר"מ והגמ"י וא"ז וע"כ גם מאז הי' חילוק בין חמין לצונן בזה א"כ לכאורה ש'יהי' לומר פאן שפן מצינו במנהגא דל' של אכל כו') וקצת יש לתקן בשנוסף עוד בדיני המנהגים (בשינוי קצת מהנ"ל) והוא שכל הקנשי הנ"ל דבעינו ש'יהי' סברת לחלק או שפן מצינו הפל רק לש'יהי' מנהג חשוב (ע' מ"א וש"א תנ"ח ופ"ך רי"ד כמה חילוקי' בין מנהג חשוב לאינו חשוב) ושינודון פן מסתמא בעיר חדשה שקיבלו סתם מנהג מקום האוסרים מלאכה בע"פ גם קודם חצות (עפר"ח א"א תמ"ח) וע"ז פליגי בגמרא לענין ג' אומניות והמתירין צריכין להביא שפן הדיוט כו' וכה"ג וכמו"כ לענין זמן ההתחלה פליגי היאך יש לנהוג בסתמא כו': סימן מ (לסי' תקנ"ד) על אודות תענית ט"ב הסמוך מחששא החולאת האלערי' ר"ל: לכ"ק אהו' בד"ז מורינו הגאון מפורסם חסידא ופרישא כ"ש מו"ה מנחם מענדיל שי': הנה אם המציאות דנד"ד שאין פאן כ"א חשש חולי שאין בו סכנה לא נלפענ"ד להקל עפ"י דעת רמב"ן דסי' תקצ"ד ס"ו.

אלא לפ"מ שלפה"נ באמת דנד"ד יש חשש קלקול סכנה כו' בזה אפשר יומשך קולא עפ"ד רמב"ן אלו והוא דלכאורה לפענ"ד כעת אם נתפוס דברי רמב"ן כפשוטו יש לומר דל"ש כלל לנד"ד (בריאי' אם אין חשש סכנה כו') דכיון דפלי' חולה שיש בו סכנה היינו אפי' רק חשש ספק (וס"ס) א"כ פלי' חולה שאין בו סכנה ר"ל ברור דליפא חשש ספק כו' וא"כ הא דבמקום חולי לא גזרו רבנן היינו רק מצד עצם החולי דקעת.

וכהא דאמרין דבמקום צערא לא גזרו רבנן (פתובות ס') והיינו ג"כ צערא דחולי לפי התוס' דהכי קיי"ל עיין שו"ע מוח"ז רבינו ז"ל (ומש"ש בתו' קרוב לסכנה כו' דלישאנא בעלמא הוא ול"ד ובתו' בפ' אר"ש וכן בפ"י לא נזכר זה ועפ"י וצ"ע) אכל בנד"ד בבריאי' לע"ע רק חששא מחולי (שאין בו סכנה) לכאורה הי' נראה דל"ש לומר בזה במקום חולי ל"ג.

ואהו' הרב החר"ף מו"ה יוסף נ"י תומארכי הביא ראי' דשייך מהא דאמר הפל חונים אצל קור (ססי' רע"ו). שמשמע שגם שלע"ע צדיקן לא קר לי' כ"כ כו' אף י"ל דש"ה דעכ"פ ברור שייבוא חולי הקר כו' משא"כ בנד"ד רק חששא שפא יגרום חולי כו' (שאב"ס) לכאורה לא מצינו ור"ץ תומארכין נ"י לכאורה הביא ראי' נכונה מהא דאמרין גבי קמיע (שבת ס"א סע"א) לא שנוכפה אלא שלא יכפה והיינו שלע"ע הוא ככל הבריאים ורק חששא כו' ומשמע דהיינו אפי' בחששא דחולי שאב"ס.

כדאי'תא התם אהד חולה שיש בו סכנה ואהד חולה שאב"ס. אף יש לדחות שהרי התם משמע דשרי לחולה שאב"ס אפי' לצאת לרה"ר (עיין שו"ע מוח"ז רבינו ז"ל) דאורייתא אע"כ דש"ה דכל שהקמיע מומחה אמרי' דתכשיט הוא וכדפירש רש"י במתני' (ס' א')

וא"כ אין פאן איסור פֿלל ולכאורה יש עוד ראי' מדין קוז' וגחלת בר"ה בפ' פירה (מ"ב א').

והיינו ג"כ רק חשש נזקא שאין בו ספנה (לכאורה דאי בחשש דספנה למה לא התירה איסור דאורייתא כדאיתא נשם) אלא שג"כ יש לדחות דאולי חשש נזקא דרבים שאני כו' וצ"ע בזה לדינא: והנה מ"ש כ"ק שי' (אף על מקומות שאין ספנה ח"ו) מדברי הרמב"ן שפסי' תקנ"ד ס"ז.

הנה לפמש"כ בנד"ד שאנו פאים לדון על השלמי' בבריאותם ל"ש לומר במקום חולי ל"ג (אם גם אין ספנה פֿלל) פנ"ל ועוד הנראה שנה יסוד חלוש (נראוי לומר עכ"פ הבו דלא להוסיף כו'). פי דבריו אלה רפויים ומסופקים בידינו מכמה טעמים א' שהרי גבי חיה הרבה חולקי' כר"ת והגמ"י ומקרי"ל ורש"ל שבת"ז.

וא"כ ה"ה לחולה (שדינא שנה פבסי' ש"ל ס"ד ע"ש בגמ' נרש"י ועב"ח פאן) וכ"ה בתשו' רש"ל בהדיא גם לענין חולה וגם רמ"א פתב עכ"פ דנוהגין להתענות ואף שפסיים המיקל לא הפסיד הרי לפ"ד הרבה מהאחרונים יש מקום לזה מדינא וכנ"ל.

ואף גם הב"י שפאן ובסי' תקנ"ט בשו"ע סתם בפשיטות פרמב"ן. הרי בב"י סי' תקנ"ט ובי"ד סי' רס"ה בב"י ובשו"ע סותר לזה ולכל הפחות צ"ל דגם איהו מודה דהמנהג עכ"פ להתענות כמ"ש הב"ח בתקנ"ט והט"ז ב"י"ד נשם (וגם זה דוחק גדול שישתנום ויתפוס בפשיטות במנהגא שלא הזכירו הוא פנ"ל בשום מקום ואדרבה במקומו קבע הדין בפשיטות להיפוך גם לשון אינה יכולה משמע ודאי מדינא וגם הרי מ"מ למה בדין א' פעם יהי אוחז במדה"ד ופעם במנהגא אלא פנראה שחזרה יש פאן.

ובאמת לכא' מדברי פל גדולי הראשונים שפ"ד נשם שנתלבטו הרבה אודות הכוס ש"ב במילה בט"ב ולא אחד בהם שיזכור תקנה ליתן להילדת. משמע דפשיטא להו שמתענית.

דקשה לדחות דרק משום דסתם מילה בבהכנ"ס שאין המילדת מצויה שם שהרי מקצת הגאונים פתבו שיניחו הכוס עד הלילה ותשתה אמו כו' ע' פלבו סי' כ"ב ע"ג כ"כ גבי פל הד"צ. ואולי זה סמך למנהג שבב"ח ושא"י וע' תשו' רמב"ם סי' ס"ג ובחלק האחרון מס' התשב"ץ סי' ל"ב אחר שהביא דעות הפוסקים במילה ביוהכ"פ וש"ב.

כתב וגם הגאונים ז"ל בשאר התעניות שאין המניקות מתענות פתבו כו' מפלל שבט"ב מתענית ולשון תשובת רשב"א בשם הרי"ף שבב"י נשם פל תענית שאין היולדת שותה כו' ואולי דין גרמא להב"י שחזר בו בהגיעו למקומו ב"י"ד (ובא"ח לא הוזכרו דברי מקצת הגאונים שבבה"ע וכלבו הנ"ל כו') ולפי הנ"ל ה"ה בחולה כו': מלבד זאת הנה דברי הרמב"ן מצד עצמו מהיות מקור מקומו בתוה"א לא זכינו לאורו רק מה שהביאו בשמו דברים קצרים מוגבלים פהלקתא בלא טעמא.

לכן נלפענ"ד לכאורה דאין פוננת הרמב"ן להקל מצד דאיסור דרבנן לא גזרו במקום חולי שאין בו ספנה (דמלבד שי"ל שנהו ד"ק וכד"ת דמי כמ"ש הג"מ בשם ר"ת שבב"י ועפ"י"מ בפתיחה ח"א סי"ח) דא"כ מהו לשון א"צ אומד דקאמר ע' ט"ז והו"ל חולה

שאב"ס מותר כו' גם הרי קיי"ל ביו"ד סי' קנ"ה ס"ג בהגהה דלאכול איסור (דרבנן) אסור לחולה שאב"ס וכ"ה פריב"ש ססי' רנ"ה בשם רמב"ן גופא ע"ש.

(ודחוק לחלק לענגן זה בין גוף איסור לבין היתר בשעה אסורה כמ"ש התו' בגיטין ז' רע"א וש"ד). וראיתי בביתאורי הגר"א ז"ל הערה מקור הדברים (מס"ע) לדמות מילתא למילתא ממק"א שמצינו שהקילו בדרבנן במקום חולי מהא דהתירה אמירה בשבת לחולה שאב"ס תמיהני שמלבד הפלל שאין לדמות בשבותין כמ"ש בכ"ד (ע' מ"א סי' ש"ז ק"ז וע' מזה בתשובות המינוחות סי' קכ"ז בשם המ"מ) עוד צ"ע דבסי' שכ"ח סי"ז יש בזה הרבה דעות ונדעת הרמב"ן עצמו שם דשבות ע"י ישראל שלא ע"י שינוי אסור והכי קיי"ל שם.

וא"כ משם ראי' להיפוך כו' (והרי זהו ג"כ רק זמן איסור כו'). גם מ"ש עוד מסיכה ונעילת סנדל ביוכ"פ הרי י"א שפ"ל הה' עינויים הם מה"ת והכי קיי"ל ע' מ"א וש"ע מוח"ז רבינו ז"ל רסי' תרי"א) אלא דמסרם לחכמים כו'.

והו' התירו כל שאינו לתענוג כו' (והגם שהרמב"ם וטור רסי' תרי"ד כ' עפ"י הירושלמי דאף שאינה של תענוג אסור. פ"ב ביאר מוח"ז רבינו ז"ל דר"ל שאינו מכונן לתענוג כו' אבל בחולה שאין הסיכה ש"ת פ"ל מש"ה שרי וכאידך דירושלמי דהתירו בשאינה של תענוג דמוקי לה סמ"ג והגמ"י בחולה) ובנעילת הסנדל יש עוד סברא שהצינה סכנה לחולה פדאיתא בשבת (קכ"ט א') לגי' ש"לנו וכ"כ בה"ג גופא סי' תרי"ד סקי"ד.

וע"ש עוד סקט"ז בשם חה"ר דיבמות בהדיא אלא דצ"ע אולי ס"ל דחזקה ר"ל תוף ג' (או ז' כו'). ובאמת גבי מדורה שבשבת שם נראה לכאורה דרוה"פ ס"ל כס"ד דמ"מ וצ"ע בשו"ע דגבי חולה נראה שפסקו פנ"ל עמ"א סי' שכ"ח סק"י ועכ"פ ממילא גם להרא"ש וטור סי' תרי"א דעינויים אלו דרבנן אין ראי' (כ"כ) משם לכאן.

(ובפ"ט שהרא"ש וטור סי' ש"ל ס"ל כגי' ה"ל דעושיין מדורה לחולה כו' אלא דצ"ע אולי ב"ש בו סכנה כס"ד דמ"מ כו', ואכמ"ל). לכן נלפענ"ד דיש להבין מה שלענגן שבת נזכר בגמ' ופוסקים חולי שיש בו סכנה וש"אב"ס (כמו גבי קמיע ה"ל).

שבת דס"א. וכן בפ"ל רע"א ובכ"ד וכן בפ"י בסי' שכ"ח וכ"ד) משא"כ גבי יו"ט פנ"א נראה שלא נזכר לשון זה בגמ' וגם בטוש"ע (זולת ברמב"ם) אלא סתמא תנן (יומא דפ"ב) חולה מאכילין אותו עפ"י בקיאים וכן בגמ' שם (פ"ג) א' סתמא חולה אומר צריף ובטוש"ע ססי' תרי"ח חולה שצריף לאכול כו' (והוא מ"ש פלשון רמב"ן פ"א).

ונראה דהיינו משום דענגן ל' יש בו סכנה או אב"ס משמעו לפ"מ שהוא עתה בלי שיחודש בו מעשה שינוי מסדרו והנהגה ש"ע. לכן גבי שבת דעסקי' לענגן רפואות שריף לומר יש בו סכנה או אב"ס ר"ל לפ"מ שהוא עתה בלי מעשה שינוי מסדר העולם לא לגריעותא (בהעדר או"ש וכה"ג) ואף לא למעליותא (בקבלת רפואות שהן תוספת מעשה ותיקון כו').

משא"כ גבי יוכ"פ דעסקי' לענגן תענית שזהו גרעון ושינוי מעשה מסדר העולם (וע' תו' יבמות קי"ט א' דמה שאדם נזקק לאשתו ל"ח מעשה כו' וכש"כ באו"ש שזהו יותר סדר העולם אינו נופל ע"ז כ"כ לכו"ן יש בו סכנה ואב"ס אלא אעפ"י שלפ"מ שהוא עתה נדאי

אב"ס מ"מ אם יחודש בו מעשה שינוי מסדר העולם והיינו התענית אפטר שינוגרם ע"ז להיות חולה שיש בו ספנה ר"ל (לכן כל חולה אף שאב"ס לפ"מ שהוא עתה פנ"ל) מאכילים אותו עפ"י בקיאים או עפ"י עצמו כו' שפבר אפטר שהתענית יקלקל ויגרורם להיות חולה שיש בו ספנה: שוב ראיתי שפמעט מבואר פן בב"ח בהדיא שפי"מ ש הטור חולה שצריך לאכול ר"ל אפי' אב"ס (עתה) והוא צריך לאכול משום שפא יכביד עליו החולי ושפא אז יסתפן כו' (ולאפוקי מהרמב"ם שפכתב חולה שיב"ס כו' ודלא פתוס' שפכתבו שפא ימות כו') אלא שפאמת לשונו אין מתקן כ"כ דאף גבי שבת שפונדאי בעי' חולה שיב"ס דוקא מ"מ דינם הכי אף פשאין חשש מיתה לע"ע רק שאפטר שיכביד עליו החולי ואז אפטר שפסתפן ג"כ מחללין (כמ"ש מוח"ז רז"ל סי' שכ"ח ס"ה עפ"ד מ"א סק"ה ע"ש והיינו לפי ששם גם בכה"ג נק' חולה שיב"ס פיון שפמילא (בלי התחדשות מעשה כו') אפטר שיכביד החולי ואז אפטר שפסתפן.

הרי גם עתה חשיבא יש חשש ספנה (שענינו ספק (או ס"ס) לשינומשו מזה המיתה עכ"פ ודברי רי"ו שבב"י שם (דקמ"ח רע"ד) באמת תמוהים ומנגד להא דאיתא ביומא (פ"ד ב') לא ספק שבת זו בלבד כו' ע"ש בפירש"י ור"ן ובד' רז"ל שם סקי"ג אם לא שרי"ו מייירי שאף אם נעשה ד"ז במו"ש לא ינומשו ספק זו פלל או בענין שידוע שינוגרש הכבדת החולאת ושפאם נעשה לו אז דב"ז יהי' סגי לו ובכה"ג ודאי אין לחלל עתה ולא עוד אלא שא"כ לכאורה אף שבות דרבנון למה נחלל כו'.

וצ"ע) ופי' חולה שאב"ס גבי שבת היינו שפונדאי אין שום חשש שינומשו ממילא גם אח"כ ס' ספנה (ואז אפי' אומר החולה צריך אני ל"מ לפה"נ וראנ' מחזה אחר ז' (שפס'י ש"ל) ואפטר גם אם רופא אומר צריך ל"מ בזה פיון שידוע לחכמים שא' אין ספנה כו') אבל פאן גבי יוכ"פ אף בכה"ג שייך חשש ספנה שפבוא וינוגרם ע"י שינוי מעשה התענית אלא דמ"מ בעינו אמירת החולה על הבקיא' כו'.

(ואפטר שזה רק דרבנון פיון שעכ"פ פבר חל לנו ספק בזה) וראנ' לזה מהא דחזה בתוך ל' שהרי היא פחולה שפונדאי אב"ס (פדאיתא בשבת קכ"ט) ועכ"ז פשאומ' צריכה מחמת שמתפבד עלי' חולי מאכילין כמ"ש הא"ר בשם אוה"א הובא בשו"ע רז"ל להלכה סי' תרי"ז ס"ג.

ולפה"נ זה מוכח מדברי הרא"ש (סי' י') במ"ש לדחות ד' הנשאלתא וכ' דל"ד לנעילת הסנדל דאינה מרגשת כו' אבל לענין אכילה היא פחולה וא"ת שהיא צריכה יאכילה כו' ושוב כתב ד' רמב"ן דעד ז' אם אמרה צריכה אני כו' מפאן ואילך ה"ה פשאר כל אדם (והיינו אפי' אמרה צריכה א"מ) ולכאורה ה"ז סתירה למש"ל (דגם עד א"ת צריכה יאכילה).

אע"כ צ"ל החילוק כמ"ש או"ה ורז"ל פנ"ל והגם שלכאורה מלשונם משמע שעיקר החילוק בין מחמת צער לידה למחמת חולי כו' אף א"כ למה לא כתב חילוק זה גבי שבת אע"כ עיקר החילוק בין שבת (דממילא כו') ובין שינוי תענית כו' וזהו דגבי שבת הנוחלט בגמ' ופוסקים דאפני' אמרה.

צָרִיכָה אָנִי כּו' (וְלִכְאוּרָה ה"ה לְרוֹפְאִים כּו') מְשׁוּם דִּידוּעַ לַחֲכָמִים שְׁבִנוּדָאֵי אִין פְּאָן שׁוּם חֲשֵׁשׁ סַכְּנָה (שְׁיִנְמִשָּׁה מְמִילָא) מִשָּׂא"כ לְעִנְוֵן תַּעֲנִית אֶפְשָׁר שְׁיִנְגְרָם קַלְקוּל לְכָל חוּלָה שָׂאב"ס כּו': וּמַעֲתָה י"ל דַּה"ט דְרַמְב"ן שְׁהַקִּיל גַּבִּי ט"ב בַּח'י פֶּל ל' וְכֵן בַּחוּלָה (שָׂאב"ס) דְכִינּוֹן דְחִזְוִינוּ שְׁבָכְל חוּנָה אַף שָׂאב"ס מְמִילָא כּו'.

מ"מ ע"י הַתַּעֲנִית כְּבָר נָפַל לָנו הַסַּפֵּק שְׁאֶפְשָׁר שְׁיִנְמִשָּׁה ע"ז חֲשֵׁשׁ ס' סַכְּנָה ע"כ הֵגַם שְׁלַגְבִּי יוֹכ"פ דְאוּרִינְתָא מִחֲמִירִי לְהַצְרִיף אַמִּירַת הַחוּלָה אוּ הַרוֹפְאִים (וְאֶפְשָׁר שְׁזַהּוּ מְדַרְבְּנָן כּו' כַּנ"ל וצ"ע) מ"מ לַגְבִּי ט"ב דְרַבְּנָן יֵשׁ לְהַקִּיל בְּזַהּ וּז"ש בְּמָקוֹם חוּלִי ל"ג רַבְּנָן.

ר"ל גְּזִירַת הַתַּעֲנִית דְּנֻקָּא ל"ג מְשׁוּם שְׁעִי"ז יֵשׁ (לְפַעֲמִים) חֲשֵׁשׁ סַכְּנָה וּלְפִי הַנ"ל שְׁמָה שְׁלַגְבִּי יוֹכ"כ בְּעִי שְׁיִיאֲמַר הַחוּלָה אוּ הַרוֹפְאִים זֶה דְרַבְּנָן י"ל ג"כ שְׁע"ז קָאֵי מ"ש ל"ג רַבְּנָן כּו' וְדוּחַק). וְזַהּוּ הַלְשׁוֹן א"צ אֲנֻמָּד שֶׁכ' וְהוּא לְשׁוֹן הַגַּמ' דַּע"ז (כ"ח) לַגִּי הָרִי"ף וּש"פ מְפָה שֶׁל חָלָל א"צ אֲנֻמָּד שְׁפִי הַרַמְב"ן הוֹבָא ב"י ס' שֶׁכ"ח לּוֹמַר שְׁאֶפְלִי אִין שְׁם בְּקִיאִים וְגַם הַחוּלָה אֵינּוּ אוֹמַר פְּלוּם מְחַלְלִין כּו' (וְלִכְאוּרָה צ"ע לְמָה לֹא נִזְכַּר מְזַהּ גַּבִּי יוֹכ"פ וְאוּלַי אִין מְפָה שְׁיִיף לְאַכִּילָה וּבְעִי אֲנֻמָּד כּו' וצ"ע).

וּבִיבְמוֹת פ' חֲרֵשׁ (ק"ד) יוֹנֵק תִּיבּוּק מִבְּהֵמָה טְמֵאָה וּמִסְקִי דְהִינּוּ מְשׁוּם סַכְּנָה וּמ"מ גְּדוּל בְּעִי אֲנֻמָּדָא וּמִשָּׂא"כ תִּיבּוּק סְתָמוּ מְסוֹכָן אֶצְל חֵלֵב וּז"ש רַמְב"ן פְּאָן דַּא"צ אֲנֻמָּד (כַּנ"ל גַּבִּי מְפָה ש"ח) וְהֵגַם דְּוּוּדָאֵי א"ל דְּסִתָּם חוּלָה מְסוֹכָן מִמֶּשׁ אֶצְל תַּעֲנִית (כַּנ"ל גַּבִּי תִיבּוּק אֶצְל חֵלֵב וְכֵן בְּמִפְּהָ ש"ח) דַּא"כ גַּם בִּיוֹכ"פ נְמִי אֶלָּא דַּמ"מ פִּינּוֹן שְׁנוּפֵל ע"ז לְשׁוֹן אֲנֻמָּד וְאֲנֻמָּדָא מְשַׁמַּע שְׁפָכְרַי יֵשׁ אִיזָה סַפֵּק (אֶצְל סְתָם בַּנ"א עַכ"פ) וּכְמ"ש הַט"ז פְּאָן בְּסִי תַקַּנ"ד לְכֵן הַקִּילוּ בְּזַהּ מְדַרְבְּנָן.

וְהִנֵּה בַע"ז שְׁם וּלְגִי רַש"י) אֵיתָא פֶּל מְפָה שְׁצָרִיכָה אֲנֻמָּד מְחַלְלִין עָלָיו כּו' וְע"ש בְּפִירֵש"י דְמִשְׁמַע דְהִינּוּ פֶּל שְׁנוּפֵל סַפֵּק (אֶצְל סְתָם בַּנ"א) עַד שְׁשִׁיף לְהַצְרִיף אֲנֻמָּד (בְּקִיאִים) אִם יַחִי כּו' וְאוּלַי מְפָאן נְמִשָּׁה דַּעַת ר"י שְׁבַטוּר ס' שֶׁכ"ח (וְהַגְמִי"י רַפ"ב מַה"ש).

דְּגַם סְתָם בַּנ"א כּו' וְאִין צָרִיף מְנֻמָּחִים כּו' וְהוֹבָא בְּשׁו"ע שְׁם ס"י וּבב"י לֹא הֵעִיר מְקוּר לְזַהּ. וְגַבִּי יוֹכ"פ בְּסִי תִרִי"ח לֹא נִזְכַּר זֶה וְגַם הָרִי מְשַׁנָּה שְׁלִימָה עַפ"י בְּקִיאִים וְכֵן בַּגַּמ' רוֹפָא כּו' וּבְרַמְב"ם שְׁם פְּתַב וְהוּא שְׁיִהֵיָה רוֹפָא בְּקִי כּו' (וְלֹא הִגִּי שְׁם הַגַּמִּי"י מְדַבְּרִי ר"י הַנ"ל וּבַפִּיה"ח הַמְהִירִי בְּמִלְאָכְתָּן כּו'.

הַבְּקִיאִי מִן הַרוֹפְאִים כּו') וּבְשׁו"ע ס' תִרִי"ח פְּשֵׁה־רוֹפָא אֵינּוּ מְפִיר הַחוּלִי כְּאֵדָם דְּעֵלְמָא מְשַׁמַּע דְּבִסְתָם בַּנ"א ל"מ פְּלוּם. מְשַׁמַּע (קֶצֶת) שְׁיֵשׁ חִילּוּק בֵּין יוֹכ"פ לְשִׁבְתָּ לְהַר"י (וְטוֹש"ע) (וְהַטַּעַם הִנֵּה אַפ"ל שְׁגַבִּי יוֹכ"פ מִיִּירִי דַּאב"ס מְמִילָא כּו' (לַפ"ד סְתָם בַּנ"א) אֶלָּא דְאוּנִי הַתַּעֲנִית יִקְלַקֵּל כּו' וּבְזַהּ ח"י לִידִיעָה לְסְתָם בַּנ"א וּבְעִי בְּקִיאִי מִשָּׂא"כ בְּשִׁבְתָּ פֶּל שְׁנוּפֵל סַפֵּק וְצָרִיף אֲנֻמָּד אוּלַי יב"ס מְמִילָא כּו' ע"כ מְחַלְלִין דְּבְזַהּ הַפֶּל חֲשִׁיבִי בְּקִיאִים כּו' וּמ"מ י"ל דְּנֻקָּא מְפָה שְׁעִי"ז מוּדָה שְׁמַפְּהָ גְדוּלָה הִיא וְלֹא בְּסְתָם חוּלָה וְדַלָּא כּו') אֶלָּא שְׁמַד' הַמ"א שְׁם סַק"ז וְרַבִּינוּ ז"ל ס'ו לַמ"כ וצ"ע וְגַם לַגִּי הָרִי"ף שְׁם פֶּל מְפָה שְׁצָרִיכָה אֲנֻמָּד אִין מְתַרְפְּאִין מְהֵן.

דלפי"ז י"ל הפי' דאף דמהדין צריכה אומד לענין שבת ויוכ"פ. מ"מ אין מתרפאין מהן וצ"ע שלא ראיתי פעת שדיברו בזה גם לענין מתרפאין מהן.

ואפשר גם לגי' זו הפי' ע"ד פירש"י אלא שג"ז צ"ע ולא נזכר בטוש"ע יו"ד סי' קנ"ה (וגם אפשר שאין דין זה אלא גבי מכה דוקא כו' ואכמ"ל) ואיך שיהיה לפה"נ יש פאן משמעות שפ"ל שצריכה אומד פ"ל ספק (אצל סתם בנ"א עכ"פ).

ובאמת גם עיקר הדין גבי יוכ"פ דמשמע דדוקא עפ"י בקיאים או עפ"י החולה מאכילין ומשא"כ פ"ש אין שם בקיאים והחולה אינו אומר כלום אין מאכילין (דאל"כ ה"ז פ"מפה ש"ח לגבי שבת) ולכאורה פ"ן דקיי"ל שם ס"ה עפ"י הירושלמי דאם החולה אומר א"צ והרופא מסופק מאכילין א"כ ה"ה (או כ"ש) פ"ש אין שם רופא (או שאינו מכיר החולי כו') והחולה אינו אומר כלום (ואצל סתם בנ"א יש ספק כו') (וצ"ע בכ"ז לעת הפנאי א"ה) (ואולי פ"דאמרי' בעלמא חסרון לידיעה אינו ספק כו') (ומ"מ יש מקום לומר לכאורה שאומד דבקיאי' הוא דרבנן כו').

(חסר): סימן מא (לסימן תפ"ט) וזה תשובת אדמו"ר הגאון וקדוש מוהרמ"ם ו"ל להגאון המספר ו"ל: הנה נדאי דברי כת"ר נכוחים ואעפ"כ במקום שאין המחלה בחזקה ח"ו נראה שיאכל פחות מפקותבת בכדי אכילת פ"ס וכן בשתיני' כמשנ"ת השיעורים בשו"ע סי' תרי"ח דכ"ף יש להורות פ"ן לשואל בט"ב ש"ב לא נעקר התענית לגמרי ע' ב"י סי' תקס"ח ורחמנא ליבא בעי ומי שירצה להתענות במקום שאין המחלה בועף ח"ו יש ליעצו ולהזהירו שלא ילך מפתח ביתו פ"ל היום ולהכריחו כשיצא ישא סביב לתקטמו ופיו חתיכה קטנה קאמפער ומעט עשב מיענטע: קריאת ויחל אם יש בבהכנ"ס אף רק ג' מתענים יש לקרות ול"ד למ"ש באחרונים סי' תקס"ו גבי בה"ב אף ע"ז צ"ע די"ל שאין לומר ב"כ בפ"ע בין גואל לרופא א"כ יש עשרה שמתענין ואם אין עשרה יאמר בשומע תפלה ואעפ"כ י"ל פ"ן שיש ג' מתענין לגמרי ובדאי יהיה עוד שבועה שיאכלו רק פחות מפשיעור יוכל הש"ץ לומר ע"כ ב"כ בפ"ע: והנה הטור סי' תקס"ו לא פ"ת רק פ"ש אין עשרה שמתענין הבה"ב לא יאמרו ע"כ ב"כ בפ"ע אבל לא הזהיר פ"ן אקריאת ויחל ובח' ב' אגודה פ"ת דכ"ש ג' יאמרו ע"כ ב"כ בפ"ע וי"ל הטור ג"כ לא יחלוק על ויחל דדמי לפ"רסי' על ש"מ ל"ג שלא ש"מ ע"כ וכו' ועוד דברפת התורה אינה כ"כ ב"כ לבטלה אף אם אין חובה לקרות דיש פ"מ פוסקים דצ"ר לברך אפי' אלימוד בעלמא כשהפסיק ע' סי' מ"ז בשם רש"י.

וגם ב"כ ע"כ קל"ה בב"י דלא הוי התחלה כו' מוכח דל"ח ב"כ לבטלה. רק ב"כ אחרונה צ"ע.

וג"כ ע"כ סי' מ"ז בשם תשו' רש"ב"א דהקשה אמאי אין מברכין אלימוד לאתריה. ומ"ש הרש"ב"א מפרק בא סימן הנה במערבא מברכי' בסילוק תפילין ומ"ש ר"ת פתוס' שם דרק בתפילין לבד מברכי' ע' ח' הרמב"ן שהשיג עליו ואף שדבריו שם מבוארים ג"כ דא"צ לברך אחר לימוד התורה מצד טעם שכתב הב"י סי' מ"ז מ"מ יש לומר דאינה ב"כ לבטלה ותו דהא בש"ס ב"כ ד' כ"א ס"ל לד' יוחנן דצ"ר לברך.

וַיֵּשׁ לְדָרֹם דָּלָא אֵיתוּמַב רַק דָּאִין חַיִּיב מִדְּאֹרְבִּינְיָא לְכַרְךָ לְאַחֲרֵיהּ כּוּ' ע' שׁו"ת שְׁאֵגַת אַרְי' וְעכ"פ כְּשֶׁצָּרִיךְ לְקָרוֹת מְסַפֵּק יֵשׁ לְדָרֹם דְּצָרִיךְ לְכַרְךָ. ע' שׁו"ת מ"ב ס"ב וְעוֹד דְּהַעֲיָקָר דְּבַנְד"ז חוֹבָה לְקָרוֹת מִמֶּשׁ כַּמְשִׁי"ת.

דְּהֵנָּה ע' תְּשׁו' רִיב"א שְׁבַב"י (וְרַמ"א בְּהֶגְהָה שֵׁם רֹסִי הַנָּ"ל הַבִּיאוּ) רֹסִי קל"ה. הָרִי אָף שֶׁהוּא מוֹעֵד רַק לִג' אֲנָשִׁים יִקְרָאוּ כַּמו"כ הֵכָא בְּתַעֲנִית.

רַק יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם דְּוָקָא כְּשֶׁחָל בְּב' וְה' אָף עכ"פ הַדִּין אָמַת בְּד' צוּמוֹת הַקְּבוּעִים לְקָרוֹת בְּהֵן בְּתוֹרָה (לְפָשֶׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלָשׁוּב וְלָכֹן תִּיקָן דְּקוֹרִין בְּהוּ בְּרָכוֹת וְקָלְלוֹת דְּאֵם בְּחֻקוֹתֵי כַּדְפָּרֵשׁ"י) א"כ לְרִיב"א הַנָּ"ל כְּשֶׁיֵּשׁ ג' מִתְעַנִּין פְּשִׁיטָא דִּיקְרָאוּ וְאָף לְמַש"ש דְּלָא נְהִיגִי כֵּן הֵינּוּ מִשׁוּם דְּלִגְבֵי שְׁאָר אֲנָשִׁים אֵינּוּ מוֹעֵד כָּלֵל אֲבָל הֵכָא בְּד' צוּמוֹת שְׁאֵדְרָבָה כְּוָלָנוּ מְחַנְיָבִים לְהַתְעַנּוֹת וּמוֹטָל הַחוֹבָה לְקָרוֹת בְּתוֹרָה רַק שְׁפוֹטְרִי א"ע מִצַּד חֻשׁשׁ כּוּ' וְהֵינּוּ רַק שְׁאֵינּוּ מִתְעַנֶּה אֲבָל חוֹב הַקְּרִיאָה בְּתוֹרָה מִי הַפְּקִיעַ מִמֶּנּוּ וְנָהִי דְּהוּא עֲצָמוּ לֹא יִקְרָא כְּשֶׁאֵינּוּ מִתְעַנֶּה וּג"ז כ' בְּשׁו"ע ס' תַּקְס"ו רַק בְּלִשׁוֹן יְחִיד יֵשׁ מִי שְׁאוּמְרָה כּוּ' מ"מ כְּשֶׁיֵּשׁ ג' מִתְעַנִּין פְּשִׁיטָא דִּיקְרָאוּ שְׁהָרִי גַם עַל יְתֵר הַשְּׁבָעָה מְוֹטָל חוֹבָה רַק דְּאֲנִיִּסִי כּוּ'.

וְהָרִי בְּעֵנִין בְּרָכָה מַעֲיִן ז' שְׁאוּמְרִים בְּלִיל ש"ק אָף דְּעַכְשָׁיו בְּטַל הַטַּעַם לְגַמְרֵי מ"מ כִּינּוּ שֶׁהִתְקִינוּ נְשִׂאֵר הַתְּקִנָּה. כַּש"כ הַתְּקִנָּה לְקָרוֹת בְּתוֹרָה בְּד"צ שֶׁהוּא מִצַּד עֲצָם הַדְּבָרִים שְׁאֵינֶרַע לְאֲבוֹתֵינוּ בְּאוֹתָן הֵימִים אֵיךְ תִּתְבַּטֵּל מִצַּד סִיבַת הַמַּחֲלָה כּוּ'.

וְע' בְּהַרְמַב"ם פ"י ג מה' תְּפִלָּה הִ"ח וּבְשְׁאָר הַתְּעַנּוּיּוֹת שְׁאֵנּוּ מִתְעַנִּין עַל מַה שְׁאֵינֶרַע לְאֲבוֹתֵינוּ קוֹרִין וַיִּחַל כּוּ' וּבַתְּעַנּוּיּוֹת שְׁאוּמְרִין אוֹתָן הַצָּבוּר מִפְּנֵי הַצָּרוֹת כּוּ' קוֹרִין בְּרָכוֹת וְקָלְלוֹת כְּדִי שְׁיִשׁוּבוּ הָעָם כּוּ'.

הָרִי קְרִיאַת וַיִּחַל בְּד"צ וְכ"ש קְרִיאָה דַּט"ב בְּשַׁחֲרִית הֵם שְׁיִיכִים רַק עֲבוּר מַה שְׁאֵינֶרַע לְאֲבוֹתֵינוּ וְא"כ מִי הַפְּקִיעַ הַחוֹב מִמִּי שֶׁא"א לוֹ לְהַתְעַנּוֹת כּוּ' וְע' בְּהַר"ן ס"פ ב' דְּתַעֲנִית שֶׁכ' סד' צוּמוֹת לְאֲבָל הֵם וְלֹא לְתַפְלָה וְזַעֲקָה כּוּ' א"כ אָף מִי שֶׁא"א לוֹ לְהַתְעַנּוֹת חַיִּיב לְזַכּוֹר הָאֲבָל וְהַחֲוָרָבָן כּוּ' וְכַמ"ש הַגֵּד לָהֶם אֵת הַבֵּית וַיִּפְּלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם כּוּ' וְא"כ חוֹב הַקְּרִיאָה בְּתוֹרָה קְבוּעַ עַל חוֹלָה ג"כ מִמֶּשׁ וְכַמוֹ בִּיּוֹה"כ פ"א א"כ כְּשֶׁיֵּשׁ עכ"פ שְׁלֹשָׁה שְׁמִתְעַנִּין וְדָאִי יֵשׁ לְקָרוֹת וַיִּחַל מִשֶּׁא"כ בְּתַעֲנִית בַּה"ב בְּזָה וְדָאִי בְּעֵינֵן עֲשָׂרָה וְאָף גַם לְעֵנִין עֲנֵנוּ יֵשׁ לְדָרֹם דְּהַאֲגוּדָה לְקַח זָה מִהַתּוֹס' דְּפָרָק בְּמַה מְדַלִּיקִין ד' כ"ד ע"א ד"ה תַּעֲנִיּוֹת שְׁפָתָבוּ וְמַה שֶּׁש"ץ מִתְפַּלֵּל עֲנֵנוּ שַׁחֲרִית הֵינּוּ לְפִי שֶׁא"א שְׁלֹא יִתְעַנֶּה אַחַד מֵהֶם וְכ"כ הַמְּרַדְכֵי שֵׁם וְהַסְּמ"ג.

הָרִי אִם אִפִּי רַק אַחַד לְבַד הַתְּעַנֶּה אֵין בְּרָכָה דְּעֲנֵנוּ שְׁפִין גּוֹאֵל לְרוֹפֵא לְבַטְלָה ח"ו וְכַש"כ ג'. וְזָה הַרְאֵנִי הַהַמ"ץ נ"י דְּמַחֲנֵנוּ.

וְקָרוֹב לְלִשׁוֹן זָה הוּא בְּהַרְא"ש פ"ק דְּתַעֲנִית ס' י"ז וְהוּבָא בְּטוֹר ס' תַּקְס"ה. וְא"כ הֵגַם שְׁנִדְחוּ דְּבָרֵי הַאֲגוּדָה הֵינּוּ רַק בְּבַה"ב וְלֹא בְּד"צ.

וַיֵּשׁ לְצָרָף עוֹד ב' טַעֲנוֹת א' דְּבַתְּעַנִּית ד' י"ד יֵשׁ סְבַר' בַּגְּמ' דְּאִפִּי יְחִיד קוֹבַע בְּרָכָה לְעֲצָמוּ וְע' בְּרֵא"ש שֵׁם ס"ז א"כ בְּנַד"ז שְׁאֵינּוּ יְחִיד רַק צָבוּר מִמֶּשׁ רַק דְּאֲנִיִּסִי מְלֵהַתְעַנּוֹת וַיִּחִידִים מֵהֵן מִתְעַנִּי יֵשׁ לְדָרֹם דְּלַכ"ע קוֹבַע בְּרָכָה לְעֲצָמוּ ב' אִם עכ"פ עוֹד שְׁבָעָה ג"כ יֵאָכְלוּ רַק פְּחוֹת מִכְּשִׁיעוֹר דְּנָק' הַתְּעַנֶּה אַע"פ שְׁעֲשֶׂה אִסּוּר כַּמ"ש בְּתִשׁו' הָרִיב"ש ס' י

רפ"ז שְׁהִיָּא כַת"ר וְהוּבָא בַּא"ר וְכַש"כ הֵכָא דְהָאֲנִיכְלִי פְּחוּת פְּשִׁיעוּר הִתְעַנּוּ וְגַם לֹא עָשׂוּ אִיסוּר וְעָדִיף מְגִדוֹן דְּהַרִיב"ש לְכֹן יֵשׁ לּוֹמַר דְּשִׁפִּיר דְּמִי לּוֹמַר עֲנִנוּ בֵּין גּוֹאֵל לְרוּפָא כ"ז אֲמַרְתִּי בְּחֻפְזִי וְאַתּוּ הַמְדַע.

וְלֹא לְהוֹרוֹת פְּלִל בְּאַתִּי כ"א פְּכוּתָב. וְהִ' יָסִיר מֵאַתֶּם וּמֵאַתְּנוּ וּמִכ"י כָּל מְחֻלָּה וְיִרְפָּא כּו' וְיִשְׁלַח בְּרַכָּה כּו': סִימָן מִב (לְסִימָן תְּקוּנ"ד) תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר עַל הַגְּ"ל: לְפַעַנ"ד יְסוּד הָאֲגוּדָה חֲלוּשׁ שְׁלֹא נִזְכָּר כ"א בַּב"ח.

וְגַם הוּא לֹא פָּתַח רַק דְּלֹא פָּמוּ שְׁנַמְצָא בְּשֵׁם ס' אֲגוּדָה כּו'. וְמָה שְׁכ"ק שִׁי ר"ל שְׁלֻקָּח זֶה מִתּוֹס' דַּפ' ב"מ.

זֶה אֵינּוּ דַא"כ בְּחֻד סְגִי. גַּם א"כ יִהְיוּ דְבָרֵי הַטּוֹש"ע סוֹתְרִים זַא"ז כּו' אֲלֵא דְלֹא דְמִי פְּלִל: שְׁהִיָּא הֵתָם הַפִּל מִתְעַנִּי.

וְאִין פֶּאן בְּרַכָּה לְבִטְלָה לַכ"ע. אֲלֵא דְהָאֲוֹנִים חֲשָׁשׁוּ בְּשִׁחְרִית שְׁמָא אַח"כ יֵאָחֲזוּ בְּוִלְמוּס וְנִמְצָא (רַק) שְׁקָרָן בְּתַפְלָתוֹ (פְּשָׁאוֹמֵר צוּם תְּעַנִּיתְנוּ עַב"ח).

(וְמָה גַם שְׁהִיָּא פְּכָר הוֹכִיחוּ הַתּוֹס' וְרַא"ש וְר"ן שְׁם וְרַא"ש פ"ק דְּתַעֲנִית שׁו"א דְאַפְּי' אִם אַח"כ כּו' לֹא נִק' שְׁקָרָן כִּיּוֹן שְׁלַע"ע מִתְעַנֶּה וְדַעְתּוֹ שְׁיִתְעַנֶּה כַּה"י. וְנִרְאֶה דְגַם הָאֲוֹנִים ע"כ ר"ל רַק שְׁיִהְי' נִרְאֶה פְּשָׁקָרָן כּו'.

וְכ"כ הַב"ח בְּהַדְּנָ' בְּסִי תַקְס"ה). וְלִכֹּן מֵהֵנִי לְזֶה לִש"ץ כְּשֵׁא יִתְעַנֶּה מִשָּׂא"כ פֶּאן שְׁאִין כָּל הַצִּיבּוֹר מִתְעַנִּין כָּלִל וּבָאִים לְקַבּוּעַ בְּרַכָּה לִש"ץ רַק בְּשִׁבִיל הַמְתַעֲנִי א"א בְּפְחוּת מַעֲשָׂרָה (עַכ"פ שְׁגַם ע"ז י"ח מִהֲרַאשׁוֹנִים) כַּמ"ש הַטּוֹר: (דַּמָּה"ט ל"ד לְפוֹרְסִי עַל שְׁמַע).

שׁוּב רְאִיתִי בִיה"ג סִי תַקְס"ה סַק"ח ע"ש גַּם א"י טַעַם פְּלִל לְשִׁיעוּר ג' וּמ"ש כ"ק שִׁי. שְׁפוֹרְסִי ע"ש לַג' כּו' (מְלַבֵּד דַּל"ד כּו' כַּמ"ש הַטּוֹר) הִנֵּה בַטּוֹש"ע סִי ס"ט לֹא נִזְכָּר כ"א (או י') או ו' (רַבֵּב הִי') או ז' (רַבֵּב דְּמִינְכָר) או אפִּי לֹא' (וְאַף הַתּו' שְׁכַב"י שְׁם שְׁכ' סְבָרָא בַג' ה"ד הֵתָם שְׁיֵשׁ סְמָךְ מַמ"ש בְּפָרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהֵם ג' תְּיָבוֹת וּפְיָרְשׁוּ בְּפָרוּעַ כּו' שְׁלֹא עָשׂוּ מָה שְׁמֻטָּל כּו' (וְגַם לו' וַז' יֵשׁ סְמָךְ מִתְיָבו' דַּפ' זֶה).

וְזֶה ל"ש פֶּאן פְּלִל). גַּם מ"ש עַפ"י ת' רִיב"א דְרִסִּי קַל"ה.

דְּאַף שְׁהוּא מוֹעֵד רַק לַג' כּו' הָרִי רַמ"א פְּתַב שְׁם אַפִּי לַב' (שְׁכ"ה לְפִי גִי ב' בַּהַגְמִי"י. וּס"ל שְׁבַמְרָדְכִי הַמַּעֲשָׂה כָּף הִי וְל"ד ע' בַּר"י) וְהֵינּוּ דַלְכ"ע לְאַחֲרִים לְאוּ מוֹעֵד וְלֹא הוֹתֵר לְהֵם קְרִיאָה בְּשִׁבִילֵם אֲלֵא דְמִתְתָּם בַּב' וְהִ' דְקוֹרִין בַּלֹּא"ה (וְכַשֵּׁי שְׁחָתוּ א' יִקְרָא שְׁלִישִׁי) וְכַשֵּׁי ב' הַתִּירוּ לְהֵם לְקָרוֹת רַבִּיעִי: (מִשׁוּם פְּגָם חָתָן הַנְּשָׂאָר ע' בַּר"י) וּלְפ"מ דְּמִשְׁמַע בְּמִרְדְּכִי לֹא הַתִּירוּ אֲלֵא כְּשִׁפְלָה הַד' יִהְיוּ מִהַחֲתָנִים.

(וְלִכֹּן כְּשֵׁא פֶהֶן וּב' יִשְׂרָאֵלִים יִקְרָא הַפֶּהֶן פְּעַמִּים כּו'). אֲבָל לְחֻדֵּשׁ קְרִיאָה וּבְרַכָּה לְצִיבּוֹר מִצַּד שְׁיַעוּר ג' (וְנוֹקָא) לֹא נִשְׁמַע מִפֶּאן פְּלִל: וְעַתָּה אָבוּא לַמ"ש לְחֻלְקָ בֵּין עֲנִנוּ לְקְרִיאָה מ"ש שְׁהַטּוֹר לֹא הִזְהִיר מִקְרִיאָה כּו'.

י"ל דְּתַחֲזִיק' כ' ב' רַאבִּי וְרַאבִּי"ד שְׁהַקְפִּידוּ אֲשַׁנִּיָּהֵם (וְהֵינּוּ ע"כ דְּגַם קְרִיאָה מִצַּד הַבְּרַכּוֹת ה"ז קְבִיעוֹת בְּרַכָּה דַא"א לִיחִידִי) וְעַז"כ תְּשׁוּבַת הָרַא"ש דְּאַיְקָרוּ רַבִּים וְיִכּוּלִים לְקַבּוּעַ

בְּרָכוֹת. (וְנִרְאָה דְקָאֵי גַם אֶקְרִיאָה בְּבִרְכָה כּו' פּנ"ל ועב"י) וְאֶקְאָה קָאֵי ג"כ מ"ש הַטּוֹר וּמִיָּהוּ נִרְאָה כּו' עַד אֲבָל הֵכָא לְעֵנִין קְבִיעוֹת בְּרָכָה צָרִיף יו"ד (וְכַנ"ל דְּגַם קְרִיאָה חֲשִׁיבָא קְבִיעוֹת בְּרָכָה).

וְשׁוֹב רְאִיתִי בִּס' מַה"ש בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת עַה"ג שֶׁפְּתַב בְּהַדְּלָ דְכ"ש לְעֵנִין וַיַּחֲל כּו' וּמ"ש לְצָרְף עוֹד סְבָרוֹת דְּחֻוּקֵי הַמָּה לַפְעַנ"ד דְּמ"ש בִּסִּי מ"ז יַשׁ כ"פ דְּצָרִיף לְבָרְף אֶלְיָמוֹד פְּשֵׁה־פְסִיק כּו' לִיתָא שָׁם בַּטּוֹש"ע וּש"פ זוֹלַת מ"ש ב"י עַפ"י חַה"ר וְהַגְמִי"י).

וְלֹא פְתַב רִש"י שֶׁא' בְּשֵׁמוֹ שֶׁפְּשִׁהֲנָה מְשֻׁפִּים לְקָרוֹת הִי מְבָרְף בַּה"ת וּכְשָׁפָא לְבַהֲכַנ"ס (וְאִי בְּרָכוֹת הַגְמִי"י) הִי חוֹזֵר וּמְבָרְף כּו' (לִפ' תְּמִיד) וְאָף רִש"י פְתַב דְּוָקָא בַּכָּה"ג קָא'. (אִי מְשׁוֹם דְּהֵינְנוּ מְלִילָה לַיּוֹם פְּדַמְשָׁמַע בַּפּר"ח סִי מ"ו סַק"ח אִו מְשׁוֹם דְּדוֹקָא לִפ' תְּמִיד שֶׁקּוֹרִין בְּצִיבּוֹר כּו' כַּמ"ש פ"מ סִי מ"ז סַק"י"ב וְעַא"ר וּפ"מ רְסִי"מ מ"ח אִו מְשׁוֹם דַּס"ל לְצָרְף בַּה"ת לְסַדֵּר כָּל בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר שֶׁמְסַדְּרִים בְּבַהֲכַנ"ס (פְּדַמְשָׁמַע בַּהַגְמִי"י וְחַה"ר) לְהוֹצִיא ע"ה פְּבִסִי מ"ו ס' ב' (וְע"ש ס"ח בְּהַגְהָה דִּיא"א כּו').

וְעַמ"א סִי ו' סַק"ז בְּשֵׁם בַּע"ה וּט"ז שָׁם סִי וְסַק"ד) אֲבָל מְצַד הַהֶפְסֵק נִרְאָה דְלִיפָא לְמ"ד. וְזֵהוּ שֶׁהוֹכְפֵל בִּסִּי"ג הַמְשֻׁפִּים כּו' (לְאַפּוֹקֵי מְרִש"י).

אָף שֶׁפְּכָר נִתְבָּאָר מִסִּי וְאִילָף דְלֹא חֲשִׁיב הֶפְסֵק כּו' (וְאָף גַם בְּבִרְכוֹת צ"ע כִּי בַד"מ סִי ש"ס אוֹת ב' נִזְכָּר דְּהוּי בְּרָכָה לְבִטְלָה וּבִסִּי קַל"ה כּו' אוּלַי ר"ל שְׁהַב' יִדְלַג בְּרָכוֹ וְצ"ע בְּזֵה). וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה הָרִי וְנִדְאֵי לִיפָא לְמ"ד בַּפּו' לְבָרְף אֶלְיָמוֹד.

וְע"כ ס"ל דְר"י לְגַמְרֵי אֵיתוֹתֵב מְבָרְכָה אַחֲרוֹנָה וְהוּן אֵמַת שֶׁרְאִיתִי בַּחַה"ר בְּרָכוֹת (מ"ח סַע"ב) מְשֻׁמַּע דַּס"ל דְלֹא אֵיתוֹתֵב ר"י אֲלֵא לְעֵנִין דְּאוֹרְיִיתָא אָף לִפִּי"ז צ"ל דְר"ל דְּמִיָּרִי לְעֵנִין בַּה"ת לְקְרִיאָה בְּצִיבּוֹר (ע' יְרוּשָׁלַּיִם בְּרָכוֹת פ"ז (כ"ב א') לֹא לְמַדּוֹ כּו') וְס"ל פְּדַעַת הַב"ש שַׁבְּפַר"ח סִי קַל"ט ס"ח דְּבָרְכָה דְלִפְנֵי קְרִיאָה זֹו ג"כ דְּאוֹרְיִיתָא (וְכ"מ דַּעַת הַתְּשַׁב"ץ ח"ב סִי קַס"ג אֲלֵא שֶׁיֵּשׁ סְתִירָה שָׁם מִסִּי רַס"א כַּמ"ש בַּר"י סִי קַל"ה סַס"א) א"נ צ"ל כַּמ"ש בַּר"י סִי מ"ז דְּמִיָּרִי בְּקְרִיאָה בְּצִיבּוֹר פּנ"ל.

וּמַש"א מְנִין לְבַה"ת מִן הַתּוֹרָה ר"ל אֶסְמַכְתָּא וְגַם הַלִּימוֹד דְר"י בַּה"ת לְאַחֲרִים מְבַה"מ"ז בַּק"ו ר"ל דְּמְדְּאוֹרְיִיתָא נְשָׁמַע לְדַרְבְּנָן דְּלְאַחֲרִים ק"ו מְלִפְנֵי וְכֵן לְהִפּוּף בַּה"מ"ז לְפָנֵי מְבַה"ת ר"ל מְדַרְבְּנָן נְשָׁמַע לְדְּאוֹרְיִיתָא כּו' וּבְמַסְקָנָּ נְדַחָה הַלְמוֹד וְהַק"ו אֲבָל הַדִּין אֵמַת בְּבַה"ת מְדַרְבְּנָן כּו' (וּבְזֵה נְסַתְלָקָה קו' רַשֶׁאג"א סִי כ"ד מְהַרְמַב"ם) וְאִיף שֶׁיְהִי עַכ"פ בַּפּו' נִדְאֵי לִיפָא מ"ד כָּלֵל לְבָרְף בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אֶלְיָמוֹד.

אֲלֵא שַׁכ"ק שִׁי כ' דַּמ"מ י"ל דְּאִינָה בְּרָכָה לְבִטְלָה וְאִי הִיאָהֲרִי הַטּוֹר סִי כ"ט תְּמָה אִפִּי גַבִּי תְּפִילִין עַל רַה"ג שֶׁפְּתַב דְּרִשׁוֹת כּו' וְכָל הַתִּירוּצִים שֶׁנֶּא' שָׁם בַּב"י וּש"פ ל"ש פָּאן דְּלַכ"ע גַם לְבַנֵּי מְעַרְבָא א"מ. גַם מ"ש וְעַכ"פ פְּשָׁצְרִיף לְקָרוֹת מְסַפֵּק י"ל שֶׁצָּרִיף לְבָרְף ע' מ"ב כּו' (מְלַבֵּד שֶׁלְפִי הַנ"ל אֶפְתִּי אִין פָּאן סַפֵּק) הָרִי אִפִּי בִּס' מ"ע דְּאוֹרְיִיתָא אֶמְרִי בְּסוּפָה (מ"ז) בְּרוּכֵי ל"מ וּמִיָּנָה יְלִיף הַרְמַב"ם שֶׁכָּל הַמְצוֹת פ"ג מַה' מִילָה ה"ו וּבַכ"ד ע' הַתְּשׁוּבָה שַׁבְּכ"מ שָׁם וְכ"ד הָרִי"ף וְרַא"ש וּש"פ וְהָכִי קִי"ל בִּס' י"ז וּבִי"ד סִי כ"ח סִי וְסִי רַס"ה ס"ג.

וכש"כ פֶּאן בּס' תּקִנְתָּ דְרַבְנָן אַף הֶרְאָב"ד וְהֵרַר"י שֶבֵב"י יו"ד רְס"י כ"ח יוֹדוּ שֶא"מ (ע ביה"ג סי' תרפ"ח סק"ט) וְאֵי מְשׁוּם דְכָאן אוֹמְרִים וְצָנְנוּ כּו' הֵרִי כ"ה גַּם בְּבִרְכוֹת ק"ש וְעכ"ז נִתְקַשָּׁה הֶרְשָׁפ"א וּש"פ לְמָה ס' קָרָא חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ ע' מ"א וּפ"מ וּש"א סי' ס"ז וְהִתְירוּצִים ל"ש פֶּאן וְעַמ"א סי' קל"ז סק"ו.

ואַעפ"י שֶהֶפ"מ שָׁם הִקְשָׁה בְשִׁלְמָא אִם מְבָרֵךְ אַקב"ו שְׁפִיר מִשֶּׁא"כ דְנִתְקַנָּה מִפְּנֵי הַכְּבוֹד כּו' מ"מ הֵרִי הֶמ"א וּמֵהֶרַמ"ל לִס"ל הֵכִי גַּם הֶפ"מ מְסִיק וּמִיָּהוּ הֶמ"א סי' ס"ז כּו' ע"ש. וּבְאַמַּת לְפָעֲמִים מְשַׁמַּע בְּאַחֲרוֹנִים שְׁבָרְכָה דְקִרְיַת הַתּוֹרָה נִתְקַנָּה רַק מִפְּנֵי כְבוֹד הַצִּיּוּר (וּמְקוּרָו מִטוֹש"ע סי' קל"ט ס"ח).

וְזֶה אֵינּוּ אֱלָא שְׁגוּף הַמְצָנָה הוּא כְבוֹד הַתּוֹרָה לְקִרוֹתָהּ בְּצִיּוּר דְנוֹקָא וְעַל מְצָנָה וְנִתְקַנָּה זֶה תִּיקְנֵנוּ בְּרַכָּה וְח"כ פְּשִׁישׁ סִפְקָא בְּחִיּוּבָה וְדַאי אֵין לְבָרֵךְ (וּבְיוֹמָא עַל בְּרַכָּה זֶה נִזְכָּר אִיסוּר בְּרַכָּה שֶא"צ).

וְדִבְרֵי הֶמ"ב ל"ש לְסְפִיקָא אֱלָא שֶמֶנְד"ד פ' בְּהַחֲלִיט בְּסוּמָא דְעוֹלָה וּמְבָרֵךְ כּו': וְעַתָּה אָבּוּא לְגוּף הַסְּבָרָא שֶהֶמְצִיא כ"ק שִׁי שֶהִקְרִיאָה בְּד"צ אֵינָה כָּלֵל מִצַּד הַתַּעֲנִיּוּת. אֱלָא מִצַּד עֲצָם הַדְּבָרִים שֶאֵי־רַע אִז לְאַבוֹתֵינוּ כּו'.

זֶה הִי נִרְאָה סְבָרָא טוֹבָה (וּלְפִי"ז אִפִּי פְּנֻלָם אֵין מִתַּעֲנִין וְאֵף הָעוֹלִים כּו'). אֲבָל לֹא נִרְאָה כֵּן מִלְשׁוֹן הַמְשָׁנָה וּגְמָרָא וּפּוֹסְקִים שֶפְּנֻלָם תָּנוּ בְּלִשׁוֹנָם קְבִיעַת הַקְּרִיאָה בְּתַעֲנִיּוֹת וּכְשֶׁאֵין מִתַּעֲנִי לֹא נִק' תַּעֲנִיּוֹת רַק בְּט"ב (שְׁחֵרִית) לְשׁוֹן הַגַּמ' (צ"א ב') בְּט"ב גּוֹפְנִי מֵאֵי כּו' וּמ"מ י"ל דר"ל בְּתַעֲנִיּוֹת דַּת"ב וְקִיאֵי אֶתְעִנִּית דְּמַתְנִי וְלְשׁוֹן מ"ס פִּי"ז ה"ז וּבְתַעֲנִיּוֹת שֶׁל ט"ב כּו') וְעֵינֵינוּ תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן ר"ע אֵיגֵר סִי' כ"ד הַנִּיחַ בְּצ"ע בְּקַה"ת בְּמִנְחָה דִּיּוֹהַכ"פ אִם הוּא מְשׁוּם תַּעֲנִיּוֹת אֵף דֵּאֵין קוֹרִין נִיחַל אֱלָא פְּרִשַׁת עֲרִיּוֹת אוֹ שְׁנֵהוּ מִחֲמַת קְדוּשַׁת הַיּוֹם כְּמוֹ בְּשִׁבְתָּ שְׁקוֹרִין גַּם בְּמִנְחָה מְשַׁמַּע דְּבִשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת (אִפִּי ט"ב כּו') פְּשִׁיטָא כּו' וְעוֹד דָּאִם הַקְּרִיאָה ל"ש לְהַתַּעֲנִיּוֹת רֵאוּי שְׁגָם מִי שֶׁלֹּא הִתְעַנָּה יַעֲלָה וּכְדִפְשִׁיט' לִי לְהַגָּאוֹן רַע"ק אֵיגֵר ז"ל שָׁם בִּיּוֹכ"פ שְׁחֵרִית ע"ש.

וְהֵרִי בְּזֶה מְשַׁמַּע דְּגַם כ"ק שִׁי מוֹדָה שֶׁמ"ש בְּשׁו"ע שֶׁלֹּא יַעֲלָה הוּא אִפִּי בְּד"צ וּכְמוֹ בְּתְשׁוּבַת רַע"ק הַנִּזְ"ל וּכ"מ בְּמ"א סק"ח (דְּאֵלוּ תַּעֲנִיּוֹת שְׁגוֹזְרִין עַכ"צ אֵין דּוֹחִין פ' הַשְּׁבוּעַ כְּבִהְגָּה ס"ב וּלְפִי"ז כ"מ בְּא"ר סִסְק"ד לְעַנְיָן פְּחוֹת מַעֲשָׂרָה ע"ש).

וּמ"ש שֶׁהוּא דַּעַת יַחֲדָאֵי כּו' הֵרִי לְפ"ד הַט"ז הֵנִי בְּרַכָּה לְבִטְלָה מִמֶּשׁ. וּב"ח וּמ"א הַחוֹלְקִים הֵינּוּ מְשׁוּם דִּס"ל דְּכִיּוֹן דֵּאִיפָא עֲשָׂרָה מִתַּעֲנִי מְבִיאִים חַיּוּב ע"כ הַצִּיּוּר כּו' עב"ח.

אֲבָל כְּשֶׁאֵין עֲשָׂרָה מִתַּעֲנִין וְגַם הָעוֹלָה א"מ נִרְאָה דְּגַם הֵם מוֹדִים דְּהֵנִי בְּרַכָּה לְבִטְלָה וּבְגוּף הַחִילּוּק בֵּין ד"צ לְתַעֲנִיּוֹת שְׁגוֹזְרִין ע"כ צָרָה שֶׁל"ת. אֵף אִם זֶה לְאַבְל וְזֶה לְתַפְלָה וְתְשׁוּבָה א"י מֵאֵי נ"מ דְּגַם כְּשֶׁהַתַּעֲנִיּוֹת וְגַם הַקְּרִיאָה לְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה ג"כ שְׁיִיף הַסְּבָרָא דֵּאֵף אִם אֲנִי־סִי מִלְּהַתַּעֲנוּת מִי הַפְּקִיעַ חוֹב הַקְּרִיאָה הֵרִי עֵינְקֵר הַחַיּוּב הוּא הַתְּשׁוּבָה בְּעַת צָרָה.

כִּמ"ש הֶרַמְב"ם רפ"א מֵהַלְכוֹת תַּעֲנִיּוֹת וְע"כ לּוֹמֵר דִּמ"מ הַתַּעֲנִיּוֹת עֵינְקֵר וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה טַפֵּל. וְלֹא תִקְנוּהָ אֱלָא כְּשֶׁמִּתַּעֲנִין מֵאִיזָה טַעַם שְׁיִהְיִי'.

וא"כ ה"ה והוא הטעם בהזכרת האבל דד"צ. ובאמת ברמב"ם רפ"ה מה"ת מבואר שגם הד"צ הפל לעורר תשובה ע"ש וע"כ גם בפ"ג מהלכות תפילה אין הפנונה לחלק ביניהם בטעמן.

אלא לסימנא בעלמא נקט ע"מ שאירע לאבותינו כו' ומה דסיים בקריאה ברכות וקלות בתענית שגזרין כו' פדי שישבו כו' היינו פדי לפרש מה שייכות קריאה זו לתענית שלכאורה אינו מוכן כ"כ.

ומשא"כ ניחל מוכן דשייך לתשובה ותחנונים כו' (ניחל כו' שוב כו'. וסלקתי כו' י"ג מדה"ר).

ונהרי זה פפסח וכל המועדים שלא פ"י שם שייכות קריאת התורה שבהם לענין היום ע"ש פיון שמוכן כו' (וכן עשה רש"י שלא פ"י השייכות רק בברכות וקלות ע"ש (ומ"מ קצת י"ל דבתענית שגזרין החיוב רק על הב"ד שייגזרו תענית ולכן כ"ז שלא גזרו תענית לא מצינו קריאת התורה משא"כ בד"צ כו' וצ"ע) ולכאורה הי' נראה שדבר זה תלוי בפלוגתא שבטור סוף הסי' דלרב שר שלום שבכל ת"צ וכל תענית שגזרין כו' קורין וניחל שמשמע שלשון תעניות שבמשנה וגמרא כולל כל שמתענין וממילא ה"ה להקפוד כשאין מתענין אף ד"צ לא נקרא תענית ולר"ע שכתב דוקא בתעניות הכתובים כו' א"כ יש מקום לומר דלשון תענית דתנן ר"ל הד"צ דקרא (שם המןשאל) ואף אם אנסי מלהתענות כו' אבל זה אינו דלפי הנראה ע"כ ר"ע לא קאי אלא אשחרית וקאי על הי"א שזכר בטור שם ע"ש דאלו שבשאר ת"צ (אפי' בא"י על הגשמים בזמן הגמ') אין קורין כלל בשל תענית ליפא למ"ד בגמ' ופוסקים (ועיין ביה"ג שם סק"ד).

וע' מ"ס פ"ז ה"י וגמ' תענית די"ב סע"ב ומ"ש דגם לענין ענינו י"ל דאגודה לקח מדברי התוס' כו' (ועמש"ל בזה): וא"כ הגם שדחה כו' ולא בד"צ. הנה התוס' ודאי אף שלא בד"צ אמרו וע' סי' תקס"ה ס"ג אע"כ דל"ד כלל וכמש"ל אלא נראה שכ"ק שי' נמשך לסברתו הנ"ל ור"ל דגם לענין ענינו בד"צ לא תלוי בתענית וקצת יש סעד לזה ממ"ש בשו"ע שם ס"ג.

אבל זה אינו דשם ביחיד איירי שאינו קובע ברכה בפ"ע. גם שם הפל מתענין רק חששא כו' וכדלעיל אבל בשל שא"ת הא פ' בתקס"ו ס"ה דאינו מתפלל בת"צ והיינו אפי' בד"צ וכשפולם אין מתענים ודאי אף הטור שם מודה: (וכ"ש למנהג שב"מ"א סי' תקס"ה שם).

וע"ש בב"ח שפדורותינו דשכיח חולשא אף בד"צ כו') וכ"ש כשא"מ וא"כ נראה דגם מש"ש סק"י דאין ש"ץ אומר ענינו אלא כשעשרה מתעני' היינו ג"כ אפי' בת"צ דד"צ (וכדלעיל דאין לחלק כו' וע' ראש יוסף למהר"י אוסקפ' סי' תקס"ה שכתב דאין לחלק).

וע' לבוש שכתב הך דבעי' עשרה קודם שהביא דין בה"ב ותענית שגזרין כו' וע"כ הך דעשרה קאי אד"צ (וכמו בא"ר סק"ד לענין ניחל וכדלעיל) וכ"מ סתימת מ"א סי' קי"ט סק"ז במ"ש וה"ה אם לא הי' י' כו' דקאי אף אד"צ.

וכ"מ סתימת כה"פ שאנו נמשכים אחריהם. ולכאורה עלה ע"ד שזה תלוי בפלוגתא דבתענית י"ד א' בהא דתנן על אלו מתריעי' בשבת כו' מסיק דהיינו בענינו וכתב המ"מ (פ"א ה"ו) דמזה למד הרמב"ם דמתענין כו' ולש"פ דאין מתענין לכאורה מדלא למדו

מזה דע"כ הך עגנו אינו תפלת תענית אלא עגנו דסליחות משמע די"ל עגנו בלי תענית אף הַתם בתענית שגוזרין כו' וע"כ דלש"פ בלא"ה הוכיחו שפיר דהך עגנו דסליחות הוא רש"י ותו') ומש"ע לצרף מ"ד בגמ' שיחיד קובע ברכה בפ"ע ל"נ פיון דבהדג' מסקי' והלקתא כו' ומ"ש ע"ד פחות מפשיעור נראה נכון אלא דלכאורה בעי' פחות מפזית כדקיי"ל רסי' תקס"ח.

גם מ"ש בריש ב' ת' ר"מ תביב וכ"ה בפתחי תשוב' מרז"מ דבד' צומות דסגי בו' או ז' מתענין צ"ע פמוכן מפל הג"ל וכ"נ מס' שערי אפרים לרז"מ ש"ח סק"ח דלס"ל פן אלא פ' כא"ר הג"ל (וכדלעיל דהא"ר ע"כ לא בתענית שגוזרי' מיירי).

ובאמת גם מה שהם מקילים בקריאה דב' וה' ג"כ צ"ע דלכאורה הקריאה דב' וה' מתק"ח היא בפ' השבוע דוקא כדמשמע במשנה מגילה נ"א ע"א קורין פסדון כו'. וצ"ע בזה ואין פנאי פעת גם בענין מ"ש בר"י סי' קל"ה סוף אות ב' בשם גינת נרדים דבאיזה יום שיספיימו עשרה לקרות בברכות ש"ד צ"ע א"ה.

וכבר סיים ב"ע שאין דברים מחנורים וקצר הזמן כו' וא"ה כו': סימן מג (לסימן תקע"ט) זאת מצאנו שמשאל ממנו ולא נודע לנו שם השואל: הנה נדאי ידוע צערי ומכאובי לאהו' שרבו עונות ונגעה כו' והי' ילד שעשועי נחמד ונעים ובריא גדול והבא אחריו מת מחמת מילה שקלקל המזהל.

(וג"כ ברי' גדול וכו'). מה שלא נשמע כמעט ענין כזה בעולם וכמה פעמים אינרע לאנשים שקלקל המזהל ומ"מ לא מתו מחמת מילה אשר נראה בחוש שמעשי גרמו וברוף הגזר.

ה' ברוב רחמי' מחול לי ויגולו עלינו רוב רחמי' בתוך פלל ישראל והנה בקיץ העבר התחלתי לבנות בנינים ההכרחיים לי ולבני שי'. ומחמת סיבה נתבטל הבנין וכעת לבנו נמשך אולי נכון ליזיל נמתא אחריתא.

כמאמר רז"ל ס"פ איזהו נשך ובשט"מ שם פ' הטעם משום דגלות מכפרת עון וכ"ה בתשו' להרמב"ן סי' רפ"ה ובתשו' הרשב"א סי' י"ט. אלא שמעתי מהה"ג ר' ליב ז"נ מ"מ דיאניוניץ בשם הבעש"ט הגדול נ"ע זי"ע.

דהפי' פשידוע דהביש נמשך לי מהאי מתא דוקא וא"כ לדבריו אפשר ע"כ צ"ל דהינינו מאנשי העיר שעושים לו מעשים בפ"מ ואין זה במשמע מתשובת הג"ל פנ"ל ומי יזמר דמר ברי' דרבינא הבעש"ט זצ"ל זי"ע אמר פן אף בנד"ד אפשר אפי' למ"ש הרב הג"ל נכון הדבר שיש לחוש עפ"י מאמר ר"י להאי איתתא בנדה דס"ו ע"א שמא דימת עירך כו' נפרש שהיו מתקנאות בך כו' דימת לשון לעז.

ונה נודאי יכול להיות שיש עלי לעז מאנשי מתא כו' וכש"כ לבנות בית במקום שאין מרוצה ולבי כל עמי. וקרוב זה למשארז"ל הג"ל הקונה אדון לעצמו ח"ו לכן אפשר נכון למיזל למתא אחריתא אף על בינתי ידוע שלא אשען מעולם אם הוא זה טובתי.

לפי הנראה. לכן שאלתי ובקשתי כפולה ומכופלת לעורר רחמים עלי אשר צר לי וכשל בעוני פחי כו' ולהשיב פנאי להתנישב בדבר היטב איך הוא טובתי לדעתם בכל הג"ל וה' תקנם בעצה טובה נא ונא במטותא פי מינייכו ולהשיבני בהקדם נא ונא ולא לאחר

וילהנית על הצד כו' כי אנשים אחים אנחנו מעולם לא ימנעו הטוב ממני מלחיות עצתם: סימן מד (לסימן תקע"ט) תשובתו אשר השיב: אהובי ידידי פלוני אלמוני המקום ינתמנו כו' וכו'.

המכתב לסמילאין עדיין לא נזדמן ע"י מי לשלוח ואפשר אסע בעצמי. ויחדו נמתיק סוד ואז אודיע גם דעת פבוד אאמו"ר הרב שי'.

כי למעשה נדאי צריך עיון גדול וישוב הדעת וקשה להיות רואה את הנולד (ובדרך פלל שב ואל תעשה עדיף ולכאורה י"ל דעל כה"ג אמר קהלת אם רוח המושל כו' כדפירש"י מקומה אל תנח כפשוטו) וכעת לא באתי כ"א לעשות מצותו להקדים התשובה ועל של תורה באתי הנה מה שהפיג לבו מלהאמין לעדות של הרי"ל ז"ל בשם איש אלקי הבעש"ט זצ"ל זי"ע בפ"א הגמ' דס"פ א"נ.

דמיירי דדוקא שהביש לי נמשך מהאי מתא. משום דלמ"כ בש"מ ובתשובת הרשב"א וסי' י"ט ובמיוחסות סי' רפ"ה).

הנה אצלי הדבר מתקבל מאד לדבר ה' אמת (ויצא פן מפיו הק'). א' שפן ראיתי הנוסח בחנפת א"ר שפסוף ס' ר"ח כו' ע"ש שהרי כ"מ מפירש"י ונ"י והש"מ ב' שיטה שפי הוא דאין נענין משום שהם גרמו לעצמם ואיך שינו לומר פן בכל הרעות המתרגשות ר"ל אלא פשהביש לי הוא מהאי מתא שינו לומר למה אינו יוצא נהרי זה דומה לאשתו מושלת עליו שגראה הפי ג"כ למה אינו מגרשה (אם אין פתובתה מרובה) ועוד שכ"מ פשטא דגמרא חדא דאל"כ איך נכלל זה בלשון קונה אדון לעצמו שבבביתא ועוד שפשט הלשון דשלשה צועקין כו' משמע דקא חשיב ג' מיני בעלי יסורים פרטי'.

וכמו כל הני דחשיב התם ולא משמע דקונה אדון יהי מיירי מבעל יסורים פללי רק משום שפחסר. פרט א' מדרכי התשובה ועוד דא"כ תיבת בהאי מתא מיותר והל"ל דביש לי ולא אזיל כו' ובר מדין הענין מצד עצמו הוא דבר תמוה ביותר לומר דכל מאן דביש לי בכל מיני רעות המתרגשות ח"ו ר"ל יהי מן הצועקין וא"נ ח"ו משום שאינו מקנים פרט א' (קטן) מדרכי התשובה דא"כ לא שבקית חיי כו' ולא הונופר שינוי מקום בפ"ק דר"ה (ד"ו ב').

כ"א שי"א שגם זה מקרע גז"ד אבל לא לומר דלא סגי בלא"ה ח"ו ונהלא ד' דברים קחשיב התם לכ"ע שפסקרעין גז"ד. (וכש"כ קודם חיתום גז"ד הרבה רינח והצלה כו') וא"ל ג"כ ששינוי מקום חשיב דבר קל ביותר ושלכן נענש על שאינו חס ע"ע להחיש מפלט לו בתרופה קלה כו'.

הלא שינוי השם קל יותר ולמה לא אמר נמי פאן ולא שינה שמו כו' וביותר תמוה דהלא צעקה עצמה מיקחשב התם ראשונה מהדברים המקרעים גז"ד ואיך יאמר פאן שצועקין וא"נ כו' (וזה נדאי א"ל דהפנונה בד' דברים עד דעביד לכולהו אלא או קאמר פדמוכח מקראי שהביא שם וכדאמר ר' יצחק גופא שם ע"א יפה צעקה בין קודם גז"ד בין אח"פ).

ובפ"ק דברכות אם רואה אדם שיסורים באים עניו יפשפש במעשיו כו' ע"ש פל הסוגיא וכן בכ"ד שמזכירים עניני תשובה ועצות לתטאים וליסורים. ולמה לא א' שיעקור דירתו

למקום אחר (ופשיטא שלא ניתן להאמר שהפל מיירי אחר שפבר שינה מקומו) (ושמו) ולומר דלא סגי בלא"ה שלא יהי מן הצועקי ואין נענין ח"ו).

ואף גם בספרי מוסר מסופקני אם הובא כלל ענין שינוי מקום (נגלות שהיו נוהגין בו קצת גדולי עולם הוא ענין אחר כמשי"ת בסמוך וגם זה רק לתוספת תשובה ומירוק וכה"ג אבל לא נשמע מי שהיו עוקרי דירתם למק"א וכש"כ שאין לנעול בזה דרכי הבע"ת ולומר שפל שלא עשה פן יהיה מן הצועקין כו' ח"ו לומר פן שהרי לא נראה ולא נשמע כלל מי שיעשה כזאת) ובאמת כל עיקר ענין שינוי מקום כמזכיר שפ"א נמצא בגמ' כ"א בפ"ק דר"ה בשם י"א והן אמת שלפ"מ שפי' הרשב"א בתשו' הנ"ל והר"ן בר"ה הטעים פועל גלות אבל ע"ש במהרש"א בשם י"מ פ"א אחר דז"א כ"א בגזירה בני חטא ונשפן משמע מהפייטן כו' וגם שהוא ז"ל פתב שם לחזק ולקיים פ"א הר"ן אבל השיאו לע"א ע"ש ועם שהוא דוחק לפה"נ.

אבל גם זה דוחק לומר שההכנעה קטנה שע"י עקירת דירה מעיר לעיר יהי פחו גדול כ"כ ופועל ישועות לקרוע גז"ד הכי עביד קוב"ה דינא בלא דינא הא לפום צערא אגרא ואף שפסנהדרין (דל"ז ב') אמרו גלות מכפרת.

לפה"נ גלות דוקא ולא שינוי מקום דירה אלא גלות דשבי' פועל גלות כנ"י דמייתי התם וכה"ג ע"ש כל הפסוקים שהביאו וכן מה שאמרו בקדושין ד"מ הרואה שיצרו כו'. ילפוש שחורים וינלו למקום שאין מפירים כו' ופירושו פדי שע"י יפנע וינרו לבו כו' היינו דוקא בכה"ג עכ"פ בלבישת שחורים ובמקום שאין מפירים כו' וכולי האי ואולי יש לדחוק ג"כ דברי הר"ן בפ"א שינוי מקום שפונותו ג"כ ע"ד הנ"ל.

אבל ושיהי' עקירת דירה (לבד) מעיר לעיר ענין ג' כ"כ כמו גלות ממש לא מסתברא ומגלות דערי מקלט אין ראי' כלל דעפ"י הדיבור שאני (ואין לנו חקר בזה) ותדע שהרי דוקא עיירות אלו ואם יצא חוץ לתחום נהרג כו' ומלבד כל הנ"ל אין נראה שפונות סתמא דברייתא דס"פ א"נ יהי מתוקמא רק אליבא די"א שבפ"ק דר"ה ונהרי שם מסקי' ואינדף ההוא זכותא דאי' כו' גם לפה"נ לכאורה הדין דשהתה עשר שנים ולא ילדה שנלמד מאברהם ופשיטא דברייתא וגמרא ביבמות דס"ד הפל לא אתיא כ"א אליבא דאינדף מ"ד דפ"ק דר"ה הנ"ל דזכותא דא"י הוא דאגני לי' לאברהם לא שינוי מקום סתם דאל"כ למה ישיבת חו"ל לא עלה מן המנין ע"ש (כ"כ מהרש"א ז"ל שם מט"א) וכש"כ לפי דעת הרמב"ן שם שגם לדורות פן הדין דמי שעלה מחו"ל לא"י אין ישיבת חו"ל עולה למנין מטעם שאולי זכות הארץ יועיל לו כדרך שהועיל לאברהם ולא ס"ל כמ"ש הרא"ש שם דרק באברהם משום שנתעצל כו' ונדאי היינו רק אליבא דאינדף מ"ד דס"ל דזכותא דא"י הוא כו' (וראייתי ביש"ש שם שעל דברי ריטב"א דס"ל פרמב"ן הנ"ל פתב דזה אינו פי לא מצינו שזכות הארץ גרם אלא עון חו"ל כו' ותמוה דלכאורה נהפוך הוא דסברא דזכות הארץ אגני לי' הרי מצינו בפ"ק דר"ה פנ"ל.

ועון דעצלות פחו"ל כמזכיר שפ"א (בגמ') ואכמ"ל בזה נה, אמת שברפ"ב דתענית דט"ז ארז"ל על שיוצאים לרחוב גלותנו מכפרת אף א"כ גם שינוי מקום מבית לבית מהני וכדאייתא התם מבי כנישתא לבי כנישתא כו' וה"ה מבית לבית כמ"ש המ"א שם רס"י תקע"ט וע' לשון רישלמי שם ל"ו חשבנו כאלו גולים כו' א"כ אין ראי' משם דלהוי בזה

גלות ממש: סימן מה (לסי' תקע"ט) עוד מצאנו מ"ש שנית מענן הנ"ל להנ"ל תשובת
אא"מ הרב שי' יקבל מוסגר פה.

ואני ג"כ כבר גליתי דעתי (הנוטה אחר טבעי ורצוני כו') וכש"כ עתה דעת הבן קרובה
ונמשך אחר אביו וע"ד הקששות ממאמרי רז"ל. אם מפני הנז' ס"פ א"נ כבר כתבתי
ש'לפי הנראה שאין פאן בית מיוחד ואף אם מפני שינוי מקום מצד עצמו כבר כתבתי
שלפה"נ מסוג' דיבמות לא קיי"ל כהי"א ואף לפי מנהג העולם שמשפטים בזה קצת
בחולה ר"ל וכה"ג במדונה שאין חוששין כ"א לשנות הבית (או חדר וכה"ג) ועם
שבאמת פ"א שמעתי מזקניתי ו"ל (שהיתה מלומדת וי"ש) קודם מותה שהעולם טועים
בזה אלא שינוי מקום הינו שינוי עיר לא ידעתי זו מנין לה ואדרבה לפה"נ הדין עם
העולם שכן משמע מעובדא דרבא פ"ג דתענית (דכ"ד ב').

דא"ל אפנה שני דוקתה ושינוי מטתו כדפירשו ע"ש וכ"מ נמי בעובדא דתרי כושאי עבדי
שלמה שבסופה דנ"ג שמצמצמים למעלה מקום מיוחד פרטי כמו שער לוז ע"ש
בפירש"י. (ומש"ש רגלוהי ערבין כו').

ע"כ צריך לחלק דהתם דאיירי בהגיע זמנם שאני או דעכ"פ לפעמים איזה זכות וכה"ג
מסייעו וע"ד שפירשו רז"ל ותו' בההיא דאין מזל לישראל סוף שבת) ולפה"נ אפ"ש
טעם זקניתי זצ"ל הוא מפני שראתה באיזו ס' בטעם שינוי מקום כה"ר"ן משום גלות כו'
אבל כבר כתבתי שגם בענין גלות לא מצאתי מקום גילוי לחלק בין בית לעיר (אלא או
דגם שניהם לא חשיבי גלות או דגם שינוי בית הוי פעין גלות מהא דפ"ב דתענית
ומשכונה לשכונה דערי מקלט גם לפה"ט סוגיין דעלמא תופסין הטעם שינוי מזל לעיקר
שקרי גם בשינוי השם לא נהיגי כ"א נחולים וכנזכר ברמ"א פיו"ד ססי' של"ה.

ואם כפי טעמי' שפ"ר"ן הי' ראוי לנהוג זה גם לבע"ת וזו לא שמענו מעולם (וה"ה פשינוי
מקום) גם הרי נוהגין לשנות השם גם בלי דעת החולה פלל וגם לילדים שאינם יודעים
מאומה. וזה הפל שלא עפ"י טעם ה"ר"ן ו"ל וכדמשמע נמי מלשון מארז"ל אכרם אינו
מוליד אכרם מוליד וכן שרי כו'.

וע' מד"ר פ' מ"ד המזל דוחקני כו' א"ל הקב"ה הן כדברך אכרם לא מוליד כו' וכמו"כ
פאן אי אתה זוכה כו': והנה בענין שינוי מזל נדאי יש אופנים שונים אלא מהיותם ענין
רוחני ודרז"ל בזה לא יובנו כ"כ לפי פשוטם אין לי להאריך בזה רק זאת אני אומר שלא
ראיתי מקום ללמוד ממנו לחלק בין בית לעיר (וידעתי שלא ראיתי אינה ראי' כו' בפ"ט
ע"ל).

והנה לכאורה צ"ע על עיקר ענין זה דשינוי מקום (לפי הטעם שינוי מזל) מהא דארז"ל
בית תינוק ואשה אעפ"י שאין נחש יש סימן (חולין צ"ה ב'). דלפירש"י (והובא בש"ש"ך
סי' קע"ט) הפי' הוא דעכ"פ אסור לסמוך ע"ז לגמרי ממש לעשות מעשה ע' ח"י ה"ר"ן
שם ולכאורה אין לה מעשה גדול מעקירת דירה: סימן מו (לסי' תקפ"ב) ע"ד שגזברנו
אמש שיש להסתפק ולהתלמד בדברי הגאון מוה"א אבלי אב"ד דוונלנא נ"י המובא
בספר ח"א פלל כ"ד ס"י פיון שנוגע למעשה מענינא דיומא אמרתי לפרש ולבקש את
כת"ר שישאל את פיו הק'.

והוא יעמידנו ע"ד אמת להלכה ולמעשה. והוא שלכאורה פעין סברא זו פבר הנופר בתר"י פרק תפלת השחר לענין טעה ולא הזכיר של ר"ה בערבית שי"א דכר"ח דיינינו לה אבל מסיק דיותר יש לנו לדון ר"ה כמו יו"ט מלדון אותו כמו ר"ח והוא לשונו ג"כ בב"י סוף סימן תקפ"ב וכ"פ הפר"ח שם.

וא"כ הי' נראה דה"ה בנד"ד לענין המלה הקדוש. ולכאורה י"ל שגם הי"א הנ"ל לא אמרו אלא במעין המאנרע דר"ה שדומה לעין המאנרע דר"ח אבל המלה הקדוש י"ל דל"ד לזה כלל ובאמת יש להתבונן בעיקר סברת הגמ' גבי ר"ח דבערבית אין מחזירין לפי שאין ב"ד מקדשין את החודש אלא ביום מה הפנונה בזה הכי נאמר שמפ"ז אין דין ר"ח כלל בליזה זה לא נראה כלל וכש"כ שלא יתכן לומר פן ביו"ט דר"ה דפשיטא דלילו פיומו לכל מילי מדאורייתא ואף בזמן שהיו מקדשין עפ"י הראי' היו נוהגין קדושה גם בליל א' משום שמא יבואו עדים ביום מחר ונמצא למפרע שהי' הליזה יו"ט: כדפירש"י פ"ק ד' דר"ה (ד"ל ב').

וכש"כ עתה דסומכין על חשבון הקביעות שבידינו והראשון עיקר והליזה הולך אחר היום שלאחריו ככל שבתות וימים טובים ובאמת גם בכל ר"ח הליזה והיום שוין בקדושה לעולם ע' תוס' פ"ק דר"ה (ד"כ ב') די"א דפי' מש"א שם צריך שיהא לילה ויום מן החודש היינו שיהי' סדר הקדוש לילה ויום כו' וע"ש בסיום דברייהם שכתבו דליכא מ"ד משחשיכה לא חיייל יו"ט ור"ח עכ"ל הא דאין ב"ד מקדשין בליזה אינו אלא לענין גוף אמירת ה"ב"ד מקדוש שאין מקדשין באמירה זו בליזה (מגזירת הפתוב) אלא ממתינין בזה עד מחר ביום.

(וכן לענין נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקדוש עד שחשכה כו' שברפ"ג דר"ה) אבל מ"מ כשקדשין א"ח פ' ביום חלה הקדושה למפרע מבערב כנ"ל ותלמוד ערוף הוא בפ"ק דמגילה (ד"ה א') ימים אתה מחשב לחדשים ואין אתה מחשב שעות לחדשים (וע' רמב"ם ריש פ"ק ח' מהלכות קידוש החודש).

והו' אמת די"ל דאף דכשקדשין ב"ד ביום ממילא נתקדשה גם הליזה שלפניו מ"מ בליזה כ"ז שלא קדשוה עדיין לא חלה אז הקדושה כלל (ואף אם פבר באו עדים שאין הראי' קובע אלא ב"ד שאמרו מקדוש הם שקובעי' כמ"ש הרמב"ם פ"א מהקדה ח"ה).

ומה שפירש"י בפ"ד דר"ה שהיו נוהגין קדושה גם משחשיכה דליל א' פנ"ל היינו רק לענין איסור מלאכה וכדפירש"י בפ"ק דביצה (ד"ד סע"ב) בהדיא וי"ל דדוקא לענין זה קאמר משום דכיון דאם יקדשו ב"ד מחר ממילא תתקדש גם הליזה שלפניו ונמצא דלמפרע עשו איסור (דאורייתא) במלאכה לכן גם שגא באו עדים עדיין בליזה נהגו איסור מלאכה משום ספק זה שמא יבואו ויקדשו ב"ד ביום מחר (וכעין שמצינו בזבחה קטנה שאסורה לשמש בשני שלה שלא תראה ותסתור למפרע כו' וכדתנן סוף נדה הרי זה תרבות רעה כו' וכן בזבחה שטבלה ביום ז (שם דס"ז ב') שמא תבוא לידי ספק ועב"י יו"ד סי' קפ"ג שכתב שאיסור זה מה"ת שאדם מוזהר שלא יביא א"ע לספק כו' אבל לענין ש"ד כמו תפלה (וקדוש וכו"ג) י"ל דבאמת לא נהגו קדושה כלל בליזה א' ותדע שהרי גם בתמיד של שחר היו אומרים שיר של חול (וכן אף בתמיד של בין הערבים כשנשפתהו ולא באו איכא מ"ד שהיו אומרי' שיר של חול ואיכא מ"ד שלא היו אומרי'

שירה פל עיקר אז מספק אבל לכ"ע שיר של יו"ט לא אמרו) פדאיתא כ"ז בפ"ד דר"ה שם.

וע"כ לחלק בין זה לאיסור מלאכה בא' מתרי גונוי היינו או לפי שאיסור מלאכה דאורייתא חששו לספק משא"כ לענון השיר אף דעיקר שירה מה"ת פדאיתא בערכין (די"א) מ"מ פ"ט חילוקי השירים לחול וליו"ט מד"ס.

כמ"ש הפ"י שם (ומ"ד דבתמיד של בין הערבים לא אמרו שירה פלל. באמת הוכיח מזה הר"מ אלשיך שפי' שם דשיר של בין הערבים אינו מעפב כמו של שחר וד' הפ"י ע"ז אינו מוכן לכאו') א"נ והוא העיקר שבכה"ג דשיר א"א לתמן ולצאת ידי הספק דכמו שיר דחול לא שייך ב"ט פ"ד שיר די"ט לא שייך בחול וממ"נ מידי חשש ספק לא יצא ערש"י (שם) רדל"א.

ע"כ בשחרית דרוב פעמי' אין העדים מקדימין כ"כ לא תיקנו שיר של יו"ט. (ואף אם איננו שהוקדש החודש קודם כו' פן פירש"י בביצה וצ"ע ואפ"ל) ובבין הערבים פליגא פנ"ל משא"כ בכעין דאיסור מלאכה ודאי יש לצאת ידי חשש הספק ולפרוש ממלאכה פנ"ל (מזכה) (ומשמע אף ממלאכה דרבנן כו') ולכן ענון התפלה ה"ז דומה לשיר לב' הספרות הנ"ל (ולפי"ז גם בשחרית כו' וצ"ע גם בקידוש י"א דאורייתא עמ"א תקצ"ג סק"ג וברע"א בפ"מ) יש לעיין ברמב"ן פ' אמור הובא ב"י סי' תפ"ז (דר"י רע"ג) לכאורה שייך לזה להבין ענון הטעם דלפי שאין מקדשין בלילה אף כו' היינו דה"ה ר"ה הוא פעין קידוש כו': סימן מז (לסמין תרמ"ה) הב"י פתב שגרא מדרברי הר"ן שפירש"י הוא פדברי הר"י אף כו' ולפענ"ד הנה נראה להיפוך שהר"ן תופס מדברי הר"י אף פדמשמע מפירש"י היינו שנעקרו לגמרי.

והוא ממש"ש דאינו מחנור מדגבי הדס ליכא לפרושי הכי שאם נתקו כו' מיז הן נושרין ואין האגד מעמידן פעלי הלולב שהן ארוכין עכ"ל. הרי משמע דמפרש לדידהו שנתקו לגמרי ורק ע"י אגודה עומדים קיימים העליון דלולב שהן ארוכין כו' ואנו לפ"מ דמשמע מדברי הר"י אף שלא נעקרו לגמרי אלא תלויין הרי גם בלי האגודה מתקיימין עם השדרה וגם בהדס יש לומר כה"ג כו' וטעם הב"י נראה דהיינו דמלשון הר"י אף פשיטא לי' דר"ל שלא נעקרו לגמרי מדכתב והן תלויין בה כו' וחס"פ הר"ן שחיבר דעת רש"י עם דעת הר"י אף ע"כ לומר שתופס גם דעת רש"י פהרי"ף ואינו מוכרח כ"כ די"ל מ"ש הר"י אף והן תלויין כו' ר"ל על ידי אגד ועם שהוא דחוק הרי גם אם נאמר דרש"י פרי"ף גם פן צריך לדחוק הרבה בלשון רש"י ומ"מ מה שכתב הר"י אף והוא פעין שבירה קשה מאד לתרץ לשון זה בנעקרו לגמרי ויותר יש לדחוק לכאורה בלשון רש"י במ"ש במתניתין גפרצו משדרה ואינם מחוברים אלא על ידי אגודה ר"ל דכל אורה העליון (זולת עיקרון) גפרצו מהשדרה ולא היו עולין עמו אלא היו תלויין למטה אם לא על ידי האגוד וכדרי' שצריכים לדחוק בלשון רש"י שכתב גבי חריות עליו נושרות דר"ל נושרות בארץ משכיבתן על השדרה כו' לפי הטור וב"י ומ"ש בד"ל ב' פי חופיא שבו מכפדין הבית ועושין אותו מעליו תלושין ואוגדין כו' היינו רק דוגמא בלבד ור"ל דגם פאן בנפרצו קיבוצם למעלה הוא רק על ידי האגודה ודומה לחופיא כו' (עם שפחברים בעיקרם להשדרה) ואולי על זה יש לדחוק גם פן בד' הר"ן במה שחלק בין לולב להדס.

והוא דבלא"ה אינו מוכן כל פה מאי נ"מ בין עליו ארופין דלילב לקצרים דהדס לענון
שזיהא האגד מעמידן. וצ"ל לכאורה דמשמע לי דמסתמא האגד רק במקום אחד פנהוג
למצנה ונפרצו עליו היינו ברוב עליו וא"כ בשלמא בלילב שהענון ארופים והרבה ביחד
שוכבין זה על זה האגד מעמידן משא"כ בקצרים כו'.

וא"כ גם בלא נעקרו לגמרי כ"א מעט ועי"ז תלויין למטה י"ל חילוק זה דבלילב יכול
להגביהם ויתקיימו במקומם עם השדרה על ידי האגד (א) משא"כ בעליו הקצרים דהדס
הרי לא יועיל האיגוד כ"א במקום אחד שבו נאגדו כו'.

ומ"ש בהדס מיד הן נושרים אפשר דאינו ר"ל נושרים ונופלים לגמרי לארץ אלא ר"ל
יפלו ממעמדם ויהיו תלויין למטה כו' פנ"ל ברש"י או אולי מ"ש מיד לאו דוקא אלא
ר"ל דכיון שנתלשו מעט ורק תלויין על חבור מועט יתלשו ממילא לגמרי בקרוב.

ומשא"כ בלילב האגד מעמיד העליון כלפי מעלה ויתקיימו פה כו' ולכאורה ע"כ כפירוש
זה דאלו לפירוש הא' הנ"ל מאי קושיא כל פה מהדס מאי פשיטא יותר כל פה נפסול
בהדס בתלויין העליון למטה גם בלי איגוד כו' וגם בלילב אגד מאן דכר שמי' כו' משא"כ
לפי' הב' הפשיטותא בהדס משום דנדאי יפלו לגמרי כו').

(ומ"מ יש נ"מ לכאורה בין רש"י להר"ש גם לפי הנ"ל דלרש"י לפי הנ"ל לא נזכר
עקירה כל רק שפנרצו מהשדרה דר"ל (לפי הנ"ל) דאורה העליון נתפרקו משכבתו על
השדרה ותלויין למטה (אולי מחמת רכותו כו' ולהרי"ף מדכתב פ'עין שבירה משמע נדאי
דר"ל פ'עין עקירה בעיקרו במקצת עכ"פ ולשון הרמב"ם (ושו"ע) נראה פנ"ל לפרש"י
פן הנה נראה לכאורה לקיים ד' הב"י וית' א"ה: אף באמת קשה מאד להעמיס פ"ל זה
בר"ן דקושית הר"ן בהדס נדאי נראה דלאו לענון הדין הוא ולומר דכיון שנושרין פשיטא
ומאי קמ"ל דמאי פשיטותא כל פה לומר דל"צ תנא דמתניתין לאשמענון פלל דנשרו
רוב עליו פסול אלא נדאי פוננת הר"ן לענון הלשון בלבד.

פלומר דא"כ מאי לשון נפרצו והוי לי' לומר נשרו ובאמת גם מ"ש רש"י ואינם מחונברים
אלא ע"י אגודה נדאי לאו דינא קא משמע לן ולומר דגם אם אגדו לא מהני דרש"י לא
פסקו כ"א מפרש.

וכדנראה מלשוננו שדרף פי' כתב פן ולכאורה אגד מאן דכר שמי' ומאי פ'עין בזה (ואף
שי"ל שכתב פן פדי לפרש דעביד פי חופיא שבגמרא גם על הגמ' גופא קשה כו'). אלא
נדאי נראה שפא לפרש מאי לשון נפרצו ולא תני נשרו ולפירוש דר"ל נעקרו לגמרי
כמ"ש התוס' ורא"ש) ואף שהרא"ש (סי' י"ג) במתניתין גבי ערבה תיקן זה ע"ש לא
ניחא לי' לרש"י בהכי ולזה פירש"י שמחונברים ע"י אגודה והיינו פי חופיא שבגמ'
(ורבות' קמ"ל במתניתין דאפילו הכי פסול).

וע"ז הקשה הר"ן דבהדס ליפא לפרושי הכי פן ר"ל וא"כ הל"ל נשרו ולרש"י י"ל דס"ל
דאף דנדאי הכי הוא וכדפרש"י בהדאי במתניתין (דל"ב:) גבי הדס נפרצו נשרו מ"מ פיון
דתני לשון נפרצו ברישא גבי לילב (לאשמענון רבותא פנ"ל) תני גם פן לשון זה גם גבי
הדס וערבה (וע"ד שפי' הרא"ש במתניתין גבי ערבה לפי ר"י ע"ש וכ"ש נמי הוא דלפי
ר"י נפרצו דגבי לילב וגבי הדס וערבה ענינים שונים לגמרי הם ועכ"ז ניחא לי' להרא"ש

דַּתְנֵי הַכָּא דְרַף אַגב וּכ"ש דִּי"ל פֶּן לַפְרֵשׁ"י דַּעַכ"פ עֲנִינָם אַחַד) וְהָר"ן לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ בְּזֶה כּו' וּכ"ז נִיחָא אִם נֹאמַר דְּהָר"ן תּוֹפֵס גַּם ד' הָרִי"ף פְּרֵשׁ"י וּר"ל שְׁנַעְקְרוּ לַגְמָרִי (וּמ"ש הָרִי"ף וְהוּן תְּלוּיִין בֵּה ר"ל ע"י אַגְוֹדָה וּכְדִי לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן נִפְרָצוּ שְׁבַמְתַּנִּיתִין וּלְשׁוֹן כִּי חוֹפֵיָא שְׁבַגְמָרָא ע"ד הַנ"ל) אַבְל אִי נִימָא שְׁתּוֹפֵס גַּם פְּרֵשׁ"י פְּדַמְשַׁמַּע מְהָרִי"ף כּו' אִינוּ מוּבָן כָּלֵל לֹא ד' רֵשׁ"י עֲצָמוּ בְּמָה שְׁהַזְפִּיר הָאֲגוּדָה וּכּו' וּכ"ש ד' הָר"ן מֵאִי קַשְׁיָא לִי בַּהֲדַס דָּאָף אִי נִימָא פִּנ"ל וּכְפִי' הַב' דְּלַעִיל דַּמ"ש מִיָּד הֵן נוֹשְׁרִין ר"ל שְׁיִפְלוּ לַגְמָרִי בְּקָרוּב מַה בְּכַף עַכ"פ עֵתָה שְׁלֵא נִפְלוּ לַגְמָרִי עֲדִיין שְׁיִנְיָה לְשׁוֹן נִפְרָצוּ וְלֹא לְשׁוֹן נִשְׁרוּ (וּבְאַמַּת גַּם אִם הִיָּה פְּנוּנַת הָר"ן לַעֲנִין דִּינָא גַּם כֵּן אִינוּ מוּבָן כָּל כַּף דָּאָף אֵלּוּ הָוִי פְּשִׁיטָא לָן דְּנִשְׁרוּ פְּסוּל מ"מ בְּעוֹדָם מְחוּבְּרִים מְעַט אָף דַּעְתִּידִין לִיפּוּל מִיָּד יֵשׁ רְבוּתָא כּו'.

וְשׁוּב רְאִיתִי בְּרִיטְב"א שְׁרוּב ד' הָר"ן הוּא מְמַנּוּ דְסִינִים עַל הַקְּנוֹשְׁיָא מְהַדַּס וְכַתְּבַּ דְּאִפְשָׁר דְּאִהוּ גְרִיס הֶתֶם כּו' ע"ש דִּישׁ ט"ס דְּמוּכַח וְנִרְאָה דַּר"ל שְׁגוּרַס גְּבִי הַדַּס נִשְׁרוּ כּו' א"כ מְבוֹאָר דְּהַקְּנוֹשְׁיָא הִיָּה רַק מְצַד הַלְּשׁוֹן).

גַּם מַמ"ש הָר"ן שְׁדִינָם שְׁל רֵשׁ"י וְרִי"ף לֹא הֵוּנְפֵר לְפִי שְׁהוּא פְּשׁוּט כּו' מִשְׁמַע גַּם כֵּן יוֹתֵר שְׁתּוֹפֵס הַכֵּל בְּנַעְקְרוּ לַגְמָרִי כּו' וְאִין לְהַאֲרִיף יוֹתֵר מְדַאי שְׁבַאמַת מְלִשׁוֹן רֵשׁ"י עֲצָמוּ נְדַאי מִשְׁמַע דַּר"ל שְׁנַעְקְרוּ לַגְמָרִי כַּמ"ש הַתּוֹס' וְרֵא"ש דְּמַלְבַּד דְּמִשְׁמַע כֵּן מְדַכְרִיו בְּמַתְנִיתִין בַּד"ה נִפְרָצוּ וּבַגְמָרָא בַּד"ה כִּי חוֹפֵיָא הָרִי שַׁמ"ש בְּמַתְנִיתִין בַּד"ה נִפְרָדוּ מְחוּבְּרִין הֵן בְּשִׁדְרָה אֶלָּא שְׁלַמְעָלָה הֵן נִפְרָדִים וּבִיּוֹתֵר מַמ"ש בַּגַּמ' בַּד"ה דְּאִפְרוּד אִפְרוּדִי רְאִישֵׁיהֶן מְפּוֹרְדִים כּו' אַבְל מְלַמְטָה הֵן מְחוּבְּרִין מְזַה נְדַאי מִשְׁמַע בְּהַדְיָא דַּר"ל שְׁהַחֲלוּק בֵּין נִפְרָצוּ לְנִפְרָדוּ הוּא רַק בְּמָה שְׁנִפְרָדוּ מְחוּבְּרִים הֵן מְלַמְטָה עַכ"פ וּמָה שְׁאִין כֵּן נִפְרָצוּ אִינָם מְחוּבְּרִים כָּלֵל כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֲגוּדָה כּו' גַּם מְמָה שְׁכַתְּבַּ גְּבִי הַדַּס נִפְרָצוּ נִשְׁרוּ מִשְׁמַע ג"כ דַּס"ל בְּפִי נִפְרָצוּ נַעְקְרוּ לַגְמָרִי כּו' מְכָל הַנ"ל נִרְאָה לַפַּעַ"ד שְׁגַם הָר"ן לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ לְפָרֵשׁ ד' רֵשׁ"י בְּעֲנִין אַחַר מַמ"ש הַתּוֹס' וְרֵא"ש אֶלָּא שְׁתּוֹפֵס בַּד' הָרִי"ף ג"כ שַׁר"ל נַעְקְרוּ לַגְמָרִי וּלְפִי זֶה גַּם הָרִיטְב"א עִם שְׁלֵא הַזְכִּיר ד' רֵשׁ"י כָּלֵל מְכָל מְקוּם מְמָה שְׁהַקְשָׁה מְהַדַּס כּו' וְכַנ"ל נִרְאָה שְׁגַם הוּא תּוֹפֵס מַד' הָרִי"ף עַל דְּרַף זֶה.

וְע' לַח"מ פ"ח מְהַלְכוֹת לוּלָב דְּפְשִׁיטָא לִי טוּבָא מַמ"ש הָרִי"ף דְּעַלִּין הַנְּחַתְכִים מְהַשְׁדְּרָה קָרִי חוֹפִי' דְּגַם כָּאֵן בְּנַחְתְּכִים אִיִּירִי עַד שְׁהַקְשָׁה מְזַה לְהַמ"מ ע"ש שְׁהַחֲלִיט כֵּן. (וּמִשְׁמַע דַּר"ל שְׁנַחְתְּכוּ לַגְמָרִי כּו') וּבַתּוֹסְפוֹת יו"ט רְאִיתִי שְׁכַתְּבַּ בְּפְשִׁיטוֹת שְׁהָר"ן הַבֵּין בְּדַעַת רֵשׁ"י גַּם כֵּן כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת וְרֵא"ש.

וְשִׁכְּן הוּא דַּעַת הָרִי"ף וְרַמְבַּ"ם כּו' ע"ש וּכ"כ הַדו"פ דְּהָרִי"ף פְּרֵשׁ"י ס"ל שְׁנַחְתְּלוּ מְעִיקְרוֹן מְהַשְׁדְּרָה (וּכְבָּר כְּתַבְתִּי שַׁמ"ש הָרִי"ף וְהוּא כְּעִין שְׁבִירָה דְּחוּק מְאֹד לַפ"ז וְאוּלִי לֹא הִיָּה גּוֹרַס כֵּן אוֹ דַּס"ל שְׁזַה קְאִי אַמְהָ שְׁהַבִּיא הָף דְּהוּצִין וְעַבְדִּינְהוּ חוֹפֵיָא דְּפָרַק הַגּוֹזֵל (ע"ש שְׁכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת הַמְשֻׁף הַלְּשׁוֹן).

וּפִי' בּוֹ אִיזָה פִי' הַנְּעַלְמִים מְאֲתָנוּ וְלֹא קְאִי כָּלֵל אֲנַפְרָצוּ דְּהַכָּא וּקֶצֶת מִשְׁמַע כֵּן מַד' הַמ"מ שְׁהַשְׁמִיט זֶה כּו' ע"ש): וְהַנְּהַ הַנ"מ לְדִינָא מְכָל הַנ"ל דְּאִם פְּנוּנַת הָר"ן עַל דְּרַף שְׁפִי' הַב"י שְׁתּוֹפֵס ד' רֵשׁ"י עַל דְּרַף דְּמִשְׁמַע מְדַעַת הָרִי"ף דְּלֹא נַעְקְרוּ לַגְמָרִי וּלְפִי זֶה מְמִילָא מֵאִי דְּמַסִּיק הָר"ן שְׁדִינָם שְׁל רֵשׁ"י וְרִי"ף לֹא הֵוּנְפֵר לְפִי שְׁהוּא פְּשׁוּט כּו' הִיָּינוּ גַּם בַּכַּה"ג.

הרי ס"ל להר"ן דגם בלא נעקרו לגמרי פסול לכולי עלמא (ובנעקרו לגמרי כ"ש דכ"ש הוא) משא"כ אם פנונת הר"ן שתופס ג' דעת הר"ף על דרך דמשמע מפרש"י דמייירי בנעקרו לגמרי וממילא רק על זה קאי מ"ש שדינם לא הונפר לפי שהוא פשוט כו'.

אם כן בלא נעקרו לגמרי דלכולי עלמא לא איירי מתניתין בהכי וגם אין ראי' לומר שמה שלא הונפר הוא לפי שהוא פשוט וכ"ש שלדעת רש"י ורי"ף לפי זה הרי הונפר נעקרו לגמרי כו') אם כן יסבור הר"ן בלא נעקרו לגמרי לכולי עלמא פשר.

אף אף אם נאמר דהר"ן סבירא לי' הכי לאו פולי עלמא מודי' לי' בזה דעם היות שבב"י לא הובא מי שיפרש בהדיא דעת הר"ף בענין אחר (זולת מ"ש בשם הר"ן וכבר נתבאר דלפי הנראה זה אינו וכנ"ל דגם הלח"מ ותוספות יו"ט והדו"פ סבירא להו דגם הר"ף מייירי בנעקרו לגמרי ושכ"ן נראה גם דעת הר"טב"א).

מכל מקום הרי המ"מ שהשנה דעת הר"ף עם דעת הרמב"ם ומסיק דאפי' לא נדלדלו מעיקר חיבוריהו פינון שתלויות למטה פסול משמע נדאי דאף אהרי"ף קאי ודלא כמ"ש הלח"מ דהאי מסקנא קאי רק אהרמב"ם או ד"ע הוא שנה דוחק גדול לכאורה אף ע' לקמן (ומה שהקשה ממ"ש הר"ף דעליו הנחתכים מהשדרה קרי חופיא לא מוכרעא כלל דיש לומר דנהי דעיקר שם חופיא היינו הנעשה מעליו תלושין לגמרי מפל מקום כן שאמר דעביד פי חופיא היינו בדוגמא לבד וזה שפייים והוא כעין שבירה כו').

גם ראיתי ברי"ו (נ"ח ח"ג) בהביאו דעת הר"ף הוסיף וכתב ולא נתלשו לגמרי כו' ע"ש ומבואר שם שנה שלא פדעת רש"י. ומיהו עם היות שהמ"מ ורי"ו בטעם שניהם שונים בפ"י דעת הר"ף אינם עולים בקנה אחד ממש לכאורה דמדעת רי"ו מבואר שמפרש שנתלשו ונעקרו ממקום חיבורם בשדרה והיינו מ"ש הר"ף שנתרו מן השדרה אף לא לגמרי והיינו מ"ש הר"ף והן תלויין בה ר"ל שעדיין נאחזים בה מעט וזהו כעין שבירה כו' ובאמת שפך מטין פשוטות ד' הר"ף אכל המ"מ נראה שמפרש דמ"ש הר"ף שנתרו מן השדרה קאי על אורה העליון (לא על מקום חיבורן למטה) ור"ל שאורה העליון נשרו משכבתם עם השדרה ומ"ש והן תלויין בה הוא תוספת ביאור ור"ל שנתרו ונפרדו כל כף עד שתלויין בה פי נוטים למטה ביותר (שענין ולשון תלויה הוא כשכל עצמו פונה כלפי מטה והיה נופל לארץ אלא שתולה ונאחז בדבר שנתלה בו) אבל במקום חיבורם בשדרה אין שום עקירה ותלישה כלל (ובאמת שלפי זה מ"ש הר"ף והוא כעין שבירה הוא דוחק גדול וצ"ל דמצד תלוינתן למטה כל כף הרי זה דומה כאלו היה שבירה במקום חיבורם בשדרה כו' וכבר נתבאר דאפשר דהמ"מ לא היה בגירסתו ברי"ף תיבות אלו) או דס"ל דקאי אחופיא דפ' ק הגוזל כנ"ל: ולבאר יותר ד' המ"מ וגם לבאר ד' הרמב"ם הנה ז"ל הרמב"ם (פ"ח ה"ג) נפרצו עליו והוא שידלדלו משדרתו של לולב כעלי התריות פסול להנה לשון דלדול מצינו בחולין פ"ק א"ט (מ"ד).

(סימנים שנדלדלו ברובן כו'. ושם יש ב' פירושים בדלדול זה.

א' מלשון עקירה ותלישה וכ"ה פי' דלדול בכל דבר כמו נדלדלה הפכד פא"ט (ס"ו).)

וכן האבר והבשר המדולדלים דפ' העור והרנטב (קכ"ז.) וכן בתוספות שבר"ש פ"ט דמקנאות מ"ד וצפונן המדולדלת במשנה שם.

והב' מלשון פירוד עיני רש"י ותוספות בשם ר"ח (שם מ"ב:). וגם בדעת הרמב"ם שם ספ"ט מהלכות שחיטה אין הכרע בפירושו עיני כ"מ שם (וכמו כן לשון נפרצו נראה דסובל ב' הפירושים א' מלשון פרצה שהוא ענין סתירה ושבירה והב' מלשון עבדים המתפרצים איש מפני אדוניו (ש"א כ"ה) שצאמר שהוא מענין בריחה ופירוד ואפשר ששניהם מעין ענין אחד פי שבירה ותלישה הוא מעין פירוד ממקום שהי' מחובר כו') וא"כ גם לשון דלדול שפרמב"ם פאן לכאורה יש לפרשו בב' פנים.

אם מלשון תלישה ור"ל שנדלדלו ממקום חיבורם בשדרה למטה או מלשון פירוד וקאי אאנרף העלין ור"ל שנדלדלו משכבתן על השדרה ובלשון תלישה עצמו יש לפרשו גם כן בב' פנים א' שנתלשו לגמרי והכי ס"ל להתוי"ט וע"כ אחר שהביא משם הר"ן שהבין בדעת רש"י ג"כ כתוס' ורא"ש סיגים וכן הוא דעת הר"ף והרמב"ם כו' פנ"ל וכן נראה ממ"ש הט"ז בסק"א אלשון השו"ע שהוא גם כן כלשון הרמב"ם (אלא שבסק"ב הביא בשם המ"מ כו').

והב' שנתלש רק מעט ע"ד שפירש רי"ו ד' הר"ף פנ"ל וכן נראה שתופס המ"א סק"ב (וז"ש שפן משמע ברי"ו ור"ל שפינון שעז"ז). משמע שפי' הכי ד' הר"ף יש לנו לפרש גם ד' הרמב"ם שבוש"ע עד"ז) והגם שלכאורה בשלמא מה שפי' רי"ו הכי בדעת הר"ף היינו שנתלה במ"ש הר"ף והו תלויין בה וס"ל דר"ל בנה שעדיין הו נאחזים בה מעט פנ"ל אבל בדעת הרמב"ם אם הלשון דלדול הוא מלשון תלישה מאין לנו לומר דר"ל שלא נתלשו לגמרי י"ל שלשון דלדול מורה דוקא על תלישה במקצת.

שפן הוא ג"כ הפי' בהך דסימנים שנדלדלו וכדפרש"י שם (מ"ב:): שנתלשו בפ"מ ומחברים פאן מעט וכאן מעט ונראה דזהו עיקר פי' דלדול (והעד הנצאמן לזה מהך דפ' העור והרוטב הנ"ל) ומה שא' שם שנדלדלו ברובן היינו לאשמעין שהתלישה הוא ברוב ולא מיעוט והגם שמלשון הרשב"א וש"פ שפי"ד סי' כ"ד סי"ו ממ"ש חיבור מנדלדל הוא מ' לכאורה שלשון דלדול קאי אמקומו' שצארו מחברים וע"ע בכורות כ"הב' צמר המנדלדל כו' (וכלשון דלדולי ריאה כו') ועיני עוד לשון דלדול בזבחים די"ט גימא מנדלדלת וכ"ד נדלדלה האבן.

ובפרש"י שם וברמב"ם שם וכ"מ. אף א"כ מהו שנדלדלו ברובן דודאי ר"ל שמקומות התלושים הן הרוב א"כ לשון דלדול קאי על התלושות ומ"ש חיבור מנדלדל ע"כ שנקרא כן מצד התלושות בכח שביניהם פנ"ל.

או שגם על הנשאר מחובר נופל לשון דלדול וכדלקמן שדלדול סובל עוד פי' ג' והנה אם נפרש דלדול זה שפרמב"ם מלשון פירוד ונהרי נפרדו עליו פשר. הי' נראה לכאורה די"ל דלזה כתב הרמב"ם פעלי התריות.

ור"ל (שנתפרדו הרבה מצד) שנתקשו פעלי התריות אז פסול משום דבעינן ראוי לכפות. והגם דלכאורה זהו פסול חרות דברייטא וכדפרש"י ור"ן וכאן איירי בפסול נפרצו דמתניתין ומשמע דב' ענינים הן י"ל דהרמב"ם ס"ל דברייטא הוא פירוש וביאור דמתניתין דהא דתניא חרות פסול היינו ביחור נפרצו דמתניתין ודמניא דומה לחרות

פֶּשֶׁר הוּא בְּיָאוּר לְנִפְרְדוֹ דְּמִתְנִיתִין וּז"ש הֶרְמֵב"ם נִפְרְדִים כּו' וְלֹא נִתְדַלְדְּלוּ פְעָלֵי הַתְּרִיּוֹת פֶּשֶׁר (דְּמִלְשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דַּעַכ"פ דּוּמָה בְּמִקְצַת לַעֲלֵי הַתְּרִיּוֹת.

דַּאנ"כ ל"ש הַשְּׁלִילָה). וּר"ל דְּלֹא נִתְקַשׁוּ עֲדִינִין כ"כ פְּעָלֵי תְּרִיּוֹת מִמֶּשׁ וּכְדַפִּירֵשׁ"י עַל דּוּמָה לַחֲרוֹת פֶּשֶׁר נִפְרְצוּ כּו' פְּעָלֵי הַתְּרִיּוֹת ר"ל שְׁנִתְקַשׁוּ מִמֶּשׁ פְּעָלֵי תְּרִיּוֹת פֶּסוּל וְאַף שְׁהִלְשׁוֹן נִתְדַלְדְּלוּ הֵינְנוּ לְשׁוֹן פִּירוּד פֶּנ"ל וְהִל"ל נִתְקַשׁוּ פְּעָלֵי תְּרִיּוֹת י"ל דְּהַפְּיִרוּד וְהַקִּישׁוּי הַכֹּל א' דְּתַלְוִינִין זֶה בְּזֶה שְׁפָן הוּא דְּרָפָן כַּמ"ש רַבִּינוּ ז"ל.

אַבְל זֶה דְּוָחַק גְּדוּל וְלָמָּה שְׁבַק לֹאמַר שְׁנִתְקַשׁוּ שְׁזַהוּ הֶעֱיָקַר לְפִי הַנְּ"ל וְכַתֵּב דְּלְדוּל וְהֶעֱיָקַר חֶסֶר אֶלֶּא י"ל (בְּעֵינֵי אַחַר) דְּהֶרְמֵב"ם ס"ל דְּהָא דְּחֲרוֹת פֶּסוּל אֵינּוּ מִצַּד הַקִּישׁוּי אֶלֶּא אִפִּי אִם אֵינְרַע שְׁלֹא נִתְקַשׁוּ כָּל שְׁנִתְפְּרְדוּ עֵינּוּ הַרְבֵּה כְּחֲרוֹת מִמֶּשׁ פֶּסוּל.

וְהוּא דְּבַגְמָרָא אֲמַרִּינוּ מִמַּאי דְּכַפּוֹת תְּמָרִים לֹולְבָא הוּא אֵימָא תְּרוּתָא וּמִשְׁנֵי בְּעֵינֵי כְּפּוֹת וְלִיכָא וּפְרֵשׁ"י שְׁאֵם הִי פִירוּד יִכְפְּתָנוּ כּו' וְלִכְאוּרָה הִרִי זֶה הוּא דַּעַת ר"י מִשׁוּם ר' טַרְפוֹן וְנָא קִינְיָא גֵּן כְּוֹתִי.

וְהֶר"ן פִּי בְּמִתְנִיתִין דְּבַעֲיָנוּ רַחוּי לְכַף וְכַדְר' זִירָא (כָּל הֶרְאוּי לְבִילָה כּו'). וְהוּא דְּוָחַק דְּלֹא מִצְאָתִי כֵּן לְשׁוֹן גְּמָרָא בְּעֵינֵי כְּפּוֹת וְכָל כַּה"ג ה"ל לְפָרֵשׁ וְגַם רִש"י לֹא בְּיָאָר זֶה וְהַנְּרָאָה דְּרִש"י דַּס"ל בְּאַמַּת דְּסוּגִיָּא זֹו אֲתִיָּא כַּר"י.

וּבְזֶה אֲתִי שְׁפִיר שְׁבַהַג"א בְּשֵׁם ח"ז נְרָאָה שְׁפּוֹסֶס כַּר"י ע"ש (סִי ה'). אַבְל הִרִי אֲנִי לֹא קִינְיָא כַּר"י לְכֵן נִלְפַע"ד דִּי"ל דְּהֶרְמֵב"ם ס"ל דְּאַף ת"ק דַּר"י דְּמִכְשִׁיר נִפְרְדוּ עֲלִיו בְּלִי אִיגוּד הֵינְנוּ דְּוָקָא בְּנִפְרְדוּ מִעַט דַּעַכ"ז עוֹלִין לְמַעְלָה וּמְכַסִּין הַשְּׁדָרָה כְּדָרָף הַלּוּלָב אַבְל כְּשִׁנְפְּרְדוּ הַרְבֵּה בְּעֵינֵי שְׁזַהוּ פּוּנָה לְכָאן וְזֶה לְכָאן כְּעֵנִי שְׁאַר אֵילָנוֹת (וְעַל זֶי זֶה הַשְּׁדָרָה מְגוּלָה ע' ר"ן בְּמִתְנִיתִין סד"ה נִפְרְצוּ) אַז נִק' תְּרוּתָא וְלֹולָב (גַּם אִם לֹא נִתְקַשׁוּ) וְלְכֵן פֶּסוּל וּמִש"א כְּפּוֹת בְּעֵינֵי ר"ל דְּכִשְׁהָעֲלִין עוֹלִין מְאִלִּיהוֹן עִם הַשְּׁדָרָה כְּדָרָף הַלּוּלָב זֶה נִקְרָא כְּפּוֹת שְׁהָעֲלִין כְּפּוֹתִים עִם הַשְּׁדָרָה מִמִּילָא (ע' פֶּרֶשׁ"י בְּאַנְפְּתָא) וְהָא דְּאַמְרִינוּ וְאֵימָא אֲנִי אֲנִי כְּפּוֹת מְכַלֵּל דְּאִיכָא פִירוּד כּו' אֵינּוּ מְפָרֵשׁ כְּדַפִּירֵשׁ"י דְּכַפּוֹת מִשְׁמַע שְׁפִירוּד מִתְחִילָה וְאַתָּה כּוֹפְתוֹ (דְּזֶה בְּאַמַּת אֵינּוּ מוּכָן דָּאָם כֵּן לֹולָב שְׁעָלִיו סְמוּכִים לְגַמְרֵי לִיפְסֵל וְצָרִיף עֵינֵי) אֶלֶּא ר"ל שְׁיֵשׁ עֲלִין שְׁאַתָּה יְכוּל לְהַפְּרִידוֹן וּמִש"א כְּ אֲנִי אֲנִי כּו' וְזֶה שְׁפִירִים וְהֵאִי כְּפּוֹת וְעוֹמֵד לְעוֹלָם פִּי שְׁיִשְׁאַר כְּף בְּלִי פִירוּד עֲלִין.

(וְאֵלוּ לְפֶרֶשׁ"י מַאי לְעוֹלָם). אַבְל לֹולָב כְּפּוֹת וְעוֹמֵד וְאַתָּה יְכוּל לְעַשׂוֹתוֹ פִירוּד וְהָא דְּמִכְשִׁירֵינוּ נִפְרְדוּ עֲלִיו י"ל דְּגַם בְּפִירוּד קִצַּת לֹא יֵצֵא מְכַלֵּל כְּפּוֹת וְעוֹמֵד לַת"ק וְרַק ר"י דְּרִשׁ כְּפּוֹת שְׁיִכְפְּתָנוּ דְּבַעֲי שְׁיִהִיו כְּפּוֹתִים וְסְמוּכִים מִמֶּשׁ בְּחוֹנֶק וְע' פַּה"מ לְהֶרְמֵב"ם שְׁכַתֵּב וְדַעַת ר"י כּו' שְׁיִתְקַבְּצוּ עֲלִיו קִיבּוּץ חֲדָשׁ עַכ"ל מִשְׁמַע פֶּנ"ל וְעוֹד יֵשׁ לֹאמַר דַּלְת"ק אֵין כְּוֹנֵת הַתּוֹרָה לְהַקְפִיד שְׁיִהִי זֶה שְׁיִוְצָא בּוּ י"ח כְּפּוֹת דְּוָקָא אֶלֶּא בְּאַה לְהוֹרוֹת לְנוּ הַמִּין שְׁיִהִי בּוּ אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא לֹולָב וְלֹא תְּרוּתָא וְאַנְפְּתָא כּו' וְהֵינְנוּ דְּאַמְרִינוּ מִמַּאי דְּלֹולְבָא הוּא אֵימָא תְּרוּתָא דְּמִשְׁמַעוֹת הַשְּׁאֵלָה עַל הַמִּין מְנַלֵּן דְּבַעֲיָנוּ הַמִּין הַנִּקְרָא לֹולָב וְלֹא הַמִּין הַנִּקְרָא תְּרוּתָא.

גַּם מִשְׁמַע דְּכַבֵּר הִי יְדוּעַ דְּכָל הַנִּקְרָא תְּרוּתָא פֶּסוּל אֶלֶּא שְׁשׂוּאֵל מְנַלֵּן כּו' וְעַם דְּהַכֹּל מִין דְּקָל כּו' עַכ"ז חֲלוּקִין בְּשִׁמּוֹן וּמִשְׁנֵי כְּפּוֹת בְּעֵינֵי דְּמִזָּה שְׁמַעֲיָנוּ דְּכּוֹנֵנַת הַתּוֹרָה עַל הַמִּין

הנקרא לולב כו' ולכן גם בנפרדו עליו קצת לולב שמי' ומשא"כ פשעליו נתפרדו הרבה וזה פונה לכאן פשאר אילנות אז נקרא חרותא ופסול ונאפי' אם אירע שלא נתקשו כו' שאין הדבר תלוי בקישוי פלל אלא בתמונת העליו ונטיותו למעלה עם השדרה או לצדדים שבזה תלוי שם לולב וחרותא.

וז"ש הרמב"ם רפ"ז פפות תמרים האמורות בתורה הן כו' קודם שינתפרדו העליו לכאן ולכאן כו' והוא הנק' לולב משמע דקודם שינתפרדו לכאן ולכאן (ואף שינתפרדו קצת) דאז נקרא לולב היינו פפות תמרים דקרא ומשא"כ פשינתפרדו כו' דאז לא נק' לולב (אלא חרותא) ופסול ולא הזכיר מענין קישוי פלל כו' ***(וכ"ש שזה אתי שפיר לפי מ"ש הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות מסדר זרעים שפל כה"ג הן הדברים המקובלים מפי משה ולא נשתבש אדם מעולם שפרי עץ הדר דקרא הוא פרי אחר זולת אתרוג כו' וכל השאלות והראיות הנמצא בגמרא על פיוצא בזה הפל רק למצוא רמז בתורה ע"ז הפי' המקובל כו' ולפי"ז צ"ע תשובת רמ"א סי' קי"ז.

וא"כ ונדאי גם בלולב ידענו בקבלה שפפות תמרים הוא הלולב ומה דשאלו ונאימא חרותא הוא רק למצוא רמז שמין זה הוא ולא אחר. ע"כ הגהה: ***(ומיהו לפ"ז צ"ע שהזכיר אתרוג נהדס ודלג לולב ואולי מזה משמע קצת דס"ל דחרותא מינא דלולב הוא ולא מיפסול אלא משום דבעינן ראוי לכפות כו' אבל אינו פדאי מצד משמעות ד' הרמב"ם רפ"ז הנ"ל (ולפ"ז הפל תלוי בשמא).

ולכאורה יתורץ בזה קושית התוס' רד"ג מידי הדס כתיב כו' ע"ש ואף למסקנא משמע דרק שם לנוי נתרבה אבל לא שינוי שם ממש אף אם יהי' עבות כו' אף צ"ע בתשו' רמ"א הנ"ל וע' בספר מחצית השקל ססי' תרמ"ח: והשתא דאתינא להכי י"ל דגם אם הפי' בזה דאמרינן פפות בעינן הוא ע"ד פרש"י ור"ן דר"ל ראוי לכפות בעינן וא"כ פסול חרותא הוא מצד הקישוי מ"מ י"ל דזה אינו כי אם דמזה נלמד דכוננת התורה הוא על לולב ולא על חרותא ושוב כל שנקרא בשם חרותא פסול ושם חרותא י"ל דאינו תלוי בקישוי אלא בתמונת העליו ונטיותו כנ"ל ואיך שיהיה עכ"פ שפיר י"ל שהפי' דלדול שברמב"ם הוא מלשון פירוד וז"ש נתפרדו כו' ולא נתדלדלו פעלי חריות כשר ר"ל כשלא הגיע אופן הפירוד לכעלי חריות אז עדיין נק' לולב וכשר (וזהו דומה לחרות שבברייתא שהוא פי' לנתפרדו שבמתניתין) נפרצו כו' פעלי החריות פסול פי' כשהגיע הפירוד והדלדול לכעלי חריות אז נקרא חרותא ופסול (וזהו חרות שבברייתא כו').

וע' לח"מ שנ' שתופס דעת הרמב"ם כנ"ל שהעיקר תלוי בריבוי ומיעוט פתיחת העליו והרחקתן מהשדרה אם פעלי החריות או פחות מזה כו' ע"ש וז"ש פן נראה מד' הטור (ולכאורה הרי הטור לא הזכיר מזה גבי נפרצו).

אלא) דכוננתו אמש"ש אם שקה באילן עד שנפתח הרבה ונתקשה ונעשה פעץ פסול ופי' הב"י דהיינו חרות שבברייתא. וד' הטור אלו מסופקים קצת דהזכיר ב' תנאים היינו רוב הפתיחה והקישוי ואינו מוכן איזהו עיקר או שניהם בעי' לשיפסול.

ולפי' ד' הפוסקים דראוי לכפות בעינן ונדאי דהפל תלוי בקישוי ומה שהזכיר נפתח הרבה על כרחו אורחא דמלתא נקט (וזהו פנונת רבינו ז"ל במ"ש שכן הוא דרפן כו'). דנדאי

אפי' אם אינרע שלא נפתח הרבה ועכ"ז נתקשה פסול לדידהו דאינו ראוי לכפות כו' והלח"מ ס"ל דמ"ש הטור שנתפתח הרבה הוא בדיקא שבזה תלוי עיקר הפסול דאז נקרא חרותא והקישוי לאורחא דמילתא נקט כו' וה"ז פנ"ל לפ"ד הרמב"ם (לדינא): נמצא שיש לפרש דעת הרמב"ם בד' פנים א' שנגדלדלו ר"ל נעקרו לגמרי.

ב' נעקרו במקצת במקום חיבורם ג' גדלדלו ר"ל נפרדו בארפן מהשדרה כל פה פעלי התריות ר"ל שנתקשו שכן דרפן שמתקשים כשמתפרדים הרבה פנ"ל. ד' גם בלי קישוי כל שהגיע הפירוד לכעלי התריות כו' פנ"ל.

ולכאורה מחונרתא כפי' הד'. דאלו לפי' הא' נדאי קשה מאי פעלי התריות (הלא אין עלי התריות דרפם להתעקר אפי' בימות הגשמים כמ"ש הב"י).

ואין בידי ליישב זה אפי' בדיקא אלא שפן נראה מהתוס' יו"ט והט"ז בסק"א פנ"ל וצ"ע ואולי צ"ל דר"ל שגם ע"י האגוד יהי רק כחיבור עלים של תריות כו' ואילו היינו פירוש פי חנפיא כו' והוא דחוק ורחוק ביותר ובפרט ברישא שפתב נפרדו כו' ולא גדלדלו פעלי תריות אין לו הבנה כלל לפ"ז וגם לפי' הב' גם פן האי פעלי התריות לא אתי שפיר כלל אלא שקצת יש לדחוק דר"ל דע"י שנעקרו העלים במקצת אורחא דמילתא שנוטין הן לכאן ולכאן פעלי תריות ולפ"ז י"ל ג"כ דהאי גדלדלו הוא מלשון פירוד כפי' פי' הד' ה"ל אלא דכאן אינרי שהפירוד הי' ע"י סיבה שפן לשון נפרצו מורה קצת שנתהנהג פן כו' ור"ל במ"ש והוא שידלדלו כו' שהגיע הפירוד בלולב זה ע"י הסיבה שהיא העקירה במקצת עד פעלי התריות שמתפרדים בטבע.

ופי' הג' כפר נתבאר לעיל שהוא דוסק דלמה שבק מלהזכיר ענין הקישוי שהוא העיקר לפ"ז לכן הי' נלפע"ד יותר כפי' הד' ה"ל דעיקר הפסול מצד עצם הפירוד אם הגיע כשיעור הנהוג פעלי תריות יהי הפירוד מאיזה טעם שיהי' אפי' לא מצד קישוי ולא מצד עקירה כ"א מצד רכות וכה"ג (בין מברייתו ובין אח"כ כו') הפל פסול אם מטעם דכל שהוא בתמונה זו לא נקרא כפות כו' גדלעיל (ולפ"ז אין חילוק בין שהוא פה מתולדתו ובין שנעשה אח"כ כו').

או משום דאזלינן בתר שמא. וכל כה"ג נקרא חרותא ולא לולב גדלעיל (ולפ"ז לכאורה דוקא מתולדתו כו' ואולי גם אח"כ שוב אין שמו עליו כמו בנפרו כו'): ומעתה אבוא לדעת המ"מ וז"ל דינו של רבינו אמת דכל שנגדלדלו משדרו של לולב פסול ואפי' לא גדלדלו מעיקר חיבוריהן פנין שתלויות למטה פסול עכ"ל והנה ממ"ש לא גדלדלו מעיקר חבוריהן נראה דהיינו שלא נעקרו כלל ודלא כפי' הא' והב' ה"ל ומ"ש ברישא שנגדלדלו משדרו של לולב ר"ל שנגדלו משכיבתן על השדרה (וז"ש ברישא משדרו של לולב ובסיפא מעיקר חבוריהן כו') ושיעור דבריו שנגדלו למעלה ארפן מהשדרה אפילו לא נעקר למטה ממקום חיבורם כו' (ולפ"ז פי' דלדול שבדבריו משתנה מרישא לסיפא שברישא הוא מלשון פירוד ובסיפא מלשון תלישה).

ואינו דוסק כל פה שכבר נתבאר שפסול ב' הפרושים ובשגם שהפל מעין ענין אחד שתלישה היינו הפירוד מהחומר כו') והי' נראה שהיינו כפי' הד' שברמב"ם ומה שלא ביאר שפירוד זה הגיע לכעלי התריות י"ל שפסמה אמ"ש ברמב"ם וקיצר במוכן אלא

שְׁלֵפִי זֶה הָא דְסִיִּים פִּינּוֹן שְׁתַּלְוִיּוֹת לְמִטָּה אֵינּוּ מוּבָן כֹּל כֶּה דְלִשׁוֹן זֶה מִשְׁמַעוֹ שְׁהַעֲלִין כְּפּוּפִין וּתְלוּיִין לְגַמְרֵי כְּלָפִי מִטָּה לְאַרְצֵי וְשִׁזְהוּ עֵיקַר טַעַם פְּסוּלָן (דְּהַרֵי זֶה כְּאֵלּוּ אֵינָם וְכּוּ מִשְׁמַע הַלְשׁוֹן שְׁפַתְבּ וְאַפֵּי לֹא נִדְלַדְלוּ מֵעֵיקַר חִיבוּרֵיהֶן פִּינּוֹן כּו' מִשְׁמַע דְּכִינּוֹן שְׁתַּלְוִיִין הַרֵי זֶה חָשׁוּב כְּאֵלּוּ נִדְלַדְלוּ וְנִעְקְרוּ) וְלָפִי הַנַּ"ל עֵיקַר פְּסוּלָן הוּא מַחְמַת פְּרִידָתָן כְּעֲלֵי הַתְּרִיּוֹת וְאַפֵּי אֵינָם תְּלוּיִין כְּלָפִי מִטָּה מִמָּשׁ אֲלֵא נּוֹטוֹת לְצַדְדֵינּוּ לְכָאן וּלְכָאן כּו' כַּנַּ"ל.

גַּם אֵיזֶה הַרְמָזוֹ לְתַלְמִיזֵי זֶה בְּרַמְבַּ"ם. וְהוּן אֵמֶת שְׂיֵשׁ לְדַחֲוֹק דְּהֵאֵי תְלוּיּוֹת לְמִטָּה לֹא דוֹקָא הוּא אֲלֵא כֹּל שְׁנוּטוֹת לְרוּחַב הַצְּדָדִין לְכָאן וּלְכָאן כְּעַנְפֵי שְׂאָר אֵילָנוֹת תְּלוּיּוֹת לְמִטָּה קְרִי לְהוּ נִגְדַּ בְּרִיַּת הַלּוּלָב שְׁעֲלִיו עוֹלִין וּמוֹשְׁכָבִים מִמָּשׁ עַל הַשְּׂדֵרָה וְכּוּן כְּתַב נִגְדַּ מ"ש הַרְמַב"ם כְּעֲלֵי הַתְּרִיּוֹת לְתַמְנָן הַחִילּוּק שְׁבִין זֶה לְבִין נִפְרְדוּ (וְלִשׁוֹן זֶה לְקַח מִהַרֵּי"ף וְהוּא הַשְּׂנָה אוֹתוֹ עִם הַרְמַב"ם) אֲבָל מִהִיּוֹת זֶה דוֹחַק שְׂיִוְתֵר מִשְׁמַע כַּנַּ"ל שְׁתַּלְמִיזֵי זֶה ר"ל שְׁתַּלְוִיִין מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה כְּלָפִי הָאֲרֵץ וְשִׁזְהוּ עֵיקַר הַטַּעַם כַּנַּ"ל (וּבְשִׁנְיָם דָּאֵם לִשׁוֹן וְהוּן תְּלוּיִין בְּהַ שְׁבַרֵי"ף כְּוִנְנָתוֹ רַק עַל כְּעֵין עַנְפֵי אֵילָנוֹת הוּא אִף לְמוֹתֵר דְּזֶה יוּבֵן גַּם מִמ"ש שְׁנִתְרוּ מִן הַשְּׂדֵרָה כּו').

לְכּוּן הִי נִרְאָה לְפַע"ד דִּי"ל עוֹד בְּדוֹחַק דְּבִאֲמַת ס"ל לְהַמ"מ דְּלַהַרֵּי"ף וְרַמְבַּ"ם עֵיקַר הַפְּסוּל בְּנִפְרָצוֹ הוּא מַחְמַת תְּלִיַּתָּן כְּלָפִי מִטָּה מִמָּשׁ וְכַדְלַעִיל (דְּהַרֵי זֶה כְּאֵלּוּ אֵינָם) וּפְסוּל תְּרוּתָא (שְׁבַרְמַב"ם רפ"ז ע"ש בַּמ"מ) עַל כְּרַחֲוּ מִיַּרֵי לָפִי זֶה בְּשִׁנְיָתָא דְּוִקָא וְכַדְעַת הַפּוֹסְקִים דְּרֵאוּי לְכַפּוֹת בְּעֵינָן דָּאֵם לֹא כֵּן אֵינּוּ פְּסוּל כִּי אִם בְּתַלְוִיִין כְּלָפִי מִטָּה דוֹקָא.

וּפִי נִדְלַדְלוּ יֵשׁ לּוֹמֵר שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן תְּלִינִי שְׁכַמְדוּמָה דְּאַשְׁפַּחַן טוּבָא לִשׁוֹן דְּלְדוּל מַעֲנִין תְּלִינִי. מִהֶם בְּמִשְׁנֵה ספ"ז דְּבַכּוֹרוֹת בְּעֲלֵי הַדְּלְדוּלִין וּפְרַש"י וְהַרְע"ב כְּמִין חַתִּיכוֹת בְּשׂוּר יוֹצְאוֹת וְתוֹלוֹת לְהֶם.

וּבְרַמְבַּ"ם פ"ח מִהַלְכוֹת בַּהַמ"ק ה"ג מִי שְׁאֲזַנְוִי מְדוּלְדוּלוֹת לְמִטָּה וּבַפ"ב מִהַלְכוֹת מִיָּלָה הַלְכָה ה' קָטָן שְׁבַשְׂרוֹ רַף וּמְדוּלְדוּל כּו' הַבְּשׂוּר הַמְדוּלְדוּל מְכָאן וּמְכָאן כּו' וְכּוּן הוּא מִטוּש"ע יו"ד ס' רס"ד וְכּוּן דְּלְדוּלֵי סִינְכוֹת הַרִיָּאָה הַיְדוּעַ בְּאַחְרוּנִים כֹּל אֵלּוּ אֵינָם מְלִשׁוֹן פְּרִירוֹד וְלֹא לִשׁוֹן תְּלִיִשָּׁה וְעֵקֶרָה כִּי אִם מַעֲיִן לִשׁוֹן תְּלִינִי וּבְמִשְׁנֵה ספ"ה דְּבַכּוֹרוֹת דָּף ל"ה א' וּשְׁעָרוֹ מְדוּלְדוּל כּו' ע"ש דְּנִרְאָה דְּהֵינּוּ רַק שְׁתַּלְוִיּוֹת מַחְמַת אֲרַעֵן כּו' (וְאוּלַי כְּלָלוֹת לִשׁוֹן דְּלְדוּל מוֹרָה עֲנִין הַעֲתָקָה וְשִׁנּוּי מִמְקוֹמוֹ וְסִדְרוֹ הַרְאוּי וְנִכְלָל בְּזֶה תְּלִיִשָּׁה וּפְרִירוֹד וְתַלְמִיזֵי בְּשִׁנּוּי מִדְּרָכוֹ וְסִדְרוֹ כּו').

וְאִם כֵּן גַּם כָּאֵן יֵשׁ לּוֹמֵר דְּלִשׁוֹן דְּלְדוּל זֶה שְׁבַרְמַב"ם הוּא כְּלִשׁוֹן וְהוּן תְּלוּיִין שְׁבַרֵי"ף וְס"ל דְּתַלְמִיזֵי זֶה הֵינּוּ שְׁהוּן הַפּוּכִים וְתַלְוִיִין כְּלָפִי מִטָּה מִמָּשׁ וְשִׁזְהוּ עֵיקַר פְּסוּלָן (דְּהַרֵי זֶה כְּאֵלּוּ נִעְקְרוּ כּו' כַּנַּ"ל וְהַרֵי זֶה פִי ה' בְּרַמְבַּ"ם).

אִף לָפִי זֶה קִשְׁיָה מְאֹד הַךְ כְּעֲלֵי תְרִיּוֹת שְׁבַרְמַב"ם דְּוִדַּי נִרְאָה דְּעֲלֵי תְרִיּוֹת אֵינָם תְּלוּיִים לְמִטָּה מִמָּשׁ. לְכּוּן יֵשׁ לּוֹמֵר בְּעֵינָן אַחַר קִצָּת וְהוּא בְּשִׁנְדִקְדָּק בַּד' הַמ"מ שְׁכַתְבַּב' פְּעַמִּים פְּסוּל דְּהַרְאוּשׁוֹן לְמוֹתֵר גַּם הַי"ו דְּוִנְאִפִּילוֹ לְמוֹתֵר וְכֶה הַי"ל לִי לּוֹמֵר דְּכָל שְׁנִדְלַדְלוֹ מִשְׁדְּרוֹ שְׁל לּוּלָב אִפִּי לֹא כּו' פְּסוּל לְכּוּן נִרְאָה דַּמ"ש וְאַפִּילוֹ כּו' הֵם דְּבַרֵי עַצְמוֹ דְּבַתְּחִילָה כְּתַב שְׁדִינּוֹ שְׁל הַרְמַב"ם אֵמֶת דְּכָל כּו' פְּסוּל וְאַחַר כֶּה הוֹסִיף מִדִּינֵי שְׁאֲפֵי כּו' פְּסוּל וְזֶהוּ כַּמ"ש הַלַּח"מ דְּהַךְ סִיּוּמָא דַּהַמ"מ דְּעַת עַצְמוֹ הֵם מִה שְׁלַכְאוּרָה הִי נִרְאָה לִי שְׁנֵה דוֹחַק

גדול פדלעיל אלא שמפל מקום מאי דמשמע מהלח"מ שרוצה לומר לפי זה דלהרמב"ם בעינן עקורים לגמרי לא נראה לפע"ד כלל פדלעיל אלא שיש לומר דלהרמב"ם עקורים במקצת בעינן כפי' הב' דלעיל ועל זה הוסיף המ"מ דגם בלא נעקרו כלל פנין שתלויין כלפי מטה ממש ע"ד שנתבאר פסול אלא דלפי זה עדיין קשה מה שברישא כתב משדרו של לולב ובסיפא מעיקר חיבוריהן.

גם תיבות מעיקר חיבוריהן דסיפא למותר לגמרי פנין דעלה קאי והוי לי' לומר ואפילו לא נדלדלו פנין כו' גם פנין דלפי זה לא מייירי ברישא שהם ד' הרמב"ם מענין תליני' כלל ומה ז"ש בסיפא פנין שתלויות דמשמע דבהא קאי והוי לי' לומר אם תלויות כו'.

לכן נראה יותר קצת פנ"ל דהמ"מ מפרש ד' הרמב"ם פפירוש ד' דלעיל ומ"ש פנין שתלויות למטה ר"ל שהגיע הפירוד לכעלי חריות דגם בכה"ג תלויות למטה קרי לה לגבי לולב פנ"ל. וגם לשון והן תלויין בה שפרי"ף מפרש בכה"ג ולפי משמעות דמשמע דהך ואפילו כו' שבמ"מ ד"ע הם פנ"ל.

יש לומר משום שברמב"ם הי' אפשר לומר דמה שנתפרדו כל כף הוא משום שנעקרו מעט במקום חיבורם בשדרה (דכן הוא סתמא דמילתא פנין דמשמע דהרמב"ם לא איירי בשנתקשה מדלא הזכירו כלל פדלעיל גם יש לומר דנפרצו משמע בידי אדם לא בתולדה והיינו אחר שתלשו בעודו פדרף הלולב נתהוה על ידי סיבה שנדלדלו לכעין תמונת עלי חריות כו' פדלעיל לזה אשמעין המ"מ שלא נאמר דדוקא בכה"ג פסול ומשום העקירה במקצת אלא אפילו לאנעקרו כלל פנין שתלויות ר"ל כעין עלי חריות מאיזה סיבה שיהי' פסול דעיקר טעם הפסול משום שהגיע לתמונה זו משום דאין זה פפות כו' פדלעיל או משום דלא נקרא לולב בכה"ג אלא חרותא פדלעיל (ואפי' בתלוש אין שמו עליו כו' פדלעיל).

ולפי זה מ"ש הרי"ף גבי נפרדו דהיינו כעין פתיחת חריות ע"כ צריף לדחוק כמ"ש הלח"מ דרק דומה כעין קאמר אבל מ"מ ר"ל שנתפתחו רק מעט וזה דחוק ולשיטת הלח"מ דנפרצו להרי"ף היינו נעקרו ודאי קשה טובא דלפי זה ונדאי מ"ש בנפרדו כעין פתיחת חריות הוא כפשוטו ומהתימא דלפי משמעות דמסיק הלח"מ דמ"ש המ"מ ואפילו כו' לא קאי אהרי"ף לא הי' צריף כלל לזה אבל לפי הנ"ל דהמ"מ כפי' ד' הנ"ל וישגם בד' הרי"ף פ"ל על דרף זה ע"כ לדחוק פנ"ל ואולי מ"ש הרי"ף ולא ניתק אחד מחבירו האי ניתק ר"ל מלשון העתקה ופירוד.

או שע"ס וצ"ל ולא ניתק וכתב זה להורות דדוקא כי נתפרדו הרבה וכו' אתי שפיר מ"ש אחד מחבירו ע' לח"מ עוד יש לפרש ד' המ"מ ע"ד פ"ל הב' דלעיל ויתבאר לקמן אי"ה בד' המ"א ורבינו ז"ל: ומעתה נבוא לדעת השו"ע והאחרונים הנה הב"י בשו"ע העתיק דעת הרמב"ם ולשונו וממילא אין הכרע איך מפרשו.

אך ממה שחיבר בב"י דעת הרי"ף והרמב"ם יחד וכתב שמדעת הר"ן נראה שגם פרש"י הוא פדבריהם נראה כמפרש פפירוש הב' דלעיל בנעקרו במקצת שהרי הר"ן כתב בהדיא שנתקו במקום חיבורם בשדרה ולכל הפחות ע"כ היינו בנעקרו מעט (ובאמת שמונה ניתוסף קושיא על פ"ל הב"י בר"ן שפרש"י הוא פרי"ף כו' והרי ברש"י מבואר

שאינו מחוברים אלא על ידי האגודה: ובשלבאם היא א"ל שהר"ן מפרש האי נתרו מהשדרה שברי"ף על אנרף העליון לבד היא אפשר לומר דגם רש"י קאי על זה אבל פיון שפירש בר"ן דקאי במקום חיבורם ח"כ מדכתב רש"י שאינם מחוברים אלא ע"י אגודה משמע ודאי דנעקרו לגמרי ולא במקצת כו' וצ"ע על הב"י).

אם פן גם לשונו בשו"ע מסתמא פנונתו על דרף זה וכבר נתבאר מה שיש לדחוק לפ"ז במ"ש פעלי התריות כו' אמנם רמ"א שהגיה על זה דהיינו שאין עולין עם השדרה אלא תלויין למטה והוא מד' המ"מ.

נראה ודאי דמפרש בלי עקירה כלל וכנ"ל על ד' המ"מ גם מדכתב וכ"ש אם נפרצו ונעקרו למטה כו' מקלל דברי שא קאי רק אלמעלה כו' (דדחוק גדול לומר דרק בא להוסיף כ"ש בנעקרו לגמרי דאם פן הכי הוי לי' לומר וכ"ש אם נפרצו ונעקרו לגמרי כו').

וכן מבואר מדבריו (ביותר) דאינו מפרש ע"ד פי' הג' דלעיל פשנתקשו שהרי זה פתב אחר פה וכן אם נתקשו כו' וא"כ נראה דע"כ מפרש ע"ד פי' הד' דלעיל (או ע"ד פי' הה' דלעיל דתלויות למטה ממש דוקא כו' כדלעיל (אלא שפבר נתבאר דאם פן קשה מאד מאי פעלי התריות כו') והנה דעת הט"ז בסק"א שנ' שהוא ע"ד פי' הא' דלעיל כפר נתבאר שהוא קשה טובא ודבריו בסק"ב הנה ראש דבריו שכתב וז"ל דלשון נדלדלו פירושו שנתפרקו ממקום שהן שוכבין על השדרה והם תלויים למטה והביא ד' המ"מ וסיים הרי דגם זה הוא בכלל ונדלדלו.

נראה ג"כ שפא לפרש ע"ד פי' הד' דלעיל ובא לשלול דלא נפרש נדלדלו מלשון עקירה כפי' הא' והב' דלעיל אלא מלשון פירוד שפירודו העליון למעלה (עד שהן תלויות ר"ל פעלי תריות כו' שגם זה נכלל בלשון דלדול כדלעיל וזה גם פן פנונתו במ"ש דלכן סיים רמ"א דהיינו כו' אחר ד' השו"ע שנדלדלו כו' ר"ל דמה שאין פן אלו נפרש נדלדלו שבשו"ע מלשון עקירה איך כתב רמ"א על זה דהיינו כו' שהוא פי' המ"מ דנראה שפירש לשון דלדול מלשון פירוד כו' וכן כתב הפ"מ מעין זה ע"ש (ואם נרצה לומר שפירש הט"ז ע"ד פי' הה' דלעיל אתי שפיר טפי קצת שפא לפרש דלכאורה מנלן דבעינו תלין למטה ממש דוקא.

לזה פירש דלשון דלדול כולל גם ענין תלין' זו כו' וכדלעיל ולפי זה בא להוסיף באופן הדלדול והיינו להקל. משא"כ לפי הראשון הנ"ל להיפוך בא למעט באופן הדלדול והיינו להתמיר כו' וז"ש אחר פה דלכן סיים רמ"א דהיינו כו' אחר שכתב השו"ע נדלדלו ר"ל דרמ"א בא להוסיף ולפרש דלדול זה כולל גם פן התלין' למטה דוקא כו') אבל סוף ד' הט"ז בענין מצנה מן המנובחר שבמ"מ ורמ"א הם מגומגמים וקשה לעמוד על פנונתו ונראה שיש ט"ס ואין להעמיד יסוד ע"ז לפע"ד וית' עוד לקמן א"ה: אמנם מד' המ"א סק"ב כפר נתבאר שפירש כפי' הב' דלעיל שנעקרו קצת וכעין שפיר.

וכן משמע ג"כ בהדיא ממ"ש בסק"א דנפרדו היינו פענפי השבט כו' שפא לשלול דלא נימא דנפרדו היינו דוקא מעט. ושהחילוק בין נפרדו לנפרצו הוא רק ברוב ומיעוט הפירוד דאם הגיע הפירוד לכעלי תריות (דהיינו פענפי השבט דכל אילנות) היינו נפרצו

ופסול אפילו בנח נתקשו כפי' הד' דלעיל אלא אפילו הגיע הפירוד לכענפי האילנות כל שלא נתקשו הכל בכלל נפרדו וכשר ונפרצו הוא ענגן אחר דהיינו פעין שבירה כו' ונראה ששעמו דעם היות שהמ"מ נראה ודאי דנא סבירא לי' הכי שהרי כתב ואפילו לא נדגדלו מעיקר חבוריהן כו' והרי רמ"א העתיק דבריו וגם מד' רמ"א עצמו ממ"ש וכ"ש כו' משמע כן פנ"ל מ"מ ס"ל לדינא פיון שד' הרי"ף פשטן משמע ודאי דר"ל בנעקרו מעט ור"ו פ"ל כן בהדיא ד' הרי"ף.

וכבר נתבאר דנ"ם בד' הרמב"ם יש לדחוק כפי' זה וידוע שכל מה שנוכל להשוות ד' הרמב"ם עם הרי"ף עדיף וגם ד' השו"ע עצמו ממ"ש בב"י מד' הרי"ף משמע דע"כ מפרש כן פדלעיל מצורף לזה שלפי דעתו ש"פ שפירשו נפרצו בענגן אחר נראה דמקילים בכה"ג אפי' בנעקרו מעט דלפי' התוס' ורא"ש אליבא דרש"י בנעקרו לגמרי ודאי משמע הכי ולפמ"ש לעיל בדעת הריטב"א ור"ן ס"ל דגם הרי"ף פרש"י ס"ל וכנ"ל.

(והלח"מ ותוס' יו"ט נראה שפירשים גם ד' הרמב"ם כן פדלעיל) וגם לפי' התוס' ורא"ש וראב"ד ובה"ע שפירשים בענגן אחר לגמרי נראה נמי דאין לנו להחמיר בנפרדו הרבה דהכל נכלל בכלל נפרדו דמתניתין ואפילו בנעקרו מעט מנלן להחמיר (וכמ"ש לעיל דמ"ש הרי"ף שלא הוזכר לפי שהוא פשוט היינו לפי דקאי אנעקרו לגמרי פנ"ל כו') וית' עוד אג"ה.

א"כ די לנו להחמיר בנעקרו מעט (שהוא מילתא מציעתא) שפ"ך מטין ד' הרי"ף עכ"פ וכמ"ש ר"ו כו' פנ"ל ונהבו דלא להוסיף בלא נעקרו כלל כו' גם הרי מד' רש"י ור"ן גבי נאימא חרותא פפות בעינן כו' משמע ודאי דגם בתמונה פעלי חריות לא מיפסל אלא משום דראוי לכפות בעינן וליכא דהיינו בנתקשו אבל בלא נתקשו דראוי לכפות פשר (וגם לפ"מ דמ' מפרש"י שם דבעינן שיכפתנו ממש היינו על ידי איגוד וכו"י וכדלעיל שפ"ן פסק הג"א אבל לומר שאם מפונדים בתמונת עלי חריות אימעט מדכתיב פפות שפשוטו מדי בתמונה זו לא נקרא אז פפות או דלא נק' לילב ככל הנ"ל לפי' הד' דלעיל ודאי לא ס"ל לרש"י אלא שלדידי' בעינן שיאגדום לפי הנ"ל ואנן לא קיימא לן פנותי' בזה) ולכן מחמת כל זה לח חש המ"א למשמעות ד' המ"מ ורמ"א בזה ושוב נזכרתי שרש"י ור"ן פ"ל בהדיא במתניתין ובגמ' דנפרדו היינו פענפי האילן הרי דגם בכה"ג פשר לדידהו וגם פשוט ד' הרי"ף שכתב גם כן בנפרדו פעין פתיחת חריות ודאי מ' הכי כו' (גם אפ"ש יש לדחוק קצת בדעת המ"מ על דרך פ"ל הב' הנ"ל ומ"ש ואפ"ל לא נדלדלו מעיקר חבוריהן ר"ל דעיקר חבוריהן לא נפסק אבל מ"מ קצת נעקרו כו': ונהנה רבינו ז"ל בשולחנו הט"ה מדהזכיר עקירה קצת נראה שנמשך גם כן אחר המ"א וכנ"ל דלא ס"ל כמ"מ ורמ"א אף מדהזכיר גם כן ענגן התלמי' שבמ"מ ורמ"א נראה שהרפיב שניהם יחד ומשמע דר"ל דתרונייהו בעינן לשפסול התלמי' למטה (פעלי חריות עכ"פ) וש"ה"י זה מחמת קצת עקירה לכן נראה דצ"ל דסבירא לי' בפ"ל דלדול כפי' הב' דלעיל וכנ"ל.

אלא שפ"ך נתבאר לעיל שלפי זה לכאורה מאי פעני חריות דקאמר הרמב"ם וש"ע ונתבאר לעיל ב' פירושים בזה א' דלדול מלשון עקירה קצת ומ"ש פעלי חריות היינו שפ"ן אורחא דמלתא דעל ידי העקירה נוטין הן לכאן ולכאן ופ"ל זה הי' אפ"ש דלא נוקא חנא הוא הדין אם איבער שלא נתפרדו הרבה כל כך פסול מחמת העקירה עצמה ופ"ל הב'

דלדול זה מלשון פירוד אלא דכאן איירינן בשנתהוה על ידי סיבה דהיינו עקירה (שכן לשון נפרצו משמע שנתהוה פון) ומ"ש והוא שידלדלו כו' ר"ל שהגיע הפירוד על ידי סיבה זו נכעלי חריות בטבע.

אם פון לפי זה תרתי בעינן (וכלשון והוא שידלדלו כו' בלשון תנאי וי"ל שפך מפר רבינו ז"ל. והנה רמ"א לא העתיק מד' המ"מ מ"ם דאפי' לא נדלדלו מעיקר חבוריהן כו' רק כתב אד' השו"ע דהיינו שחין עולין עם השדרה אלא תלויין למטה וזה אמת ויציב לפי הג"ל (ור"ל במ"ש תלויין למטה פענפי אילנות והוא פי' למ"ש בשו"ע פעלי חריות וכנ"ל) וא"כ גם ד' רמ"א קיימין נדינא (ולא נשאר פי' אם דעת המ"מ עצמו ויחיד אי הוא כו') ולפ"ז גם המ"א דסבירא לי' פון גם אם נרצה לדחוק בד' המ"מ דמ"ש ואפי' כו' מעיקר חבוריהן ר"ל דעיקר חבוריהן לא נפסק כו' והרי זה ג"כ כפי' הב' דלעיל והרי הוא סיים פיון שתלויין הן הרי דעכ"פ תלוייות בעינן ג"כ ואתי שפיר מאד ד' רבינו ז"ל ולפי זה גם ד' הרי"ף במ"ש והן תלויין בה עם היות שפכר נתבאר עפ"י דעת רי"ו שזה בא להורות שלא נתר לגמרי אלא תלויין ואחוזים בה י"ל שגם זה בא להורות רף תנאי שדוקא בשו"ע תלויין למטה כו': ומעתה לפ"ז גם בד' הט"ז יש להעמיס עד"ז שיהי בסק"א פי' נדלדלו מלשון עקירה וי"ל דר"ל עקירה קצת ושפון דרף עלי חריות ומ"ש בסק"ב דלשון ונדלדלו פי' שנתפרקו כו' והן תלויין כו' ר"ל דמלבד העקירה (שפירש בסק"א) בא רמ"א להוסיף שיתפרדו מהשדרה עד שתלויין כו' וז"ש דלכון כתב רמ"א דהיינו כו' אחר שכתב בשו"ע נדלדלו כו' ור"ל דאף שבשו"ע כפר כתב נדלדלו שפי' עקירה קצת בא רמ"א להוסיף תנאי דהיינו כו' וז"ש שמדעת המ"מ משמע שגם זה (ר"ל התלין) בכלל דלדול ר"ל שבכלל הדלדול שברמב"ם וש"ע נכלל גם התלין פלומר שצריכה ג"כ והיינו ממ"ש המ"א פיון שתלויין הן.

דמשמע דעכ"פ תלין בעינן לשיפסול כו' משא"כ מלשון פעלי חריות שבשו"ע לא שמעינן זה עדיין לשיטתו בסק"א שדרכן בעקירה קצת כו' ואין להאריך יותר מדאי (בדחוקים כו'): והנה יש נ"מ דלפי דעת הט"ז ועל דרף הג"ל הרי לא נזכר פלל שיעור לפירוד ותלין זו מה שאין פון לפי הג"ל לפירוש הב' יש שיעור לזה פעלי חריות כו' פנ"ל ולפי זה נראה שרבינו ז"ל נמשך אחר הט"ז שיהי הוא לא הנכיר פלל פעלי חריות (ומשמע דהיינו ע"כ משום דסבירא לי' דלא נקטו הרמב"ם וש"ע זה אלא לסימנא ודמיון בעלמא והיינו שגם הן דרכן בעקירה במקצת כהט"ז) אף אם פון באמת צ"ע איזה שיעור וגבול לתלין וריחוק זה אם לא שנאמר דתלין זו היא פלפי מטה ממש על דרף הג"ל לפי' ה' אלא שלהט"ז ורבינו ז"ל דלדול זה פולל ענינים העקירה במקצת וגם התלין למטה ממש (וכעלי חריות הוא רק לדמיון לענין העקירה פנ"ל).

ונה עיקר פסולן מחמת התלין למטה (ממש) על ידי סיבת עקירה (דוקא) וכל זה נכלל במלת דלדול והמ"מ לא בא פי' אם לשלול דלא נטעה לפרש דלדול עקירה גמורה אלא אפילו עיקר חבוריהן לא נפסק ורק מקצתו) פיון שתלויין הן פנ"ל פסול וגם דעת הרי"ף במ"ש והן תלויין יתפרשו על דרף זה ודתרתי בעינן עקירה קצת ותלויין למטה ממש.

ואתי שפיר הפל. (אם המציאות היא דעלי חריות עקורות קצת פדנראה מהט"ז): ועוד י"ל ע"ד פי' ה' דלעיל דעיקר הפסול מחמת התלין ושזה פי' דלדול ובלי נעקרו פלל

(אֵלָא שְׁנָה שְׁלֵא כְדַמְשַׁמַּע מַד' רַבִּינוּ ז"ל) אַף לֹא כְדַלְעִיל שְׁתַּלְּי' זוּ הִיא דְּוָקָא כְּשֵׁהוּ הַפּוּכִין וְתַלּוּיִין לְמַטָּה מִמֶּשׁ.

וְשִׁמְשׁוּם הָכִי פְּסוּל אֵלָא שְׁעֲנִין תַּלְיִין מוֹרָה פְּשָׁאֲחִיזַת הַדְּבָר הַתְּלוּי הִיא בְּרַפְיוֹן בְּדָבָר שְׁנֵאָחַז בּוֹ (וּמִתְנַעֲנַע אָנָּה וְאָנָּה) מַה שְּׂאִין כּוֹן אִם אֲחִיזַתּוֹ הִיא בְּחִיבּוּר חֲזַק וּכְאִלוּ הֵם גּוּף אֶחָד מִמֶּשׁ בְּלִי חֲלוּק מִמֶּנּוּ אִינוּ נוֹפֵל עַל זֶה לְשׁוֹן תַּלְיִין כְּמוֹ אִלוּ הִי עֲנָף עַב וְחֲזַק יִנְצָא דְרָף גִּידוּלוֹ מִגּוּף הָאֵילָן מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה לֹא הִי שְׂיִיף לֹאמַר שְׁתוּלָה בּוֹ מַה שְּׂאִין כּוֹן אִם נֶעְקַר מְעַט בְּמָקוֹם חִיבּוּרוֹ וְנֵאָחַז בּוֹ רַק בְּרַפְיוֹן וּמִתְנַדְּנָד כּוֹן קְרוּי תַּלְיִין (וְכֵן פְּרִי הָאֵילָנוֹת שְׂהִיא מְוַפְרֶדֶת מִגּוּף הָעֵץ וּמִתְנַדְּנֶדֶת נִקְרָא גַם כּוֹן תַּלְיִין).

אֲפִילוּ אִם לֹא נוֹטָה כְּלָפִי מַטָּה מִמֶּשׁ. וְגַם כָּאֵן זֶהוּ פִּירוּשׁ דְּלְדוּל שְׁנֵתְהֵנוּה קְלָקוּל בְּמָקוֹם חִיבּוּר הָעֵלִין בְּשִׁדְרָה עַד שְׁהוּ בְּדְרָף תַּלְיִין בּוֹ עַל דְּרָף הַנֶּ"ל וְיָכוֹל לְהִיּוֹת זֶה הוּ עַל יְדֵי עֲקִירָה בְּמִקְצַת אִו גַּם עַל יְדֵי קִמַּט וּכְהֵאִי גּוּוֹנָא שְׂמִתְקַלְקַל וּמִתְרַכָּף שֶׁם בְּמָקוֹם חִיבּוּרָן עַד שְׁנַעֲשׂוּ רַפּוּיִים שֶׁם וּמִתְנַדְּנִין.

וּז"ש הַמ"מ וְנֵאָפִילוּ כּוֹן ר"ל דְּלָאוּ דְּוָקָא עַל יְדֵי עֲקִירָה אֵלָא גַם עַל יְדֵי קִמַּט וּכְהֵאִי גּוּוֹנָא כַּנֶּ"ל כִּינּוּן שְׁתַּלּוּיִין כּוֹן וּלְפִי זֶה גַם מַה שְּׂפֶתֶב בְּתַחֲזִיקָה וְכֵן בְּרַמְב"ם נִדְלְדְלוּ מִשְׁדְּרוּ שְׁל לְיֹלָב ר"ל בְּמָקוֹם חִיבּוּרָן וּמ"מ לֹא קִשְׂיָא מַה שְּׁהוּצְרָף לֹאמַר לְבַסּוּף מְעִיקָר חִיבּוּרֵיהוּ.

שְׂבָא לֹאמַר דְּאֲפִילוּ עִיקָר חִיבּוּרָם לֹא נִפְסַק כְּלָל בְּדְרָף עֲקִירָה כִּינּוּן שְׂמִפְל מְקוֹם תַּלּוּיִין הֵן ר"ל עַל יְדֵי אִיזָה שְׂאָר קְלָקוּל קִמַּט וּכְהֵאִי גּוּוֹנָא בְּמָקוֹם חִיבּוּרָן נַעֲשׂוּ בְּדְרָף תַּלְיִין. וּמַה שְּׂפֶתֶב הַרְמַב"ם כְּעֵלִי הַחֲרִיּוֹת הֵינּוּ לְעַנְנֵן שְׂיַעוּר הַפִּירוּד כּוֹן וְנִמְצָא שְׂלָפִי זֶה גַם כּוֹן תַּרְתִּי בְּעֵינֵי הֵינּוּ פִירוּד כְּעֵלִי חֲרִיּוֹת וְקָלָקוּל בְּמָקוֹם חִיבּוּרָם (אֵלָא שְׂלָאוּ דְּוָקָא עֲקִירָה אֵלָא גַם שְׂאָר קְלָקוּל) עַד שְׂנִקְרָא תַּלְיִין כּוֹן כַּנֶּ"ל: וְהֵנָּה מַה שְּׂפֶתֶב הַרְמַב"ם גַּבִּי נִפְרְדוּ וְלֹא נִדְלְדְלוּ כְּעֵלִי הַחֲרִיּוֹת לֹא אֲתִי שְׂפִיר כִּי אִם לְפִי ד' דְּלַעֲיִל דְּלָפִי זֶה דְּלְדוּל מְלִשׁוֹן פִּירוּד וְעִיקָר הַחֲזִיקוּק בֵּין נִפְרְדוּ לְנִפְרָצוּ כִּי אִם לְעַנְנֵן שְׂיַעוּר הַפִּירוּד אִם הִגִּיעַ לְכַעֲנֵי חֲרִיּוֹת כּוֹן וְגַם לְפִי הַט"ז הַנֶּ"ל דְּדְלְדוּל כּוֹלָל עַכ"פ עֲקִירָה וְכֵן עֵלִי חֲרִיּוֹת עֲקוּרִים בְּמִקְצַת אֲתִי שְׂפִיר גַם כּוֹן אֲבָל לְשְׂאָר פִּירוּשִׁים כְּעֵלִי חֲרִיּוֹת הוּא לְעַנְנֵן הַשְׂיַעוּר וְדְלְדוּל עֲקִירָה אִו תַּלְיָה וּכְהֵאִי גּוּוֹנָא נְהִי דְּגַבִּי נִפְרָצוּ שְׂפֶתֶב וְהוּא שְׂיַדְלְדְלוּ כּוֹן כְּעֵלִי חֲרִיּוֹת נִיחָא קִצָּת.

אֲבָל בְּרִישָׁא לֹא אֲתִי שְׂפִיר דְּאִיף שְׂיִיף לֹאמַר לֹא נִדְלְדְלוּ דר"ל עֲקִירָה אִו תַּלְיִין כְּשְׂיַעוּר עֵלִי חֲרִיּוֹת דְּמִשְׁמַע אֵלָא פְּחוֹת מִשְׂיַעוּר זֶה הָרִי כָּאֵן לֹא אִיירִי בְּדְלְדוּל כְּלָל כִּי אִם בְּנִפְרְדוּ כּוֹן.

אִף מַה שְּׂפֶתֶב בְּרִישָׁא נִפְרְדוּ עֵלִיו זֶה מְזָה וּבְסִיפָא וְהוּא שְׂיַדְלְדְלוּ מִשְׁדְּרוּ כּוֹן. הָרִי מִשְׁמַע מְזָה דְּנִפְרְדוּ הוּא רַק לְעַנְנֵן הָעֵלִין גּוּפָא זֶה מְזָה אֲבָל דְּלְדוּל דְּסִיפָא הֵינּוּ הָעֵלִין מִהַשְׁדְּרָה דְּהֵינּוּ בְּמָקוֹם חִיבּוּרָן וְיִוְתַר מְזָה מְבֹאָר בְּפֶה"מ שְׂפֶתֶב נִפְרָצוּ הוּא שְׂיַשְׁתַּבְּרוּ עֵלִיו מִגַּב הַלּוּבָב שְׁהוּ קְבוּעוֹת בּוֹ כּוֹן נִפְרְדוּ הוּא שְׂיַתְפָּרְדוּ עֵלִיו קִצָּתָם מִקִּצָּתָם כּוֹן הָרִי מְלַבֵּד מַה שְּׂפֶתֶב שְׂיַשְׁתַּבְּרוּ שְׂמֵזָה מְבֹאָר בְּהִדְיָא דְּנִפְרָצוּ הֵינּוּ עֲקִירָה (בְּמִקְצַת עַכ"פ) גַּם מִמַּה שְּׂמִחְלַק דְּנִפְרָצוּ הֵינּוּ מִגַּב כּוֹן וְנִפְרְדוּ הֵינּוּ בְּעֵלִין גּוּפָא קִצָּתָם מִקִּצָּתָם מְבֹאָר כּוֹן וְכַנֶּ"ל שְׂזָהוּ גַם כּוֹן פְּוֹנְתּוֹ בְּחִיבּוּרוֹ כּוֹן וְנִמְצָא שְׂהַפִּירוּשׁ הַיּוֹתֵר נְכוּן הוּא כַּנֶּ"ל לְפִירוּשׁ הַט"ז

שְׁאַתִּי שְׁפִיר כָּל הַלְשׁוֹנוֹת הַנָּ"ל (אֵלָּא שְׁאַיִנִי יוֹדַע אִם הַמְצִיאוֹת הוּא פְּעֻלֵי הַחֲרִיּוֹת שְׁעֶקוּרִים קֶצֶת פִּנ"ל): אֲמַנֶּם עִם הַיּוֹת שֶׁד' הַרְמַב"ם דְּכָאן מִתְפָּרְשִׁים יוֹתֵר פִּנ"ל לֵהט"ז מִכָּל מְקוֹם הָרִי מִדְּבָרָיו דְּרִישׁ פ"ז נִרְאֶה דְּכָל שְׁנַתְפָּרְדּוּ הָעֵלִין לְכָאן וּלְכָאן הֵינּוּ חֲרוּתָא וּפְסוּל אַף בְּלִי עֶקֶרָה פְּלָל וְגַם בְּלִי קְלָקוּל קִמַּט וְלֹא תִלְיִי לְמַטָּה וְאַף גַּם בְּלִי קִישׁוּי כִּי אִם מִצַּד הַתְּמוּנָה הַנָּ"ל בְּלִבְד לְכֹן הִי נִרְאֶה לִפְעֻ"ד דִּי"ל דְּגַם הַרְמַב"ם ס"ל דְּחֲרוּתָא וְנִפְרָצוּ שְׁנֵי עֲנִינִים (וְלֹא ע"ד ד' הַר"ן וּש"פ אֵלָּא) דְּחֲרוּתָא הֵינּוּ כְּשֶׁהוּא מִתּוֹלְדָה.

וְנִפְרָצוּ הֵינּוּ שְׁנַעֲשֶׂה כֹּן אַחַר כֹּף וְנֶאֱמַר דְּפְסוּל חֲרוּתָא הוּא מְשׁוּם שְׁנֵינּוּי הַשֵּׁם (דְּבַעֲיָנָן שְׁיִהֵי שְׁמוֹ לְוֹלָב דְּוִקָא מִפִּי הַקְּבֵלָה כו') פְּכָל הַנָּ"ל לְפִירוּשׁ ד' הַנָּ"ל וְשָׁזָה לֹא שְׁיִיף כִּי אִם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בְּתִמוּנָה זֹו מִתּוֹלְדָה דְּאָז נִשְׁתַּמָּה שְׁמוֹ מִלְוֹלָב לְחֲרוּתָא אֲבָל כְּשֶׁנִּתְלַשׁ בְּעוֹדוֹ נִקְרָא לְוֹלָב לֹא מִיְפְסֵל בְּשֵׁינּוּי הַתְּמוּנָה אַחַר כֹּף דְּלַעוֹלָם לְוֹלָב שְׁמִי (וְאֶפְשָׁר דְּגַם בְּנִשְׁרֹו עָלָיו לֹא סְבִירָא לִי כִּמ"ש הַרִיטְב"א דְּשׁוּב אֵינְן שְׁמוֹ עָלָיו כו' אוּ דְּנִשְׁרֹו שְׁאַיִנִי כו') וְהֵינּוּ מִתְנִיתִין דְּנִפְרָדוּ כְּשֶׁר (וּר"ל אִפִּי בְּהַגִּיעַ הַפִּירוּד לְכַעֲיִן חֲרוּתָא פִּינּוּ שְׁנַתְהוּנָה כֹּן אַחַר שְׁנַתְלִשׁ כו') אִם לֹא שְׁנַתְהוּנָה כֹּן עַל יְדֵי עֶקֶרָה (אוּ קִמַּט לִפִּי דְּלַעֲיִל) וְתִלְוִיִּים לְמַטָּה כו' כְּדִלְעִיל (דְּאָז לֹא הָדָר הוּא כו') אֲבָל מִד' רַבִּינוּ ז"ל מְבִנְיָא שְׁדִינִים אֵלּוּ דְּנִפְרָצוּ וְנִפְרָדוּ הֵינּוּ גַם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂוּ כֹן מִתּוֹלְדָה וְעַכ"ז נִרְאֶה מִדְּבָרָיו דְּלֹא מִיְפְסֵל מִחֲמַת הַפִּירוּד גְּרִידָא (אִפִּיל בְּהַגִּיעַ לְכַעֲלֵי הַחֲרִיּוֹת) אִם לֹא בְּנִתְקַשׁוּ אוּ נַעֲקְרוּ קֶצֶת וְתִלְוִיִּין כו' וְצ"ל דַּס"ל פִּינּוּ שֶׁד' הַרְמַב"ם בְּפְסוּל חֲרוּתָא אֵינֶם מְפָרְשִׁים הֵיטֵב (שְׁנַפְסוּל מִצַּד הַפִּירוּד גְּרִידָא) וְגַם לֹא הוּבָא דְּבָרָיו (דִּרְפ"ז) בְּטוּש"ע וּבְאַחֲרוֹנֵינָם נֹא רְצָה לְזוּז מִד' הַר"ן וּש"פ דְּפְסוּל חֲרוּתָא הוּא רַק בְּנִתְקַשׁוּ וְשָׁמָּה שְׁאַמְרוּ בְּגַמ' בְּעֵינָן כְּפוּת ר"ל רְאוּי לְכַפּוּת (וְלֹא מִצַּד שְׁתִּמוּנַת חֲרוּתָא אֵינּוּ נִקְרָא אֲזַ כְּפוּת וְעוֹמֵד כו') וְגַם לֹא בָּא לְהוֹרוֹת עַל הַמִּין כִּי אִם רַק דְּבַעֲיָנָן דְּלְוֹלָב זֶה יֵהִי רְאוּי לְכַפּוּת כו') וּפְסוּל נִפְרָצוּ הֵינּוּ בְּעֶקֶרָה וְתִלְיִי כו' פִּנ"ל: שׁוּב רְאוּיִי בְּסִפֵּר חֲזִי אָדָם פְּלָל קִמַּט ח ס"ח מְבִנְיָא שְׁפִי חֲרוּתָא וְנִפְרָצוּ הַכֹּל מִעֲנִין אֶחָד וּפִי כְּפוּת בְּעֵינָן הֵינּוּ דְּכִשְׁהוּא בְּתִמוּנַת לְוֹלָב אֲזַ נִקְרָא כְּפוּת וְעוֹמֵד אִפִּי בְּנִפְרָד קֶצֶת וּמָה שְׁאַיִן כֹּן בְּתִמוּנַת חֲרוּתָא לֹא נִקְרָא אֲזַ כְּפוּת מִצ"ע וְהוּא מְעִין פִּי הָרְאוּשׁוֹן לִפִּי הַד' דְּלַעֲיִל אֲבָל עֵירֵבֵב הַדְּבָרִים וְלֹא הַרְגִישׁ דְּלִפִּי זֶה גַּם בְּלֹא נִתְקַשׁוּ יֵשׁ לְפִסּוּל (וְשָׁזָה שְׁלֹא כְּדַעַת הַר"ן וּש"פ) וְלְכֹן הֵנִיחַ בְּצ"ע ד' רַמ"א בִּמ"ש וְכֹן אִם נִתְקַשׁוּ דְּמִשְׁמַע דְּלַעֲיִל אֵיירִי בְּלֹא קִישׁוּי ע"ש בְּנִשְׁמַת אָדָם.

וְגַם אֵינִי יוֹדַע אִיךָ פִּרְנָס עִפ"ז ד' הַרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְשׁו"ע דְּכָאן וּד' הַמ"מ וּט"ז וּמ"א וְאַף מִד' הַרְמַב"ם דִּרְפ"ז נִרְאֶה שְׁלֹא הַרְגִישׁ ע"ש בִּנ"א: סִימָן מַח (לְסִי תִרְמ"ו) לְבִאָר עֲנִין עֲבוֹת בְּהַדָּם: הִנֵּה בְּעֵינָן עֲנָפִיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ וְעֲבוֹת אֵינּוּ מְבִנְיָא כָּל כֹּף בַּד' הַפּוֹסְקִים אִם תִּרְוִיָּהוּ צְרִיכֵי אִם לֹא.

וּמָה עֲנִינֶם וְהַתְּפָרֵשׁ שְׁבִינֵיהֶם וְהִנֵּה לְכַאוּרָה מִדְּאֲמִרִינָן בְּגִמְרָא וְאַיְמָא זִיתָא בְּעֵינָן עֲבוֹת וְלִיכָא וְאַיְמָא דְּוִלְבָּא בְּעֵינָן עֲנָפִיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ וְלִיכָא מְבִנְיָא עַכ"פ דַּב' עֲנִינִים חֲלוּקִים הֵן וְדִתְרַוִּיָּהוּ צְרִיכֵי אֵלָּא שְׁבִבְיָאוֹר עֲנִינֶם נִרְאֶה לְכַאוּרָה שְׁיֵשׁ מִחֲלוּקַת בְּזָה וְהוּא דִּמְפָרֵשׁ"י שְׁפִירֵשׁ עַל דְּוִלְבָּא קְלוּעַ הוּא אֲבָל אֵינְן עָלָיו רְצוּפִים לְכַסּוֹת כָּל עֲצוֹ.

מִשְׁמַע דְּעֲנָפִיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ הֵינּוּ רְצוּפֵת הָעֵלִין וְרִיבּוּיָן בְּאוּרָה הַבַּד וְכֹן מִשְׁמַע בַּד"ה וְאַיְמָא זִיתָא וְעֵינָן עֲבוֹת הֵינּוּ מַעֲשֶׂה שְׁרָשְׁרַת שְׁהָעֵלִין מְוֹרְכָבִים זֶה עַל זֶה וְכַדְפִּירֵשׁ

בד"ה בעיני עבדות ור"ל שמונרפבים זה על זה ברחבן דאם הרפכה זו ר"ל בארפן א"כ
הרי ממילא על ידי זה ענפיו חופין את עצו בארנה הבד וכן אם רציפת העליון שהזכיר
גבי ענפיו חופין ר"ל ריבויין ברוחב הבד.

אם כן פינו שדולפא קלוע הוא הרי ממילא עליו רצופין וחופין לרוחב והיקף הבד (ולומר
להיפוך דעבות היינו הרפכת העליון בארנה הבד וענפיו חופין היינו לרוחב ודאי אין
סברא כלל כו' גם אם פן מאי עליון ארופין שכתב גבי זיתא) אלא ודאי דהרפכת העליון
דעבות היינו ברוחב וענפיו חופין היינו בארנה פנ"ל אלא דלפי זה לא אתי שפיר כל פך
מ"ש בד"ה ענף עץ עבות שפולו ענף כו' על ידי שהו עשויין בקליעה ושוכבין על אפיהו.

דמ"ש פולו ענף לפי הנ"ל ר"ל כל ארנה הבד ואם פן בשלמא מ"ש ושוכבין על אפיהו
זה ודאי מועיל דאל"כ אף אם יהיו העליון רצופים לא יכסו הארנה. אבל מ"ש ע"י
שעשויין בקליעה לכאורה לא שייך פאן ונראה דמשום הכי בשו"ע רבינו ז"ל הושם
תיבות אלו שברש"י בב' חצאי עיגול וגם השמיט הוי"ו דשוכבין על אפיהו וכתב שוכבין
כו' ע"ש והיינו לפי שענני הקליעה לא שייך לכאן פנ"ל וקצת הי' נראה מזה דס"ל לרש"י
ז"ל דענפיו חופין את עצו כולל בין הארנה ובין הרוחב ועבות הוא דבר נוסף בענני
הרוחב לומר שלא די במה שהעליון יהיו חופין ברוחב סביבות הבד בצמצום אלא שיהיו
עודפים עד שמונרפבים זה על זה ונאקא פמעשה שרשרת וכן משמע קצת בד"ה ואימא
זיתא ובד"ה בעיני עבדות ע"ש (ולדינא אין נ"מ מזה כמובן).

אמנם לכאורה עלה על דעתו לפרש בד' ת"ק דברייתא שני' דאמר קלוע כמין קליעה
ודומה לשלשלת זהו הדס. דלכאורה כפל לשון הוא דמהו כמין קליעה ומהו דומה
לשלשלת הכל א' וי"ל דקליעה היינו כמו קליעת חוטין שהוא הרפכה זה על זה ברוחב
ושלשלת היינו כמין קייטיל המחוברת בטבעות ונהרי זה הרפכה זה על זה בארנה ומ"ל
דעבות כולל הארנה והרוחב דבשניהם צריך להיות מונרפבים זה על זה.

וזהו חומרא גדולה וצריך עיון): והנה בגמרא אמרינן והיכי דמי עבות אר"י והוא דקיימי
תלתא כו' דמשמע דפירוש עבות הוא בכהאי גוונא ולכאורה זה סותר למה שפרש"י דפי'
עבות הוא ענני קליעה והרפכת העליון זה על זה ונהרי זה אינו שייך לענני תלתא בחד
קינא דיכול להיות שיהי' תלתא בחד ועם כל לא יהיו מונרפבים זה על זה וכן נמי יכול
להיות שיהיו רק שני עליו ויהיו מונרפבים זה על זה וי"ל דרש"י סבירא לי' דתרנוייהו
משמע מממשמעות מלת עבות דעיקר פי' עבות הוא מלשון הכתוב שרשרת מעשה עבות
האמור בפ' תצונה ותרגמו עובד גדילו וע"ש בפרש"י מעשה קליעת חוטין כו' וכן פרש"י
אעבות דכאן בפ' אמור קלועים פעבותות וחבליים כו' והיינו שמונרפבים זה על זה ור"י
הוסיף והוא דקיימי תלתא כו' ור"ל שהקליעה יהי' נעשה מג' עליו ונאקא והיינו משום
דעיקר קליעה וגדיל הוא מתלתא ונאקא וכדאשפחן גבי ציצית בתוספות ר"פ התכלת
מד"ה התכלת בשם הספרי אין גדיל פחות משלשה חוטים כדברי ב"ה כו'.

ואע"ג דלא קיי"ל כב"ה בהא אלא כדאמרינן בגמרא שם דל"ט ב' גדיל שנים כו' ע"ש
בפרש"י והיינו כב"ש דקיי"ל כנותי' התם דמ"א ב' ע"ש בתוס' ד"ה בית שמאי אין
קפידא בזה דמפל מקום יש לומר דעיקר גדיל הוא בשלשה כדשמענן מד' ב"ה.

אי נמי יש לומר דסבירא לי לרש"י דהך דתלתא בחד קינא לאו ממשמעותא דעבות נפיק לי אלא שפמי הקבלה קיבל דהך קליעה דעבות צריה להיות דוקא מתלתא בחד קינא וז"ש והוא דקינמי כו' דמשמע רק לשון תנאי בפני עצמו כו' וכן משמע מפרש"י די"ב ע"א ד"ה הדס שוטה שכ' לפי שאין עבותו עשוי' של שלש שלש דמשמע שגם בפחות משלש נקרא עבות (כשמןרפבים זה על זה כמש"ש בדיבור הקודם) אלא שלדינא בעינו שעבותן זו יהי' משלש דוקא ומ"ש רדל"ג דבבציר משלשה לא הני עבות ר"ל שעפ"י דין (מקבלה) לא חשיב עבות להתפטר כו': הינצא מכל הנ"ל לדינא דבעינו ד' תנאים בהדס והן שנים שהן ארבע.

ב' מצד עבות דהינו. א' שיהיה תלתא בחד קינא ב' שיהיו מןרפבים זה על זה ברחבן.

וב' מצד הדרשא דענפיו חופין את עצו. א' שיהיו העליו מרובין ורצופין באורך הבד.

והב' שיהיו שוכבין על אפיהן (ואם נאמר בפ"ד ד' ת"ק דבריינתא שני' פדלעיל יהיה עוד תנאי חמישי שיהיו הענן מןרפבים זה על זה נם בארפן. וגם בל"ז לכאורה בעינו עכ"פ שיגיעו ראשו של זה בצד עיקרו של זה כבלולב פדי שיכסו כל העץ אלא שלפי הנ"ל לא די בזה אלא שיעדיפו (גם) בארפן עד שיהיו מןרפבים זה על זה וצ"ע) וכ"ז על דרך פרש"י: אף מלשון הרמב"ם ושו"ע שכתב ענפיו חופין את עצו כגון שלשה עליו כו' משמע דהכל מענן אחד דע"י שהן ג' עליו שזהו עבות על ידי זה חופין את עצו.

והא ודאי אין לומר שהכל דבר אחד ממש ולא משפחת זה בלא זה שהרי מדאמרין בגמרא על זיתא בעינו עבותוליא ועל דולבא בעינו ענפיו חופין כו' מבואר דע"כ יש כאן ב' ענינים ומשפחת זה בלא זה אבל זאת נראה מדבריהם עכ"פ דאין מפרשים הך דענפיו חופין לענן רציפת העליו לכסות אורך הבד כנ"ל לפרש"י דאם כן לא שייך כלל לומר על זה כגון שלשה עליו כו' אלא ס"ל דהא דענפיו חופין קאי ארוחב הבד והיקפו.

במקום שהעליו שם לבד ומ"ש כגון שלשה כו' אינו דרך פירוש וביאור בלבד אהא דענפיו חופין אלא הוא מעין תנאי וכאלו כו' וכגון כו' ור"ל (דעם היות דמשפחת שיהיו ענפיו חופין גם בב' עליו לבד (או בהדס שוטה) לא סגי בהכי אלא) דבעינו שיהיה חופוי זה ע"י שהן תלתא בחד קינא שעל ידי זה סובבים ומכסים כל היקף הבד.

אף אפתי קשה שהרי בגמרא מוכח דמשפחת גם כן שיהיו עבות ולא יהא ענפיו חופין וכמו בדולבא. ואם איתא דהך דענפיו חופין הוא לענן היקף ורוחב הבד לבד אם כן אם איתא נמי להא דפרש"י דעבות היינו מעשה שרשרות שהעליו מןרפבין זה על זה הרי ממילא על ידי זה רוחב הבד ע"כ מוקף בעליו עכ"פ וקצת י"ל דאף אם יהיו קלועים ומןרפבים זה על זה מכל מקום אם יהיו מרוחקים מגוף העץ יהיה נראה העץ גם במקום שהעליו שם וזהו דולבא ועל זה מועיל התנאי הב' שיהיו ענפיו חופין ר"ל על ידי שיהיו העליו שוכבין על אפיהן דוקא (וקצת מ"כ ממ"ש רש"י בד"ה ענף עץ ע"י שעשויין בקליעה ושוכבין על אפיהן משמע דתרי מקלי ניגהו ומשפחת עשויין בקליעה אף שאין שוכבין וכן הוא בהדיא במפרש על הירושלמי ע"ש שכתב ומשני עולה כמין קליעה ומ"מ אין העליו שוכבין כו').

אבל מהיות זה דוחק וגם בלאו הכי למה לא נזכר ברמב"ם ושו"ע מענין קליעה ונהרפתת העלין כלום הלא זהו עיקר ענין עבות לפרש"י לכן נראה לפע"ד יותר דבאמת אינם מפרשים פי' עבות מלשון שרשרות מעשה עבות דפ' תצנה שהוא מלשון קליעה פנ"ל אלא כדמסקינן בגמרא היכי דמי עבות כו' דקיימי תלתא תלתא כו' וס"ל דר"ל דזה לבד הוא משמעות מלת עבות (במסקנא זו).

ולא פדלעיל לרש"י שזהו הוספה או פנין תנאי כו' וע' ברי"ף ורא"ש דלא גרסי והוא דקיימי תלתא כו' אלא כגון דקיימי כו' דמלשון זה ודאי משמע שזהו פי' ובאור משמעות עבות ממש.

(מה שאין כן רש"י גופא פגירסא דידן והוא דקיימי כו' פנ"ל). ולשון עבות יש לומר שהוא מלשון עב ואולי זה סובל גם כן ענין ריבוי סמך לדבר בפסחים (ל"ז) ובפ"ב דביצה מאי פת עבה פת מרובה כו' ע"ש ואי בעית אימא באתרא דהאי תנא כו' וכן משמע במצודת ציון בפ"י עלי עץ עבות דנחמיה ח' ע"ש (אלא שהרפיב בזה גם כן מלשון עבות דפ' תצנה ע"ש).

וכן משמע ברשפ"ם על החומש בפ' אמור שפי' מעונת הרבה. מ' דר"ל מעונת ברוב עליו.

ובמכלול שם ראיתי שכתב שדעת הריק"ם שעבות לשון שלישי הוא (ואולי ט"ס וצ"ל שילש או משולש) ולפי זה אחי שפיר טובא מש"א היכי דמי עבות כגון דקיימי תלתא כו' דהוא הוא משמעות עבות ממש וע"ש במכלול דגם בתחילה שפי' עבות זה מלשון מעשה עבות דפ' תצנה שפירגומו גדיל כו' מפל מקום משמע שר"ל שהיינו רק מצד חיבורם יחד למטה בגבעול אחד מה שאין כן גוף העלין משמע שא"צ להיות מחוברים ומורכבים זה על זה ולכן נקרא ענף עץ עבות דמשמע ענף הינא מעבות וכמו גבי ציצית שהחוטין התלויין ניוצאין אחר הגדיל נקרא ענף הינא מהגדיל כו' ע"ש (שקפי הנראה זהו פירוש ומשמעות דבריו) עכ"פ מפל זה נראה שיש מקום לומר דהרמב"ם ושו"ע ס"ל שאין בפ"י ענין עבות פי' אם שיהיו תלתא בחד קינא לבד כפפשות ד' ר"י בגמרא וא"צ פלל שיהיו מורכבים זה על זה ולכן לא נזכר זה בדבריהם פלל וכיון שכן אחי שפיר הא דמשמע ודאי בגמרא דענפיו חופין ועבות הם ב' תנאים ומשפחת זה בלא זה פנ"ל אף אם הפל קאי ארנחב והיקף הפד בלבד.

דענפיו חופין ודאי משפחת גם בב' עליו פנ"ל וגם עבות דהיינו תלתא בחד קינא ודאי משפחת שלא יהיו חופין העץ פלל דהיינו פשאין שוכבין על אפיהן אלא פונים לכאן ולכאן (פיון דלא בעינו פלל שיהיו מורכבים זה על זה לעבות).

גם עוד משפחת לה לפי הנ"ל בענין קטנים בענין שאף שיהיו שוכבין על אפיהן לא יגיעו זה לזה לכסות כל רחב היקף הפד. ולזה בענין התנאי הב' ענפיו חופין שיהיו העלין רחבים עד שיגיעו זה לזה עכ"פ כו' וכן משמע שפי' הלבוש שכתב בס"א שהם עלים עבים עד שמכסים את עצו (דהאי עבים ר"ל רחבים כו') ואחר כך בס"ג כתב והיכי דמי עבות ג' עליו מחד קינא כו' משמע פנ"ל (אלא שקפי זה מש"ש שבאופן זה ודאי הו

מכסין כו' הוא שלא בְּדַקְדוּק כָּל כֶּף אֶלָּא שר"ל פְּשִׁיחֵיּוּ גַם עֲבִים וְאֲדַלְעִיל קָאֵי כו'):
וְהִנֵּה לְפִי זֶה לֹא בְּעֵינָן כִּי אִם ב' תְּנָאִים לְהֵדָס.

הֵינּוּ א' שְׂיֵהִי תִלְתָּא בְּחַד קִינָא וְנִהוּ מִצַּד עֲבוֹת. וְהִב' שְׂיֵהִי חוֹפִין אֶת עֲצוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
הָעֲבוֹת בְּרוֹחַב וְהִיקָף הַבַּד בְּלִבָּד.

וְהַגַּם דְּמִמִּילָא יֵשׁ בְּזֵה ג' תְּנָאִים. דְּהָא דְּחוֹפִין אֶת עֲצוֹ כּוֹלֵל ב' דְּבָרִים שְׂיֵהִי הָעֲלִין
שׁוֹכְבִין עַל אִפְיָהוּ וְשְׂיֵהִי רְחֻבִים מְפָל מְקוֹם יֵשׁ פֶּאֶן ב' קְוֵלוֹת נִגְדַּת הַנְּ"ל לְפִרְשִׁי א'
בְּעֵינָן רוֹחַב הָעֲלִין דָּאִם אָנּוּ מִצְרִיכִים זֶה רַק מִצַּד הַחִיפּוּי דִּי בְּשִׁיגִיעוּ זֶה לְזֵה בְּצִמְצוּם
מַה שְּׂאִין כּוֹן לְפִרְשִׁי מִצַּד עֲבוֹת בְּעֵינָן שְׂיֵהִי עוֹדְפִים עַד שְׂיֵהִי מְוַרְפְּבִים זֶה עַל זֶה וְהִב'
בְּעֵינָן הָאֲנֵרָה דְּלִפְרִשִׁי בְּעֵינָן שְׂכָל הָאֲנֵרָה יְהִי מְחֻנְפָּה בְּעֲלִין מַה שְּׂאִין כּוֹן לְפִי הַנְּ"ל
עַפְ"י דַּעַת הַרְמַב"ם וְשׁו"ע לֹא בְּעֵינָן זֶה.

וְלִכְאוּרָה דְּבָר זֶה בְּעֵינָן הָאֲנֵרָה הַרִי תְלוּי בְּפִלּוּגְתָּא דְּבַה"ע וְהַגְּאוּנִים וְש"פ שְׂבִטוֹר לְקַמֵּן
דְּלִהַגְּאוּנִים בְּעֵינָן שְׂיֵהִי עֲבוֹת בְּכָל שְׂעוֹר אֲנֵרָה הֵדָס וְלִבַּה"ע דִּי רַק בְּמְקוֹם אֶחָד בְּלִבָּד
(וְלִהַרְאָב"ד לְמַצְנֵה בְּכּוֹלוֹ וְלַעֲיֻכּוּבָא בְּרוּבָא) אֲבָל בְּאַמַּת אִין שְׂיֵיכוֹת זֶה לְזֵה דְּהֵתָם
הַפְּלוּגְתָּא מִצַּד עֲבוֹת אִי קָאֵי אֲכַל הֵדָס אוֹ דִּי בַּפ"א.

וְהַחֲקִירָה הַנְּ"ל הוּא מִצַּד הַדְּרָשָׁא דְּעֵנְפִי חוֹפִין אֶת עֲצוֹ. וְלִכּוֹן גַּם אִם נֹאמֵר דְּהַחִיפּוּי צָרִיךְ
לְהִיֹּת בְּכָל הָאֲנֵרָה מְפָל מְקוֹם הַרִי זֶה יְכוֹל לְהִתְקַיֵּם גַּם בְּלִי עֲבוֹת כִּי אִם גַּם בְּב' עֲלִין
כּוֹ"ל וְיְכוֹל לְהִיֹּת דְּהָא דְּבְעֵינָן עֲבוֹת סְגִי בַּפ"א בְּלִבָּד כְּדַעַת בַּה"ע וְהַמּוֹתֵר יְהִי מְחֻנְפָּה
שְׂלֹא בְּתִלְתָּא בְּחַד קִינָא לִכּוֹן גַּם הַגְּאוּנִים לֹא הִבִּיאוּ רֵאִי מַהָא דְּעֵנְפִי חוֹפִין וְכִמוֹ כּוֹן
לְהִיפּוּף גַּם לְדַעַת הַגְּאוּנִים דְּבְעֵינָן עֲבוֹת בְּכָל הָאֲנֵרָה.

מְפָל מְקוֹם אִם נֹאמֵר דְּהָא דְּעֵנְפִי חוֹפִין לֹא קָאֵי כִּי אִם אַרוֹחַב וְהִיקָף הַבַּד כּוֹ"ל לְדַעַת
הַרְמַב"ם וְשׁו"ע. יְכוֹל לְהִיֹּת שְׂהַעֲבוֹת יְהִי מְרוֹחֲקִים זֶה מִזֵּה בְּאוֹפֵן שְׂבִין עֲבוֹת לְעֲבוֹת
הָעֵץ מְגוּלָּה דְּכַוּוֹנַת הַגְּאוּנִים לְפִי הַנְּרָאָה הוּא רַק שְׂכָל הָעֲלִין הַיּוֹצְאִים בְּכָל שְׂעוֹר אֲנֵרָה
הֵדָס יְהִי תִלְתָּא בְּחַד קִינָא כַּמ"ש רַבִּינוּ ז"ל אֲבָל אִין הַכְּרַח שְׂיֵהִי סְמוּכִים זֶה לְזֵה
דּוֹקָא כו' (וְלִכְאוּרָה לְפִי הַנְּ"ל שְׂלַדַּעַת הַרְמַב"ם וְשׁו"ע אִין פִּי עֲבוֹת קְלִיעָה כִּי אִם רַק
שְׂיֵהִי תִלְתָּא בְּחַד קִינָא וְהַרִי זֶה יְכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּלִי חִיפּוּי גַם בְּמְקוֹמָן אִם כּוֹן אִם הָא
דְּעֵנְפִי חוֹפִין לֹא קָאֵי אֲנֵרָה כִּי אִם אַרוֹחַב יֵשׁ לוֹמֵר שְׂרַק בְּמְקוֹם אֶחָד יְהִי הָעֲבוֹת
בְּדָרָה שְׂיִסְפָּה שָׁם כָּל הַהִיקָף וְהַשְּׂאָר עֲבוֹת בְּלִי חִיפּוּי גַם בְּמְקוֹמָן אִף זֶה אִינוּ דְּגַם אִי
קָאֵי רַק אַרוֹחַב נְרָאָה דְּמְפָל מְקוֹם קָאֵי אֲכַל עֲבוֹת וְעֲבוֹת כו'): וְהִנֵּה הַטּוֹר שְׂכַתְבַּת עֲנָף עֵץ
עֲבוֹת דְּרָשׁוּ חֲכָמִים שְׂעֵנְפִי מְכַסִּים כו' וְסִיִּים וְהִכִּי דְּמִי עֲבוֹת דְּקִימִי תִלְתָּא כו' (וְע"כ
הִאִי הִכִּי דְּמִי עֲבוֹת (לֹא קָאֵי אֲדַסְמִיָּה לִי כִּי אִם) אֲעֲבוֹת דְּקָרָא שְׂהַזְכִּיר מְקוֹדָם קָאֵי)
אִין הַכְּרַע בְּדַבְּרִיו אִיף סְבִירָא לִי בְּהָא דְּעֵנְפִי חוֹפִין אִי קָאֵי אַרוֹחַב אוֹ (גַּם) אֲנֵרָה.

אֲבָל בְּפִי דְּעֲבוֹת מְשַׁמַּע יוֹתֵר מִמְשַׁמַּעוֹת לְשׁוֹנוֹ דַּס"ל כּוֹ"ל לְפ"ד הַרְמַב"ם וְשׁו"ע דְּאִינוּ
כִּי אִם שְׂיֵהִי תִלְתָּא בְּחַד קִינָא וְלֹא בְּעֵינָן שְׂיֵהִי מְוַרְפְּבִין זֶה עַל זֶה דּוֹקָא וְכּוֹן מְשַׁמַּע
מְסַתִּימַת כָּל הָאֲחֻרוּנִים שְׂלֹא הַזְכִּירוּ כָּלֵל מְהַרְפְּבֵהוּ (וְגַם בְּעֵינָן עֵנְפִי חוֹפִין מִמַּה
שְׂשַׁתְּקוּ כּוֹלָם וְלֹא הִעִירוּ לְהַזְכִּיר בְּפִירוּשׁ שְׂיֵהִי הָעֲלִין רְצוּפִים בְּאֲנֵרָה הֵדָס מְשַׁמַּע

קצת דסבירא להו פנ"ל להרמב"ם (שו"ע): אמנם רבינו ז"ל הביא בהדיא בפי' עבות
שהוא פמין קליעה מורכבים זה על זה כדפרש"י.

ולפי זה לפה"נ ע"כ דגם בהא דענפיו חופין סבירא לי' דקאי (גם) אאנרף. שְהרי הרוחב
נכלל מצד עבות (ולא א"ש כל פה לפי זה מה שכתב שמתחופה על ידי שהעליון שוכבין
על אפיהו וקוי לי' להזכיר גם פן רציפת העליון).

אם לא שנאמר דהרפכת הענן יכול להתקיים גם בענן המרוחקים מן העץ ואינם
שוכבים על אפיהו פדלעיל ואין להאריף ובתוס' יו"ע ראיתי שערב לשון הרמב"ם עם
פרש"י פאלו הן דברים אחדים.

ולפי הנ"ל זה אינו וצ"ע: והנה איה שיהיה הפי' עכ"פ זאת מוכן לפי כל הנ"ל דהא
דמרגלא בפומא דאינשי להדר רק אחר הדס משולש תלתא בחד קינא אינו נכון דלכ"ע
בעינו עוד תנאי עכ"פ שיהיו ענפיו חופין את עצו אלא דלהרמב"ם ושו"ע די בשיהיו
הענן שוכבין על אפיהו ורחבים בענן שגייעו זה לזה עכ"פ לכסות העץ באותו מקום
שבו השורה מהעליון.

ולפרש"י בעינו ג"כ שיהיו מורכבים זה על זה דוקא ושיהיו שורות האלו מורכבים
ורצופים לכסות גם כל האנרף כו' אף הנה מצאתי ברי"ו שכתב וז"ל שענפיו חופין את
עצו פי' לא שצריף פה אלא פה דרכו ונתן סימנים שזהו הדס.

וצריף עבות כו' שעומדים ג' ג' בחד קינא משמע שר"ל דלמעשה לא בעינו כלל שיהיו
ענפיו חופין את עצו זולת שיהיה עבות והיינו תלתא בחד קינא. והרי זה פמנהג העולם
אלא שלכאורה צ"ע מנין לו זה הרי בגמרא פדרף שאמרו על זיתא בעינו עבות וליפא
פה אמרו על דולבא בעינו ענפיו חופין את עצו וליפא משמע דמתרננייהו צריכי בשוה.

ולכאורה י"נ דס"ל שיש פלוגתות בזה ופסק פאידיף ברייתא שהובא בגמ'. דברייתא
בתרייתא תנא עבות פשר שאינו עבות פסול ולא הזכיר כלל מענן ענפיו חופין י"ל
דפליגא אברייתא קמיייתא וכן בברייתא מציעתא איפא פלוגתא דת"ק אמר קלוע פמין
קליעה כו' זהו הדס ר' אליעזר בן יעקב אומר ענף עץ עבות כו' (ע' ריטב"א שכתב דל"נ
שטעם עצו ופריו שוין אלא הכי גרסינן שענפיו חופין כו').

ופי' הנ"ן דרבנן דייקי עבות וראב"י דייק ענף עץ. אם פן יש לומר דלרבנן לא קפדינן
כלל על ענפיו חופין רק שיהיו עבות וכבריייתא בתרייתא הנ"ל.

ופסק רי"ו פנותייהו (ואע"ג דקיי"ל משנת ראב"י קב ונקי פכר פתבו התוס' ורא"ש
רפ"ד דעירובין (מ"ב.) דלא קיימא לן התם כר' אליעזר בן יעקב משום דר"פ ס"ל
פרבנן ואם פן הקא נמי לפי הנ"ל דפליגי הרי לראב"י לא קפדינן פי אם אענפיו חופין
ולא אעבות והרי מד' הרבה אמוראים בסוגיא שמעין דקפדינן אעבות נשמע דסבירא
להו פרבנן).

אף באמת זה אינו דאי אפשר לומר כלל דפליגי בגוף הדין ממש דאם פן לרבנן ליכתש
דולבא ולראב"י ליכתש זיתא והא נדאי בורכא ועוד הרי גם בברייתא א' לא נזכר בגוף
הברייתא פי אם הדרשא דענפיו חופין (וא"כ היינו כראב"י) ועכ"ז אמרינן ואימא זיתא

בְּעֵינֵי עֲבוֹת כּו' הָרִי דְפָשִׁיטָא לְהוּ דְהַגַּם וְשֵׁלָא הַזְפִּירָה הַבְּרִייתָא כ"א הָא דְעֵנְפִי חוּפִין מ"מ ס"ל דְבְּעֵינֵי עֲבוֹת ג"כ.

וה"ה לרַבְּנָן דְרַאב"י וּבְרִייתָא ג' שֶׁהַזְפִּירוּ רַק עֲבוֹת י"ל דְמוּדוֹ לְדִינָא דְבְּעֵינֵי גַם עֵנְפִי חוּפִין (וְדוּחַק גְּדוּל לֹמֵר דְבְּעֲבוֹת כּוֹלֵי עֲלָמָא מוֹדִים מְשׁוּם דְמִפְנֵי בְּקָרָא וּמִשָּׂא"כ בְּהַךְ דְעֵנְפִי חוּפִין דְאַתְנָי מְדַרְשָׁא פְּלִיגֵי כּו' וְעוֹד דָּאִם כּוֹן אֶפְתִּי לְרַבְּנָן לִיתְכַּשֵּׁר דְוָלְבָא כּו' כַּנ"ל).

וְתוּ דַמְד' רִי"ו עֲצָמוּ מוּכַח דְזָה אֵינּוּ דָּאִם כּוֹן לֹא הָוִי לִי לְהַזְפִּיר כָּלֵל הָא דְעֵנְפִי חוּפִין שֶׁה"ז פְּבִרִיתָא קַמִּיתָא (וּכְרַאב"י) אֵלָא וְדָאִי נִרְאָה דְהַבְּרִייתוֹת לֹא פְּלִיגֵי כָּלֵל לְעֵנְפִי הַדִּין רַק מְשַׁמְעוֹת דּוֹרְשִׁין אֵיפָא בִּינֵיהוּ (וְגַם זֶה לֹא דְרָךְ פְּלוּגְתָא מִמֶּשׁ כ"א כְּמוֹ מַר א' חָדָא כּו' וְע"ד שְׂכ' הַתּוֹס' פ"ק דַּמ"ק ה').

(ד"ה ר"פ. כָּל חַד נִקְט מֵאֵי דְהָוִי מְסִיק אֲדַעְתְּמִי וְלֹא פְּלִיגֵי כּו' וְיִתְבָּאֵר אֵי"ה).

וְאִם כּוֹן מֵאֵן פְּלִיג נִי לְהַרִי"ו בֵּין הָא דְעֵנְפִי חוּפִין לְהַךְ דְעֲבוֹת כּו' וְעוֹד אֵינּוּ מוּכָן מַה זֶה שְׂכַתְבַּת עַל עֵנְפִי חוּפִין דָּאִין צָרִיךְ רַק כְּךָ דְרַכּוֹ וְנָתַן סִמְן שִׁמּוֹן שִׁזְהוּ הַדַּס הָרִי כִּינּוֹן שִׁזְהוּ סִמְן לְהַדַּס מִמִּילָא אִם אֵינּוּ כְּךָ זֶהוּ סִמְן שִׁמּוֹן הַדַּס וְאֵיךְ יִתְכַּשֵּׁר.

אֲמַנָּם כּוֹן נִרְאָה לְפַע"ד שַׁד' רִי"ו נְכוּנִים וְרַאויִים אֵלָיו. דְהֵנָּה יֵשׁ שִׁנּוּי ג' בֵּין לְשׁוֹן בְּרִייתָא קַמִּיתָא שְׂבָאָה דְרָךְ הוֹכְחָה וְרַא' עַל כְּוֹנֵת הַתּוֹרָה דַּמ"ש עֲנָף עַץ הַכְּוֹנָה עַל הַדַּס וּבֵין לְשׁוֹן בְּרִייתָא בְּתַרְיִיתָא הַבָּאָה דְרָךְ פֶּסֶק דִּין דְזָה כְּשֵׁר וְזֶה פְּסוּל וּבְבִרִיתָא מְצִיעֵתָא בַּד' רַאב"י שְׂאֵמֵר עֲנָף עַץ כּו' הָוִי אוֹמֵר זֶה הַדַּס.

הוּא כְּלִשׁוֹן בְּרִייתָא קַמִּיתָא וְלִשׁוֹן ת"ק וְשֵׁלָא הַזְפִּיר כָּלֵל לְשׁוֹן הַפְּסוּק וְסִימָן זֶהוּ הַדַּס וְלֹא הָוִי אוֹמֵר כּו' (שׁוֹב רֵאִיתִי בְּרִי"ף הַגִּירְסָא וְזֶהוּ הַדַּס בְּתוֹסֶפֶת נִי"ו וּלְפ"ז ע"כ אֶקְרָא קֵאִי כּו') דְמִשְׁמַע שְׂבָא לְהוֹרוֹת לָנוּ דְכָל שֶׁהוּא קְלוּעַ כּו' זֶהוּ הַדַּס וְכָשֵׁר הָרִי זֶה מֵעֵין לְשׁוֹן בְּרִייתָא בְּתַרְיִיתָא אֵלָא שְׂפִי גַם כּוֹן מֵהוּ פִּי עֲבוֹת.

וּמַה שְׂאִין כּוֹן בְּבִרִיתָא בְּתַרְיִיתָא לֹא בִּיְאָרוּ כָּל מַהוּ עֲבוֹת רַק בָּא לְהוֹרוֹת וּלְפִסּוּק דְעֲבוֹת כְּשֵׁר וְשִׁמּוֹן עֲבוֹת פְּסוּל וְעַל פִּי עֲבוֹת שְׂאֵלוּ בְּגִמְרָא הֵיכִי דְמִי עֲבוֹת וְאֵר"י תְּלַתָּא בְּחַד קוֹנָא וְלְכַאוּרָה אֵינּוּ מוּכָן אִם כּוֹן מַה חִידְשָׁה בְּרִייתָא זֹו דְבְּעֵינֵי עֲבוֹת פְּשִׁיטָא הָרִי עֲבוֹת כְּתִיב (וּבְכַרְט בְּרִישָׁא מַה הַלְשׁוֹן אוֹמֵר עֲבוֹת כְּשֵׁר) דְמִשְׁמַע שְׂמִשְׁמִיעֵנוּ אֵיזָה קוֹלָא פְּשִׁיטָא וְאֵלָא מֵאֵי יִתְכַּשֵּׁר) וְנִרְאָה דְמִשְׁנִינֵי לְשׁוֹנוֹת אֵלּוּ הוֹצִיא הַרִי"ו דִּינוֹ וְס"ל דְכָל דְרִישָׁא הַבָּאָה רַק דְרָךְ הוֹכְחָה וְרַא' עַל כְּוֹנֵת הַתּוֹרָה וּמִמְצִיא סִמְנִים לְהוֹכִיחַ שְׂכוֹנֵת הַתּוֹרָה עַל מִין זֶה שִׁישׁ בּוֹ סִמְנִים אֵלּוּ כְּפִי שֶׁהוֹרָה הַדְרִישָׁא אֵין לְהַעֲמִיד יְסוּד עַל זֶה לֹמֵר שְׂצָרִיךְ שִׁיחֵי כְּךָ דְוָקָא וְהוּא מַב' פְּנִים א' שְׂכָר נוֹדַע מ"ש הַרְמְב"ם בְּהַקְדַּמְתוֹ נְסֻדֵר זְרַעִים שְׂכָל דְרִישׁוֹת כְּאֵלּוּ אֵינָם דְרִישׁוֹת גְּמוּרוֹת לֹמֵר שְׂעִיקָר הַדְרָבֵר נִמְשָׁךְ וְנִלְמַד מְדִרְשׁוֹת אֵלּוּ אֵלָא הֵם רַק אֶסְמִכְתּוֹת וְרַמְזִים לְהַפְּי' הַמְקוֹנָבֵל כְּכָר בַּע"פ מְפִי מַרְע"ה כּו' וּמֵעֵין זֶה הֵם ד' הַרִיטְב"א בְּכַרְקִין גְּבִי הַדְרִישׁוֹת דְאַתְרוּג (ל"ה) שְׂכַתְבַּת דְהָא דְדְרִישִׁין הַדְרָבֵר בְּאֵילָנוּ מִשְׁנָה לְשָׁנָה וְכַה"ג לֹא שִׁיחָא זֶה הוֹכְחָה גְּמוּרָה כּו' אֵלָא שֶׁהַקְּבֵלָה הַעֲיֵדָה לָנוּ כּו' וְעַפ"ז מְבֹאָר שֶׁם בַּד' הַרִיטְב"א דְעַם הַיּוֹת שְׂבָאָתָא יֵשׁ מִינֵיהֶם אַחֲרִים שִׁישׁ לְהֵם סִמְנִים אֵלּוּ אֵין בְּכָךְ פְּלוּם דְהַעֲיָקָר סְמִכִּין דְהַקְּבֵלָה הַעֲיֵדָה דְהַדְרָבֵר דְקָרָא זֶה אַתְרוּג וְאִם כּוֹן נִרְאָה

דְּכַדְרָךְ וְשֵׁאִין לְהַעֲמִיד יְסוּד עַל הַסִּמְנִים דְּדִרְשׁוֹת פְּאָלוּ לְהַקְל וְלֹא מְכַשְׁרִינוּן כָּל אֶתְרוּג אַעפ"י שְׂיִהְיוּ בּוֹ סִמְנִים אֱלוּ הוּא הַדִּין לְהִקְפֹּד אִין לְהַעֲמִיד יְסוּד עַל זֶה לְהַחֲמִיר וְכָל שְׂהוּא אֶתְרוּג נָא מִיְפָסֵל אַף אִם אִירַע וְשֵׁאִין בּוֹ סִמְנִים אֱלוּ כִּינּוּן שֵׁאִין הַדְּבָר תְּלוּי בְּסִמְנִים אֱלוּ אֲלֵא בְּמָה שְׂהוּא אֶתְרוּג כּו'.

וּמִמִּילָא הוּא הַדִּין בְּדִרְשׁוֹת דְּהַדְס וְכָל פְּהַאי גִּוּוֹנָא וּלְפִי זֶה מָה שְׂמַכְל מְקוּם עַפ"י סִמְנִים הַיּוֹצְאִים מְדִרְשׁוֹת אֱלוּ מְבִיאִים רֵאִי עַל פְּוֹנְנַת הַתּוֹרָה דְּרָךְ אֶסְמַכְתָּא עַכ"פ ע"כ צ"ל דְּהִינּוּן רַק מְשׁוּם דְּעַל פִּי רֹב הוּא פֶּה ר"ל רֹב הַפִּירוֹת אִינָם דְּרִים בְּאִילָן מְשֻׁנָּה לְשֻׁנָּה כּו' וְכֵה"ג בְּהַדְס וּכְמוֹ כֵּן רֹב הָאֶתְרוּגִים דְּרִים מְשֻׁנָּה לְשֻׁנָּה כּו' עַל כֵּן יֵשׁ קֶצֶת רְמִז וְאֶסְמַכְתָּא.

וְע' רפ"ד דְּנִדְּהָ דל"ב סע"א דְּמִשְׁמַע דְּכָל שְׂהוּא הַלְכְתָּא וְאֶסְמַכְיָנָהּ אֶקְרָא לֹא קְפָדִינוּן אַף דְּקָרָא לֹא מִשְׁתַּמַּע הָכִי ע"ש. וְלְכַאוּרָה קִשְׁיָה עַל זֶה דָּאִם כֵּן מָה זֶה דְּפָרְכִינוּן בְּגַמ' וְאִימָא זִיתָא וְאִימָא דְּוֹלְבָא כּו' הָרִי לְפִי הַנ"ל אִין לְהַקְפִּיד כָּל בְּמָה שְׂיֵשׁ אִינָה מִינִים אֶחָרִים שְׂיֵשׁ בְּהֵם גַּם כֵּן סִמְנִים אֱלוּ דְּבִאֲמַת הָעֵיקָר רַק שְׂהַקְבֵּלָה תְּכַרִּיעַ כּו' וְהִרִיטְב"א שֵׁם גְּבִי אֶתְרוּג דְּפָרְכִינוּן וְאִימָא פְּלִפְלִין כּו' פִּי שְׂפָרִיף הָכִי כְּלָפִי הַדּוֹרֵשׁ שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ מִהַפְּסוּק דְּזֶה אֶתְרוּג וּמִשְׁמַע דְּדִרְשָׁא גְּמוּרָה הִיא עַל זֶה מְקִשָּׁה וְאִימָא פְּלִפְלִין ר"ל דַּע"כ לִיכָּא הוֹכְחָה מְקָרָא אֲלֵא רַק מִפִּי הַקְבֵּלָה וּפְרָקִינוּן דְּוֹדָאֵי הוֹכְחָה גְּמוּרָה כּו' א"כ מְזַה נִרְאָה דַּע"כ פְּ הַדּוֹרֵשׁ סְבִירָא לִי דְּהוֹכְחָה גְּמוּרָה הִיא וְאִם כֵּן הַתְּמִי' קִינְיַת מְשָׁאָר מִינִים הַנְּמַצָּאִים גַּם כֵּן פְּהֵם פֶּה כַּמ"ש הָרִיטְב"א גּוּפָא פְּנ"ל (וְדוֹחַק גְּדוּל לּוֹמַר שְׂמִינִים הֵהֱם לֹא הָיוּ נְמַצָּאִים בִּימֵי הַגְּמָרָא) וּמָה זֶה שְׂפִיטִים הָרִיטְב"א דְּכָל הַדִּרְשׁוֹת הַדֵּר בְּאִילָנוּ וְאִינְדָּה לֹא שְׂיִהָא זֶה הוֹכְחָה גְּמוּרָה שְׂהַרְבֵּה אִילָנוֹת יֵשׁ כּו'.

הָרִי זֶה פְּסוּתָר דַּעַת עֲצָמוּ מְרִישֵׁי לְסִיפִי'. וְנִרְאָה דַּע"ל דְּוֹדָאֵי אֲלִיבָא דְּאֲמַת גַּם הַדּוֹרֵשׁ אִין פְּוֹנְנַתוֹ לְדִרְשָׁא וְהוֹכְחָה גְּמוּרָה אֲלֵא לְאֶסְמַכְתָּא וְרְמִז בְּעֵלְמָא וְרַק מִפְּחַ רֹבָא וְכַב"ל אֲלֵא דַּמ"מ בְּעֵלֵי הַגְּמָרָא אִוְרַחֲיָהּ לְמִידָק לְפַעְעִים גַּם בְּכַה"ג וְאִימָא פֶּה פְּאָלוּ הִי' פְּוֹנְנַת הַדּוֹרֵשׁ לְדִרְשָׁא גְּמוּרָה וְהִינּוּן הִיכָּא שְׂאֲפִשֵׁר לְתַרְזִי (בְּקַל) כּו' דּוּגְמָא גְּדַבֵּר דְּמַכְמָה דּוּכְתִי נִרְאָה דְּלֹא קְפָדִינוּן בְּאֶסְמַכְתָּא לְמִידָרֵשׁ ב' דִּרְשׁוֹת מְפָסוּק אֶחָד מֵהֶם בְּבִרְכוֹת (מ"א) דְּאָמַר רַב יוֹסֵף וְאִיתִימָא ר"י כָּל הַמְּוֹקְדִים בְּפָסוּק מְוֹקְדִים לְבִרְכָה כּו' אֶמְרִינוּן וּפְלִיגָא אַדְר' חָנָן דַּא' ר"ח כָּל הַפְּסוּק לְשִׁיעוּרִין נְאָמַר כּו' וּמְסַקִּינוּן וְאִינְדָּה הַנִּי שְׂיַעוּרִין בְּהַדְּיָא מִי פְּתִיבִי אֲלֵא מְדַרְבְּנוּ וְקָרָא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא אֲלֵמָא דְּכִינוּן דְּהוּא רַק אֶסְמַכְתָּא ל"פ אַדְר"ח דְּדִרְשִׁינוּן מְפָסוּק זֶה ב' הַדִּרְשׁוֹת.

(וּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּסוֹפָה ד"ו סע"א וְשָׂמָא לְמֵאֵי דְּמַסִּיק וְאִינְדָּה כּו' לֹא פְּלִיגִי הִינּוּן שְׂמַסְתַּפְקִין בְּדַר"ח אִי לְמַסְקָנָא גַּם אִיהוּ רַק לְאֶסְמַכְתָּא אָמַר וְלֹא פְּלִיגִי אַדְר"י אוֹ אִיהוּ לְדִרְשָׁא גְּמוּרָה אָמַר וּפְלִיגִי אַדְר"י אָבֵל ר"י וְדָאֵי לְמַסְקָנָא לּוֹמַד ב' הַדִּרְשׁוֹת בְּאֶסְמַכְתָּא) וְכַמָּה פְּעָמִים הוֹכִיחוּ הַתּוֹסֵ' הִיכָּא דְּפָרִיף וְהֵאֵי קָרָא לְהָכִי הוּא דְּאִתִּי הָא מִיבְּעֵי לִי לְדִרְשָׁא אַחֲרִינָא דַּע"כ לְדִרְשָׁא גְּמוּרָה אִיתְמַר מֵהֶם בְּמַכִּילְתִּין פ"ק (ט"ו) ד"ה מְנִין ע"ש שְׂהוּלִידוּ מִפְּחַ זֶה חִידוּשֵׁי דִינִים וְכ"ה בְּרֵא"ש וְר"ן שָׂם.

וְעַכ"ז מְצִינוּ לְפַעְעִים דְּנָם בְּאֶסְמַכְתָּא פְּרָכִינוּן בְּכַה"ג כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' בְּב"ב (קמ"ז) ד"ה מְנִין אַהָא דְּפָרִיף בְּמ"ק (ד"ה) וְהֵאֵי לְהָכִי הוּא דְּאִתִּי הַהוּא מִיבְּעֵי לִי לְכַדְתַּנְיָא כּו' ע"ש

וכן צ"ל בְּהָא דְאָמַר שָׁם בַּב"ב וְרַב נַחְמָן כּו' הֵהוּא מְיַבְעֵי לֵיהּ לְכַדְרַבֵּי כּו' (וע' ג"כ תוס' מ"ק ח' ב' ד"ה בְּתַגָּה).

ובתובות, (מ"ד.) (ד"ה דְּמַסְרֵן וּבְחִיגִיגָה ח' ב' פְּתַב דַּלְת"ק תְּרוּנוּיָהוּ כּו').

, וע"כ צ"ל דְּהַגֵּם דְּבִאָמַת לְאוּ פִּירְכָא גְמוּרָה הָא גַבֵּי אֶסְמִכְתּוֹת וּכְמ"ש ג"כ הַתּוֹס' סוּטָה ל"ב סע"ב דְּאִין שְׂיִטַת הַגְּמָרָא לְדִיִּיק כ"כ עַל אֶסְמִכְתָּא מ"מ לְפַעְמִים הֵיכָא דְאִיפָא לְשׁוּנֵי בְּקַל) פְּרָכִינוּ וּמְשַׁנֵּינוּ וְכַה"ג צ"ל ג"כ בְּמ"ש הַתּוֹס' שָׁם בַּב"ב אֵהָא דְאִמְרִינוּ שָׁם וּר"כ מ"ט לֹא אָמַר מְוִהַעְבְּרָתֶם דְּפִי מ"ט לֹא מְפִיק אֶסְמִכְתָּא דִּידֵי מְוִהַעְבְּרָתֶם.

ובנודאי לֹא אִוְרְחָא דַּגְמ' לְדִיִּיק כַּה"ג בְּאֶסְמִכְתּוֹת וּמְמַקּוֹמוֹ מְוִכְרַע דְּהַתֵּם גּוּפָא אִיפָא עוֹד אִמּוּרָאֵי שְׂדוּרְשֵׁים מְקַרְאֵי אֶחְרִינֵי וְלֹא פְרִיף מַר מ"ט לֹא אָמַר פְּמַר (וְכֵן בְּכַמָּה דְּוִכְתִּי) אֵלֹא וְדָאֵי דְלָאוּ קוּשְׁנֵי הֵיא וּכְמ"ש הַתּוֹס' בְּמ"ק שָׁם ד"ה ר"פ כָּל חַד נָקַט מְאִי דְהוּי מְסִיק אֲדַעְתָּי וְא"כ לְמָה פְרִיף כַּה"ג אַר"נ וּר"ז שָׁם בַּב"ב וְצ"ל דְּמ"מ לְפַעְמִים הֵיכָא דְאִיפָא לְשׁוּנֵי בְּקַל פְּרָכִינוּ א"כ גַּם פְּאֵן אַף דְּבִאָמַת דְּרִשׁוֹת אֵלוּ דְּגַבֵּי אֶתְרוּג וְהַדְס וְכַה"ג הֵם רַק אֶסְמִכְתּוֹ בְּעֵלְמָא וְלֹא קְפִדִּינוּ כָּלֵל מַה דְאִיפָא עוֹד אִיזָה מִינִים שְׂיִש בְּהֵם סִימְנִים אֵלוּ הִיּוּצָאִים מְדְרִשׁוֹת הִלְלוּ כְּנ"ל מ"מ פְּרָכִינוּ וְאִימָא פְּלִפְלִין וְכֵן וְאִימָא זִיתָא וְאִימָא דְּוִלְבָּא וְהִינּוּ לְפִי שְׂבָקַל אִיפָא לְשׁוּנֵי כּו' (וְאִין עֲנִינוּ זֶה דוּמָה לְמ"ש הָרָא"ש פ"ק דְּמְכִילְתִּין ס' ט"ו דְּאוּרְחָא דְּהַש"ס דְּלֹא מְקַשֵּׁי אֵלֹא מְאִי דְּמַצֵּי לְשׁוּנֵי דְּהַתֵּם אֶדְרַבָּא הַשְׁוִשִׁיּוֹת חֲזַקוֹת הֵן אֵלֹא דְּמ"מ אִם א"א לְתַרְץ לֹא מְקַשֵּׁי ע"ש.

וְהָכָא לְהִיפּוּף דְּהַשְׁוִשִׁיּוֹת אֵינָם קוּשְׁוִשִׁיּוֹת בְּאָמַת אֵלֹא דְּמ"מ לְפַעְמִים פְּרָכִינוּ הֵיכָא דְּבָקַל לְתַרְץ כּו'): הָאֶרְכְּתִי קֶצֶת לְתַרְץ דַּעַת הַרְמַב"ם וְרִיטְב"א אֵבֵל אִיף שְׂיִהָי' פִּינוּ שְׂמִפּוּרְשׁ יִצְא מְדַעַת רִיטְב"א שְׂאִין מְעַמִּידִים יְסוּד לְהַקְל עַפ"י דְּרִשׁוֹת אֵלוּ לְהַכְשִׁיר מִינִים אֶחְרִים שְׂיִש בְּהֵם סִימְנִים אֵלוּ נִרְאָה דַּה"ה שְׂאִין לְהַעֲמִיד יְסוּד לְהַחְמִיר וְלְפַסּוּל כָּל שְׂהוּא אֶתְרוּג וְהַדְס אַף אִם אִירַע שְׂאִין בּוֹ סִימְנִים אֵלוּ.

הָא חֲדָא. וְהַב' (וְהוּא הָעִיקָר) ג"כ מְעִין הַנְּ"ל בַּע"א.

דְּאָף אַת"ל שְׂדְרִשׁוֹת גְּמוּרוֹת הֵן וּלְפִי"ז הִי' מְקוּם לְהַקְל וּלְהַכְשִׁיר גַּם מִינִים אֶחְרִים שְׂנַמְצָאִים בְּהֵם סִימְנִים אֵלוּ פִּינוּ שְׂלֹא יִדְעִינוּ כָּלֵל שְׂהַפּוּנָה עַל אֶתְרוּג וְהַדְס כ"א עִי"ז שְׂהוּרָה לְנוּ בְּדְרִשׁוֹת אֵלוּ סִימְנִיהֶם א"כ אִם נִמְצָא מִין אֶחָר שְׂיִש בּוֹ סִימְנִים אֵלוּ לְמָה לֹא נֹאמַר שַׁע"ז פְּנוּנָה הַתּוּרָה אֵבֵל מ"מ לְהִיפּוּף עֲדִינוּ יֵשׁ מְקוּם לֹאמַר פִּינוּ שְׂלֹא בְּאָה הַדְרִשָּׂא הֵיא כ"א לִיתָן סִימֵן שְׂנַדַּע וְנִפְּרִי עִי"ז הַמִּין שְׂפּוּנָה עָלֵיו הַתּוּרָה א"כ כָּל שְׂהוּא מְאוּתוֹ הַמִּין שׁוּב אִין לְהַקְפִּיד אַף אִם אִירַע שְׂאִין בּוֹ אוּתוֹ הַסִּימֵן וְהַדְבָר מְפּוּרְשׁ בְּדְבָרֵי הָרָא"ש גַּבֵּי עֲרָבָה דַּס"ל דַּא"צ רִיבּוּי לְרַבּוֹת שְׂל בַּעַל וְשָׁל הָרִים דְּהָא דְּדְרִשִׁינוּ עֲרַבֵי נַחַל הַגְּדִילוֹת עַל הַנַּחַל ר"ל מְמִין הַגְּדֵל עַל הַנַּחַל דְּהִינּוּ עֲרַבָה שְׂרַבּוּבָה גְּדִילָה עַל הַנַּחַל כּו' וְאָף אִם הֵיא גְּדִילָה עַל הָרִים פְּשִׁירָה וְכ"ה דַּעַת הַרְמַב"ם וְרִיטְב"א שָׁם.

וְז"ל פִּירוּשׁ הַמְשַׁנֵּיּוֹת לְהַרְמַב"ם שְׂמָא יַעֲלָה עַל הַדַּעַת כִּי עֲרַבָה אִינָה בְּאָה אֵלֹא מְמַקּוּם הַמִּים כּו' לֹא רְצָה אֵלֹא לְהוֹדִיעַ הַמִּין כּו' וְא"כ ה"ה (או כ"ש כּו') בְּהָד דְּרִשָּׂא דַּעֲנָפִיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ זֶה הַדְס הַפְּנוּנָה רַק לְהוֹדִיעַ הַמִּין וְאִפִּילוּ אִם אִינוּ כָּף כְּשָׂר.

והו אמת דהתוס' נראה שחולקים על ב' הסברות הנ"ל דממ"ש ברדל"ג ד"ה ואימא
מבנאר דלא ס"ל פנ"ל בשם הרמב"ם וריטב"א דכל פי הנ"י דרשות הו רק אסמכתות
לפי המקנבל בע"פ אלא דרשות גמורות הו שהרי הא דאמרין על הדס מצרעה ואימא
ה"נ דפסול משום שם לנני הקשו מידי הדס כתיב הא אפי' הקדוה כו' משמע דס"ל דהפל
תלוי בסימנים דדרשות הללו כו' ונהגם שהדבר תמוה לכאורה שא"כ אחרוג ונהדס לאו
דוקא אלא גם מינים אחרים פשרים כל שיש להן אותן הסימנים ודבר תימא הוא ליחס
סברא זו להתוספות ואין לומר דס"ל דליכא מינים אחרים שיהיו בהם סימנים אנו (זולת
זיתא ודולבא וכו' פלפלין שדברו בהם בגמרא) דאיהו יחלקו במציאות עם הריטב"א
שכתב בהדיא שהרבה אילנות יש שהם פך: אף ראיתי בתשובת רמ"א סי' קי"ז שהטעים
מה דבעינו דוקא אחרוג משום דילמא יש לחכמינו עוד דרשות אחרות בפ"ל הדר דקרא
כו' ואף אי ליכא דילמא שאר המינים אין להם אלו התוארים כו' ונראה דע"כ ר"ל שמה
אנו טועים במה שנאמר לנו שהם פך שהרי איהו גופא הזכיר שם שגם ציטראנ"י
ולימונ"י יש להם כל הסימנים הנאמרים באחרוג אלא ע"כ דר"ל שמה טועים בזה.

וא"כ י"ל שגם התוס' ס"ל הכי ומוכן דטעמים אלו אינם מועילים כ"א שלא להקל עפ"י
דרשות אלו אבל להחמיר י"ל דבעינו סימנים אלו לעיפובא פיון דדרשות גמורות הו וגם
לענון סברא הב' הנ"ל הרי התוס' גבי ערבה של בעל פליגי וס"ל דלדין דלית לן ריבוי
בעינו דוקא ערבה הגדילה על הנחל אף לדינא אין לחוש דבהו דערבה של בעל ודאי
לא קיי"ל פהתוס' אלא פהרא"ש וש"פ הנ"ל שכ"פ הטוש"ע סי' תרמ"ז ועוד שי"ל שגם
התוס' לא פליגי אלא התם גבי ערבה דבאמת פשטא דברייתא דתני ערבי נחל הגדילים
על הנחל לא משמע דרף הוכחה על המין (דא"כ הני לי' לסיים הוי אומר זה ערבה כו')
אלא דמ"מ ה"א ש"ו וריטב"א מפח ראיות הנצרכו לדחוק פו.

והתוס' ס"ל דהברייתא כפשטא דאתי לפסוק דין דבעינו הגדילים על הנחל אבל היכא
דאתי דרף הוכחה על המין כמו גבי הדס ואחרוג דאמר הוי אומר זה הדס הוי אומר זה
אחרוג י"ל דגם התוס' יודו דלדינא לא קפדינן על הסימן כ"א על המין כו' וגם בהא
דמשמע מדעת התוס' רדל"ג דס"ל דדרשות גמורות הו פנ"ל הרי פיון שעפ"י הנ"ל
דברי הגמרא בתימא א"כ מדברי הגמרא מוכח דהעיקר פדעת הרמב"ם וריטב"א
דאסמכתא בעלמא הו ומפי הקבלה דעינו דהדס דווקא בעינו ע"כ פריה ואימא ה"נ דהדס
מצרעה פסול משום שם לנני (וכן מצאתי בספר מחצית השקל ססי' תרמ"ח ע"ש) וגם
במסקנא דמסיק עץ עבות אמר רחמנא מ"מ אף את"ל שהפנונה בזה מדכתיב עץ עבות
ולא הדס כו' עיין ריטב"א מ"מ י"ל דלא מרבינן אלא שם לנני בלבד ור"ל דאעפ"י
דמהלכה למשה מסיני דעינו דהדס דוקא ולא מינים אחרים (לגמרי) מ"מ מדלא פרט
קרא בהדיא הדס שמענו (דרף ריבוי) לרבות שם לנני כו' (וכן מוכח בס' מחצית השקל
הנ"ל דהא דפסלינן המורכב משום שאינו אחרוג כו').

וכן משמע בשו"ת ח"צ סי' קס"א ע"ש במ"ש ודקאמר עץ עבות אמר רחמנא מ"מ רצונו
פיון כו' אין להקפיד על שם לנני כו' (וע"ש דמשמע דס"ל דגם התוס' לא תמהו כ"א
אשם לנני בלבד וצ"ע): והו אמת דמדעת רמ"א בתשובה הנ"ל משמע דס"ל דדרשות
גמורות הו דאל"כ אלא דמפי הקבלה דענו דאחרוג ונהדס דוקא לא הוי צריה לטעמים

הנ"ל דילמא יש לתכמינו עוד דרשות אחרות כו' ודלמא שאר המינים אין להם אלו התוארים כו' גם עיקר השאלה דשם מ"ש דאתרוג המורכב פסול והדס מצרעה פשר לק"מ לפי הנ"ל דרק הדס מצרעה דעכ"פ הדס שמי' אלא שיש לו שם לנוי איתרבי למסקנא אבל המורכב לא נקרא אתרוג כמ"ש שם.

וצ"ל דרמ"א ז"ל לא נחית להכא שם אי דרשות גמורות הן או אסמכתות והמציא סברות שלא להקל במורכב (ושאר מינים) גם אי נימא דדרשות גמורות הן כדמשמע מדעת התוס' הנ"ל (ובאמת בלא"ה דברי רמ"א בתשו' הנ"ל צריף לי עיון דמשמע דרוצה לחלק בין הדס לאתרוג דהדס בעבות תליא רחמנא כו' אבל בפרי עץ הדר שחלקו בפ"י הדר י"ל דילמא יש לתכמינו עוד דרשות כו' ומשמע לפי"ז דבהדס גם מורכב פשר וכן ראיתי בתשובת מעיל צדקה סי' נ' שפכת בהדיא דרמ"א בתשו' הנ"ל מלשיר הדסים מורכבים דשאני אתרוג דהקפידה התורה כו' ולא כן בהדס דלא הקפידה התורה אלא בעבות תליא כו' ולא זכיתי להבין דברים אלו פלל דלפי"ז כל שהוא עבות אף שנודאי אינו הדס פשר נזה ונדאי אינו לפה"נ.

ונהרי לא הדס ולא אתרוג פתיבי ואעפי"כ פסלינו אתרוג המורכב (וכ"ש לימונ"י כו' וכה"ג). אי משום שהקבלה תכריע כנ"ל או מטעמים שפכת רמ"א ונהרי גם בהדס שייך כ"ז דגם מ"ש רמ"א דילמא יש דרשות אחרות גם בהדס י"ל כן גם מ"ש שם בהגהה בהדס ליפא למיטעי בדבר הנראה לחוש שהוא עבות אינו מוכן דגם בדרשות דהדר נראה לחוש כו' והפ"מ סי' תרמ"ט בט"ז סק"ג פכת בפשיטות דלפי מ"ש המ"א דפסול האתרוג המורכב משום שלא נקרא אתרוג ה"ה בהדס לאו הדס הוא ונהרי גם רמ"א שם פכת הטעם דלא נקרא אתרוג א"כ ה"ה בהדס ונראה דכיון דבתשובת רמ"א הנ"ל חסר ההתחלה (רק שהמדפיס פכת דלפי הענין היתה השאלה דמ"ש אתרוג המורכב מהדס מצרעה כו') אין להעמיד יסוד ע"ז כ"כ ובתשובת מעיל צדקה הנ"ל עיקרו סוף בנד"ד שאינו מורכבים פלל כו' וצ"ע ואכמ"ל ועכ"פ מצד סברא ב' הנ"ל נראה ונדאי דלהיפוך כל שהוא אתרוג והדס אין להקפיד על הסימנים וכמו בערבה וכנ"ל): ומעתה צדקו דברי רי"ו במ"ש על הדרשא דענף עץ שענפיו חופין דפי' לא שצריף כף אלא שדרכו בכף ונתן סימנים שזהו הדס.

ור"ל דלאו דרשא גמורה היא לומר שצריף כף דוקא אלא שדרכו בכף ואיפא קצת רמז ואסמכתא שהפנונה על הדס כו' (ולפי הנ"ל גם אי דרשא גמורה היא א"ש דמ"מ אין הפנונה להקפיד שיהי' כף דוקא הדס זה שיוצא בו י"ח אלא לפי שפך דרכו עפ"י רוב נתן סימנים שהפנונה על הדס) ומ"ש ונתן סימנים שזהו הדס אינו ר"ל שהתנא נתן לנו סימנים להכיר ע"ז שזהו הפד שבידנו זהו הדס דא"כ כל שאינו כף אינו הדס ולמה פכת ולא שצריף כף אלא ר"ל שהתורה נתנה סימנים אלו שגדע שענף עץ עבות דקרא זהו הדס כו' אבל אחר שגדע זה כל שידוע לנו שזהו הדס פשר אף שלא נמצא בו ממש סימן זה כו' אמנם לענין עבות הנה ברייתא בברייתא דתנא עבות פשר שאינו עבות פסול הרי לא באה פלל להורות ולדרוש מהו ענף עץ עבות דקרא נאדרבה באה להשמיענו דהאי עבות דקרא לא בא רק דרף אסמכתא כו' ליתן סימן ולהורות המין שפנונה עליו התורה (פדברי ת"ק דראב"י) וא"כ לא הי' לנו להקפיד שיהי' בד זה עבות דוקא (כ"א שיהי')

מין הדם כו' ולסברא הב' הנ"ל שיהי' ממין עבות עכ"פ כו') אלא עבות זה לגופא ממש
אתי להורות שיהי' כף אותו הדם שיוצא בו י"ח ממש.

וז"ש אינו עבות פסול ר"ל כל בד שאינו עבות פסול (ומ"ש ברישא עבות פשר אם לא
נרצה לומר שפך הלשון לדיוקא דסיפא י"ל ג"כ שפא להורות בזה לאפוקי הא דדרשי'
ענף עץ שענפיו חופין את עצו זהו רק לדרשא להורות הפנונה במין (דרך אסמכתא כו')
ואינו מעכב וז"ש עבות פשר.

ר"ל אף שאינו ענפיו חופין כו'): הגהה מכן הגאון המסביר ז"ל: לפי פ"א של מר אבא
זצ"ל הסבירייתא פכל האנרף הנ"ל. דענפיו חופין ל"ב לכאורה יהיה מחולק עם הפהיר
המובא זוהר סוף חלק א' דנקט ואם אין ענפיו חופין כו' אינו פלום עיי"ש הרי להדיא
להיפוך מהנ"ל אולם דבלא"ה היה מוכרח לומר דהזנה מחולק עם גמ' דידן שהרי לא
הזכיר עבות פלל רק חופין כו' ואולי יש לדחוק שענפיו חופין פנונתו בעבות דוקא וחופין
בעצמו לאו לעיפובא רק דקרא לעבות חופין ולזה נקט חופין את רובו דאין דין רובו
בגמ' דידן כ"א לענין עבות.

ורא' דבזוהר נ"חי (ד' ר"כ ע"ב) לא נזכר כ"א עבות ולא חופין פלל. ענף דאיהו עץ
עבות דאחיד לאבות כו' דעבות דא יעקב ע"ש וזהו דעבות הוא תלתא לפי הזוהר משום
שהוא נגד ג' אבות עכ"פ מוכח מזה דעבות הוא העיקר וע"כ לא הזכיר חופין פלל והפל
א' עפ"י דברי מר אבא זצ"ל בגמ' דידן: (עד פאן הגהה) עוד הגהה מהנ"ל וככל הנ"ל
מציאתי כ"ק.

אולם ידעתי שחסר הרבה דהלקתא זו זכיתי ללמוד ממנו בימי חרפי ועלומי בהיותי
מסתופף בצלו צל הסכמה נהירנא דהוסיף הרבה פלפול בזה וארשום מעט ממה שנשאר
ונקלט בדמיון זכרוני.

מה שדיבר אחר עמדו על בירור דעת רי"ו. והשתא דאתית להכא י"ל דגם הרמב"ם ס"ל
כן דחופין כו' ל"ב רק על עבות קפדינו והוציא ג"כ משנינו לשונות דברייתא.

(דלכן לא תני גבי חופין א"ע דרך פסק דין חופין כו' פשר שאינו חופין כו' פסול פדרך
דתי בברייתא בתרייתא גבי עבות כו' משום דחופין לא צריך פלל לגופא רק לסימן
דעפ"י הרוך הוא כף ולכן זהו שפכת הרמב"ם ענף עץ עבות האמור בתורה הוא ההדס
שעליו חופין את עצו דזהו לשון סימן ורא' ונמשך זה מלשון ברייתא קמיייתא ליתן
הוכחות וראיות על פנונת התורה דמ"ש ענף כו' הפנונה על הדס.

ונהו לשונו הוא ההדס כו' פי' הוא ההדס הרמוז בתורה וסימנו שעליו חופין כו' אבל זה
לא לעיפובא ומה שהיא לעיפובא כ' והתנה אכ"פ וכגון שיהיו ג' עליו כו' (דפירושו
עבות). דלשון וכגון הוא מעין תנאי הא דענפיו חופין כו' לא מתפשר בהכי לבד משום
שהו רק סימנא בעלמא רק עיקר הכשרו שיהיו ג' עליו כו' שזהו עבות המחויב מדינא
ולשון כגון נמשך מברייתא בתרייתא עבות פשר כו' וממילא נשמע פל שהיא עבות והוא
הדס בבירור אין להקפיד פלל על ענפיו שיהיו חופין פנ"ל וזהו דכתב הכ"מ על הרמב"ם
לקמן בענין הפלוגתא דהגאונים ובה"ע דלהגאונים בעיניו בכל אנרף שיעור ההדס עבות
ולבה"ע די רק פ"א ג' בחד קינא וכתב הטור דהרמב"ם מכבה"ע.

וְכַתֵּב הַכ"מ ע"ז שְׁאֵינוֹ מוֹצֵא מְקוֹם נִסְמוּךְ לֹא מֵפֶן בְּדִבְרֵי הַרְמֵב"ם שֶׁהָרִי דְבָרָיו סְתוּמִים
בְּדִבְרֵי הַגַּמ'. הֵינּוּ שְׂסוּד בְּנִינּוֹ דְעֵבֹת לְעִיכּוּבָא הוּא מְפָרְיָתָא בְּתַרְיָתָא.

וּבְגַמ' לִיכָא הוֹכְחָה דְדִי רַק בְּפ"א ג' בְּחַד קִינָא. שְׁפִינּוֹן שְׁעֵבֹת מְחַנְיָב מְדִינָא וְדִאי נָא
נִתְפֵן לְשִׁיעוּרִין וּבְעֵי' כָּל אֲנָרָה שְׁיעוּר הַהֲדָס ע"כ גַּם בְּדִבְרֵיו אֵין הִכְרַע לֹאמַר בְּבַה"ע.

(אָבֵל לְבַה"ע א"ל דְּלֹא דִיִּיק פֶּן מְפָרְיָתָא דְעֵבֹת לְעִיכּוּבָא) אָבֵל בְּאַמַּת עכ"ז דְבָרֵי הַכ"מ
נְעֻלְמִים. שְׁנִידֵי בְּדִבְרֵי הַרְמֵב"ם עֲצָמוֹ יֵשׁ לְסַמְךָ שְׁפִיר דַּס"ל כְּבַה"ע.

דְדִי רַק בְּפ"א ג' בְּחַד קִינָא. וְהוּא מְפָרְשׁ בְּפ"ד ה' ח' דַּו"ל שֶׁם וְאַפְי' אֵין בְּכָל בַּד וּבַד
אֵלָא שְׁלֵשָׁה עֲנָן לַחִין פְּשָׁרִין כּו' וְזֶהוּ מְמַשׁ כְּבַה"ע.

שְׁלֵשׁוֹן הַרְמֵב"ם בְּכָל בַּד וּבַד וְדִאי קֹאֵי עַל ג' הַהֲדָסִים. דְבַד מְסַתְמָא זֶהוּ עֵץ הַהֲדָס
(וְכַמ"ש ב"י רִישׁ סִי תַרמ"ה דּוּגְמָא בַּד הֵינְצָא מִן הָעֲנָף.

וְאֵי בַּד הוּא הָעֲנָף נָא שְׁיָרָה לֹאמַר בַּד הֵינְצָא מִן הָעֲנָף) וְע"כ פְּתַב בְּלִשׁוֹן רַבִּים פְּשָׁרִים
כּו' מְשׁוּם דְקֹאֵי עַל ג' הַהֲדָסִים כּו' יִשְׁמַעְאֵל. וְהֵינּוּ אִפִּי' אֵין בְּכָל בַּד כּו' פִּי' בְּכָל הַדָּם
וְהַדָּם אֲנַח ג' עֲנָן כּו' וְזֶהוּ מִמַּס כְּבַה"ע.

אֲמַנָּם אֵין סְתִירָה לְהַנְ"ל מ"ש דַּא"ל פֶּן לְהַרְמֵב"ם מְשׁוּם שְׁדִבְרֵיו סְתוּמִים בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא.
וְכִינּוֹן דְעֵבֹת לְעִיכּוּבָא א"ל דְדִי בְּפ"א כּו' דְמִנְכַּרְח לֹאמַר דְלְהַרְמֵב"ם וְכֵן לְבַה"ע הָא
דְמַכְשָׁרִינּוֹ בְּפ"א ג' בְּחַד קִינָא לֹא קֹאֵי אֲוִנְשָׁרוֹ הָעֲלִין וּבְכָל הָעֲנָף אֵין בּוֹ עֵבֹת דְזֶה לֹא
מְסַתְבָּרָא לְהַתְפָּשֵׁר.

דְכִינּוֹן דְעֵבֹת לְעִיכּוּבָא בְּעֵינּוֹ וְדִאי בְּכָל אֲנָרָה הַהֲדָס. וְעוֹד דַּאֲלַת"כ לְמָה מוֹקֵי תַלְמוּדָא
הָא דְנִקְטָא וּבְלַבַּד שְׁתַּהֲא עֵבֹתוֹ קִינָתָא בְּאַסָא מְצָרֵי דְנִקְטָא דְלִדְיָהוּ תִפּוּק לְהוֹ דְנִשְׁרוֹ רֹב
קֹאֵי בְּכָל אֲנָרָה הַהֲדָס וְנִשְׁתַּיִיר בּוֹ מִיעוּט הֵינּוּ פ"א בְּמְקוֹם א' ג' בְּחַד קִינָא וְזֶהוּ וּבְלַבַּד
שְׁתַּהֲא עֵבֹתוֹ קִינָתָא בְּמְקוֹם א' ג' בְּחַד קִינָא דְלִדְיָהוּ דִי בְּזֶה א"ו לְשִׁנְיָהֶם פִּינּוֹן דְעֵבֹת
לְעִיכּוּבָא בְּעֵי' וְדִאי בְּכָל אֲנָרָה הַהֲדָס.

אֵלָא דִינָא זֶה לְהֵם מְפָרְיָי' דִּיבְשׁוֹ רֹב עֲלֵי וְנִשְׁאָרוֹ בּוֹ נ' בְּדִי עֲלִין לַחִין פְּשָׁר. וְא' ר"ח
וּבְרָאשׁ כָּל אֲו"א עכ"ל בַּגַּמ'.

דַּאִין לְפָרֵשׁ הַפְּרִיָּתָא דְנ' בְּדִי כּו' הֵינּוּ בַּג' עוֹקְצִים מֵאֲנָרָה הַהֲדָס הֵי עֲלִין נְחִין. א"כ מַה
זֶה דַּא' ר"ח וּבְרָאשׁ כַּאֲו"א.

אֵלָא נִרְאָה דְהִכֵּי מְפָרְשֵׁי ג' בַּד. הֵינּוּ אַף שְׁבַד נִק' עֵץ הַהֲדָס עֲצָמוֹ כְּמוֹ שְׁהַבַּתִּי לְעִיל
מֵהַב"י בַּד הֵינְצָא מִן הָעֲנָף הֵינּוּ לְגַבֵּי עֲצָם הָאֵילָן מִיְקָרֵי עֲנָף עֵץ הֵינְצָא מִמֶּנּוּ בַּד.

אָבֵל עֲנָף הַהֲדָס כְּשֶׁהוּא מְוַבְדֵּל וְנִפְרַד מִן הָעֲנָן אֲזִי הָעֲלִין הֵינְצָא מִמֶּנּוּ מְתִיחַס ג"כ לִיקְרָא
בַּד הֵינְצָא מִן הָעֲנָף וְהֵינּוּ קֹאֵי עַל ג' הַהֲדָסִים בְּכָל שְׁיָבְשׁוֹ וְנִשְׁאָרוֹ בּוֹ בְּכָל הַדָּם וְהַדָּם ג'
בְּדִי עֲלִין לַחִין פִּי' רַק פ"א בְּמְקוֹם א' ג' בְּחַד קִינָא לַחִין פְּשָׁר וְזֶהוּ דַא' ר"ח וּבְרָאשׁ כַּאֲו"א
הֵינּוּ בְּרָאשׁ כַּאֲו"א מִן הַג' הַהֲדָסִים יְהִי הַג' הָעֲלִין לַחִין מְשׁוּם שְׁזֶהוּ הַדָּר שְׁנִרְאָה הָרָאשׁ
לַח.

וְנָהוּ דְנֻקָּא בְּיָבֵשׁוּ דַעֲכ"פּ יֵשׁ בְּכָל אַנְרָף הַהֲדָס עֲבוּת. רַק נְשֵׁהִם יְבֵשִׁים וּמִתְפָּשֵׁר בְּדִיעֲבַד מִשׁוּם שְׂיֵשׁ פ"א ג' בְּחַד קִינָא נְחִין אָבֵל בְּנֻשְׁרוּ וְדַאי לֹא מִתְפָּשֵׁר בְּפ"א כו'.

מִשׁוּם דְעֲבֹת לְעִיפּוּבָא. (וּלְהַגְאוּנִים י"ל דְמְפָרְשִׁים הַבְּרִייתָא דְיָבֵשׁוּ בְעֵנִין אַחַר.

דג' בְּדִי פִי ג' עוֹקְצִים וְהָא דְאָמַר ר"ח וּבְרֵאשׁ פֶּל או"א. פִּי שְׂדֵי שְׂיֵהֲנִי הֵנַח בְּרֵאשׁ פֶּל עֲלָה וְעֲלָה וְלֹא צָרִיף שְׂיֵהֲנִי לַחֲוֹת בְּעֲלִין מְעִיקְרוּ וְנָהוּ דְכְתָבוּ בְּכָל שְׂעִעוֹר אַנְרָף הַדָּס.

פִּי שְׂיֵהֲנִי אַרְיֵכוֹת דג' פְּעָמִים ג' בְּחַד קִינָא נְמֻשְׁכִּים בְּכָל שְׂעִעוֹר אַנְרָף הַהֲדָס. הֵינְנוּ שְׂיֵהֲנִי פ"א לְמִטָּה וּבְאֶמְצַע וּבְרֵאשׁ הַהֲדָס): פֶּל זֶה פֶּתְבָתִי מִהַמְדֻנְמָה שְׂנֻשְׁאָר בְּזִכְרוֹנִי מְעַט מִהַרְבֵּה שְׂדִיבְר בְּזֶה וְאִם יִמְצָא בְּזֶה שְׂאִין הַדְּבָרִים מְכֻוֹנִים יִתְלוּ הַחֲסָרוֹן בְּמִיעוּט הַבְּנָתִי דְבָרֵי קְדָשׁוֹ זצ"ל.

ע"כ הַגָּהָה: סִימָן מַט (לְסִימָן תַּרְמ"ח) מ"ש הָר"ן בְּשֵׁם י"מ דְנִיקָב וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא תָרִי מִינֵי נִינְהוּ כו'. וּבְרִיטְב"א אֵיתָא דְהֵינְנוּ פֶרֶשׁ"י אֵינוּ בְרֵשׁ"י שְׂלֶפְנִינוּ כִּי בְרֵשׁ"י שְׂלֶפְנִינוּ אֵיתָא בְּהִדְיָא דְנִיקָב וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא חֲדַת מִקְלָתָא הִיא.

אַנַח שִׁמ"מ לְדִינָא פִי כַהִי"מ הַנְּ"ל וְהֵינְנוּ שְׂפִירֵשׁ מִמֶּשׁ כְּדָבָרֵי הַרִיטְב"א וְר"ן אֵלָא דְלִדְיָהוּ אֵינְרִי כָּל מִתְנִיתִין בְּמִפְּוֹלֵשׁ. וּלְרֵשׁ"י אֵינְרִי הַכָּל בְּאֵינוּ מְפֻלֵשׁ.

וְלְכַאוּרָה בְּאֶמְתֵּי אֵינוּ מוּבָן לְמָה לֹא פִי הָר"ן כְּפִירֵשׁ"י שְׂלֶפְנִינוּ בְּלִפִּי"ז לְכַאוּרָה יִתְנַרֵץ ג"כ כָּל הַדְּקָדוּקִים שְׂמִדְקָדֻק הָר"ן עַל הִי"מ הַנְּ"ל רַק שְׁלֶפְנִי"נ מְמַאֵן בְּזֶה מִב' טְעָמִים. א' שְׁלֶפְנִי"ז הֵיא נִיקָב אָף לְמוֹתֵר וְהִי דִי שְׂיֵאֵמַר בְּרִישָׁא חֶסֶר כָּל שֶׁהוּא פְּסוּל.

וְהִב' דְּסִיפָא לְמוֹתֵר שְׂנֻשְׁמָע מְדִיוּקָא דְרִישָׁא וְלֹא שְׂיֵהֲנִי ע"ז הַתִּירוּץ שְׂפֶתֶב הַרִיטְב"א וְהָר"ן בֵּין לְהִי"מ וּבֵין לְדַעְתָּם אֲמָנָם לְכַאוּרָה לְפִי מ"ש הַרִיטְב"א דְנִיקָב שְׂאֵינוּ מְפֻלֵשׁ ג"כ. עֲכ"פּ גְּדָר נִקָב בְּעֵינֵינוּ (דְּהֵינְנוּ לְחֻדְרֵי הַזֶּרַע אוֹ הַקְּלִיפָה כו') א"כ י"ל דְרֵשׁ"י נ"כ ס"ל הֵכִי וִיתְנַרֵץ לְכַאוּרָה הִב' דְּקָדוּקִים הַנְּ"ל.

שְׂהָרִי לְפִי זֶה גַם לְרֵשׁ"י הֵיא נִיקָב וְחֶסֶר עִם שְׂחֻדָא מִקְלָתָא הִיא אָבֵל מ"מ הָרִי יֵשׁ בּוֹ ב' תְּנָאִים דְּהֵינְנוּ שְׂאָף שְׂחֻסָר כָּל שֶׁהוּא אֶפְתִּי לֹא מִקְפָּסֵל כ"א דְנֻקָּא בְּצִירוּף שְׂיֵהֲנִי נִק' נִקָב עֲכ"פּ וְהוּא מִמֶּשׁ כְּעֵין הַפִּירוּשׁ שְׁל רִיטְב"א וְר"ן.

אֵלָא שְׂלִדְיָהוּ הֵיא נִקָב הֵינְנוּ מְפֻלֵשׁ וּלְרֵשׁ"י הֵינְנוּ אֵינוּ מְפֻלֵשׁ אָבֵל מ"מ שְׂיֵהֲנִי נִק' נִקָב דְנֻקָּא כַד הַרִיטְב"א הַנְּ"ל וְא"כ מִתְנַרֵץ ב' הַדְּקָדוּקִים ע"ד שְׂמִתְנַרְצִים לִפ"ד הַרִיטְב"א וְהָר"ן דְגַם הַדְּקָדוּק הִב' מִתְנַרֵץ מְעִין ע"ד שִׁכ' הָר"ן וְרִיטְב"א לְדִידְהוּ.

הֵינְנוּ שְׂאִינְצֻטְרִיף הַסִּיפָא שְׂלֹא נְטֻעָה דְרִישָׁא חֲדָא קְתָנִי כַהִי"מ. אֵלָא דְלְרִיטְב"א וְר"ן הֵנ"מ לְדִינָא אִם נְטֻעָה כַהִי"מ הוּא בֵּין בְּנִיקָב וּבֵין בְּחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא ר"ל דְלֵהִי"מ בְּאֶחָד מִשְׁתִּי אֵלָה פְּסוּל וְהֵינְנוּ בְּנִיקָב מְפֻלֵשׁ) וּמִשָּׂא"כ לְפִי הָאֶמְתֵּי תְרַוּוּיָהוּ בְּעֵינֵינוּ לְדִידְהוּ (גַם בְּמִפְּוֹלֵשׁ) וּלְרֵשׁ"י בְּנִיקָב אֵין נ"מ דְלֵהִי"מ דְנִיקָב לְבַד פְּסוּל הָרִי אֵינְרִי בְּמִפְּוֹלֵשׁ.

וּבְהָא בְּחֻמַּת פְּסוּל לְרֵשׁ"י אֵלָא שֶׁהֵנ"מ יֵהִי בְּחֶסֶר כ"ש דְלֵהִי"מ חֶסֶר כ"ש פְּסוּל גַם אִם אֵינוּ בְּגָדֵר הֵנֵק' נִקָב כָּלֵל כו' וּמִשָּׂא"כ לְפִי הָאֶמְתֵּי נִם לְרֵשׁ"י אֵינוּ פְּסוּל חֶסֶר כ"ש כ"א בְּצִירוּף שְׂיֵהֲנִי בְּגָדֵר נִקָב (שְׂאֵינוּ מְפֻלֵשׁ) עֲכ"פּ כַד הַרִיטְב"א הַנְּ"ל: מ"ש הָר"ן יֵשׁ מִחְמִירִין בְּנִקִּיבַת הַקְּלִיפָה שְׂיֵהֲנִי נִק' נִקָב מְפֻלֵשׁ וְהִי חוּמְרָא גְדוּלָה וּבְלִי טַעַם דְאִיף

וְלָמָּה נִקְּוּ מִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשׁוֹם חָלָל כּוֹ' וְלָכֵן לִפְיָנוּ יָפָה פָּתַח הַבַּיִת ע"ז דצ"ל
דְּכַוְּנָנוּתוֹ בְּנִיבָה לְחֻדְרֵי הַזֶּרַע כּוֹ' אַבְל בְּאַמַּת הַרִי פִּמְעֵט פֶּל ד' הַרְ"ן לְקוֹחִים מְרִיטְבָ"א
וְשֵׁם מִשְׁמַע דְּהֵי"מ אֱלוֹ קֵאֵי אֲאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם.

וְכַלְפֵי מ"ש מְקוּדָם שְׁגָם בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם עכ"פ שִׁיחָה' בְּגֵדָר נִקְבָה שְׁאִינוּ שִׁיחָה כ"א
בְּנִיבָה אִיזָה דְּבָר פְּלוֹו כּוֹ' וְלָכֵן בְּתַחֲלֵה ר"ל דְּנִקְבָה שְׁאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ בְּדִאֲנִיבָה לְחֻדְרֵי
הַזֶּרַע וְזוּהִי קוֹלָא גְדוּלָה וְעו"כ דִּישׁ מִחֲמִירִים לֹאמַר דְּגָם בְּנִיבָה הַקְּלִיפָה לְבַד נִקְ' גְּדָר
נִקְבָה (שְׁאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם עכ"פ) וְנִרְאָה דְּהֵאֵי קְלִיפָה הַיְיָ הַקְּלִיפָה הַעֲבָה שְׁאִינוּ כּוֹ' דְּאֵלוֹ
עַל הַקְּלִיפָה הַדְּקָה הַנִּקְ' בְּרִיטְבָ"א פְּמִין גְּלָד (בְּמַתְנִיתִין גְּבִי נִקְלָף) לֹא שִׁיחָה ע"ז הַלְּשׁוֹן
שְׁפָתַי כָּאֵן פֶּל שְׁאִינוּ עוֹבֵר עוֹבֵר הַקְּלִיפָה כּוֹ' גַּם א"כ יְהִי קֶשֶׁה לְהֵי"מ אֱלוֹ קוֹשְׁתִי
הַרִיטְבָ"א גַּם נִקְלָף בְּלֹא הַתְּפִסוּל מִדִּין חֲסָר פְּאִיטָר (וּלְפִי"ז קוֹשְׁתִי שָׁב לְהַמְּפָרֵשׁ נִקְלָף
קְלִיפָה הַעֲבָה קֵאֵי לְהֵי"מ הַלְּלוֹ דְּאֵלוֹ לְפַמ"ש תַּחֲלֵה דְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ עַד בְּנֵי מְעִיו
שְׁפִיר י"נ דְּנִקְלָף הַיְיָ קְלִיפָה הַעֲבָה) וּלְפִי"ז יֵשׁ כְּמוֹ ג' קְלִיפּוֹת הַיְיָ א' פְּמִין גְּלָד הַנְּ"ל.

ב' קְלִיפָה הַעֲבָה הַנְּ"ל ג' עַד חֻדְרֵי הַזֶּרַע שֵׁם ג' כ"כ קְלִיפָה לְפַעֲמִים בְּב"י וְאַחֲרוֹנִים (וְכ"מ
בְּפַה"מ לְהַרְמַב"ם גְּבִי נִקְלָף דְּמַלְבַּד הַגְּלָד וּמַלְבַּד הַבְּשָׂר הַלְּכוֹ כּוֹ' יֵשׁ קְלִיפָה) וְכֵן מִשְׁמַע
מִמ"ש רִיטְבָ"א גְּבִי נִסְדָק דִּי"מ אֲפִילוֹ בְּשְׁאִינוּ מַגִּיעַ לְחַלְלוֹ פִּינוֹן שְׁעוֹבֵר פֶּל הַקְּלִיפָה
הַעֲבָה כּוֹ' הַרִי דְּלֵהַקְּלִיפָה הַעֲבָה אִינוּ מַגִּיעַ לְחַלְלוֹ אֲמָנָם בְּר"ן גַּם שֵׁם יֵשׁ שִׁינּוּי כְּכ' אֲפִינוּ
אִינוּ מַגִּיעַ נְחַלְלוֹ פֶּל שְׁנִסְדָקָה רֹב הַקְּלִיפָה כּוֹ' מִשְׁמַע דְּכָל הַקְּלִיפָה מַגִּיעַ עַד חַלְלוֹ וְהַיְיָ
כְּנ"ל בְּשֵׁם הַבַּיִת וְהַיְיָ בְּמַש"ל דִּי"נ דְּנָם רַש"י ס"נ בְּהֵא פְּרִיטְבָ"א דְּגָם בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם
בְּעִינוֹ גְּדָר נִקְבָה עכ"פ יֵשׁ לְתַרְזֵן בְּזָה ד' רַש"י גְּבִי תְּפִיחַ סְרוּחַ שְׁפָתַי בְּלִי חֲסָרוֹן דְּסְרוּחַ
הַיְיָ ע"י אֲכִילַת תּוֹלְעִים.

וְלִכְאוּ ה"ז פְּסוּל מִצַּד חֲסָר כ"ש עַמ"א ס' ק' כ"א שְׁרִמְז ע"ז לַע' ס"ב. וְכַס' מַה"ש פָּתַח
דַּע"כ רַש"י ס"ל כִּי"א דַס"ב וְהוּא תְּמוּהָ דְּבִין רַש"י שְׁלִפְנֵינוּ וְבִין מ"ש מ"מ וְרִיטְבָ"א
בְּשֵׁם רַש"י ס"ל בְּהַדְּיָא דְּחֲסָר פֶּל שְׁהוּא פְּסוּל גַּם בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם דְּעָה א' דְּשָׁם.

אַלָּא שְׁלִפְנֵי הַנְּ"ל י"ל דְּכָאֵן אֲיִירִי שְׁתּוֹלְעִים לֹא נִקְבוּ פֶּל הַקְּלִיפָה הַעֲבָה כּוֹ' אוֹ לְפַמ"מ
דַס"ל דְּמִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ מִצַּדוֹ לְצַדוֹ י"נ דַס"ל דְּנִקְבָה דְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם הַיְיָ לְחַלְלוֹ כְּפִי רִיטְבָ"א
תַּחֲלֵה.

וְהַיְיָ לְכַאוּרָה לְפִי מַש"נ דְּגָם רַש"י (הַמְּחַמֵּר) ס"ל בְּזָה פְּרִיטְבָ"א דְּגָם בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם
בְּעִינוֹ גְּדָר נִקְבָה עכ"פ א"כ לְכַאוּרָה לְדִינָא פִּינוֹן דְּרִיטְבָ"א מְקִיל טוֹבָא שְׁהַרִי הוּא קֵאֵי
בְּשִׁיטַת הָאוּמְרִי דְּהַר דְּעוֹלָא ב"ח קֵאֵי הַפֶּל בְּחֲסָרוֹן וְא"כ מ"ש דְּגָם בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם בְּעִינוֹ
נִקְבָה עכ"פ הַיְיָ דְּגָם חֲסָרוֹן פְּאִיטָר לֹא מִיפְּסָל כ"א בְּנִיבָה פֶּל הַקְּלִיפָה הַעֲבָה עכ"פ א"כ
אַף דַק"ל לְחֻשׁ שְׁלֹא בְשֵׁה"ד לְשִׁיטַת רַש"י וְסִיעֵתוֹ דְּעוֹלָא ב"ח מִיִּירִי בְּלִי חֲסָרוֹן
וּמַתְנִיתִין דְּחֲסָר פֶּל שְׁהוּא מִיִּירִי בְּאִינוּ מִפְּנֵי שֵׁם.

בְּלִי נִיבָה גַם הַקְּלִיפָה הַעֲבָה הִי נִרְאָה לְהַקֵּל פִּינוֹן דְּלִפִי הַנְּ"ל גַם רַש"י ס"ל הֵכִי אַף
לְפַמ"ש הַבַּיִת דְּהַרמַב"ם מְפָרֵשׁ דְּנִיבָה וְחֲסָר פֶּל שְׁהוּא דְּמַתְנִיתִין תְּרִי פְּסוּלִי נִיבָה וְכ"ה
בְּמ"מ לְפַמ"ש וְדִאֵי דְּחֲסָר כ"ש פְּסוּל גַם בְּנֵי נִיבָה פֶּל (וְהַבַּיִת שְׁפָתַי דְּלִינָא דְּהַרמַב"ם
וְרַש"י שְׁוִין הוּא מְפָנִי שְׁלֹא נְחִית לְסַבְרָא הַנְּ"ל וְנִרְאָה דְּלֹא רָאָה פֶּל חִי רִיטְבָ"א).

ולפמ"ש ריטב"א גם רש"י ס"נ דמתניתין תרתי קתני דלא פרש"י שלפנינו וגם המ"מ פתב פן בשם רש"י א"כ לכאז' יש להחמיר שלא בשה"ד פדבריהם והגם שבד' הרמב"ם אינו מפונש שמפרש פנ"ל.

והלח"מ נתקשה על המ"מ למה לא נא' שגור' ומפרש מתניתין ע"ד פרש"י שלפנינו כו' אף לפי הג'ל"י דמדכתב הרמב"ם תחילה דיני נקב מפולש ואינו מפולש ואח"כ כ' חסר כ"ש פבא בפ"ע הרי משמע בהדיא דבחסר נא בעינו נקב פלל וע"כ כפי' המ"מ וב"י כו'.

ותו דגם מד' התוס' ד"ה אי נסדק והרא"ש סי' י"ח משמע דלס"ל פריטב"א הג'ל"י שיהי פל חילו דריטב"א הוא משום דאין נק' נקב בשום מקום אלא המגיע לחלו פדאימא פח"ט. ור"ל פמו ניקב הלב לבית חלו (וכמ"ש התוס' וש"פ ר"פ א"ט דה"ה פל הנקובין דהתם אלא דלב איצטריף לפרש) וגם הי"מ ס"ל הכי אלא דס"ל דגם ניקב פל הקליפה שהוא דבר בפ"ע ה"ז ג"כ פלחלו כו'.

והרי התוס' ורא"ש פירשו הטעם שבניקב לא דמי אתרוג לטריפות דהתם הקרום לחוד' קאי אבל הקא גבי אתרוג דמי פניקב הלב ולא לבית חלו כו' הרי דס"ל דנקב דהקא באמת ל"ד לנקב דהתם ושניהו הטעם שלא נפסל מצד הנקב לכד א"כ בניקב וחסר כ"ש נראה דהאי ניקב לאו דוקא ולא מעלה ומוריד פלל והלשון שאמר ניקב וחסר אינו כב' תנאים אלא זה פלשון נקב שיש בו חסרון המורגל בכ"ד דנראה ודאי דאין פאן כ"א דבר א' כו' וא"כ לדינא פינון דלהרמב"ם ותוס' ורא"ש ורש"י שבמ"מ וריטב"א ס"ל להחמיר בחסר פל שהוא אף בלי גדר נקב כו'.

א"כ למה לא נחמיר פנותיהו שלא בשה"ד ובפרט שעיקר ד' הריטב"א הג'ל"י לא הובא בשום פוסק ובר"ן הובא י"מ הג'ל"י בע"א וכנ"ל. וגם לא ראיתי בשום פוסק אחר שיאמר פן בהדיא שגם באינו מפולש בעינו גדר נקב עכ"פ (לשיפסול חסר גם לענין אם יש ספק אם נק' זה שאינו עובר הקליפה שבו חסר) א"כ יחידאי הוא אמנם בשה"ד דסמכינו על האומרים דאינו מפולש בעינו חסרון פאיסר צ"ע אי בעינו נמי שניקב הקליפה עכ"פ פריטב"א פנ"ל גם לענין הידור היכא דאיכא ב' אתרוגים חסרים כ"ש (או גם בחסרון פאיסר כו').

אחד אינקב פל הקליפה העבה והב' פחות מזה בכה"ג ודאי יש לחוש לריטב"א ובפרט שלא ראינו ג"כ חולק עניו בהדי' גם פבר נת' דלפי"ז א"ש ד' רש"י גבי סרוח. וגם בלא"ה משמעות הלשון ניקב וחסר מורה יותר פפירושו כו' וצ"ע למעשה: שוב ראיתי שמש"ג שגם התוס' ורא"ש לס"ל פריטב"א הג'ה לפמ"ש הרא"ם גבי נקלף משמע שלדידי' נ"ח חסר בחסרון בקליפה העבה כ"א בחסר מפשר האתרוג שז"ש שלא ניטל אלא הקליפה ולא ניטל מן הלבן פלום דנראה דלבן היינו מה שבין הקליפה הג'ל"י נבין חדרי הנרע וזה נק' פשר בלשון הטור וז"ש הב"י אחר ד' הרא"ש אבל הר"ן פתב כו' ה וכ"ד הרמב"ם כו' (וע' בפ' המשניות להרמב"ם שכ' ואינו ר"ל שנקלפת הירוקה עד שנראה הלבן וכי זהו חסר אאח גלד דק כו') והיינו דהרא"ש ס"נ כפי' הא שבר"ן וכן מבואר ממ"ש הב"י לקמן (סע"ד) דלהרא"ש נקלף בלא חסר מפשרו ולהרמב"ם ור"ן כו' ולפי"ז גם הרי מתוס' אין ראי' דלס"ל פרא"ש בזה.

ואולי לכן כ' הרא"ש דהא דאיגלד פאָהינא הוא שפן דרף הנקלפים ומשא"כ לפירוש הרמב"ם ור"ן הקליפה העבה הנשאָר' הוא פאָהינא וכמו גבי ריאה). ולפי"ז גם רש"י שפי' פן הוא ג"כ משום דס"ל ג"כ דנקלף אותה קליפה העבה (ואף שר"ן בגמ' העתיק ג"כ פי' רש"י בזה פן דרפו להעתיק אף דלא ס"ל שררי במתניתין משמע דלא ניחא לי בהכי ומש"ה פי' דנקלף רק הגלד ונשאָר פאָהינא וד' הט"ז אינם מובנים לי) ולפי"ז ג"כ יתורץ ד' רש"י גבי סרוח דכל שפאָר חסר מבשר האַתרוג הלָבן שתחת הקליפה הנ"ל לא מיפסל משום חסר.

וראיתי בב"ח שהביא משם תשו' הרא"ש סי' נ"ח והוא כ"ס וצ"ל הרשב"א שכ' סי' נ"ח דאפילו לפירוש רש"י (דענלא מיירי בלי חסרון) ל"ק מנקלף דאין חסרון אלא בשחסר מבשר האַתרוג שהוא הלָבן שבו אכל קליפתו החיצונה אינו חסרון וכו' קבלנוה עכ"ל.

והאי קליפתו החיצונה ר"ל העבה וכה בב"ח א"כ הרי גם זולת סברת ריטב"א הנ"ל יש לנו הרשב"א ורא"ש וטור (ולפי הנ"ל כ"מ מרש"י) להקל בחסר בקליפה הנ"ל. ואף שהב"ח פתב בפשיעות דלא קיי"ל הכי היינו לפי שלא נחית כמ"ש הב"י שגם הרא"ש נעזר לא ס"ג פך"ן כו' פנ"ל: גם מש"ל דלפמ"ש הר"ן גבי נסדק משמע שקליפה העבה היינו פל העובי עד החלל אינו מוכרח (די"ל שפנון למ"ש ריטב"א דיש מפרשים עוד גם בנסדק רק הקליפה העבה פולו הו רובו ור"ן קיצר וחיבר הב"י מ"ש שפריטב"א לכן פתב די"מ בנסדק מצד א' עד חללו והוא י"מ ראשון שפריטב"א או אפילו כו' והיינו י"מ ב' דגם בלא נסדק לחללו רק הקליפה (שעל הבשר הלָבן) פנונו או רובו וקיצר ונקט עיקר הרבנותא רובו כו') וגבי נקלף לפענ"ד משמע בהדיא מד' ר"ן דקליפה עבה שפני' הא' דשם היינו התיכונה הנ"ל ולא עד חללו ולמסקנתו היינו גלד שעל הקליפה הנ"ל ושלכן פשנשאָר הקליפה התיכונה הוא פאָהינא ס"ל שגם מש"א בגמ' שקרא שם חוץ מקליפתו החיצונה נראה נדאי דלאו היינו עד חללו פדברי הט"ז אלא התיכונה הנ"ל ולכן הוצרך הר"ן שאוכלין אותה (והיינו פקליפה מאראנצין דכעת) וראי' מדקאמר דא"כ תפסול מדין חסר פאיסור ונהרי לא הביא לקמן כ"א הי"מ דניקב פל הקליפ' נק' מפולש והיינו ע"כ עד החלל כמ"ש ב"י וא"כ בחסרון כ"ש פסול אלא משמע דכאן בנקלף לפי א' ג"כ רק הקליפה עבה ולא פל הבשר עד החלל ובלא"ה באמת א"ז במשמעות הלשון פלל גם פינון דבריטב"א מבואר דס"ל קליפה עבה היא תיכונה כו' וגם מד' הרשב"א ורא"ש הנ"ל מבואר דנקלף היינו עד הלָבן ומד' רמב"ם מבואר דגלד אינו עד הלָבן הרי דב' קליפות הן לבד עד החלל א ולמה נאמר דהר"ן חולק (במציאיות).

פללו ש"ד שד' הט"ז אינם מובנים לי פעת ולפה"נ מוח"ז רז"ל נמשך אחריו וצ"ע דלכאורה ד' הב"ח נכונים בעיני במ"ש דב' קליפות הולכד עד החלל. אלא שמה שהסכים כמ"ש פך"ן שלפנינו שניקב רק הקליפה העבה מפולש נקרא הוא לפי שלא ראה ד' ריטב"א וכמו"כ מה שהסכים דבחסר גם כ"ש באותה קליפה פסול הוא מפני שלא נחית להא דהרא"ם כו' פנ"ל: סימן נ כמדומה שזהו השנות על קונטרס הגאון מוהר"ר שלמה קלוגער נ"י בענין אַתרוג המורכב: מה שהאריף להחליש פח האיסור במורכב.

פולו מוקשה ולא ריש' סיפ'. ואחר פל הטורח והאריכות לא מצא עזר כ"א לנגדו.

(זולת במ"ש על הלבויש פּבּר קדמו). דמה שדחו ד' תשובת ר"מ אלשיך ז"ל פל חילו הוא שהאריף להוכיח לחלק בין הרפב' מין במינו למין בשא"מ ועיקר יסודו מדקדוק לשון הגמ' דסוטה דמשמע דעל הרפבת איסור לא מצי לאקשוני ל"נ קרא כו' והוכיח מזה לדינא דבהרפבת איסור שהוא מבשא"מ לא בטלה הילדה שספכה בזקנה ונוהג בהיחור דין ערלה ומונין משעת ההרפכה כו').

והוא פולו מוקשה ונסתר מיני' ובי' דבעצמו נא מסיק הכי: א) קשה להוציא דין מאינה מו"מ ונדקדוקים ע' פללים. ובפרט לחלוק בזה על פוסק גאון מפורסם (ע' ב' א"א סי' ק"ס בשם ת"ה).

ובפ"מ שם סקי"ג). ובפרט בדאורייתא כו': ב) הרי בפשיטות יש לומר דבהרפבת איסור ידע המקשה דאיפא לאוקמי באילן בירק או באילן מאכל בסרק כמ"ש איהו גופי' דע"ד סע"א וע"ג.

ובנדאי פשוט שיש לחלק בין אנו לבין מאכל במאכל פדמשמע בפשיטות מהירושלמי שהביא ד' ע"ז ע"ד: ג) הקושיא מעיקרא לק"מ דנדאי נרא' פשוט דבהרפבת איסור אף ילדה בילדה אינו חוזר גם בשביל הראשונה ומה שדחה זה דז"א דע"כ לא ממעטינן כו' עד דבשביל שנעשה איסור בהרפבת השני' לא פקע זכות הראשון'.

אתמהה הרי האיסור נעשה בשניהם בשונה דהיינו מחיבורם יחד ועוד דנרא' נדאי דעיקר הטעם מפני שעתה הם עליו באיסור לקיימ' למה יחזור בשבילם ולא עדיף מנוטע בח"ל כו' ע' ירושלמי דילפי' את שמצונה לחללו יצא זה כו'.

(ואולי גם גמ' דידן כנונו לזה במ"ש ולא חללו פרט כו' לאוקימתא דר' זירא וכדנרא' שא' ולא לקחה פרט לאלמנה לכ"ג כו' כדפרש"י ולמעוטי לקיחת איסור אף דהתם עדיין לא עשה איסור כו' ע"ש).

ונראה שהמביאו להגאון שי' בשנותו את טעמו של דבר שנמשך למ"ש לקמן בסמוך דיש פוסקי' מתירי' לקיים והוא פלאי דאין גם א' שיתיר לא בגמ' ולא בפוסקי' והוא סתם משנה רפ"ח דכלאים שאסור.

ומבואר בירושלמי הביא' הר"ש והרע"ב דמתניתין ד"ה היא רק הפלוגתא דר"ע ורפנן דבריי' הוא לענין מלקות ובשלא עשה מעשה (ומזה משמע נדאי דאף לרפנן האיסור מדאוריין' עכ"פ רק שאין לוקין בכל לאו שאין בו מעשה).

ומה גם דכאן אפשר לומר דהחזרה יהי' כמעשה ע' תוס' ע"ג דס"ד ועכ"פ מ"ש שיש מתירי' תמוה. (וכנרא' שד' המ"ל שהקשה מגמ' דע"ג אטעני').

אבל פשיט' דלדינא אין מתיר נגד הסתם משנה וכדפי' בירושלמי ועל קושיותו ע"כ לתרץ כמ"ש בשם"מ וכה"ג: ד) מה שבאר דעת הרמב"ם שהשמיט הא דהרפבת איסור אינו חוזר משום דע"כ אתי' כמ"ד זו"ז גורם אסור והוא דלא פהלקתא וכן אילן בירק קיי"ל דאסור וא"כ לא משפחת לה מרפיב חייב בערלה וחוזר כ"א בהרפבת איסור וכתב דהיינו מין בשא"מ כו' עד לפ"ז מסייע לו גם דעת הרמב"ם כו' אינו מוכן שהרי גם לפי

בְּיָאוּרוֹ הָרִי בְּהֶרְפֶּכֶת אִסּוּר עַכ"פּ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת נַה בְּאֵילָן בְּיָרֵק שְׁנֹזְפֵר עַכ"פּ בַּגַּמ' לְעַנְנוּ שְׁחֵיב בְּעֶרְלָה וְחֹזֵר עֲלֵי וְאִינָה בְּטָלָה.

אָבֵל מְנַלְן לְהַמְצִיא עוֹד דִּין חֲדָשׁ בְּמִין בְּשֵׁא"מ בְּעֵץ מְאָכֵל וְעוֹד הָרִי לַפ"מ שְׁמַסִּיק בְּעֶצְמוֹ בְּסִמּוּף לַפְרִש"י דְּבַהֲמַרְפִּיב לְהַנּוֹטֵעַ לְסִיג אֵין כָּאֵן גּוֹרֵם שֶׁל הֵיִתֵר כָּלֵל דְּמַהֲנֵי מִחֻשְׁבַּת הַהֶרְפֶּכֶה לְאֲכִילָה נְחִיב גַּם הֵינִיקָה מְעַיְקָר הָאֵילָן בִּינּוֹן דְּבַת מִיְהֵדֵר הוּא כו' (וְהוּא בְּאֵמַת נִכּוֹן וּמְבֹנָאָר מִפְרִש"י) א"כ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת לָה הֶרְפֶּכֶת הֵיִתֵר בְּנוֹטֵעַ לְסִיג שְׁחֹזֵר אָף אֲלִיבָא דְהֶלְכְתָא דְזו"ז גּוֹרֵם מְוֵתֵר וְנִסְתֵר פִּירוּשׁוֹ בְּרַמְב"ם.

(וּבִלְא"ה נִרְאֶה דְאֵין סִבֵּר' שְׁיֵהֵל חֹזֵר בְּהֶרְפֶּכֶת אִסּוּר מִטַּעֵם הַנ"ל מִהִירוּשְׁלָמִי גְבִי נוֹטֵעַ בַּח"ל. וְלִכְל הָאֻקִּמְתוֹ נִרְאֶה שְׁהֵדִין אֵמַת) וְאֶפְשָׁר דַּמְש"ה הַשְּׁמִיט הֶרַמְב"ם דִּין זֶה שְׁנִלְמַד בַּק"ו מְדִין נוֹטֵעַ בַּח"ל שְׁהֵבִיא: (ה) וּמ"ש עוֹד וְהֵנָּה לְפִי פְרִש"י בַּע"ז כו' וְהָאֵרִיף עַד שְׁפִיטִים וְא"כ מ"ש מִהֵר"מ אֶלְשִׁיף רֵאִי מְכָאֵן כו' לִיתָא לְשִׁיטַת רִש"י ז"ל הוּא מְחֻסָּר הַבְּנָה וְסוֹתֵר מְרִישָׁא לְסִיפָא דְבִתְחִילָה כ' דַּלְפְרִש"י אֵין מְקוּם לְחֻנְקָא בֵּין מִין בְּמִינוֹ לְמִין בְּשֵׁא"מ דְּהֵינּוּ דְגַם בְּמִין בְּשֵׁא"מ בְּטָלָה הֵיִלְדָה בְּזַקְנָה מִטַּעֵם זו"ז גּוֹרֵם עַכ"פּ וְאֵם הִי אֵילָן הַלִּימוֹן זַקְנָה וְהִיחֹר מְאֵתְרוּג יְלָדָה הִי פְטוּר מְעֶרְלָה א"כ א"א לֹמֵר דִּיוֹצָאֵין בּוֹ י"ח אֵתְרוּג דְּהֵי תְרִמֵי קוֹלֵי דְסִתְרֵי אֶהְדְּדִי כְּמוֹ שְׁבִיָּאָר אִיהוּ גּוֹפְנִי לְקַמֵּן (לַפְמ"ש הֶר"ן בְּשִׁיטַת רִש"י).

וְכָאֵן בְּסוּף דְּבָרֵי חֹזֵר בּוֹ וְכ' בִּינּוֹן דְּחֻזִּינּוּ דְהִיחֹר נוֹשָׂא פְרִי תְבַנִּית הַפְרִי שֶׁל הָאֵילָן כו' וְעֵדִיף מְזו"ז גּוֹרֵם דְּעֶלְמָא. א"כ ה"ז סוֹתֵר לַמ"ש בִּתְחִילָה (וְכֵן לְקַמֵּן) דְלַעֲנֵן זו"ז גּוֹרֵם אֵין מְקוּם לְחֻלְקָא כו' כַּנ"ל וְבְאֵמַת שְׁפֵן הַסֶּבֶר' נוֹתְנָת שְׁמַצַּד זו"ז גּוֹרֵם אֵין לְחֻלְקָא דַּעַכ"פּ גִּידוּל הַפְרִי נִדְאִי בָּא מְשַׁנְיָהֵם וְגַם אֵין לְהַקֵּל מַצַּד דְקִי"ל זו"ז גּוֹר מְוֵתֵר חֲדָא דְלֹא שְׁיֵיף זֶה בַּמ"ע כַּמ"ש הַגָּאוֹן שִׁי כָּאֵן וְכ"כ עוֹד לְקַמֵּן דְכָאֵן אֵין נְחֻנְקָא בֵּין לַמ"ד זו"ז גּוֹרֵם אִסּוּר אוֹ מְוֵתֵר כו' וְעַל גִּידוּל הָאֵתְרוּג דִּינִינּוּ כו' ע"ש (וְדוּגְמָא לְסֶבֶר' זוֹ ע' תוּס' חֻלִּין וְחִי הֶר"ן שֶׁם) וְעוֹד דַּא"כ הֵי כַּב' קוֹנֵי דְסִתְרֵי אֶהְדְּדִי כַּמ"ש לְקַמֵּן וְכַנ"ל וְאֵם עֵיִקֵר יְסוּדוֹ שְׁבָא בְּטַעֲנָה דְמְדַחֲזִינּוּ בְּמַרְפִּיב לְהַנּוֹטֵעַ לְסִיג דְאֶמְרֵי דְהַגּוֹרֵם שֶׁל הָאֵילָן מְתַהַפֵּף בְּתוֹף פְרִי הִיחֹר לְהַתְחַיֵּיב כו' וְא"כ ה"נ הֵינִיקָה מִהָאֵילָן בְּטַל בְּתוֹף הָאֵתְרוּג כו' גַּם זֶה תְּמוּדָה דְמָה עֲנִין זֶה לְזֶה דְהֵתֵם בִּינּוֹן דְּבַת מִיְהֵדֵר הוּא מְהֵנִי מִחֻשְׁבַּת הֶרְפֶּכֶת הִיחֹר לְחֵיב גַּם לְהֵינִיקָה מִהָאֵילָן שְׁבִתוֹכוֹ אָבֵל כָּאֵן הֵכִי בַת מִיְהֵדֵר הוּא בְּמַחֲשָׁבָה שְׁיַחֲשׁוּב עַל הַלִּימוֹן שְׁיֵהֵל אֵתְרוּג כו': ו) וְהוּא הֶעֱיִקֵר דְכָל הַטְּוֵרַח וְהָאֵרִיכוֹ לֹא הוֹעִיל לוֹ כְּלוּם אַחַר שְׁבַדְע"ח א' ד"ה וצ"ע הוֹכִיחַ בְּמִישׁוּר וּמְפֹרָשׁ יוֹצֵא מִהִירוּשְׁלָמִי שְׁהֵבִיא רַמְב"ן דְּגַם בְּמִין בְּשֵׁא"מ הוֹלְכִין אַחַר גְּטִיעָה הֶרְאֵשׁוּנָה וְא"כ מְמִילָא בְּיִלְדָה בְּזַקְנָה בְּטָלָה וּפְטוּרָה מְעֶרְלָה.

וְנִפְל הִיְסוּד וְנִהְרַס כָּל בְּנֵינּוּ עַד עֵתָה. ע' עֲלִיו.

(וּמַהֲתִי דְשֶׁם סַע"ג מְסַתְגָר אֶקְמִיָּתָא וְכ' דְבִלְא"ה כְּתַבְתִּי דְאֵין מְשֶׁם רֵאִי כו' וּמָה שְׁנִדְחָקוּ בְּרִשְׁב"א כו' כְּבָר כְּתַבְתִּי לְעִיל מְזָה כְּנִרְאָה שְׁפֶכֶר יִישָׁב הַפֵּל לְקִיָּים סִבְרָתוֹ וְז"א) אֵלָא שְׁחַתֵר לְמַצּוֹא פֶתַח וְדָרְף אַחֲרַת לְדוּן לַכ"ז וְלְחֻלְקָא מַצַּד הַסֶּבֶרָא חִיצוֹנִי בֵּין דִּין דְּעֶרְלָה לַנ"ד.

ואנח לא חילק ידענא כו' דלכאור' אין הבנה כ"כ למש"ש דמינני' קא רבי כו' אבל לא מחמת פחו ממש כו' ע"ש וכן מש"ש דע"ז ע"ד דאע"ג דהתם קרי לי' כו' מ"מ לא נפיק כו' אלא לפי שהזקנה היא הגורמת כו' אבל לא כן כו' ע"ש.

והוא קשה הבנה לכאורה וית' אפי"ה בדברי' שמצד הסברא לבד אבל עכ"פ חין לו ראי' לחילוק זה ומה שמצא לו סמך מהירושלמי עובד פוכבים שהרפיב אגוז כו' ור"ל דהולך ונוטע במ"א היינו אף להרפיב באילן אגוז כו' פבר חזר בו לקמן מדע"ח סע"ד ולהלן.

דעכ"פ באגוז ופרסק וכה"ג דאיירי בי' הירושלמי אסור להרפיב הפרי היצא בא' מהן והוא מתבאר בהדיא מהירושלמי לפמ"ש המפרש שם. אלא שגם בזה רוצה לחלק מצד הסברא בין אילן לבין אתרוג וכיוצא ולומר שאתרוג דומה לזית כו' אבל עכ"פ אין נו ראי' מהירושלמי הנ"ל (חסר): ביאור ד' הכ"מ פי"ב מה' שגגות: פמדומה שהשיב זאת הגאון המספר להרה"ג מוהר"ר שלמה מ"ץ מדובראוננע.

נדברי הר"ש נאבד ומוכן מתוך התשובה וכ' בימי ילדותו: הנה כת"ר פקפק בד' הכ"מ והוטב בעיניו ד' הלח"מ. ולפענ"ד בהיפוף.

שד' הלח"מ נפגאו ממני ולא זכיתי להבינם דמשמעות דבריו כל עצמו אינו מהדר כ"א למנות טעם למה שהוצרך הרמב"ם שיהי' השבט רוב הקהל לענין גרירא בלבד וזהו כל סודו בין בישובו ד' הכ"מ.

ובין לפירושו. ומשמע בהדיא דלענין חיוב אותו שבט פשיט' לי' דבאמת לא בעי' שיהי' רוב אליבני' דר"י עכ"פ ושפן דעת הרמב"ם לדינא וזה ודאי פלאי.

שהרי בפ"ג (סה"א וב' וג') מבואר להדיא שגם נענין עיקר החיוב דפר העלם דבר דסנהדרין בלי גרירא הוא דוקא כשעשו על פיהם רוב הקהל או רוב שבטים וכ"מ להדיא בהקדמת הרמב"ם להוריות.

שנא הזכיר פלל דין הגרירא. ועכ"ז מונה בתוך התנאים לעיקר החיוב דפר.

שיעשו על פיהם רוב הקהל כו' ע"ש. הרי ברור דעתו ז"ל דכשאין רוב הקהל גדינני' פיהדים ממש.

אמנם באמת אף אם נרצה להשיא פנונת הלח"מ לאופן אחר ושאינ פנונתו לומר דלהרמב"ם לא בעי' רוב כ"א לגרירא. אלא אליבני' דר"י בלבד ס"ל פן להלח"מ (ונאמר דפסק הרמב"ם בהא דבעי' רוב אף בלי גרירא תלוי בהא דלר"י בעי' רוב לגרירא עכ"פ כמ"ש כת"ר הנה מלבד שהדבר מצד עצמו אינו מתקבל פלל ואין זה כ"א דברי גביאות בני טעם נכון.

ושגם אין רמז לזה בד' לח"מ. עוד זאת לפה"נ א"א לומר פן גם בד' ר"י עצמו נדא שהרי בכ"ד בפ"ק דהוריות הזכירו שאין עיקר החיוב דפר כ"א כשעשו רוב הקהל ולא אישתימיט בשום מקום לומר בפירוש דלר"י אפי' במיעוט הקהל.

פנרא' שזה מוסכם. ועוד שבד"ב סע"ב הי' ה"א לאוקמי הבריני' דעדיין אני אומ' מיעוט קהל כו' שאין ב"ד מביאי' עליהם פר בהוראה כר"י וכדאמרי' התם אימא איפכ' כו' ואף במסקנ' דאמרי' נאי בעי' אימא עדיין אני אומ' לא מצית מוקמת נה כר"י כו' לא דחה זה

אָלאַ משום משמעות הלשון בלבד דבבריי' אית' ב"ד מביאין ונר"י ציבור מיייתי (וזה אינו הַכְרַח חתוף וצ"ל דסמיה על תירוץ א').

שְׁהַרִי אף בלשון הרמב"ם מצינו שלא נמנע מלקתוב לשון ב"ד חייבי להביא. עם היות שפוסק כר"י דציבור מיייתי והיינו משום דמה שמיביאי' הציבור הוא בשביל הב"ד כמ"ש הכ"מ.

כ"ש שיש לתרץ פן בלשון בריי'. ואם לר"י לא בעי' פלל שיעשו רוב הקהל דוקא לא הי' מקום להסתפק פלל דברי' זו ר"י תני לה (ודחוק גדול לומר דאי ר"י תני נה נימא דקהל דנקט היינו שבט כו' ועכ"פ ה"ל לגמ' לפרש.

גם לכאור' לא מנינו דלר"י גם בשבט א' נימא רובו פכולו כו'). ותו התי' בד"ג א' אברי' הורו ועשו ר"מ פוטר וחקמי' מחייבי' דייקנין מאן עשו אילימ' כו' אלא לאו הורו ב"ד ועשו מיעוט הקהל.

ובעי' להוכיח דפליגי ביחיד שעשה בהוראת ב"ד. ומהדר נדחות זאת ובעי' לאוקמי בריי' זו בכמה פנים אחרים ובתוף זה איכ' נמי אוקימתא דמייירי בשבט שעשה בהוראת בית דינו ומאן חקמי' ר"י כו' ואם איתא גם בהוראת ב"ד הגדול הי' יכול לאוקמי בהורו ב"ד ועשו מיעוט הקהל כדגוי ס"ד מעיקר' ולומר מאן חקמי' ר"י דס"ל דגם בעשו מיעוט הקהל חייבי' פר כו' א"ו משמע דפשיט' להו דבמיעוט הקהל לכ"ע ליפא פר ותו מימרא דרב אסי שם דא' ובהוראה הלך אחר רוב יושבי א"י כו' וכן הו' דאמרי' התי' פשיט' מרובים ונתמעטו פלוגת' כו' וכן פל האבעיות דהתי' הפל משמע דעכ"פ לכ"ע רובא בעי'.

גם אית' התי' אליב' דמ"ד ב"ד מיייתי לא תיבעי לה כו' כי תיבעי לה אליב' דמ"ד ציבור מיייתי כו' ולכאור' היינו ר"י דס"ל הכי דאלו ר"ש ס"ל דציבור וגם ב"ד מיייתי. גם הרי הו' דפשי' לי' להרב לח"מ דלר"י לא בעי' רוב פל הקהל הוא משום פיון דלדידך' שבט א' איקרי קהל כו' וא"כ גם אליב' דר"ש יש לומר פן דגם איהו ס"ל הו' דשבט א' איקרי קהל כדאית' בגמ' (ד"ב ב').

וא"כ לא נשאר מ"ד דבעי' רובא כ"ח ר"ט ורפנן כו' מוכח עכ"פ דלר"ש רובא בעי' עכ"פ (ודחוק גדול לומר דכ"ז היינו ברוב שבט א' כו' וכנ"ל ואין להאריך בדחוקי'). ועוד לר"ש אמרי' בהדיא בד"ה רע"ב וצריכ' דאי כ' רחמנא והי' כו' ה"א אפי' מיעוט' להכי כתיב לכל העם כו' ופשיט' דהיינו דרוב פל העם בעי' (פמשמעו' הפתוב לכל העם כו' וכדפרש"י מפסוק זה גם אליב' דרשב"א לעיל גם סוגי' דצריכות' זו אליב' דר"ש ור"מ תרונניהו כחזא איתמר ע"ש משמע ודאי דשניהם שוים בזה).

[שוב ראיתי בקרבן אהרן משמע דס"ל דהאי ר"ש היינו רשב"א דברי' שם. אבל לא נרא' פן פלל וכן מבואר מד' התוס' לעיל ע"א דהאי ר"כ דכאן היינו ר"ש סתם דברי' ופשוט הוא] ות"כ ע"כ חזן ראי' מהא דס"ל לר"ש דשבט א' איקרי קהל א"כ גם אליב' דר"י אין ראי' מזה דאין זה תלוי בזה פלל כסברת הרלח"מ ז"ל (וכמשי"ת א"ה): והנה בר מכל דין.

אחר שגם הרלח"מ מודה דלענין גרירא ודאי דבעי רובא גם לר"י וכמבואר בפה"מ
להרמב"ם להדיא א"כ נרא' ודאי דשוב ע"כ גם כל עיקר החיוב דפר גם לאותו שכת
ליפא בני רובא ואין לחלק ביניהם תדא דאם אית' ודאי הי' ראוי שייפראו זאת בגמ' וניתן
טעם על חילוק זה (פגון ס' תפסת מועט כו' שכ' הרלח"מ ו"ל).

ועוד אם אית' דלר"י עיקר החיוב דפר איפא גם בחטאו מיעוט הקהל ע"כ נאמר ה
דסתם ולא פ"י כו'. הוא משום דלא הוצרכו לפרש דכיון שא' במשנה ד"ה ע"א סתם הורו
ב"ד כל א' מן השבטי' כו' וכן בפרי"י חטאו שני שבטי' כו' סתמא כמפורש אף בליפא
רובא כי סתם שכת ח' או ב' אינו רוב כל הקהל (וכעין שכ' מעכ"ת) א"כ גפי' הא דאיבעי
להו שם שכת ח' לר"י מהו לענין גרירא.

דלהרמב"ם היינו בדאיפא רובא פנ"ל ודאי הי' ראוי לפרש דאל"כ הא אמרת דסתם שכת
א' ליפא רובא כ"ש דסתמא אדר"י דמתני' קאי כו' ועוד פשטא לפשט בעי' הג"ל. מפרי"י
דמה הן מביאי' כו' וקאמר דע"כ מייירי בחטא שכת א' ות"ק ר"י וכל ס"ל דגורר כו' הנה
יכול לדחות עכ"פ דמייירי דאותו השכת הוא מיעוט הקהל דאותו שכת חייב פ"ר א' ושאר
שבטי' פטורים וכמו"כ לקמן (במסקנא) דבעי למיפשט מפרי"י זו בעי' שני' דלר"ש שכת
א' בהוראת ב"ד הגדול מיייתי דחה ותסבך' ת"ק מני' כו' אי ר"י שאר שבטי' נמי מיייתי
אנא כו' ומאי קושני' כ"כ דילמא איירי בחטא שכת א' והוא מיעוט הקהל כו' וכנ"ל הן
אמת יש לומר דהא דפשיט' לי' דפרי"י זו איירי ברוב קהל הוא משום דאל"כ הי' פטור
לר"ש וכנ"ל דלר"ש ודאי רובא בני פדאי' בגמרא לעיל אף מ"מ ה"ל לגמרא להנפיר
זאת בהדיא פדרה שפזכיר בהדיא (בפ') אי בהוראת בית דין ר"ש לית לי' כו' ומה גם
דבכלל הוראת בית דינו הינו נמי מיעוט הקהל לפי הג"ל א"כ לא סגי במאי דא' אלא
בהוראת ב"ד הגדול עדיין הי' ראוי לפרש אי במיעוט הקהל ר"ש לית לי' כו').

גם א"כ נמצינו למדין עכ"פ דלר"ש בעי' רוב כל הקהל וכנ"ל וממילא נסתר בזה סברת
הרלח"מ ו"ל דס"ל דלמאן דאית נ"י דשכת א' איקרי קהל ע"כ לית לי' דבעי' רובא כו'
וכנ"ל: ותו באמת מלשון ר"י עצמו בפרי"י דא' שכת שעשה בהוראת בית דינו אותו שכת
חייב כו' ובהוראת ב"ד הגדול אפי' שאר שבטים חייבי'.

משמע ודאי דהפל מייירי בגוונא א' דאותו שכת עצמו בעליו א' דאם עשה בהוראת בית
דינו הוא חייב אם שכת זה עצמו עשה בהוראת ב"ד הגדול גורר שאר שבטים ומאחר
דלהרמב"ם הא דגרירא ודאי רק בדאיפא רובא ע"כ דגם חיוב אותו שכת אינו כ"א
בדאיפא כובא.

דאל"כ ודאי נשמע מפרי"י זו דגם בדין גרירא דסיפ' נא בעי' רובא דנדאי משמע דגם
בסיפ' אאותו שכת דרישא קאי וכן נמי בהא דמסיק ר"א דמתני' נמי דיקא מיתורא דקתני
ושאר שבטים פטורי'.

דע"כ למיזק דדוקא הכא משום דעשה רק בהוראת בית דינו הוא דשאר שבטים פטורים
משא"כ אם עשו בהוראת ב"ד הגדול וחס אית' דעיקר דין המשנה איירי במיעוט הקהל
(וצ"ל דסתם שכת ליפא רובא) א"כ אף אנו נאמר דגם דיוקא דדייקינן דבהוראת ב"ד
הגדול גם שאר שבטים חייבי' היינו נמי אף בדליפא רובא.

א"ו פְּשִׁיט' לְהוּ דְהַפֵּל מִיִּירֵי בְּרוּב קְהֵל עַכ"פּ (וּכְמִשִּׁי"ת הַטַּעַם אֲי"ה) וְכֵן מְדוּנָק לְשׁוֹן
הַרְמָב"ם בְּפֶה"מ דְּאֶחָר שְׁכ' דִּלְר"י בְּהוֹרָאָת ב"ד הַגְּדוֹל גּוֹרֵר שְׁאָר שְׁבָטִים פְּשִׁיט' רֹב
הַקְּהֵל סִיָּים וְלִפְיֶקָה אומ' בְּכֵאן שְׁשָׁאָר הַשְּׁבָטִים פְּטוּרִים לְפִי שְׁהִי עוֹשֶׂה בְּהוֹרָאָת עֲצָמוּ
מִשְׁמַע בְּהֶדְל' דְּבַגְוֹנָא דְּאִיִּירֵי מִתְּנִי' אִין טַעַם לְמָה שְׁשָׁאָר שְׁבָטִים פְּטוּרִים כ"א מִצַּד
שְׁעֵשׂוּ בְּהוֹרָאָת בֵּית דִּינּוּ לְבַד.

א"כ ע"כ ס"ל דְּאִיִּירֵינּוּ בְּשִׂאֲוֹתוֹ הַשְּׁבָט הֵן רֹב הַקְּהֵל (וְלֹא נִצְרָף לְפָרֵשׁ מִשׁוּם דְּפְשִׁיט'
לְהוּ דִּלְכ"ע בְּעִי' שְׁיִשְׁגוּ רִנְבָא עַכ"פּ פְּפִשְׁטִין' דְּקָרָא וּכְמִשִּׁי"ת אֲי"ה) דֹּאל"כ גַּם בְּהוֹרָאָת
ב"ד הַגְּדוֹל אִין גְּרִירָא עַכ"פּ לְהַרְמָב"ם כַּנ"ל.

וְתוּ דְבָהָא דְּפִלְגִי חֲכָמִים אר"י בְּמִתְּנִי' נְאוּמ' דְּלַעוֹלָם אִינוּ חֲיִיב אֱלָא עַל הוֹרָאָת ב"ד
הַגְּדוֹל. אִית' בְּגַמ' מֵאן חֲכָמִים אִילִימ' ר"מ רִנְבָא בְּעִי' אֱלָא לְאוּ ר"ש הִיא וּפְשִׁיט מְזָה
בְּעִי' שְׁנִי הַנ"ל.

וְהָרִי כְּבָר נִתְבָּאָר לְעֵיל דִּלְר"ש עַכ"פּ רִנְבָא (בְּגַבְרִי) בְּעִי' וַא"כ ע"כ פְּשִׁיט' לְהוּ דְּמִתְּנִי'
בְּשִׁבְט שְׁהֵן רֹב הַקְּהֵל אִיִּירֵי נְהָא דְּקָאָמַר אִילִימ' ר"מ רִנְבָא בְּעִי' פִּי' רִנְבָא גַם בְּשְׁבָטִים
וְכַדְלַעֵיל גַּבִּי הַבְּעִי' אִי לר"י בְּגְרִירָא דְּנֻקָא ז' שְׁבָטִים דְּאִיכָא רִנְבָא כו').

וַא"נ דְּאָף אִי מִתְּנִי' בְּד' ר"י אִיִּירֵינּוּ בְּמִיעוּט הַקְּהֵל. מ"מ הָא דְּמַסִּיק בְּד' חֲכָמִי דְּאִינוּ
חֲיִיב אֲנָא בְּהוֹרָאָת ב"ד הַגְּדוֹל הִיִּינוּ בְּדִאִיכָא רִנְבָא וְכַדָּאִית לְהוּ כו' וְלֹא אִתִּי לְהַכִּי פֵּאן
כו' (אוּ אָף שְׁנֵא' דְּכָל בְּהוֹרָאָת ב"ד הַגְּדוֹל ע"כ בְּאַמַּת בְּעִי' רִנְבָא לְכ"ע דְּלֹא כִלְח"מ אֱלָא
שְׁגַבִּי הוֹרָאָת בֵּית דִּינּוּ אִיִּירֵי בְּמִיעוּט הַקְּהֵל כו' וִית' אֲי"ה בְּמ"ש הַרְע"ב כו') א"כ גַּם
כּו"מ מְצִי אִתִּי וְנִרְא' ג"כ דְּמַש"א אֱלָא בְּהוֹרָאָת ב"ד הַגְּדוֹל הִיִּינוּ כַּדָּאִית נִי' וּבְרוּב שְׁבָטִי
כו' אַע"כ מִשְׁמַע לְהוּ דְּחֲכָמִי בְּאוֹתוֹ גּוֹנָא מִמֶּשׁ דְּאִיִּירֵי ר"י קָא מְחִיבִי עַכ"פּ אוֹתוֹ שְׁבָט
בְּהוֹרָאָת ב"ד הַגְּדוֹל וַא"כ ע"כ דְּגַם ר"י אִיִּירֵי בְּשִׁבְט שְׁהוּא רֹב הַקְּהֵל כו' דֹּאל"כ גַּם
כּו"ש לֹא אִתִּי: וְהִנֵּה כָּל חִילוֹ שְׁל הַרְלַח"מ ז"ל הוּא מִשׁוּם דְּפְשִׁיט' לִי' דְּלִמָּאן דָּאִית לִי'
דְּשִׁבְט א' אִקְרִי קְהֵל שׁוּב א"א שְׁיִסְבּוֹר דְּלִבְעִי שְׁיִהֵל' אוֹתוֹ שְׁבָט רֹב הַצִּיבּוֹר דְּנֻקָא כ"א
לְעַנְנֵן גְּרִירָא וּמִצַּד הַסְּבָר' דְּכִינּוּן שְׁזָה אִתִּי רַק מְרִיבּוֹי דְּקָרָא יֵשׁ לְוֹמַר תְּפַסְתָּ מוּעַט כו'
אַבְל לְעַנְנֵן עֵיקַר הַחִיּוּב דְּפַר לְאוֹתוֹ שְׁבָט עַכ"פּ אֶחָר שְׁהוּא עֲצָמוּ נִק' קְהֵל.

צ"ל תוּ שְׁיִהֵל' הוּא רֹב כָּל הַצִּיבּוֹר וּלְפָה"נ מַש"ה הָוִי ס"נ דְּהָא דְּרִשְׁבִּי"א מִיִּשְׁחָף שְׁיִיכִי
לְפִלוּגְת' דְּאִינְהוּ כּוּלְהוּ תַּנְאִי דְּבְרִי' וּפְלִיג נְמִי אר"י (וּר"ש) בְּמָה דְּלְדִידִל' עַכ"פּ חַד רִנְבָא
בְּעִי' אוּ בְּגַבְרִי אוּ בְּשְׁבָטִי.

וְהִינּוּ ע"כ מִשׁוּם דַּס"ל הַשְּׁבָט א' לֹא אִקְרִי קְהֵל מַש"א כ' לר"י דַּס"ל דְּשִׁבְט ה' אִקְרִי
קְהֵל ע"כ אִפִּי' חַד רִנְבָא לֹא בְּעִי' וּלְפִי"ז ע"כ גַּם לר"ש לֹא בְּעִי' גַּם חַד רִנְבָא. וְכַבְר
נִתְבָּאָר שׁו"א.

וְאַפִּי' רִנְבָא בְּשְׁבָטִים אִיבְעִי' לְהוּ בְּגַמ' אִלִּיב' דר"כ). וּלְפַע"ד לְאוּ הָא בְּהָא תַּנְאִי פְּלָל.
דְּהָא דְּאִמְרִי' בְּגַמ' דִּלְר"י וּר"ש שְׁבָט א' אִקְרִי קְהֵל הִיִּינוּ רַק לְעַנְנֵן הַבָּאָת הַקְּרַבְנוּ. דַּע"ז
הוּא דְּכַתִּי' וְהַקְּרִיבּוּ הַקְּהֵל.

ובקא הוא דאייירי עיקר פלוגת' דתנאי בבריית' דפליגי מי הוא הקהל דקרא זה. דלר"מ קאי על ב"ד משום דיליף מג"ש מקהל דלמעלה דמעייני הקהל כו' ור"י ס"ל דהקהל זה כפשוטו דציבור מיייתי וס"ל דד' קהל פתיבי (וכולם מיייתרי).

היינו ב' דמעייני הקהל. דה' דהקהל חשיבא נ' פתרי קהל וכן הקהל דוהקריבו הקהל חשיבי פתרי ודרש מהם ב' דברי' לענן העלם דבר דב"ד הנלמד מפסוק ונעלם דבר מעייני הקהל דהיינו הא דשבת א' מיייתי בהוראת בית דינו והא דהוראה תלוני' בב"ד (ע' קרבן אהרן).

וב' דברי' לענן הבאת הקרבנות הנלמד מפסוק והקריבו הקהל דהיינו הא דחייב על פל קהל וקהל פי' פל שבת ושבת שחטאו מיייתי בפ"ע. והא דגרירא שגורר גם השבטים שלא חטאו.

ור"ש ס"ל דתלתא קהל פתיבי ודרש ב' מהם לג"ש. לומר דציבור וב"ד מיייתי (דס"ל דמעייני הקהל נכלל בזה ציבור וב"ד).

דמעייני היינו ב"ד והקהל היינו ציבור עק"א). וחד דנשאר שהוא גבי והקריבו הקהל (דה' דמעייני הקהל ס"ל דהיינו אורת' דקרא פדאי' בגמ').

ע"כ דרש לי' לענן הבאת הקרבנות לחייב על פל קהל וקהל כנ"ל אליב' דר"י וע"ז הוא דאמרו בגמ' דר"י ור"ש ס"ל דשבת א' אקרי קהל והיינו מהא דתרונוייהו ס"ל עכ"פ שכל שבת ושבת שחטאו מיייתי בפ"ע ואילולי שגם שבת א' אקרי קהל לפעמי' לא הי' אפשר להוציא פל פשטי' דקרא דוהקריבו הקהל ממשמעותי' לגמרי אף אי יש פאן איזה ריבוי דהיינו ה' דהקהל.

אלא פיון דאית להו דמצינו לפעמי' ג"כ דשבת א' אקרי קהל דרשי שפיר מריבוי' דה' דגבי והקריבו הקהל דאתי לחייב פל שבת ושבת בפ"ע אבל אין כ"ז שייך לענן פמות מנן החוטאי' לשחול עיקר החיוב דפר דלא איירי פלל בהא בעיקר פלוגתתם ויש לומר דכ"ע מודים בהא דעכ"פ רובא בגברי בעי' וכמשמעו' פשט הסוגי' דכולא פרקין וכנ"ל דמשמע שזה דבר המוסכם.

וע"כ גם זה שנוצר בד' ר"י בבריית' ב' שבטים כו' וכן גם במתני' הורו ב"ד של א' מהשבטי' כו' הפל מייירי ברובא בגברי עכ"פ והא דלא פ' פן בהדיא נלפע"ד שהוא משום דהוי מילת' דפשיט' להו טובא וזיל קרי בי רב הוא והיינו ממאמר הכתוב דלכל העם בשגגה.

דאייירי גבי שגגת מעשה דפשטי' דקר מוכיח דבעי' פל העם או רובו שהוא ככולו ולפי המדונה לי דגם לשארי תנאי' לא מצינו שיהיו נצרכי' לבוא להשמיענו דין זה מפורש ולומר דאם עשו רק מיעוט הקהל פטורי' ולהביא ע"ז איזה לימוד (כמו מלכל העם כו').

כ"א דרף אגב בלבד שמעי' בכמה דוכתי דבמיעוט הקהל ליכא פר ולעיל ד"ג בבריית' דהורו ופשו ר"מ פוטר וחקמי' מחייבי' פשהיו רוצים להעמידה בעשו מיעוט הקהל לא הי' ה"א להעמיד הפלוגת' כ"א ביחיד שעשה בהוראת ב"ד אבל לכ"ע ביחיד דיינינו להו ואף פשרצו לומר מאן חקמי' ר"י הוצרכו להעמיד' בהוראת בית דינו: וכוננתם ע"כ

פְּשָׁאוֹתוֹ שֶׁבֶט רַוְבָּא בְּגַבְרֵי דַאֲל"כ אֵלָא דַלְר"י לָא בַעֵי רַוְבָּא כְּלָל גַּם בְּהוֹרָאֵת ב"ד
הַגְּדוֹל הֵיזְה יְכוּל לְאוּקְמֵי פְּדֵהוּי ס"ד מְעִיקְרָא וְכַנ"ל אַע"כ דְּמִקְלָת' דְּפִשְׁיט' הִי לְהֵם דְּרַוְבָּא
עכ"פ בַּעֵי וְלֹא הָיוּ נִצְרְכֵי לְדַבְּרַ מְזַה כְּלָל דְּחִשְׁבֵי לְהוּ כְּזִיל קְרִי בֵּי רַב פְּנ"ל וְאַף
לְרִשְׁבֵי"א לֹא הִזְפִּירוּ זֶה מְלִימוּד דְּלְכָל הָעָם אֵלָא דְרַף אַגַּב וְאַדְרַב' לְהַשְׁמִיעֵנוּ חוּמְר'
לְדַעְתּוֹ דְּלֹא לְעוֹלָם בַּעֵי כָּל הָעָם אוֹ רַוְבּוֹ בְּגַבְרֵי דְּוִקָּא אֵלָא דְּלַפְעָמֵי בְּמִיעוּט' חִיבֵי
וְהִינּוּ בְּדַאֲיָכָא רַוְבָּא בְּשִׁבְטֵים וּמְלִימוּד דְּמַעֲיָנֵי כּו' וְאַף גַּם לַר"מ וְר"ש שֶׁהִזְפִּירוּ בַּגְּמ'
שָׁם ע"ב דְּמִלְכָּל הָעָם שְׁמַעֵי דְּרַוְבָּא בַּעֵי ג"כ לֹא הִי זֶה כ"א דְּרַף אַגַּב וּלְמִיעֵבַד צְרִיכוּתָא
וְלוּמַר דְּלֹא סְנֵי בַּקְרָא דְּמַעֲיָנֵי לְחוּד לְמִילָף דְּהוֹרָא' תְּלוּנ' בַּב"ד דְּהַ"א אִפִּי מִיעוּט' כּו'
אַבְל לֹא לְעִיקְרָא דְּמִקְלָתָא קְאָתֵי שָׁם לְהַשְׁמִיעֵנוּ לִימוּד זֶה דְּמִלְכָּל הָעָם שְׁמַעֵי דְּרַוְבָּא בַּעֵי
דְּזִיל קְרִי כּו': וְלָכֵן יֵשׁ לוּמַר דְּגַם לַר"י ס"ל הֵכִי וְלֹא נִצְרַף לְפָרֵשׁ כְּלָל.

וּבְאַמְתָּא אִם לֹא נָא' כֵּן. אֵלָא דְּבְאַמְתָּא פְּלִיגֵי בְּזֶה וְלַר"י בְּאַמְתָּא לֹא בַּעֵי רַוְבָּא קְשָׁה לְמָה נָא
יְרָשׁוּ לְנוּ בְּאַמְתָּא בַּגְּמ' טַעַם מְחַלְוִקְתָּם בְּזֶה.

וְאַיִף קְדָרִישׁ ר"י הַפְּסוּק דְּלְכָל הָעָם כּו' וּכְדָרַף שְׁפִירָשׁוּ לְנוּ הֵיטֵב טַעַם פְּלוּגְתָּתָם בְּעַנְיָן
הַבָּאֵת הַקְּרַבְנוֹת וּמְדַרְשׁ הַפְּסוּקֵי דְּכַתִּיבֵי בְּזֶה וְכַנ"ל וּמַעְתָּה מוּכָן דְּלִק"מ מְהָא דַּס"ל
לַר"י וְר"ש דְּשִׁבְט א' אִקְרִי קְהָל.

דְּזֶה לֹא מְהֵנֵי כ"א בְּעַנְיָן הַבָּאֵת הַקְּרַבְנוֹת הַנְּלַמֵּד מִפְּסוּק דְּוַהֲקָרִיבוּ הַקְּהָל אַבְל לֹא לְעַנְיָן
מְנַן הַחוּטָאִים דְּשַׁגְגַת מַעֲשֵׂה הַנְּלַמֵּד מִפְּסוּק לְכָל הָעָם. וְהוּא מְתָרֵי טַעַמֵי א' דְּגַם בְּעַנְיָן
הַבָּאֵת הַקְּרַבְנוֹת.

הָרִי לֹא הִי דֵי לְהֵם בְּזֶה דְּמַצִּינוּ לַפְעָמֵי דְּשִׁבְט א' אִקְרִי קְהָל. אֵלָא הֵיזְה נִצְרַף לְהֵם יִתּוּר'
דְּהַקְּהָל לְרַבּוּי זֶה פְּנ"ל וְא"כ אֲדַרְבָּה מִפְּאָן מוּכָח לְהִיפּוּף דְּהִיכָא דְּלִיכָא רִיבּוּי' וְכַמוֹ
בְּעַנְיָן מְנַן הַחוּטָאִי דְּשַׁגְגַת מַעֲשֵׂה.

לֹא מְהֵנֵי מַה שְׁשִׁבְט א' אִקְרִי קְהָל לְחוּד לְחִיבֵי גַם בְּחֻטָּאוֹ שִׁבְט א' וְהוּא מִיעוּט הַקְּהָל
(וְתַדַּע דַּע"כ רִיבּוּי זֶה לְחִיבֵי עַל כָּל קְהָל חִשְׁבֵי לְהוּ לִימוּד גְּמוּר וְנִצְרַף לְזֶה יִתּוּר מְמַשׁ
דַּאֲל"כ יוֹתֵר הֵיזְה לְהֵם לוּמַר דַּלְר"ש חַד קְהָל אִתֵּי לְהוֹרָא' תְּלוּנ' בַּב"ד.

וְלֹא הִי צְרִיף לִיְלַפּוֹת' דַּאֲבֵי וְרָבָא). וְעוֹד שְׁגַבֵי וְהִקְרִיבוּ הָרִי עכ"פ לֹא כַּתִּי כָּל הַקְּהָל
מִשָּׂא"כ גַּבֵי שַׁגְגַת מַעֲשֵׂה דְּכַתִּי כָּל הָעָם (כְּמִדְּוִמָה שְׁחָסַר): גַּם מַה שְׁהַשִּׁיב הָרַב הַנ'
מוֹהַר"ש נֶאֱבַד נ"כ: וְזֶה מַה שְׁחָזַר הַמְּחַבֵּר עוֹד מְעַנְיָן הַנְּ"ל: אֶהוּבֵי דִידֵי הַר"ש נ"י.

תְּשׁוּבָתָהּ הַגִּיעַתְנֵי לְנִכּוֹן וְהִנֵּה מַה שְׁאַתָּה מְתַחַזֵּק וּמְתַאֲמֵץ לְהַמְלִיץ בְּעַד הָרַב לַח"מ לְקַיָּים
דְּבָרָיו וְלְחַשׁוֹב מְחַשְׁבוֹת חוּץ לְפָרֵשׁ פְּוֹנְנָתוֹ בְּדַבְּרָיו שְׁלֹא נֶאֱמַר בּוֹ רְמַז עַלִּיהֵם כְּלָל
לְדַעְתִּי וְגַם הַדְּבָרִים מְצַד עֲצַמ' אֵין לְהֵם טַעַם כְּלָל וְאֵינָם אֵלָא דְּבָרֵי גְבִיאוֹת שְׁצָרִיף
לְהַאֲמִין לְהֵם.

וּלְדַעְתִּי עַל חֲנָם יְגַעַת וּמַצָּאתָ זֹאת. כִּי גַם לוֹ הָיוּ דְּבָרֵי נְכוּנֵי' (בְּמָה שְׁתַּלִּית פְּסֻק הַרְמַב"ם
דְּבַעֵי רֹב קְהָל בְּשִׁבְט א' אַף לְעַנְיָן חִיּוּב אוֹתוֹ שִׁבְט.

במה שלר"י בעי' רוב לענן גרידא כו'). ואף גם אם נא הי' כ' הרמב"ם בהד"ל דבעי' רוב גם לחיוב אותו השבט כו' עכ"ז כל עיקר החילוק שהמציא הלח"מ בין חיוב אותו שבט לדין גרידא (אף לדעת ר"י בלבד).

יפלא בעיני מאד חדא איך לא הוזכר חילוק זה וטעמו (תפסת מועט כו') בגמ' ות"כ ופוסקי' וסמכו פולם על הרב לח"מ ז"ל שייבוא ויפרש דעת ר"י לחנק פנ"ל ויתן אינה טעם לדבר כו' זה הוא מהנמנע ועוד דלפ"ז שלר"י לא בעי' רוב קהל בעיקר החיוב דפר העלם דבר אף שנא הוזכר זה בפירושו והיינו ע"כ לפי שלא נצטרך נפרש זאת דמאחר שא' במשנה סתם הורו ב"ד של א' מן השבטי' כו' וכן בברי' חטאו שני שבטי' כו' סתמו כמפורש דמייירי אף דליכא רובא דאל"כ הי' מפרש שהרי סתם שבט אינו רוב קהל כו' (וכעין שכ' מע"כ).

א"כ גבי גרידא שאמרו ג"כ סתם לשון שבט א' כו' הוי ג"כ סתמו כמפורש ממש אף שאין בו רוב קהל דאל"כ הנה מפרש פנ"ל (לפי סברא זו) ועוד זאת מוכח להדיא לדעתי מלשון ר"י בברייתא ב ע"ב שבט שעשה בהוראת ב"ד אותו שבט כו' ובהוראת ב"ד הגדול אפי' שאר שבטי' חייבי' כו' משמע להדיא דאיתו שבט עצמו שא' עליו אם עשה בהוראת בית דינו הוא לבדו חייב עכ"פ דהיינו (לפי סברא זו) אפי' כשהוא מיעוט הקהל פנ"ל.

אם אותו שבע עצמו עשה בהוראת ב"ד הגדול גורר לשאר שבטים כו' וכן בדיוקא דמתניתין בהוראת בית דינו הוא דשאר שבטים פטורים אבל בהוראת ב"ד הגדול. אפי' שאר שבטים חייבי'.

כו'.

נראה להד"ל ג"כ דנוכל להוכיח מדיוקא דמתני' גם פשאין בשבט רוב קהל שהרי בזה מייירי מתני' דקתני הורו ב"ד של א' מן השבטי' וכנ"ל וע"ז קתני יתורא דשאר שבטים פטורים לדייק דבכיוצא בזה אם הי' בהוראת ב"ד הגדול גורר כו'.

ועוד נרא' ראי' ברורה דאין לחנק בין אותו השבט עצמו לגרידא. מהא דאמרי' התם בפשיטות אבעי' שני' במאי עסקינן אילימ' כו' אלא דחטאו שבט א' ובמאי אילימ' כו' אלא בהוראת ב"ד הגדול ונפשט האבעי' דבשבט א' לר"ש נמי מיייתי (כמו לר"י).

ודחה ותסברא ת"ק מני' כו' אי ר"י שאר שבטים נמי מיייתי כו' והשתא אם נאמר דלר"י הא דשבט א' מיייתי לעצמו היינו אפי' כשהוא מיעוט הקהל ומה שהוא גורר לשאר שבטים היינו דוקא בדאיכא רובא א"כ מתוקמא שפיר הברי' בשבט א' במיעוט הקהל לת"ק דלר"י מביא פר א' ולר"ש שני פרים ונפשט האבעי' שפיר כו' א"ו מוכרח לומר (לפי סברא זו) דגם לענן גרידא לא בעי' ר"י רוב לזאת לא מתוקמא ת"ק כו' ואין להאריך בכ"ז פי לדעתי באמת ברור הוא דא"א לחלק לר"י בין חיוב אותו שבט לגרידא דשאר שבטים דלפ"ז אינה מתיישבת כל הסוגי' ממש דוק ותשכח עוד בכמה מקומו' וניפרין דברי אמת.

ודעת הרב לח"מ ז"ל נשגבה ממני לא אוכל לה: והנה לפי כל הנ"ל ממילא נדחה פי' הלח"מ ברמב"ם במקומו (מלבד מ"ש הרמב"ם בפ"ג כמו שכתבתי למע"כ מקודם) דאם

כְּדָבָרָיו דְּהֶרְמֵב"ם פֶּסֶק כַּר"י בְּלִבְד וּלְפִי סִבְרָא זֶה דְּדַעַת ר"י בְּעֵינֵי הַדִּין דְּפֶר הַעֲלָם
דְּבָר סָגִי בְּשִׁבְעֵי א' אִפִּי אֵינֹו רֹוב קֹהֵל א"כ בְּוֹדָאֵי מְוֹכָרָח לֹוֹמֵר דְּדַעַת ר"י גַּם לְעַנְיָן
גְּרִירָא פֶּן וְכַנ"ל א"כ נָא הִי לְהֶרְמֵב"ם לְפִסְטֹק אִפִּי פֶּאֵן גַּבֵּי גְרִירָא דְּבַעֵי רֹוב קֹהֵל וְגַם
פִּי מַע"כ מְמִילָא נְדָחָה ג"כ דְּלִפִּי סִבְרָא זֶה בְּהֶכְרַח גַּם לְעַנְיָן גְּרִירָא א"צ רֹוב קֹהֵל לַר"י
א"כ אֵין טַעַם שְׁלֵא יִפְסֹק הֶרְמֵב"ם כַּר"י וְכַמ"ש מַע"כ).

וְגַם תִּירוּצוֹ עַל הַכ"מ נְדָחָה מְטַעַם זֶה דְּאֵין לְחַלְקָא פְּמוֹ שְׁחִילָק הוּא ו"ל וְכַנ"ל: וְהִנֵּה פֶל
עֵינֵקֶר הַסִּיפָה שְׁהֶוְכָרַח הַלַּח"מ לְחַלְקָא בֵּין אוֹתוֹ הַשְּׁבָט לְגְרִירָא הוּא מְפָנִי שְׁהוּא ו"ל סוֹבֵר
שְׁרַשְׁבִּי"א. חוֹלֵק עַל ר"י בְּמָה שֶׁא' שְׁבָט א' אֵינֵקֶרִי קֹהֵל כו' וְסִבְרוּתָם סוֹתְרוֹ זל"ז וְלֵא
מְתַקֵּימוֹת שְׁנִינֵהֶם יַחַד וַא"א פֶּלֶל שְׁיִסְבֹּר א' סִבְרַת חֲבִירוֹ.

וַע"כ הֶוְקָשָׁה לוֹ אֵיךְ פֶּסֶק הֶרְמֵב"ם פְּשִׁנֵּיהֶם לְזֹאת תַּחֲזִיל' אַעַן וְאוֹמֵר אֲשֶׁר לְדַעַתִּי אֵינֶם
סוֹתְרוֹ פֶּלֶל וְאֵין לָהֶם שְׁיִיכּוֹ זל"ז וְיִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁיִסְבֹּר א' סִבְרַת חֲבִירוֹ ג"כ (אִם הִי
לְזֶה אֵינֵה רֵאִי וְהֶכְרַח וְאַח"כ אֲחַקּוֹר לְדַעַת הֶרְמֵב"ם אִם יֵשׁ אֵינֵה הֶכְרַח שְׁפָאָמַת ר"י
סוֹבֵר פְּרַשְׁבִּי"א ג"כ פְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי מְקוֹדֵם).

וְהֵינֵנו שְׁאֵין סִפְק אֲצִלֵי דְמֵאֵי דְבַעֵי שְׁיִחְטָאוּ רֹוב צִיבּוֹר דְּוִקָא לְשִׁאָרֵי תַנְאֵי אֵינֹו מְפֹסוּק
דְּוִהֶקֶרִיבּוֹ הַקֹּהֵל אֲלֵא בַע"ג הוּא מְמַאָמֵר הַפְּתוּב פִּי לְכָל הָעַם בְּשִׁגְגָה וְכַמוֹ שְׁהִבִּיא הַש"ס
לְדַעַת רַשְׁבִּי"א הַטַּעַם דְּבו' שְׁבָטִים בַּעֵי רֹובָא דְכֹתִי פִי לְכָל הָעַם בְּשִׁגְגָה לְמִימְרָא דְרֹובָא
בַּעֵי כו' (וַע"כ ד"ז ע"ב גַּם אֲלֵיב' דַּר"מ וְר"ש וְצָרִיכ' דָּאֵי כ' וְהִי אִם כו' ה"א אִפִּי מִיַּעוּט'
לְהַכִּי כֹתִי לְכָל הָעַם כו') וּבְשִׁאָר מַצּוֹת הוּא מְמַאָמֵר הַפְּתוּב וְאִם פֶּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ
דְּפִשְׁטִי דְקָרָא בְּעַם קָאֵי (וּמ"ש מַע"כ דְּוֹדָאֵי פִּשְׁטִי דְקָרָא קָאֵי בְּסִנְהֶדְרִין דַּא"ל"כ הִי
מְהָרָאֵי לְהִבִּיא אֵינֵה דְרִשׁ דְקָאֵי עַל סִנְהֶדְרִין וְלוֹמֵר נְאֻמֵר פֶּאֵן כו'.

וְנֵאמֵר לְהֵלֵן כו'. נְצַנְצָה בְּהַ רוּה"ק דְּבִאָמַת דְרִשׁוֹ פֶּן דַּא"כ נְאֻמֵר פֶּאֵן עֲדָה וּלְהֵלֵן נֵא
עֲדָה (פִּי וְשִׁפְטוֹ הַעֲדָה כו') מַה לְהֵלֵן ב"ד כו') וּמְפֹסוּק זֶה דְרִשׁוֹ לְקַמֵּן ד"ג ע"ב בַּג"ש
דְּבַעֵי שְׁגָגַת הַמַּעֲשֵׂה כו' דַּת"ר יִשְׁנֹו יָכוֹל כו' תְּלִמוּד לֹוֹמֵר יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר אֵינֹו חֲזִיב
אֲלֵא עַל הָעֲלָם דְּבָר עִם שְׁגָגַת הַמַּעֲשֵׂה כו' (וְהוּא מַת"כ שֶׁם אַחַר הַדְרִשׁ הַנ"ל מְזֶה נִרְאֶה
לְהַדְנִי דְפִשְׁטִי דְקָרָא בְּשִׁגְגַת הַמַּעֲשֵׂה דַעַם קָאֵי וְלֵא נַעֲקֵר לְגַמְרִי).

וּבְוֹדָאֵי מְזֶה נִפְק' לְכוֹלְהוֹ תַנְאֵי דַס"ל דְּבַעֵי רֹוב קֹהֵל פִּינֹו דְפִשְׁטִי דְקָרָא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֵׂה
שְׁל הַקֹּהֵל מְשַׁתְּעִין וְאוֹמֵר וְאִם פֶּל עֲדַת כו' (וּמַעֲתָה מַה שְׁתַּפְּס מַע"כ עָלֵי עוֹד מְהַגְמ' מַאָה
שְׁיִשְׁבּוּ כו' לֵא עָלֵי תְלוּנוֹתֵיו כ"א עַל הַגַּמ' וְת"כ הַנ"ל וְתַמָּה עַל עֲצָמָה אַךְ לְדַעַתִּי לְק"מ
דְּלִפִּי הַמְּסַקְנָא גַם בְּסִנְהֶדְרִין לֵא בְּעֵינֹו שְׁיֹוֹרוֹ פְּוֹלֵן וְגַם לַר' יוֹנְתָן א"ל דַּס"ל פְּרַשְׁבִּי"א
דְּרִשׁ מְקָרָא דַּאִפִּי ו' שְׁבָטִי וְהֵן רֹובָא סָגִי.

אוֹ דַּס"ל כַּר"י בְּגְרִירָא מִיתּוֹרָא דְהַקֹּהֵל וַא"כ ע"כ אַא"ל דְּכָל דִּיִּיקָא לְעַנְיָן שְׁגָגַת מַעֲשֵׂה
דְּצִיבּוֹר דַּא"כ אֵין מְקוֹם לְגְרִירָא וְאֵיִתֵּר קָרָא דַּחַד הַקֹּהֵל אוֹ מְשׁוּם דַּס"ל פְּוֹתִי לְעַנְיָן
שְׁבָט א' שְׁעֲשֵׂה בְהוֹרָאֵת בֵּית דִּינֹו וְכֵן מְשַׁמַּע בְּסִפְרֵי דְבִאָמַת ס"ל לַר' יוֹנְתָן פֶּן ע"ש אַךְ
בְּזֶה סִפְק אִם יְהִי מְוֹכָרָח בְּזֶה לֹוֹמֵר דְּלֵא בַעֵי פֶל הַצִּיבּוֹר שְׁעֲשׂוּ בְהוֹרָאֵת ב"ד הַגְּדוֹל
וְעַנְיָן הַבָּאֵת הַקְּרִבּוֹת דְּפִלְגִי בִי הֵינֵנו מְפֹסוּק דְּוִהֶקֶרִיבּוֹ הַקֹּהֵל וּבְזֶה הוּא דְּפִלְגִי מִי הוּא
הַקֹּהֵל דְּמִיִּיתִי זֶה דַּר"מ סִבֵּר הַקֹּהֵל הֵינֵנו ב"ד דְּרִישׁ ג"ש כו' וּב"ד הוּא דְּמִיִּיתִי וְר"י

סבר דהקהל כפשוטו דציבור מיייתי ומיתורא דהקהל זה שהן ב' קהל הקהל חד לחייב כל קהל וקהל וחד לגרירא ור"ש פדאי' לי' ע"ש אבל בענין פמה יהיו החוטאי' בשגגת מעשה הנלמד מפסוק דכל עד ישראל ישגו ומפסוק דלכל העם בשגגה לא איירי פלל ואין זה שינוי פלל להדרשות שלהם בהני ד' קהל דאייתרו גבי הבאת הקרבנו' דקהל וגבי העלם דבר דב"ד וכדכתי' ונעלם דבר מעיני הקהל כו' דהיינו ב"ד) אבל בענין מנין החוטאי' דשגגת מעשה נכלל בפשטי' דקרא דאם כל עדת ישראל ישגו דמייירי בשגגת המעשה דציבור או בדרש הפתוב כי לכל העם כו' בזה לא איירי פלל הני תנאי' דפליגי בפריי' מי מיייתי וכמה מיייתי כו' שהרי בפ"ס מפרש טעמיהו דפליגי בב' קהל דמעייני הקהל והקריבו הקהל דיתורא ניהו דכתיבי גבי העלם דבר דב"ד וגבי הבאת קרבנו' דציבור דלר"י ד' יתורי' הם כ"א הני ב' קהל הקהל ודרש מהם ב' דברים גבי העלם דבר דב"ד דהיינו הא דשפט א' מיייתי בהוראת בית דינו ולא צריף הוראת ב"ד הגדול והא דהורא' תלוי' בב"ד (ע' קרבן אהרן וב' דברי' גבי הבאת קרבנו' דציבור דהיינו הא דכל שפט ושפט שחטאו מיייתי בפ"ע והא דגרירא כו' ולר"ש תלתא? תורי' ניהו ודרש שנים מהם לג"ש וא' הנשאר גבי הבאת קרבנות דרש אותו לענין הבאת קרבנו' דכל שפט ושפט שחטאו מיייתי ולר"מ שני? תורי' ניהו ודרש אותם לג"ש בלבד דב"ד בלבד מיייתי כו' אבל גבי שגגת מעשה דציבור נדאי לא איירי פלל בפלוגתיהו פמה יהי' העדה ששגגו במעשה (שהרי לא נאמר שם קהל מותר) דאם איתא דאיירי גם בזה בפלוגתיהו ופליגי גם בזה ונכלל במשמעו' דבריהם הנה להש"ס לפרש טעם מחלוקתו גם בזה באיזה דרש הנאמ' גבי שגגת מעשה דציבור דוקא (כמו שהביאו לרשפ"א בסמוך).

אבל רשפ"א אדרב' הוא לא איירי פלל בענין העלם דבר דב"ד ובענין הבאת קרבנות דציבור ולא בא להוסיף עליהן פלל בזה ולא לחלוק עליהן שהרי הוא משמו של ר"מ א' וכבר הביא התנא דעתו של ר"מ בזה דב"ד מיייתי וגם לרשפ"א אליב' דר"מ ב"ד מיייתי (וזהו שלא ביאר הש"ס סברת רשפ"א בהני ד' קהל מאחר שלא איירי רשפ"א פלל בדיני' הנוגעים לדרשו' הנ"ל).

וגם לרשפ"א אליב' דר"מ בהני קראי הוא מסתמ'. כנ"ל אליב' דר"מ ולא בא רשפ"א אלא להשמיענו חידוש ששמע משמו של ר"מ בענין שגגת המעשה דציבור דסני או ברוב קהל או ברוב שבטים בלבד ולא בא כן אלא לפי ששמע מת"ק שא' בלשוננו משמו דר"מ שבעה שבטים שחטאו כו' והי' ידוע לו פוננתו שבעה דוקא דתיתי בעי רובא דגברי ורובא דשבטים.

ע"ז בא רשפ"א לחלוק ולומר דאיהו שמע משמו דר"מ דלא בעי תיתי אלא אדרב' בחד מינייהו סגי או רובא בגברי או רובא בשבטים ותרי תנאי הן אליב' דר"מ בלבד בענין שגגת מעשה בהא דבעי רוב ציבור וע"ז ביאר הש"ס טעמא דרשפ"א בהא מדרשו' הכתובי' הנאמרי' גבי שגגת מעשה (דגם הפסוק אם מעייני העדה נעשתה כו' דכתי' בע"ג קאי בשגגת מעשה) אבל בענין הבאת הקרבנו' לא איירי רשפ"א פלל שהרי איהו לא בא להשמיענו כן דעת עצמו וסברא דנפש' פלל וכלל וגם אליב' דר"מ לא חידש פלום בענין הבאת הקרבנות כ"א בענין החוטאי' מה שלא איירי פלל בזה התנא דברי' (רק שדברי ר"מ הי' ידוע לרשפ"א שדקדוק הת"ק במ"ש שבעה שבטים כו' דוקא שבעה

להשמיענו דרף אגב בדין מנגן החוטאי דבעי רנבא בשבטים דוקא משא"כ דעת התנאי הקודמים (ואפשר נמי דיש לזה שייכו' עם הדין בהבאת קרבנו' דא"ל שזהו טעמ' דת"ק אליב' דר"מ דבעי' שבעה דוקא דשבט א' שחטא אפי' פשהו רנבא בגברי איף יהיו מביאין הקרבן ציבור דפר הלא שבט א' לא איקרי קהל לדידנ' וכעין שהנכרח הש"ס לומר לדעת ר"י ור"ש דשבט א' איקרי קהל דאל"כ איף יהיו מביאין קרבן פנ"ל אף שפבר יש להם דרש לחייב על כל שבט כו' [אחר שובי נחמתי דלא דמי פלל דלר"י ור"ש מייתי כל שבט אפי' פשהו מיעוט ציבור לזה מוכרח לומר דשבט א' איקרי קהל אבל פאן פשהשבט הוא רוב כל השבטים למה לא יביאו קרבן ציבור דפר אף עם היות שכל השבטים דוקא נק' קהל ולא שבט א' עכ"ז הרי רובו פכולו אף יש לומר מאחר דכל י"ב שבטים דוקא נק' קהל אף אם יש רנבא בגברי עכ"ז לא נק' קהל ולא רוב קהל עד דאיכא רוב י"ב שבטים דוקא ע' בירושלמי דלר"מ כל השבעים דוקא נק' קהל].

ובזה יהי' ניח' מאי דקא מהדר הש"ס ליתן טעם לרשב"א אליב' דר"מ מקרא ולא מהדר ניתן טעם מקרא לת"ק אליב' דר"מ דבעי רנבא בשבטים דוקא שאין פו דעת כל התנאי והיינו לפי שלדעת ר"מ הדין נותן פו פנ"ל וא"צ קרא לזה אלא אדרב' רשב"א בעי לזה קרא אליב' דר"מ משא"כ לר"י ור"ש א"צ קרא להא דלא בעי שבע' דוקא ע"ז פליג רשב"א דלא בעי ר"מ רנבא בשבטים דוקא אלא בחד מינייהו סגי.

ונהו דקדוק לשון הש"ס ורשב"א מאי טעמ' דכתי' כו' ונא אמר סתם ורשב"א דכתי' כו' והיינו לפי שהוא ענגן בפ"ע ואינו שייף לפלוגת' שקדמה פלל: והנה מעתה ממילא מוכן ומבואר דעיקר החידוש שחידש לנו רשב"א אליב' דר"מ נגד הת"ק אליב' דר"מ בענגן שגגת מעשה דציבור היינו שמחמיר יותר נגדו בשני דברים.

א' שאף שלא חטאו רוב השבטים חייבי' פשהן רוב קהל ב' שאף שלא חטאו רוב קהל חייבי' פשהן רוב שבטים משא"כ לת"ק לא משפחת חייב אליב' דר"מ כ"א פשחטאו רוב קהל והו רוב שבטים (ולפי שלר"מ פי לא חטאו רוב שבטים לא מיקרי רוב קהל ג"כ פנ"ל).

והנה בבבא א' שחידש לנו רשב"א שאף שלא חטאו רוב שבטים אם הו רוב קהל חייבי' אין זה חידוש כ"א אליב' דר"מ אבל אליב' דר"י גם הת"ק דברי' זו שונה בהדיא בדבריו חטאו שני שבטים מביא כו' (רק לענגן גרירא דתני בפרי' בדברי ר"י אחר שאמר חטאו שבעה מביא כו' ע"ז איבעי' להו בגמ' אי קאי זה דוקא על חטאו ז' הסמוך לי' או גם על חטאו שני שבטים שנקט בתחילת דבריו כו' ופשיט דאפולא קאי ולפי הגירס' בת"כ דלא הונוכר שם בדברי ר"י פלל חטאו ז' כו' כ"א חטאו ב' כו' חטאו ג' כו' ושאר שבטים מביאין ע"י כו' ע"ש לא הי' מקום לשאול זה) אבל בבבא ב' שחידש לנו רשב"א שאף שלא חטאו רוב קהל יכול להיות שיתחייבו דהיינו פשחטאו רוב שבטים זה אינו מבואר לת"ק גם אליב' דר"י בהדנ' ויכול להיות דלת"ק דלא דריש מיעוט דמעני הקהל כו' גם אליב' דר"י דמחמיר במיעוט שבטי' (משום דגם שבט א' איקרי קהל וקרינו בי' נמי שפיר והקריבו הקהל כו').

עכ"ז לא יחמיר במיעוט קהל אף גם פשחטאו ז' שבטים (ומשום דגבי שגגת מעשה כתי' ואם כל צדת כו' וכן פי לכלהעם בשגגה ואיהו נא דריש מיעוט' דמעני הקהל כו' פדררש

רש"ב"א כו' אלא פדדריש שם ע"ב למעט עשו מב"ד לזאת יכול להיות דלדידי' גם אליב' דר"י בעי דוקא רוב עדת ישראל כו') אבל רש"ב"א שהשמיענו אף לדעת ר"מ דחייבין אף כשלא חטאו רוב עדת ישראל אם הן רוב שבטים (והיינו ממיעוט' דמעניי הקהל) כ"ש דלר"י דמחמיר טפי לא בעי דוקא רוב עדת ישראל אם הן רוב שבטים (ואם אוני לדעת ר"י דשבט א' איקרי קהל לא בעי לא רוב שבטים ולא רוב קהל בזה לא איירי רש"ב"א פלל ומסתמ' בזה דעתו כמו לת"ק אציב' דר"י ובסמוך נחקור בזה לדעת ר"י): ומעתה לפי כל הנה"ל נראה הדברים פשוטים וברורי' דמה שכתב הכ"מ ז"ל על הרמב"ם ז"ל שפסק פרש"ב"א דמסתבר טעמ' היינו לענגן מה דסגי לי' להרמב"ם בחד רוב (דהיינו גם ברוב דשבטים בלבד דזה אינו מוכרח לת"ק דרש"ב"א גם אליב' דר"מ וכנ"ל).

לזה כ' הכ"מ דפסק בזה פרש"ב"א דמחמיר בזה גם אליב' שניהם כ"ש אליב' דר"מ והיינו שכ' משום דמסתבר טעמ' דדרש מקרא מיעוט' דמעניי הקהל כו' ובזה דמחמיר הרמב"ם במיעוט שבטי' פשהו רוב קהל אין אנו צריכי' בזה לדברי רש"ב"א דגם הת"ק שלו מודה אליב' דר"י דחייב בזה וכמו ששונה בדבריו בהדי' שני שבטים כו' וכנ"ל (והיינו משום דקרינו בי' שפיר גם והקריבו הקהל כו' דשבט א' איקרי קהל כו') ומעתה מה שהקשה בס' פני משה על הכ"מ הנה"ל מן הירושלמי דמפרש שם דברי רש"ב"א דששה שבטים דוקא קאמר ולא חמשה וא"כ איך פסק הרמב"ם אפי' שבט א' כו' לק"מ שבתלוקה זו דרוב קהל ומיעוט שבטי' אין אנו צריכי' לדברי רש"ב"א דאיהו אליב' דר"מ אמר למילתא (דלדידי' כל השבטים דוקא איקרי קהל וכשהו מיעוט שבטי' לא מתוקמא שפיר מ"ש והקריבו הקהל כו' לזאת יש לנו לומר דמיעוט דמעניי הקהל לא בא אלא דלא בעי רוב שבטים דוקא אלא די במחצה כו' אבל לא במיעוט כו') אבל ר"י הרי בהדי' אמר שני שבטים שחטאו כו' ואף ת"ק דרש"ב"א מודה בזה בנדאי וכנ"ל ובזה בנדאי קי"ל כר"י לגבי ר"מ ולא כתב הכ"מ דפסק הרמב"ם פרש"ב"א אלא במאי דמחמיר ולא בעי רוב קהל פשיש רוב שבטים דכיון דמחמיר בזה אליב' דר"מ כ"ש שייחמיר בזה אליב' דר"י.

בזה פסק הרמב"ם פנותי' נגד הת"ק שלו שלא ביאר זאת בדברי ר"י ויכול להיות שלדעתו אף ר"י מקיל בזה וכנ"ל בזה פסק פרש"ב"א דמסתבר טעמו וכנ"ל והנה אף דברי הלח"מ בקושיותו על הכ"מ תמוהי' חדא דנדאי אין פוננת הכ"מ במ"ש דפסק הרמב"ם פרש"ב"א לענגן מה דבעי רוב כל עיקר שהרי זה לא מוכרח פלל בדברי רש"ב"א אליב' דר"י דלא איירי בזה פלל ואיהו חומרא בלבד אתי לאשמענו אליב' דר"מ ולאפוקי מת"ק שלו אליב' דר"מ כו' אלא נדאי פוננת הכ"מ במ"ש שפסק פרש"ב"א היינו כנ"ל לענגן דלא בעי רוב שבטים פשיש רוב קהל.

ובזה נדאי הדין עמו בלי פקפוק כלל וכלל ועל זה דפסק הרמב"ם דבעי עכ"פ חד רוב ע"ז לא כ' הכ"מ כלום והיינו לפי שפשוט אצלו ז"ל שנה יוספם גם אליב' דר"י בין אליב' דרש"ב"א בין לת"ק שלו ואין שום מ"ד פלל שייאמר דלא בעי רוב פלל והיינו מלשון הכ' ואם כל עדת כו' וכן לכל העם בשגגה כו' (חסר): סימן נא בדיני חנוכה (מ"ש בימי ילדותו) הנה הר"ן כ' שהרי"ף שכתב א"נ לשיעורא פי' דאח"ז אם רנה לכבותה או להשתמש כו' פליג עם הגאונים והשאלות כו' אבל הרא"ש והטור שהביאו דברי שניהם להלכה משמע ונדאי דלא פליגי כלל ועיין ב"י שדדחק ליישב זה והנה מ"ש דאם רצה

לכבותה כו' אֶפְשֶׁר לְפָרֵשׁ דִּיכּוּל לְכּוּבּוּתָהּ וּלְהַנִּיחַ הַשְּׁמֹן לְהוֹסִיף עָלָיו בְּיוֹם ב' לֹא לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ וּמ"ש שְׂיִכּוּל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה אַחַר הַשְּׁיִעוּר הִנֵּה לִפְמ"ש רש"י הַטַּעַם דְּאָסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ מִשׁוּם הֵיכָר כּו' וּכ"כ ג"כ הָרַא"ש בְּסִמּוּף דְּדוּקָא תַּשְׁמִישׁ קְבוּעַ דְּהִירוּאָה אוֹמֵר כּו' א"כ אַחַר הַשְּׁיִעוּר לְכּאוּרָה אֵין מְקוּם לְאַסוּר.

אִךְ בְּאַמַּת צ"ע זֶה גּוּפָא לְמָה לֹא נֹאמֵר מִטַּעַם הַקְּצָה לְמַצּוֹתָהּ ע"י פ"י וּמָה גַם שְׁהָרִי הַשְּׂאֵלְתוֹת שְׂאוּסֵר מוֹתֵר הַשְּׁמֹן גַּם אַחַר חֲנוּכָּה ע"כ הֵינּוּ מִטַּעַם הַקְּצָה לְמַצּוֹתָהּ כּמ"ש בְּהַדְּיָא א"כ כּש"כ שְׂיִשׁ לְאַסוּר מִטַּעַם זֶה בְּשַׁעַת מַצּוֹתָהּ (וּלְזֶה לְכּאוּרָה אֵין תִּי' הַפ"י מַעֲלָה אַרוּכָה) אִךְ לְזֶה הֵיךְ נִרְאֶה לֹאמֵר דְּאַחַר שְׂנַאָסֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ מִטַּעַם הֵיכָר חוּזֵר לְהִיּוֹת הַקְּצָה לְמַצּוֹה וּלְגַמְרֵי מַקְצָהוּ ע"כ אָסוּר גַּם אַחַר חֲנוּכָּה.

וּמָה שְׂלֵא נֹאסֵר בְּאַמַּת הַשְּׁיִמּוּשׁ לְאוּרָה מִטַּעַם הַקְּצָה לְמַצּוֹה כְּמוֹ גְּבִי הַדָּם בְּסִי' תִּרְנ"ג כּמ"ש הַפ"י (ע"י רַמְבַּ"ן בְּמַלְחָמוֹת) הֵיךְ נ"ל דְּנָא שְׂיִיךְ פֶּאן טַעַם זֶה כָּלֵל שְׁהָרִי כָּל עֵינָר עַנְיָן הַהַדְּלָקָה לְהָאִיר וּלְתַשְׁמִישׁ לְאוּרָה הוּא עוֹמֵד א"כ גַּם כְּשֶׁהוּא מְדַלֵּק נ"ח גְּבִינִים הַמַּצּוֹה אֵינוֹ מַקְצָה מִדַּעְתּוֹ הַשְּׁיִמּוּשׁ לְאוּרָה כָּלֵל שְׁהָרִי הַהַדְּלָקָה עוֹמֵדֵת לְכַף וְכְמוֹ נֵר שֶׁבֵּת שֶׁהִיא ג"כ מַצּוֹה וּמ"מ מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה (אִךְ שְׂאִינוֹ דוֹמָה לְגַמְרֵי שְׁפָרִי הַתָּם הַמַּצּוֹה הוּא בְּשִׁבִיל הַשְּׁיִמּוּשׁ שְׁלוֹם בֵּית וכו'.

אִךְ לְנֵר בַּה"כ דוֹמָה מִמֵּשׁ וּלְהַב"י בְּסִי' קנ"ד מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אִךְ נִדְבָר חוּל ע"ש בְּב"י בְּשֵׁם רִי"ו דְּהָא לְגַהֲרָא קְמַכּוּיָן כּו'. וְדַעַת הַמ"א שָׁם וְגַם דַּעַת הַכִּלְפוֹ וּנ"י שָׁם צ"ע עַדִּינָן וַיְבַנּוּ אֵי"ה).

אֲבָל הַדָּם כְּשֶׁהִפְרִישׁוֹ לְטַלְטוּל דְּמַצּוֹה אֶקְצָהוּ מְרִיחָא. (וְאֶפְשֶׁר דְּלְזֶה נִתְכַּוֵּן הַפ"י בְּמ"ש וְעוֹד נִרְאֶה כּו' ע"ש) אִךְ לִפְי"ז הַדְּרָא הַקּוֹשֵׁיָא הַנ"ל דְּגַם אַחַר הַשְּׁיִעוּר רָאוּי לְאַסוּר הַשְּׁיִמּוּשׁ לְאוּרָה שְׁהָרִי הַקְּצָה לְמַצּוֹתָהּ מִטַּעַם הַהֵיכָר עַכ"פ כַּנ"ל.

אִךְ בְּאַמַּת יֵשׁ לַעֲיִין בְּזֶה דְּלְכּאוּרָה נִרְאֶה דְּאֵין סְבָרָא נֹאסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה (וְכֵן לְהַדְּלִיק מִנֵּר לְנֵר כּו') מִטַּעַם הַקְּצָה לְמַצּוֹתָהּ שְׁהָרִי גַם בְּאִסּוּרֵי הַנֶּאֱדָה דְּאוּרֵיִיתָא אֶמְרֵי דְּשִׁלְהִבַּת אֵין בּוֹ מִמֵּשׁ כְּדָאִי בְּבִיזָה דִּף נ"ט ה' דְּכָרִים נֹאמְרוּ בְּגַחְלַת כּו' וְאִךְ דְּאָמַר שָׁם דְּשִׁלְהִבַּת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ נָא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין כּו' נִרְאֶה דְּהֵינּוּ לִפִּי שְׁהַגְחַלַּת מוֹעֲלִין בַּהּ מְדְאוּרֵיִיתָא גְּזָרוּ גַם עַל הַשִּׁלְהִבַּת כְּדָאִיתָא הַתָּם דְּמִשׁוּם גְּזִירָה הוּא אִךְ הִנֵּה בְּאַמַּת נִרְאֶה שְׂיִשׁ הַפָּרֵשׁ גְּדוּל בֵּין הַשְּׁיִמּוּשׁ לְאוּרָה כְּשֶׁדוֹלְקֵת הַנֵּר מִמִּילָא מְקוּדָם וּבֵין לְיִקּוּחַ הַשְּׁמֹן וְהַפְתִּילָה שְׁכָבוּ הַנִּשְׁאָר וּלְהַדְּלִיקוֹ מִחֲדָשׁ לְצוּרָה עֲצָמוֹ וּכ"ש לְהַסְתַּפֵּק מֵהֶם בְּאַכִּילָה וְכַה"ג שְׁכָשָׁהוּא נוֹטֵל הַשְּׁמֹן אוֹ הַפְתִּילָה וּמְדַלֵּקֵן הָרִי גּוּפּוֹ נִהְיָה מִהַמַּעֲשֶׂה שְׁעוֹשֶׂה בְּגוּף הַדְּבָר שְׁהוֹקְצָה לְמַצּוֹתוֹ וְהָרִי הוּא מוֹצִיאָן וּמוֹרִידָן מְקוּדוֹשְׁתָן בְּפוֹעֵל יָדָיו לְצוּרָה עֲצָמוֹ מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהִיא דוֹלְקֵת בְּלֹא"ה מְקוּדָם שְׁהוֹדְלָקָה לְמַצּוֹתָהּ אֵין מְקוּם לְאַסוּר הַשְּׁיִמּוּשׁ לְאוּרָה (אִךְ גַּם אַחַר שְׁפִלָּה שְׁיִעוּר מַצּוֹתָהּ) שְׁהָרִי אֵינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּגוּף הַנֵּר לְהוֹרִידָהּ מְקוּדוֹשְׁתָהּ וְאֵם מְפָנֵי הַנֶּאֱדָה שַׁע"כ"פ הוּא נִהְיָה מְדָבָר הָאָסוּר בְּהַנֶּאֱדָה ג"כ אֵין לְאַסוּר חֲדָא כִּי נִרְאֶה שְׂאִין דִּין דְּבָר שְׁהוֹקְצָה לְמַצּוֹתוֹ דוֹמָה לְשָׂאֵר אִסּוּרֵי הַנֶּאֱדָה (אִפִּי דְּרַבְּבָנּוּ) כִּי פֶּאן עַנְיָן הָאִסּוּר הוּא.

שְׂאֵחַר שְׁהוֹקְצָה וְהוֹפְרֵשׁ לַמְצוּנָה אֲסוּר לְהַפְקִיעַ מִמֶּנּוּ קַדְוֵשׁת הַמְצוּנָה (אוּ מִשׁוּם שְׂיֵשׁ בְּזוֹה בְּיִזְוֵי כּו') אֲבָל אִם בְּהִנָּאָה זֹה אֵינּוּ מוֹרִידָה וּמִפְקִיעַ מִקַּדְוֵשׁתָּהּ (וְגַם אֵינּוּ מַעֲשֶׂה בְּזִוּוֹן גְּמוּר) אֵין בְּהִנָּאָה זֹה מְצַד עֲצָמָה שׁוּם אֲיִסוּר (וְלָמָּה יֵאָסוּר כּו') וְעוֹד שְׁהִנָּאָה זֹה שְׁהִיא הַשְׂיִמוּשׁ לְאוּר הַגֵּר שְׁכָבֵר הַוּדְלֵק נִרְאֶה שְׂאֵינָה חֲשׂוּבָה נְאֻסָּר אַף בְּאֲיִסוּרֵי הַנָּאָה מִמֶּשׁ (דְּאוּרֵייתָא) שְׁהֵרִי הַנָּאָה זֹה הִיא מְהֵאוּר וְהִזִּיו הַמְתַּפְשֵׁט מִן הַגֵּר וְהֵרִי אֵין בּוּ מִמֶּשׁ כָּלֵל וְאֵין לְאֻסָּר אֲנָא כְּשֶׁהוּא נְהִנָּה מִגּוּף דְּבָר הָאֲסוּר אֲבָל הַשְׂיִמוּשׁ לְאוּרָה אֵינּוּ נִקְרָא הַנָּאָה מִגּוּף דְּבָר הָאֲסוּר כ"א מְדַבֵּר שְׂאֵין בּוּ מִמֶּשׁ כּו' וְעכ"ז כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל הַשְּׁמֹן וּמְדַלִּיקוֹלְהִנָּאָתוֹ הָוֵי שְׁפִיר נְהִנָּה מִגּוּף הַדְּבָר כּו' מְלַבֵּד מַה שְׂאֵז הָרִי הוּא מִפְקִיעַ וּמוֹרִיד הַשְּׁמֹן מִקַּדְוֵשׁתוֹ בְּיַדִּים וְכו' (שְׁבִזָּה סְבָרָא לְאֲיִסוּר בְּדִין הַוּקְצָה לַמְצוּנָה אוּ בְשָׂאֵר מִן הַקְדֵּשׁ דְּוָקָא וְלֹא בְשָׂאֵר אֲיִסוּרֵי הַנָּאָה כְּמוֹ ע"ג וְכוּ"ג) חֲמִצִּית הַהִפְרֵשׁ בִּינֵיהֶם הוּא בְּב' דְּבָרִים.

א' שְׁכְּשֶׁהוּא נוֹטֵל וּמְדַלִּיק הָוֵי נְהִנָּה מִגּוּף הַדְּבָר מֵאַחַר שְׁעוֹשָׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּפוֹ. מִשָּׂא"כ כְּשֶׁנְּהִנָּה מְאוּרָה אַחַר שְׁהוֹדְלֵק בְּהִתֵּר אֵין זֶה נְהִנָּה מִגּוּף דְּבָר הָאֲסוּר כ"ת מְהֵאוּר וְהִזִּיו שְׂאֵין בּוּ מִמֶּשׁ.

(וְחִילוּק זֶה שְׂיִיף גַם בְּכָל אֲיִסוּרֵי הַנָּאָה). וְהִב' שְׁכְּשֶׁהוּא מְדַלִּיק הָרִי הוּא מוֹצִיא מִקַּדְוֵשׁתָּהּ מֵאַחַר שְׁמַכְלָה אוֹתָהּ בְּיַדִּיו מִשָּׂא"כ בְּמַה שְׁנִנְהָנָה מְאוּרָה אֵינּוּ מוֹצִיאָה מִקַּדְוֵשׁתָּהּ (וְחִילוּק זֶה לֹא שְׂיִיף כִּי אִם בְּדִין הַוּקְצָה לַמְצוּנָה) אוּ אֲפֹשֶׁר גַם בְּשָׂאֵר מִן הַקְדֵּשׁ כְּמִשִּׁ"ת) וְלֹא בְשָׂאֵר אֲיִסוּרֵי הַנָּאָה שְׁמֵאַחַר שְׁהִנָּאָה מְצַד עֲצָמָה אֲסוּרָה לֹא יוֹעִיל מַה שְׂאֵינּוּ מְכַלָּה הָאֲיִסוּר וְגַם בְּמַה שְׁמַכְלָה כְּשֶׁמְדַלִּיק לֹא יוֹסִיף כַּח הָאֲיִסוּר כָּלֵל).

וְהִנָּה כ"ז מְצַד הַסְּבָרָא חִיצוֹנִית וּמַעֲתָה יֵשׁ לְעֵינֵין אִם מְתַקְיִים שִׁפ' גַּמ' וּפּוֹסְקִים. וְתַחֲלָה יֵשׁ לְעֵינֵין הֵם מְתַקְיִים הַחִילוּק הָא' הַשְּׂיִיף בְּכָל אֲיִסוּרֵי הַנָּאָה.

(אוּ בְשִׁנְיָהֶם יֵשׁ לְאֻסָּר אוּ בְשִׁנְיָהֶם יֵשׁ לְהִתִּיר מֵאַחַר שִׁמ"מ הַהִנָּאָה שְׁנִנְהָנָה אַחַר שְׁמְדַלִּיק הוּא מְהֵאוּר שְׂאֵין בּוּ מִמֶּשׁ) הִנָּה צַד הַקָּל דְּהֵינּוּ הִתֵּר הַשְׂיִמוּשׁ לְאוּרָה נִרְאֶה מוּכַח מִגַּמ' בִּיצָה ל"ט ה' דְּבָרֵי נְאֻמָּרוּ בְּגִחְלַת כּו' גִּחְלַת שָׁל ע"ג אֲסוּרָה וְשִׁלְהֶבֶת מְוִתֶּרֶת כּו' ע"ש וְלְכֹאוּרָה נ"ג פְּשוּט הַפְּנוּנָה שְׁמוֹתָר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּר הַשִּׁלְהֶבֶת כְּשֶׁדוֹלְקֶת כְּבָר עכ"פ וְאִף שְׂאֻמָּרוּ שֶׁם דְּבִשָּׁל הַקְדֵּשׁ לֹא נְהִנָּין כּו' הֵינּוּ מְדַרְבְּנֵן וּמִשׁוּם גְּזִירָה בְּלַבֵּד כְּמִבְּאוּרָא שֶׁם (וְאֵין אֵה שְׂיִיף לְחֻקִּירָה הַנָּ"ל וִית' אֵי"ה אִם גְּזִירָה זֹה בְּהַקְדֵּשׁ בְּלַבֵּד אוּ גַם בְּשָׂאֵרֵי אֲיִסוּרֵי הִכָּא דְלֹא בְּדִינֵי כּו').

וְהִנָּה הַשְּׂיִיף ס' רכ"א פ' דְּמִיִּירֵי לְעֵנֵין לְהַדְלִיק גַּר מְשִׁלְהֶבֶתָה כּו' בַּכ"מ וְכ"מ קֶצֶת מִפְרֵש"י ע"ש (וְאִם הִפִּי הוּא כֵּן צ"ע ג"כ אִם דְּוָקָא כַּה"ג מְוִתֵּר וְלֹא הַשְׂיִמוּשׁ לְאוּרָה אוּ דַכְת"כ דְּהַשְׂיִמוּשׁ מְוִתֵּר וְלִרְבוּתָא נִקֵּט הַשְּׂיִיף אוּ דְשִׁקוּלִין הֵן וּשְׁנִיָּהֶם מְוִתֵּרִין וִיבְנוּרָא אֵי"ה) אֲבָל הָרָא"ש כ' שֶׁם וְהָא דְאֻמְרִינֵן כּו' ע"ש מְדַבְּרִיו מוּכַח עכ"פ דְּמִפְרֵשׁ דְשִׁלְהֶבֶת מְוִתֶּרֶת לִקְהִנּוֹת מְאוּרָה דַּל"כ לֹא מִקְשָׁה מִיָּדִי.

אִף מ"מ יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵיו בְּב' פָּנִים. הָא' שְׁכְּשֶׁהַשִּׁלְהֶבֶת קְשׁוּרָה בְּגִחְלַת אֲסוּר הַנָּאָה אוּרָה מְדִינָא וְזֶה טַעַם הַמְשָׁנָה רפ"ח דְּבָרְכוֹת (וְכַדְפִּי הַרְע"ב שֶׁם וִיבְנוּרָא אֵי"ה) וּמ"ש כָּאֵן דְּמְוִתֶּרֶת הֵינּוּ שִׁלְהֶבֶת בְּלֹא גִחְלַת (כְּדָפִי הַט"ז יו"ד רְסִי' קמ"ב) וְכַגּוֹן דְּאֻדְנִי' אֻדְנִי' כּו'

וכ"מ פ"י דְּבָרָיו ה"ח א"ח סְסִי רצ"א (רק מש"ש ע"י חֶרֶס וְקִיסָם כו' ע"ש צע"ג לְכָאוּ ויבואר אִי"ה גַם מ"ם וְהָא דְּמְבָרְכִין כו') ולפ"ז מוֹבָן דְּלֹא פנ"ל.

הפ' ה"ב דְּהֵנָּאת אורָה מוֹתֵר בְּכָנֵל עֵינָן. וְטַעַם הַמְשָׁנָה דְּבָרְכוּ' הוּא מְשׁוּם דְּלִפִּי שְׁהִיא קְשׁוּרָה בְּגַחְלַת מְאִיסִי נְבֻרְכָה בְּלֵבָד פְּמוּ גַבִּי שׁוֹפֵר בְּסִי תִקְפוּ' וְלוֹלֵב בְּסִי תִרְמ"ט וכו' וְכַדְפִּי דְּבָרָיו אֲדָמוּ"ר ז"ל בְּסִי רצ"ח בְּק"א וכו"מ שְׁמִפְרֵשׁ דְּבָרָיו מְהֻרָשׁ"ל בִּיש"ש (דאל"כ אִיךָ כ' שְׁמַעֲיָנוּ מִיָּנִי כו').

וְהֵנָּה הַש"מ בְּשֵׁם רַבּוֹ הַקְּשָׁה ג"כ קו' הָרָא"ש וְתִי בְּהֶדְיָא כְּפִי פִי הַב' הַנְּל' וּמְמִילָא מְטִין הַדְּבָרִים שְׁגַם פְּנוּנַת הָרָא"ש פֶּן וְלֹא לְהַרְבּוֹ' מִתְלֹקֶת חֲנָם וּבְכַרְט שְׁדְּבָרָיו מִתְפָּרְשִׁין יוֹתֵר כְּפִי הַב' לְמַעֲיָן.

וּבְכַרְט שְׁהַבְרִי' הוּא דוֹחֵק לְפָרֵשׁ בְּשִׁלְהֶבֶת בְּלֹא גַחְלַת וּבְכַרְט בִּירוּשְׁלָמִי דְּתַנִּי בְּהַדְיָא הוּא מְבָרְכִין עַל הַשִּׁלְהֶבֶת כו' וְזֶה וְדָאִי בְּכ"ע א"כ גַם פֶּל הַבְּבָא מִיָּרִי בְּכ"ע כו' וְגַם בְּגַמ' דְּפָרְכִי עַל הַמוֹצֵיא גַחְלַת כו' וְהָא תַנְיָא כו' וְהַזְרָף נְדַחוּק בְּאֲדִינִי אֲדוּיִי כו' לְמָה לֹא פָרְכִי פֶּן עַל שִׁלְהֶבֶת שְׁל ע"ג מִמִּתְנִי דְּבָרְכוּ' כו' א"ו דְּשֵׁם הַטַּעַם דְּמְאִיסִי כו'.

וְהֵנָּה מְלֵבֵד זֶה עוֹד מוֹכַח פֶּן בְּהֶדְיָא בְּגַמ' פְּסָחִים כ"ו קוֹל מְרָאָה וְרִיחַ אֵין בְּהֵם מְשׁוּם מְעִילָה וכו"פ הָרַמְבַּ"ם ספ"ה דְּמַעֲיָלָה אָף שְׁעֵנָן מְרָאָה דְּקָאִי הֵתָם הִיָּנוּ הַנָּא מְרָאָ' יוֹפִי הַמְלָאָה וְכֵן פִּרְשׁ"י בְּכַרִּיתוֹת ד"ו (וְזֶה אֲפָשֵׁר קִיל מְהֵנָּאת אֹר הַנֵּר) מ"מ ע"כ וְדָאִי גַם לְעֵנָן אֹר הַנֵּר אֵיתָמַר פְּדָמוּכַח בְּהֶדְיָא בִּירוּשְׁלָמִי דְּפ"ה דְּסִיכָה שְׁהִבִּיא הַתו' שָׁם וְאָף דְּאֲפָשֵׁר דְּפִלְגִי עִם הַגַּמ' דִּידָן לְעֵנָן לְכַתְּחֵלָה כַּדְמָ' הַתו' בְּסוֹפָה מ"מ בְּפִי מְרָאָה שְׁאָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל וְדָאִי נָא פְּלִיגִי וְלֹא בְּצַר שְׁנֹכְלָל בּוֹ עֵנָן הַשְּׁיָמוּשׁ לְאֹר הַנֵּר וְזוֹ רֵאִי שְׁאֵין עֵנִי תְּשׁוּבָה.

וְהֵנָּה לְפִי הַיְרִוּשְׁלָמִי דְּמַתִּיר לְכַתְּחֵלָה בְּהֶקְדָּשׁ א"כ כש"כ בע"ג וכוה"ג פְּדָמוּכַח בְּגַמ' דְּבִיָּצָה א"כ מְמִילָא ע"כ טַעַם מִתְנִי דְּבָרְכוּ' הַנְּל' מְשׁוּם מְאִיס פְּנ"ל וּמְמִילָא גַם לְפִי גַמ' דִּידָן דְּבְהֶקְדָּשׁ נָא נְהַנִּין מ"מ בע"ג וכוה"ג מוֹתֵר לְכַתְּחֵלָה רַק בְּהֶקְדָּשׁ אֲסוּר מְשׁוּם גְּזִירָה דְּלִפִּי הַנְּל' וְדָאִי דְּבַהֲכִי מִיָּרִי בְּסוֹף בִּיָּצָה בְּשִׁלְהֶבֶת הַדּוֹלְקַת בְּנֵר וְכַוְנוֹת הַרְח"ש הַנְּל' וְדָאִי כְּפִי הַב' הַנְּל' וְלַפ"ז ע"כ גַם לְפִי פִי הַשְּׁ"ף בְּסִי רכ"א שְׁמַפ' לְהַדְלִיק נֵר מְמַנָּה כו' (רְבוּתָא הָוַת) דָּאֵף שְׁנֵהֲנָה מַגּוּף הַשִּׁלְהֶבֶת מ"מ שִׁלְהֶבֶת עֲצָמָה אֵין בָּהּ מְפָשׁ וכו"ש לְהֵנָּה מְאֹר וְזִיו הַמִּתְפָּשֵׁט מְמַנָּה כו' דָּא"ל דְּדוֹקָא בְּכַה"ג מוֹתֵר בע"ג וּנְדָרִי אֲפִי לְכַתְּחֵלָה אֲבָל הַשְּׁיָמוּשׁ לְאֹרָה אֲסוּר לְכַתְּחֵלָה עכ"פ פְּמוּ בְּהֶקְדָּשׁ (וְנֹאמַר שְׁטַעַם אֲיִסוּר בְּמְרָאָה נָא מְטַעַם גְּזִירָה כְּבִשְׁלְהֶבֶת כ"ח מְצַע וְנִמְצִיא טַעַם בְּזֶה שְׁהַשִּׁלְהֶבֶת מִתְהַנּוּהּ מְכַלִּיּוֹן הָאֲיִסוּר אֲבָל הָאֵרֶת הָאֹר נִמְשָׁף גַם מִן הַשְּׁמֶן כו' וְעִי תוּס' פְּסָחִים כ"ב ב' ד"ה מְנִין וְכַעֲיִן הַיְדוּעַ בְּעֵינֵי נְהוּרָא חִינְרָא וְנְהוּרָא אֲנֹפְמָא כו') אֵין לוּמ' פֶּן שְׁהַרִי עֲפ"י הַיְרִוּשְׁלָמִי שֵׁר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל מַתִּיר לְכַתְּחֵלָה בְּמְרָאָה א"כ לְכָאוּרָה ק' עֵנִי מִתְנִי דְּבִיָּצָה שִׁלְהֶבֶת שְׁל הַקְּדָשׁ לֹא נְהַנִּין וְעִי' ס' שְׁעַר הַמְּלָךְ פ"ה מֵהִיו"ט שְׁהַק' זֶה וְתִי דְּלְהַיְרִוּשְׁלָמִי ע"כ יְפָרֵשׁ מִתְנִי נְעֵנִין לְהַדְלִיק מְמַנָּה וְזֶה חֲמִיר יוֹתֵר מִהַשְּׁיָמוּשׁ לְאֹרָה שְׁהַרִי נְהַנָּה מַגּוּף הַשִּׁלְהֶבֶת וְכַוְנָל ע"ש (וְאֲפָשֵׁר שְׁזָהוּ טַעַם הַשְּׁ"ף שְׁפִי בְּכַה"ג) א"כ ע"כ נָם לְגַמ' דִּידָן אָף חַם נְפָרֵשׁ מִתְנִי וּבְרִי' דְּבִיָּצָה כְּפִי הַשְּׁ"ף מ"מ יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְזָה בְּדָרְךָ כש"כ הֵיתֵר הַשְּׁיָמוּשׁ לְאֹרָה בע"ג וּנְדָרִים לְכַתְּחֵלָה.

דאל"כ פליגי הגמרו' בסברות הפוכות דלהירוש'למי הדלקה משלהבת חמיר טפי
שאסורה לכתחלה בהקדש והשימוש לאורה מותר לכתחלה ולגמרתנו השימוש לאורה
חמיר טפי שאסורה לכתחלה אף בע"ג וכה"ג משא"כ הדלקה מהשלהבת מותרת
לכתחלה בע"ג וכה"ג חוץ מהקדש א"ו גם לגמ' שלנו השימוש לאורה מותר לכתחלה
בע"ג וכה"ג.

אף הנה נמצא סתירה לזה בשו"ע יו"ד ססי' קמ"ב והוא מד' רי"ו וריא"ז ע"ש בב"י
וד"מ דקול ומראה איסור מדרבנן איכא גם בע"ג כו' וע"כ לפ"ד זו ענין שלהבת דביצה
שהובא שם בשו"ע ר"ס הנ"ל יתפרש כפי' הש"ך הנ"ל ולגמ' שלנו קול ומראה חמיר
יותר פנ"ל ועכ"ז לא הוי סברות הפוכות דמה שלהירוש'למי מראה קיל טפי מהשלהבת
היינו לענין הגזירה בלבד שאזנרין בהקדש שלהבת אטו הגחלת בזה שייך טפי למגזר
במדליק מן השלהבת אטו הנאת הגחלת עצמה משא"כ בהנחת החור המתפשט למרחוק
לא שייך כ"כ הגזירה כו' ומה שלגמרתנו מראה חמיר יותר היינו לומ' דהנאת האור
אסורה לכתחלה מצ"ע לא מחמת גזירה דדוקא במדליק משלהבת אין איסור מצ"ע מטעם
הנ"ל שמתהווה מפליון הפתילה ואין בו איסור אלא מחמת גזירה ע"כ בע"ג דבדיני מינ'ן
מותר לגמרי משא"כ קול ומראה דאסור לגמרתנו לכתחלה היינו לא מטעם גזירה כ"א
מטעם הנ"ל דהאור נמשך גם מהשמן הבעין כו' (וכן קול כו') ע"כ ממילא חין חילוק
בזה בין הקדש לע"ג כו' או אפשר דלרי"ו להגמ' שלנו ענין קול ומראה לא שייך
לשלהבת רק מראה הוא ראוי' יופי מראה שהיכל כדפרש"י בכריתות וכענין שקאי עליו
בגמ' (והוי שפיר דומי' דקול וריח) וזה אסור מצ"ע לא גזירה ונאמר שזה חמיר יותר מן
השלהבת בין בהדלקה ממנה ובין בהנאת אורה כי קולת ההדלקה מהשלהבת מטעם
הנ"ל וקולת הנאתהאור לפי שאין זה הנאה מגוף דבר האסור ולא אף מגוף השלהבת
כ"א מזיו המתפשט ממנה שפועל להאיר את החושך ורואה הדבר הצריך נו ונהנה מאותו
דבר כו' משא"כ הנאה ממה שרואה גוף יופי תמונת המלאכה נק' הנאה מגוף ההקדש
ע"כ גם בע"ג איסורא איכא (רק שלפי שהנא' מצ"ע שהאדם נהנה בראיתו אין בה
ממש ע"כ אין מועילין מדאורייתא או לפי שהנאת הרא' היא מגוון וציוור חיצוניות הדבר
עכ"פ לא ממשו כו' משא"כ הנאת הצל נמשכת מגוף ממשות ההיכל או האשרה כו' וכן
הריח נמשך מממשו' ותוכיות הבשמים כו') וכפי' זה נ' עיקר שהרי רי"ו הביא ד' הרא"ש
הנ"ל בה' הבדלה ובה' ע"ג ונדרים פי' להדליק גר וכה"ג כו' ע"ש.

הינצא מהנ"ל דלהירוש'למי נדאי אין איסור בשימוש לאור הגר שפבר הודלק אף
לכתחלה ואף בהקדש. ולגמ' שלנו מעילה בהקדשי' מדאורייתא (וכן בע"ג וכה"ג מ"ה)
נדאי אין בזה.

ואיסור' מדרבנן בהקדשים נרא' דאיכא פדמשמע מהתוס' בפסחים וסופה דעכ"פ נכלל זה
בשם מרא' וכמשמעות הרא"ש בביצה וכן מרי"ו דאף אם הפי' בדבריהם כפי' הב' הנ"ל
עכ"פ מקושיותם מפ"ח דברכות נראה דזה נכלל בענין שלהבת ובהקדשים נא נהנין עכ"פ
וכ"מ מש"מ שם (אף שיש לדחוי' דקושיותם מברכו' הוא בדרף ק"ו בהיתר דע"ג מ"מ
נ"מ פן) ובע"ב וכה"ג היותר נראה דאף לגמ' שלנו אין בזה איסור פלל (דלמעט
הפלוגתא עם הירוש'למי עדיף) וכדמשמע בהדיא מש"מ שם וכן מרא"ש ורי"ו שם לפי

הב' שְהוּא נ' עֵיקָר פּנ"ל וּמָה שְאָסֵר רי"ו וריא"ז קוּל וּמְרָאָה גַם בַּע"ג עכ"ל כפי' הב' דְבִסְמוּךְ דְדוּקָא הַנָּא מְרָאִינִי יוֹפֵי הַמְלָאכָה דְבִזָּה יֵשׁ אִיסוּר מְדִינָא לֹא גְזִירָה מְטַעַם הַנְּל (וּבִזָּה אֵין רֵאִי מְבִנְרֵת גַם מְהִירוּשְלָמִי לְהִיתֵר וְגַם קְוִשְׁיִנִי הַתּוֹס' מִפ' הַחֲלִיל לָאו קוּל הִיא כ"כ דְאֶפְשָׁר דְגַם הַגַּמ' שְלָנוּ מוֹדָה בְּזָה דְמוֹתֵר אַף בְּקִדְשִׁים לְכַתְחֵלָה.

וְקוֹשְׁיִנִי הָרֵא"ש ורי"ו וש"מ מְבָרְכוֹת בְּדִרְךָ קֵל וְחוּמָר פּנ"ל אֶלָּא דל"מ פִּן פְּדִי שְלֹא יִחֲלָקוּ עִם הַתּוֹס' בְּזָה) אֶלָּא שְלִפְנֵי הָא' בְּרֵא"ש (ורי"ו) הַנְּל יֵשׁ בְּזָה אִיסוּר גַם בַּע"ג. וְזָה חֲמִיר יוֹתֵר מִן הַהֲדַלְקָה מִן הַשְּׁלֵהֲבָת וְכַפְנֵי הָא' דְבִסְמוּךְ.

וכ"מ בט"ז רס"י קמ"ב דְזָה אִיסוּר אֶלָּא שְפָכֵר נִת' שְפִי הַב' בְּרֵא"ש ורי"ו נ' עֵיקָר כְּדַמְשָׁמַע מִרְש"ל וְכַמ"ש אֶדְמוּ"ר ו"ל וְכַמְשָׁמַעוֹת לְשׁוֹנָם וְכַדִּי שְלֹא יִחֲלָק עִם ש"מ וְכַדִּי שְלֹא לְהַרְבּוֹת מִחֲלֻקָת הַגַּמ' שְלָנוּ עִם הַיְרוּשְלָמִי (וּמָה גַם שַׁד' הָרֵא"ש שְׁם קָאִי עַל הַיְרוּשְלָמִי וְלְהַיְרוּשְלָמִי וְדַאי מוֹתֵר אַף בְּקִדְשֵׁי כַמ"ש בְּסוֹפָה פּנ"ל) וְעֵי בְרִי"ו נִי"ז בְּהָא דְשְׁלֵהֲבָת כו' בַּמ"ש וְהָא דְמְבָרְכִין כו' ע"ש מְשַׁמַּע דְאֵין חִילוּק אֶלָּא בֵּין הַבְּדִלָה.

לְהַנְאָה בְּלֹא בְרָכָה כו' (וּד' הַט"ז וְרֵאִיָּתוּ יְבוֹאֵר אִי"ה): וּמַעֲתָה יֵשׁ לְרֵאוּיָא בְּעַנְיָן הַדְּלָקָה לְהַדְּלִיק שְׁמֹן וּפְתִילָה שְׁלֵ אִיסוּרֵי הַנְּאָה אִם יֵשׁ בְּזָה אִיסוּר מְדִאוּרֵיָתָא הַנְּהָה הַמ"ל פ"ח מַה' פְּלִי הַמְקִדָּשׁ ה"ו כ' בְּהִדְיָא בְּהָא דְקִי"ל דְקוּל וּמְרָאָה כו' הֵינּוּ דְוָקָא הֵיכָא דְהוֹדְלָקָה בְּהִיתֵר אִזְ הַנְּהָה מְאוּתוֹ אִזְ כו' אֶבֶל הַלּוּקֵחַ פְּתִילָה וּמְדִלִיקָה פְּשִׁטָּא שְׁאֵין לָהּ מוֹעִיל גְּדוּל מְזָה ע"ש וְהַנְּהָה אֵין לוֹמֵר דְדוּקָא בְּהִקְדָּשׁ קְאָמֵר מְשׁוּם שְׁמַכְלָה וּמְאֲבָד בְּיָדִים דְבָר שְׁלֵ הַקְּדָשׁ וּמְפָקִיעַ קְדוּשָׁתוֹ כו' אֶבֶל בַּע"ג וְכַה"ג שְׁאֵין אִיסוּר בְּאִיבוּד כו' כ"א בְּהַנְּאָה וְנִהְרֵי הַנְּנָא' אֵין בְּהָ מְשָׁשׁ כו' אַא"ל פִּן דְגַם בְּהִקְדָּשׁ מְצַד הָאִיבוּד בְּלִבָּד אֵין אִיסוּר כְּדַמְנֵי בְּהִדְיָא בְּרַפ"ה דְמַעֲיָלָה יְכוּל פָּגַם וְלֹא נְהָה כו' ע"ש בְּרֵש"י וְתוֹס' וְכ"פ הַרְמַב"ם פ"ו דְמַעֲיָלָה הָרִי שְׁצָרִיף שְׁיִהְיֶה בְּאוּתוֹ פָּגַם וְאִיבוּד אֶלָּא ע"כ לוֹמ' דְכֻשְׁהוּא נוֹטֵל הַפְּתִילָה וּמְדִלִיקָה נִק' הַנְּנָה מְגוּף הַהִקְדָּשׁ בְּמַה שְׁמְדִלִיק גּוּף הַהִקְדָּשׁ לְצוּרָה הַנְּנָתוֹ (אַף אִם אֵינוּ צָרִיף לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה פְּלוּם כ"א שְׁמְדִלִיקָה פְּדִי שְלֹא נִישַׁב בְּחוּשָׁה כו') א"כ ה"ה בַּע"ג וְכַה"ג אִיסוּר מְדִאוּרֵיָתָא: וְהַנְּהָה הַמ"ל לֹא הֵבִיא שׁוּם רֵאִי לְדְבָרֵיו רַק שְׁכ' פְּשִׁטָּא כו' פּנ"ל.

וצ"ע מְנִינְן מְאַחֵר שְׁהַנְּנָה אֵין בְּהָ מְשָׁשׁ (וּבְאִיבוּד אֵין אִיסוּר) א"כ אִוִּילֵי גַם כְּשִׁנּוּטֵל וּמְדִלִיק אֵין אִיסוּר מְדִאוּרֵיָתָא: הַנְּהָה לְכָאוּ נְרָאָה פְּשׁוּט דְבִשְׁבָת כ"ה בְּשְׁמַעְתָּא דְשְׁמֹן שְׁרִיפָה וְכֵן בְּהַעֲרֵל דַּע"ג ב' אֵיתָא בְּהִדְיָא דְשְׁמֹן קִדְשׁ אַף שְׁנַטְמָא אִיסוּר לְהַדְּלִיקוֹ מְדִאוּרֵיָתָא וְגַם בְּשְׁמֹן שְׁרִיפָה דְתְרוּמָה הָרִי אִיְצְטְרִיף קְרָא לְהַתִּירוֹ בְּהַדְּלָקָה וְהַסָּקָה תַּחַת תְּבַשְׁיָלוּ ע"ש מ' וְדַאי דַאי לֹא קְרָא הָרִי אֶסְרִי מְדִאוּרֵיָתָא אַף שְׁהַתּוֹס' שְׁם בְּשְׁבָת ד"ה הָא בְּחוּל כו' כ' דְאִיְצְטְרִיף קְרָא דַאל"ה הָרִי גְמָרִינָן מִבְּכּוּרֵי וּמַעֲשָׂר כו' הֵינּוּ לְפִי שְׁתְרוּמָה מוֹתֵרַת בְּהַנְּאָ' כו' ע"ש אֶבֶל בְּאִיסוּרֵי הַנָּא' מְשַׁמַּע וְדַאי דְבִלָּא קְרָא אִיסוּר לְהַדְּלִיק מְדִאוּרֵיָתָא מְסַבְרָא וְכַמוֹ בְּקִדְשׁ (וְהַק"ו קִדְשׁ מְמַעֲשָׂר לֹא אִיְצְטְרִיף אֶלָּא לְאִפּוּקֵי שְׁלֹא תְדַרוּשׁ מְדַכְתִּיב מְמַנּוּ לְהַתִּיר שְׁלֵ קִדְשׁ) וְאַף שְׁמֹן שְׁרִיפָה גּוּפָא אִיסוּרָה בְּהַדְּלָקָה וְהַסָּקָה לְזָרִים וְכֵן טָבֵל אַף לְכַהֲנָיִם וְכַמ"ש הַתּוֹס' דכ"ו ד"ה אֵין מְדִלִיקִין כו' וּבְפִסְחִים דל"ד וּבִיבְמוֹת דס"ו ב' וְעֵי מ"ל פ"ב מַהֵל תְּרוּמוֹת הִי"ד וּפִי"א הִי"ז שְׁלֵהַתּוֹס' אִיסוּר מְדִאוּרֵיָתָא וּמָה שְׁלֵהַר"ש דְסוּף תְּרוּמוֹת הֵי דְרַבְּנָן (וְכֵן לְהַתּוֹס' הָרִי עכ"פ צָרִיכִים

לְדַרְשָׁא וְהִיקָשׁ דְּשִׁמְי תְּרוּמוֹת כּו' הִיָּינוּ לְפִי שְׁתְּרוּמָה וְטָבַל מְוֹתְרִי בְּהִנָּא' וּמִנִּין לְאַסְוֹר
הִנָּא' שָׁל כְּלוּי מְדַאוּרִיָּתָא אָבַל עַכ"פּ הַדְּלָקָה וְהַסְקָה שְׁוֹה לְאַכִּילַת הַבְּהֵמָה כּו' לְמַר
כְּדָאִית לִי וְלְמַר כּו': מַכ"ז נִרְאָה פְּשׁוּט מְבֹנָאָר וּמְוֹכְרָח הַחִילּוּק הַנָּ"ל בֵּין מ"ל דְּכַשְׁנוּטֵל
הַשְּׁמֶן וּמְדָלִיק לָא אָמְרִי אִין בּוּ מְמֵשׁ כּו' (אוּ מִיקְלִי קְלִי כּו') וְהָוִי כְּמוֹ פֶּל הִנָּאוּ' (וְיוֹתֵר
חֲמִיר מְצַד שְׁוֹהֵא דְרָדָּה כְּנֻוִי כּו').

וּבְאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְּאוּרִיָּתָא גַּם זֶה אָסוּר כּו' (וּז"ש הַתּוֹס' סד"ה הָא בְּחֹל כּו' וְא"ת הָכָא
אָסְרִי כּו' דְּנֹדָאי כּו'. מוּכַח הַסּוּגִיָּא דְכָאן וְכַנ"ל וּמָה שְׁנִדְחָקוּ בְּזַה הַמְהַרְש"א וּמְהַר"ם
וּפ"י אִינִי מִבִּין) וְהִתִּי' שָׁל הַתּוֹס' יֵשׁ לְעֵינֵין בּוּ וּיְבֹנָאָר אִי"ה.

וְהִנֵּה לְכָאוּ' הָיָה נִרְאָה לְהִבִּיא רֵאִי ג"כ מְעַרְלָה דְתַנְי' בְּפִסְחִים כ"ב ב' מִנִּין שְׁלֵא יִצְבַּע
בּוּ וְלֹא יִדְלִיק בּוּ כּו' (תְּסַר): סִימָן נָב לַה' מְגִילָה (מ"ש בִּימֵי יְלָדוּתוֹ): אֶהוּבִי יְדִידֵי נ"י
עֵינִינִי בְּכָרְכוֹת מְעֻט.

וּתְמִינָהּ עַל הַש"א ו"ל שְׁהָרִי שֵׁם לְבַסּוֹף פְּרִיָּה וְלִגְמוֹר מִיָּנִי פִי גַבִּי כְּלָאִים וּמְתַרְץ שָׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה שְׁאֵנִי הָרִי מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְבִשְׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַכ"פּ שְׁפִיר גְּמַרִּין מִיָּנִי וּמְקָרָא
מְגִילָה שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה הוּא הַגַּם דְּזֶה אִיתָא שֵׁם עַל הַלִּימוּד דְּנִלְאָחוּתוֹ כּו' אָבַל גַּבִּי
הִילְפוּתָא דְוְהַתַּעֲלָמַת מְדַחָה דְּאִיסוּרָא מְמֹנָא לָא יִלְפִינּוּ וְהָרִי כָּאן מְגִילָה אִיסוּרָא הוּא
זֶהוּ לְפִי הַהוּי אָמִינָא אָבַל לְפִי הַמְסַקְנָא שְׁמַצִּינוּ גַּם בְּאִיסוּרָא שְׁדוּחָה כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת לָא
תַּעֲשֶׂה שְׁבַתוֹרָה רַק שְׁבַתוֹרָה לְחַלְק וְלוֹמַר שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה שְׁאֵנִי כּו' גַּם גַּבִּי הַשְּׁבַת אַבְיָדָה
כֵּן הוּא הַטַּעַם שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה כּו' (וְכֵן מוּכַח שֵׁם בְּרַש"י ד"ה שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה כּו' דְּנִקְט
שֵׁם בְּלִישְׁנֵי אָבַל הַשְּׁבַת אַבְיָדָה וּפְסַח כּו').

וְאִי קִשְׂיָא לְמָה לִי לְרַש"י ו"ל לְפָרֵשׁ כֵּן אַבְרִיָּתָא דְגָדוּל כְּבוֹד כּו' וְלֹא פִי כַמ"ש רַש"א
ו"ל דְּאַבְרִיָּתָא זֹו בְּאַמַּת מְסִיק שֵׁם בְּתַחֲלִילָה דְקָאִי אֶלְאוּ דְלֹא תְסוּר כּו' גַּם בְּזַה א"ל דְּהִיָּינוּ
דְּנִקָא לְפִי הִהִיא שְׁאִין שׁוּם מְצֻנָה דְּאוּרִיָּתָא נְדַחָה מְפִנִי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת כִּי אִין עֲצָה וְאִין
חֲקָמָה כּו' אַז.

וּבְהַכְרַח הִי נְצַרְוּ לְדַחּוּק מְאִי דְקַתְנִי שְׁדוּחָה אֵת לָא תַּעֲשֶׂה שְׁבַתוֹרָה דְּהִיָּינוּ מְצוֹת מְדַבְּרִי
סוּפְרִים בְּלִבְד וְנִקְרָא לָא תַּעֲשֶׂה שְׁבַתוֹרָה מְשׁוּם דְּאַסְמְכִינְהוּ אֶלְאוּ דְלֹא תְסוּר כּו' אָבַל
לְפִי הַמְסַקְנָא שֵׁיִשׁ בְּאַמַּת מְצוֹת דְּאוּרִיָּתָא גְּמוּרִין נְדַחִין מְפִנִי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּהִיָּינוּ בְּשָׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה כּו' בְּנֹדָאי עַל זֶה כְּנֻן הַבְּרִיָּתָא דְגָדוּל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שְׁדוּחָה אֵת לָא תַּעֲשֶׂה
שְׁבַתוֹרָה מְמֵשׁ דְּהִיָּינוּ בְּשָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה מְצוֹת דְּאוּרִיָּתָא וְהִיָּינוּ מְצוּנָה דְלֹא תוּכַל לְהַתַּעֲלֵם
כּו' (וְכֵן פִּי רַש"י בְּשְׁבַת גַּבִּי אָבְנִים מְקוֹרְזוֹלוֹת כּו') אִי עֲדִינִי י"ל לְמָה פִי רַש"י אַבְרִיָּתָא
זֹו בְּכָאן וּבְשְׁבַת דְקָאִי דְנִקָא עַל לָא תוּכַל לְהַתַּעֲלֵם וְלֹא פִי עַל הִילְפוּתָא דְוְלְאָחוּתוֹ כּו'
וְעוֹד י"ל יוֹתֵר בְּכָאן לַפ"ז בְּגְמָרָא גּוּפָא לְמָה לָא פְּשִׁיט לִי לְרַבָּא דְמַת מְצוּנָה עֲדִיף מְמַקְרָא
מְגִינָה מְמָה שְׁהִבִּיא אִיהוּ גּוּפָא בְּתַחֲלִיל הַלִּימוּד דְּנִלְאָחוּתוֹ שְׁכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת דוּחָה עֲבוּדָה
כּו' שְׁהָרִי לְפִי הַנָּ"ל עֵיקַר הַלִּימוּד שְׁמַצִּינוּ דְּאוּרִיָּתָא נְדַחָה מְפִנִי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת בְּשָׁב וְאֵל
תַּעֲשֶׂה אִי בְּאִיסוּרָא הוּא דְנִקָא מְהַלִּימוּד דְּנִלְאָחוּתוֹ אָבַל עַל הַלִּימוּד דוּחָה תַּעֲלָמַת לְבַד הָיָה
אֶפְשָׁר לְדַחוּת אִיסוּרָא מְמֹנָא לָא יִלְפִינּוּ כַּנ"ל וְעוֹד י"ל אִיף פְּשִׁיט דְמַת מְצוּנָה עֲדִיף
מְשׁוּם שְׁדוּחָה אִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא הָרִי גַּם מְקָרָא מְגִילָה חֲמִיר שְׁמַצִּינוּ שְׁגַם הוּא דוּחָה
דְּאוּרִיָּתָא כְּנֻן עֲבוּדָה וְתַלְמוּד תוֹרָה כּו' לְזַאת נִרְאָה לוֹמַר דְּבְאַמַּת מְהַלִּימוּד דְּנִלְאָחוּתוֹ

שמת מצוה דוחה עבודה לא מצי פשיט מזה דמת מצוה עדיף שיהי גם מקרא מגילה עדיף מעבודה כנ"ל אבל מברייתא דגדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה פשיט שפיר הנה ע"כ שפיר פי' רש"י ברייתא זו דקאי על הלימוד דהתעלמת כו' ולא על הלימוד דנולאחותו מג' טעמים.

א' דלשון הברייתא שדוחה את לא תעשה כו' לא מתוקמא על הלימוד דנולאחותו שדוחה עבודה שהיא מצות עשה כו' ולא מצות לא תעשה כו' ב' לשון הברייתא גדול כבוד הבריות שדוחה כו' משמע שמצד כבוד הבריות בלבד אף שלא במקום מצוה כלל דוחה איסור דאורייתא לזאת לא מתוקמא כי אם או באבנים מקורזלות או בזקן ואינו לפי כבודו בשניהם מצד כבוד הבריות בלבד אף שאינו עושה בזה שום מצוה כלל נדחה איסור דאורייתא (או דרבנן).

אבל נא מתוקמא במת מצוה שדוחה עבודה שהרי אין זה כבוד הבריות גרידא אלא מצוה שיש בו כבוד הבריות: שהרי במה שקובר את המת מצוה קעביד (וכשמו מת מצוה כו') ג' דהלשון דקתני דוחה את לא תעשה כו' משמע שדוחה לגמרי לא לענן קדימה בלבד וכמו שהוא באמת גבי נא תעשה דע"כ מיעקר ונדחה לגמרי כן אף גם אם תמצי לומר דמייירי במצות עשה עם כל זה עכ"פ לא מתוקמא כי אם בדבר שנדחה ונעקר לגמרי ולא יוכל לקיימה אחר כך ואם כן לא מתוקמא במת מצוה שדוחה עבודה דהרי לא נדחה ונעקר עבודה דקרוב פסח לגמרי שהרי יקריבנו בשני כו' וכן גבי מילה כו' (ואפשר שלזה לא דרשינן מנולאחותו בשאר עבודות כי אם בקרבן פסח ובמילה כו').

והשתא בזה ניחא גם כן שפשיט שפיר מברייתא זו דמ"מ עדיף ממקרא מגילה ג"כ מג' טעמים הנ"ל א' דכבה"ב דוחה ל"ת כו' ומקרא מגילה לא מצינו כ"א שדוחה מ"ע בלבד. ב' ששוקל הטעמים דפרסומי ניסא עם כה"ב שמצינו דגדול כבה"ב שאף שאינו עושה בזה שום מצוה כנ"ל עכ"ז דוחה ל"ת דלא תוכל להתעלם כו' משא"כ במקרא מגילה שלא מצינו שפרסומי ניסא כשאינו עושה בזה מצוה דדחה אינה איסור דאורייתא ג' שמצינו שפכוד הבריות דוחה למעקר לגמרי מצוה דאורייתא משא"כ מקרא מגילה עדיף מעבודה לענן קדימה בלבד כמ"ש התוס' לעיל ע"א כו' ע"ש ועוד י"ל שמקרא מגילה דוחה ב' דברים ועבודה ותלמוד תורה ומת מצוה דוחה ג' דברים ועבודה ותלמוד תורה והעלמת אבידה כל זה אינו ברור וצ"ע: הערת פן הגאון המספר ז"ל הרה"ג החו"ב כו' מוהר"ר דובער ליב נ"י.

(השינוי לססי' ו' פנרשם שם): לולי דבריהם הקדושים. הנה עדיין צריך תלמוד אצלי למה לא נאמר דמה שמצינו שמוכח בכ"מ בש"ס דמותר ליקח בגד מעו"ג מייירי בבדיקה דוקא ומה דדייקו מ"ו רבנן במתני' דכלאי' שפרעו ומנו רק אלו דלפי' הר"ש ורע"ב שהבדיק' בגופן משמע דבשאר בגדים א"צ כלל בדיק' וגם להרמב"ם כ' מחו' הגרד"ל דלא הי' שביק תנא מלשנות עיקר דין בדיק' לכל הבגדים בגופן.

נראה לפענ"ד די"ל דלהרמב"ם עכ"פ ודאי כל הבגדים צריכי' בדיק' והכא שביק התנא עיקר דין בדיק' בגופן. דיש לומר דמנו אלו שהי' ידוע בימיהם שאנו לא הי' ע"י טוניה באריגה כלל כ"א שהיו עושי' מחתיכות הרבה מעור צמר תפורים יחד.

כמו ממנעלים ובתי שוקים שפי' הר"מ ולכסות המטות שפי' הרע"ב דמינים כאלו מוכן שאינם ע"י טונו' ואריג' כ"א נעשים מחובר ע"י תפיר' לחוד לתתיקה אחת מהרבה עורות מצמר ולכן שינה הרמב"ם.

הלשון בה' פלא' פ"י הכ"ח וכו' הלוקח פלי צמר כו' ולא כ' בגד צמר פלשון דמתני' והיינו דמיני' אלו מיקרי פלי ולא בגד שאינם ע"י אריגה ועוני' פבגדים. וכינון דמיירי הקא רק בתפירה ע"כ פי' הבדיק' בתפיר'.

דלעירוב בכה"ג בגוף הבגד לא שינה לחוש פלל דאחזוקי ריעותא במקום דליכ' ספק פלל לא מחזקינן ועוד דהו' נפר בכה"ג בקל ומיד גם בלא בדיקה פמוכן ונרא' דיגיד עליו רעו דהרי"ו ני"ט ח"ב שפי' הבדיק' ג"כ בתפיר' פהרמב"ם ס"י"ם וכו' אבל בגד צמר לבדין ומנעלים אין חוששין שפא פשתן מעורב בהן כו'.

דמשמע אבל שאר בגדים שכ' תחיל' ר"ל הבדיקה בגופן. והוא היפוף ממש"כ תחיל' הבדיק' בתפיר'.

ונרא' דכוננתו דלכדין שהוא צמר טרוף בלא טונו' ואריגה כמ"ש הרע"ב ור"ש שם מ"ט. לכן ממילא ליכא נחוש שפא פשתן מעורב בגופן מטעמי הג"ל.

(דמתני' שם מ"ט מיירי בטורף ישראל בכוננה) ובכה"ג מיירי נמי בבגד צמר ומנעלים שדומה ללכדין דר"ל נמי שלא ע"י טונו' ואריג' כ"א מחתיכות עור צמר מחוברי ע"י תפיר'. (דבזה אפי' חשש' דרבנן ליכא).

ולכן לא שינה בהן בדיקה בגופן כ"א בתפיר'. (ובתפיר' ודאי עדיין צריף בדיק' כמ"ש הר"ש ובקול הרמ"ז גפי מנעל של זרד בלבדים שצריכי' בדיק' אם תפורי' ע"ש).

אבל שאר בגדים שכ' הרי"ו תחיל' בזה"ל צריף לבדקם לחזור ולתפרן אם לא יכול להבחין כו' היינו דר"ל דתרי מילי קאמי' דצריף לבדקם ר"ל הוא שם פולל דבדיקה הן בגופן והן בתפיר' דבשאר בגדים בשניהם יש לחוש ולחזור ולתפרן קאי רק על אם אינו יכול להבחין דר"ל דבא להוסיף בחומר בדיק' דתפיר' שהוא בפנים ופעמים אינו יכול להבחין אבל בגופן שהתעורבו הוא בחוץ דלעולם יכול להבחין לכן מהני בדיק' מבחוץ: ומעתה גם בפי' הר"ש והרע"ב טוב יותר לסבול דחוק ולפרש כמ"ש אאמ"ו הגזצ"ל דשפא פשתן מעורב בהן שכתבו ר"ל ג"כ בתפיר' דהרי סיימו במקום שהפשתן מצוי הבדיק' בתפיר' משמע שגם בתחיל' מיירו רק בתפיר' ושהוא מטעם הג"ל דבמתני' אנו ליכא חשש' רק בתפיר'.

ולכן הר"ש שכ' וגם במלבושיהו הנקחין מן הפותים כו' באמת ר"ל דבאלו צריף בדיק' גם בגופן וכמו שהוכיח אאמ"ו זצ"ל ועכ"פ אין זה סתיר' להג"ל שכ"ד אאמ"ו מזה דיש לומר דר"ל על סתם מלבושיהו דשאר בגדים שהם ע"י אריג' וטונו' ולא קאי אלו על מיני' דמתני' שהרי כ' לפיכך צריף אדם כו' דמשמע דקאי לדורות בדין בדיק' דשאר בגדים ושפיר צריף בדיק' גם בגופן וכללא דמילת' דלכאור' אין ראי' והכרח חזק כ"כ ליקח קולא מזה ולסתור ולומר דבכל המקומו' בש"ס דהתירו ליקח בגדי מעובדי כוכבים דמיירי ע"י בדיקה בגופן.

ולפי"ז ממילא יסולק קושני' התזקה והעצומה שהעיר אאמ"ו זצ"ל מפל הני דפא"מ דחיישינו בעובדי פוכבים דבאמת גם היתר בגדים מיירי ע"י בדיקה דוקא: ולכאורה נלפענ"ד ראי' נכונה מבגד שאבד בו פלאים דקיי"ל בגדה (ס"א).

(דצובעו ומותר. דאז ניפר כפרש"י שם.

וסתמ' דמילת' מיירי שם דמותר גם למפיר פוכבים. דבהכי איירי עיקר הסוגי' שם. וכדמוכח להדני' בתוס' (ד"ה. לא) דבניפר מותר נמפור לעובד פוכבים ע"ש וניפר נדאי מיירי דע"י בדיקה דוקא ניפר.

אבל בלא בדיקה גם בצביע' לא ינפר. דמדמי לבודק עד שמגיע לסלע הרי משמע דבבדיק' דוקא מיירי דר"ל דאז ניפר ע"י בדיק' משא"כ בלא צביע' גם בדיק' גמורה לח מהני.

וכדמשמע מלשון השואל ברשפ"א ח"א סי' רנ"ט דבצבע אפשר נבדוק דחינו דע"י צביע' אפשר לבדוק דמשמע דבלא בדיק' גם בצביע' לא ינפר. דאי גם בלא בדיק' ניפר לפל מיד בצביע' לא הי' שייך להגמ' להקשות מנא ני' לסבא הא רק פיון דבזה מיירי נמי רק בבדיק' ע"כ מקשה מנח לי' נסבא דמהני בדיק'.

ומעתה אם הי' מותר ליקח בגד מעובד פוכבים בלא בדיק' בגוף הבגד איך הוי סמכי' לכתחיל' שיפיר ישראל הקונה. ומי לא עסקינו נמי בסתם גם בישראל סומא.

א"ו פיון דכל ישראל הקונה מעובד פוכבים מחויב בלא"ה עפ"י דין לבדוק בגוף הבגד ע"כ גם בנאבד סמכי' דבצביעה ממילא יפיר: ולפי"ז יהי' ניקח מה דמוקי הח"י וש"א דעת הטור באו"ח סי' תס"ז דכ"ש בחמץ הניפר דאסור למפור לעובד פוכבים (דמפרש"י ניפר שחיימוצו ודחי ובאינו ניפר רבות' קאמ' אף שאינו רק חשש חמץ) ולכאור' קשה מ"ש דפריי' הגמ' בפסחים (ד' מ') על חמץ שאינו ניפר מבגד שאבד בו פלאים.

דהרי גם על חמץ הניפר קשה מסיפ' דכלאים דצובעו' שניפר מותר והכא לדבריהם בניפר אסור. א"ו דגבי דגן דא"צ בדיקה בקונה מעובד פוכבים ע"כ כ"ש בניפר שאסור דאז חיישי' משא"כ בבגד שאסור נקנות בלא בדיקה וע"כ בניפר ממילא מותר דיפיר בבדיקה פנ"ל: אמנם הך"ן כתב דגם בחמץ הניפר אסור מטעם דחיישי' שייטחין העובד פוכבים וימפור הקמח: ור"ל דאז לא יהי' ניפר.

דמשמע אבל מצד דניפר מותר אף באמת שא"צ בדיקה פלל וכמו"כ להטור לתירוץ המ"א שם דמיירי שלא בשעת הדחק דאסור ליקח קמח מעובד פוכבים. ולכן גם בדגן הניפר מותר.

ולפי"ז יש לומר דזהו דומה לסיפ' דכנאי' דצובעו' מותר דגם בזה מיירי ניפר בלא בדיקה. אבל לכאור' איכא למידק בדברי המ"א דהנה התוס' בע"ג (ס"ה ד"ה איתבי') הקשה איך טעה רבא שני פעמים ותירץ דשני המעשים בפעם א' פאו לפניו ע"ש.

והקשה המ"א בסי' ה"ל סק"ב אפתי למה לא תירץ רבא בשני המעשים בחד תירוץא
דה"ל להורות גם ביי"נ למפור מעט מעט ומזה הוכיח דגבי יי"נ לא מהני למפור מעט
מעט ע"ש ולכאורה עדיין יש לתמוה דנית' ביי"נ שלא תירץ כמו בדגן אבל קשה למה
לא תירץ בעובד' דחמץ לטחון' ולזבנינהו בחד גוונא כמו שהורה בע"ג.

ולקר"ן באמת ניה' דיש לומר דלדידן' מיירי הסוג' בשעת הדחק דאז מותר ניקח קמח
מעובד פוכבים ע"כ לא הי' יכול לתרץ לטחנינהו ולזבנינהו. ואולי יש לומר דמזה גופא
הוכיח הר"ן דמיירי בשעת הדחק.

דאל"כ למה לא תירץ רבא כמו גבי יי"נ בע"ג. אבל להמ"א דמוקי להטור שפא בשעת
הדחק דאז אסור ליקח קמח מעובד פוכבים.

א"כ קשה טובא דהי' לרבא לומר לטחנינהו כו' בחד גוונא כמו בע"ג. לכו נראה דצ"ל
בכוננת המ"א (וכן להר"ן) דניכר דחמץ ר"ל דניכר כ"כ ומרגישי' מיד בראי' חיצוני'
בעלמ' גם בלא בדיקה פלל פיון שנתבקעו הרבה כ"כ.

וישראל סומא הקונה מעובד פוכבים מסתמ' אינו קונה בלא ישראל הרוא'. (וכמו"כ גבי
טריפו' בסי' נ"ז סק"א דניכר מותר אף דנמי א"צ בדיקה בשאר הטריפו'.

צ"ל דמיירי נמי בכה"ג דניכר ומרגישי' מיד. וזה שדקדק הרמ"ח שם וידוע וניכר לפל.
דמשמע דר"ל דניכר לפל מיד ובקל). וע"כ לא הי' צריך להטריחם פלל לטחון דבכה"ג
נדאי מותר משא"כ ביי"נ דלא שייך לומר שניכר מיד שנתבקעו מיי"נ דוקא ונא משאר
משקים ע"כ הוצרך להטריחם למיפינהו וא"כ ה"נ בכלאי' דבצביעה דג"כ לא שייך לומר
שניכר ומורגש מיד.

דמיירי בכגד שאבד בו דגם ע"י צביע' לא שייך שפיר מיד וכדמוכח בגמ' שם דרק ע"י
בדיקה ניכר וכלשון השואל שברשב"א ה"ל וע"כ דומה זה ליי"נ. דמצד ניכר לחוד הי'
אסור רק דהקא מיירי בבדיקה וכנ"ל.

ולכאורה ראי' מקמח שהתליע שכ' הב"י ביו"ד סי' פ"ד דאסור למפור לעובד פוכבים
ומיירי שם גם בניכר כמש"ש דמיירי שאפ' פירשו ע"ש ונדאי ניכר. ולכאור' מ"ש מדגן
הניכר.

אלא דצ"ל דבדגן מיירי דניכר לפל מיד (שהחמוץ מבחוץ לעיני הרוא' מיד) משא"כ
בקמח שהתליע לא שייך לומר בכה"ג שניכר מיד בנא בדיקה. ולכן פיון דא"צ בדיקה
משום תולעים (שאינו מצוי) וע"כ אסור.

משא"כ בכלאי' דצריך בדיקה ע"כ ממילא בניכר מותר וכנ"ל: אמנם במ"ש מחו הגאון
רד"ל ז"נ דאין נסמוך על הבדיק' גם בעליתי הנעשים בערי ישראל ע"י עובד פוכבים.
הנה לבד שפותר א"ע שהתיר בקניית בגדים גם בלא בדיקה (וכמשי"ת להלן א"ה)
ועוד דמה רנה הספק בכגד שאבד בו פלאים לההיא מ"ט דכלאי' לכאור' תמוה מה זה
הדמיון זה לזה.

דבספק ריעות' דמתגי' דכלאי' מיירי בספק בחש' בעלמ' גם מעיקר' ותחיל' (דאם לא נאמר כמ"ש לעיל דלכל הפוסקי' צריד בדיקה בגופו בכל הבגדים ומנהי. אלא אף שנהא דפליגי בזה הרמב"ם ור"ש ורע"ב.

יש לומר דבזה גופא פליגי דטעמו של הרמב"ם דא"צ בדיקה בגוף הבגד. דלעירוב ליפא ספק פלל לא במקרה וגם לא בכוננה דאחזוקי ריעות' לא מחזקינן ונא חיישי'.

וכמו דא"צ בדיקה לי"ח טריפו'. ולפי' הר"ש והרע"ב יש לומר דס"ל דחיישינן בעובד פוכבים לעירוב בכוננה דס"ל דחיישינן שכיחא איסור' וכמו ריח' (וה"ה והה"ט גבי פל הגי דפא"מ) וצריד בדיקה).

אבל עכ"פ נם להר"ש ורע"ב בדיקה בעלמ' מהני פינון שגם זה הוא רק חשש' וספק מתחיל' ומראשיתו. ולא אתחזוק איסור' (דאפי' נאמ' דשכיחא ומצוי שיערב בכוננה.

הרי גם חזקה התלוי במעשה אינו חזקה פדאית' בבכורו' (נ'.) ובפוסקי').

משא"כ בהא דנתקל' ולא ידע אי נתקל' ספק זה נולד אח"כ. אבל הריעות' מתחיל' אתחזוק איסור' ואינו מצד ספק וחש' שילבו כ"א ברורה בנדאי בני ספק פלל.

דנדאי רמי' בי' חוטא דכיתנח וכה"ג הוא דאמרי' אין ספק מוציא מידי נדאי. דר"ל דנשאר על הנדאי כבתחיל' ואין פאן שום ספק וכמו למאן דמכשיר בפ"ק דחולין בספין פגומה דעצם נדאי ועור ספק.

דר"ל דהשת' אין פאן שום ספק רק נדאי (ורק לגבי פלאי' רבנו הספיק' לקולא גם ככה"ג ולא אמרי' אין ספק מוציא מידי נדאי. ומזה יש להביא ראי' לדעת הפוסקים דס"ל דבדרבנו גם באתחזוק איסור' ספיק' דרבנו לקולא וצ"ע).

וכ"ש בבגד שאבד בו פלאי' דלא הי' גם אח"כ הספק דנתק פשיט' דכל ככה"ג לא סמכי' פל על בדיקה דעלמ'. דלא ראה ולא מצא אינו ראי' דנתק.

וחיישינן שפא לא בודק יפה. דהחוט להיכן אזיל וכה"ג אמרי' בפ"ק דביצה (ד"ו) אימר לא בודק יפה וכן ברש"י נדה (נ"א).

(אימר לאו יפה בודקה. והטעם דאין לדחות חזקת הנדאי מצד הבדיקה דלא מצא (כמ"ש במפתחו' לתשו' פנמ"ח ע"ש).

רק על בדיקה דצביע' דנדאי ניכר סמכי' עלה אף ככה"ג: וביותר תמיהני דלפי דעתו דלא מהני גם מחש' ספיק' בעלמ' שיערב בכוננה א"כ מאין נקח היתרבגדים. וכי לא סגי ספק וחש' בעלמ' פזו גם באריגה דבגדים.

נהרי פתב בעצמו (בסי' ו') בהיתר בגדים דגם בדיקה א"צ מטעם דלא חיישינן שיערוך. דאם מערב יערוב צ"ג ולא פשתן דזול יותר גם מפשתן.

א"כ ה"נ יש לומר גם בזה. וכיון דחושש הקא משמע דס"ל דחיישינן לפשתן אף שצ"ג יותר בזול ולא אמרינן אדמחלף כו'.

וכדמוּכח להקדני מְדַבְּרֵי הַכָּא (בסי' ז') שֶׁהֵבִיא רֵאֵיָה שֶׁהֲרִשְׁבָּ"א בָּא לְחֻשְׁבוֹן שְׁמֵרוּיִחַ בְּקִלּוֹת הַתְּפִירָה כו'. מְבוֹאֵר דַּס"ל דְּכָל שֶׁהָרִינַח מְרַנְּבָה בְּפִשְׁתֵּן חֲזִיזִישֵׁינּוּ וְלֹא תְלִינּוּ לְהַקֵּל מִשׁוּם שַׁצ"ג עוֹד יוֹתֵר בְּזוּל גַּם מִפִּשְׁתֵּן.

דאלת"ה אין מדבְּרֵי הַרְשָׁבָ"א שֶׁהֵבִיא שׁוּם רֵאֵיָה. דְּאֲדַרְבֵּה פִּינּוּן שְׁבָא לְחֻשְׁבוֹן הָרִינַח יֵשׁ לוֹמֵר דְּדוֹנְקָא בְּעוֹבְדָא דְהַרְשָׁבָ"א שְׁיִצָּא הַפְּסָדוֹ בְּשִׁכְרוֹ שְׁמֵרוּיִחַ בְּקִלּוֹת הַתְּפִירָה חֲזִיזִישֵׁינּוּ.

אָבֵל בַּנ"ד דְּאֵף שְׁבָצְמָר יֵשׁ יוֹתֵר רִינַח מִפִּשְׁתֵּן אָבֵל פִּינּוּן שַׁבְצ"ג יֵשׁ יוֹתֵר רִינַח גַּם מִפִּשְׁתֵּן יֵשׁ לוֹמֵר אֲדַמְחֵלִיף בְּפִשְׁתֵּן יִחְלִיף בַּצ"ג. (גַּם צ"ג וְדַאי ג"כ קָל לְטוֹוֹת פְּמוֹ צָמָר וְאִין טוֹרַח פְּמוֹ פִּשְׁתֵּן) וְכִינּוּן שֶׁהֵבִיא מְדַבְּרֵי הַרְשָׁבָ"א אֲנּוּ רֵאֵיָה לְהַחְמִיר מוּכַח דַּס"ל הַכָּא דְחֲזִיזִישֵׁינּוּ לְפִשְׁתֵּן אֵף שַׁצ"ג יוֹתֵר בְּזוּל וְהוּא הַהִיפּוּף מִמֶּשׁ מְדַבְּרֵי (בסי' ו').

וּבְאַמַּת גַּם לְהַרְשָׁבָ"א קָשָׁה פִּינּוּן שְׁבָא לְחֻשְׁבוֹן הָרִינַח הָרִי בַּצ"ג יֵשׁ יוֹתֵר רִינַח אֵף מִקִּלּוֹת הַתְּפִירָה. א"ו טַעְמוֹ שֶׁל הַרְשָׁבָ"א פִּינּוּן שֶׁלְפַעְמַיִם אֵיכָּא טַעַם שְׁיִחְלִיף ע"כ חֲזִיזִישֵׁי לְעוֹלָם וְלֹא אָמְרִי הַסְּבָרָא אֲדַמְחֵלִיף כו'.

וּגְבִי מוֹרְגִיִס שַׁכ' הַטַּעַם אֲדַמְחֵלִיף יֵשׁ לוֹמֵר דְּהֵתָם מִיִּירֵי שְׁאִין דְּרַכְּם לְעוֹלָם בְּשׁוּם פַּעַם). וְכִמוֹ שֶׁהָאֵרִיף בְּזָה אַאמ"ו הַגְּזַצ"ל בְּתִשׁוּבָתוֹ שָׁם.

אָבֵל עַכ"פ לְכָל חֻשׁ וְסַפֵּק וְדַאי מְהִנֵּי בְּדִיקָה אָבֵל לְדִידְנִי דַּצ"ל דַּס"ל דְּחֲזִיזִישֵׁי לְפִשְׁתֵּן אֵף שַׁצ"ג יוֹתֵר בְּזוּל כַּנ"ל וְס"ל דְּגַם בְּדִיקָה לֹא מְהִנֵּי א"כ קָשָׁה טוֹבָא עַל מַה נִּסְמָךְ הָיִתֵּר בְּבַגְדִים. וְסוֹתֵר א"ע מְהִקָּא לְהֵתָם וְקָשָׁה לְזוֹנְגָם כְּקִי"ס וְלֹא יִכְוֹלְתִי עֲמוּד עַל דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים וְלֹא זְכִיתִי מַה לְדוֹן בִּיָּה: וְזֶה דְּבַר הַשְּׂמִטָּה שֶׁנִּשְׁמַט בְּדָף כ"ד א' אַחֵר דְּאוּכְלִים דְּשָׂרֵי קוֹדֵם סִי' י': אָמְנָם מַעֲתָה אַחֵר שְׁנִתְבָּאָר שַׁע"כ הַקְּפָדָה ב' הַנ"ל אִין בְּהָ פְּדִי לְאַסְוֹר פְּלָל אֵלָא שְׁפִנּוֹנַת הַב"י הוּא רַק עַל עֲנִינּוּ הַקְּפָדָה א' הַנ"ל א"כ יִפְלֵא מְאֹד לְכַאוֹר' מַה בְּכָף שֶׁהַקְּפָדָה א' הִיא חֲשׁוּבָ' וְיֵשׁ בְּהָ חַס"כ מִמֶּשׁ לְמָה לֹא יְהִי דִי בְּמָה שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ וְלַחְזוֹר מְדַעַתוֹ לְגַמְרֵי וְלַקְּבָלָם לְעַצְמוֹ לְחִלוּטִין הֵכִי בְּעֵינּוּ דוֹנְקָא שְׁיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהָ דְרָף מְקַרְהָ כו' וְכ"ש הוּא מִתְמַרֵּי דְעִסְקָא דְאֵף דְלֵא שְׁיִיכָא בְּהוּ אֶנְפּוֹן הַקְּפָדָה א'.

אָבֵל הָרִי לֹא שְׁיִיף בְּהוּ ג"כ פֶּל עֵינְקָר תְּשַׁמֵּיִשׁ דְּרָף מְקַרְהָ וְכַה"ג רַק שְׁהָם נִיְתָרִים בְּזָה לְבַד שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ וְלַקְּבָלָם לְעַצְמוֹ כו' וְאִי קָשָׁיָא דְגַם בְּהֵיא דְנִסְרִים וְעוֹרוֹת שֶׁל אֶנְפּוֹן שְׁמַפְנָרֵשׁ בַּגְמ' דְּתִלְיָא בְּקַפִּידָה.

הֵלֵא יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת ג"כ ע"ד הַנ"ל. דְּמַה בְּכָף שְׁמַקְפִיד מְלַסְמָךְ עֲלֵיהֶם וְכַה"ג בְּעוֹד שְׁדַעַתוֹ לְמוֹכְרָם (אוּ לְמִלְאָכָה) לְמָה לֹא יְהִיוּ נִיְתָרִים בְּמַה שְׁאָדָם עֲשׂוּי לִימְלָךְ כו' ז"א דְּהֵתָם שְׁאֵנִי מִכְּמָה טַעְמִי חֲדָא דִּישׁ לוֹמֵר דְּאֶנְפּוֹן שְׁאֵנִי שְׁפָל עַצְמוֹ אִינּוֹ כ"א שְׁמַעַבַּד עוֹרוֹת וּמִשְׁפָּה נְסָרִים בְּשַׁבִּיל לְמוֹכְרָם אִינּוֹ עֲשׂוּי לִימְלָךְ כו' וְעוֹד דְּהֵתָם בְּנִסְרִים וְעוֹרוֹת גַּם שֶׁל בַּה"ב אִין עֵינְקָרָם עוֹמְדִי לְסְמִיכָה וְיִשִּׁיב' וְכַה"ג כ"א לְעַשׂוֹת מְהָם פְּלִים וְכַה"ג אֵלָא שְׁנִיְתָרִים לְפִי שְׁמַמִּילָא בַּנ"ב עוֹמְדִי ג"כ לִישִׁיב' וְכַה"ג אָבֵל לֹא שְׁיִיף לוֹמֵר בְּשֶׁל אֶנְפּוֹן שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ וְלִיְחַדָּם לְעַצְמוֹ לִישִׁיב' וְכַה"ג ב' אַחֵר שְׁאִין דְּרַכְּם פְּלָל לְהַתְיַחַד לְכָף בְּלַבַּד מַה תֵּאֵמֵר שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ וְלַחְזוֹר מְדַעַתוֹ מִמְכִּירָה וְאֵז מְמִילָא לֹא יִקְפִיד עֲלֵיהֶם מְלִיזֵב וְלַסְמָךְ עֲלֵיהֶם וְכַה"ג וְדַאי לֹא מְפַנֵּי זֶה נָא שְׁיִוְעִיל לְהוֹרִיד עֲלֵיהֶם תּוֹרַת פְּלִי גַם

עֲתָהּ שְׁעֵדִיין דַּעְתּוֹ לְמוֹכְרָם וּמִקְפִּיד כּו' שְׁהָרִי בְּעֶצְמָם אֵינָם כְּלִים כָּלֵל רַק שְׁאֲנוּ מוֹרִידִים
עֲלֵיהֶם תּוֹרַת כְּלִי מִצַּד שְׁמִמִּילָא קְיָיְמִי לִישִׁיב' וְכֹה"ג.

מִשָּׂא"כ כְּשִׁמְקִפִּיד עֲתָהּ. מִמִּילָא לֹא קְיָיְמִי לְהֵכִי כָּלֵל עֲתָהּ וְאִין סְבָרָא שְׁמָה שְׁאֲפִשֵׁר
לְעֵתִיד יִהְיוּ קְיָיְמִי מִמִּילָא לִישִׁיב' כּו' וְהִי מוֹעִיל לְהוֹרִיד גַּם עֲתָהּ תּוֹרַת כְּלִי בְּעוֹד שְׁמִקְפִּיד
וְלֹא קְיָיְמִי מִמִּילָא כּו' וְהָרִי הֵם מִצַּע"ע אֵינָם כְּלִים כָּלֵל.

וְעוֹד יֵשׁ לֹמֵר מְעִין הַגְּ"ל בְּסִגְנוֹן אַחַר קִצַּת וְהֵינּוּ שְׁמָה שְׁאֲנוּ אוֹמְרִי שְׁאָדָם עֲשׂוּי לִימְלָךְ
הַפְּנוּנָה בְּזָה שְׁעִי"ז גַּם מִתְחִילָה לֹא חָשִׁיב הֵיפּוֹחַ הַדַּעַת לְגַמְרִי לְפִי שְׁעֲשׂוּי וּמִצּוּי לִימְלָךְ.
וְהָרִי זֶה כְּאֵלוֹ הִי דַּעְתּוֹ מִתְחִיל' ע"ז דְּהֵינּוּ שְׁאָם יִצְטָרֵךְ יִקְבְּלָם לְעֶצְמוֹ וְזֶה לֹא שְׁיִיךְ כ"א
עַל כְּלִי מִמִּשׁ הַעוֹמֶדֶת לְתַשְׁמִישׁ מִמִּשׁ ע"ז שְׁיִיךְ לֹמֵר שְׁאָף שְׁדַעְתּוֹ לְמוֹכְרָה עכ"ז דַּעְתּוֹ
ג"כ לְעֶצְמוֹ לְתַשְׁמִישׁ הַמְּנוּחָד לֶה אֲבָל בְּנוֹסְרִים וְעוֹרוֹ שְׁעִיקָרָם לֹא קָאִי לְתַשְׁמִישׁ יִשִׁיב'
וְכֹה"ג כָּלֵל.

רַק שְׁמִמִּילָא ע"י שְׁאִין מִקְפִּידִי קְיָיְמִי נְמִי לְהֵכִי אֲבָל כְּשִׁדַּעְתּוֹ לְמוֹכְרָם וְאִזּוּ מִקְפִּיד לֹא
שְׁיִיךְ לֹמֵר שְׁע"י שְׁעֲשׂוּי וּמִצּוּי לִימְלָךְ מִהַמְכִּירָה יִהְיֶה זֶה כְּאֵלוֹ הִי בְּדַעְתּוֹ מִתְחִיל' גַּם
לִישִׁיב'.

מֵאַחַר שְׁהִישִׁיב' אֵינָה מְנוּחָדֶת לָהֶם גַּם אַח"כ כ"א דַּעְתּוֹ וּמִמִּילָא כּו' וְלָכֵן עַד"ז גַּם בְּכִלִּים
מִמִּשׁ אֵלָא שְׁמִלְאָכְתָּם לְאִסּוֹר נְמִי שְׁיִיךְ לֹמֵר שְׁאָם עוֹמְדִי לְסַחֲרוֹ יִהְיֶה נְאֻסְרִי אָף
לְצוֹרֵךְ גּוֹפּוֹ וּמְקוֹמוֹ וְלֹא יוֹעִיל בְּזָה הַסְּבָרָא שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ.

כִּי מֵה שְׁנִיתָרִים אוֹתָן כְּלִים לְצוֹרֵךְ גּוֹפּוֹ וּמְקוֹמוֹ הֵינּוּ מִצַּד שְׁמִמִּילָא חֲזִי נְמִי לְתַשְׁמִישִׁי
אַחֲרִים שְׁאֵינָם מְנוּחָדִים לָהֶם אֲבָל כְּשִׁדַּעְתּוֹ לְמוֹכְרָם וְאִזּוּ מִקְפִּיד מְלֵה־שְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אוֹתָן
תַּשְׁמִישֵׁן לֹא שְׁיִיךְ לֹמֵר שְׁע"י שְׁעֲשׂוּי לִימְלָךְ יִהְיֶה זֶה כְּאֵלוֹ דַּעְתּוֹ גַּם עַל אוֹתָן תַּשְׁמִישֵׁן
שְׁאִין הַכְּלִי מְנוּחָד לָהֶם כָּלֵל אֵלָא דְמִמִּילָא אָתּוּ וְקוֹשְׁיִיתִי הַגְּ"ל אֵינָה כ"א לְפ"מ דְּמִשְׁמַע
עֲתָהּ מְדַבְּרִי הַב"י דְּקָאִי גַם עַל כְּלִים שְׁמִלְאָכְתָּם לְהִתַּר דְּבִזָּה נִרְאָה וְדָאִי דָאִי אִין מִקְפִּיד
מְלֵה־שְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם עֲתָהּ בְּעוֹד שְׁדַעְתּוֹ לְמוֹכְרָם רָאוּי שְׁיִהְיֶה נִיתָרִים בְּמָה שְׁאָדָם עֲשׂוּי לִימְלָךְ
וְהָרִי זֶה כְּאֵלוֹ הֵינּוּ דַּעְתּוֹ מִתְחִילָה שְׁיִקְבְּלָם לְעֶצְמוֹ לְחִלוּטִין צוֹרֵךְ תַּשְׁמִישׁוֹ הַמְּנוּחָד לָהֶם
כְּשִׁיִּרְצָה כּו' וְכִמוֹ שְׁע"כ צל"כ בְּתַמְרֵי דְעֵיִסְקָא וְכֹה"ג דל"ש בְּהוּ כָּלֵל תַּשְׁמִישׁ דְּרָךְ מְקָרָה
כּו' בְּנ"ל: וְלִכְאוּרָה עֲלָה ע"ד לֹמֵר אוּלַי גַּם בְּתַמְרֵי דְעֵיִסְקָא וְכֹה"ג אִין הַפְּנוּנָה שְׁנִיתָרִים
(בְּטִלְטוּל) גַּם בְּעוֹד שְׁבַדַּעְתּוֹ לְמַכִּירָה אֵלָא שְׁרַשְׁאִי לְאֹנְכְלָם הֵינּוּ כְּשַׁחֲזוֹר מְדַעְתּוֹ
הִרְאִשׁוּנָה וּמְקַבְּלָה לְעֶצְמוֹ כּו' וְכִמ"כ נָא בְּכִלִּים.

דְּמָה שְׁמִבּוֹנָר בְּרַמְב"ם לְפִי הַב"י לְאֶסְנֹר בְּשִׁמְקִפִּיד (הַקְּפִידָה א' הַגְּ"ל). הֵינּוּ כָּל זְמַן
שְׁאִינוּ חוֹזֵר מְדַעְתּוֹ כּו' אֲבָל כְּשִׁרוּצָה וְנִמְלָךְ לְקַבְּלָם לְעֶצְמוֹ לְחִלוּטִין בְּאַמַּת מוֹתֵר (וּלְפִי"ז
הִי א"ל דְּהַמ"מ כּו' אֵיירִי לְעַנְיָן כְּשִׁהוּצָרָה לָהֶם לְחִלוּטִין וְדוּמִיָּא דְאוּכְלִי שְׁמָה לְמַד
דִּין זֶה) אֲמַנְם הֵנָּה הַב"י וְדָאִי דְלֹא נְחִית לְהֵכִי דלפ"ז לֹא הִי צָרִיךְ כָּלֵל לְהוּצִיא חִילּוּק
חֲדָשׁ בֵּין מִקְפִּיד א"ל וְלְדַחֲוֹק דְהָאִי שְׁמִקְפִּיד עֲלֵיהֶ' שְׁבַרְמַב"ם קָאִי גַם אֲמוֹנְקָצִים לְסַחֲרוֹ.

שְׁהָרִי לֹא אֲתִי עֲלָה כ"א מִכַּח הַרוּמִי שְׁיִשׁ מְהָא דְהַרְמַב"ם אֵהָא דַמ"מ וְכִמ"כ אֵהָא דְכַרְכִּי
דְּזוּזִי וְהִי יְכוּל לְתַרְץ דְהַרְמַב"ם אֵיירִי רַק בְּעוֹד שְׁאִינוּ חוֹזֵר בּוֹ וְהַמ"מ וְכִן הָא דְכַרְכִּי

דזווי איינרי לענגן שיכול לימלה ולחזור ולקבלם לעצמו לחלוטין (נדומל' דתמרי דעיסקא) או דלא ס"ל לכל לתלק בין קודם התורה לאח"כ וכל כה"ג ה"ל לפרש כו'.

וגם הדבר מצד עצמו לכאור' נראה דלא ניתן להאמר חדא דמסתימו' ד' הגמ' וכל הפוסקי' גבי תמרי דעיסקא וחסים שזרעו וכה"ג משמע לכאור' דגם קודם התורה לאכילה מותר' בטלול (וכלשון שברמב"ם ושו"ע אין שום אכל נעשה מוקצה כו') ועוד דלפה"נ הסברא מצד עצמו אין לה קיום דממ"נ אם אמרי' דאדם עשוי לימלה וע"כ ל"ח (גם מתחיל') הקצאה גמורה א"כ גם מתחיל' ראוי להיות מותר ואם לא אמרי' פן אלא שמתחילה חשובה הקצאה גמורה (גם לר"ש) ונאסרת אז.

א"כ איך אפשר שוב להיות ניתרת פשוטו ב' באמצע שבת הרי מיגו דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכלי שבת כנ"ל: בענגן תקיעות בתענית על כל צרה שלא תבוא: המ"א רס"י תקע"ו הנ"ס בתימ' למה אין אנו נוהגין לתקוע בעת צרה אמנם מוכן מדבריו ו"ל שאין קיום לתמיהתו כ"א אחר ב' הנחות שהקדים.

א' שתקיע' זו היא מ"ע דאורייתא גם בלי התענית שהיא רק מד"ס וכמ"ש הרמב"ם. ב' שתקיעה זו היא.

בין בשופר בין בתצוצרו' וכמ"ש המ"מ ב' הרשב"א. והיינו דאלו לאו הנחה א' הנ"ל י"ל שגם ההתרעה נכלל בסברא א' אין ת"צ בחול ואילו הנחה ב' הנ"ל י"ל דאינו נוהג עתה לפי שאין לנו תצוצרות וא"כ לא אבין תמיהתו.

דנדאי גם שני ההנחות אינם מוסכמים עכ"פ ח"כ לא נפלאה היא לו' שנתפשט המנהג עפ"י פו' דפליגי על הנחה זו או זו דאפ"י על דעת יחידאה אמרי' לפעמי' שאם נתפשט המנהג עפ"י דעתו אין למחות הואיל ויש על מי לסמוך כ"ש בנ"ד דנדאי רבים וגדולי' הם דפליגי על א' מב' ההנחות הנ"ל עכ"פ וא"כ מאן דס"ל צירוף ב' ההנחות יחד חשיב' מעוטי' דמעוטי' ומה שייך להקשו' ולתמוה למה אין נוהגין בסברת המיעוט (וכ"ש ש"לכאו' אין לנו שגילה דעתו בפ"ל דס"ל ב' ההנחות יחד זולת שכ"מ קצת מהמ"מ דס"ל פהרמב"ם וכהרשב"ג אבל אינו מוכר כ"כ.

גם לכאו' צירוף ב' ההנחות יחד אין להם קיום. דאם הוא מ"ע בפ"ע ע"כ היינו מדכתיב על הוצר הצורך אתכם והרעותם בתצוצרות וכמ"ש הרמב"ם וכ"ה בספרי ולפ"ז נדאי תצוצרות דוקא פדכתיב ולא שופר וכמו בר"ה שופר דוקא (ע' לח"מ וית' א"ה), וא"כ אם הרשב"א ס"ל דל"ד תצוצרו' ע"כ לאו מ"ע בפ"ע הוא כו'.

ופרטי' הדעו' ידוע דהרמב"ם ס"ל תצוצרות דוקא ולא שופר וכ"ד רש"י בפ' ראוהו ב"ד ונדא' נמי במתני' שם שמצות היום בתצוצרו'. וכ"ד התו' כמ"ש הריטב"א בשם פ"ק דתענית (י"ב ב') וע"ש שכ' בהד"א דע"פ סבר' זו נהגו בצרפת שלא לתקוע בתצוצרות פינון שאין לנו תצוצרות וממילא פשיט' שגם עתה י"ל שנתפשט המנהג עפ"י סבר' זו (אלא שבאמת ראוי לתת לב מה טעם אין לנו תצוצרות כו' ואפשר ית' א"ה), וע' בס' החינוך להרא"ה ו"ל פ' בהעלותה (מצנה שפ"ד) שכלל מצות התקיע' בתצוצרות בעת צרה עם התקיעה במקדש על הקרבנות (וכדעת הרמב"ם בסה"מ שהביא המ"מ) וסיים ונוהגת מצנה זו בזמן הבית כו' (מ' בהד"א דקאי גם על התקיע' בעת צרה שאינה

נוהגת כ"א בזמן הבית והיגו ע"כ (לקאו') כטעם הנ"ל ב' הריטב"א שאין לנו חצוצרות גם ה'ראוהו ב"ד ס"ל כפ"ש' דגמ' שם דבגבולין בתענית חצוצרות דוקא ותמה על תשו' הגאונים שנהגו לתקוע בשופר: (אלא שקצת מ' שדעתו שגם עתה נוהג זה בחצוצרות: ואינו מוכרח שי"ל שפוננתו מעיקר הדין בזמן הבית ושע"תה אין תוקעין פ"ל).

הרי רמב"ם ורש"י ותו' ור"ן ורא"ה פולם לס"ל הנחה ב' הנ"ל וכ"מ פשט דקרא דחצוצרות דוקא וכן פשט דמתני' ובר"י דפ' רב"ד הנ"ל וכן"ל והמ"מ גופ' כ' שפן פי' רוב המפרשים דהיא דמקום שיש חצוצרות אין שופר היגו בתעניות.

והסמ"ג ידוע דלס"ל הנחה א' הנ"ל שיהרי לא זכר מ"ע זו פ"ל וכמ"ש הנמ"י ובס' מעשה רוקח פי' דעתו בטוב טעם שפ' כרפ"ן נגד ר"ע בספרי דבמלקחית גוג ומגוג הפתוב מדבר ע"ש וכ"נ דעת הסמ"ג שיהרי.

לא זכר זה ג"כ (אלא שאפשר ג"כ דס"ל פהרמב"ם וסיעתו הנ"ל ומשום דאין נוהג בזה"ז מטעם הנ"ל לא זכר זה דאיהו לפה"נ אין מנהגו להזכיר כ"א מצות הנוהגין עתה) ולכאו' ע"כ לו' פן דאי משום דס"ל דלאו מ"ע הוא אפתי הוי נ"י להביא דיני מתריעי' בשופרו' באחרונות דגשמים ובשאר צרות הנזכרים בפ"ג.

אלא דס"ל פהרמב"ם והכל בחצוצרות ועתה אינו נוהג כו'. אף א"כ גם על הסמ"ג קשה דאיהו ודאי אנו הוי ס"ל פהרמב"ם הנה מזכיר המ"ע (כמנהגו להזכיר גם אותן שאינם בזה"ז) או כו': (חסר) בסימן שנ"ח הכריע אדמו"ר ז"ל סי"ז דיש להחמיר פהמרדכי ומ"א סקי"ד (וע' קונטרס אחרון סי' רמ"ו שכתב דיש להחמיר חיוב הוא) וע"ש במ"מ הר"א למ"ש התוס' ורמ"א סי' ת"ג ולכאורה צ"ע דשם הכריע אדמו"ר לסמוך על הט"ז וכרש"י להקל בד"ס (עא"ר שם בשם כ"פ) וצ"ל דבאמת לא דמו כל פה דהתם אין האיסור מצד הטלטול פ"ל כי אם מצד הילוף האדם כו' משא"כ פאן ע"כ דוקא התם שרש"י עכ"פ מיקל בהדיא יש לסמוך על המקילים בדברי סופרים אבל פאן שלא דיבר רש"י פ"ל והתוספות מחמירים בהדיא בדפ"ט (וכן נלמד מרמ"א בדר"ק"ו) ע"כ יש להחמיר שיהרי יש לחלק ביניהם וכנ"ל בשגם שיהרי התוס' בדפ"ט ודמ"ב ב' ד"ה ע"י משיכה דימו נ"ד למה דר"ה אסור מגנאי לבראי בתוף אלפים והתם גם רש"י מודה שיהרי מוכרח הוא לר"ה ע"ש בגמרא ויהרי לא נמצא לראשונים מי שפליג בהדיא על תוס' בדמיונם זה ע"כ הכריע להחמיר דלא כט"ז פאן לכאורה הנה נראה ראיה גם פן לאיסור בכה"ג מפרצה במלואה שפין חצר לחצר בשני בני אדם.

וכדתנן דצ"ב חצר גדולה שנפרצה כו' קטנה אסורה דהתם גם פן אינה נפרצה במלוא' לאסור לה פי' אם לענין פלים ששבתו בבית. אף התם הטעם משום עירוב דיריין בלבד דמאחר שנפרצה אי אפשר לחלק דיריין והוי כחצר אחד של רבים כו' (וכדאמרינן דיריין גדולה בקטנה).

אף מגג גדול סמוך לקטן שפמשנה דצ"ב לכאורה יש ראי' ע"ז ברש"י בדפ"ט ב': לכאורה הנה נראה ראי' להקל מדאמרינן הפלים פרגלי הבועלים והיגו ביום טוב שמונתר להוציא הפלים עד סוף תחום הבועלים ועמ"א סי' שצ"ז סק"ב) ולמה לא נאמר גם פן

נִפְרָץ בְּמִלּוּאָה לְמָקוֹם הָאָסוּר הַיְיָנוּ לְעַנְנֵי כְּלֵי הַבְּעָלִים אֱלוֹהֵי וְאֵל שְׁגִבֵי תַחֲוֹם ל"ש כָּלֵל
נִפְרָץ בְּמִלּוּאָה (מִתְחַמֵּת אֵיזָה טַעַם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהַתַּחֲוֹם אֵינוֹ מְוַגְבֵּל וּמְסַנְיִים כָּל כֹּף שֶׁהָרִי
מֵה שְׁלִזָה סוּף תַּחֲוֹם הוּא תוֹף תַּחֲוֹם לְאַחַר כּו' וְכֹה"ג) שֶׁהָרִי בְּשֶׁבֶת בְּבִקְעָה וְהַקִּיפּוּהָ
מְחִיצוֹת (בַּדַּמ"ב) בְּהִדְיָא אֲמַרְיִנּוּ כֹה"ג לְרַב הוֹנָא שֶׁנֶּקְרָא נִפְרָצָה בְּמִלּוּאָה מִתוֹף הַתַּחֲוֹם
לְחוּץ הַתַּחֲוֹם וְצ"ל דְּלֹא שִׁינָה נִפְרָצָה בְּמִלּוּאָה כִּי אִם כְּשֶׁהֵיטֵר הַטְּלִטוּל אֵינוֹ נִמְשָׁךְ כִּי
אִם מִצַּד גְּדָרֵי הַמְּחִיצוֹת וְכִשְׁנִפְרָצוּ בְּמִלּוּאָה נִתְבַּטְּלוּ הַמְּחִיצוֹת אוֹ דְּאִתִּי לְאַחֲלוּפֵי וְזֶהוּ
לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שֶׁם הָיָה כְּמִחְצָה שֶׁנִּפְרָצָה כּו' א"נ י"ל דְּדוֹקָא בְּשֶׁבֶת בְּבִקְעָה אֲמַרְיִנּוּ גְבִי
תַּחֲוֹם נִפְרָצָה בְּמִלּוּאָה דְּשֵׁם אֵין הַתַּחֲוֹם נִסְמָן וְנִבְדֵּל כּו' ע' שו"ע הֵרַב רַס"י וְעַמ"א סִימָן
ת"ג סק"ב דְּלִפֵּי הַנ"ל בְּחֻפְצִים שֶׁל זֶה שֶׁשִּׁבְּתוֹ שֶׁם אֵף בְּתוֹף הַתַּחֲוֹם אָסוּר כּו' וְלֹא מִשְׁמַע
כֵּן בַּפ"מ וְמֵה"ש סִימָן שַׁצ"ז סק"ב וְצ"ע.

וּבְשֶׁבֶת בְּבִקְעָה בְּיוֹם טוֹב אִם נֹאמַר כְּסִבְרָא א' הַנ"ל אֵף כֵּן כָּאֵן מִןתֵּר טְלִטוּל אֵף חֻפְצִים
שֶׁלּוֹ בְּתוֹף אֲלֵפִים (וְכֵן אֵף לְרַב הוֹנָא כּו'). וְאִם כְּסִבְרָא הַב' יֵישׁ לֹאמַר דְּגַם בְּכֹהֵי גְוֹנָא
אָסוּר בְּחֻפְצִים שֶׁלּוֹ אֵף תוֹף אֲלֵפִים דְּנִפְרָץ בְּמִלּוּאָה (וְכֵן לְרַב הוֹנָא אֵף בְּחֻפְצִים אַחֲרֵים
כּו' וְלִרְמ"א אֵף לְדִידוֹן בְּטְלִטוּל כִּי אֲוִרְחִי אָסוּר) וְקִצֵּת סְמָךְ לְסִבְרָא ב' ע' רַש"י מ"ב ב'
ד"ה טְלִטוּל אֵטוּ הִילּוּף.

כְּגוֹן שֶׁבֶת בְּבִקְעָה בְּיוֹם טוֹב כּו'. וְלִכְאוּרָה צ"ע מֵאֵי אִירֵיָא דְּנִקֵּט בְּבִקְעָה וְלֹא בְּבִיתוֹ אֲלֵא
דְּבִיתוֹ שֶׁהַתַּחֲוֹם נִסְמָן מִסְתַּמָּא לֹא גְזַרְיִנּוּ שְׁמָא יִמְשׁוּף לְכֹלֵי עֲלָמָא וְכִמוֹ בְּכִלְתָּהּ מִדְּתוֹ
עַל שְׁפַת תַּקְרָה כּו' אֲבָל בְּבִקְעָה אֵין הַתַּחֲוֹם נִסְמָן וְיָדוּעַ כִּי אִם בְּאֲלֵפִים פְּסִיעוֹת כּו' גְזַרְיִנּוּ.

אִם כֵּן יֵישׁ לֹאמַר דְּגַם לְעַנְנֵי נִפְרָץ בְּמִלּוּאָה יֵישׁ לְחַלֵּק בְּכִי הָאֵי גְוֹנָא (אֵף דְּלֹא דְּמֵי כָּלֵל
וְכֵן מִשְׁמַע קִצֵּת לְרַש"י דְּבְשֶׁבֶת בְּבִקְעָה בְּיוֹם טוֹב פְּלִיגֵי כְּמוֹ בְּשֶׁבֶת וְהַקִּיפּוּהָ מְחִיצוֹת
דְּלַר"ה אֵף בְּתוֹף אֲלֵפִים אָסוּר כּו': שׁוֹב רֵאִיתִי דָּאם כְּסִבְרָא הַב' אִם כֵּן בְּשֶׁבֶת בְּבִקְעָה
בְּיוֹם טוֹב כָּל חֻפְצִים אָסוּר טְלִטוּל וְזַרְיָקָה כִּי אִם בַּד' אֲמוֹת שֶׁהָרִי כָּל חֻפְצֵי יֵישׁ לוֹ אֵיזָה
תַּחֲוֹם עַכ"פּ וְסִבְרָא הָא' נִרְאָה עֵיקַר (וְיֵישׁ לְעַיִן בְּרַש"י בְּהַגָּהָה שֶׁם): הַרְמַב"ם פ"י ה"ל.

אֲבָל שְׁאָר אֲרָצוֹת אֲדָם יוֹרֵד כּו' עַד וְאִם הִנֵּה הַבְּאֵר רַחֵב כּו' הִנֵּה מֵאֵי דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִי
שֶׁבְּאֲרָץ יִשְׂרָאֵל גַּם אֲדָם מִןתֵּר אֲפֹשֶׁר כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּתִירוּץ ב' דְּאַחַר שֶׁתִּיקְנוּ לְבַהֲמָה
כּו' אֵף מֵאֵי דְּמִשְׁמַע מִסוּף דְּבְרִי הַנ"ל אִם רַחֵב גַּם בְּחוּץ לְאֲרָץ מִןתֵּר לְאֲדָם.

צ"ע דְּהוּא נִגְדַּד הַסְּוִגְיָא לְכְאוּרָה וְאֲפֹשֶׁר דְּמֵאחַר דַּס"ל כְּפִי הַתּוֹס' הַנ"ל אִם כֵּן מֵאֵי דְּאַמַּר
בְּבְרִייתָא לֹא הִוְתֵּרוּ אֲלֵא לְבַהֲמַת עוֹלֵי רְגָלִים הַפְּנוּנָה דְּבְאֲרָץ יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא בַּהַמ"ק הִוְתֵּר
תִּיקוֹן הַפְּסִין לְגַמְרֵי בְּכָל בְּאֵר בְּשֶׁבִיל צְוֹרֵף בְּהַמַּת עוֹלֵי רְגָלִים א"כ מֵאֵי דְּסִינִים אֲבָל אֲדָם
כּו' הַפְּנוּנָה נִימָן טַעַם דְּבְזִמְנָא וּמְקוֹם שְׁאֵין עוֹנֵי רְגָלִים לֹא רָצוּ לְהַתִּיר בְּכָל בְּאֵר בְּשֶׁבִיל
צְוֹרֵף הָאֲדָם דְּשִׁכְיַחֵי דְּאֲזֵלֵי מְמָקוֹם לְמָקוֹם (לְדַבֵּר הַרְשׁוּת אוֹ לְדַבֵּר מִצְוָה לַפַּע"ד אוֹ דְּגַם
לְדַבֵּר מִצְוָה שְׁכִיחַ בַּכ"מ וְדִלָּא כַּר' יִרְמ'י).

מִשׁוּם דְּאֲדָם יְכוֹל לְהִיֹּת מְטַפֵּס וְעוֹלָה כּו' וְלִזְה סִינִים דְּבְרַחֲבִין אֵף לְאֲדָם הִוְתֵּר לְתַקְוָן פִּי
בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן וּר' יִרְמ'י פְּלִיגַ עַל הַבְּרִייתָא וְלֹא קִיַּמָּא לָן כְּפִי וְלִפִּי זֶה יְבוֹאוּ ד'
הַרְמַב"ם עַל נְכוֹן אֲלֵא דְּזֶה דְּלֹא כָּל הַפּוֹסְקִים שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ הִיטֵר פְּסִין לְדִידוֹן כָּלֵל ע'
ר"ן וְאֵיךְ לֹא יְבִיאוּ כְּוָלָם דַּעַת הַרְמַב"ם גַּם מִלְּשׁוֹנוֹ שֶׁכְּתִב לֹא הִתִּירוּ אֲלֵא בְּאֲרָץ יִשְׂרָאֵל

וּלְבַהֲמַת עוֹלֵי רַגְלִים בְּלִבְד מִשְׁמַע דְּמִפְרָשׁ כִּפְרֵשׁ"י לְגַמְרוּ וְכֵן מִשְׁמַע מְסִיּוֹם לְשׁוֹנוֹ
שְׁכַתְּבִי וְאִם הָיָה הַבְּאָר רַחֵב כּו'. יִשְׁתָּה בֵּין הַפְּסִין וְאִם בְּחוּץ לְאֶרֶץ קָאִי וְכֵן"ל הֵכִי הַל"ל
יִתְּנֵן פְּסִין וְיִדְלָה כּו'.

וְעוֹד בְּפִי הַמְשַׁנְיּוֹת בְּמַתְנִיתִין דְּלִקְמֵן פְּתַב בְּהִדְיָא כִּפְרֵשׁ"י ע"ש ע"כ נִרְאֶה דַּט"ס יֵשׁ
כָּאֵן וְצָרִיךְ לְמַחֲוֹק שְׁתֵּי תִיבּוֹת שְׁאָר אֲרָצוֹת וְכַצ"ל אֲבָל אָדָם כּו' וְיִהְיֶינָּה מִמֶּשׁ כַּמ"ש בְּפִי
הַמְשַׁנְיּוֹת וְכִפְרֵשׁ"י וְכִמְשַׁמְעוֹת כָּל הַפּוֹסְקִים שְׁאִין לָנוּ עֵתָה פְּסִי בִּירְאוֹת כָּלָל וְעַכ"ז צ"ע
דְּלִפִּי פִי הַתּוֹס' הַנ"ל נִרְאֶה דַּע"כ יִתְּפָרֵשׁ הַבְּרִיִּיתָא פִּנ"ל וְהָרִי הַתּוֹס' מְבִיאִים רֵאִי
מְבֹרְרַת לְתִירוּץ זֶה מִהַגְמָרָא דְלַעִיל אִף י"ל דְּקִי"ל כְּמִסְקָנָא דַּר' יִרְמְיָ (שְׁחִידֵשׁ לָנוּ
דְּבַחוּץ לְאֶרֶץ לֹא שְׁכִיחֵי הוֹלְכִין לְדַבֵּר מְצוּהָ כּו') שׁוּב מְצִאתִי בְּסִפְרָא מְעֵשָׂה רוֹקַח שְׁיֵשׁ
נ"א דְלֹא גְרָסִינָן שְׁאָר אֲרָצוֹת כּו': לְעֵנִין סֵתָם מְשֻׁנָּה אוֹ מַחְלֹקֶת וְאַחַר כֵּךְ סֵתָם (דְּאָמַר
ר' יוֹחָנָן) דְּהִלְכָה כְּסֵתָם ע' תּוֹסְפוֹת ע"ג ד"ז ד"ה פְּשִׁיטָא וּבִיבְמוֹת דַּמ"ב ב' ד"ה סֵתָם
מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְהֵינּוּ דְבִהַחְלִיט הִלְכָה כֵּן וְאִי אֶפְשָׁר לְאֲמוּרָא לְפִסְוֹק לְהִיפּוּף אֲלֵא דְשְׁמוּאֵל
פְּלִיג בְּזוּהָ עַל רַבִּי יוֹחָנָן וְסִבְרָא לִי דַּע"כ"פ יֵשׁ פֶּתַח לְאֲמוּרָא לְפִסְוֹק לְפַעְמִים דְּלֹא כְּסֵתָם.

(אֲלֵא דְלִפִּי זֶה לְכַאוּרָה צ"ע שְׁפָסְקוּ הַפּוֹסְקִים כִּהֵיִיא דְשְׁמוּאֵל שְׁפָסְקַת כַּר' יוֹסִי בְּסוּף
פְּרָק קַמָּא דַּע"ג. וְנִרְאֶה לְכַאוּרָה דְהַפּוֹסְקִים סִבְרָא לְהוּ דְלֹא פְּלִיג שְׁמוּאֵל אֶכְלָלָא דַּר'
יוֹחָנָן אֲלֵא דְשָׁם אִין הַסֵּתָם מְפּוֹרָשׁ אֲלֵא מִמְשַׁמְעוֹת הַלְשׁוֹן וְע' רַמְבַּ"ם פ"ו דְּעַבְדוּת
כּוֹכְבִים שְׁתּוֹפֵס גַּם כֵּן לְשׁוֹן סִיפָא דְמַתְנִיתִין ע"ש בְּנוֹשְׂאֵי כְּלִיו.

וְהַתּוֹי"ט שָׁם פְּתַב בְּפִשְׁטוֹת דְּכָלֵל זֶה דְּהִלְכָה כְּסֵתָם הוּא כְּשְׁאָר כְּלָלוֹת רַק הֵיכָא דְלֹא
אִיפְסַק כּו' (וּמִשְׁמַע אִף לַר' יוֹחָנָן) וְצ"ע שְׁלֵא זָכַר מַד' הַתּוֹס' הַנ"ל וּבְאַמַּת בְּגַמְרָא
דְּפָרְכִינוּ בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי וְמִי אָמַר ר' יוֹחָנָן הִלְכָה כַּר' פְּלוּנִי וְהָא אָמַר ר' יוֹחָנָן הִלְכָה כְּסֵתָם
מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דַּלְר' יוֹחָנָן הִלְכָה כְּסֵתָם לְעוֹלָם אִף הַנ"י בִּיבְמוֹת שָׁם בְּשֵׁם הַרְמְבַ"ן פְּתַב
בְּהִדְיָא דְהִלְכָה כְּסֵתָם עַד דְּפָסְקֵי אֲמוּרָאֵי כּו'.

וּדְבָרֵיו צ"ע לְכַאוּרָה וּבְפִרְט שְׁרָאִיתִי בַּחֲזִי הַרְמְבַ"ן שָׁם שְׁלֵא פְתַב כֵּן אֲלֵא כְּסֵתָם
וּמַחְלֹקֶת בְּצַדוֹ כִּהֵיִיא דְּבִיּצָה וְאֲדַרְבָּה מְוַכְרַח שָׁם בְּדְבָרֵיו דְּבְמַחְלֹקֶת וְאַחַר כֵּךְ סֵתָם
לְעוֹלָם הִלְכָה כְּסֵתָם וְדְבָרֵי הַנ"י אִינָם מוּבְנִים לִי לַע"ע (בְּלֵאוּ הֵכִי) וְכ"ז אִינוּ בְּרוּר כִּי
אִין פְּנָאֵי וַיֵּשׁ לְעֵינֵין בִּישׁ"ש וְאִינוּ ת"י: אֲמַנָּם מֵאִי דְמִשְׁמַע לְכַאוּרָה מַד' הַתּוֹסְפוֹת דַּע"ג
ד"ז הַנ"ל דְּגַם בְּהֵנִי פְּלִי דְעִירוּבִין הֵם בְּהַחְלִיט לְעוֹלָם דָּאֵם לֹא כֵּן אִינוּ תִימָא כָּל כֵּךְ
דְּטָפִי עֲדִיף לְמִקְפִּשְׁט מַכַּח סֵתָם (דְּאֵלוּ מַכַּח הֵנִי פְּלִי אוּלֵי אֲתִי לְאַפּוּקִי מֵאִיזָה אֲמוּרָא
שְׁפָסְקַת כַּר"מ) וְכֵן מִשְׁמַע לְכַאוּ' מְלִשׁוֹנָם שְׁכַתְּבוּ לָכֵן נִרְאֶה דְלֵאוּ כּו' דְּלִיְהוּי הִלְכָה כְּסֵתָם
כּו' דְמִשְׁמַע דְּהֵנִי אֲמִינָא הָיָה דְפָרִיף פְּשִׁיטָא דְאִי אֶפְשָׁר לְפִסְוֹק בְּהִיפּוּף וְאִף עַל פִּי כֵּן
הֵנִי קִשְׂיָא לְהוּ כּו' אִף אִין לְהֶאֱרִיף דְזוּהָ נְדָאֵי אִינוּ דְבִהִדְיָא אֲמַרִינָן בְּעִירוּבִין הֵיכָא
דְאִיתְמַר אִיתְמַר כּו'.

וְעִיָּקָר תְּמִיחַת הַתּוֹסְפוֹת אֶפְשָׁר דְּהֵנִי פְּלִי עֲדִיף מְסֵתָם דְּהֵכָא בְּתַרִּי מְסַכְתִּי כּו': שׁוּב
רֵאִיתִי בַּש"מ דְּב"ק דְּק"ב פְּתַב בְּהִדְיָא כְּמִשְׁמַע מַד' הַתּוֹס' הַנ"ל לְעֵנִין סֵתָם מְשֻׁנָּה דְבִהֵא
פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן וְשְׁאָר אֲמוּרָאִים אִם נוֹכַל לְפַעְמִים לְפִסְוֹק דְּלֹא כְּסֵתָם.

ומשמע שם דר' יוחנן יחיד בדבר ואפשר דלא קיימא לו פנותי' בהא (ומה גם דאמוראי
גינהו אליבא דרבי יוחנן ע"ש). ואתי שפיר לפ"ז מה שפסקו הפוסקים פההיא דשמואל
בסוף פרק קמא דע"ג.

ואף שבש"מ מבואר שרק בסתם לחוד פליגי אבל מחלוקת ואחר כך סתם עדיף טפי
ולכולי עלמא הלכה בסתם בהחלט אף הרי מד' התוספות הנ"ל מבואר בהדיא דגם בהא
פליגי (אמנם משמעות לשון התוספות דבמחלוקת ואחר כך סתם רק שמואל פליגי ויחיד
הוא ולפי זה למה פסקו פמותו וע"כ צ"ל או דהפוסקים סבירא להו דגם בזה ר' יוחנן
יחיד ושאר אמוראים סבירא להו כשמואל (דלתי' התוספות בע"ג ד"ז מאי דפרכינן בע"ג
ובב"ק בפשיטות מחלוקת ואחר כך סתם הוא אתי שפיר אף לשמואל דלא פתירוץ
הש"מ) או דסבירא להו להפוסקים כנ"ל דההיא דשמואל שאני שאין הסתם מפורש כו'
כנ"ל): ולענין מי עדיף (היינו סתם ומחלוקת בצדה כו') או חכמים או בית הלל ע' רא"ש
סוף פרק ב' דגדה ובמי"ט שם.

וע"ש (בחי') רמב"ן ור"ן ובפירושי המשניות והרע"ב ותו"ט שם וצ"ע לע"ע: מ"ש
בימי ילדותו אהובי הנה ידוע למעלתו שאני צריף למשש בענין זה פעור באפלה ועכ"ז
בטלתי רצוני והתחלתי לעיין וראיתי שהדברים ארוכים וכעת יש לי בטולי' הרבה והנה
אינני מצוה כ"א לחפש למצוא דברים הסותרים וכו'.

בדין גונח כתב הר"ן הביאו המ"א סי' שכ"ח סק"מ דמאי שאין עושין ע"י פותי היינו
משום דרפואתו דוקא בענין זה וכן משמע פונת מו"ח רבינו שם. א"כ משמע בהדיא
דבלא"ה ע"י פותי עדיף עכ"פ.

ואף לתירוץ הב' שכתב בשם הרמב"ן (ולא הובא במ"א) אין ראיה עכ"פ שע"י שינוי
עדיף יותר אפשר שקולין הן (ולפמ"ש הנ"י ביבמות אין בזה אלא שבות מלבד השינוי
א"כ משמע דמלאכה גמורה ע"י שינוי אסור בכה"ג אגא דנראה דלא קיי"ל פנותי' בזה
אלא פהרמב"ם דחולב מלאכה גמורה היא וכהתוס' שבת דף ע"ג ע"ב דהלכה דכר"י.

אבל מ"מ ראיתי ג"כ פוסקים פרבן דר"י). והנה במצטער מחמת רעבון ביו"ט משמע
במ"א שמוכ"כ מו"ח רבינו פאן ובסי' תק"ה בהדיא דאם יש עובד פוכבים אסור לינק
בפיו והיינו לפי שתפסו עיקר פתירוץ א' הר"ן הנ"ל והנה בסי' ש"ז לא ראיתי במ"א וכן
בשו"ע מו"ח רבינו ז"ל הקרח דע"י ישראל מלאכה גמורה בשינוי עדיף מע"י פותי בלא
שינוי ואדרבה פדינו שלא יהיו סותרים דברי עצמו כנ"ל לכאורה יש לדחוק ולומר
דמירי דוקא בשאין עובד פוכבים ובלא"ה לכאורה צ"ל פן דמי לא עסקינן ג"כ בשגם
ע"י העובד פוכבים הנה אפשר לעשות באותו שינוי ואז הוי שבות דשבות אלא בדליכא
עובד פוכבים.

ומלשון הרב בהגהה סי' שכ"ח סי"ב אין הכרע איזה עדיף ומלשון הלבוש וכן מלשון
מו"ח רבינו ז"ל שם משמע קצת דע"י עובד פוכבים עדיף וצ"ע בש"ג ומ"ש מו"ח רבינו
ז"ל שם סי"ט בחלה פל הגוף מותר ע"י שינוי כו' (והוא דעת הרמב"ן הנ"ל) הרי סיגים
ע"ז כגון הגונח כו'.

ואולי פּוֹנוֹתוֹ דְדוֹקָא בכה"ג דרפּוֹאָתוֹ בְּכַף פּנ"ל אוּ מַיְיִרִי פִּשְׁאִין עוֹבֵד פּוֹכְבִּים ועכ"פּ אַף לְהַרְמַב"ן שְׁקוֹלִין הֵן וְכַנ"ל נְהָרִי כְּבָר הֶקְדִּים מו"ח רַבִּינוּ ז"ל שֶׁם חוֹלָה שְׁנִפְל לְמִשְׁפַּב כו' צָרְקִיו נַעֲשִׂין ע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִּים כו' וְלֹא נִשְׁאַר אֲלָא מ"ש שֶׁם סְעִיף כ' דְּבַצְעַר גְּדוֹל וְלֹא נִחְלַשׁ פֶּל גּוֹפּוֹ מוֹתֵר ע"י שְׁיֻנוּי וע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִּים אָסוּר.

בְּאֵמַת אִינִי יוֹדֵעַ עֲדֵינִן מְקוֹם מוֹצֵא דִּין זֶה מְבוֹרֵר בְּהַדְיָא פִּי הַדְּעָה הַג' שִׁבְשׁו"ע שְׁהִיא דַעַת הַרְמַב"ן נִרְאָה דְּמַיְיִרִי בְּחוֹלָה כו' עִי' מ"מ וּב"י וּט"ז וּכ"ש שְׁמוֹתֵר ע"י פּוֹתִי. וצ"ל דְּהַיְיָנוּ מ"ש הַד"מ אֹת ט' בְּשֵׁם הַר"ן דְּיוֹתֵר קִיל שְׁבוֹת ע"י יִשְׂרָאֵל בְּשִׁינּוּי כו' וּנ"ל דְּכוּוֹנָתָם דְּשְׁבוֹת גְּמוּר בְּלֵבָד ע"י שְׁיֻנוּי דְּהַיְיָ שְׁבוֹת דְּשְׁבוֹת קִיל מְשְׁבוֹת ע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִּים דְּהַיְיָ ג"כ שִׁבְד"ש וְזֶהוּ שְׁלֵא פְתַב מוּח"ז רַבִּינוּ פֶּאֶן מְלֵאכָה גְּמוּרָה וְכֵן מְשַׁמַּע בְּר"ן עֲצָמוּ דְּמַיְיִרִי בַּכּה"ג ע"ש וְגַם בְּצִינּוֹר אֵלּוּ הָיוּ מִתְקַן בְּיַדּוֹ לֹא הָיוּ כ"א שְׁבוֹת כו' וּבְהַכִּי מַיְיִרִי ג"כ הַמ"א וּמוּח"ז רַבִּינוּ בְּסִי' ש"ז בְּסוּף דְּבַרְיָהֶם (רַק מִש"ש הַמ"א בְּתַחֲלַת דְּבַרְיוֹ וּשְׁבוֹת שְׁלֵא פְדַרְכָּה כו' כַּמִּש"ש סל"ג צ"ע קֶצֶת וְאַפְשָׁר דְּשֵׁם דְּמַיְיִרִי פִּשְׁאִין עוֹבֵד פּוֹכְבִּים פּנ"ל אוּ שְׁלֵא בְּדַקְדוּק הִבִּיא בְּסל"ג) וְלִכְאוּרָה ע"כ לֹמַר פֶּן דְּהַר"ן מַיְיִרִי דוֹקָא בְּשְׁבוֹת וְגַם ע"י שְׁיֻנוּי שְׁהָרִי סִיָּים דְּקִיל טְפִי (וַיֵּשׁ שֵׁם ט"ס) מְשְׁבוֹת דְּשְׁבוֹת הַנַּעֲשֵׂה פְדַרְכּוֹ כו' נְהָרִי בְּאִין צַעַר גְּדוֹל כ"א מְקַצֵּת חוֹלִי פְּסַק מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל דְּשְׁבוֹת ע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִּים מוֹתֵר וע"י שְׁיֻנוּי בְּיִשְׂרָאֵל אָסוּר מְלֵאכָה גְּמוּרָה עכ"פּ אֲלָא דְּנִרְאָה פּוֹנוֹת מוּח"ז רַבִּינוּ לְאַסְוֹר בְּזֶה גַם בְּשְׁבוֹת וְעַל יְדֵי שְׁיֻנוּי בְּיִשְׂרָאֵל וְזֶה שְׁלֵא פְדַבְרֵי הַר"ן לְתַרְוִיץ זֶה וְגַם הַד"מ מְשַׁמַּע דְּלֹא ס"ל פֶּן וְאַף שְׁבָסִי ש"ז פְּתַב שְׁמוֹתֵר ע"י שְׁיֻנוּי בְּשְׁבוֹת עכ"פּ הָרִי סִיָּים.

שֵׁם בְּמְקוֹם צַעַר כו' וְאַף שְׁנֵה דוֹחַק קֶצֶת דְּלֹא בְּמָה דְּפַתַּח שֵׁם סִיָּים הָרִי ע"כ בְּלֹא"ה צָרִיף לְחַלֵּק פֶּן גַּם לְטַעְמָהּ כו'. אַף בְּכֻלָּל סְעִיף כ' צ"ע עֲדֵינִן לְדַעַתִּי בְּכַמָּה דְּבַרְיוֹ וְאִין הַפְּנָאִי מְסַפִּים וְכַבֵּר יִצְאָתִי י"ח לְקַיָּים מְצוֹתָהּ שְׁעָה א': יְדִידוֹ נִחְמֵיהָ בְּיַרְוֹ.

חֵלֶק שְׁנֵי חִידוּשֵׁי מַהֲר"ן בִּיאוּרִים עַל הַב"י חֵלֶק או"ח הַלְכוֹת הַשְּׁפָמַת הַבּוֹקֵר (לְסִימָן ב') ב"י ד"ה פִּשְׁיַנְעוֹל כו' וּפְיַרְשׁוּ הַתּוֹ דְּלֹא פְּלִיגִי כו': נִרְאָה מַה שְׁהַתּוֹ הַנּוֹצְרִכוֹ לְכַף דְּכַפְשׁוּטוֹ הִי מְשַׁמַּע דְּפְּלִיגִי אֲלָא שְׁלִפִי דְּלֹא יִדְעִינוּ הַלְכָה פְּמֵאן לְכֵן אָמַר דְּעַבִּיד הִכִּי עֶבֶד כו' (וְכַדְאֲמַרִּינוּ בְּעֵלְמָא וְהַשְׁתָּא דְּלֹא אַתְמַר הַלְכָתָא כו' דְּעַבֵּד כְּמַר עֶבֶד כו') וּא"כ קֶשֶׁה מֵאִי מְקַשָּׁה אַבְיֵי דְּלֵמָא כו' וּא"נ כו' הָרִי מְטַעַם סְפַק זֶה עֲצָמוּ י"ל דְּלַכְּוֹ אָמַר רַב יוֹסֵף דְּעַבֵּד הִכִּי עֶבֶד כו'.

שׁוּב רְאִיתִי שִׁכ"כ מְהַרְשֵׁ"א אָמְנָם מַה שְׁהַנּוֹצְרֵי הַב"י לְהַבִּיא זֶה (מַה שְׁאִין דְּרַכּוֹ בְּכַף לְהַבִּיא פִּי' שְׁאִינוּ נּוֹגַע לְדִינָא) נִרְאָה דְּמַזָּה יְנַמְשֵׁף לוֹ תִי' לְמָה שְׁהַשְּׁמִיטוֹ הַפּוֹסְקִי הָא דְּתַנְיָא חוֹלֵץ שֶׁל שְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה וְכַדְמַסִּיק בְּסַמוּף דְּלִפִּי מַה דַּס"ל כַּר"י הָא דְּתַנְיָא נוֹעַל שֶׁל יָמִין תַּחֲחִילָה הוּא רְשׁוּת לְכֵן גַּם חוֹלֵץ שֶׁל שְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה הוּא רְשׁוּת מִשְׁא"כ אֵלּוּ הֵיִינוּ מְפָרְשִׁים דְּגַם לַר"י פְּלִיגִי וּכ"א דוֹקָא ק' אֲלָא דְּאֵנָן לִפִּי שְׁלֵא יִדְעִינוּ הַלְכָה פְּמֵאן נַעֲשֵׂה לָנוּ רְשׁוּת א"כ בְּחִלְצָה דְּלִיכָא פְּלוּגְתָא לְמָה הַשְּׁמִיטוּהוּ הַפּוֹסְקִים דְּשְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה בְּדוֹקָא אַף לְכְאוּרָה אִינוּ מוּבָן אִיף שְׁיִיף לֹמַר דְּבַרְיָתָא דְּקַתְנִי גַבִּי נַעֲלִיָה (וְאִינְוֹ) שֶׁל יָמִין תַּחֲחִילָה וְגַבִּי חִלְצָה שֶׁל שְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה וְהִי הַפֶּל הַפּוֹנוֹת דְּרִשְׁאִי לְמָה לֹא תְנִי בְּכוּלָן יָמִין תַּחֲחִילָה אוּ בְּכוּלָן שְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה וּבְשֶׁלְמָא הַתּוֹס' עֲצָמָם י"ל דְּמְפָרְשִׁים כַּפְרִש"י דְּהָא דְּחוֹלֵץ שְׁמַאֵל תַּחֲחִילָה הוּא מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל יָמִין ע"ש א"כ שְׁפִיר י"ל דְּבְּכוּלָן אֲשַׁמְעִינוּ

בְּרִיָּתָא דְיָכוֹל לְתַת כְּבוֹד לְיָמִין תְּחִילָה אַף דְשָׂמַאל חֲשׂוּבָה לְתַפְּלִין כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת
אָבֵל הַב"י מוֹכַח מְדַבְּרֵי בְּסוּמָה (מְהָא דְכָתַב וּמ"ש חֲלִיצָה דְשָׂמַאל תְּחִילָה בְּדוּקָא ע"ש)
דס"ל הָא דְחוּלְזֵן שָׁל שְׂמַאל תְּחִילָה הֵינּוּ כְּבוֹדוֹ שָׁל שְׂמַאל.

א"כ לֹא שְׂיִינָה שׁוּב פִּי הַתּוֹס' דְּבְרִיָּתָא רְשׁוּת קַמ"ל כִּי לְמָה מְחַלֵּק וּמְחַלֵּף בְּנַעֲלָה וְחֲלִיצָה
בֵּין שְׂמַאל לְיָמִין פִּנ"ל: וּצ"ל לְכַאוּרָה דְגַם הַב"י ס"ל דְּהַפּוֹסְקִים וְהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים הָא
דְּחוּלְזֵן שְׂמַאל תְּחִילָה הֵינּוּ כְּבוֹדוֹ שָׁל יָמִין כַּפִּירֵשׁ"י.

אֵלָּא שְׁלֵהטוֹר כְּדִי לְתַרְץ לְדִידֵי דס"ל דְּבְרִיָּתָא גַּבִּי נַעֲלָה דְּנֻקָא יָמִין תְּחִילָה קְאָמַר א"פ
לְמָה הַשְּׂמִיט הָא דְשָׂמַאל תְּחִילָה הַנְּצָרָה לְדַחֲוֹק דְּלִידֵינִי הָא דְּחוּלְזֵן שְׂמַאל תְּחִילָה הוּא
כְּבוֹד לְשְׂמַאל וְא"כ אִם נֹאמַר שְׂגַם זֶה בְּדוּקָא קָשָׁה מ"ש חֲלִיצָה מְאִינָה אֵלָּא וְנֻדְאֵי רְשׁוּת
קְאָמַר וּמְטַעֲמָא שְׁהַטְעִים הַב"י (וְדוּחַק שְׁעֵיקָר חֶסֶר כו') וּצ"ע: (לְסִימָן ד') ב"י כְּתַב
הָרָא"ה דְּכָל מִים כו' מִיָּהוּ לֹא מְבָרַךְ כו' לֹא שְׁהַב"י פֶּאֶן הִי נִרְאָה לְדַחֲוֹק דְּמִינֵי בְּשָׂרָא
תְּפִלוֹת הַיּוֹם וְזֵהוּ שְׁסִימָן פִּינּוֹ דְּלֹא אֵינְתָּן לְנִטִּילָה.

פִּי דְּלֹא מְצִינּוּ שְׁתִּיקָנוּ חַז"ל נִטִּילָה (כ"א בְּסַעוּדָה וּבְשַׁחַר) וְכַהֲפּוֹסְקִים שְׁהִבִּיא הַב"י
סְסִי ז'. אָבֵל מְאַחַר שְׁהִבִּיאוּ פֶּאֶן מוֹכַח דְּקָאֵי עַל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית.

וּמ"ש דְּלֹא אֵינְתָּן כו' פִּי מִים פְּסוּלִים כו' וּלְפִי"ז צ"ע לְמָה גְּרַע מְצָרֹר דְּמְבָרַךְ עַכ"פ עַל
נְקִיּוֹת יָדַיִם כְּדִלְקַמְּן וְעַמ"א סק"ה תִּי דְּכָאֵן מִינֵי שְׂאִינּוּ מִתְּפִלַּל עֲתָה. וְהוּא דוּחַק גְּדוּל
שְׁהֵרִי הַתְּחִיל אָבֵל לְתַפְּלָה כו' וְכַמּו"כ בְּשׁו"ע.

כְּשֵׁרִים לְנִטִּילָה לְתַפְּלָה וְלִכְּן מְשַׁמַּע כְּשֵׁרִים לְנִט"י לְתַפְּלָה ע"ש: הַלְכוֹת צִיצִית (לְסִימָן
ח') ב"י ד"ה וּמ"ש לְכֵן מִי שְׂרָגִיל כו'. וְכַתַּב הָרָא"ש כו' וְרוּב פְּעָמִים כו' בְּלִילָה לְכַאוּרָה
הִי נִרְאָה שְׁזָה ט"ס וּצ"ל בְּיוֹם אֶף כ"ה הַגִּי בַד' הָרָא"ש בְּכַמָּה דְּפוּסִים וְקָשָׁה לְהַגִּיָּה
וְצָרִיף לְדַחֲוֹק דְּכּוֹנְנָתוֹ לְתַרְץ דְּלְכַאוּרָה אֶפְתִּי קוּשְׁלִי הַגְּמָרָא בְּמַקּוּמָה וּמ"ש מְצַפְרָא דְּלְמָה
לֹא בְּיָרֵךְ עַל הַכְּסוּת לִילָה כְּשַׁעוּמַד קוּדָם אוֹר הַיּוֹם.

דְּמַסְתְּמָא הִי פּוֹשְׁטוֹ בְּעַת הַשְּׂינָה כו' ע"ז כְּתַב דְּרוּב פְּעָמִים לֹא הִי פּוֹשְׁטוֹ אֶף בְּלִילָה. פִּי
גַם בְּשִׁינָה כו' אֵלָּא דְּלִפִּי"ז דְּחוּק הַלְשׁוֹן שְׁסִימָן בְּפִנְיָא.

דְּלְכַאוּרָה דְּמְשַׁמַּעוֹ כְּנִיסַת עֶרֶב כְּמוֹ פִּנְיָא דְּמַעְלֵי שְׁבֵתָא כו' (וְאוּלַי מְלִשׁוֹן לְפָנוֹת עֶרֶב
וּלְפִי"ז י"ל בְּדוּחַק דְּגַם קוּדָם אוֹר הַיּוֹם נִק' פִּנְיָא. דְּהָא כְּתִיב ג"כ לְפָנוֹת בְּנוֹקָר בַּפ' שְׁלַח
וְהֵינּוּ קוּדָם בְּנוֹקָר ע"ש בְּפִרְש"י וְהַרְאב"ע בַּפ' חֲזִי וּבַפ' תַּצֵּא עַל לְפָנוֹת עֶרֶב) וּלְפִי"מ
דְּמְשַׁמַּע לִי בְּפִשְׁטוֹת לְכַאוּרָה מַד' הַתּוֹסְפוֹת בְּבִרְכוֹת דִּי"ד ב' ד"ה וַיֹּאמֶר בְּשֵׁם יְרוּשׁ'
דְּגַם לְרַבְּנָן כְּסוּת הַמִּינוּחַד רַק לְלִילָה פְּטוֹר ע"ש א"כ לַק"מ קוּשְׁלִית הָרָא"ש ז"ל.

אֵלָּא דְּלִפִּי"ז א"כ אֲנֻדָּא לְהוּ רֹב רֵאִי הַתּוֹסְפוֹת וְרָא"ש דְּהָא דְּקִי"ל כַּר"ש כו' וּצ"ע
(וְלִדְיָנָא אִין נ"מ לְכַאוּרָה וְסוּגָי דְּגַמ' דִּידָן מְשַׁמַּע דְּלֹא פִּירוּשְׁלִמִי וַיֵּשׁ לְעִינֵן לְעַת הַפְּנָאֵי
אִי"ה). שׁוּב שְׁבֵתִי וְרֵאִיתִי בְּתוֹס' דְּמִנְחוֹת ד"מ ב' הִבִּיאוּ ג"כ הִירוּשְׁלִמִי וְאוּלַי זֵהוּ שְׁהַנִּיחוּ
בַּצ"ע כו': (לְסִימָן ט') הָא דְּהַב"י וּד"מ נִחְתּוּ לְחַקוֹר וְלְפִלוֹג אִי שְׂאָר מִינֵים דְּאוּרִיָּתָא
(וְכֵן בְּשׁו"ע) מַש"א נ"מ לְכַאוּ' לְמַעֲשָׂה וְאִין דְּרַפְּם בְּכַף הֵינּוּ דַּנ"מ לְעַנְּן אִי נְכוּן לִינְהַר
שְׁיֵהָה לֹא טְלִית מְצַמֵּר דְּנוֹקָא לְהִבִּיא א"ע לְחִיּוּב דְּאוּרִיָּתָא כַּמ"ש סְסִי ז'.

ועוד הי' א"ל דנ"מ נמי לדינא ממש עפ"י דעת הגמ"י שיהביא ב"י בסמוך דבעינן צמר
ופשתים יחדו דוקא להוציא ש"מ. והיינו ע"כ אי ש"מ דאורייתא אבל אי דרבנן ודאי
דוקא או צמר או פשתן כדאיתא בגמרא בהדיא אליבא דר"נ.

ואף דעתה דאין תכלת לכ"ע אסור יחדו. עכ"פ נ"מ אי סגי בציצית דצמר.

(או פשתן) לחוד לש"מ. או דבעינן מינו דוקא: שם ב"י ד"ה ואהא דאמרינן דצמר
ופשתים כו' פתב בהגמ"י כו'.

הנה אליבא דרב נחמן מפורש בגמר דאדרבה דוקא או או קתני משא"כ יחדו פלאים
אסור וע"כ לומר דהר"מ מהפוסקים פרבא (וכ"ה בהגמ"י שם אות א' ע"ש). וס"ל
דלרבא דוקא יחדו (ע' רא"ש בשם בה"ע ס"ל ג"כ לחלק בין רבא לר"נ פ"עין זה).

ולפי"ז לכאורה לא מצינו מי שיתחילק על הר"מ בזה ר"ל בפ"דברי רבא עכ"פ.
דמהרב"ם (וסיעתו) שפתב צמר או פשתן אין ראי' דאיהו ס"ל כר"נ.

וא"כ לכאורה צ"ע על רמ"א דס"ל כהפוסקים פרבא למה לא הגיה פלום בשו"ע ס"ב.
ועל הב"י לכאורה צ"ע להיפוך דל"ל להביא כ"ז מאחר דאיהו הכריע לעיל כהפוסקים
כר"ל.

וצ"ל בזה דהב"י ס"ל דמ"מ הנה ראוי לחוש לחומרא נעשות ציצית משי למשי דיןא
לכ"ע. אגא דלא נהיג עלמא כהר"מ כו'.

והנה הב"י ס"י"ם וכ"מ מפשט דברי הפוסקים וע"כ פנונתו שכ"מ גם מהפוסקים פרבא.
והיינו ע"כ דפליגי על הר"מ בפ"דברי רבא.

דאלו להפוסקים כר"נ מה צורך למשמעות דבריהם גמרא ערוכה היא פנ"ל לכן לפ"ז
י"ל דגם הרמ"א סמך א"ע בזה על הב"י וכדי שלא לסתור המנהג כו' (עיין לשון מוח"ז
רבינו ז"ל). אמנם לכאורה צ"ע מאין משמעות הפוסקים פרבא דנא כהר"מ.

דממה שסתמו דבריהם וכתבו דצמר ופשתים פוטרם כל המינים ונא פירשו דוקא יחדו
אין ראי' לכאורה דאדרבה בגמרא משמע דסתמא היינו יחדו: שהרי מקשי' מבריייתא
דקתני סתמא צמר ופשתים פוטרם על ר"נ היכא מישתרי פלאים עד שצריך לתרץ
אימא או צמר כו' משמע דעכ"פ דיותר משמע הלשון דיתדו כו'.

ועיין תוס' שם ד"ה ופליגא כו' אלא משום שהאמוראים יש להם לבאר דבריהם כו'
(ונראה שאין פנונתם דאמורא צריך לפרש בהדיא אי דאורייתא אי דרבנן דזה אינו אלא)
פנונתם דהלשון דקאמר ר"י צמר ופשתים פוטרין בכ"מ משמע יחדו ואף דעל הבריייתא
מתרצא דאו או קתני אמורא הי' צריך לבאר ומדסתם ע"כ משמע יחדו.

וא"כ לכאורה כ"ש הפוסקים שצריכים יותר נפרש סתימתם משמע יחדו אף זה אינו
דונדאי מה שאנו צריכים לומר אליבא דר"נ דדוקא או או קאמר אבל יחדו אסור משום
פלאים זה ודאי אין סתימת הלשון (דצמר ופשתים פוטרין) סובל זה כ"כ.

אָבֵל שְׂיֵהָיָה מִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן דְּנִקְא יַחְדָּו וּכ"א בַּפ"ע לֹא פְסָבְרַת הַר"מ וְדַאי אֵין הֶכְרַח. וְאִדְרָבָה י"ל דְּמִשְׁמַע הַלְשׁוֹן שְׁכוּלָל בְּכָל עֲנָנֵי דְנִקְא דְהֵינְנוּ לֹמַר שְׁפוּטְרִים בֵּין יַחְדָּו בֵּין בַּפ"ע.

וְאִינְה צַד שְׁרוּצָה לְהוֹצִיא נֹאמֵר דַּה"ל לְבָאָר וְלָכֵן פְּתַב הַב"י שְׁכ"מ מִפְּשֵׁט דְבְרֵי הַפּוֹסְקִים. וְעוֹד נִרְאָה וְעִיקָר.

דְּמֵאחַר שְׁעֵתָה אֵין לָנוּ תְכֵלֶת וְכִלְאִים אָסוּר. אֵלּוּ הָיוּ הַפּוֹסְקִים פְּרָבָא ס"ל כַּהַר"מ לֹא הָיָה לָהֶם לְהִבִּיא פֶּל עִיקָר דִּין זֶה דְצָמֵר וּפְשָׁתִים פּוּטְרִים בַּכ"מ לְהִלְכָה וּלְמַעֲשֵׂה בְּסִתִּימוֹת.

שְׁהָרֵי לַפ"ז לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ עֵתָה פֶּלֶל שְׂיֵהָיָה חִלּוּק בֵּין צִיצִית מִצו"פ לְכָל הַמִּינִים. דְּכֻלָּם אֵין פּוּטְרִים אֲלָא בְּמִנָּם (מֵאחַר שְׂיַחְדָּו א"א עֵתָה כו').

(וּמִלְבַּד הַנ"ל לְכֹאזְרָה צַע"ג עַל עִיקָר דְבְרֵי הַר"מ מִסְּוִיגָ' דְנִזְרִיר ד' נ"ח דְּמִשְׁמַע דְלִרְבָּא לֹא שְׁמַעִי מִפְּאֵן דְעֵשָׂה דוֹחָה ל"ת וַע"כ (דִּי"ל עַכ"פ) דָּאוּ אוּ דְנִקְא קֶאמֵר וַע"כ"פ לֹא בְּעֵינֵי יַחְדָּו וַיֵּשׁ לְעֵינֵי בְּפוֹסְקִים דְרִישׁ יְבָמוֹת וְאֵין לִי פְּנָאֵי כְּעַתָּה).

שׁוּב רְאִיתִי בַשֵּׁט"מ שֵׁם פְּדוּקֵי דְרָבָא כו' וּבְתוֹס' יְבָמוֹת ד"ד רַע"א וַע"ב ד"ה פְּנֻלָה מִשְׁעֵטָנֵי כו' דְּמִשְׁמַע שֵׁם דַּס"ל כַּהַר"מ וּכ' פְּדֻמוּכַח בְּנִזְרִיר צ"ל פְּנ"ל ב' שֵׁט"מ כו': שֵׁם וְלָכֵן נוֹהֲגִין כו' פִּי מֵאחַר דְּבְעֵינֵי יַחְדָּו דְנִקְא וְזֶה א"ח לְדִידָן דְלִיכָא תְכֵלֶת וְכִלְאִים אָסוּר ע"כ נוֹהֲגִין כו' וְכֵן רְאִיתִי בְּתוֹשׁוֹ הַר"מ בְּבִיאוּרֵי סֶמ"ג לְמַהֲרַש"ט ע"ש: שֵׁם ד"מ אוֹת א' מֵאחַר שְׁרַבִּינוּ כו' לְכֹאוּ צ"ע מַנ"ל דְהַטוּר פְּהַתוֹס' דָּאָף שֵׁמ"ש הַטוּר אוּ שֶׁל פְּשָׁתָן אֵין רֵאִי לְהִיפּוּף לְפַמֵּשׁ"כ לְעֵיל דַּס"ל לְהַפּוֹסְקִים דְלָא כַּהַר"מ.

אָבֵל עַכ"פ מַנ"ל דַּס"ל פְּהַתוֹס' וְהָיָה נִרְאָה לְהַגִּי' (שְׁחָסֵר תִּי אֲשֶׁר) וַצ"ל שְׁרַבִּינוּ אֲשֶׁר כו': (לְסִימָן י"א) ב"י מְצַנֵּת צִיצִית כו' וְהִרְאָב"ד פְּתַב כו' וְהַשְּׁנִים לְבָן. בְּנוֹסַח שְׁבִיזִינוּ (ד' בְּאִרְדִּיטְשׁוּב) וְהַשְּׁשָׁה לְבָן.

וּכ"ה בְּשׁוֹת הַרְמַב"ם ס' כ"א. וַעֲפִי"ז נִרְאָה דַּמ"ש הַסֶּמ"ק אוּ ג' שֶׁל לְבָן וְא' שֶׁל תְּכֵלֶת לֹא נִצְטָרְף לְדַחֲנוֹק דַּמ"ש א' תְּכֵלֶת פִּי קֶצֶתוֹ תְּכֵלֶת כַּמ"ש הַב"י בְּסִמּוּף וְכַוְנָתוֹ עַל דַּעַת הַרְמַב"ם אֲלָא כְּפִשׁוּטוֹ וְכַוְנָן עַל דַּעַת הַרְאָב"ד (וּמִיָּרִי כְּשֵׁהוּ פְּשׁוּטִין וְהִרְאָב"ד מִיָּרִי בְּכַפּוּלִין): שֵׁם ד"ה וְעֵתָה כו' וּפִירַשׁ"י אוֹתָן ב' חוּטִין כו' וַאֲע"ג דְלִית הַשְּׁתָא מִין כְּנָף כו' ע' תוּס' דְלִדִּידָהוּ דְכָל לְבַר מִתְכֵלֶת אִיקָרֵי לְבָן.

צ"ל דְהִכִּי פִי אַע"ג דְכִלְאִים נִינְהוּ: שֵׁם בַּא"ד וְכַתְּבוּ הַתוֹס' (ד"מ ד"ה פִּינֹן) כו' א"נ מְדֹאֲרֵיטָא שְׁרִי וְרַבָּנִי הוּא דְגִזְרֵי כו' לְכֹאזְרָה צַע"ע הַאִיף אֲפֶשֶׁר שְׂיַפְטְרוּ סְדִין בְּתְכֵלֶת הַחֵיב דְאֲוִרֵיטָא מְשׁוּם גִּזְרָה דְקִלָּא אֵילָן שְׂאֵז יִהְיֶה ג"כ רַק אִיסוּר דְרַבָּנִין דְהָא דְבִיבָמוֹת (ד"צ) שְׁבִשׁוּא"ת יֵשׁ פַּח לְחַכְמִים לְעַקּוֹר דְבָר מַה"ת לְכֹאזְרָה הֵינְנוּ רַק הִיכָא שְׁהַגְזִירָה מְשׁוּם לְתָאֵי דְאִיסוּר דְאֲוִרֵיטָא עַכ"פ וְאוּלֵי זֶה אֵינוּ וַצ"ל בְּאַמֶּת דְּמִשְׁמַע מִפְּאֵן דָּאָף בַּכַּה"ג יֵשׁ פַּח בְּיָדָם (וְהֵינְנוּ דַּהַד"ת מִיַּעֲקֹר בְּשׁוּא"ת וְהַחֲשֵׁשׁ דְרַבָּנִין עַכ"פ בְּקוּם וְעֵשָׂה כו').

ויש לעיין בפוסקים עיין פ"מ על מ"א סק"ח סק"ל. ועיין רש"י סוף דמ"ב סע"ב מה סיג לתורה כו' עי"ש ובפסחים דס"ו ב' היינו דקא בעי מיני' כו' עי"ש.

אך בר"ה דל"ב סע"ב השתא דרבנן כו' עי"ש בפרש"י אך מ"מ לגזור משום חשש דרבנן לכאורה לא מצינו. (וגם בהיהיא דר"ה הרי הוצרכו לומר יו"ט עשה ול"ת ע' ר"ן שם ומשא"כ פאן פלאים הותר בציצית כו' וע' סי' תמ"ו וצ"ע) ומשופר ולולב בשבת עתה שאין רה"ר י"ל דבר שנגאסר במנין כו' עיין פ"מ בט"ז סי' תרנ"ח סק"ב: שם בא"ד נכתבו עוד התוס' בפרק א"נ וז"ל וצ"ע אם כו' לכאורה האיה אפשר לומר שגם בני תפנת מותר פשהחוטין הן מב' מינים מצמר ופשתים א"כ למה אסרו סדין בתכלת משום גזירת קלא אינו ומשום דאפשר במינו כדר"ל.

לימקנו שהלבן יהיה מפשתן וקא נאז אף אם התכלת יהיה קלא אילן. לא יהא אלא לבן מב' מינים צו"פ דמותר לפי הג"ל.

וצ"ע לכאורה. שוב ראיתי שהתוס' בעצמם הקשו פן.

נדחו די"ל דאיכא למיגזר שפא יטילו לבן של צמר כו' (ולכאורה הני גזירה לגזירה כו') ונראה דר"ת לשיטתו דבאמת פטור גם במינו משום גזירה דאין מינו כו' אבל להפוסקים דבמינו חייב ולא גזרינן מינו אטו שאינו מינו א"כ שפיר נפשט הספק הג"ל וכן"ל: שם בא"ד נכתב רי"ו כו' ודוקא פשאינו מוצא ממינו אבל כו' הנראה שכינן לתרץ בזה קושית תוס' הג"ל ולחלק דשמואל ורחבה איירי היכא דאינו מוצא מינו ובמסקנא גבי סדין דאמרינן פיון דאפשר במינו היינו היכא דמצוי לו ומשמע הטעם דכשאינו מוצא מינו אין לבטל מ"ע כו' א"כ צ"ע האיה פטרו סדין לגמרי מטעם חשש זה דקלא אילן לא גרע מאלו אינו מוצא מינו דמותר ואף פאן בסדין הרי א"א בע"א וה"ז פאין לו עכ"פ.

ונראה דמש"ה דחה זה הב"י וכ' וא"נ ני כו'. מאחר שאפשר כו' אלו יהיה מצוי לו ונראה דפשוט ל.

פן מחמת הג"ל דגבי סדין דפטר' לגמרי ממ"ע דתכלת משום חשש דקלא אילן ואז היה אפשר במינו (אף דעכשיו לענין תכלת הרי א"א בע"א ומבטל מ"ע כו') ועוד ע' דונגמא לדבר בתוס' עירובין ד"ק ע"א סד"ה מתן ד' כו' ע"ש דאף שעכשיו שנתערבו א"א לקיים שניהם מ"מ פיון דהיה יכול להתקיים אלו לא נתערבו כו' (ואינו דומה דהתם עתה א"א ממש רק משום דע"י פשיעה בא פנ"ל ויש לעיין): שם בא"ד ועו' מאחר שהוא סובר שטלית של שאר מינים פטורה מה"ת כו' לכאורה תמה על עצמה דבגמרא תירץ אליבא דרב נחמן הברייתא דצו"פ פוטר כל המינים אימא או צמר או פשתן.

וסתמא עם תכלת מיירי וקשה דפשתן עם תכלת הוי פלאים שלא במקום מצונה לר"נ (וצ"ע גדול לכאורה בגמ' ואולי פיון דרב דרבנן כדי שיהיה זהיר בציצית כמ"ש רמב"ם א"צ כ"כ תכלת וצ"ע ודוסק לומר דברייתא פאין תכלת וע' תוס' ד"ה ופליגא דגם על ר"י המ"ל דמדרבנן כו'.

ונהרי ר"י אמר דחוטו צמר פוטר בש"פ כו' ע"כ בדאיכא תכלת כמ"ש התוס' לקמן א"כ אי דרבנן איה שרי כו'. שם ע"ד ד"ה פתב רבינו הגדול כו'.

בדיעבד שאין לו פנאי כו' ע' שו"ע מוח"ז רבינו הגאון ז"ל משמע דתרתתי קאמר (ואולי שיהיה גורס או שאין לו פנאי) אבל אינו מוכן לכאורה מה שינה בזה דייעבד הלא עדיין בידו לגמור (בפרט למ"ש מוח"ז רבינו נדי בחוליא א' וקשר א' הלא התחלה היא ויש לו נגמור ודחוק לומר משום דגמר פל הציצית כו'.

דמה בכה). גם הרי סיים פאן ואם פחת עובר ע"ד חכמים פנראה הפונה שצריף לקנים ד"ח ויוסיף וצ"ע: שם ד"ה אבל כו' ונראה דהיינו מדמקשינן בגמ' סבר שמואל כו'.

לכאורה הרי מפורש בגמ' ולמה פתב פאלו רק משמעות וקוצרף לדייק ממשמעות הפוסקים אף באמת הא דהטיל לב' קרנות בב"א. יש לפרש בב' פנים א' דמייירי בחוט א' ארוך כו' (וכן נראה מסוף דברי רש"י שכתב דכולה קודם שגפסק החוט א' הוא וכ"ה מבואר מלשון הריטב"א שם וע"ש דמפורש ג"כ פהר"ן).

והב' דמייירי בד' חוטין ארוכים כב' ציצית כו' וכדמשמע מראש דברי רש"י וכ"ה לשון הרמב"ם כו' ואי כפי' הב' אין ראי' מזה על תנאן ואח"כ פסק החוטין דמייירי בחוט א' וי"ל דזה גרע דליפא גדילים.

(דמשמע ד' חוטין) וזה בעי' גם בעת התל' בפגד משא"כ ד' חוטין בב' קרנות דרק משום פנף א' כו' אבל משמעות יש דאין סברא לחלק וגם די"ל דבאמת הר"ן משמע לי' יותר כפי' הב' (פמבואר פריטב"א) וא"כ הדבר מבואר בגמרא בדרף כש"כ.

ועפי"ז עכ"פ יותר נראה דסברא ראשונה שפכלבו וא"ח ס"ל כפי' הב' הנ"ל ואין הכרח כ"כ לענגן פסיקת חוט א' ארוך די"ל דצריף קודם תחיבה כו' (פי' הב"י נדחק מאד בפי' דבריהם) (ואולי מפני זה מבואר בדרבי מוח"ז רבינו ז"ל ביהא דטוב לפסוק קודם שיתחוב דלאו עצה טובה אלא דינא מהיות טוב כו'): (לסימן י"ב) ב"י ע"ש בארוך ע' תוס' מנחות ל"ט ד"ה לגרדומין כו' לבאר אותו נראה דמתחלה קסברי התוס' דדוקא אם נשאר הלכן או התכלת אז מועיל אם יפסקו השאר ונשאר כדי עניבה לר' דהוי מצוה א' אבל אם נפסקו כולהו כדי עניבה פסול דאז ליפא השלמה ובכדי עניבה לחוד לא מכשר ולכן אומר ר"ת דעכשיו שנותנין ד' חוטין ב' משום לכן וב' משום תכלת וכופלה לשמונה צריף לזוהר דאם נפסקו ג' מן החוטין שפא הם מג' חוטין ונמצא שנא נשאר ב' חוטין שלמים אבל בנפסקו שני ראשין אם נשתייר בהם כדע"נ פשר דמועיל השלמת ב' חוטין הארוכים אבל רבנן נראה דפליגי אדינא דגרדומין ולא ס"ל פלל דמועיל להשלמה וא"כ אפי' נשאר חד מינא בשלימות אינו מועיל למה שגפסק דהוי תרי מצות ואינו מועיל חד לחברי' לדידהו דהו"ל תכלת והווי תרי מצות אבל לדידן דליפא תכלת א"כ הוי מצוה אחת ואפי' לרבנן מועיל ואם נפסקו ב' ראשין פשר אבל אינו מועיל השלמה ולזוה פתבו ולא מסתבר דסוגיין פרבי וגם בני ר"ח דאמרו גרדומי תכלת פשרים דאגרדום חדא קאי אאיך משמע הפל דבזמן דאיפא תכלת מייירי וא"כ הלא אין מצוה אחת משלמת לחברתה כו' (ע' ב"י בארוך) ובאמת הנה אפ"ל דלרבנן גמי קאי ואת' דלרבנן מתני' כפשטי' דאינו מעכב לכתחלה כשמטיל הציצית כדפרש"י דצבע אינו מעכב וא"כ פי אגרדום גמי מועיל השלמה אף לדידהו דהצבע אינו מעכב הוי פאלו כולהו תכלת וחד מצוה הוא לענגן לכתחלה דאם אין לו תכלת מטיל ד' לכן דבעינן ארבע חוטין בכל גונו (כמ"ש התוס' שפן נהגו כו' אצא שיש נדחות קצת וצ"ע): (לסימן י"ג) ד"ה ואפשר

לומר כו' דלא פליג כו' יש לעיין סגני' כזו לא פליג לפרש לקולא גם לכאו' אף לחומרא
ל"ש לפרש אלא היכא דנמנו נתקן איזה דבר פרכי כו' משא"כ כה"ג פבוד הבריות ענין
פללי והיכא דליפא ממילא לא נכלל דוגמא לדבר עסי' ד' ד"ד רע"א דכמדומה דזהו
החילוק בין הרשב"א להרא"ש ע"ש: (לסימן י"ד) ד"ה עשאה כו' שמי שפטור מן הדבר
אין פוטר כו' הלשון אינו מדוקדק והוא רק שם המושאל ממצות שבשמיעה שהמחנך
מוציא אחרים משא"כ הפטור (בספ"ג דר"ה וכו') דמה פוטר אחר' שייך פאן דגמר
המצוה היא הליבשה וילבש האיש בעצמו כו' והעשי' איננה גמר המצוה ואיננה חיוב על
האדם (פדאי'תא בגמ' דמש"ה אין מברכים על העשי' ופשיט' דקרא ועשו לא קאי על גוף
העשי' לבד כו') אלא צ"ל פונתו ג"כ פעין מ"ש בשם ר"ת דכל שאינו בליבשה כו'
וכבתפילין: שם דכתי' בני' ועשו כו' פי' בני' ולא בנות לכאורה נ"מ בין טעם זה לטעם
הא' הנ"ל כל שאינו בליבשה כו' לענין שאר מ"ע שהזמ"ג ולא פתיב בני' וכמו בסופות
גנב"ך כו' דלטעם הא' לכאורה בכולם יש להחמיר וכמו"כ לענין חש"ו וכה"ג דלטעם
זה הב' כולם בני' מיקרי משא"כ לטעם הא' יש להחמיר גם באלו וגם בסופה וכה"ג וכו'
ויש לעיין בפוסקים ובה' סופה:.

שם ד"ה פתב הרמב"ם כו' אבל פריש סופה כו' הב"י עשה פלוגתא ועפי"ז פסק בשו"ע
להלכה דלא פרמב"ם רק בא"א בע"א כו' ולא יברך כו' ולפי"ז יש נענין מהו ענין הפוננה
הצריכה בעשייתה דלכאורה נודאי שגם סתמא הרי אנפן העשי' עם חוליות וקשרים
מכוננים סתמא לשם ציצית (עסי' י"א שעשה לשם ציצית כו') ואי לומר שצריך שיאמר
כן בפ"ה או שיכוין דוקא לשם מצוה (פלשון שו"ע מוח"ז רבינו ז"ל) למה לא ביארו כן
אף האחרונים (ולכאורה לפי"ז באמת מהראוי היה שיאמר בפ"ה כדלעיל סי' י"א ולקמן
סי' ל"ב ע"ש דבכ"ד כן כו').

וביותר יפלא המנהג דנראה נדאי דנוהגין להטיל סתמא כו' גם לפי"ז היה אסור הקטן
להטיל (ואף כן י"ג שנה א"ל שידוע שהביא ב' שערות שה"ז דאורייתא עסי' קצ"ט
ורע"א במ"א ושו"ע רז"ל) גם זולת המחמירים בנשים כו' דז"א כ"א חומרא לכתחילה
(ועכ"פ יג"ש די כו') וכמדומה שאין נזהרים (בפרט כן י"ג שנה כו' פנ"ל) גם לפי"ז
הרמב"ם עם ש"פ סברות הפוכות דלפירש"י ושאר פוסקים אף רב דלא בעי' טוי' לשמה
בעשי' בעי' לכ"ע וזה היפך ס' הרמב"ם ונהרא לכה"ה פשוט דל"פ כלל דונדאי גם
להרמב"ם בענין לשמה גם בעשי' מכש"כ דטוי' אלא דבעשי' סתמא נשמה וזהו שלא
בכוננה שכתב הרמב"ם ובהא י"ל דהפל מודים ולא כתב רש"י וש"פ פסול בעשי' שלא
לשמה כ"א בעשה מן הקוצי' דזהו כפי' שלא לשמה משא"כ טוי' סתמא לא לשמה וחילוק
פזה מבואר בגמ' ריש זבחים ובתוס' שם וגיטין דף כ"ג וע"ג דף כ"ז וביותר פאן במנחות
דף מ"ב ע"א הדבר מבואר בהדיא בתו' דאף דונדאי בענין בציצית לשמה בעשי' מ"מ
היה פשר בעובד פוכבים א"ל דכתיב בני' כו' ע"ש א"כ מאחר שמצינו להתוס' דס"ל
ג"כ דבענין עשי' נשמה ומ"מ מבואר דהיינו דוקא בעשאה מהקוצי' וכה"ג אבל בעשי'
לציצית בלי פוננה סתמא נשמה אי לנו לבדות פלוגתא חדשה בחנם מדמכשר הרמב"ם
בלי פוננה לומר שפליגא דלא בעי' לשמה כלל גם בין הקוצים וכה"ג דלא פריש"י ותוס'
ורא"ש ונ"י ושאר פוסקים (ובסברות הפוכות כו' פנ"ל) אלא טעמו כמ"ש התוס'
דסתמא לשמה והפל מודים בזה ועוד נ"ל ראי' ברורה לס' התו' והרמב"ם ממשנה דסופה

ד"ט דאָף לב"ש דָּבְעֵי לְשִׁמָּה מ"מ בְּתוֹף לִי סְתָמָא לְשִׁמָּה (ובס' זו ל"פ ב"ה כו') וְהַדְּבָרִים ק"ו לְהַטְלֵת צִיצִית סְתָמָא עִם חֻלְיוֹת וּקְשָׁרִים דְּנוֹדָאֵי חָשׁוּב לְשִׁמָּה וְלְכַאוּרָה צ"ע מְהֵא דְקִי"ל דְּכָל לְשִׁמָּה בְּעֵי אַמִּירָה דְּנֻקָּא כו' וצ"ל דְּדוֹנָקָא הֵיכָא דְּסְתָמָא לָאוּ לְשִׁמָּה וְכַדִּי לְהוֹצִיא מְסָתָמָא בְּעֵינֵי אַמִּירָה דְּנֻקָּא אַבְל הֵיכָא דְּסְתָמָא לְשִׁמָּה (וְנִיפְרָ כו') עֲדִיף טְפִי (דְּנֻגְמָא לְדָבָר בְּעֵינֵי נְדָרִים וְקִנְיָן אִף שְׁדָבְרִים שְׁבַלְב לָא מְהַנִּי כו' הֵיכָא דְּאַנְוֵן סְהָדִי וְאַוּמְדָנָא וְנִיפְרָ כו' עֲדִיף מְדָבְרִים שְׁבַלְב כו'): שׁוּב רְאִיתִי שְׁרַבִּינוּ מוּח"ז הַגָּאוֹן ו"ל בְּקו"א אוֹת א' הַעִיר בְּזֵה אֶלָּא (שְׁמֵרוּב עֲנוּתוֹתוֹ) לְמַד זְכוּת עַל הַשׁו"ע דְּלִס"ל פְּהַתוּס' אֶלָּא פְּהָרָא ש"ש בַּה' ס"ת ס"י (וְהֵנָּה הֵגֵם שְׁהַרְוָאָה בְּב"י יִרְאָה וְשֵׁלָא בָּא ע"ז פְּלָל מִמ"ש הָרָא ש"ש בַּה' ס"ת אֶלָּא מְפִירֵשׁ"י וְרָא"ש בְּעֵשְׂאָה מִן הַקּוֹצִים (וּבְזֵה גַם הַתּוּס' בְּמִנְחוֹת פִּי פֶן) אִף פְּנוּנַת מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל דְּמֵאַחַר דִּס"ל לְהַב"י פְּהָרָא ש"ש בַּה' ס"ת שְׁתִּירָץ קְוִשְׁנִי הַתּוּס' דְּגִיטִין בַּע"א וְהוֹכִיחַ מְזֵה דִין לְעֵינֵי עֵיבוּד דְּשָׁרִי בְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד ע"ג דַּע"כ לָא ס"ל כִּס' הַתּוּס' לְחַלְקָא בֵּין הֵיכָא דְּסְתָמָא לְשִׁמָּה קָאֵי כו' דַּא"כ לָא הֵנָּה מוֹכִיחַ פְּלוּם.

לְכֵן מְמִילָא מוֹכִיחַ הַב"י מְפִירֵשׁ"י וְרָא"ש (וּש"פ) בְּהָא דְּעֵשְׂאָה מִן הַקּוֹצִים דְּלָא ס"ל פְּהַרְמַב"ם גַּם בְּעֵשְׂאָה יִשְׂרָאֵל סְתָמָא מֵאַחַר דְּשׁוּיִן הֵן כו'. אִף לְכַאוּרָה אִין זֶה מְסָפִיק פְּלָל חֲדָא דְּאִף אִם נֶאֱמַר בְּדִין זֶה דְּכָאן עִם הַדִּין שְׁבָסִי ל"ב ס"ט בְּעֵיבוּד הָא בְּהָא תְּלִיא פְּדַמְשָׁמַע מְדָבְרִי מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל הֵרִי הֵתֵם לָא הַכְרִיעַ הַב"י הֵלְכָה פְּמֵאן וְכָאן מְשַׁמַּע דִּס"ל הֵלְכָה פְּהַחֻלְקִים רַק בְּשַׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל הַרְמַב"ם וּבְלִי בְּרַכָּה (וְכַמְבּוֹאֵר בַּשׁו"ע מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל) וְעוֹד דְּנִרְאָה דְּלָא תְּלוּי זֶה בְּזֵה פְּלָל אֶלָּא פְּאֵן רְאוּי לְהִיּוֹת דַּעַת הַרְמַב"ם יוֹתֵר חֲזָקָה מִבְּסִי נ"ב מְתָרִי טַעְמֵי חֲדָא דְּאִף אִם נִינִיחַ דְּהָרָא ש"ש וְהַרְמַב"ם שְׁבָסִי ל"ב בְּהַכְרַח פְּלִיגִי בְּסִבְרָא זֶה (שְׁל הַתּוּס') אִי מְהַנִּי הֵיכָא דְּסְתָמָא לְשִׁמָּה א"ל.

עכ"ז הֵרִי פְּאֵן לְהַב"י עֲדִינֵן אִינוּ מוֹכְרַח דְּבְעֵינֵן פְּלָל לְשִׁמָּה בְּעֵשְׂנִי דְּלִפְנֵי הַרְמַב"ם בְּפִן הַקּוֹצִים הֵרִי י"ל דְּאִף תְּלוּי בְּפִירוּשׁ שְׁלָא לְשִׁמָּה פְּשָׁר פְּמְבּוֹאֵר בְּב"י רַק דְּלִפִּירֵשׁ"י וְרָא"ש בְּפִן הַקּוֹצִים אִז עֲדִינֵן תְּלוּי בְּפִלוּגְתָּא שְׁבָסִי ל"ב וְה"ז כִּס"ס דְּפִלוּגְתָּא כו' וְעוֹד דְּבִאֲמַת אִין הַכְרַח פְּלָל מְעִיקָר הַדִּין שְׁבָסִי ל"ב דְּלִפְלִגּוּ בְּסִבְרַת הַתּוּס' דְּגִיטִין הַגָּ"ל וְהָא נוֹדָאֵי דָּאִם נִתְפָּוס שְׁם פְּהַרְמַב"ם לְדִינָא נְצַטְרָךְ בְּהַכְרַח לְסִבְרַת הַתּוּס' לְתַרְץ הַקּוֹשְׁנִי מְהֵא דְּיִמּוּל אַרְמָאֵי מִשָּׂא"כ לְהִיפּוּף אִי נִתְפָּוס פְּהָרָא ש"ש שְׁם לְדִינָא עֲדִינֵן אִין הַכְרַח לְדַחוֹת סְבַרַת הַתּוּס' דְּגִיטִין אֶלָּא דַּא"כ נִדְחָה רְאִינִתּוּ שְׁל הָרָא ש"ש כו' אַבְל הַדִּין יֵשׁ לוֹ קִיּוּם מְסִבְרָא מְצַד עֲצָמוֹ וְתַדַּע שְׁהַרִי מְרָא דְּהָאֵי דִינָא דְּהָרָא ש"ש שְׁבָסִי נ"ב הוּא הוֹסָה"ת וְהֵרִי הוּא הֵבִיא תִירוּץ הַתּוּס' אֶהָא דְּיִמּוּל אַרְמָאֵי ע"ש בְּסִי קַצ"ב נוֹסָף ע"כ הַגָּ"ל לָא זְכִיתִי לְהַבִּין פֶּל עִיקָר דְּבָרֵי מוּח"ז רַבִּינוּ ו"ל דְּאִף אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ מְדָבְרֵי הָרָא ש"ש דְּלִס"ל כִּמ"ש הַתּוּס' כו' וְהֵינֵנוּ לוֹמְרֵ דִּס"ל דְּאִף הֵיכָא דְּסְתָמָא לְשִׁמָּה ל"מ פְּלוּם בְּכ"ד.

הֵרִי גַם עֲרוּכָה הִיא בְּרִישׁ זְבָחִים לְחַלּוֹק בְּכִי הָא בֵּין גֵּט לְזְבָחִים דְּכִינֵן דְּזְבָחִים בְּסִתָּם לְשִׁמּוֹן עוֹמְדִים פְּלִשְׁמוֹן דְּמוֹ וְהַתּוֹ' לָא הַנְּצַרְכוּ לְחַדְשׁ אֶלָּא דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים חָשׁוּב סְתָמָא כַּדְמָ' מְדָבְרֵיהֶם בְּגִיטִין וְע"ג ע"ש (אוּ דְּגַם מְצִיאוֹת מִיְלָה הֵוִי סְתָמָא לְשִׁמָּה כו' פְּדַמְשָׁמַע קַצַּת מְלִשׁוֹנָם בְּזְבָחִים) וְאֶהָא הוּא דִּישׁ לְהוֹכִיחַ מִד' הָרָא ש"ש וְרְאִינִתּוּ בַּה' ס"ת דְּלָא ס"ל פְּהַתוּס' אֶלָּא דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים דְּאֵדְעָתָא דְּנַפְשֵׁי קַעְבִּיד לָאוּ סְתָמָא לְשִׁמָּה קָאֵי כו' (אוּ דִּס"ל

מילה ל"ד לזבחים כו) אבל אעיקרא דדינא דהיכא דסתמא לשמה קאי הוי כמפרש לשמה בזה ע"כ לא נחלק אדם מאחר שהדבר מפורש בגמ' ה"ל (וגם ראיה מהמשנה דסופה ד"ט פנ"ל ויש לעיין שלא הביאו בזבחים מהא דסופה כו).

וא"ל דכוננת מוח"ז רבינו ז"ל דפליגי במילה ובציצית אי סתמא דידהו לשמה קאי בזבחים דא"כ מאי פסקה נמי שציצית דומה למילה. (ועפ"י סברא חיצונית נראה דמילה יותר לשמה קאי מזבחים ע' לקמן) ומאחר דלא פסיקא לי' ז"ל דדומה ציצית לזבחים מנלן דלמילה דמי ולא ה"ל להביא ע"ז מהתוס' דגיטין דשם לא הוזכר כ"א מילה אלא ה"ל להביא מתום דמנחות מ"ב א' שכ"כ בהדיא גם בציצית גופייהו ולהפוך מרא"ש דה' ס"ת אף אי נימא דמ' דס"ל דל"ד מילה לזבחים אין ראיה לענין ציצית והיכא דאימתמר אימתמר היכא דלא אימתמר מנ"ל דפליג.

על התוס' דמנחות נהרי תי' הרא"ש דגבי מילה אינו מעלה ארוכה לקו' התוס' דמנחות גבי ציצית דבכה"ג דלאו ברגע א' נעשית ובעי' פולה לשמה ודלא כעבוד כו) עובד כוכבים אדעתא דנפשי' עביד כמבואר בדברי רבינו ז"ל פאן ס"ג.

ובסי' י"א בקו"א אות א' (מלבד שהתם במנחות הרי לא הוזכר כלל עו"ג. ובמילה צ"ל דסתמא האב מסרו להארמאי ועו"ג כו) א"כ יש לנו לומר דגבי ציצית מודה לתוס' שדומה לזבחים.

ואם נאמר דהא דלא ניחא לי' להרא"ש בת' התוס' היינו משום דס"ל דעובד כוכבים ל"ד לסתמא פנ"ל. ע"כ ס"ל לדחות ראית התוס' דמנחות בע"א פגון שנא דללישנא אחרינא דרב גזה"כ הוא דעובד כוכבים פשר בעשי' כו'.

ובאמת ס"ל דלא בעי' לשמה אלא דקיי"ל כל"ק דרב כו' ועובד כוכבים אסור. אבל סתמא דישאל שרי בעל כה"ג דסתמא לשמה קאי כו): והנה מבואר מדברי מוח"ז רבינו ז"ל דאי פסקת התוס' גם קטן פשר גם בלי עו"ג (זולת להמחמירי' בנשים) וגם להרא"ש עכ"פ בעו"ג סגי כו'.

ולכאורה זה פלא שהרי מבואר בתוס' ריש זבחים ובחולין די"ב ב' ד"ה קטן דאף בזבחים דונדאי סתמא לשמן קאי כמבואר בגמרא מ"מ אי לא היכא דמעשיו מוכיחי אפי' אמר בפ' לשמן כו' אין פנונתו פלום כו' וגם עו"ג ל"מ ועיין בשו"ע רבינו ז"ל רס"י ת"ס (דהעיקר פסקא ראשונה שם) וגם לסברא הב' הרי שם רק הטעם דס"ל דא"צ כלל לישא לשם פסח כו' ע"ש וגם לסברת הר"י שבב"י שם עכ"פ עו"ג בעי' כו') וצ"ל דפשיטא לי' לרבינו ז"ל דבנד"ד חשוב מעשיו מוכיחים שפיר ובכה"ג קיי"ל בחולין שם דמעשה יש להן (וכפי' התוס' שם דהו' ותיבעי ע"ש דהיכא דמעשיו מוכיחים היטב מהני גם בלי אמירה משא"כ מוכיחים קצת היינו מחשבתו נזכרת מתוך מעשיו דמסקינן דלקולא ל"מ כו') וא"כ לפ"ז דרפו של מוח"ז רבינו ז"ל נסתרה ונפלאה ביותר דאם פשיטא לי' ז"ל דנד"ד חשוב מעשיו מוכיחים היטב א"כ שוב אין מקנה לתלות זה במשמעות דברי תוס' והרא"ש דגמרא צרוכה היא בחולין שם דמעשה יש להן וכש"כ דחשוב לפי"ז סתמא לשמה קאי לענין גדול בלי פנונה וכזבחים עכ"פ כו'.

והדבר מתמיה לכוונה אמנם שבתתי וראיתי שלכוונה מוח"ז רבינו ז"ל תיקן (כמעט) הפל במ"ש בס"ג על דברי הרמב"ם פ"א שלא נתפונן לשם מצות ציצית עכ"ל הק'. (ואולי חסר): (לסימן כ"ה) (דט"ז ע"ג) ד"ה ויברך כו'.

הנראה דפשוטא דגמראנדאי משמע כר"ת. דאלו לפירש"י וסיעתו לא הל"ל אלא דהא דרב חייא מייירי בסח כו' ועיקר חסר אלא משמע דהא דאמרינו סח מברך שתי קאי ארב חסדא וסח אין לא סח לא אלא פדרב חייא וזה מיקרי מברך א' פ"א על ש"ר כו' ולכן פתבו תוס' תלמוד שלנו עיקר וכן הרא"ש פתב עד שלמד מנחות ונראה לו כו' וכן הב"י פתב דהמפרשים כר"ת משמע להו דבהדיא קאמר תלמודא הכי (ולא נמצא פן על המפרשים כפירש"י וסיעתו) אלא שלפי שגוף הדין דלר"ת הש"ר בעי ב' ברכות קשה למה ומ"ט לכן נטו רש"י וסיעתו נדחוק ונפרש בע"ח.

והעומדים בשיטת ר"ת נראה שבטעמו של דבר למה יברך על ש"ר ב' ברכות יש ג' סברות ויש נ"מ לדינא ממילא הא' כדמשמע מתוס' ורא"ש דש"ר בעצמו בעי ב' ברכות לעולם מפני חשיבותו כו' אלא שבלא סח יוצא בלהניח על שתיקה.

ולכן אסור להסיח משום ברכה שאינה צריכה וזהו די בברכה א' כו' ולפי"ז פשוטאין לו אלא תפלה א' ג"כ על ש"י ברכה א' ועל ש"ר ב' ברכות. והב' כדמשמע דעת הר"ן בשם רז"ה סוף ר"ה דכל אחד בין של יד בין של ראש אינם צריכים כ"א ברכה א' (כמו לרש"י אף בלהניח שמברך על של יד אינו יוצא השל ראש שיש לו גנוסחא אחרת ולכן אף בלא סח מברך על כ"א בפ"ע גנוסחא הראויה לו כמו לר"ת והא דאסור להסיח.

שוב א"א משום ברכה שאינה צריכה כמובן אלא) הטעם משום הוי' א' לשתיקה ומזה עצמו נמשך הא דסח מברך ב' קודם של ראש ולא שהש"ר בעי ב' ברכות אלא שפדי לחזור ולתוכפם בלי הפסק.

לכן חוזר וממשמש בשל יד ומברך עליו להניח ואח"כ מיד על ש"ר על מצות ולפ"ז פשוטאין לו אלא תפלה א' אינו מברך כ"א א' אף עש"ר. ובהא א"ש מה שמתמיה הב"י בסי' כ"ו על הנ"י ע"ש.

די"ל דסובר פרו"ה הנ"ל. והג' מ"ש הב"י בסי' כ"ו במשמעות דברי סמ"ג וסמ"ק וסה"ת.

דבין ש"י ובין ש"ר טעונים ב' ברכות היינו על תחילה וסוף כו' אף פשוטא סח אז ב' הברכות קאי על שתיקה. ובסח אז אינו יוצא בברכת להניח על ש"ר פיון שהפסיק בינתיים וצריך לחזור ולברך אותה פעם ב' אבל בעל מצות יוצא גם על פיון שהוא עדיין עליו (וכמו בכ"מ אם שכח לברך עובר לעשייתו מברך אח"כ באמצע כו' וא"צ לחזור עשיין המצוה פדי שיהיה עובר לעשייתו כו').

ולדינא לפמ"ש הטור ורמ"א בסי' כ"ו קיי"ל כפי' הא' הנ"ל ולכן פ"א רז"ל בסי' זה טעמו של דבר ע"ד הנ"ל לפי הא' ומ"ש המ"א סקט"ו ורז"ל ספ"ג שצריך לממש בש"י הגם שהוא רק לפי הפרו"ה הנ"ל אף לרונחא דמילתא כו' מחמת שי"ח כו': שם ד"ה ולא יפסיק כו' ופרש"י כו' ואין פן דעת כל הפוסקים כו' לכוונה י"ל דרש"י לשיטתו הנ"ל א"ש.

דכינן דברכה המיוחסת לש"ר היא על מצות לבד אלא שמ"מ אם סמכה לש"י נפטר
בלהניח. א"כ יש שינוי גוססא מיוחסת לכ"א.

וכה"ג י"ל דשרי (או עדיף) להרבות בברכות הצריכות כו' עסי' רי"ב וססי' רט"ו (ויש
לעיין שם ואין פנאי) אבל להפוסקי' כר"ת הנ"ל דשיר מצ"ע בעי' ב' ברכות א"כ ברכה
להניח שמברך על ש"י ופוסט' ש"ר אין בה שינוי גוססא וה"ז מיוחסת לשתייהם בשנה
ממש כה"ג י"ל ודאי נק' ברכה שא"צ ועפי"ז י"ל דרף פשעטיל שפיון הד"מ במ"ש וע"ד
התוס' קשה כו' ולכאורה למה שבק רש"י מרא דשמעתתא זו אלא דרש"י לשיטתו א"ש
כנ"ל ועל התוס' דס"ל כר"ת קשה כו').

ולפי"ז הב"י שפוסק לעיל פרש"י וסייעתו הי' ראוי לפסוק גם כן כמותו וע"כ מוכח
מכאן דאף כה"ג דאין הברכה מיוחסת ממש יש משום ברכה שא"צ ולפי"ז לכאורה גם
ב"ב בפה"א עם בפה"ע וכה"ג י"ל כן.

ובסי' ר"ו ס"ב לשון דיעבד אולי משום דהתם י"א בפה"ע מקדים שקודמת במעלה כבסי'
רי"א משא"כ כן א"א להקדים ש"ר אף שבאמת הוא החשוב. ולכן צריף לכנין לפוסטרו'
בפירוש כו' מדכת' וקשרתם קודם כו' (ואם מקדים פה"א ראוי לכנין לפוסטרו' לפי"ז
ואולי אינו דומה לכאן דשתייהם שנה בכולל).

ולמעשה עיין בסידור פ"א ה"ו): (לסימן כ"ח) ד"ה ויניחם כו' פירש"י כו' לשון זה
דרש"י לקוח הוא מרא"ש. והוא תמוה דמשמע כנונתו שאם פוגע בשל יד תחילה אז
אסור כו'.

וא"כ גם להיפוך הנה יכול לומר עבורי טוטפתא אדרעא אסור כשפוגע בו תחילה ומאי
פסקא שפוגע בשל יד תחילה ואין להאריף פי נודאי ט"ס יש כן (או ליישב בדוחק
כו') וברש"י בגמרא הלשון מתקן היטב דכוננתו דלפי שבזרוע פוגע לעולם תחילה ע"כ
צריף להקדים של יד (והוא ע"ד שפי' ר' אליהו דלעיל בב"י לענין משמש כו'): שם
בא"ד ופר"ת כו'.

אסור להעביר ולהקדים כו' נראה מבואר דלפי"ז פי' עבורי דרעא אטוטפתא היינו
שהדרעא יעביר ויקדים על הטוטפתא כו' וזה פשוט ומשמעות הלשון יותר משא"כ
לש"פ צריף לדחוק שהאדם יעביר וידלג על הדרעא בשביל הטוטפתא כו'.

עפירש"י ועיין באנשי שם שעל המרדכי: (לסימן כ"ט) ד"ה אע"ג כו' ובפלוגתא דר"י
נחכמים פתב המרדכי דקיי"ל פחכמים נראה דכתב זה למצוא טעם לרמב"ם שכתב אף
פל הלילה א"צ לחולצן מדינא וכמו"כ הטור לא נתן שיעור ע"ז.

והיינו פחכמים. ופי' עד זמן שינה היינו פלומר עד שירצה לישן כו' וכ"מ במרדכי (וגם
התוס' ד"ה ר' יעקב או').

יש לדחוק לפרש כן. ודאי זמן שינה לשאר בנ"א גזרינן הי' ראוי להגביל ולהודיע הזמן
כו' ומ"ש אלא חיישינן כו' פי' זה נתינת טעם למש"א ומודים כו' ומ"ש ור"י עביד
הרחקה טפי פי' לגזור גם לחולצן כו' משא"כ לרבנן לא גזרינן בהא פלל רק בלהניח
לכתחילה כו' ומיהו לכאורה יש לראות למה נפסק פחכמים דבגמרא בתרי לישני דר"ג

משמע דלא פתקמים עכ"פ וְהָרִי גַם מְעַנְבָדָא דר"א אין ראי' כ"א דְלָא כַת"ק כו': שם בא"ד דְשָׁלָא לְסַלְקוּן בְּלָאוּ לְשַׁמְרוֹן נְמִי שְׂרִי וְכִבְר פְּתַב זֶה כו' לְכַאוּרָה מ"מ ה' לְהֵם לְכַתּוּב בְּהָא דְמִוּרִין פֶּן וּמִשְׁמַע דַּס"ל לְהַב"י עֵתָה דְבַאֲמַת גַּם בְּלְשַׁמְרוֹן אִין מִוּרִין פֶּן וְלָכוּ נְמִי מְקַשָּׁה לְקַמְן עַל הֶרְמֵב"ם ל"ל לְהַבִּיא פֶּלֶל דִּין דְלְשַׁמְרוֹן עַד שְׁלִבְסוּף מְסִיק דְהֶרְמֵב"ם קמ"ל דְלְשַׁמְרוֹן מִוּרִין פֶּן כו' וְלָכוּ פֶּסֶק פֶּן בִּשׁוּ"ע.

וְנִרְאָה דְהָא דְהָנִי דְחִיקַת לִי לֹמֵר פֶּן הֵינֵנו מְשׁוּם (דְּכִינֵן דְהָא דר"א אִיתְמַר קוֹדֵם עֲנֻבָדָא דר"א) דְחִיקָא נִי לְמִימַר דְהָא דְאָמַר ר"א מוֹתֵר הֵינֵנו רַק לֹמֵר דְמִוּרִין פֶּן אֵל מְשַׁמַּע לִי דר"א לְהַנִּיחַ לְכַתְחִילָה קְאָמַר וְלָכוּ פְתַב וּלְפִי"ז לֹא קִי"ל כר"א כו' א"כ מנ"ל לְחַלְקַן כו' וּבְמִסְקָנָא דְחִיקַת וּמְסִיק דר"א לְעַנְנֵן דְלָא לְסַלְקוּן אִיתְמַר וּדְמִוּרִין פֶּן כו' וְצ"ע מ"ש לְקַמְן וְכִבְר פְּתַבְתִּי שְׁהוּא מְפָרֵשׁ דְהָא דַּאֲר"א כו' דְלְכַאוּרָה לֹא כ"כ: שָׁם בַּא"ד וּלְעַנְנֵן הִלְכָה כו' לְכַאוּרָה אִין פְּלוּגְתָא בְּהָא לְדִינָא רַק דְלְהֶרְמֵב"ם הוּא דְאוּרִייתָא וּלְש"פ דְרַבְּנֵן זוּלַת הַר"י כו'.

וּבְזָה פֶּסֶק בִּשׁוּ"ע כַּש"פ דְרַק שְׁמָא יִשְׁן כו' וְכַדְמוּכַח נְמִי בְּסִמּוּף דְבְּהָא דְהַשְׁפִּים לְדָרְדָּרַי פ' פְּרִי"ף וְרֹא"ש כו' וּמְשׁוּם דְלִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁמָא יִשְׁן כו' וְצ"ל דְכָאֵן רַק לְעַנְנֵן מְעַשָּׂה פ' דַּע"כ פ' אִין לְהַנִּיחַ לְכַתְחִילָה וּלְאִפּוּקִי מִמ"ש הָרֹא"ש לְגִי שְׁלָנוּ בְּעֲנֻבָדָא דר"א וְס"ל דַּמ"ש הָרֹא"ש בְּשָׁם בַּעַה"ת ע"כ לִי לֹא ס"ל.

(אָבֵל לְעַנְנֵן דְלְהָנִי דְאוּרִייתָא הֶרְמֵב"ם יְחִידָאָה דְהָרִי"ף פְּהָרֹא"ש דְלְקַמְן): טוֹר וּב"י פְּתַב בְּסִמּוּף קו' הֵנָּה לְכַאוּרָה עַנְנֵן חַק תּוֹכוֹ דְכָאֵן דּוּמָה לְעַנְנֵן תַּעֲשָׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי (דְּצִיצִית וְסוּפָה וְכַה"ג) דְשִׁנְיָהֵם לְכַאוּרָה עַנְנֵן א' דְמִדְכַתִּיב תַּעֲשָׂה דְרָשִׁי וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי (מְמִילָא) (וְכַמוֹ חוּטֵט בְּגָדִישׁ דְסוּפָה כו') וּנְמִשְׁוֹף מְזָה הָאִיסוּר מִן הָעֲשׂוּי בְּפִסּוּל פִּי אֲזַ בְּעַת הָעֲשִׂי' מֵאֲחַר שְׁהִי בְּפִסּוּל כְּאֵלוֹ לֹא עֲשָׂה: וְאַח"כּ כְּשִׁמְתָקוֹן הַפִּסּוּל אִין עֲשִׂי' כ"א מְמִילָא לָכוּן צְרִיף לְחִזּוֹר הָעֲשִׂי' אֲחַר תִּיקוּן הַפִּסּוּל.

וְכַמוֹ"כ הִי נִרְאָה פֶּאֵן דְמִדְכַתִּיב וְכַתֵּב אוֹ וְכַתְבְּתֵם דְרָשִׁי לְמַעוּטֵי חַק תּוֹכוֹ. שַׁע"י חִקִּיקְתוּ סְבִיבוֹת הָאוֹת נַעֲשָׂה הָאוֹת מְמִילָא כו'.

(וְה"ז כְּחוּטֵט בְּגָדִישׁ מְשִׁי) וְנִלְמַד מְזָה ג"כ לְהִיכָא דְנִכְתֵּב בְּפִסּוּל דְלֹא מוֹעִיל שְׁיִתְקוֹן וַיִּסְלַק. הַדְּבָר הַפּוֹסֵל בְּלִבְד דַּה"ז כְּאֵלוֹ עֵתָה מְמִילָא נַעֲשָׂה הַכְּתֵב כו' וְדוּמָה לְכַאוּרָה לְמַה"ע בְּפִסּוּל הַנְּ"ל וְהֵנָּה הֵתֵם מְצִינּוּ ב' קוּלוֹת בְּעַנְנֵן זֶה א' דְלֹא אָמַרִי הִכִּי אֵלָא רַק הִיכָא שְׁבַעַת הָעֲשִׂי' נַעֲשָׂה בְּפִסּוּל דְאֲזַ חֲשָׁבִי כְּאֵלוֹ לֹא עֲשָׂה כְּלוּם וְאַחַר שְׁמִסִּיר וּמְתַקְנוּן הַפִּסּוּל הָרִי נַעֲשָׂה מְמִילָא מִשָּׂא"כ אִם בְּעַת הָעֲשִׂי' נַעֲשָׂה בְּכַשְׁרוּת אָף שְׁנַפְסֵל אַח"כּ הָרִי כְּשִׁמְתָקוֹן וּמִסִּיר הַפִּסּוּל חִזּוֹר לְכַשְׁרוּתוֹ וְאִין בְּזָה מְשׁוּם תַּעֲשָׂה וְלֹא מִן הָעֲשִׂי' פִּי' מְמִילָא.

שְׁהָרִי עֲשִׂיתוּ הִי בְּטוֹב וּבְכַשְׁרוּת. וְכַמְבַּנְאָר בַּב"י סִי' י' ד"ח ע"א ד"ה וְהִיכָא ע"ש.

גַּבִּי הִטִּיל לְמִטְלִית דְבְּקִמְאִי לִיכָא מְשׁוּם תַּעֲשָׂה וְלֹא מִן הָעֲשִׂי' (וּמִש"ש אַח"ז לְהֶרְמֵב"ם צ"ל דַּש"ה דְהָאֲדָם עֶבֶר בְּבָל תּוֹסִיף נְפִסֵל וְנִתְבַטַּל עֲשִׂי' דְקִמְאִי לְגַמְרִי עֵינֵן לְבוּשׁ) וְכַמוֹ"כ גַּבִּי סוּפָה שְׁתַּחַת הֵגַג עֵינֵן כַּה"ג בַּמ"א וְשׁוּ"ע מוֹח"ז רַבִּינוּ ז"ל סִסִּי תְרִי"ב ע"ש וְהַקּוּלָא הַב' דְלֹא כָּל הָעֲשִׂינֵן בַּעֲלֵי שְׁיִהִיָּה נַעֲשָׂה בְּהַכְּשֵׁר אַחַד אֵלָא דִּי כְּשִׁמְקַצְתָּהּ נַעֲשָׂה אֲחַר הַהַכְּשֵׁר הַפֶּל הוּלְף אֲחַר הַחֲתוּם אֲזַ וְתַעֲשָׂה קְרִינֵן בִּי' בְּכּוּלָא.

רק בתנאי שאותו המקצת יהיה מעיקר המצוה המעכב בה כו' פמו גבי ציצית בתלפון ואח"כ פסק ראשי חוטין דלעיל סי' י"א דלא פסול אלא פשנפסק אחר שפיר וקשר (קשר א' עכ"פ).

אבל פירוש ולא קשר כו' ע"י ב"י שם די"א סע"ד ד"ה ונ"ל וכש"כ פשנפסק תיקוף אחר התחובה אינו מעכב כמבואר בב"י שם (אף שגם התחובה מעיקר המצוה שהרי לענין תעשה ולא מן העשוי מעכב לדעת רש"י ורא"ש שש"י י"ד וכמו"כ גבי סוכה גבי תקרה בסי' תרל"א ובגמרא שם רדט"ו דמשום תעשה ולא מן העשוי בנוטל א' מבנתי עבד בה מעשה ודי בקו להקשיר פולה (ומיהו התם משמע דוקא א' מבין כל ב' נסרים).

ואולי זה בגדולה כו' ויש לעיין): (לסימן ל"ב) ד"ה וכתב הר"י אספנדרי כו' לנסות הקולמוס כו' הפרשה כו' לכאורה הפנונה שלא יהיה בעת שירצה לכתוב הרבה דיו בקולמוס ולכאורה לא שייך לזה כ"כ נסיון אלא ניכר בחוש הראות גם למה רק בתחילת הפרשה הלא זה היה ראוי לראות (לנסות) בכל פעם שטובל הקולמוס.

ע"כ אולי לדחוק שהפנונה כי יש שינוי במלאכת הקולמוס שיש שמקבלת לתוכה הרבה דיו ופולטת לפעמים בעת הכתיבה וזה אינו ניכר כ"כ בראי' ושייך נסיון. ורק בפעם ראשון בהתחלה כו' שוב ראיתי בל"ח ס"ה ת' מובן שתופס פשוטו ותיקון הלשון באמת דלאו דוקא בתחילת הפרשה אלא בכל פעם שיתחיל לכתוב מהפרשה כו': שם בא"ד וקודם שיתחיל כל שם ושם כו' לקרות כל מה שכתב כו' מלשון זה משמע לכאורה שבכל פעם כשמגיע לשם חוזר וקורא כל מה שכתב פי' אף קודם השם הקודם שאין סומכים בכל פעם על הבדיקה הקודמת בעת שכתב השם הקודם.

ולפי"ז משמע נמי שגם כשמגיע לכל שם שבפרשה אחרונה חוזר לקרות מראש פרשה ראשונה ואף שפאן י"ל דקאי עתה בפ' הא' ומ"ש וכן בשנ"י היינו שאז בדוק בה לחוד כו'). מ"מ הרי בשו"ע קאי אכל הפרשיות וכתב ג"כ פלשון הנ"ל משמע כנ"ל והטעם פשוט שפולחם חשויים כפרשה א' לענין טעות מחמת שלא כסדרן כו' אמנם מלשון דבסמוך שכתב וכן בשנ"י: בדוק בין כל שם ושם משמע שא"צ לבדוק בכל פעם כ"א מהשם הקודם שסומכים על הבדיקה הקודמת כו' וגם לפי"ז י"ל דבשם הראשון שבפרשה ב' בדוק מן השם האחרון שבפ' הקודמת כו'.

ומטעם הנ"ל ומלשון מוח"ז רבינו ז"ל משמע שבכל שם בודק מהתחלת אותה פרשה והיינו שבכל שם אין סומכים על הבדיקה דשם הקודם כנ"ל לפי' הא' ובפרשה הקודמת ע"כ צ"ל דסומכים על בדיקה פעמים ושלש שבעת השלמת כל פרשה ומ"מ צ"ע שזה לכאורה שלא כמשמעות ב' הלשונות הנ"ל (בפרט במשמעות לשון הב' ודאי קשה לדחוק כו'): שם בא"ד ולמה יחזור לדקדק כו'.

הלשון אינו מדוקדק ובכוננה נראה שפא ליתן טעם למה נצרך להגיה כל פרשה בפ"ע תיקוף שישלימ' ולא להמתין עד שיגמור פולין (ובפרט שבלא"ה אז נצרך לחזור ולקרות כו').

(ועיקר שהצריכו לדקדק ולהגיה פעמים וש'לש פשוט בלא"ה משום חשש פסול המצוי וגורם ב'טויל מ"ע וב'רכה לב'טלה): שם בד"ה וכתב הרי"א כו'. ובפ' וק'ה אם ש'מוע נ'תן הטובה כו'.

צ"ע דב'נתן מסתפק למ'ן בסמוך ואולי ט"ס פ'אן: שם בד"ה ושיקרא כו' ואולי ש'מפני זה נקט לה הרב סתמא כו' צ"ע הרי הטור כ' ושיקרא כו' סמוך למ"ש וצ'ריף ש'יכתוב מפי הפתב מבואר דעלה קאי ש'עדיין לא הזכיר ש'מפני ש'שגורין כותבים בע"פ: שם בד"ה ובתחילתו כו' ואפשר ש'טעמו כו' קשה להבין מזה טוב טעם להקל בתפילין טפי מבמזונה אדרבה במזונה יש טעם כו' ומ"ש מאחר דבמזונה ש'נתפרש בה בגמ' כו' למעלה ולמטה ג"כ לכאורה אינו מובן מה ש'יך תחילתו למעלה כו': שם ד"ה ויעשה כו' בשלמא פ' קדש כו'.

משמע דגם באלו אילולא שהן סמוכות ה'ה ראויה להכשיר בשינוי. (פ'א אם עשה סתומה) א"כ צ"ל לדחוק דהא דקאמר אכל פ' שמע והא"ש פ'ינן ש'אינן סמוכות כו' הפוננה דגם בשיניהם ראויה להיות שינה פ'ש פ'א ש'גם ש'מע ש'אינה סמוכה לנה' פ'י יביאך ויתכשר אם עשה סתומה ובו ה'ה אם ש'מוע ש'אינה סמוכה לשמע ויתכשר אם עשה פתוחה.

אף לפי"ז שהקושני' על ב' פ' לא ש'יך יותר התירוץ לא פלוג דפסלינן לתרתי משום קדא דקדש אינו נ'כר כדלקמן (ואף אם נחשב גם פ'רשה קדש אפתי לא ש'יך כ"כ לפסול תרתי משום לא פלוג דתרתי כו').

ועוד דבד"מ בשם מהרמ"פ משמע בהד'א דרק על וק'ה א"ש פ'ש בשינה ונראה יותר דההכרח לדחוק בהתחלת לשון הב"י וכוננתו רק להקשות על פ'רשה וק'ה א"ש (וכן מבואר בלשון הט"ז) והטעם דמה ש'אינן סמוכות בתורה אינו טעם מספיק כ"א להתיר שינוי מסתומה לפתוחה וכדמצינו במזונה כו'.

פ' בתורה שהיא סמוכה לענין קרוב לזה לכן סתומה ש'מקרב הענין משא"כ פ'אן בתפילין או במזונה שהיא סמוכה לענין אחר פ'רשה בפתוחה משא"כ להיפוך מפתוחה לעשותה סתומה בשביל ש'אינן סמוכות בתורה הוא נגד הסב'רא: שם ד"ה ומ"ש רבינו שהרא"ש פתב כו' ולענין הלכה כו' פ'אן משמע פהלכה לגמרי פהרא"ש וש"פ.

רקיהא דא"א מוטב לסמוך על הרמב"ם מלהתבטל כו'. אבל לענין ב'רכה נראה דלפי זה לא יברך.

(וכש"כ הוא מן המבואר רס"י י"ד בעשא' בלא פוננה ע"ש בב"י פתב לענין הלכה יש לחוש כו' ועכ"ז פתב בשו"ע דלא יברך כו'). אף מלשון שו"ע צ'ריף כו' היכא דאפשר לא משמע פ'ן וצ"ל דבב"י פתב לפי מה ש'עלה בדעתו קודם בטעמו של הרמב"ם דסיפא דברייתא לא מ'ירי בעור הבתים והוא דוחק גדול (פ' לכאורה אין פ'אן ב' פבות פלל וגם נדאי פל הפוסקים גם רש"י) לא פ'אן פ'ן.

משא"כ אח"ז חזר בו ופ'י טעמו שפוסק כת"ק מש"ש בבד"ה נאמי ברייתא פפשוטו רק ש'מפרש כדפירש"י דר'בא דאמר הזמנה לאו מילתא אתי כת"ק והלקתא פ'ונת' ולפי"ז לאו יחידאה הוא וגם פ'שטא דברייתא אתי שפיר.

לכן שינה הלשון בשו"ע דמשמע היכא דא"א יברך ג"כ וכמ"ש במ"א אמן לפי"ז צ"ל דס"ל בפ"י הברייתא דלת"ק לא בעי עיבוד פלל ואולי גם פוננת רש"י פן במ"ש ולא איכפת לן בה פ"א דא"צ שום הזמנה היינו עיבוד) ומלשון שו"ע מוח"ז רבינו ז"ל אין הקרע ג"כ לומר דעיבוד עכ"פ בעינן לכ"ע ע"ש.

(והמ"מ נראה דלאו מאתו יצאו כו'). ועפי"ז יתורץ קצת הא דברצועות בעינן גם להרמב"ם עיבוד לשמה.

פי רק בבתים ס"ל דלת"ק לא בעינן עיבוד פלל ומשום דטובים יותר בלי עיבוד ואין ללמוד מזה רצועות. ומסתמא בעינן עיבוד וממילא לשמה מאחר דהם מהלכה למשה מסיני כו' (עמ"א סי' ל"ג סק"ד דגם תירוצו נעלם).

שקרי גם שי"ן הלמ"מ נאדרבה יותר קדוש כו') שוב ראיתי דזה אינו לכאורה שקרי בפ' התכלת דמ"ב ב' אית' על פלוגתא דרב ושמואל במן הסיסין פתנאי כו' ולפי הג"ל אין ראי' מת"ק. שקרי בציצית טוי' נדאי בעי' וממילא לשמה כו'.

ומיהו בלא"ה סוגיא זו צ"ע כמ"ש התוס' ועיין ח"י הר"ן בסנהדרין ויש לעיין אי"ה: שם ד"ה ויהיו מרובעי' כו' אבל בבית א' לבדו א"צ ריבוע כו' הלשון דחוק דאי ארבעתן יחד מרובעים שוב א"א שבית א' מרובע אלא דאחי לאפוקי דלא נימא באמת בהיפוך דכל בית בפ"ע דוקא יהיה מרובע והתחלת הלשון שאין ראי' כו' הוא רק בסמ"ג ומשמעות הלשון לכאורה שאין ראי' שארבעתן יחד יהיו מרובעים.

אלא אולי כ"א לבדו כו' וז"א דא"כ איך מי שאין לו תש"י טולה עור על ש"ר כו'. וכ"ה בסה"ת ססי' ר"ט ובב"י סי' ל"ה בשם ס' המנהיג: שם ד"ה ויהיה חריץ כו': וא"כ פי אמר אבני כו': לכאורה למה לא נאמר דפ' בדיעבד פרב דימי (דמשמע דאיהו גם לכתחילה א"צ קאמר כו').

והנה נראה דכ"ז לא איירי לענין שלא יהיו מדונקים הבתים יחדו כדבק טוב אלא לענין עיקר הדין מלאכת החריצים עד כמה יהיו (דלאבני עומק החריצים בדפוס עץ וממילא כמו"כ בהבתים) גיעו עד למטה למקום התיאורא ולר"ד פיון דמינכר כו' פי' דאין חריצים כ"א מעט למעלה ועיין רש"י ונ"י כו') והברייתא פשאין חריצים פלל ומ"ש שאין ניקר כו' היינו שלא ניקר מבחוץ כ"א מבפנים פי' שהמחיצות רק מבפנים ואין ניקרים מבחוץ פלומר שאינם שם כו' עיין פירש"י ונ"י שם (ואף אי נאמר דמדחזינן דקפדי אנפריין מבחוץ ממילא צריכים הניכר ממש ולא דבוקים היטב עד שאין ניקרין שהם ד' אבל הא דאבני לכאורה לא שייך לנה שיהיה נצרך להפריד ממש עד התפר וטעם הדבק אולי כדי שיהיה הריבוע למעלה טוב (עיין תוס' ד"ה תפילין מרובעות).

אף י"ל דממילא הרי הדבק חשוב חיבור לגמרי וכ"מ גבי פלוגתא דר"י ור' יוסי בתש"י שכתב בד' עורות דבסמוך ולפי"ז יהיה נמשך חומרא דאף לר"ד גם דייעבד פסול דאף לדידן' ניקרות ופרודות ממש מלמעלה עכ"פ בעי' דאלו עשה חריצי הדפוס סימני' וזכר בעלמא בלבד נראה נדאי דלכ"ע לא מועיל אף שעשה מחיצות מבפנים והא נמי דכונתן' אם הדיבוק טוב פחיבור ממש וממילא לאבני אסור לדבקם אף למטה) ועי' ב"י בשם א"ח דכ"ב ע"ג סד"ה ויעביר: שם סד"ה ויש פורכין כו' ומנהג לעשות כדברי שניהם כו'

לקאורה לפמ"ש בטעם הרמב"ם רק משום דמוטב כו' א"כ בענגן זה שעכ"פ השער הא' מפסיק ואין המטלית מיושב על הפרשה מה הועילו וצ"ל דמ"מ ע"י שפורכין פעם ב' למעלה מיושבים ומחברים היטב כו': שם ד"ה ואם פתבם כו' ונ"ל דלמצוה כו' לקאורה צ"ע דלכתחילה הרי בעור א' בעי' דוקא לכ"ע פדמשמע מלישנא דברייתא (פיצד פותבין כו' על עור א' ואם פתבא כו' יצא וצריף כו') וצ"ל דמייגרי דיעבד או בדליפא וקמ"ל דלכתחילה צריף לדבוקם (אף לר"י דמאי דאפשר כו' ול"פ כ"א לעיכובא כו').

וכן צריף לדחוק מ"ש בד"מ וכן בשו"ע והמנהג כו' דהיינו בדיעבד אי כתב על ד' קלפין אז נוהגין לדבוק כו' (ואינו מתיישוב לשון מנהג על כה"ג שאינו מצוי שיעבור כו' או שלא יהיה קלף ארוך כו').

גם מה דמ' דאין כ"א מנהג לדבוק ולא מדינא פלל וכמבואר בשו"ע רבינו ז"ל וכן בטור ולקאורה למה אין זה פלכתחילה כו': שם ד"ה ואם ציפה כו' ואח"כ חזר המרדכי כו' וכן נראה מדברי בעה"ת ורמב"ם כו' לקאורה הדבר תמוה דפשט הרמב"ם ברור לקאורה בעור טמאים דמייגרי לענגן לעשות מהם הבתים ואדרבה גם מ"ש חזקה תפילין בזהב משמע ג"כ דמייגרי שעשאון בתים וקורא תפילין הפרשיות (וכלשון שהתחיל העור שמתפין בו התפילין כו' וגם מד' סה"ת ל"מ שום ראיה דבעור אחר מייגרי אדרבה מדכתב ססי' ר"ח דטעמא דציפה זהב לא משום רואה האויר אלא דבעינן עור טהורה וה"ז פלשון המרדכי בתחילה ומשמע דבתים איירינן ולקאורה מבואר פן בהדיא בס"י ק"צ ובפסק שפסי' קצ"ה דבעור הבתים איירי רשב"ג גבי ציפוי זהב ע"ש וכ"מ בהדיא ממ"ש רס"י ר"ז ע"ש (ובפרט מש"ש אעפ"י כו') וכן משמע ברא"ש וש"פ בכ"ד שהביא הא דציפון כו'.

הפל משמע דבעור הבתים איירי וביותר מבואר פן ממה שפל גדולי ראשונים הקשו על פירש"י דסנהדרין דרבא כת"ק מהא דהניזקין גוילין לא עבדתי לשמן כו' ומדברי פולם מבואר עכ"פ דכאן בבתים איירי ולכן לא ניחא להו מה שי"מ לחלק בין גוילין שפותבים עליהם ס"ת לבין עור זה משום דגם שי"ן של תפילין הלמ"מ כו' כמ"ש התוס' וש"פ בהדיא (וא"ל דסיפא דברייתא בעור טהורה ולענגן לשמה איירי בבתים לכ"ע דמאין הרגלים לחלקה מרישא ולהקשות כו' שהמקשה מקשה בכח כו' ואף גם לתרוצי בכה"ג דברי הרמב"ם פבר כתב הב"י (דכ"א סע"ב) דפשא דברייתא ל"מ הכי.

ובאמת לאו ב' פבות הן פלל כו'). גם אי בעור אחר לקאורה אינו מוכן פלל מה זה שייך לענגן הזמנה דפלוגתא דאפיי ורבא שפסנהדרין ואף לא לפלוגתא דרב ושמואל דפ' התכלת בטוי' לשמה (פי ודאי שזה העור אף למותר כו') פללו של דבר לולא המרדכי שפגמגם קצת לומר קצת נראה הלשון כו' לא ראיתי מי שפסקפק שפולם נראה תופסי' הברייתא לענגן עור הבתים (וגם המרדכי גופא בה' ציצית ובכ"ד מוכן ג"כ שתופס פנ"ל ודבריו בכאן בלא"ה מגומגמים ע' בחא"ש ואולי משונבש כו') ולפלא לקאורה שבשו"ע פוסק בפשיטות פאלו אין חולק וגם האחרונים שתקו וצריף עיון גדול ולקאורה גם טעם הדבר מצד עצמו תמוה דמה שפירש"י משום מן המותר בפיה לא שייך כ"א בבתים משום שי"ן גם מ"ש גבי ציפון זהב דהלכה למשה מסיני ע"כ היינו רק בבתים וכלומר דבעי' עור עכ"פ וכמבואר בד' רש"י במנחות דמ"ב ב' ע"ש משא"כ אי ע"ג הבתים לא

שִׁיבָה זֶה וּמִשׁ הַלְבוּשׁ ע"ז הַלְכָה לַמַּמְשָׁל שֶׁפְּסוּלָה צַע"ג) וְאִי מְשׁוּם דְּבַעֲלֵי רוּאָה הָאָוִיר
הָרִי הַפּוֹסְקִים פְּתוּבֵדל"ש בְּכַה"ג (גַּם א"כ גַּם טְהוּרָה וְלִשְׁמָה לִיפְסוּל וצ"ל דְּטְהוּרָה
וְלִשְׁמָה ה"ז פְּבִית א' בְּב' עוֹרוֹת וּמָה נִי א' וּמָה לִי ב' עֵינֵי מְרַדְכֵי גַבִּי י"מ בְּפִי מְעַבְרָתָא
בְּשֵׁם ר"י (ע"ש דַּפ"ו רַע"ג) אָף א"כ פֶּאן הָרִי הַשִּׁי"ן בְּפָנִים וְלֹא בְּחוּץ וצ"ל דְּבִאָמַת
צָרִיף לְהַגִּיחַ מְקוֹם הַשִּׁי"ן שְׂיִהְיֶה נִרְאָה וּמִמְ בְּטַמְאָה כַה"ג פְּסוּלָה פִּינּוֹן דְּלִיפָא לְמִימַר
בְּה דְהוּי פְּבִית א' בְּב' עוֹרוֹת הוּי הַפְּסֵק דְּגַם שְׁלֹא בְּמְקוֹם שִׁי"ן צָרִיף שְׁלֹא יִפְסִיק (בַּד"א
כו') בֵּין הָאָוִיר (שְׁהָרִי גַם בְּגִנּוּיָתָא כו') וְגַם בְּשִׁי"י לְרוּב פּוֹסְקִים עֲסִי ל"ד) וּכ"ז דּוּחַק
שְׁהָרִי לֹא נִתְפָּרֵשׁ פֶּן בִּשְׁו"ע וְאַחֲרוֹנִים גַּם הָרִי לְרוּב פּוֹסְקִים גַבִּי מְטָלִית דִּירוּשׁ וְגַבִּי
י"מ שְׁבַמְעַבְרָתָא נִרְאָה דְּגַם בְּטַמְאָה אֵין מְשׁוּם רוּאָה הָאָוִיר כ"א פְּשַׁמְפְּסִיק בֵּית וּפְרָשָׁה
כו') גַּם מ"ש הַב"י תַּחֲזִיקָה דְּגַם לְפִי הַה"א דְּמְרַדְכֵי דְּעוֹר טַמְאָה ע"ג הַבְּתִים פְּשִׁיבָה נִרְאָה
מְדַבְּרִי שְׂהֵינּוּ דּוּקָא פְּשִׁהֲשִׁינֵין נִרְאִין לֹא אַדְע טַעַם בְּזָה לְחַלֵּק בֵּין טַמְאָה אוֹ טְהוּרָה
כו') גַּם לֹא אוֹכַל לְכַוֵּן הַמְּקוֹם שְׁנִרְאָה פֶּן מְדַבְּרֵי הַמְּרַדְכֵי וְאִם פְּנוּנְתוֹ עַל מִש"ש וְשׁוֹב
נִרְאָה לִי כו' לֹא אוֹכַל לְכַוֵּן הַפְּנוּנָה וְהַמְשַׁמְעוֹת שְׂיִהְיֶה ע"ד שְׁפַתְב הַב"י גַּם הָרִי פְּתַב זֶה
אַחַר הַמְּסַקְנָא וּבִלֹּא הַקְּשָׁה לְהַעֲמִיד יְסוּד עַל לְשׁוֹן מְגוּמָגַם וּמְשׁוֹנְבֵשׁ (כַּמ"ש בַּחֲאנ"ש)
וְאוּלַי הִי לַב"י גִּירְסָא אַחֲרַת וְלִי הִי נִרְאָה שְׁכַצ"ל וְשׁוֹב נ"ל דַּא"ל (וְהִנֵּה ר"ת וַא"ל
כו') פְּדַפְּי דַּא"כ כו' (וְתִיבַת בְּשִׁמּוּשָׁא רַבָּא נִמְחַק) וּלְפִי"ז הַפְּנוּנָה פְּשׁוּט דְּקָאֵי אַדְבַּסְמוּף
דַּא"ל פְּכִי שְׁקַצַּת נִרְאָה מִהַלְשׁוֹן שְׁהַבְּרִי"א ר"נ בְּעוֹר שְׁטוּלָה ע"ג הַבְּתִים דַּא"כ גַּם
בְּטְהוּרָה הָרִי אֵין הַשִּׁי"ן בְּעוֹר הָעֲלִיּוֹן (וְלִיפָא לְמִימַר דְּכַחַד חֲשִׁיבָא כו' פְּנ"ל) וּבְהָא א"ש
מִה שְׁפִי"ם ע"ז וּפּוֹק חֲזִי כו' דְּלִפִּי"ז הַמְּסַקְנָא פְּכִי הַה"א דְּבַעוֹר הַבְּתִים מְיִירֵי וּמְשׁוּם
דְּהַלַּמ"מ כו' מִשָּׂא"כ עוֹר ע"ג בְּתִים לִיפָא מְשׁוּם רוּאָה הָאָוִיר כו' וַא"ש כַּשִּׁמ"ר כו'
(וְאוּלַי הַנּוֹצְרָכוּ לַכ"ז מְשׁוּם דַּמ' דְּגַם בְּעוֹר טַמְאָה רִשָּׁאֵי לְכַרוּף הַפְּרָשָׁה לְהַשִּׁמ"ר דְּלֹא
פְּיֵשׁ מְקַפִּידִים שְׁבַסְמוּף כו'): שׁוֹב שְׁבַתִּי וְרִאִיתִי שְׁבַרוּר לְפַעַנ"ד דַּא"צ לְמַחֲזִיק פְּלוּם
בְּמְרַדְכֵי רַק שְׁהַמְדַּפִּיסִים קִלְקְלוּ כו' שְׂהִיָּה פְּתוּב כַּר"ת וְשׁוֹב נ"ל כַּאֲל"כ בַּש"ר דַּא"כ
כו' וְהוּא ר"ת כַּא"א לּוֹמַר פֶּן בְּשָׁל רָאָם כו' וְע"ש דַּא"ש.

וְהַפְּנוּנָה פְּשׁוּט פְּנ"ל בְּנֵי שׁוּם דּוּחַק וְדַבְּרֵי הַב"י וְגִירְסוֹתוֹ נִעְלַם גַּם מ"ש וּכ"כ לְקַמֵּן בְּשֵׁם
רַב שְׂרִירָא דְּהָא דְּבַעֲלֵי כו' לֹא מְצִאתִי פְּעַת לְשׁוֹן זֶה בְּמְרַדְכֵי וְגַם לֹא אוֹכַל לְכַוֵּן הַמְּכַוֵּן
בְּלְשׁוֹן זֶה (בְּשִׁגַם שְׁהָרִי גַם בְּגִנּוּיָתָא (וּבַש"י) פְּסוּל לְהַחֲלִיף כו') הַנִּרְאָה שְׁפִינּוֹן עַמִּש"ש
בְּסַמּוּף בְּשֵׁם ר"ש וּר"ה וּר"י ט"ע גַבִּי תַּפְּסִילִין דַּר"ת וְרַש"י ע"ש שִׁמ"ש פְּדֵי שְׂיִהְיֶה
אַח"כ שִׁי"ן כו' ג"כ אֵין לְזָה הַבְּנָה לְכַאוּרָה וְאוּלַי ט"ס מְגִירְסַת הַב"י הִי בְּאִנְפֵּן שְׁטַעַם
בֵּית הַחִיצוֹן אֵינוֹ רוּאָה הָאָוִיר פְּסוּל וְשְׁבַסְנֵהֲדֵרִין פ"ט) הֵינּוּ מְשׁוּם שְׂהִשִּׁי"ן צָרִיף לְהִיּוֹת
רוּאָה הָאָוִיר כו' אָבַל גַּם זֶה א"א לְכַאוּרָה שְׁהָרִי בְּמִנְחוֹת דַּל"ה וְדַאֵי קִי"ל פְּרָבָא דְּגַם
מְבַרִּיָּתָא לְבַרִּיָּתָא וּמְגוּוֹיָתָא לְגוּוֹיָתָא נְמִי לֹא כו' פְּלָלוּ ש"ד פֶּל דְּבַרִּי הַב"י בְּכַאן
מְחוּסְרִים הַבְּנָה אֲצִלֵי אֲמָנָם לְמַעֲשָׂה יוּדַאֵי פְּשִׁטָּא דַּאֵין נ"מ פְּלָל לְהַקְּל ח"ו אָף בְּשַׁעַת
הַדְּחַק בְּצִיפּוֹן זָהָב אוֹ טַמְאָה (אוֹ שְׁנָא לְשְׁמָה ע' שׁו"ע רז"ל) ע"ג הַבְּתִים אָף אִם הַשִּׁי"ן
נִרְאָה כו': וְהַטַּעַם נִרְאָה דַּצ"ל (פְּנ"ל) מְשׁוּם דַּצ"ל רוּאָה הָאָוִיר פֶּל הַבְּתִים גַּם זּוּלַת הַשִּׁי"ן
וְאָף דְּלֹא פְּרָשָׁה אוֹ בֵּית מְפָסִיק נְמִי פְּסוּל וּמ"מ עוֹר הַכְּשֵׁר לְבֵית חֲשִׁיבָא פְּבִית א' מַב'
עוֹרוֹת מִשָּׂא"כ פְּשַׁמְפְּסִיק דְּבַר שְׂאֵינוֹ רִאוּי לְבֵית לִיפָא לְמִימַר הָכִי וּמְפָסִיק (וּמִש"ה נְמִי
לְפִי"ז גַּם גַבִּי מְטָלִית שְׁבַשִּׁמ"ר זֶהוּ טַעַם הַיֵּשׁ מְקַפִּידִין שְׁבַסְמ"ק לְכַרוּף בְּכַשֵׁר דּוּקָא

ומ"מ במטלית י"ל דכיון דהיינו מצותה מהלמ"מ נמי אין הפסק דאין הפסק כ"א דבר זה שאינו ראוי פאן כו' ולפי"ז גם גבי מעברתא ליי"מ שם והוא המנהג שבפססי זה וכן בקא דמי שאין לו ש"י כו' אולי באמת צריך ג"כ עור הפשר דנקא להא' דגם בש"י בעי' רואה כו') אף זה נראה נ"מ מפל הנ"ל להחמיר ג"כ בש"ר אף בעור פשר ע"ג הבית א"ל שהשי"ן נראה עכ"פ פדמשמע ממסקנת דברי המרדכי לגי' הנ"ל והאחרונים ששתקו י"ל פשיטא להו כו' שוב ראיתי בב"ח הפליג נפסול עור טמאה ע"ג בתים וב"ט.

אמנם מסבר' חיצוני' ופירושו במרדכי דוחק וכעין לשון זה אית' נמי בסה"ת ססי' ר"ח ושם אא"ל פפירושו ע"ש ואין להאריך יותר מדי: (לסימן ל"ג) ד"ה וכתב המרדכי כו' וכ"ש שיש לפסול מה שרגילים כו' לכאורה למה הרי לגירסת רש"י ורא"ש ל"א אלא בחדקא הטעם דוודאי העור מקולקל כו' בנדון זה שעושין פו בעצמם בכוון ל"ש זה ולגירסת הרי"ף ורמב"ם הרי נד"ז בחדקא (ואולי יש חשש לפשיטתנו כו').

שוב ראיתו במ"ר לכתחילה כו' וכש"כ לפי' א' פקונ' כו' ואין לחלק כו' ואעפ"י דבמשמעתין מפליג בין חדקא כו' ופירש"י ודאי העור מקולקל כו' אין להכשיר פלל עכ"ל וצ"ע למה ואולי לכתחילה כו': (לסימן ל"ו) ס"ה ואם אינו נוגעים כו' צריך לתקן לכתחילה אבל בדיעבד כו' לשון זה קשה הבנה מאי לכתחילה ובדיעבד שהרי מייירי פשפבר אינו נוגעי' וצריך לתקן היינו דיעבד א"כ מאי אבל בדיעבד כו' ולכאורה צ"ל דבדיעבד היינו פשפבר הניחן כו' או כשא"א לו לתקן פעת ואין לו אחרים (עיין א"ר בשם תשובת מהר"י מינץ גם להרמב"ם) אף אם בכה"ג מייירי לא מוכן מ"ש שיש לחוש להחמיר ולתקן כו' ע"ש ולכאורה הוצרך לדחוק דפסולין דהרמ"ע היינו לתקן לכתחילה בלבד דבמ"א משמע דהרמ"ע לא פליג על השו"ע (ודלא כמ"ש בס' מה"ש דהרמ"ע כהב"ח) אמנם פן ראיתי בתשובת רמ"ע דבאמת פוסל בהדיא גם להרמב"ם וש"ו"ע ומטעם דכשאין נוגעין נראה פאותיות בין השנייה וגרע מלא זיין פלל (היפוך ממשמעות לשון רבינו ז"ל (כשלא עשה פלל גרע) ע"כ נראה להגיה ולמחוק איזה תיבה וכצ"ל ואם אין נוגעין כו' פסולין (וצריך לתקן) אבל אם לא עשה כו' וא"ש הפל: (לסימן ל"ז) טור מצותן להיות עליו כה"י כו' לכאורה אין מ"ע דתפילין תלוי ביומין פלל שמצותן מה"ת בתמידית (אף לילה כו' רק שבת ויו"ט כו') רק מחמת שאין כ"א יכול להיות נקי כו' מחמת זה נפטור אז בעת שא"י ממ"ע ונהגו כו' דעכ"פ שעה קטנה יוכל כו' ומשום הקורא ק"ש בלא תפילין נהגו לקבוע שעה זו בעת ק"ש ותפלה וא"כ מי שא"י פל היום שנה מה"ת למי שא"י שעה מן השעות (וכמו"כ להיפוך אם יכול י"ל דחייב מה"ת תמיד כו').

שוב ראיתי בפ"מ אות ב' מסתפק אם כה"י מה"ת או דרבנן ומסיק מה"ת ורק למצוה מן המןבחר ולענן בטיול המצוה הגביל יום א' שלא הניח כה"י וכן מסברא חיצוני' לכאורה והפל צ"ע א"ה והעיקר צ"ע מנן גבול יום מה"ת.

וע' בסי' שאח"ז בב"י משמע שיש חילוק בין שעת ק"ש ותפלה לכה"י (דאורייתא) גם פותבי סת"ם ועוסק בתורה וכה"ג: שם ב"י ד"ה וכל כו' וכתבו התוס' כו'. ופי' הרא"ש כו' לכאורה לפ"מ שפי' הרא"ם דעת ר"ת דעכ"פ עבירה בידו א"כ מאי נ"מ לדניא מכ"ז בפרט מה שפלפל הב"י בד' הטור (בחנם).

וביותר לפלא שהמ"א הביא דעת ר"ת ומשמע שיש מקום לזה למעשה ולא הזכיר עבירה
פלל וצ"ע. והנכון פלשון רז"ל ב'שולחן ע"ד פי' הרא"ש (ולחומר למעשה כו') שוב
ראיתי במה"ש דקדוק תיבת פושע שבמ"א ודוחק: שם בא"ד וכתב עוד הרא"ש כו'
ולכאורה נראה שפיאר דבריו כו' הביא זה דנ"מ לדינא דלפי' רי"ו יש טעם שלא להניח
פל היום מפני הרמאים א"כ אין להחמיר ע"ע אף אם הבטחתו שיוכל להעמיד א"ע כו'
משא"כ לפירושו זה ע"א.

וממילא אין טעם לשלא יניחם כה"י זולת בר טהרה כו' (והבטוח בעצמו יש להניח
ומחוייב מה"ת כו') ועמ"א משמע לי מלשון שו"ע כפי' להרי"ו כו'. ורבינו ז"ל השמיטו
ובמסקנת הב"י.

(ולהרי"ו ולהמ"א לכאורה למה נמנעו הפשרים ממ"ע בשביל הרמאים הלא ישירים דרכי
ה' כמ"ש הרא"ש א"כ לפי"ז משמעו כהפ"מ הנ"ל שיש חילוק מה"ת בחיוב המ"ע בין
שעה א' לכה"י כו'). ועמ"א רס"י שאח"ז משמע דרק חולה מעים אין להחמיר כה"י
משא"כ פל אדם כו' (וזה דלא כמ"ש פאן משמע קצת כו').

וע"ש פכל הסי' משמע דרוב אדם יש להניחם כה"י כו': שם ד"ה כתב העיטור כו' מבואר
מלשון העיטור פר דהברייתא מיירי בהכי. א"כ לכאורה יש חיוב מה"ת ולא חינוך
וביודע תלוי וכמו"כ לשון רמ"א בשו"ע דהאי קטן כו' (אבל לשון הד"מ יש ליישב
דהמנהג שלא לחנך במ"ע זו כו').

ושוב ראיתי שרז"ל תיקן זה במ"ש שלא הביא ב"ש: (לסימן מ') בענין פלי בתוך פלי
(יש לעיין הטעם) ולכאורה משום דגם הפלי הא' טפל ובטל ונתקדשו (תשמשי קדוש'
כו' דוגמא מצילין תיק הספר כו') לכן נצרך לכפות גם הפלי (הא') ולפי"ז הא שפ' המ"א
וכ"פ רז"ל ע"ש דדי פסוי על הזכוכית י"ל דנקא בכה"ג אבל להיפך זכוכית על פלי לא
כו': בשו"ע רז"ל ס"ג.

אעפ"י שאין מניחים כו' משמע דכ"ש פשאין מניחי הפנימי תוך החיצון אלא שלפעמים
בפנימי זה ולפעמים בחיצון לבד כו' ומשמע דס"ל דזה פי' אפי' בעשרה מאני שבגמ'
היינו שכ"א מיוחד לכלי להם בפ"ע ולפעמים זה או זה וצ"ע דלפה"נ כה"ג דלאו
אורחיהו בהכי בזה בתוך זה שרי (טפי) והנראה לכאורה שרז"ל סובר פן במ"ש המ"א
לרבותא בכיס התפילין בתוך פיס הטלית דהכל נק' פליין דהיינו פלומר אף שאין דרך
להניח התפילין בתוך פיס הטלית לבדו כו' אבל אא"ל פן דכוננת המ"א פשוט דהרבותא
מה שהכיס הנ"ל מיוחד גם להטלית כו' עא"ר סק"ב די"ח מטעם זה וצ"ע: (לסימן מ"ג)
ב"י אסור כו' וכתב הרא"ש הנראה לכאורה דעת הרא"ש י"ל הראשון עם מה דאתמר
עלה בגמ' אמר רב אחא כו' ל"ש אלא בהכ"ס קבוע כו' ע"כ הנה הטעם משום איסור
פניס' למקום מטונף פדמשמע מפירש"י לכן יש חולק בין קבוע לעראי פעם ראשון כו'
אמנם מאחר דאיבעי' להו בקבוע להשתין שמזה מוכח דהפניסה מצד עצמה אין איסור
אלא ע"כ הטעם שחולצין בריחוק ד"א משום להפסיק בין קדושת תפילין שיעליו לעשיית
צרכיו שגנאי לתוכפן (בין מלפני' בין לאחרי') וא"כ ממילא ע"כ נדחה מימרא דר"א
הנ"ל דבזה אין חילוק בין קבוע לעראי וז"ש הרא"ש בה"ת ולהכי לא תניא בפרייתא
בה"כ קבוע כו' פי' פנ"ל דמאחר דהטעם ע"כ להפסיק בין עשיית צרכיו כו' ע"כ אין

לחלק בין קבוע לעראי ודלא פרב אקא כו' (אלא שצ"ע שהג"י בגמ' בת"ר הב' שהביאו רי"ף ורא"ש בה"כ קבוע אף ברי"ף ורא"ש ל"ג קבוע) ודעת ר"ה דמחמת מימרא דר"א ע"כ לומר דל"ג בהאיבעי' קבוע כ"א צנוע כו' ונחור הדין פרב אקא לחלק בין עראי לקבוע ושע"כ הטעם רק משום איסור הפניסה מצד עצמה ומשום הפסק אין חיוב.

נמצא יש קולא וקומרא לר' האי וכן להרא"ש. דבכניסה לבד חומרא לר' האי וקולא לרא"ש ולפנות בעראי חומרא להרא"ש וקולא לר' האי לענין ריחוק ד"א מלבד הקומרא דלר"ה בגוף האיבעי' בלהשתין דגם בעראי רק מקום צנוע כו' צריף לחלק עכ"פ: שם וכתב בסה"ת בבגדו ובגדו פשיטא דשרי בין להשתין כו' לכאורה הרי בגמרא אמר מקום שהתירתי בקבוע אסרתי בעראי וההית' בקבוע היינו בבגדו ובגדו א"כ ע"כ בכה"ג בעראי אסור וכמבואר ברא"ש וטור וה"ה נ"ל דסה"ת ס"ל כמ"ש הב"י בסמוך בשם הסמ"ג ומרדכי ומשמעות רש"י ז"ל דלמסקנא נא קי י"ל כר"ע וא"צ בבגדו בקבוע ורק ע"ז אמר שאסרתי בעראי היינו בגדו לבד ורא"ש וטור (לשיטתם) כהר"י ונרמב"ם דה' כר"ע אלא שלמ"ש הב"י בסמוך ע"ד הר"י ונרמב"ם שפן נראה מבה"ת כו' צ"ע לכאורה: (לסימן מ"ד) ב"י אסור וכו' ולפי שיטה זו צ"ל כו' וכל שינת יום הוי עראי כו'.

פי' שצ"ל דלא מפרשים כדמ' מפירש"י הביא לעיל דמשמע דגם ביום קבע אסור אלא דלא גזרינו דמימלך מעראי לקבע לפי שאין דרף לישן קבע ביום (וכמו לענין לישן עם אשתו) דא"כ הוי צריכים לפרש שיעור עראי פמה וגם דהחילוק בין קבע לעראי היינו ביום אלא דמפרשי' דכל שינת יום הוי עראי (פי' אף שישן הרבה) וכל שינת לילה הוי קבע (אף שישן מעט דאל"כ ה"ל לפרש לכאורה) וזה בעצמו פוננתם שחילקו בין קבע לעראי היינו בין יום ללילה כו' (אף דנסק קצת טעם הדבר למה ביום אף הרבה אין חשש הפחה כו'): שם והרמב"ם פתב כו' לכאורה משמע דלדידן' גם בשינת עראי יש חשש שפמא יפיח א"כ צ"ע למה בפריס סודרא עראי ולא קבע ממ"נ אם יש איסור בהפחה אז גם עראי ליתסר וא"ל למה קבע אסור והנראה דמשו"ה פתב מוח"ז רבינו ז"ל בטעם איסור עראי במגול' דגנאי כו' וכלומר דבאמת לשפמא יפיח לא חיישינו בעראי ומשום הכי שרי בפריס סודרא אף מלשון הרמב"ם לפיכך כו' משמע שטעם הפל שפמא יפיח כו' וצ"ע ולכאורה ה"ה א"ל בהיפוף דשפמא יפיח שייך גם בעראי.

ובניזון וגנאי רק בקבע. אף לפי"ז צ"ל דבפריס סודרא אף על ראשו אין איסור הפחה ודנסק: הלכות ברכות שחרית (לסימן נ"א) בס"י סד"ה ואם סיים.

מיהו אפשר דהכא שאני כו' לכאורה פשוט דא"צ לסברא זו דאמן שבח הוא כ"א להחולקים בסי' נ"ט כו' וא"כ לכאורה מוח"ז רבינו ז"ל שכתב בסי' נ"ט. דמנהג פשוט פהרא"ש שם כו' (וכמ"ש רמ"א סי' ס"א).

לא ה"ה צריף פאן להביא סברא זו דאמן שבח כו' וצ"ל דהתם טעמא משום דברכות ק"ש ברכות בפ"ע הן כמש"ש וקאן גבי ב"ש לא אמרי' הכי אלא נתקנו רק על פסוד"ז וכן מבואר בב"י רס"י נ"ג בשם מהרי"ן חביב ע"ש: (לסימן נ"ב) ב"י וכתב מהרי"א כו' ורשב"א נסתפק כו' וכ"כ בסי' מ"ז.

לכאורה מה מקום הספק לברך במקום שפטור כו' וגם מ"ש להצרכות יש לעיין דמשמע הפנונה דאף דבלימוד דעכשיו הנה נפטר באה"ר (שלומד מיד) מ"מ יכול לברך בשביל אח"כ אחר שפסיק נשאז אין ברכת אה"ר מועיל: וברכת התורה תועיל כו' ולכאורה הרי לפמ"ש הב"י בסי' מ"ז להתו' גם ברכת אה"ר פוטרת כה"י היכא שלמד מעט מיד ע"ש ד"ה ומשמע מדברי הני רבנותא כו' דקאי גם על התורה.

וצ"ל לפ"ז דבאמת ל"ס לי' למהרי"א כהב"י בפ"י התוס' ובאמת משמע מדברי התוספות דלא כב"י ע"ש במ"ש וגם לא יעשה היסח הדעת פנונתם מבוארת לכאורה דגבי אה"ר בעי' שלא יפסיק גם באמצע הלימוד כו' אף מ"מ לכאורה סברא דחוקה לומר דיכול לברך עתה מיד אחר התפלה בה"ת אף שפטור בשביל שתועיל לאח"ז זו מנין: שוב ראיתי בספר צ"ח נסתפק בכעין זה לר"ת אי יכול לברך קודם עלות השחר כדי לפטור הלימוד דאח"כ כו' ע"ש.

מעתה י"ל שספק הרשב"א הי' ג"כ בסברא זו גם אפ"ש שנסתפק אם הדין פנ"ל בדעת התוס' (למהרי"א). או דגם אה"ר פוטרת כה"י (כהב"י להתוס' וש"פ או דגם בה"ת חזקה פוטרת כה"י פשיפסיק כו' (ע"ל סי' מ"ז).

גם יש לדחוק דנסתפק אם אף שפטור ראוי שלא לחלק בין הימים כו' דנגמא מ"ש בשם רש"י שפשיפסיק ללמוד כו' הנה חוזר ומברך פ"ב בבהכנ"ס (כדי שלא לחלק כו' ע' לשון רשב"א) וע' ססי' כ"ט בשם ר"ה רשות לברך כו'.

גם אולי מצד שי"ל שבה"ת כבהש"ח כו' נעוד יש לפרש בע"א בדוחק ג"כ שפאן מיידי לענן שייברך אחר שפסיק אחר התפילה. וספק הרשב"א בגוף הדין לפי חילופי גירסאות בירושלמי שהביא בשם הראב"ד פדלעיל סי' מ"ז דלג' שקרא על אחר פטור כה"י ע"י ק"ש אחר אה"ר.

וע"ז פתב דלרבותינו הצרכות אינו פן דכשאינו לומד מיד ונדאי חייב דלא ס"ל כגי' שקרא הנ"ל אלא ששנה (אלא שלפי"ז דוחק גדול ל"ל למימר שזו פוטרת כה"י כו') ע' רמ"א פאן סייגים כמשנת"ל סי' מ"ו ומ"ז משמע קצת דגם ברכות התורה יברך ובשו"ע רז"ל השמיט מ"ז משמע דבה"ת לא יברך (והיינו כדפ"י בסי' מ"ז דמספק יש לחוש גם לסברא אחרונה ראב"ד הנ"ל דאה"ר עם ק"ש פוטרת כה"י אף שפסיק אחר התפילה כו'): (לסימן נ"ג).

פטור ועומד ש"ץ ומתחיל ישתבח משמע דיותר קשה להפסיק בין ישתבח לקדיש בירידה לפני התיבה (ומישיבה לעמידה). ממה שיעשה פן קודם ישתבח.

וכן מבואר ממ"ש רמ"א לענן טלית לחזן. ולענן המתנה על מנין.

וא"כ לכאורה הי' נראה לפי"ז דהא דאמרינן דבין פסוד"ז ליוצר קיל ההפסק מבאמצע פסוד"ז לענן דבר מצוה פדלעיל סי' נ"א ולקמן סי' נ"ד ע"כ היינו אחר הקדיש לבין ברכו (או לבין ברכו ליוצר).

כפי' הה"א של רמ"א בד"מ סי' נ"ד (וכ"מ בהדיא לכאורה מדברי הראב"ד שבש"ל שהובא מקצתו בב"י רסי' נ"ה ע"ש בש"ל דטעם הקדיש אחר פסוד"ז שפאן יפסיקו

לצדקה כו' ויצאו בלא קדיש עכ"ל משמע דעתה יהיה הקדיש קודם פסיקת הצדקה וצ"ע (ואולי נאף דלקאורה מ"מ דלעגן טלית גמתין עד אחר הקדיש י"ל דצריה טלית לקדיש: (ואולי פבוד ציבור) אמנם לפי המסקנא בד"מ סי' נ"ד דאחר הקדיש יותר חמור להפסיק.

א"כ לקאורה צ"ע הא דאמרינו דבין ישתבח ליוצר קיל טפי מבאמצע פסוד"ז לעגן דבר מצוה היכי משפחת לה ולקאורה עלה ע"ד לומר דלא אמרו זה אלא ביחיד אבל זה טעות פמבואר בד"מ סי' נ"ד גם לעגן לעכב התפלה וכה"ג דאירי בציבור ומבואר שם דהא דהקילו לדבר מצוה היינו בין ישתבח לקדיש וא"כ משמע דשם קיל ההפסק מבאמצע פסוד"ז.

ולקאורה הרי פאן רסי' נ"ג מבואר ההיפוך. וראיתי באחרונים שכתבו דהא דבסי' נ"ג פתב רמ"א לעגן טלית לש"ץ דיברה קודם ישתבח היינו משום דאירי בהביאו לו קודם כו'.

ובסי' נ"ד פתב דיברה בין ישתבח לקדיש היינו היכא דלא אפשר דהביאו לו אח"כ אבל הא גופא קשי' למה היכא דאפשר קודם יותר טוב ולמה לא גמתין עד אחר ישתבח פדאמרי' גבי יחיד מאחר דגם הש"ץ מפסיק שם לדבר.

מצוה משא"כ קודם ישתבח כו' וראיתי בפ"מ בסי' נ"ג נראה שסבר לתקן זה עפ"י מ"ש הלבוש דגבי ש"ץ יש גנאי לציבור פשיפסיק בברכת הטלית בין ישתבח ליוצר משמע דבאמת שם קיל ההפסק טפי מבאמצע פסוד"ז.

אלא דמשום גנאי יקדים כו' אבל קשה א"כ מה יענה בהא דבעי' שיעמוד קודם ישתבח. וכמו"כ בהא דמהרי"ל להמתין על מנין דוקא קודם כו'.

(דהיינו נמי רק פדי שלא יפסיק אח"כ ולא שונצרה מנין לישתבח. כמ"ש הט"ז סי' נ"ה סק"ב).

והנראה דב' מיני הפסק יש א' פל שאינו הפסק גמור (לעכב בדיעבד במקום שאין להפסיק) וכמו פל הגי דרסי' נ"ג דהעמידה וירידה לפני התורה וכו' להמתין בשתיקה על מנין. נאף גם לברה על טלית (בדיבור כו') מ"מ הפל לצורה גוף התפילה (ודמי לגביל לתורה ואינה).

והב' הפסק גמור המעכב דייעבד במקום שאסור להפסיק והיינו כמו לפסוק צדקה וכה"ג שעם היות שהן דבר מצוה אבל אינם מעניינים הנצרכים לתפלה וכה"ג בעלמא מעכב בדיעבד. עב"י סי' כ"ה ומ"א שם סקי"ז.

והנה פאן בעגן ההפסק בין ישתבח ליוצר יש ב' חסרונות א' שמפסיק בין סידור שבחו ש"מ לתפלה וזה שייך גם ביחיד וע"ז אמרו שקיל טפי מהפסק באמצע פסוד"ז. והב' בש"ץ שמפסיק בין ישתבח לקדיש וזה חמיר יותר מבאמצע פסוד"ז.

אמנם באיסור הפסקה זו עצמה יש ב' צדדים א' מה שע"י הפסק זה לא קאי הקדיש אלפניו ונשאר הפסוד"ז בלי קדיש והב' מה שע"ז נשאר ממילא הקדיש לבטלה כו' (ע' ד"מ שז"ש למה מפסיקים כו' גם פשחוזרים כו' הני לבעלה חשבם לב' דברים וכנ"ל) וזה שאנו אומרים שהפסקה בין ישתבח לקדיש חמיר יותר מבאמצע פסוד"ז היינו רק

מצד הב' שהקדיש לבטלה אבל מצד הא' הנ"ל אינו חמור כ"כ שיותר חמור הפסקה
גמורה באמצע פסוד"ז ממה שלא יאמר כלל קדיש זה (או שיאמר פסוקים קודם הקדיש
כו') לכן בענין הפסק שאינו מעכב דיעבד ודאי יותר טוב להפסיק באמצע פסוד"ז מבין
ישתבח לקדיש כו' פנ"ל ששם הפסק חמור יותר מצד הב' הנ"ל עכ"פ אבל לענין הפסק
חמור המעכב דיעבד יותר טוב להפסיק אחר ישתבח ושלא לומר כלל הקדיש (או שיאמר
פסוקים אחרים קודם כו') וכנ"ל דנה קיל מהפסק גמור בתוך פסוד"ז.

ואין לומר דגם בהפסק שאינו גמור יניחנו עד אחר ישתבח ולא לומר כלל קדיש דלגבי
הפסק שאינו גמור ודאי גם זה חמור יותר כו' (ואף שיאמר פסוקים אחרים וקדיש יחשב
ג"כ פאלו הקדיש רק על הפסוקים וישאר הפסוד"ז בלי קדיש).

ובהא א"ש נמי מה שפסקי' נ"ד כשלא הביא טלית להש"ץ עד אחר ישתבח שמברך אז
למה לא כתב שיאמר פסוקים ע"ד שכתב פשמיפסיק שם לברך חולה וכה"ג והיינו מטעם
הנ"ל שע"כ זה לא חשיב הפסק גמור כו' (ואם יאמר פסוקים יהיה הקדש עליהם וישאר
פסוד"ז בלי קדיש).

(ולפי הנ"ל בעשי"ת שנוהגין עתה לומר שיר המעלות ממעמקים כו' קודם הקדיש ע"כ
לומר שמקומו מיוחד פאן עפ"י סוד. וכגאולה אריכתא) (שפברכות ד"ט ב').

משא"כ אם יחזור לומר פסוקים אפי' מפסוד"ז מ"מ אין פאן מקומן ולא פחד חשיבי
כו') ועכ"פ י"ל דאז גם הפסק העמידה והטלית וכה"ג יותר טוב להניח עד אחר ישתבח
כו' ויש לעיין: (לסימן נ"ה) וקדיש אחר ברכות ק"ש כו' צ"ע שלא חשיב קדיש אחר
תפלת מנחה ולבוש ורז"ל חשבו בהז' קדישים.

וצ"ע שלא דברו בזה האחרונים. שוב ראיתי בפריש' נדחק בזה: ב"י ד"ה ומ"ש ומיהו
כו' ובתה"ד כתב כו' צ"ע שלא פורש אם יאמר ג"כ הח"ק שאחר תפלת י"ח ולכאורה
לא יאמר דב' קדישים בשביל התפלה ל"ל אף לפי"ז באמת צ"ע מ"ש בכל יום דלא די
לסמוך על הקדיש שלם דאמרי' דהתפלה מצוה בפ"ע פדלעיל בשם הראב"ד וכן בשיצאו
מקצתן נאמר דסומכים על הקדיש שלם והכל פחד חשיבי ולכאורה היה נראה (לדחוק)
דתי"ד לא ס"ל כלל פהראב"ד וגם בכ"י א"א ח"ק אחר י"ח כו' אבל בפוסקים מבואר
זה אינו וצ"ל דגם פאן אומר גם הח"ק דמצוה בפ"ע כו' ועיקר קדיש שלם בשביל סדר
קדושה אלא דמ"מ מדאומר קדיש שלם בסוף וח"ק אחר תפלה ולא להיפוך שמעי' דקצת
מישף שיין הסדר קדושה עם התפלה וכדי לכלול הכל בתתקבל כו' לכן נגרר הפל
להתפלה ואף שיצאו מקצתן גומרי' הפל כו' שוב ראיתי מפניך בלבוש דאו' גם הח"ק
וכ"ה בפ"מ אות ג': שם ד"ה ואלו היו"ד כו' וכתב הריב"ש בתשובה וסי' תנ"א) אפי'
לדברי המתירים כו' ע"כ אלו מתירים לאו היינו ר"ת שהרי פ' פריב"ל דאפי' מוטל
בעריסה כו'.

אלא פוננתו דגם אליבא דר"נ הרי עכ"פ בידע סגי: וע"ז יש מחלוקת די"א רק בבהמ"ז
אבל לתפלה בעי' גדול ממש כמבואר פריב"ש להרמב"ם כו' וע"ז כתב דאף להמתירים
וס"ל דתפלה כמו בהמ"ז מ"מ בעי' יודע וכו' כו' (וכן בתשובת רשב"א כו') ולפי"ז
לדין להלכה נדחה לגמרי דעת ר"ת אף בשעת הדחק.

רק דָּאָז סוּמְכִים עַל מַתִּירִים שְׁפָרִיב"ש (כר"נ עכ"פ גם לתפילה): שם בא"ד ואם נראה בו סימני סריס כו' בשו"ע רז"ל התנה בזה מִן עֲשָׂרִים וּלְמַעַלָּה וע"ש במ"מ הַרְאָה לסי' נ"ג ולכאורה אין ראיה דָּשָׁם רק לַעֲנֵן ש"ץ ומשום כבוד צבור ולומר דָּאָז חָשׁוּב פְּנִתְמַלְא זְקָנוֹ ע"ש (ואֲדַרְבֵּה מְלִשׁוֹן שו"ע שם סריס כו' אם הוא בֶּן כ').

לכאורה משמע דעכ"פ יָכוֹל לִהְיוֹת סְרִיס קוֹדֵם לְכֵן כו' אֲמַנָּם בע"א נִרְאֶה מְבֹאָר פֶּן. שׁוֹב רְאִיתִי בַּפ"מ אוֹת ו' וז'.

מִסְתַּמֵּק בְּזֶה פֶּאֶן בְּדַרְבְּנֵן כו' ע"ש: שם ד"ה פֶּתַח בַּהֲגַמִּי"י בַּפ"ח כו' וְאַפְּי' לְמֵאֵן דְּפָלִיג זְהוּ כו' לְכַאוּרָה הָא תִּינַח לְהַמְתִּירִים גַּם לְתַפְלָה בְּקֶטֶן הַיּוֹדֵעַ כו' אֲבָל לְגְדוּלֵי הַפּוֹסְקִים דְּלַעֲיֵל הָרִי בַּעֲי' לְתַפְלָה גְּדוּל מִמֶּשׁ וְאַמֵּאֵי כו' לְכַאוּרָה דַּלְפִּי"ז יוֹתֵר רָאוּי לוֹמֵר דַּלְכ"ע תְּלוּי הַצִּירוּף בְּבַר קַדְוֶשָׁה כו' אֲלָא דְלִרִיב"ל גַּם הַמְּוֹטֵל בְּעַרְסָה נֶפֶשׁ הַקַּדְוֶשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו (אֲחֵר הַמִּילָה עֵינֵן שו"ע רַבִּינוּ ז"ל מֵהַלְכוֹת הַשְּׁפָמַת הַבְּנִקֵּר מַה"ב סְסִי' ד' בַּהֲגָהָה).

וּלְהַמְתִּירִים שְׁפָרִיב"ש בְּיּוֹדֵעַ לְמִי מְבָרְכִים נִכְנָס נֶפֶשׁ הַקַּדְוֶשָׁה. וְלְהַמְחִמִּירִים עַד י"ג שָׁנָה הוּא שְׁאֵז גָּמַר פְּנִיסַת נֶפֶשׁ הַקַּדְוֶשָׁה וְעֵינֵן שו"ע רַבִּינוּ ז"ל שָׁם): שָׁם וּמִפְּאֵן לְמַד מוֹרִי כו' עֵינֵן שו"ע רז"ל לְמַעֲשֵׂה לְחַוֵּשׁ לְהַט"ז לְהַמְתִּין עַד שְׂעִוְרָהּ כו'.

אֲמַנָּם לֹא מִשׁוּם דִּישׁ לְחַלֵּק שְׁהַמְתַּפְּלֵל שׁוֹתֵק וְשׁוֹמֵעַ כו' שְׁהָרִי גַם בְּחֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאִינוֹ שׁוֹמֵעַ פֶּן כו' לְכֵן חִילֵּק רַק מִשׁוּם דְּבִיּוֹשׁ אִין קַדְוֶשָׁה שׁוֹרָה כו' אֲמַנָּם רַק מִשׁוּם דְּאַפְשָׁר לְהַקִּיצוֹ אֲבָל אִם א"א מִשְׁמַע דְּהַעֲיָקֵר כְּשׁו"ע לְצַרְפוֹ וְהִיָּנוּ מִשׁוּם דְּגַם כְּשִׁישׁוֹן הַקַּדְוֶשָׁה מְקִיפּוֹ עַכ"פ וְאֵנֵן רַק אֲכַל בִּי עֲשָׂרָה בַּעֲי' פִּי' ג"כ שְׁהַשְׁכִּינ' מְקִיפָם מְלַמְעָלָה: עֵינֵן שו"ע רז"ל ס"ז וס"א.

פּוֹנוּתוֹ לְתַרְץ בֵּין הָא דְהִקָּא פֶּסְקִי דְהַשְׁמִיעָה אִינָה מְעַכְבֵּת כְּמַהְרִי"ל וּבְסִי' קכ"ד כְּהָרָא"ש דְּהָרִי בְּרַכָּה לְבַטְלָה כו' לְכֵן מְחַלֵּק דְּכָאן כְּשִׁאִינוֹ הַש"ץ חוֹזֵר הַתַּפְלָה כָּלֵל רַק פִּי"א בְּקוּר"ר כו'. (ולפי"ז) עֵתָה שְׁגַם בְּחִזְרַת הַש"ץ פ"ב מְשִׁיחַל כו' (יש חֲשַׁשׁ) בְּרַכָּה לְבַטְלָה וְיֵשׁ לְעֵינֵן וְאִין פְּנָאֵי: (לְסִימָן ס"ח) מ"ש רז"ל ס' ס"ח ס"ב.

וכ"ז בְּבִרְכוֹת ק"ש אֲבָל בְּתַפְּלַת י"ח אִין הַפְּיּוּטִי חֲשׁוּבִים הַפֶּסֶק כו' וכ"כ עוֹד בְּסִי' קי"ב שְׁאָף לְדַבְּרֵי הָאוּסְרִים בְּבִרְכוֹת ק"ש כו' צ"ע מֵאִין מְקוֹר חִילּוּק זֶה וּמָה שְׁנִרְשָׁם בְּמַרְאֵה מְקוֹם רֵא"ש וְטוֹר צ"ע שְׁהָרִי הַטוֹר פֶּתַח זֶה לְעַנְיֵן בְּרְכוֹת ק"ש לְסַבְּרַת הִיא שְׁמוֹתֵר לְהַפְסִיק בְּהֵן וּלְקִיּוּם הַמְּנַהֵג וְלֹא הַזְכִּיר כָּלֵל דִּין הַתַּפְּלָה וְהָרָא"ש בַּס"פ אִין עוֹמְדִין שְׁכַתְּבָה הָיְתָר זֶה עַל הַתַּפְּלָה לֹא הַזְכִּיר הָאוּסוֹר לְעַנְיֵן בְּרְכוֹת ק"ש וְהָרִי הַב"י פֶּתַח עַל דְּבָרֵי הַטוֹר שְׁכַתְּבָה טַעַם סְבָרַת הָיְתָר מֵר"א הַקְּלִיר כו' עַל בְּרְכוֹת ק"ש שְׁכ"כ הָרָא"ש ס"פ א"ע א"כ הָרִי דַּעְתּוֹ שְׁשִׁנְיָהֶם הָרָא"ש שְׁמִיָּרִי לְעַנְיֵן תַּפְּלָה וְהַטוֹר שְׁמִיָּרִי לְעַנְיֵן בְּרְכוֹת ק"ש לְדַבֵּר א' נִתְפָּנוּנוּ וְאִין חִילּוּק בֵּינֵיהֶם כו' וצ"ע אָף לַפ"מ שְׁסִיָּים הַטוֹר שְׁפִי' ר"ת לְקִיּוּם הַמְּנַהֵג לֹא יִשָּׁר בְּעֵינֵי הָרָא"ש מוֹכַח קִצַּת לְחַלֵּק בֵּין בְּרְכוֹת ק"ש לְתַפְּלָה שְׁהָרִי בְּתַפְּלָה פֶּתַח הָרָא"ש לְהָיְתָר פְּנ"ל וְכֵן הַטוֹר בְּסִי' קי"ב לֹא הַזְכִּיר סְבָרַת הָאוּסְרִים וְכָאן מֵאֲרִיף לְהַבִּיא דַּעוֹת וְסִיָּים שְׁטוּב לְמִנּוּעַ אִם אֲפָשָׁר כו' וְגַם רַמ"א פֶּאֶן הָאֲרִיף וְכַתְּבָה שְׁהַמְקִיל כו' וּבְסִי' קי"ב פֶּתַח סְתָם וְכֵן נוֹהֲגִין (אָף זֶה אִינוֹ מְסַפִּיק שְׁהָרִי דַּעַת מוֹח"ז רַבִּינוּ נִרְאֶה שְׁאָף לְדַבְּרֵי הָאוּסְרִים בְּבִרְכוֹת ק"ש מוֹדִים בְּתַפְּלָה וְכַמ"ש בְּסִי' קי"ב

והרמ"א דעתו פְּנוּתוֹ פְּנ"ל וּלְזוּה אֵין ראי' מֵרמ"א כ"א מֵרֵא"ש וְטוֹר כו' פְּנ"ל) אַךְ כ"ז אֵינוֹ שְׁנֵה לְהַחְלִיט חִילּוּק זֶה לְדַעַת הָאוֹסְרִים כְּאֵלוֹ הוּא מְוֹסֵפִם לְד"ה מֵה שְׁאֵינוֹ נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם בְּהִדְיָא רַק אֵיזָה דְיוּק מֵרֵא"ש וְטוֹר פְּנ"ל שְׁיֵשׁ לְדַחּוֹת ג"כ שְׁגָם גְּבִי תְּפִילָּה ל"כ אֶלָּא שְׁנֵהגוֹ וְכו' וְלִרְאִי' שְׁמֹנֶתֶר לְשִׁאוֹל צְרָכֵי צִיבוֹר וּא"ז הֶפְסֵק גְּמוּר מְדִינָא אֶבֶל מ"ש הַטּוֹר בִּס"ח טוֹב לְבַטֵּל אִם אֶפְשָׁר דְּהֵינּוּ מִטַּעַם שְׁפַתְבּ שְׁנֵה סִיבָה לְהַפְסִיק בְּשִׁיחָה בְּטִילָה כו' הָרִי אֶפְשָׁר גַּם בְּתְּפִילָּה פֶּן וְסָמָךְ א"ע בְּסִי' קִי"ב עִמ"ש פֶּאן וְהָרִי הִב"י שְׁם הִבְיָאוֹ סְבֵרַת הָאוֹסְרִים וְסִיָּים וְכִבָּר נִתְבָּאָר סְסִי' ס"ח שְׁהִמְנָהג הַנְּכוּן שְׁלֵא לֹמַר כו' וְכוּ בְּשׁו"ע שְׁם פ' בְּפִשְׁטוֹת לְאִסּוֹר יוֹתֵר מִכָּאן וְאִיךְ עֲשֵׂה רְבִינוֹ א"ע כְּאֵלוֹ לֹא יָדַע אֵת יוֹסֵף.

גַּם הַטַּעַם שְׁפַתְבּ רְבִינוֹ מֵר"א הַקְּלִיר כו' הָרִי הוּא תִּיקֵן קְרוֹב י"ן גַּם בְּבִרְכוֹת ק"ש פְּדֻמוֹכַח בְּדַבְּרֵי הַטּוֹר וְצַע"ג וְע' פִּר"ח סִי' קִי"ב דֵּר"א הַקְּלִיר תִּיקֵן לְבִנֵי דוֹרוֹ אֶבֶל עֵתָה יֵשׁ לְחֹוֹשׁ לְקַלְקוֹל כו' ע"ש: (כ"ז פְּתַב בִּימֵי יְלָדוּתוֹ) (לְסִימָן ע"ח) ד"מ אֹת א' פְּתַב הֵרֵר"י כו' אֵין זֶה סוֹתֵר לִמ"ש הִב"י בְּשֵׁם הֵר"י דִּס"ל פְּהָרָא"ש דִּי"ל לְחַלֵּק בֵּין בְּגָדִים לְקַרְקַע כו' וְהִד"מ מִיִּירֵי בְּקַרְקַע וְטַעַם הַחִילּוּק י"ל בְּב' פְּנִים א' דְּהֶפְסֵק הִילּוּף לֹא תִּשְׁיֵב הֶפְסֵק כ"כ פְּמוֹ לְהַחְלִיף הַבְּגָד כו' וְהִב' דְּבִקְרַקַע חָשׁוּב הִמ"ר בְּעֵין וְחִמִּיר מְטוֹפַח ע"מ לְהַטְפִּיחַ שְׁבִבְגָדוֹ כִּמְשַׁנ"ת סְסִי' הַקּוֹדֵם בְּשׁו"ע רְבִינוֹ ז"ל (וְכ"מ בַּהֵר"י ע"ש): שְׁם בְּב"י וְדָבָר פְּשׁוּט הוּא כו' לְכַאוּרָה ה"ז שְׁלֵא פְּדַעַת הַטּוֹר כו' שְׁהִבִּיא גַּם פֶּאן לְעֵנֵן ק"ש דְּשָׁרֵי גַּם כְּשֵׁיִשׁ טוֹפַח ע"מ לְהַטְפִּיחַ הָרִי שְׁלֵמַד ק"ש מִתְּפִילָּה כִּמ"ש הִב"י עֲצָמוֹ וְאִיךְ פְּתַב פְּשׁוּט לְהִפּוּף כו' וְצ"ל דְּלֹא כ"כ כ"א אֲדַבְּרֵי רִשְׁבָּ"א דְּסָמוּךְ לִי (וְכַלְשׁוֹן קְאָמַר) וִי"ל דְּקִיאֵי רַק אֲסוּף דְּבָרֵי רִשְׁבָּ"א שְׁהוֹסִיף לְאַסּוֹר הֶהְפְּסֵק ע"ז פְּתַב דְּזֶה לֹא שְׁיִיךְ כ"א בְּתְּפִילָּה אֶבֶל ק"ש אֵין אִסּוֹר בְּזֶה אֶבֶל עכ"ז אֵין חִיּוֹב ג"כ וְהַטַּעַם דְּלֹא מְטַרְחִינוּ בְּדִיעֵבַד כו'.

א"נ י"ל דְּאַף דְּקִיאֵי גַּם אֲרֵאֵשׁ דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א וְלֹמַר דְּבַק"ש מְחַנְיָב לְהַפְסִיק מִמִּילָא מֵאַחַר דְּאֵין אִסּוֹר כו' מ"מ דְּנִקָּא בְּדִין הַרְשָׁבָ"א דְּאַיִירֵי פְּשֵׁהוּ בְּאַרְצָא וְלְעֵנֵן לְהַרְחִיק שְׁפִיר יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין תְּפִילָּה לְק"ש שְׁמַהֲלִכִין וְקוֹרִין מִשָּׂא"כ בְּתְּפִילָּה כו' אֶבֶל הָרֵא"ש דְּאַיִירֵי לְעֵנֵן עַל בְּגָדֵיו הָרִי לְעֵנֵן לְהַחְלִיף הַבְּגָד שְׁהוּא הֶפְסֵק בְּעֲשֵׂיָה שְׁנֵה ק"ש לְתְּפִילָּה כו'.

(בְּפִרְשֵׁה רֵאשׁוּנָה עֵינֵן סִי' ס"ג). וְעוֹד דְּלִשׁוֹן הָרֵא"ש וְתוֹס' מוֹרִים דְּרַק מְשׁוּם דְּבִדְעֵבַד לֹא מְטַרְחִינוּ כו' (לֹא מְשׁוּם כְּדִי שְׁלֵא לְהַפְסִיק כו') וּמִמִּילָא אֵין חִילּוּק בֵּין ק"ש לְתְּפִילָּה וְלֹא שְׁחוֹלְקִים הָרֵא"ש וְהַרְשָׁבָ"א אֶלָּא דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין בְּגָדֵיו דְּאַיִירֵי הָרֵא"ש לְבִין קַרְקַע דְּאַיִירֵי רִשְׁבָּ"א מִטַּעַם שְׁבִקְרַקַע חָשׁוּב בְּעֵין וְחִמִּיר וְעַל בְּגָדֵיו רַק טוֹפַח ע"מ לְהַטְפִּיחַ קִיל כו' פְּנ"ל וְיֵמַר אֶמַר חָדָא כו' וְא"ש הַטּוֹר אַךְ לִפ"ז צ"ע מ"ש בְּשׁו"ע דְּהִיתֵר עַל בְּגָדֵיו רַק כְּשִׁמְכֹסָה בְּבָגַד עֲלִיוֹן כו' וְע"כ שְׁחִזֵּר בּוֹ הִב"י וּפְלִיג עַל הַטּוֹר וְס"ל לְחַלֵּק בֵּין תְּפִילָּה לְק"ש גַּם בְּדִין הָרֵא"ש וְס"ל דְּהַטַּעַם דְּאוֹקְמוּהָ אֲדַאוּרְיִיתָא הֵינּוּ רַק מְשׁוּם אִסּוֹר הֶפְסֵק פְּנ"ל וּמְחַלֵּק בֵּין ק"ש לְתְּפִילָּה גַּם לְעֵנֵן הֶפְסֵק בְּמַעֲשֵׂה וְאַף דְּבְסִי' ס"ג קִי"ל פְּהָרִי"ף דִּפ"ר אֵין עוֹסְקִין בְּמִלְאַכְתָּן.

אֵין חִילּוּף הַבְּגָד עֶסֶק כ"כ גַּם הָרִי עוֹשֵׂה רַק מְשׁוּם הֶכְרַח לֹא תִּשְׁיֵב עֲרֵאֵי כו'): (לְסִימָן ע"ט) ב"י ד"ה וּמ"ש צוֹאֵת אָדָם מִסְרַחַת כו' לְחַנְּם טְרַח הִב"י דְּהַטּוֹר לֹא פִּינוֹן רַק לְהוֹצִיא דְּשִׁאֵינָה מִסְרַחַת אֵין צְרִיף לְהַרְחִיק רַק ד"א לְאַחֲזִרְיוֹ מֵהַצּוֹאָה עֲצָמָה אֶבֶל פְּשִׁמְסְרַחַת

נעשה הרי"ח עצמו דבר איסור וצריך להרחיק ד"א גם ממקום שפלה הרי"ח פמבואר:
(לסימן קי"ט) מ"ש בשו"ע רבינו ז"ל (סי' קי"ט ס"א) על דברי הר"י ודברי המרדכי
וטוב לנהגה בכ"ז אעפ"י שיש חולקין כו' ודבריהם נראין עיקר עכ"ל ע"ש במראה מקום
שפלה מה שצייננו ע"ז צ"ע דמ"ש על טוב לנהגה שו"ע סי' תקס"ו ס"ד דע"כ היינו מ"ש
שם דיש שאין נוהגין לומר סליחות עד אחר סיום י"ח כו' והוא המנהג הנכון צ"ע דאין
זה ענין לכאן שהרי אף להר"י והמרדכי אין למנהג זה טעם נכון וכמ"ש הרב עצמו
כאן בהדיא דמה שנוהגין לומר סליחות באמצע ברכת סלח לנו ומאריכין היינו לפי שהוא
צרכי צבור וצבור שאני וכמ"ש הב"י פאן.

וכ"כ התוס' בפ"ק דעבודת פוכבים הביאו הב"י סי' תקס"ו (ובאמת מ"ש בשו"ע שם
דהמנהג הנכון לומר אחר סיום הי"ח צ"ע למה נכון מ"ש ע"ז הבאר הגולה שם וכתב
הב"י טעמא כו' ליתא ע' ב"י שם דלא פתב זה אלא על מה שהוצרכו התוספות לתרץ
דצבור שאני כו' ע"ש אלא צ"ל דהב"י לשיטתו בסי' קי"ב אג"ל ע"ש ואפשר שהוא
מטעם שיש לחוש לקלוקל שיחה בטילה וכה"ג עיין פר"ח שם וע' סי' ס"ח בטור שפתב
שם הטעם פנ"ל גבי ברכות ק"ש וה"ה גבי תפלה פדמשמע בב"י סי' קי"ב דחד טעמא
(הוא).

גם מה שצייננו על מ"ש אעפ"י שיש חולקין כו' רא"ש טור סי' ס"ח. ועמ"ש ודבריהם
נראין עיקר צייננו ע' בסי' ס"ח שאף האר"י כו' כ"ז צ"ע גדול שלפי"ז ה"ש חולקין ע"כ
היינו מ"ש רבינו בסי' ס"ח ס"ב לחלק בין ברכות ק"ש לתפילה שבתפילה מותר להפסיק
בפיוטים כו' ע"ש במראה מקום שצייננו ג"כ רא"ש טור (וגם שם צ"ע אם זהו דעתם
כאשר פתבתי לעיל) וכ"ז אין ענין לכאן לומר שחולקין על הר"י והמרדכי דבצבור
מודה כו' פנ"ל: ב"י (ססי' קכ"ג).

והרשב"א פתב בתשובת כו' אלא שממתינין שם מעט פדי הילוף ד' פסיעות ע"כ. פשוט
דהני ד' פסיעות הן ד' אמות כמ"ש רמ"א והיינו כי פסיעה בינונית אמה (כד"מ אות ב').
והנה לכאורה לאו רישא סיפא שהתחיל לומר שלא שגג התלמוד שחוזר מיד ובמסקנא
אומר שממתינין ד' אמות והי' נראה לכאורה דהיינו לפי שהמתנה זו איננה מדין המבואר
כאן אלא בדין שבסי' ק"ה.

ולפי"ז צ"ל שפאן ס"ל כמ"ד עד קננשה לכן אומר שמדין דכאן הי' ראוי להיות חוזר
מיד אלא שממתינין פדי ד"א בלא"ה מדין דסי' ק"ה אף א"כ צ"ע מ"ש המ"א ומוח"ז רבינו
ז"ל דהמתנה זו דש"ץ לא מדינא ע"ש.

אף באמת א"כ גם על רמ"א צ"ע שלא הי' צריך להשמיענו פלל דין המתנת הד"א דש"ץ
מאחר שזה רק מדין ק"ה. לכן צ"ל דס"ל לרמ"א דע"כ המתנה זו דש"ץ לאו מדין דסי'
ק"ה אלא מדין דכאן אתי עלה וא"כ פדי שלא יהיו דברי הרשב"א סותרים מרישא לסיפ'
למדו המ"א ומוח"ז רבינו ז"ל דלאו מדינא כו' אף לכאור' הא גופ' קשה למה לא יהי'
חייב המתנת ד"א מדין דק"ה ולכאור' ה"ה נרא' עפ"י מ"ש הד"ח פאן אות ע"ב דכאן
דתפילה הב' חזרה לראשונה לא בעינן שיהוי בין תפילה לתפילה אבל לכאור' דבריו
צ"ע מ"ש מתפילת תשלוּמין שפנרש בסי' ק"ה (וכן מפנרש שם ברש"י ותוס' ע"ש)

וְדוֹחֵק גְּדוֹל לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם וּבב"ח מְפֹרָשׁ דְּשׁוּיֵן הֵן ע"ש) וְנִרְאֶה דְּאֵי מְשׁוּם דִּין דְּק"ה
הִיא דֵי לְשֵׁהוּת קוֹדֵם הַפְּסִיעוֹת אוֹ אַח"כ (אוֹ בֵּין הַפֶּל) ע' ס' צ' דֵּינֵי לְהַתְּמִיר גַּם כִּפְּי י"מ
שְׁבָרָא"ש זְמַן שְׁיַעוֹר ב' פְּתָחִים וְלְכַאוֹר' בְּנִכְנֹס שְׁיַעוֹר מְקוֹם ב' פְּתָחִי מְמִילָא שׁוּקָה אֶלָּא
מְשַׁמַּע דְּאִין הַהֲלִיכָה בְּחֻשְׁבוֹן הַשְּׁיָהוּי כ"א עַל מְקוֹמוֹ וּבְכַאֵן לָא אֵינְרִי כְּלָל בְּהָא וְע' לְשׁוֹן
הַרְשָׁב"א שְׁמַתִּינִין שָׁם כו'.

שָׁם דֵּינִיקָא לְכֹן הַהֲכָרַח לְזִמְרָה דְּהַמְתַּנְהּ זֹו רַק מְדִין דְּכַאֵן וּא"כ ע"כ רַק מְנַהֵג דְּמִדִּינָא מִיָּד
כַּנ"ל: טוֹש"ע או"ח ס' רמ"ו סעי' ב' דְּאָסוֹר לְהַשְׁאִיל בְּשַׁבַּת וּמְשַׁמַּע אִפְּי אֵינּוּ נוֹתֵן בְּיָד
וְאִפְּי בְּלֹא אֲמִירָה ע"ש (וְע"ש בְּפִרְיִיתָא דְּגַם הַלְוָאָה וּמְכִירָה אָסוֹר וְצ"ע וְאוּלַי מִש"ה
כְּתוּבוֹ הַטַּעַם מ"ע כמ"ש בְּסַמוּךְ) אֶבֶל ע"ש מְנוֹתָר בְּסַתָּם אַף בְּכָלִים שֶׁל מְלֹאכָה ע"ש ס"א
וְאוּלַי לְפִי דְּשָׁם ע"ש אֵינּוּ מְנוֹכְרָח שְׁיַעֲשֶׂה בְּשַׁבַּת מִשְׁא"כ בְּשַׁבַּת הַהוֹצָאָה מִבֵּיתוֹ מְנוֹכְרָח
וְע' עוֹד ס' ש"ה דְּשָׁאָר חֲפָצָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָסוֹר לִיתֵן לְפָנָיו בְּשַׁבַּת כו' וּמ"ש בְּסִי רמ"ו
דְּהַרְוָאָה כו' ע"ש בב"י וּשׁו"ע אֲדָמוֹר"ר נ"ע מְשַׁמַּע דְּבַעֲנִין דְּהִיכָא דְּלִיכָא מ"ע מְנוֹתָר וְצ"ע
וְע' מ"א ס' ש"ה שָׁם דְּכֻשְׁפוּשֵׁט יָדוֹ לְפָנָים אִפְּי חֲפָצָיו שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְבִים אָסוֹר מְשׁוּם
מ"ע אֶבֶל בְּחֻצֵר מְשַׁמַּע דְּלִיכָא מ"ע ע"כ דְּנוֹקָא חֲפָצָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִדִּינָא אַף עֵינִן שׁו"ע
אֲדָמוֹר"ר שְׁמַחֲלֵק הַפֶּל מְשׁוּם מ"ע וְהוּא דוֹחֵק וְע' רַא"ש אַף ע' מ"ל פ"א מַה' פְּלָאִים מ'
דְּמַטַּעַם אֲמִירָה לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים דְּנוֹקָא אֲמִירָה כו' אַף אוּלַי לְאִפּוּקֵי הִיכָא שְׁמַרְכִיב שֶׁלֹּא
בְּפָנָי הַיִּשְׂרָאֵל רַק שְׁיֹודַע כו' אַף ע' תְּשׁוּי וְשָׁב הַפְּהֵן ס' ל"ו מ' דְּאִפְּי נוֹתֵן לוֹ בְּיָד סַתָּם
בְּלֹא אֲמִירָה אֵין אִסוֹר שְׁבוֹת וּכ"מ בְּשׁוּ"ע אֲדָמוֹר"ר נ"ע ס' ש"ז סעי' ל"ו ש"כ דַּא"צ
לְמַחֲזוֹת כְּשִׁרְאָהוּ וּמ' אַף לִיתֵן לוֹ מְנוֹתָר וְע"כ דְּנוֹקָא בְּהוֹצָאָה אָסוֹר בְּסִי רמ"ו וּש"ה
וּמְשׁוּם מ"ע כְּשִׁיּוּצָא מִבֵּיתוֹ כַּנ"ל וְכַאֵן מִיָּרִי בְּבֵית עוֹבֵד פּוֹכְבִים דְּלִיכָא מ"ע.

אַף אֶפְשָׁר כַּאֵן מִיָּרִי רַבִּינוּ שְׁהַפְּלִים כְּבָר קִבְּלִים הַעוֹבֵד פּוֹכְבִים קוֹדֵם הַשַּׁבַּת (וְאוּלַי לְכַד
שְׁיִנְה לְשׁוֹן הַשׁו"ע סעי' כ"א דְּסִי ש"ז הַנ"ל אָסוֹר לְזִמְרָה בְּשַׁבַּת. וְרַבִּינוּ כ' לְזִמְרָה לוֹ טוֹל
כו' עֲשֶׂה מְלֹאכְתָּהּ בְּשַׁבַּת וְכֹן לְקַמְּן הִילָךְ בְּשׁוֹר וּבְשֶׁל בְּשַׁבַּת מ' שְׁהַאֲמִירָה הִית' קוֹדֵם
שַׁבַּת (וְאֶפְשָׁר ג"כ דְּבְשַׁבַּת אֵינּוּ נִכּוֹן כְּלָל לִיתֵן בְּשׁוֹר לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׁאִין מְזוֹנוֹתָיו עָלָיו
דְּהָרִי אָסוֹר לִיתֵן מִתְּנָה בְּשַׁבַּת כמ"ש הַמ"א ס' ש"ו סַקט"ו) אוֹ אֶפְשָׁר דְּאֲדַרְבָּה אֵלוֹ הִיא
כַּה"ג הַקְּנָאָה לֹא הִיָּה בְּזָה אִסוֹר אֲמִירָה דְּהָרִי דְּבָר שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְבִים אֶלָּא גַּם בַּעַת
שְׁמַבְשֵׁל וְאוֹכֵל שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא אוֹכֵל וְלֹא מְשַׁמַּע כֵּן בְּשׁוּ"ע אֲדָמוֹר"ר נ"ע ש"כ וְאִפְּי מְקַנְה
כו') וּאִפ"ל דַּמ"ש בְּשֶׁל בְּשַׁבַּת הֵינּוּ לְאִפּוּקֵי בְּשֶׁל לְמַחֲר אַחַר שַׁבַּת דְּמַלְבֵּד שְׁהִי רְאוּי
לְזִמְרָה בְּשֶׁל הַיּוֹם עוֹד בְּאֵמֶת גַּם בְּשֶׁל לְמַחֲר אָסוֹר מְשׁוּם וְדָבָר דְּבָר כו' וְהַרְא"ש ש"כ ג"כ
לְזִמְרָה בְּשַׁבַּת כו' לְשִׁיטְתִּי אֲזִיל דַּמַּע"ש מְנוֹתָר אִפְּי אֲמִירָה דְּלֹא כְּרַב סַעֲדִי: שָׁם ס' רמ"ז
סעי' ג' הִבִּיא דַּעַת הַר"ן דְּשָׁכְרוּ לְיָמִים אֲשֶׁב כו' אֶלָּא שְׁאִינוּ מְקַפִּיד מְתִי כו' בַּע"ש אָסוֹר
מְשַׁמַּע דַּבְד' וְה' מְנוֹתָר עִם הָיִוֹת שְׁכָבָר פֶּסֶק בְּס"א כְּהָרִי"ף וְרַמְבַּ"ם דְּבִלָּא קִצְצ' מִיּוֹם
רַאשׁוֹן אָסוֹר כו' עכ"ל דְּס"ל דְּבַעֲיָקָר הַדִּין לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּפִי הַבְּרִי"ף דְּהָרִי"ף וְהַרְמַב"ם
מְפָרְשִׁי בְּלֹא קִצְצ' כְּלָל וְאֲתִיָּא דְּלֹא כְּהִלְכְתָּא וְלִזְמַת הַשְּׁמִיטוּהָ וְהַר"ן הַמְצִיא שְׁיַישׁ לְפָרְשָׁה
אֲלִיכָא דַּהֲל' וּכְגוֹן שְׁקַצֵּב לְיָמִים וְאֵינּוּ מְקַפִּיד כו' וּבְזָה כ"ע מוֹדִים דַּבְד' וְה' מְנוֹתָר וּבַע"ש
אָסוֹר דְּנִרְאֶה כו' אֶבֶל מָה אֲעֲשֶׂה דַּבְב"י כַּאֵן וּכ"ש בְּסִי רנ"ב לֹא מְשַׁמַּע כֵּן אֶלָּא דְּפְלִיגִי
עכ"פ בְּעִיקָר הַדִּין דְּהַר"ן בְּשִׁיטַת הַרְא"ש קָאִי דַּאֵף בְּלֹא קִצְצ' כְּלָל שְׁרִי בַד' וְה' (וּמְמִילָא
עכ"ל לְהָרִי"ף וְהַרְמַב"ם אַף בְּגוֹנוֹנָא דְּהַר"ן אָסוֹר לְעוֹלָם (כַּמ"ש הַב"י בְּסִי רנ"ב דַּמ"ש

כו') דאל"כ מַגְלֵן דְהֶר"ן מִתִּיר גַם בְּלֹא קֶצֶץ כָּלֵל שְׂכ' הַב"י בְּסִי רַנ"ב בְּפִשְׁיטוֹת שְׁדַעַת
הֶר"ן פְּהָרָא"ש גַם בְּעוֹרוֹת כּו' וְהֶרִי הָרָא"ש מִיִּירֵי שְׁם בְּלֹא קֶצֶץ כָּלֵל כּו' א"ו ס"ל דְּאִין
סְבָרָא לְחֵלֶק בִּינֵיהֶם לְמֵאן דְּמִתִּיר מִתִּיר אַף בְּלֹא קֶצֶץ כָּלֵל וּמֵאן דְּאִסֵּר אִסֵּר אַף בְּגוּוֹנָא
דְהֶר"ן כּו') וְא"כ צַע"ג דְּבִשׁו"ע בְּס"א וְס"ג הֶרְפִּיב אֶתְרֵי רַכְשֵׁי וּפְסַק דְּלֹא כְּמֵאן לְפִי
הַגְּ"ל עַכְצ"ל דְּהֶרְב"י חֲזַר בּוּ בִשׁו"ע וְס"ל דִּישׁ לְחֵלֶק בֵּין גּוּוֹנָא דְהֶר"ן לְלֹא קֶצֶץ כָּלֵל
וְהֶר"ן פְּלִיג עַל הָרָא"ש בְּלֹא קֶצֶץ כָּלֵל כּו' (אוּ דְגַם הָרָא"ש פְּוֹנְתוֹ פְּהָר"ן כּו' אֶלָּא
דְּמַרְמ"א לֹא מְשַׁמַּע בּוֹ) וּמִמִּילָא אִין רְאִיָּה דְהֶרִי"ף וְהֶרְמַב"ם פְּלִיגֵי עַל הֶר"ן בְּעִיקַר דִּינוֹ
כּו' אֶלָּא בְּפִירוּשָׁא דְבְּרִי"י פְּנ"ל ע"כ פְּסַק פְּוֹנְתֵיהּ בְּס"ג (אוּ אֶפְשָׁר דְּסְפּוֹקֵי מְסַפְקָא לִי
בְּסְבָרָא זֹו אִם יֵשׁ לְחֵלֶק בֵּין גּוּוֹנָא דְהֶר"ן לְהָרָא"ש וְכַנ"ל אִם לֹא) (וְע"כ גַּם בְּב"י בְּסִי
רַנ"ב לֹא כ' כ"א מְשַׁמַּע כּו' הֶרִי דְאִינוּ בְּרוּר אֶצְלוֹ וְלֹא כ' אֶלָּא לְחֻזַּק דַּעַת הַטּוֹר) וְעַכְצ"ז
לֹא הִנִּיחַ מְלַקְבֵיָא דַּעַת הֶר"ן לְפְסַק הַלְכָה דְאִין סְפַק דַּעַת הֶרִי"ף וְרַמְבַּ"ם מוֹצִיא מִיַּדִּי
וְדַאי דַּעַת הֶר"ן וּבְפְרָט בְּמַקּוֹם שְׁהָרָא"ש מְקִיל לְגַמְרֵי אַף בְּלֹא קֶצֶץ כּו'): שׁו"ע אֲדַמּוּ"ר
נ"ע ס' ש"ג סְסַעִי א' הַבְּתוּלוֹ.

ע' גַּמ' הַבְּנוֹת בְּחוּטֵין כּו' אֶבֶל לֹא כּו' דְּלֹא כִי"מ שְׁפַרְש"י בְּמַתְנִיתִין דְּס"ה ע' חִיָּה"ר שְׁם
אַף לְפַמ"ש הַטַּעַם דְּבַת טְבִילָה כּו' אִין רֵאִי רַא"י הַט"ז מְוַכְרַחַת גַּם לְפ"ז אֶפְשָׁר דְּוִקָא בְּזַמְנָם
שְׁהִיּוּ טְהוֹרוֹת כּו' אַף א"כ צ"ע לְמָה אֶשְׁה וְלֹא אִישׁ וְצ"ל דְּבִאֶשְׁה לֹא פְּלוּג מִשָּׂא"כ אִישׁ
כּו' וְע' ת"ש בְּעֵנִין נְשִׁים עִם בְּפ"ע: שְׁם ס' ש"ה סְעִי ט'.

וְלִישְׁעֵן עֲלֵי כּו' ע' רֵא"ש פ"ה ס"ב בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמֵי דְבְּרִי"י דְחָבֵל שְׁבָאָבוּס קוּוֹשְׁרִין בְּפָרָה
אַתִּיא פְּרִשְׁבָּ"א א"כ לְדִינָן דְּקִי"ל (בְּסִי ש"ה סְעִי י"ח) דְּצַדִּידִים אֲסוּרִים אֲסוּר לְקַשְׁוֹר
בְּפָרָה וְצ"ע דְּבִטּוֹר שְׁם וּבִשׁו"ע סְסִי י"ז קִי"ל דְּמִוֹתָר וְצ"ל דְּגַמ' דִּינָן פ"ט דְּקִי"ג פְּלִיגָא
עַל הִירוּשְׁלָמֵי בְּזָה וְס"ל דְּאִין בְּקַשְׁיָרָה שְׁיִמוּשׁ בַּע"ח (וְטַעַם מְרַדַּעַת פְּרִש"י וְתוֹס') אַף
לְפ"ז צ"ע דְּבָסִי ש"ה פְּסַק הַטּוֹש"ע סְעִי ח' בְּמַרְדַּעַת פְּטַעַם הָרָא"ש בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמֵי
דְּאַף בְּחֻצַּר אֲסוּר כּו' וְע"כ צ"ל בְּדוּחַק דְּלַגְמָ' שְׁלַבּוּ יֵשׁ חִילּוּק בֵּין קַשְׁיֶרֶת מְרַדַּעַת שְׁצַרִיף
לִישְׁעֵן קַצַּת מִשָּׂא"כ בְּחָבֵל בְּפִי פָּרָה א"צ לִישְׁעֵן וּלְפ"ז דְּוִקָא בְּמַרְדַּעַת וְאִנְפָּר אֲסוּר
הַקַּשְׁיָרָה וְלֹא בַש"ד שְׁבָסִי ש"ה.

וּמָה שְׁתִּי הַמ"א ס' ש"ל"ו סְק"ב בֵּין לְהָרָא"ש בֵּין לְמ"מ ז"א מְסַפִּיק כ"א לְהַתִּיר הַנְּתִינָה
עַצְמָה דְּלֹא תִקְשָׁה מִגַּמ' דְּעִירוּבִין אֶבֶל הַקַּשְׁיָרָה דְּבְּמַרְדַּעַת אֲסוּר מִפְּנֵי שְׁגוּפּוֹ נִשְׁעֵן ע"כ
צַרִיף לְחֵלֶק פְּנ"ל: מָה שְׁמִוֹתָר לִתְמוֹן מְרַדַּעַת בְּלֹא קַשְׁיָרָה אַף דְּקִי"ל בְּנֵר ע"ג דְּקָל דְּלֹא
פְּרָא"ש פֶּאֶן אֶלָּא הַנְּטִילָה וְהַנְּתִינָה עַצְמָה מִקְרִי שְׁיִמוּשׁ עֵינִין בִּיאוּרֵי הַגְּאוּן ר"י עַל ה'
י"ט לְהֶרְמַב"ם פ"ד מ"ה דְּאִינוּ אֲסוּר אֶלָּא צִנְרָף תְּשַׁמִּישׁ הָאָדָם מִשָּׂא"כ הַמְרַדַּעַת הוּא
תְּשַׁמִּישׁ הַבְּהֵמָה וְאוּלַי בְּכַה"ג ג"כ פְּוֹנְתַּת מ"א ס' ש"ל"ו (וְצ"ע קַצַּת מָה שְׁמִשְׁמַע מְדַבְּרִיו
שְׁם שְׁהִבִין פְּוֹנְתַּת הָרָא"ש דְּרֵאֲזִיתוּ מִחָבֵל שְׁבָאָבוּס וְז"א אֶלָּא מְמַרְדַּעַת עַת בְּלֹא קַשְׁיָרָה):
שׁו"ע או"ח ס' ש"ז סְעִי ג' בְּשֵׁם הַגַּמ' דְּקִנְיָה לְעַצְמָה מְוֹתָר כּו' וּמְשַׁמַּע אִפְלִי נוֹתֵן לוֹ מְעוֹת
כּו' עַפ"מ וְצ"ע דְּלַרְב סְעֵדְיָ' נִרְאָה וְנוֹדַאי דְּאֲסוּר שְׁהֶרִי לְמַד מִחֲסוּם פְּרִתֵי כּו' דְּמִסְקָנָא
שְׁם דְּמִיִּירֵי בְּדִישָׁה שְׁלֵף וּכְדִלְקָמֵן סְכ"א בְּשַׁל לְצַרְכָּהּ כּו' וּבְב"י מְשַׁמַּע דְּקִי"ל כְּרַב
סְעֵדְיָ' וְגַם הָרָא"ש מוֹדָה לְדִינָא כּו' ע"ש וְצ"ע וּבְאַמַּת הַגַּמ' ע"כ (ס"ל כַּה"א שְׁבַתוֹ דְּב"מ
דְּמִיִּירֵי בְּדִישָׁה שְׁלֵף יִשְׂרָאֵל כּו' אוּ) ס"ל כַּמ"ש הָרָא"ש דְּלֹא כַר"ס וְהָרָא"ש פְּלִיגָא עֲלֵי

לדינא דלא כב"י הג"ל רק דבמלאכה של ישראל לכ"ע אסור אף מע"ש כמ"ש הרא"ש גבי אגרת והרמב"ם וש"פ כמבואר בב"י ובזה מייגרי הטור אבל לצורך העובד פוכבים לא ס"ל כר"ס אלא כמ"ש הרא"ש דאין ראי' מחסום פרת' כו' (ומה שהעתיקו רי"ו וב"י בד' ר"ס וקנה לי וכ"ה ברמזים צ"ע ולפ"ז אפ"ש דר"ס ס"ל דבחסומה מייגרי בשל ישראל כו' דלא פהתוס' והרא"ש בזה ובזה כ"ע מודים דאסור מע"ש פנ"ל.

ומה שדחה הרא"ש ראיתו הוא לשיטתו כו' וא"כ לצורך עובד פוכבים לכ"ע אין איסור מע"ש) דלר"ס אף בשבת מותר בשל לעצמה (ע' תו') ולהרא"ש מע"ש עכ"פ מותר ומ"מ עכ"פ אם מונותו עליו משמע בתוס' ורא"ש שם דחשוב לצורך ישראל וא"כ לכ"ע אסור לומר מע"ש הילך בש"ש ובש"ל לעצמה בשבת או הילך מעות וקנה לה בש"ש כו' וצ"ע שאין נזהרין בזה אף בסתם לכאו' שרי (כמו ע"י רמז דבחויז שרי לומ' מדוע לא עשית) ואפי' בשבת ולכאורה שרי כמו בחמץ בסי' ת"נ ס"ו ע"ש בשו"ע אדמו"ר נ"ע כו' אף י"ל דש"ה שאינו מוכרח לקנות חמץ וקא אבל פאן מוכרח לקנות ולבשל והוי פיוס השוק בשבת דאסור לדעת מ"א סק"ג ע"ש (וע' בי"ד סי' רצ"ז ס"ד בהגהה ובש"א) שם דהגמ' פליג כו' וא"כ י"ל דכאן לשיטתו אגיל דגם בשבת מותר ולא קי"ל הכי כמ"ש סכ"א אף ע' מ"א שם דלא כש"א וצ"ע כו') אף אולי קנה לעצמה במעות שלף קאמר כו' וכ"מ בת"ש סי' רמ"ג וזה לכ"ע שרי אפי' בשבת דהוי עשה מלאכתה וע' שו"ע אדמו"ר נ"ע סי' ש"ז הג"ל סעי' יו"ד בהלואה כו' אולי בכה"ג הוי כמו עשה מלאכתה שרי מלנה להוצאה ניהנה מע"ש ומעות אחרים חייב לו ולפ"ז גם הילך בש"ש מע"ש אולי מותר.

וצ"ע: עיין משנה למלך פ"ו מה' שבת דבמלאכה דרבנן לצורך העובד פוכבים (כמו קנה לה כו') אם מותר לומר בע"ש תלוי בב' התירוצים שבב"י סי' רמ"ד גבי מקס וממילא משמע מלאכה דאורייתא כמו בש"ל לה פשוט לאיסור גם מע"ש: לשו"ע רבינו ז"ל (ובקו"א סי' שמ"ה אות ב') (לסימן שמ"ה) לכאורה לא זכיתי להבין דברי קדשו א' עיקר היסוד שלמד מדברי הרמב"ם שבמ"א סק"א שכתב גבי רקק דאי גבוה יו"ד ורחב ד' הוי פרמלית נשמע מזה דמ"ש המ"א ססקי"ד גבי ים (או בור שפכים) דהוי פרמלית דרבנן כמו קרפף כו' ע"כ פי' אפי' בפחות ב"ס הוא תמוה לכאורה דהרמב"ם פשאר ים קאמר דמשמע ודאי דר"ל פרמלית ממש (גם רש"י במתניתין דפרק הזורק גבי רקק שכתב סתם פרמלית מסתמא פרמלית ממש קאמר דבכ"מ פרמלית היינו מק"פ דאורייתא כו' חויז מקרפף שפירש בו בגמרא ובפוסקים או לפעמים רף העברה נקרא בגמרא פרמלית גם רה"י גמור מצד איסור' עירובין כמ"ש א' על ירושלים פרמלית (דק"א סע"א) וכמ"ש רש"י ד"ו ב' וגם בזה נתקשה הר"י הובא ב"י סי' ד"ה ונדלתותיו ננעלות ע"ש אלא שבתניתין דעירובין גבי אמת המים העוברת בחצר שכתב ג"כ סתם פרמלית צ"ע דלכאורה שם ע"כ רק פרמלית דרבנן קאמר שהרי ע"י מחיצות החצר לכאורה יש תורת רה"י על האמה דשם וכידוע שכל מה שברה"י הוי רה"י כמ"ש ב"י וש"פ ססי' זה אף שם אמרו רה"י ממש.

וצ"ל דגבי אמת המים נשתנה הדין רק מצד שפרויז במילואה להאמה שפחויז לחצר וא"כ היינו נמי טעמא דהתם רק פרמלית דרבנן וכמו חצר שפרוצה במילואה כו' וגם זה

לא ברור דאפשר הָתָם ג"כ פְּרָמְלִית גְּמֹר שְׁפָן מִשְׁמַע מְסַתִּימוֹת לְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים בְּסִי שְׁנֵי דְקָרוּ לָהּ פְּרָמְלִית סְתָמָא וַיִּתְבָּאֵר אִי"ה וְאִין פְּאָן מְקוּם לְהֶאָרִיף דַּע"כ פְּרָמְלִית דְּכָאן גְּבִי רְקַק שְׁבַר"ה נִרְאָה וְדַאי דְהֵינּוּ פְּרָמְלִית גְּמֹרָה בְּעִמּוּקָה יו"ד וּבְפֶרֶט הָרַמְבַּ"ם שְׁפָתַב כְּשֶׁאָר יָם וְדַאי ר"ל פְּרָמְלִית גְּמֹר (הַגֵּם שְׁלִכְאוּרָה א"כ בְּאַמַּת קֶשֶׁה לְפִי מ"ש הַמ"א בְּשֵׁם רַא"מ הָרִי ע"כ הָא דִּימָה הָוִי פְּרָמְלִית מִמֶּשׁ (וּכְדַתְנֹן בְּהַזְרֵק הַזְרֵק מִן הַיָּם לַיִבְשָׁה פְּטוּר כו') מִיָּרִי ע"כ בְּאִין מְתַלְקֵט י' מִתּוֹף ד"א אָבֵל בְּמִתְלַקֵּט הָוִי רַה"י דְאוּרֵייתָא עַכ"פ (או רַה"י מִמֶּשׁ) וְא"כ גְּבִי רְקַק שְׁבַרמְב"ם שְׁפָנְלָה אֵינָה רְחֵבָה כ"א ד"ט הָרִי הַשִּׁיפּוּעַ מְתַלְקֵט בְּפָחוֹת הַרְבֵּה גַם מִד"א וְלָמָּה יֵהָא פְּרָמְלִית גְּמֹר (וְזוּ הִיא רְאִית מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל).

אף לא קשה מידי לכאורה דממ"נ אם נאמר דהך רחב ד' שְׁבַרמְב"ם ר"ל למעלה ע"פ המים (וכ"נ לפ"מ דקיי"ל דממ"א מְשַׁחֲבִין הַפְּרָמְלִית דִּים דְמִיָּא כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא כו') א"כ הָרִי לְמַטָּה נִתְמַעַט מִד' טְפָחִים ע"י הַשִּׁיפּוּעַ וְאִינוּ רַה"י דְהָרִי זֶה דוֹמָה לְהֵיא דְבִיצִיתָא דְמִישָׁן לְפִירֶש"י (ק"א).

(וּמִטַּעַם דְהִמְחִיצוֹת שְׁאִינֵן לְמְקוּם ד' עַל ד' לְאוּ מְחִיצָה (וְכָאן לֹא שִׁינָף הָא דְאֶמְרִינֵן הָתָם לר"נ גוּד אַחִית גְּבִי מִים כו' שְׁהָרִי פְּאָן מְצַד הַמְדְרוֹן הָרִי גּוּף קָרְקַע עוֹלָם מְמַעֲטַת וְלִיפָא מְקוּם חָלָל דְרוֹחֵב ד' מִשָּׂא"כ הָתָם שְׁרַק דְנוֹפְנֵי הַסְפִּינָה מְמַעַט רוֹחֵב ד' דַּע"כ"פ מְצַד הַחִיצוֹן נוֹכַל לִזְמַר גוּד אַחִית (מְמָקוּם הָרוֹחֵב) לְתוֹף הַמִּים (וּס"ל לְרַש"י דְכִינּוּן שְׁהִמְחִיצוֹת עַכ"פ כְּדָבְעֵי אֵינוּ מְעַכֵּב מֵה שְׁתוֹף הַסְפִּינָה לִיפָא חָלָל ד' וַיִּתְבָּאֵר אִי"ה בְּמִק"א) אָבֵל פְּאָן לִיפָא צַד חוּץ לְמְחִיצוֹת כו' (וְכ"ש לְפ"מ שְׁפָסֶק רז"ל שֵׁם וּבְסִי שְׁנֵי"ה ס"ז) דְגַם שֵׁם לֹא אֶמְרִינֵן גוּד אַחִית פִּינּוּ דְלֹא נַעֲשׂוּ הַמְחִיצוֹת בְּשִׁבִיל הַהִתְרַם כו' ע"ש) וְעוֹד יֵשׁ דְמִיּוֹן וְרֵאז' לְזֶה מִמ"ש הַמ"א ס'י ש"ס"ב ס"ב גְּבִי עֲנֹפֵי הָאֵילָן שְׁאֵם אֵין לְמַעְלָה רוֹחֵב ד' אַעפ"י שְׁמִשָׁם וְלְמַטָּה יֵשׁ רוֹחֵב ד' הָוִי פְּרָמְלִית וְהֵינּוּ דְבָעִינּוּ בְּכָל מְשָׁף גּוֹבָה י' יִהְיֶה רְחֵב ד' (וּכְדָמ' מְהִרְאָה שְׁהִבִּיא מְסוּפָה כו') וְכַמְבּוֹאֵר בְּדַבְרֵי רז"ל שֵׁם שְׁפָתַב וְז"ל דְצָרִיף ד' עַל ד' בְּכָל גּוֹבָה יו"ד כו' א"כ ה"ה כְּשִׂאִין לְמַטָּה רוֹחֵב ד' הָוִי פְּרָמְלִית.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת א"כ גַם מִדִּין פְּרָמְלִית לִיבְטֵל דְאֵין פְּרָמְלִית בְּפָחוֹת מִד' וּכְדָרְף שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת עַל רַש"י גְּבִי בִיצִיתָא ע"ש. (וְאֵף רַש"י דְלֹא ס"ל הָכִי שֵׁם י"ל דְהֵיא טַעְמָא לְפִי שְׁהַסְפִּינָה עוֹמְדַת בֵּימָם שְׁהִיא פְּרָמְלִית מְצָא מִין אֶת מִינוּ כו' ע"ש מַג"ש כ"כ.

(אף צ"ע הָא רַש"י לֹא ס"ל הָף דְמְצָא מִין כו' כ"א גְּבִי בֵּין לְחַיִּים כַּמ"ש סְסִי זֶה דְרַק הָר"ן ס"ל הָכִי ע"ש) אָבֵל פְּאָן שְׁהָרְקַק הִיא בַר"ה לִיפָא לְמִימַר הָכִי) נִרְאָה דְלֹא קֶשֶׁה מִיָּדִי דְקוֹשְׁנֵי שֵׁם אֵף שְׁלִמְעָלָה רְחֵב ד' צ"ל (בַּא' מַב' פָּנִים אוּ דְהָתָם סְתָמָא דְמִילְתָא הַטְּלִטוּל הוּא לְמַטָּה בְּקָרְקַעִית הַסְפִּינָה אוּ) דַּס"ל דְכִינּוּן דְלְמַטָּה מִק"פ א"א שְׁיִהְיֶה פְּרָמְלִית לְמַעְלָה בְּאוּרִי (וּס"ל ג"כ דְמִזָּה הַטַּעַם הוּא דְלֹא הָוִי רַה"י לְמַעְלָה פִּינּוּ שְׁלִמְעָלָה מִק"פ כו') אָבֵל פְּאָן שְׁהָרְקַק מְלֵאָה מִים אֵף דְלְמַטָּה יִהְיֶה דִין מִק"פ שִׁינָף פְּרָמְלִית לְמַעְלָה ע"ג הַמִּים דְהָרִי כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא חֲשָׁבִינּוּ לְמִים דְמִש"ה מְמִיָּא מְשַׁחֲבִין (וְגַם עֵיקַר הַתְּשָׁמִישׁ לְמַעְלָה ע"פ הַמִּים כו') וְלְפִי מֵה שְׁיִתְבָּאֵר בְּמ"א אִי"ה דִּי"ל דַּס"ל לְרַש"י גְּבִי בִיצִיתָא.

(וכן ה'רשפ"א בעה"ק סד"י וסד"א) דלענין חשיבות מחיצות הוא דבענין שיהיה רוחב ד' בכל משה גובה יו"ד דאל"כ מתבטלין המחיצות דכל מחיצה שאינה למקום רוחב ד' לאו מחיצה אבל מצד גוף המקום שבין המחיצות אין צריף כלל שיהיה רוחב ד' בכל משה גובה יו"ד אלא אעפ"י שיש במקום א' דבר המפסיק וממעט הרוחב באמצע כמו גבי ביציאתא שדופני הספינה דלמטה ממעטים הרוחב באמצע (המחיצה בצירוף הגוד אחית) או אפי' שיש דבר הממעט למטה אי ליכא חסרון מצד ביטול המחיצה באותו מקום דה"ל מחיצה תלויה ומשפחת לה פגון בצירוף דבור וחוולתו לרוחב ד' דלמטה בבור ליכא ד' וליכא ג"כ צירוף חוליות שם כו'.

ומצד המחיצה אין חסרון (פגון שהחוליות גבוהים יו"ד מבחוץ כמ"ש התוס' פרק חלון דע"ח וכו'). דליכא משום מחיצה תלויה שהרי החוליות עומדים על הקרקע אלא מצד המקום שאין בו ד' למטה בבור מ"מ במקום הרוחב יש דין רה"י אעפ"י שהוא באויר (ואפשר, שהוא מטעם דאי בעי מנח שם מידי כמו שיחבר או ינעוץ בכנותלי המחיצות מבפנים או יניח ידו שם כו'.

ואפשר שעד"ז יתפרש הא דאמר פ' חלון שם והא לא משתמש לי' היינו הך דר"ל פגון שלמטה בבור ליכא ד' ולא צירוף חוליות איהו יהי' רה"י למעלה באויר הא לא חזי להשתמש באויר (ויש להעמיס זה מ"ש בפירש"י שם ע"ש) וע"ז אמר אלא דמנח מידי כו' ר"ל כנ"ל.

(אף בתוספות שם נא מ"כ). ושוב ממילא בכל החלל הוי רה"י גם במקום דליכא ד' משום דרה"י עולה כו' ויורד כו' (אלא דלפי"ז לכאורה צ"ע מהא דנעץ יתד בעמוד מיעוטו אי לאו דאפשר דתלי בי' כו' אף לפי הנ"ל דגם הא דבמקום הרוחב שבאויר יש דין רה"י הוא ג"כ מטעם דאי בעי כו' ניחא וכ"ש לפי מה שנתבאר שי"ל שזה עצמו פגונת הגמ' שם בהא דאמר והא לא משתמש כו' אלא דמנח מידי כו' כנ"ל.

גם אוילי י"ל דדוקא בעמוד דליכא מחיצות כלל כ"א גוד אסיק שאני ותדע מדלא אמרו כ"א בעמוד ולא ברה"י שע"י מחיצות דאפשר בזה לכ"ע אי נעץ בקרקע שביניהם יתד לא מיעוטו כלל וצ"ע ועוד י"ל בפשיטות דהתם ביתד שבעמוד הרי זה חסרון במחיצות דלגבי המחיצות (שע"י גוד אסיק) הרי יש מיעוט למטה דהיינו סמוך לעמוד וא"כ ה"ל (המחיצות דגוד אסיק) במחיצה תלויה אצל ראש העמוד.

(אלא שצ"ע אי מחיצה תלויה ממש שעל ראש עמוד וכה"ג פסולה פגון דליכא שם גדיים כו') ולא משפחת נ"מ אם העיכוב רק מצד המחיצות או מצד גוף המקום אלא פשהמיעוט הוא במקום דאף אי נחשב המחיצה שפגוד מקום זה כמאן דליתא לא נפסלה המחיצה היינו או באמצע או למטה בדוגמא דבור וחוולתו הנ"ל ועפ"י"ז יתורץ גם השושיא שבתוס' שם בביציאתא מ"ש ממחצלת כו'.

דשאני התם שהמחצלת ממעטת כל משה הגובה כו' ואכמ"ל) וה"ה לענין פרמלית כ"מ רחב ד' הוי פרמלית אפי' הוא באויר ולמטה ליכא מקום ד' כו'. ולפי"ז א"ש פאן בפשיטות אבל א"צ לזה פאן וכנ"ל אלא שפתי דרף אגב להתלמד במק"א: וכ"ז אי הפי' רוחב ד' שברמב"ם פאן ר"ל למעלה ע"פ המים.

ואם הפי' רוחב ד' ר"ל למטה בקרקע הרקק בלא"ה לא קשה מידי די"ל דשיפוע הרקק ארוף ואינו מתלקט יו"ד מתוף ד"א דמלמעלה הוא רוחב ד"ט יותר מד"א אלא מתקצר למטה עד ד"ט ולכן ודאי הוי פרמלית גמור.

(אלא שבאמת נראה דהפי' רוחב ד' שברמב"ם ר"ל למעלה שפן הדין נותן פיון דמיא פארעא סמיכתא כו' פנ"ל. ומ"מ לק"מ לכאורה פנ"ל) וכ"ז לפ"ד הרא"מ שבמ"א.

דס"ל דהא דים הוי פרמלית גמור הוא רק בשאין שפתו מתלקט יו"ד מתוף ד"א (וכן נזכר זה עוד במ"א בכ"ד). אבל לפענ"ד פיון דהא דים פרמלית הוא מלא במשנה (פ' הזורק) וברייתא (דפ"ק דשבת ד"ו) ובגמ' בכ"ד בפ' הזורק ובעירובין ובכל הפוסקים לרוב ולא מישתמיט בשום מקום ולא בשום פוסק לחלק פנ"ל קשה הדבר להאמר דהפל מיירי בשאינו מתלקט ומה גם שלפי הנראה רוב ימים ונהרות מתלקטים יו"ד מתוף ד"א.

וכ"ש לפמ"שהמ"א סי' שס"ג דהיא דמבוי שצדו אחד פלה לים ע"כ איירי במתלקט מתוף ד"א וכן בהיא דאמת המים העוברת בתצר דמשמע שאין אוסרת טלטול התצר שכתב הראב"ד דהיינו משום שהאמה עמוקה יו"ד כתב המ"א סי' שנ"ו ק"ב לפי הנ"ל ע"כ מיירי במתלקט מתוף ד"א והא"ף אפשר דלפעמים מיירי במתלקט דוקא ולפעמים באינו מתלקט דוקא והפל בסתימות.

ובפרט גבי אמה שמבואר שם דחשביון לה לכרמלית (מחמת חיבורה חוץ לתצר עכ"פ עט"ז). וא"ף אפשר דמיירי שהאמה שבתצר הוא במתלקט וחוץ לתצר באינו מתלקט והפל בסתימות אלא שרבינו ז"ל באמת זוהי עיקר ראיתו על פי' במ"א שגם במתלקט הוי פרמלית מדרבנן עכ"פ גם בפחות מב"ס (וגם שבלא"ה פיון שבאמה גבוה יו"ד ורוחב ד' איירי ס"ל דע"כ מתלקט הוא פנ"ל בדברי הרמב"ם דרקק.

וכבר נתבאר דזה אינו ראי' כ"כ) אבל באמת גם זה דוחק גדול שיהיה ביים וכה"ג פרמלית דרבנן מה שלא נזכר בשום מקום וית' א"ה) ועכ"פ לפי' התו"ש ומה"ש דמ"ש המ"א פרמלי' דרבנן היינו ביותר מב"ס דמשמע דבפחות מזה הוי רה"י גמור במתלקט קשה טובא מהא דאמה.

לכן הנה נלפענ"ד דעיקר דינו דהרא"מ לחלק ביים בין מתלקט מתוף ד"א א"ל חידוש הוא וקשה לסמוך עליו נגד משמעות דברי הגמרא וכל הפוסקים בכ"ד דמשמע דגם במתלקט לעולם הוי פרמלית.

ומשמע נמי דהיינו דלעולם הוי פרמלית גמור (כהיא דהזורק מן הים ליבשה דפטור) וקשה להמציא פרמלית דרבנן ביים מה שאין זכר לזה בשום מקום ועיקר ראיתו של הרא"מ מהא דבור: שם סיג פאלו מחיצות מקיפות לכאורה צ"ע מה בכך עדיין צריך לגוד אסיק כמ"ש ס"א וס"ד בעמוד וסכ"ב וכ"ג בגג ודוחק לומר דאמרינן גוד אסיק למחיצות אלו דגוד אחית גם צריך טעם פיון דלגוד אחית אמרינן מחודו דראש העמוד בלבד אף בדליפא פלל מחיצות יו"ד.

למה לא נימא הכי בגוד אסיק וא"כ למה פליגי רבנן עלי' דר"י בר"י ובאמת ברמב"ם (וש"פ) לא נזכר פלל גוד אסיק וגם בגמ' (פמזמנה) לא נז' כ"א בעירובין ר"פ כל גנות נהרי ה"תם איתא דלרב דקיי"ל פנותי' לא אמרינן גוד אסיק במחיצות שאינו ניפרות

ובסופה ד"ד ב' פשיט דעמוד נקרא ג"כ מחיצות שאינן נזכרות אלא שְהַר"ן נְדַחַק שָם לְחַלֵּק בֵּין שְׁבֵת לְסוּפָה דְבַעֲיָנוּ כְּעֵין דִּירָה (וְאִזְנִיל לְשִׁיטַת רַש"י דְּטַעַם עַמּוּד בְּשֵׁבֶת הוּא מְשׁוּם גוּד אֲסִיק).

וְנָה יִתְכּוֹן (קֶצֶת) לְהַאֲמִירִים דְּגַבֵּי סוּפָה לָא אֲמַרִינָן כְּלָל גוּד אֲסִיק כְּדַמְסִיק הַר"ן שָם וְהַרִי"ף אֲבָל לְהַרְמַב"ם וְהַגְּאוּנִים דָּאִם גַּבֵּי סוּפָה אֲמַרִינָן גוּד אֲסִיק עַל שְׁבֵת הַגַּג רַק בְּעַמּוּד לָא אֲמַרִינָן מְשׁוּם שְׁאִינָן מְחִיצוֹת נִזְכְּרוֹת ע"ש בְּרַמְבַּ"ם פ"ד מַה"ס הִיא וי"ד נִרְאֶה דְאִין חִזְקִינָן כְּזוּ שְׁיִיף לְסוּפָה.

וְגַם לְהַחֲלִיקִים הָרִי עַכ"פ אִיכָּא פְּלוּגְתָּא וּבְעֵי' בַּגְמ' בְּעַל שְׁבֵת הַגַּג וְלָמָּה בְּעַמּוּד פְּשִׁיטָא כ"כ דְּאָף אַבְיֵי רַק סָבַר לְמִימַר גוּד אֲסִיק וְא"ל רַבָּא בְּעֵינָן מְחִיצוֹת נִזְכְּרוֹת וְלִיכָּא מְשַׁמַּע דְּפְשִׁיטָא לְהוּ דַּבְּכָה"ג ל"ש גו"א בְּכָל דְּנִזְכְּרָא וְהִינְנוּ מְשׁוּם דְּקִי"ל כְּרַב דַּר"פ כ"ג הַגְּ"ל (וְאִדְרַבָּה יוֹתֵר מְשַׁמַּע דְּגַם שְׁמוּאֵל יוֹדֵה בְּעַמּוּד וְהִינְנוּ דַּלְכ"ע לָא אֲמַרִינָן גוּד אֲסִיק אֲלָא בְּשִׁישׁ מְחִיצוֹת מְמַשׁ לְמַטָּה עַכ"פ דְּאָז אֲמַרִינָן גו"א ר"ל כְּאֵלוּ הוֹעֲלוּ גוּף הַמְּחִיצוֹת ע' רַמְבַּ"ם שָׁם הַמ"א אֲבָל לְהַעֲלוֹת חוּד הַחִיצוֹן דְּעַמּוּד אֲפָשָׁר דַּלְכ"ע לָא אֲמַרִינָן ע' תוֹסְפוֹת שָׁם בְּסוּפָה ד"ה.

אֲבָל וּפְלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל אִינוּ אֲלָא בְּשִׁישׁ מְחִיצוֹת לְמַטָּה עַכ"פ אֲלָא שְׁאִינָן נִרְאוּת לְהַעֲזוּמַד לְמַעְלָה כו'): שָׁם ס"ג הַגְּ"ל לְפִי כו' שְׁאִין כו' לְכַאוּרָה א"כ הַמְּחִיצוֹת כְּאֵלוּ אִינְם. דְּכָל מְחִיצָה הַעֲשׂוּיָה לְפָחוֹת מְחַל ד' אִינָה מְחִיצָה כַּמֶּש"ל ס' שְׁנ"ה ס"א וס"ז וְא"כ גַּם ע"ג לָמָּה רַה"י (וְאָף לְפִי מַה שְׁיִתְבָּאָר דַּע"ג א"צ לְגוּד אֲסִיק מ"מ מְחִיצוֹת מְפָסִיקוֹת בְּעֵינָן) וצ"ל דְּהָא דְּאֲמַרִינָן כָּל מְחִיצָה כו' הִינְנוּ דְּנִזְכְּרָא כְּשִׁינָן מְרַחַק ד' כְּלָל בֵּינֵיהֶם.

וּמִשָּׂא"כ כָּאֵן יֵשׁ מְרַחַק ד' בְּצִירוּף מְקוּם הָעַמּוּד וְתַדַּע שְׁהַרִי כָּל עַמּוּד גְּבוּהָ יו"ד וְרַחֲב ד' ע"ג רַה"י אַעֲפ"י שְׁלִמְטָה אִין חֲלֵק כְּלָל וְלָכֵן לָא כְּתַב מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל כָּאֵן מְשׁוּם דְּלָא חֲשַׁבִּינָן מְחִיצָה אֲלָא מְשׁוּם שְׁאִין כָּל הַד' רְאוּי לְתַשְׁמִישׁ וּמִש"ר טַעַם זֶה וְלְכַאוּרָה יֵשׁ כָּאֵן עוֹד טַעַם פְּשוּט שְׁתַּחַת רֵאשׁ הָעַמּוּד לִיכָּא חֲלָל גּוּבָה יו"ד וְה"ז כְּבִית שְׁאִין תּוֹכוֹ יו"ד דַּסְכ"ב.

אִף לְקוּשְׁטָא דְּמִלְתָּא נְקִיט מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל טַעַם שְׁיִסְפִיק גַּם בְּדַאיכָּא גְּבוּהָ יו"ד תַּחַת רֵאשׁ הָעַמּוּד: שָׁם ס"ד כִּינּוּן שִׂא"א כו' גַּם כָּאֵן שְׁיִיף הַטַּעַם דְּלַעֲיִל ס"ג בְּפָנִים (וְגַם הַטַּעַם הַגְּ"ל דַּה"ז כְּבִית כו') אֲלָא נְקִיט טַעַם שְׁיִסְפִיק גַּם אִם לְמַעְלָה רַחֲב הַרְבֵּה עַד שְׁיִשְׂאָר רֹחֵב ד' לְמַטָּה עַד מְקוּם הָעַמּוּד שְׁנַתְקַצֵּר (וְגַם יֵשׁ שָׁם גְּבוּהָ יו"ד עַד מְקוּם הַרְחֵב) מ"מ אִינוּ רַה"י שָׁם מְצַד הַמְּחִיצוֹת: שָׁם ס"ה.

אִמָּה כו' ג"א כו'. מְבוֹאָר דַּס"ל לְרַבִּינוּ ז"ל דְּכָל תְּנַאי פְּס"ב דְּאוּרִייתָא וְלְכַאוּרָה צ"ע מ"מ שׁ הַתּוֹס' עִירוּבִין ד"ו ב' ד"ה וְכ"ת דְּמְדַאוּרִייתָא אִין חִזְקִינָן בֵּין י"ג ל"ו.

אֲבָל לְק"מ דְּהֶתֶם קְיָיִמִין בְּדִלְיָכָא שָׁם ד' אֲלָא ב' מְחִיצוֹת שְׁלִימוֹת. וְעו"כ דְּאִין חִזְקִינָן דַּלְר"י דְּחֻשְׁבָּא לִי יו"ד ב"מ גַּם בְּדַאיכָּא י"ו רַה"י מְדַאוּרִייתָא וְלְרַבָּנָן גַּם בִּי"ג הָיוּ רַה"ר כְּשִׂאוּרָה רְשׁוּת הַרְבִּים מְהַלְכִין בֵּינֵיהֶם.

(הגהה. בענין לשון ביניהם או בין פותל לכותל אין ראי' כ"כ דלפעמים אין מדקדקין בקד' כמו עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ כו' ובפע"פ טור שו"ע סי' תע"ה בין אכילה לתקרתה כו' ע"ש במ"א וח"י וע' ת' ב"א ח"א סי' נ"א ד"ה עוד שם.

ע"כ): שם ס"ח ((כ"ב) ואפ"י רשב"א מ"מ רמ"א) והם למטה. מ"ש המ"א דהתוס' פתבו פן לפי הס"ד נראה דר"ל שהתוס' הוצרכו לכך משום דפרכינו מסיפא לאביי ואי ס"ד כו' לוקמי בנח בחור.

ולכאורה לפי התוס' דהכל בחורין מעבר לעבר כו' ה"ז פחורי רה"י (ובמתניתין קתני הזורק ד"א דמשמע רק משום ד"א ברה"ר). ע"ז פתב דזה אינו דדוקא אותם שלמעלה מיו"ד כו'.

וא"כ י"ל דלא כ"כ אלא לאביי אבל לרבא הא דלא מיתוקמא בנח בחור י"ל דבאמת היינו משום דהוי פחורי רה"י לדידנ' (ובמתניתין קתני ד"א פנ"ל) והסברא לחלק בין אביי לרבא בזה הוא משום דאביי אמר לעיל דחורי ר"ה ניחא תשמיתין לבני רה"ר ע"כ אין בני רה"י משתמשין שם כמ"ש התוס' אבל רבא הא מדמי חורי רה"ר לקרן זוית כו' אבל צריך עיון דמדבר' סגי דאמר זרק למעלה מי' טפחים באנו למחלוקת נשמע דלמטה לאו פרשות היחיד ורבא נדאי לא פליג אדר' סגי ותניא פנותי' בפ' הזורק (אלא דלאביי הם כרה"ר ולרבא נידונין לפי מדתן) ונראה דעיקר דברי התוספות אהא קאי ולכ"ע כ"כ אמנם הרשב"א בעה"ק די"א סע"א) פתב חור כו' ועוברים (משמע מעבר לעבר) כלפי פנים אע"פ שהן למטה מי"ט כו' מבואר דס"ל כהמ"א.

ונראה דע"כ לא ס"ל כלל כפי התוס' דהסוגיא איירי בחורין מעבר לעבר וכן משמע בהדיא בחה"ר שם רד"ח ע"ש ולקושית התוס' י"ל דמייירי שלצד חוץ החור רחב ד' ולפנים תוף עובי הפותל ליפא ד' אבל אינו עובר שם כלפי רה"י ממש.

ועיין ריטב"א עירובין י"א ב' סד"ה פי פליגי במ"ש ותירצו כו' דמשמע ר"ל בכה"ג ע"ש (אלא שלפי"ז צע"ק מאין הוציא הרשב"א דין חורין מעבר לעבר וית' א"ה כו') ועיין א"ר סק"ח פתב בשם עה"ק פנ"ל (וד' ביה"ג צ"ע).

ובשם רי"ו הביא שכתב בשם התוס' פהעו"ש והיינו פנ"ל ובסי' שנ"ג נוטה לעו"ש ונ"צ ע"ש. אבל מוח"ז רבינו ז"ל סתם כהמ"א.

(אע"פ שמ"ש על התוס' צ"ע פנ"ל) פיון שפן משמע מדברירמ"א דחורין העוברי' אינם נידונין לפי גובהן וכמ"ש פ"מ סק"ג (והרשב"א נדאי הכי ס"ל) ומסי' שנ"ג אין ראיה כמש"ש: שם סי"א. אם הוא רחב משמע דקאי על אותו דרך אעפ"י שהשערים אינם רחבים י"ו.

וכן משמע מדבריו בהגהה. וצ"ע מנלן.

נהרי אינו דומה לדגלי מדבר וירושלים לפי הנראה היו השערים רחבים י"ו ע"י תוס' עירובין דכ"ב ד"ה והאר"י: שם בהגהה אם מחיצות כו' משמע דר"ל דאל"כ הרי זה כפסי ביראות וצ"ע הא לעיל ס"ד פתב דוקא שאין ביניהם אלא י"ג ושליש.

וְכַאֵן עַכ"פּ יִהְיֶה בְּשִׁעְרֵימ רֹחֵב י"ד: סִימָן ש"ס ג"ס"ד בְּפִרְצַת מְלוֹאֶה כו'. לְכַאוֹרָה פְּשָׁאִין
בְּמְלוֹאוֹ ד"ט סְתָמָא דְמִלְתָּא גַם תּוֹכוֹ אֵינּוּ רְחֵב ד"ט וְזֶה דְלֹא כַמ"א סק"א.

וּכַמ"ש בְּהֶגְהָה שְׁבַמ"מ שְׁמ"ש הַמ"א צַע"ג אֲבָל לֹא זְכִיתִי לְהִבִּין לְמָה צַע"ג דַּעַפ"י
שְׁבַס' אַהֲע"ו וְא"ר (וְתוֹס') הַשִּׁיגוֹ עָלָיו ג"כ שֶׁהוּא נֶגֶד גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים. הֵינּוּ לְפִי שְׁעָלָה
עַל דְּעַתָּם פְּאֵלוֹ הַמ"א לֹא יָדַע חִילּוֹק בֵּין מְבוּי לְחֻצָּר כְּלָל וְהוֹקְשָׁה לוֹ סְתִירָה מִהֲכַא
לְסַכ"ח (לְהִיא) ע"כ הַמְצִיא חִילּוֹק בֵּין פְּשָׁאִינוּ קְצָר רַק בְּפִתְחוֹ וּבֵין שְׁגַם כְּפִלּוֹ קְצָר
אֲבָל הַדְּבָר תְּמוּהָ דְמִלְבָּד דְּחָס לִי לְהַמ"א שִׁישְׁפַּח גַּמ' וּפּוֹסְקִים בְּעֵידָנָא דְעֵסִיק בִּי וּמוֹבָא
ב"י.

וְעוֹד הָרִי לְפִי"ז ס"ל דְּגַם בְּמְבוּי פְּשָׁתוֹכוֹ רְחֵב לְכ"ע צָרִיף תִּיקוֹן וְהָרִי בְּסַכ"ח פְּתַב בְּהִדְיָא
(סַכ"ט) כְּלוֹמַר פְּשָׁאִין פְּתָחוֹ רְחֵב ג' אַעַפ"י שֶׁתּוֹכוֹ רְחֵב הֶרְבֵּה וְאַעַפ"י שְׁכ"כ עַל פְּחוֹת
מַג' וְאַלְיָבָא דְהֶרְמַב"ם וְדַאי מְמִילָא גַם הִיא קְאִי עַל כַּה"ג אֵלָּא וְדַאי דְּגַם הַמ"א יָדַע
שֶׁהַחִילּוֹק בֵּין פְּאֵן לְסַכ"ח הוּא דְרַק בְּמְבוּי פְּלִיגִי הִיא וְלֹא בְּחֻצָּר כְּמִבְּנָאָר בַּגְּמ' וּפּוֹסְקִים
אֵלָּא שְׁמ"מ ס"ל שְׁגַם בְּחֻצָּר אִם כְּפִלּוֹ אֵינּוּ רְחֵב ד"ט א"צ תִּיקוֹן (וְהַחִילּוֹק בֵּין חֻצָּר לְמְבוּי
אֵינּוּ אֵלָּא בְּשִׁקְצָר רַק בְּפִתְחוֹ) וְהֵינּוּ אִי מְשׁוּם דְּבִזָּה אֵין הֶכְרַח לְחַלְק חֻצָּר מְמְבוּי לְתִירוּץ
קָמָא שְׁבַגְמָרָא שְׁכַנּוּתִי פְּסַק הִיא וְכַתֵּב כֵּן רַק דְרַף אֶפְשָׁר וְכַמְסַתְפַּק כְּדַפְּנִי בַס' מַה"ש
וְכֵן מְסִיק הַתּוֹ"ש ע"ש וּלְפִי"ז לֹא קְאִי כ"א לְהִיא דְסַכ"ח.

אוּ יוֹתֵר נִרְאֶה דְס"ל דְּאֵין סְבָרָא כְּלָל לְהַצְרִיף תִּיקוֹן בְּמִקּוּם שְׁפָנְלוֹ אֵינּוּ רְחֵב ד"ט שְׁהָרִי
אֵינּוּ רַה"י כְּלָל אֵלָּא מְקוּם פְּטוּר (עַמ"א סְס'י שְׁמ"ה) וְלֹא מְצִינוּ כְּלָל תִּיקוּנִים מְדַרְבְּנָן
לְמִקּוּם פְּטוּר (וּבְחִילּוֹקֵי ד' רְשׁוּיּוֹת הַחִילּוֹק בֵּין פְּרַמְלִית לְמִקּוּם פְּטוּר הוּא רַק מְדַרְבְּנָן
ר"ל דְּמִקּוּם פְּטוּר גַּם דְּרַבְּנָן אֵין בּוֹ אִיסוּר וּמִקּוּם פְּטוּר הֵינּוּ מְקוּם שְׁאֵין בּוֹ ד' עַל ד'
וּלְפִי זֶה קְאִי גַם לְהֶרְמַב"ם דְּלִכ"ע פְּשָׁפְנְלוֹ פְּחוֹת מַד"ט א"צ תִּיקוֹן בֵּין חֻצָּר בֵּין מְבוּי
וּלְפִי"ז לְשׁוֹן אֶפְשָׁר שְׁכַתֵּב הַמ"א הֵינּוּ דְרַף תִּירוּץ שְׁלֹא נֶגֶד הַסְבָּרָא כְּאֵלוֹ מְצָרִיכִים
תִּיקוֹן לְמִקּוּם פְּטוּר ע"ז פְּתַב אֶפְשָׁר כּו' וּבְאַמַּת מַאי דְסִיִּים כַּמ"ש סַכ"ח צ"ל לְפִי"ז
דְּכַוְנָתוֹ אַמ"ש הוּא שְׁמַם סַכ"ט הַנְּ"ל וְהֵינּוּ דַמ"ש שְׁמַם כְּלוֹמַר כּו' עַל דְּבָרֵי הֶרְמַב"ם
דְּנֻקָּא הוּא ג"כ דְרַף תִּירוּץ: דְקָשָׁה לִיָּה ג"כ אֵיף ס"ל דְּנֻקָּא פְּחוֹת מַג"ט אֲבָל פְּחוֹת מַד"ט
צָרִיף תִּיקוֹן וְהָרִי הוּא מְקוּם פְּטוּר כּו' כְּפִלּוֹ ע"ז פְּתַב כְּלוֹמַר שְׁאֵין פְּתָחוֹ כּו' ר"ל דְּנֻקָּא
בַּכַּה"ג בְּעֵי פְּחוֹת מַג"ט דְּנֻקָּא וְכֵן נִרְאֶה שְׁפִירָשׁ הַפ"מ סַכ"א (וּמ"ש סַכ"ט צ"ע).

וְהִנֵּה גַם מְדַבְּרֵי מוֹח"ז רַבִּינוּ ז"ל עֲצָמוֹ סְל"ד שְׁכַתֵּב מְבוּי שֶׁתּוֹכוֹ רְחֵב כּו' (גַּם לֹא פְּתַב
אַעַפ"י שֶׁתּוֹכוֹ רְחֵב כּו'). מְשַׁמַּע דְּנֻקָּא בַכַּה"ג שְׁיָיף הַפְּלוּגְתָּא וְכ"ד הַמ"א וּפִי' ב' הַנְּ"ל.

וּמַה גַּם שְׁמַצָּאֵתִי בְּרִיטְב"א רִישׁ דְּרַף י"ג שְׁכַתֵּב בְּהִדְיָא בְּשֵׁם הֶרְאָב"ד שְׁלֹא נִחְלַקוּ אֵלָּא
כְּשֶׁהַמְבוּי בְּעֲצָמוֹ רְחֵב ד' אֵלָּא שֶׁפְּתָחוֹ קְצָר כּו'. ע"ש וְהַסְבִּים עֲמוֹ וְהוּא מְבָנָאָר כַּהַמ"א
וּכְפִירוּשׁ הַב' הַנְּ"ל וְע"ש עוֹד דְּרַף ה' ע"א שְׁכַתֵּב בְּפִשְׁיטוֹת דְּרַחְבּוֹ (שְׁל מְבוּי) לְכָל הַפְּחוֹת
ד"ט כְּשִׁיעוּר רַה"י כּו'.

(וְאַפְשָׁר שְׁגַם בְּדַף י"ג מ"ש שְׁמַם כְּשִׁיעוּר מְשֻׁף מְבוּי ט"ס וְצ"ל כְּשִׁיעוּר רְשׁוּת
הַיְחִיד* (אֵיף יוֹתֵר קְרוֹב שְׁהַט"ס הוּא רַק בְּאוֹת אֶחָד מְב' לְכ' וְצ"ל כְּשִׁיעוּר וּר"ל
שֶׁא"צ תִּיקוֹן אַמ"כ הוּא רְחֵב ד' כְּפִלּוֹ שְׁיַעוּר מְשֻׁף מְבוּי דְהֵינּוּ ד"א (מְבַנֵּי שְׁיַחֲיָה).

ע"כ הגהה). (כמדומה לי שזהו מבנו הגדול הרב מו"ה משולם זוסמאן ז"ל):**
ולפי"ז גם בלי הגהה א"ש קצת שוב ראיתי שזה אינו דשיעור משף מבוי לא איתמר
אלא להחמיר דבאין השיעור הרי זה פקצור כו' וקצת אפשר הגירסא שלפנינו או פהגהת
בני שיחיה ולומר דר"ל דאם פשיעור משף מבוי מצד ראשו אינו רחב ד"ט אז אפילו אם
אחר משף ד' אמות (לצד סופו) נתרחב אין צריף תיקון גם שם ודוגמא לזה קצת מחקק
תחת הקורה להשלים לי"ט במשף ד"א (דאף השאר ניתר) ומה שאין פן פשרק פחות
ממשף מד' אמות אינו רחב ד' טפחים ואחר זה מתרחב צריף לחי (או פאן או שם).

ונראה דר"ל דכשאין בו שיעור רה"י ה"ז מקום פטור ואין שינה להצריף תיקון למקום
פטור וכנ"ל לכן נלפענ"ד שמ"ש בהגהה שבמ"מ דמ"ש המ"א צע"ג אינם מדברי מוח"ז
רבינו ז"ל. ומה שסתם בפנים אולי הוא לפי שראה שהא"ר ואהע"ו חלקו ונחו דברי
המ"א והוא דבר שאינו מצוי כלל לכן סתם.

אבל איך שיהיה הנה נראה שהדין נדאי דין אמת כהמ"א פיון שמצינו שפן דברי
הקדמונים הראב"ד והריטב"א אף שוב ראיתי דברי הרשב"א בעה"ק שער א' סי"ב
שפתב מבוי שאין ברחבו ד' או שרחב ד' ואין פתחו כו' יש מי שהורה שפל שיש ברחבו
ג"ט צריף כו' מדבריו אלו משמע בהדיא דס"ל דאין בין פשאנו קצר פי אם בפתחו לבין
פולו קצר כו' ולהרמב"ם עכ"פ צריף תיקון וזה שלא כמ"א לפי' ב' ה"נ"ל עכ"פ (ולפי"ז
אתי שפיר טפי מהשמטת מוח"ז רבינו ז"ל פיון שהוא מחלוקת הראשונים).

ואף להרשב"א יש מקום לקיים דברי מ"א עפ"י פי' א' ה"נ"ל מפל מקום הרי לפי"ז לא
קאי פי אם להי"א וגם זה דרף אפשר וספק. וא"ר ואהע"ו חולקים שפיר השמיט) בדבר
שאינו מצוי כלל: ומד' התוס' דף ה' ע"א ד"ה ואי שהוצרכו להביא ראי' למבוי שאינו
רחב ד' א"צ לחי מדרב (אהילאי) אחלי ואירי פשאין תוכו רחב משמע דס"ל פהרשב"א
ה"נ"ל דרב אחלי אירי ברחב תוכו.

ומאן דלא פליג פנותי' אפי' פשאין רחב ד' טפחים פליג ואינו מוכרח כל פף ד"ל
דהתוספות לא דקדקו ונקטו מדרב אחלי משום דאיהו אמר בהדיא (ולכל הפחות בשאין
תוכו רחב אירי) אבל גם בלאו הכי מודו פשאין תוכו רחב הפל מודים (פיון שאינו
רשות היחיד פדברי הריטב"א שם) ולכן לא הקפידו מה שמדברי אחלי אין להקשות
כ"כ פיון דלתירוץ ב' (די"ב) תנאי היא והכי אמרינו סתמא ריש דף י"ג: שם ס"ח.

אם הרחיק כו' מה שלא הזכיר מוח"ז רבינו ז"ל טעם הרר"י דאתי אורא דה"ג כו' פשוט
דהיינו משום דס"ל פהתוספות (ד"ה ע"ב) דגם בלחי רחב אסור וכמ"ש לקמן ס"מ וכן
נראה מסקנת המ"א פאן ושם ע"ש ומשום הכי נמי כתב מוח"ז רבינו ז"ל בין להלאה
לצד חוץ כו' והרי בסמן שס"ב סי"א פ' כמ"ש התוספות שם.

דבכהאי גוונא לא אתי אורא כו' אלא ע"כ דכאן לאו מהאי טעמא אתינו עלה אלא כדא'
בהדיא בגמרא (י"ד:) דהוי לי' מחיצה שהגדלים בוקעים וקאי גם אהפליגו כו' (ואין
הפנונה דשוב אתי אורא כו' דאם פן איף הביאו התוס' (דף ע"ב) מפאן לפס ג' אמות
דשם.

אֵלָא דְזֵה עֲצָמוּ מְסַפִּיק כּו' וּכְמוּ בְהַגְבִּיהוּ ג' טְפָחִים אֶבֶל קֶצֶת קָשָׁה לָמָּה נָא הַזְכִּיר פֶּאן גַּם טַעַם דְּגָדִיִּים בּוֹקְעִים שְׁבַגְמָרָא וּכְדָרָךְ שְׁהַזְכִּיר זֶה בְּסִי"ב גַּבִּי הַגְבִּיהוּ לְכַאוּרָה מְזֵה מִשְׁמַע שְׁרַבִּינוּ ז"ל אֲזִיל גַּם פֶּאן לְשִׁטְתֵּי בְתִשׁוּ' כ"י שְׁפָתַב דַּה"ט שְׁבַגְמָרָא לָא קָאִי פִי אַם אַהַגְבִּיהוּ כּו' אַף לְפִי שְׁדַבְרִיו ז"ל שֵׁם צ"ע גְּדוֹל כְּמִשִּׁית אִי"ה לְכֹן י"ל דְּכָאן סְבִירָא לִי דַּאֲעַפ"י שְׁבַגְמָרָא קָאִי נְמִי אַהַפְלִיגוּ לֹא הַוָּצְרָכוּ לְכֹף אֵלָא לְרִשְׁבִּי"ג אֶבֶל לְדִידוֹן דְּגַם לְמַעְלָה שְׁיַעוּר לְבוּד בַּג' לֹא נֶצְרָךְ לְהַאי טַעְמָא בְּהַפְלִיגוּ (אֶבֶל בְּהַגְבִּיהוּ י"ל דְּגַם לְדִידוֹן צָרִיכִים לְהַאי טַעְמָא פִי הִכִּי דְלָא נִימָא גּוּד אַחִית דְּשִׁינָךְ אִפִּי בְּיֹתֵר מַג' דְּמִשׁוּם הִכִּי הִקְיִלוּ בְּמִים בְּמַחֲצָה תְלוּיָה מִשׁוּם דְּלִיפָא בְּקִיעַת גְּדִיִּים בּוֹקְעִים וְכֹן בְּעַמּוּד שְׁיִשׁ בְּקָצֵר שְׁלוֹ ג' פְּדֵאִיתָא בַּפ' הַזּוּרְק (ק"א) לְכֹן בְּכָל מְקוֹם דְּשִׁינָךְ גּוּד אַחִית הִבִּיא מוּח"ז רז"ל הַאי טַעְמָא דְּגָדִיִּים מְעַפְבִּי כְּמוֹ בְּסִימָן שִׁמ"ה ס"ד וּבכ"ד וּמְפֵל מְקוֹם קֶצֶת צ"ע מְהָא דְּפָרְק הַזּוּרְק (צ"ז) דְּמִשְׁמַע דְּמַסִּיק גַּם בְּמַחֲצָה תְלוּיָה כָּל לְבוּד הִלְכְתָא גְּמִירָא כּו' ע"ש וְלְכֹן גַּם פֶּאן סִי"ב הִבִּיא זֶה מִשָּׂא"כ בְּהַפְלִיגוּ דְלָא שְׁיִנָךְ גּוּד אַחִית פִּי אַם לְבוּד הָרִי לְדִידוֹן דְּקִי"ל פְּרַבְּנָן גַּם לְמַעְלָה בְּקוּרָה שְׁיַעוּרוּ בְּנ' לְכֹן גַּם לְמַטָּה אִין צָרִיךְ לְהַאי טַעְמָא וּבְגְמָרָא לֹא הַוָּצְרָכוּ לְכֹף אֵלָא לּוֹמֵר דְּרִשְׁבִּי"ג מוּדָה בְּכַהֲאִי גּוֹנוֹנָא וְגַם בְּדַבְרֵי ט"ז בְּפְרִיָּיתָא פְּדִי שְׁלָא יִזְדַּקֵּר הַגְּדִי כּו'.

לְמַסְקָנָא דְּרַבָּא אַתִּי פְּרִשְׁבִּי"ג: וְהִנֵּה הַנ"מ בֵּין הַטַּעְמִים יָדוּעַ מ"ש הַבְּכ"ש בְּעַנְיָן צוּרְתָא אַ הַפְּתַח שְׁהַרְחִיקוּ מִהַפְּתוֹתֵל ג' טְפָחִים שְׁלִפִי הַטַּעַם שְׁבַגְמָרָא גַּבִּי לְחִי מִשׁוּם שְׁהַגְדִּיִּים בּוֹקְעִים א"כ הוּא הַדִּין בְּצוּרְתָא הַפְּתַח מַה שְּׁאִין פֶּן לְפִי הַטַּעַם דְּאַתִּי אֹוִירָא כּו' לֹא שְׁיִנָךְ זֶה גַּבִּי צוּרְתָא הַפְּתַח דְּאַפִּילוּ נַעֲץ ד' קוֹנְדָסִין כּו' וְעַל פִּי זֶה הַכְּרִיעַ לְהַחְמִיר פְּהַתוֹסְפוֹת שְׁדַבְרֵיהֶם מְפֹרְשִׁים בְּמִשְׁמַעוֹת הַגְּמָרָא שְׁהַטַּעַם גַּבִּי לְחִי הוּא מִשׁוּם שְׁהַגְדִּיִּים בּוֹקְעִים כּו' (ומ"ש רַק מִשְׁמַעוֹת י"ל דְּהִיָּינוּ מִשׁוּם דְּבַגְמָרָא י"נ שְּׁאִין זֶה סוּף הַטַּעַם מִצ"ע אֵלָא דְּכִינּוֹן דְּעַל יְדִי זֶה לֹא אֶמְרִינוּ לְבוּד שׁוֹב אַתִּי אֹוִירָא כּו' פְּנ"ל אֵלָא דְּפִשְׁטָא לֹא מִשְׁמַע פֶּן).

וְשָׁגַם הַרְר"י עֲצָמוּ ע"כ הִכִּי סְבִירָא לִי שְׁהָרִי גַּם הוּא פָּתַב גַּבִּי לְחִי דְּאַפִּילוּ רַחֲב הַרְבֵּה כּו'. וְכַמ"ש הַמ"א בְּשָׁמוּ סְקַנ"ז (וְהִיָּינוּ מ"ש שֵׁם גַּבִּי מְבוּי שְׁרַחֲב כ' (י"ב) וְהַקוּרָה מִתִּירְתָן כּו' הָרִי דְּגַם בְּפִס ג' אַמּוֹת וְהָאֹוִיר רַק ב' אַמּוֹת סְבִירָא לִי דְּצָרִיךְ קוּרָה וּבְאַמָּת זֶה מוֹכְרַח בְּגְמָרָא שֵׁם דְּפָרְכִינוּ וְלִיחּוּשׁ דִּילְמָא שְׁבִיק פְּתַחָא רַבָּא כּו'.

וּר"ל דָּאז בְּטַל הַלְחִי אוּ הַקוּרָה פְּדִפְרִישׁ רִש"י וְרִיטְבִּי"א. הָרִי דְּצָרִיךְ לְחִי אַחַר (וְאִין לּוֹמֵר דְּעַל הַפִּס קָאִי דְּלִיבְטַל הוּא דְּזֵה אִינוּ דְּהָרִי הוּא סְמוּךְ גַּם לְפְתַחָא זּוּטָא כּו') וְא"כ צָרִיךְ עִיוֹן לְכַאוּרָה עַל הַש"ג גַּם לָמָּה לֹא הַזְכִּיר מְזֵה הַבְּכ"ש (וּפְלִיג אַמ"ש הַמ"א בְּסִק"ה בְּשָׁמוּ בְּטַעַם לְחִי דְּהַפְלִיגוּ דְּאַתִּי אֹוִירָא כּו'.

(דָּאֵם פֶּן דְּבָרֵי הַרְר"י סְתָרִי אַהַדְדִּי) אֵלָא שְׁפָתַב פֶּן רַק לְר' יוֹסִי כּו' (וְהִיָּינוּ מ"ש בְּמַתְנִיתִין דְּלַחֲזִים שְׁאַמְרוּ כּו' אֶבֶל צ"ע בְּמַתְנִיתִין דְּהַכְּשֵׁר מְבוּי פָּתַב פֶּן בְּפִשִּׁיטוֹת (מ') לְכ"ע ע"ש): בְּשׁו"ע רַבִּינוּ ז"ל סִי תַנ"ב סכ"ב נִרְאָה שְׁרוּצָה לְתַרְזֵן הָא דְּמִשְׁמַע וְנִדְאִי מְרַמ"א וּמ"א דְּכִשְׁהִינְרָה הִי ב"י עכ"פ צָרִיכָה הַגְּעָלָה תַּחֲקִילָה וְסוּף (אַף שְׁבַעַת הַגְּעָלַת הַפְּלִים וְדִאִי הִי ס' אוּ שְׁלָא הִי ב"י) וְלִזְהָ אִין מְסַפִּיק הַטַּעַם שְׁהַטַּעַם מוּח"ז רַבִּינוּ ז"ל

סכ"א (דְּהוּי פְּמַבְלִיעַ בְּיָדַיִם לְכַתְחִילָה לְסִבְרוֹת הַחֹלְקִים כו') דְּכָאן ה"ז דִּיעַבַּד שְׁמַצְרִיכִין לְהַגְעִיל הַיּוֹרָה פ"ב.

גַּם בְּאַמַּת עֵינָר דְּבְרֵי הָרָא"ש (וש"פ) שֶׁפ' שְׁפִשְׁהַיּוֹרָה ב"י נִצְרָה לְהַכְשִׁירָה קוֹדֵם תְּמוּהָ לְכְאוּרָה אִיךָ נִכְשִׁירָה (לְהַעֲוֹמְדִים בְּשִׁיטַת ר"י) הֲלֵא אֵין ס' נִגְדַּד הַיּוֹרָה כו' וְהַרִי בְּאַמַּת הָרֶשֶׁבֶ"א וְר"ן ס"פ כ"ה פְּתָבוּ דְלִשְׁיטַת ר"י ע"כ לֹא הָיָה הַגְעָלָה בְּמַדְנָן כ"א לְכָלִים קִטְנִים כו' בְּיּוֹרָה פְּשִׁירָה אוֹ שְׁלֵא ב"י וְיּוֹרָה דְמַר עוֹקְבָא לֹא הִי ב"י כו' וְהָרָא"ש וְכָל אוֹתָן הַגְדוּלִים שְׁהִבִיא פ' כ"ש שְׁהַצְרִיכוּ לְהַגְעִיל הַיּוֹרָה מִתְחִילָה ע"כ בְּשִׁיטַת ר"י קִאִי (דְלִסְבְּרוֹת הַחֹלְקִים הַפֶּל נִכְשֶׁר בְּיַחַד וְאַף ס' ל"ב כו') וְכַמ"ש הָרָא"ש בְּהַדְיָא לְכֹן פִּי מוּח"ז רז"ל דְּהַגְעָלַת הַיּוֹרָה תְּחִילָה וְסוּף הוּא מְשׁוּם דְבִלֵּא"ה צְרִיכָה הַגְעָלָה ב"פ וְכִזָּה נִכְשֶׁרֶת אַף לְשִׁיטַת ר"י מִטַּעַם שְׁבִינָר אַף לְכְאוּרָה הָרִי ס' זוּ הַזְפִּירוּ הַתּוֹס' וְרָא"ש פ"ז דְּחֹלְוִין (קִי"ב) רַק לְשִׁיטַת ר"א דִל"א חו"נ בְּשָׂאָר אִיִּסוּרִים וְהַרֶשֶׁבֶ"א וְר"ן שְׁפִתְבוּ דִלְר"י לֹא הִי הַגְעָלָה בְּמַדְנָן לְיּוֹרָה ג' הִינּוּ מְשׁוּם דְר"י לִס"ל כִּר"א וְכַדְסִימוּ הַתּוֹס' בִּפְגִ"ה שָׁם פ"נ לְר"י לְהַחְמִיר וְא"כ בְּשִׁלְמָא הָרָא"ש יֵשׁ לוֹמַר דִּס"ל כִּר"א וְכַמ"ש הַטּוֹר בְּיּוֹ"ד צ"ג אֲבָל לְדִידֵן דְקִי"ל בְּיּוֹ"ד דְלֵא כִר"א נ"מ ב"פ כַּמ"ש הַתּוֹס' וְרָא"ש שָׁם וְאַף שִׁי"ל דִּלְפַמ"ש הַט"ז וְש"ף דְהָא דְחו"נ בִּש"א הוּא רַק דְרַבְּנָן.

(וְשִׁישׁ לְהַקֵּל הֵיכָא דִישׁ צְדָדִים כו') וְע"כ בְּהַגְעָלָה דִישׁ הַרְבֵּה סְבָרוֹת לְהַקֵּל בְּכָל גְּוֹנֵי יֵשׁ לְסַמְנָה עַל שִׁיטַת ר"א דִל"א חו"נ בִּש"א. מ"מ הָא יֵשׁ פּו' דְחו"נ בִּש"א דְאוּרִיִּיתָא כַּמ"ש פ"ח בְּשֵׁם מַהֲרִי"ק גַּם לְכְאוּרָה בְּאַמַּת הָא מִתּוֹס' וְרָא"ש דִּפְג"ה הַנְּ"ל גּוֹפָא מְשַׁמַּע שְׁהוּא דְאוּרִיִּיתָא מְדַהוּכִיחוּ מְפָלִי מְדִין כו' (גַּם לְמָה לֹא נִיחֹוֹשׁ לִס' ר"י דְלִדְיָן פְּתָבוּ שְׁאֵין הַגְעָלָה כָּלִל לְיּוֹרָה ב"י כו' פְּנ"ל) אַף בְּאַמַּת פְּלִיטַת הַפְּלִי לְמִים ה"ז לַח בְּלַח וְכַל"ל קִי"ל בַּה"מ דִּל"א חו"נ בִּש"א: מְרָאָה מְקוּמוֹת וּבִיאוּרִים לְשׁו"ע רַבִּינוּ ז"ל (לְסִי תִפ"ט) ס"א (א) מ"ע רַמְבַּ"ם ספ"ז מַה' תְּמִידִין מִגַּמ' מְנַחֲוֹת ס"ה ס"ו (ב) וְדָרְשׁוּ פִר"ח בְּשֵׁם סְפָרִי וְכ"ה בְּתוֹס' מְנַחֲוֹת ס"ה ב' ד"ה וְסַפְרָתֶם בְּפִי הַבְּרִי' שָׁם וְכ"כ הָרָא"ש פ' ע"פ סִי מ' (ג) אוֹ ש"ץ אֲגוּדָה שְׁהִבִיא ח"י וְא"ר (ד) אַף אִם.

פִּר"ח בְּפִי דְבְרֵי הָר"ן פ"ק דְּפִסְחֵי וְכֹן יֵשׁ לוֹמַר בְּפִי הָאֲגוּדָה הַנְּ"ל (ה) אֲבָל אִם. מ"א וּפִר"ח עִפ"י ת' הָרֶשֶׁבֶ"א סִי תִנ"ח שִׁבְב"י (וְכ"מ מַד' סְפָרִי וְתוֹס' וְרָא"ש הַנְּ"ל) וְהַתְּשׁוּ דִסִי קִכ"ו שִׁבְמ"א תִּירָץ הַפִּר"ח דְזָהוּ לְכַתְחִילָה: (ו) אִם נִתְפַּנֵּין דְקִי"ל מְצוֹת צְרִיכוּ כְּוֹנָה (ז) וְהוּא שְׁשַׁמַּע.

מְתַנִּי ר"ה כ"ט (וְע' פִּר"ח ד"ה נִשְׂאֵלְתִי). (ח) וְיֵשׁ חוֹלְקִין לְבוֹשׁ וְא"ר וְח"י בְּפִי דְבְרֵי אֲגוּדָה הַנְּ"ל וְעִפ"י ת' רֶשֶׁבֶ"א דִסִי קִכ"ו (וּלְפ"ז הַדְרָשָׁה שְׁתָּהָא סְפִירָה לְכַאוּ"א כְּפִשׁוּטוֹ).

וְהַתְּשׁוּ דִסִי תִנ"ח תִּירָץ חו"י וְכ"מ דְקִאִי עַל הַבְּרָכָה וּמִש"ש בְּסְפִיר' לָאוּ דוֹקָא (וְדוֹסָק. גַּם קָשָׁה א"כ בִּלֵּא"ה הָרִי מְפָסִיק (מְסַתְמ').

וְכ"ש מִש"ש וּבִסְקִי"ד עַל רַמ"א צַע"ג לְכְאוּ' דְהָא קִאִי עַל הַשׁו"ע דְמִיִּירִי שְׁמָנָה בְּעַצְמוֹ (ט) לְכַתְחִילָה שְׁהָרִי גַּם הַפִּר"ח כ"כ בְּתַחֲלִיל פְּנ"ל (וְדִלֵּא כַמַּה"ש). וְסוּף דְבְרֵי אִינָם מוֹכְרָחִי!

וגם המ"א כ' רק וְאֶפְשָׁר כו' (וְאֵף הַמָּה"ש מוֹדָה בְּסִתְמָ' עכ"פ) ומ"מ בְּדִיעֵבֶד מִשְׁמַע דִּי"ח וּא"צ לְחֻזֹּר וְלִסְפֹּר בְּעֶצְמוֹ אִפִּי בְּלֹא בְּרָכָה דְהַעֲיָקָר כְּדַעָה א' (י) אָבֵל הַבְּרָכָה זֶהוּ לִכ"ע (יא) יָכוֹל אֶחָד. ע"ל סְסִי רִי"ג ומ"א סִי תִרִי"ט סק"ג: ס"ב (א) נְשִׁים רְמַב"ם מ"א (ב) שְׁמוֹ הַנְּשִׁים מ"א.

(ג) נוֹהֲגֵת. רְמַב"ם וּמְרָדְכִי בְּשֵׁם רְאֲבִי"ה שֶׁבִב"י וּכ"מ דַּעַת הַטּוֹר ע' מֵהֶרֶל"ח (וְכִהְר"ן סוּף פְּסָחִי וּכ"מ דס"ל דְרַבְּנֵן דְּבִי ר"א פְּלִיגִי אֶהָא דִּא' אֶמִימֵר זָכָר כו' מְנַחֹת ס"ו).

(ד) וִי"א שְׁבִזְמֵן. תוּס' וְרֵא"ש וְר"ן בְּשֵׁם רֹב הַמְּפָרְשִׁי (וּס"ל דְרַבְּנֵן דְּבִי ר"א לָא פְּלִיגִי אֶהָא דְזָכָר כו' אֶלָּא דמ"מ ס"ל כְּעֵין דְאֹרְיִי' תְקִנּוּ).

(ה) וְכֵן עֵינָר שְׁכֹן פְּסֵק הַשּׁו"ע ס"ו ע' ב"י שְׁם וּכ"ד כָּל הָאֲחֵרוֹנִי (ו) ומ"מ. דְהֵינּוּ טַעַמ' דְרַבְּנֵן דְּבִי ר"א כְּנ"ל: ס"ג (א) וְקָבְלוּ חֲכָמֵי בְרִינִי מְנַחֹת ס"ה ב'.

(ב) יוֹם הֶרְאָשׁוֹן כ"מ מ"מ שְׁר"ן בְּשֵׁם תוּס' בְּיוֹם הֶרְאָשׁוֹן וּמִש"ה הַטּוֹר בְּשֵׁם ר"ם וְר"ן בְּשֵׁם מֵר יְהוּדָאִי מְחֻלְקִי לְדִינָא (וְהוֹכַחַת רַה"ג יֵשׁ לּוֹמֵר מְדִילֵג לְגַמְרִי) אֶלָּא דמ"מ מִשְׁמַע דִּלְכ"ע ה"ה בְּשָׂאָר הַיָּמִים לְכַתְחִיל' עכ"פ וצ"ל דַּה"ט שְׁמֵן הַסֶּתֶם כְּוָלָן שְׁוִין.

(ג) קוֹדֵם אֹר הַבְּנִיקָר דְלָא כְּלָבוֹשׁ דִּא"כ לְמָה כָּל הַלְיָלָה כְּשֵׁר מ"ש מִיּוֹם ע' מ"א סְקִי"ג (דְלָא כַּמָּה"ש שְׁמַגִּי) וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת בְּר"ן שֶׁכ' כָּל שְׁסוּפָר בְּלִילָה כו' ע' פִּרִי וּמִפִּיה"מ לְרַמְב"ם (וּרַע"ב) אֵין רֵאִי דְלִשְׁיטְתָם גַּם בְּיוֹם כְּשֵׁר (ד) וְכָל הַלְיָלָה טוֹש"ע.

מִמְחֲנִי דְמַגִּילָה כ' ב' (וְע' ר"ן שְׁם דְאִיכָ' גְנוֹסְחָא דַּגְר' וְלִסְפִּירָה כו' וּכ"ג גִּי רִי"ף וְרֵא"ש). (ה) אָבֵל לְכַתְחִיל' טוֹש"ע (וְכַמּוֹ בַק"ש וּת"ע סִי רַל"ה ס"ג וְע' מִש"ל סִי תִל"א ס"ה ו' שְׁם).

(ו) אַחַר ת"ע וְקוֹדֵם. רְמַב"ם טוֹש"ע (ז) יִסְפֹּר בְּלֹא בְּרָכָה.

רֵא"ש סוּף פְּסָחִי (תוּס') וְר"ן בְּמַגִּילָה טוֹש"ע ע"ל סט"ז. (ח) שִׁי"א.

תוּס' מְנַחֹת ס"ו. וְרֵא"ש וְר"ן דְפְּסָחִי אֶלִיכָ' דַּבַּה"ג כְּסִתְמָ' דְמְנַחֹת ע"א וּכ"ד הֶרְמַב"ם פ"ז דְתַמִּידִין (ה"ז וְהכ"ג) (וְהָא דְתַמִּימוֹ לֹא לְעִיכּוּבָ') (ט) הַזִּיד.

ע' ב"י וּט"ז סְסִי נ"ח וְרִסִי פ"ט ומ"א סְסִי רַל"ה וְה"ה (וּכ"ש) כָּאֵן לְדַעָה זֹו (וְרֵאֲבִי"ה שְׁבִמְרָדְכִי דְמַגִּילָה שְׁמַדְמָה לָהּ לִסִי ק"ח ס"ז ר"ל כֵּן גַּם לְסִתְמָ' דְמַגִּילָה גַּם נֵרֵא דס"ל כְּרֵאֲבִין (זְקִינּוּ) שְׁבֵא"ר סִי פ"ט סק"ג דְאַחַר ד"ש מְזִיד אָסוּר) (י) וּלְבַרְךָ.

כ"ה בְּר"ן דְמַגִּילָה בְּשֵׁם בַה"ג וּכ"ה בַּבַּה"ג שְׁלִפְנִינוּ (וּצ"ע בְּתוּס' וּמְרָדְכִי שְׁלֵא כ"כ) (יא) וְיֵשׁ חוֹלְקִי. ר"ת בְּתוּס' דְמְנַחֹת וּמַגִּילָה וְר"ן שְׁם (וּבְפְּסָחִי כ"כ בְּשֵׁם ר"י וּכ"ה בַּטּוֹר וּצ"ע) וְרֵא"ש דְפְּסָחִי דְהַעֲיָקָר כְּסִתְמָ' דְמַגִּילָה (וּלפ"ז תַּמִּימוֹ לְעִיכּוּבָ'): ס"ד (א) צָרִיךְ.

רְמַב"ם רֵא"ש טוֹש"ע (ב) שְׁנַאָמֵר. רֵא"ש ב"י וְע' כ"מ בְּשֵׁם הַרִיב"ג שְׁזָה קַבְלָה מִפִּי רַבּוֹתֵינוּ וְאַסְמְכוּהָ אַקְרָא דְבְּקָמָה כו' וְע"ל סִי ח' (ג) אִם מְנָה רְמַב"ם מ"א (ד) אֶסְמְכָת' כְּנ"ל דְאַסְמְכוּהָ כו': ס"ה (א) צָרִיךְ אֲבִי מְנַחֹת ס"ו טוֹש"ע (ב) שְׁנַאָמֵר חֲגִיגָה י"ז ב' (ג) כְּלוֹמֵר תוּס' מְנַחֹת ס"ה רַע"ב.

(ד) פִּשְׁמַגִּיעַ לז' זָהוּ לַכ"ע ע' מְרַדְכִי נְטוּר (וּכ"מ בְּר"ן וְרַז"ה) [וּבמַה"ש אוּלֵי ט"ס]. (ה) וְאִם לֹא כִּינּוּן דְּבִזָּה לֹא פְּלִיגִי (וּר"ל מְעַיְקָר הַדִּין בְּזִמְנָן בַּהַמ"ק וְע' בְּסַמוּף): ס"ו (א) אָבָל בְּיָמִים בְּמְרַדְכִי נְטוּר ב' הַדְּעוֹת וְרַז"ה (וְר"ן) פְּדֻעָה א' (ב) וּי"א שְׁצ"ל.

רֵא"ש בְּתִשׁוּב' ב"י (ג) וְאִין לְשִׁנּוֹת שְׁפָן פְּסָקוּ בְּטוּש"ע (וּלכ"ע הָכִי ש"ד עכ"פ) (ד) וּמ"מ אִם. כִּינּוּן דִּי"א פֶּן לְכַתְּחִיל' ע' מ"א וּח"י וּא"ר סַק"ד וְגַם הַפְּר"ח לֹא פְּלִיג אֶלְא בְּסוּפֵי הַשְּׁבוּעוֹ' ע"ש (וְלָכֵן אִין לְהַחְמִיר בְּזָה פְּלָל דְּלֹא כַפ"מ).

(ה) וְאִף בְּיָמִים ע' מ"א דְּרֵאָיְתוּ מַגְמ' וְדַאי אָף בְּכַה"ג מִשְׁא"כ רֵאָיְתוּ מְטוּר ע"כ רַק בְּיָמִים שְׁפִינְתִּים וּז"ש הַח"י בְּמַנְה הַיָּמִים בְּהַחֲלֵט דְּיִצְאָ וּבְמַנְה הַשְּׁבוּעוֹ' חִילְק. וְכֵן פְּסָק בֵּא"ז וְגַם בֵּא"ר בַּסַּק"ד.

(ו) שְׁעִיקָר פֶּן נִרְא' דְּמַה"ט אֲמִימָר מְנֵי יוֹמֵי דְּנֻקָּא (וּכ"מ מְלִשׁוֹן רִי"ף וְרֵא"ש שְׁכ' וְכִי הִיכִי כו' ע"ש) (ז) וּי"א. הַר"ש הַלְוִי פִּרְ"ח וְגַם הַא"ר חָזַר בּוֹ בַּסַּק"ד עַפ"י רֵאִי מִש"ל ע"ש (ח) בְּלֹא בְּרַכָּה כִּינּוּן דְּמ"א וּח"י מְקִילֵי בְּהָא וְכֵן פְּסָקוּ עוֹ"ש וּבַהֲי"ט וּפִר"מ (אָבָל בְּמַנְה הַשְּׁבוּעוֹ' לְבַד שְׁגַם הַמ"א וּח"י נִרְא' דְּלֹא פְּלִיגִי כַּנ"ל וְגַם בְּכַה"ג אוּלֵי לֹא פְּלִיגִי בְּהָא כַּדְמ' בֵּא"ז ע"ש) יֵשׁ לְחֻזְר וּלְכַרְף וּדְלֹא כַפְר"מ וּבַהֲי"ט): ס"ז (א) אִם סָפֵר.

ע' ח"י בְּשֵׁם כ"ג ב' הַדְּעוֹת (וְהַפְּר"ח כַּדְע' ב' וְהַג"פ בֵּא"ה סִי קכ"ו סַקְע"ג כַּדְע' א'). (ב) וַיֵּשׁ לְחֻזֵּשׁ ע' ח"י א"ר (ג) אִם לֹא.

ט"ז מ"א (וְע' א"ר סַקִּי"ג שְׁחוּלְק וְצ"ע) (ד) אָבָל רְשָׁב"א בְּתִשׁוּב' ב"י. לְבוּשׁ (ה) וַיֵּשׁ נוֹהֲגִין רַמְ"א ט"ז (ו) וְאִין לְשַׁבֵּשׁ ח"י וּא"ר (ז) וַיֵּשׁ נוֹהֲגִין ע' סִידוּר אַרִיז"ל וְסִידוּר רִי"ע: ס"ח (א) לְשׁוֹן זָכָר.

ט"ז מ"א פִּרְ"ח (וְע' כ"ז בֵּא"ה ע"ש): ס"ט (א) דְּרָף צַחוֹת ש"ל ח"י (ב) וְטוֹב. מ"א ח"י בְּשֵׁם רַש"ק מַגְמ' יוֹמָא (נ"ה).

(וְאֵה"ע סִי קכ"ו וְע' פִּרְ"ח: ס"י (א) מְנוֹתָר. מ"א (ב) בְּלַה"ק נָשָׁם (וְע' בִּר"י אוֹת ח' שִׁי"ח): סִי"א (א) יַה"ר.

תוּס' ב"ח ח"י. (ב) וַיֵּשׁ נוֹהֲגִין.

מ"א וּכְאִרִיז"ל: סִי"ב (א) י"א שְׁמֹנְתָר. רֵא"ש טוּר (וּכ"ה בְּסַמְ"ג בְּשֵׁם הַר"ש).

(ב) וַיֵּשׁ חוּלְקִין ע"ז (תוּס') ר"ן ב"י. (ג) הַמְדַקְדְּקֵי רְשָׁב"א בְּתִשׁוּב' ב"י שו"ע.

(ד) הַמְנַהֵג. ב"ח ח"י (ה) וּמִי שְׁרוּצָה בְּהָכִי מִיְיָרֵי הַרד"א שַׁבְּב"י וּש"א וּתִשׁוּב' הַרְשָׁב"א סִי רַל"ה שַׁבְּמ"א כַּמ"ש הַט"ז סַסְק"ו וּכ"ה בְּלְבוּשׁ נָאֵף לְהַח"י כ"ה לְמַנְהִיגוֹ).

(ו) וְהוּא מְתַפְּלֵל. לְכַאוּר' הָרִי ת"ע עוֹשֶׂה לִילָה לַכ"ד ע' יו"ד רִסִי קַצ"ו וְסִי שַׁע"ה וְע"ל בְּקו"א סִסִי רַס"א מְ אָף ע' ט"ז יו"ד סִי ת"ב סַסְק"ז דְּלִקְוֹלָא לֹא אָמְרִי כו' וּמ"מ קַצָּת צ"ע מְהָא דְלַעִיל סִסִי נ' וְע' א"ר שָׁם (ז) טוֹב שְׁיִסְפְּנֹר שו"ע וּר"ל שְׁיִכְנוּן עַל תְּנַאי (דְּלֹא כַט"ז אֶלְא) כַּמ"ש מ"א סַסְק"ז לְתַרְזֵן קו' הַרְשָׁב"א וּרד"א.

אָלָא דמַש"ש אֵין אַנִי מְכַנֵּן כּו' זֶהוּ לְהַב"י אָבֵל לְרַמ"א צ"ל הַתְּנַאי בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא לְצִאָת
כּמ"ש בַּסֵּק"ח (אָף א"כ צ"ע קִצְת לְמָה חוֹלֵק הַרְשָׁב"א (וּרְד"א) דְּהַגַּם דַּס"ל דַּא"צ פְּנוּנָה
הָא בַכּה"ג מוֹדָה ע' פ"מ) (ח) וְאָף לְהַאמְרִי'.

אוּלַי הַנְּצָרָף לְכָף דַּאל"כ הָרִי יֵשׁ פָּאן ס"ס לְהַחְמִיר וְע"ל סכ"ה. (ט) אָלָא שְׁשַׁמְעַ.
זֶהוּ הַדִּין דְּהַרְשָׁב"א סִי תַנ"ח שַׁבְב"י. (וְע' מַש"ל ס"א).

וּלְעַנְנֵן סִפְק בְּרָכָה חוֹשְׁשִׁי לְמ"ד א"צ פְּנוּנָה פְּנ"ל (אָלָא שַׁמ"מ צ"ע דְּהָא נַת"ל ס"א
שִׁי"ח וַא"כ. בַּבְּה"ש הָרִי ס"ס לְחַוְרָךְ גַּם זוּלַת הַפְּנוּנָה וְצ"ל דַּס"ל הַעֲיָקָר כַּדְע' א' שָׁם
וּכ"מ שָׁם דְּרַק לְכַתְחִיל' יֵשׁ לְחוּשׁ כּו') אָף לְכַאוּר' קָשָׁה מִמַּעֲשִׂי בַכ"י שְׁמַבְרָכִי הַקְּהָל
אַחַר שְׁמַעֲמַש"ץ (וְע' מ"א סִי תַרִי"ט סַס"ג) וְצ"ל דַּה"ט שְׁבַשְׁעַת שְׁמִיעַ' דְּעַתָּם בַּפִּי
לְסַפּוֹר בְּעֶצְמָם מִיָּד כְּנֶהוּג וְה"ז מְעִין מַשִּׁי"ת סִי"ד לְעַנְנֵן הַשּׁוֹאֵל וּמַשִּׁא"כ כְּשִׁשׁוּמַע לְפִי
תְּנוּמוֹ כּו' (וְצ"ע בְּגִדוֹן דְּהַרְשָׁב"א) (י) אָבֵל קוֹדֵם.

ב"ח ח"י.

(יא) וְאָם טָעוּ. רַשְׁב"א ב"י שו"ע (יב) אָבֵל לֹא עו"ש ח"י (וְע' א"ז וַא"ר מְפַקֵּק ע"ז)
וְע"ל סִי רַל"ה בְּטוֹר פְּלוּגָת' ר"ת וְרַא"ש (יג) לְפִי שְׁהַעֲיָקָר ע' מ"א שָׁם סַק"ג בַּמ"ש
אָבֵל קָשָׁה כּו' (וּמ"מ לְעַנְנֵן סִפְק בְּרָכָה יֵשׁ לְחוּשׁ לַד' ר"ת): סִי"ג (א) א"צ לְחַזוֹר מ"א
סַק"ו (ב) וּמ"מ א"ר סַק"י וּכ"כ פ"מ וּמ"ז סַק"ה וְע"ל סִי"ז: סִי"ד (א) מִי.

רַד"א שו"ע (וְע' א"ר סַק"י ב וּמ"ז תִּיגְרִץ לְקו' ט"ז). (ב) לְדַבְרֵי הַאֲמִירִי וְכַנ"ל סִי"ב
שְׁחֹשְׁשִׁי לְזָה בַּסִּפְק בְּרָכָה (ג) אָף.

מ"א ח"י וְכַנ"ל ס"ז. (ד) אָבֵל הַשּׁוֹאֵל כ"מ שָׁם (וּבְיֹתֵר בְּלְבוּשׁ ע"ש) דְּלֹא הַקְּפִידוּ אָלָא
מִצַּד הַמַּשִּׁיב.

וּלְפַמְשַׁנ"ת ס"א וְסִי"ב דְּשׁוּמַע פְּאוּמֵר (לְעַנְנֵן ס' בְּרָכָה עַכ"פ) צ"ל הַחֲחִילוֹק כּמ"ש בַּפְּנִים
(וּכַמְש"ל סִי"ב שְׁמַעֲיֵן זֶה צ"ל בְּהָא דְּמַעֲשִׂי בַכ"י כּו'). (ה) אָבֵל אִם ט"ז מ"א וְכַנ"ל ס"ז
(ו) וּמ"מ.

ט"ז (וּכ"ש שַׁא"ר חוֹנֵק לְגַמְרִי פְּנ"ל ס"ז): סַט"ו (א) קוֹדֵם לְכֵן שָׁם בַּרְד"א וְשׁו"ע וְאָף
הָעו"ש וְח"י סִי"ב ל"כ פָּאן פְּלוּם וְצ"ל הַטָּעַם כּמ"ש בַּפְּנִים. (ב) וּמ"מ לְכַתְחִיל' לְחוּשׁ
לְדַעַת ר"ת הַנָּ"ל שָׁם: סַט"ז (א) מְוַתֵּר.

מ"א.

(ב) וּמ"מ רַאוּי. ח"י (וּכ"מ בַּטּוּשׁ"ע רַסִי וְע' א"ר סַק"א): סִי"ז (א) וְאָם דְּרַכּוּ.

בְּהַכִּי מִיַּרְי עו"ש וּמ"א (ע"ש. בַּמ"ש עַל רַש"ל).

וּבְהָא אָף הַח"י יוֹדָה לְדִינָא בַּסִי רַנ"ה ע"ש בַּט"ז סַק"ג וּמ"א סַק"ב ד' (וְע"ל קו"א דַּסִי
רַס"ז). (ב) אִפִּי סְעוּדָה קְטַנָּה ע' סִי רַל"ב.

(ג) תְּצִי שְׁעָה עו"ש מ"א (וְגַם רַמ"א יֵשׁ לוֹמַר שַׁל"ד פְּשָׁהֲגִיעַ קְאָמַר ע' כ"מ פ"ו מַה"ת,
ה"ה כ"כ עַל הַרְמַב"ם וְכַה"ג טוּבָא). (ד) אָלָא א"כ.

מ"א א"ר.

(ה) וְאָפִי כו' בְּתוֹךְ חֲצֵי שָׁעָה. ע' ט"ז ס'י רל"ה סק"ג נְשַׁמְקֵל לְגַמְרֵי בְּחֲצֵי שָׁעָה בַק"ש שְׁזַמְנָה.

אָרוֹךְ (וּבְדִיעֵבֶד גַּם בְּשׁו"ע שָׁם מִשְׁמַע לְהַקְל אֶלָּא דְלָא קִי"ל הָכִי כַּמְשַׁנ"ל סְסִי ע') וְאָף בְּמִנְחָה הַר"י שְׁבַטוֹר וְרַמ"א ס'י רל"ב מְקִיל בְּחֲצֵי שָׁעָה (ע' מ"א שָׁם סַקט"ו וע' ב"ח שָׁם שַׁכ"ד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים לְכֹן פֶּאן עַכ"פ נְשַׁהֲזֵמֵן אָרוֹךְ יוֹתֵר מִק"ש (ע' מ"א) וְלַעֲנִין דִּיעֵבֶד שְׁאִינוּ כ"א לְחוּשׁ לְהַאוּמְרֵי סְפִיר' בּוּזָה"ז מַה"ת יֵשׁ לְהַקְל (וּלפ"ז יֵשׁ לוֹמֵר נְמִי דַמְש"ה כ' רַמ"א וְכַשֵּׁהֲגִיעַ כו' פְּדֵי לְסִיִּים וְאָפִי כו'): סִי"ח (א) אִם רָאֲבִי"ה טוֹש"ע ס"ה וע' לְבוּשׁ וּפְר"ח ס"ו הַקְשׁוּ דַל בְּרַכָּה כו' וְכַה"ג קָשָׁה פֶּאן פְּשִׁיט' כו'.

וַצ"ל דַּמ"ש יֵצֵא ר"ל י"ח הַבְּרַכָּה וְנ"מ דְעָשָׂה פְּהוֹגֵן בְּמָה שְׁלֵא חֲזַר וּבִינְרָף קוֹדֵם שְׁסִיפֵר (וְא"צ לְחֲזוֹר ר"ל שְׁלֵא הִי צָרִיף כו'): סִי"ט (א) אֲבָל לְכַתְחִיל' ט"ז (וְכ"כ א"ר בְּשָׁם צ"ל) וְע"ש דַּמְשַׁמַּע אֲבָל בְּדִיעֵבֶד שְׁבִינְרָף שׁוּב סוֹפֵר פֶּן לְכַתְחִיל' כו' פְּנ"ל: ס"כ (א) אִם בִּינְרָף.

שׁו"ע וְאַחֲרוֹנֵי דְלָא פְּרָאֲבִי"ה. אָף שָׁם אִית' פְּתַח בַּא"י אַמ"ה כו' וְנִזְכָּר וְסִיִּים בַּה'.

וּפ' הַט"ז וְא"ר סַקִּי"ח דַּר"ל סִיִּים הַבְּרַכָּה ע"ד ה' אֲבָל אִם לֹא נִזְכָּר עַד שְׁגָמַר הַבְּרַכָּה וְעִדִּינֵן לֹא סָפֵר צָרִיף לְבִרָף וְלְסָפֵר. אֲבָל לְכָל שְׁאָר פּוֹסְקֵי שְׁפִירְשׁוּ סִיִּים בַּה' ר"ל הַסְפִיר' כְּפִשׁוּטוֹ דַּמְשַׁמַּע דְאָפִי גָמַר הַבְּרַכָּה הִיָּתָה פְּנֻלָּה ע"ד ד' (וּמ"ש פְּתַח בַּא"י אַמ"ה עֵיקַר הַבְּרַכָּה נִקְטָט וְסִינְרָכ' דַּסִּי ר"ט כו') מ"מ יֵשׁ לוֹמֵר דַּה"ד מְשׁוּם דְאִיִּירֵי בְּסִיִּים כְּבָר הַסְפִיר' וְאָף אִם הַבְּרַכָּה כְּמֵאן דְלִית' ה"ז מְנָה וְלֹא בִינְרָף דִּיעֵצָא כַּמ"ש לְבוּשׁ וּפְר"ח אֲבָל כְּשֵׁלֵא סִיפֵר עִדִּינֵן יֵשׁ לוֹמֵר דַּמּוּדוֹ דְאִם כָּל הַבְּרַכָּה הִית' ע"ד טְעוּת ה"ז פְּאֵלוֹ לֹא בִינְרָף וּבְשִׁנְזָכָר מְבִרָף וְסוֹפֵר.

אָף בְּהָא דְנִשְׁכָּרָא קִי"ל בַּסִּי ר"ט ס"ב פְּרִי"ף וְרֵא"ש בְּפ"ה שַׁנ"ב יֵצֵא תוּכ"ד וּמַש"ש בַּמ"א סַק"ג דְמִיִּירֵי שְׁיַדַּע כו' לֹא כ"כ אֶלָּא בְּפִי ד' הַשׁו"ע ע"ש בַּפ"מ וּמַה"ש. אֲבָל לְדִינָא כ' בְּרַסִּי תַפ"ז וְתַקַּפ"ב דְגַם בְּלֹא יַדַּע יֵצֵא (וְכַדָּאִי בְּהַדָּא פְּרִי"ף וְרֵא"ש וְקַסְבֵּר דַּחֲמַר' כו') הַרִי אַעֲפ"י שְׁפָל הַבְּרַכָּה הִיָּתָה ע"ד טְעוּת אִין הַמְחַשְׁב' פּוֹסְלַת בְּבִרְכָה (ע' רָאֲב"ד שְׁבִרָא"ש) א"כ ה"ה וְכ"ש הָכָא מִיָּד תוֹף כ"ד עַכ"פ.

וְאָף לְדַעַת רַש"י (אָף אַת"ל דְּפִלִּיג וְכַמ"ש בַּחַה"ר) יֵשׁ לוֹמֵר דְּהִיָּינוּ הֵתָם דְּוִקָא דְסוֹף הַבְּרַכָּה גַּם הָאֲמִירָה הִית' שְׁלֵא פְּהוֹגֵן וְס"ל דְלָא מְהַנִּי הַתִּיקוֹן (אָף תוּכ"ד) כַּמ"ש בַּחַה"ר אֲבָל הָכָא דְבָכָל הַבְּרַכָּה אִין שְׁיִנּוּי בְּאֲמִירָה יֵשׁ לוֹמֵר דִּיוֹדָה דְאִין הַמְחַשְׁב' פּוֹסְלַת (לַפ"מ דְקִי"ל הַבְּעִיָּא לְקוּלָּא) אֶלָּא דְבַאֲמַת מְלִשׁוֹן הַבְּעִיָּא מְשַׁמַּע דְאִי בְּתַר פְּתִיח' אִזַּל הַמְחַשְׁב' מִפְּסוּדַת הָאֲמִירָה אֲצַא דְמִיבְעֵי דִיקְלָמָא בְּתַר חֲתִימ' אִזְלִי אֲבָל הִיכָא דְגַם הַחֲתִימ' ע"ד טְעוּת אִפִּי בְּאֲמִירָה אִין שְׁיִנּוּי הַמְחַשְׁבָּה פּוֹסְלַת (ע' בַּמַּה"ש ס'י רַס"ח סַק"ד בְּפִי מ"ש מ"א עַל הַתַּה"ד דְאִזְלִי לְדַעַת רַש"י (ע"ש בַּמ"ש אוּ י"ל כו') וְזַהוּ ג"כ פְּנוּנַת בִּיה"ג שָׁם ע"ש) וְכ"מ קָצַת מַד' הַרָאֲב"ד הַנְּל וְכֹן בַּחַה"ר (ע"ש בַּמ"ש דְבַבְרַפְת הַמְאֹרוֹת דְאָרוּכ' הִיא אִפִּי א' בְּפִירוּשׁ הַמְעַרִיב עַרְבִים כו' יֵשׁ בְּחֲתִימַת' לְתַקוֹן כו' הַרִי דְקַלְקוּל מְחַשְׁבָּה וְקַלְקוּל אֲמִירָה שְׁוִין לְרַש"י).

(ואולי בזה יתורץ קצת מה שמתמי הרשב"א מאי מהני התיקון אחר גמר הברכה (אפי' תוף כ"ד) ולקאורה הרי קי"ל בכ"מ תוכ"ד כד"ד ע' פר"ח סי' נ"ט. ולפי הג"ל יש לומר קצת דרך הדיבור יכול לתקן תוכ"ד אבל לא המחשבה ולפ"ז יש לומר פן דמש"ה פרש"י שגזפר שהוא שקר כו' משא"כ אלו לא נזפר פלל אעפ"י שלישיגלי איתקל וסיים פהוגן שנ"ב לא יצא (נאף תיקון תוכ"ד לא מהני ודוחק).

אף אף אם לו יהא פן לדעת רש"י אבל להרי"ף (ורא"ש) וסייעתו נראה ודאי דס"ל דמש"ה לא ניחא להו כפרש"י משום דס"ל דמחשבה אינה פוסלת פלל כד' הרשב"א (ואולי אף צריכ' פנונה היינו רק פנונה לצאת י"ח אבל פאן הרי פינון לצאת בברכתו: וז"ש הרשב"א ד שלא מצינו כו' אפי' כו' כ"ש שהוא מתפונן לשום ברכה והרא"ש תירץ לדעת רש"י אבל למסקנתו פהרי"ף יש לומר פהרשב"א ד' כו') אלא הפל תלוי בפיו כמ"ש בהשגות הרשב"א ד פ"ח מה"ב.

ונראה דז"ש מ"א בסי' רס"ח אבל לפמ"ש בסי' ר"ט דאפי' פינון לד"א אין הברכה נפסדת כו' ר"ל כמש"ש ס"ב פהרי"ף ושאר פוסקי' וכנ"ל דלדידהו אפי' קסבר חמר' הוא וכמ"ש סי' תפ"ז ותקפ"ב דלא כמש"ש לפרש"ד השו"ע מצד ד' הרמב"ם דס"א) פנ"ל אבל מ"ש מה"ש לא הבנתי דמשמע דמתקן גם לרש"י ולא משמע פן במ"א שכ' דהתה"ד אזיל לרש"י אבל כו' וכמ"ש המה"ש בפתחיק' לפרש"ד ד' תה"ד לרש"י במ"ש או י"ל כו' דלפה"נ נכון הוא וכנ"ל ועכ"פ הקא לדינא נראה נכון לשיטת הרי"ף וסייעתו עכ"פ ולהקל בספק ברכה ודלא כט"ז וא"ר כו' ועי' מ"א סקי"ב לענין פבא ב' שכ' נאם נזפר כו' אעפ"י כו' וכמ"ש סי' ר"ט ותפ"ז ור"ל דלפ"מ דקי"ל פהרי"ף וסייעתו אפי' בלא ידע יצא כו' וכנ"ל וא"כ הרי שם גמר הברכה והספיר' בטעות ועכ"ז פשתיקון תוכ"ד יצא כ"ש הקא דרך הברכה גמר ע"ד טעות ולא הספיר'.

וא"ל דש"ה שפבר תיקון וספר פהוגן והוי פמנה ולא פירך כו' דא"כ מאי למימר' ולמה תוכ"ד דנקא א"ו ע"כ ר"ל דרך אמר ד' כו' ולא חזר לומר היום כו' כמשי"ת. אף ז"א לכאור' דיש לומר דשם תוכ"ד תיקון הספיר' עכ"פ והוי פדיעבד פמנה ולא פירך.

אלא דמ"מ א"כ מאי למימר' ומה שינוי לסי' ר"ט ותפ"ז אלא משמע דהוי פספר בברכה ממש וית' עוד אי"ה: סכ"א (א) צריף לחזור. הסכמת האחרוני' (וכמו בסי' ר"ט דלא קי"ל פרמב"ם ושו"ע שם).

ופי' הפעיא (גם לפרש"י היינו רק אי גם הפתיחה (או דעתו שפפתיח' כו' פנ"ל ג"כ מעפב או לאו אבל האמירה שפפתימה ודאי מעפב). (ב) שמצנת הספירה.

פר"ח ור"ל דמה"ט גם השו"ע שפסק פהרמב"ם בסי' ר"ט יודה פאן. (ג) ומ"מ א"צ.

מ"א ולפ"ז גם בד' שו"ע יש לומר פן (אלא שכב"י לא משמע פן). (ד) אפי' אם.

במ"א דבכה"ג בעי' תוכ"ד דנקא אף ע' מ"א סי' ר"ט סק"ד די"א דא"צ תוכ"ד וע' מ"ז שם שכ"מ דעת רי"ף ורא"ש נאף לפמ"ש בשו"ע יש לומר דש"ה שקלקל באמירה לכן צריף תיקון תוכ"ד אבל פאן אין שינוי באמירה דברכה ומה שהי' דעתו לד"א אינו מפסיד (לפי הג"ל פנ"ל) (ואולי המ"א שחילק בין תוכ"ד נתפנין לע"א כמשי"ת).

(ה) אָבֵל הַסְּפִירָה. ע' פ"מ נְתַקְשָׁה בָּזָה (וצ"ע הָרִי גַם בְּרַסִּי נ"ט יֵשׁ יוֹתֵר מִכ"ד ד' תִּיבוֹת אֲשֶׁר בְּדָבָרוֹ מְעַרֵּב עֲרָבִי) וצ"ל דָּזָה דוֹמָה לַמ"ש הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּטוּר סָסִי תִק"צ בְּשַׁעֲסֵק מֵעֵין מַה שְּׁצָרִיף כְּמוֹ בְּמִתְחִיל לְתַקְנֶנּוּ וְלֹא עָלָה יָפָה: סכ"ב (א) וּכְשֶׁחֹזֵר לְסִפּוּר.

ע' מ"א דמ"ש וא' ד' לְכַאוֹרָה קָשָׁה פְּשִׁיטָא דְבְּדִיעֵבַד יֵצֵא בְכ"ע דְּדָל בְּרָכָה כו' וצ"ל דר"ל אֲפִילוּ לֹא א' הַיּוֹם כו' דְּאֶחָד תּוֹכ"ד אַעפ"י שֶׁיֵּצֵא בְּהַבְּרָכָה מ"מ בְּכַה"ג לְאוֹ סְפִירָה הִיא (פְּנ"ל ס"ז) וּקמ"ל דְּתוֹכ"ד ה"ז תִּיקוֹן לַמַּשׁ"א תְּחִילָה ה' וּכְאֵלוֹ א' הַיּוֹם ד' כו' וּכְאֵלֶּכּ ה"ה לְכַתְּחִילָה כו'.

ויש' לומר בְּדוֹחַק דְּלָזָה בְּלַחֹד גְּתַפּוּן בְּמַה שְּׁחִילָק בֵּין תּוֹכ"ד כו' אָבֵל בְּמ"ש אַעפ"י שֶׁלֹּא יָדַע כו' אֵין חִילּוּק פְּנ"ל: סכ"ג (א) י"א שְׁאֵם. בַּה"ג שְׁבַתוֹס' וְרִאשׁוֹן שֶׁר"ן וְטוֹר (ב) וַיֵּשׁ חוֹלְקִין תּוֹס' וְרִאשׁוֹן שֶׁטוֹר כ"כ בְּשֵׁם ר"י וְכ"ד רַה"ג בְּטוֹר (ג) לְפִי רִאשׁוֹן שֶׁבְשֵׁם ר"י שְׁבַב"י.

סכ"ד (א) נוֹהֲגִין לְסִפּוּר. תַּה"ד שו"ע (וכ"כ תּוֹס' בְּמַגִּילָה).

(ב) בֵּין שְׁשֻׁכַח. שָׁם בְּשו"ע (וּלְאַפּוֹקִי מַר"ס שְׁבַטוֹר וְר"ן בְּשֵׁם מַר"י שְׁבַב"י).
(ג) בְּד"א.

תַּה"ד ב"י לְבוֹשׁ וּש"א (זוּלַת הַפְּר"ח). (ד) וְאַף שִׁי"א.

זֶהוּ קוֹשֵׁי פְּר"ח וּמ"ז וְהַתִּירוֹץ לְכַאוֹרָה פְּשׁוּט וְע' פ"מ סְקִי"ג וּמ"ט: סכ"ה (א) וְכָל זֶה תַּה"ד סִי ל"ז שו"ע (ב) דְּכִינּוֹן פְּר"ח וּבַתַּה"ד אִי בַע"א פִּינּוֹן דְּלְרֵאבִי"ה דְּסְפִירָה בְּזֶה"ז ד"ת סְפִיקוֹ לְהַחְמִיר וּלְהַתּוֹס' דַּס"ל מַד"ס הָרִי ס"ל שְׁכָל לִילָה מְצֻנָה בַּפ"ע וְאֵין לְתַפְּנוֹס חֲנוּמֵרַת שְׁנִיָּהֶם פִּינּוֹן שְׁאִיסוֹר בְּרָכָה לְבַטְלָה מַד"ס (פְּנ"ל סִי רַט"ו) (ג) וְכֵן בְּכ"מ. ע' ט"ז.

דג"כ הָרִי ס"ס לְהַחְמִיר דּוּמְיָ דְּהַנְּל (וְאַף לַפְּמ"ש בַּתַּה"ד פְּנ"ל הָרִי גַם כָּאֵן שֶׁיִּיָּד זֶה אֲלֵא נ"מ דְּלַפ"ז אֵין לְלַמּוֹד מְכַאֵן לַמַּק"א וְע' תְּשׁוּ שְׁמ"צ סִי ב'וּפ"מ בְּפִתִּיחַ לַה"ב אוֹת ש' וְלַה"ב אֵין וְכ"ד וּבַנ"א פְּלָל ה' ס"ו): סכ"ו (א) בְּמַקּוֹמוֹת.

ע' סִי רַס"ט. (ב) סוֹפְרִי.

תַּה"ד סִי ס' שו"ע. (ג) לְפִי.

מ"א וְכ"ה בַּתַּה"ד שָׁם. (ד) פְּדִי גַם שָׁם.

פְּסָחִים (ק"ה ב'). (ה) קוֹדֵם וַיִּתֵּן לָהּ.

ח"י א"ר (וכ"כ פ"מ דְּלֵא כח"י). (ו) אַחַר קַדִּישׁ תְּתַקַּבֵּל רַד"א שו"ע (ז) לְהַקְדִּים הַסְּפִירָה פְּנ"ל ס"ב: סכ"ז (א) וּכְשֶׁחָל.

תַּה"ד שו"ע (וְנִקְא בְּמ"ש דְּלֵא כַּט"ז ע' ח"י וְא"ר וּפ"מ). (ב) לְאַחַר הַבְּדִלָה ר"ל שְׁזָה עֲדִיף מְעִיּוּלֵי יוֹמ'.

וְאוּלַי כָּאֵן צ"ל מַש"ל סכ"ו פְּדִי כו' ע' תַּה"ד. (ג) אָבֵל יוֹם שְׁנִי.

ח"י: סכ"ח (א) בְּכָל יוֹם טוֹב לְבוּשׁ מ"א רְסִי: סכ"ט (א) אָסוּר טוֹש"ע פֶּאן וּבִינ"ד סִי רצ"ג וְסוּגְלִי דַגְמָא מְנַחוּת ס"ח (וְסוּפָה מ"א). (ב) לְאַחַר שְׁעָבַר כְּרִי שָׁם (ג) וּבְגוּלָה פְּרִבְיָא שָׁם.

(ד) גַּם בְּחוּל פְּרִבְיָא דְבִי ר"א שָׁם וְכַר"א דְסַפ"ק דְקַדוּשִׁין וְסַתְמָא דְסוּף עֲרָלָה. (ה) וְגַם עֲכָשִׁין.

(פ) בִּינ"ט ב' ש"ג בִּיצָה ד' ב' דְלַעֲנִין יו"ט ב' ש"ג הִזְהִירוּ כו' זְמַנִּין דְגִזְרָה הַמְלָכוֹת כו' וְהָהָא הָקָא וְע' מ"מ פ"ז מַה' לְוֹלָב סוּף הִי"ג אָף צ"ע אֵינָה נִזְפָּר זָה בְד' מוּח"ז רְבִינוּ ז"ל לְקַמֵּן וְאוּלַי מְקוּמוֹ צ"ל בְּסִי תְרַנ"ח הַנְּחָסֵר דְהִתְמָם מוּכָח דַּה"ט דְבִיצָה נוֹהֵג ג"כ בְּכָל דְבָר וּמַעֲיִן זָה בְּתוֹס' וְש"פ שָׁם בְּסוּפָה י"ג א' אָף קָצַת צ"ע דְלַכְּאוּר' זָה לְפִי הַדְּעָה הַב' שְׁהִבִּיא מוּח"ז רְבִינוּ ז"ל סִי תְרַנ"ט סכ"א ע"ש.

אֲלָא שְׁלַכְּאוּר' גַּם עַל הַמ"מ הַנְּ"ל קָשָׁה זָה שְׁבַפ"ח שָׁם ה"ט הִבִּיא ג"כ הַב' דְעוֹת וְע' מ"ש בְּזָה הַתִּיּוֹט שָׁם פ"ד מ"ב): ס"ל (א) בְּמְקוּמוֹ שְׁרוּב. רֵא"ש וְטִי"ד וְתוֹס' וּמְרַדְכִי שְׁבַב"י וְרַמ"א שָׁם.

(ב) בְּמְקוּמוֹ שְׁמַבִּיאִי. סְמ"ג וְהַג"מ שְׁבַב"י וְרַמ"א שָׁם (ג) בְּמְקוּמוֹ הָהֵם.

(מ) מְשַׁמַּע שְׁבַפּוּלִין צָרִיף לִינְהָר מְפָלִים וְצ"ע דָּאִין נוֹהֲגִין כֵּן גַּם דְלָא מְשַׁמַּע כֵּן מַד' רַמ"א וְרַמ"א דְהָא מַהֲרָאִי אֵינְרִי בְכַה"ג ע' תַּה"ד סִי קַצ"א וְרַמ"ש דְאַזְלִי בְּתַר רֹב דְגָן צ"ל דְהִינְנוּ מְשַׁנִּים שְׁעָבְרוּ (וְגַם מִיַּעוּט' עַכ"פ נִזְרַע קוֹדֵם הַפְּסָח) וְכֵן מְשַׁמַּע קָצַת מְסִידוֹר ד' מ"א גַּם הָרִי בְּמְקוּמוֹ שְׁרוּב נִזְרַע קוּוה"פ מְשַׁמַּע בַּתַּה"ד וְרַמ"א בִּינ"ד דְפָרִי לְגַמְרִי אִין לְהַחְמִיר אָף י"ש לְעַצְמוֹ וְכ"מ בְּמַהֲרִי"ל (ע"ש דפ"ג ב' וְחִסְדִּי וְאַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה הַחֲרָדִי כו' דְמְשַׁמַּע דְגַם הוּא לֹא הִי נִזְהָר כ"א בְּאוֹתָן ב' שְׁנִים שְׁמַאֲחִרִי לְזִרְעָה אַחַה"פ) וְצ"ע גַּם מַעֲשֵׂי בְכ"י דָּאִין נִזְהָרִי מְפָלִים וְנִרְאָ אִפִּי בְנִי וְאַפְּלִי מִיָּן בְּשֵׁא"מ וְצ"ע בְּכ"ז וּבְשָׁ"ף וְש"א בִּינ"ד סִי ס"ד סִי וְסִי קִט"ו סִי וְסִי וְקִי"ט סִי.

וּבְפַר"ח שָׁם וּבְמַנְהֲגִי אִיסוּר שְׁבַא"ח סִי תַצ"ו מִן סוּף אוֹת כ"ג וְאַיְלָף) (ד) א"צ לִינְהָר. רַמ"א בְּתַשׁוּ דְסוּף סְפָרוֹ מ"א.

(ה) מְמִין. כֵּן פִּי מ"א (וְצ"ע).

(ו) בְּמַדִּינוֹת פּוּלִין. מ"א (ז) אַעֲפ"כ אִין ח"י (וְכ"מ אָף בְּתַשׁוּ הָרֵא"ש וּמַהֲרִי"ל וְתַה"ד הַנְּ"ל וְש"פ) (ח) וַיֵּשׁ לְמָדוּ.

מ"א מְמַהֲרִי"ל וְתַה"ד (ט) שְׁעַת הַדְּחָק ע' תַּה"ד וְט"ז בִּינ"ד שָׁם (י) מְקָצַת הָרֵאשׁוּנִי ר"ב וּבְתַשׁוּ הָרֵא"ש רִישׁ כ"ב) וְא"ז שְׁבַתַּה"ד. (יא) רֹב רֵאשׁוּנִי רִי"ף רֵא"ש רַמְבַּ"ם תוֹס' וְש"פ וְהֶאֱחָרוּנִי טוֹש"ע שְׁ"ף בְּנִקְה"כ.

(יב) אָף בְּשָׁל ע"ג. תוֹס' רֵא"ש בְּתַשׁוּ סְמ"ג טוֹש"ע בַּה"ז ט"ז שְׁ"ף.

(יג) גַּם מִי"ש. ע' ח"י וְתַשׁוּ ח"צ סִי כ' וּבְנִי בְּתַשׁוּ שְׁבַסוּף סְפָרוֹ וְע"ל סִי תַמ"ב ס"ט וְס"י (וּמִיָּהוּ בְּתַשׁוּ שְׁב"י סִי ס"א וּפְנִי בְקו"א לְקַדוּשִׁין וּבְס' מְשַׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חִי"ד סִי ס"ד ס"ה הַרְבֵּה קְוִלוֹת): שָׁם לְסִי ת"צ ס"א יְבוֹאוּ לְזִלְזֵל בּוֹ גַּם' שְׁבַת כ"ג לְאַבְיִי וְע"ש בַּחַה"ר דְלַהֲרִי"ף וְסִינְעָתוֹ לֹא פְּלִיג רַבָּא אֲדַאֲבִי בְטַעְמָא דִּיּו"ט וְכ"ה בְּרַמְבַּ"ם בַּה' תְּנַנְפָּה

פ"ג ה"ה (ואף לפ"מ דמשמע במ"מ שם (ובה' סנפה פ"ו הי"ג) ובתשו' הרמב"ם שבכ"מ פ"ג מה' מילה דלרבא ביו"ט ב' הוא מתק"ח וא"צ לטעמ' דזלזול וכן אף לפ"ד האו' דבכל ספק מצנה דאורייתא בעי ברכה מ"מ ביו"ט ב' לדין דהגוי רק ממנהג' לד"ה לא הנה צריה ברכה אם לא מטעמ' דזלזולא כמ"ש הל"מ בה' חנופה.

וזש"ש ואעפ"י שאין אנו נוהגין פן כו'. אלא שצ"ע דברמב"ם בה' קדה"ח פ"ה ה"ה ו' משמע שתק"ח הוא (וצ"ע בלשונו פ"א מה' יו"ט הכ"א שכ' מנהג הוא מד"ס) יותר ממה שהי' בזמן בית המקדש שהיו עושין הרחוקי' רק מספק פנ"ל ולכאורה לפמ"ש בתשובה הנ"ל יש לומר דס"ל דאף דאביי ורבא פליגי בטעמי' אין נ"מ מזה לדינא אלא דלד"ה אין מברכין על פל ספק זולת היכא דמצינו בהדני' שתיקנו ברכה כו' ולכן לא הקפיד הרמב"ם בה' חנופה מלמינקט הטעמי' ע"ד ד' אביי (שפשוט יותר) פיון שאין חילוק לדינא ואכמ"ל): שם לסי' תצ"ג ס"א לאחר הקדושין מ"א צ"ע מגלן דנ"ד לההיא דסי' תקנ"א (שרמז המ"א) ותקמ"ו גם ע' רי"ו בשם הה"ג שכ' שאין שמחה אלא בחנופה ובסעודה ואם ר"ל תרנוניהו (ע' סנפה כ"ה ב') א"כ נשואין בל"ס שרי ולא משמע פן אלא משמע לכאור' דאו או קאמר נרק לאפוקי אירוסין בלא סעודה דליכא שמחה פדאית' בפ' החולץ מ"ג ב' וצ"ע: שם אכל מותר מ"א ח"י (אף שם אי' רק אחר שידוכין וע' א"ר ופ"מ ומה"ש שכ' דמשמע דאחר אירוסין שרי.

אבל תמוה למה וע' מ"א סי' תקנ"א ססק"י דאסור ריקודין מן י"ז בתמוז וכ' שם ח"ר ופ"מ אף בלא אירוסין משמע דכ"ש באירוסין ולמה פאן יהיה הס' להיפוך ובלא"ה נראה דהכא מנהג קדום וחסך יותר ממן י"ז בתמוז שלא נזכר פלל בטוש"ע איסור נשואין (וע"ש בא"ר סקכ"ח שלמד גולא מפאן להתם קודם כו') לכן גם פאן צ"ל דכ"ש באירוסין דהשמחה יותר.

ואפשר יש איזו ט"ס במ"א דבלא"ה אין דבריו מסודרים פהנגן ע"ש ובשגם שפכר נת' שאף היתר הסעודה צ"ע ונהבו דלא להוסיף חנם: ביאורים לב"י ושו"ע (לסימן תקי"ח סק"ה כשו"ע) אנינות נוהג כו'. דין זה נקבע בטוש"ע עפ"י דעת הרא"ש דפרק ואלו מגלחין (ססי' ק"א) אבל ברא"ש דר"פ מי שמתו רק לתירוץ א' מחלק בין שבת ליו"ט שמוותר לקוברו על ידי אינם יהודים אבל לתירוץ ב' בשם י"א שבת ויו"ט שוין ומסתמא היינו אעפ"י שרוצה לקוברו ע"י אינם יהודים שהרי פן הדין כמבואר סי' תקכ"ו ס"ב ועוד שהרי זהו החילוק בין תירוץ א' לב' דדונח גדול לומר דלתירוץ א' אעפ"י שאינו רוצה פיון שמוותר כו' נוהג אנינות ולתירוץ ב' דוקא בשרוזה כו' דכל כה"ג נדאי הוי לי' לפרש ועוד שהרי מביא ראי' לתירוץ ב' מעובדא דרמב"ן ומסתמא עשה פדין וקבר בנו ע"י אינם יהודים ודונח לומר דסבירא לי' פראב"ד שבב"י סימן תקכ"ו דעכ"פ הוי לי' לפרש וגם א"כ דרמב"ן ורא"ש ס"ל פהראב"ד ה"ל להב"י שם להביא דעתם וגם לא הוי לי' לקבוע בשו"ע פהחולקים בפשיטות וסתומות.

אלא נדאי לתירוץ ב' אעפ"י שרוצה לקוברו ע"י אינם יהודים אין אנינות כ"א לעת ערב כבשבת ומדכתב הרא"ש לתירוץ זה באחרונה משמע דהכי ס"ל וגם מדהביא ע"ז מעשה רב דרמב"ן. וכן משמע שם ברמזים שכתב בתחילה סתם ששבת ויו"ט שוין ואח"כ כתב ש"א שאנינות נוהג ביו"ט והיינו פתירוץ הא' משמע דהעיקר פתירוץ ב' שכתב בסתם

(וכן משמע פשטות דברי הטור דסימן ע"א וביו"ד ס' שצ"ט אלא שפאן וביו"ד ס' שמ"א נמשך אחר דעתהרא"ש דפ' נאלו מגלחין וצ"ע).

וכן הוא בתר"י שם פתרוץ הב' (ונראה דהיינו הי"א שפרא"ש) וגם התוס' שם בין לדעת ר"י ובין לדעת ר' נתנאל משמע דפשיטא להו דשבת ויו"ט שוין ולא עוד אלא שדבריהם משמע דאפילו ביו"ט ב' אין אגנינות שהרי רק בחוה"מ פתב ש'למד מהירושלמי שיש אגנינות ובאמת פן משמע גם פן דעת תר"י וקרא"ש לתרוץ ב' דסתם יו"ט גם יו"ט ב' בכלל.

אלא שלפ"ז צ"ע מה שכתב תר"י וגם אינו יכול לקנברו כו' ואולי ס"ל כר"ת שבתוס' ורא"ש פ"ק דביצה (ו') ויתבאר ובאמת פן משמע בירושלמי גופא דאל"כ מאי קשה להו מהא דשופר יותר מההיא דלולב דמוקי לה בחוה"מ כמ"כ אין דוחק יותר לאוקמי הך דשופר ביו"ט ב' ומ"ק אית לך למימר כו' וכש"כ לדעת הרא"ש דפרק נאלו מגלחין דגם ביו"ט א' אם רוצה לקנברו כו' שקשה מאי פריף מלולב ושופר מאי פסקא דבריינות אלו בדלא רוצה כו' ולהתוספות אין חילוק ג"כ בין לעת ערב לכל היום אלא לדעת ר' נתנאל יש חילוק בין פשדעתו להחשיף דאז כל היום שייף אגנינות וכשאין דעתו להחשיף גם לעת ערב אין אגנינות ולדעת ר"י גם פשדעתו להחשיף אין אגנינות פלל ומדעת סמ"ג וסמ"ק ונהגה הר"פ ונהגמ"ר פ"ד מהלכות אבילות ומרדכי בהלכות אגנינות וכלבו מבואר דס"ל ג"כ פדעת הר"י ולא דיברו כ"א לענין חוה"מ (דהר"פ ס"ל דגם בחוה"מ אין אגנינות וכן משמע דעת סמ"ג אלא דסמ"ק הוכיח מרש"י כו' ע"ש) אבל ביו"ט אפילו ביו"ט ב' משמע דפשיטא להו דליכא אגנינות ואף גם לעת ערב וכדעת ר"י דפליגי גמרא דינן וסיפא דירושלמי ארישא שם.

גם הרי"ף ורמב"ם וש"פ שלא דיברו פלל באגנינות דיו"ט ולא הביאו פלל הך דירושלמי דמחשיכים כו'. משמע יותר דס"ל פדעת הר"י וש"פ ה"ל דשבת ויו"ט שוין ואין אגנינות פלל גם לעת ערב וכן משמע מדעת הגמ"י דאמ"ש הרמב"ם פ"ד בשבת מיסב כו' פתב הגמ"י שפן פתב בס"ה דבשבת ויו"ט וחוה"מ כו' משמע שתופס גם מדעת הרמב"ם דהכי ס"ל וכמו שכתבו פל הפוסקים דסתמא דמילתא פשאמרו בגמרא דינן בשבת מיסב כו' ה"ה ביו"ט.

(וגם קרא"ש דפרק נאלו מגלחין פתב פן תחילה כו') גם פינן שהביאו תלמוד ערוף דפ"ק דמ"ק (י"ד) דאין אבילות פרגל מסתמא י"ל דגם אגנינות בכלל (וכן משמע קצת פשטות דברי הרמב"ם סוף פרק יו"ד וריש פרק י"א שלא הוציא מן הכלל כ"א קריעה וחליצה ונהבראה בחוה"מ משמע דאבל אגנינות בכלל אבילות הוא ואינו נוהג גם בחוה"מ פהסמ"ג ור"פ ה"ל ובה"ז פתב שבעת ימי החתונה פרגל ופי שמת כו' משלים ז' ימי השמחה ואם הנה אסור בפשר ויין פשהנה אוגן אין השמחה בשלימות) וטעמא דמילתא י"ל דהנהו פוסקי לא ס"ל כמ"ש התוספות פרק נאלו מגלחין (כ"ג) ד"ה ואינו אוכל דטעמא דאגנינות וטעמא דאבילות ב' ענינים הן וטעמא דאגנינות הוא רק שיהא טרוד בקבורה אלא ס"ל דין א' הם.

אלא שבאגנינות יש אבילות ומרירות יותר ומה שהקילו בכפיית המטה ועטיפה ונעילת הסנדל הוא פדי שלא יהנה מזה ביטול לעסקי המת כמ"ש רמב"ן וש"פ (אלא שדעת

הרמב"ם דס"ל דאונן מותר בכל דיני אבילות צ"ע לפי זה אבל גם עפ"י דעת התוספות אינו מתירץ ואכמ"ל) ולכן בשבת ויו"ט (וחוה"מ) אינו נוהג פדרף שאין אבילות נוהג ועיין תר"י ר"פ מש"מ שפירש טעמא דמפני כבודו שפירושלמי שלא ידמה כמתעצל בהספדו כו' א"כ הרי שבת ורגלים אסורים בהספד וזש"ש תר"י במסקנ' דשבת ויו"ט שוין שאינו יכול לעשות הספד ומ"ש שם עוד וגם אינו יכול לקבורו י"ל שכ"כ לטעמא דמשאו שפירושלמי והיינו פיון שלא נפשט האיבעי' הוצרף להטעים ביו"ט לב' הטעמים אבל הפוסקים הנ"ל י"ל דס"ל פיון דבגמ' דידן לא נזכר פלל חילוק בין יש לו מי שישא משאו אם לאו משמע דטעמא דכבוד עיקר וכמ"ש בא"ר טעם זה לבד וכמ"ש גם הרא"ש דכל המתאבלים מתאוננים וכולם קרואים מוטל עליו לקבורו אפילו אחותו הנשואה (ודלא כר"ת).

ועיין כ"מ פ"ק ד' מהלכות ק"ש שכתב שכן משמע בגמרא וא"כ ס"ל להפוסקים הנ"ל דע"כ אין הטעם משום משאו אלא משום כבודו דהיינו שיהא טרוד באבלו והספדו פנ"ל בשם תר"י. וזה שכתב הרמב"ם בהלכות ק"ש שם שאין דעתו פנויה ר"ל מפני טרדתו באבלו והספדו ולא (כמ"ש התוס') שיהיה פנוי להשתדל בצרכי המת כמ"ש הכ"מ שם בהדיא: והן אמת דלכאורה קשה לפירוש תר"י הנ"ל שהרי פירושלמי משמע דלטעמא דכבודו נחא הוא דפטור מלולב ושופר וצ"ל דלפירושו באמת הוא דפרכינן מלולב ושופר אחרונייהו קאי דלטעמא דכבוד נמי קשה דביו"ט ליכא טעמא דנראה כמתעצל בהספדו והא דמשני בחוה"מ וכן מהא דמחשיבין.

י"ל משום דטעמא דמשאו מוסכם. אלא דטעמא דכבוד מוסף גם בדליכא טעמא דמשאו.

וכדאמר מאי בינייהו בי"ש לו כו' משמע רק בכה"ג איכא בינייהו (אלא שלכל הפירושים אפתי קשה טובא למה לא משני הוא דשופר ביו"ט ב' דאיכא טעמא דמשאו פנ"ל אם לא שנאמר דאולי היה ידוע להפוסקים דירושלמי לא ס"ל הא דרבא דמת ביו"ט ב' יתעסקו ישראל או דס"ל כדשליח להו לבני בשכר בפרק תולין (קל"ט) ולא ס"ל הא דמסקינן התם לפי שאינם בני תורה אבל לא סגי בשנאמר דס"ל כמר זוטר דפ"ק דביצה ולפי"ז גם להרא"ש דפרק נאלו מגלחין היה י"ל דס"ל לירושלמי כר' יוחנן דפרק תולין וכדעת בה"ג ורש"י דגם ביו"ט א' בעינן אישתהי לכ"ע דעדיין הוי לי' לאוקמי בדאישתהי שאינו דוחק כ"כ ממאי דמוקים (בחוה"מ וכש"כ) לעת ערב דמחשיבין יותר דחוק) והנה הוא שנתחבטו התוספות ותר"י ורא"ש הרבה בדברי הירושלמי י"ל דזהו דוקא לגירסתם דמשמע דגרסי בירושלמי בפלוגתא דת"ק ורשב"ג שפבריתא פדמיתני' בגמרא דידן אבל בירושלמי שלפנינו בפרק מי שמתו וכן בפרק נאלו מגלחין (ז') מיתני' בסגנון אחר שפבריתא ת"ק לא גרסינן וחיוב בכל המצות ובדברי רשב"ג גרסינן הואיל והתירתי כו' חייבהו בשאר כל המצות חיי שעה התירתי כש"כ חיי עולם לפי זה מבואר שהפלוגתא היא דלת"ק אינו מותר בשבת כ"א בבשר ויין (וממילא נמשך מברך ג"כ כו') אבל פטור מכל המצות ולרשב"ג חייב ג"כ בכל המצות עיין במפרש במ"ק שם (ועפי"ז אתי שפיר נמי הא דלא חש הרי"ף להא דפסקינן בירושלמי פרב"ג דלגמרא דידן אין נ"מ מזה דגם ת"ק ס"ל פרב"ג דירושלמי אלא דתשמיש המטה איכא בינייהו ובהא לא פסקינן

פירושלמי) וא"כ י"ל לומר דבריינתא דלולב ושופר וכל השקלא וטרקא דרישא דירושלמי אַזלא כת"ק אַבל למאי דמסיק שם דהלכה פרשפ"ג גם ביו"ט.

חייב בלולב ושופר. (ולפי"ז אַפְשָׁר גם בחוה"מ ולעת ערב כו' והיינו דטעמא דאנינות משום פְּבוּדוֹ ועל דָּרָךְ פִּירוּשׁ תר"י הג"ל ומשא"כ בָּאֵלוֹ דְאָסוּרִים בְּהֶסְפֵּד).

והנה גם בדעת הרא"ש דפָּרַק וְאֵלוֹ מְגַלְחִין י"ל שְׁאִין פִּי ע"ד שְׁנָרָא' שְׁתּוֹפְסִים הַטּוֹש"ע (והאחרונים). : דְּלִכְאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדָּק הַרְבֵּה בְּדַבְרֵיו ז"ל א' בְּמָה שֶׁפֶתֵב וְכֵן מִשְׁמַע בִּירוּשְׁלָמִי כו' דְּמִשְׁמַע שָׂבָא לְהוֹכִיחַ דְּגַם בְּיַשׁ עוֹסְקִים אָסוּר וְדִלָּא כִּי"א דְלַעִיל וְהָרִי בִּירוּשְׁלָמִי לֹא נִפְשְׁטָה וּמְנַלְן דְּנִקְטִינן לְחוּמְרָא (בְּאֲנִינּוֹת דֹּס' וְלִהְיֵל בְּכָל הַמַּצּוֹת) וְעַכ"פ הָיִי לִי לְפָרֵשׁ וְלִסְיִים דִּישׁ לְמִינְקֵט לְחוּמְרָא דְטַעְמָא דְכְבוּדוֹ.

ב' מ"ש מיהו בְּהָא פְּלִיג יְרוּשְׁלָמִי אַגְמָרָא דִּידֵן כו' וי"א כו' וְלִי נִרְאָה כו' ע"ש דְּמִשְׁמַע שְׁאִינוֹ מְקַשָּׁה כ"א מְהָא דְּמִסְקִינן בִּירוּשְׁלָמִי מְפִינן שְׁהוּא זְקוּק לְהַחְשִׁיף כו' וְהָרִי פֶּשְׁטָא דִּירוּשְׁלָמִי מִשְׁמַע דְּכָל זֶה קָאִי לְטַעְמָא דְּמִשְׁאֵוֹ אַבְּל לְטַעְמָא דְּכְבוּדוֹ הָיִי נִיחָא דְּפִטוּר מְלוּלָב וְשׁוֹפֵר (וְהֵינּוּ דְּמִשְׁמַע דְּכְבוּדוֹ הֵינּוּ שְׁלֵא יְהִיָּה נִרְאָה פְּאֵלוֹ הַמִּתְקַל בְּעֵינָיו וְאִינוֹ נִבְהָל כו' ע' לְבוּשׁ סִי ע"א) וְא"כ יוֹתֵר הָיִי לִי לְהַקְשׁוֹת עַפ"י טַעַם זֶה וּבְפָרְט לִפ"מ דְּמִשְׁמַע לְעִיל שְׁתּוֹפֵס עֵיקָר פְּטַעַם זֶה וְע"ז לֹא שְׁיִיף הַתִּירוּץ פְּלָל וְכַמ"ש הַתּוֹס' בִּר"פ מִי שְׁמַתוֹ עַל תִּירוּץ דִּר' נְתַנְאֵל (שְׁהוּא גַם פֶּן מַעִין תִּירוּץ אֵלוֹ שְׁבֵרָא"ש) דְּזֶה לֹא שְׁיִיף לְטַעְמָא דְּמִשְׁוֹם פְּבוּדוֹ ג' קָשָׁה קוֹשְׁיִית הַמַּעִיו"ט ר"פ מִש"מ אוֹת ז לְמָה לֹא פֶּשְׁטִינן מְהָא דְּאִינוֹ עוֹנָה אָמֵן אַעפ"י שְׁאִינוֹ מְתַבְּטֵל עִי"ז מְצַרְכֵי הַמַּת כַּמ"ש הָרָא"ש ע"כ דְּטַעְמָא מִשְׁוֹם פְּבוּדוֹ (וְתִירוּצוֹ שְׁתִּירָץ דִּי"ל הָא דְּאִינוֹ עוֹנָה ר"ל אֵין צָרִיף אַבְּל רִשְׁאֵי כו' הוּא דְּחוּק וְא"כ גַּם הָא דְּפִטוּר מְלוּלָב וְשׁוֹפֵר י"ל הָכִי וּמַאי קָשִׁי אֵלָא וְדַאי אַחַר דְּאָמְרִינן דְּאִין שׁוּמְעִין לְהַחְמִיר פֶּל הַפְּטוּרִים הֵינּוּ פְּטוּר וְאָסוּר).

ד' מ"ש וְלִי נִרְאָה דְּלֹא קָשָׁה דְּוִדָּאֵי בְּחוּל כו' הוּא מְחוּסֵר הַבְּנָה וְאִינוֹ מוּבָן מַאי בְּעֵי בְּזֶה וּבב"י סִי ע"א מִשְׁמַע דְּאִתִּי לְפִלּוּגֵי אַמְאֵי דְּמַדְעַת הֵישׁ אוֹמְרִים מִשְׁמַע דְּכָל לַעַת עָרַב דְּשְׁיִיף לְהַחְשִׁיף אַף שְׁהוּא אִינוֹ מְחַשְׁיף פְּטוּר וְלִהְרָא"ש דְּנִקְא בְּשְׁהוּא מְחַשְׁיף אַבְּל עֵיקָר חֶסֶר לִפִּי זֶה (דְּגַם בְּדַעַת הִיא בַּמ"ש דְּשְׁיִיף אֵז לְמִימֵר כו' י"ל דִּר"ל דְּלַעַת עָרַב שְׁיִיף הָא דְּאָמֵר בִּירוּשְׁלָמִי מְפִינן שְׁזָקוּק כו' דְּהֵינּוּ שְׁמוּקֵי הַבְּרִייתָא בְּשִׁמְחַשְׁיף כו') גַּם מַה צְוֵרָף לְאֵרִיכוֹת מ"ש דְּוִדָּאֵי בְּחוּל כו' וּמְחַלֵּק בֵּין חוּל לְשַׁבַּת.

לֹא הָיִי לִי לְמִימֵר אֵלָא וְלִי נִרְאָה דְּוִדָּאֵי בְּשִׁמְחַשְׁיף כו' גַּם א"כ לֹא הָיִי לִי לְסִיִּים אַבְּל פֶּל הַיּוֹם חֵיִיב הָרִי זֶה גַּם לְהֵישׁ אוֹמְרִים פֶּן הוּא אֵלָא הָיִי לִי לֹא לֹא אֵלָא אִם אִינוֹ מְחַשְׁיף גַּם לַעַת עָרַב חֵיִיב גַּם מַה זֶה שֶׁפֶתֵב וְלִי נִרְאָה דְּלֹא קָשָׁה כו' דְּמִשְׁמַע שָׂבָא לֹא מְשַׁקְּנִי מְעִיקְרָא לֹא קָשִׁיָּא אוֹ עַכ"פ בָּא לְתַרְץ תִּירוּץ מְרַנּוּחַ יוֹתֵר וְלִכְאוּרָה הַפֶּל סִגְנוֹן אַחַד בְּגוּף הַתִּירוּץ (וְלִקְמֹן יִתְבָּאֵר קֶצֶת) וְגַם מ"ש דְּוִדָּאֵי בְּחוּל שְׁיִכּוּל כו' מְפִנֵי פְּבוּדוֹ כו' דְּמִשְׁמַע שְׁחֻזָּר לְטַעְמָא דְּכְבוּדוֹ שְׁבִירוּשְׁלָמִי עֵירוּב פְּרִשְׁיוֹת שְׁנָה פֶּאֵן שְׁהָרִי עַד הַשְּׁתָּא קִינִימִין לְטַעְמָא דְּמִשְׁאֵוֹ דַּע"ז תִּירוּץ שֶׁם מְפִינן שְׁזָקוּק כו' פְּמִי שְׁנוּשָׂא מִשְׁאֵוֹ דְּמִי כו' וְאֵף אַת"ל שְׁעֵתָה בָּא לְתַקּוֹן וְלְתַרְץ (קוֹשְׁיִית תּוֹסְפוֹת הַג"ל) דְּגַם לְטַעְמָא דְּכְבוּדוֹ לֹא קָשִׁיָּא מְלַבֵּד שְׁאִין הַלְשׁוֹן סוֹבֵל זֶה וְלִכְלֵל הַפְּחוֹת הָכִי הָיִי לִי לְמִימֵר וְלִי נִרְאָה דְּגַם לְטַעְמָא דְּמִשְׁוֹם פְּבוּדוֹ לֹא קָשִׁיָּא הֵנָּה מְלַבֵּד זֶה (וְגַם אִם נִגִּיָּה שְׁתַּחֲקִלָּה הִבִּיא עַל הִיא קוֹשְׁיִית הַתּוֹס')

וע"ז פתב ולי נראה דלא קשיא כו') הנה גוף הדבר תמוה דנדאי בירושלמי משמע בהדיא דלטעמא דכבודו אתי שפיר דפטור מלולב ושופר פל היום גם באינו מחשיף פלל וכל השקלא וטריא אינו רק לטעמא דמנשא ויכדמסיים פמי שנושא כו' (וכן הוא במפרש) ועיין תוס' דפרק מי שמתו וכן במ"ק במ"ש רק סדין וכו'.

אינו טרוד במשא. גם גוף הפירוש בטעמא דכבודו שיהא לבו פנוי כו' הוא דחוק ונר ומה שיניף לומר ויעסוק בהם תמיד בשיש מתעסקים בשבילו ואם נאמר שמחוייב לעסוק בעצמו גם פן דמצנה בו כו' וא"כ גם לטעמא דמנשא י"ל פן ולומר דזהו עצמו החילוק בין הטעמים דלטעמא דכבודו ר"ל שיעסוק בעצמו גם פן דוקא ומשא"כ לטעמא דמנשא שלוחו פמותו הוא דחוק גדול ולא משמע פן בירושלמי והן אמת שבב"י ויבדעת מוח"ז רבינו ז"ל סימן ע"א וכן בב"י יו"ד סי' שי"א הגירסא ויחשוב בהן.

אף בב"י פאן הגירסא פמו ברא"ש ויעסוק (גם לגירסא ויחשוב צ"ע יותר לקמן ויתבאר בסמוך) ה' והוא העיקר במה שפתב וביו"ט ב' כו' וביו"ט א' אם רוצים כו' הרי בזה סותר מ"ש בהחלט דשבת ויו"ט שוין וצ"ע לכאורה דלעיל מייירי רק ביו"ט א' ובאינו רוצה לקנברו ע"י אינם יהודים והוא דחוק גדול בסתימות לשונו דסתמא דמילתא דקוברין ע"י אינם יהודים פדינו (וזה קשה ג"כ בלשון הטוש"ע ביו"ד שם שתחילה החליטו בשבת ויו"ט אוכל בשר כו' ואח"כ פתב ואם רוצה כו' וכ"ש ביו"ט ב' כו') פאלו הדין נותן שלא יקבר ביו"ט ע"י אינם יהודים וזה אינו (דדעת הרא"ש וטוש"ע סימן תקכ"ו דגם בדלא אישתהי קוברין כו' וכש"כ שקשה ביותר על השו"ע שהחליט שם ס"ב שאסור להלינו פד לקנברו ע"י ישראל) ועוד א"כ נסתר פל וסוד דבריו עד פאן מפח הקושני דגמרא דידן על ירושלמי שגזפר ג"כ בתוס' ותר"י.

מאי קושיא משבת דגמרא דידן וסיפא דירושלמי איו"ט שקרישא דירושלמי גם א"כ גם אירושלמי גופא קשיא טובא מאי פריף מלולב ושופר עד שהוצרך לדחוק דלולב בחוה"מ ושופר לעת ערב דמחשיכים כו' דהוא דחוק גדול פיון שקבורה שע"י אינם יהודים לא גרע ממחשיף.

(וכן הקשה אא"ז בעהמ"ח ס' עטרת ראש על פרכות ע"ש. ומה שתיירץ אינו מועיל להרא"ש דפרק נאלו מגלחין גם בלא"ה אינו מספיק דונדאי יותר דחוק לאוקמי בחוה"מ ולעת ערב מלאוקמי בדאישתהי כו') ואיף פשיטא להו דברייתא בדלא רוצה מייירי (מלבד שקשה למה לא מוקמי לה ביו"ט ב' שבזה לכאורה ע"כ לומר דירושלמי לא ס"ל הך דרבא וכדלעיל).

ועוד דעיקרא דדינא קשה טובא דלכאורה קבורה ע"י אינם יהודים דומה ליש לו מי שישא משאו ותלוי בספיקא דירושלמי ואיף אמר דלא גרע ממחשיף דבזה הפל מודים ועוד אף את"ל דקאי לטעמא דכבודו ועפ"י מאי דמשמע מדבריו לעיל דגם לטעם זה קאי הך דמוקמינו בירושלמי הך דשופר במחשיף.

(מלבד שקבר נתבאר שזה תמוה) א"כ יותר הוי לי ללמוד ולדמות זה ליש לו מי שישא משאו דשוין בענינים (וגם בדיניהם לפ"מ דמשמע בטוש"ע דכל היום חל אנניות פכחול ומשא"כ במחשיף כו' ואף לפי מ"ש מהרמ"ל שבמ"א עכ"פ ביום פל היום כו') ואם

נאמר שזו באמת גרע מיש מי שישא משאו והיגו דהתם יוכל לעסוק בעצמו ג"כ ושייך לומר פדי שיהא לבו פנוי כו' ויעסוק כו' פדלעיל פרא"ש משא"כ ביו"ט כו' א"כ איך לא גרע ממחשיך פיון דגרע מיש מי שישא משאו כו'.

דבזה אמרין דליכא טעמא דמשאו כ"ש דגרע ממחשיך דכ"ע מודים כו' ואין לומר דמצד עצם הקבורה גרע מיש מי שישא כו' דהתם יכול בעצמו משא"כ הקא פנ"ל. ומ"מ מצד שצריך להמציא כו' לא גרע גם ממחשיך דכ"ע מודים כו'.

זה אינו דבאמת גם ביש מי שישא משאו גם פן שייך לומר הו דצריך להמציא כו' (אם לא שנא דהתם ר"ל שיש מי שהוא פמותו ממש שיכול להמציא ג"כ ואין צריך לו פלל אבל מנלן הו ולישנא מי שישא משאו משמע רק גוף העבודה והמשא כו') ולפי הגירסא לעיל ויחשוב בהם תמיד משמע שר"ל אף דכל גופי המלאכות יעשו אחרים מ"מ יהא לבו פנוי לחשוב תמיד היגו להמציא ולהשיג שייעשו הפל פהוגן וכראוי א"כ גם בקובר ע"י אינם יהודים שייך כ"ז והיגו הו דאמר שצריך להמציא כו' וא"כ קשה בתרתי א' דהוי לי' ללמוד זה מיש מי כו' לטעמא דכבודו והב' פיון דבירושלמי אמר דאיכא בינייהו ביש לו מי כו' דלטעמא דמשאו הרי יש לו ונהרי גם בזה י"ל הסבך דצריך להמציא כו'.

ע"כ דמצד זה גרע ממחשיך עכ"פ: פללו של דבר דיש גמגומים רבים בדעת הרא"ש הללו אשר ע"כ להנצל מזה קצת וכדי לקרבו מעט עם דעות ש"פ דלעיל ובפרט לדעת עצמו שבר"פ הנה נראה דיש לפרשו בענין אחר (מכפ"מ שנ' שתפסו מדברי הטוש"ע).

והוא דמ"ש וכן משמע בירושלמי כו' אינו ר"ל לאתויי ראיה מטעמא דלכבודו דוקא שביירושלמי ולאפוקי ממה שכתב בשם י"א ביש לו מתעסקים כו' דכיון שלא נפשטה בירושלמי י"ל דמספיקא יש להקל באנינות דרבנן (ולהחמיר בכל המצות) פטעמא דמשאו.

וגם מדשקלי וטרי הרבה אליבא דטעם זה לתרץ הברייתות י"ל דכן עיקר ומה גם א דלכבודו יהיה קשה בנודאי הו דבשבת מיסב כו'. שבגמרא דידן ובסיפא דירושלמי גופא (וכמ"ש התוס' וכנ"ל).

אלא מביא ראיה מכללות הירושלמי ויכולני לומר דלא קאי כ"א לאפוקי מדעת רש"י דלעולם רשאי להחמיר ונהגם שלכאורה לא שייך ע"ז הלשון וכן משמע כו'. שהרי זה מפורש בירושלמי דאין שומעין להחמיר הרי גם בתר"י איתא נמי הלשון וכן משמע אף שהוא לא הביא מתחילה כי אם י"מ כו' שהוא פדעת רש"י.

אף א"צ לדונק זה בד' הרא"ש אלא דקאי נמי לאפוקי מדברי הי"א שהזכיר אלא שבד' הי"א נזכר ב' דברים. אם פבר עסק או שיש לו עוסקים כו'.

ואף שאין ראיה מירושלמי ביש עוסקים שתלוי בשנינו הטעמים שביירושלמי אבל עכ"פ גם לטעמא דמשאו מדלא מצאו איכא בינייהו כ"א ביש לו משמע דבשהו מתעסק בעצמו עכ"פ אין חילוק בין הטעמים והיגו שאפילו בשעה שאינו עוסק כגון שפבר עסק וכה"ג חל אנינות (עד שיקבר).

ונהרי גם הראות שהביא הרא"ש מקודם מהא דעניית אמן ומהא דיושב ודומם ג"כ איירו בשעה מתעסק אלא שמביא ראיה דעכ"פ דלא כה"א דאינו אסור כ"א בשעה שהוא עוסק ממש (דאף שבלשון הי"א שכתב היינו פשצריה לעסוק כו' אבל אם כבר עסק כו'.

לכאורה היה אפשר לומר דר"ל פשצריה לעסוק היינו שלא גמר עדיין העסק אסור אף בשעה שאינו עוסק באמצע כו'. רק פשצבר גמר העסק אז מותר אבל הרא"ש ונדאי ע"כ שאין תופס דבריהם פה דא"כ אין סתירה מעניית אמן ויושב ודומם די"ל בשלא גמר עדיין כו'.

ובאמת י"א אלו נראה דהיינו דעת ר"י שבתוספות שם וע"ש שכתב רק כשהוא עוסק כו' אבל בשעה שאינו עוסק כו' וכן צריך לתקן הלשון שברא"ש בשם י"א שפוננתם ג"כ עד"ז. והיינו כעין העוסק במצוה דפטור מכל שאר מצות בשעה שעוסק דוקא לדעת התוס' ורא"ש פ"ק הישן (כ"ה).

ואף לפ"מ דקיי"ל פ"ר"ן שם דאף שאפשר לקיים שתייהן ולא יהי' שום ביטול לראשונה עי"ז פטור מ"מ נראה שאינו מחוייב להפסיק הראשונה כו' ואף גם בשעה שגח פטור כמ"ש שם ה"ר"ן בחופר קבר ונח מעט היינו משום דגם החניניה עסק מצוה בשביל שיתחזק כו' כמ"ש רבינו ז"ל סימן ל"ח.

(וצ"ע במ"מ שם שגרשם ר"ן פ"ב דשבועות). ובהג"א שם סי' י' בשם ראבי' דהא דהולכי מצוה פטורים מסנפה גם בלילה היינו שגם המנוחה בשנינה מצוה פדי כו' ונראה דקאי ג"כ בשיטת ר"ן הנ"ל וכהא"ז שבהג"א שם סי' ו'.

אבל כשיש ממילא איזה מניעה מעסק המצוה נראה דאינו פטור אז לכ"ע) וה"נ דוקא בשעה שעוסק ומשום עוסק במצוה אלא דלפי"ז לכאורה גם בשעה שעוסק אינו רק פטור אבל רשאי להחמיר והיינו הי"מ שבתר"י ר"פ מש"מ.

ואולי י"ל דר"י שבתוספות וי"א שברא"ש ס"ל דגם בכל עוסק במצוה אינו רשאי להפסיק למצוה אחרת וכן הוא דעת הריטב"א פ"ק הישן שם ע"ש. וצ"ע מהא דחתן רשאי כו' וע"ז הוא שחולק הרא"ש ומביא ראיות דגם בשעה שאינו עוסק פטור ומ"מ הרא"ל מאמן לכאורה צ"ע דגם בכל עוסק במצוה פטור מלהפסיק אף שלא יהא מזה ביטול לראשונה וי"ל דהרא"ש לשיטתו פ' הישן דחייב לקיים שתייהן פל שאפשר כו' והיינו אף להפסיק כו' והכי נמי מצד עוסק במצוה היה צריך לענות אמן אפילו באמצע עסק.

אלא ע"כ ה"א טעם אחר וגם בשעה שאינו עוסק פטור ואסור כו' וזהו ג"כ הראיה מירושלמי דעכ"פ גם לטעמא דמשאו משמע שפשעוסק בעצמו אף בשעה שאינו עוסק חל דין אגניות ועפי"ז י"ל עוד דמ"ש בדברי היש אומרים שיש לו עוסקים ג"כ אינו ר"ל שהוא אינו עוסק כלל אלא שר"ל שבשעה זו אינו עוסק אי מצד שכתב עסק כו'.

ר"ל שאין לו עסק עתה או שבשעה זו עוסקים אחרים וכן הוא באמת לשון ר"י שבתוספות א"נ בשעה שאחרים כו' ולפי זה שפיר חולק הרא"ש ע"כ דברי היש אומרים וע"ז הם כל הראיות משא"כ בשיש לו מי שישאו משאו שפירושלמי דהיינו שהוא אינו

עוסק כִּלְל י"ל דס"ל פִּטְעָמָא דְמִשְׁאֵו דְבִזְהָ אִין אֲנִינּוֹת: וְעוּד י"ל מְעִין הַנְּ"ל בְּעֵנְנֵן אַחַר עַפְ"י דְבָרֵי מ"א דְסִימָן ע"א דְבִינֵשׁ מִתְעַסְקִין בְּשִׁבְלֵו עֲדִיף מֵאַחֲוֹתוֹ נְשׁוּאָה וְכַה"ג ע"ש.

וּא"כ י"ל דִּישׁ עוֹסְקִין שְׂבִדְבָרֵי הִיא ר"ל כְּעִין אַחֲוֹתוֹ נְשׁוּאָה וְע"ז חוֹלֵק הָרָא"ש ג"כ וְהִינּוּ הָא. דְמַסִּיק וְכַתֵּב הַלְכָה נִרְאָה שְׂאָסוּר כּו' כֹּל מִי שְׂמֹנְטֵל עָלָיו לְקוּבְרוֹ וְהִינּוּ אוֹתָן שְׂמִתְאַבְּלִין כּו' ור"ל וּלְאַפּוֹקִי מֵהִיא דס"ל בִּישׁ עוֹסְקִים כּו', ור"ל כְּאַחֲוֹתוֹ נְשׁוּאָה) מְוֹתֵר וּמִשָּׂא"כ בִּישׁ מִי שְׂיִשָּׂא שְׂבִירוּשְׁלָמִי ר"ל שְׂהַעֲמִיד אַחֲרֵים בְּשִׁבְלֵו וּבִזְהָ י"ל דְהָרָא"ש ס"ל פִּטְעָמָא דְמִשְׁאֵו וּמְוֹתֵר וְכַנ"ל (וּלְפִי"ז תִּיבַת לוֹ שְׂבִדְבָרֵי י"א צ"ל דְקָאֵי עַל הַמַּת ר"ל שְׂהַמַּת יֵשׁ לוֹ מִתְעַסְקִין וּבְדְבָרֵי הַתּוֹס' וְכֵן בָּרָא"ש דְפָרַק מִי שְׂמִתּוֹ אִין שְׂם תִיבַת לוֹ אֶלָּא יֵשׁ עוֹסְקִים.

וְאַתִּי שְׂפִיר טְפִי דר"ל כְּאַחֲוֹתוֹ נְשׁוּאָה). עַכ"פּ בְּאַחַד מְדַרְכֵים הַנְּ"ל אִין רְאֵינִת הָרָא"ש מִירוּשְׁלָמִי מִטְעָמָא דְכְבוּדוֹ אֶלָּא י"ל דס"ל פִּטְעָמָא דְמִשְׁאֵו.

וּמְתוּרְץ קוֹשְׁי' א' הַנְּ"ל. וְגַם קוֹשְׁי' ב' וּג' הַנְּ"ל דְמַעֲנִינִת אָמֵן אִין רְאֵיהָ כִּלְל לְפִשְׁוֹת הָאִיבְעֵי דִירוּשְׁלָמִי דְגַם לְטַעָמָא דְמִשְׁאֵו מוֹדָה בְּהָא כְּדַלְעִיל וְגַם קוֹשְׁי' ב' (ג') הַנְּ"ל מְתוּרְץ דְלְטַעָמָא דְכְבוּדוֹ לֹא אִיכְפַת לִי דְבְּאַמַּת גְּמָרָא דִידֵן ע"כ דְלֹא כְּנוֹתִי כַּנ"ל (וְסִיפָא דִירוּשְׁלָמִי אֵלִיבָא דְאַמַּת לְגִינְרָסָא שְׂלַפְנִינוּ לֹא קוֹשִׂיאַ כִּלְל כְּדַלְעִיל דִי"ל כֹּל הַשׁו"ט דְרִישָׂא הַפֶּל כַּת"ק וְאַח"כּ פֶּסֶק פְּרִשְׁבִ"ג כּו') וְעַכ"פּ רוֹצֵה לְתַרְץ לְטַעָמָא דְמִשְׁאֵו.

וּמ"ש וְלִי נִרְאָה דְלֹא קוֹשִׂי' כּו' הִינּוּ דְלֹא נִיחָא תִירוּץ הִיא שְׂמָה שְׂאָמְרוּ סְתָמָא בְּשַׁבַּת מִיִּסְב כּו' לֹא מִשְׁמַע שְׂיִהֵהָ חִילּוּק בֵּין עָרֵב לְבִנְיָן כּו' (אוֹ אֶפְיָלוֹ אַת"ל שְׁלֵהִיא גַם לַעַת עָרֵב דּוֹקָא בְּשִׁמְחָשִׂיף כּו' כְּדַלְעִיל וּלְפִי"ז הִיָּה אֶפְשֵׁר לֹאמַר ג"כ דְהָא דְשַׁבַּת מִיִּסְב מִיִּירִי בְּשָׂאִינוּ מִחֲשִׂיף ג"כ דּוֹחַק דְמִשְׁמַע סְתָמָא דְבְּשַׁבַּת לְעוֹלָם מִיִּסְב) אֶלָּא בָּא לְחַלֵּק בֵּין דִּין אֲנִינּוֹת שְׂדִינוּ שְׂפָטוֹר וְאַסוּר בְּמִצּוֹת כֹּל שְׁעַת אֲנִינּוֹת אֶפְיָלוֹ בְּשָׂאִינוּ עוֹסֵק כְּדַלְעִיל (גַּם לְטַעָמָא דְמִשְׁאֵו כֹּל שַׁע"פ הוּא בְּעִצְמוֹ הָעוֹסֵק) לְבִין מִחֲשִׂיף שְׂאִינוּ פָטוֹר כ"א בְּשַׁעָה שְׂעוֹסֵק בְּזָה לָאו דִּין אֲנִינּוֹת הוּא דְבְּכָל עוֹסֵק בְּמִצְוָה הַדִּין כֵּן וְלִכֵּן שְׂיִיף לֹאמַר סְתָמָא בְּשַׁבַּת מִיִּסְב כּו' דְבְּשַׁבַּת לִיכָּא דִּין אֲנִינּוֹת כִּלְל אֶלָּא שְׂבִשְׂעָה שְׂעוֹסֵק בְּמִצְוָה לְהַחֲשִׂיף כּו' שְׂכֵן הַדִּין לְעוֹלָם בְּכָל הַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל עוֹסֵק בְּמִצְוָה אֶבֶל לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחַר וְלֹא בְּאַמְצַע הָעֵסֶק כְּשִׁפּוֹסֵק מֵאִינָה טַעַם.

(וּבְכַרְט לְדַעַת תּוֹסְפוֹת וְרָא"ש דְפָרַק הִישָׁן כֹּל שְׂאָפְשֵׁר לְקַיִם שְׂתִינָהוּ אִינוּ פָטוֹר) אֶשֶׁר ע"כ יְבוֹא לְחַלֵּק וְלִיתָן טַעַם וְאָמַר דְּנִדְאֵי בְּחוֹל שְׂיִכּוֹל כּו' אַע"פ שְׂאִינוּ עוֹסֵק כּו' ר"ל בְּשַׁעָה שְׂאִינוּ עוֹסֵק (לֹא כְּשִׂישׁ לוֹ מִי שְׂיִשָּׂא כּו') יֵשׁ עָלָיו דִּין אֲנִינּוֹת מְפַנֵּי כְבוּדוֹ שֶׁל מַת שְׂיִהֵהָ לְבוֹ פְּנוּי כּו' אִינוּ ר"ל טַעָמָא דְכְבוּדוֹ שְׂבִירוּשְׁלָמִי אֶלָּא קָאֵי הַפֶּל לְטַעָמָא דְמִשְׁאֵו.

אֶלָּא שְׂגַם לְפִי זֶה הָא דַע"פ בְּשְׂעוֹסֵק בְּעִצְמוֹ חָל דִּין אֲנִינּוֹת גַּם בְּשַׁעָה שְׂאִינוּ עוֹסֵק הוּא ג"כ מִטַעַם כְּבוּדוֹ שְׂיִהֵהָ לְבוֹ פְּנוּי כּו' וּז"ש וַיַּעֲסוֹק בָּהֶם תְּמִיד הִינּוּ טַעָמָא דְמִשְׁאֵו וְכַדְמִשְׁמַע בִּירוּשְׁלָמִי דְלִיכָּא בֵּינֵיהוּ כ"א בְּשִׂישׁ לוֹ כּו' דְבִזְהָ לְטַעָמָא דְכְבוּדוֹ ר"ל כְּדִי שְׂלֹא יִהִי נִרְאָה כְּאֵלוֹ הַמַּת קַל בְּעֵינָיו וְכַה"ג גַּם בְּשִׂישׁ לוֹ כּו' שְׂאִין זֶה בְּשִׁבְלֵי עֵסֶק כִּלְל וְלְטַעָמָא דְמִשְׁאֵו הַפֶּל בְּשִׁבְלֵי הָעֵסֶק אֶלָּא שְׂגַם בְּשַׁעָה שְׂאִינוּ עוֹסֵק חִיִּישִׁינּוּ לְכְבוּדוֹ שְׂיִהֵהָ לְבוֹ פְּנוּי וַיַּעֲסוֹק תְּמִיד אֶבֶל בִּישׁ לוֹ עוֹסְקִים בְּשִׁבְלֵו לֹא חָל אֲנִינּוֹת).

אָבֵל בְּשֶׁבֶת כּו' דְּוָקָא בְּשַׁעָה שְׁהוּא מְחַשִּׁיף ר"ל בְּשַׁעָת עֶסֶק דְּוָקָא וּכּמ"ש לְקַמֵּן בְּשַׁעָה שְׁעוֹסֶק לְהַחֲשִׁיף (כְּבָבֵל עוֹסֶק בְּמַצְוֵהּ בֵּין לְאַחֲרֵי בֵּין בְּאַמְצַע כְּשִׁפּוֹסֶק. (וְנַח וּכּה"ג).

וּז"ש כָּל הַיּוֹם. (וּמִשָּׂא"כ לֵהי"א לַעֲת עָרַב וּמְחַשִּׁיף עכ"פ פְּטוֹר וְאִסוּר גַּם בְּשַׁעָה שְׁאִינוּ עוֹסֶק בְּזֶה מִמֶּשׁ אֲלָא נַח אוֹ אֲפִילוּ בָּא לְמַקּוֹם שְׁמַחֲשִׁיף פְּדִין אֲנִינּוֹת: וְהוּא דוֹחֵק דְּמִשְׁמַע דְּבִשְׁבֶּת לִיכָּא דִּין אֲנִינּוֹת כָּלֵל כּו').

וּלְפִי זֶה אִם נֹאמֵר דּס"ל לְהֵרָא"ש כְּדִמְשַׁמַּע מִתְר"י דְּבַעוֹסֶק בְּמַצְוֵה אִינוּ רַק פְּטוֹר מִמַּצּוֹת אָבֵל רִשְׁאֵי לְהַחֲמִיר אֲתִי שְׁפִיר נְמִי דְקָדוּק לְשׁוֹנוֹ שְׁגָבִי חוֹל כְּתַב חָל אֲנִינּוֹת וְגָבִי לְהַחֲשִׁיף בְּשֶׁבֶת כְּתַב פְּטוֹר (וְכֵן לְקַמֵּן בִּיו"ט ב' כְּתַב נוֹהֵג אֲנִינּוֹת וּבִיּוֹם טוֹב רִאשׁוֹן דְּלֹא גָרַע מִמְחַשִּׁיף כְּתַב פְּטוֹר): וּמַעֲתָה עִפּי"ז יֵשׁ לְתַרְזֵן ג"כ מַה שְׁבָבֵל דְּבָרֵי מִשְׁמַע דְּפִשְׁיטָא לִי דִּיו"ט שְׁנֵה לְשֶׁבֶת.

וְאַח"כּ כְּתַב דְּגַם בִּיו"ט א' כּו' וְכֵן שְׁאָרֵי הַגְּמָגוּמִים בְּזֶה כְּדִלְעִיל דִּי"ל מ"ש בִּיו"ט א' פִּינֵן שְׁהוּא צָרִיף לְהַמְצִיא כּו' לֹא גָרַע מִמְחַשִּׁיף וּפְטוֹר ר"ל בְּשַׁעָה שְׁהוּא עוֹסֶק לְהַמְצִיא וְכֵן"ל בְּעוֹסֶק לְהַחֲשִׁיף וְלֹא הֵינּוּ דִּין אֲנִינּוֹת כָּלֵל אֲלָא פְּדִין עוֹסֶק בְּמַצְוֵה כּו"ל וְנִמְצָא דְשֶׁבֶת וִיו"ט שְׁוִין (זוּלַת בִּיו"ט ב' עַדִּינֵן צ"ע וְכִדְלְעִיל).

וְהַלְשׁוֹן שְׁכְּתַב פִּינֵן שְׁהוּא צָרִיף לְהַמְצִיא כּו'. הוּא מִמֶּשׁ כְּלִשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִי מִפִּינֵן שְׁהוּא זְקוּק לְהַחֲשִׁיף כּו' (וְנִמְשָׁף בְּזֶה אַחַר לְשׁוֹן יְרוּשְׁלַמִי שְׁהַזְכִּירוּ בְּסִמּוּף) וְהָרִי כְּתַב שְׁלִשׁוֹן זֶה שְׁבִירוּשְׁלַמִי מִשְׁמַע בְּשַׁעָה שְׁהוּא עוֹסֶק לְהַחֲשִׁיף.

א"כ ה"נ לְשׁוֹנוֹ פִּינֵן שְׁהוּא צָרִיף לְהַמְצִיא הֵינּוּ נְמִי בְּשַׁעָה שְׁעוֹסֶק לְהַמְצִיא כּו' וּבְזֶה יִתְרַצּוּ רִיבּוּי הַגְּמָגוּמִים דְּלְעִיל וְלֹא יִהְיֶה רְחוּק כ"כ מִדַּעַת ש"פ. וְה"ז כְּמִסְקָנְתוֹ דר"פ מִש"מ דְּבִיו"ט לִיכָּא אֲנִינּוֹת אֲלָא שְׁכָּאן (ע"י שְׁתִּיקוֹן) הַתִּירוּץ דְּרוּמְיָא דַּגְמ' דִּידֵן גָּבִי שֶׁבֶת אֶהֱירוּשְׁלַמִי.

דְּגַם לַעֲת עָרַב לִיכָּא אֲנִינּוֹת כ"א בְּשַׁעָה שְׁעוֹסֶק לְהַחֲשִׁיף וְכֵן"ל שְׁהוּא רַק מִטַּעַם עוֹסֶק בְּמַצְוֵה עֲלֵה ע"ד שְׁגַם בִּיו"ט כְּשִׁקּוּבְרִין ע"י עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָרִי אִיכָּא כּה"ג בְּשַׁעָה שְׁעוֹסֶק לְהַמְצִיא כּו' וּבְנוּדָאֵי גַם בְּיֵשׁ לוֹ מִי שְׁיִשְׂא מִשְׂאוֹ נְמִי הָכִי הוּא וְהַפֵּל קָאֵי לְטַעְמָא דְּמִשְׂאוֹ אָבֵל לְטַעְמָא דְּכַבּוּדוֹ הֵי הַדִּין נוֹתֵן שְׁגַם בְּשֶׁבֶת יִהְיֶה אֲנִינּוֹת כּו' וְלֹא קִי"ל כְּטַעַם זֶה (וְהַפֵּל א"ש קֶצֶת לְכַאוּרָה רַק הָא דְּבִיו"ט ב' עַדִּינֵן אִינוּ מְתוּקָן): שָׁם בּא"ד.

אֵעִפ"י שְׁאִין אֲבִילוֹת נוֹהֵג בְּמוֹעֵד מִטַּעַם שְׁנִתְבָּאָר אֲנִינּוֹת נוֹהֵג בּו'. שְׁכָל הַדְּבָרִים הָאִסוּרִים לְאוּנָן כ"ז שְׁלֹא נִקְבֵּר הַמַּת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַמַּת שְׁיִהָא לְבוּ פְּנוּי בְּצָרְכֵי הַקְּבוּרָה וּכּה"ג כּמ"ש בִּיו"ד סִי שִׁמ"א וּלְעִיל סִי ע"א.

ה"ז נוֹהֵג גַּם בְּמוֹעֵד לֹא מִיבְעֵי בַחוּה"מ אוֹ בִּיו"ט שְׁנֵי דַג"כ כְּחוֹל עֲשָׂאוּהוּ רַבָּנָן לְעַנְיָן קְבוּרַת מַת מַעֲיָקָר הַדִּין כְּדִלְעִיל סִי תַקֵּ"ו אֲלָא אָף גַּם בִּיו"ט רִאשׁוֹן שְׁאִין מִתְעַסְקִין בְּקְבוּרַת הַמַּת כ"א ע"י עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כּמ"ש"ש.

מ"מ פִּינֵן שְׁהוּא צָרִיף לְהַמְצִיא לְהֵם צָרְכֵי אַרוֹן וּמְתָרִיכִין וּכּה"ג חָל עֲלֵיו דִּין אֲנִינּוֹת וְלֹא דְמִי לְשֶׁבֶת שְׁאִין קוּבְרִין בּוּ מַת כָּלֵל ע"כ אִין אֲנִינּוֹת נוֹהֵג בּוּ כָּל הַיּוֹם רַק לַעֲת עָרַב אִם

הוא צריף להחשיף על התחום להכין צרכי קבורה כמשנ"ת בסי' ע"א ובי"ד נשם משא"כ ביו"ט שקוברין בו ביום ע"י עובדי פוכבים עכ"פ לא גרע מה שצריף להמציא להם דברים הנצרכים ממחשיף על התחום בשבת לעת ערב וכ"ז פשדעתו לקוברו בו ביום אם ביו"ט ע"י עובדי פוכבים או ביום טוב ב' ע"י ישראל או על ידי עובדי פוכבים לפי המנהג שזנפר בסי' תקפ"ו אבל אם אין דעתו לקוברו כלל בו ביום מאיזה טעם פגון שלא רצו העובדי פוכבים לקוברו ביו"ט א' או פגון לכבוד המת שיבואו קרובים וכה"ג או שהיה איזה אונס בדבר (דבלא"ה הרי אסור להלינו פדי שיתעסקו בו ישראל כמש"ש).

הרי דינו כמו בשבת דכל היום אינו נוהג אגנינות (זולת איסור תשמיש המטה ועסק בד"ת אם צריף להחשיף כמשי"ת סי' ע"א: שם בא"ד צריף להחשיף כו' הטוש"ע פאן ובי"ד סי' שמ"א ס' מ"ו. משעה שמחשיף והוא עפ"י מ"ש הרא"ש פ' וא"מ (סי' ק"א) במסקנא בשעה שהוא מחשיף כו' דמשמע קצת דלא סגי בצריף להחשיף אלא בשעה מחשיף (ולא ע"י אחרים) וכ"מ לכאורה בב"י ושו"ע סי' ע"א.

אף פבר פתב הדרשה שם די"ל דמ"ש בשעה שהוא מחשיף לא אתי אלא לאפוקי מדברי הי"א שברא"ש שם דמשמע דס"ל דלע"ע דשייף להחשיף אע"פ שהוא א"צ לכלום חל אגנינות קמ"ל דז"א אלא דבעי שהוא מחשיף ר"ל דצריף להחשיף אבל אין חילוק בין שהוא בעצמו מחשיף או ע"י אחרים והטוש"ע פאן ובי"ד שכ' א"כ צריף להחשיף ועכ"ז סיממו משעה שמחשיף.

יש לומר דאתו לאפוקי דלא נימא אמו להחשיף חל אגנינות כל היום (וכדמשמע מדברי התוס' דר"פ מי שמתו כו' ע"ש) קמ"ל דז"א אלא משעה כו' ר"ל לעת ערב ובשו"ע סי' ע"א שכתב עד הערב אם מחשיף כו' י"ל דר"ל אם צריף להחשיף ולאפוקי מהי"א הנ"ל ואעפ"י שכ"ז דוחק קצת (וכש"כ לשון הב"י בשו"ע יו"ד שכתב משעה שמתחיל ללכת כו' למ"כ) פבר הספיק הא"ר שם עם הדרשה וכ' שפן ראוי להורות וטעמו נראה פיון שמדברי הי"א הנ"ל משמע דס"ל דכל לע"ע דשייף להחשיף אעפ"י שהוא א"צ חל אגנינות ולפ"ז הרי הרא"ש דפ' מי שמתו שהביא במסקנא הי"א אלו ג"כ הכי ס"ל וכן הוא לשון הטור דסי' ע"א ובדברי תר"י שם משמע פן יותר שכתב דלפעמים יצטרף להחשיף כו' ע"ש (והתוס' שם משמע דס"ל דכשדעתו להחשיף חל אגנינות כל היום) לכן אעפ"י שמדברי הרא"ש דפ' וא"מ במסקנא משמע דאתי לפלוגי על הי"א פיון שנוכל להעמיס דלא פליג כ"א שיהא צריף להחשיף בין הוא ובין ע"י אחרים יש להורות פן עכ"פ ועוד שבאמת דברי הרא"ש דפרק וא"מ במ"ש ול"נ דל"ק כו' אינם מבוארים כ"כ ואין הכרע דאתי לפלוגי וי"ל ג"כ שבא לתקן דברי הי"א דלכאורה קשה למה גחלק בין לעת ערב ובין כל היום מ"ש מהא דקיי"ל דבחול אף שיש לו מתעסקים והוא אינו עוסק חל אגנינות ע"ז פתב דל"ק דונדאי בחול כו' אבל בשבת שאינו יכול כ"א להחשיף בעלמא דוקא בשעה שמחשיף כו' ר"ל לעת ערב ולא כל היום ונהגם דלפי"ז הנה מקום לומר דלכ"ע גם שהוא א"צ להחשיף חל אגנינות לע"ע דשייף להחשיף מ"מ פיון שהטור (וכן השו"ע) פאן ובי"ד פתב בהדיא שצריף להחשיף ובסי' ע"א כו' פתב שיכול להחשיף

משמע דס"ל דהכל פנונה אחת היינו שצריך להחשיף אף שאינו מחשיף בעצמו כ"א אחר לכן לפעמים קרי לה יכול להחשיף.

(ר"ל אעפ"י שאינו מחשיף בעצמו) ולפעמים קרי לה צריך להחשיף ויש לפרשו בב' פנים (ושניהם דחוקי). א' לפ"מ שתופס הב"י (וכן הדרישה) דאתי לפלוגי על הי"א צ"ל ביאור דבריו עד"ז (שעיקר הקושיא שהקשה מגמ' דידן על הירושלמי הוא עפ"י הנחה דקיי"ל בחול דאין חילוק בין עוסק בעצמו לאינו עוסק (דאעפ"י דבירושלמי קיימי עתה לטעמא דאין לו מי שישא משאו מ"מ הרי חזינו בדברי הרא"ש וש"פ דס"ל דגם לטעמא דכבודו של מת קיימי הנה דינים היוצאים מירושלמי ועיין לקמן) דאל"כ בפשיטות יש לומר דירושלמי מייירי במחשיף וגמרא דידן באינו מחשיף אלא משום דאין לחלק בזה כמו בחול ולכן הוצרכו הי"א לחלק בין שחרית וערבית (והוא דוחק) שתי הי"א ס"ל להרא"ש לדוחק גדול ולומר דהא דבגמרא דידן פניא סתמא בשבת מוסב ואוכל כו'.

היינו בשחרית דוקא וס"ל דהא דהוצרכו לכוף ולא פירשו דהירושלמי מייירי בשמחשיף וגמרא דידן בשאינו מחשיף דאז גם לעת ערב לא חל אגנינות ואתי שפיר טפי סתימות הברייתא היינו משום דס"ל להי"א דכיון דקיי"ל בחול דאף שיש לו מתעסקי חל אגנינות א"כ ה"ה בשבת לע"ע כו' פחוש' הדרישה ה"ל עז"כ הרא"ש דנראה לי דל"ק דנודאי בחיל כו' היינו דבא לומר דל"ק גמ' דידן על הירושלמי דהירושלמי מייירי בשעה שמחשיף וגמ' דידן באינו מחשיף וכנ"ל דא"ש טפי סתמא דברייתא וכדי לתרץ הקושיא ה"ל האריף להטעים שיש הבדל בין חול לשבת ולפי"ז עולה דעת הרא"ש כדמ' מהב"י דבעי מחשיף ממש.

ולפי' הדרישה דהרא"ש לאו דוקא מחשיף ממש קאמר כ"א צריך להחשיף. י"ל ג"כ ע"ד ה"ל אלא דלפי"ז גמ' דידן מייירי בא"צ להחשיף ומ"מ הוצרך הרא"ש לחלק בין חול לשבת.

משום דבחול ס"ל להרא"ש דגם פשהוא בעיר אחרת והמת יש לו מתעסקי חל אגנינות משום לא פלוג. שחולק על ר"ת לקמן) וא"כ י"ל דה"ה בשבת לע"ע אף שא"צ להחשיף לא פלוג וי"ל דזה הי' טעם הי"א דלא פ' פהרא"ש) ע"ז האריף להטעים לחלק בין חול לשבת ומ"מ אם צריך להחשיף אלא שמחשיף ע"י אחרים וכה"ג ס"ל להדרישה שדומה לחול וכבר נתבאר שזה צ"ע: (לסימן תקס"ד) ב"י (דרמ"ו סע"א) י"ל כו' דהרי"ף מפרש דל"ק דגמר אסור ה"ה לישן.

צ"ע הרי הרי"ף הביא איפא מרבנותא ס"ל דגמר וסילק אסור אבל א"ל סילק אעפ"י שישן מותר וכ' דזה כל"ק ועוד לפי הגי' שבריי"ף נרא"ש (וש"פ) דגם בל"ק פירכא דאביי הוא מברייתא דישן ועמד ה"ז אוכל וע"ז דוחה התם שניא סילק א"כ הרי מפורש דל"ק ישן קונדם שסילק אינו אוסר ותו דגם אם לפני הב"י הי' הגי' גם ברי"ף נרא"ש פגירסא שבגמרא לפנינו (וכ"מ קצת בר"ן דאף שלפנינו מצויין גם בל"ק ישן ועמד.

מ"מ מדקמפרש ע"ז אעפ"י שפירדף כו' וכן בתי' כ' התם שלא סלק את הטבלא כו' הפל כדפירש"י שלפנינו בגמ' משמע קצת שהיה לפניו הגי' גמר ועמד) מ"מ אם איתא לפי הב"י הרי באמת חל הקושני מברייתא דישן ועמד גם על הל"ק.

וצ"ל דלנ"ק לא הוי שמיעא לי' ברייתא זו או דניחא ליה להקשות מברייתא דגמר ועמד הואיל וזה בא מפניך בל"ק דגמר אסור משא"כ הא דישן אסור לאו בפירוש איתמר. אבל מ"מ על האמת אם כפי' הב"י דס"ל לל"ק ה"ה לישן ע"כ יצטרף לתרץ הברייתא דישן ועמד ה"ז אוכל במתנמנמ פדמסיק לל"ב.

א"כ מה זה שפתב הרי"ף דמדחזינן דטרבח לפרושי מתנמנמ שמעי' דה' כל"ב. הרי לפי ה"ל לתרונניהו לישנא ע"כ לאוקמי ברייתא דישן ועמד במתנמנמ.

שוב ראיתי בב"ח דוחה ג"כ דברי הב"י מטעם הא' והב' ה"ל גם ע' לח"מ (וכ"נ עיקר לכאורה למעט במחלוקת בין הרא"ש ור"ן להמ"מ כפי' ד' הרי"ף ורמב"ם): שם בסוף הסי' להי"א שלשתי' א"צ תנאי לכאורה צ"ע למה לא נא' דה"ז פהתנה שאינו מקבל התעני' עד עה"ש ויהי' שרי גם באכילה דאם נא' שקיבל עליו שלא לאכול הרי שתי' בכלל אכילה.

וצ"ע בשורש ענין קבלת תעני' מה פחו (בסי' תי"ח ותק"ע ובי"ד רט"ו). גם יש לעיין מדיני' שפסי' זה לדיני' שפסי' תקנ"ג ובר"ן שמהובא ב"י סי' תקס"ה מחלק ביניהם עמ"ש לקמן שוב ראיתי בריא"ז בש"ג הואיל ומותר לשותות ומותר לאכול ולפה"נ יש שם ט"ס ע"ש וצ"ע.

וכ"מ ברי"ף שם במ"ש היכא דאית לי' למיכל כו' והיכא כו' לית לי' למשני'. מ' דאין לחלק ביניהם (וה"ז פאלו הי' דרכו לאכול קודם הבוקר איזה מין מאכל פרטי) כו' ונהי דאם קיבל בפירוש גם לאסור במין פרטי אפשר דמהני וכמו לצער עצמו בפשר ויין כו' אבל מסתמא נראה ודאי דיש לנו לומר דמדעתו לאכול איזה מין קודם הבוקר מסתמא ל"ק התענית ומותר גם בפשר ויין כו' וה"ה בענין שתי': (לסימן תקס"ה) ב"י בד"ה ה"ן מבוואר לחלק בין דיני גמר וישן בליל התענית שפסי' תקס"ד לבין גמר סעודה המפסקת דסי' תקנ"ג לכאורה ז"א כ"א לפי שיטת הרמב"ן (ור"ן) דסי' תקנ"ג.

אבל לפ"מ דקיי"ל שם דקבלה מיהו מהני לכאורה דומין הדינין ה"ל אהדדי דגם גמר וישן (פדעת רי"ף ה"ל) אולי קבלה כפי' דמי' ויש לעיין נם מ"ש ה"ן דמש"ה בעי' אפי' בתענית יחיד קבלה מבע"י דוקא משום דמתחיל מתחיל' הלילה אף שאוכל כל הלילה לכאורה זה שלא כמ"ש אהא דשמואל כל תענית שלא קבלה מבע"י כו' שפי' דקאי אתענית דיום שלם דלכן בעי' קבלה מקודם וה"ה בתענית שעות בעי' קבלה מקמי אותן שעות כו'.

משמע דדוקא ביום שלם דמעל"ע קאמר דאי תענית יחיד דיום בלבד למה לא די בקבלה בלילה כמו בתענית שעות בקבלה דקודם להן כו' שוב ראיתי במ"א ומה"ש בתקס"ב סקט"ו ע"ש וצ"ע: לקוטים על יור"ד הלכות טרפות (סימן כ"ט) טרפה אסורה באכילה מן התורה דכתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו וגו' ופי' לשון טרפה שגאמר בכתוב הוא מלשון זאב וטרף כו' פי' ובשר שטרפה אותה חי' בשדה לא תאכלו ולא שטרפה

אותה והמיתה דא"כ נבילה היא וְלֹא מִיָּרֵי ג"כ דְּטֵרֶפֶה אֹת' מְעַט וּיְכוּלָה עֲדִינָן לְחַיִּים דְּכַתִּיב בְּסִיפָא דְקָרָא לְפָלֵב תִּשְׁלִיכֹן אוֹתוֹ שְׁמַעֲיָנָן דְּמִיָּרֵי שְׁנִטְרַפָּה בְּעֲנָנָן שֶׁא"א לָהּ לְחַיִּים עוֹד וְאִינָה עוֹמְדָת אֲלָא לְכָלֵבִים וְאִשְׁמַעֲיָנָן קָרָא דְכִינָן שְׁהִיא נוֹטָה לְמוֹת אִפִּי קָדָם וּשְׁחַטָּה אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה וְלֹא דְוִוְקָא שְׁטֵרֶפֶה חֵי' אֲלָא כָּל שְׁיֵשׁ בָּהּ מִפָּה שֶׁא"א לָהּ לְחַיִּים מִמְּנָה בֵּין שְׂבָאָה לָהּ מֵאַחַר בֵּין מַעֲצָמָה הָרִי הִיא בְּכָלֵב טֵרֶפֶה וְאֲסוּרָה בְּאֲכִילָה מִן הַתּוֹרָה אֲלָא שְׁדִבְרַי הַפְּתוּב בְּהִנֵּה וְדִבְרַי הַמְּצוּי כְּמוֹ שְׁאֵמַר הַפְּתוּב בְּשׂוֹדָה שְׁבִנְוִדָי אִין נ"מ בְּשׂוֹדָה לְבֵית אֲלָא שְׁדִבְרַי בְּהִנֵּה וְמָה הֵם הַדְּבָרִים הַמְּבִיאִים לִידֵי מִיתָה וְטֵרֶפֶה לֹא נִתְבָּאָר בְּפְתוּב וְאִמְרוּ בְּגַמ' דְּשִׁמְנָה מִיָּנִי טְרִיפּוֹת נִתְבָּאָר לֹא לְמִשְׁהָ מְסִינִי וְאֵלּוּ הֵם דְּרוּסָה נְקוּבָה חֲסוּרָה נְטוּלָה פְּסוּקָה נְפוּלָה קְרוּעָה שְׂבוּרָה.

פִּי' שֶׁהִלְמ"מ שְׁיֵשׁ בְּבִהְמָה אֲבָרִים שְׁאֵם נִקְבוּ א"א לָהּ לְחַיִּים וְנִטְרַפָּה וְיֵשׁ אֲבָרִים שְׁאִינָם אֲסוּרִים אֲלָא אִם נִחְסְרוּ וְכו' אֲבָל לֹא נִתְבָּאָר לְמ"מ אֲנָפִן הַדְּרִיסָה לְמִי הוּא הָרָאוּי לְדָרוֹס וְכו' בְּאִיזָה אֲבָרִים בְּנְקוּבָה וּבְאִיזָה מֵהֶם בְּנְטוּלָה וְכו' וְכו' אֲנָפִן הַנְּפִילָה.

וְזֶה נִמְסַר לְחֻכְמִים לְבָאָר וּלְפָרֵשׁ וּבִיָּאָרוּ וּמְנָאוּ כְּמָה אֲבָרִים אֲסוּר בְּנְקוּבָה וְכְמָה בְּנְטוּלָה כו' וּפְרִיִּשׁוּ מִי הוּא הָרָאוּי לְדָרוֹס כו' וְכְמוֹ שִׁית' (כְּרו"פ) וְכ"מ שְׁאֵמַר בְּנְקוּבָה פְּרִיִּשׁוּ בְּמִשְׁהוּ וְחֲסוּרָה פִּי' שְׁנִחְסַר בְּתַחֲזִילַת בְּרִיִּיתָה וְנְטוּלָה פִּי' שֶׁהִי בָּהּ אֲלָא שְׁנִטְלַת אַח"כ וְכָל שִׁית' שְׁאֵסוּר בְּנִיקָב כ"ש שְׁאֵסוּר בְּנִחְסַר וּבְנִיטְלַת מְחוּץ מְטַחֹל כְּמוֹ שִׁית' (בְּסִי' מ"ג) מְפָנִי שְׁאִינָן מִן הַמְּנוּיִים שְׁאֵסוּרִין בְּנְקוּבָה לְפִי שְׁאִין אִיסוּר נְקִיבְתוּ שְׁוָה בְּכּוּלּוֹ כְּמוֹ שִׁית' שְׁם וְחוּץ מִמְּרָה בְּמִין שְׁאִינָנָה בְּכּוּלּוֹ (בְּסִי' מ"ב) וְכָל שְׁאֵסוּרוֹ בְּנִחְסַר ה"ה בְּנִיטְלַת אֲבָל מוֹתֵר בְּנִיקָב וְכָל שְׁאֵסוּרוֹ בְּנִיטְלַת אִיכָּא פְּלוּגְתָּא אִם אֲסוּר גַּם בְּנִחְסַר וִית' לְקַמָּן (סִי' נו"ן) וְיֵשׁ עוֹד מִיָּנִי טְרִיפּוֹת שְׁהוּצִיאוּ חו"ל מְדַעְתָּם מְפָנִי שְׁהִיָּה יְדוּעַ לְהֵם שְׁאִינָה יְכוּלָה לְחַיִּים אִם יֵאָרְעוּ לָהּ פְּגוּן לְקַתָּה בְּכּוּלָּי' שִׁית' (בְּסִי' מ"ד) וְכִיּוּצָא בּוּ (כְּרו"פ) וְאֵעִפ"י שְׁהוּצִיאוּם חו"ל מְדַעְתָּם הֵם אֲסוּרִים מְדַאוּרִיִּיתָא כִּינָן שֶׁא"א לָהּ לְחַיִּים מֵהֶם וּבְסִימְנִים אֵלּוּ יִתְבָּאָרוּ כְּוָלָם עַל סֵדֵר הַיְלּוּף הַבְּהִמָּה מְלַמְעָלָה לְמַטָּה מְעַצֵּם הַגּוֹלְגּוֹלַת עַד הַרְגָּלִים וְאַח"כ טְרִיפּוֹת שְׁהוּן בְּכָל הַגּוּף פְּגוּן דְּרוּסָה נְפוּלָה כו': (סִימָן ל') עֲצָם הַגּוֹלְגּוֹלַת הוּא מִן הָעֵינַיִם וְלַמְעָלָה כָּל שְׁטַח הָעֵינַיִם עִם אִם נִחְבְּסָה פִּי' שְׁהוּנְתָה מְכוּת רַבּוֹת וְנִתְרוּצְצָה רֹב שְׁטַח עֲגוּלָה כְּלָפִי פְּנִיָּה הָרִי הִיא טְרִיפָה וְדָאִי וְאִם נִחְבְּסָה רֹב מִמְּנָה שְׁיֵשׁ כְּלָפִי פְּנִיָּם בְּגוּבָה הָרָאשׁ לְבַד אוֹ שְׁנִחְבְּסָה רֹב שְׁטַח עֲגוּלָה כְּלָפִי הָעוֹרָף הוּא בְּעִיָּא דְלָא אִיפְשָׁטָא וְלַחֲוּמָרָא וְכו' אִם נְסִדְקָה עֲצָם גּוֹלְגּוֹלַת שְׁל בְּהִמָּה וְחִיָּה לְרַחְבָּה רֹב הִיקְפָּה.

אוֹ לְאַרְפָּה רֹב גּוּבָה דְּהִיָּנוּ לְצַד פְּנִיָּם הוּא מְהַעֲיָנִים וְלַמְעָלָה עַד חֲצִי' וּמִשְׁהוּ בְּחֲצִי הַשְּׁנִי שְׁלְצַד הָעוֹרָף. וְלְצַד הָעוֹרָף הוּא מְהַתְחַלַּת הָרָאשׁ וְלַמְעָלָה עַד חֵי' וּמִשְׁהוּ בְּחֲצִי הַשְּׁנִי שְׁלְצַד פְּנִיָּם כ"ז הוּא סְפַק טְרִפָּה וְלַחֲוּמָרָא וְכו' אִם נְסִדְקָה לְצַד פְּנִי' רֹב מִמָּה שְׁיֵשׁ בְּגוּבָה הָרָאשׁ שְׁמַהֲעֵינַיִם וְעַד הַצְּפָרְנִים א"א שְׁגַם זֶה הוּא סְפַק וְלַחֲוּמָרָא וּמִיָּהוּ בְּזֶה יֵשׁ לְהַקְל כְּהַפ"מ (תב"ש).

נְסִדְקָה סְדָקִים קְטָנִים וְעוֹמְדִים זַח"ז אִם הֵם אֲרוֹנִים קֶצֶת יֵשׁ לְהַחְמִיר לְהַצְטַרֵּף יַחַד לְשִׁיעוּרֵי' (ש"ף ותב"ש) וְאִם אִין בְּהֵם אֲנָרָף כָּלֵל אֲלָא נְקָבִים קְטָנִים וְכִשְׁנִצְרָפָם יְהִיָּה בְּהֵם כִּשְׁיעוּר יֵשׁ לְהַבְחִין בְּהֵם אִם בָּאוּ מִהַכָּאָה יֵשׁ לְהַחְמִיר וְאִם בָּאוּ מִמְּמַת חוּנֵי יֵשׁ לְהַקְל דְּטַעַם אִיסוּר סְדָק הוּא דְּמִסְתָּמָא בָּא מִהַכָּאָה בְּכַח וְכִאִיב טוּבָא אֲבָל נְקָבִים שְׂבָאוּ

מחמת חולי לא פאזב כ"כ ונהדר פריא (תב"ש) ובעוף ית' בסוף הסימן נפחתה וניטל ממנה פסלע דעת הרמב"ם ורש"י שהיא טרפה ודעת בעה"ע ור"ת ורבינו יונה שהיא פשרה (וטעם מחלוקתו הוא דהרמב"ם ורש"י סוברים דמה שאמר ר"נ פסלע פיתר מפלע פנונתו על נפחתה הגולגולת ומה שאמר ר"י וכן לטרפה קאי גם ע"ז דהא סתם אמר ור"ת וסייעתו סוברים דליכא למימר דר"י קאי גם על נפחתה הגולגולת דא"כ אמאי לא פריף אתנא דבר"י גם מזה.

ועוד דלא הו"ל לתנא דמתניתין לסתום ואלו פשירות כו' נפחתה הגולגולת אלא לפרש דאם נפחתה פסלע טריפה ועוד הא אנו חזינו כמה בני אדם נפחתה עצם גולגולתה וחי' כמה שנים אלא ודאי לא אמר וכן לטרפה אלא אחרון בשדירה אבל אחרון בגולגולת לא אמר דתנא דטומאה איירי בניקב גם הקרום של מוח ובאדם דווקא וילעגין טריפות בהמה מיטרפה בנקיבת הקרום לבד וחסרון העצם לא מעלה ולא מוריד ומה שאמר ר"נ פסלע פיתר מפלע לר"ת קאי על גלודה כו' והרשב"א תירץ קוש' אלו לרש"י דמה שלא פריף אתנא דבר"י מחסרון הגולגולת תירץ בשם הרמב"ם שהוא משום שלא הונזר במשנה שיעור סלע אלא הוא מימרא דר"י ומה שאינו מפורש במשנה דכסלע טריפה כתב דלק"מ שפן הוא דרף המשנה פעם סותם ופעם מפרש דהא נסדקה הגרגרת קתני גמי סתמא שהיא פשרה ובגמרא אמרינו דבעינו שישפיר משהו למעלה ומשהו למטה וממה שאנו רואים כמה בני אדם נפחתה גולגולתם וחי' כתב דאינו ראי' פלל דאינו לך אלא מה שמונו חכמים בטריפות כו' והביא עוד ראי' לרש"י (ודעת התוס' הוא דאיסור חסרון הגולגולת הוא עם נקיבת הקרום העליון של המוח ומטעם דסוף תתא לניקב (דמילתא דר"י מפרשים פרש"י דקאי גם על חסרון הגולגולת אלא שפדילתרץ הקוש' הנ"ל ממפרשים דמייירי שניקב גם הקרום העליון אבל בחסרון העצם לבד לא מיטרפי') ור"י כתב זה ע"ש ר"ת (וצריך לומר דמה שכתב זה ע"ש ר"ת הוא באדם דבהמה ית' בסי' שאח"ז שהיא טרפה לר"ת אפי' בלא חסרון העצם (תב"ש וכו' ופ"מ אפי' גם בהמה דאם ניקב הקרום העליון לחוד ולא נפחת העצם אינה טרפה אלא מספק אפי' לר"ת כמו שית' ואם נפחת גם העצם היא טרפה ודאי דלא גרע מאדם) וכו' הטור שפן דעת הרא"ש כר"ת והב"י חלק עליו בזה וכו' שפן דעת הרי"ף ורא"ש פרש"י (וסברתו הוא דהטור סובר מדהביא המשנה דאילו פשרות סתם משמע דס"ל דאפי' פסלע פשרה והב"י סובר מדהביא הא דר"נ סתמא משמע שפפרש כפירש"י ומיהו בזה כ' האחרונים דאינו ראי' דאפשר שהוא מפרש כפי' התוס' אלא הוקשו בחסרון הגרגרת הנזכר בהד"ל דאיכא טריפה בנפחת הגולגולת ותירץ לדעת הטור דהרא"ש סובר פדעת התוס' דנפחתה הגולגולת מייירי בניקב גם הקרום העליון וא"ש הפל) וכו' הרשב"א שדעת הגאונים הוא פדעת רמב"ם ורש"י וכן הסכים הוא ז"ל וכן הסכים הר"ן וכו' הב"י דהכי נקטינו וכן הסכימו פל האחרונים ושיעור זה דכסלע י"א שהוא שנה בהמה וחי' בין בגדולה בין בקטנה אלא שבעוף משערינו לפי ערך סלע בהמה קטנה וי"א דלא נאמר שיעור זה אלא בשור גדול אבל קטנה אפי' בהמה הפל לפי ערך זה (רי"ו) ולפי דעה זו אפשר להוכיח דלא אסרו אלא אם ניטל ביז אבל נברא חסר לא אסרו פלל דאל"כ היינו מוכרחים לומר דאסרו בו במשהו דהא בשעה שנברא שהי' קטן מאוד הי' שיעורו במשהו אם נשער אותו לפי ערך בשור גדול ובדאי אינו חוזר לכשרותו וזה א"א לומר פלל דזה

לא נזכר בשום מקום אלא ודאי לא אסרו נברא חסר לפי דעה זו) כרו"פ ויש להחמיר פשני הסברות דאם נפחת פסלע בבהמה או בעוף פערף סלע בבהמה קטנה אפי' אם נברא פה טרפה ואם ניטל ביז יש להחמיר פסברא אחרונה אבל אם נברא חסר ולא נחסר אלא פערף סלע בשור גדול לבד נ' דיש להקל לשתיה הסברות זו מותרת ובפרט שיש פמה גדולים שאין אוסרים כלל חסרון הגולגולת כמו שנת' (כרו"פ) ושיעור סלע הוא לערף שלישי טפח: וצריף לדקדק ולהחמיר בשיעור זה כי אינו מכונן אלא פחות מעט (ש"ף) ועוד פינון שנת' דמשערינון בערף סלע בשור גדול מי ידעינו באיזה שור הגדול שיערו (תב"ש) ואם ניקבה נקבים שיש בהם חסרון אם פשנצרפם יהי' בהם פסלע טרפה ואם אין בין נקב לנקב פמלא נקב י"א שגם השלם שביניהם מצטרף לשיעור דסופו לחסר כמו דאמרינו גבי גרגרת שית' בסי' ל"ד (ב"י) וי"א שאין השלם מצטרף (פר"ח) משום דאפ"ל דלא דמי לגרגרת שהוא בשר וגם הטבעות הם רפים לכן סופו לחסר.

אבל גולגולת הוא עצם חזק ויתקיים (תב"ש וכרו"פ) וכיון שגם בגרגרת אינו אלא חומר' בעלמא וכאן אפשר לחלק. הי' נראה להקל אף מ"מ יש להחמיר פסברא הראשונה ואפי' בעוף דבגרגרת פשר דאיכא למימר איפכא גרגרת שיעורו בכאיסר שהוא קטן וא"כ בעוף דמשערינון בי' לפי ערף שור גדול תקטן מאוד שיעורו' לכן אין מחמירנון כו' אבל גולגולת שיעורו בכסלע שהוא גדול מאיסר ואף בעוף יהיה גדול קצת שיעורו' לכן יש להחמיר (תב"ש) כל שניקב עצם גולגולתו ע"י קוץ וכיוצא בו אפי' משהו חוששין שפא ניקב גם הקרום של מוח וצריף לבדוק במראית עין היטב אם נמצא שניקב טרפה הלפך אם לא בדקו הוי ספק טרפה ובעוף לא מהני בדיקה במראית עין לפי שפדבר דק מנקהין את גולגולתו אינו ניקר במ"ע נקיבת הקרום וצריף בדיקה אחרת מדינא כגון ביז או בשמש או במים ואנן לא בקיאינון בבדיקות אלו לכן יש להטריף מספק אבל אם פא לה הנקב מחמת חולי ואין בו פשיעור האמור למעלה אין חוששין שפא ניקב הקרום וכשרה ואין צריף בדיקה כלל בין בבהמה וחי' ובין בעוף ועוף המים כגון אנונים ובר אנונים וכיוצא בהם כל שניקב עצם גולגולתו אפי' כ"ש טרפה בין שניקב בקוץ וכיוצא בו ובין מחמת חולי דכיון שקרום המוח שלו רך ודק מאוד אינו מתקיים כ"ז הוא בניקב הגולגולת אבל אם לא ניקבה רק שנתרוצצה אין חוששין כלל לשפא ניקב הקרום וכשרה אם לא נתרוצצה פשיעור שנת' למעלה בין בבהמה וחי' ובין בעוף אפי' בעוף המים: (סימן ל"א) קרום שעל המוח שבראש הוא מן האברים שאיסורן בנקובה פיצד אם נימוח המוח ונשפף פמים טרפה דכיון שנתקלקל כ"כ עתיד הקרום לינקב ולאו דוקא שנימוח פמים אלא כל שנתרפף כ"כ עד שאם היה המוח שבחזה"ש נתרפף באופן זה והיה אויזו אותו ביז היה נכפף המעט שחויץ לידו ה"ז טרפה נתמזמז פי' שניקב או נתמעף פשרה וכ' הפ"ח דדוקא שלא נחסר כלום אבל אם נחסר מעט טרפה אבל הש"ף והתב"ש ולחה"פ חולקים עליו והושוו לענין זה דאף אם נחסר מעט פשרה אבל יש מחלוקת ביניהם בעיקר הדיון של נתרפף ונתמזמז דהש"ף ולחה"פ ס"ל דמאי דאמרינון כל שפיוצא בו בחזה"ש היה נכפף הוא כמו טעם דכיון שנתקלקל באופן זה עתיד הקרום לינקב ולפ"ז נאמר שיעור זה בין לענין איכות המיעוץ ובין לענין שיעור המדה פמה היא דצריף שיהיה כ"כ ממנו נתרפף עד שאם היה נתרפף בחזה"ש פשיעור זה היה שוחה

אם הִיָּה מַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּצַד הַנִּימוּח לְמַעַלָּה (אָבֵל אִם לֹא נִתְרַפֵּף אֲלֵא מַעַט מִמֶּנּוּ אֲפִילוֹ אִם אוֹתוֹ הַמַּעַט הוּא כַּמִּים כְּשֶׁרָה כִּינּוּן שְׁפִיזָא בְּזֶה בַּחוּה"ש הִיָּה עוֹמֵד) וְכִינּוּן שְׁפִן אִם הוּא בְּאִנְפֵן שְׁפִיזָא בְּזֶה בַּחוּה"ש הִיָּה שׁוֹחֶה אֵין לָנוּ נ"מ מְאִיזָה צַד הוּא בֵּין שֶׁהוּא מִחֲמַת שְׁנִימוּח כו' בֵּין שֶׁהוּא מִחֲמַת שְׁנִתְמַזְמֵז וְנִחְסֵר מִמֶּנּוּ כְּשִׁיעוֹר שְׁפִיזָא בְּזֶה בַּחוּה"ש הִיָּה נִכְפָּף הַפֶּל טְרַפָּה וּמָה שְׁלֵא חִילְקוֹ בְּנִימוּח אֲלֵא לַעֲנִין אֵיכוֹת הַמְסוּמֹס וְלֹא לַעֲנִין שִׁיעוֹר הַמְדָּה מְשׁוּם דְּכִינּוּן דְּאֵיכוֹת הַמְסוּמֹס הוּא כַּמִּים דְּרָף הוּא לְהִיּוֹת נִתְמַסְמֵס הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ אָבֵל הַתַּב"ש ס"ל דַּמ"ש בְּנִימוּח שְׁפִיזָא בַּחוּה"ש הִיָּה נִכְפָּף הוּא סִימָנָא בְּעֵלְמָא לַעֲנִין אֵיכוֹת הַמְסוּמֹס אָבֵל לֹא לַעֲנִין שִׁיעוֹר הַמְדָּה דְאַרְף אִם לֹא נִתְמַסְמֵס אֲלֵא מַעַט מִמֶּנּוּ אִם אוֹתוֹ הַמַּעַט נִימוּח הֵיטֵב טְרַפָּה דְעִיקָר הַטַּעַם הוּא דְאוֹתוֹ מְקוּם מִהֲקָרוּם שְׁאֲצֵל הַנִּימוּח סוּפוֹ לִינְקָב לְכֵן שִׁיעוֹר הַנִּימוּח כְּשִׁיעוֹר הַקָּרוּם עֲצָמוֹ שֶׁהוּא בְּמִשְׁהוֹ וּלְפ"ז בְּנִחְסֵר דְלֹא שִׁיעוֹר לְמִימֵר שִׁיגְרוֹם שִׁינְקָב הַקָּרוּם שְׁאֲצֵלוֹ דְחִסְרוֹן אֵינוֹ מְקַלְקֵל לְכֵן אִפִּי אִם נִחְסֵר הַרְבֵּה כְּשֶׁרָה עַד שִׁיעוֹר רַבּוֹ אוֹ פְּלוֹ שְׁאֵז א"א לְהַחִי שִׁיחִיָּה אִפִּי שְׁעָה א' הַמּוֹחַ עֲצָמוֹ שְׁבִתוֹף הַקָּרוּם אֵין בּוֹ שׁוּם טְרַפּוֹת מִצַּד עֲצָמוֹ וּמ"מ יֵשׁ דְּבָרִים שְׁאֵם יִהְיֶה הַמּוֹחַ כֵּן יִהְיֶה טְרַפָּה מִחֲמַת דְסוּף הַקָּרוּם לִינְקָב כִּי צַד אִם הִיָּה נִימוּח הַמּוֹחַ וְנִשְׁפָּף כַּמִּים טְרַפָּה דְכִינּוּן שְׁנִתְקַלְקֵל כ"כ עֲתִיד הַקָּרוּם לִינְקָב לֹא דוֹקָא שְׁנִימוּח כַּמִּים אֲלֵא כֹּל שְׁנִתְרַפֵּף כ"כ עַד שְׁאֵם הִיָּה הַמּוֹחַ שֶׁבַּחוּה"ש נִתְרַפֵּף בְּאִנְפֵן זֶה וְהִיָּה אוֹחַז אוֹתוֹ בְּיַד הִיָּה נִכְפָּף הַמַּעַט שְׁחוּץ לְיָדוֹ ה"ז טְרַפָּה וְכ' הַש"ף דְּמֵאֵי דְאַמְרִינּוּ נִימוּח טְרַפָּה הֵינּוּ מְשׁוּם דְמִסְתַּמָּא כִּינּוּן שְׁנִימוּח כ"כ עַד שֶׁהִיָּה לְמִים אוֹ שְׁנִתְרַפֵּף מְאוּד כַּנ"ל דְּרָף הוּא לְהִיּוֹת נִמוּח הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ עַד שְׁאֵם הִיָּה הַמּוֹחַ שֶׁבַּחוּה"ש נִימוּח כְּשִׁיעוֹר זֶה וְהִיָּה מַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּצַד הַנִּימוּח לְמַעַלָּה הִיָּה נִכְפָּף אָבֵל בְּאֵמַת אִם לֹא נִימוּח אֲלֵא מַעַט מִמֶּנּוּ שְׁאֵם הִיָּה הַמּוֹחַ שֶׁבַּחוּה"ש נִימוּח מַעַט כְּזֶה הִיָּה עוֹמֵד כְּשֶׁרָה אִפִּי אִם אוֹתוֹ הַמַּעַט הוּא כַּמִּים וְכֵן הַסְפִים הַפַּר"ח אָבֵל הַתַּב"ש חוֹלֵק וְכ' שְׁאֵין אֵלוֹ אֲלֵא דְבָרֵי גְבִיאוֹת אֲלֵא אִפִּי לֹא נִימוּח אֲלֵא מִשְׁהוֹ אִם הוּא מְגוֹלְהֵלְהַקָּרוּם טְרַפָּה דְסוּף אוֹתוֹ מְקוּם מִהֲקָרוּם שְׁפָנְגֵד הַנִּימוּח לִינְקָב וּלְפִי שְׁאֵין אֵנוּ בְּקִיֵּאִין לְהַבְחִין בֵּין בְּאֵיכוֹת הַמִּיעוֹף אִם כִּינּוּן בַּחוּה"ש הִיָּה נִכְפָּף אִם לֹא הַלְכָּף יֵשׁ לְאַסוֹר כֹּל שְׁנִתְרַפֵּף אִפִּי קֶצֶת (ב"ח וְתַב"ש).

שְׁנֵי קְרוּמִים יֵשׁ לוֹ זֶה עַל זֶה נִיָּקְבוּ שְׁנֵיהֶם טְרַפָּה וְאִם נָא נִיָּקָב אֲלֵא אֶחָד מֵהֶם אֵיכָּא פְּלוּגְתָּא בֵּין רַבּוּנְתָא בַּה"ג אוֹסֵר וְהֶרָאָב"ן מִתִּיר וְהֶרִי"ף אוֹסֵר בְּנִיָּקָב הַתְּחַתּוֹן וּמִתִּיר בְּנִיָּקָב הָעֵלְיוֹן וְר"ת אוֹסֵר בְּעֵלְיוֹן וּמִתִּיר בְּתַחַתּוֹן (וּמִחְלֻקְתָּן תְּלוּי בְּפִירוּשׁ וּגְיָרְסַת הַגַּמ' דְּלִגְיָרְסַת רַש"י וְאַמְרֵי לֵה עַד דְּאִינְקָב תַּתָּא מִשְׁמַע דְּלֹא פְּלִיגֵי בְּסִבְרוֹת הַפּוּכּוֹת אֲלֵא דַּנ"ב מְקִיל יוֹתֵר מִל"ק בְּקָרוּם הָעֵלְיוֹן לְבַד אָבֵל בְּקָרוּם הַתְּחַתּוֹן לֹא פְּלִיגֵי כֹּלל וְאֵיכָּא לְפָרוּשֵׁי בְּשְׁנֵי אוֹפְנִים.

הַא' דְּנִדְאֵי לַכ"ע הַקָּרוּם הַתְּחַתּוֹן עִיקָר וְבוֹ לְבַד תְּלוּי הַחִיּוֹת שֶׁל הַבְּהֵמָה כִּינּוּן שֶׁהַמּוֹחַ מוֹנַח בְּתוֹכוֹ וְאִם נִיָּקָב טְרַפָּה לַכ"ע וְקָרוּם הָעֵלְיוֹן לֹא מַעַלָּה וְלֹא מוֹרִיד לַעֲנִין חִיּוֹת שֶׁל הַבְּהֵמָה אֲלֵא דְפְּלִיגֵי בְּזֶה דַּל"ק סוּבֵר נִיָּקָב קְרוּמָא עֵילְאָה אַע"ג דְּלֹא נִקְיָב תַּתָּא שֶׁהוּא הָעִיקָר מ"מ טְרַפָּה מִטַּעַם דְסוּף תַּתָּא לִינְקָב מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַף מְאוּד.

ול"ב לית לי' האי סברא אלא עד דאינקב עצמו דנקא (וכן משמע מהרשב"א בחידושיו) והב"י כתב להיפוך דבניקב התחתון שניהם שוין להכשיר דעד דלא אינקב תרונני'הו יכולה לחיות והעליון חזק ומגין אלא דבניקב העליון לבד סובר הל"ק דהתחתון רף ועומד' לינקב והוי כמו שניקבו שניהם לכך טרפה והל"ב לית לי' האי סברא דסופו לינקב לכך קאמר עד דאינקב תתאה פ' תתאה ג"כ ולגירסת הרא"ש ואמרי לה קרומא תתאה משמע דפליגי בסברות הפוכות דל"ק סובר קר"ע עיקר ובו לבד תלוי הטריפות ולא בתתאה.

ול"ב סובר תתאה עיקר ובו תלוי הטריפות ולא בעילאה הלכך הרמב"ן ור"ת גורסים פ'רש"י ומפרשים כפי השני הג"ל אלא שר"ת פוסק כל"ק לחומרא ורמב"ן פוסק כל"ב מטעם שהביא הרא"ש דבריאה איפא נמי כי האי פלוגתא ומסקינן דמותר עד שניקבו שניהם והרי"ף או דגורס פ'רש"י ומפרש כפי הראשון הג"ל (רשב"א בחידושיו) או שגורס פ'הרא"ש (רא"ש ורשב"א בתו"ה) ופוסק כל"ב משום דר"ש דנותן סימן לקרום התחתון משמע דס"ל כנ"ב דהתחתון עיקר ובו לבד תלוי הטריפות לכך נותן סימן להפירו ואפשר נמי דזאת היא ראיתו לפ'רש כפי הראשון הג"ל ובה"ג כ' הב"י שהוא גורס פ'הרא"ש ומפרש דפליגי בקר"ת דל"ק קאמר קר"ע דנקא וא"ל אפי' קר"ת ופוסק כל"ב והאחרונים הקשו עליו ופירשו דבה"ג מפרש פנ"ל לגירסת הרא"ש ופוסק פ'חומרא ב' הלשונות מספק ולפי פ'י זה אם נפל לתבשיל א' ב' זיתים מב' בהמות שאחת ניקב קרה"ע ואחת ניקב קרה"ת א"צ לבטל אלא א' אפי' לבה"ג דממ"נ א' פשרה (פר"מ ואפשר דבה"ג גורס פ'רש"י ומפרש כפי הראשון הג"ל ופוסק כל"ק לחומרא ולפי פ'י זה אם נפלו ב' זיתים לתבשיל א' באופן הג"ל צריך לבטל שניהם לדעת בה"ג) וכו' הטור שדעת הרמב"ם הוא פ'הרא"ב"ן ושכן הסכים הרא"ש אביו ונ' שכן דעתו ג"כ ולפי דעה זו יש להסתפק אם ניקבו שניהם זה שלא פנגד זה די"א שיש להטריף כמו בריאה שית' בס"י ל"ט וי"א שהיא פשרה כמו בקורקבן שית' בס"י מ"ט (א"ח ותב"ש) והר"ן כ' שדעת הרמב"ם הוא פ'הרי"ף (ד'הרמב"ם כ' ניקב התחתון טרפה משמע דניקב התחתון לחוד קאמר אלא דהטור סובר מדכתב זה אחר שכ' ניקב העליון פשרה משמע דמ"ש ניקב התחתון קאי אדלעיל פ'י ניקב גם התחתון והר"ן לית לי' סברא זו) וכו' הב"י דמסתברא פ'הר"ן דמסתמא בשטיטת הרי"ף רבי' אמרה (ובפרט שבפ'י המשנה פתב ב'הר"ף) וכיון דלפ"ז הןשוו הרי"ף והרמב"ם לדעת אחת כ' הב"י דהכי נקטינן ורמ"א כ' דבניקב העליון לחוד נמי יש להחמיר אם אינו הפ"מ פדעת בה"ג ור"ת וכן הסכימו פ'ל האחרונים אבל בהפ"מ יש להקל ולסמוך ארוב הפוסקים דהןשוו עכ"פ לענין ניקב העליון לחוד דכשרה (רמ"א ותב"ש) נמצא אם ניקבו שניהם אפי' זה שכנ"ז ה"ה טרפה ונדאית דכיון דלפום הפוסקים זו אסורה מחמת נקיבת האחת למר מחמת העליון ולמר מחמת התחתון ואף לדברי המקילים יש להסתפק בזה פנ"ל לכן לודאי יחשב (פר"מ) ואם ניקב התחתון לחוד ג"כ טרפה מספק פלוגתא דרבנות' (פר"מ) ואם ניקב העליון לחוד יש להקל במקום הפס"מ ואם נפלו לתבשיל א' ב' זיתים מב' בהמות שא' ניקב הקרום העליון וא' ניקב התחתון אינו צריך לבטל אלא א' (ד'הא אף לדברי בה"ג יש לפ'רש פן פנ"ל): בשמ"ח מע"י א' מחמת נקובה הם כו' ובת"ש סכ"א הוכיח פן מד' התוס' ד' מ"ב ובתב"ש ובל"ש השיגו ס"ק א' אות ג' דהתוס' ר"ל דלמנן ח"י טריפות א"א למחשב חסרה משום דבכלל

ניקב הוא דָּקֵל אֲבָר שְׂאֵם נִיקָב טְרִיפָה כ"ש חֶסֶר דְּמָה"ט לָא חֲשִׁיב חֶסֶר הַלֵּב וְהַדְּקִין כּו' עכ"ד וצ"ל דְּלוֹ יְהֵא פִּן מ"מ פִּינּוֹן שְׁפָל טְרִיפּוֹת הָרִיזָה אֲתִיָּא בּמכ"ש דְּנִיקָב א"כ מְהֵרָא וַי שְׁנַצְטֵרְפוּ לְתַר"ל דְּכַשְׁנִיָּהֶם מְעִידִים עַל עֲדוּת א' דְּמִי דְּכִינּוֹן דְּחֶסְרָה טְרִיפָה בּמכ"ש דְּנִיקָב א"כ הָרִיעוּתָא הַמְעִידִים עַל חֶסֶר ה"ל פְּמְעִידִים אֲנָקוּבָה דְּבַכְלָל מְאֲתִים מְנָה וּא"כ מְצַטְרֶפֶת לְרִיעוּתָא הַמְעִידִים אֲנָקוּבָה לְהִיּוֹת תַּר"ל עַד"מ פְּשָׁנֵי עֲדִים זֶה אוֹמֵר מְנָה וְזֶה אוֹמֵר מְאֲתִים דְּקִי"ל דְּמַחְיָבִים מְנָה מְשׁוּם דְּבַכְלָל מְאֲתִים מְנָה וּא"כ יֵשׁ פְּאֵן ב' עֲדוּת עַל הַמְנָה וַיֵּשׁ לְחַלֵּק דְּשָׂאנֵי הֵתָם שְׁהַעַד הָאוֹמֵר מְאֲתִים מוֹסִיף הוּא אָכַל הַמְנָה שְׁלוֹ שְׁבַכְלָל מְאֲתִים הָרִי הוּא כּמו"כ שָׁל הָא' מִש"ה מְקַבְּלִי עֲדוּתָן אֲמָנָה כּדפ' רִשְׁבָּ"ם בּפ' חז"ה מִשָּׂא"כ בּנ"ד הָרִיעוּתָא הַמְעִידָה עַל חֶסֶר אֵינָה מְעִידָה עַל נְקוּבָה וּמָה שְׁבַכְלָלוֹ נְקוּבָה אֵינּוּ נְקוּבָה מְמַשׁ וְלֹא שְׁיִיף לומר שְׁהוּא מוֹסִיף וְכִינּוֹן שָׂא"א לְקִיָּים עַנְגּוֹ הַנְּקוּבָה שְׁבַכְלָלוֹ אִא"כ הִיָּה אֲמַת שְׁחֶסְרָה.

וְהָרִי ע"ז אֵין לוֹ סִיוַע מְרִיעוּתָא הַב' וְדוּמָה לָא' אוֹמֵר חֲבִית יֵין וָא' אוֹמֵר חֲבִית שְׁמֵן שְׁאֵין מְקַבְּלִין לְחִיָּבוֹ אִפִּי בְּפָחוֹת שְׁבַשְׁנִיָּהֶם וְאֵע"ג דְּהֵתָם הַטַּעַם מְפָנֵי שְׁמַכְחִישִׁים זֵא"ז דְּאֵלוֹ מְעִידִים עַל דְּמִים מְצַטְרֶפִין לְחִיָּבוֹ פְּפָחוֹת שְׁבַשְׁנִיָּהֶם כּמ"ש בּח"מ ס' לְמ"ד (ס"ב) וְהָכָא אֵין שְׁיִיף לומר שְׁמַכְחִישִׁים זֵא"ז דְּאֲפִשְׁר שְׁנִיָּהֶם אֲמַת מ"מ לָא דְּמִי דְּגָבֵי עֲדוּת ה"ט דְּקִי"ל הַלְנָאָה אַחַר הַלְנָאָה מְצַטְרֶפִין אֵע"פ שְׁמְעִידִין אֲשָׁנֵי דְּבָרִים שׁוֹנִים בְּזֵמַן וּבְמָקוֹם מִשָּׂא"כ בְּעַנְגּוֹן תַּר"ל דַּע"כ"פ אֵין אִיסוּר פְּשָׁהֶם אֵינּוֹן בְּמָקוֹם א' אוֹ סְמוּכִים מְמַשׁ עכ"פ וָא"כ בְּעִינּוֹן נְמִי שְׁיַעֲדוּ אֲדָבָר א' מְמַשׁ.

וְה"ט דְּהֵתָם אִפִּי עַד א' הוּא מְדֹאֹרֵיָּתָא וְקָם לְשַׁבּוּעָה מִשָּׂא"כ הָכָא הָרִיעוּתָא בּפ"ע אֵינָה פְּלוּם שְׁהָרִי פְּשָׁרָה הִיא מִש"ה לָא מְחַמְרִי בְּתַר"ל אִא"כ מְעִידִין אֲדָבָר א' מְמַשׁ וְאֵע"פ שְׁרֵאִיתִי בְּתַשׁוּ' שְׁבַס"ס ב"א ס' ח' הַבִּיא ד' הַגָּאוֹן מֵהוֹר"ס לְהַחְמִיר בְּתַר"ל אִפִּי אֵין מְעִידִין אֲדָבָר א' אֵין פִּן דַּעַת הָאֲחַרּוֹנִים וּמָה שְׁהַבִּיא רֵאִי מְבוּעָא עַל יְתַרְתּ בְּדָרֵי פְּבָר הַשִּׁיג ע"ז הַל"ש ס' ל"ה ס"ק צ"ב וַיֵּשׁ לִי רֵאָזָה לְדָבְרִי מְתַשׁוּ' מֵהַרִּי"ו מ צ"ז דַּכ' דִּילְמָא אֵי הִנֵּה רִיזָה קַמֵּן הִי מְתַכְשָׁרָא אֵע"פ"י שְׁהִי שָׁם ימ"ק וְנִדְבָקָה לְאוּנָה הָאֲמַצְעִית נִק' מָה בְּבָרָה.

דִּימ"ק י"ל דְּכַשֵּׁר מ"מ הָנִי תַר"ל מְצַד דְּבִיקוּת' לְאוּנָא אֲמַצְעִי'. וצ"ל מְשׁוּם דְּלָאוּ מְשֵׁם א' נִינְהוּ וּמִיָּרִי בְּשַׁעֲבָרָה ע"י מְיַעוּף כּו' וּמְפָאֵן רֵאִי לְהַקְל אִפִּי בְּתַר"ל דִּימ"ק כַּה"ג וְזֶה צ"ע דַּהֲל"ש הַחְמִיר מְאוּד בְּזֶה גַם מְפָאֵן רֵאָזָה לִמ"ש הַשְּׂמ"ח ס' ל"ט סל"ז.

וּבִין בְּדַבּוּקָה כּו' וְהַל"ש שָׁם הַשִּׁיגוֹ וְאֲשַׁתְּמִיטְתִּי תַשׁוּ' מֵהַרִּי"ו זֵאת וְעֵי בְּרֵאֵשׁ אֲפָרִים שָׁם ס"ק קמ"ח וצ"ע וְהִנֵּה כ"ז לְשִׁיטַת הַתּוֹס' אָבַל לִפ"ד הַרְמַב"ם שְׁמָנָה חֶסְרָה בְּרִיזָה לְטְרִיפּוֹת בּפ"ע וּכ"ד הַרְשֵׁב"א וּכ"ד רִשְׁ"י דַּמ"ג דְּחֵלוּף דְּאוּנוֹת בְּכָלֵל חֶסְרָה נִינְהוּ וּדְנוּשְׁט בְּכָלֵל נְקוּבָה ע"ש וצ"ל מ"ט פְּלִגְנִיָּהוּ וְלָמָּה לָא פְּתַב ג"כ גְּבִי חֵלוּף דְּאוּנָא אֵין לָהּ נְקוּבָה גְּדוּלָה מְזוּ כּמ"ש גְּבִי וְנִשְׁט.

וצ"ל דַּס"ל דְּלֹא שְׁיִיף לומר דְּכִלְהִיכָא דְּנִיקָב טְרִיפָה כ"ש חֶסֶר וְנִיטַל אִא"כ חֶסֶר פֶּל הָאֲבָר אוֹ רְבוּב מִשָּׂא"כ בְּחֶסֶר מְקַצְתוֹ אֵין זֶה רֵאִי וי"ל דְּכַשֵּׁר וְאֵין פְּאֵן קוֹשְׁיָא תַדַּע דְּהָא אֲמַרִּינּוּ בְּגַמ' דַּנ"ה דְּאֲפִשְׁר נִיקָב לְחוּד וְנִחְתַּף לְחוּד וָא"כ גַם ל"ק הֵינּוּ בְּנִחְתַּף אַח"כ דְּהוּי פְּנִיקָב וְלֹא בְּחֶסֶר קַצַּת מְתוּלְדָתוֹ וְזֶה בְּרוּר לְכֵן גְּבִי וְנִשְׁט דְּחֵלוּף מִיָּרִי בְּכָל

הקרובים או ברובם ה"ז פתור רובם או כולם ואין לה נקובה גדולה מזו משא"כ בחלוף דאנא דהנה פתור אנא א' דהוי מקצת הריאה ואין ללמוד טריפות זו מדניקבה טריפה דאין פאן ראי' פנ"ל ותדע עוד דתורה נרדא י"א דכשר וניקבה טריפה לכ"ע לכן אין שייך לומר ע"ז אין לה נקובה גדולה מזו כו' אלא משום דתורה הריאה טריפה והוא טריפות אחר ועיין ב"ח סי' ל"ז סעי' י"ג שכ"ד העיטור סעי' ו' ודלא פהתוס' וא"ש מנין ח"י טריפות לכן אינו מצטרפין לתר"ל וכמ"ש הל"ש ודלא פהתוס' יתיר פיצד אם יש אנא יתירה על גב הריאה (רמב"ם) שהוא לעומת הצלעות בכל מקום שבה בין בערוגה בין באונות ובין באומות אפילו היא קטנה פשה נפוחה פעלה של הדס טריפה דכיון דלאו אורחא בכף ה"ל יתר וכנטול דמי א"נ סופה להתפרק ותהי' נקובה ואם היא פשה נפוחה נפוחה פחותה מעלה של הדס פשיטה ואם עומדת בדרי דאומא אפי' גדולות אפי' יש בכל צד יותר מחמש אונות או שני אומות גדולות בצד א' הכל אורחא היא וכשרה רק שלא יהיו אונות בצד שמאל יותר מבצד ימין משום די"א דבכה"ג ה"ל חלוף וטריפה ואם יש יתרת מקמא יש אוסרים כמו במגבה.

ואע"ג דבמקמא לא שייך לומר שסופה להתפרק שיהי' אינה לעומת הצלעות כלל שיתכן לומר שתתפרק מחמת החיכוך בצלעות מ"מ טריפה משום כל יתר פנטול דמי ויש מתירים יתרת מקמא משום דס"ל דאורחא הוא ולענין הלכה אע"פ שמשוגיית הגמ' נראה לכאורה כסברא הראשונה מ"מ כיון שאין לזה הכרח גמור לרבים מגדולי הראשונים מקילים בזה לא הכריעו בזה האחרונים אלא הספיקו שכל מקום ינהגו לפי מנהגו ויש מקומות נוהגים לאסור יתרת מקמא כמו בבריסק דליטא ובמדינות אלו המנהג להתיר י"מ (שמ"ח).

ואפי' עומדת מקמא לאומות (ת"ש) ובבבבמת נכרי יש לאסור י"מ בדליכא ביטול שמחת י"ט וכדומה אם יש יתרת בדרי וכשנופחים אותה נוטה לגבה טריפה אם הבליטה היא כט"ד אבל בנתעקמה קצת אין לחוש.

ואם אין פאן יתרת (יש"ש שמ"ח) רק שאנא א' מןשרשת במקומה פראוי ומתעקמת לגבה דהיינו פנפי השדרה פשרה ואפי' אם העיקום כט"ד או יותר: ואם היתרת שבדרי נוטה לקמא פשרה ג"כ בכל הענין אפי' במקום שאוסרים י"מ כיון שמשורשת בדרי מה שאמרנו דיתרת מגבה פחותה מט"ד פשרה (פרת"ב סעי' נ"א) יש מי שאומר שאם יש שם בועה והבועה משלמת לשיעור ט"ד יש להטריף ואפילו הבועה היא ממים זכים (ל"ש פי"א) ויש מי שמתיר אם ניכר כשתתרא הבועה תתמעט מט"ד אם גם עתה היא פחותה מפרק אמצעי של אגודל ויש לסמוך עלי' בהפ"מ נמצאת אנא יתירה בסוף שיפולי אומא פשרה אפי' במקומות שאוסרים י"מ (רמ"א) דזה מיקרי בדרי דאונה (שמ"ח סי"א) ואפי' יש הרבה יתירות העומדים למטה מאומא בדרי דידה ג"כ יש להכשיר: אנא הימנית העליונה הסמוכה לגרגרת שהיא התחתונה פשהבהמה תלויה ברגליה מתוך שדחוקה במיצר הקוזה דרפה להתפצל ולכן אם נמצא ע"ג יתרת כט"ד או אפי' יותר מט"ד פשרה דתלינו שנתפצלה כף מחמת הדחוק ודוקא בחצייה לצד החוץ אבל בחצייה לצד השורש לא ודוקא חוץ לחריץ ההולך שם מלמעלה למטה באלקסון אבל מהחריץ לצד השורש לא דבמקומות אלו אין שם דחוק (נה"כ משמעות השו"ע)

וַיֵּשׁ מְקוּלִים בְּכָל הָאֹנָא אֲבָל הַמְנַהֵג כְּסָבְרָא הִרְאִישׁוּנָה בַד"א (ש"ח סט"ז) כְּשֶׁנִּמְצָא
 יְתֵרַת בְּאוֹנָה זוּ מַגְבָּה אֲבָל בְּנִמְצָא מְקַמָּא בְּאוֹנָה זוּ בְּמָקוֹם הַדּוֹחֵק יְתֵרַת טְרִיפָה אִפִּי
 לְדַבְרֵי הַמְתִּירִים מ"מ הֵכָא טְרִיפָה מְשׁוּם שְׁמַתְחַפָּה בְּגִרְגָּרַת וְתַתְּפָרַק (ב"ח) וַיֵּשׁ מְקוּלִים
 בְּזֶה וַיֵּשׁ לְסִמּוּךְ ע"ז בַּהֶפ"מ בְּמָקוֹם שְׁמַתִּירִים י"מ: (ש"מ"ח) וְאֹנָא עֲלִיוֹנָה שְׁמַאֲלִית דִּינָה
 כְּשֶׁאֵר אוֹנוֹת בֵּין לְעֵנְנֵן מְקַמָּא בֵּין לְעֵנְנֵן מַגְבָּה אַע"פ שְׁנַת' ס"ג דִּיתֵרַת בְּדַרְי דְּאוֹנֵי לַד"ה
 כְּשֶׁר מ"מ בְּעֵנְנֵן שְׁלֵא יְהִיָּה בְּשִׁמְאֵל אוֹנוֹת יוֹתֵר מְבִימִין שְׁיִהְיֵי אַרְבַּע בְּשִׁמְאֵל וְשִׁלְשָׁה
 בְּיָמִין אֲבָל אִם הֵם שְׁוֶה בְּשְׁוֶה בְּכָל צַד ג' או ד' אוֹנוֹת וְעוֹמְדוֹת כְּלָם בְּדַרְי דְּאוֹנֵי כְּשֶׁר
 (פ"ר"ח פ"ת) וַיֵּשׁ מְקוּלִים בְּכָל עֵנְנֵן (כ"רו"פ) וַיֵּשׁ לְסִמּוּךְ עֲלֵיהֶם לְהַקֵּל בַּהֶפ"מ וְאֵי אֵיכָא
 ג' בְּיָמִין וּד' בְּשִׁמְאֵל וְעוֹד א' בְּיָמִין בְּסוּף אֲנָמָה בְּדַרְי דְּאֲנָמָה או שְׁיֵשׁ ג' בְּיָמִין וּג' בְּשִׁמְאֵל
 וְעוֹד א' בְּשִׁמְאֵל בְּסוּף הָאֲנָמָה בְּדַרְי דִּידָה נ"ל שְׁיֵשׁ לְהַקֵּל בְּכָל עֵנְנֵן וְאֵי אֵיכָא ג' בְּיָמִין
 וּג' בְּשִׁמְאֵל וְיֵתֵרַת מְקַמָּא בְּשִׁמְאֵל או אִפִּי ב' בְּשִׁמְאֵל וּב' י"מ בְּשִׁמְאֵל יֵשׁ לְהַחְמִיר אִפִּי
 בַּהֶפ"מ אִפִּי לְדִידֵן דְּמַתִּירִים י"מ בֵּינֵן דְּבִלֵּא"ה רַבּוּ הָאוֹסְרִים י"מ הֵכָא אֵיכָא עוֹד קָצַת
 טַעַם לְאַסּוּר מְשׁוּם חִלּוּף וּמַה"ט נְמִי אֵי אֵיכָא ג' בְּיָמִין וּד' בְּשִׁמְאֵל בֵּינֵן דְּאֵיכָא קָצַת
 רִיעוּתָא דְּחִלּוּף בְּהַדִּי חוּמְרָא דִּי"מ יֵשׁ לְהַחְמִיר אִפִּי בַּהֶפ"מ אִפִּי לְדִידֵן גְּבִישׁוּשִׁית וּפְיָצוּל
 דְּלַקְמָן לֹא מְהַנִּי לְעֵנְנֵן זֶה בֵּין לְהַקֵּל וּבֵין לְהַחְמִיר: (רמ"א) אִם נִרְאָה בְּאֹנָא א' כְּעֵין
 סְדָק מְצֻטְרָף לְהַשְׁלִים כְּדִלְקָמֵן סְעִי י"ח אֲבָל לֹא לְהַטְרִיף דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין בְּסְדָקִים לְהַטְרִיף
 וְכֹן אֹנָא שְׁנַתְּפָצְלָה וַיֵּשׁ לָהּ שְׁוֹרֵשׁ א' כְּעוֹבֵי אֲצַבַּע (ש"ף) אַע"ג דְּמְצֻטְרָף לְהַשְׁלִים דְּלֹא
 גַּר מְהַכְשֵׁר סְדָק (רמ"א) מ"מ אֵינוּ מְצֻטְרָף לְהַטְרִיף כִּי צַד (ש"ח סכ"ה) ג' בְּיָמִין וּג'
 בְּשִׁמְאֵל וּא' מְהַשְׁמַאֵל נְתַפְצְלָה לִב' וַיֵּשׁ לָהֶם שְׁוֹרֵשׁ א' כְּעוֹבֵי אֲצַבַּע כְּשֶׁרָה דְּאוֹתָן ב' כֹּא'
 נְחֻשְׁבִים וְאִפִּי אִם אוֹתָן דִּימִין נְמִי יֵשׁ לְשָׁנִים שְׁוֹרֵשׁ א' כְּעוֹבֵי אֲצַבַּע אֵין אוֹמְרִים מ"מ
 אֵי דְשִׁמְאֵל א' דִּימִין נְמִי א' וְה"ל חֶסֶר דִּימִין וְאֵי דִימִין ב' הֵרִי דְשִׁמְאֵל נְמִי ד' וְה"ל חִלּוּף
 לְפִי דְבְרֵי הַסְּבָרָא הִרְאִישׁוּנָה דְּלַעֲיֵל ס"ק ד' שְׁאֵנוּ חוֹשְׁשִׁים לָהֶם שְׁלֵא בְּמָקוֹם הֶפ"מ לְכֹן
 אִם בְּשִׁמְאֵל יֵשׁ אֹנָא וְנִתְפָצְלָה לַד' בְּשְׁוֹרֵשׁ ח' כַּע"א דִּי"ל מ"מ אֵי דִּינְתָּ לְהוּ כְּמַחְוֹלָקִים
 ה"ל ד' וְאֵי לֹא ה"ל אֶחָד בְּשִׁמְאֵל לֹא אֲמַרִּינֵן הֵכִי דְקִי"ל אוֹנוֹת שְׁנַתְּפָצְלוּ וַיֵּשׁ לָהֶם
 שְׁוֹרֵשׁ א' כַּע"א יֵשׁ לָהֶם מַעְלוֹת א' וּמַעְלוֹת ב' וְכֹן בְּסְדָקִים כַּה"ג כְּגוֹן שְׁבִשְׁמַאֵל ג' וְסְדָק
 בֹּא' מְהֵם שְׁרָאוּי לְחֻשְׁבָּם כִּב' וּבְיָמִין ג' כְּשֶׁרָה וְאִפִּי בְּשִׁמְאֵל א' וּג' סְדָקִים בְּהַ שְׁרָה וְלֹא
 אֲמַרִּינֵן מ"מ אֲבָל אֵי בְּיָמִין שְׁנִיִּים וְאֵי מְהֵם יֵשׁ בּוֹ סְדָק הַמְּחַלְקוֹ וּבְשִׁמְאֵל שְׁלִשָׁה כְּתִיקוּנֵן
 (רַב אַחֲאֵי בַּהֲגָהָה רש"ל ב"ח ט"ז ת"ש) יֵשׁ לְהַחְמִיר (ט"ז ת"ש) בֵּינֵן דְּאֵיכָא תַּרְתִּי
 לְרִיעוּתָא חֲשֵׁשׁ חֶסֶר וְחֲשֵׁשׁ חִלּוּף לֹא סְמַכִּי אֶסְדָק שְׁבִימִין לְהַכְשִׁיר (רש"ל) וִי"א דְּהַטַּעַם
 שְׁכָל שְׁיֵשׁ ה' אוֹנוֹת כְּתִיקוּנֵן לֹא סְמַכִּינֵן אֶסְדָק אִפִּי לְהַכְשִׁיר אֲבָל (ר"ן בַּהֲגָהָה ב"י ש"ף).

בְּנַה"כ (פ"ר"ח) י"ח עכ"ז וְאֹמְרִים דְּאֵין נְפָקוּתָא כָּלָל. וּבְכָל עֵנְנֵן סוּמְכִים אֶסְדָקִים
 לְהַכְשִׁיר וְכ' הַש"ף שְׁכָן נוֹהֲגִים בְּקִרְאָקַע וְשְׁכָן הוּא סוּגִיָּא דְּעֵלְמָא וּלְדַבְרֵיהֶם נ"ל דַּה"ה
 אִם יֵשׁ ג"כ בְּשִׁמְאֵל שְׁלִשָׁה כְּתִיקוּנֵם וְסְדָק דְּמַכְשָׁרִים דְּסוּמְכִים אֶסְדָק שְׁבִימִין לְהַכְשִׁיר
 וְהַסְּדָק שְׁבִשְׁמַאֵל לֹא מְהַנִּי לְהַטְרִיף וּכְמַשְׁנ"ת גְּבִי אֹנָא שְׁנַתְּפָצְלָה וּלְעֵנְנֵן הִלְכָה יֵשׁ לְהַקֵּל
 כְּסָבְרָא הָאֲחֻרּוֹנָה בַּהֶפ"מ אֲבָל שְׁלֵא בְּמָקוֹם הֶפ"מ יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּסָבְרָא הִרְאִישׁוּנָה
 (מְשַׁבְּצוֹת ס"ד).

אִם יֵשׁ ג' בְּיָמִין וְסְדָק א' וּד' מְשִׁמְאֵל תְּלוּי בְּחִלּוּף הַטַּעַמִּים לְהָאוֹסְרִים לְעֵיל סק"ו גְּבִי
 ב' בְּיָמִין וְסְדָק א' וּג' מְשִׁמְאֵל שְׁלִדְבְרֵי הָאוֹמְרִים שְׁהַטַּעַם מְשׁוּם תר"ל יֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּנַד"ז

שָׂאִין בּוֹ חֲשֵׁשׁ חֶסֶר רַק חֲשֵׁשׁ חִלּוּף לַחּוּד בְּשִׁגְמֵי חִלּוּף זֶה לֹא הוֹנֵכֵר בְּשׁ"ס אֲבָל לְדַבְרֵי הָאוּמְרִים שֶׁהִטְעַם מִשׁוּם דְּכַל שְׂיֵשׁ ה' אוֹנוֹת פְּתִיקוּנָן לֹא סְמְכִי אֶסְדֵּק יֵשׁ לְאַסּוֹר בְּזֶה ג"כ מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ חִלּוּף וְלַעֲנִין הִלְכָה יֵשׁ לְהַקֵּל בְּזֶה כִּינּוּן שְׂיֵשׁ חוֹלְקִים עַל חִלּוּף זֶה לְגַמְרֵי כַּמְשַׁנ"ת לְעֵיל סק"ד: וְאֹנָא שְׁנַתְפַּצְלָה לְשָׁנִים וְאִין לָהּ שְׂרַשׁ פְּעוֹנְבִי אֲצַבַּע גִּידוּנִית כַּב' בֵּין לְהַקֵּל וּבֵין לְהַחְמִיר וּכ"ז בְּנַתְפַּצְלָה לְאַרְפָּה אֲבָל בְּנַתְפַּצְלָה לְשָׁנִים בְּעוֹנְבִי (פַת"ב) אִינָה גִידוּנִית רַק פְּאַחַת לְעִנֵּן חֲשַׁבּוֹן מְנִין הָאוֹנוֹת אֲבָל גִּידוּנִית הִיא פְּשָׁנִים לְעִנֵּן חֲשַׁשׁ טְרִיפוֹת דִּיתְרַת מְקַמָּא וּמַגְבָּה וְהִינּוּ פְּשָׁאִין לְהֵם שְׁרַשׁ א' כַּע"א.

וְדִינָן שְׂאֵם הַחִיצוֹנָה שְׁוֹרְשָׁה בּוֹלֵט לַחוּץ אֲפִילוּ פְּחוֹת מִט"ד וְהַפְּנִימִית שְׁוֹה מְקַמָּא לְשָׂאֵר אוֹנוֹת שְׁבַצְדָּה מְזָה נ' שֶׁהַפְּנִימִית הִיא הָאוֹנָה הָרְאוּיָה לְהִיּוֹת וְהַחִיצוֹנָה הִיא יְתֵרַת מַגְבָּה וּטְרָפָה וְאִי אֶפְכָּא הָרִי הַפְּנִימִית יְתֵרַת מְקַמָּא וְדִינָה מְבוֹאֵר לְעֵיל ס"ג סק"ב וְאֵם שְׁנִינָהּ אִינָם בּוֹלְטִים כְּשֶׁרָה דְּהָא קִינִי בְּדָרֵי דְאוּנִי וּמ"מ אִינָה מְשַׁלְמַת לְחֶסֶר וְאֹנָא א' כְּגוֹן אֵם יֵשׁ בְּיָמִין ב' אוֹנוֹת וְהָא נִתְפַּצְלָה לְשָׁנִים בְּעוֹנְבִי אַע"פ שְׁשְׁנִינָהּ אִינָן בּוֹלְטִים וְאַע"פ דְּשְׁנִינָהּ קִינִי בְּדָרֵי כִינּוּן דְּלֹא קִינִימָא פְּעַמִּידַת צוּרוֹת הָאוֹנוֹת מְשַׁשׁ שְׁעוּמָדִים זֶה אֲצֵל זֶה וְאֵלּוּ שְׁנַתְפַּצְלוּ הֵם זֶה תַּחַת זֶה לְכֹן אִינָה יְכוּלָה לְפַעוּל פְּעוֹלָתָה כ"כ וְעַל"ק ס"ט או"ה (פַמ"ג) וִי"א שְׂאִין זֶה רַק סְפֵק טְרִיפוֹת לְבַד מִשׁוּם דְּלֹא בְרִירָא מְקִלְתָּא לּוֹמַר שְׂאִינָה מְשַׁלְמַת וּכְנַלַע"ד עֵיקַר וְאֵם שְׁנִינָהּ בּוֹלְטִים זֶה לְקַמָּא וְזֶה לְגַבָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר (פַרַת"ב ס"ח) וּמ"מ אֵם הֵם בּוֹלְטִים זֶה לְכָאן וְזֶה לְכָאן פְּחוֹת מְעַלָּה הַדַּס יֵשׁ לְהַכְשִׁיר בַּה"פ"מ וְאֵם הַפְּיִצוּל שֶׁל צַד קַמָּא הוּא נוֹטָה כַּט"ד וְהַפְּיִצוּל שֶׁל צַד גְּבָה הוּא בּוֹלֵט לַחוּץ פְּחוֹת מְשִׁיעוֹר זֶה יֵשׁ לְהַכְשִׁיר אֹנָא שְׁנַתְפַּצְלָה לְרַחְבָּה נ"ל שְׂאִינָה עוֹלָה ג"כ לְשָׁנִים לְהַשְׁלִים לְמִנְיַן הָאוֹנוֹת דְּהָא לֹא קִינִימָא פְּדָרָה שְׂאֵר הָאוֹנוֹת שְׁעוּמָדִים זֶה אֲצֵל זֶה מְחוּבְרַת לְעִרוּגָה אֲבָל מ"מ אִינָה פּוֹסְלַת מִשׁוּם יְתִיר גַּם לְהַטְרִיפָם בִּי"מ דְּהָא קִינִימִי בְּדָרֵי הָא דִּיתְרַת מַגְבָּה טְרִיפָה וְכֹן י"מ בְּמִקוּמוֹת שְׁאוּסְרִים הִינּוּ דוֹקָא שְׁהִיתְרַת יֵשׁ לָהּ צוּרַת אֹנָא אֲבָל אֵם נְמַצָּא ע"ג הַרְיָאָה מְקוּם גְּבוּהָ כְּמוֹ הַר אִין זֶה יְתֵרַת וְכַשְׂרָה וְנִקְרָאת גְּבַשׁוּשִׁית וְדוֹקָא שְׁהוּא רַחֵב לְמַטָּה וְעַב לְמַעְלָה שְׂאִינָה מְתַקְצַרַת לְמַעְלָה כְּמוֹ אֹנָא וְאַפִּי מְתַקְצַרַת קְצַת רַק שְׁעִגּוּלָה לְמַעְלָה אִין זֶה יְתֵרַת אֲלָא גְבַשׁוּשִׁית וְכַשְׂרָה אֲבָל אֵם לְמַעְלָה חֲדָה אוֹ לְמַטָּה בְּמִקוּם שְׁמַתְחַלַת לְעֵלוֹת נְרָאָה כְּעִין סְדֵק שְׁהוּא חַד פְּכוּבַע אוֹ שְׂרַחְבָּה לְמַעְלָה יוֹתֵר מִתְחַתִּיהָ הָיִי יְתֵרַת וְאֵם הִיא כַּט"ד טְרִיפָה: (פַת"ב ס"מ"ו) וּבְמִקוּם שְׁנִינָהּ לְהַקֵּל כְּשְׂאִינָה חֲדָה לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה אַע"פ שְׂרַחְבָּה לְמַעְלָה יוֹתֵר מִתְחַתִּיהָ אִין לְסַתּוֹר מְנַהֲגָם (שָׁם ס"מ"ט) וּכ"ז בְּזִמְן שְׂאִינָה מְוַבְדֵּלַת כְּלָל מִן הַרְיָאָה וְהוּא כְּעִין הַר הַבּוֹלֵט אֲבָל אֵם הוּא מְוַבְדֵּל מִן הַרְיָאָה כַּט"ד אַע"פ שְׁהוּא רַחֵב לְמַטָּה וְעַב לְמַעְלָה אוֹ צוּרָה אַחֲרַת וְאִין לוֹ צוּרַת אֹנָא כְּלָל ה"ז יְתֵרַת וּטְרָפָה אֵם נְמַצָּא אֹנָא בְּגַב הַרְיָאָה (פַת"ב ר"א"פ ס"ק ע"ב) אַע"פ שְׁהוּא בְּתוֹאֵר אֹנָא גַּם הִיא מְוַבְדֵּלַת מִן הַרְיָאָה רַק מְחוּבְרַת בְּשִׁרְשָׁה לְגַב הַרְיָאָה כְּשְׂאֵר כָּל הָאוֹנוֹת אֲלָא שְׂיֵשׁ גְּנוּמָא תַּחְתִּיָּה וְכַשְׁנוּפְחִין הַרְיָאָה כָּל הָאֹנָא נוֹפְלַת לְתוֹךְ הַגְּנוּמָא כְּשֶׁרָה דְּאִין זֹו יְתֵרַת כ"א פִּיצוּל הוּא שְׁנַתְפַּצְלָה מִגּוֹף הַרְיָאָה מְמַקּוּם הַגְּנוּמָא וְלֹא שְׁהַבְשִׁיר נִתְפַּצֵּל וְהַעוֹר נִקְרַע דַּא"כ הִנֵּה טְרִיפָה מְחַמַּת שְׁנִינָהּ הַרְיָאָה אֲלָא שְׁהַעוֹר נִתְקַמֵּץ כְּאִן וְנִתְפַּשֵּׁט עַל בְּשַׁר הַפְּיִצוּל וְכוּלּוֹ קִינִים בֵּין בְּהַגְּנוּמָא בֵּין בְּהַפְּיִצוּל כִּי כָּהּ הוּא טְבַע הַנּוּיּוֹת הַפְּיִצוּלִים הָאֵלּוּ וּמֵאַחַר שְׂאִינָה יוֹתֵרַת הָרִי אִין שְׁנִינָהּ לּוֹמַר בְּזֶה כָּל יְתֵרַת כְּנִטוּל דְּמִי כַּמְשַׁל"ל ס"ג שְׁהָרִי אִינָה יוֹתֵרַת אֹנָא כְּלָל רַק הִיא גּוֹף הַרְיָאָה וְגַם מִשׁוּם

שסופה להתפרק אין לחוש דמאחר שהגנומא הוא תחסי לנזח בו אינה עתידה להתפרק (רמ"א) ולכן אפי' אינה נכנסת לתוך הגנומא אלא פשמניחים היד בנחת עלי' כשרה דכן נמי בחיי הבהמה אם הצלעות דוחפין הפיצול.

הם מניחים אותה תוך הגנומא ואינה חוככת שתתפרק. ולכן אפי' אם פשמסירין היד היא חוזרת מייד ויוצאת מהגנומא אין לחוש וכ"ז דוקא אם בעת שמונחת גנומא בכיס היא ממלאה חת הגנומא.

וגם היא שנה מבחוץ לכשר הריאה ממש. אבל אם היא גבוהה ובולטת למעלה אף על פי שהבליטה היא פחות מט"ד רק שכל הפיצול הוא כט"ד ואף על פי שאין עני' צורת אונא רק בגבשושית דלעיל סק"ח הרי זה טריפה דכינון שהוא מוכדל מהריאה אינו בכלל גבשושית פלל כמשנ"ת לעיל.

וגם אינו בכלל הפיצול מגוף הריאה כיון שהוא גבוה מהגנומא ועוד דסופו להתפרק שהרי הבליטה תתחפף בצלעות וכ"ש אם בולטת מחמת שרחבה מהגנומא וא"א לה לבא לתחתית הגנומא דטריפה אם הגנומא אינה מתמלאת ממנה מחמת שקטנה מהגנומא (ט"ז מח"ב חג"ש בל"י מגיני זקב תוי"ק וע' ב"ר זקב סק"י) יש אוסרים אף על פי שאין לחוש משום שתתפרק שהרי אינה מתחפפת בצלעות מ"מ יש לחוש דהוי יתרת אונא ואינה פיצול מגוף הריאה דא"כ הייתה ממלאה כל הגנומא (ש"ך בנה"כ פר"ח ת"ש).

ויש חולקים ע"ז ומתירים ויש ג"כ להחמיר כסברא הראשונה בשל תורה אא"כ יש הפסד גדול שאז יש לסמוך על ס' האחרונה: אם הפיצול המחובר שבה לצד השיפול של האונא. או האומא בגבה וצד הפירוד לצד השדרה בהא אם בנפיחה הולכת לתוך הגנומא ומונחת בהלכת' בלי שום תפיסת יד אדם יש להקל דכה הייתה מונחת בתוכה בחיי הבהמה אבל אם צריכים להניח היד בנחת עלי' אין לדין בזה אלא מה שענינו רואות מקום עמידת הפיצול וחיבורה ולפי הילוף הבהמה אם בפגעה בצלעות דוחין אותה להגנומא כשירה וא"ל טרפה ואם אינו יכול להבחין טריפה: נמצא פיצול מקמא בתוך הגנומא אע"פ שפשוטפחים אותה היא מונחת בגנומא בתקנה ושנה מבחוץ לשאר הריאה טריפה אפי' (ט"ז ש"ך פר"ח ת"ש) שנוהגים היתר י"מ שאני היא דמושרשת בריאה בכל צד אבל פיצול זה מחובר במקצת וסופו לנפול למטה ולהתפרק (ש"ח) ואפי' בפחות מט"ד יש להטריף בדליכא הפ"מ כיון דלאו מטעם יתרת אתי' עלה איכא קצת פוּבד אפי' בפחות מט"ד ויפול למטה (חג"ש) ויש חולקים עכ"ז ואומרים שלא אסרו פיצול מקמא אלא בפיצול שאינו נכנס לתוך הגנומא אלא פשמניחים היד בנחת עלי' דבמגבה פשר כה"ג כמש"ל סק"ט דהצלעות דוחפין הפיצול ומניח אותה תוך הגנומא משא"כ במקמא שאין שם צלעות שידחקו אותה לתוך הגנומא אף כשאין מניחים היד עלי' כשרה אף מקמא דכה לא הוי סופו להתפרק (עת"ש ס"ק כ"ו).

והוא פשהפיצול בתוך הגנומא גם אם הצד דמקמא הוא לצד הארץ פאשר הוא בחיי הבהמה ולענין הלכה יש להורות להחמיר כסברא הראשונה אא"כ יש הפסד מרובה שאז יש לסמוך על סברא האחרונה (שפתי דעת ס"ק ל"ז) אם הפיצול משורש יפה (ר"ק תוי"ק ססי' זה) לפי שיש מקילים ביותר ואומרים דלא חיישינו פלל לשמא יתפרק ואעפ"י שאין לסמוך על דבריהם מ"מ בכה"ג שהרבה פוסקים ס"ל דבכה"ג לא הוי סופו

להתפרק יש להקל: פיצול מקמא שהיא ארוך מהגנומא או קצר מהגנומא או רחב מהגנומא ג"כ טרקיפה ע"ד שנת' לעיל ס"ק י"ב בשער פיצולים (כ"ה בלבושי שרד).

אם נמצא יתרת נגד חריץ הנונדא י"א דאפלי האוסרים י"מ. הקא פשירה דמהני לה האי חריץ שפנוח בתוכו ולא תתפרק ויש להאוסרים לסמוך ע"ז בהפ"מ וגם הוא שעת הדחק פינון דבלא"ה יש מתירים י"מ כמשת"ל ס"ג סק"ב): אחת מהאונות שהיא פחותה מכעלה הדס אחר שפפחוהו ה"ל חסרה וטרקיפה (עיטור) דשיעור אונא הוא כט"ד (אגור ש"ף סק"ז) וכן הוא ג"כ שיעור הנונדא ואם היא פחותה מזה ה"ל חסרה ונדא וטרקיפה להאוסרים בחסרה הנונדא שיעור ט"ד (ש"ח ס"ז) י"א ארפה ורחבה פאנרד ורוחב ציפון אגודל פינוני וי"א פאנרד ורוחב פרק אמצעי של אגודל פינוני דהיינו הפרק השני שלאחר הפרק שבו הציפון (הגהת הר"ץ וי"א שארכו פאנרד פרק אמצעי של אגודל ורחבו ציפון האגודל לכן בכ"מ שנו' כט"ד יש לפסוק פסברא החמורה שבשניהם דהיינו באונא שהיא קטנה אין להכשיר אא"כ ארפה פאנרד פרק ב' של אגודל פינוני ורחבה פרוחב פרק זה) וביתרת מגפה יש להטריף פשארפה ורחבה פאנרד ורוחב ציפון ואעפ"כ נ"ל שבנונדא קטנה יש להקל אם יש בה פאנרד ורוחב ציפון האגודל פפי שבלאה"נ רוב הפוסקים מקילים בחסרה הנונדא: פבר נת' בש"ע ס"א שי"א שאם חסרה הנונדא פשרה (ב"ח) משום דלפעמים הנונדא היא חסירה ואינה דבר קבוע כ"כ כמו האונות ולפיכך (הר"ן ב' והגאונים והרמב"ם והש"ע) י"א שאם חסר אחת מאונות הימין הנונדא משלמת וכשרה (ב"ח ס"ט) דכיון שהנונדא לפעמים היא חסירה ולפעמים אינה חסירה אבל ה' אונות לעולם אינם חסרים מסתברא לומר דזו האונא שהיא הנונדא העומדת מקמא בימין היא ממנין ה' אונות והנונדא חסרה היא (נ"י) ואע"ג דנונדא זו שעולה למנין האונות אינה עומדת בדרי אלא מקמח מ"מ עולה למנין האונות לפי שי"א אלו ס"ל דיתרת מקמא פשרה וא"כ מקמא נדרי דאונות נדא מילתא היא ולפ"ז במקום שאוסרים י"מ אפשר שהנונדא משלמת (פ"ת) פינו דאורח' דנונדא לעמוד מקמא בימין אע"ג שאינה עומדת בדרי ממש משלמת למנין האונות דאנו לא קאמרינו אלא שיהיה תלתא מימינא ולא שיהיו פולם בדרי ממש (ב"י פ"ת) אבל חם חסר א' מאונות השמאל אין הנונדא משלמת אפ"י אם עומדת בשמאל פינו דלאו אורח' לעמוד בשמאל (ב"ח) וי"א שאם עומדת בשמאל משלמת (רש"י רמ"א לבוש ש"ף) אבל י"ח עכ"ז ואומרים שלעולם אין הנונדא משלמת אפילו לאונות הימין פינו דאינה עומדת בדרי דאונות ואנו בעינו תלתא מימינא בדרי ממש ואפילו לדברי האומרים שי"מ פשרה היינו משום דאורח' בהכי ולא מיטרפי חיותא בהכי אבל מ"מ אינה עומדת בדרי ממש לענון שפעלה למנין האונות והכי נהוג במדינות אלו (ש"ף חג"ש) ובלאה"נ לפי מנהג מדינתנו שאוסרים חסרה הנונדא אינה יכולה להשלים למנין האונות דא"כ ה"ל חסרה הנונדא וטרקיפה מה"ט הר"ץ דא"א שפעלה לכאן ולכאן אלא דלפ"ז אם היה יתרת דאונות מקמא היתה משלמת למנין האונות במדינתנו שמכשירים י"מ.

אבל לפי הטעם הראשון גם י"מ אינה משלמת פינו דלא קיימא בנדא וטעם זה הוא העיקר וכן יש להורות: ריאה שהיא חלקה פולה ואין לה חיתוכי דאונות (ב"י סי' ל"ו סד"ה) טרקיפה ואם (מהרי"ו ש"ף) בכל המקומות שראוי להיות חלקה יש שם סדק (שמ"ח ס"ד) והסדק ארוך ברובו של מקום הראוי להיות פרוז בין שהסדקים הוא בצד

פנים של הריאה שלעומת הלב שנק' מקמא בין שהוא בגב הריאה ועומקו כל שהוא ואם הסדק (גם בפ"ת משמע בשפולו עדיף) בשפולו וסובב מלמעלה למטה כשיעור שאם הי' פירוד שם ממש הי' כל אונא כט"ד רואין הוא פירוד ומבדל שם וכשר דשיעור אונא הוא כט"ד (רמב"ם רש"ל ש"ח) וכן אם יש סדק וארכו ועמקו כשיעור אונא ורוחב ט"ד אפי' בעיקרו או באמצעו וליכא רוב מקום שראוי להיות פירוד שם כשיעור (ש"ע) ויש מקילים עוד לומר שכל שיש באונא הסדק כט"ד אפילו עומקו כ"ש כשיעור (רמ"א פת"ב כ"ו) ולענין הלכה (פת"ב ל"ש) יש להורות כסברא הראשונה להחמיר בשל תורה (פת"ב) אא"כ יש הפ"מ שאז יש לסמוך על סברא האחרונה ומ"מ צריך שיהי' הסדק עמוק קצת באופן שאין רגילות שימצא סדקים פאלו בריאה.

ואפשר שיש להקל לפ"מ הענין אם הסדק ארוך כפיפירו האגודל (ענין לעיל ס"ו סק"ב) כינון (רמ"א) שי"א שא"צ כלל להיות אונא הסדק כט"ד ובלבד שבודק מומחה יבחין שזה הסדק אינו מן השריטות הרגילים להיות בריאה: בספר בדיקות נמצאו עוד סימנים שיש להכיר על ידיהם שיש בהריאה חיתוכי דאוי והוא דלכל אונה יש סמפון א' ואם ב' אונות דבוקות כא' ואין ביניהם סדק שנת' בש"א ס"א דהוי חסרה האונה וטרפה ואפי' א' היא רחבה פשנים לא מהני ולא מידי אכן אם יש לאונה ד' ב' סמפונות ה"ז ראוי שהן ב' אונות.

היכר ב' אם בימין יש ב' אונות ואומא וכצד האומא שאצל האונות יש סי' שהיא שם ארופה ועבה כדרך האונה השלישית הסמוכה לאומא ובצדה הב' היא כשאר אונות והאמצעית היא כדרך (פת"ב סט"ו) זה מורה שהאונה הסמוכה נדבקה לאונות ולפיכך האומא בצד זה ארופה ועבה שאעפ"י שגם כל אומא דרפה להיות ארופה מ"מ אינה עבה פי בראשה היא חדה וגם פי האונה הסמוכה לה דרפה להיות בצדה הפנימית שלעומת הלב כמו הר שאם תחבר האונה והאומא יחד אותו בשר בולט וכינון שיש כאן כמו הר זה סי' שנדבקו יחד האונה והאומא שהרי אינה חדה כדרך רק עבה וכל דבר עב יש לו ב' חופין וכ"ה באונה הסמוכה לאומא ושיעור העובי היינו כל שעב יותר מן האונה האמצעית היכר ג' אם אין האומא עבה אף האונה השני' הסמוכה עתה לאומא בצד סמיכתא יש סי' זה שהיא שם ארופה ועבה ובצד השני' היא כשאר אונה אמצעית אפי' אין האונה גדולה פשנים רק שיהי' לאמצעית כט"ד ולסמוכה לאומא כט"ד וקצת יותר היכר ד' (ע' פלתי ס"ק ובבד"ה להרא"ה) אם חסרה האונה והוא חותם במקום שנתראה לו שראוי להיות אונא ומוצא שיש שם במקום שחתם קרום מקרומי הריאה שנתראה מזה שנדבקו קרומי הריאה שאל"כ קרום זה מאין הוא בא לכאן: היכרים אלו שנתפרו בסק"ב לא נזכרו בגמ' ופוסקים ראשונים (פר"ח) לפיכך יש מקומות שאין סומכים עליהם ובמדינות אלו סומכים עליהם ומ"מ: סק"ד ויש לסמוך עליהם כו' משום תר"ל אין להחמיר דהא לדברי האומרים דהטעם משום יתר פנטול דמי א"כ להרמב"ם היינו בכלל חסר וכמ"ש בע' טריפות שלו שפנה הותרו האונות תחת סוג חסירה ובועה היינו משום נקב וס' תר"ל כפ"ש ומ"ש ברא"פ ס"ק ס"ז דלאו בפ"ש תליא מילתא וכינון שיש בקרום הריאה כט"ד כ"ז אינו מוכרח דיתרת אינו שייך אלא בפ"ש ג"כ דאלו הנה יתר בקרום לבד ודאי דאינו טריפה כמ"ש בסי' נ"ה ס"ד גבי רגל כה"ג היכא דאין לו תמונת רגל כו' וכינון דבנ"ד אין בפ"ש כט"ד וגם הקרום סופו להצמיח ולעמוד על שיעורו הראוי

ועכשיו הוא שנתפשט יותר מכפי הראוי אין לו דין יותרת ויש לסמוך ע"ז בהפ"מ עכ"פ:
ס"ה סק"ב ויש לסמוך ע"ז.

כן פסק בפת"ב סעי' מ"ד (וברא"פ שם סק"ס) הביא בשם בעה"מ נ"ב שאפילו שלא במקום הפ"מ יש להקל ולהביא ראיה ממ"ש בהג"א שאפ"ל נמצא ע"ג כט"ד ומדכ' לשון אפי' משמע דכ"ש מקמא. והגם שיש לדחוק דלשון אפי' קאי כט"ד מ"מ נלע"ד שלא להחמיר חנומרות חדשות עכ"ל ולפע"ד יש להביא ראיה מהגמ"י רפ"ח שכ' ונ"ל שאם נמצא ע"ג נמי כט"ד כו' ומדכ' לשון נמי משמע להקדיא דה"ה במקמא וקאי אמ"ש הרמב"ם או מלפני הריאה כו' ואם היתה על גבה כו' ואהא קאמר דבאונא עליונה במגבה נמי יש להכשיר כמו במקמא: סק"ד ויש לסמוך עליהם בתמים דעים סי' קנ"ב כו' ונ"ל וכיון דקיי"ל דיתרת פשרה לית לן למימרחדא בלחוד משום דיתרת בחזקת היתר הוא ולא אסרינו מדעם עכ"ל וכ"כ פל הפוסקים וא"כ הא דאמרינו בגמ' ולית הלכתא פנותי' דרבא ביתרת משמע נמי אפי' כובא ואהא קאמרינו והוא דקיימי בדרבי דאוני ומשמע אפי' בדרבי דשמאל פשרים וכ"מ קצת לשון תר"ק הותרו בין מן הימין בין מן השמאל והותרו אפי' טובא משמע אלא דבשמאל נמי פשרים וכן משמע להדיח בתמים דעים סי' קנ"א שכ' ונ"ל אבל אם בריאה ו' אונות או ז' בבהמה פשרה ובלבד שיהיו עומדות בשורות האומות ולא זעג"ז עכ"ל הרי דלא הקפיד אלא שלא יהיה ע"ג אבל אם עומדות בדרבי ש"ד ומשמע אפי' עומדים הב' הותרים פשהם ז' בדרבי דשמאל נמי פשרים ולכן בהפ"מ נלע"ד ש"ד נסמוך על הפר"ח ופ"ת ולה"פ וכו"פ בפשגם שיש עוד צד להקל דהא י"א דהנורדא משלמת ואע"ג דאנן לא קיי"ל הכי מ"מ היינו היכא שיש חסרון ממש בימין משא"כ בנ"ד ואי משום דא"כ ה"ל חסרה הנורדא לפמ"ש המ"ץ.

הרי בזה ג"כ הרבה פוסקים רובא דמינכר מכשירים ואע"ג דאנן מטריפים מ"מ בכה"ג שיש מכשירים חילוף זה בלא"ה יש להקל בהפ"מ כנלע"ד וז"ש ואי איכא כו' היינו משום דבכה"ג יש עוד להקל דהא פשיש א' בימין בסוף האנמה לפ"ד הש"ע ס"ט משלמת נמי לחסרון גמור בימין והגם שרמ"א החמיר שם היינו משום דהתם האיסור מבואר בש"ס דהיינו חסר ממש.

ועפר"ח שם שרמ"א כ"כ לצד החומרא ואף שהת"ש לא כ"כ מ"מ לענין חשש חילוף זה שבלאה"נ רבו החולקים ואין איסורו ברור גם להאוסרים יש לסמוך על הרב"י וכן להיפך פשהד' בשמאל הוא בסוף האנמה יש לסמוך ארמ"א וכדפ"ל הש"ך דבריו והת"ש ועוד דהתם מוקי ג"כ בזה ודינה מבואר לעיל.

ובל"ש כתב דהוי ספק טריפה ואין לחוש לזה דכבר נת"ל ס"ג סק"א אות ב' דצ"ל דלהמכשירים י"מ הוא משום דאורחין וכן מוכח מדברי הרמב"ם גבי ע' טריפות ובכ"מ לשם שמנה הותרו האונות מגבן תחת סוג חסירים אלא דאין הטעם משום שסופה להתפרק דא"כ היינו נקובה וכיון דה"ל חסירה אלמא דאמרינו י"כ גם בכה"ג וא"כ ה"ה מקמא אלא צ"ל משום דאורחין והנה המטריפים בב"י ל"פ אהרמב"ם כמ"ש במ"ר אלמא דאינהו נמי הכי ס"ל (באס"ק) נ"ל כנלע"ד פשוט מטעם דדמי לנתפצלה בעובי': סק"ח פענין סדק כו' ברא"פ ס"ק ס"ב כ' שהמח"ב חולק ע"ז וכ"נ דעת השבו"י שיהביא שם וגם מ"ש בסמ"ט אבל אם הוא מוכדל כו' משמע הא סדק אינו מועיל להטריף ויש

לחלק דסדק בעי ע"פ פולו משא"כ פשמוכדל כט"ד במקום א' נמי י"ל דטרופה וצ"ע:
סק"ט ולא שהבשר נתפצל כו'.

הדבר מוכרח בעצמו וכן משמע בד"מ שכ' וז"ל והנה א' מן הבקיאים עשה לפני באותה
ריאה עוד פיצול אחר שהיה כמו הראשון והיה גומא תחתיה וכשנפחה הריאה עולה ג"כ
קצת מחמת הנפיחה וירד פשנגע בו בנחת ביד עכ"ל ואלו היה נקרע העור לא היתה
הריאה עולה בנפיחה עוד דא"כ מה הוצרך לבקיי שיעשה פיצול זה הלא כל אדם יוכל
לקרוע קצת חתיכה מהריאה א"ו כמ"ש בפנים וע' ברא"פ ס"ק פ"ג ודבריו צ"ע דנדאי
תרונויהו חשיבי מקרומי הריאה ולכן אם יש נקב בגומא נלע"ד דטרופה דסתימ' לחוד
לא מהני אא"כ יש סרקא בכסדרן וגם בזה חולקים האומרים דיש סרקא בלא נקב ועוד
די"ל דלאו היינו פסדרן פיון שלפעמים יוצא מהגומא וכמ"ש גבי ונדא שנסרקה לכיסא
דהוי שלא פסדרן משום שלפעמים יוצא ממנה עסי' ל"ט וה"ה הקא ועכ"פ בלא סרקא
נדאי טרופה ול"ד לחלב טהור דסו"ת דהיינו משום דמיהדק ולא עדיף מריאה הסמוכה
לדופן במקום רביתא דבלא סביף טרופה משום שמתפרק לעתים כמ"ש במ"ה וה"נ הקא
כנלע"ד ודלא כהפת"ב ססי' וע' רמב"ם פ"ו סוף דין ו' רש"י מ"ח ב' ד"ה לחבירו נכנס
לנקב כו': סק"י אא"כ כו' הגם שבתויק"ו האריף דהעיקר כהט"ז גם בזר זהב סק"י
הביא הרבה פוס' דס"ל פן מ"מ פיון שדעת רש"ל ביש"ש סי' כ"ט להקל אפי' בבולטת
קצת מבשר הריאה אלא שלא מלאו לבו להקל פיון שכ"כ בבדיקות לאסור ועכ"פ מוכח
דס"ל דהגומא מצד עצמה מועלת להתיר אף ביתרת ממש משום דס"ל דבהכי רביתיהו
ועדיף מיתרת בדרי ואע"פ שבד"מ לא משמע פן אלא דע"י הגומא תלינו דלא הוי יתרת
פלל הא אי הוי יתרת טרפה וכ"ד פל האחרונים מ"מ י"ל דהגומא הוא ראיה ברורה
שזהו פיצול ולא יתרת ואף שפיצול בולט קצת אינו ראוי לסתור דדילמא הנה בריאה
במקום זה גובה קצת וככה י"ל לענין אם נמוכה קצת מהגומא הלכף בהפסד גדול יש
לסמוך אהמתירים בנמוכה קצת אבל בבולטת קצת אין להקל פיון שפל האחרונים
החמירו וגם רש"ל לא הקיל למעשה ועוד דהתם איכא נמי חשש שמה תתפרק כמש"ל
סק"ט בפנים: ס"ק י"ב.

לפי שיש מקילים ביותר כו' בתויק"ו סק"ג האריף בזה ובמ"ש שהפוסקים המתירים
בפחות מט"ד ס"ל דהא דיתרת מגבה טרופה היינו משום דכל יתר פנטול דמי ור"ל דלא
חיישינו לשמה תתפרק יפה כו' ואין לומר.

דס"ל דתרונויהו אמת ד"כ דמי וגם חיישינו לסופה להתפרק אלא שבפחות מט"ד לרוב
קוטנה ל"ח להא דא"כ מנ"ל להבעה"ע שבטור להוכיח מהא דשיעור אונא כט"ד דילמא
השיעור יותר גדול מט"ד והא דמיתרפא בע"ג כט"ד.

לאו משום י"כ דמי אלא משום דסופה להתפרק ובכף שיערו חכמים שאם גדול כט"ד
סופה להתפרק דהא ע"כ צריכים אנו לומר פן גם אי שיעור אונא כט"ד מ"מ האריף
מוכרח דבשיעור זה דווקא סופה להתפרק דהא לאו הא בהא תליא אלא דכף שיערו
חכמים וא"כ מנ"ל דשיעור אונא כט"ד א"ו צ"ל דאין הטעם פלל משום סופה להתפרק
אלא משום ד"כ דמי וא"כ עכצ"ל דשיעור אונא כט"ד דאז חשיב יתר אונא וכן
בהרמב"ם רפ"ח שממנו מקור הדין דפחות מט"ד כשרה כמ"ש בזה"ר הנה פתב ג"כ

רפ"ח בטעם טריפות דמגבה שְהִיתָּר פְּחָסָר וּכ"כ ספ"י ע' בכ"מ לְשֵׁם שְׁהוּתִירוּ הָאוֹנוֹת
מַגְבֵּן הוּא תַחַת סוּג תְּסִירָה אֶלְמָא דְאִין הַטַּעַם מְשׁוּם סוּפָה לְהַתְּפָרַק ג"כ דא"כ הִיָּינוּ נְמִי
נְקוּבָה מִפְּשׁ.

אף מ"ש דְלֵהֲמַטְרִיפִים יִתְרַת בְּפָחוֹת מִט"ד הִיָּינוּ מְשׁוּם דְסוּפָה לְהַתְּפָרַק דאל"כ מ"ט
דְהִנְיָה י"א פִּינָן דְשִׁיעוּר אֲנָא כִּט"ד א"כ בְּפָחוֹת מִזֵּה לָאו אֲנָא הוּא וְלֹא שְׁיִיף לֹמַר זֹ
פְּלִיאָה מְאוֹד דְבִאֲמַת י"א אֱלוּ לָא ס"ל פְּלָל דְשִׁיעוּר אֲנָא כִּט"ד דְהָא בְּעַל הַעֵיטוּר מוֹכִיחַ
דְשִׁיעוּר אֲנָא כִּט"ד מְהָא דְאֲמַרִּינָן אֶבֶל אַגְבָּה אִפִּי כִּט"ד טְרִיפָה וּא"כ הָא דְאֲמַרִּינָן
לְהָאוּמְרִים דִּה"ה בְּפָחוֹת מִפְּנֵי דִט"ד לָאו דְוּוּקָא אִין רְאִיָּה פְּלָל דְשִׁיעוּר אֲנָא כִּט"ד וּכְבָר
הַשִּׁיגוּ בְּזָה בְּרֵא"פ.

ובפר"ח בק"א סי' ל"ז מְשַׁמַּע דִּיתְרַת מַגְבָּה טְרִיפָה מְשׁוּם סוּפָה לְהַתְּפָרַק וּכ"כ בִּשְׁמ"ח
ג"כ כִּמְש"ש סְעִי ג' וְאִינוּ מְוַכְרַח פְּלָל אֶף מ"ש בְּתוּיָק"ו דִּה"ה בְּפִיִּצוּל נְמִי ל"ח שְׁמָא
יִתְפָּרַק אִינוּ מְוַכְרַח מְשׁוּם דִּי"ל דְבְּפִיִּצוּל חִיְיָשִׁינָן טְפִי לְשְׁמָא יִתְפָּרַק דְהָא קָמָן שְׁהִתְחִיל
לְהַתְּפָרַק שְׁהָרִי פֶל עֵיקָר הִתְהוּוּתוֹ הוּא ע"י שְׁנַתְּפָצֵל מַגּוּף הִרְיָאָה א"כ חִיְיָשִׁינָן שְׁמָא
יִתְפָּרַק עוֹד מִשְׁא"כ בִּיתְרַת שְׁהוּא בְּטַבַּע תּוֹלְדָתוֹ וְלֹא נִתְפָּצֵל מַגּוּף הִרְיָאָה מִשְׁ"ה ל"ח
שְׁמָא יִתְפָּרַק לְכֹן בְּפִיִּצוּל י"ל דִּמְה"ט בְּעֵי שְׁיָהָא מְוַנַּח בְּגוּמָא דְוּוּקָא אֶף אִם נִיְכָר שְׁהוּא
פִּיִּצוּל וְלֹא יִתְרַת אֶף מ"ש רֵאִי מְדִין פִּיִּצוּלִים דְאֲנָא יָמִין דְמִכְשִׁירִים פְּדִלְעִיל רֵישׁ סְעִיף
זֶה וְלֹא בְּעֵינָן גְּוַמָּא לְכֹאֲרָה רֵאִי הוּא דל"ח לְשְׁמָא יִתְפָּרַק מִיָּהוּ יֵשׁ נִדְחוֹת קֶצֶת דְכִינָן
דְזֶה נַעֲשֶׂה ע"י דְוַחַק הַקְּנָה י"ל דְכָף טַבַּע הַקְּנָה לֹא לְפָרַק לְגַמְרִי וּמֵאֱלִיו אִין לְחוּשׁ לְשְׁמָא
יִתְפָּרַק עוֹד דִּמְהִיכ"ת נְחוּשׁ לְזֶה שְׁהָרִי לֹא נִתְפָּרַק מֵאֱלִיו מִשְׁא"כ בְּשְׁאָרֵי פִיִּצוּלִים
שְׁמַתְפָּרְקִים מְעַצְמוּנֵי לְחוּשׁ שְׁמָא יִתְפָּרַק עוֹד הִלְכָף לְדִינָא נִלְע"ד דְבָמָה שְׁהִקִּיל בְּתוּיָק"ו
לְגַמְרִי בְּפִיִּצוּל מְקַמָּא בִּהַפ"מ קֶשֶׁה לְסַמּוּךְ ע"ז פִּי אִין לֹו רֵאִי מְכַרְעַת לְזֶה וּמִיִּתְרַת אִין
רֵאִי פנ"ל (בְּשַׁגָּם שְׁעֵיקָר דִּין פִּיִּצוּל קוּלָא הִיא שְׁהִקִּילוּ שְׁלֹא לְחַשְׁבוּ לִיתְרַת מַגְבָּה וְהִיָּינוּ
דְוּקָא פְּשִׁישׁ גְּוַמָּא הַמוֹכַח שְׁהוּא פִּיִּצוּל וּבְמִנְחָה בְּהַ ע' פְּרִי תְנָאָר סק"י וְה"נ דְכְּוֹנְתִי אֶף
מ"מ אִם נְכַסֵּס לְתוּף הַגְּוַמָּא אֶף אִם אִין מְזִיחִין הִיָּד עֲלֵי שְׁהִקִּיל בְּזָה בַּחג"ש ס"ק ל"ט
וּצ"ל דְמִיָּרִי פְּשִׁינְחָה בְּגוּמָא אֶף אִם הַצִּד דְמְקַמָּא הוּא לְאָרְץ שְׁהָרִי פֶן הִיָּה הִרְיָאָה בְּחִי
הַבְּהִמָּה וְעַת"ש סקכ"ו דְבַכָּה"ג מְשַׁמְעוֹת הַט"ז וְש"ף וּפְר"ח לְהַקֵּל לְכֹן בְּכָה"ג יֵשׁ לְהַקֵּל
בִּהַפ"מ עכ"פ וְגַם נִלְע"ד שְׁצ"ל הַפִּיִּצוּל מְוַשְׁרֵשׁ יָפָה וְגַם זֶה מְצַד הוּא לְהַקֵּל ע' פמ"ג
בִּשְׁ"ד ס"ק ל"ז וּבְכָל צִירוּפֵי אֱלֹהֵי יֵשׁ לְהַקֵּל וְאֶפְשָׁר דְגַם הַתּוֹס' יוֹדָה בְּשְׁהִפִּיִּצוּל מְוַשְׁרֵשׁ
יָפָה ס"ק י"ד פִּינָן כו' כִּה"ג נַת' בְּש"ח ס"ב וְאֶף לְפַמְש"ל סק"ב דְעֵיקָר טְרִיפּוֹת יִתְרַת
מְשׁוּם י"כ לְבַד מ"מ יֵשׁ צַד לְהַקֵּל בְּזָה ע"ד מ"ש לְעִיל סק"י בְּשֵׁם רִש"ל דְבִהֲכִי רְבִיתִיָּהוּ
(סק"ב) לְפִי כו' מ"ש הַב"ח דְמְנַהֲגָנוּ בְּנוֹי ע"ד הָרַב דְאֶבְרָצְלוֹנִי גַם ע"ז יֵשׁ לְהַשִּׁיב
פְּדֵאִית' בַּס' ב"א בַּק"ה לְסִי' ל"ה וְעוֹד דְבִהֲגָתָה הַר"ץ כ' שְׁהוּא נִהַג לְשַׁעַר בְּצִיפּוֹרָן אֲגוּדֵל
א"כ בְּוּוּרְדָא יֵשׁ לְסַמּוּךְ ע"ז עכ"פ: (שְׁיִיף לְסִי' ל"ו סט"ז) פְּכָר נְתַבָּאָר בַּסִּי' ל"ג ס"ט
סק"ב דִּין קוּץ אוּ מַחַט שְׁנַמְצָאִים תְּחוּבִים בְּוּוּשְׁט שְׁיֵשׁ ג' דְעוֹת בְּזָה י"א שְׁחוּשְׁשִׁים
לְשְׁמָא נְתַרְפָּא וְיֵשׁ שְׁאִין חוּשְׁשִׁים לְשְׁמָא נְתַרְפָּא אֶבֶל חוּשְׁשִׁים לְשְׁמָא נִיְקַב וּבְעֵי לְבָדוֹן
בְּעוּה"פ וְעוּה"ח וְלְכֹן אִם נִיְקַב עוּה"פ טְרִיפָה כו' עוּה"ח דְוּוּשְׁט אִין לֹו בְּדִיקָה מִבְּחוּץ
לְכֹן אַעפ"י שְׁאִינוּ נִיְכָר בּוּ נְקַב טְרִיפָה וְאַעפ"י שְׁהַמַּחַט אִין תְּחוּבָה בּוּ פְּלָל רַק בְּעוּה"פ

לבדו חיישינו שְׁמָא נִיקְבָה וְחִזְרָה לְאַחֲרֵיהּ וִי"א שְׁאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא חִזְרָה לְאַחֲרֵיהּ וְלִכּוֹן פְּשִׁתוּחְבָה בעוה"פ לבדו אין חוֹשְׁשִׁין כָּלֵל שְׁמָא נִיקְבָה וְגַם עוה"ח.

וְהִנֵּה בְּמַחֲט שְׁנֵמְצָאת בְּרִיאָה כ"ע מוֹדִים דְּאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נְתַרְפָּא וְהַטְעַם מְשׁוּם דְּיִישׁ רַמְבַּ"ם) מְהֵאוּמְרִים דְּבִנְוֹשְׁט חֲיִישִׁין שְׁמָא נְתַרְפָּא וְיִישׁ (תוּס' עמ"ש רַבִּינוּ סָסִי' ל"ג) מְחִלְקִים בְּעֵינָן אַחַר דְּמְשׁוּם דְּבִנְוֹשְׁט אָכְלָה בִּי וּפְעֵנִי בִּי גְמַדָּא לִי וּפְשִׁטָּא לִי וּמִש"ה שְׂכִיחַ טוֹבָא שְׁיַחְזוֹר הַקּוּץ לְאַחֲרֵיו ע"י גְעֻנָּע עוֹרוֹת הַנּוֹשְׁט בְּחֵיָה תְּמִיד וְאַחַר שְׁחִזְרָה לְאַחֲרֵיו יוּכַל הַנְּקָב לְהַעֲלוֹת קְרוּם וְלִפְתּוֹם וְהוּא מִילְתָּא דְשְׂכִיחַ טוֹבָא וּמִש"ה חֲיִישִׁין לָהּ אַע"ג בְּדִלְפָּא רִיעוּתָא גְמוּרָה מִשְׁא"כ בְּרִיאָה אַע"ג שְׁמַרְחַפְתָּ וְלֹא נִיַּחָא מ"מ לֹא גְמַדָּא וּפְשִׁטָּא כְּמוֹ נּוֹשְׁט וּמִש"ה מְהֵנִי בְּהַ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ.

ול"ח שְׁמָא עָלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתַּם הַנְּקָב אָבֵל מ"מ חֲיִישִׁין שְׁמָא נְקוּבָה לְחוּץ וְחִזְרָה לְאַחֲרֵיהּ וְיִישׁ הַנְּקָב בְּמַצִּיאוֹת עֵתָה מְמַשׁ כֵּינּוֹן דְּאִיפָּא רִיעוּתָא גְמוּרָה בְּמַצִּיאַת הַמַּחֲט בְּרִיאָה שְׁהוּא שְׁלֹא כְּדֶרֶךְ הַנְּבָלְעִים וּמַה"ע אִפִּי' לְהֵאוּמְרִים דְּבִנְוֹשְׁט לֹא חֲיִישִׁי' שְׁמָא נִיקְבָה וְחִזְרָה לְאַחֲרֵיהּ הֵכָּא חֲיִישִׁין דְּשְׁאֵנִי בְּנוֹשְׁט שְׁהַמַּחֲט נִמְצָא שָׁם עַל שְׁנַבְלַע דְּרָף כָּל הַנְּבָלְעִים בְּאִיבְרֵי הַמְּזוֹן וְלֹא מִיקְרֵי רִיעוּתָא כ"כ מִשְׁא"כ בְּמַחֲט שְׁנֵמְצָא בְּרִיאָה שְׁהֵרִי אִין דְּרָף הַנְּבָלְעִים לִיכְנֹס בְּרִיאָה כָּלֵל וְרַש"י (תוּס') נְעוּד יִישׁ לְחוּשׁ שְׁמָא נְכֻסָּה הַמַּחֲט בְּרִיאָה דְּרָף כָּל הַנְּבָלְעִים דְּהֵינּוּ ע"י וְנוֹשְׁט וְנִיקְבָה הַכְּרַס אוֹ הַדְּקִין וְאַח"כ נִיקְבָה הַרִיאָה מִבְּחוּץ וְנְכַנְסָה לְתוֹכָהּ וְאַע"פ שְׁהַמַּחֲט נִמְצָא בְּאִיבְרֵים הַתְּלוּיִם בְּקֻנָּה מ"מ כֵּינּוֹן שְׁרׁוּב הַנְּבָלְעִים דְּרָף הַנּוֹשְׁט נְבָלְעִים חוֹשְׁשִׁים לָזָה וְלִכּוֹן לְצִאת מְחֻשְׁשׁוֹת אֵלּוּ א"א אַע"כ נִפְחוּ תְּחִילָה וְרָאוּ שְׁהִיא שְׁלֵמָה מְכָל נְקָב אֲזִי הִיא כְּשֶׁרָה דְלִשְׁמָא עָלָה בְּהַ קְרוּם לֹא חֲיִישִׁין אָבֵל אִם נִמְצָא הַמַּחֲט בְּרִיאָה אַחַר שְׁנַחְתְּכָה וְלֹא נִפְחוּהָ תְּחִילָה טְרַפָּה מְסַפֵּק דְּאִמְרוּ וְאִין חִילּוּק כּו' עֵינִין תּוּיִק"ו שְׁהַקְשָׁה מְנַלְן לְהַפּוֹסְקִים דְּלְרַש"י לֹא בְּעֵי בְּרִיאָה שְׁלֵמָה שְׁנֵמְצָא בְּהַ מַחֲט גְפִיחָה וְע"ש שְׁנַנְדְּחַק בְּזָה וּלְפַע"ד פְּשׁוּט מִמ"ש רַש"י דַּמ"ט גַּב מְרָה וּמֵאֵן דְּטְרִיף בְּמַחֲט טְרִיף נְמִי בְּהָא אֵלְמָא דְּמִשְׁנָה מְרָה לְרִיאָה שְׁלֵמָה וּפְשׁוּט דְּבְמְרָה נָא שְׁיִיף גְפִיחָה (וּמ"ש בְּב"י סִי' מ"ב ד"ה שְׁמַעְתִּי וְנִפְחָ בְּהַ כּו') הֵינּוּ סְבָרָא בְּעֵלְמָא וְלֹא נִז' בְּגַמ' וּבְגִידוֹן שְׁבַב"י הוּא דְּמַהֲנִי) א"כ בְּרִיאָה נְמִי לֹא בְּעֵי גְפִיחָה וְכ"נ דַּעַת הַתּוּס' שָׁם דַּל"כ לֹא הַנּוֹצְרָכוּ לְחַלֵּק בֵּין מַחֲט לְקִשְׁיִתָּא דְּזִיתָּא כ"ע מוֹדִים דְּאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נְתַרְפָּא בְּאוּ"ה רִישׁ כָּלֵל כ"א כ' דְּהֵאִידְנָא חֲיִישִׁין שְׁמָא נְתַרְפָּא וְהוּא נִגְדַּד כָּל הַפּוֹסְקִים גַּם בְּאַמַּת בְּחֻשְׁשָׁא כְּזוֹ לֹא שְׁיִיף לְחַלֵּק בֵּין דוֹרוֹת שְׁלֵמָה לְהֵאִידְנָא וְכַמ"ש הַט"ז ס"ק כ"א.

אָבֵל מ"מ כּו' כַּצ"ל לְדַבְרֵי רַבִּינוּ אַף שִׁם' זוֹ דְּחֻקָּה אָבֵל אֲפֻשֶׁר לוֹמַר כֵּן בְּעֵינָן אַחַר דְּהַתּוּס' ג"כ צ"ל דְּנְקוּבַת הַנּוֹשְׁט הָנִי ס' בְּשַׁחֲטָה וְלִכּוֹן מְחַמְרִים בִּי טְפִי וּמַה"ט כּו' בְּזָה נְדָחָה כָּל מ"ש הַתּוּיִק"ו לְפ"ד הָרַא"ש) וְאִין חִילּוּק בְּכ"ז בֵּין שְׁהַמַּחֲט דְּקָה כְּעֵין שְׁלַגּוֹ בֵּין עֶבֶה אֲפִילוּ (ש"ח סל"ה) רֹאשׁ א' עַב כְּגִרְעִין תְּמַרָה וְהַקּוּפָה דְּהֵינּוּ צַד זָה הָעֵב לְצַד הַסְּמִפּוֹן וְצַד הַדֵּק לְצַד חֲלָל הַגּוֹף טְרִיפָה כְּשֵׁנֵמְצָאת בְּחַתִּיכָה דְּרִיאָה שְׁלֹא נִפְחוּהָ תְּחִילָה אַע"ג דְּדֶרֶךְ הַקְּנָה נְכֻסָּה וְלִיפָּא לְמִיחַשׁ הַחֻשְׁשׁ הַב' דְּלַעִיל סק"א מ"מ חֲיִישִׁין שְׁמָא נִיקְבָה בְּחֻזְרָה גַּם קְרוּמֵי הַרִיאָה וְחִזְרָה לְאַחֲרֵיהּ כְּמִשְׁנַת"ל (מְשַׁמְעוֹת כָּל הַפּוֹסְקִים וְרַבִּינוּ סוּסֵל"ג (עַבְמַש"ל סכ"א) וְלִכּוֹן אֲפִילוּ הַמַּחֲט טְמוּנָה כְּנֻלָּה בְּתוֹךְ חַתִּיכַת הַרִיאָה שְׁהוּבָא לְפָנֵינוּ טְרִיפָה אַע"פ שְׁמַרְחַקְתָּ מִקְרוּמֵי הַרִיאָה מ"מ כֵּינּוֹן דְּחֲיִישִׁין שְׁנִיקְבָה וְחִזְרָה

לאַחור'י טרפּה (תויק"ו סק"ו וס"ס ק"ז אות ב') ויש מקילים בזה דס"ל שלקראוּמרים גבי נושט דל"ח שְמא ניקבה וְחזרה לאַחור'י ה"ה בריאה נמי לא חיישינן לזה ולא הטריפו בגמ' במחט שנמצא בחיתוכי דריאה אלא פשיש להסתפק שְמא יצא המחט לחוץ וניקבה קרומי הריאה וְעדיין לא חזרה לאַחור'י פגון שהמחט יוצא לחוץ מתוך החיתוף של הריאה והובא לפנינו ולפי ערך אורך המחט יש להסתפק שְמא אם הית' פל הריאה בשלימות היתה המחט יוצאת עד חוץ לקרומי הריאה אבל אם המחט טמונה בתוך החיתוף של הריאה או אפי' יוצא מתוך החיתוף רק שלפי ערך אורך המחט א"א לומר שיצא המחט לחוץ אם לא שיצאה וְחזרה לאַחור'י לא חיישינן לזה כָּלל כמו דל"ח לזה בנושט אף פיון דגם בנושט הרבה פוסקים חולקים ע"ז כמשנ"ת לעיל ע"כ ס"ל שאין לסמוך ע"ז אלא בהפ"מ משום דבהפ"מ קיי"ל דל"ח שְמא ניקבה המחט וְחזרה לאַחור'י כמ"ש הרמ"א בסי' מ"ח גבי בה"כ.

וכן נוהגים ג"כ בנושט (ואע"ג שגבי הנושט העיקר פהחולקים היינו משום דהוי ס' בשחיטה משא"כ בריאה דדמי לבה"כ) ולמעשה אין לסמוך על סברא זו כמשנ"ת ל סק"א דל"ד כָּלל ריאה לנושט ולבה"כ דמחט שנמצא בריאה היא ריעותא גמורה שהרי אין דרך הנבלעים ליכנס בריאה כָּלל ומש"ה חיישינן בזה לכ"ע שְמא ניקבה המחט וְחזרה לאַחור'י: וכ"ז בפשט העב לצד הסמפון דבכה"ג אין לחוש רק לשְמא ניקבה המחט קרומי הריאה וְחזרה לאַחור'י אבל אם צד העב לצד החלל והדק להסמפון (רש"י וכו' הנ"ח שגם התוס' חוששי' לזה וכ"ה ברי"ו ור"ן) חיישינן שבאה המחט דרך הנושט פִּדְרָךְ פל הנבלעים ומשם לדקין וניקבה ויצאה ויבאה לתוך הריאה דרך חודה וניקבה הקרומים (פשוט עפ"מ"ש בש"ע סי' מ"א ס"ו) וכן אם נמצאת המחט מונחת בעוכי הריאה ביושר באופן שאין צד העב שלו פונה לצד הסמפון ג"כ טריפה בכל ענין ודונדאי דרך הנושט נכנס שאלו נכנס דרך סמפון לא היה לה אפשר להתעקם לגמרי וליתחב בעוכי הריאה א"ו דרך הנושט נכנס וכן בשהמחט דקה טריפה משום ב' חששות הנ"ל דלעיל סק"א וכ"ז בפשט המחט בחיתוכי דריאה אבל אם עדיין הריאה שלמה ובמישוש הרגישו בה המחט נופחין אותה ורואין אם אינה מוציאה רוח בשום מקום א"כ הרי נא ניקבו הקרומים ובדונדאי דרך הקנה נכנסה ולא ניקבה כלום וכשרה דלשְמא ניקבה ועלה בו קרום ונסתם ל"ח כדלעיל סק"א וזה"ל אין חילוק בין מחט דקה לעבה כו' צריך להעתיק לשון השמ"ח עד סוף סעיף ל"ו: סמ"ק והגמ"י או"ה מהרא"י) י"א דהאינדנא אין אנו סומכים על הנפיקה שאין אנו בקיאים בשום דבר הצריך בדיקה ואין דנין דין שלימה ולכן יש להטריף כל ריאה שנמצא בה מחט שהיא חדה מצד א' עכ"פ (ש"ד ב"י מהרש"ל ומשמעות כל הפוסקים) וי"א שגם האינדנא סומכים על בדיקתנו שאין חומרא בבדיקה זו כ"כ ויש לסמוך עליהם בהפ"מ (ש"ח סל"ז).

ואם נמצאת בחתיכת ריאה וקודם שנחתכה נפחיה ולא מצד שהרגישו תחלה שיש בה מחט אלא כמו שדָרָךְ בכמה ק"ק לגפוח כל ריאה אין לסמוך אנפיקה זו אפי' בהפ"מ דכיון שלא ידעו מעיקרא שמחט בתוכה חיישינן שְמא לא דקדקו יפה (משמעות הש"ך ס"ק ל"ד וכ"ה בבלי"י ס"ק מ"ג דלא כהפ"מ דאל"כ לא א"ש לו' ונ' להכריע דאדרבה מחמיר יותר מהרמ"א) וי"א דבהפ"מ יש לסמוך אנפיקה אפילו לא ידעו מעיקרא שמחט בתוכה ואם ידעו מעיקרא שמחט בתוכה ונפחיה (עח"י סי' תמ"ז ס"ק מ"ש ב' השואל

שְׁבִתָּשׁוּ' צ"צ סי' ס"ה) או אפי' לא ידעו שִׁמְחַט בְּתוֹכָהּ אֵלָא שְׁנִפְחוּהָ מִצַּד רִיעוּתָא אַחְרָת
אִם אִין אוּתָהּ הִרְיעוּתָא מְצַטְרַפְתָּ לְהִטְרִיף הִרְיָאָה מִצַּד תְּר"ל עִם רִיעוּתָא דְמַחְט שְׁאָז
וְדָאי דִקְדָּקוּ יָפָה בְּנִפְיָהּ יֵשׁ לְהִקְלֵ אֶפְיָלוּ שְׁלֵא בְּמָקוּם הַפ"מ (ע' רָאָבְ"ן סי' ר"מ) וְכ"נ
עִיקָר מְשַׁמְעוֹת רַש"י דַּמ"ט וְתוֹס' שָׁם וְסָה"ת) הוּאִיל וּבְלֵאָה"נ י"א שְׁבִרְיָאָה שְׁלִימָה
א"צ נְפִיָהּ כָּלָל אֵלָא כָּל שְׂאִין אָנוּ רוּאִים שׁוּם נֶקֶב מִבְּחוּץ כְּשֶׁרָה (וּאֵע"ג רִי"ף רַא"ש
רַמְב"ם רַשְׁבָּ"א סְמ"ק סְמ"ג) דְלֵא קִי"ל הָכִי מ"מ כְּשֶׁנִּפְחוּהָ יֵשׁ לְהִקְלֵ וְכֵן אִם הַמַּחְט
עָבָה וְקוּפָא לְצַד הַסְּמָפוֹן יֵשׁ לְהִקְלֵ אִפְי' שְׁלֵא בְּמָקוּם הַפ"מ כָּל שְׁנִפְחוּהָ תְּחִילָה כְּמוֹ
שְׁדָרָף לְנִפְוֹחַ כָּל רִיָּאָה בְּכִמָּה ק"ק (עַבְמַש"ל ס"ק ב') פִּינּוֹן שִׁי"א דְבַכָּה"ג אִפְי' בְּחִתּוּכֵי
יֵשׁ לְהִקְלֵ כָּל שְׁהַמַּחְט כְּנֹלָה טְמוּנָה תוֹף הַחֲתִי"א א"כ כ"ש בְּשְׁלִימָה וְלֵא נִפְחוּהָ אֵלָא שְׁרָאוּי
שְׂאִין נֶקֶב מִבְּחוּץ וּאֵע"ג דְאָנּוּ קִי"ל כְּסִבְרָא זֹו מ"מ אִין לְהַחְמִיר בְּנִפְחוּהָ תְּחִילָה אִפְי'
לֵא נִפְחוּהָ מִצַּד שְׁנוּלֵד בְּהַ רִיעוּתָא וְעוֹד י"ל דְּבְּמָקוּם שְׁהַמְנַהֵג לְנִפְוֹחַ כָּל רִיָּאָה מְדַקְדָּקִים
בְּנִפְיָהּ וְלֵא שְׁיִיף לֹוֹמֵר בְּכָה"ג כָּל מִקְלָתָא דְלֵא רַמְיָא עֲלֵי דְאִינְשׁ לֵאֵו אֲדַעְתִּי' (ע' תַּצ"צ
הַנ"ל וְח"י שָׁם ס"ק) אֵלָא כְּשֶׁלֵּא הִי צְרִיף לְאוּתוֹ דְּבָר לְגַמְרֵי מִשְׂא"כ בְּנ"ד הָרִי צְרִיף
לְנִפְיָהּ לִידַע שְׁשְׁלִימָה הִיא מְכָל מְקוּם וְהוּי מִקְלָתָא דְרַמְיָא עֲלֵי וְכֵן הִיכָא שְׁיֵשׁ עוֹד
צְדָדִים לְהִקְלֵ סוּמְכִים אַבְדִּיקָה (ש"ח סל"ח) אִם נִמְצְאָת ק"ד מִבְּחוּץ נֶגֶד הַמַּחְט אִן סְמוּף
קִצַּת לְמָקוּם שְׁכַנְגַּד הַמַּחְט (מ"י כָּלָל צ"ב סְק"ב וְכ"ה מְשַׁמְעוֹת הִיש"ש סְסִי) וְה"ה אִם
נִמְצְאָ שָׁם סְרַכָּא תְּלוּי' מְשַׁמְעוֹת הָרַא"ש סִי' כ"ו וְלֵא חֲזִינּוּן בְּהַ רִיעוּתָא כו' אוּ שְׁנִמְצְאָ
שָׁם שְׂאָר רִיעוּתָא אִפְי' הִרְיָאָה שְׁלִימָה וּבְדָקוּהָ בְּנִפְיָהּ טְרִיפָה דְהַק"ד אוּ הִרְיעוּתָא
מוֹכִיחִים עַל הַמַּחְט שְׁנִיקְבָה (ש"ח שָׁם) וְצְרִיף לְרֵאוֹת אַחַר זֶה לְכַתְּחִילָה צְרִיף לְהַעֲתִיק
מִש"ח עַד סוּף סְעִיף ל"ח): וְכ"ז בְּמַחְט שְׁנִמְצְאָת בְּבִשְׁרֵה הִרְיָאָה אָבָל אִם נִמְצְאָת בְּסְמָפוֹנֵי
הִרְיָאָה יֵשׁ לְחַלֵּק בְּעַנְיָן אַחַר שְׂאָם נִמְצְאָת בְּסְמָפוֹנָא רַבָּא דְרִיָּאָה וְרַש"י ד' מ"ו) וְהוּא
סְמָפוֹן אֲמָצְעֵי שְׁבְּאוּמָה בֵּין שְׁהִרְיָאָה שְׁלִימָה בֵּין שְׁהִיא חִתּוּכֵי בֵּין שְׁהַמַּחְט הִיא קְטֻנָּה
בֵּין שְׁהִיא עָבָה וְקוּפָא לְגוֹ אוּ לְבַר בְּכָל עַנְיָן כְּשֶׁרָה (רַש"י) דְּבָכָאֵן אִין לְחוּשׁ שְׂמָא דְרָף
הַוּוּשֵׁט נִכְנָסָה דַּא"כ מִי מְפֹוֹנָה לְסְמָפוֹן זֶה הַלְפָּד דְּבָרִים נִיְפָרִים ע"כ דְּבְּסְמָפוֹנָא נֶקֶט וְעַל
דְרָף הַקְנָה וּבָא לְסְמָפוֹנוֹת הִרְיָאָה (הָר"ן רִי"ו) וְגַם אִין לְחוּשׁ לְשְׂמָא נִיקְבָה' קְרוּמֵי
הִרְיָאָה וְחֲזָרָה דְכִינּוֹן שְׁלֵא נִמְצְאָת בְּבִשְׁרֵה הִרְיָאָה א"כ לֵא נִיקְבָה עֲדִינּוֹן כָּלָל וְלֵא מְחֻזְקִינּוֹן
רִיעוּתָא (תוּיִק"ו סְסִי' ל"ז בְּקִיצוֹר הַדִּינִים אוֹת ג') וְיֵשׁ מִי שְׂאוּסֵר שְׂאָם נִמְצְאָת בְּסְמָפוֹנָא
רַבָּא וְהִרְיָאָה תְּחוּבָה וְהַמַּחְט יוֹצֵא לְחוּץ עַד שְׂאֶפְשֵׁר לֹוֹמֵר לְפִי עֲרָף אֲנִרְף הַמַּחְט שְׁיָצָא
הַמַּחְט וְנִיקְבָה קְרוּמֵי הִרְיָאָה וְלֵא חֲזָרָה לְאַחֲרֵי' אִז יֵשׁ לְהַחְמִיר לְעַנְיָן מְעַשֶּׂה וְאִם נִמְצְאָת
בְּסְמָפוֹנוֹת הַקְטֻנִים שְׁבִרְיָאָה (מְשַׁמְעוֹת הָעֵיטוֹר שִׁבְב"י וְכ"ה מְשַׁמְעוֹת רַש"י בַּמ"ש מִי
מְפֹוֹנָה לְסְמָפוֹן זֶה כו') י"א שְׁדִינָה כ"א נִמְצְאָת בְּבִשְׁרֵה הִרְיָאָה וְאִם הִרְיָאָה הִיא חֲתוּכָה
טְרִיפָה מְשׁוּם דְחִיָּשִׁינּוֹן שְׂמָא נִכְנָסָה דְרָף הַוּוּשֵׁט כְּדִלְעִיל סְק"א (רִי"ו) אָבָל מְשׁוּם הַחֲשֵׁשׁ
דְשְׂמָא נִיקְבָה קְרוּמֵי הִרְיָאָה אִין לְחוּשׁ דַּל"ח לְהַא אֵלָא כְּשֶׁיָצְאָה הַמַּחְט מִן הַסְּמָפוֹן
וְנִמְצְאָת בְּבִשְׁרֵה הִרְיָאָה (תוּיִק"ו שָׁם אוֹת ד) וְלִכֵּן אִם הַמַּחְט עָבָה וְקוּפָא לְגוֹ לְצַד סְמָפוֹנָא
רַבָּא יֵשׁ לְהִקְלֵ דְאִז ל"ח שְׂמָא נִכְנָס דְרָף הַוּוּשֵׁט (פֶּרֶת"ב) וְיֵשׁ מִי שְׂמַקְלֵ בְּכָל עַנְיָן
וְלַעֲנַ"ד שְׂאִין לְסְמוּף ע"ז דְּמְשַׁמְעוֹת הָעֵיטוֹר וְרַש"י וְהַשַּׁע"ד לְהַחְמִיר (פֶּרֶת"ח ש"ת סל"ט)
נִמְצְאָ גְרַעִין בְּרִיָּאָה כְּגַרְעִין תְּמָרָה (רוֹקַח סִי' שַׁפ"ד) אוּ גְוִדְגְּדִנְיּוֹת (כְּרו"פ) אוּ עֲגוּלִים
שְׁמַלְעֵיטִים בְּהֵם אֲנוּזוֹת אִם אִינָם חֲדוּדִים אֵלָא עֲגוּלִים כְּגַרְעִין תְּמָרָה כְּשֶׁרָה בֵּין בְּשְׁלִימָה

ובין בחתוכה דאין דרף גרעין בזה לנקוב אכל גרעין זית (רוקח סי' שפ"ד) או של פרי אחר שהם חדים מגרעין זית (פר"ח שם) דינו כמחט שנת' לעיל (משמעות תוס' דמ"ט רא"ש רי"ו ת"ש סי' מ"א תויק"ו ססי' זה) ויש מחמירים בקשייטת דזיתא שאפילו בריאה שלימה טריפה ואפי' נפיקה לא מהני שמפני שהם קשים ואינה יכולה לבא ברינוח דרף הסמפונות חיישינו שמא ניקבה הנושט וחררה וניקבה בפכד (ב"ח סי' מ"ב) ויש מחמירים עוד לומר דאפי' בסמפונא רבא דריאה טריפה כה"ג מה"ט ויש להחמיר כדבריהם אא"כ יש הפ"מ שאז יש לסמוך על הפוסקים שלא חלקו ביניהם: (סי' מ"א ס"ו) מחט שנמצאת בפכד בין אם בא לפנינו שלם או חתוף אם צד העב שלו לצד חלל הבהמה לחוץ אפי' פולו טמון בבשר הפכד קרוב לנדאי שאנו תולין שנכנס דרף הנושט להדקין ויצא מהדקין לחלל הבהמה וניקבם ומשם נכנס לכבד שאלו נכנס דרף הסמפון לא הוי לנקוב בצד העב שלו ואם צד הדק שלו פלפי חוץ אפי' אין טמון פולו בבשר הפכד אלא חודו יוצאה לתוף חלל הבהמה וראשה העב נחבא בתוף הפכד פשרה שאנו תולין לומר דרף סמפון בא וניקב את הסמפון ויצא לכבד וממנו לחוץ בד"א במחט גסה שראשה העב גסה פשיעור.

גרעינה של תמרה שאז אין דרף ראש העב בזה לנקוב (ראב"ן סי' רמ"ד שערי דורא סי') וכן מסמר שיש לו ראש אכל אם ראש העב של מחט קטנה משיעור זה אין חילוק לאיזה צד פונה צד העב שלו וטריפה בכל ענין מספק שהרי הוא ראוי לנקוב בצד העב שלו כמו בצד הדק שלו (פר"ח סקי"א חג"ש) ויש מי שאומר דהיינו דנוקא במחט נקובה שאין ראשה חלק כ"כ אכל מחט שאינה נקובה שראשה עגול וחלק אפי' אין גסה פגרעין תמרה אנא פגרעין זית יש להקל (ת"ש) וי"ח ע"ז ולמעשה במחט וכל דרף שיש לו אורף יש להחמיר משום שי"ל שראשה עגול יכולה לנקוב ע"י פכד האורף שמכביד עליה אכל אם נמצא גרעין עגול בפכד שאינו חד אפי' הוא קטן (משמעות הרוקח סי' שפ"ז) מגרעין תמרה יש להקל דכיון שאין לו אורף משף ועגול מכל צדדיו קשה לומר שנוקב ומסתבר טפי דסמפונא נקט ועל (ת"ש ססי' מ"ב וכו"פ שם ויש מחמירים גם בזה אכל משמעות (ת"ח ב"ח ססי' מ"ב שפתי דעת שם ס"ק י"ד) שא"פ להקל בזה (ב"י רמ"א לבוש) וכן אם נמצאת המחט מונחת בענבי הפכד ביושר באופן שאין צד העב שלו פונה לצד הסמפון טריפה בכל ענין בן קנפיה לגו בין קנפיה לבר דנודאי דרף ונושט נכנסה ונפלה על דופן הפכד שאלו נכנסה דרף הסמפון לא היה אפשר להתעקם לגמרי וליתחב בענבי הפכד אלא דרף הנושט נקבה (שפתי דעת ס"ק) ויש מי שאומר דמ"מ לא הוי רק ספק טריפה (רמב"ם רשב"א) וי"ח עכ"ז ואומרים דנהפוך הוא שאם חודה של מחט פונה לצד חלל הגוף טריפה דחוששין כל שהיא נכנסה עד מקום הפכד וחודו למטה ועובר דרף צד שמא עם כניסתו ניקב הקנה הפורש לכבד במקום שהוא צר וטריפה ואם קנפיה לצד חלל הגוף פשרה דכיון דדרף קנפיה נדאי לא נקבה שהרי אינה יכולה לנקוב בקנפיה שלה אע"פ שנכנסה בדוחק ולהא לא חיישינו שמא דרף הנושט נכנסה דכיון שנמצאת בפכד שהוא מאברים התלויים בקנה נדאי דרף קנה נכנסה וכ"ז במחט גסה ע"ד שנת' לעיל אכל בדקה אפי' נכנסה דרף קנפיה טריפה שהרי היא מצויה לנקוב אפי' דרף קנפיה ולענין הלכה (ב"ח ש"ף ומ"ש הש"ף שכ"ד מהרש"ל לא מצאתי ביש"ש שפסק פן אלא כפרש"י והתוס' והרא"ש ע"ש סי' מ"ז פר"ח ת"ש פמ"ג) יש אומרים שיש להחמיר

כַּשְׁנֵי הַפְּרִיָּוְשִׁים דְּבִין כַּשְׁחֻדָּה לְצַד חָלַל הַבְּהֵמָה בֵּין כַּשְׁקֹנָה לְצַד חָלַל הַבְּהֵמָה לְאַפּוּקִי
 מִדַּעַת הַסֵּמ"ק וְכֵן כַּשְׁהַכְּבֵד בָּא לְפָנֵינוּ שְׁלֵם וְא"צ בְּחֻתּוֹכָה בֵּין בְּמַחַט גֹּסֶה בֵּין בְּמַחַט
 דְּקָה בְּכָל עֲנָנוּ טְרִיָּפָה וּפְסִק דַּעַת הַרְב"י בַּש"ע וְהַרְמ"א שָׁם וּבַת"ח פְּלַל צ"ג וְהַלְבוּשׁ
 וְכ"נ דַּעַת הַבַּל"י ס"ז וְכֵן פְּסִק הַפְּרִי תִּנְיָר וְהַתּוּי"ק וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֲלָכָה כְּסִבְרָא
 הֵרָאוּשׁוּנָה דְּאִם קֹנֶה לְצַד הַסֵּמֶפּוֹן וְחֻדָּה לְצַד חָלַל וְהַמַּחַט עָבַה כַּשְׁרָה וְאִם קֹנֶה לְצַד
 חָלַל הַגּוּף טְרִיָּפָה וְנוֹדְאִית וּבִיאָמֶת שַׁכ"ד (רַש"י וְתוֹס' וְרַא"ש וְסַה"ת סֵמ"ג סֵמ"ק רֶאָב"ן
 סִי רַמ"ד מְרַדְכִי וְכ"נ דַּעַת הַר"ן) רֹב הַפּוֹסְקִים הֵרָאוּשׁוּנִים וּמ"מ בְּמָקוֹם שָׁאִין הַפ"מ
 בְּדָבָר יֵשׁ לְחוּשׁ לְדָבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַמַּחְמִירִים אָבֵל כֵּן פְּסִק הַש"ךְ עֲצָמוּ בְּסִפְרוֹ הָאֲרוּךְ עִם
 הַיּוֹתוֹ מִן הַמַּחְמִירִים בְּמָקוֹם הַפ"מ יֵשׁ לְסִמְנוֹ עַל סִבְרָא הֵרָאוּשׁוּנָה: ר"ן ב' יֵשׁ מִי
 שְׁאוּמֵר מִהַרְש"ל סִי מ"ז ש"ךְ) י"א שְׁאֲפִילוּ לְסִבְרָא הֵרָאוּשׁוּנָה אִין הִיתִיר בְּקֹנֶה לְצַד
 הַסֵּמֶפּוֹן אֱלָא כַּשְׁהַמַּחַט כְּלוּמָה נִחְבָּא בְּתוֹךְ הַכְּבֵד אָבֵל אִם חֻדָּה שָׁל מַחַט יוֹצֵא לְתוֹךְ חָלַל
 הַגּוּף אִפִּי קֹנֶה לְגוֹ טְרִיָּפָה דְּדָמִי לְקוּץ אוֹ מַחַט שְׁנִיקָב לְחָלַל הַגּוּף דְּחִיָּיָשִׁינוּ
 שְׁמָא גִיקָב א' מִן הָאֲבָרִים הַפְּנִימִי וְכָבֵד נַת' לְעֵיל סַק"א שִׁי"א (רַש"ב"א רַש"י) וְכ"נ
 נוֹטָה דַּעַת הַר"ן בַּחֲבִי שַׁכ' סִבְרָא זֹו בְּסַתְמָא וְאַח"כ כ' ס' רָאוּשׁוּנָה בְּלִשׁוֹן יַחֲדֵי וְנ"ל אָבֵל
 יֵשׁ מִי שְׁפִתְב כו' וְכֵן פְּסִק הַל"ח ס"ק קכ"ב וְכ"ד הַט"ז סִי נ"ג וְכ"פ הַלְבוּשׁ שָׁאִין חִילּוּק
 וְכָל עֲנָנוּ כַּשְׁרָה: אִם נִמְצָאת הַמַּחַט בְּסֵמֶפּוֹן הַגְּדוֹל שְׁבַכְבָּד וְהוּא סֵמֶפּוֹן הַקָּנָה שְׁנַכְנֵס
 בְּתוֹכוֹ בֵּין בְּמַחַט דְּקָה בֵּין בְּגֹסֶה בֵּין קֹנֶה לְגוֹ אוֹ לְבַר בְּכָל עֲנָנוּ כַּשְׁרָה (ב"ח ש"ךְ
 הָאֲרוּךְ) וְאִפִּי נִמְצָאת בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִיְצָר וְהוּלָךְ דְּהִיָּנוּ קוֹדֵם כְּנִיָּסְתוֹ לְקִנֵּי הַכְּבֵד כַּשְׁרָה
 וְכֵן הִדִּין בְּנִמְצָאת בְּסֵמֶפּוֹן הַגְּדוֹל שְׁפָרִיאָה כַּמִּשְׁנַת"ל סִי ל"ו סַט"ז: אִם נִמְצָאת הַמַּחַט
 בְּסֵמֶפּוֹנוֹת קִטְנִים שְׁבַכְבָּד נ"ל דָּאִם יֵשׁ דְּרָף לְסֵמֶפּוֹנוֹת אֱלוּ אֵל סֵמֶפּוֹן הַגְּדוֹל אִם קֹנֶה
 לְצַד סֵמֶפּוֹן הַגְּדוֹל כַּשְׁרָה וְא"ל טְרִיָּפָה וּבְקִטְנֵימָא בְּכָל עֲנָנוּ טְרִיָּפָה וְאִם אִין דְּרָף לְהֵם
 אֱלִי אִז אִם הַסֵּמֶפּוֹן קָטָן זֶה עוֹמֵד בְּאִפּוֹן שְׁשִׁיָּךְ לוֹמֵר שֶׁקֹּנֶה לְגוֹ לְצַד סֵמֶפּוֹן הַגְּדוֹל
 כַּשְׁרָה וּבְקֹנֶה לְבַר טְרִיָּפָה וְאִם אִינוּ עוֹמֵד בְּדְרָף זֶה אֱלָא הוּא בְּעוֹבֵי הַכְּבֵד בְּיוֹשֵׁר בְּכָל
 עֲנָנוּ טְרִיָּפָה כְּעֲנָנוּ שְׁנַתְבָּאֵר לְעֵיל סַק"ב וְעַמ"ש סִימֶן ל"ו סַק"ח דְּשֵׁם ג"כ דִּינָא הֲכִי שְׁאִז
 יֵשׁ לְסִמְנוֹ כו' הִיָּנוּ דַּעַת רַש"י וְעַת"ש סִי מ"א שַׁכ"ד הַרְשֵׁב"א וְהַטוֹר וּפְשִׁיטָא שְׁלִדַּעַת
 הַרְמַב"ם ג"כ אִין לְחַלְקָה בֵּין זֶה לְמַחַט.

וְעוּי"ל דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּבִרְיאָה לָא בְּעֵי נְפִיחָה מִש"ה מְדַמֵּי מְרָה לְרִיאָה דְּאֵת"ל דְּבְעֵי נְפִיחָה
 דְּוּוּקָא א"כ לָא הִיוּ צְרִיכִים לְחַלְקָה בֵּין קְשִׁיטָא דְּזִיתָא לְמַחַט כו' וְכֵן מְצָאתִי בְּסִפְרוֹ רַאשׁ
 יוֹסֵף דַּמ"ש וְכֵינּוּן שְׁפִין לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּבְעֵי נְפִיחָה דְּוּוּקָא כַּמִּשְׁנַת"ל א"כ אִין מְוַכְרַח לְחַלְקָה
 בֵּין מַחַט לְקְשִׁיטָא דְּזִיתָא לְכֵן בַּהַפ"מ יֵשׁ לְסִמְנוֹ עַל הַפּוֹסְקִים הַמְקִילִים בְּרִיאָה וּכְפִסִּק
 הַפֶּר"ח וְהַשְׁמ"ח טְרִיָּפָה קְרוּב לְנוֹדָי כו' בַּט"ז כ' דְּטְרִיָּפָה מְסַפֵּק בֵּינוּ דְּרֹב הַנְּבָלְעִים הֵם
 דְּרָף הַנוֹשֵׁט וְלָא מְשַׁמַּע כֵּן בַּגִּמ' דַּא"כ מֵאֵי פְרִיָּף מְבִיחָה"כ הֲרִי כָל הֵיכָא דְּגָבֵי כְּבֵד מְטְרִיפִין
 מַה"ט פְּשִׁיטָא דְּבִיחָה"כ כַּשְׁרָה מְשׁוּם שֶׁהִיא מְאַבְרִים הַתְּלוּיִם בְּנוֹשֵׁט וְתִלְיָנוּ דְּדְרָף וְנוֹשֵׁט
 נְכַסֵּה מְשֵׁא"כ בְּכָבֵד מִש"ה טְרִיָּפָה דְּרֹב הַנְּבָלְעִים דְּרָף הַנוֹשֵׁט כו' אֱלָא הַקְּשִׁיטָא
 מְאַלִּימָתָא וְקוֹנֶה לְבַר וּפִירַש"י אוֹ מְלָגוּ (לְהַרְשֵׁב"א כַּמ"ש בְּחִדּוּשִׁיו) דְּבִזָּה אִמְרִינוּ גְבִי
 כְּבֵד דְּנוֹדָי נְקוּבֵי נְקוּבֵי דְּרָף הַנוֹשֵׁט וְלָא מְסַפִּינּוּ שְׁמָא סֵמֶפּוֹנָא נְקַט אַע"ג דְּהוּא מְאַבְרִים
 הַתְּלוּיִם בְּקִנָּה וְכֵינּוּן דְּהַגָּה וְדָאִי א"כ בְּבִיחָה"כ נְמִי רֶאָזָה שְׁיִהְיֶה טְרִיָּפָה וְעוֹד דְּלֵה"ט ז' גַּם
 בְּקוֹנֶה לְגוֹ רָאוּי שְׁיִהְיֶה טְרִיָּפָה בֵּינוּ דְּהַצְדָּדִים שְׁקוּלִים וְרֹב הַנְּבָלְעִים הֵם דְּרָף הַנוֹשֵׁט

והנה כמו שבביה"כ המחט טמונה כולה בו ה"נ כה"ג גבי כבדא הוי טריפה ודאי פשקופה לצד חלל הגוף וכמ"ש התוס' ומ"ש הת"ז א"כ האיך נכנסה הקופה לק"מ לשיטת הפר"ח דמחט שבגמ' היינו מחט נקובה שאין ראשה עגול וא"כ עם היות שהיא עבה בראשה ואין יכולה לנקוב בעצמה מ"מ אם פבר ניקב החוד גם היא יכולה להפנס בנקב זה שהרי העפיות שפקופה אינו שיוצא ממנה פגג על גוף המחט כמסמר וכה"ג שאז באמת לא הי' יכול להפנס אלא במחט זה העפיות הולך בשיפוע מתודו לראשו עד שבראשו הוא עב וא"כ פינון שהעפיות הולך מעט מעט יכול הוא להפנס אחרי החוד בטוב ע"י פח המושך ובאמת מזה נ"ל ראי' לשיטת הפר"ח דאלו להת"ש א"כ קשה קנשינת הת"ז האיך יכולה הקופה להפנס דרך נקב הנעשה בחוד כו' ומ"ש הט"ז דאלא מאי כו' א"כ לא הוי רק ס' טריפה כמ"ש הט"ז מזה לבד הוי ראי' ברורה דנקובי נקיב ויש לדחוק ולומר דמ"מ גם להת"ש בקל יותר שתפנס הקופה דרך נקב שפבר נעשה עם היותו קטן משתעשה נקב בעצמה ממש.

וע' בערוף ערוף קפא פי' קופא שבגמ' דמייירי במחט נקובה וכפרש"י גם מדברי הרמב"ם יש ללמוד דכל שהקופה עגולה אפ"ה היא קטנה אינה נוקבת שהרי כ' גבי מחט קטנה ששני ראשיה חדים מכלל דכשצד א' אינו חד דינו כאלומתא.

גם ברוקח סי' שפ"ד כ' גרעין תמרה או גונדגניות ורש"י פי' בעירובין (ד' כ"ח א') דגונדגניות הוא קארשען וכו' גרעין דקארשען קטן מגרעין תמרה וק' מנ"ל להרוקח להקל בזה א"ו ס"ל דכל שאינו חד לא חיישינו דנקוב ודלא כהת"ש ובכה"ג כ' ונ"ל וה"מ בקשייתא דדיקלא דשיע' כו' ומשמע דאין קפידא רק שיהי' שוע וחלק.

(ומ"ש הרשב"א דבעי' פתמרה היינו כמ"ש הפר"ח דמייירי במחט נקובה שאינה חלקה ועגולה בראשה א"נ נ"ל דברזל שאני דמייזרף פדאייתא ביבמות פ' הערל מש"ה בעי' פתמרה דזהו ודאי אלימתא) ומ"מ למעשה אין להקל נגד הת"ש בענין מחט שאינה נקובה משום דיש לחלק בין זה לגונדגניות וכל דבר שאין לו אורך והוא חלק ביותר כמו חתיכת אבר עגולה שמורים בו בקנה שריפה קטן והוא הנק' בל"א שראט ע' בש"ך סי' קפ"ז שבמה יש להקל כבגונדגניות שפרוקח וכמ"ש בפנים וע' בכו"פ ססי' מ"ב ודבריו אין ברורים וע' בש"ד סי' צ"ב דמסמר שיש לו ראש דינו כמחט אלימתא ולא ס"ל מ"ש הרשב"א ששיעור העובי פגרעין תמרה דאל"כ הוי לי' לפרושי וכן משמע דעת הראב"ן סי' רמ"ה שכ' ואם עב הוא המחט או שנמצא שם מסמר כו' ומדלא פי' שיעור גונדל ראש המסמר אלמא דיהי' איך שיהי' סתמו הוי כמחט אלימתא ובב"ח ססי' מ"ב ובת"ח פלל פ"ט משמע ג"כ דכל גרעין שאינו חד אלא עגול יש להקל בו ודלא כהת"ש והכו"פ ססי' מ"ב: לסק"א הנ"ל וטרפה בכל ענין מספק כ"כ בתשו' צ"צ סי' ק"ו והובא במ"י וכו"פ והפר"ח שחלק ע"ז היינו מטעם אחר אכן הת"ש סק"י כ' דאין זה ס' פינון דרוב הנבלעים דרך הנושט ולא משמע פן בש"ע סעי' ט' ומטרפ'ש יש ללמוד בקל לכבד עצמו שדרך לו מן הקנה משא"כ לטרפ'ש ואע"ג דבמחט שנמצא בחלל הבהמה י"ל דנדאי טריפה אם העור והבשר הי' שלם מבחוץ כמ"ש הת"ש רסי' נ"א והוא הקנה הרקב כו' זהו לשון הר"ן והש"ע.

אָבֵל הַרְמָבִים כ' ו'ז"ל וְהוּא הִקְנֶה הֶרְחֵב שְׂפָאֵמְצַע שָׁבוּ נִכְנָס הַמְּאָכֵל לַפֶּכֶד וְלִכְאוּרָה שְׁנִיָּהֶם לְדָבָר א' נִתְפָּנְנוּ אֶף ק' מ"ש הַרְמָבִים שְׂהַמְּאָכֵל נִכְנָס לְתוֹכוֹ וְהָרִי הַמְּאָכֵל אֵינוֹ יוֹרֵד מִן הַקְּנֶה אֶלָּא מִן הָאֶצְטוּמְכָא כַּמ"ש הַת"ש רְסִי' נ"א וְכ"נ מ"מ"ש הַתּוֹס' דַּמ"ח סַע"ב הָא וְדָאִי דְרָף הַנּוֹשֵׁט נֶקֶב כו' וְכ"כ עוֹד (ד"נ ב' ד"ה מַחֲט) נֶקֶבִי נֶקֶב וְאֶתָּאִי דַר"ל שְׁבִיאָתוֹ לְחַלֵּל הִי ע"י שְׁנִיקָב הַנּוֹשֵׁט אוֹ הַדְּקִין דְּכֵן מִתְפָּרֵשׁ לִי זֶה בַּגַּמ' דַּמ"ט סַע"ב לְשִׁיטַת רַש"י וְתוֹס' וְכ"כ הַתּוֹס' בְּסוּפָה דַּל"ד וְכ"כ הָרָא"ש פַּא"ט סִי' כ"ז וְכ"כ הַמְרָדְכִי סִי' תַר"כ וְסִי' תַרְכ"ז.

אֶף מַש"ש ב' רַש"י אִם נִתְפָּנְנוּ לַמ"ש רַש"י דַּנ"ג סַע"ב גְּבִי בְּקוּץ עַד שְׁתַּנְקָב לְחַלֵּל א"כ הָיִי רַק סַפְק טְרִיפָה כַּמַּש"ש וּבְדִיקָה א"א אֲמַנְם י"ל שְׁלֵא נִתְפָּנְנוּ לְזֶה דְּהָא כ"כ ג"כ בְּשֵׁם רַב יְהוּדָאִי גָאֹוֹן. וְהָרִי הֵבֵה"ג סוּבַר שָׁם דְּכַשְׁרָה ע"י בְּדִיקָה וְהַסְמָ"ג כ' שְׁבַה"ג חִיבַר רִי"ג אֶלָּא י"ל שְׁנִתְפָּנְנוּ לַמ"ש רַש"י דַּנ"א גְּבִי בְּעוֹבֵי בֵיה"כ מִבְּפָנִים וְר"ל דְּאֵלוֹ מִבְּחוּץ הָיִי טְרִיפָה וְנִדְאִית.

וְכ"כ הָרָאב"ן סִי' רַמ"ח וְכ"כ בַּהַג"א מִמַּהֲרִי"ו פ' הַמְדִיר וְכ"כ הַסְמָ"ג וְהַסְמָ"ק וְהַר"פ גְּבִי ב"ה דַּמ"מ כו' דְּבִנְוִשֵׁט תְּלִינָן מְשׁוּם דְּרוּב הַנְּבִלְעִים כו' מִשְׁמַע מַכ"ז דְּמַחֲט שְׁנִמְצָא בְּחַלֵּל הַגּוֹף הָיִי וְדָאִי טְרִיפָה מְשׁוּם דְּתִלְינָן דְּרָף וְנִשֵׁט אֶתָּאִי וְאֵע"ג דְּבַכ"מ פ"ז דִּין י"ב דִּיקָה מַחֲט שְׁנִמְצָא בְּחַלֵּל הַגּוֹף לְקוּץ שְׁנִיקָב לְחַלֵּל הִינְנוּ לְעוֹנֵן דְּמַהְיֵי בְּדִיקָה פֶּל הַחֲלָל לְהַאוּמָרִים דְּבְדִיקָה מְהֵי דְבָזָה אֵין לְחַלֵּק פִּינּוֹן דְּבְדִקוֹ וְלֹא מְצָאוּ נֶקֶב וְלִשְׁמָא הַבְּרִיא ל"ח ע"כ תְּלִינָן בְּמִיעוּטָא דְּנִיקָבָה הַדּוֹנָן תַּדַּע דְּהָא בְּדִיקָה מְהֵי גַם בְּרִיאָה וְקוּפָא לְבַר אֶף לְפִרְש"י דְּמַחֲלֵק בְּחִיתוּקָא דְּרִיאָה ג"כ בֵּין קוּפָא לְבַר כו' ס"ל מ"ש שְׁבִשֵׁר הַרִיאָה רָף כו' וְאֶף גַם מְהֵי בְּדִיקָה זֹו לְדַעַת הַעֵיטוֹר שְׁבַב"י סִסִּי' מ"ב וְאֵע"ג דְּלֹא קִי"ל הִכִּי הִינְנוּ מְשׁוּם דָּאֵין זֹו בְּדִיקָה טוֹבָה פִּינּוֹן דַּא"א לְכוּדְקוֹ בְּנִפְיחָה אֶבֶל לְמַאן דַּס"ל דְּבְדִיקָה טוֹבָה הִיא אֵין לְחַלֵּק וְהֵתֵם חִינֵשׁ הַרְמָבִים לְשְׁמָא נִיקְבוּ סִמְפוּנֵי הַפֶּכֶד אֶבֶל לְדִינּוֹ דְּקִי"ל דְּלֹא מְהֵי בְּדִיקָה בְּכָל הַחֲלָל אִיפָּא לְפִלוּגֵי בֵּין קוּץ שְׁנִיקָב מִבְּחוּץ עַד לְחַלֵּל דְּהָיִי רַק סַפְק טְרִיפָה לְקוּץ אוֹ מַחֲט שְׁנִמְצָא בְּחַלֵּל דְּהָיִי וְדָאִי טְרִיפָה מְשׁוּם דְּתִלְינָן דְּרָף הַנּוֹשֵׁט אֲזִיל לְטַעְמֵי דַּל"ח לְמַעְלָה גְּבִי פֶכֶד דְּלָמָּא עֵינִיל דְּרָף הַנּוֹשֵׁט כו' דְּהֵתֵם שְׁאֵנִי שְׁהוּא מִן הָאֲבָרִים הַתְּלוּיִם בְּקַנְהָ וְכַמ"ש הַרְשֵׁב"א מַשְׁא"כ בְּמַחֲט שְׁנִמְצָא בְּחַלֵּל וְכ"ש בְּתַחוּבָה בְּבַה"כ מְצַד חוּץ שְׁהוּא מְהַאֲבָרִים הַתְּלוּיִם בְּנּוֹשֵׁט דֵּישׁ לְחוּשׁ עַכ"פ שְׁמָא נִיקְבֵּי א' מְהַאֲבָרִים שְׁנִיקָב בְּמַשְׁהוּ הַתְּלוּיִ בְּנּוֹשֵׁט וְהַרְשֵׁב"א יוֹכִיחַ דְּגְבִי פֶכֶד ס"ל כְּהַרְמָבִים וְגְבִי מַחֲט שְׁתַּחוּבָה בְּקוּרְקוֹן מְצַד א' מְצַד הַחוּץ כ' דַּמ"ג דְּטְרִיפָה וְהִינְנוּ מְצַד מַמ"נ כו' ע"ש אֶף מַל' הַרְשֵׁב"א בְּתַה"א ד"ל ע"ד מוּבָן דֵּישׁ מְקוּם לוֹמַר דְּהָיִי רַק סַפְק טְרִיפָה שְׁהָרִי כ' דְּקוּץ זֶה מְהִיכּוֹן בָּא אַת"ל שְׁבִלְעוּ א"כ פֶּכֶר נִיקְבוּ הַדְּקִין וְיָצָא ה"ז טְרִיפָה וְאַת"ל שְׁנִכְנָס מִבְּחוּץ הָא קִי"ל בְּקוּץ עַד שְׁתַּנְקָב לְחַלֵּל כו' עַכ"ל וְא"כ לַאֲת"ל הַב' הָיִי רַק ס' טְרִיפָה אֶף י"ל דַּמ"מ הָיִי קָרוֹב לְוִדָּאִי טְרִיפָה פִּינּוֹן דָּאִיפָּא ס"ס לְאִיסוּרָא וְכ"כ שָׁם ה"ז טְרִיפָה וְאַפְּלֵי נְמַצָּא מַחֲט בְּחַלֵּל הַבְּהֵמָה כֵּן הִדִּין כו' עַכ"ל וְהָא דְּלֹא חִינֵשִׁינּוּ דְּלָמָּא יָצָא דְּרָף פֶּרַס הַחִיצוֹנָה הִינְנוּ מְשׁוּם דַּס"ל דְּקִי"ל כְּרִיב"ח דְּכָל הַפֶּרַס כּוֹלוֹ כַּה"פ וְנִקְיַבְתָּהּ בְּמַשְׁהוּ וְעַפִּי"ז י"ל דְּמָאִי דְּמַשְׁמַע לְכְאוּרָה מִדְּבָרֵי הַר"ן גְּבִי הַמְסָס וְבַה"כ שְׁנִיקְבוּ מְצַד א' שְׁכ' וְז"ל אֶבֶל אִם נִיקְבֵּי הַחִיצוֹן כו' טְרִיפָה דָּאִי מְגוֹנָאִי עֵינִיל כו' וְאִי עֵינִיל הָא קִי"ל בְּקוּץ עַד שְׁתַּנְקָב לְחַלֵּל כו' דְּמַשְׁמַע מְזָה פִּינּוֹן דְּטַעַם טְרִיפּוֹת זֶה הִינְנוּ מְשׁוּם הָא דְּאֲמָרִינוּ בְּקוּץ לְסַבְרָא דְּדָרָף

הדופן נכנסה ולא ניקבה מהני למיהוי פלגא שניקב לחלל דטרופה א"כ לא הוי רק ספק טרופות ואע"ג שכ' דאי מגנאי עייל כו' היינו התם שנמצא דבה"כ ממש מצד חיצון שניד לומר אי מגנאי עייל כו' משא"כ בקוץ ומחט שנמצא בחלל י"ל דל"ח שפא מגנאי עייל רק דטרופה משום דקיי"ל בקוץ כו' וא"כ לפ"ז הוי רק ס' טרופות אבל לפי מ"ש ב' הרשב"א דגם בנמצא בחלל הבהמה כו' את"ל כו' ואת"ל כו' א"כ י"ל שפא"ג"כ נתפסין לזה וא"כ צד האיסור קרוב מצד ההיתר ואינו ס' שקול דהוי לי' שני ספיקות להחמיר וראיתי להפ"ת סי' מ"ח ס"ק י"ז שכ' דהוי ס' טרופה וקצת משמע פן בסה"ת סי' י"ד שכ' לחוש שפא ניקב הנושט וכ"כ בהגמ"י פ"י ול' יש לחוש משמע דהוי ספק לבד וצ"ע ועבפ"ג סי' מ"ט שנסתפק בדין זה ועבמ"ש במשפצות סי' מ"א סק"ה ולפמ"ש מוכח מרוב הפוסקים שהדבר קרוב לודאי טרפה אמנם כ"ז במחט שנמצא באברים התלויים בנושט מצד החוץ או בחלל הגוף אבל בנמצא באברים התלויים בקנה ובקטינתא י"ל דהוי רק ס' טרופה לכ"ע כיון שיש עוד צד לומר שפא דרף הקנה נכנסה כיון שהם תלויים בקנה ואע"ג דרוב הנבלעים הם דרף הנושט וכמ"ש בסה"ת שאין דרף להקדים קנה לנושט מ"מ כיון שנמצאת באברים התלויים בקנה יש קצת סברא לומר דדרף הקנה נכנסה ועפמ"ג דמדמה לזה לרוב וקרוב וא"כ אע"ג דקיי"ל הלף אחר הרוב מ"מ בצירוף חזקה דהיתרא לקורב' מהני למיהוי פלגא כמ"ש התוס' בנדה די"ז ע"ב (ועבמ"ש מו"ר כא"א"ז נ"ע סי' קפ"ג ססק"א) ועכ"פ בצירוף סברא זו וכה"ג נמצא בת' מעיל צדקה שהשיב להח"צ כמדומה שהוא בסי' ס"ט מתשובותיו ועוד דהא הרמב"ם והרשב"א סוברים דמחט שנמצא באברים תלויים בקנה ל"ח כלל שפא דרף הנושט נכנסו א"כ גם לדין דקיי"ל פרש"י י"ל דטפי מספק טרופה לא הוי דכולי האי לא מפשינן פלוגתא בינייהו ועוד דהרשב"א עצמו גריס בשיטת רש"י דבקטינתא ל"ש קופא לנו ול"ש לבר פשרה ואע"ג דאנן לא קיי"ל פן בשיטת רש"י מ"מ י"ל דטרפה מספק אף לפי גירסתנו אבל בקטינתא ל"ש כו' נקובי נקיב ואתאי משמע קצת דהוי ודאי טרופה כמו בקופא לבר אמנם בתויק"ו סי' ל"ו סק"ו כ' דל"ג פן לשיטת רש"י אלא כמ"ש בתה"א דנ"ו אבל בקטינתא ל"ש קופא לגו ול"ש קופא לבר ול"ג נקובי נקיב ואתאי דלפי"ז הוי רק ספק טרופה וכן קרוב לומר לפ"ד הר"פ בהגהת סמ"ק והסמ"ג שפחלקים בקטינתא בין שלימה לחיתוכא משא"כ באלימתא וקופא לבר אין חילוק ע"ש והיינו משום דבקטינתא הוי רק ספק וכמ"ש הר"פ איפא לספוקי כו' ומ"ש משום דרוב הנבלעים כו' היינו מש"ה תלינו לחומרא אע"ג שתלויים בקנה אף מ"ש הרשב"א בחידושו גבי קופא לגו כו' משמע דלפי שיטת רש"י ראוי.

לומר דאפי' בקטינתא יהי נודאי טרופה ולפמ"ש"ל פוונתו דהוי ודאי טרופה אף לפי האמת א"א לומר פן דהא הוא עצמו ס"ל כהרמב"ם דל"ח כלל לשפא נכנס דרף הנושט אלא צ"ל דמייירי התם בידוע שניקב הכבד מבחוץ פגון שאינו ניקר מבפנים רק הנקב מתחיל מצד חוץ כו' אף באמת פבר כ' בתויק"ו שם שאין זה מוכרח וכנ"ל ולכן כיון דמבואר בש"ע להדיא דמחט שנמצא בטרפיש טרופה מספק לבד א"כ ע"כ צ"ל דיש לחלק בין מחט שנמצא בחלל הבהמה לנמצא באברים התלויים בקנה והטרפיש צ"ל דדינו באברים התלויים בקנה כיון שפחלקים בין אברי הנשימה לאברי המזון דבנמצא בטרפיש וכ"ש באברים התלויים בקנה כמו פבר הוי רק ספק טרופה וכמ"ש הצ"צ והפר"ח והכו"פ

אָבֵל בְּנִמְצָא בַחֲלֵל הַבְּהֵמָה י"ל דְּקָרוֹב לְנֹדָאֵי טְרִיפָה וּכְמ"ש הַת"ש וּנ' לְהִבִּיא עוֹד רֵאִי לְזֶה מִמ"ש הַרְמ"א ס' מ"ח סעי' י"א בַּהֲגָהָה בְּמַחֲט שְׁנִמְצָאֵת בְּקוֹרְקָבָן כּו' וְלֹא הָיָה נִיפְרָ שׁוּם נֶקֶב לֹא מִצַּד פְּנִים וְלֹא מִצַּד חוּץ שְׁיֵשׁ אוֹסְרִין וְהַשְׁתָּא אַת"ל דְּמַחֲט שְׁנִמְצָא בַחֲלֵל הַגּוֹף לֹא הָיָה רַק ס' שְׁרִיפָה א"כ הֵכָא דִּישׁ עוֹד ס' שְׁקוּל עכ"פ שְׁמָא דְרַף הַנּוֹשֵׁט נִכְנָסָה וְנִיקְבָה הַפִּיס וְנִסְתָּם ה"ל ס"ס וּלְקוּלָא א"ו צ"ל דְּבִנְמִצָּא בַחֲלֵל הָיָה נֹדָאֵי טְרִיפּוֹת וּמִש"ה פִּינּוֹן דְּאִיכָא רַק חַד סְפִיקָא שְׁמָא מְחַלֵּל הַגּוֹף בְּאַת לְכָאן טְרִיפָה מְסַפֵּק וּמְהַרְשֵׁב"א וְהַש"ע דְּמִקְיָלִים אִין רֵאִי לְהִיפּוֹדָה כִּי לְדִידְהוּ אִין זֶה סְפֵק שְׁקוּל דְּמִסְתַּבֵּר טְפִי דְדְרַף הַנּוֹשֵׁט נִכְנָסָה וְנִיקְבָה הַפִּיס כּו' מִשׁוּם דְּתוּלִין בְּמָה שְׁדַרְכּוֹ וְשִׁנְבְּלַע דְרַף רַוב הַנְּבִלְעִים וּמִשׁוּם נִיקְבּוּ הַפִּיס וְלֹא שְׁמַחֲלֵל הַגּוֹף בָּאוּ וְנִיקְבּוּ הַקּוֹרְקָבָן וּמִש"ה אָף בְּמַחֲט שְׁנִמְצָא בַחֲלֵל הַגּוֹף הָיָה קָרוֹב לְטְרִפָה וְנֹדָאֵי מ"מ בַּכּה"ג תּוּלִין לְהַקֵּל פִּינּוֹן דְּשִׁכִּיחָא טְפִי לְהִתְרָא מְלֵאִיסוּרָא וְעוֹד דְּחִזְקַת כְּפִשׁוּת מְסִייעַ כְּמִש"ש הַרְשֵׁב"א: הַלְכוֹת בְּשֵׁר בַחֲלֵב (סִימָן פ"ז) בְּשֵׁר אָסוּר לְבִשְׁל בַחֲלֵב מִן הַתּוֹרָה שֵׁנָא' לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלֵב אִמּוֹ וּמִנִּין שְׁאָסוּר אָף בְּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה מִן הַתּוֹרָה שֵׁנָא' ג' פְּעָמִים לֹא תִבְשַׁל א' לְאִיסוּר בִּישׁוּל וּא' לְאִיסוּר אֲכִילָה וּא' לְאִיסוּר הַנָּאָה אִיזָה בְּשֵׁר אָסְרָה תּוֹרָה יֵשׁ בְּכָלֵל גְּדִי גַם פְּרָה וְרַחֵל עַד שְׁיִפְרוֹט גְּדִי עֲזִים א"כ הָיָה ג' גְּדִי הֵם אָף לְמוֹתֵר וּמִיעוּטֵי נִינְהוּ א' לְהוֹצִיא עוֹף וְא' לְהוֹצִיא חֵי וּא' לְהוֹצִיא טְמֵאָה שְׁאִינוּ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא בְּשֵׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּלִבָּד וּמְדַרְבְּנָן אָסוּר אָף בְּשֵׁר חֵיָה וְעוֹף בְּאֲכִילָה אָבֵל בְּבִישׁוּל וְהַנָּאָה לֹא גָזְרוּ.

דְּגִים וְחִגְבִּים לֹא מִיקְרֵי בְּשֵׁר כָּלֵל וּמוֹתֵר לְגַמְרֵי אִפִּי מְדַרְבְּנָן גַּם בְּאֲכִילָה אִינוּ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא הַבְּשֵׁר מִמֶּשׁ אָבֵל לֹא הָעוֹר וְהַגִּידִין וְעִצָּמוֹת וְעִיקְרֵי קַרְנִים וְטְלָפִים הַרְפִּים וְכוּן דָּם וְשִׁלְיָא לֹא בְּשֵׁר נִינְהוּ וְאִין בְּהֵם אִיסוּר בִּשְׁב"ח מִה"ת אֲלֵא שְׁלִיל בְּשֵׁר הוּא וּמְדַרְבְּנָן אִיסוּרֵי כָּל אֵלֶּה בְּאֲכִילָה בִּיצִים הַנְּמִצָּאִים בְּעוֹפּוֹת כ"ז שְׁלֵא נִגְמְרוּ הָרֵי הֵם כְּבִישׁוּר הָעוֹף עֲצָמָה.

נִגְמְרוּ אַעֲפ"י שֶׁהֵן מְעוֹרִין עֲדִיין בְּגִידִין אִינֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁר כָּלֵל וּמוֹתֵרִים לְגַמְרֵי. אִיזָהוּ גְּמוּרָה לְדַעַת רַש"י וְהָרָא"ש כָּל שְׁנִמְצָא אִפִּי הַחֲלָמוֹן לְבַד כָּל צָרְפוֹ וּמִשְׁמַע מִפִּי דְאַפִּי מְעוֹרָה מִמֶּשׁ אִם נִגְמַר הַחֲלָמוֹן מוֹתֵרֵת אָבֵל מִשְׁמַעוֹת הַטּוֹר דְּלִרְש"י כָּל שֶׁהִיא מְעוֹרָה מִמֶּשׁ בְּנֹדָאֵי לֹא נִגְמְרָה אִפִּי הַחֲלָמוֹן אֲלֵא דְכַעֲזִין מְעוֹרוֹת דְּאִית בְּהוּ שְׁוֹרִיקֵי סוּמְקֵי אִזָּ נִגְמַר אִין לֹא נִגְמַר לֹא וְלַדַּעַת הַרְשֵׁב"א אִינוּ נִקְרָא גְּמוּרוֹת עַד שְׁיִגְמַר הַחֲלָמוֹן וְהַחֲלָבוֹן.

וְלַדַּעַת הַמְּרַדְכֵי אִינוּ נִקְרָא גְּמוּרוֹת עַד שְׁיִתְקַשֶּׁה הַקְּלִיפָה הַדְּקָה. וְדַעַת הַר"ר יוֹנָתָן כְּהַרְשֵׁב"א בִּפִּי גְּמוּרוֹת אֲלֵא שְׁחוּלֵק בְּעִיקְרָה הַדִּין וְסוּבֵר שְׁאַפִּי גְּמוּרוֹת אִם הֵם מְעוֹרוֹת אָסוּרִים וּפְסֵק הַב"י כְּהַרְשֵׁב"א [וְגַם לְעִנְיַן מְלִיחָה הַדִּין כִּן חֲלָמוֹן לְבַד הָיָה בְּשֵׁר וּמוֹלַחִין אִפִּי עִם בְּשֵׁר נִגְמַר חֲלָמוֹן וְחֲלָבוֹן א"צ מְלִיחָה כָּלֵל] אִיזָהוּ חֲלָב אָסְרָה תּוֹרָה חֲלָב אִמּוֹ לֹא דוֹקָא אֲלֵא ה"ה חֲלָב אַחֲרֵת א"כ הָיָה ג' חֲלָב אִמּוֹ לְמָה לִי א' לְזִמְרָ לָהּ שְׁאִינוּ אָסוּר הַחֲלָב אֲלֵא בְּמִין שְׁאָסוּר הַבְּשֵׁר הִינְנוּ בְּשֵׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בַּחֲלָב בְּהֵמָה טְהוֹרָה וּא' לְהוֹצִיא חֲלָב זָכָר וּא' לְהוֹצִיא חֲלָב מִתָּה שְׁאִינָה רְאוּיָה לְהִיּוֹת אִם אִינוּ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא הַחֲלָב בְּעֲצָמוֹ אָבֵל לֹא מִי חֲלָב וְאִיזָהוּ מִי חֲלָב דַּעַת הַתּוֹס' שֶׁהוּא נְסִיבֵי דְחֲלָבָא וְדַעַת הָרָא"ש דְּנְסִיבֵי דְחֲלָבָא חֲלָב גְּמוּר הוּא אֲלֵא לְאַחַר שְׁמִבְשָׁלִים הַנְּסִיבֵי הַחֲלָב צָף לְמַעְלָה וְהַמִּים

נשאר למטה זהו מי חלב ומדרבנן אסור בכנולם [חוזן מחלב זכר] ועש"ך בסי' פ"ז סקט"ז
דחלב זכר דבהמה אסור מדרבנן.

חלב שבתוף קיבת קטנה שניקה דעת רש"י שהוא חלב גמור בין צלול ובין קרוש ודעת
הרי"ף דפרשא בעלמא הוא ומותר לבשל בו בשר אפי' מדרבנן ודעת ר"ת דצלול חלב
הוא וקרוש פרוש הוא לפיכך אם מלחו עם עור הקיבה עצמה או פבוש בתוכו מעל"ע
לדעת רש"י בין קרוש בין צלול ולדעת ר"ה בצלול נאסרו ולדעת הרי"ף אפי' בצלול
ולדעת ר"ת בקרוש מותרת ואם העמיד בה גבינות אחר המליחה לדעת רש"י אפי'
בקרוש ולר"ת בצלול נאסרו הגבינות בנותן טעם [ולא אמרינן נ"ט בר נ"ט הוא דאף
טעם החלב שבו אסור הוא דחנ"נ] ולדעת הרי"ף אפי' בצלול ולר"ת בקרוש י"א
שהגבינות מותרות לגמרי ולא נאסרו מחמת טעם הבשר שקבל החלב מהעור ונתן
בהגבינות.

נדא דהוי נ"ט בר נ"ט ועוד שפשבא הטעם להחלב נעשה פרוש כמוהו וי"א שאף לדעתם
נאסרו הגבינות מחמת טעם הבשר שבתוף החלב ולא נ"ט בנ"ט דהטעם שבחלב הוי
טעם ראשון ונהרי הוא כבשר ממש [ול"ד לדגים שעלו בקערה דלקמן סי' צ"ה שהטעם
שבדגים הוא טעם שני שהם קבלו מקערה והקערה מבשר וכמשי"ת שם] וגם זה לא
אמרינן כשבא הטעם בתוף החלב נעשה פרוש כמוהו דלמה יגרע ממים שאף שאין בהם
טעם כלל אפ"ה לא אמרינן שהטעם שבא להם יהיה כמוהם ופסק הב"י פהרי"ף דמותר
לבשל ולאכול בשר בחלב שבקיבה אפי' בצלול וכן אם נמלח בעור הקיבה מותר לאכלו
אבל מ"מ אסור להעמיד בו לכתחילה דיש לחוש להאוסרים אפי' לדעת הרי"ף פנ"ל
אבל אם העמיד יש לסמוך אדברי המתיר לדעת הרי"ף פנ"ל [והד"מ פסק כר"ת לכן
בצלול אפי' בדיעבד נאסרו הגבינות] וצלול ואח"כ נקרוש י"א שהוא פקרוש וי"א כצלול
וכן פסק הב"י וד"מ.

העמיד בעור הקיבה אם הוא בנו"ט אסורי הגבינות אבל אם אינו בנו"ט מותר ולא
אמרינן דדבר המעמיד ל"ב אלא היכא דהמעמיד הוא דבר אסור דאז אפי' אינו נו"ט
בכולו נאסר משום שהועמד בדבר האסור אבל פאן הרי העור בפ"ע דבר מותר הוא לכן
לא נאסרו הגבינות דמאיזה טעם נאסרו הרי הם מצד עצמן מותרים הם פיון שאין בהם
טעם בשר וגם המעמיד שלהם דבר מותר הוא פן משמע מהרמב"ם ומהר"ן בשם מהר"י
ולפ"ז אם העמיד בהחלב שנמלח עם העור לדעת האוסרים נאסרו הגבינות אפי' אין
בהם בנו"ט פיון שהמעמיד הוא דבר האסור אבל למשמעות הרשב"א הטעם הוא משום
דבב"ח בטעמא לי רחמנא (דהוציא אכילה בלשון בישול) לכן אין הולכין בו אחר
המעמיד כלל אלא אחר הטעם ולפ"ז גם אם העמיד בהחלב שנמלח עם העור אם אין בו
בנו"ט מותר לכ"ע.

דמשום מאי אתה רוצה לאסרו משום בב"ח ונהרי אין פאן טעם בשר כלל ובב"ח בטעמא
תלי רחמנא וכן נ' מד"מ ע"ש ובד"מ כ' עוד סברא להתיר גבינות שהעמיד בחלב שנמלח
עם העור אם אין בהם בנו"ט משום דמסתמא לא העמיד בצלול לבדו אלא גם קרוש הנה
שם ונהי זוז"ג ומותר (וייתכן זה לפי דעתו שפסק כר"ת אבל מ"ש לתרץ בזה ד' הטור
צ"ע איהו יתורץ בזה לדעת רש"י) [ולכתחילה אין להניח כלל החלב בתוף הקיבה עד

שִׁיִצְטוֹן מִפְּנֵי שְׁהֶחֱלַב חֲמוּץ וְחָרִיף שְׁהָרִי מַעְמִידִין בּוּ וּבְדִיעֵבֵד אִין לְאַסּוֹר אֶלָּא ע"י מְלִיחָה כַּנ"ל.

הַעוֹר לְאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּ הֶחֱלַב מִמֶּנּוּ הָרִי הוּא כִּשְׂאֵר בֶּשֶׂר וּמוֹלַחִין וּמְבַשְּׁלִין אוֹתוֹ עִם שְׂאֵר בֶּשֶׂר] הַעוֹר לְאַחַר שֶׁמוֹלַחִין וּמְבַשְּׁשִׁין אוֹתוֹ ה"ה כְּעֵץ וּמוֹתֵר לְמֵלֵא חֶלֶב קִיבָה שֶׁהַעֲמִיד בָּהּ גְּבִינּוֹת הַרְבֵּה וְאַח"כּ נִמְצָא בְּתוֹךְ הַשֶּׁק מַעֲט מִן הַדִּקְּוִין מוֹתֵרִי הַגְּבִינּוֹת: (סִימָן פ"ח) כָּל בֶּשֶׂר וְחֶלֶב שֶׁאֲסוֹר לְאַנְכְּלָם יִחַד אִפִּי אִינוּ אֲסוֹר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֲסוֹר לְהַעֲלוֹתָם יִחַד עַל שְׂוֹלְחָן שֶׁאוֹכֵל שֵׁם אֶחָד מֵהֶם מִשּׁוּם הַרְחָקָה מֵעֲבִירָה שְׂלֵא יָבוֹא לְאַנְכְּלָם שְׂנִיָּהֶם יִחַד אֲבָל בְּשׂוֹלְחָן שֶׁסוֹדֵר עָלָיו נוֹתֵן זֶה בְּצַד זֶה וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ דְּכִינּוֹן שֶׁאִינוּ אוֹכֵל שֵׁם לֹא יָבוֹא לְאַנְכְּלָם וְכֵן אִפִּי בְּשׂוֹלְחָן שֶׁאוֹכְלִים עָלָיו מוֹתֵר שִׁיאֲכִלוּ ב' בְּנֵי אָדָם שֶׁאִין מִפִּירִין זא"ז זֶה בֶּשֶׂר וְזֶה גְּבִינָה דְלֹא יָבוֹאוּ לְאַכּוֹל זֶה מִמֵּאֲכָל שֶׁל זֶה אֲבָל אִם מִפִּירִים זא"ז אֲסוֹר (וְאַפִּי מִקִּפִּידִים זֶה ע"ז מִשּׁוּם דְלֹא פְּלוּג) וְאִם עָשׂוּ הַיִּכָּר מוֹתֵרֵיכֶּז כַּגּוֹן שֶׁאוֹכְלִים כ"א בְּמִפָּה אַחֶרֶת אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בֵּינֵיהֶם דְּבָר שֶׁאִין דְּרָכּוֹ לְעַמּוּד שֵׁם לְהִיכָרָא כַּגּוֹן מְנוּרָה בְּיוֹם אוֹ אִפִּי בְּלִילָה וְעוֹמֶדֶת בְּאַמְצַע הַשְּׂוֹלְחָן מֵה שֶׁאִין דְּרָכּוֹ לְעַמּוּד שֵׁם בְּכָף אֶלָּא בְּסוֹף הַשְּׂוֹלְחָן אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בֵּינֵיהֶם קִנְיָן אִפִּי שׁוֹתִים מִמֶּנּוּ בְּכִלִּים קִטְנִים כִּינּוֹן שֶׁאִין דְּרָכּוֹ לְעַמּוּד עַל הַשְּׂוֹלְחָן אוֹ אִפִּי נִתְּנוּ בֵּינֵיהֶם לֶחֶם אִם אִין אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ הָרִי הַיִּכָּר דְּכִינּוֹן שֶׁאִין אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ אִין דְּרָכּוֹ לְהִיּוֹת עַל הַשְּׂוֹלְחָן אֲבָל אִם אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ לֹא הָרִי הַיִּכָּר דְּרָכּוֹ לְהִיּוֹת תָּמִיד עַל הַשְּׂוֹלְחָן [גַּם יֵשׁ לִיזְהָר שְׂלֵא לְשִׁתּוֹת מְכּוּס א' מִשּׁוּם הַרְחָקָה וְיֵשׁ אוֹסְרִים זֶה מִטַּעַם שֶׁנִּדְּבַק מִמֵּאֲכָל שֶׁכָּפִיו בְּכּוּס וּלְפִי"ז אִפִּי שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁאִין מִפִּירִין זֶה א"ז דְלֹא צָרִיכִי הַרְחָקָה אַעֲפִי"כּ יֵשׁ לִיזְהָר בְּזֶה]: (סִימָן פ"ט) אֲסוֹר לְאַכּוֹל גְּבִינָה מִיַּד אַחַר בֶּשֶׂר כִּיצַד לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֲסוֹר עַד סְעוּדָה אַחֶרֶת אֲבָל קוֹדֵם לְכֵן אֲסוֹר אִפִּי ע"י קִינּוּס וְהַדְּחָה לְפִיו וּנְטִילָה לְיָדָיו בְּאֶנְפֵן שִׁית' וְכֵן אֲסוֹר לְדַעַתוֹ אַחַר בֶּשֶׂר עוֹף כְּמוֹ אַחַר בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וּלְדַעַת ר"ת ע"י קִינּוּס וְהַדְּחָה לְפִיו וּנְטִילָה לְיָדָיו מוֹתֵר מִיַּד אִפִּי אַחַר בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וְאַחַר בֶּשֶׂר עוֹף א"צ פְּלוּם וּלְדַעַת הַתּוֹס' וְהָרַמְבַּ"ן אַחַר בֶּשֶׂר בְּהֵמָה אֲסוֹר עַד סְעוּדָה אַחֶרֶת כְּהָרַמְבַּ"ם וְאַחַר בֶּשֶׂר עוֹף מוֹתֵר מִיַּד אִפִּי בְּלֹא קִינּוּס וְהַדְּחָה כר"ת וּכ' הָרֵא"ש שֶׁנִּזְהָגוּ לְהַחֲמִיר שְׂלֵא לְאַכּוֹל גְּבִינָה אַחַר בֶּשֶׂר אִפִּי בֶּשֶׂר עוֹף עַד סְעוּדָה אַחֶרֶת (שֶׁהוּא פְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם) וְאִין לְשִׁנּוֹת הַמְּנָהֵג וְטַעַם הַשְּׂהִי' כ' הָרַמְבַּ"ם שֶׁהוּא מִשּׁוּם הַבֶּשֶׂר הַנִּשְׁאָר בֵּין הַשְּׂנִים לְפִי שא"א לְנַקְרוֹ הֵיטֵב נִמְצָא כִּשְׂאוֹכֵל הַגְּבִינָה אַחֲרָיו אוֹכְלָם יִחַד לְכָף שׁוֹהֶה עַד כְּדִי שִׁיתְּעַפֵּל הַבֶּשֶׂר שְׁבִין הַשְּׂנִים נִמְצָא לְפִי טַעַם זֶה קוֹדֵם הַשְּׂעוֹר אֲסוֹר אִפִּי לְעַס לְתִינּוֹק וְלֹא אֲכָלוּ כִּינּוֹן שא"א לְהַסִּיר הַבֶּשֶׂר שְׁבִין הַשְּׂנִים וְאַחַר הַשְּׂעוֹר מוֹתֵר אֲפִילוֹ אִם הַבֶּשֶׂר עוֹדְנוּ בֵּין הַשְּׂנִים כִּינּוֹן שֶׁכָּבֵר נִתְּעַפֵּל וי"א שֶׁמִּשּׁוּם בִּשְׁבָה"ש לֹא הִי צָרִיף לְשִׁהוֹת כָּלֵל דְּאֶפְשָׁר לְהַסִּירוֹ וְגַם אִין נ"מ בֵּין קוֹדֵם הַשְּׂהִיָּה וּבֵין לְאַחַר הַשְּׂהִיָּה דְּגַם אַחַר שֶׁשְׁהָה כִּשְׂעוֹר לְהַסִּירוֹ אֶלָּא הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שֶׁהַבֶּשֶׂר מוֹצִיא שְׂוֹמֵן וּמֵאֲרִיף בְּטַעַם אִם אוֹכְלוֹ וּלְפִי"ז הַלּוֹעֵס לְתִינּוֹק א"צ לְשִׁהוֹת כָּלֵל דְּכִינּוֹן שֶׁאִינוּ אוֹכְלוֹ אִינוּ מֵאֲרִיף בְּטַעַם אֶלָּא מִנְקָר הַבֶּשֶׂר שְׁבִין הַשְּׂנִים וְאוֹכֵל גְּבִינָה וְגַם אַחַר שֶׁשְׁהָה כִּשְׂעוֹר צָרִיף לְנַקְר הַבִּשְׁבָה"ש.

וְנִקְטִינּוּ כְּחוֹמֵר ב' הַטַּעַמִּים דְּאִפִּי אַחַר שֶׁשְׁהָה צָרִיף לְנַקְרוֹ אִם עוֹדְנוּ בֵּין הַשְּׂנִים לְחוּשׁ לְהִי"א דס"ל דְלֹא נִתְּעַפֵּל כָּלֵל וְקוֹדֵם הַשְּׂעוֹר יֵשׁ לְחוּשׁ לְסִבְרַת הָרַמְבַּ"ם דא"א לְהַסִּירוֹ הֵיטֵב לְכֵן אִפִּי לּוֹעֵס לְתִינּוֹק צָרִיף לְהַמְתִּין כִּשְׂעוֹר (כִּשְׁמַנְקָר הַבֶּשֶׂר מִן הַשְּׂנִים אַחַר

השיעור א"צ להמתין עוד קלל אלא מקנח פיו ואוכל גבינה) ושיעור מסעודה לסעודה הוא דוקא מזמן סעודת בוקר עד זמן סעודת הערב שהוא ו' שעות.

ודעת התוס' וראבי' דאפי' לאלתר אם בירך מותר משום לא פלוג אבל מ"מ אין לברך כדי לאכול גבינה והעולם עושים פשרה מדעתם להמתין שעה אחת ואין למחות ומ"מ צריך לברך בהמ"ז ולא בסעודה אחת והצנועים מושכים את ידיהם עד ששה שעות אבל גבינה מותר לאכול אחר' בשר מיד אפי' באותה סעודה דטעם הגבינה אינו מאריך וגם מה שנדבק בחניכיו ובשיניו אפשר להסירו לכו מותר לכ"ע אלא שאם בא לאכול בשר בהמה שהוא דאורייתא צריך לעיין ידיו שפא נדבק בהם מעט מן הגבינה ובלילה שא"א לעיין צריך לנטלם (וי"א שגם ביום צריך נט"י) וידעת הרי"ף ורמב"ם ותוס' ורמב"ן צריך לקנח פיו ג"כ בפת או בכ"ד חוץ מתמרי קמחי וירקי ולהדיחו ג"כ במים או ביין ואם שרה פתו ביין או במים ומקנח בו פיו ה"ז עולה לקניוח והדחה וטוב לעשות פל אחד בפ"ע) וידעת ר"ת ורנ"ה א"צ קלל להדיח ולקנח פיו רק נטילה לידי וואם בא לאכול בשר עוף א"צ פלום לכ"ע לא נטילה לידי ולא קניוח והדחה לפיו דבשר עוף מדרבנן כמו שנת' (בסי' פ"ז) ובמידי דרבנן לא גזרינן וחי' י"א שהיא פעוף שהרי גם היא מדרבנן כמו שנת' שם וי"א שהיא כבהמה דמפני שפשרה דומה לבשר בהמה אחי לאחלופי וכן נקטינן שלא לאכול בשר אחר גבינה אפי' בשר עוף כמו גבינה אחר בשר וכן הוא בזוהר שאסור לאכול בשר וחלב בסעודה חדא בשעתא חדא כו' (וי"א דאחר גבינה רפה או חלב מותר לאכול בשר מיד ואחר גבינה קשה צריך להמתין כמו בגבינה אחר בשר משום שגבינה קשה מאריך בטעם ולא נדבק בחניכיו) וי"א דכ"ז דווקא בבשר וגבינה עצמם אבל בתבשיל של בשר ותבשיל של גבינה אפי' אכל התבשיל של בשר קודם אינו צריך אפי' נטילה לידי ואם בא הגבינה עצמה אחר תבשיל של בשר או הבשר בעצמו אחר תבשיל של גבינה נוטל ידיו ואוכל ומרק של בשר י"א שהוא כבשר עצמו וי"א כתבשיל של בשר ודוקא צלול אבל עב פגון עם ירק הוא כבשר עצמו ושמן בהמה כבשר ושמן אנוז רבים מקילין וי"א שתבשיל של בשר הוי' כמו בשר עצמו וכן תבשיל של גבינה הוי' כמו הגבינה עצמה וכן נוהגין ואדרבה אחר תבשיל של גבינה צריך נטילה לידי אפי' ביום משא"כ אחר גבינה יש להקל ומ"מ אם אין בשר וגבינה קלל בתבשיל רק שנתבשל בקדירה של בשר או של חלב נוהגין להקל: (סימן צ') כבר נתבאר דחלב שחוטא אסור לאכול עם בשר מדרבנן לפיכך אם רוצה לאכול את הפחל קורעו ומוציא החלב ממנו כיצד בא לבשלו עם בשר אחר קורעו שתי וערב וטחו בפותל (ואם חתכו על פני פולו א"צ טיחה בפותל כדי להוציא פל לחלוחית חלב שבו בא לבשלו לבדו לדעת הרי"ף ורש"י צריך ג"כ לקורעו באופן הנ"ל וכן משמע דעת הר"מ וידעת ר"ת קורעו קצת וידו וידעת רנ"ה א"צ קריעה קלל בא לצלותו לדעת הרי"ף ורנ"ה א"צ קריעה קלל וידעת הרמב"ם ור"ת ורש"י קורעו קצת.

עבר ובשלו עם בשר בלא קריעה קלל משערינו בס' פנגדו וכחל עצמו מן המנין שהרי בשר היתר הוא ואפי' איכא ס' הוא עצמו אסור דאע"פ שהחלב שבו יצא ונתבטל והוא עצמו דבר מותר הוא מ"מ קודם שיצא ממנו פל החלב נכנס בהחלב טעם הבשר שהוא מרובה ונאסר אז פל הפחל מחמת אותו החלב שלא הי' אפשר להפרישו ממנו לכן אף שיצא ממנו פל החלב ונתבטל מ"מ הוא עצמו באיסורו עומד או משום מראית העין דכיון

שמצרכינו ס' נגדו נראה כמו שהיא חתיכה נבילה ולכל הדעות אין חילוק בזה בין שלא קרעו כלל ובין שקרעו שתי וערב ולא טחו בכנותל חוץ מדעת ר"ת שסובר דדוקא שלא קרעו כלל אבל קרעו קצת מותר בדיעבד בשלו לבדו בלא קריעה לדעת רש"י משערינו בס' כמו עם בשר דלאחר שנפלט והרי הוא חלב גמור מדרבנן חוזר ונבלע אלא שאם יש ס' גם הפחל עצמו מותר (דסובר פטעם ראשון הנ"ל) וזה לא שייך פאן שהרי אין פאן בשר שימתו טעם בהחלב ומחמת הפחל עצמו לא נאסר קודם שיצא פל החלב דכ"ז שלא פירש לא גזרו רבנן שיאסר את בשר הפחל פינון שהיא עמו מיום היותו לא אתי לשרויי בשב"ח דעלמא ודעתו אין חילוק בין לא קרעו כלל לקרעו ולא טחו ודעת הרי"ף והרמב"ם ור"ת וח"ה מותר אפי' לא קרעו כלל שאף החלב שנפלט וחוזר ונבלע בו לא גזרו לאסרו דכיון שהוא בטעמו כמו שהי' לא אתא לאחלופי בב"ח דעלמא צלאו בלא קריעה מותר לכ"ע י"א דלדעת רש"י אינו מועיל קריעה שתי וערב וטיחה לבשלו עם בשר שמא לא יקרענה יפה וכן הוא מנהג העולם שלא לבשלו עם בשר כלל (ומ"מ בדיעבד יש לסמוך אמקילים אם עשה כנ"ל) ולבשלו לבדו בלא בשר נוהגין לקרעו שתי וערב ולטוחו כדעת רי"ף ורש"י ונצלי קורעו ש"ו והס"ד בשם תשו' הגאונים כ' דנהיגי בישראל שלא לבשל פחל כלל והטעם דסופו לבשל בקדירה זו בשר וזה אסיר או משום דהוי כמו עם בשר או דאם יבשל בשר אח"כ יבא לבשל פחל עם בשר יחד ואפי' לבשל פחל בכלי מיוחדת אסור שמא ישפח ויבשל בה אח"כ בשר וזה אסור מטעמים הנ"ל ומיהו בפשטידא בלא מחבת אין נוהגין איסור רק ת"ח המדקדקין לפי שאין בזה גזירה הנ"ל ולצלי קורעו ש"ו וטחו בכנותל ואף אם קרעו פראוי אם צלאו עם בשר לכתחילה מניחו למטה ובשפודין שלנו שמנוחים לארכו אין צולין כלל עם בשר ובדיעבד אפי' פחל למעלה הפל שרי ואם צלאו בלא קריעה עם בשר התחתון אסור והעליון מותר אלו בשפודין שלנו ומליחה דינו כצלי ומ"מ בדיעבד אם מלחו עם בשר בלא קריעה הפל שרי ולאחר שצלאו פדינו הוא כשאר בשר: (סימן צ"א) פל שהוא רותח אפי' אינו אצל האש מבליע ומפליט לפיכך בשר וגבינה רותחין שנגעו זה בזה הרי הן כמו שנתבשרו זה עם זה ונאסרו וכן אפי' אחד מהם צונן אם הרוחת למטה הרי הוא כשניהם רותחין דמתאה גבר ומחמם העליון אבל אם הצונן למטה הצונן גובר ומצנן העליון ומ"מ קודם שמצנן אותו בולעים זה מזה קצת לפיכך צריך לקולפם ובדיעבד שבשלו בלא קליפה או שהוא דבר לח וצלויל דלא שייך בי' קליפה כגון חלב דעת ריב"א אסור עד שיהי' בו ס' נגד הקליפה ודעת התוס' להתיר לגמרי וכן משמע מהרמב"ם (ופסק מהרא"י שיש לנהוג פריב"א אבל או"ה כתב דנוהגין פהתוס' להתיר בדיעבד או בדבר לח וצלויל) ואם שניהם צוננים מותרים לגמרי דצונן אינו מבליע כלל ומ"מ אם יש בהם לחלוחית קצת צריך להדיח מקום גניעתן מפני שנדבק קצת זה בזה ובדבר לח וצלויל לגמרי כגון חלב דלא שייך בו הדחה מותר בלא הדחה פינון שגם בצונן בעי הדחה ע"כ אסור ליגע אותם לכתחילה זה בזה על סמך שדיחם אח"כ שמא ישפח ולא דיחם וכן פל דבר הצריך הדחה כגון להניח היתר לח קצת צונן בקערה של איסור צונן אסור לכתחילה אם לא בדבר שדרכו להדיח בלאו הכי כגון בשר חי וכוצא בו.

נגע בשר לח בלחם אסור לאוכלו עם גבינה וכן נגע בו גבינה לחה אסור לאוכלו עם בשר והדחה לא שייך בלחם שהרי המים נבלעים בו ול"ד לחלב שנתב' דכיון שלא שייך

בו הדחה מותר בלא הדחה דהתם לא מחמרינו לאנסרם לגמרי אבל הכא הרי לא נאסר
אלא מלאכולו בחלב ולפיכך אכל גבינה ורוצה לאכול בשר מעביר הפת שאכל עם
הגבינה שמה נגע בו הגבינה וכן מסלק את המפה שאכל עלי' הגבינה שמה נדבק בה
מעט מן הגבינה ואח"כ ידבק בבשר וכן אסור לחתוך הלחם שאוכל עם הבשר בספין
שחותרין בו גבינה דרוב ספינים שומן קרוש עליהם פיון שנתיר שאם יגע הבשר בלחם
אסור לאכול עם גבינה לפיכך צריך ליזהר שלא יגע בשר לח בלחם אפי' על סמך
שיאכלנו בבשר שמה ישפח ויאכלנו עם גבינה וכן להיפך ישיעו החום להיות חשוב
רותח (ית' בסי' ק"ה) עירוי מקלי ראשון אם לא נפסק הקלוים הוי רותח ואפי' נמשך
על דופןי הקדירה ועל הפירה כגון שהי' קדירה מלאה חלב רותח אצל האש ונשפה ממנה
על דופןי והלך על הפירה עד קדירה של בשר צונן ולא נפסק בנתיים אם הי' סולדת
בחלב במקום שנוגע בקדירה של בשר אסור כ"ק פדין חם לתוך צונן וכ"ז ברותח
מחמת ביטול ורותח דצלי (ית' בסי' ק"ה) ומליח הרי הוא פרותח לענין שמפליט מעצמו
ומבליע בחבירו בין שחבירו טפל ובין מליח אבל אינו רותח כ"כ להפליט מחבירו הטפל
ולבלוע (ואם הטפל הוא דבר לח הרי הוא כמו שנמלח ג"כ מפני שהמלח נדבק בו ויש
חולקין) וי"א שכל שנוגעין זה בזה ממש גם המליח בולע מהטפל שהרי הוא כמו
ששניהם מלוחים אלא שאם אינם נוגעים ממש אלא שעומדים בסמוך עד שפליטת זה
נוגע בזה אז המלח מבליע ואינו בולע אבל הטור לא מחלק בזה עד כמה מבליע ואוסר
דעת הרמב"ן שמבליע בכולו פרותח ממש וכן משמע מהרמב"ם ודעת הרא"ה שמבליע
עד כ"ג שהוא פנוכי אצבע ודעת הרא"ש והרשב"א והר"ן שאינו מבליע רק כ"ק וכ"ה
הספמת הטור.

וה"מ בכחוש אבל שמן מבליע בכולו לכ"ע שהשומן מפעפע בכולו וכן הוא בולע מחבירו
בכולו כשחבירו מליח ואנן משערינו בס' בין בכחוש בין בשמן הא דמליח פרותח דוקא
שאינו נאכל מחמת מלחו ודוקא שיהי' לח מחמת המליחה אבל יבש או אפי' לח אבל לא
מחמת המליחה סגי בהדחה אינו נאכל מחמת מלחו כיצד דעת הר"ר יעקב ישראל שהוא
פעין שמולחין בשר לצורך הדירה שהוא הרבה מאוד ודעת רש"י שפעין שמולחין להצניע
בביתו נמי אינו נאכל מחמת מלחו כמו שהוא ודעת ר"ת דכעין מליחה שמולחין לקדירה
מיקרי ג"כ אינו נאכל מחמת מלחו וכ"מ הספמת התוס' והרא"ש וכן הספימו הרשב"א
והר"ן וכ' הר"ן דלפ"ז מליח שנמלח פעין מליחת בשר לצורך הדירה אף לאסור שהנדח
המלח מעליו הוי אינו נאכל מחמת מלחו ודוקא פעין מליחת בשר לקדירה אבל לצלי
נאכל במלחו הוא ומ"מ הציר הנוטרף ממנו הוי אינו נאכל מחמת מלחו (ואנן מחמרינו
אפי' בכעין מליחה לצלי דאין אנו בקיאים להבחין בין מליחה למליחה) כ' הר"ן דלא
מיקרי רותח עד שישקה במלחו כשיעור שהיה מליחה לקדירה ובת"ה כ' איפכא דלאסור
שיעור מליחה לקדירה יש להקל במקום הפ"מ וקודם לכן אסור אפי' בהפ"מ י"א דמליח
אינו חשוב פרותח עד שנמלח מב' צדדיו וי"א דאפי' נמלח מצד א' חשוב פרותח מב'
צדדיו הא דמפליגין בין נאכל מחמת מלחו לאינו נאכל היינו דוקא להבליע באלו מפני
שהוא רך ונוח לבלוע ואם יש בבשר זה שנצלה בקעים או שהוא מתנבל בתבלין מבליע
בו בכולו דבר שנמלח ואפי' נאכל מחמת מלחו וי"א שבשר שיש בו בקעים או מתנבל
בתבלין אפי' הוא חי בולע בכולו ואפי' ממליא שנאכל מ"מ ויש חולקים ואומרים שכל

שנאכל מ"מ הוי פאלו לא נמלח פלל ואינו מבליע אפי' כ"ק אפי' בפשר צלי ומתנבל בתבלין אלא שפשר שיש בו בקעים או מתנבל בתבלין והוא רותח ממש אז בולע בכולו אפי' חם לתוף צונן שבעלמא אינו אוסר רק כ"ק כמו שנת' בתחילת הסימן (ונוהגין פדעה ראשונה), בשר שנקבש בחלב יותר מיום א' הוי פנתבשל בתוכו וי"א שאפי' יום א' בצמצום הוי פבוש איסור מליחה וכו' אינו אלא מדרבנן לפיכך מותר בהנאה: (סימן צ"ב) השיעור שאוסר החלב את הפשר או איפכא הוא בכדי שיתן בו טעם כדין איסור בהיתר מבשא"מ כיצד יודעין סומכין אטעמימת קפילא ארמאה וי"א שאין סומכין עליו אלא משערין בס' וכן נוהגין וכמו שיתבאר בס' צ"ח גבי איסור בהיתר כיצד פזית בשר שנפל לתוף יורה של חלב רותח טועמין את החלב אם יש בו טעם בשר הכל אסור ואם אין בו טעם בשר החלב מותר ולדידן צריך ס' בחלב נגד כל הפשר בד"א בשקדם וסילק את הפשר קודם שיתחיל לפלוט מה שבלוע מן החלב דכיון שאינו פולט אלא של עצמו הוי מין בשא"מ אבל לא קדם וסילקו הרי החלב שנבלע בהפשר נעשה חלב נבילה מצד עצמה וכמו שית' וכשחוזר לפלוט לשאר החלב הוי מין במינו וליפאלמיקם אטעמא ולרש"י אפי' באלף ל"ב ולר"ת צריך ס' ומאימתי מתחיל לפלוט את הבלוע י"א משפוסק לבלוע מתחיל לפלוט מה שבלע ותלוי באומד הדעת וי"א שכ"ש התחתון אינו פולט מה שבלע וכן חלב שנפל על הפשר רותח טועמים את הפשר אם יש בו טעם חלב אסור ואם לאו מותר ולדידן משערין בס' בכולה ואם נפל חלב לתוף קדירה רותחת שיש בה הרבה חתיכות בשר ורוטב אם נפל על הרוטב או אפי' על חתי' מן החתי' אלא שניער מיז את הקדירה או פסה אותה הרוטב שולט בכולה ומערב הכל ונעשה פחתיכה אחת ואם יש בקדירה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותר ולדידן משערין בס' בכולה אבל אם נפל על חתיכה מן החתיכות ולא ניער ולא פסה את הקדירה אם היא מונחת כולה חוץ לרוטב פגון שחתיכה אחרת קצתה חוץ לרוטב וזו מונחת עליו אין החלב מתפשט אלא באותה חתיכה בלבד לכ"ע וטועמים אותה לבדה ולדידן צריך ס' בחתיכה זו לבדה ואם קצתה בתוף הרוטב דעת רש"י דהוי כמו כולה חוץ לרוטב ודעת ר"י דהוי כמו ניער וי"א דאפי' כולה ברוטב רק שהיא מגולה למעלה ונפל שם החלב אינו מתפשט אלא בה דעת רש"י ויש חולקין והמנהג פדעת ר"י שאפי' קצתה לבד בתוף הרוטב בכולה משערין.

והיכא שנאסר בשר בחלב או איפכא נעשו איסור מצד עצמן פחתיכת בשר נבילה או חלב נבילה שהרי קודם חיבורן היו שניהם מותרים אלא שחיבורן אסרם לכן גם שניהם בשונה לפיכך חתי' בשר שנאסר בחלב ובשלו אח"כ עם שאר בשר לרש"י אפי' באלף לא בטיל ולר"ת צריך ס' נגד כולה להתיר אחרות והחתיכה הראשונה לעולם אסורה וכשמכירה משליכה ואם אינו מכירה הכל אסור אם היא ראויה להתפכד וכדין שאר איסור בהיתר מב"מ שית' בס' צ"ח וכן קדירה שיש בה הרבה חתיכות בשר ונפלה טיפת חלב על אחת והם באופן שנת' שאינו מתפשט בכל הקדירה אם יש בהחתי' טעם חלב ונאסרה נעשית כולה כנבילה ואם ניער או פסה לבסוף חוורת חתיכה זו ואוסרת השאר כדין מב"מ מיהו לדעת הרשב"א היא דאמרינן שהפשר נעשה איסור מצד עצמה היינו דוקא בעוד שהחלב בתוכו שאז הוא בב"ח ונאסר עצם הפשר מצ"ע אבל לאחר שנודע בבירור שיצא החלב ממנו ולא נשאר בו כלום הרי הוא כבתחילה קודם שנבלע

בו החלב וחוזר להיתרו ולכן אם נפל חלב על חתיכה א' שפולה חוץ לרוטב ונאסרה אם לא ניער ול"כ את הקדירה לא בתחילה ולא בסוף אינה אוסרת את השאר שבקדירה פלל ואפי' ס' נגד החלב לא בעינו כי החלב שפולעה אינה פולטת לשאר החתי' פלל דדבר הבלוע אינו יוצא מחל"ח וכיון שיזענוו בבירור שאין שם חלב פלל אף שפולטת טעם בשר שבה דטעם של עצמה פולטת גם בלא רוטב מ"מ הרי בשר שבה פשאין בו טעם חלב אינו אסור פלל לדעת הרשב"א ואף לפי דעת זה יש להסתפק לדעת רש"י היכא שמקצתה בתוך הרוטב דשמא מאי דס"ל שאינו מתפשט אלא בה היינו לומר שבה מתפשט תחילה אשר ע"כ נאסרה אבל אחר ששהתה שם זמן מה פולטת גם החלב שבלעה עם טעם הבשר שבה ונ"נ ואוסרת הכל פן צ"ל הד"מ אלא דלפ"ז אין מקום להביא פאן הר"ן והמ"מ ובאמת לפי מ"ש הר"י הלוי ב"ר ש"י בענין מקצת בתוך הרוטב משמע פנ"ל אבל לפי מ"ש המהר"ם שיף הלימוד ב"ר ש"י א"א לומר פן וע"ש ודלעת הר"ן פשאסר בשר מחלב נעשית כנבילה ממש ונאסרה אפי' אם יפרוש ממנו החלב לגמרי דגזרת הכתוב הוא דבשר שנתבשל בחלב אסור לאוכלו לעולם אפי' בלא החלב שבו ולפ"ז בשר ששאסר אפילו פולו חוץ לרוטב אוסר את השאר מחמת טעם הבשר עצמו שפולטו דין חנ"נ בשאר איסורין ית' בהלכות תערוכות.

טיפת חלב שפולה על קדירה רותחת מבחויז י"א שמתפשטת בכל הקדירה ומתבטל בה בס' וי"א שאע"פ שמתפשטת בכל הקדירה מ"מ אינה מתבטלת אלא אדרבה אוסרת את הקדירה ואח"כ אוסרת הקדירה את התבשיל וי"א שאם היה פשוט לנו שמתפשטת בכל הקדירה היתה בטילה בס' אלא שיש לחוש שמא בקדירה אינה מתפשטת אלא מעט באופן שאין בהבלוע שם ס' כנגדה ואוסרת את הבלוע במקום הזה ואח"כ אוסר המקום הזה את התבשיל לפיכך כ' מהר"ם שאם יש בתבשיל ס' פעמים ס' נגד החלב מותר התבשיל ממ"נ אבל מ"מ הקדירה אסורה ואם בשל בה פעם אחרת דינה כמו בפעם ראשון דבעינו ס' פעמים ס' ובד"מ צריך לומר דהאו"ה לטעמיה אזיל וי"א דאם נפלה נגד התבשיל מפעפעט לפנים ונהרי הוא כמו שפולה לפנים וטועמין את התבשיל (ולדין צריך ס' נגד החלב) אלא שאם נפלה נגד הריקן יש לחוש פנ"ל ויש תקנה לזה דהיינו שיניחנה עד שיצטנן ואח"כ יערה התבשיל ממנה אלא שנהנו לאוסרו (ויש להקל כסברא זו אלא שהמחמיר תע"ב וכ"ז כשנפול שלא כנגד האש או אפי' כנגד האש אלא שנפול הרבה חלב אבל אם נפל מעט חלב כנגד האש שורפו ומייבשו ואין חילוק בין שנפול כנגד הרוטב ושלא כנגד הרוטב הכל מותר ואפי' הקדירה עצמה מותרת ובשעת הדחק פגון בע"ש וכיוצא בו יש להתיר אפי' שלא לצד האש ולא כנגד הרוטב ובלבד שיהי' ס' בתבשיל נגד החלב: (חסר קצת) (סימן צ"ג) נותן טעם ראשון הרי הוא כהבשר עצמו ממש לפיכך בישראל חלב בקדירה של בשר טועמים את החלב אם יש בו טעם בשר אסור שהטעם שבתוך הקדירה הוא טעם ראשון ונהרי הוא כממשות הבשר וחוזר ונ"ט בהחלב.

(ולדין צריך ס' נגד כל הקדירה דלא ידענו כמה בלוע בה וכמה נפיק מינה) וכן הדין אם בשל בשר בקדירה חולבת בד"א אם בשל השני בתוך מעל"ע לבישול הראשון אבל בשלו אחר מעל"ע כבד נתקלקל הטעם בתוך הקדירה וכשחזר ונ"ט בשני הוי נ"ט לפגם ומותר ומ"מ לכתחילה אסור לבשל אפי' לאחר מעל"ע גזירה שלא יבשל תוך מעל"ע וכן בכיסוי של בשר אפי' נקובה למעלה שנתנה על גבי קדירה חולבת רותחת או איפכא

דינו כמו בקדירה עצמה ובתוף מעל"ע צריף ס' נגד כל' הפיסי איסורי לכה עדיין מחמת זיעה או אפי' יבשה אלא ששהתה מעט בכדי שתוכל להזיע מעט ולהתניבש והפיסי אסורה ולאחר מעל"ע הפיסי אסורה והקדירה והתבשיל מותרים ויש מי שאוסר גם הקדירה והתבשיל והמתע"ב והמקיל לא הפסיד אלא שבמקום שנהגו בו איסור אין לשנות ואם נתן פיסי רותחת על קדירה צוננת אם יודע בבירור שלא נפל פלום מהפיסי לתוף הקדירה התבשיל מותר לכ"ע והפיסי והקדירה י"א שצארו כ"ק פדיו חם לתוף צונן וי"א שמה שגפרש מהלחלוחית שבפיסי על הקדירה הוי פלי שני ול"ד לשאר עירוי דכיון שהוא דבר מועט פוסק פח חמימות מהרה ואם יש ספק שלא נפל מעט מהלחלוחית בתוף: הקדירה יש אוסרין התבשיל (כ"ק בביבש) ויש מתירין משום דמסתמא איכא ס' בקדירה נגד מה שגפול בה וכו' הד"מ דבזה מסתברא פסברא הראשונה דמה מועיל לששים בחם לתוף צונן אלא שיש להחמיר מטעם אחר שאין מחזיקין איסור לומר שגפול שם ואפשר דהא"ה מייירי בדבר לח דלא שייך קליפה ולטעמי' שפוסק כר"י בסי' נ"א שהתיר בענין זה ומה שהצריף ס' משום שנתערב ממשות הלחלוחית בהחלב בלא"ה צריף לומר פן דהא ס"ל דלא מיקרי חם פלל בדבר מועט פנ"ל ואם בישראל בתוף מעל"ע ואין בו פדי נ"ט י"א שהמין הראשון יצא ונתבטל לכן מותר לבשל בקדירה ממין האחרון אבל ממין הראשון אסור דהרי בלעה מהשני ויש מתירין גם ממין הראשון אם עירה השני קודם שתנוח מהרתיחה דכיון שהיתה טרודה לפלוט מין הראשון לא בלעה ממין השני וי"א דאף אם נתיר ממין הראשון מטעם אידי דטריד למיפלט לא בלע מ"מ יש לאסור ממין השני משום דטעם ראשון לא בטלה לגמרי דכלי חרס פולטת תמיד מעט מעט ויש אוסרין במין הראשון ובמין השני משום דהמין הראשון אינה פולטת לגמרי וגם מהמין השני בולעת וי"א דאפי' בישראל בה השני אחר מעל"ע של הראשון מ"מ אסור לבשל בה אח"כ לכתחילה אפי' ממין האחרון וירקות ומיני קטניות מותר לכתחילה והרשב"א כ' דאם בשל בכלי בפוך ירקות וכיוצא בו פבר נקלש ונתמעט הפוך שהי' בלע בתוכו עד שאינו ראוי שיחול עליו שם איסור מעתה לכן מותר לבשל בו אח"כ חלב ודונקא בכה"ג שהבלוע הוא דבר בפ"ע אבל בישראל ירקות בכלי איסור ואפי' איכא ס' לא מהני להתיר הפלי דכיון ששם איסור הי' עליו מקודם אינו יוצא מאיסורו מחמת קילושו ומיעוטו.

וכ' ב"י דהרשב"א לא פליג אהאוסרים לעיל בבישיל חלב בקדירה של בפוך אלא שהוא מייירי בכלי שטף שבליעתו מועטת לכן כשבישל בהם פא נתמעט ונקלש הבלוע עד למאוד אבל קדירה של חרס שבליעתה מרובה לכן אפי' בישראל פ"א לא נתמעט כ"כ עד שאמר שלא יחול שם איסור עליו או שאפשר שאפי' בכ"ח מתיר ומ"מ לא פליג אדלעיל דגבי בישל חלב בקדירת בפוך לא שייך שייתיר החלב את הפלי דדיו שאינו אוסרו ואפשר עוד דטעם היתר הרשב"א אינו משום מיעוטו אלא שגם טעם מעט הפוך שגשאר נקלש ונפסד בהתערב עמו טעם הירק וזהו ענין השני תיבות שכ' נתמעט כו' ונקלש כו' וזה לא שייך פלל בחלב דלעיל דאדרבה בהתערב עמו טעם החלב עם טעם הפוך נאסרו וכו' הב"י דמשמע הרבה פוסקים דלא פהרשב"א אלא אפי' ירקות ובכלי שטף אינו מועיל להתיר הפלי ואם נאמר טעם החילוק פנ"ל אפשר לחלק אפי' להרשב"א בין ירקות למים שאין להם טעם פלל לכן אינם מבטלים טעם הפוך וא"כ אין ראיה מהבה"ת דמייירי

במים וא"ש ג"כ מה שְהביא הטור הַרשָׁב"א מ וגם הבה"ת: (סימן צ"ד) התוחב פֿר חולֶבֶת בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר רוֹחֵחַ או אִיפְכָא טוֹעֵמִין אֶת הַתַּבְשִׁיל אִם יֵשׁ בּוֹ טַעַם חֶלֶב הַפֶּל אָסוּר וּא"ל הַקְדִּירָה וְהַתַּבְשִׁיל מְוֹתָרִים (וּלְדִידָן מְשַׁעְרֵי בִס') וְהַכֹּפֶר אָסוּרָה בֵּין עִם בֶּשֶׂר וּבֵין עִם חֶלֶב וְאִפְי' בְּדִיעֵבַד אוֹסְרֵת וְאִפְי' בְּכַף שֶׁל עֵץ או שֶׁל מִתְכוֹת דְּמַהֲנֵי בִי הַגְּעֵלָה מ"מ לֹא מְהַנִּי בִישׁוּל זֶה לְהַתִּירָה מִבְּלִיעָה רֵאשׁוֹנָה מִשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּבִכְמָה דְּבָרִים אֵינּוּ דוֹמָה בִישׁוּל זֶה שְׂמֵצָרְכִינוּן עַל יְדוֹ טְעִימָה לְבִישׁוּל דְּהַגְעֵלָה בְּעֵנָן שְׂתַהֲנֵי רוֹחֵחַת כ"כ עַד שְׂתַעֲלָה רְתִיחָה וְגַם בְּעֵנָן שְׂתַחֲבַב פְּנֹלָה דְּוֹנְקָא וְטְעִימָה מְצָרְכִינוּן אִפְי' אֵינָה רוֹחֵחַת כ"כ אֲלֵא פֶל שְׂהִיד ס"ב וְגַם לֹא בְּעֵינָן תַּחֲבָה פְּנֹלָה לְכֹן לֹא מְהַנִּי בִישׁוּל זֶה לְהַתִּירָה בְּמִין הָאֲחֵרוֹן אִפְי' הֵיכָא שְׂרוֹחֵחַת כ"כ שְׂיַעֲלָה רְתִיחָה וְגַם תַּחֲבָה פְּנֹלָה דְּאֲתִי לְמִיטְעֵי וּלְמִישְׂתָּרֵי אִפְי' בְּאֵינָה רוֹחֵחַת כ"כ או בְּלֵא תַחֲבָה פְּנֹלָה פִּינּוֹן שְׂלַעֲנָן טְעִימָה שְׁוִים הֵם וְזֶה שֶׁלֹּא פְדַעַת הַרשָׁב"א לְפִי פִי רֵאשׁוֹן שְׂפִי לְעִיל בְּמַד"א שְׂתַחֲבַב פֿר ב"י אֲבָל אִם אֵין הַכֹּפֶר ב"י הָיִי נ"ט לְפָגַם וּמְוֹתָרִים הַקְדִּירָה וְהַתַּבְשִׁיל וּמ"מ הַכֹּפֶר אָסוּרָה לְכַתְּחִילָה בֵּין עִם בֶּשֶׂר וּבֵין עִם חֶלֶב כְּמוֹ בְּקַדִּירָה שְׂנַתִּיר בִּסִּי הַקּוֹדֵם וּבְדִיעֵבַד אִם תַּחֲבָה בְּמִין הָאֲחֵרוֹן מְוֹתָר דְּמִין הָרֵאשׁוֹן שְׂבָה נ"ט לְפָגַם הוּא וְאִם בְּמִין הָרֵאשׁוֹן תוֹף מַעַל"ע הָאֲחֵרוֹן אָסוּר כֹּל הֵיכָא שְׂצָרִיף טְעִימַת קַפִּילָא אִי לֵיכָא קַפִּילָא אַרְמָאָה מְשַׁעְרֵי בִס' אִי אִיכָא ס' נֶגֶד הַבֶּשֶׂר או הַחֶלֶב או הַקְדִּירָה פְּגוֹן קְדִירָה רַחֲבָה מְאוּד או הַכֹּפֶר בְּיָדוּעַ שְׂנַתְּבַטֵּל הַטַּעַם וּמְוֹתָר וּבְכֹלָה מְשַׁעְרֵי דְלֹא יִדְעִינוּ כְּמָה נְפִיק מִינָהּ וּבְכֹלֵי חֲדָשָׁה דִּידְעִינוּ כְּמָה בְּלוּעַ בָּהּ מְשַׁעְרִינוּן נֶגֶד הַבְּלוּעַ דְּהָרִי לֹא פֶלְטָה טְפִי וּבְכַף מְשַׁעְרִינוּן נֶגֶד מַה שְׂתַחֲבַב מִמָּנָה בְּהַתַּבְשִׁיל וּבְכַף שֶׁל מִתְכוֹת דַּעַת הַר"פ שְׂמֵשַׁעְרִים בְּכֹלָה אִף מַה שְׂנָא נְכַס מִמָּנָה בְּקַדִּירָה מִשׁוּם דְּכַמ"ת חֵם מְקַצְתוֹ חֵם פְּנֹלוֹ וּפּוֹלֵט מְפֹלוֹ וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים דְּאִף שְׂחַם פְּנֹלוֹ מ"מ אֵינּוּ מוֹלִיף הַבְּלוּעַ מְחוּץ לְרוֹטְבַּ לְתוֹף הָרוֹטְבַּ לְכֹן אֵין צָרִיף אֲלֵא נֶגֶד מַה שְׂנַכְנַס בְּתוֹף הָרוֹטְבַּ תַּחֲבַב הַכֹּפֶר בְּתוֹף הַתַּבְשִׁיל ב' פְּעָמִים אִם נוֹדַע בְּנִתְיִים סְגִי בַפ"א ס' דְּפַעַם הָא' כְּבָר נִתְבַטֵּל בְּשַׁעֲהַ שְׂנוֹדַע וְעַתָּה חוֹזֵר וְנִתְבַטֵּל פַּעַם הַב' אֲבָל לֹא נוֹדַע בְּנִתְיִים י"א שְׂצָרִיף ב"פ ס' דְּהָיִי כְּמוֹ שְׂתַחֲבַב ב' פְּפוֹת בַּב"א שְׂפָל שֶׁלֹּא נוֹדַע הָיִי כַב"א וְכִינּוֹן שְׂנַת' שְׂהַכֹּפֶר אָסוּרָה אִפְי' אִיכָא ס' לְכֹן הָיִי כְּשֵׁנִי פְפוֹת דְּפַעַם הַב' הָיִי כְּמוֹ כֹּף שְׁנֵי שֶׁל אִסוּר וְאִי אִיכָא קַפִּילָא נ' דְּסָגִי בְטְעִימָה וּפ"א ס' לְהַב"י וְיֵשׁ מְקִילִין בַּפ"א ס' אִפְי' הֵיכָא שֶׁלֹּא נוֹדַע בְּנִתְיִים: (חֶסֶר) (סִימָן צ"ה) נ"ט בַּר נ"ט אֵינּוּ כְּבֶשֶׂר מְמַשׁ לְאָסוּר הַחֶלֶב שְׂהַטַּעַם שְׂבַחֲלָב הוּא טַעַם ג' וְאֵינּוּ חָשׁוּב בֶּשֶׂר לְהִיּוֹת נְאָסֵר וְאוֹסְרֵת לְפִיכָף קַעֲרָה שֶׁל בֶּשֶׂר שְׂהַדִּיחוּ אוֹתָהּ הֵיטֵב דַּל"כ צָרִיף ס' נֶגֶד הַמְּמַשׁוֹת וְאַח"כ נִתְּנוּ לְתוֹכָהּ דְּגִים רוֹחֵחִים או אִפְי' שְׂהַקַּעֲרָה רוֹחֵחַת וְהַדְּגִים צוֹנְגִים מְוֹתָר לְאֲכֹל הַדְּגִים עִם חֶלֶב וְאִפְי' קַלִּיפָה א"צ שְׂהַבֶּשֶׂר הַבְּלוּעַ בְּקַעֲרָה הוּא נ"ט רֵאשׁוֹן וּכְשִׁחוֹזְרֵת הַקַּעֲרָה וְנוֹתְנָת טַעַם בְּהַדְּגִים הָיִי נ"ט בַּנ"ט וְאֵינּוּ חָשׁוּב כְּבֶשֶׂר שְׂיַתָּן טַעַם בְּהַחֲלָב וּמ"מ לְכַתְּחִילָה יֵשׁ מְחַמְרִין שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת דְּגִים בְּקַעֲרָה שֶׁל בֶּשֶׂר אִם רוֹצֵה לְאֲוֹכְלָם בְּחֶלֶב וְיֵשׁ מִתִּירִים לְכַתְּחִילָה אֲפֻשֶׁר שְׂדַעַת הַב"י שְׂבַעַת"ת מִיִּירֵי שְׂרוֹצֵה לְאוֹכְלָם בְּחֶלֶב.

וּמִיָּהוּ דַּעַת רַמְבַּ"ן דְּוֹנְקָא שְׂנַתְּנָם וְא' מְהֵם או הַקַּעֲרָה או הַדְּגִים הִי צוֹנְגֵן אֲבָל אִם בִּישְׁלָם בְּתוֹכוֹ או אִפְי' לֹא בִישְׁלָם בּוֹ אֲלֵא שְׂהִיו שְׂנִיָּהֶם חֲמִין אָסוּר לְאֲוֹכְלָם בְּחֶלֶב דְּכִינּוֹן שְׂהִיו רוֹחֵחִין כ"כ פּוֹלְטָת הַקַּעֲרָה כֹּל טַעַם שְׂבָה בְּהַדְּגִים וְהָרִי הוּא כְּמוֹ נ"ט רֵאשׁוֹן בְּהַדְּגִים.

נדעת ה'רא"ש ג"כ כ'רמב"ן אלא שלדידן דווקא שלא היה שם רוטב כגון שנוצלה בו אבל נתבשל בתוכו עם רוטב מותר לאוכלם בחלב דאעפ"י שהקערה פולטת כל טעם שבה הרי היא פולטת לתוך המים ומהמים לדגים נמצא שהטעם שפדגים הוא דבר מועט מאוד ונדעת הרמב"ם והתוס' והרשב"א והר"ן דאפי' נצלו בתוכו הוי נ"ט בנ"ט בתוך הדגים ומותרים לאוכלם בחלב וכ' הב"י דהכי נקטינו והמנהג להחמיר לכתחילה אפי' בנתבשלו שלא לאוכלם בחלב ובדיעבד שנתנם בתוך החלב יש להקל אפי' נצלו וליהן בכלי של חלב נוהגין להקל אפי' לכתחילה ואם הפני שבשלו או שצלאו בה אינה ב"י נוהגין כ"כ להקל אפי' לאוכלם לכתחילה בחלב עצמו ביצה שנתבשלה בקדירה חולבת אפילו בלא הקליפה הוי כמו דגים ומותר לתת אותה בתוך התרנגולת ולדין אסור לכתחילה ואם נתבשלה עם חלב אפילו בקליפתה פשיטא שאסור לתת אותה בתוך התרנגולת דהקליפה מנוקבת היא ובולעת.

היתר נ"ט בר נ"ט הוא בב"ח אבל בשאר איסורין ית' בה' תע' שאוסר לעולם דבדבר איסור לא פקע איסורי' מיני' מחמת מיעוטו. קערות של בשר שרצצו אותם בתוך יורה חולבת במים רותחים ושניהם ב"י דעת התוס' ובעה"ת לאסור הפל אפילו היו מקונחות יפה דל"ד לדגים דלעיל דבעלו מותר לכ"ע חדא משום דכאן חיישינן שמא נגעו הקערות בהיורה וקבלו ממנה הטעם והוי טעם שני בתוך הקערות ונאסרו מחמת טעם הבשר שבהן משא"כ בדגים שאין בהם טעם חלב אלא שהם יתנו טעם בהחלב שיאכל עמהם ואז יהיה טעם שלישי (מיהו למאן שחילק לעיל בין בישול לצלי ליתא האי טעמא דגם כאן הוי טעם שלישי לכן לא הביא בעה"ת טעם זה) ועוד דאפי' אם לא נגעו הקערות בהיורה עצמה מ"מ פיון שיש בהם בשר בשעה שהן בתוך היורה הרי גם הם פולטים טעם הבשר לתוך המים בשעה שהיורה פולטת טעם החלב לתוך המים נמצא שמתערבים שניהם טעמים יחד עצמן בשעה שהן בתוך המים ואז הם טעם שני ונאסרו ואוסרים המים ואח"כ אוסרים המים את הפלים ולפ"ז דיו בס' בכל הפלים נגד המים ונדעת הרמב"ן והרשב"א והרא"ש דזה שנה לדגים שנתנם בקערה ומותרים אם היו מקונחות יפה שהרי גם גבי דגים איכא למימר שהחלב נתן טעם בהדגים ומתערב שם עם טעם הבשר הבלוע בהם ונאסרו אלו שאעפ"כ אנו מתירים אותם מפני שבב"ח אינם נאסרים בהתערבם אלא בנ"ט זה בזה דווקא וטעם של הבשר ושל החלב הבלועים בהדגים פשוטנים טעם זה בזה הוי טעם שלישי ומותרים וצ"ל דס"ל שגם כאן חשוב טעם שלישי בתוך הקערות ע"י המים כנ"ל וצ"ע דמ"מ גבי דגים הרי טעם החלב שנ"ט בטעם הבשר הוי טעם שני לכל הפחות אם לא שנאמר שדווקא בכוח מותר שאינו חלב ממש אלא שיש בו טעם חלב ואין פן דעת הפוסקים ויתר מזה כ' הרא"ש דאפי' למאן שאוסר גבי דגים נתבשלו מ"מ כאן מותר אפי' היה היורה על האש דהוי פשניהם חמין משום דדווקא התם אסור שהדגים נ"ט בממשות החלב אבל כאן הרי אין כאן ממשות הבשר ולא ממשות החלב אלא שהטעמים מתערבים לכן קיל טפי והר"ן הסכים לדעת בעה"ת משום דל"ד לדגים דודאי עיקר היתר נ"ט בנ"ט אינו משום שבשלישי אין בו טעם כלל דהא גבי איסור בהיתר אוסרים נ"ט בנ"ט כמו שנת' אלא עיקר הטעם הוא משום שבשעה שהיה טעם כפר נתבטל פיון שהיה היתר עדיין הלכך גבי דגים קודם שנתנם בחלב כפר נתבטל בתוכם טעם הבשר ולכן אינם נאסרים כשמתקבלים טעם מהחלב אחר זמן מה אבל כאן

הרי היורה והקצרות פולטים שניהם בב"א ומיד שפאו לעולם נתערכו ונבלעים זה בזה ולא היה להם זמן להתבטל לכן בדין הוא לאוסרם ולא הוי טעם ג' משום דאפשר שטעם הפשר עצמו קבל טעם מהיורה בלי אמצעות המים פן צריף להרכיב שני התירוצים שבר"ן כא' וכו' הב"י דנקטינו פהרמב"ן ורשב"א ומהרא"י ואו"ה פסקו כבעה"ת ואף לפי דעת הרמב"ן והרשב"א דנוקא שידוע בבירור שלא הי' שומן דבוק בהם אבל מן הסתם יש לחוש פשמדיחין קצרות נשאר שומן ממה שאכלו בהם דבוק בהם ונוגע השומן בהיורה ונאסרה אם לא היה ס' נגד הממשות ואם היורה והקצרות אינם ב"י הפל מותר לכ"ע ואפ"י א' מהם ב"י וא' מהם אינו ב"י מ"מ הפל מותר דאותו שהוא ב"י נדאי מותר שהרי קבל טעם מאינו ב"י והוי לפגם ואותו שאינו ב"י נמי מותר במין שהיה משתמש בו בתחילה דל"ל שפאסרו המים תחילה ואח"כ אוסרתו דכיון שטעם א' הוא לפגם לא נאסרו המים ודנוקא שהיו מקונחות יפה אבל אם היה אותו שאינו ב"י מלוקלקת הפל אסור לכ"ע ואם היה הב"י מלוקלקת אותו הב"י מותרת: (סימן צ"ו) כל דבר שהוא חריף בולע אפי' צנון לפיקה צנון שחתכו בסכין של פשר אסור לאוכלו בחלב דאגב חורפי' בלע והטעם שאסור זה יותר מדגים רותחים שנתנם בקערה של פשר שנת' לעיל שומן לאוכלם בחלב משום דהוי נ"ט בנ"ט פירש"י שיש בזה שני טעמים הא' דהתם קערה והכא סכין וסתם קערה מקונחת וסתם שומן קרוש עליו ובלע הצנון מן הממש והב' דדבר חריף בולע יותר מרוחם והוי כמו ראשון בתוך הצנון ואגב דנוקא דספינא פלט ספינא ובלע צנון וטעם זה הוא כסברת רמב"ן דלעיל ולפ"ז אפי' ידוע שהיה מקונח אסור והרשב"א ונהר"ן פתבו טעם ראשון בלבד אף עד כמה בולע דעת הרא"ש שאינו בולע אלא כ"ק ודעת הראב"ד והרא"ה שפולע בכדי נטילה ודעת רשב"א שפולע בכלו ופסק הב"י פהראב"ד ורא"ה להתיר בנט"מ והאו"ה כ' פהרשב"א לאסור כולו ואם הספין מקונח ואינו ב"י דעת הר"מ מרונטענבורג להתיר לאכלו בחלב דלא אמרינן אגב חורפי' מחל' לשבח אלא גבי קורט של חלתית שחריף הוא מאוד אבל שאר דברים התריפים לא ודעת בעה"ת לאסור בתריפים דמחל' לי' ומשנני לי' לשבח וסובר כטעם השני שברש"י.

באיזה דבר חריף אמרו דעת ר' יחיאל שאין לה אלא מה ששנו חכמים דהיינו חלתית וצנון וסילקא וכן כל דבר שידוע בבירור שהוא חריף כצנון או מותר כגון תבלין או קריין פן צ"ל מדהביא הב"י ראי' מהרשב"א והוא אוסר בפירוש תבלין אבל שאר דברים התריפים אינם בולעים ודעת תוס' ובעה"ת שכל שהוא חריף כגון שומים ובצלים וכיוצא דינם שיה לדין הצנון: הלכות מקנאות מ"ע מן התורה אשר כל טמא מקל הטמאים האמורים בתורה פשיטתו שיתירו מטומאתו יטבלו במים שבקרקע חינוך בשם הרמב"ם וע' סי' קצ"ז) וזהו ענין אמרו ית' גבי ש"ז ורחץ במים את כל בשרו וגבי מצורע ורחץ את בשרו במים.

וכן גבי שאר הטמאים שנא' בהם רחיצה במים וכיבוס בגדים מן הטומא' הפל אינו אלא טבילת כל הגוף במים הנקיים בקרקע (רמב"ם) אבל אם רחצו במרחץ או אפי' העלו עליהם כל מימות שבעולם הרי הן בטומאתן כמו שהיו עד שיטבלו כל גופן במים הנקיים בקרקע (רמב"ם ה' א"ב פי"ד ופי"א) וזהו שדרשו חז"ל ורחץ במים במי מקנה במים נקודתו בפתח לרמז במים המיוחדים הנקיים במקנה ולא רחיצה בשאובין שבמרחץ

[אֶפְשָׁר זֶהוּ כְּפִי רַשׁ"י חֲגִיגָה ד' י"א וּבְזֶה נִסְתַּלְקוּ קוֹשְׁיֹת הַתּו' שֶׁם וְכַעֲיֵן זֶה נִרְאִי מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם כָּאֵן וּבֵה' א"ב פִּי"א וְזֶה וְדַאי דְאֻרְיִי אַף אִם שְׂאוּבִין לְמַקְנֵה דְרַבְּנָן]: וְכֵן הַנִּדָּה וְהַנְּזָה אַעפ"י שְׂאִין הַטְּבִילָה מִן־פֶּר אֶצְלָם כָּל כ"א סְפִירַת יָמִים בְּלִבָּד אִין הָאִשָּׁה עוֹלָה מִטְּוֹמְאָתָהּ וְהָרִי הִיא בְּכַרְת אִפִּי שְׁהָתָה כְּמָה שְׁנִים עַד שְׁתַּטְּבֹּל כָּל גּוֹפָה בְּמַקְנֵה אַחַר הַסְּפִירָה פְּרָאוֹי שְׂפִימִים וּבְטְבִילָה תְּלָאָה הַפְּתוּב אַעפ"י שְׁכָל הַדְּבָרִים הָאֵלוֹ הֵן מִפִּי הַשְּׂמוּעָה הָרִי נֹא בְּמִים יוֹבָא וְטָמָא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר בְּנִין אָב לְכָל הַטְּמָאִים שְׂיָבוֹאוּ בְּמִים וְיִטְהָרוּ וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְרַחֲצוּ בְּמִים (לְשׁוֹן רַבִּים) בְּנִין אָב עַל כָּל הַטְּמָאִים שְׂיָהוּ בְּטוֹמְאָתוֹן עַד שִׁי בְּמִים (רַמְבַּ"ם כָּאֵן וּבֵה' א"ב שָׁם).

עוֹד לְמַדּוּ רַז"ל טְבִילַת נְדָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֹּא שְׁבַעַת יָמִים תְּהִי בְּנִדְתָהּ בְּנִדְתָהּ תְּהֵא עַד שְׁתַּבְּנָא בְּמִים וְכֵן לְמַדּוּ עוֹד טְבִילַת נְדָה מ"ה ק"ו מִמְּגַעָה שֶׁנֹּא וְהַנּוֹגַע בְּמִשְׁפָּכָה יִרְחֹץ בְּמִים ק"ו בְּן ק"ו לְנְדָה עֲצָמָה.

עוֹד לְמַדּוּ מֵאוֹמְרוֹ ית' גְּבִי כְּלִי מְדִין אַף בְּמִי נְדָה יִתְחַטֵּא בְּמִים שֶׁהַנְּדָה טוֹבֶלֶת בָּהֶם. מִכָּאֵן לְטְבִילַת נְדָה מִן הַתּוֹרָה (תּוֹס' הַחוֹלֵץ רֹא"ש סוֹף נְדָה רִשְׁבָּ"א תה"א): דִּין הַטְּבִילָה לְטְבֹּל כָּל הַגּוֹף בְּבֵת אַחַת בְּמַקְנֵה נְאֻז יִטְהַר אָבָל אִם טָבַל כּוֹל חוּץ מִרֹאשׁ אֶצְבַּע הַקְּטָנָה.

אוֹ אִפִּי טָבַל כּוֹל מִמֶּשׁ אָבָל לְחֻצָּאִין שְׁטָבַל תְּחִלָּה כָּל הַגּוֹף חוּץ מִמִּשְׁהוּ לְבַדּוֹ הָרִי הוּא בְּטוֹמְאָתוֹ עַד שְׂיִטְבֹּל כָּל הַגּוֹף בְּבֵת א' שֶׁנֹּא כ"א רַחֲצֵן בְּשָׂרוֹ בְּמִים וְכֹא הַשְּׂמֶשׁ וְטָהַר מֵהָ בִּיאַת שְׂמֶשׁוֹ כּוֹל פְּאֻחַת אַף רַחֲצֵתוֹ כּוֹל פְּאֻחַת (הַפּוֹסֵק' בְּשֶׁם סְפָרָא): בֵּית הַסְּתָרִים שֶׁהוּא תְּוֹרָפָה וְאִנּוֹן וְכֹה"ג וּבֵית הַקְּמִטִּים דְּהִינּוּ בֵּית הָעֶרְוָה וְכֹה"ג אִינּוֹן בְּכָלֵל הַנְּזָה (רַמְבַּ"ם) שְׂאִינּוֹן צַד שְׂיָבוֹאוּ הַמִּים בְּהֵן כָּל עֵיקָר שֶׁנֹּא (בְּזָב) וְיִדְּיוֹ לֹא שְׂטָף בְּמִים מִת"ל הֵלֵא כְּבָר נֹא וְרַחֲצֵן אֶת בְּשָׂרוֹ כו' הָרִי יִדְּיוֹ בְּכָלֵל לְמָה יֵצְאוּ מִן הַכָּלֵל אֶלָּא לֹא לְמָה יִדְּיוֹ בְּנִרְאָה אַף כָּל בְּנִרְאָה פְּרִט לְבֵית הַסְּתָרִים וְהַקְּמִטִּים שְׂאִינּוֹן נִרְאִים (ת"כ).

שְׁעָרוֹת הֵן כְּגוֹף לְעֵנִין זֶה שֶׁנֹּא אֶת בְּשָׂרוֹ אֶת הַטְּפֵל לְבָשָׂרוֹ דְּהִינּוּ שְׁעָרוֹת (גְּמָרָא): צָרִיף שְׁלֹא יְהִי דְבָר חוּצָץ בֵּין הַטּוֹבֵל לְבֵין הַמִּים כְּדִי שְׂיָהָא הַבְּשָׂר נּוֹגַע בְּמִים וְאִם הִי דְבָר חוּצָץ מִהַדְּבָרִים הַחוּצָצִים כָּאֵלוֹ לֹא טָבַל שֶׁנֹּא וְרַחֲצֵן אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמִים שְׁלֹא יְהִי דְבָר חוּצָץ בֵּינוֹ לְבֵין הַמִּים (גְּמָרָא) בַּד"א דְבָרִים הַחוּצָצִים וּמוֹנְעִים הַמִּים מִלְּבוֹא עַל בְּשָׂר הַטְּמָאִים אָבָל דְבָרִים שְׂאִינּוֹן מוֹנְעִים הַמִּים מִלְּבוֹא עַל בְּשָׂר הַטְּמָאִים אִינּוֹן חוּצָצִים לְפִיכָה הַנְּדָה שְׁטָבְלָה בְּבָגְדִים עֲלֵתָה לָהּ טְבִילָה וּמִתְרַת לְבַעֲלָהּ שְׁהָרִי הַמִּים כָּאִים בָּהֶם וְנוֹגְעִים בְּבָשָׂר וְרַמְבַּ"ם רֹא"ש מַגְמ' בִּיצָה י"ח) וְדוֹקָא אִשָּׁה בִּימִיָּהּ שֶׁהִי דְרַכָּן לִילָהּ בְּבָגְדִים רַחֲבוֹת אָבָל אִישׁ טָמֵא שְׂבָגְדִים קָרִים וְדְבוּקִים בְּבָשָׂר אוֹ אִפִּי אִשָּׁה נְדָה בְּזִמָּה"ז שְׂדָרְכָן לִילָהּ ג"כ בְּבָגְדִים קָצָרִים וְדְבוּקִים בְּבָשָׂר הָרִי אֵלוֹ חוּצָצִין (שָׁף בְּשֶׁם רַמְבַּ"ם) בֵּית הַסְּתָרִים וּבֵית הַקְּמִטִּים אַעפ"י שְׂאִינּוֹן צָרִיכִי שְׂיָבוֹאוּ בְּהֵן הַמִּים כְּמוֹ שֶׁנֹּא אַעפ"י כִּי צָרִיכִין שְׂיָהוּ רְאוּיָם וּמוֹכְנִים שְׂיָהוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבוֹא בְּהֵן וְלֹא יְהִי דְבָר חוּצָץ בִּינֵיהֶם לְמִים כְּמוֹ בְּשָׂר הַגּוֹף (גְּמָרָא נְדָה קְדוּשִׁין) שְׁהָרִי מֵאַחַר שֶׁנֹּא וְיִדְּיוֹ לֹא שְׂטָף לֹא לֹא בִּיאַת מִים רַק בְּאַבְרִים הַנִּרְאִי כְּדִי.

א"כ לְמָה נֹא וְרַחֲצֵן אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמִים דְּמִשְׁמַע כָּל בְּשָׂרוֹ אֶלָּא לְרַבּוֹת בֵּית הַסְּתָרִי וְהַקְּמִטִּים דַּאֲעַפ"י שֶׁנֹּא צָרִיכִי שְׂיָהוּ רְאוּיָם לְבִיאַת מִים (תּוֹס' סוֹפָה וְקְדוּשִׁין ד' כ"ה). וְיֵשׁ מִי שֶׁנֹּא שְׂוָה מְדַרְבְּנָן הוֹאִיל וְלְעֵנִין טוֹמְאָ דִּינוֹ כְּגִלּוּי כו' (מ"מ בְּשֶׁם רִיטְבָ"א).

וכן שְׁעָרוֹת שֶׁל אָדָם הָרִי הֵן כְּגוֹפּוֹ גַם לְעֵינַיִן חֲצִיצֵה שֶׁהָרִי הַפְּתוּב רִיבָה אוֹתָם לְכָל דֵּין טְבִילָה לְהִיּוֹת כְּגוֹפּוֹ וְכֹאֲשֶׁר נִתְּ. [לְעֵינַיִן מ' סָאָה עֵי' בִּתְשׁוּ' הָרִיב"ש סִי' רצ"ד דְּהוּא דְּאוֹרֵי' בֵּין לְגִדּוֹל בֵּין לְקָטָן.

דְּהֵינּוּ הַלִּמ"מ בְּקַבְלָה בְּפִירוּשׁ הַפְּתוּב כֹּל בְּשָׂרוֹ. וְכִדְרָךְ כֹּל הַשְּׂעוּרִין הַלִּמ"מ כְּזִית לְמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת וְכו' וְא"כ צ"ע בַּמ"ש הַלְבוּשׁ וְע' תְּשׁוּ' תּוֹרַת שְׁלָמִים לִר' יִשְׁעִי' בְּאֶסִּין סִי' ח': פִּיצַד דֵּין חֲצִיצֵה דְּבַר תּוֹרָה דְּהֵינּוּ הִלְכָה לְמִשְׁנֵה מְסִינֵי אִם הִי הַדְּבָר הַחוּצָן חוֹפָה אֵת רֹב דְּבָר הַנְּטָבֵל וּבִתְנָאֵי שֶׁהוּא דְּבָר שֶׁדְּרָךְ הָאָדָם לְהַקְפִּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם אֲזֵ הוּא חוּצָן וְהָרִי הוּא בְּטוֹמְאָתוֹ כְּמוֹ שֶׁהִי עַד שֶׁיִּסִּיר אוֹתוֹ דְּבָר וְיִחְזָר וְיִטְבֹּל כֹּל גּוֹפּוֹ בְּבֵת א' שֶׁהָרִי אֵין תְּקֵנָה לְהַסִּיר הַדְּבָר הַחוּצָן וְלְטְבֹּל אוֹתוֹ מְקוֹם בְּלִבְד שֶׁהָרִי אֵין טְבִילָה לְחֲצִינֵי כְּמוֹ שֶׁנִּתְּ לְעִיל אֲבָל אִם אֵינוֹ חוֹפָה כ"א מִיְעוּט דְּבָר הַנְּטָבֵל אַעפ"י שֶׁדְּרָךְ הָאָדָם לְהַקְפִּיד לְהַסִּיר מִשָּׁם.

אֵינוֹ חוּצָן וְעֵלְתָה לוֹ טְבִילָה שֶׁהָרִי מֵאַחַר שֶׁהוּא חוֹפָה מִיְעוּטוֹ בְּלִבְד אֵינוֹ חָשׁוּב וּבְטָל וְכֹאֲלוֹ אֵינוֹ וְכֵן אַעפ"י שֶׁחוֹפָה אֵת רֹב הַנְּטָבֵל. אִם הוּא דְּבָר שֶׁאֵין דְּרָךְ הָאָדָם לְהַקְפִּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם הוֹאִיל וְאֵין סוֹפוֹ לְהַסִּירוֹ מִשָּׁם בְּטָל לְגַבֵּי' וְהָיִי לִי כְּגוֹפּוֹ וְלֹא חֲזִינָן וְעֵלְתָה לוֹ טְבִילָה בַּד"א כְּשֶׁאֵינוֹ חוֹפָה כֹּל דְּבָר הַנְּטָבֵל כ"א רֹבּוֹ אֲבָל אִם חוֹפָה כֹּל הַנְּטָבֵל אַעפ"י שֶׁאֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ חוּצָן וְלֹא עֵלְתָה לוֹ טְבִילָה (יְבָמוֹת ס"ו): כֹּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִדֵּין תּוֹרָה הַלִּמ"מ אֲבָל חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל הַחוֹפָה אֵת רֹבּוֹ אַעפ"י שֶׁאֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ וְעַל הַחוֹפָה מִיְעוּטוֹ אִם דְּרָךְ לְהַקְפִּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ בֵּין כֹּף וּבֵין כֹּף אִם טָבֵל בְּהֵן לֹא עֵלְתָה לוֹ טְבִילָה מִפְּנֵי שֶׁבִּשְׂנִיָּהֶם אֵיפָא צַד הַשְּׁנִיָּה לְדְּבָר הַחוֹפָה רֹבּוֹ וְגַם מְקַפֵּיד עָלָיו שֶׁהוּא חוּצָן מִן הַתּוֹרָה וְגָזְרוּ חֲכָמֵי' הָא אִטּוֹ הָא אֲבָל אִם אֵינוֹ חוֹפָה רַק מִיְעוּטוֹ וְגַם הוּא דְּבָר שֶׁאֵין מְקַפֵּיד עָלָיו לְהַסִּירוֹ לֹא גָזְרוּ חֲכָמֵי' בְּזֵה מִשׁוּם חוֹפָה מִיְעוּטוֹ הַמְקַפֵּיד שֶׁהָרִי אֵין גּוֹזְרִין גּוֹזְרָה לְגּוֹזְרָה (גַּמ' נִדָּה עִירוּבֵין סוֹפָה).

כ"ז מְעִיקָר הַדֵּין שֶׁלֹּא גָזְרוּ גּוֹזְרָה לְגּוֹזְרָה בְּדִיעְבַד וְאִם עֵבֵר וְטָבֵל עֵלְתָה לוֹ טְבִילָה אֲבָל מ"מ לְכַתְּחִיל' רָאוּי שֶׁלֹּא וְה' עָלָיו דְּבָר הַחוּצָן אִפִּי' כֹּל שֶׁהוּא וְגַם אֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו כְּדִי לְהַרְחִיק א"ע מִן הָעֵבֵרָה שֶׁלֹּא יְבוֹא לְטְבֹּל בְּדְּבָר הַחוֹפָה רֹבּוֹ וּמְקַפֵּיד עָלָיו שֶׁחוּצָן מִדֵּין תּוֹרָה וְכֵן בְּשָׂרֵי דְּבָרִים שֶׁאֵינָן חוּצָנִין מְעִיקָר הַדֵּין מִחֲמַת שֶׁאֵינָן מוֹנְעִין בִּיאַת הַמַּיִם כְּמוֹ שִׁית' מ"מ לְכַתְּחִיל' לֹא יְטְבֹּל בְּהֵן גּוֹזְרָה מִשׁוּם דְּבָרִים הַחוּצָנִים (רַמ"א בְּשֵׁם הַגְּהוֹת ש"ד): מַה שֶׁמְבַּנְּאָר לְעִיל דְּבָר הַמְקַפֵּיד חוּצָן לֹא דוֹקָא שֶׁמְקַפֵּיד עָלָיו עֵתָה בְּעַת טְבִילָה אֲלֵא כֹּל שֶׁלְשֶׁעָה אַחֲרַת יְקַפֵּיד עָלָיו מִחֲמַת אֵיזָה סִיבָה שֶׁיִּהְיֶי' אַעפ"י שֶׁרֹב פְּעָמִים אֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו וְגַם עֵתָה בְּעַת טְבִילָה אֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו מ"מ חוּצָן (רַא"ש) שֶׁהָרִי סוֹפוֹ לְהַסִּירוֹ מִשָּׁם לְזֹאת אֵינוֹ בְּטָל לְגַבֵּי' וְאֵינוֹ כְּגוֹפּוֹ (מַר"ש"י סוֹפָה רִשְׁב"א בַּתה"א רַא"ש וְר"ן בְּשֵׁם הָרַאב"ד).

וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִפִּי' אִם הַטּוֹבֵל הֵזָה אֵינוֹ מְקַפֵּיד עָלָיו לְעוֹלָם בְּשׁוּם פְּעַם מ"מ אִם דְּרָךְ שֶׁאֵר רֹב הָאָדָם לְהַקְפִּיד לְפְעָמִים בְּכִיּוּצָא בְּזֵה בְּטָלָה דְּעֵתוֹ שֶׁל זֶה אֲצֵל כֹּל אָדָם וְחוּצָן דַּאֲל"כ נִתְּ דְּבָרֵךְ לְשְׂעוּרִין (רִשְׁב"א בַּתה"א וְטוֹר וּב"י בְּשֵׁם רִי"ו וְשׁו"ע דְּלֵא כְּהוֹכַחַת ב"י מְרַמְב"ם).

וכן להיפוך אם הטובל מקפיד עליו לפעמים אף אם דרך רוב האדם שלא להקפיד עליו לעולם מ"מ מאחר שהטובל הזה סופו להסירו משם אינו בטל לגבני' ולא הוי כגופו וחוצץ [פן הוכיח הב"י מרמב"ם וטור וכן המרדכי בשם רא"ם ורוקח וכן הסכימו רמ"א וב"ח ושא"ך וכן מוכח מדברי רש"י סנפה ו' ע"ב הנ"ל דלא פרשב"א שכתב להדיא דאינו חוצץ לרבנו דקיי"ל פנותיהו].

נמצאת למד מכל מה שנת' שדין התציצה לפסול הטבילה בדיעבד בכל שהוא תלוי בב' תנאים א' שיהי' מפסיק ומונע המים מליגע בבשר הטובל והב' שיהי' דבר המקפיד אין להסירו לפעמים אם הטובל או שאר רוב בני האדם וכאשר נתבאר ואם הוא חופה את רובו א"צ לתנאי השני אלא כל שמונע המים פסול: לפיכך אם היו איזו חוטין מאיזה מין שיהי' כמו מצמר או פשתן וכה"ג קשורין באיזה מקום מגוף האדם אפי' בשערות ראשו שהן קשין אם היו דבוקים שם היטב בשעת הטבילה לא עלתה לו טבילה שהרי הם מונעין המים מליגע בבשר באותו מקום וגם דרך האדם להקפיד עליהן להסירן בעת רחיצה ונחפיה וכה"ג חוץ ממקום הצנאר שאם היו קשורין שם איזו חוטין מאיזה מין שיהי' אין חוצצין שהרי א"א שיהיו דבוקים שם היטב בחנוק כ"כ עד שיהיו מונעין המים מלבוא שם וממילא אין דרך ג"כ להקפיד עליהם כ"כ להסירן בעת רחיצה וכה"ג וחוץ מחוטי שער הפרוכין וקשורין על שערות הראש שאין חוצצין שם ג"כ לפי ששרע ע"ג שער ג"כ א"א להדקן היטב אבל בשאר מקומות בגוף.

אפי' חוטי שער חוצצין פי קשה ע"ג ר' מיהדק שפיר וחוצץ (רשב"א בחדושי שבת). וכ"ז דוקא אם היו קשורין שם בחנוק ודבוקין היטב אבל אם היו רפויין אינן חוצצין ולא גזרינן רפויין אטו מהנדקין (שבת פ"ו מ"א עד שתרפה).

ע' רשב"א בתה"א גבי אחז באדם) בד"א אם היו החוטין פרוסין על גבי הבשר או ע"ג השער אבל אם השער קלוע עם החוטין החוצצין אינו מועיל בהן רפיון עד שתתיר אותן לגמרי ותוציאן מתוך קליעת השער וב"י מלשון הרא"ש וכ"נ מלשון רי"ו.

וע' סי' קצ"ט בדין חפיפה): הא דחוטין חוצצין היינו דוקא כשהן עשויין מעשה גדיל בלבד שהן מהנדקין שפיר ולא עייל בהם מים כלל אבל אם הן ארוגין אינן חוצצין דכל שהיא ארוג א"א להדקן שפיר ורפוי הוא ועייל בי' מים (ב"י בשם רמב"ם מגמ' שבת) וי"א דאף כשהן ארוגין אם אינן חלולין עשויין מעשה רשת הן מהנדקין מאד ואפשר להדקן שפיר על הגוף עד שלא יהיו המים באים בהם כלל ואז חוצצין אבל אם הן עשויין חלולין מעשה רשת אז נדאי א"א להדקן שפיר ועייל בהן מים ואינן חוצצין (ראב"ד) וכן הסכימו בעלי שו"ע ואחרוני' לחומרא: הא שנת' לעיל דחוטי שער ע"ג שערות הראש אינן חוצצין היינו דוקא כשלקח ב' שערות או יותר פרוסין יחד וכרכן על הראש שאז א"א להדקן שפיר.

אבל אם כרכן על הראש אחת אחת מיהדק שפיר וחוצצין (טור וע' ט"ז). ויש מי שאוסר אף בכרכן שמים שמים ואינו מתיר כ"א בכרכן משולשין (רשב"א בחדושי שבת ובת"ה הקצ"ר) ויש מי שאו' עוד דהא דחוטי שער ע"ג שערות הראש אינן חוצצין היינו דוקא בשכרכן סביב שערות הראש בלבד אבל אם קלען בתוך קליעת שערות הראש

אין המים באין בהם וחוצצין (משבצו' זָהב א"ח רסי' ש"ג אליב' דְהָרָא"ש וע"ש סי' קצ"ט בדין חפיפה).

יש או' דאף חוטין חלולין וכן חוטי שער (רמ"א) שאין חוצצין היינו דוקא פשהו מנוקין מן הטיט ומפל לכלוף יפה יפה (ב"י בשם ראב"ד וכרבותיו של רש"י לדעת רש"י בפי' טונפין) אבל אם הן מלונלכין בטיט וכה"ג צריה להסירן מפני הטיט שחוצץ (טור א"ח ר"ס ש"ג) שהרי הטיט מלכלף את הבשר ומיהדק שם שפיר וחוצץ בפני המים (ע' ט"ז א"ח שם אות ב' ג' דמטונפין בלבד הטעם משום חציצה ומפני הטיט ולא במנונהבי' ודלא כפ"מ שם).

וגם דרף להקפיד עליו להסירו משם ולא דמי לטיט לח דלקמן דכאן פיון שהטיט נאחו על החוטין ומשם מטנף והולף את הבשר תמיד אורחא להקפיד ע"ז יותר [לכא' מההכרח לחלק פו לדעת רמ"א ו"ל ואחרוני' ובה' אין אנו צריכי' לדחוקו של הט"ז א"ח שם אות ב' מטעם לא פלוג ע"ש אלא בכל הנשים חוצץ] ויש מי שאו' עוד דאם החוטין החלולין או חוטי שער הנ"ל מטונפין בטיט וכה"ג או אפי' נקיים רק שהן מנוהבים שאז מקפיד עליהן שלא יטנפם במים הרי אלו חוצצין מצ"ע שפול דבר שמקפיד עליו להסירו חוצץ אעפ"י שאינו מיהדק כ"כ לבשר (טור נרמ"א ואחרוני' ומ"א שם סק"ה ומשבצות זָהב שם) ואעפ"י שאין דעת זו נראה שאין לזה טעם נכון וגם הוא לכא' נגד שיטות הש"ס ופוסקי' בכמה מקומו' [שוב ראיתי ביומא נ"ח א' בעניא הניח סיד כו' פיון שמחלחל לא חייץ א"ד לא שָנָא ואעפ"י דשם פשיט לקולא יש לחלק בין עבודה דפסול חציצה אינו אלא מדכת' ולקח הפהו כדפרש"י זבחי' י"ט א' שאינו דרשא גמורה ולא נו' בגמ' בין פאן ע' ר"ן פ' לוח"ג (ל"ז) וריטב"א מחלק בין לולב לטבילה כו' ויש לומר דה"ה עבודה רק פלולב] ומה גם שי"א שאין לאסור לא מטונפין ולא מנוהבים פלל (רש"י וב"י בשם רמב"ם וכ"מ מלשון הר"א ש"ש ו"פ) מ"מ אין להקל נגד הסכמת האחרוני' ו"ל פלל וקלל אף ורק בשעת הדחק כמו לאחר לינת לילה אפשר יש לסמוך להקל במנונהבי' עכ"פ וכה"ג כל שלא מיהדק אעפ"י שמקפיד עליו אינו חוצץ.

[שוב אחר זמן נדפס שו"ע מוח"ז רבינו ז"ל א"ח וע"ש נראה בהדיא שמקיל גם ע' בס' ס"ט (שבא לידי אח"פ) מקיל בש"ש עוד צד קולא הא שנת' לעיל דחוטין שבצנאר אינו חוצצין דוקא חוטין שהן חונקות אבל קטלא (שקורין האלזבאנד).

ש"ף) שהיא עשוני' מרצועה חלקה ורחבה שהנשים כורכין סביב הצנאר היא חוצצת שהאשה חונקת עצמה בהן כדי שיהא בשרה בולט ותרא' בעלת בשר ומתוף שהרצועה חלקה ורחבה אינה מזיקתה (גמ' שבת) ודוקא קטלא זו העשוני' מרצועה אבל יש מין קטלא העשוני' טס של כסף או זָהב (או מה שקורין קאניק) פיון שהוא קשה אינה מהדקתו יפה על הצנאר שהרי יכאב לה ואינו חוצץ (רשב"א בחידושי'ו): דרושים מהגאון המחבר ז"ל אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים הנה שושנה יש בה תליסר עליו כנגד י"ג מכילין דרתמי שבפסוק אל רחום כו' ופסוק מי אל פמוה כו' שמשם הוא מקור התעוררות לתשוב' ולהיות נושא עון כו' והן נפתחי' ומתגלים בר"ח אלול שאז הוא עת רצון למעלה פי מר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ארבעים יום שהיה משה בה"ס לקבל לוחות אחרונות שעלה בר"ח אלול וירד ביוהכ"פ ונתרצה להם הקב"ה שעליהם נא' פימים הראשונים

כו' וארז"ל מה אלו בְּרַצוֹן אף אלו בְּרַצוֹן פי' בְּרַצוֹן שְׂפָיִמִים אלו הִיָּה הַתְּגַלּוּת וְהַמְשָׁכּוּת
בְּחַי' רַצוֹן הָעֲלִיּוֹן ב"ה.

וְלָכֵן נִקְרָאִי יְמֵי רַצוֹן עַת רַצוֹן כו' וְזֶהוּ הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי שְׁהוּא ית' רוּעָה וּמְפָרְנֵס לְכַנְסֵי
בְּשׁוֹשְׁנֵי דְהֵיִינוּ בְּבַחֵי הַמְשָׁכּוּת א מדה"ר דְּרַצוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנִּקְרָא י"ג עֲלִין דְּסַחְרִין
לְשׁוֹשְׁנָה. וְהַעֲת לְזֶה הוּא בְּחֻדְשׁ אֱלוּל שְׁהוּא הַנְּרָמָז בְּר"ת אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי ר"ת אֱלוּל
כְּפֻדָּע וְהַעֲנִן דְּלַעֲלֵל מִיַּגְי' כְּתִיב נֹפֶת תַּטְּוֶנְהָ שְׁפֹתֶיהָ כִּלְהַ שְׁנָה נא' עַל מ"ת שְׁהַקְדִּימוּ
נַעֲשֶׂה לְנַשְׁמָע (ע' יִלְקוּט) שְׁאָז הָיוּ בַחֵי צְדִיקִים גְּמוּרִים וּפְסוּק לְדוּדֵי כו' הַרוּעָה
בְּשׁוֹשְׁנֵי קָאֵי עַל הַיּוֹתֵם בַּחֵי וּמְדַרְגַּת בְּעַלֵי תְשׁוּבָה דְהֵיִינוּ בְּר"ח אֱלוּל שְׁעֵלָה מְשֶׁה בְּהַר
כו' וְנִתְרַצָּה לָהֶם כו' וּכְלָלוֹת הַהִפְרָשׁ בֵּינֵיהֶם דְּעַל בַּחֵי צְדִיקִים ע"ז נִקְרָא כַּנְסֵי לְפָעֲמִים
רַעְיָתִי שְׁהַפִּי' הוּא שְׁיִשְׁרָאֵל הֵם בַּחֵי רוּעִים וּמְפָרְנֵסִין לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים כַּב"י וְעַל בַּחֵי
בְּעַלֵי תְשׁוּבָה הוּא שְׁנא' פֶּאֶן הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי שְׁהוּא ית' רוּעָה וּמְפָרְנֵס לְכַנְסֵי בְּבַחֵי
שׁוֹשְׁנֵי פנ"ל: וּבִיאֹר הַדְּבָרִים תְּחִילָה יֵשׁ לְהַבִּין רֵאִי שְׁיִשְׁרָאֵל מְפָרְנֵסִין לְאַבְיָהֶם
שְׂבִשְׂמִים הִנֵּה פְרָנְסָה כּוֹלָל ב' דְּבָרִים מְזוּנּוֹת וּלְבוּשִׁים פְּדֹאִי בְּמִשְׁנֵה שְׁמִין לְפָרְנְסָה
וְחֻשֵׁב שֵׁם מְזוּנּוֹת וּלְבוּשִׁים (וְע' רָש"י פ' הַזֵּהָב דַּמ"ו א' ד"ה וְאַפְרָנְסָם וּבְכַתְּנֻבוֹת ס"ח
א' לְפָרְנְסָה שְׁמִין כו' וּמַסִּיק ל"ק הָא בְּאַכִּילָה וְשַׁתִּיָּה וְהָא בְּלְבוּשִׁים).

וְכָף בַּחֵי הַפְּרָנְסָה שְׁיִשְׁרָאֵל מְפָרְנֵסִין כו' יֵשׁ בְּזֶה ג"כ ב' בַּחֵי הַלְלוּ וְהֵיִינוּ ג' דְּבָרִים
שְׁהַעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם תוֹרָה נַעֲבֹדָה וּגְמ"ח שֵׁג' דְּבָרִים אֱלוּ נִכְלְלִי בַב' בַּחֵי דְמְזוּן וּלְבוּשׁ
פִי עַבְדוֹתָה הֵיִינוּ קָרְבָנוֹת שְׁהֵן בַּחֵי מְזוּן כַּמ"ש לְחַמֵי לְאַשִׁי וּגְמ"ח הוּא בַּחֵי צְדָקָה שֵׁנִק'
לְבוּשׁ כַּמ"ש לְבוּשׁוֹ צְדָקָה וּכְתִיב וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כְּשֵׁרִין וְתוֹרָה כּוֹלְלָת ב' הַבְּחֵי שֵׁנִק' מְזוּן
כַּמ"ש לְכוּ לְחַמּוּ בְּלַחְמֵי זֶה תוֹרָה וּנִק' ג"כ לְבוּשׁ כַּמ"ש עוֹטָה אֹר כְּשֵׁלְמָה וּלְהַבִּין זֶה
הִנֵּה כַּת' אֵתָה הוּא ה' לְבַדָּה אֵתָה עֲשִׂיתָ כו' (אֵתָה עֲשִׂיתָ מִשְׁמַע לְשׁוֹן עֶבֶר שְׂכָר עֲשֶׂה
וְעכ"ז אֵתָה הוּא לְבַדָּה לְשׁוֹן הָנָה דְהֵיִינוּ שְׁגַם עֵתָה אַחַר שְׁעֲשֶׂה אֵת הַשְּׂמִים וְכו') הָרִי הוּא
לְבַדּוֹ כְּמוֹ שְׁהָיָה) וְכַמ"ש אֵתָה הוּא קוֹנֵדִם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא אַחַר שְׁנָה"ע פִּי בְּלִי
שְׁיִנוּי וְכַמ"ש אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי וְלִכְאוּרָה אֵיךְ וְלָמָּה לֹא פָּעַלְוּ בְּרִיאוֹת הָעוֹלָמוֹת שְׁיִנוּי
כְּכָל פְּעוּלָה בְּחֻמְרָ שְׂבִיד הַיּוֹצֵר שְׁפָנְעַל הַשְּׁתַּנּוֹת בְּיוֹצְרוֹ בֵּין קוֹנֵדִם שְׁעֲשָׂאוֹ כו' וְאֵיךְ הוּא
ית' לְבַדּוֹ גַּם עֵתָה שְׂכָר עֲשֶׂה אֵת הַשְּׂמִים וְהַאָרֶץ כו' וַיְדוּעַ ג"כ חֲקִירַת הַפְּלוֹסוּפִים
הַחוֹקְרִים עַל ה' בְּשָׁכָל אֲנוּשֵׁי שְׁלֹא הִנְנֵחַ לָהֶם אֵיךְ הוּא ית' אֶחָד יַחִיד וּמִיּוֹחַד וְהֵלֵא מִמֶּנּוּ
מִתְהוּיִם רִיבּוּי נִבְרָאִים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים זַמ"ז אַף הָעֲנִין הוּא דְכְּתִיב בְּדָבָר ה' שְׂמִים נַעֲשׂוּ.

שְׁהַשְּׂמִים וְשְׂמֵי הַשְּׂמִים וְכָל צְבָאָם נִתְהוּוּ רַק מֵאוֹתֵינוּ דִּיבּוּרוֹ ית' וְכַמֵּאֲרָז"ל בְּעֲשָׂרָה
מֵאַמְרוֹת נה"ע. וְכְלָלוֹתָם הוּא דִּיבּוּר וְאוֹת א' כַּמֵּאֲרָז"ל בַּה' נִבְרָא הַעוֹה"ז כו' וְכִמְשָׁל
בְּיִטּוֹל אוֹת א' לְגַבֵי פְלָלוֹת נֶפֶשׁ הַמְדַבְּרַת וְכו' וְכַמ"ש בְּלִק"א.

וְהִיָּה שְׁרֵשׁ הַתְּהוּוֹת צִירוּפֵי אוֹתֵינוּ הַדִּיבּוּר הוּא רַק מִבְּחֵי חֲכָמָה וְכַמ"ש מְצָרַף לְחֲכָמָה
וּכְתִיב מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךְ כְּוֹלָם בְּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ (שְׁהַרִיבּוּי נִתְהַנּוּה מִצַּד הַחֲכָמָה) וְע"ז נא' ה'
בְּחֲכָמָה יָסַד אָרֶץ אֱלוּ צִירוּפֵי אוֹתֵינוּ הָעֲלִיּוֹנִים שְׁנִבְרָאוּ בְּהֶם שְׂמִים וְאָרֶץ שְׁכָמוֹ עַד"מ
בְּגִשְׁמִיּוֹת פֶּחַ הַתְּחַלְקוֹת הָאוֹתֵינוּ בַּה' מוֹצְאוֹת אַהֲח"ע מֵהַגְּרוֹן כו' וְצִירוּפֵן בְּכָל דִּיבּוּר
וְדִיבּוּר בְּתִיבָה זֶה כְּף וּבְתִיבָה זֶה כְּף הוּא ע"י הַחֲכָמָה שְׂבִנְפֶשׁ כְּפֻדָּע מְמוֹפֶת שְׁהַתִּיבּוּק

הגם שיש לו כלי הפה וקול ומחשבה ומדות עכ"ז אינו יכול לדבר מפני שחסר, לו פח
החכמה (שלא נתגלית עדיין).

והטעם שחכמה דוקא הוא המקור לזה הוא מפני מעלת החכמה שהיא בחי' ראשית לכל
פחות הנפש ע"כ יכולה לירד ולהתמשך מטה מטה בבחי' אותיות (דוממים) שבדיבור
לחלקן ולצרפן כפי הנאות עפ"י החכמה וכידוע הכלל שכל הגבוה יותר יוכל להשפיל
למטה יותר וכמשל האבוקה ומדורה גדולה שתאחז גם בריחוק מקום פה גם למעלה
הנה התחלקות ריבוי הנבראים לאין קץ ותכלית וכל אחד נבדל ומשונה ממציאות זולתו
היגו ע"י שינוי הצירופים אותיות הדיבור העליון שמהם הם חיים וקיימים (כמאמר
מפל דיבור שיצא כו' נברא ממנו מלאך) ושרש התחלקות וצירופים הללו ומקורם הוא
רק מבחי' חכמה העליונה שהיא בחי' ראשית הגילוי למעלה וע"כ יש בכחה לירד מטה
מטה בבחי' דבר ה' רוח פיו לעשות התחלקות וצירופי' (כפי שגזרה חכמתו ית') להיות
ע"ז ריבוי נבראי שונים ומשונים.

וע"ז נא בחכמה יסד ארץ מה רבו כו' כולם בחכמה כו' פנ"ל אמנם החכמה עצמה עם
היות שהיא בחי' ראשית ההשתלשלות ושרש ומקור לצירופי אותיות שמהם נבראו
העולמות כו' מ"מ לגבי עצמו א"ס ב"ה הרי פתיב והחכמה מאין תמצא שעיקר מציאותם
תמצא בבחי' יש מאין דרך דילוג באין ערוף כלל וכנודש מלק"א בכי' כולם בחכמה
עשית שגם ח"ע נק' בחי' עשיתי לגבי א"ס ב"ה שלגבי ית' שנה ממש בחי' החכמה עם
בחי' עשיתי גשמיות ששניהם אינם שייכי' אצלו ית' בשנה שקמו שהוא מרום ומתנשא
מימות עולם בבחי' עשיתי גשמיות פה ממש הוא מרום ומתנשא מגדר בחי' חכמה
(ונמצא שמצד עצמותו ית' באמת לא שייך כלל בחי' ריבוי והתחלקות אלא הוא יחיד
ומיוחד רק אחר שנאצל ממנו ית' בחי' החכמה אז פאן נמצא מקור לבחי' התחלקות
צירופי אותיות שמהם ועל ידם הוא הריבוי והתחלקות הנבראי למיניהם.

והנה באמת בטלים ומבוטלים לגבי ית' וכמאמר כולא קמי' ממש פלא חשיב' וכמשל
ביטול אות א' בנפש כו' פנ"ל ועיקר המכונן דאילו הנה התהוות הנבראי ע"ד בחי' עילה
ועלול לבד הנה באמת קשה איך מאחדות פשוט יתהווה הריבוי כי הרי בדרך עו"ע
בהכרח שהיה שרשי העלול כלול בהעילה בבחי' הרפכה והתפללות עכ"פ וכמו עד"מ
התפללות פרטי האברים בהטיפה שעם היות הטיפה אחת היא מ"מ איננה פשוטה לגמרי
אלא מורכבת מכל האברים בדקות ורוחניות עכ"פ פידוע וכן הגרעין הנזרע מורכב מכל
האילן היוצא וגדל ממנה וכו"ג בכל עו"ע.

וע"כ הפלסופים שלא ידעו בענין בריאות העולמות ממנו ית' כ"א שהוא ע"ד עו"ע קשה
להם פינן שלפ"ז שע"כ כולם היו פלולים בו ית' בבחי' פח ושרש בדקות ורוחניות עכ"פ
א"כ איננו ח"ו אחדות פשוט לגמרי אבל עפ"י האמת ענין הבריאה הוא בחי' יש מאין
וזהו פי' בריאה כמ"ש רמב"ן בתחילת התורה).

דהיגו בלתי קדם להיש הנה שום שרש אף לא בדקות ורוחניות (ע"ד האברים או האילן
בטיפה וגרעין). כ"א הוא ית' המציאו מלא דבר ממש ובאמת הוא ענין פלא ואין פח זה
לברוא יש מאין כ"א בכח א"ס ב"ה.

ע"כ שוב לא קשה כִּלְל על היותו אחדות פשוט לגמרי אעפ"י שהמציא נבראי שונים זמ"ז פיון שְׁכֹלֵם נמצאו בבחי' יש מאין מוֹחֵלֵט אֵלָא כְּדִי לְהַסְבִּיר וּלְקַרֵב מֵעַט אֶל הַשְּׂכֵל שְׁלֵכְאוּרָה פִּינּוֹן שְׁאֲנוּ רוּאִים שְׁרִיבּוּי הַנְּבֵרָאִים נְסֻדְרוּ בְּסֻדְר נְכוּן וְחֻכְמָה גְּדוּלָה יֵשׁ בְּכָל נְבֵרָא בְּפֻרְט וּבְכֹלֵם בְּכָלֵל וּא"כ נִרְגַּשׁ וְנִרְאָה שֶׁע"כ נִמְצְאוּ כִּף עַפ"י פְּנוּנַת הַמְּמַצֵּאִם ב"ה וְכִמְאֵמֵר אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאֲדָם בְּחֻכְמָה וְכוּן ת"י בְּרֵאשִׁית בְּרָא בְּחֻכְמַת 'כו' וּא"כ הָרִי ע"כ בְּכֹוּנָה זו הִיָּה נְכָלֵל כֹּל הַפְּרֻטִים הִלְלוּ וְחֻזַּר הַדְּבָר לְהִיּוֹת ע"ד עו"ע כו' ע"ז אָנוּ אוֹמְרִים שְׁמִקּוֹר הַסֻּדְר בְּרִיבּוּי וְהַתְּחַלְקוֹת הִלְלוּ הוּא רַק מִבְּחִי' כַּח הַחֻכְמָה שְׁמִפְחָה הוּא שְׁנִמְצָא בְּאֵמַת חֻכְמָה גְּדוּלָה בְּפֻרְטִי הַנְּמַצֵּאִים בְּסֻדְר נְכוּן אֲבָל הַחֻכְמָה עֲצָמָה מֵאִין תִּמְצָא פִּי' שֶׁהִיא הִיא נִמְצָאֵת בְּדֶרֶךְ יֵשׁ מֵאִין מִמֶּשׁ וְהוּא ית' לְמַעַלָּה מֵעַלָּה מְגֻדָּר חֻכְמָה וְנִמְצָא שְׁמִחֻכְמָה וּלְמַטָּה בְּאֵמַת הוּא בְּחִי' הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת בְּדֶרֶךְ עו"ע.

אֲבָל מְצִיאוֹת הַחֻכְמָה מִמֶּנּוּ ית' הִיָּה בְּדֶרֶךְ (בְּרֵיאָה) יֵשׁ מֵאִין (וְלָכוֹן הִיא נִק' רֵאשִׁית כַּדַּת"י בְּרֵאשִׁית בְּחֻכְמַת' שֶׁהִיא רֵאשִׁית הַגִּילּוּי מִח"ס ב"ה וּמִמְנָה וְאֵילָף שְׁכֹלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ הַכֹּל בְּבָחִי' עו"ע.

(ובמ"א מְבוֹאָר יוֹתֵר אֵיךְ שְׁגַם בְּכָל הַנְּבֵרָאִים יֵשׁ ב' בְּחִי' הִיָּינוּ חוֹמֵר וְצוּרָה. הַצּוּרָה הִיא בְּחִי' הַרוּחָנִיּוֹת וְהַמְּכוּוֹן שְׁבֻזָּה נְכָלֵל הַחֻכְמָה וְהַסֻּדְר נְכוּן שֶׁבְּכֹוּ"א.

וע"י צוּרָה זו הוּא בְּחִי' הַתְּחַלְקוֹת זמ"ז כו' וּמִקּוֹר זֶה הוּא מִבְּחִי' ח"ע שֶׁע"ז נֵא' מָה רַבּוּ כו' כֹּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ אֲבָל בְּחִי' חוֹמֵר הוּא בְּחִי' הַיְשׁוּת שְׁמַצַּד הַיְשׁוּת אִין בְּחִי' הַתְּחַלְקוֹת כִּלְל כַּנּוֹדָע שְׁרַק הַצּוּרָה מְחַלְקַת וּבְחִי' הַחוֹמֵר וְהַיְשׁוּת הִיָּה שֶׁל כֹּל הַנְּבֵרָאִי בְּאֵמַת נְתִיבוֹה בְּדֶרֶךְ בְּרֵיאָה יֵשׁ מֵאִין מִפְּחוּ ית' בְּעֲצָמוֹ הַסּוּכ"ע כו' וְגַם ע"ז יתְפָּרֵשׁ הַפְּסוּק כֹּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ (בְּאִנְפוֹן אַחַר מִהַנְּל) פִּי' כֹּלֵם בְּחֻכְמָה שְׁכֹלֵם כְּלוּלִים בְּכַח הַחֻכְמָה ע' זֶהר ח"ג דמ"ג רע"א כִּלְהוּ בְּחֻכְמָה כְּלִילֵן כו' ע"ש (וְכַנ"ל שְׁבֻדְרָךְ עו"ע בְּהַכְרַח נְכָלֵלוּ הַפְּרֻטִי תוֹךְ הַשְּׂרָשׁ).

וְכֹלֵם בְּיַחַד עֲשִׂיתָ בְּעֲצָמָה בְּדֶרֶךְ בְּרֵיאָה יֵשׁ מֵאִין. שְׁכַשְׁעֵשָׂה וְהַמְצִיא אֶת הַחֻכְמָה הָרִי אֲזוּ נִמְצְאוּ גַם כֹּל הַפְּרֻטִים בְּבָחִי' שְׁרָשָׁם וְרוּחָנִיּוֹת הַיּוֹלָם הַעֲצָמִי עכ"פ (פִּינּוֹן שְׁבַכְח הַחֻכְמָה נְכָלֵל כֹּל הַפְּרֻטִי בְּדַקּוֹת בְּבָחִי' הַיּוֹלִי כְּהַאֲבָרִים בְּהַטְיָפָה כַּנ"ל) וּמ"מ גַּם זֶה אֵמַת שֶׁאֵח"כ כִּי אֲשֶׁר נִמְשָׁכוּ כֹּל הַפְּרֻטִי מִכַּח הַחֻכְמָה מִכַּח אֶל הַפּוֹעֵל מִמֶּשׁ נִמְצָא בְּהֵם הַב' בְּחִי' הַנְּל חוֹמֵר וְצוּרָה וְאֲזוּ הַצּוּרָה נִמְשָׁף מִבְּחִי' כַּחָה שֶׁל עֲצָמִי הַחֻכְמָה וְהַחוֹמֵר (אֲפָשֶׁר) נִמְשָׁף מִבְּחִי' הַכַּח הַיּוֹלִי שֶׁל אוֹתוֹ נְבֵרָא שֶׁהִיָּה כְּלוּל בְּבָחִי' הַחֻכְמָה כַּנ"ל אֲשֶׁר שְׂרָשׁ כַּח הַיּוֹלִי זֶה נְבֵרָא בְּדֶרֶךְ בְּרֵיאָה יֵשׁ מֵאִין אֲזוּ כִּי אֲשֶׁר יֵצֵא עֲצָם כַּח הַחֻכְמָה מֵאִין כַּח א"ס ב"ה בְּעֲצָמוֹ כַּנ"ל וּבמ"א מְבוֹאָר לְכֹוּרָה לְהִפּוּף.

הִיָּינוּ שְׂזָה שְׁנִמְשָׁף הַפְּרֻטִי מִכַּח אה"פ מִשְׁרָשָׁם הַהַיּוֹלִי שְׁבַחְכְּמָה הָרִי זֶה בְּחִי' עו"ע כִּי צִיָּאֵת הָאֲבָרִים מִכַּח הַהַיּוֹלִי שְׁבַחְכְּמָה. וּא"כ הָרִי זֶה בְּחִי' צוּרָה וּבְחִי' הַחוֹמֵר הִיָּינוּ גְּשָׁם הַנְּבֵרָאִים שְׂזָה בְּלִתִּי אֲפָשֶׁר שְׂיִתְהוֹנָה עַפ"י הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת כו' אֵלָא שְׂזָה נְתִיבוֹה מִמֶּשׁ מִכַּח הַא"ס ב"ה הַסּוּכ"ע כו'.

וְנִרְאָה דִּי"ל דְּשִׁנִּיָּהֵם אֵמַת כִּי כְּלָלוֹת עֲנִין צוּרָה וְחוֹמֵר הִיָּינוּ בְּחִי' נִפְשׁ וְגוּף שִׁישׁ בְּכָל נְבֵרָא וּע"ז נְתִבָּאֵר בּמ"א שֶׁהַנְּפֵשׁ שֶׁל הַבְּהֵמָה עַד"מ נְתִיבוֹה מִבְּחִי' עו"ע מִבְּחִי' פְּנִי שׁוֹר

(וכן בחי' פני שור מלמעלה כו' פי גבוה מעל גבוה) ושרשן הראשון מתקמה וחומר גוף הבהמה מבחי' סוכ"ע.

שחומר גוף זה לא היה אפשר להתהוות אפי' אחר ריבוי השתלשלות מבחי' הרוחניו' דפני שור וכה"ג רק מפתח הא"ס הסוכ"ע כו'. אמנם יש ב' בחי' חומר פנימי וחיצון (ע"ד פנימי הכלים וחיצוני' הכלים).

דהיינו שהגוף הגשמי המתרא' הוא חומר החיצון אבל גם בחי' הנפש עצמה יש בה בחי' חומר וצורה: היינו שהחומר הוא עצם היש שלה. וצורה היינו ציורה ואופנה אשר ע"ז היא מחולקת מבחי' אחרת (כמשל חומר הפסוף עם צורת הפלי כו') וע"ז הוא שנת' לעיל דעם היות שניהם נתהוו מפתח התקמה דשניהם יחד הם דבר א' וא"א להמצא פלל חומר בלי צורה ולא להיפוך משא"כ נפש בלי גוף אפשר להמצא וכ"ש להיפוך) ובזה (יש לומר) פתח הצורה המתלקת כו' שרשה מעצמי' פתח התקמה בעצמה שהרי ע"י בחי' חקמה הוא ההתחלקות והסדר נכון כו' שע"ז נבדל ונשתנה דבר מדבר כפי הראוי עפ"י חקמה וחומר הישות של אותו נפש (שמצד ישותו בלבד לא היה נבדל מישות זולתו כו') שורשו מבחי' פתח היולי של אותו דבר שהיה פלול בכתחילה אשר הפל נהנהו ונמצא מאי בכתחילה הא"ס בעת שיצא' ונאצלה בחי' עצמי' התקמה והשליכה נהנהו הוא שהרי בהיות הפרטי' פלולים בתקמה הרי עצמי' התקמה היא פתח א' והפרטי' הפלולים בה המה הרבים.

וא"כ איך ולמה פשיצאו ונתגלו הפרטי' נא' להיפוך שפתח התחלקותם שזוהי הצורה נמשך מפתח עצמי' התקמה ובחי' ישותם שזוהו חומר היולי שלהם נמשך מבחי' הפרטי' שהיו פלולים בכתחילה עצמי' התקמה כו' אף באמת הרי פשהפרטי' היו פלולים בהתקמה לא היו מחולקים ממש פלל אלא הפל היה פתח א' וכמשל האברים בהטיפה כו' ואדרב' הרי אין בפלל אלא מה שבפרט דהיינו בהטיפה לא היה דבר נוסף זולת האברים שיוצאי' אח"כ מחולקים ועתה המה דבר א' וזוהי הטיפה וכתחילה עצמה הוא הדבר הנושא הפרטי' אלו וכולם יחד וגם מפתח הוא שיוצאי' אח"כ בגילוי מחולקים זמ"ז (וגם ע"י פתח העצמי הוא התפללות פרטי' האברים גם אחר שיוצאו בגילוי בבחי' התחלקות להיות עכ"ז קשורים ומיוחדים זע"ז עד שהמה ביחד אדם א') ונמצא לפ"ז שעצמות ישות האברים פשיצאו נמשך מאותו היולי הפרטי' שהיו פלולים ביחד בהטיפה (שזה היה פל עצמי' גשם הטיפה כו') ומה שיוצאו מחולקים זמ"ז זהו מעצמי' פתח רוחניו' הטיפה (וגם ההתפללות שנמצא בהאברים אחר שיוצאו מחולקים הוא ג"כ מפתח רוחניו' הטיפה).

ויובן זה ג"כ (יותר) בבחי' חקמה ושכל הגה פשיצא הדבר שכל לגילוי יש בו פרטי' רבים ובתחיל' בכתחילה היו כל הפרטי' פלולים ביחד בהעלם. והנה אין בפלל אלא מה שבפרט שבהיותם פלולים בתקמה לא היה דבר נוסף כ"א הפרטי' הללו בהתפללות בכתחילה והיינו שלא היה בבחי' התקמה כ"א אותו הדבר שכל שבו מתחכם (כמו המו"מ או הפשט בגמ') ואותו הדבר שכל יש בו פרטי' רבים.

אלא שלא יתראו בהתחלקות כ"א אח"כ פשיצאו לגילוי מכאה"פ ועתה הם בהתפללות בבחי' היוליים (כמהות א' ממש) וכתחילה שפאדם הוא הנושא דבר חקמה שהיא והנה פשודקדק מהו מהות עצמי' פתח התקמה הגה היא בחי' פתח התחלקות וגם התפללות (בתחילה התחלקות ואח"כ התפללות ול"ש פלל התפללות כ"א פשיש התחלקות כו')

ועד"מ פֿשׂוֹלמוֹד גמ' וכה"ג מי שְׂאִינוּ בַר שְׁכָל לֹא יִמְצֵא בַּהּ פְּרִטִי כ"א הַדְּבָר הַלֵּכָה כְּמוֹ שֶׁהִיא וְאִם הוּא בַר שְׁכָל יִמְצֵא בַּהּ פְּרִטִי רַבִּים קְוִשְׁנִי וְתִירוּצִים וְחִידוּשֵׁי דִינִים וְכַה"ג וְעַכ"ז כָּל הַפְּרִטִי הֵמָּה מְחֻבְּרִים וְקוֹשׁוּרִים יַחַד בְּעֵנֶן הַהוּא מִשָּׂא"כ כְּפִשְׂאִינוּ בַר שְׁכָל כ"כ אַף שִׁימְצֵא פְּרִטִי לֹא יִהְיֶה לָהֶם חִיבוּר וְקוֹשׁוּר דְּבָרִים כ"כ.

וְזֶה הַסֵּדֵר נֶכוּן הַנִּמְצֵא בְּהַפְּרִטִי כו' כְּמוֹ פֶּאֶשֶׁר בְּחֻמְהָ יִבְנֶה בֵּית יִמְצֵא לְתַמְנָן חֻדְרִים וְחִלּוּנוֹת וְכַה"ג פְּרִטִי רַבִּים וְשִׁיחֵיו מְחֻבְּרִים וּמְיֻחָדִים יַחַד בְּסֵדֵר נֶכוּן דְּוָקָא עַד שְׂאֵז דְּוָקָא הַפֵּל בֵּיחַד נִק' בֵּית א' וְנִמְצֵא כֹחַ הַחֻמְהָ לְעִשׂוֹת הַתְּחַלְקוֹת ע"ד הַתְּפַלְלוֹת זֹהִי עֲצֻמִּית כֹּחַ הַחֻמְהָ וְהַדְּבָר שֶׁמִּתְחַכֵּם בּוֹ כְּמוֹ הַפֶּשֶׁט גמ'.

הִנֵּה הִיא דְּבָר שְׁכָל א' כְּלוּלָה בְּהַעֲלֵם מְרִיבּוּי פְּרִטִי. וְמִי הוּא הַמּוֹצֵיא הַפְּרִטִי לְגִילּוּי הוּא כֹּחַ הַחֻמְהָ שֶׁבְּאֶדָם וְהִנֵּה כְּפִשְׁחֵיהּ הַדְּבָר חֻמְהָ הַהִיא כְּלוּלָה בְּכֹחַ הַחֻמְהָ שֶׁבְּאֶדָם בְּדֶרֶךְ כְּלָל הַרִי הֵיךְ בְּכָאן ב' דְּבָרִים בְּכֹחַ א' שְׂאוֹתוֹ הַדְּבָר חֻמְהָ הִנֵּה הוּא גּוֹף הַדְּבָר וְכְלוּלִים בַּהּ רִיבּוּי הַפְּרִטִי בְּהַעֲלֵם בֵּיחַד.

כֹּחַ הַחֻמְהָ שֶׁבְּאֶדָם הוּא הַנוֹשֵׂא זֶה. וְכִשְׂרוּצָה לְעֵינֵן וְלַהֲתַחֲכֵם וְלַהֲבִיא לְגִילּוּי הִנֵּה הוּא מְעִינֵן בְּכֹחַ (רוֹחֵנִיּוֹת) חֻמְהָ לְמַצּוֹא וְלְעִשׂוֹת הַתְּחַלְקוֹת הַפְּרִטִי לְהוֹצִיאָם מִהַעֲלָם לְגִילּוּי וְשִׁיחֵיו עַכ"ז מְיֻחָדִים וְשִׁיכִי זל"ז כו' וְנִמְצֵא לִפ"ז כְּפִשְׂאֵינוּ לְגִילּוּי הַנְּהַנְדָּאי יֵשׁ בְּפְּרִטִי אֵלּוּ ב' דְּבָרִים הַנִּק' חוֹמֶר וְצוּרָה הֵינּוּ עֲצָם יִשׁוֹת דְּפְּרִטִי אֵלּוּ מִה שִׁינְשָׁנָם בְּמַצִּיאוֹת (עֵנֶן חֻמְהָ הַהִיא) שֶׁזֶּהוּ חוֹמֶר (הַיּוּלִי) שֶׁלָּהֶם וּבְחִי' הַמְּחַלְקֵת כִּינּוּ כָּל פְּרִט וּפְרִט שֶׁזֶּהוּ בְּחִי' הַצּוּרָה וְהַרִי בְּחִי' עֲצָם הַיִּשׁוֹת שֶׁל כָּל הַפְּרִטִי נִמְשָׁף מִגּוֹף הַדְּבָר חֻמְהָ שֶׁהִי' כְּלוּלָה בְּכֹחַ הַחֻמְהָ שֶׁשָּׁם הָיוּ כָּל הַפְּרִטִי כְּלוּלִים בֵּיחַד בְּבְּחִי' הַיּוּלִי וְעֲצֻמִּית דְּבָר חֻמְהָ הַהִיא וּבְבְּחִי' הַצּוּרָה וְהַתְּחַלְקוֹת שֶׁבִּין אֵלּוּ שְׂאוֹנֵן הַתְּחַלְקוֹת נַעֲשֶׂה עַל אִנּוֹן שִׁיִּסְבּוֹל הַתְּפַלְלוֹת דָּאח"פ) שִׁיחֵיו הַפְּרִטִי שִׁיכִי זל"ז דְּוָקָא וְשִׁיחֵיהּ הַפֵּל שְׁכָל א' וְהוּא הוּא אוֹתָהּ הַדְּבָר חֻמְהָ עֲצָמָה שֶׁהִי' כְּלוּלָה בְּכֹחַ הַחֻמְהָ בְּבְּחִי' הַתְּפַלְלוֹת לְמַהוּת א' מִמַּשׁ בְּבְּחִי' הַיּוּלִי וְעַתָּה ע"י כֹּחַ הַחֻמְהָ יָצָא מִכָּאָה"פ בְּגִילּוּי בְּרִיבּוּי פְּרִטִי וְשַׁע"ז הַפֵּל דְּבָר א' (דָּאח"כ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נְסֻדְרִים וְכְלוּלִים אַח"כ כ"א מְפֻרְדִּים כִּאו"א בִּפ"ע אֵינָם אוֹתוֹ הַדְּבָר שְׁכָל כְּלָל).

וְכַה יוֹבֵן עַד"ז לְמִשְׁכִּיל לְמַעֲלָה וְשֶׁזֶּהוּ עֵנֶן מְצַרֵּף לְחֻמְהָ בְּחֻמְהָ הַפְּרִטִי הַלְלוּ הֵלֹא נִמְשָׁף זֶה מִכֹּחַ עֲצָמִי הַחֻמְהָ שֶׁבְּאֶדָם יִסַּד אַרְיָ. סוּף מַעֲשֶׂה בְּמַח"ת נִסְב"ת כו הַבֵּן בְּחֻמְהָ וְחֻכָּם בְּבִינָה אֵלּוּ לִפִּי שְׂאִין זֶה שִׁיחֵי כ"כ לְעֵנִינְנוּ נִבְיַח מְזָה וְעַכ"פ מוּכָן שֶׁבְּחִי' הַתְּחַלְקוֹת הַנִּמְצֵא בְּעוֹלָמוֹת בְּסֵדֵר נֶכוּן וְחֻמְהָ גְדוּלָה הַפֵּל נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁף מְבַחִי' ח"ע בְּדֶרֶךְ הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת עו"ע אָבֵל ח"ע עֲצָמָה (עַם בְּחִי' הַמְקוּר מְכָל הַתְּחַלְקוֹת הַעוֹלָמוֹת הַכְּלוּלִים בָּהֶם) מֵאִין תִּמְצֵא בְּדֶרֶךְ בְּרִיאָה יֵשׁ מֵאִין הַמְּוַחֲלֵט בְּכֹחַ הַא"ס ב"ה וְלֹא שֶׁהִי' שֶׁרֶשׁ לְבַחִי' ח"ע בּוֹ ית' בְּדֶרֶךְ הַתְּפַלְלוֹת דְּעו"ע אֵלּוּ הוּא לְמַעֲלָה מַעֲלָה מְהִיּוֹת נִמְצֵא בּוֹ בְּעֲצָמוֹתוֹ ית' מְקוּר וְשֶׁרֶשׁ לְבַחִי' ח"ע וְלִכְּנֵן לֹא קוֹשֶׁה מְיָדֵי עַל הִיּוֹת הוּא ית' אַחַדוֹת פְּשוּט עַם שְׁמִמְנוֹ נְתִיבּוּי רִיבּוּי הַנְּבָרָאִי בְּחֻמְהָ וְכֻוֹנָה גְדוּלָה (כִּינּוּן שְׁגֵם הַחֻמְהָ וְכֻוֹנָה זֹה נְתִיבּוּי בְּדֶרֶךְ בְּרִיאָה יֵשׁ מֵאִין הַמְּוַחֲלֵט בְּכַחוֹ ית' כו').

וְיוֹבֵן זֶה ג"כ (קֶצֶת) עַד"מ מְבַשְּׂרֵי כו' (כְּמוֹ שֶׁנֶּת' לְעֵיל) שְׁגֵם בְּאֶדָם אָנוּ רוֹאִים שְׂרִיבּוּי צִירוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתְּחַלְקוֹת וְצִירוּפֵן הַפֵּל נִמְשָׁף רַק מְבַחִי' הַחֻמְהָ (בְּדֶרֶךְ הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת

עו"ע). אבל המשכת החכמה מהנפש עצמה היא בדרך דילוג הערף שהיא משוללת מבחי
חכמה והתחכמות גשמי ואף לא שינוי לומר שהיה נכלל בה שרש ההתחכמות ע"ד
שצירופי אותיות הדיבור כלולים במחשבת שכל מאחר שאין בה פלי חכמה כלל אלא
שכבוא הארת הנפש בכלי הגוף להחיותו אז נמצא פח התחכמות בכלי המוח כו' אף מ"מ
נדאי אין המשל דומה לנמשל לגמרי שהרי הנפש עכ"פ היא מורכבת במה שהיא נפש
אדם עכ"פ אשר ע"כ יש חיוב שכבוא הארתה בכלי הגוף יתהווה בחי' ההתחכמות ולא
פח אחר וא"כ ע"כ יש בה ג"כ ענין מורה על שרש החכמה דאל"כ לא היה נתהווה
החכמה גם בבוא הארתה בגוף.

אלא שלגבי ענין גוף התחכמות הנמצא בכלי הגוף אנו אומרים שלא היה שרש מזה
בנפש עצמה כיון שלא היה בה בחי' הכלים כלל. אבל מ"מ כלול בה אור חינוכי רוחני
אשר בבוא אור חיות זה בכלי המוח שמוכן לענין התחכמות יתהווה פאן ענין התחכמו'
(בהכרח) ואילו לא היה כלול בה אור וחיות כזה לא היה אפשר לכלי המוח להתחכם
וא"כ איננה פשוטה בתכלית משא"כ למעלה שהתהוות (אור) החכמה הוא בדרך בריאה
יש מאין והיה יכול לברוא סוגי' אחרים שאינם מענין החכמה וכללות הא"ס כלל (והינינו
ענין הצמצום ומק"פ כו') ע"כ רק הוא ית' נק' פשוט בתכלית הפשוטות משא"כ הנפש
עם שנק' ג"כ פשוט על שאינה מורכבת מחכמה עד"מ יותר מפח המעשה וכח המדות
והדיבור שפולם אצלה בשנה שהי' חיות פשוט להחיות פח השכל שבמוח כמו פח
המעשה שבידים ושניהם שונים אצלה אשר ע"כ ממנה נקח משל עכ"פ למעלה אבל מ"מ
היא מורכבת במה שא"א להמצא ממנה חיות אחר זול הפחות הלו שנומצאים בכלי הגוף
ממילא ע"כ יש בה ענין הרפכה המגביל ומורה על פחות אלו דוקא לכן אף שהיא פשוטה
אינה בתכלית הפשוטות (וכמ"כ גבוה מעל גבוה שיש מקור כללי יותר שכולל כל
הנפשות ומלאכים ונשמות ודצח"ם וכו"ג ועכ"ז אינו בתכלית הפשוטות כיון שהוא
כולל רק נבראים אלו כו' עד אפי' א"ק כו') רק הוא ית' נק' פשוט בתכלית הפשוטות
שאין בו שום הרפכה ח"ו המורה על שום דבר בעולם (וכל מה שנתהווה הוא הפל ע"י
צמצום ומק"פ שלכן נק' הפל בריאה יש מאין ממש.

וכנודע שאפי' א"ק נק' אדם דבריה כו'): ומעתה יובן ג"כ ענין לא שניתי ואמה הוא
קודם שנה"ע ואחר שנה"ע בלי שינוי והוא דאילו הי' התהוות העולמות ממנו ית' בדרך
עו"ע. הרי כל עיקה פשוטת באי' העלול שהי' כלול בו מפח אל הפועל ע"כ יש בו בחי'
שינוי והתפעלות בין קודם לאח"כ אבל כיון שהתהוות העולמות הי' בדרך בריאה יש
מאין המוחלט והינינו פאילו לא הי' כלל מקור מוצא להם ונהרי זה פאילו ממילא נבראו
עם שנדאי הוא ברואם בכחו ית' אבל כיון שדרך הבריא' הי' בבחי' יש מאין בלתי קדם
להם שום שרש הרי זה פאילו ממילא נבראו לענין השינוי והתפעלות בו ית' ועיקר
המכונן דאין לומר כיון שהוא ית' ברואם הרי לכאור' קודם שברואם ע"כ הי' הפוננה ורצון
לברוא ונהרי לכאור' בפוננה ורצון זה היו כלולים בכח ואח"כ יצאו מפח אל הפועל ונהרי
זה שינוי אף ז"א דא"כ און זה בריאה יש מאין ממש כו' אע"כ הרי זה פאילו לא קדם בו
ית' בחי' פוננה ורצון לברוא וע"כ הרי זה יש מאין עם שנדאי הי' פוננה ורצון ונהרי זה
ב' הפכים.

אֵלָא שְׁלַעֲנִין הַשִּׁינוּי הָרִי זֶה פְּאִילֹו מִמִּילָא הֵיִינוּ יֵשׁ מַאֲיִן וּבְאַמַּת אֵיִן בְּכַח הַשְּׁגָתָנוּ לְהִבִּין עֲנִין בְּרִיאָ' יֵשׁ מַאֲיִן אִיִּךְ הוּא. וְזֵהוּ לְשׁוֹן קוּדָם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם נַבְרָא לְשׁוֹן מִמִּילָא הוּא וְלַפְעָמִי נָא בְּרִיאִית בְּרָא כו' וְכֵה"ג (וְכֹן הַגְּנוּסְתָ' יִשְׁנָה קוּדָם שְׁבְרָאֲתָ).

דְּשִׁנְיָהֶם אַמַּת דְּנֻדָּי הוּא ית' בְּרָאָם (וּא"א לְהַבְרָאוּ' מִמִּילָא פְּמַאֲמֵר הֶחֱכַם אֵיִן הַדְּבָר עוֹשֶׂה אֵת עֲצָמוּ דְכִיִּין שְׁקוּדָם שְׁנַבְרָא לֹא הִי' מִי בְּרָא כו'). אַבְל פִּיִּין שְׁאֲוֹפֵן הַבְּרִיאָה הִיא יֵשׁ מַאֲיִן מְלֵא דְבָר פְּלָל (לֹא רוּחְנִי וְלֹא הִיִּילִי כו') [נְתִהֲוֵה דְבָר יֵשׁ הָרִי זֶה פְּאִילֹו מִמִּילָא כו' וְשִׁיִּךְ (ג"כ) לְשׁוֹן נַבְרָא הָעוֹלָם מִמִּילָא לְכֹן לֹא נִפְעַל עִי"ז שׁוּם שִׁינוּי וְהִתְפַּעְלוּ' בְּבוּרָאָם ית'.

(וְלִכֹּן בְּנוֹסַח אַתָּה הוּא קוּדָם שְׁנַה"ע כו' שְׁהַכְּנוּנָה בְּזֵה אִיִּךְ שְׁקוּדָם שְׁנַה"ע וְאַח"כּ אַתָּה הוּא בְּשׁוּה בְּלִי שִׁינוּי לְכֹן תִּיקְנוּ הָאָרִיז' לְהַגְּנוּסְתָ' פֶּאֵן נַבְרָא וְלֹא בְּרִיאַת שְׁזֵהוּ עֵיקַר הַטַּעַם שְׁאֵיִן שִׁינוּי לְפִי שְׁהַבְרִיא' הִי' עִד"ז פְּאִילֹו מִמִּילָא נַה"ע כו') וְעוִי"ל לְשׁוֹן נַבְרָא מִמִּילָא מַעִין הַגְּ"ל בַּע"א קֶצֶת וְהוּא דְנֻדָּי פִּיִּין שְׁיֵשׁ נַבְרָא יֵשׁ בּוּרָא (כַּנ"ל שְׁאֵיִן הַדְּבָר עוֹשֶׂה א"ע) וְעֲנִין נַבְרָא הֵיִינוּ מְחוּדָשׁ.

וְהָרִי בְּשַׁעֲה שְׁנַבְרָא הָרִי יֵשׁ פֶּאֵן הַתְּחַדְּשׁוּת וְשִׁינוּי גְּדוֹל שְׁקוּדָם שַׁעֲה זֹו נָא הִי' וְלֹא נַבְרָא וְעַתָּה נִמְצָא וְנִתְהַוֵּה. וּא"כ לְכֹאֲוֵר' הָרִי גַם בְּבוּרָא יֵשׁ שִׁינוּי זֶה בְּשַׁעֲה זֹו שְׁקוּדָם לְכֹן לֹא פֻּעַל, וְלֹא בְּרָא וְעַתָּה מִמְצִיא וּבוּרָא וְאִיִּךְ לֹא שְׁנִיתִי אִיִּךְ בְּאַמַּת עֲנִין זֶה שִׁיִּךְ בְּפוּעַל וְנִפְעַל (גְּשָׁמִי) שְׁיֵשׁ לָנוּ הַפְּרָה וְהַשְּׁגָה גַם בְּפוּעַל.

וְנִרְאָה שְׁשִׁנְיָהֶם הַפוּעַל וְהַנִּפְעַל מְחוּבְרִים וְתַלוּיִם זַב"ז בְּשַׁעֲת הַפְּעוּלָה שְׁבְשַׁעֲה שְׁזֵה נִפְעַל זֶה פּוּעַל וְע"כ כְּמוֹ שְׁיֵשׁ שִׁינוּי וְהַתְּחַדְּשׁוּ' בְּהַנִּפְעַל כֹּן יֵשׁ שִׁינוּי וְהַתְּפַעְלוּת בְּשַׁעֲה זֹו בְּהַפוּעַל.

אַבְל לְמַעְלָה אֲשֶׁר בְּמַהוּתוֹ וְעֲצָמוּתוֹ ית' אֵיִן לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָ' וְהַשְּׁגָה פְּלָל לֹא נוּכַל לִיקַח רֵאִי מִהַנְּבְרָא אֶל הַבוּרָא דְהֵיִינוּ לֹא מֵר שְׁבְשַׁעֲה שְׁזֵה נַבְרָא זֶה בּוּרָא. (דֹּא"כ כְּבָר הִי' לָנוּ אִיִּזָה תְּפִיסָ' וְהַשְּׁגָה בּו ית' לֹא מֵר שַׁעֲתָה בּוּרָא כו').

וְלֹא נוּכַל לֹא מֵר זֶה כ"א מִצַּד הַנְּבְרָא ר"ל שְׁמַצַּד הַנְּבְרָא שְׁיֵשׁ לָנוּ בּוּ הַשְּׁגָה וְיִדְעֵנוּ שַׁעֲתָה נַבְרָא. נוּכַל לֹא מֵר מִצִּידוֹ שְׁכִיִּין שְׁיִדְעֵנוּ שְׁיֵשׁ שַׁעֲה וְעַת שְׁבּוּ נִתְחַדְּשׁ וְנַבְרָא ע"כ חִידוּשׁוֹ וּבְרִיאָתוֹ זֶה הוּא מִפְּחַ בּוּרָא אַבְל מ"מ מִצִּידוֹ ית' פִּיִּין שְׁאֵיִן לָנוּ בּוּ שׁוּם הַשְּׁגָה לֹא נוּכַל לֹא מֵר גַּם זֶה שְׁיִדְעֵנוּ שְׁבַעַת הַבְּרִיאָה הוּא פֻּעַל וּבְרָא וּמִקְרָא מְלֵא בְּרִיאִית בְּרָא אַבְל אָנוּ עַפ"י הַשְּׁגָתָנוּ וְיִדְעֵתָנוּ לֹא מְפַל נוּכַל לֹא מֵר זֶה מִצִּידוֹ (רַק אֱלֹהִים הִבִּין דְרַכִּי הַבְּרִיאָ' כו' ע"כ כ' בְּרִיאִית בְּרָא כו') כ"א מִצַּד הַנְּבְרָא נוּכַל לֹא מֵר וְלִהֲבִין שְׁכְּשִׁישׁ נַבְרָא ע"כ יִצָּא מִפְּחַ בּוּרָא כו' וְזֵה עֲצָמוּ הַהִפְרָשׁ בֵּין עֲנִין בְּרִיאָ' לְבִין פְּעוּלָה מְפוּעַל לְנִפְעַל.

שְׁבְּפוּעַל וְנִפְעַל (הֵיִינוּ עו"ע) יִדְעֵנוּ שְׁהַנִּפְעַל נִפְעַל מְפוּעַל זֶה (וְהוּא יֵשׁ מִיֵּשׁ) מִשָּׂא"כ בְּרִיאָ' הֵיִינוּ יֵשׁ מַאֲיִן וְלְכֹאֲוֵר' לְמָה מַאֲיִן הָרִי הוּא מְבוּרָא וְכַמ"ש כִּי מְמָה הַכֹּל וּמְבוּרָאָר בְּמ"א הַתִּירוּץ (מִרְבִּינוּ ז"ל) דְּמַאֲיִן פִּירוּשׁוֹ מְדַבֵּר שְׁאֵיִנוּ מְוָשָׁג.

וּר"ל פִּיִּין שְׁמַצִּידוֹ ית' אֵיִנוּ מְוָשָׁג לָנוּ פְּלָל אִפִּי' לֹא מֵר שְׁהוּא בְּרָא. וְלֹא נוֹדַע לָנוּ פְּלָל מִצִּידוֹ אִיִּךְ וּבְרִיאָה אֲוֹפֵן מְמָה הַכֹּל ע"כ נַק' יֵשׁ מַאֲיִן וּכְאִילֹו מִמִּילָא כו' אֲמַנָּם מִצַּד הַנְּבְרָא יִדְעֵנוּ שַׁע"כ נְתִהֲוֵה מְבוּרָא (וּמ"מ גַּם זֶה אַמַּת שְׁאֲוֹפֵן וְעֲנִין בְּרִיאָ' הוּא מַאֲיִן מְמָשׁ ר"ל

לא שְׁנַמְשָׁה מְמַנּוּ ית' בְּדָרְךָ עו"ע מִפְּתַח אֶל הַפּוֹעֵל אֶלָּא שְׁמִפְּחוּ ית' יֵצֵא נִבְרָא מֵאִין מִמֶּשׁ וגם זֶה לֹא יִדְעֵנוּ אֶלָּא מִצַּד הַנִּבְרָא כו' פנ"ל) וְזֶהוּ שִׁינּוּי הַגְּנוּסְחָ' שְׁתִּיקְנוּ הָאָרִיזִין"ל קוּדְם שְׁנַה"ע וְלֹא שְׁבָרְאָתָּ.

(וְכֵן לְשׁוֹן רו"ל עפ"י רֹב כְּמוֹ קוּדְם שְׁנַה"ע הִי הוּא וְשִׁמוֹ כו' בְּעֵשְׂרָה מְאָמְרוֹ נה"ע וְכֵן בְּעֵשְׂרָה דְבָרִים נה"ע שְׁמִים נִבְרָאוּ תַּחֲלִי כו' חֲגִיגָה י"ב) וְהִינּוּ שְׁבָרְאָתָּ מִשְׁמַע שְׁמִדְבָרִים מִצִּידוֹ ית' וְזֶה א"א פנ"ל מִשָּׂא"כ לְשׁוֹן נִבְרָא הָעוֹלָם הָרִי מִדְבָרִים מִצַּד הַנִּבְרָא כו' (וגם לְשׁוֹן נִבְרָא מִמִּילָא כו' א"ש מִטַּעַם הַנַּ"ל).

וּמִמִּילָא מוּבָן ג"כ עֲנִיָּן לֹא שְׁנִיתִי פִּינּוֹן שְׁמִצִּידוֹ ית' לֹא נוֹכַל לֹדֵר שְׁעֵתָה בְּרָא וּפְעַל כו' וְיִוּבֵן זֶה עוֹד (בְּלְשׁוֹן אַחֵר) מְעַנֵּן הַזְּמַן שִׁדְיוֹעַ שְׁהַזְּמַן נִבְרָא (וּכְמ"ש ג"כ בְּמ"נ בְּפ"ג מַח"ב וּבְכ"ד שְׁהַזְּמַן מְקַרְהָ דְבּוּק לְתַנּוּעָה וְכִינּוֹן שְׁהַתַּנּוּעָה נִבְרָא גַם הַזְּמַן נִבְרָא כו') וְא"כ אַחֵר שְׁנִתְהַנּוּהָ הַזְּמַן שִׁינּוּיָהּ לֹדֵר שְׁעֵתָה נִבְרָא וְלֹא קוּדְם וְהָרִי זֶה שִׁינּוּי אֶבֶל קוּדְם שְׁנַה"ע וְהַזְּמַן לֹא יִתְכַּן לֹדֵר פִּינּוֹן שְׁעֵתָה בְּרָא וְלֹא קוּדְם הָרִי זֶה שִׁינּוּי מֵאַחֵר שְׁלֵא הִי פֶלֶל עֶבֶר וְהָיָה וְעֵתִיד כו' וְהוּא כְּמַעַט עֲנִיָּן א' עִם הַנַּ"ל שְׁמִצִּידוֹ (שְׁלֵא הִי זְמַן) לֹא יִתְכַּן שִׁינּוּי אֶפֶר שְׁמִצַּד הַנִּבְרָא (שִׁישׁ זְמַן) יֵשׁ שִׁינּוּי כו' וְאִינָם תְּלוּיִם זְב"ז כו': וּבְכָל הַנַּ"ל יוּבָן ג"כ (מְעַט) עֲנִיָּן אִיף אִתָּה ה' לְבַדָּה גַם עֵתָה אַחֵר שְׁאֵתָה עֲשִׂיתָ כו' וְהִינּוּ פִּינּוֹן שְׁמִצִּידוֹ ית' אִין שִׁינּוּי בֵּין קוּדְם שְׁנַה"ע לְאַח"כ וְהָרִי קוּדְם שְׁנַה"ע וְדָאִי הִי הוּא וְשִׁמוֹ בְּלִבְדָּה מִמִּילָא ע"כ גַם אַח"כ כֵּן הוּא לְבַדוֹ הוּא מִצִּידוֹ ית' וְיִוּבֵן יוֹתֵר מְעַנֵּן שְׁהַזְּמַן נִבְרָא פנ"ל וְכִינּוֹן שְׁקוּדְם שְׁנַה"ע וְדָאִי הִי הוּא לְבַדוֹ לֹא שִׁינּוּיָהּ לֹדֵר שְׁאֵתָה כו' אִינוּ כֵּן.

פִּינּוֹן שְׁאֵז קוּדְם שְׁנַה"ע לֹא הִי פֶלֶל עֲנִיָּן מְקוּדָם וּמְאֻחֵר שְׁזֵהוּ גְדָרֵי הַזְּמַן וּמַעֲיִן זֶה יוּבֵן ג"כ מְעַנֵּן בַּחֲלִי מְקוּם שְׁזֵה וְדָאִי נִבְרָא וּמְחֻדָּשׁ ר"ל שְׁמָה שִׁישׁ בְּבַחֲלִי מְקוּם גְדָרֵי קְצוּוֹת מְזַרְחָ מְעַרְב כו' זֶהוּ נִתְחַדָּשׁ בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם מִשָּׂא"כ קוּדְם לְכֹן לֹא הִי הַתְּחַלְקוֹת גְדָרֵי קְצוּוֹת אֵלּוּ פֶלֶל וּמִמִּילָא מוּבָן שְׁגַם עֵתָה רַק בְּתוֹךְ מְקוּם זֶה יֵשׁ חִילּוּקֵי גְדָרִים אֵלּוּ אֶבֶל חוּץ מִמְּקוּם זֶה אִין שֵׁם פֶּלֶל חִילּוּקֵי גְדָרֵי קְצוּוֹת אֵלּוּ א"כ לֹא שִׁינּוּיָהּ לֹדֵר שְׁרַק לְחוּץ מִמְּקוּם זֶה שֵׁם הוּא חֲבִיּוֹן עֲזוּז וּמְשַׁכֵּן כְּבוֹדוֹ וְהוּא לְבַדוֹ הוּא מִשָּׂא"כ תוֹךְ מְקוּם זֶה אִינוּ כֵּן פִּינּוֹן שְׁחוּץ מִמְּקוּם זֶה אִין שֵׁם בַּחֲלִי גְדָרֵי מְקוּם.

א"כ אִיף שִׁינּוּיָהּ לְחַלְקָ שֵׁם בֵּין מְקוּם לְמְקוּם דְּהִינּוּ בֵּין אוֹתוֹ מְקוּם (שְׁחוּץ מִמְּקוּם הָעוֹלָמוֹת) לְמְקוּם זֶה שְׁכּוֹ הָעוֹלָמוֹת א"ו פִּינּוֹן שְׁמִצִּידוֹ ית' אִין בַּחֲלִי מְקוּם פֶּלֶל הוּא לְבַדוֹ הוּא בְּכָל מְקוּם (ר"ל בְּדָרְךָ שְׁלִילָה שְׁאִין מְקוּם שְׁנוּכַל לֹדֵר שְׁכָאן אִינוּ לְבַדוֹ פִּינּוֹן דְּלִיפָא פֶלֶל בַּחֲלִי מְקוּם מִצִּידוֹ ית') אֶלָּא שְׁמִצַּד אַחֵר שְׁנִבְרָא הַמְּקוּם נוֹכַל לֹדֵר שְׁכָאן נִמְצָא מְצִיאַת עוֹלָמוֹת מִצִּידָם אֶבֶל לֹא מִצִּידוֹ ית' וְזֶהוּ פּוֹלָא קְמִי' פֶּלֶא חֲשִׁיב' ר"ל קְמִי' הִינּוּ מִצִּידוֹ הָרִי פֶל הָעוֹלָמוֹת פְּאִילוֹ אִינָם פֶּלֶל גַּם עֵתָה כְּמוֹ שֶׁהִי קוּדְם שְׁנַה"ע מִמֶּשׁ בְּלִי שִׁינּוּי (וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ"י בְּחֲגִיגָה ד' י"ב רע"א דְּמָה שֶׁהִי קוּדְם לְבְרִייתוֹ שֶׁל עוֹלָם הוּא עֶכְשָׁיו חוּץ לְמַחֲצִיתוֹ ר"ל כְּמוֹ קוּדְם שְׁנַה"ע לֹא הִי מְקוּם שְׁאִינוּ מְלֹא מְמַנּוּ ית' כְּמ"כ עֵתָה מִצַּד חוּץ לְמַחֲצִיּוֹת אִין שׁוּם מְקוּם פְּנוּי מְמַנּוּ (ר"ל גַּם מְקוּם הָעוֹלָם אֶלָּא רַק כְּאֵן תוֹךְ הַמַּחֲצִיּוֹת יֵשׁ עוֹלָמוֹת מִצִּידָם כו').

וּמ"ש אֵלֵהִי בְּשָׁמַיִם כו' הַשְּׁמַיִם שְׁמַיִם לֵה' כו' הִינּוּ רַק לְעַנְיָן הָעֵלָם וְגִילּוּי שְׁעַל הַשְּׁמַיִם שֵׁם גִּילּוּי כְּבוֹדוֹ ית' וּמִשָּׂא"כ לְמַטָּה שְׁאִינוּ בְּגִילּוּי אִיף שְׁהוּא לְבַדוֹ הוּא אֶבֶל הָאֵמֶת כֵּן

הוא גם עתה בכל מקום אלא שע"י הצמצום וההעלם יש קיום לעולמות והוא עצמו ענין המקום (וכידוע צמצום המק"פ).

וכן בפרש"י הנ"ל ענין המציאות) להעלים ולהסתיר על גילוי אורו ית' כמו שהוא פדי שיהי' מקום לעולמות כו' אבל מצד גילוי אורו ית' כמו שהוא אין שום מקום לעולמות כו' והנה נדאי ענין זה שאנו אומרי' שמצידו ית' אין שום שינוי והוא לבדו הוא אח"פ גם עתה אחר שנה"ע אעפ"י שגם זה אמת שממנו ומפחו ית' בעצמו ובכבודו נבראו הוא ענין קשה ואין פח בשכל האדם (וכל הנבראי') להבינו אלא שמ"מ נדע ונודה שפן הוא האמת ולא יוכחש כלל מצד שאינו מתקבל בשכל פיון שהשכל (ומקורו בחי' ח"ע) בעצמו נברא ומחודש מאין ליש.

ומשא"כ הוא ית' באמת למעלה מעלה מחכמה ושכל ואיך נקח ראי' מהשכל (שדן הפל לפ"מ שרואה בנמצאי' שנבראו מאין) על ענין שלמעלה וקודם למציאת סוג שכל. ולא שמצד עומק המושג לא נוכל להשפיל אלא שאין בגדר וסוג שכל ועומק השפלה כלל וכמ"ש בלק"א שהא' עליו ית' שאינו יכול להשיגו הוא כאו' על חכמה נשגבה שאינו יכול למששה בידיים מצד עומק המושג כו' ומפאן גילוי טעות הפלסופי' שחוקרים בשכל אנושי עליו ית' ואינם יודעים שמציאת שכל וחכמה נברא ומחודש.

והוא ית' הוא למעלה מסוג שכל (גם עתה אחר שנברא בחי' חכמה כמו קודם כו' פנ"ל). ואיך שייך לחקור עליו בשכל כו' (ומעין זה במ"נ ח"ב פי"ז ע"ש) אבל אנחנו עמב"י מאמיני' בני מאמיני' כו' ולא לבד בחי' אמונה פשוטה ר"ל למטה מן השכל אלא גם אחר חקיר' והתבוננו' בשכל (שבנה"א) במה שיש רשות להתבונן דהיינו מח"ע ולמטה שכולם בחכמה עשית ובכולם יש בחי' חכמה ושכל בהגיענו להשפיל ולהתבונן בהנוגע במהותו ועצמותו ית' נדע ונודה שאין שום שייכות להשיגו בשום שכל וסבר'.

כ"א יושפל ע"ד אמונה למעלה מן השכל איך שהוא לבדו הוא באחדו' פשוט ובלי שינוי מקודם שנה"ע. וזהו ג"כ ענין בחי' גילוי אלהות שבישראל שהגם שלא שייך בזה גילוי וידיעה איך ומה (ע"ד שכל) אבל מ"מ (מצד שרש נש"י חלק אלוה) שייך בזה גילוי ע"ד אמונה (ר"ל לא אמונה שלמטה משכל לבד אלא אדרב' גילוי והכרה בדרך למעלה מן השכל (והוא בדרך שלילה ר"ל בשנפיר ונדע שאינו כמו במה שמתנהג עפ"י שכל בשינוי וכו' ג בכל הנ"ל זה עצמו פעין גילוי והכרה בו ית' עם שא"א ולית מחשב' תפיס' בי' פלל כו' וזהו שנודע שבחז' מל' נק' אמונה איהו אמת ואיהי אמונה וגם נק' בלשון הגאונים עטרה.

והיינו שבחז' מל' היינו גילוי אורו ית' וענין גילוי ממנו ית' זה עצמו א"א כ"א בבחי' ע"ד אמונה שהיא למעלה מן השכל ולכן נק' זה ג"כ עטרה בעטרה המקפת על הראש. ר"ל ע"ד למעלה משכל וראש ומוחין וזהו ג"כ ענין פתח מל' איהו פתח עליון כו' פתח ותנו לה מלאכים וישראל כו': ועתה יובן ענין הפרנס' למעלה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים דהנה ההמשכה והיריד' מבחי' אתה ה' לבדה כמו שהוא מצידו ית' פנ"ל להיות והחכמה מאין תמצא בדילוג הערה בבחי' יש מאין וכדי שממנה ועל ידה יומשך השתלשלות העולמות אשר כולם בחכמה עשית ע"י בחי' צירופי אותיו' כו' פנ"ל הנה ה' זה עפ"י רצון פשוט פי חפץ חסד נתאונה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני'.

שְׁעֵלָה בְּרָצוֹנוֹ הַפְּשוּט לְקַבֵּל נח"ר וְתַעֲנוּג מִמָּה שִׁיְהִיו עוֹלָמוֹת נִפְרָדִי (ע"י הַעֲלָם בְּחִי אֲתָה ה' לְבַדְּךָ וְהוּא עֲנִין הַצְּמָצוּם וּמִק"פ כו') וְיִהְיוּ בְּטָלִים עַד שִׁיִּתְגַּלְגֵּם בָּהֶם אִיךָ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ כו' ע"י עֲבוּדָה בַּתּוֹרָה וּמַצּוֹת וְזֶהוּ עֲנִין תַּעֲנוּג וְרָצוֹן הַנֶּקֶד כְּתוּב מִמְּוָצֵעַ בֵּין הַמַּאֲצִיל ב"ה לְנֶאֱצִילִי וְלִכְלֵל הָעוֹלָמוֹת וְכִמוֹ עַד"מ בְּאֶדָם פֶּח הַרָצוֹן וְתַעֲנוּג אֵין לוֹ כְּלִי מִיְּחֻד בְּכָלִי הַגּוּף (כְּמוֹ חֲכָמָה בְּמוֹחַ וּמַדּוֹת בְּלֵב כו') אֲלָא הוּא מִיְּחֻד בְּעֲצָמוֹת הַנֶּפֶשׁ וּפּוֹעֵל הָאֶרֶת אֹר הַנֶּפֶשׁ בְּכָלִי הַגּוּף.

וְכִידוּעַ שֶׁבְּאִיזָה דְּבָר שֶׁפֶל שְׂרוּצָה וּמִתְעַנֵּג בּוֹ יִנְמָשֶׁךְ בּוֹ חֵיוֹת רַב מִהַנֶּפֶשׁ לְהַבִּין וְלִהְיוֹת שֶׁכִּיל בּוֹ בַּתּוֹסֵף אֹר כו' מִשָּׂא"כ כְּשֶׁאֵינוֹ רוּצָה וּמִתְעַנֵּג בּוֹ כו' וְכִמ"כ בְּכָל כַּחוֹ כְּלִי הַגּוּף הַרָצוֹן וְהַתַּעֲנוּג מוֹסִיפִי חֵיוֹת רַב כו'.

וְכִן בְּדִרְךָ פֶּלֶל כְּשֶׁמִּתְעַנֵּג ע"י מִלּוּי רָצוֹנוֹ יְהִי תוֹסֶפֶת חֵיוֹת מִהַנֶּפֶשׁ בְּכָלִי הַגּוּף לְהַבְרִיאָו וְכִמוֹ שֶׁמִּנְתַּעַבֵּת כו' וּמִשָּׂא"כ לְהִיפּוֹךְ יִחַלֵּשׁ וְיִתְמַעַט חֵיוֹ נִמְצָא שֶׁהַרָצוֹן וְתַעֲנוּג מִמְּוָצֵעַ לְהַבִּיאָו אֹר הַתְּפִשְׁטוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּכָלִי הַגּוּף.

וְכִכָּה לְמַעֲלָה בְּחִי הַרָצוֹן וְהַתַּעֲנוּג דְּנִתְאַנּוּהַ הַקַּב"ה כו' בְּחִי מִמְּוָצֵעַ לְהַבִּיאָו הָאֶרֶת אֹר ח"ס ב"ה לְבַחֲחִי פְּלִים דְּעוֹלָמוֹת אַבִּי"ע וְנִק' פֶּתֵר בְּחִי מִקִּיף שֶׁרָצוֹן וְתַעֲנוּג זֶה הוּא לְמַעֲלָה מִחֵיוֹת נִגְבֵּל בְּבַחֲחִי הַפְּלִים כ"א בְּבַחֲחִי מִקִּיף וְסוֹכֵב כ"ע.

וּמִתְאַחַד בְּאֹר א"ס ב"ה. רַק הָאֶרֶה מְצוּמְצָמָת מִמְּוָצֵעַ מִתְלַבֵּשׁ בְּבַחֲחִי ח"ע וְעִי"ז אַח"כ כּוֹלֵם בְּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ כו'.

וְזֶהוּ עֲנִין בְּחִי הַתּוֹרָה דְּמַחְכְּמָה נְפִיקִית וְאֵר"ל הַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה פִּי שֶׁבַחֲחִי יְשִׁיבָה הֵיִינוּ בְּחִי יְרִידָה וְהַשְּׁפָלָה כְּנֹדַע פִּי הַקַּב"ה הוּא בְּחִי סוֹכ"ע (וְנִק' קְדוּשָׁה וּמְוָכָדֵל בְּחִי פֶּתֵר הַנְּל) וּבַחֲחִי יְרִידָה גְּדוּלָה הִיא בְּדִרְךָ דִּילּוּג מִה שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּבַחֲחִי ח"ע וְהֵיִינוּ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה דְּמַחְכְּמָה נְפִיקִית.

וְזֶהוּ עֲנִין הַד' מְדַרְיָגוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתֵינוּ הַתּוֹרָה טַנְת"א. שֶׁבְּדִרְךָ פֶּלֶל אוֹתֵינוּ הוּא בְּחִי הָאֶרֶה בְּעֵלָמ' וְהַתְּגַלּוֹת מְלִשׁוֹן אֲתָא בְּנִקְר וְיֵשׁ בְּזֶה ד' מְדַרְיָגוֹת גּוּף הָאוֹתֵינוּ הוּא מְדַרְיָגָה הַתְּחַתּוּנָה (יּוֹצְאִי מִהַבֵּל הַלֵּב בְּחִי גִילּוּי מִמָּה שֶׁפֶכֶר נִתְצַמְצַם בְּמִנְחִין וּמַדּוֹת כו') וְתַגִּין וְנִקְוָדוֹ לְמַעֲלָה בְּמְדַרְיָגָה מֵהֶם (גִּילּוּי מִבַּחֲחִי הַחֲכָמָה כו') וּבַחֲחִי טַעְמִי לְמַעֲלָה מִכּוֹלֵם שֶׁהֵם אוֹתֵינוּ דְּבַחֲחִי תַעֲנוּג דְּהֵיִינוּ בְּחִי גִילּוּי הָאֶרֶה בְּעֵלָמ' מִבַּחֲחִי הַתַּעֲנוּג בְּחֲכָמָה.

וְלָכֵן אִי בְּכַאֲרִיז"ל לְפַעְמִי שֶׁטַעְמִי בְּכַתֵּר וְלַפַּעְמִי א' שֶׁטַעְמִי בְּחֲכָמָה וְהֵיִינוּ לְפִי שֶׁמְקוֹרֵם הוּא בְּכַתֵּר וּבְאִים לְהַאִיר הָאֶרֶה מְצוּמְצָמָת בְּחֲכָמָה וְזֶהוּ פִי טַעְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ב' פִּירוּשִׁים א' מְלִשׁוֹן טַעַם וְתַעֲנוּג כְּמוֹ טַעְמוֹ וְרָאוּ עֲשֵׂה לִי מְטַעְמִי וְהֵיִינוּ הַטַּעְמִי דַּטַּנְת"א שֶׁהֵן הַנְּגִינוֹ וְרָקָא כו' שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִתִּיקוֹן וְתַעֲנוּג כְּמוֹ הַנְּגִינוֹן.

וְהֵיִינוּ לְפִי שֶׁמְקוֹרֵם בְּכַתֵּר בְּחִי תַעֲנוּג כְּנ"ל. (וְצִוִּירֵם בְּכַתֵּב הֵיִינוּ כְּמוֹ אוֹתֵינוּ אֲלָא שֶׁהֵן אוֹתֵינוּ דְּתַעֲנוּג אֲבָל הָאֶרֶה בְּעֵלָמ').

וּפִי הַב' מְלִשׁוֹן טַעַם וְשֶׁפֶל כְּמוֹ מַאי טַעַם דַּר' כו' וְכֵן מְטַעַם הַמְּלָךְ כו' וְהֵיִינוּ לְפִי שֶׁבְּאִים לְהַאִיר בְּחֲכָמָה (וּמ"מ הֵן בְּחִי הַרְגֵּשׁת הַטַּעַם וְתַעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ בְּחֲכָמָה אֲשֶׁר ע"כ נִק' הַחֲכָמָה

טעם וכמ"כ להיפוץ י"ל דמה שְבַכְתָּר נק' ג"כ טעמי' משום דגם שם שְיַיְךָ בחי' טעם ושְכָל הַיַּיִנו בחי' טעם פְּמוֹס כו' ח"ס שְבַכְתָּר).

וְזֶהוּ בַּיּוֹד נְבָרָא הַעוּה"ב. עוה"ב הַיַּיִנו תַּעֲנוּג מִהַשְׁגָּה בְּזוּי הַשְׂכִּינָה וְנְבָרָא בַּיּוֹד אוֹת א' נְקוּדָה הָאֶרֶה מְצֻמָּצָמַת מִתַּעֲנוּג עַלְיוֹן.

ומ"מ מְטַעַם זֶה נק' הַחֲכָמָה עֵדוֹ (וּבִינָה עוה"ב) מְפָנֵי הָאֶרֶת הַתַּעֲנוּג שְׂמֵתִלְבֵּשׁ בּוֹ עכ"פ כַּנְּל. וְזֶהוּ עֲנֵינָ טַעְמֵי תוֹרָה רִנְנָה דְאוּרִינִי שְׁהוּא בחי' הַהָאֶרֶה מְבַחֵי וְאַהֲנִי אֲצִלוֹ שְׁעֲשׂוּעִים וּמְרַנְמִז בְּנִגְנִינוֹ הַטַּעְמֵי שְׁבַתִּוְרָה (וע"ז נא' וּבְלִילָה שְׂיִרָה עָמִי שִׁירוֹ קָרִי כו' וע"ז נא' יִשְׁקֵנִי מְנַשְׁקוֹת פִּיהוֹ כו' כמ"ש בד"ה שִׁיר הַשִּׁירִים וְהוּא ג"כ עֲנֵינָ שִׁיר הַלְּוִים).

וְלִכְּוֹן כָּל הַתוֹרָה שִׁבַע"פ אֵינָה נִדְרָשָׁת אֲלָא מֵאוֹתִיו דְּתוֹשֵׁב"כ. אָבָל הַטַּעְמֵי הֵן לְמַעְלָה מִחֲכָמָה שִׁבַתִּוִּשְׁבַע"פ אֲלָא הֵן הָאֶרֶה מְבַחֵי הַתַּעֲנוּג וְשְׁעֲשׂוּעֵי שְׁל הַקִּב"ה שְׁמַאִיר וּמְתַלְבֵּשׁ בְּחֲכָמַת הַתוֹרָה (בְּבַחֵי הַטַּעַם וְתַעֲנוּג שְׁבַחֲכָמָה הַנֶּקֶט עֵדוֹ וְעוה"ב וְהֵן פְּנִימֵי טַעְמֵי תוֹרָה אוֹ סוּדוֹ וְרִנְנָה דְאוּרִינִי): וְהִנֵּה מִתְחַזְקָה בְּעַת הַבְּרִיאָה הִי בחי' יְרִידָה וְהַשְׁפָּלָה הַנְּל מְעַצְמוֹ וּמַאֲלִיו כִּי חֲפִץ חֶסֶד הוּא כו' וְאַח"כ תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה הַתַּחַתוֹנִי כְּנֹדַע וְהַיַּיִנו ע"י הַתוֹרָה וע"ז אַרְזוֹ"ל כָּל הַיּוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה הַקִּב"ה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה כְּנִגְדוֹ שַׁע"י אֲתַעֲרוֹת דְּלִתְת' שְׁאָדָם יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה גֹרָם שְׁגָם הַקִּב"ה בחי' אור א"ס דְּסוּכ"ע כַּנְּל נִמְשָׁף וּמְתַלְבֵּשׁ בְּתוֹרָה שְׁל מַעְלָה בחי' ח"ע כַּנְּל בְּכַפִּי הַקִּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה (וְזֶהוּ ג"כ מ"ש אֵת ה' הָאֲמַרְתָּ פֶּעַל יוֹצֵא כו' כמ"ש במ"א) וְהַפֶּחַ שְׁיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל ע"ז הַנֵּה הוּא דְּנִקְא ע"י הַקְּדָמַת הַתַּפְּלָה דְּהַנֵּה אַרְזוֹ"ל עַל מִלְּאָף סִנְדֵּל שְׁקוֹשֵׁר כְּתָרִי לְקוֹנוֹ מִתְּפִלוֹתֵיהֶן שְׁל יִשְׂרָאֵל וּכְתָרִי אֵלָיו הַיַּיִנו בחי' אוֹתִיו דְּתַעֲנוּג הַעֲלִיּוֹן הַנְּל שֶׁנֶּקֶט כְּתָרִי אוֹתִיו (בְּהַקְּדָמַת הַזִּוְהָר) וְהַיַּיִנו בחי' טַעְמֵי דְּטַנְת"א הַנְּל וְקוֹשֵׁר כְּתָרִי לְקוֹנוֹ הַיַּיִנו הַמְּשֻׁכָּ וְהָאֶרֶה מְבַחֵי תַּעֲנוּג הַעֲלִיּוֹן דְּכָתָר ע"י בחי' אוֹתִיו הַנְּל לְהַיּוֹת מֵאִיר וּמְתַלְבֵּשׁ בַּח"ע שְׁהִיא בחי' הַתוֹרָה וְזֶה דְּנִקְא ע"י תְּפִלוֹתֵיהֶן שְׁל יִשְׂרָאֵל שְׁדִיבּוּרֵי וְצִירוּפֵי אוֹתִיו הַתַּפְּלָה הֵן עוֹלִין בְּבַחֵי הַעֲלָאוֹ מ"ן בְּרוּם הַמַּעְלוֹת לְעוֹרֵר עִי"ז בחי' הַמְּשַׁכַּת מ"ד מְלַמְעָלָה לְמִטָּה הַמְּשַׁכַּת בחי' אוֹתִיו הַעֲלִיּוֹנִי דְּתַעֲנוּג עַלְיוֹן בחי' הַטַּעְמֵי הַנְּל לְהַיּוֹת מְתַלְבֵּשׁ בַּח"ע דְּתוֹרָה.

וְהַטַּעַם הוּא לְפִי שְׁנִיצוּץ אֱלֹהֵי שְׁיֵשׁ בְּכָל נֶפֶשׁ מֵיִשְׂרָאֵל שְׁרָשָׁה לְמַעְלָה מְעָלָה מְבַחֵי הַחֲכָמָה אֲלָא עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה הַקְּדוּמָה וּנְקִי חֶלֶק ה' עֲצָמוֹ וְלִכְּוֹן יֵשׁ בְּכַח בַּח"א מֵיִשְׂרָאֵל לְמַסְוֵר נֶפֶשׁוֹ עַל קְדוּה"ש שְׁזָהוּ לְמַעְלָה מְגַזְזֵרַת הַשְּׁכָל כִּי מַצַּד הַשְּׁכָל א"א לְהַגִּיעַ כ"א לְבַחֵי לְאַהֲבָה אֵת ה' כִּי הִיא חַיִּיךָ.

שְׁזָה מוּבָן בְּטַעַם וְשְׁכָל אָבָל מַס"נ א"א עַפ"י שׁוּם טַעַם וְשְׁכָל כ"א מַצַּד עֲצָם נִיצוּץ אֱלֹהֵי שְׁיֵשׁ בְּטַבְעָה וְתוֹלְדָתָהּ הַחֲפִץ וְהַתְּשׁוּקָה לְעֵלוֹת וּלְהַכְלִיל בְּמִקְוֵה חַיִּי הַחַיִּים ב"ה עַד שְׁלֵא יִשְׂאֵר מְנַזָּה מֵאוּמָה וְזֶהוּ כְּנֵר בְּפָנֵי אַבְרָהָם אֲשֶׁר ע"כ נֶקֶט נְשַׁמַּת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם נֵר ה' כו' כְּפִדוּעַ (וְהַיַּיִנו בחי' אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגֵי שְׁזָהוּ כָּל הַתַּעֲנוּג שְׁל עֲצָם הַנֶּפֶשׁ לְהַיּוֹת כְּלִתָּה נֶפֶשָׁה כו') אִף מְהִיּוֹת הַנֵּה א"א מְלֻבְּשָׁת וּקְשׁוּרָה בְּמַאֲסֵר הַגּוֹף הַמְּכַסֶּה וּמְסַתִּיר עֲלֵי לְזָה נְתַקְנָה הַתַּפְּלָה שַׁע"י הַתְּבוּנָה פֶּסֶד"ז וּבְרַכּוֹ ק"ש הוּא פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹ לְהַבָּה וּלְגָלוֹת אוֹר אֱלֹהֵי שְׁבַכְתָּר הַנֵּה א"א בְּבַחֵי רְשָׁפֵי אֵשׁ הַתְּשׁוּקָה הַנְּל עַד שְׁיַגִּיעַ בַּח"א מַס"נ בְּאֶחָד שְׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַחֲכָמָה כַּנְּל וְלִכְּוֹן ע"י אוֹתִיו אֵלָיו יֵשׁ בְּכַחַן לְעוֹרֵר וּלְהַמְּשִׁיף מְבַחֵי אוֹתִיו

העליוני וכתרין עלאין הנק' בשם טעמין פנ"ל להיות מאירי ומתלבשים בח"ע ע"י עסק התורה דאח"כ פנ"ל וז"ש בק"ש אחר אחר ואהבת' כו' שהוא בחי' המס"נ הנ"ל.

והיו הדברים האלה אשר אנכי פיל' מי שאנכי מהו"ע ית' מצוה לשון צונו' והתחברות כו' ודברת' בם ודברת' מלשון ידבר עמי' בחי' הנהגה והמשכה בם בד"ת כתי' היינו בחי' המשכת אותו' עליוני הארת התענוג עליון בח"ע הנק' תורה של מעלה (וזהו שלימוד התורה הוא אחר התפלה דוקא) והנה זהו ענן רעיתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים.

דהיינו ע"י התורה שנק' לחם ומזון למעלה דכמו עד"מ לחם ומזון שלמטה גורמי המשכת והארת הנפש בגוף ואם לא אכל פמה ימים ימות ויסתלק הנפש מהגוף והיינו מפני שאין ערוף ביניהם ונצרוף לדבר הגורם שיתחברו וינשפל הנפש אל פלי הגוף שאינו מערכו כו' פה גם למעלה לשון משו' וינשפל אפי' הארה בעלמ' מאור א"ס להאיר ולהחיות העולמות דאפי' ח"ע אין ערוף ובהי' עשי' נחשבת כו' פכל הנ"ל צריף לדבר הגורם לזה והוא המזון דלחמ' של תורה אחר הקדמת התפלה ע"ד הנ"ל ובהי' השני' שבפרנס' דהיינו בחי' לבושי' יובן ג"כ למעלה דהיינו מ"ש עוטה אור כשלמה.

והוא דבהי' המשכת הארת אותו' דתענוג הנ"ל עם היות שזוהי הארה מצומצמת מאד דוגמת אותו' דלמטה כו' פנ"ל מ"מ להיותם הארה מבחי' עליונה מאד בחי' ואהי' אצלו שעשועים הוא בחי' א"ס וא"א להנבראי' להכיל ולקבל מהארה זו אם לא ע"י התלבשות' תחילה בבחי' ח"ע וכנ"ל בפ' פולם בכתמ' עשית' וכידוע בע"ח דאפי' בחי' עולם האצ' אין בכתמ' לקבל הארת אוא"ס שבכתר (שיש בו בחי' אחרונה דא"ס בחי' עתיק כו') אם לא ע"י התלבשו' תחי' בבחי' חקמה כו' וזהו ג"כ ע"י עסק התורה דאורי' מח"ע נפקית שע"ז נא' עוטה אור כשלמה אור זו תורה שמלבד שגורמת גוף המשכת תענוג עליון ע"י אותו' עליוני דשם פנ"ל להתלבש ולהאיר בכתמ' (שזהו בחי' מזון' דאורי' וע"כ במזון יש בחי' טעם ותענוג כו') עוד זאת שיהי' גורמת ע"י התלבשות אוא"ס בח"ע שבה להיות ממנצ' שע"ז אח"כ יוכלו כל העולמות והנבראי' ליהנות ולהכיל הארת חיות מאוא"ס הנמשך דרך מעטה לבושו דח"ע שבתורה וזהו שמבואר בזה"ק דבאורי' אתקנים עלמ' שקיום וחיות כל העולמות הוא ע"י התורה (והיינו מה שבכל דצח"מ יש עניני תורה שמדברת בהם שזהו בחי' הח"ע הנותנת חיים וקיום להם.

וכמ"כ בחי' הח"ע דתורה שיש בכל עולם מדברת בכל חלקי דצח"מ דאותו עולם וזהו חיותם וקיומם פי הו"י בכתמ' אין התלבשו' אוא"ס כ"א בכתמ' פח מ"ה בחי' ביטול והיינו בחי' תורה וע"ז יוכלו העולמות לקבל ג"כ פי היא מסתרת ומכילה בתוכה בחי' ההארה דאוא"ס ב"ה).

וזהו שהתורה נק' ג"כ תורת חסד על לשונה פי עולם חסד יבנה. שבנין כל העולמו' הוא מבחי' חסד עליון וקיום וחיות בחי' החסד הוא ע"י בחי' תורת חסד (ח"ע שבמדות.

וחסד עננא דאהרן כו') ונמצא שע"י עסק התורה ישראל מפרנסין לאביה' שבשמים בב' הבחי' בבחי' מזון וגם בבחי' לבושי' שע"י מזון' דאורי' גורמי חיבור המשכת אור א"ס ב"ה שבכתר ותענוג עליון להאיר בח"ע ע"י פתרי אותו' עליוני שנק' בחי' טעמין

שנמשכי אחר ההעלא דאותיו' התפלה במס"נ שעי"ז המלאך קושר פתרים הנ"ל לקונו כו' ואח"כ גורמי' ג"כ ע"י לבוש דאוריני' להעלים ולהסתיר על בחי' הארה הנ"ל בבחי' עוטה אור כו' שעי"ז יהי' ביכולת הנבראי' והעולמות פולם לקבל ג"כ חיות מהארה הנ"ל מחיי החיים ב"ה: והנה מה שנת' לעיל שפמצות יש ג"כ בחי' מזון ולבושין' הענין הוא דמזון דמצות היינו בחי' הקרבנו' שנק' קרבני לחמי כו' והינו מבחי' הבירורי' שמקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח שהוא בחי' עליו' הרפ"ח ניצוצי' שנפלו מעולם התהו פנודע ומעין זה יש בכל המצות מעשי' שנעשי' בדברים גשמי' פקלף וצמר ולולב וכה"ג שהפל הוא בחי' העלא' ובירור ניצוצי אורו' דתהו).

שזהו ג"כ בחי' מזון למעלה בענין אחר ממזון דתורה ולא ראי זה כו' שיש מעלה בזה מה שאין בזה כו' וכמו עד"מ במזון גשמי יש ב' אופני' מזון דלחם פשוט ומזון דמאכלי מעדני מלכי' וכה"ג.

דלא ראי זה כו' דלחם הוא עיקר הגורם קישור וחיבור חיות הנפש בגוף יותר משאר מאכלי' (בחיזוק קיום יותר שלא יסתלק ימות) (והינו לפי ששרשו ממקום עליון יותר) אבל מ"מ אין בו מתיקות ותענוג כ"כ ולא יבוא על ידו לבד בחי' תוס' וריבוי החיות בהגדלה והתפשטות עד שישמן כו' שזה בא דוקא ע"י שאר מאכלי' מוטעמי' כמעדני מלכים שהמה מגיעי' ומעוררי' יותר בחי' גילוי אור התענוג הפלול בפנפ' ומתאחד בה כו' ויש לומר שכן יובן למעלה ההפרש בין מזון דתורה למזון דמצנת דמזון דמצות שרשם יותר נעלה בבחי' אורו' דתהו שקדם לתורה דתיקון (ואולי גורמי' יותר בחי' תוקף וחונק קיום הארת אוא"ס ב"ה בעולמות ומקום עליון יותר) אבל בחי' תוס' התפשטו' וגילוי אוא"ס ב"ה בהרחבה (וקירוב) יהי' יותר ע"י התורה שלכן נק' ג"כ בשרא שמינ' וגם שנק' לחם יש לחם פנימי וכנ"ל שגורמת המשכת הארת התענוג דאוא"ס דכתר עליון ע"י אותיו' עליוני' דתענוג הנק' טעמי' מלשון טעם ותענוג פנ"ל וגם מקום ההמשכה הוא בבחי' ח"ע שנק' אור כמ"ש ותורה אור דהינו אור וגילוי (ראעפ"י שנק' ג"כ לבוש היינו לגבי' ית' ועכ"ז הרי נק' עוטה אור שגם הלבוש הוא בבחי' פתנות אור בא' ונק' אספקלריא המאירה כו').

ומשא"כ המצות עם שממשיכי' ממקום עליון ביותר אבל רק בבחי' גרם וסיבה בדרך דילוג לבד וזהו ענין החילוק בין לחם מן השמים ללחם מן הארץ שתורה נק' לחם מן השמים (שהתור' מן השמים ניתנה) שהוא בחי' שפע המזון היורד מן השמים למעלה למטה כמזון בבחי' הרוחני' וגילוי שע"כ הי' נבלע באברים ומצנת לחם מן הארץ בבחי' בירורי' מלמטה למעלה גורמי' המשכה בדרך דילוג ובחי' לבוש דמצנת היינו מצנת הצדקה דכתי' וילבש צדקה פשרין לבוש צדקה ובחי' לבוש זה הוא ג"כ בע"א מלבוש דתורה והוא שיש ב' מינים בלבושים לבוש פנימי ולבוש חיצוני בחי' לבוש פנימי היינו מה שלובשי' גם כשהוא בפ"ע בביתו ובהיכלו.

לפי שיש להלבוש שייכו' והתאחדו' עמו ולבושו כדי שיתראה בו (כמו שהוא) כי אין רואי' את המלך כשהוא ערום רק כשלבוש דוקא אז מתרא' בו לפני שריו ועבדיו וב"ב (וזהו עיקר גילוי' כמו שהוא).

וּלְבוּשׁ חֲצוֹנֵי הַיָּינוּ מֵהַ שְׁלוּבְשֵׁי פְּשָׁמֶצְטֵרֶף לִילֶף לְחוּץ אוֹ לְנוֹסֵעַ לְדֶרֶךְ לְהִגִּין עָלָיו מְפִי הַקָּנֶר אוֹ זָרֵם מְטֵר אוֹ פְּשִׁיזָּא לְמִלְחָמָה שְׁלוּבֵשׁ שְׁרִיז קִשְׁקִשֵׁי לְהִגִּין עָלָיו מְפִי הַחֲצִים וְכֹה"ג וְכ"ז אֵינוֹ נֶצְרֶף פֶּשֶׁהוּא בְּבִיתוֹ וּבְהִיכְלוֹ עִם ב"ב וְכֹה"ג נְכָה יוֹבֵן לְמַעְלָה הַהֶפְרָשׁ בֵּין לְבוּשׁ דְּתוֹרָה לְלַפְנוֹשׁ דְּמַצְנוֹת שְׁלֹבוּשׁ דְּתוֹרָה הוּא בְּחֵי לְבוּשׁ פְּנִימִי אֲשֶׁר לְבוּשׁ בּוֹ הַמְלָךְ ב"ה פְּדִי לְהִתְרָאוֹ בּוֹ בְּבָחֵי גִילוּי לְמִלְאָכֵי וּנְשִׁמוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת פִּנ"ל שְׁלֹבוּשׁ זֶה מִתְאַחֵד עִמוֹ ית' (כְּמֵאֲמַ אֲוֶרְיִי וְקוֹב"ה פּוֹלָא חֵד) רַק לְפִי שְׂאִין רוֹאִין אֶת הַמְלָךְ פֶּשֶׁהוּא עָרוֹם בְּלִי לְבוּשׁ פְּנִימִי עִכ"פ שְׂזָה א"א לְעוֹלָמוֹ לְקַבֵּל וּלְהַכִּיל פְּדִלְעֵיל אֶבֶל מ"מ גַּם הַלְבוּשׁ זֶה נֶקַּ' פְּתַנּוֹ אֹרֵךְ וְאַסְפַּקְלָרֵי הַמְאִירָה פִּנ"ל וְעַל יָדוֹ דְּוִקָּא מְקַבְּלִים כָּל סֵט' דְּקַדְוִשָׁה פְּנִימִי הָעוֹלָמוֹת גִּילוּי זֵיו וְאוֹר מֵאוֹר"ס ב"ה מְמַשׁ וּלְבוּשֵׁי הַמַּצְוֹת הֵם בָּאִים רַק לְהִגִּין מְפִי יְנִיקַת הַחֲצוֹנֵי וְסֵט"א.

וְהוּא לְפִי שְׂבָאָמַת לְגַבֵּי בְּחֵי סוּכ"ע קִמִּי פְּחִשֵׁיכ' פְּאוֹרָה הַפֵּל שְׁוִין וְלִכְּן בְּבוֹא הָאֶרֶת אוֹר"ס בְּעוֹלָמוֹ וְכָלִים יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׁגַם הַחֲצוֹנֵי יְקַבְּלוּ תוֹס' יְנִיקָה (יְתֵר מְפִי הַמְדָּה הַקְּצוּבָה לְהֵם) ע"י נְקֵבֵי הָאוֹר (דְּכָלִים) שְׁשֵׁם יוֹצֵא בְּבָחֵי מְוִתְרוֹ (שְׁנוֹפֵל בְּבָחֵי פְּסוֹלַת וּמְוִתְרוֹ מִפְּחֵ פְּנִימִי הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן בְּיוֹתֵר דְּוִגְמַת הַזִּיעָה בְּאֶדָם כו') ע"ז הוּא בְּחֵי הַלְבוּשׁ דְּצִדְקָה דְּכָל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מְצַטְרֶפֶת כו' דְּוִגְמַת הַשְּׁרִיז מְקַשְׁשֵׁי כו' לְהִגִּין ע"ז וְיֵמָּה שְׂזָה ע"י צִדְקָה דְּוִקָּא הַיָּינוּ לְפִי שְׁעִיקָר סִיבַת חֲשֵׁשׁ תוֹס' יְנִיקַת הַחֲצוֹנֵי הוּא מְצַד חֲטָאֵי בְּנ"א שְׂפּוּגָמִי לְמַעְלָה (בְּבָחֵי הַרְמ"ח אֲבָרִים וְכָלִים לְאוֹרוֹ שֶׁל מַעְלָה וּבְבָחֵי הַשֵּׁס"ה גִּידִי דְּלְעִילָא ע"י מל"ת.

שְׂהַפְגָּם הוּא מְלִשׁוֹן פְּגִימַת הַסְּפִין שְׂנַעְשָׂה ח"ו כְּמוֹ פְּגִמִּי וְנִקְבֵי בְּכָלִים דְּז"א כו' כְּנוֹדַע בְּמ"ש בְּק"ש שְׁעַל הַמְטָה אִם פְּגִמַתִּי בְּאוֹת י' כו'). ע"כ ח"ו יוֹצֵא הָאוֹר בְּתוֹס' יְנִיקָה לְחֲצוֹנֵי (כִּי מְצַד הָאוֹר"ס פְּחִשֵׁיכ' כו' פִּנ"ל) לְכֹן ע"י צִדְקָה נִתְקַן לְבוּשׁ לְהִגִּין ע"ז דְּבְצִדְקָה כְּתִי וְחֲטָאֵף בְּצִדְקָה פְּרוּק וּצִדְקָה תְּצִיל מְמֵנַת כו' (וְעִיקָר הַטַּעַם דְּשֶׁרֶשׁ הַלְבוּשׁ הַזֶּה הוּא מְמַקּוֹר עֲלִיּוֹן בְּיוֹתֵר מְבָחֵי י"ג מְדַה"ר שְׂמַגִּיעַ לְפְּנִימִי וְעֲצָמִי א"ס ב"ה מְמַשׁ שְׂלִמְעֵלָה מְבָחֵי הָאֶרֶת אֹרֵךְ דְּסוּכ"ע כו' אֲשֶׁר שֵׁם לֹא יְגוֹרָף רַע כְּתִי וְכִמ"ש בְּמ"א בְּעִנְיָן יְבַחֵר לָנוּ אֶת נִחְלַתְנוּ וְחוֹתֵם דְּנַעֲלִילָה וְלִכְּן מִתְעוֹרֵר ע"י מַצְנוֹת צִדְקָה דְּוִקָּא שְׂמַעוֹרֵר תוֹמ"י עַל מֵאֵן דְּלִית לִי מְגִרְמִי פְּלוּם (וְהוּא דְּוִגְמַת לְבוּשׁ הַחֲשֵׁמ"ל דְּאִימ' שְׂמַלְבִּישׁ לְזו"נ לְהִגִּין כו') וְנִמְצָא מוּבָן שְׂהַהֶפְרָשׁ בֵּין לְבוּשׁ דְּתוֹרָה לְלַפְנוֹשׁ דְּמַצְוֹת הוּא פְּעִין הַהֶפְרָשׁ בֵּין מְזוֹן דְּתוֹרָה מְזוֹן דְּמַצְוֹת הַנְּ"ל דְּלֹא רָאִי זֶה כו' שְׁבִין בְּבָחֵי הַמְזוֹן וּבִין בְּבָחֵי הַלְבוּשׁ הַמַּצְוֹת שְׂרַשְׁן יוֹתֵר נַעֲלָה.

אֶבֶל מ"מ בְּתוֹרָה הֵם בָּאִים בְּבָחֵי גִילוּי וְקִירוֹב בְּבָחֵי פְּנִימִי יוֹתֵר וְיוֹבֵן ג"כ מֵהַ שְׂפָדְרָף כְּלָל הַתּוֹרָה נֶקַּ' מְזוֹן וּמַצְוֹת לְבוּשֵׁי כְּמ"ש בְּמ"א). וְנִמְצָא מוּבָן מֵהַ שֵׁנֶק' כִּנְס"י רַעֲיָתִי פְּרַנְסֵתִי שְׂרָאֵל מְפָרְנָסִין בְּבָחֵי מְזוֹן וּלְבוּשֵׁי שְׂעוֹשֵׁי וְגוֹרְמִי לְמַעְלָה עַל יְדֵי תו"מ שֶׁב' הַבָּחֵי הִלְלוּ נֶקַּ' בְּשֵׁם פְּרַנְס' פְּדִלְעֵיל: וְעַתָּה יוֹבֵן שֵׁע"ז נְאָמַר הַפְּסוּק נֹפֶת תִּטְוִןפְּנָה שְׂפִתוֹתֶיהָ לוֹ פֶּלָה כו' וְרִיחַ שְׂלִמְוִתָּהּ כְּרִיחַ לְבָנוֹן שְׂזָהוּ הַב' בְּחֵי דְּמְזוֹן וּלְבוּשֵׁי שְׂיִשְׂרָאֵל מְפָרְנָסִין לְאַבְשָׁב"ש (וְהַיָּינוּ בְּחֵי מְזוֹן דְּתוֹרָה וּלְבוּשֵׁי דְּמַצְוֹת פִּנ"ל שְׂזָהוּ עִיקָר בְּחִינוּתֵיהֶם בְּד"כ וְכֹן פֶּרֶשׁ"י ע"ש) דְּנִפְתַּת הַיָּינוּ בְּחֵי אוֹתִיּוֹת שְׂיֵשׁ בָּהֶם מְתִיקוֹת וְתַעֲנוּג גְּדוֹל כְּמוֹ נֹפֶת צוּפִים וְהוּא בְּחֵי טְעָמִים דְּתוֹרָה הַנְּ"ל שְׂהֵן הַמְשָׁכוֹת מְבָחֵי אוֹר"ס

שְׁלֹמֶעֱלָה מֵהַחֲכָמָה וְהַשָּׂגָה אֲלָא מִבְּחֵי תַעֲנוּג עֲלִיּוֹן דְּנִתְאַנְוּהּ הַקַּב"ה כּו' וְשַׁעֲשׂוּעֵי עֲצָמֵיךְ דְּעִיקָר הַתּוֹרָה הַנִּקְ' אוֹתִיּוֹת דְּשָׂמוּ הַגְּדוּל ש"מ נִמְשָׁךְ ע"י שְׁפִתוֹתֶיךָ דְּהֵינּוּ ע"י עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּדִבְבוֹר דְּנֹקָא כְּמַאֲמַר רז"ל חַיִּים הֵם לְמוֹצָאֵיהֶם בְּפֶה וְהִרְהוּר לְאוּ כד"ד שְׁעִי"ז נִמְשָׁךְ לְהֵיוֹת הַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֵה כְּנִגְדוֹ דְּהֵינּוּ שְׁיִנְמֶשֶׁךְ בְּבַחֵי ח"ע דְּתוֹרָה (וכמ"ש בת"א ג"כ ע"פ תְּבַנְיָה וְתַכּוּנָן עִיר סִיחוֹן שִׁיח' נֶאֱדָה דְּתוֹרָה שְׁנַא' בָּהּ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחַתִּי וְהוּא עֲנִין הַמְּשָׁכוֹת בַּחֵי וְשַׁעֲרֵי רִישׁוֹ כְּעֶמֶר נָקִי שְׁזָהוּ בַּחֵי אוֹתֵינּוּ הַנְּמֻשְׁכֵי מַגְלָגְלַת' וּמו"ס כו').

וְכַח זֶה לְיִשְׂרָאֵל הוּא דְּנֹקָא ע"י הַקְּדָמַת הַתְּפִלָּה לְעוֹרֵר בַּחֵי הַמַּס"נ דַּק"ש שְׁלֹמֶעֱלָה מְשַׁכֵּל וְטַעַם שְׁעִי"ז הַמְּלֶאכֶה קוֹשֶׁר כְּתָרֵי אוֹתֵינּוּ הַתּוֹרָה לְקוֹנוֹ כו' כְּנ"ל וְזֶהוּ שְׁפִתוֹתֶיךָ כְּלָה דְּנֹקָא. שְׁהוּא בַּחֵי הָאֵה"ר דְּכָלוֹת הַנְּפֶשׁ דְּכַח הַנִּיצוּץ דְּנַה"א בַּמַּס"נ כו' שְׁנַק' כְּלָה וְיִתְפָּרֵשׁ ג"כ דְּקָאֵי עַל שְׁעֵת מִתַּן תּוֹרָה שְׁהַקְּדִימוּ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע שְׁעִי"ז א' נֶפֶת כו' בְּהַקְּדִימָה נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע שְׁהַקְּדָמַת נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע הוּא ג"כ בַּחֵי שְׁלֹמֶעֱלָה מֵהַשָּׁכֵל וּמַעֲיִן מַס"נ וְעִי"ז זְכוּ לְהֵיוֹת לָהֶם הַפֶּת לְהַמְשִׁיךְ ע"י עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּחֵי נֶפֶת הַנְּ"ל בְּכָל עַת שְׁעוֹסְקֵי.

וְע"ז נֶא' וְיִדְבַר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר (וְכֵן וְיִדְבַר מִשָּׁה כו' לְאֹמֵר זֶה הַדְּבָר פִּי לְאֹמֵר לְעוֹלָם יִהְיוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ ע"י הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁנִמְשָׁךְ בְּשַׁעֲת מַת"ת וְיִרְדַּה ה' כו' וְיִדְבַר כו' הַמְּשַׁכֵּת גִּילּוֹי אוֹא"ס בַּח"ע דְּתוֹרָה.

וְכ"ז זְכוּ ע"י הַקְּדָמַת נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע שְׁעִי"ז נֶפֶת תַּטּוֹנְפָנָה בְּכָל עַת שְׁיַעֲסְקוּ בָּהּ (לְשִׁמָּה). וְזֶהוּ שְׁפִתֵיךְ יִשְׁק מְשִׁיב דְּבָרִים גְּנוּחֵי ר"ל שְׁע"י תְּשׁוּבַת דְּבָרֵי גְנוּחֵי הַקְּדָמַת נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע עִי"ז שְׁפִתֵיךְ יִשְׁק שְׁמִמְשִׁיךְ בַּחֵי גְנוּחֵיךְ יִשְׁקִיךְ מִנְּשִׁיכוֹת פִּיהוּ דְּהֵינּוּ בַּחֵי טַעֲמֵי דְּתוֹרָה הַנְּ"ל (כַּמ"ש ע"פ ש"ה).

וְלִשׁוֹן תַּטּוֹנְפָנָה הֵינּוּ לְשׁוֹן טִיפִין טִיפִין שֶׁא"א לְהֵיוֹת בַּחֵי הַמְּשַׁכֵּה מִמְּקוֹם גְּבוּהָ כ"כ שְׁיִהְיֶה הַגִּילּוֹי בַּח"ע בְּבַחֵי פְּנִימֵי כ"א רַק כְּמִשְׁלַל טִיפ' כו' וְכַנ"ל בְּפִי בִּיּוֹד נִבְרָא הַעוּה"ב בַּחֵי גְנוּחָהּ וְאוֹת בְּעֵלְמָ' וְזֶהוּ ע"ד מ"ש וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן וְכַמַּאֲמַר הַכָּל תְּלוּי בְּמִזְל אִפִּי ס"ת כו' וְהֵינּוּ כִּי אוֹרֵיךְ מַח"ע נְפִקֵי מְקַבְּלַת ג"כ רַק מִבְּחֵי מִזְלָא וְזֶהוּ וְנוֹזְלֵי לְשׁוֹן טִיפִין טִיפִין מִבְּחֵי לְוָכוֹן הַעֲלִיּוֹן וְכַנ"ל שֶׁא"א בַּע"א.

דְּבִשׁ וְחֵלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ דְּבִשׁ וְחֵלֶב הֵן בַּחֵי תָּרִין דְּרוּעֵין חו"ג יְמִינ' וְשְׂמָאלָא וּבִינֵיךְ הוּא כְּלָה וְהֵם בַּחֵי תַּחַת לְשׁוֹנְךָ כַּמ"ש בַּס"י בְּמַסְפָּר עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹ חֲמֵשׁ כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ וּבְרִית יְחִיד מְכוּוֹן בְּאֲמֻצָּע בְּמַלְת הַלְּשׁוֹן כו'.

וְהַעֲנִין כִּי חֵלֶב וְדְבִשׁ הֵן חו"ג דְּגַדְלוֹת דְּבִשׁ דִּין דְּגַדְלוֹת וְחֵלֶב ג"כ מוֹחִין דְּגַדְלוֹת דְּחֶסֶדִי כְּמִשְׁלַל חֵלֶב הָאֵם שְׂמֵגְדָל אֶת הַנֹּלֵד כְּפֶה גִּידוּל הַמְּדוּת ע"י הַשְּׁפָעַת הַשָּׁכֵל בָּהֶם לְהֵיוֹת שְׂמִיחַ וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בְּגַדְלוֹת ה' כְּמוֹ שְׁשַׁעֲשׂוּע הַנֹּלֵד הוּא מְחַלֵּב אִמּוֹ וְהוּא מִבְּחֵי מוֹחִין דְּאֵימָ' כַּמֵּאֲרָז"ל עֲשֶׂה לָהּ דִּידִים בְּמִקוֹם בֵּינָה וְדְבִשׁ הוּא מוֹחִין דְּגַדְלוֹת דְּגַבּוּרוֹ (וְהֵינּוּ בְּעַבְדוּהָ בַּחֵי רִשְׁפֵי אִשׁ הַתְּשׁוּקָה לְהַתְּפַלֵּל וּלְאַשְׁתָּאבָא בְּגוּפ' דְּמִלְכָּא.

והוא כמו הדבש שִׁבְטָבְעוּ לְהַפֹּךְ כָּל דָּבָר זוּלָתוֹ לְדָבֵשׁ וּכְמִ"שׁ בְּמִ"א וּבַחֲנִי חֶלֶב מְגֻדֵל לְהִיפֹךְ בַּחֲנִי הַשְּׁעֲשׂוּעַ בְּקַבְלָה לְתוֹכוֹ מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה) וְזֶהוּ שְׁנֵשְׁתַּבְּחָה אִ"י שֶׁהִיא בַּחֲנִי זַבַּת חֶלֶב וְדָבֵשׁ הֵינּוּ בַּחֲנִי לְגֻדֵל גִּידוּל פְּלָלוֹת נִשׁ"י בְּב' הַקְּוִינִן.

וּכ"ז הוּא תַּחַת לְשׁוֹנֶה פִּי אַחַר בַּחֲנִי נִפְתַּת תַּטְוִפְנָה שְׁפָתוֹתֶיהָ פְּלָה הַנְּ"ל שְׁעִי"ז הוּא בַּחֲנִי הַמְשַׁכַּת הַטְעָמִי תוֹרָה מְמַקּוֹר בַּחֲנִי שְׁעֲשׂוּעִי דְתַעֲנוּג וְכַתָּר לְהֵאִיר וּלְהַתְּלַבֵּשׁ בַּחֲנִי עַל שְׁבַת־תוֹרָה אִז עִי"ז נְמַשֵּׁךְ אַחֲ"פ (תַּחַת לְשׁוֹנֶה זֶה) לְהִיּוֹת בַּחֲנִי גִידוּל הַמְדוּת (לְמַעֲלָה בּוֹ"א וּלְמַטָּה בְּנֶפֶשׁ) שֶׁיְהִי בָהֶם ג"כ בַּחֲנִי תוֹס' גִּילוּי אוֹ"ס בְּבַחֲנִי גְדֻלוֹת אֲשֶׁר עָתָה יוּכְלוּ לְקַבֵּל וּלְהַכִּיל עִי"י אֲמַצְעִי.

בַּחֲנִי הַחֲ"ע דְתוֹרָה וְהֵינּוּ בַּחֲנִי הַלְבוּשׁ דְתוֹרָה שֶׁנִּתְּ לְעֵיל בְּבַחֲנִי עוֹטָה אוֹר שְׁעִי"י הַחֲ"ע דְנוֹקָא יוּכְלוּ לְקַבֵּל גַּם בַּחֲנִי הַמְדוּת דְחוּ"ג (לְמַעֲלָה וְאֵהוּי"ר לְמַטָּה) וְאִז נִק' הֵם בְּבַחֲנִי דָבֵשׁ וְחֶלֶב שֶׁהוּא בַּחֲנִי הַהֲתַפְּשֻׁטוֹת וְגִידוּל שְׁבַמְדוּת עִי"י הַמְשַׁכַּת תוֹס' גִּידוּל הַמְנוּחִין בָּהֶם (בְּבַחֲנִי תַעֲנוּג וְשְׁעֲשׂוּעַ בְּב' אוֹפְנִי בַּחֲנִי הַקַּבְלָה בְּתוֹכוֹ וּבַחֲנִי הַפְּלִיּוֹן וְהַתְּכַלְלוֹי פְּנ"ל) וּכ"ז תַּחַת לְשׁוֹנֶה אַחַר הַמְשַׁכַּת בַּחֲנִי הָאֶרֶת תַּעֲנוּג הָעֲלִיּוֹן עִי"י הַדִּיבּוֹר בְּפִיו וּלְשׁוֹנוֹ שְׁעִי"ז הַקַּב"ה קוֹרָא וְשׁוֹנֶה כְּנֻגְדוֹ לְהַתְּלַבֵּשׁ וּלְהַתְּעַלֵּם תוֹף מַעֲטָה לְבוּשׁוֹ דְתוֹרָה אוֹר שְׁאִז עִי"ז יֵשׁ יְכוּלֵת בְּבַחֲנִי פְּלִי הַמְדוּת ג"כ לְהַכִּיל וּלְקַבֵּל תוֹס' גִּילוּי אוֹר הַנְּמַשֵּׁךְ דְרָף לְבוּשׁ זֶה דְתוֹרָה (וּמַעֲיִן זֶה יֵשׁ לוֹמֵר מִשְׁאֲרוֹ"ל אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְבָשִׁי זֶהוּ ק"ש וְיִינִי עִם חֶלְבִי בְּרַכּוֹ דְשִׁמוֹ"ע.

דְהֵינּוּ עִי"י הַמַּס"נ דְק"ש הַנִּק' דְבָשִׁי בְּבַחֲנִי פְּלָתָה נִפְשִׁי עִי"י הַקְדָּמַת הַתְּבוּנָה דְפַסְד"ז הַנִּק' יַעֲרִי שְׁעִי"ז נִיֵּתָן כַּח לְהַמְשִׁיךְ בַּחֲנִי מִתִּיקוֹן הָאוֹתִיּוֹ הָעֲלִיּוֹן דְטַעֲמִי לְתוֹף ח"ע דְתוֹרָה וְאִז אַחֲ"פ בַּחֲנִי תוֹס' הַמְשַׁכְּ אוֹרוֹ בְּכָלִים בְּבָרְכוֹת דְשִׁמוֹ"ע שְׁזָה נִק' יִינִי עִם חֶלְבִי כו') וְנִמְצָא מוּבָן שֶׁפְּסוּק זֶה מְדַבֵּר בְּבַחֲנִי הַמְזוּן וּלְבוּשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּבַחֲנִי הַתוֹרָה כְּדַלְעִיל דְהֵינּוּ נִפְתַּת וְכו' הוּא בַּחֲנִי מְזוּן דְתוֹרָה וְדָבֵשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹן עִי"י בַּחֲנִי הַלְבוּשׁ דְתוֹרָה פְּנ"ל וּבְדָרָף פְּלָל שְׁנִיָּהֶם מַעֲיִן בַּחֲנִי א' הֵינּוּ הַמְשַׁכַּת הָאוֹר דְתַעֲנוּג הָעֲלִיּוֹן לַח"ע וְגַם לְמַדוּת שְׁכ"ז עִי"י הָעֶסֶק בְּתוֹרָה בְּשִׁפְתֶיהָ וּלְשׁוֹנֶה שֶׁל בַּחֲנִי הַפְּלָה דְמַס"נ שְׁבַכְחַת הַנְּשִׁמָּה דְכַנַּס"י (אַחַר שְׁהוֹצִיאָ הָאֲדָם מִהָעֵלֶם וְהַסְתֵּר הַגּוֹף עִי"י הַתְּפִלָּה כו' פְּנ"ל) וְלָכֵן בְּדָרָף פְּלָל נִק' הַתוֹרָה רַק בַּחֲנִי מְזוּן בֵּין לְמַעֲלָה.

כְּכַל הַנְּ"ל וּבֵין לְמַטָּה נִק' מְזוּן לְנֶפֶשׁ שְׁגוֹרֵם הַמְשַׁכַּת אוֹר אֱלֹהִי דְנִיצוּץ אֱלֹהִי שְׁבַנָּה"א לְהֵאִיר וּלְהַתְּלַבֵּשׁ בְּכָלִי הַחֲכָמָה וּמוֹחִין שְׁלוֹ בְּתַחֲנִי וְאַחֲ"פ גַּם בְּכָלִי הַמְדוּת (וְכָל הָאֲבָרִים) דְרָף לְבוּשׁ הַחֲכָמָה וּמוֹחִין שְׁעַל יָדָם יוּכַל לְהַתְּקַבֵּל אוֹר הָאֱלֹהִי בְּכוֹלָם בְּבַחֲנִי תוֹס' וְרִיבּוּי שְׁזָה בַּחֲנִי גְדֻלוֹ.

שֶׁנִּק' חֶלֶב וְדָבֵשׁ פְּנ"ל וּמ"ש יִמְיָא וּשְׁמָאֵלָא וּבִינֵיהוּ פְּלָה יִתְפָּרֵשׁ עַפ"ז דִּימֵינָא וּשְׁמָאֵלָא דְחוּ"ג דְמַדוּת מְקַבְּלִים תוֹס' בְּבַחֲנִי גְדֻלוֹת עִי"י בַּחֲנִי פְּלִיּוֹן דְכָלָה שְׁבִינֵיהֶם וְכֵן עַד"ז מ"ש בְּסִי"י עֲשֶׂר אֲצַבְעוֹ חֲמֵשׁ כְּנֻגְדַת חֲמֵשׁ כו' חו"ג מְקַבְּלִי תוֹס' וְהַגְדֵּלָה עִי"י מְלַת הַלְשׁוֹן הַמְכּוּוֹן בְּאֲמַצְעַ (וְכִידוּעַ דְקוֹ אֲמַצְעִי עוֹלָה עַד הַפְּתֵר וְעִי"ז מְמַשֵּׁיךְ תוֹס' בְּמְנוּחִין וּמַדוּת כו' פְּנ"ל) וְרִיחַ שְׁלִמּוֹתֶיהָ פְּרִיחַ לְכַנּוֹן הֵינּוּ בַּחֲנִי הַלְבוּשִׁי שְׁעִי"י מְצוֹת שֶׁנִּק' רִיחַ כְּמִ"ש רִיחַ כְּגִדּוֹ רִיחַ דְלְבוּשִׁיכּוֹ.

וכמ"ש במ"א ע"פ וישלח יהושע כו' ואת יריחו כו' (והיינו פנ"ל שבחתי' ההמשכה ללבושים דמצנות הוא מאד נעלה בשרשן והיינו מבחתי' הל'כו העליון דעצמו' או"ס ב"ה שנק' לבנון. אף רק בדרך דילוג וריחוק והיינו בחי' ריח שאינו בבחתי' פנימי' במזון.

ויש לומר שבזה נכלל ב' הבחתי' שבמצות שבדרך פלל נקראי' לבושין' והיינו לפי שגם המזון דמצנות הוא מבחתי' הבירורי' דרפ"ח ניצוצין דתהו שג"כ אינם נכנסי' בבחתי' גילוי' בפנימי' כ"א בבחתי' ריח.

ש'לכו גם במזון דקרפנו' כתי' ריח נוחות בבחתי' ריח דוקא וכידוע ג"כ בבחתי' הריח די"א סממני' הקטורת מבחתי' הבירורי' דוקא שכ"ז נק' ריח שאינו בא בגילוי' ופנימי' אבל שרשו מקום נעלה ביותר אשר ע"כ א"א שיבוא בבחתי' גילוי' וקרוב.

ולכו גם הקרפנו' באים לכפרה וכמשנ"ת בלבוש הצדקה לכפר ולהגין מפני יניקת החיצוני'. שע"י פגמי העונו'.

וב' הבחתי' שבמצנות יש לומר דהיינו א' בחי' קבלת השפע העליונה כזו בסט' דקדוש' בבחתי' ריח עכ"פ וע"ז נא' במזון דקרפנו' ריח נוחות לה' כו' והב' מה שע"י בחי' ריח העליון פנה מבריחי' יניקת החיצוני' וז"ש צדקה תציל ממות כו' ועכ"פ הפל בא מבחתי' ל'כו העליון דאו"ס ב"ה שנק' לבנון אלא שבא בהכרח רק בבחתי' ריח בעלמ' (וזהו פריח לבנון פי בחי' נפת תטופנה היינו כמ"ש ונוזלי' מן לבנון בבחתי' טיפין טיפין לבד הארה מצומצמת מבחתי' ל'כו העליון דלבנון.

והיינו כדי שיהי' ביכולתו להתמשך ולהתקבל בבחתי' פנימי' דח"ע ממש ולכן נק' מזון בכלל פנ"ל. אבל הריח דלבושין דמצנות שהוא בבחתי' מקיף הוא פריח פל לבנון ממש ששרשן הוא מבחתי' עצמי' הלבנון ממש אלא שהיא הנותנת שא"א שיבא כ"א בבחתי' ריח בלבד ונהנה כ"ז הוא בחי' ישראל מפרנסין לאביה' שבשמים בבחתי' מזון ולבוש נפת תטופנה וריח שלמותיך.

יזכו לנה ע"י מת"ת לפמשנ"ת שע"ז נא' פסוק זה פנ"ל אף אח"כ פשטאוי כו' ואז בר"ח אלול עלה משה בהר לקבל לוחו' שניו' ע"ז נא' הפסוק אני לדודי ודודי לי הרוע' בשושני'. פי' שאז לא הי' אפשר לכנס"י להיות בחי' רעיתי פרנסתי לפרנס לאביה' שבשמים פנין שפגמו כו' אלא הוא ית' הוא הרוע' את כנס"י בשושני' י"ג מדה"ר נושא עון כו' כדי שיוכלו לעשות תשוב' עילא' ואז אח"כ יקבלו לוחו' שניו' ביוה"כ להיות בחי' רעיתי פרנסתי (וזהו פשוטנה בין החוחים פן רעיתי בין הפנות כו' שהן כחו' נה"ב וע"י י"ג מדה"ר סלקא ריחין כו').

וזהו אני לדודי ודודי לי דלפעמי' אני כנס"י מפרנס לדודי בבחתי' מזון ולבוש דהיינו פשהיו במעלה עליונה ועתה שפגמו ועלה מרע"ה בהר בר"ח אלול עד יוה"כ הוא בבחתי' דודי לי שהוא רועה ומפרנס לכנס"י בבחתי' י"ג מדה"ר שנק' תליסר עליון דסחרין לשושנה (ולכן נרמז בר"ת דאני לדודי ודודי לי ר"ת אלול) ונשאר בחי' זו לעולם דהיינו שבכל ר"ח אלול בכל שנה הוא עת רצון והתגלות י"ג מדה"ר כדי שיוכלו לשוב בתשובה וכמאמר והחזירנו בתשובה שלמה לפניה וענין התשוב' הוא מילוי החסרון והפגם שע"י

תורה ומצוות לא ראי זה כו' שהמשכה שע"י התורה שהוא בחי' נפת תטופנה הוא רק בבחי' ונוזלים מן לבנון כמו טיפה כו' ונק' שער רישין'.

והמצוות עם ששרשן מבחי' עצמו' אוא"ס דלבנון אין ההמשכה כ"א בבחי' רים והארה בעלמ' משם. אבל מילוי הפגמי' דאלול (שהוא הפח על התשוב') צ"ל ע"י המשכת עצמות אור א"ס ב"ה ממש'.

וכמאמר לבעל החוטם אני מתחנן שהוא עצמית המקור דבחי' הרים שהוא רק הארה בעלמ' משם. וזהו הבקשה והחזירנו בתשוב' שלמה לפניך ממש'.

והנה אתערות' דלתת' דבחי' תשוב' הוא ג"כ באופן אחר מבחי' אתעדל"ת דבחי' צדיקי' דאעפ"י שנת' לעיל דהפל צ"ל מקודם בחי' מס"נ דכלות הנפש שנק' פלה. מ"מ יוכל להיות זה גם בבחי' אהבה בתענוגי' דצדיקי' ששרי זהו כמו טבע בנה"א מצד שרשן וכמארז"ל למה צדיקי' דומין' בפני השכינה פנר בפני אביקה והיגו התשובה והתענוג להתפלל לגמרי במקורו בא"ס ב"ה.

ושרשו מגיע לבחי' הארת התענוג העליון דנתאונה הקב"ה כו' אבל יש עוד למעלה מזה בחי' עצמו' אוא"ס ב"ה (שקודם שנתצמצם לבחי' רצון ותענוג) ונק' מקור חיים מקור התענוגי' ועוד למעלה שע"ז נא' כי עמה מקור חיים בבחי' עמה טפל ובטל.

שמשם דוקא הוא מקור הסליח' ומחילת עונות כמ"ש כי עמה הסליחה כו' כמ"ש במ"א ולעורר שם אינו ע"י מס"נ דצדיקי' בבחי' פלות הנפש דאהבה בתענוגי' מצד שרש הנה"א עצמה כ"א דוקא ע"י עומק לעומק שיש בלב מצד ההיפוך והמנגד דוקא שע"ז ויצעקו בצר להם ושהו בעומק יותר מתוך תוך נקודת הלב יותר ממה שיש בנה"א עומק מצ"ע לכלול בשרש וכוונדע במ"ש פן בקדש כו' הלואי פן בקדש חזיתיה ושהו בחי' בקל מאודך למעלה ממס"נ דובכל נפשך אפי' נוטל כו' שזה יכול להיות מצד טבע נה"א כו' ומשא"כ ע"י ההיפוך שפאשר נוגע לו ביותר אזי יצעק בקול פשוט בצר לו מאד (שזה עמוק יותר מהמס"נ מצד החפץ והתענוג שיכולל בשרשו ומקורו) וע"ז נא' ממעמקי קראתיה עומק לעומק כו' שבבחי' זו אין ביה מבחי' תענוג וחפץ פלל ולכן ע"ז ממשיך ג"כ מלמעלה מבחי' עמה מקור חיים מקור התענוגי' אשר משם נמשך בחי' הארת התענוג דנפת הנ"ל שנק' טעמין' דכתר להתלבש בח"ע וגם במדו' בבחי' דבש וחלב פנ"ל אבל בחי' עמה מקור חיים הוא למעלה מעלה מכ"ז שלכן מתמלא ע"ז פל הפגמי' כידוע ממשל הנהר שנהרב ויבש שצריף לחפור בעומק מקור המעין כו'.

וזהו ענין השופר דר"ה (ומתחילין מר"ח אלול) שידוע כי פלי השופר מובדל משאר פלי זמר שכולם יש בהם תענוג משא"כ קול שופר אין בו תענוג ואדרב' מטיל חרדה כמ"ש אם יתקע כו' ועם לא יחרדו והיגו שמיגיע למעלה מבחי' תענוג העליון כ"א לבחי' עמה מקור חיים מקור התענוגי' עמה טפל ובטל פנ"ל וכן מלמטה למעלה הוא בחי' הצעקה בצר להם בקול פשוט מתוך תוך נקודת הלב בבחי' עומק לעומק וע"כ מעורר ומגיע למעלה מעלה כ"כ פנ"ל (ולכן תמונתו קצר בפיו והולך ומתרחב והיגו מן המצר קראתי עניי בקרב כו' בין מלמט' למעלה ובין מלמעלה למטה).

והוא פֿעין משנ"ת במ"א בַּעֲנִין קול שׁוֹפֵר דמת"ת ולא בַּשָּׂאָר כל"ז לפי שהי צָרִיף להמשיך מִבְּחֵי עֲמָה מְקוֹר חַיִּים שְׂיֵהֶנּוּ מְקוֹר לְבַחֵי הַתּוֹרָה וכמ"ש בַּתְּרָא וְלָכֵן ע"י הַמְּשִׁיבָה מְמַקְּוֶם עֲלִיּוֹן פְּזָה מִתְּמַלְאֵי כָּל הַפְּגָמִי וְחִסְרוֹנֵי שְׂהִי ע"י בִּיטוּל תו"מ כו' וז"ש אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעֵיךָ בְּלִשׁוֹן פְּפוּל ב"פ אֲנֹכִי.

ומשא"כ בַּצְּדִיקִי רָאָה אֲנֹכִי נוֹתֵן כו' פ"א אֲנֹכִי (וְכֵן בַּמ"ת אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ). וְהִינֵנוּ מִשָּׂאֵרֵינוּ לְשִׁבְמִקוֹם שִׁבְעַת עוֹמְדֵי צ"ג א"י לַעֲמֹד פִּי כַּמֵּאֲרוֹז לְעֵתִיד הַקָּב"ה.

לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק ש"י עוֹלָמוֹ וְהַטַּעַם לְמִסְפָּר ש"י מְבוֹאָר בַּמ"א (בד"ה רָאָה אֲנֹכִי) שְׂהוּא מְפִנֵי שְׂתַרְיָג מְצוֹת דְּאוֹרֵינֵי וְז' מְצוֹת דְּרַבְּנֵן הֵם תר"ך עֲמוּדֵי אוֹר שְׂהוּא בְּחֵי רְצוֹן (וְתַעֲנוּג) הַעֲלִיּוֹן הַנֶּקֶט כ"ע.

וּמַעֲלַת הַצְּדִיקִי ע"י קִיּוּם תו"מ מִמְּשִׁיכֵי בְּחֵי נִפְתָּ שְׂהוּא בְּחֵי הָאֲרֵת הַרְצוֹן וְתַעֲנוּג עֲלִיּוֹן לְהַתְּלַבֵּשׁ בַּח"ע דְּתוֹרָה כְּדִלְעִיל. וְכִבָּר נִתְּבָאָר שְׂלִפֵי שְׂהַרְצוֹן וְתַעֲנוּג הוּא לְמַעְלָה מַעְלָה מְבַחֵי ח"ע אֵינֵנוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת נִמְשָׁף וּמִתְּלַבֵּשׁ בַּח"ע כ"א דְּרָף טִיפִין.

וְזֶה נֶקֶט בְּחֵי ש"י שְׂהוּא הַחֲצִי מִן תר"ך וְלֹא פְּלוֹ וְזֶהוּ קִנְיָה חֲקִמָה קִנְיָה בִּינְיָה ב"פ קִנְיָה גִימ' ש"י אֲבָל בַּע"ת ע"י רַעו"ד וְהַצְּעָקָה מִן הַהִיפּוֹף בְּעוֹנָמָה לְעוֹנָמָה כַּנ"ל שְׂהֵרִי זֶה לְמַעְלָה מְבַחֵי תַעֲנוּג וּמַגִּיעַ וּמַעוֹרָר בְּבַחֵי עֲמָה מְקוֹר חַיִּים מְקוֹר הַתַּעֲנוּגִי הֵרִי זֶה פְּאֵלוֹ מַעוֹרָר וּמְשִׁיבָה כָּל בְּחֵי הַתַּר"ך עֲמוּדֵי אוֹר וְלָכֵן הוּא בְּכָפֵל מְבַחֵי צ"ג וז"ש אֲנֹכִי אֲנֹכִי כו' (וְכַמוֹ מַמְטָה לְמַעְלָה מִמַּעֲמָקִים ב' עוֹמְקִים כו' כַּנ"ל) וְלָכֵן מִתְּמַלְאֵי כָּל הַחִסְרוֹנֵי שַׁע"י בִּיטוּל תו"מ וְלָכֵן בְּמִקוֹם שִׁבְעַת כו'.

אִף כְּדֵי שְׂיֵהֶנּוּ בְּאֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְבַחֵי מִמַּעֲמָקֵי עוֹמָק לְעוֹמָק הַנְּ"ל לְזֶה נִמְשָׁף י"ג מִדֵּה"ר בְּחֵדָשׁ אֱלוּל. וְזֶהוּ הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי שְׂפָאֱלוּל (הַנְּרָמֵז בַּר"ת אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי) שְׂאָז נִפְתַּחֵי שְׂעָרֵי רַחֲמֵי דִ"ג מִדֵּה"ר לְעוֹרָר הַלְּבָבוֹת לְתַשׁוּבָה מִעוֹמָק דְּלִיבָא הַנְּ"ל וַע"ז הוּא הַבְּקָשָׁה וְהַחֲזִירָנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׂלָמָה לְפָנֶיךָ.

שְׂזוּהֵי נֶקֶט תְּשׁוּבָה שְׂלָמָה שְׂמַעוֹרָרָת לְמַעְלָה ג"כ בְּחֵי אֲנֵת הוּא שְׂלִימַת דְּכּוֹלָא כַּמ"ש בַּמ"א. וְזֶהוּ לְפָנֶיךָ שְׂתַהֲנֵי בְּבַחֵי לְפָנֶיךָ מִמֶּשׁ לְבָא בְּבַחֵי הַפְּנִימִי וְעַצְמִי דַּא"ס ב"ה שְׂשָׁם נִבְחָר יִשְׂרָאֵל דּוֹקָא בְּבַחֵי פְּנִימִי וְלְמַעְלָה מְבַחֵי הָאֲרָה דְּסוּכ"ע בְּחֵי כַּחֲשִׁיכָה כו').

וּמָה שָׂאֵרֵינוּ לְ אֵל תִּקְרָא שׁוֹשְׁנֵי אֱלָא שְׂשׁוֹנֵי. הִינֵנוּ לְפִי שַׁע"ז נִתְּמַלְאוּ הַפְּגָמִי שַׁע"י תּוֹרָה וּמְצוֹת וּבְכָלֵל מְאֲתִים כו' וְעוֹי"ל א"ת שׁוֹשְׁנֵי אֱלָא שְׂשׁוֹנֵי ר"ל שְׂאֲחָר הַתַּעוֹרְרוֹ הַתְּשׁוּבָה דְּבַחֵי י"ג מִדֵּה"ר שַׁע"ז מִתְּמַלְאִים כָּל הַפְּגָמִי.

מ"מ זֶהוּ רַק לְפִי שְׂעָה וְאַח"כ צָרִיכֵי לְהַמְשִׁיךְ ע"י תו"מ דְּבַחֵי צ"ג וְכַאֲשֶׁר אָז כְּשַׁעְלָה מִשָּׁה רַבַּע"ה בַּה"ס שַׁע"ז נֵא' הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי שְׂאָז נִמְשָׁכוּ בְּחֵי ר"ר דִּי"ג מִדֵּה"ר לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם הִי זֶה רַק הַכְּנָה לְבַחֵי לוֹחֵו' שְׂנִי' שְׂהוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל בִּיּוֹכ"פ וְכֵן לְדוֹרוֹ אַחַר שְׂנִתְּמַלְאוּ הַפְּגָמִי ע"י ר"ר וְתַשׁוּ דְּאֱלוּל וְשׁוֹפֵר דַּר"ה נְצָרָף הַתו"מ כו' וְזֶהוּ א"ת שׁוֹשְׁנֵי אֱלָא שְׂשׁוֹנֵי כו': כְּלָל הַהִפְרָשׁ בֵּין צְדִיקִי לְבַע"ת בֵּין מְלַמְעָלָה לְמַטָּה וּבֵין מְלַמְטָה לְמַעְלָה הוּא פִּי בְּחֵי עוֹמָק בַּח"מ הוּא שְׂרִשׁ וּמְקוֹר בְּחֵי הַיּוֹלֵי שְׂל אוֹתוֹ דְּבָר עַכ"פ וְזֶהוּ בְּחֵי אֲנֹכִי בְּחֵי הָאֲרֵת עַצְמוֹ א"ס ב"ה הַנֶּקֶט סוּכ"ע עַכ"פ אֲבָל בְּחֵי אֲנֹכִי סֵתָם עִם שְׂהוּא ג"כ בְּחֵי הַעֲצָמוֹ דְּאֲנֹכִי אֲבָל לֹא מַצִּידוֹ ית' כ"א אַחַר שְׂנִמְשָׁף מְמַנּוֹ ית' מְקוֹר לְעוֹלָמוֹת אָז

בחי המקור נק' אנכי לגבי העולמות לכן לעורר המקור די בבחי התעוררות המס"נ
שמצד פח הנשם' בהגלות נקודת' העצמית שנק' מקור הנשם' לגבי פחותי'.

ועולה לשרשה ומקורה בעצמו' אוא"ס הנק' אנכי סתם כו' אבל בחי בע"ת ע"י ההיפוך
והמנגד בצר לה יש פח להעלות הנשמה בבחי זריק' למעלה משרשה ומקורה כ"א בבחי'
אנכי אנכי הנ"ל (ובזה יובן ענין הריוח דיריד' צורך עלי' למעלה משרש הנשם' כו' וזהו
בחי לצורך בצרור הטי' את ה' ממש.

כידוע המשל מזורק אכן הצרור במרגמה. וכמ"ש במ"א בפי' נאני פכרוש רענן כו').

וכשנתעורר ונמשך מבחי הנ"ל מתמלאים כל הפגמי' כו' פנ"ל (ואולי לפי שפח
התעוררו' הבע"ת אינו מפת עצמה של הנשם' לכן נצרך להיות ע"י התעוררו' ר"ר
מלמעלה דוקא וזהו שבאלול דוקא הוא ית' רועה ומפרנס לכנס"י בבחי' י"ג מדה"ר
דשושני'): ויהי בימי אשורש הוא אשורש המולך מהודו ועד כוש.

להבין הפכל דאשורש. ולמה תלה בימי אשורש ולא בימי מרדכי ואסתר ומהו מהודו
ועד כוש דדוקא.

ובגמרא דמגילה (י"א) פליגי רב ושמואל ח"א הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם
וח"א הודו וכוש גבי הדדי הו' קיימי בשם שמלך על הודו וכוש פך מלך מסוה"ע ועד
סופו להבין זה (ולמה הוזכר הני תרי דוקא) הנה כבר נודע שהמלך סתם שנו' במגילה
קאי על ממ"ה הקב"ה וכדכרשת רז"ל ע"פ נדדה שנת המלך מלכו ש"ע כו' (וגם נודע
שאסתר הוא בחי מל' דאצי' שיש לה פמה שמות אלא שמשמנית בשמה לפי הענין והזמן
כו' ולפי שמגילה זו קאי על זמן הגלות (פדאי' בפע"ח) לכן נק' אסתר כמארז"ל אסתר
מ"ה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר כו').

ולפ"ז ממילא מה שנק' הקב"ה (שהוא בחי ז"א) בשם אשורש הוא ג"כ לפי העת וזמן
הגלות ומעין דרשת רז"ל במגילה שם אשורש מלשון שחרות שהושחרו פניהם ישראל
במיו וזהו ויהי בימי אשורש בזמן שנק' בן ידוע שזמן הגלות נק' חושך ולילה ולפ"ז
א"צ לומר דקאי עליו ות' אלא שחרות העוה"ז וע' בסוף הקונטר' והכל א' כו') ועפ"ז
יובן ענין הודו וכוש שפי' הודו הוא מלשון הודו על או"ש פסה שמים הודו שהוא מלשון
הוד והדר וכוש מלשון שחרות והיינו פענין פחשיכה פאורה וזהו ענין הספור ויהי בימי
אשורש דהיינו באותו זמן הגלות שנק' אז אשורש כו' וכמ"ש אלביש שמים קדרות
כו' ועכ"ז הוא אשורש המולך כו' ששורש חושך ושחרות זה הוא מאד נעלה למעלה
מן השתלשלו'.

ששם פחשיכה פאורה כו' ומעין זה גם בנש"י פתיב הלא כבני כוש"י אתם לי בני"י.
וארז"ל (במד"ר) כבני כוש"י אתם בעיניכם ומ"מ לי בני"י כו' והיינו כמ"ש שחורה אני
ונאנה כו' ויש להקדים ביאור פסוק זה שחורה אני (מרינו ז"ל) הנה ארז"ל שהתורה
ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה וכללות הענין שלפי שהתורה היא בחי הממוצע בינו
ית' לעולמות כמ"ש תלת קשרין כו' וכן בחיצוני' העולמות היא כלי אומנתו של הקב"ה
כמ"ש ואהנה אצלו אמון אומנא כו' בראשית ברא בשביל התו' באורייתא ברא כו' וכל
ממוצע צ"ל כלול מב' הבחי' ע"כ יש בהתו' בחי' אש שחורה ולבנה שמצד קישורם

בהקב"ה היינו בחי' אש לבנה שפה ומצד שישיראל מתקשרין ביה (וכמו"כ מצד באורייתא ברא כו') זהו בחי' אש שחורה שפה.

וכמו שהיא בכלל' התו' בדרה פלל פן הוא עגן בפרט שזהו מארו"ל ביו"ד נברא העוה"ב כו' היינו גם מבחי' היו"ד (דשם הנה) שבתורה בבחי' אש שחורה ע"ג אש לבנה עי"ז נברא העוה"ב ולכאו' פלא הלא עגן העוה"ב הוא תענוג אלהי שנהנין מזיו השכינה בבחי' תענוג נפלא לאין קץ.

שהרי אמרו מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי שקדאי כל יסורי גיהנם כו' ולכאו' פלא אם התענוג גדול מאד מ"מ הנה ראוי להיות משקל בזה כמה יסורי פדאי לסבול לפ"ע התענוג אלא שלפי שהוא תענוג אין קץ מממש (מהשגת זיו השכינה שהוא גילוי אור בבחי' א"ס) ע"כ לא שיקף בזה משקל וערה פלל ולכן הוקלט שקדאי כל יסורי גיהנם כו' וא"כ איך נברא רק בבחי' אות קטנה דיו"ד כו' אף הנה מבשרי אחזה עד"מ בחי' אותיות מחשבה ודיבור שהן בחי' גילוי השכל פנודע שלכן נק' אותיות מלשון אתא בןקר כו' שמביאי לידי גילוי ובאמת אנו רואים להקפף ג"כ שהרי הן בחי' לבושי' להסתיר על אור השכל שהשכל בעצמו ומהותו משולל מבחי' אותיות אלא שא"א להיות גילוי ממנו בבחי' תפיס' והשגה ממש אפי' לעצמו וכ"ש להביאו לגילוי לזולתו כ"א ע"י אותיות שהמה בחי' פלים ולבושים המסתירי' על עצם מהות השכל ועי"ז דווקא יש תפיסה והשגה בהשכל מה שא"א פלל בלתי האותיות ויש ב' בחי' אותיות היינו אותיות המחשבה שהן פלים ולבושים לאור מהות השכל ושיהיה עי"ז גילוי והשגה לעצמו בלבד ועדיין א"א להתגלות לזולתו כ"א שיתלבש עוד בבחי' העלם והסתר אותיות הדיבור שהמה לבוש נפרד יותר ועי"ז מתגלה (אותו השכל עצמו) גם לזולתו ונמצא שיש באותיות כב' הפכים שהרי עצם האותיות הן בחי' דומי' ואינם מערה וסוג שכל רוחני אשר ע"כ הן בחי' לבושי' להעלים ולהסתיר על אור מהות שכל רוחני.

ועכ"ז היא הנותנת להיות עי"ז גילוי אותו השכל (בשינוי המהות אור של תולדה ומ"מ הוא דמות אותו מהות רוחני שלהשכל) שלפי רוחני' מהותו פמו שהוא א"א לו להתגלות ולהתפס בבחי' השגה וגילוי (אפי' לעצמו) כ"א ע"י התלבשותם בבחי' האותיות אבל הגילוי דווקא ע"י ההעלם עצם המהות כו' (וזהו כמ"ש במ"א שבחן' ים ויבשה ישנם בכל בחי' אותיות בין במחשבה בין בדיבור אלא שמ"מ דר"כ המחשבה נק' ים ודיבור יבשה).

ע' שער האמונה פ' י"ג): והנה בחי' אותיות המחשבה הן בחי' בריאה חדשה יש מאין (פנודע שמדו"מ הן הן בחי' בי"ע למעלה) והיינו מלבד שגוף האותיות הן יש מאין פיון שעצם השכל משולל מבחי' אותיות (רק שמ"מ יש להן שרש ומקור כמשי"ת) אלא שגם השכל הנגלה ע"י התלבשות באותיות אלו נק' בריאה חדשה נגד עצם השכל הרוחני פיון שהוא בשינוי המהות באין ערוף פלל ומשא"כ השכל הבא בגילוי זולתו ע"י אותיות הדיבור אינו בבחי' התחדשו' גמור שהרי כבר הנה אותו השכל ממש בלבוש אותיות המח' לעצמו שא"א לדבר אם לא שמחשב מקודם באותיות מחשבתו ואין פאן שינוי כ"א מהעלם לגילוי שתחילה במח' לא נגלה לזולתו ואח"כ נגלה להשומע אבל בגוף השכל אין שינוי המהות.

ולכן הדיבור נגד המח' נק' בחי' יצירה שהיא רק בצורה וגילוי להעלם חנוך המח' ולפ"ז משנ"ת שיש בבחי' האותיות כב' הפכים היינו להעלים ולהסתיר ושע"ז דווקא יהיה הגילוי כו' (שזהו ים ויבשה הנ"ל) אין אותיות הדיבור נאותיות המח' שוין בזה לגמרי שהרי אותיות המח' מסתירים לגמרי ע"י רוחני' השכל עד שהשכל הנגלה בהלבשה באותיות המח' הוא פבריאה חדשה בשינוי המהות שהשפלה בלי אותיות הוא מהות אחר לגמרי אבל אותיות הדיבור אעפ"י (שנא') שהן ג"כ מכסים ומסתירים שהרי גוף האותיות דה' מוצאו' הפה הן דוממי' לגמרי ואינם מסוג שכל כלל (הרבה יותר) מאותיות המחשבה (אלא דמ"מ י"ל דבחן' צורה רוחני' דאותיות הפל א') מ"מ אינו כ"א כמו לבוש דלבוש הסתר אחר הסתר וכמו"כ בחי' הגילוי הנעשה ע"י הסתר זה ה"ז פגילוי אחרגילוי אבל אין בזה שינוי גמור ובריאה חדשה כו' והנה עד"ז יובן למעלה מארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב דענן עוה"ב היינו תענוג הנשמות שנהנין מהשגתן מזיו השכינה שהוא הארה וזו מאור אסב"ה מקור החיים מקור התענוגים: ואיך אפשר זה הלא הוא ית' למעלה מגדר נסוג חכ' והשגה פידוע דלמחבת"כ.

עז"א ביו"ד נברא ע"י אות היו"ד מאותיות מחשבתו ית' הגם דכתיב פי לא מחשבותי כו' מ"מ בדוגמא דדוגמא יובן קצת ע"ד שאותיות המח' שבאדם מלבישים ומסתירים על רוחני' השכל שאינו בגדר תפיס' והשגה ממש כמו שהוא שאין אופן להשיגו בלי בחי' אותיות.

וע"י לבוש והעלם האותיות דווקא בא לכלל תפיסה והשגה והוא באמת בשינוי המהות כף למעלה ע"י הלבשת אות היו"ד שבמחשבתו כבי' המעלים ומסתיר על בחי' אורו ית' הבלתי מושג בשום שכל בא לכלל איזה השגה וגילוי באור וזו המאיר אחר הלבשה זו עד ששייך להיות הנשמות נהנין ומתענגי' מזיו זה והוא באמת בחי' בריאה חדשה בשינוי המהות אל אלא ש"מ פ"ן שעכ"פ אור וזו זה הוא מהארת אואסב"ה אעפ"י שבא בהתלבשות ושינוי המהות מ"מ מתענגים בו בבחי' תענוג לאין קץ עד שמוטב דלידניני' בלי משקל כלל כו' פנ"ל (כמו במשל המח' שעכ"פ הוא מעין ענן שכל עם שהוא בשינוי המהות הרוחני כו') והנה דוע דבחן' עוה"ב וג"ע יש בכל עולם ועולם לפי ערכו כמ"ש ילכו מחיל אל חיל וכו"כ ג"ע העליון הוא בעולם הבריאה וג"ע התחתון הוא בעולם היצי' (ועש') והינו כדוגמת אותיות המח' ודיבור הנ"ל דג"ע העליון הוא בחי' עלמין סתימין פידוע דמח' הוא בחי' אתפסי' וזהו עולם הבריאה פנ"ל דבחן' השכל הנגלה ע"י לבוש והעלם האותיות המח' הוא בחי' בריאה חדשה בשינוי המהות מכמו שהיה רוחני' השכל.

וכ"ה בענן השגה ותענוג הנשמות בגעה"ע וזו השכינה המאיר דרך הלבוש דאותיות מחשבתו ית' בשינוי המהות מעצמו אורו ית' דלמחבת"כ ובחן' געה"ת הוא מבחי' עלמין דאתגלי' ע"י בחי' אותיות דיבורו ית' בחי' עלמא דאתגלי' שבא בבחי' גילוי ההעלם דגעה"ע בלי שינוי המהות ג"כ כ"א שהאותיות הם בבחי' העלם אחר העלם והגילוי ע"ז הוא בחי' גילוי אחר גילוי (מעולם ועד עולם וכו"ל: והנה דוע המאמר יוצר אור ובורא חושך והשןשיא מוכן שהלא בחי' בריאה למעל' מיצירה ולמה מכנה הבריאה לחושך והיצי' לאור הרי האור מעולה מן החושך כמ"ש נירא את האור פי טוב.

ובד"כ ידוע התירוץ שיש בחי' חנושה למעלה מבחי' אור וכמאמר ברישא חשוכא כו' והיינו שחנושה לשון מניעת האור שהוא עצם הדבר כמו שהוא ואור הוא גילוי ונתפשטותו והיינו ענין חומר וצורה (שבכ"ד) חומר הוא היולי הפשוט וזהו החושה שקדם לאור ואור הוא הציור וההתגלו' שמתראה בו ולכן מחשבה ודיבור נק' ג"כ חנושה ואור חומר וצורה שהמח' היא בהעלם עצם השכל המושג לעצמו וקדם לבחי' אור וגילוי השכל לזולתו ע"י הדיבור ועד"ז גם למעלה בחי' השגת הנשמות דגעה"ע דבריא הוא בחי' ההעלם והעצם לנגד הזיו המאיר לנשמות שבגעה"ת.

ולכן נק' הבריאה חנושה שקדם לאור דיצי'. אמןם לפמשנ"ת הנה גם במח' דבריא עצמה יש בחי' חנושה ואור דהיינו מה שהאותיות הן פיוסי והסתר לרוחני' השכל נק' חנושה.

ומה שעי"ז נגלה ונתפס מהות שכל בשינוי בלבוש המח' נק' אור וכמו"כ למעלה מה שבי"ד נברא כו' שהוא הסתר עצם אורו ית' בבחי' למת"ב זהו בחי' חנושה. ומה שעי"ז נגלה אור וזיו השכל להיות נהנין כו' נק' אור וכן עד"ז גם באותיה"ד (וכמו"כ בבחי' געה"ת דיצי') יש בחי' חנושה ואור לפי הנ"ל דאותיות הדבור ג"כ הן בחי' לבוש והסתר לעצם השכל המושג במח' שזהו בחי' חנושה ומה שעי"ז בא בגילוי לזולתו נק' אור ולכא' א"כ הדק"ל למה יחס בריאה לחנושה ויצי' לאור פיון ששני הבחי' נמצאים בשניהם אלא (שי"ל) שידוע שכל העולמות פוללים זע"ז ומה שאותיות המח' מעלימים זהו בחי' מח' דמח' ומה שנגלה עי"ז זהו דיבור שבמח'.

ולמעלה זהו בריאה ויצי' שבבריאה. וכמו"כ עד"ז ב' הבחי' שבדיבור זה שמצד לבושי האותיות דמח' ודיבור ה"ז חסרון ולמה יקרא בבריאה נגד האור וגילוי שעל ידם מ"מ הרי עכ"פ נדאי חנושה והעלם זה קדם לבחי' האור וגילוי שע"י גם פיון שעל ידם נעשה הגילוי הרי הם קדם במעלה ג"כ והיינו שבחי' הפיוסי וההעלם הוא ע"י פנימי האותיות וכח הגילוי הוא בחי' חיצוני' האותיות (פעין מ"ש במ"א בענין פנימית וחיצונית הפלים כו') ועד"ז נוכל לומר ג"כ שגם מה שד"כ מח' ודיבור נק' חנושה ואור העלם וגילוי היינו ג"כ שבד"כ אותיות המח' והדיבור הפל' א'.

אלא שהמח' הוא פח הלבוש המכסה. והדיבור הוא מה שעי"ז נגלה.

וזהו בחי' בריאה ויצי' שיש בכ"ד. והיינו חומר וצורה שבכ"ד.

והיינו שהחומר הוא פח בריאה להעלים הרוחני (המחנה והמהנה) שעי"ז נראה ונגלה ישותו כו' כידוע שאין חומר בלא צורה וכן להקפוד ולפ"ז מה שאותיות מח' נק' בריאה היינו רק מצד עצם האותיות שהן הפח המעלים אכל מה שהפל נגלה ע"י לבוש זה לא נק' בריאה חדשה אלא צורה ויצי' דלא פדלעיל כו' אף כפר נתבאר שזהו בריאה ויצי' שבבריאה כו' ועוי"ל (והפל' א') דמש"ה מח' דבריאה נק' חנושה ונוקא משום שגם האור המתגלה ע"י לבוש זה הוא בחי' בריאה חדשה בשינוי המהות וכדלעיל ונהרי עדיין הוא עצם ההשגה (שבמשפיע) והוא בהעלם מהמקבלים.

ומ"מ י"ל דהיינו יצי' שבבריאה פנ"ל ומשא"כ הדיבור הרי הנגלה ממנו הוא גילוי ממש לזולתו ואינו דבר חדש פלל כי גם פח המעלים שבו אינו מעלים כ"א למה שפבר מושג במחשבה עכ"פ והם בערה א' פנ"ל.

ואין פאן כ"א העלם וגילוי או גילוי אחר גילוי פנ"ל אלא שמ"מ בערף הגילוי שבו לזולתו נק' פת המעלים שבו העלם וחושף (והיינו בריאה שפיצי' כו' פנ"ל) ונמצא מוכן מהנ"ל שיש בבחי' החושף דמח' דבריאה ב' ענינים.

הא' בחי' הצמצום והפסוי שמעלים ומסתיר על בחי' רוחני' השכל (והיינו בחי' ביו"ד נברא דלעיל) והב' בחי' השכל המושג בהתלבשות מח' זו שנק' ג"כ חושף מצד שהוא עצם והעלם כו'.

והנה בכ"ז החושף קדם לאור (בזמן עכ"פ וגם במעלה לפי הנ"ל שגם בחי' הא' זהו בפנימית הפלי' וצ"ע ויח' א"ה). והיינו כמארז"ל פברייתו ש"ע בריש' חשוכא כו' וכמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר וגם פתיב וחושף ע"פ תהו ואח"כ יהי אור כו' וגם מן שיש מה שיש בחי' חושף ונצי' לאור כו' אף עדיין אינו מן שיש לפ"ז מה שהקדים יוצר אור לבורא חושף כו' וגם המאמר דאש שחורה ע"ג אש לבנה דמ' דאש לבנה שהוא בחי' אור קודם לאש שחורה שע"ג (או דשניהם כא').

וכמוכן מאותיות הפתובים על קלף שלוכו הקלף קדם לשחרות האותיות אמנם הנה מוכן דכל הנ"ל הוא פשאנו מדברים בענין השכל המושג באותיות אם לעצמו ע"י אותיהמ"ח או לזולתו ע"י אותיה"ד שבכ"ז היתה חלה הוא בחי' החושף המחשיף ומעלים כו' וגם השכל המושג ומלנפש במח' הוא העצם והעלם נגד גילוי לזולתו וזה נק' מלמטה למעלה (היינו פלפי מטה) אבל מלמעלה למטה הרי ונדאי רוחני' השכל כמו שהוא בלי אותיות הוא העיקר והעצם וקדם בזמן ובמעלה נגד בחי' אותיות דמח' וה"ז האור שקדם לחושף דעצם השכל הרוחני' נק' אור וגילוי כמו שהוא באותיות דמח' נק' חושף כפשוטו לגריעותא דהיינו צמצום והסתר וכלא חשיבין כו' וגם הוא הדין (וכ"ש) השכל המושג בלבוש דמח' עם שנק' אור וגילוי (ולא עוד אלא שנק' (אור מקיף) חושף למעליותא נגד המקבלים) אינו אלא צמצום וחושף לגריעותא נגד עצם השכל הרוחני' כמו שהוא והוא ע"ד שרגא בטיהרא כו' דכל"ח כו' וככה יובן למעלה דמה שפיו"ד נברא העוה"ב.

יו"ד זה הוא באש שחורה ע"ג אש לבנה. ר"ל דשחרות שהוא המעלים ומסתיר הוא בחי' חושף פשוט לגריעותא נגד עצמות אורו ית' העצמי שהוא בחי' אוא"ס ממש דלמחתב"כ.

וגם האור וזיו המאיר בגעה"ע עם שהוא תענוג אין קץ פנ"ל כל"ח ממש נגדו וכשרגא בטיהרא כו' וזהו ענין מארז"ל צמצם שכינתו בין בדי ארון דלכאורה הרי אדרבה זהו עיקר השפראת וגילוי שכינה בהיכל ק"ק.

ולמה א' צמצם כו' אלא דלנגד עצמות אואסב"ה נק' זה צמצום וחושף דכל"ח. וה"ז פאותיות הפתובים בדיו שחור על קלף לבן דלכון הקלף הוא עיקר והעצם ושחרות הדיו בא אח"כ להעלים ולהסתיר וכל"ח (ויכולים למחוק ולכתוב אחרים שזהו פלוש זר שפושט ולובש כו') וזהו אש שחורה בחי' צמצום וחושף פשוט דיו"ד שבמחשבתו ית' ע"ג אש לבנה עצמו' האואסב"ה להעלים ולהסתיר כו' שע"ז נברא העוה"ב כו' ונמצא מוכן דשחרות דאש שחורה בחי' חושף יש בזה ב' פנים א' מלמעלה למטה היינו נגד עצמו' האור העליון שמצד זה נק' חושף לגריעותא כפשוטו והב' מלמטה למעלה נק' חושף והעלם למעליותא ומוכן מהנ"ל שיש הרבה בחי' חושף ואור וזה קדם לזה וזל"ז.

וְכָל חוֹשֶׁף נִקְ' הֵן לְגַרְיֵעוּתָא כְּלָפֵי הָאוּר וְלְמַעֲלֵיּוֹתָא כְּלָפֵי הָאוּר וְשְׁלֵמֻטָּה הֵימְנוּ
(וּבְאַמַּת נַחֲלֵק בַּחֵי הַחוֹשֶׁף הַזֶּה לִב' בַּחֵי כְּמוֹ עַד"מ בְּאוֹתִיּוֹת הַמַּח' הַנְּ"ל מֵה שְׁבִכְחָם
לְהַעֲלִים וְלְהַסְתִּיר עַל רוֹחְנֵי הַשְּׁכָל זֶהוּ בַּחֵי חוֹשֶׁף לְגַרְיֵעוּתָא כְּלָפֵי מַעֲלָה וּבַחֵי הַשְּׁכָל
הַמְּוֹשֵׁג בְּלִבּוֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֵלוֹ מֵה שִׁמ"מ הוּא בַּחֵי הַעֲצָם וְהַקְּעֵלִים נֶגֶד הַמְּקַבְּלִים שְׁזֵה בַּחֵי
חוֹשֶׁף לְמַעֲלֵיּוֹתָא כְּלָפֵי מַטָּה וְכַמוֹ"כ יוֹבֵן עַד"ז מֵה שְׁבִי"ד נִבְרָא הַעוֹה"ב מֵה שְׁאֵשׁ
שְׁחוֹרָה דִּי"ד זֶה מַעֲלִים וּמַצְמִצִּים הָאוּר הַעֲלִיּוֹן זֶהוּ חוֹשֶׁף לְגַרְיֵעוּתָא נֶגֶד הָאֵשׁ לְבָנָה
שְׁקָדָם.

וּמֵה שְׁמֻנְשֵׁג עִי"ז בַּגְּעָה"ע דְּבְרִיאָה (עַם שְׁזֵהוּ אוּר וְגִילּוֹי גְדוֹל) נִקְ' חוֹשֶׁף לְמַעֲלֵיּוֹתָא נֶגֶד
ג"ע הַתַּחֲתוֹן וְכֵן יוֹבֵן מֵה שְׁיִתְבָּאֵר אִי"ה בְּעַנְיָן שְׁרָפִים וְאוֹפְנִים וְכַמוֹ"כ בְּעַנְיָן צְמִצִּים
שְׁכִינְתוֹ בֵּין בְּדֵי הָאָרוֹן י"ל שְׁיֵשׁ בְּזֵה ב' הַבַּחֵי וְאֵ הַנְּ"ל) וְנִמְצָא שְׁיֵשׁ ב' בַּחֵי (מְלַמְעֵלָה
לְמַטָּה) אוּר וְחוֹשֶׁף פִּי אוּר הַעֲצָמִי שְׁקָדָם לְחוֹשֶׁף שֶׁאֲח"כ וְאֲח"פ חוֹשֶׁף וְאוּר וּלְפ"ז
הַהֲתַחֲלָה הוּא מְבַחֵי אוּר וְלָכֵן לְפַעֲמִים מִשְׁמַע שְׁהָאוּר קָדָם לְהַחוֹשֶׁף כִּנְ"ל וְהֵינּוּ בְּאוּר
וְחוֹשֶׁף הֵרָאשׁוּנִים מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה הַנְּ"ל וְלְפַעֲמִים מִשְׁמַע שְׁהַחוֹשֶׁף קָדָם לְאוּר זֶהוּ בַּחֵי
חוֹשֶׁף וְאוּר אֲחֵרוֹנִים הַנְּ"ל מְלַמְעֵלָה לְמַעֲלָה וְזֶהוּ כְּבָרִיּוֹתוֹ ש"ע בְּרִישָׁא חֲשׂוֹכָא כו' דְּלַעֲנִין
בְּרִישָׁתוֹ ש"ע דְּמִיָּירִי כְּלָפֵי מַטָּה בְּזֵה הַחוֹשֶׁף קָדָם לְאוּר (אֲלֵא שִׁמ"ש יוֹצֵר אוּר וְאֲח"כ
וּבוֹרָא חוֹשֶׁף עֲדִיין לֹא א"ש לְפ"ז דֵּה"ז פְּתַרְתִּי דְּסַתְרֵי דְּאִי קָאִי עַל מְלַמְעֵלָה לְמַעֲלָה לְמַה
הַקָּדִים הָאוּר וְאִי קָאִי עַל מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה הֵרִי בְּזֵה בַּחֵי הַחוֹשֶׁף הוּא לְגַרְיֵעוּתָא כִּנְ"ל
וְלְמַה יַחֲס לֹו הַבְּרִיאָה שְׁלֵמֻטָּה מִיָּצִי כִּנְ"ל וִית' אִי"ה וְהֵנָּה הוּא בַּחֵי דְּאִצִּי) דְּמֵה שְׁלָפִי
הַנְּ"ל הָאוּר שְׁקָדָם לְחוֹשֶׁף הוּא הַהֲתַחֲלָה הֵינּוּ נֶגֶד בַּחֵי עוֹלָם הַבְּרִיאָה וְהֵינּוּ שְׁהָאוּר
שְׁקָדָם הוּא בַּחֵי אִצִּי שְׁהוּא בַּחֵי אֱלֹהִים מְמַשׁ אִיהוּ וְחִיּוּהִי וְגַרְמוּהִי סָד (וְהַחוֹשֶׁף
שְׁאֲחֵרִי הֵינּוּ בַּחֵי הַפְּתֵר דְּבְרִיאָה אוֹ בַּחֵי הַפְּרֵט הַנְּעֻשָׂה.

מְלִבּוֹשׁ הַחֲשֵׁמֶל בַּחֵי אוֹתִיּוֹת הַמַּח' דְּמַל' דְּתַבּוּנָה שְׁמֻנָּה נְעֻשָׂה מְנַעֵל תַּחַת רַגְלֵי זו"נ כו'
אֲבָל יֵשׁ ג"כ בַּחֵי חוֹשֶׁף שְׁקָדָם לְאוּר הָאֱלֹהִי דְּאִצִּי. וּמְבַשְּׂרֵי אֲחֻזָּה דְּמֵה שְׁנִתְבָּאֵר
דְּאוֹתִיּוֹת הַמַּח' הֵן יֵשׁ מֵאִין דְּבְּאוּר הַרוֹחְנֵי דְּשְׁכָל עֲצָמוֹ אִין בַּחֵי אוֹתִיּוֹת הַנֵּה מ"מ הֵן עַנְיָן
שְׁכָף נִתְהוּוּ (מְקַדְמוֹת הַשְּׁכָל כו' נְעוּד לְמַעֲלָה) וְהֵינּוּ שְׁיֵשׁ אוֹתִיּוֹת רוֹחְנֵי הַקְּבוּעִי בְּנִפְשׁ
עֲצָמָה כַּמ"ש וְיֵהִי הָאָדָם לְנִפְשׁ חֵי וְתַרְגוּמוֹ לְרוּחַ מְמַלְלָא וְכִידוּעַ וּמְבַנְאֵר בַּמ"א דְּאָף גַּם
אוֹתִיּוֹת הַדְּיָבוֹר לֹא שְׁנִתְהוּוּ עֵינְקֵר מְצִיאוֹתָם מֵה' מוֹצְאוֹת הַפָּה פְּדָרָף הַכְּבוֹר כו' דֵּה"כ
לְמַה הָאֵלִם אִינוּ יְכוּל לְדַבֵּר הֵרִי יֵשׁ לֹו פְּלִי הַפָּה בְּשְׁלִימוֹת נְעוּד רֵאִי מֵמֵה שֶׁא"צ לְכַוֵּן
כו' כַּמ"ש בַּמ"א אֲלֵא שְׁעֵינְקֵר מְצִיאוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְשָׁרְשָׁן הֵן הֵמָּה אוֹתִיּוֹת רוֹחְנֵי הַקְּבוּעִים
בְּעֲצָם הַנִּפְשׁ (שְׁהַנִּפְשׁ מְלֵאָה אוֹתִיּוֹת וְזֶה אֲפֻשֶׁר לְמַעַל מְשׁוֹרֵשׁ גּוּף הַעֲשָׂר פְּחוֹת הַנְּטוּעִים
בְּנִפְשׁ כו' וצ"ע) וּפְעוּלָתוֹן לְחַבֵּר חֵיּוֹת רוֹחְנֵי דְּנִפְשׁ שְׁהוּא לְמַעֲלָה מְעֵינְקֵר מְצִיאוֹת מֵהוּת
הַשְּׁכָל וְהַתַּחֲסָמוֹת שְׁבַגּוּף גְּשָׁמִי.

וְה"ז ע"ד פְּעוּלָת אוֹתִיּוֹת הַגְּלוּי' דְּמַח' לְהַלְבִּישׁ רוֹחְנֵי הַשְּׁכָל (שְׁכָבֵר שׁוֹרָה וְנִמְצָא בְּכָלִי
הַמּוֹחַ. וְעַכ"ז יְדוּעַ שֶׁא"א שְׁיִהְיֶה מְוֹשֵׁג מְמַשׁ כְּמוֹ שְׁהוּא כ"א ע"י הַלְבָּשָׁה וְהַגְּשָׁמָה
דְּאוֹתִיּוֹת מַח' כְּף א"א שְׁיֵאִיר וְיִתְחַבֵּר אוּר רוֹחְנֵי הַנִּפְשׁ עֲצָמָה בְּתוֹף פְּלִי הַמְּוֹחֵן שְׁבַגּוּף
לְהִיּוֹת אִפִּי מְצִיאוֹת חֵכ' וְשְׁכָל רוֹחְנֵי כ"א ע"י פְּעוּלָת אוֹתִיּוֹת הַרוֹחְנֵי הַנְּ"ל (וּמַעֲיִן זֶה
עַנְיָן אוֹתִיּוֹת וְשָׁמוֹ הַמְּמוֹצְעִים בֵּין אוֹרוֹת לְפָלִים) וְזֶה נִקְ' ג"כ בַּחֵי חוֹשֶׁף בַּב' אוֹפְנִים

הנ"ל שְׁהוּא צְמָצוּם לְהַלְבִּישׁ וּלְהַעֲלִים אֹרֶךְ רוּחָנִי הַנִּפְשׁ שְׁאִינְנָה בְּעַרְףָּךְ פֶּתַח חֵכֶי וְכֹה"ג (וּלפ"ז הוּא ג"כ נִקְ' חֲנוּשָׁה לְגַרְיֵעוּתָא וְהָאֹרֶךְ שְׁקָדָם לְזֶה הוּא אֹרֶךְ וְחִיּוֹת (הַתְּפִשְׁטוֹת) דְּעֵצְמוֹת הַנִּפְשׁ מִמֶּשׁ) וְהֵב' שְׁמִפְאֵן שְׁרֵשׁ וּמְקוֹר לְשִׁכְלֵי הַגְּלוּי הַרוּחָנִי שְׁבִמּוֹחַ שֵׁנִק' חֲנוּשָׁה לְמַעֲלִיּוֹתָא כו' (וְאֶפְשָׁר ג"כ לְחַלְקָם לְב' בַּחֲוִי' שְׁהַחֲנוּשָׁה הֵב' הִינְנוּ בַּחֲוִי' הַפְּתָר דַּחֲכ' כו') וְעוֹד זֹאת פְּעוּלַת הָאוֹתִיּוֹת רוּחָנִי הַנִּפְשׁ לְשִׁמְהָם יֵשׁ שְׁרֵשׁ וּמְקוֹר (רְחוּק בְּדֶרֶךְ דִּילּוּג) לְכ"ב אוֹתִיּוֹת הַמַּח' הַנִּפְשׁ (וְעַכ"ז נִקְ' בְּרִיאָה מֵאִין לֵישׁ לְפִי שְׁאִינְנָם נְמִשְׁכִּים מְאוֹתִיּוֹת הַנִּפְשׁ לְבְּדֶרֶךְ דִּילּוּג ג' מִשְׁם נִיטָן פֶּתַח וְעוֹז כו') וְכָךְ יוֹבֵן עַד"מ לְמַעֲלָה שְׁלִמְעָלָה מֵאֲצִי לְשִׁיחָה מְצִיאוֹת אוֹרוֹת וְכֵלִים אִפִּי' בְּבַחֲוִי' אִיהוּ וְחִיּוּהִי וְגַרְמוּהִי חֵד מְאֻחָדוֹת הַפְּשׁוּט לְגַמְרֵי הַהֶכְרַח לְהִיּוֹת ע"י אֲמָצְעוֹת בַּחֲוִי' חֲנוּשָׁה וְהַעֲלָם וְהִינְנוּ מ"ש יִשֶׁת חֲנוּשָׁה סְתָרוֹ.

וּבַד"כ הִינְנוּ בַּחֲוִי' הַפְּתָר עֲלִיוֹן שֵׁנִק' חֲנוּשָׁה מֵצַד ב' אוֹפְנִים הַנִּפְשׁ לְדַמְלִמְעָלָה לְמַטָּה נִקְ' חֲנוּשָׁה מִמֶּשׁ כַּמ"ש בְּזוּהָר אִפִּי' אֹרֶךְ צַח וּמְצַחְצַח אֲנָפָם הוּא קָדָם עַה"ע דְּהִינְנוּ דְּכַלְפֵי מַעֲלָה הָרִי אוֹאֲסֵב"ה (שְׁהִיָּה מְמַלָּא כָּל הַחֲלָל) נִקְ' בְּשֵׁם אֹרֶךְ וְהַפְּתָר אַעפ"י שְׁהוּא בַּחֲוִי' אֹרֶךְ צַח וּמְצַחְצַח (כַּלְפֵי מַטָּה) וְנִקְ' ג' או"מ בַּחֲוִי' אֹרֶךְ עַכ"פ מ"מ קָדָם עַה"ע כַּלְפֵי מַעֲלָה אֲנָפָם הוּא חֲנוּשָׁה וְצְמָצוּם הוּא בְּאִין עָרוּף כָּלֵל וְכַלְפֵי מַטָּה הוּא בַּחֲוִי' חֲנוּשָׁה לְמַעֲלִיּוֹתָא בַּחֲוִי' הַעֲלָם וּלְמַעֲלָה מְגַדָּר או"כ דְּאֲצִי'.

וְלָכֵן נִקְ' או"מ לְמַעֲלָה מְאו"פ כו' וּפְעוּלַת חֲנוּשָׁה סְתָרוֹ זֶה כְּדֵי שְׁיִהְיֶה בְּאֶפְשָׁרִי לְהַמְצִיא מְצִיאוֹת או"כ דְּאֲצִי' מְאוֹא"ס ב"ה אֲחָדוֹת הַפְּשׁוּט (וּבְדֶרֶךְ פֶּרֶט י"ל בְּזֶה ג"כ ב' בַּחֲוִי' וּז"ש וַיְהִי הָעֵנָן וְהַחֲנוּשָׁה שְׁהָעֵנָן הוּא הַמְכַסֶּה וּמְסַתֵּיר כו' וְהַחֲנוּשָׁה הוּא הַהַעֲלָם הַעֲצָמִי דְּכַתָּר.

וּלְמַעֲלָה יוֹתֵר צְמָצוּם הַמַּק"פ (אוּ צְמָצוּם א"ק) הַחֲנוּשָׁה הֶרְאֵשׁוֹן וְאַח"כ מְזִה נְמִשְׁהָ (ע"י קוֹ וְחוּט) בַּחֲוִי' הַפְּתָר שְׁהוּא חֲנוּשָׁה סְתָרוֹ לְמַעֲלִיּוֹתָא כַּלְפֵי מַטָּה וְעַכ"ז כַּלְפֵי מַעֲלָה אֲנָפָם הוּא ע"ד שְׁרָגָא בְּטִיְהָרָא כַּנ"ל וּז"ש מְגַלְגָּה עֲמֻקּוֹת מִנֵּי חֲנוּשָׁה עֲמֻקּוֹת הִינְנוּ עוֹמְקֵי דְּכַתָּר נְמִשְׁהָ וּמְתַגְלָה ע"י הַחֲנוּשָׁה שְׁקָדָם בַּחֲוִי' הַמְקִיפִים וּז"ש יוֹשֵׁב בְּסְתָר עֲלִיוֹן הִינְנוּ הַצְּמָצוּם כו' אַח"כ ע"י ז' בְּצֵל שְׂדֵי יִתְלוּנָן כו' הִינְנוּ בַּחֲוִי' צֵל וּמְקִיף דְּכַתָּר.

וְשְׁרֵשׁוֹ הֶרְאֵשׁוֹן י"ל בַּחֲוִי' אוֹתִיּוֹת (דַּרְל"א שְׁעָרִים דְּגַלְיָה גְּלִיפּוֹ בְּטִיְהִירוֹ כו' אוֹתִיּוֹת הַחֲקִיקָה כו' מִינֵי' וְבִי' וְכֵן לְמַטָּה אוֹתִיּוֹת הַקְּבוּעִים בְּנִפְשׁ כְּמוֹ חֲקִיקָה וּמִשְׁא"כ אוֹתִיּוֹת מַח' כְּמוֹ כְּתִיב' כו') שְׁיַעוֹר בְּעֵצְמוֹ בְּכַח כו' וּבְזֶה יוֹבֵן מְאוֹרָז"ל אֹרֶךְ הֶרְאֵשׁוֹן כו' רָאָה שְׁאִין הָעוֹלָם מְתַקְנִי' עֲמֵד וְגַנְזוֹ וְהִינְנוּ שְׁמַצַּד בַּחֲוִי' הָאֹרֶךְ הֶרְאֵשׁוֹן שְׁקָדָם לְחֲנוּשָׁה שְׁהוּא גְּלוּי הַעֲצָמִי כְּמוֹ שְׁהוּא א"א כָּלֵל שְׁיִתְקַבֵּל וַיִּתְגַּלְגַּל בְּעוֹלָמוֹת (כָּלוּם אִפִּי' בְּאֲצִי') וְגַנְזוֹ בַּחֲנוּשָׁה וְצְמָצוּם לְהַעֲלִים כו' כְּדֵי שְׁעִי"ז הִיָּה בְּאֶפְשָׁרִי לְבוֹא לִידֵי גְּלוּי אַח"כ ע"ד בִּיּוֹד נְבָרָא הַעוּה"ב כַּנ"ל וְזֶהוּ וַיִּבְרָא אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב וְאוֹרָז"ל טוֹב לְגַנְזוֹ וְהִינְנוּ בַּחֲנוּשָׁה (שְׁכֵן גְּנִיּוֹת דְּבָר יָקָר הִינְנוּ בַּחֲנוּשָׁה כו') וְעַד"ז מִתְפָּרֵשׁ מ"ש וּבְטוֹבוֹ מְחַדֵּשׁ בַּח"י תְּמִיד מַע"ב.

כִּי בְּטוֹבוֹ בַּחֲוִי' טוֹב לְגַנְזוֹ הַנִּפְשׁ לְשְׁעִי"ז מְחַדֵּשׁ מֵאִין לֵישׁ (וּכְדִלְעִיל דַּמַּח' נִקְ' בְּרִיאָה חֲדוּשָׁה מֵצַד זֶה) וְזֶהוּ ג"כ שְׁהַתּוֹרָה שְׁהִיא בַּד"כ בַּחֲוִי' מְמוֹצָע בֵּין שְׁרָאֵל לְהַקְּב"ה תְּלַת קְשָׁרִין כו' וְכַמּוֹ"כ בַּחֲוִי' אֲנָמָא כו' כַּנ"ל הִיא כְּתוּבָה בְּאֵשׁ שְׁחוּרָה ע"ג אֵשׁ לְבָנָה דְּאֵשׁ לְבָנָה הִינְנוּ מֵצַד בַּחֲוִי' הָאֲרַת אוֹא"ס שְׁבְאוֹרֵיִתָּא בְּקוּב"ה וְהִינְנוּ בַּחֲוִי' הַקְּלָף הַלְבָן דַּס"ת.

והאש שחורה הוא בחי האותיות להעלים כו' כְּדֵי שֶׁיִּזְיִי יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׁרִין בְּאוֹרֵי יְתָא כו' (והיינו שְׂבָכָל מְמוֹצֵעַ צ"ל פְּלוּל מִב' הַבְּחִי וְזֵהוּ הַלְכֵן וְהַשְׁחֹר וְשִׁמְשִׁנֵּיהֶם יַחַד הוּא הָאוֹת וצ"ל מְוֹקֵף גְּוִיל כו' וְגַם תַּחַת הַשְׁחֹר הוּא הַלְכֵן הַעֵיִקֵר הַנּוֹשֵׂא וְסוֹבֵל כו' וְזֵהוּ אוֹרֵי יְתָא וְקוּב"ה כ"ח כו') וְהִנֵּה ע"פ הַנְּ"ל יוֹבֵן ג"כ עַד"ו בְּנִבְרָאִי שֵׁישׁ בְּחִי שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים שֶׁהַשְׂרָפִים אוֹ קְדוּשׁ וְהָאוֹפָנִים בְּרוּךְ שְׂרָפִים בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה וְאוֹפָנִים בִּיצִי' (נְעֻשִׁי) וְהוּ בְּחִי חוֹשֵׁף וְאוֹר פְּנ"ל וְלִכֵּן הַשְׂרָפִים הֵן בְּבַחֲחִי בְּיִטּוּל גְּדוּל תְּמִיד מִהַשְׁגָּתָם אִיף שֶׁהוּא ית' קְדוּשׁ וּמְוֹבָדֵל שֶׁזֶהוּ בְּחִי הַחוֹשֵׁף וְהַהֶעֱלָם (מְקִיף) וְהָאוֹפָנִים אֵין לָהֶם הַשְׁגָּה בְּזֵה (כ"כ) רַק בְּבַחֲחִי הָאוֹר וְהַגִּילּוֹי הַנִּמְשָׁף אַחַר הַחוֹשֵׁף כו' בְּשִׁמְעֵם מְרַחֵק בְּחִי הַקְּדוּשׁ דְּשְׂרָפִים.

וְלִכֵּן אֲצֵלָם דְּוֹקָא נְעֻשָׂה רַעַשׁ גְּדוּל מְגִילּוֹי וְאוֹר בְּמְקוֹם זֶר וְנִבְדָּל (מִחוֹשֵׁף גְּמוּר כִּי אוֹר הֵינּוּ לְהָאִיר אֶת הַחוֹשֵׁף הַפְּשוּט) מִשֵּׁא"כ אֲצֵל הַשְׂרָפִים שֵׁישׁ לָהֶם הַשְׁגָּה וְקִירוּב בְּעֻצָּם בְּחִי הַקְּדוּשׁ וְהַהֶעֱלָם הַעֲצָמִי אֵין בָּהֶם רַעַשׁ כ"כ כ"א בְּחִי בְּיִטּוּל עֲצָמִי (וְהוּא בְּחִי אֵשׁ וְזֵהוּ לְשׁוֹן שְׂרָפִים שֶׁכָּבֵר נִשְׂרָפוּ וְכַמְשָׁל הַעֲצָמִים בְּהִצִּית בָּהֶם הָאֵשׁ מְרַעִישׁ מִשֵּׁא"כ אַח"כ כו') וְזֵהוּ שִׁמְצִינוּ לְפַעְמִים בְּמִלְאָכֵי שֶׁהֵן רַק בְּחִי מְקַבְּלִים כַּמ"ש וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין אֲלָף אֲלָפִין קְדָמוּהֵי יְקוּמוֹן פִּי שֶׁעוֹמְדִים בְּאִימָה וּבְבִיטּוּל גְּדוּל לְבַחֲחִי הַהֶעֱלָם הַעֲצָמִי דְקָדוּשְׁתּוֹ ית' (וְכַעֲנֵן עֵינֵינוּ נְשׁוֹאוֹת כו' כְּעֵינֵי עֲבָדִים כו') וְהֵינּוּ בְּחִי הַשְׂרָפִים.

וְלְפַעְמִים מְצִינוּ בְּמִלְאָכֵי שֶׁהֵן בְּחִי מְשֻׁפְּעִים לְמַטָּה. כַּמֵּא' אֵין לָהּ עֵשֶׁב שֶׁאֵין לוֹ מְזֵל כו' וְהַמְזֻלוֹת מְקַבְּלִים מִשְׁמַרְי אוֹפָנִים כו' וְהֵינּוּ בְּחִי בְּרוּךְ וְהַמְשַׁכָּה דְאוֹפָנִים שֶׁמְשִׁיכִין הָאוֹר וְהַגִּילּוֹי לְמַטָּה כו': וְהִנֵּה מַעִין כ"ז נִמְצָא ג"כ בְּנִפְשׁ הָאָדָם (הַנְּעֻשָׂה בְּצֵלָם אֱלֹהֵי וְכָלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹ) שֵׁישׁ בּוֹ ג"כ בְּחִי שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים וְכַמ"ש אַחַר הַרַעַשׁ אֵשׁ כו'.

וְהֵינּוּ שֵׁישׁ ב' מֵינֵי אֱהָבוּ פְּנִימִי וְחִיצוֹנִי בְּחִי אֶהְבָּה מְסוֹתֶרֶת שֵׁישִׁנָּה בַּכ"א מִיִּשְׂרָאֵל בְּהֶעֱלָם שֶׁהוּא אֵה' עֲצָמִי מְצַד בְּחִי בָּנִים אִתָּם כו' שֵׁישׁ בָּהּ תְּמִיד בְּחִי רִשְׁפֵי אֵשׁ הַתְּשׁוּקָה לְכָלוּל בְּמִקְוֶה בְּאֱלֹהֵי חַיִּים (כְּאוֹר הַנֵּר הַמְתַּנַּעֲנַע לְפָרוּד מִהַפְּתִילָה לְכָלוּל בְּמִקְוֶה בְּאֵשׁ הַיְסוּדִי שֶׁהוּא עֻצָּם חֲשׁוּף כו' וְכַמ"ש נֵר אֱלֹהֵי נ"א).

וּמִזֵּה בָּא כַּח הַמַּס"נ שֶׁלְמַעַל מְטַעַם וְשֶׁפֶל גְּלוֹי כו' וְהוּא בְּבַחֲחִי הָאֵשׁ דְּשְׂרָפִים הַמְסַתְּלָקִי וּבְטָלִים בְּבַחֲחִי הַהֶעֱלָם (וְהַחוֹשֵׁף הַעֲצָמִי) דְקְדוּשׁ וּמְוֹבָדֵל כו' וְאֶהְבָּה חִיצוֹנִי הוּא אַחַר שִׁנְמֻשָׁף הָאֶרֶה מֵאֵה' מְסוֹתֶרֶת זוֹ לְהָאִיר וְלְהַתְּגַלּוֹת בְּלֵב בְּבַחֲחִי לְבִי וּבְשָׂרֵי יְרֵנּוּ כו' ע"י הַהִתְבּוֹנְנוּ בַּפְּסוּד"ז וּבְרִכּוֹת ק"ש שֶׁפְּנֻעַל לְהוֹצִיא מִכֵּא"פ בַּק"ש וְלְהָאִיר מִהֶעֱלָם אֵל הַגִּילּוֹי בְּלֵב בְּחִי אֵה' עֲצָמִי הַנְּ"ל וּבְחִי גִילּוֹי אוֹר זֵה לְהָאִיר חוֹשֵׁף הַגּוֹף וְלֵב גְּשָׁמִי הוּא בְּבַחֲחִי רַעַשׁ גְּדוּל מַעִין בְּחִי הַרַעַשׁ דְאוֹפָנִים הַנְּ"ל וְז"ש אַחַר הַרַעַשׁ אֵשׁ כו' כִּי דָרָךְ הַעֲבוּדָה הִיא מְלֻמְטָה לְמַעַל שֶׁתְּחִילָה צְרִיף הַהִתְבּוֹנְנוּ בְּתַפְלָה וְלַעֲוֹרֵר אֶת הָאֶהְבָּה עַד שֶׁתְּחַפֵּץ וְתֵאִיר בְּלֵב בְּשָׂרֵי כו' פְּנ"ל שֶׁזֶהוּ בְּחִי רַעַשׁ גְּדוּל מְצַד הַתְּהַפְּכוֹת הַחוֹשֵׁף דְּגוֹף גְּשָׁמִי וְאַח"כ בָּא לְבַחֲחִי הַבְּיִטּוּל וְהַתְּפִלּוֹי דְהַתְּלַהֲבוּ רִשְׁפֵי אֵשׁ הָאֶהְבָּה עֲצָמִי הַנְּ"ל (בְּבַחֲחִי עֲצָמוֹ אֱלֹהֵי הַקְּדוּשׁ וּמְוֹבָדֵל שֶׁלְמַעַל מִהַשְׁגָּת נִגְלִי וְהַתְּבּוֹנְנוּ וְהוּא בְּחִי מַס"נ שֶׁלְמַעַל מַטו"ד כו') וְהוּא בְּחִי הָאֵשׁ דְּשְׂרָפִים הַנְּ"ל (וְלִמְצוֹא כָּל הַבְּחִי דְלַעֲלֵל בְּנִפְשׁ הָאָדָם אֲפָשֶׁר כִּי מִשְׁפֵּן הַנְּשָׁמָה בְּמוֹת שְׂרָאשִׁיתוֹ (וְעֵיִקְרוֹן) בְּבַחֲחִי כַּח מ"ה דְחֻמְכָּה.

זהו בחי' האור שְקַדֵּם לְחֻשְׁףֵי דְנוּגְמַת בְּחִי' אֲצִי' לְמַעַלָּה שְׂבָדְרָה פְּלִלְוִי יו"ד דַּחַכ' הוּא בְּחִי' אֲצִי' וְאֵח"פ בְּחִי' הַתְּבוּנָה בְּאוֹתִיּוֹ מַח' שְׂמֻקּוֹרֵם מְבִינָה שְׂבַחָה"א (מ"ל דְּתְבוּנָה) בְּחִי' הַחֻשְׁףֵי וְיֵשׁ בְּזֶה ב' בְּחִי' הַצְּמֻצוֹם וְהַלְבוּשׁ לְהַעֲלִים עַל אֹר הַעֲצָמִי דְכַח מ"ה.

ועי"ז גִּילּוֹי בְּהַשְׁגָּה וּמ"מ עֲדִינָן בְּהַעֲלֵם בְּהַמְנוּחִין וּנְק' ג"כ חֻשְׁףֵי לְמַעֲלִיּוֹתָא נֶגֶד הָאֹר וְהַגִּילּוֹי בְּלֵב וְהוּא דְנוּגְמַת עוֹלָם הַבְּרִיאָה לְמַעַל' אִימָא מְקַנְנָא בְּכַוְרִסְיִי' (שְׁנַק' עוֹלָם הַמְחַשְׁבָּה) וְאֵח"פ הָאֹר וְהַגִּילּוֹי בְּלֵב (בְּשָׂרִי) זֶהוּ דְנוּגְמַת עוֹלָם הַיְצִי' שׁו"א מְקַנְנָא בִּיְצִי'.

וּמִשְׁנַ"ת בְּעֵינָן שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים שְׂבִנְפֵשׁ אֲפֹשֶׁר שְׂבַחְנִי הַמְדוֹת הַכְּלוּלִי' בְּמַח' שְׂבַמּוֹחַ (תְּבוּנָה ב"ן וּב"ת) זֶהוּ בְּחִי' הָאָה' מְסוֹתְרַת וְהוּא דְנוּגְמַת הַשְּׂרָפִים הַנְּבָרְאִי' דְּבְרִיאָה שְׂיֵשׁ לָהֶם הַשְׁגָּה בְּבְחִי' הַקְדוּשׁ וְעִי"ז הֵם נְשָׂרָפִים וּבְטִלִי' בְּהַשְׁגָּה זֹו וְכִמו"כ הָאָה' הַמְסוֹתְרַת וְנִעְלָמַת וְכְלוּלָה בְּהַשְׁגָּה דְמַח' (דְּנָה"א שְׂמֻשְׁפָּנָה ד"כ בְּמוֹחִי') שְׂבַחָה"ג זֹו מְתַגְלָה וּמְאִיר בְּחִי' פַּח מ"ה דַּחַכ' (וְהוּא הָעֵלֶם וְחֻשְׁףֵי עֲדִינָן בְּעַרְבָה הַלֵּב כֹּו וְע"ד הַשְׁגָּה וְתַעֲנוּג אִין קִין דַּגְעָה"ע גַּם אַחַר צְמֻצוֹם אוֹת הַיּו"ד שְׂבִינְפֵשׁ דְּמַח' וְאֲפֹשֶׁר דְּמַח' שְׂיֵיף מְבַחֲחִי' מַס"נ שְׂלַמְעֵל' מְטו"ד דְּהֵינּוּ לְמַעַלָּה מְשַׁכֵּל אֲנוּשִׁי מְמֹשׁ דְּנָה"ב (וּקְצַת סְמָךְ דְּמַס"נ בַּד' רַבְתִּי דְאַחַד שֶׁהוּא בְּחִי' מ"ל' (דְּתְבוּנָה) אוֹ לָאָה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין (אוֹתִיּוֹ) ע' פַּע"ח) וְכַשְׂמַתְגְּלָה בְּמַדוֹת שְׂבַלֵּב (דְּנָה"ב שְׂבַחְלֵל הַשְּׂמַאֲלִי) זֶהוּ הָרַעַשׁ גְּדוֹל דְּבַחְנִי אוֹפָנִי דִּיְצִי'.

וּלְמַעַל' מְבַחֲחִי' הָאֹר דְכַח מ"ה דַּחַכ' (שְׁנַק' בְּחִי' חִי' כְּמוֹ אֲצִי' בְּכָלֵל) הוּא בְּחִי' יְחִידָה שְׂבִנְפֵשׁ (מְקִיף לְמַד דְּצָלָם) שְׂלַמְעֵל' מְכַל הַמְנוּחִין דְנוּגְמַת בְּחִי' חֻשְׁףֵי סְתָרוֹ דְּכַתֵּר שְׂלַמְעֵל' מְכַל הָאֲצִי' (וְאוֹלֵי יֵשׁ בְּזֶה ג"כ ב' בְּחִי' חֻשְׁףֵי דְלַעֲיִל כְּמוֹבֵן) וּבְחִי' הָאֹר שְׂלַמְעֵל' מְחֻשְׁףֵי זֶה הוּא בְּחִי' הַנִּיצוּץ אֱלֹהִי מְמֹשׁ הַשׁוּרָה בְּבַחֲחִי' יְחִידָה דְנוּגְמַת אוּא"ס שְׂבַפְנִימִי הַפְּתֵר שְׂלַמְעֵל' ע' ע"ח.

וְלָכֵן בְּאַתְעַדֵּל"ת בְּנִפְשׁ הָאֲדָם שְׂפָלוּל מְהַפֵּל בְּצָלָם אֱלֹהִי אַתְעַדֵּנ"ע ג"כ בְּכָל הַבְּחִי'. וְעַתָּה נְבוֹא לְבִיאֹר הַפְּסוּק שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֶאֱמָה פִּי שְׁחוּרָה מִצַּד בְּחִי' הָאֲהָב' מְסוֹתְרַת שְׁנַק' חֻשְׁףֵי פַנ"ל (אֵשׁ שְׁחוּרָה) וְעַכ"ז וְנֶאֱמָה שְׂשַׁחְרוּת זֶה גּוֹפָא נֶאֱמָה פַנ"ל שְׁזוּהִי אֲהָבָה עֲצָמִי בְּבַחֲחִי' בְּנִים אֲתָם כֹּו' (וְגַם לְפִי הַנְּ"ל שְׁזוּהוּ בְּחִי' הַמְדוֹת הַכְּלוּלִי' בְּמַח' שְׂבַפְנֵן).

הַרִי בְּזֶה עֵינָר הַגִּילּוֹי בְּחִי' פַּח מ"ה וְדְנוּגְמַת הָאוֹתִיּוֹ הַכְּתוּבִי' עַל קֶלֶף לָבָן שְׂהַעֲיָקֵר הוּא לְבָן הַקֶּלֶף שְׁחוּרָה וּבְתוֹכֹוּ וְסוּבּוּבֹוּ כֹו' וּלְפ"ז וְנֶאֱמָה הוּא הַלָּבָן כֹּו' אֵשׁ שְׁחוּרָה ע"ג אֵשׁ לְבָנָה וְלְמַעַלָּה יוֹתֵר שְׁחוּרָה אֲנִי בְּחִי' יְחִידָה שְׁנַק' חֻשְׁףֵי כֹו' וְנֶאֱמָה (שְׁזוּהוּ גּוֹפָא וְדַאי נֶאֱמָה אוֹ וְנֶאֱמָה בְּחִי' הַנִּיצוּץ אֱלֹהִי שְׂבַתוֹכ' בְּחִי' הָאֹר הָרַאשׁוֹן וְהוּא הַלָּבָן כֹּו' וְכִמו"כ לְמַעַלָּה בְּחִי' חֻשְׁףֵי סְתָרוֹ דְּכַתֵּר עִם בְּחִי' אוּר א"ס שְׂבַתוֹכֹוּ כֹו' אֵשׁ שְׁחוּרָה ע"ג אֵשׁ לְבָנָה דְתוֹרָה שְׂעַם שְׁחֻשְׁףֵי סְתָרוֹ מַעֲלִים כֹּו' (חֻשְׁףֵי הָרַאשׁוֹן לְגַרְיַעוֹתָא) עַכ"ז עִי"ז הַגִּילּוֹי הַעֲצָמִי (חֻשְׁףֵי לְמַעֲלִיּוֹת' הַהַעֲלֵם וְהַעֲצָם כֹּו' אוֹ וְנֶאֱמָה מִצַּד הָאֹר הָרַאשׁוֹן הַגְּנוּז בְּחֻשְׁףֵי סְתָרוֹ זֶה) וְזוּהוּ פְּאֲהֵלִי קֶדֶר פִּירִיעוֹת שְׂלַמָּה פִּי שְׁחוּרָה מְבַחֲחִי' פְּאֲהֵלִי קֶדֶר שְׂמֻשְׁחִירִין תוֹקֵף הַשְּׂמֻשׁ וְעַכ"ז לָבָן מְבַפְנִים פִּירִיעוֹת שְׂלַמָּה (וְיִיבֵן יוֹתֵר לְמַעַלָּה כְּדַאיִתָּא כְּתָרָא עֵילָאָה מְלָבֵר וְאוּא"ס מְלָגָאוּ וְהֵינּוּ שְׂהַפְתֵּר חִיצוֹנִי' בְּחִי' חֻשְׁףֵי סְתָרוֹ אֲנֹפֶם הוּא קֶדֶם עַה"ע.

וּפְנִימִי הַפֶּתֶר עֵתִיק אוֹא"ס שְׁאִינוּ נִמְנָה בַע"ס כּו' וְאֶפְשָׁר ג"כ דְּקָאֵי עַל הַחִיצוֹנִי וּפְנִימִי שְׁבִכְתֵּר גּוֹפָא (א"א) ע' תו"א בְּבִיאוֹר ע"פ יְבִיאוֹ לְבוּשׁ מַלְכוּת בְּהִגָּה וּמ"מ הַחִיצוֹנִי חוֹשֶׁה וְהַפְּנִימִי אוֹר וְגִילּוֹי כּו' וּלְפִמְשֵׁנ"ת לְמַעְלָה שְׁיֵשׁ בְּבַחֲי חוֹשֶׁה סִתְרוּ ב' בַּחֲי א' חוֹשֶׁה וְצִמְצוּם לְגִרְיֵעוּתָא פְּנִי מַעְלָה זֶהוּ פְּאֶהְלִי קֶדֶר וְהַחוֹשֶׁה הַב' הוּא בְּפְנִימִי הַמְּתַגְלָה עִי"ז בְּחוֹשֶׁה סִתְרוּ זֶה שַׁעֲכ"ז נִק' חוֹשֶׁה לְמַעְלִיוּתָא כְּלָפִי מִטָּה שֶׁהוּא הַהֶעְלָם וְהַעֲצָם בַּחֲי או"מ וְזֶהוּ פְּרִיעוּת שְׁלֵמָה.

רִיעָה אֵין בָּהּ גַּג וּדְפָנוֹת אֶלָּא פְּרוּס' בְּעִיגוּל מְקִיף כּו'. וְנוֹדַע שְׁמַבְחֵי הַקּוּ וְחוּט שְׁנִמְשָׁה אַחַר הַצִּמְצוּם דַּמְק"פ מְתַעַגְלִים מְמַנּוּ בַּחֲי הֶעֱגוּלִים וּמְקִיפִים כּו' וְעַד"ז י"ל לְמִטָּה בְּנֵה"א אַחַר הַצִּמְצוּם לְהַעֲלִים מֵהוּת הַעֲצָמִי מִמֶּשׁ בְּבוּאָה לְהֵאִיר בְּגוּף מְתַחֲלָה יֵשׁ מְקִיפִים הַנֶּפֶשׁ (בַּחֲי צְלָמִי מִזֵּל חוּזִי כּו') וְעַד"נ פְּרִיעוּת שְׁלֵמָה וּמ"ש שְׁלֵמָה שְׁפִי מְלָךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ.

הֵינּוּ כַּמ"ש שְׁלוֹם בְּפְמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה וְשְׁלוֹם בַּפֶּשׁ"מ שְׁשְׁלוֹם לְשׁוֹן הַתְּחַבְּרוּ. וְהֵינּוּ שַׁע"י הָאֶרֶת הַמְּקִיפִים דְּנֵה"א נַעֲשֶׂה הַתְּחַבְּרוּת וְהַתְּקַשְׁרוּת אוֹר הֵנֵה"א בְּכַחוֹת הַגּוּף.

וְכֵן לְמַעְלָה ע"י הַמְּקִיפִי דְּכֶתֶר נַעֲשׂוּ הַיְחוּדִי בְּאֶצִּי (וּלְמִטָּה פְּנוּדַע בַּמ"ש עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוּמֵי כּו' וְכֵן בְּיַחַד תו"כ מְשַׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל ע"י הַחֲנוּפָה וּמְקִיף וּז"ש יֵשׁ א' ה' פְּנִי אֶלְיָךְ וַיֵּשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם שַׁע"י שְׁיֵשׁ א' פְּנִי לְמַעְלָה בְּבַחֲי הַמְּקִיפִי כּו' עִי"ז וַיֵּשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם הַתְּחַבְּרוּת אֱלֹהִי בְּעוֹלָם וּבְנֶפֶשׁ כּו' כַּנ"ל אֵל תִּרְאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת לְשׁוֹן כְּפֶל ב' מִינֵי שְׁחֵרוֹת הֵינּוּ א' מִצַּד הָאֵה' מְסוּתֶרֶת כּו' שֶׁנִּק' חוֹשֶׁה כַּנ"ל וְהַב' חוֹשֶׁה פְּשׁוּט שְׁמַצַּד הַגּוּף וְנֵה"ב.

וּלְתַרְצַן שְׁחֵרוֹת הָא' אָמַר שְׁשׁוּפְתַנִּי הַשְּׁמֵשׁ. ר"ל שְׁאִין זֶה חֶסֶד וְכַחוֹת בְּעֲצָם אֶלָּא ע"י תְּנוּקָה זְרִיחַת הַשְּׁמֵשׁ שֶׁהוּא בַּחֲי אוֹר ה' הַפְּשׁוּט (ע"ד פִּי שְׁמֵשׁ וּמַגֵּן כּו') (שְׁפְנִי צִוֵּן הָאֱלֹהִי כּו' כַּנ"ל) הַהֶכְרַח לְגַנּוּז וְלְהַעֲלִים בְּבַחֲי חוֹשֶׁה וְהַסֶּתֶר וּכְמוֹ"כ לְמַעְלָה (וְע"ד כָּל הַנֶּזֶ"ל בְּפִי שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲנָה) וּלְתַרְצַן שְׁחֵרוֹת הַב' בְּגוּף כּו' א' בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִּי פִי בְּנֵי אֲמִי נִק' כַּחוֹת הַגּוּף וְנֵה"ב שְׁנִמְשָׁכוּ מַעֲשֵׂי דְנוֹגָה שְׁשָׁרְשָׁם ג"כ מְבַחֲי מִל' דְּלַעֲיָלָא כַּמ"ש מְלָךְ אֱלֹהִי עַל גּוֹי וְלָכֵן כְּתִיב בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִּי פִי שְׁאִינָם פּוֹעֲלֵי בְּעֲצָמֵי נֵה"א כְּלוּם כַּמֵּאֲרוֹז"ל אַעֲפ"י שְׁחֵטָא יִשְׂרָאֵל הוּא: אֶלָּא אֲדַרְבֵּה הֵם נִשְׁרָפִים וְכֵלִים וְנִכְלָלִים בִּי בְּנֵה"א בְּבַחֲי אַתְּכִפִּי וְאַתְּהִפְכָּא וּז"ש נִחְרוּ בִּי וְלֹא נִחְרוּ אוֹתִי וְזֶהוּ ג"כ מֵאֲרוֹז"ל גִּיהֵנָם כְּלָה וְהֵם אִינָם כְּלִים דְּגִיהֵנָם ע"י יְנִיקַת כַּחוֹת הַטְּוִמְאָה מִמַּעֲשֵׂי בְּנֵה"א וְע"י יְסוּרֵי גִיהֵנָם שְׁפּוֹעֲלֵי עִי"ז הֵם כְּלִים (וְע"ד עֲלוּקָה כּו' אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ כּו' אֲבָל הַנֶּפֶשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עֲצָמֵן שְׁנִמְסְרוּ בְּגִיהֵנָם אִינָם כְּלִים שְׁעֲצָמוֹת הַנֶּפֶשׁ לֹא נִפְגְּמוּ כַּמ"ש כְּלוּךְ יָפָה וּמוֹם אֵין בָּךְ וְא"כ אֵין זֶה חֶסֶד וְכַחוֹת אֶלָּא אֲדַרְבֵּה מַעְלָה יְתִירָה.

שְׁהַרִי לְזֶה הֵיךְ רִידַת הֵנֵה"א בְּגוּף שֶׁהִיא עֲצָמָה א"צ תִּיקוֹן אֶלָּא יְרִידָה צְנוּרָה עֲלֵי ע"י שְׁתַּפְּעוּל בְּגוּף וְנֵה"ב אַתְּכִפִּי וְאַתְּהִפְכָּא שְׁיֵהִי הֵם כְּלִים וְנִכְלָלִים בְּקַדְוִשַׁת נֵה"א ג"כ (שַׁע"י"ז יִהְיֶה עֲלֵי גַם לְנֵה"א לְמַעְלָה מְשָׁרְשָׁה פִּידוּעַ וּמְבִנְיָר בַּכ"ד): וְעַתָּה אָבוּא לַמ"ש וַיְהִי בִימֵי אֲחִישָׁוֹרֶשׁ כּו' וּלְבִיאוֹר הַפְּלוּגָת' בְּהוֹדוֹ וְכוּשׁ וְתַחֲיָלָה יֵשׁ לְבָאֵר יוֹתֵר בַּמ"ש בְּסִמּוּף בַּמ"ש בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִּי שְׁזֵהוּ יְרִידָה צְנוּרָה עֲלֵי מֵהוּ עֲנִין הַעֲלִי דְנֵה"א שְׁשָׁרְשָׁה מֵאֵד נַעֲלָה ע"י שְׁבִנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִּי שְׁתַּעֲלָה עִי"ז יוֹתֵר מְשָׁרְשָׁה וְלֵמָּה כֵּן (גַּם יְבִנְיָר עֲנִין יוֹצֵר אוֹר וּבִוְרָא חוֹשֶׁה שְׁנַת' הַקּוֹשֶׁי' שֶׁה"ז כְּתַרְתִּי דְסִתְרִי כּו') הֵנֵה נַת' שְׁיֵשׁ ד' בַּחֲי אוֹר

וחושף ואם"פ חושף ואור וישנם בכל המדרגו' והשתלשלו' מעולם וע"ע מריש כ"ד עד סוכ"ד.

שפתחילה הוא האור דעולם העליון כמו שהוא ואם"פ הצמצום להעלים האור הזה (שזהו החושף הראשון) כדי שיהיה באפשרי להאיר למטה ואז יש בזה ב' בחי' עיקר עצם האור הנגלה מתוך חושף פנה שזהו נק' חושף למעליותא כלפי מטה בחי' או"מ (וכמ"ש מגלה עמקות מני חושף ניהי הענו והחושף כו') ואם"פ מה שנתגלה למטה לפ"ע אותו עולם דלמטה נק' אור (השני) ולפ"ז ההתחלה והסוף שניהם הוא בבחי' אור ובאמצע הוא הב' בחי' חושף הנ"ל אמנם באמת ז"א כ"א באמצעות השתלשלות המדרגו' מרכ"ד עד סוכ"ד שבהתחלת ההשתל' הוא מבחי' אור דהיינו מבחי' או"מ כו' אבל אמיתת ההתחלה שאין למעלה ממנו והסוף שאין למטה ממנו שניהם יש לה לקרותם חושף אמיתי (אלא שהם מהיפוף להיפוף דהנה ב' בחי' חושף שבין ב' אור דלעיל שניהם אינם חושף אמיתי דהחושף הא' עם שהוא מצמצם ממש מ"מ אינו צמצום גמור שהרי אין המכונן אלא שעי"ז יהיה באפשרי להאיר למטה ואינו צמצום אלא כנגד האור הראשון וחושף הב' אינו חושף אלא כלפי מעלה (אנפם הוא קדם עה"ע) אבל כלפי מטה הרי הוא אור גדול אלא שלפי שאינו לפ"ע הפני דלמטה ונשאר בבחי' מקיף נק' חושף למעליותא גם כלפי מטה אבל במקומו אדרבה הרי הוא אור גדול: אבל הסוף האמיתי שהוא חנומריית העוה"ז הנה הוא חושף וצמצום גמור אמיתי לגריעותא שאיננו כדי להאיר למטה (שאינו כלל למטה הימנו) וגם לא נתלבש בו בתוכו שום אור וגילוי פי ענין אור בכ"מ שהוא היינו גילוי אין עוד (בכל עולם לפי ערכו) וחומר העוה"ז הוא יש נפרד גמור וזהו בי"ע שבכל דבר (ושניהם אור) אלא שהחומר עצם כו' שרפים ואופנים כו' אף עשיתיו הפסיק כו' נפרד כו'.

והנה מהו"ע ית' ממש שהוא המאור (שלמעלה מאורו ית' הנק' א"ס) נוכל לכנות בשם חושף אמיתי ר"ל העצם פשוט שלמעלה מהתפשטות וגילוי אורו ית' הנק' אור א"ס (וכ"ש שלא קדם לו ח"ו שום אור כו' וקצרה היריעה) ובכ"ד יש בפ' חושף ב' ענינים ענין צמצום וענין עצם ההעדר גילוי דלעיל וי"ל שמהו"ע ית' נק' חושף העליון עצם כו' ועוה"ז חושף גמור צמצום ושניהם אמיתי ור"ל דבהשתל' עם שחושף הראשון דלעיל ג"כ פי' צמצום אינו אמיתי נגד העוה"ז וחושף הב' עם שנק' עצם אינו אמיתי נגד עצמותו ית' ונמצא שכל ההשתל' יוכל לקרותו בכ"ד אור שבכולם יש אור וגילוי מאוא"ס (אלא שמשתלשלים מאור לאור ע"י אמצעות חושף שאינו אמיתי) וזה ממכ"ע אבל העוה"ז חושף ויש נפרד גמור ומהו"ע ית' עצם ויש אמיתי גמור ולפ"ז י"ל יוצר אור כל ההשתל' ובורא חושף עוה"ז יש מאין אבל יתכן יותר דיוצר אור הראשון ובורא חושף סתרו הנ"ל ולכא' גם בכל עולם לפ"ע י"ל יוצר אור דעולם העליון ובורא חושף המקור דעולם התחתון ונק' בריאה שלמעלה מיצי' דלמטה כו' אלא דא"כ למה התחיל מבחי' בריאה דאותו עולם העליון אלא לפי דקאי על אור הראשון ממש שהרי הוא ראשית המשכה ממנו ית' א"א להתחיל ואפשרות התהוות יש נפרד גמור אינו כ"א מיש האמיתי ית' הפל וכנ"ל משא"כ כל ההשתל' הוא אור מאור (וזהו חיות פלי א' כו' שראשיתם מאורו ית' (הנק' או"מ וצ"ע) שזהו ממכ"ע פנ"ל אבל העוה"ז שאין מתלבש בו האור וגילוי פלל פנ"ל מהיכן יהיה חיותו והתהוותו אלא הוא מרצונו הפשוט

שבמהו"ע בְּדַרְךָ דִּילוג נְסוּבב כו' וכמ"ש במ"א וְהַפְּנוּנָה בְּבְרִיאוֹתָן הוּא רַק לְאַהֲפָא (שְׁזָהוּ אָנָּא אֲמֵלוּךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים) מִשֶּׁא"כ כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא פְּדִי לְהַבִּיא הָאוּר מִמְדְּרִיגָה לְמִדְרִיגָה (עַד נה"א שְׂבָאָדָם שְׁעִי"ז יִפְעוּל אֲתַכְפִּינִי וְאֲתַהֲפָא בְּגוּף וְגַם אַז אֲפֹשֶׁר שְׁאִין הָעֵנִין שְׁנַתְּלַבֵּשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הָאוּר אֲלֵא שְׂיִתְהַפֵּךְ לְאוּר כו') וְעִי"ז יַעֲלֶה לְשָׂרְשׁוֹ בְּמַהו"ע ית' וְיִוְשְׁלֵם הַמְּכֻוֹן מֵהַפֵּל וְיִהְיֶה עֲלֵי לְנַה"א וְיִלְכַל הָעוֹלָמוֹת זָהוּ וְרִידָה צְוֹרָךְ עֲלֵי שְׁעִי"ז בְּנֵי אֲמֵי נְחָרוֹ בִּי כַּנ"ל: וְזָהוּ וְיִהְיֶה בְּיָמֵי אַחְשָׁוְרֵשׁ ר"ל בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת שְׁהוֹשְׁתָּרוּ פְּנִיָהֶם שְׁעִי"ז כו' שְׂגוּבְר שְׁחָרוֹת וְחוֹשֶׁף עוּה"ז.

הוּא אַחְשָׁוְרֵשׁ שְׂמִקּוּרוֹ בְּחֵי כָּל יְכוּל דְּמַהו"ע ית' כַּנ"ל שְׁנַק' אֲשׁ שְׁחוּרָה וְחוֹשֶׁף עֲצָמֵי כַּנ"ל (וְנַק' אֲשׁ כַּמ"ש ה' אֲלֵהִיָּה אֲשׁ כו'). הַמְּוֹלָךְ כו' ח"א הָוֶדוּ בְּסוּה"ע ר"ל הָאוּר הָרֵאשׁוֹן וְכוּשׁ בְּסוּה"ע ר"ל חֲנוּשָׁה הַעוּה"ז וְלִגְבֵי מַהו"ע ית' הַפֵּל שְׁזָהוּ וְשְׁנִיָּהֶם נְמָשְׁכוּ מִמֶּנּוּ ית' פְּתֻשִׁיכָה פְּאוּרָה (זָה בְּדַרְךָ מִמְכ"ע מְאוּרוֹ ית' וְזָהוּ בְּדַרְךָ סוּכ"ע מִמַּהו"ע ית' וכו') וְח"א הָוֶדוּ וְכוּשׁ גְּבֵי הַדְּדִי ר"ל חֲנוּשָׁה סְתָרוֹ כַּנ"ל אוֹ גְּלִיף גְּלִיפּוֹ הַנ"ל דְּשֵׁם הָאוּר וְהַחֲנוּשָׁה שְׂשֻׁנִיָּהֶם דְּבָר א' מִמֶּשׁ וְכַמּו"כ בְּכָל אוֹר וְחוֹשֶׁף שְׂבָהֲשֵׁתֵל שְׂשֻׁנִיָּהֶם ד"א וְכַמוֹ אוֹתִיּוֹת שְׂהֵעֵלֵם וְהַגִּילוּי שְׂבָהֶם אֵינָם סוֹתָרִים וְכַמוֹ מֵהַקְּלָף וְהַדְּיוֹ בְּיַחַד נַעֲשֶׂה הָאוֹת וְכ"ש בְּבַחֲי גְּלִיף גְּלִיפּוֹ בְּטַה"ע שְׁזָהוּ פְּאוֹתִיּוֹת הַחֻקִּיקָה שְׂהָאוֹת מִיָּנִי וְבִי מִמֶּשׁ וְכַשֵּׁם שְׂמֵלָךְ עַל הָוֶדוּ וְכוּשׁ אֵלוֹ שְׂהַפֵּל א' וְאֵינָם סוֹתָרִים כָּלֵל (וְהַפֵּל אוֹר וְגִילוּי אֵין עוֹד כַּנ"ל) כָּף מְלָךְ מְסוּה"ע וְעַד סוּפּוֹ ר"ל עַל אוֹר הָרֵאשׁוֹן וְסוּף הַעוּה"ז עִם שְׁזָהוּ וְדָאֵי ב' הַפְּכִי שְׂחֲנוּשָׁה עוּה"ז יֵשׁ נְפָרְד גְּמוּר בְּלֵי אוֹר כָּלֵל מ"מ לְגַבֵּי מַהו"ע ית' מִמֶּשׁ הַמְּאוּר בְּעֲצָמוֹ הַפֵּל שְׁזָהוּ כַּנ"ל דְּגַם חֲנוּשָׁה הַעוּה"ז לֹא יִחְשִׁיף מִמֶּנּוּ דְּעֲצָמוֹתוֹ ית' אֵינוֹ מַעְרָף גִּילוּי אוֹר כְּמוֹ שְׂאֵינוֹ מַעְרָף חֲנוּשָׁה נְפָרְד בְּשְׁנָה אֲלֵא שְׂנַקְרָאוֹ מִמֶּנּוּ ית' גַּם הֵיֵשׁ נְפָרְד הֵזָה (וְאֲדַרְבָּה גַּם דְּוִוְקָא מִמַּה"ע ית' הַפֵּל יְכוּל כו') וְכַתֵּב זָה פָּאֵן בְּרִישׁ מְגִילַת אֶסְתֵּר (ע"י הַמַּס"נ שְׂהִיָּה לְב"י בְּאוֹתוֹ זִמְנֵי לְמַעְלָה מֵעַלָּה מִכָּל הַהֲשֵׁתֵל דְּהֵיֵנוּ בְּהַמְּאוּר דְּמַהו"ע ית' מִמֶּשׁ שְׁזָהוּ הֵיָּה עֵיקָר הַנֶּס דְּפוּרִים אֲשֶׁר ע"כ זְכָרָם לֹא יְסוּף מְזַרְעֵם לְעוֹלָם וְלֹא תְבַטֵּל נֶגֶד הָאוּר דְּלַעֲתִיד כַּמ"ש בְּתו"א בְּד"ה וּבְפָרְט בְּד"ה וּמְרֻדְכֵי יֵצָא ע"כ הַקְּדִים (הַטַּעַם לְזָה בְּקַצְרָה) דְּשֶׁרֵשׁ יְמֵי שְׁחָרוֹת הַגְּלוּת דְּוִוְקָא הוּא אַחְשָׁוְרֵשׁ אֲשׁ שְׁחוּר דְּמַהו"ע ית' מִמֶּשׁ הַמְּוֹלָךְ מֵהוֹדוֹ וְעַד פּוּשׁ כָּלֵל הַנ"ל לְכֹן יֵשׁ פַּח וְעוֹד אַז דְּוִוְקָא לְעוֹרֵר ע"י הַמַּס"נ לְמַעְלָה מֵעַלָּה כ"כ: אָמַר הַמְּבִיא לְבֵית הַדְּפּוּס הֵזָה פָּאֵן רְאִיתִי לְהַבִּיא תְּשֻׁלוּם דְּבָרֵי הָרַב וְכו' מו"ה שְׂלֵמָה הַכֵּהֵן נ"י [שְׂקַצְתֶּם כְּבָר נְדַפֵּס לְעֵיל אֲצֵל לּוּחַ הַמְּפָתְחוֹת] כְּפִי אֲשֶׁר יְכִילֵם הַגְּלִיוֹן הַלְּזוֹ מַה שְׂהַעִיר עֲלֵיָּהֶם בְּעַת שְׂסִינְדֵר הַמְּפָתְחוֹת לְסַפֵּר הַנְּחַמֵּד הַלְּזוֹ וְזָה לְשׁוֹנוֹ הַטְּהוֹר: עוֹד אַחַת רְאִיתִי לְהַעִיר עַל מַה שְׂרְאִיתִי בְּדְבָרֵי רַבִּינוֹ הַגָּאוֹן הַמְּחַבֵּר ז"ל בְּבִיאורוֹ עַל הַב"י או"ח ס' תַּקֻּמ"ח [וְיֵשׁ שָׁם ט"ס בְּמַה שְׂנַרְשָׁם תַּקִּי"ח וְצ"ל תַּקֻּמ"ח] שְׂהַעִיר שָׁם עַל הִירוּשְׁלָמִי דְּרַפ"ג דְּבִרְכוֹת דְּמַקְשָׁה שָׁם וְהַתְּנֵי פְּטוּר מִתְּקִיעַת שׁוֹפָר אֵית לָךְ לְמִימֵר בְּחוּל [פִּי בְּתִמְיָה] וְהוּבָא ד' הִירוּשְׁלָמִי הַלְּזוֹ בְּתוֹס' וּבְרָא"ש ספ"ג דְּבִרְכוֹת וְלְכַאוּרָה ד' הִירוּשְׁלָמִי תְּמוּהָ דְּלָמָּה לֹא מְשַׁנֵּי נְמִי כָּאֵן דְּמִיָּרֵי בְּיו"ט שְׁנֵי וְכַמוֹ דְּמְשַׁנֵּי גְּבִי לּוּלָב וְכֵן הַקְּשָׁה שָׁם רַבִּינוֹ הַגָּאוֹן הַמְּחַבֵּר ז"ל הֵזָה גַּם בְּחִידוּשֵׁי עַל הַש"ס הַעִירוֹתֵי ע"ז וְכַתְּבִתִּי דָּאָף דְּהַבְּרִיָּיתוֹת נִשְׁנוּ בְּא"י דְּלִיכָא שָׁם יו"ט שְׁנֵי [וְהֵיֵנוּ דְּמְשַׁנֵּי גְּבִי לּוּלָב תְּפַתֵּר בְּחוּל הַמוֹעֵד וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּיו"ט שְׁנֵי וְע"כ כַּנ"ל דְּהַבְּרִיָּיתָא לִיכָא לְאוּקְמֵי בְּיו"ט שְׁנֵי מְשׁוּם דְּבִא"י לִיכָא יו"ט שְׁנֵי שְׁל גְּלִיוֹת] מ"מ הָא יו"ט שְׁל ר"ה עוֹשִׁין גַּם בְּא"י שְׁנֵי יָמִים כְּפִדּוּעַ וְאָף לְדַעַת

בעל המאור ז"ל בפ"ק דיו"ט דס"ל שם דגם ר"ה אינו נוהג בא"י אלא יום אחד מ"מ הא
מבואר בדבריו ז"ל שם דדוקא האידנא משום דחזרה א"י להיות במקום הנועד פינו
דהאידנא ליפא קידוש ב"ד אבל בזמן הברייתא דהיו מקדשין בנודאי היו צריכין לעשות
בכל א"י שני ימים ר"ה כל שהוא מהלך יותר ממהלך יום אחד מירושלים דהא כל שהוא
יותר ממהלך יום אחד מירושלים לא ידעו אימתי קדשו ב"ד את החודש וע"כ הנה צריכין
לעשות שני ימים ואף קודם שהתקינו שלא יהא מקבלין עדים אלא עד המנחה מ"מ הנה
ספק שמא לא באו עדים כלל עד למחר ולא גרע משאר יו"ט במקום דלא היו השלוחין
מגיעין דהנה צריכין לעשות שני ימים מחמת ספק ואף בא"י וז"ל הבעל המאור ז"ל שם
כתב הר"י ז"ל וז"ל שמענו מינה וכו' ואין לו שום ראיה על מה שכתב שלא נאמרה
דברי רבא אלא בזמן דהיו מקדשין ע"פ הראיה אבל בדורות הללו מאחר שהנתקן סדר
העיבור כו' חזרה א"י להיות במקום הנועד ואין חייבין לשמור אלא יום אחד עכ"ל וכן
כתב רבינו אפרים ז"ל תלמידו של הר"י ז"ל פלשון בעל המאור ז"ל ממש הובא דבריו
ברא"ש בפ"ק דיו"ט ובש"ג שם וא"כ הנה יכול הירושלמי לתרץ דמירי ביו"ט שני:
אמנם בחידושי שם פתבתי ליישב דאפשר דס"ל להירושלמי פשיטת רש"י בר"ה ד' י"ח
ע"א במשנה דאדרבה דאף דהאידנא צריף לעשות שני ימים ר"ה גם בא"י מ"מ בזמן
דהנה מקדשין ע"פ הראיה לא הנה צריכין לעשות רק יום אחד משום דסמכו ארוב שנים
משום דמימות עזרא ואילף לא מצינו אלול מעובר פן מבואר שם ברש"י ע"ש וע"ש
בתוס' דחולקים על רש"י ז"ל אמנם לפי מש"כ הנה סייעתא מן הירושלמי לשיטת רש"י
ז"ל ובחידושי שם הבאתי כמה ראיות מן הש"ס לשיטת רש"י ומהם מה דמקשה שם
הש"ס ד' י"ט והא קמלקלא ר"ה אי מעברין לאלול ולשיטת התוס' תמוה דאינה קלקול
הנה הא עושין באמת שני ימים ר"ה לעולם ועוד ראיה מלשון המשנה דעירובין ד' ל"ט
דר"ה שהנה נרא שמא תתעבר מערב אדם שני עירובין ולכאורה תמוה דמאי שייך שהנה
נרא ונהא ע"כ צריכין לעשות שני ימים מחמת ספק וא"כ צריף ר"י לאשמענו דמותר
להניח ב' עירובין ולא אמרינו דהוי קדושה אחת ומה בכך אם תתעבר אם לא דאפילו
אם לא תתעבר מ"מ הא בכל א"י צריף לעשות שני ימים משום שמא עברו אלא ע"כ
דכל הרחוקין מירושלים נ"כ לא עשו רק יום אחד וכשיטת רש"י רק ברחוקין מירושלים
בתוך מהלך יום אחד או ב' ימים והנה נרא שמא תתונדע לו מב"ד דלא באו עדים עד יום
המחרת או דיתונדע לו דבאו עדים מן המנחה ולמעלה דנוהגין אותו היום קודש ולמחר
קודש צריף להניח ב' עירובין מספיקא וקמ"ל ר"י דיכול להניח ב' עירובין ולא אמרינו
דהוי קדושה אחת [וד' הרמב"ם בפ"ה המשניות דפסק שם כר' יהודא תמוה דנהי דחכמים
דפליגי עליה דר' יהודא במשנה היינו ר' יוסי וכדאמרינו בגמ' שם מ"מ הא ר' יהודא ור'
יוסי הלכה כר' יוסי וכן פסק בחיבורו בפ"ח מ"ה עירובין הלכה ה' והיותר תימה כמה
דחלק שם בין זמן דהנה מקדשין ע"פ הראיה להאידנא דהאידנא מודה ר"י לחכמים
דאינו יכול להניח ב' עירובין בר"ה וזה דבר תימה דהא פינו דטעמי דר"י וסייעתו מבואר
שם בגמ' הוא משום דהא דנוהגין גם היום קודש כשפאו עדים מן המנחה ולמעלה אינו
אלא פי היכא דלא לזולתי ביה הלכך לא הוי משום זה קדושה אחת משום דעיקר יו"ט
יום שני הוא ע"ש בש"ס וא"כ אין שייך לחלק בין זמן דהנה מקדשין להאידנא דטעמי
דחשבינו האידנא לר"ה לקדושה אחת הוא ג"כ מחמת הטעם דאם באו עדים וכו' והלכך

לר"י דס"ל דאף בזמן על עדים וכו' לא הנה נחשב לקדושה אחת כ"ש האידנא ואין לומר דכיון בזה למש"כ בה' יו"ט בפ"ו הלכה י"ד ע"ש דהא ליתא דא"כ שאר יו"ט נמי לא יוכל האידנא להניח ב' עירובין ובהדיא פתב הרמב"ם בחיבורו שם דאף האידנא מותר להניח ב' עירובין בשאר יו"ט וע"כ דלא דמי לתנאי דעירוב תבשילין וא"כ יו"ט של ר"ה נמי ובאמת אם יש מקום לחלק בזה היינו בין קודם הסורבין ובין לאחר הסורבין ואף בזמן דהיו מקדשין ע"פ הראיה דלאחר הסורבין י"ל דמודה ר"י וסייעתו משום דלאחר הסורבין אם באו עדים מן המנחה ולמעלה אדרבה יום ראשון עיקר וכמו שמבואר בפיעה ד' ה' סוף עמוד ב' בדברי רבא שם ומ"מ גם יום השני קודם וכמו שמבואר שם וע"ש בפירש"י ובזה לא שינו סברא דזלזול פלל וכלל וע"כ דהם קבלו על עצמם לעשות יום שני קודש כמו שהיה בזמן הבית א"כ ונדאי נחשבו לקדושה אחת אמנם לחלק בין זמן דהיה מקדשין ע"פ הראיה להאידנא זה ונדאי אין סברא פלל ולכן דברי הרמב"ם ז"ל שם בפ"ה המשניות צלע"ג] ועוד הבאתי שם ראיה דנראה דגם רבותיו של רש"י ז"ל דכתבו דבליל שני של ר"ה א"צ לומר זמן משום דיומא אריכתא הוא ע"י פרא"ש סוף ר"ה ולכאורה נהי דבר"ה ניתוסף עוד חומרא דשמא שניהם קדושה אחת מתמת הטעם דאם באו עדים מן המנחה ולמעלה וכו' ולכן החמירו לענין בצים וחלב ועירובי תחומין וע"ת ועוד ש"ד מ"מ ה' ספיקא דאיתא בשאר יו"ט נמי איכא בזה דהא מ"מ היה ספיקא שמא לא באו עדים פלל ביום ל' וא"כ היו צריכים לומר זמן בליל שני כמו בשאר יו"ט וממילא גם האידנא נמי וכמו בשאר יו"ט דאנו אומרים זמן בליל שני מטעם דבזמן דהיו מקדשין ע"פ הראיה היה ספק אלא ע"כ דהם ס"ל דבר"ה לא חשו פלל לה' ספיקא לעולם ולא היה הספק רק שמא יום ראשון בלבד קודש או שמא שניהם קודש אבל לספק שמא יום שני בלבד קודש לזה לא חשו פלל משום דמימות עזרא ואילף לא מצינו אלויל מעובר ומשו"ה ס"ל דא"צ לומר זמן אף מ"מ רש"י ז"ל בעצמו חולק עליהם בדין זה וטעמו ונימוקו מבואר פרא"ש שם: ועפ"ז א"ש נמי מה דלא תיקון הקליר פיוט ליו"ט שני של ר"ה והיינו די"ל דבמקומו לא היו עושין רק יום אחד [ועיין בצל"ח ברכות פ' ה' ובש"ס פיעה ד' ה' בט"א בר"ה ד' י"ח נאבאר במ"א א"ה] וכל זה בעת שהיו מקדשין ע"פ הראיה אבל האידנא פשוט דמודה רש"י לכל הגאונים ז"ל דצריף לעשות ב' ימים ר"ה גם בא"י דהאידנא חזרה א"י כמקום הנועד ובמקום הנועד היו עושין לפעמים ב' ימים והלכך האידנא חמור טפי פנ"ל לדעת רש"י והרבה יש להאריך בזה ואכ"מ וראיתי לקבוע ברכה בכאן לראש צדיק הוא ניהו הרה"ג החו"ב וכו' מו"ה דוכער ליב נ"י בנו של הרב הגאון הגדול החסיד צוק"ל בעהמ"ח ספר ד"נ הלז וחלק אה"ע אשר ענונתו תרביגי ליתן לי מהלכים בתוך ספר הנחמד הלז יברכהו ה' ברב טוב ויראה בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות כל הימים כ"ד הצעיר מפרחי פהונה שלמה ברי"מ הפהן נ"י מ"ץ: